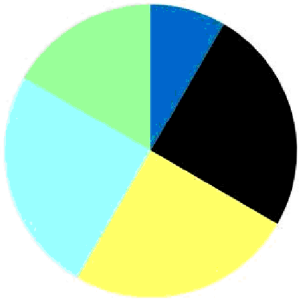
Verdeling sectoren gefinancierde ondernemingen

chemie	1 (8,33%)
high tech	3 (25,00%)
ict	3 (25,00%)
toerisme+cultuur	3 (25,00%)
overig	2 (16,67%)

Om aan de doelstelling van een revolverend fonds te voldoen is het risicoprofiel van doelondernemingen gekoppeld aan interne en marktconforme rendementseisen. Hiervoor worden periodieke benchmarks uitgevoerd en wordt de EU-regelgeving getoetst. Alle tot en met 2015 verstrekte financieringen betreffen (achtergestelde) leningen. Opbrengsten uit leningen zijn naar alle waarschijnlijkheid onvoldoende om de reguliere kosten en voorzieningen te kunnen compenseren zodat het fonds revolverend kan zijn. Extra rendement zal daarmee behaald moeten worden uit financiering van aandelenkapitaal (participatie). De ervaring uit 2015 is dat er vanuit ondernemers terughoudendheid is om externe aandeelhouders toe te laten. Daarnaast wordt door het ontbreken van co-financiers, het uitzetten van participaties sterk beperkt. In 2015 is er met één onderneming principe overeenstemming over participatie bereikt. De finale afwikkeling zal naar verwachting in 2016 plaatsvinden.

Het voor ons liggende boekjaar zal in het teken staan van verdere uitbouw van de portefeuille en het creëren van fondsvolume. Er zal meer nadruk op het beheer van gefinancierde ondernemingen komen te liggen. Hierdoor zal er druk op de tijdsbesteding komen te staan. Personele capaciteitsuitbreiding behoort tot de mogelijkheden en wordt op dot moment onderzocht. Hiervoor zal de directie met RvC en aandeelhouder in gesprek gaan. De uitbreiding in personele bezetting mag echter niet ten koste gaan van de revolverendheidsdoelstelling. De zoektocht naar aanvullend rendement in de vorm van aandelenparticipatie zal blijvend worden gezocht. In het jaarplan 2016 is hier reeds aandacht aan geschonken. Een uitdagend jaar dus waar met veel vertrouwen vanuit investment manager en directie naar uitgekeken wordt.

0492 311738

Jaarrekening

Geconsolideerde balans

Voor verwerking resultaat

Bedragen in euro

	2015		2014	
ACTIVA				
Vaste activa				
Financiële vaste activa				
Leningen u/g (1)	1.389.140		177.414	
		1.389.140		177.414
Vlottende activa				
Liquide middelen (2)	11.316.422		12.847.656	
		11.316.422		12.847.656
TOTAAL ACTIVA		12.705.562		13.025.070
PASSIVA				
Groepsvermogen (3)		12.619.499		12.951.437
Kortlopende schulden (4)		86.063		73.633
TOTAAL PASSIVA		12.705.562		13.025.070

Geconsolideerde winst-en verliesrekening

Bedragen in euro

	2015		15 mei 2014 - 31 december 2014	
Opbrengsten				
Rente- en provisiebaten (5)	84.005		3.413	
		84.005		3.413
Kosten				
Overige bedrijfskosten (6)	311.124		151.976	
Voorziening voor financiële vaste activa (7)	104.819			
		415.943		151.976
RESULTAAT VOOR EN NA BELASTINGEN		-331.938		-148.563

Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening 2015

Algemeen

De onderneming, statutair gevestigd te Groningen, maar opererend vanuit Brink 8 te Assen, is een besloten vennootschap, waarvan de aandelen voor 100% in het bezit zijn van de Provincie Drenthe.

De onderneming en haar groepsmaatschappijen handelen tezamen onder de naam MKB Fonds Drenthe.

Uitgangspunt van het MKB Fonds Drenthe is het ondersteunen van de economie en werkgelegenheid in de Provincie Drenthe.

Verslagleggingsperiode

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslaggevingsperiode van een kalenderjaar. De vergelijkende cijfers in de winst- en verliesrekening beslaat de periode 15 mei 2014 tot en met 31 december 2014.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor kleine rechtspersonen, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving. De enkelvoudige winst- en verliesrekening is opgesteld met inachtneming van art. 2:402 BW.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Stelsel- en schattingswijzigingen

Er hebben zich in 2015 geen stelsel-/ schattingswijzigingen voorgedaan.

Grondslagen voor waardering

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans en de winst- en verliesrekening zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

0492 311738

Baten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de onderneming.

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de directie van het MKB Fonds Drenthe zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Grondslagen consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de onderneming en haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend dan wel waarover de centrale leiding bestaat. Groepsmaatschappijen zijn deelnemingen waarin de onderneming een meerderheidsbelang heeft, of waarin op een andere wijze een beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Bij de bepaling of beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend worden financiële instrumenten die potentiële stemrechten bevatten en direct kunnen worden uitgeoefend, betrokken. Participaties die worden aangehouden om te vervreemden worden niet geconsolideerd.

Nieuw verworven deelnemingen worden in de consolidatie betrokken vanaf het tijdstip waarop beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie betrokken tot het tijdstip van beëindiging van deze invloed.
In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd, evenals de binnen de Groep gemaakte winsten. De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd, waarbij het minderheidsbelang van derden afzonderlijk tot uitdrukking is gebracht.

Geconsolideerde deelnemingen

Geconsolideerde deelnemingen	%	Plaats
Drents Innovatiefonds B.V.	100%	Assen
Drents Ontwikkelfonds B.V.	100%	Assen

0492 311738

Grondslagen voor waardering

Financiële vaste activa

De leningen u/g onder de financiële vaste activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na eerste verwerking worden de leningen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Voorziening participaties, leningen aan participaties en overige leningen

Vaste activa met een lange levensduur dienen te worden beoordeeld op bijzondere waarde- verminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald op basis van een beoordeling van de resultaten in het verleden, de te verwachten toekomstige resultaten, het management, de organisatie, de uniekheid van het product en/of de productontwikkeling, de marktpositie en de ontwikkelingen in deze. Wanneer de boekwaarde van een actief naar verwachting niet terugverdiend kan worden, zal er een voorziening worden gevormd voor het verschil tussen de boekwaarde en de te verwachten realiseerbare waarde.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente-inkomsten ten gunste van de winst- en verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit banktegoeden.
Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Schulden

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de schulden in de winst- en verliesrekening als interestlast verwerkt.

0492 311738

Grondslagen voor resultaatbepaling

Opbrengstverantwoording

Opbrengsten worden alleen verantwoord als er een redelijke zekerheid bestaat dat toekomstige voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en dat deze voordelen betrouwbaar kunnen worden geschat.

Rente- en provisiebaten

Rentebaten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa.

Diensten

Opbrengsten van verleende diensten worden in de winst- en verliesrekening als netto-omzet opgenomen naar rato van het stadium van voltooiing van de transactie op verslagdatum. Het stadium van voltooiing wordt bepaald aan de hand van beoordelingen van de verrichte werkzaamheden. De opbrengsten van diensten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn verricht.

Personele en overige kosten

De kosten worden verantwoord in het jaar waarop zij betrekking hebben.

Saldo dotaties aan de voorziening voor financiele vaste activa

Voor oninbaarheid van leningen wordt een voorziening gevormd. Toevoegingen aan deze voorziening komen ten laste van het resultaat.

Rentelasten

Rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen die als onderdeel van de berekening van de effectieve rente worden meegenomen.

0492 311738

Toelichting op de geconsolideerde balans

Bedragen in euro

Financiële vaste activa

1. Leningen u/g

		2015		2014
Saldo per aanvang boekjaar		177.414		-
Bij: Nieuwe leningen	765.000		177.414	
Bij: Uitbreiding leningen participaties	550.000		-	
Bij: Mutatie saldo bijgeschreven rente	12.170		-	
		1.327.170		177.414
Af: Ontvangen aflossingen	10.625		-	
		10.625		-
Saldo per 31 december		1.493.959		177.414
Af: Voorziening		104.819		-
		1.389.140		177.414

Dit betreffen achtergestelde leningen aan Drentse bedrijven.

Het verloop van de voorziening op de leningen was als volgt:

		2015		2014
Saldo per aanvang boekjaar		-		-
Dotatie t.l.v. resultaat i.v.m. waardeveranderingen	104.819		-	
		104.819		-
Voorziening per 31 december		104.819		-

Vlottende activa

2. Liquide middelen

		2015		2014
RC Rabobank Drentse Holding	11.219.999		12.819.389	
RC Rabobank Ontwikkelfonds	87.273		3.341	
RC Rabobank Innovatiefonds	9.150		24.926	
		11.316.422		12.847.656

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de vennootschap.

3. Groepsvermogen

Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige balans.

4. Kortlopende schulden

		2015		2014
Crediteuren	68.808		65.169	
Overige schulden	17.255		8.464	
		86.063		73.633

Alle vorderingen/schulden hebben een looptijd korter dan een jaar.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Beheervergoeding

Met N.V. NOM is een beheervergoeding overeengekomen voor de duur van 15 jaar (tot en met 31 december 2029). De restantverplichting op balansdatum bedraagt ca. € 2,8 miljoen, waarvan € 0,2 miljoen betrekking heeft op het volgende boekjaar.

Stortingsverplichtingen

Ultimo 2015 is er een bedrag van € 645.000 aan stortingsverplichtingen gecommitteerd die na 31 december 2015 zal worden uitgekeerd.

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

Bedragen in euro

5. Rente- en provisiebaten

	2015		15 mei 2014 - 31 december 2014	
Rente leningen u/g	83.505		2.413	
Provisiebaten	500		1.000	
		84.005		3.413

Kosten

6. Overige bedrijfskosten

	2015		15 mei 2014 - 31 december 2014	
Advisering / inhuren derden	-		3.860	
Doorbelaste beheervergoeding NV NOM	239.278		124.192	
Leasekosten / km-vergoeding	-		417	
Commissarissenbeloningen	28.030		3.025	
IC Beloningen	24.533		-	
Diverse kantoorkosten	-		9.039	
Accountantskosten	11.495		10.890	
Overige beheerskosten	7.788		553	
		311.124		151.976

Gemiddeld aantal werknemers

Gedurende het jaar 2015 waren er geen werknemers in dienst van het MKB Fonds Drenthe (2014: 0).

NV NOM is statutair directeur van Drentse Holding B.V. De N.V. NOM heeft over 2015 een totaalbedrag van € 239.278 aan beheervergoeding in rekening gebracht bij de Drentse Holding B.V. De beheervergoeding bestaat voornamelijk uit doorbelaste personeelskosten.

0492 311738

Enkelvoudige balans

Voor verwerking resultaat

Bedragen in euro

	2015		2014	
ACTIVA				
Vaste activa				
Financiële vaste activa				
Deelnemingen (7)	82.163		103.267	
		82.163		103.267
Vlottende activa				
Vorderingen en overlopende activa (8)	1.400.000		100.000	
Liquide middelen (9)	11.219.999		12.819.389	
		12.619.999		12.919.389
TOTAAL ACTIVA		12.702.162		13.022.656
PASSIVA				
Eigen vermogen				
Aandelenkapitaal (10)	100.000		100.000	
Agioreserve (11)	13.000.000		13.000.000	
Algemene reserve (12)	-148.563			
Onverdeeld resultaat (13)	-331.938		-148.563	
		12.619.499		12.951.437
Kortlopende schulden (14)		82.663		71.219
TOTAAL PASSIVA		12.702.162		13.022.656

Enkelvoudige winst-en verliesrekening

Bedragen in euro

	2015		15 mei 2014 - 31 december 2014	
Resultaat uit deelnemingen	-21.104		3.267	
Overige baten en lasten	-310.834		-151.830	
RESULTAAT VOOR EN NA BELASTINGEN		-331.938		-148.563

Toelichting behorende tot de enkelvoudige jaarrekening

Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening maakt deel uit van de jaarrekening 2015 van de onderneming. Ten aanzien van de enkelvoudige winst- en verliesrekening van de onderneming is gebruikgemaakt van de vrijstelling ingevolge artikel 2:402 BW.

Voor zover posten uit de enkelvoudige balans en enkelvoudige winst- en verliesrekening hierna niet nader zijn toegelicht, wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening.

Vergelijking met voorgaand jaar

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslaggevingsperiode van een kalenderjaar.

Grondslagen voor de waardering

Financiële vaste activa

De deelnemingen die 100% worden geconsolideerd in de enkelvoudige jaarrekening worden tegen netto-vermogenswaarde gewaardeerd.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

De grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gelijk aan die voor de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening.

Resultaat deelnemingen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de onderneming in de resultaten van deze deelnemingen.

Toelichting op de enkelvoudige balans

Bedragen in euro

Financiële vaste activa

7. Deelnemingen

	2015		2014	
Saldo per aanvang boekjaar	103.267		100.000	
Resultaat deelnemingen	-21.104		3.267	
Saldo per 31 december		82.163		103.267

De deelnemingen in Drents Ontwikkelfonds B.V. en Drents Innovatiefonds B.V. worden gewaardeerd tegen netto vermogenswaarde.

8. Vorderingen en overlopende activa

	2015		2014	
Vordering op Drents Innovatiefonds	400.000		-	
Vordering op Drents Ontwikkelfonds	1.000.000		100.000	
		1.400.000		100.000

Het verloop gedurende het boekjaar was als volgt:

9. Liquide middelen

	2015		2014	
RC Rabobank Drentse Holding	11.219.999		12.819.389	
		11.219.999		12.819.389

10. Gestort en opgevraagd kapitaal

	2015	2014
Gestort aandelenkapitaal Drentse Holding	100.000	100.000

Het aandelenkapitaal van de Drentse Holding B.V. bestaat uit 100 gewone aandelen met een omvang van € 1.000.

11. Agioreserve

	2015	2014
Agioreserve	13.000.000	13.000.000

12. Algemene reserve

		2015		2014
Saldo per aanvang boekjaar		-		-
Bij: Winstbestemming: resultaat voorgaand jaar	-148.563		-	
		-148.563		-
Saldo per 31 december		-148.563		-

13. Onverdeeld resultaat

		2015		2014
Saldo per aanvang boekjaar		-148.563		-
Af: Winstbestemming	148.563		-	
Bij: resultaat boekjaar	-331.938		-148.563	
		-183.375		-148.563
Saldo per 31 december		-331.938		-148.563

14. Kortlopende schulden

	2015		2014	
Crediteuren	68.808		65.169	
Overige schulden	13.855		6.050	
		82.663		71.219

Alle vorderingen/schulden hebben een looptijd korter dan een jaar.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Beheervergoeding

Met N.V. NOM is een beheervergoeding overeengekomen voor de duur van 15 jaar. De restantverplichting op balansdatum bedraagt ca. € 2,8 miljoen, waarvan € 0,2 miljoen betrekking heeft op het volgende boekjaar.

Stortingsverplichting

Ultimo 2015 is er geen bedrag aan stortingsverplichtingen gecommitteerd.

Toelichting op de enkelvoudige winst- en verliesrekening

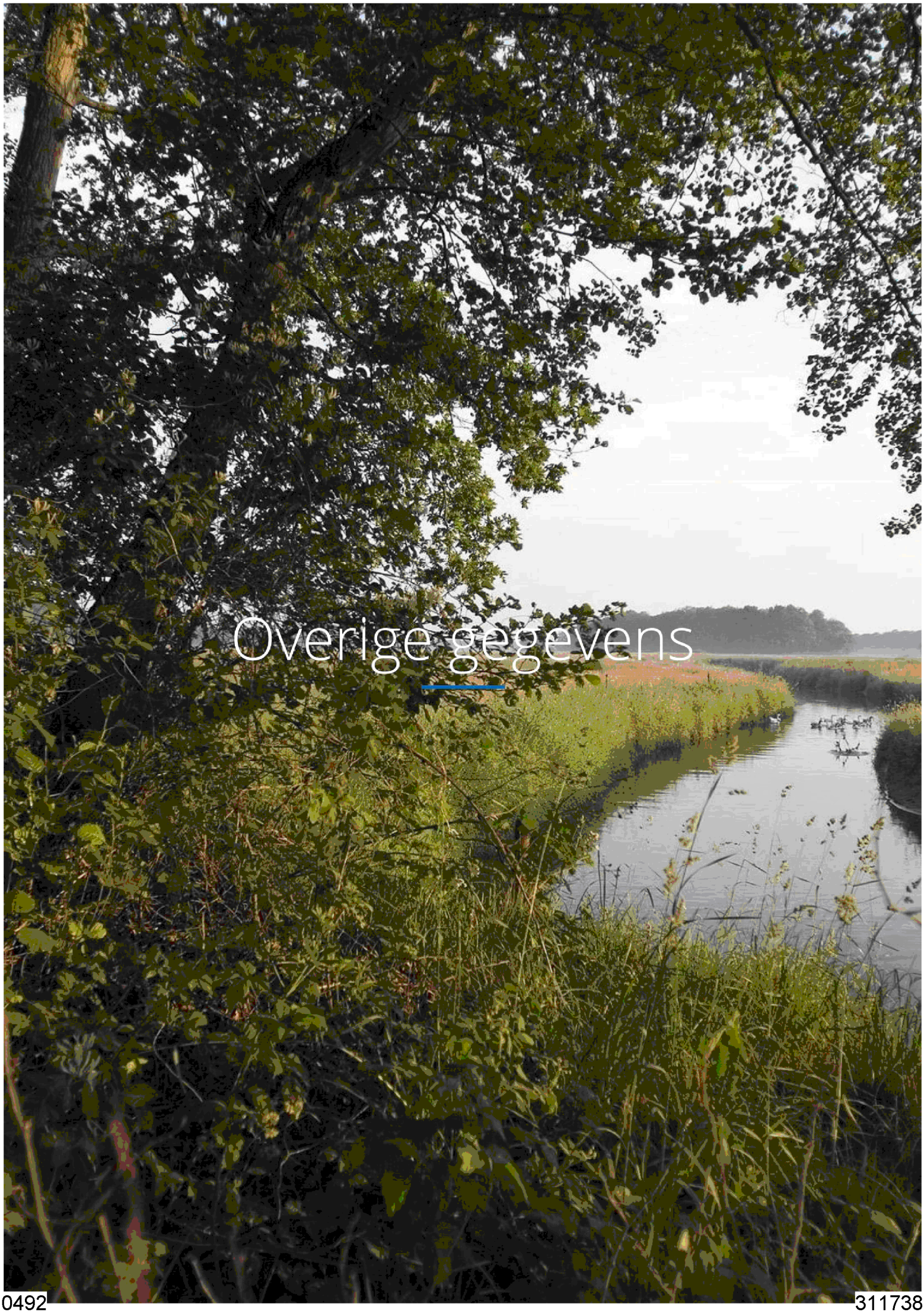
Gemiddeld aantal werknemers

Gedurende het jaar 2015 waren er geen werknemers in dienst van het MKB Fonds Drenthe (2014: 0).

Het resultaat uit deelnemingen betreft het saldo van de resultaten van Drents Ontwikkelfonds B.V. en Drents Innovatiefonds B.V.

Assen, 21 april 2016

Directie	Raad van Commissarissen
mr. 5.1.2e	ing. 5.1.2e MBA (voorzitter)
(namens N.V. NOM)	dhr. 5.1.2e
	drs. 5.1.2e

Overige gegevens

Overige gegevens

Statutaire regeling inzake de winstbestemming

In artikel 27 van de statuten is bepaald dat de algemene vergadering is bevoegd tot bestemming van de winst die door de vaststelling van de jaarrekening is bepaald en tot vaststelling van de uitkeringen. De houders van de preferente aandelen hebben recht op een dividenduitkering voor zover het eigen vermogen groter is dan de reserves die krachtens de wet en de statuten moet worden aangehouden.

Voorstel resultaatbestemming

De directie stelt voor om het verlies ad € 331.938 uit de algemene reserve te onttrekken.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen ná balansdatum voorgedaan, die aanleiding geven tot het wijzigen van de jaarrekening.

Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de algemene vergadering van Drentse Holding B.V.

Verklaring over de jaarrekening 2015

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarrapport opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Drentse Holding B.V. op 31 december 2015 en van het resultaat over 2015 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarrapport opgenomen jaarrekening 2015 van Drentse Holding B.V. te Assen ('de vennootschap') gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde jaarrekening van Drentse Holding B.V. en dochtermaatschappijen en de enkelvoudige jaarrekening. De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2015;
- de geconsolideerde en enkelvoudige winst en verliesrekening over 2015 ; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Drentse Holding B.V. zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van commissarissen

De directie is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW, en voor
- een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

0492 311738

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de vennootschap in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Ons controleoordeel beoogt een redelijke mate van zekerheid te geven dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten

Verklaring betreffende de overige gegevens

Wij vermelden op basis van de wettelijke verplichtingen onder Titel 9 Boek 2 BW (betreffende onze verantwoordelijkheid om te rapporteren over de overige gegevens):

- dat wij geen tekortkomingen hebben geconstateerd naar aanleiding van het onderzoek of de door Titel 9 Boek 2 BW vereiste overige gegevens zijn toegevoegd.

Groningen, 21 april 2016

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

5.1.2e RA

Bijlage bij de controleverklaring

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2015 van Drentse Holding B.V.

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de entiteit zijn bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

0492 311738

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen bepaald om te waarborgen dat we voldoende controlewerkzaamheden verrichten om in staat te zijn een oordeel te geven over de jaarrekening als geheel. Bepalend hierbij zijn de geografische structuur van de groep, de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten, de bedrijfsprocessen en interne beheersingsmaatregelen en de bedrijfstak waarin de vennootschap opereert. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Profielschets Raad van Commissarissen

Profielschets Raad van Commissarissen

Dhr. ing. 5.1.2e MBA (voorzitter)

De heer 5.1.2e heeft diverse management- en directiefuncties binnen Rabobank vervuld alvorens zich in 2014 te richten op het zelfstandig ondernemerschap via Bart in Business. Daarnaast bekleedt de heer 5.1.2e (5.1.2e de volgende nevenfuncties:

- Bestuurslid Stichting Maatschappij van Weldadigheid Frederiksoord
- Bestuurslid Stichting Drentse Onderneming van het Jaar
- Bestuurslid Stichting Centrum Leven met Kanker Assen
- Bestuurslid Stichting Vrienden van Interzorg

Dhr. drs. 5.1.2e

Na diverse managementfuncties als partner bij PricewaterhouseCoopers en directie/ bestuurdersfunctie bij Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland, heeft de heer 5.1.2e zich als eigenaar gericht op Almare Consultancy B.V. en Paarse Kroko B.V.. Vanuit deze ondernemingen houdt hij zich onder meer bezig met toezichthoudende taken bij: Van Reekum Participatie Fonds (Remeha), Immuno Valley en de Maan Group. Daarnaast was de heer 5.1.2e tot 2014 onafhankelijk voorzitter Stichting Administratiekantoor (STAK) Pepscan Holding N.V. en is hij jurylid geweest bij de verkiezing "Beste Familiebedrijf van Nederland".

Dhr. 5.1.2e

De heer 5.1.2e heeft diverse ambtelijke functies vervuld in onder andere Overijssel en Drenthe alvorens binnen het UMCG de functie van secretaris van Bestuur, secretaris van de Raad van Toezicht en beleidscoördinator van de bouw UMCG te vervullen. Van 2007 tot 2010 was de heer 5.1.2e lid van het College van Gedeputeerde Staten van Drenthe (portefeuille financiën, economie, arbeidsmarkt en RTV Drenthe). De huidige nevenfuncties zijn:

- Voorzitter Adviesraad Veenhuizen Boeit
- Voorzitter Raad van Toezicht van Stichting Gildeborg (tot 1 november 2015)
- Voorzitter bestuur multifunctionele accommodatie De Spil
- Lid/voorzitter externe bezwarencommissie Samenwerkingsverband Noord Nederland

0492 311738

Profielschets Investeringscomité

Profielschets Investeringscomité

Dhr. 5.1.2e RA (voorzitter)

De heer 5.1.2e is na zijn opleiding tot registeraccountant, bijna 30 jaar bij KPMG werkzaam geweest, in zijn laatste functie als audit partner. Hij vervulde enkele jaren de rol van regiovoorzitter en was lid van het managementteam van de Nationale Praktijk. Sinds 2014 is hij zelfstandig ondernemer. Daarnaast heeft hij diverse Raad van Toezicht en Auditcommissie functies vervuld. Op dit moment bij Drenthecollege te Assen, Tinten Welzijnsgroep te Gieten en Woonservice te Westerbork. Tevens is hij commissaris bij Noordlease Holding B.V. te Groningen en bestuurslid van het Maggie's Centres Nederland en Maria Elisabeth Linhoffstichting te Groningen.

Mevr. mr. 5.1.2e

Na haar studie fiscaal recht heeft mevrouw 5.1.2e diverse adviseurs-, management- en directiefuncties vervuld bij zowel Coopers&Lybrand als ING. Tevens is zij Commercieel Directeur geweest van Dierenpark Emmen. Mevrouw 5.1.2e heeft ervaring als toezichthouder. Tegenwoordig is zij zelfstandig ondernemer als coach, trainer en consultant via Da's Typisch. Daarnaast is zij voorzitter van de Raad van Advies bij een familiebedrijf en via Probius (medeaandeelhouder) betrokken als beheerder bij Van Voor fonds.

Dhr. 5.1.2e

De heer 5.1.2e heeft diverse management- en directiefuncties vervuld binnen Rabobank en Friesland Bank. Daarna was hij partner bij Trilogica Bedrijfsadvies als zelfstandig adviseur en interim manager. Laatstelijk was hij als directielid en aandeelhouder betrokken bij Vorm Martini en Zwartwoud Groningen. De heer 5.1.2e 5.1.2e is lid van het Bestuur van Ondernemingsfonds Groningen "Het Fonds" geweest tot september 2015. Momenteel is de heer 5.1.2e medeaandeelhouder in Netzodruk Groningen.

0492 311738

Bijlagen

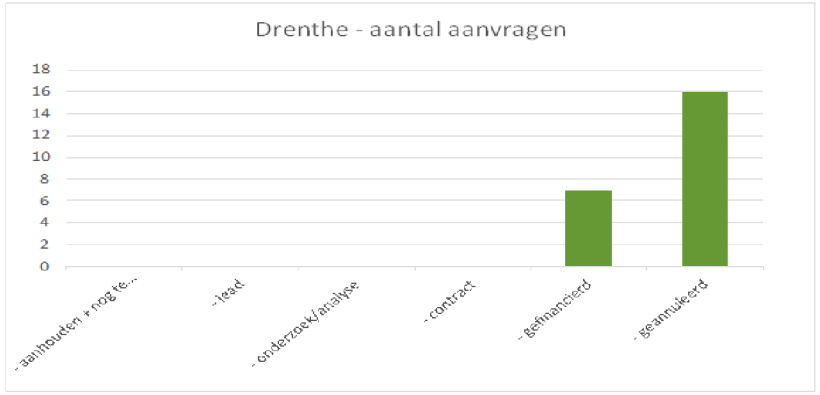
Bijlage 1 Participaties en leningen

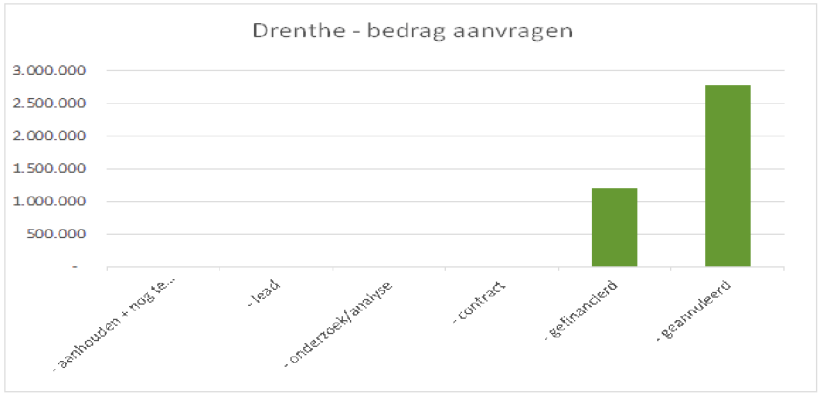
Participaties en Leningen

Drents Innovatiefonds B.V. Drents Ontwikkelfonds B.V.

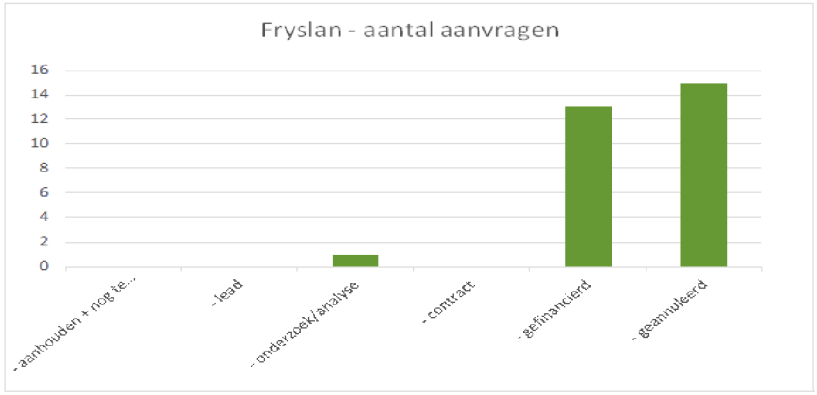
Sinds	#	Naam en vestigingsplaats	Aard van het bedrijf	%	Aantal werknemers
buiten verzoek					

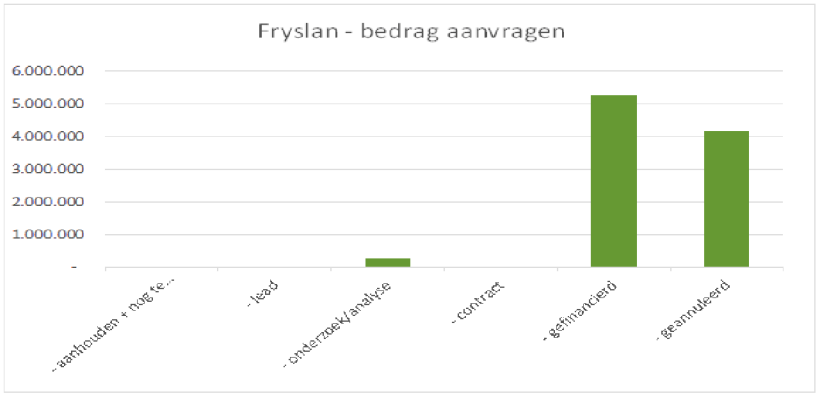
0492 311738

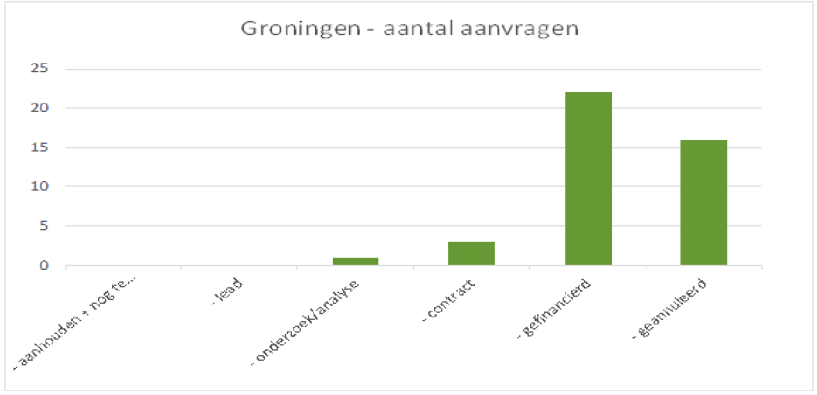

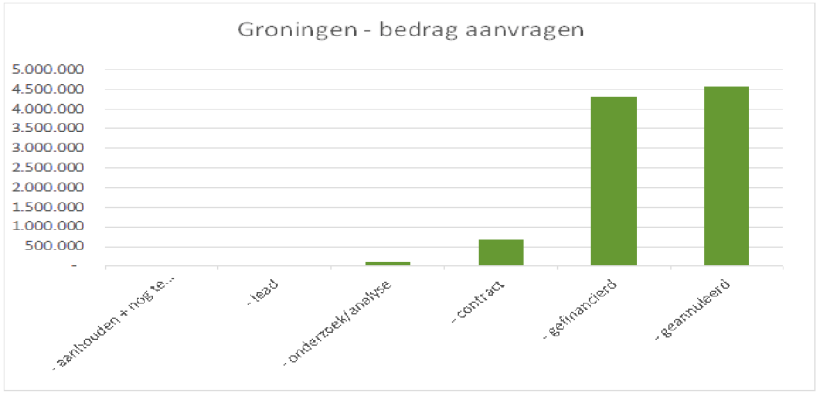
aantal committeringen:	7
gecommitteerd kapitaal:	1.205.000
gem. bedrag per aanvraag:	172.739
annuleringspercentage:	70%

aantal committeringen:	13
gecommitteerd kapitaal:	5.250.988
gem. bedrag per aanvraag:	332.689
annuleringspercentage:	52%

aantal committeringen:	25
gecommitteerd kapitaal:	4.980.000
gem. bedrag per aanvraag:	230.357
annuleringspercentage:	38%

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 24

Reeds openbaar:
(https://www.drentsparlement.nl/statenportaal/statenstuk/PS111120-FCBE281020-2020-954-Investeringsagenda-PLUS-2020-2023-COMPL.pdf)

Memo POHO Economie	
Gedeputeerde	Henk Brink
Afschrift	
Datum	8 september 2020
Poho datum	14 september 2020
Opsteller	5.1.2e 5.1.2e
Afgestemd met	
Onderwerp	Korte update extra impuls ROM's vanuit EZK
Doel memo	☐ Ter discussie ☒ Ter informatie
Bijlage	
Naar GS	nee

Advies/Vraag

- Graag kennisnemen van de stand van zaken m.b.t. de aangekondigde extra impuls voor de ROM's.

Inleiding

In de Kamerbrief Steun- en Herstelpakket wordt onder het kopje 'Maatregelen gericht op investeringen' een impuls van €150 miljoen genoemd om het fondsvermogen van de ROM's te versterken:

'Ook stelt het kabinet € 150 miljoen beschikbaar om het fondsvermogen van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) te versterken. Met de Corona-Overbruggingslening heeft het kabinet via de ROM's straks circa 800 mkb-ondernemingen met overbruggingskredieten geholpen. Door het fondsvermogen van ROM's te versterken, kunnen de ROM's in nieuwe financieringsrondes ook het eigen vermogen van deze veelal innovatieve mkb-ondernemingen versterken. Daarmee wordt de solvabiliteitspositie van deze bedrijven verstevigd. Voorwaarde is wel dat de regio's zelf cofinanciering verschaffen.' (p. 14 Kamerbrief Steun- en herstelpakket, 28-08-2020)

Als je dit bedrag zou verdelen naar rato van het Bruto Regionaal Product zou de NOM ongeveer €12 miljoen kunnen krijgen, mits de regio hier cofinanciering beschikbaar voor stelt. Verwacht wordt dat de verhouding 50/50 is, dus ook €12 miljoen cofinanciering benodigd is.

Vragen

Omdat er nog erg weinig informatie beschikbaar is hebben de provincies Groningen, Friesland en Drenthe de volgende vragen gesteld:

Aan Ministerie EZK (5.1.2e 5.1.2e):

1. Waar mag dit geld voor ingezet worden? Is het bedoeld als weerstandvermogen voor de ROM's of voor nieuwe financieringen? En zijn dat dan reguliere financieringen of ook andere werkzaamheden, zoals de COL?
2. Als de regio's dit geld nu niet opvragen, blijft het dan op de plank liggen bij EZK? En zo ja, hoe lang?

Aan NOM (5.1.2e 5.1.2e):

1. Wat heb je aan vrij beschikbaar vermogen? Oftewel: dreigt een tekort?
2. Waar zou de NOM dit geld aan willen besteden?

Eerste bevindingen/gevoel

Het is mooi als we het vermogen van de NOM kunnen versterken. Echter is er naar ons idee geen dreigend tekort bij de NOM (ze hebben net de gelden van IFNN gekregen) en komen er de komende periode meer fondsen/budgetten vrij waar cofinanciering bij moet. Ook Groningen en Friesland zijn nog terughoudend. Zodra ik meer weet, zal ik een advies opstellen.

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Thur 9/10/2020 6:56:31 AM
Subject: FW: Halfjaarrapportage NOM en Investeren Q2 2020
Received: Thur 9/10/2020 6:56:34 AM
Rapportage Q2 2020 NOM en Investeren versie AvA.pdf

Nou, daar issie hoor

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: woensdag 9 september 2020 13:09
Aan: 5.1.2e @minez.nl' <5.1.2e @minez.nl>; 5.1.2e @provinciegroningen.nl' <5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: Halfjaarrapportage NOM en Investeren Q2 2020

Beste heren en dame,

In de bijlage treft u de halfjaarrapportage NOM en investeren Q2 2020 aan.
De inhoud is vertrouwelijk en niet bedoeld om te verspreiden.

In vertrouwen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 41

Reeds openbaar
(https://www.drentsparlement.nl/statenportaal/ingekomen-stuk/FCBE281020-A6-Voortgangsrap-Q2-2020-NOM-en-MKB-fonds-Drenthe-COMPL.pdf, zie p. 3-43)

Provincie Drenthe
T.a.v. Mevrouw 5.1.2e
Postbus 122
9400 AC Assen

N.V. NOM
Investerings- en
Ontwikkelingsmaatschappij
voor Noord-Nederland

Correspondentieadres
Postbus 424
9700 AK Groningen

Bezoekadres
Paterswoldseweg 810
9728 BM Groningen

Factuur

Factuurdatum	:	15-09-2020	Factuurnummer	:	20700043
Onze referentie	:	201803764-00793872	Debiteurnummer	:	500045

Omschrijving	BTW	Bedrag
Inzet 5.1.2e sep 19 tm sep 2020 5.1.2eMaakindustrie (verpl.nr 5.1.2i)	21 %	110.000,00

Grondslag 21%	: €	110.000,00	Totaal exclusief BTW	: €	110.000,00
			BTW 21%	: €	23.100,00
			Totaal te voldoen	: €	133.100,00

Wij verzoeken u het verschuldigde bedrag binnen 14 dagen over te maken op IBAN Nr: 5.1.5 met BIC Code: RABONL2U, ten name van NV NOM onder vermelding van factuur- en debiteurnummer.

Tel. 050 - 521 44 44
Fax 050 - 521 44 00
E-mail: info@nom.nl
Internet: www.nom.nl
KvK Groningen nr. 02032331
Rabobank 34.83.58.369
IBAN: 5.1.5
BIC: RABONL2U
BTW nr. NL8045.21.086.B.01

Provincie Drenthe
T.a.v. Mw. [redacted]
Postbus 122
9400 AC Assen

Groningen, 15 september 2020
Onze ref.: 20200331/210
Uw ref:
Betreft: Offerte NOM [redacted]

Beste [redacted]

Zoals verzocht ontvang je hierbij onze offerte voor een [redacted]. De berekende totaalprijs is tot stand gekomen op basis van de volgende, door jullie aangegeven, uitgangspunten:

Beschrijving

Slim, groen en met impact zijn de kernopgaven uit het nieuwe economische beleid van de provincie Drenthe (Economische Koers 2020-2023).Digitale ontwikkelingen zorgen voor invloedrijke veranderingen in alle sectoren van de Drentse economie.
Met slimme technologieën kunnen ondernemingen razendsnel en op maat inspelen op de wensen van klanten. De coronacrisis heeft extra benadrukt dat deze ontwikkelingen kansen bieden voor het Drentse MKB en dat geldt ook voor de maakindustrie.

Om deze kansen te kunnen verzilveren wil de provincie Drenthe beschikbare kennis in de regio actief bij de Drentse MKB-ondernemingen brengen en ondernemingen faciliteren bij het omzetten van deze kennis naar concrete groeimogelijkheden. Hiervoor vragen we de NOM om een [redacted] aan te stellen. Deze [redacted] zal exclusief in Drenthe opereren met de focus op MKB.

Profiel kandidaat
- Ervaring en netwerk in de maakindustrie/HTSM
- Ervaring met resultaatgericht netwerken
- Ervaring in het verbinden van bedrijven en kennisinstellingen
- Ervaring in het begeleiden van deze netwerken
- Een open, flexibele, doel- en resultaatgerichte werkhouding
- Afstemming met andere business developers, innovatiemakelaars en mensen ‘in het veld’
- Kennis van subsidieprogramma’s (zowel Europees als nationaal en regionaal)
- Ontwikkelingsgerichte adviesvaardigheden
- Een proactieve insteek en die graag informatie en kennis wil delen
- Tenminste HBO werk- en denkniveau.

Resultaten per jaar:
De 5.1.2e maakt jaarlijks een plan van aanpak, dat ter goedkeuring aan de provincie wordt voorgelegd. In dit plan van aanpak worden resultaten gedefinieerd.

Afspraken
- De 5.1.2e komt in dienst van de NOM, krijgt een werkplek bij de NOM en maakt deel uit van het Business Development Team.
- Bij langdurige ziekte/afwezigheid zorgt de NOM voor vervanging.

Op basis van bovenstaande uitgangspunten hebben wij binnen de NOM gezocht naar de juiste kandidaat. Wij denken met 5.1.2e 5.1.2e de geschikte persoon te hebben gevonden om de taken als 5.1.2e op zich te nemen. Wij doen jullie graag het volgende voorstel:

Kostenspecificatie:
€ 110.000 (ex BTW, incl. inclusief reis- en verblijfkosten, werkgeverslasten, verzekeringen etc.) voor één jaar.

Facturatie:
De NOM factureert 50% in 2020 en 50% in 2021 (na afloop van de opdracht).

Periode:
Van 17 september 2020 tot 16 september 2021.

Overleg en rapportage
Na akkoord zal met betrokken partijen nadere afspraken worden gemaakt m.b.t. (structureel) overleg en oplevering van rapportages.

Indien akkoord ontvangen we deze offerte graag getekend retour.

Met vriendelijke groet,

Voor akkoord namens Provincie Drenthe

……
Naam:
Datum:

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 2

5.1.2b

5.1.2i

provinciehuis Westerbrink 1, Assen
postadres Postbus 122, 9400 AC Assen

www.drenthe.nl
0592 - 36 55 55

provincie Drenthe

NOM; NV
t.a.v. 5.1.2e
Postbus 424
9700 AK GRONINGEN

Assen, 10 september 2020
Ons kenmerk: 201803764-378
Behandeld door: 5.1.2e 5.1.2e
Onderwerp: Opdracht 5.1.2e

Geachte heer 5.1.2e

Hierbij verzoeken wij u een offerte uit te brengen voor een 5.1.2e 2020-2021

U dient in uw offerte rekening te houden met het volgende:
Beschrijving
Slim, groen en met impact zijn de kernopgaven uit het nieuwe economische beleid van de provincie Drenthe (Economische Koers 2020-2023).Digitale ontwikkelingen zorgen voor invloedrijke veranderingen in alle sectoren van de Drentse economie.
Met slimme technologieën kunnen ondernemingen razendsnel en op maat inspelen op de wensen van klanten. De coronacrisis heeft extra benadrukt dat deze ontwikkelingen kansen bieden voor het Drentse MKB en dat geldt ook voor de maakindustrie.

Om deze kansen te kunnen verzilveren wil de provincie Drenthe beschikbare kennis in de regio actief bij de Drentse MKB-ondernemingen brengen en ondernemingen faciliteren bij het omzetten van deze kennis naar concrete groeimogelijkheden. Hiervoor vragen we de NOM om een 5.1.2e 5.1.2e aan te stellen. Deze 5.1.2e zal exclusief in Drenthe opereren met de focus op MKB.

Profiel kandidaat
- Ervaring en netwerk in de maakindustrie/HTSM
- Ervaring met resultaatgericht netwerken
- Ervaring in het verbinden van bedrijven en kennisinstellingen
- Ervaring in het begeleiden van deze netwerken
- Een open, flexibele, doel- en resultaatgerichte werkhouding
- Afstemming met andere business developers, innovatiemakelaars en mensen 'in het veld'
- Kennis van subsidieprogramma's (zowel Europees als nationaal en regionaal)
- Ontwikkelingsgerichte adviesvaardigheden
- Een proactieve insteek en die graag informatie en kennis wil delen
- Tenminste HBO werk- en denkniveau.

Resultaten:
- De 5.1.2e maakt jaarlijks een plan van aanpak, dat ter goedkeuring aan de provincie wordt voorgelegd. In dit plan van aanpak worden resultaten gedefinieerd.

Uw offerte dient uiterlijk 14 september 2020 in ons bezit te zijn. Uw offerte kunt u sturen aan: post@drenthe.nl

Afspraken

- De 5.1.2e komt in dienst van de NOM, krijgt een werkplek bij de NOM en maakt deel uit van het Business Development Team.
- De 5.1.2e zal zich tevens profileren via Ik Ben Drents Ondernemer (IBDO). Er zal een intensieve samenwerking zijn met IBDO.
- De 5.1.2e levert een bijdrage aan de uitvoering van het project 'Smart Industry Hub Noord-Nederland', met name in het benaderen en begeleiden van Drentse maakbedrijven.
- De 5.1.2e levert een bijdrage aan het project MKB Deal bij het onderdeel 'Digitalisering'.
- Bij langdurige ziekte/afwezigheid zorgt de NOM voor vervanging.

Periode
Vanaf 17 september 2020 tot 17 september 2021.

Tijdsbesteding
Full time.

Budget
Maximaal € 110.000,- excl. btw inclusief reis- en verblijfkosten, werkgeverslasten, verzekeringen etc.

Overleg en rapportage
Halfjaarlijks worden de tussentijdse resultaten besproken met de verantwoordelijke gedeputeerde. Voor dit overleg wordt een beknopte rapportage opgesteld. Waar nodig wordt bijgestuurd.
Er vindt zes-wekelijks overleg plaats in het provinciehuis te Assen. Het doel van de het voortgangsoverleg is afspraken maken, verbindingen te leggen en focus aan te brengen. Dit voortgangsoverleg is in ieder geval met 5.1.2e 5.1.2e van de provincie Drenthe en met andere betrokkenen wanneer dit gewenst is.

Contactpersoon
Voor deze opdracht is 5.1.2e 5.1.2e contactpersoon. Inhoudelijk is 5.1.2e 5.1.2e het eerste aanspreekpunt.

Facturatie
50% bij start van de opdracht. Aan het eind worden de subsidieprojecten MKB Deal en Smart Industry Hub verrekend met dit budget en volgt een afrekening.

Voor vragen kunt u contact opnemen via e-mailadres: 5.1.2e @drenthe.nl.

Onze reactie op uw offerte kunt u uiterlijk 17 september 2020 tegemoet zien.

Op deze opdracht zijn de Algemene inkoopvoorwaarden van de provincie Drenthe van toepassing, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel Noord-Nederland onder nummer 01179514.

Extra bepaling in de overeenkomst - ter aanvulling op artikel 8 van de Algemene inkoopvoorwaarden:

Een tekortkoming in de nakoming bij de uitvoering van de opdracht ten gevolge van epidemieën en pandemieën is niet toerekenbaar aan de tekortschietende partij. Onze intentie is echter om er in voorkomende gevallen samen met u uit te komen, waarbij wij ons als opdrachtgever redelijk en billijk zullen opstellen. Wij verwachten van u als opdrachtnemer hetzelfde.

Heeft u vragen of doen er zich knelpunten voor dan is het goed direct contact op te nemen met uw contactpersoon vanuit de provincie. Op die manier kunnen we samen zoeken naar een oplossing.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,
namens dezen,

5.1.2e

mevrouw R. Lahuis
teammanager Economie

Bijlage(n):
Algemene Inkoopvoorwaarden provincie Drenthe 2018.pdf

To: [redacted] [redacted]@provinciegroningen.nl]; [redacted] [redacted] [redacted]@drenthe.nl]; [redacted] [redacted] [redacted] [redacted]@drenthe.nl]; [redacted] [redacted] [redacted]@fryslan.frl]; [redacted] [redacted] [redacted]@fryslan.frl]
Cc: [redacted] [redacted]@provinciegroningen.nl]
From: [redacted]
Sent: Mon 9/21/2020 7:33:06 AM
Subject: RE: Teamsmeeting gedeputeerden en directie NOM over Fondsversterking ROM`s
Received: Mon 9/21/2020 7:33:11 AM

Goedemorgen [redacted],

Lijkt mij een prima voorstel. Organiseer jij een Telco via teams?

Gelet op de verwachte Covid gevolgen acht ik het wel verstandig om wat extra vermogen achter de hand te hebben om de innovatieve bedrijven in de portefeuille te kunnen ondersteunen. Het antwoord op jouw vraag moet in eerste instantie bij de NOM vandaan komen. Wellicht verstandig om een stress test te hebben van de NOM. Wat zijn de gevolgen voor de ontwikkeling van het EV bij de verschillende scenario's voor de NOM?

Is deze beschikbaar, zo niet hoe snel kunnen we die krijgen?

Aanvullende vragen die ik heb zijn:

- Is de verdeling op basis van aandeel BNP gunstig voor NN?
- Wat is de verwachte omvang aan extra vermogen voor de NOM?
- Wat is de inschatting dat de voorwaarde van cofinanciering door de provincies gerealiseerd gaat worden?
- Binnen welk tijdframe willen we deze middelen uitzetten?
- Hoe gaan we samen met de NOM een voorstel maken?

Groeten [redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@provinciegroningen.nl>
Verzonden: maandag 21 september 2020 08:41
Aan: [redacted] [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>; [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>; [redacted], [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>; [redacted], [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>; [redacted], [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>
CC: [redacted] <[redacted]@provinciegroningen.nl>
Onderwerp: FW: Teamsmeeting gedeputeerden en directie NOM over Fondsversterking ROM`s

Goedemorgen allen,

Is het een idee om dit eerst ook nog even ambtelijk te verkennen/voor te bereiden?

Belangrijk(st)e vraag lijkt mij of de NOM op dit moment überhaupt verwacht vermogen tekort te komen. We hebben als aandeelhouders immers recent de middelen van IFNN al toegevoegd aan het vermogen van de NOM.

Hoor graag van jullie.

Groeten,

[redacted]

Van: [redacted]@provinciegroningen.nl> **Namens** [redacted]
Verzonden: vrijdag 18 september 2020 09:55
Aan: [redacted] <[redacted]@provinciegroningen.nl>; [redacted] <[redacted]@provinciegroningen.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@provinciegroningen.nl>
Onderwerp: FW: Teamsmeeting gedeputeerden en directie NOM over Fondsversterking ROM`s

Goedemorgen heren,
Alvast voor jullie informatie.
Deze afspraak is definitief ingepland op woensdag 30 september a.s. van 8.00 - 9.00 uur.
Groeten [redacted]

Van: [redacted] [redacted] <[redacted]@nom.nl>

Verzonden: donderdag 17 september 2020 09:45
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 'secr_gs_rouwe' <5.1.2i@fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>
Onderwerp: Teamsmeeting gedeputeerden en directie NOM over Fondsversterking ROM`s

Goedemorgen dames,

5.1.2e heeft mij gevraagd een Teams meeting in te plannen met de gedeputeerden en de directie van de NOM.
Gezien de volle agenda's lijkt een overleg vroeg op de ochtend het beste te passen. Bij voorkeur van 08.00 tot 09.00 uur of mocht dat te vroeg zijn van 08.30 tot 09.00 uur.
Wat ons betreft zou dit kunnen op:

Woensdag 23 september a.s.
Donderdag 24 september a.s.
Dinsdag 29 september a.s.

We horen graag.

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

Van: Rouwe, Sander de
Verzonden: woensdag 16 september 2020 19:43:30 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen
Aan: 5.1.2e 5.1.2e; Rijzebol IJ.J.; Henk Brink
Onderwerp: Fwd: Fondsversterking ROM`s

Dag 5.1.2e, 5.1.2e en Henk,

Ik neem aan dat jullie deze brief ook ontvangen hebben.

Zullen we dit binnenkort even bespreken?

Met vriendelijke groet,

Sander de Rouwe

5.1.2e, 5.1.2e

Tel.: 058-5.1.2e

5.1.2i@fryslan.frl
Twitter: #sanderderouwe

Begin doorgestuurd bericht:

Van: secr_gs_rouwe <5.1.2i @fryslan.frl>
Datum: 16 september 2020 om 11:22:55 CEST
Aan: "Rouwe, Sander de" <5.1.2e @fryslan.frl>, 5.1.2e @fryslan.frl>, "5.1.2e, 5.1.2e" <5.1.2e @fryslan.frl>, "5.1.2e, 5.1.2e" <5.1.2e @fryslan.frl>
Onderwerp: Fondsversterking ROM`s

?

Met vriendelijke groet,
5.1.2e
Tel.: 5.1.2e / 5.1.2e

Van: 5.1.2i @fryslan.nl <5.1.2i @fryslan.nl>
Verzonden: woensdag 16 september 2020 11:05
Aan: secr_gs_rouwe <5.1.2i @fryslan.frl>
Onderwerp: Nieuwe taak: 607916 behandel stuk 6 wk startdatum: 16-09-2020 einddatum: 27-10-2020

DOCBASE NIEUWE TAAK

Een nieuwe taak **behandel stuk 6 wk** is aan u toegewezen. De taak moet worden afgehandeld voor : **27-10-2020**

Proces-id	607916
Status	In behandeling
Taaknaam	behandel stuk 6 wk
Behandelaar	secr_gs_rouwe
Onderwerp	Fondsversterking Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) - Ministerie van Economische Zaken - POST - 01797137 1.0.0
Begindatum	16-09-2020
Einddatum	27-10-2020
Prioriteit	Middelmatig
Proces omschrijving	Alle ingekomen post waarvoor geen wettelijk termijn is vastgesteld, voor deze post is door het MT een termijn van 6 weken vastgesteld.
Procesnaam	behandeling ingekomen post
Van	klund909
Taak omschrijving	Behandel stuk of stuur naar behandelaar
Datum afgehandeld	
Afgehandeld door	
Master	

Process	
Sub Process	
Verzender	

<< Disclaimer >>

Persoansgegevens en privacy
De provinsje Fryslân giet sekuer mei jo persoansgegevens om en hannelet neffens de Algemene verordening gegevensbescherming en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming. Lês hjir ús Privacyferklearring.

Persoonsgegevens en privacy
De provincie Fryslân gaat zorgvuldig om met uw persoonsgegevens en handelt overeenkomstig de Algemene verordening gegevensbescherming en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming. Lees hier onze Privacyverklaring.

Op onze website kunt u lezen welke dienstverlening u van ons mag verwachten.
https://www.provinciegroningen.nl/servicenormen/

<< Disclaimer >>

Persoansgegevens en privacy
De provinsje Fryslân giet sekuer mei jo persoansgegevens om en hannelet neffens de Algemene verordening gegevensbescherming en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming. Lês hjir ús Privacyferklearring.

Persoonsgegevens en privacy
De provincie Fryslân gaat zorgvuldig om met uw persoonsgegevens en handelt overeenkomstig de Algemene verordening gegevensbescherming en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming. Lees hier onze Privacyverklaring.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 2

Reeds openbaar (https://fryslan.notubiz.nl/document/10603590/1#search=%22fondsversterking%22)

To: 5.1.2e , 5.1.2e [5.1.2e @fryslan.frl]; 5.1.2e 5.1.2e Prov. Groningen[5.1.2e @provinciegroningen.nl]; 5.1.2e 5.1.2e (5.1.2e)[5.1.2e @minezk.nl]; 5.1.2e , 5.1.2e [5.1.2e @fryslan.frl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Tue 9/22/2020 8:22:26 AM
Subject: FW: Aandeelhoudersbesluit en oplegger
Received: Tue 9/22/2020 8:22:28 AM
20200918 Aandeelhoudersbesluit Strategisch Kader NOM.docx
20200918 Memo oplegger bij Strategisch Kader NOM.docx

Dag heren,

Zie de bijlagen. Zullen we proberen om de stukken meteen na de herfstvakantie op route te doen? En dat we het besluit dan in de GS' en en bij min EZK op 27 oktober laten vallen?
Heeft iemand tijd en zin ☺ om een opzet GS nota te maken?

Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: dinsdag 22 september 2020 8:17
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
Onderwerp: Aandeelhoudersbesluit en oplegger

Goedemorgen 5.1.2e,

Hierbij het aandeelhoudersbesluit en de oplegger.

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: maandag 14 september 2020 18:23
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
Onderwerp: RE: Oplegger aandeelhoudersbesluit Strategisch KAder

5.1.2e ik heb de laatste alinea aangepast. 5.1.2i
5.1.2i Maar ik denk dat je het zo bedoelt als het er nu staat. Hoor graag je mening. Ik stuur het ook nog even in cc naar 5.1.2e en 5.1.2e zodat zij er ook nog even naar kunnen kijken,

5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 11 september 2020 09:26
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e - Provincie Groningen (5.1.2e @provinciegroningen.nl') < 5.1.2e @provinciegroningen.nl'>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>
Onderwerp: Oplegger aandeelhoudersbesluit Strategisch KAder

Dag 5.1.2e,

Zoals maandag besproken hierbij de oplegger voor bij het aandeelhoudersbesluit over het strategisch kader. Als jij akkoord bent met de tekst, zou je hem dan willen 'omgieten' in jullie huisstijl vergezeld van een aandeelhoudersbesluit? Dan gaan wij daar weer

mee aan de slag.

Alvast bedankt. Groeten, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl
5.1.2e
0592 – 5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 2

Concept (ID 310832)

MEMO

AAN : 5.1.2e 5.1.2e , provincie Groningen, 5.1.2e 5.1.2e , provincie Fryslân en 5.1.2e 5.1.2e , EZK

AFKOMSTIG VAN : 5.1.2e 5.1.2e , provincie Drenthe (toestelnummer 5.1.2e)

DATUM : 22 juni 2020

BETREFT : Oplegger bij strategisch kader NOM

Voor u ligt het strategisch kader voor de NOM. De vier aandeelhouders van de NOM (Staat der Nederlanden 50%, provincies Groningen, Friesland en Drenthe elk 16,66%) hebben dit strategisch kader ontwikkeld met de begeleiding van Emendo Capital. Het bestuur van de NOM heeft actief meegewerkt aan de totstandkoming van dit kader.

De aanleiding tot dit strategisch kader is vierledig:

– Nieuwe aandeelhoudersverhoudingen: de provincies hebben in 2016 hun gezamenlijke aandelenbelang vergroot naar 50%.
– Nieuwe coalitieakkoorden en nieuw (deels nog te actualiseren) economisch beleid bij de provincies.
– Missiegedreven innovatiebeleid en een bredere inzet van de ROM's vanuit Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. ROM's zijn de verbindende schakel tussen het EZK beleid en het regionaal economisch beleid.
– Nieuwe directeur bij de NOM: sinds september 2019 is 5.1.2e 5.1.2e de directeur van de NOM. Zij heeft de opdracht een meerjarenplan voor de NOM te ontwikkelen. Met dit kader kan dit meerjarenplan worden opgesteld.

Het doel van het kader is om vast te leggen wat de deelnemende overheden vanuit hun rollen als aandeelhouder en subsidieverstrekker met de NOM wensen te bereiken en hoe zij zich tot de NOM willen verhouden. Met uiteindelijk een effectieve Noordelijke investerings- en ontwikkelingsmaatschappij die optimaal zorgt voor meer economische groei en werkgelegenheid in Noord-Nederland en zich focust op regionale speerpuntsectoren en maatschappelijke uitdagingen.

Om deze doelen te bereiken worden in dit kader inhoudelijke doelstellingen geschetst en de scope van activiteiten afgebakend. Tevens wordt de samenhang van de NOM ten opzichte van andere actoren in het ecosysteem van het Noorden beschreven. Een zorgvuldige aandeelhouders- en subsidierelatie

vereist ook duidelijke financiële doelstellingen en heldere afspraken over onderlinge communicatie en verantwoording.

Naast dit kader wordt gewerkt met een aandeelhoudersinstructie die specifiek is gericht op het investeringsbeleid van de NOM. Deze aandeelhoudersinstructie is in 2017 opnieuw vastgesteld. Het strategisch kader en de aandeelhoudersinstructie werken aanvullend op elkaar, waarbij het strategisch kader gericht is op alle activiteiten van de NOM.

Het document vormt het kader waarbinnen de NOM haar integrale meerjarenplan en -begroting uitwerkt. Het strategisch kader wordt voor vier jaar vastgesteld, waarbij na twee jaar gekeken wordt of het strategisch kader geactualiseerd moet worden.

Wij vragen u dit strategisch kader vast te stellen middels bijgevoegd schriftelijk aandeelhoudersbesluit.

provinciehuis Westerbrink 1, Assen
postadres Postbus 122, 9400 AC Assen

www.drenthe.nl
0592 - 36 55 55

provincie Drenthe

Aan:
NV NOM
t.a.v. de heer 5.1.2e
Postbus 424
9700 AK GRONIINGEN

Assen, 22 september 2020
Ons kenmerk 37/ECO/2020001753
Behandeld door de heer 5.1.2e (0592) 5.1.2e
Onderwerp: Financiële bijdrage bedrijfsopleiding VolkerWessels

Geachte heer 5.1.2e

In aansluiting op onze eerdere contacten ontvangt u hierbij het verzoek om VolkerWessels opleidingen een bijdrage, in het oprichten van de bedrijfsvakschool, te verschaffen.

Gedeputeerde Staten hebben besloten de oprichting en vestiging van de bedrijfsschool van VolkerWessels in de gemeente Emmen te ondersteunen met een bijdrage van € 200.000,00.

Wij verzoeken u deze bijdrage van € 200.000,00 over te maken op IBAN 5.1.5 t.n.v. Volker Stevin Nederland onder vermelding van VolkerWessels vakschool.

Daarbij vragen wij u om de volgende voorwaarden aan VolkerWessels mee te geven:
- Samenwerking met het Drenthe College m.b.t. de opleidingen is verplicht.
- VolkerWessels is verplicht om de vakschool minstens 5 jaar in Emmen te houden.

Bij het niet nakomen van deze voorwaarden hebben wij het recht om (een deel van) de subsidie terug te vorderen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,
namens dezen,

5.1.2e

mevrouw R. Lahuis,
teammanager Economie

mb/coll.

To: [redacted]@nom.nl]
Cc: [redacted]@drenthe.nl]; [redacted]@provinciegroningen.nl]; [redacted] Prov. Groningen[[redacted]@provinciegroningen.nl]; [redacted]@fryslan.frl' ([redacted]@fryslan.frl)[[redacted]@fryslan.frl]; [redacted], [redacted]@fryslan.frl) ([redacted]@fryslan.frl)[[redacted]@fryslan.frl]; [redacted]@drenthe.nl]; [redacted]@nom.nl]
From: [redacted]
Sent: Wed 9/23/2020 3:00:46 PM
Subject: RE: Q2 en de BMW
Received: Wed 9/23/2020 3:00:00 PM

Goedemiddag [redacted],
Dank je wel. Voor mij is het duidelijk zo. Voor jou nog even waar ik dat bedrag vandaan heb. Het staat in de inleiding

1 Inleiding

In deze rapportage wordt een toelichting gegeven op de Investeringsactivteiten over de periode 1 januari tot en met 30 juni 2020. De portefeuille is opgebouwd uit twee onderdelen:

- Groei- & Overnamefonds en
- Aanjaagfonds.

Naast de bekende onderwerpen was het eerste halfhaar de periode waarin wij werden geconfronteerd met de effecten van het coronavirus COVID-19. Als gevolg van het uitbreken van het corona virus heeft NOM aan 21 ondernemingen gedurende drie maanden geen rente en aflossing gefactureerd Het negatieve rente-effect qua opbrengsten bedraagt in totaal € 138.657,--.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe
[redacted]
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592-[redacted]

Van: [redacted]@nom.nl>
Verzonden: woensdag 23 september 2020 13:43
Aan: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@nom.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@provinciegroningen.nl>; [redacted] Prov. Groningen <[redacted]@provinciegroningen.nl>; [redacted]@fryslan.frl' ([redacted]@fryslan.frl) <[redacted]@fryslan.frl>; [redacted], [redacted] van ([redacted]@fryslan.frl) ([redacted]@fryslan.frl) <[redacted]@fryslan.frl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Q2 en de BMW

Hoi [redacted],

Thx voor je mail.

Je interpretatie is juist. Het verschil zit hem inderdaad in de leningen.
Voor wat betreft je vraag over de rente moet ik zeggen dat ik niet exact heb kunnen vinden waar dit bedrag staat vermeld. Ik kan je in ieder geval aangeven dat er zowel van uitstel als afstel sprake is ☺.

Afstel voor de betaling van rente in dit jaar. Om deze reden een lagere realisatie in 2020.

Uitstel, omdat de lening simpelweg 3 maanden langer doorloopt aan het eind van de looptijd. De ontvangen rente wordt in dat betreffende jaar gerealiseerd.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T 5.1.2e

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: woensdag 16 september 2020 16:24
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e Prov. Groningen < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e @fryslan.frl' (5.1.2e @fryslan.frl) < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e , 5.1.2e van (5.1.2e @fryslan.frl) (5.1.2e @fryslan.frl) < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: Q2 en de BMW

Hallo 5.1.2e en 5.1.2e,
Ik heb de Q2 rapportage doorgenomen en we willen Henk Brink en PS daarover informeren. Daarbij komen we natuurlijk weer op de discussie van de BMW en over de waardering op de balans bij de provincies. Op zich is dat nu mooi opgeschreven (al missen we natuurlijk wel de inschattingen t.a.v. onderneming D medio 2020) . Nu zie ik staan dat de BMW per 1 januari 2020 in totaal 80,2 miljoen was. Wij hebben o.b.v. de ondertekende jaarrekening versie 27 maart 2020 een bedrag € 68.298.000 aangehouden met een boekwaarde van de participaties van 20.043.000, dat geeft een stille reserve van 48,246 miljoen. Daarom voor de zekerheid: zit het verschil met de nu genoemde 80,2 miljoen per 1 januari 2020 in leningen? (op blz. 68 van jullie jaarrekening staat: De benaderde marktwaarde (BMW) van de participaties bedroeg ultimo 2019 circa € 68 miljoen (2018: € 52 miljoen).

Ik kom nu op een EV+stille reserve uit van 127.525.000. zie sheet. Er van uitgaande dat onderneming D hetzelfde gewaardeerd is gebleven, kom ik tot de conclusie dat de opgenomen voorziening geheel vrij kan vallen, maar dat we dat pas bij het vaststellen van de jaarrekening 2020 zeker weten.

Dan heb ik ook nog een vraag over het negatieve rente-effect van 138.657,-- op blz. 3. Waarom is sprake van verlies? Is niet alleen uitstel van betalen van rente en aflossing verleend, maar ook afstel?

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592- 5.1.2e

provinciehuis Westerbrink 1, Assen
postadres Postbus 122, 9400 AC Assen

www.drenthe.nl
0592 - 36 55 55

provincie Drenthe

NOM; NV
t.a.v. 5.1.2e
Postbus 424
9700 AK GRONINGEN

Assen, 23 september 2020
Ons zaaknummer: 201803764
Verplichtingnummer: 5.1.2e
Behandeld door: 5.1.2e 5.1.2e
Onderwerp: Opdracht 5.1.2e 2020-2021

Geachte heer 5.1.2e

Hierbij verlenen wij u opdracht voor de 5.1.2e 2020-2021. Zoals genoemd in onze offerteaanvraag van 10 september 2020 (kenmerk 201803764-378) en uw offerte van 15 september (kenmerk 20200331/210).

Het totaalbedrag van de opdracht betreft maximaal € 110.000,00 exclusief btw. Wij wijzen u erop dat geen overschrijding van het maximaal overeengekomen bedrag kan plaatsvinden, tenzij dit schriftelijk is overeengekomen.

Inkomsten die door de 5.1.2e worden gegenereerd door zijn inzet in de subsidieprojecten MKB Deal en Smart Industry Hub, zullen verrekend worden met deze opdracht.

Uw facturen kunt u op twee manieren digitaal bij ons aanleveren:
- via post@drenthe.nl. Facturen dienen in een PDF bestandsformaat te worden aangeleverd.
- via het Simpler invoicing(SI)-netwerk. Voor de aanlevering van uw e-facturen via het SI-netwerk hebt u ons SI-nummer nodig. Ons SI-nummer is 0106:01179514.

Op uw factuur dient u in ieder geval te vermelden:
- de naam van de contactpersoon/besteller: 5.1.2e 5.1.2e
- ons verplichtingnummer: 5.1.2i

Daarnaast wijzen wij u erop dat uw factuur moet voldoen aan de factuurvereisten voorgeschreven door de Belastingdienst.
Het niet voldoen aan de gestelde factuurvereisten zal leiden tot terugzending van de factuur.

Op deze opdracht zijn de Algemene inkoopvoorwaarden van de provincie Drenthe van toepassing, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel Noord-Nederland onder nummer 01179514.

Extra bepaling in de overeenkomst - ter aanvulling op artikel 8 van de Algemene inkoopvoorwaarden:

Een tekortkoming in de nakoming bij de uitvoering van de opdracht ten gevolge van epidemieën en pandemieën is niet toerekenbaar aan de tekortschietende partij. Onze intentie is echter om er in voorkomende gevallen samen met u uit te komen, waarbij wij ons als opdrachtgever redelijk en billijk zullen opstellen. Wij verwachten van u als opdrachtnemer hetzelfde.

Heeft u vragen of doen er zich knelpunten voor dan is het goed direct contact op te nemen met uw contactpersoon vanuit de provincie. Op die manier kunnen we samen zoeken naar een oplossing.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,
namens dezen,

5.1.2e

mevrouw R. Lahuis
teammanager Economie

Bijlage(n):
20200915 Offerte 5.1.2e .pdf

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 2

Reeds openbaar
(https://www.drentsparlement.nl/Vergaderingen/Statencommissie-Financien-Cultuur-Bestuur-en-Economie-FCBE-1/2021/27-oktober/09:30/PS101121-FCBE27102021-2021-24-Fondsversterking-NOM-COMPL.pdf)

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Tue 9/29/2020 9:17:20 AM
Subject: FW: PowerPoint presentatie voor Teamsmeeting Fondsversterking ROMs | 30 september 2020
Received: Tue 9/29/2020 9:17:22 AM
Presentatie EZK 150 miljoen ROMs 20201509 versie NOM.pdf

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: dinsdag 29 september 2020 11:13
Aan: 5.1.2e @provinciegroningen.nl' <5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e @fryslan.frl' <5.1.2e @fryslan.frl>; Henk Brink <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e @provinciegroningen.nl' <5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e @fryslan.frl' <5.1.2e @fryslan.frl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 'secr_gs_rouwe' <5.1.2i @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>
Onderwerp: PowerPoint presentatie voor Teamsmeeting Fondsversterking ROMs | 30 september 2020

Beste allen,

Hierbij ontvangen jullie het "Concept versterking fondsvermogen ROMs" voor het overleg van 30 september (morgen). In de presentatie wordt gesproken over de kamerbrief van 28 augustus jl. Vanuit EZK is de vraag gesteld of alle aandeelhouders deze brief hebben ontvangen. Mocht dit niet het geval zijn dan horen we dit graag.

Naast de gedeputeerden zullen ook de ambtelijke vertegenwoordigers van de provincie aansluiten. Hiervoor sturen wij een vergaderverzoek met een Teams vergaderlink.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 5.1.2e

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Regionale
Ontwikkelings
Maatschappijen

Concept Versterking fondsvermogen ROM's

Nadere invulling kamerbrief d.d. 28 augustus 2020

Regionale
Ontwikkelings
Maatschappijen

Kamerbrief 28 augustus 2020

“Ook stelt het kabinet 150 miljoen beschikbaar om het fondsvermogen van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM’s) te versterken. Met de Corona-Overbruggingslening heeft het kabinet via de ROM’s straks circa 800 mkb-ondernemingen met overbruggingskredieten geholpen. Door het fondsvermogen van de ROM’s te versterken, kunnen de ROM’s in nieuwe financieringsrondes ook het eigen vermogen van deze veelal innovatieve mkb-ondernemingen versterken. Daarmee wordt de solvabiliteitspositie van deze bedrijven verstevigd. Voorwaarde is wel dat de regio’s zelf cofinanciering verschaffen.”

Ratio versterken fondsvermogen ROM's

Regionale Ontwikkelings Maatschappijen

- ✓ *Ca 800 bedrijven COL ontvangen. Groot deel over 9 – 12 maanden nieuwe financieringsronde nodig. Geldt ook voor veel niet-COL bedrijven. NOM: ons 'gewone' werk breidt uit met ruim 40 bedrijven.*
- ✓ *Gezien fase crisis is het van belang over te schakelen van overbrugging naar investeren, van verstrekken vreemd vermogen (COL) naar versterking eigen vermogen.*
- ✓ *De ROM's zijn jaarlijks betrokken bij >50% van alle venture capital-deals en ca 1/3^{e} van alle groeikapitaalinvesteringen in NL.*
- ✓ *Focus van ROM's: vroege fase met een hoog technologisch risico en/of lange terugverdientijd en behoefte aan geduldig kapitaal en/of met een belangrijke maatschappelijke en strategisch economische impact. Inhoudelijke focus op hightech, cleantech, life sciences en digitale sleuteltechnologieën én op het innovatieve MKB.*
- ✓ *Publiek co-investeringsgeld beschikbaar maken opdat private investeerders eerder verleid worden weer meer te gaan investeren én juist in die fases en sectoren waar sprake is van de hoogste maatschappelijke en strategisch economische impact.*
- ✓ *MinEZK is reeds aandeelhouder van de ROM's.*

Regionale
Ontwikkelings
Maatschappijen

Versterken fondsvermogen; hoe?

- ✓ *Meeste ROM's hebben meerdere fondsen (in beheer). Meestal is MinEZK slechts bij één fonds aandeelhouder (het zogenaamde 'hoofdfonds').*
- ✓ *Meest logische om de versterking van het fondsvermogen te laten verlopen via het fonds waar MinEZK al aandeelhouder van is.*
- ✓ *Door de kapitaalstorting zou het aandeelhouderspercentage van MinEZK in de ROM's stijgen. Echter door de voorwaarde van regionale cofinanciering blijft deze gelijk.*

Verdeling 150 miljoen euro

Regionale Ontwikkelings Maatschappijen

- ✓ *Meest zuivere verdeling is naar Bruto Regionaal Product (aandeel regio in BNP).*
- ✓ *Elke andere verdeling zal tot veel discussie leiden.*
- ✓ *Openstaand punt: Hoe om te gaan met Noord-Holland, waar (nog) geen ROM is.*
- ✓ *NOM: of dit een 'zuivere' verdeling is, is maar de vraag. Waarom zijn de ROM's ook al weer opgericht? Om regio's die dat nodig hebben een extra steuntje in de rug te geven. Dit lijkt met de oprichting van ROM Utrecht en het denken over een ROM Noord-Holland geen issue meer te zijn. Het grote bedrag van de COL dat naar Noord-Holland ging riep zeker bij de kleinere ROM's vragen op. Toch zijn er ook voordelen voor de landsdekkendheid. De ROM's krijgen zo wel een stevige rol.*

Regionale Ontwikkelings Maatschappijen

Regionale cofinanciering

- ✓ *Voorwaarde voor de additionele kapitaalstorting van 150 miljoen euro door het Rijk is regionale cofinanciering.*
- ✓ *Meest logische invulling van deze voorwaarde is cofinanciering op ROM-niveau.*
- ✓ *Ergo, op basis van verdeling op BRP is de intentie van MinEZK om in ROM X een bedrag van Y euro's te storten. Betekent dat de overige aandeelhouders van ROM X ook een bedrag van minimaal Y euro's moeten storten als regionale confinanciering.*
- ✓ *Openstaand punt: Mag de Rijksbijdrage ook gematched worden met Europese middelen (bv EFRO)? NB: Deze variant leidt wel tot andere aandeelhouderspercentages. NOM: dit lijkt ons geen reële optie. Provincies hebben pas in 2016 de aandelen gekocht. Verwateren door Europees geld is niet verstandig. Wel zou onderzocht kunnen worden of Europees geld binnengehaald kan worden om te investeren in de NOM.*

Aanwending middelen

Regionale Ontwikkelings Maatschappijen

- ✓ *De bestaande aandeelhoudersinstructie van de ROM's volstaat als generiek investeringskader.*
- ✓ *Gezien de forse additionele impuls van 300 miljoen in de ROM's is het wel zaak om de inhoudelijke verwachtingen van de aandeelhouders komende periode verder te expliciteren. Gaat dan (niet limitatief) om:*
- *Aantallen deals (incl ticket sizes) NOM: hier kunnen verkeerde impulsen ontstaan naar kwantiteit en niet op kwaliteit. Wel kun je opnieuw kijken naar de balans in de portefeuille. Aantal grote versus kleine bedrijven, risicovolle en minder risicovolle bedrijven (vrije ruimte).*
- *Inhoudelijke focus*
- *Fast Lane voor COL-bedrijven NOM: Waarom? Zijn COL bedrijven beter of anders dan de rest. Je zou eerder een fast lane moeten invoeren voor bedrijven die het tot nu toe op eigen kracht hebben gered.*
- *Co-investeringen private fondsen NOM: Moeten we zeker stimuleren, maar het is de vraag of het altijd haalbaar is. Geen zwart wit voorwaarde.*
- *Fonds-in-fonds investeringen NOM: hier zouden we meer in willen doen. Wel selectief en aanvullend aan de NOM. In Noord-Nederland zal discussie zijn over de provinciale verdeling en inzet van zo'n fonds.*

Proces & timing

Regionale Ontwikkelings Maatschappijen

- ✓ *Intentie MinEZK is om de 150 miljoen euro nog dit jaar beschikbaar te maken. Het streven is ook de politieke besluitvorming van de regionale aandeelhouders nog dit jaar af te ronden. Vraag is of dit in alle gevallen realistisch is.*
- ✓ *Idealiter vindt de aandelentransactie van MinEZK en de andere aandeelhouders gelijktijdig plaats.*
- ✓ *Openstaand punt: Kunnen de middelen van MinEZK eerst als agiostorting plaatsvinden en later worden omgezet in aandelenkapitaal?*
- ✓ *In de week van 14 september heeft de staatssecretaris een brief aan alle mede-aandeelhouders gezonden om proces in gang te zetten.*
- ✓ *ROM's komen met inhoudelijk plan voor aanwending middelen en stemmen dit af met MinEZK. NOM: dit kan niet zonder overleg met regionale aandeelhouders.*
- ✓ *MinEZK benut directeurenoverleg IPO voor inhoudelijke afstemming. NOM: verzoek van provincie Fryslân (namens drie regionale aandeelhouders) is inmiddels binnen om mee te schrijven aan het plan*
- ✓ *Er is beperkt ruimte voor regionaal maatwerk. Wel zal er per ROM overleg plaatsvinden met alle aandeelhouders.*

Agendapunt voor de vergadering van Gedeputeerde Staten van Drenthe

Statenbrief

Algemene gegevens	
Opsteller	5.1.2e 5.1.2e, tst. 5.1.2e
Team	Bestuur en Concernzaken
Datum	dinsdag 22 september 2020
Uiterste behandeldatum in GS: *Toelichting:*	

Teammanager
Carola de Keijzer
Paraaf *Bespreken:*

Verwijzing naar speerpunt coalitieakkoord/programma begroting
3. Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten

Akkoord portefeuillehouder
Henk Brink

Intern voorbereid met
1. 5.1.2e 5.1.2e (ECO)
2. 5.1.2e 5.1.2e (FPC)
3.

Akkoord provinciesecretaris
Wim Brenkman

Archivering	
Soort overeenkomst: *Looptijd overeenkomst:*	Niet van toepassing
Datum:	Registratienummer:
	nr.
	nr.

Communicatie
Openbaar: Ja
Persbericht: *Nee*
Bekendmaking: Niet van toepassing

Onderwerp

Voortgangsrapportages Q2 2020 van de NOM en MKB-fonds Drenthe

Advies

1. In te stemmen met de brief aan Provinciale Staten.

Beslissing GS

Inleiding

a. Algemeen
De provincie Drenthe heeft 16,7% van de aandelen in N.V. NOM en de provincie is 100% eigenaar van het MKB-fonds Drenthe. In het kader van de sturing op verbonden partijen is eind 2014 met PS de afspraak gemaakt dat PS van alle verbonden partijen in de exploitatiefase het jaarverslag ontvangen. In lijn met deze afspraak ontvangen zij nu ook vanaf 2020 de halfjaarrapportages van beide partijen. De rapportage van de NOM is door de RvC op 28 augustus 2020 vastgesteld en de MKB rapportage is in de RvC-vergadering van het MKB-fonds van 8 september 2020 vastgesteld.

b. Europese aspecten
Niet van toepassing.

c. Economie/werkgelegenheid
Niet van toepassing.

d. Participatie
Betrokken zijn de medeaandeelhouders van de NV NOM, het Ministerie van EZK (50%) en de provincies Groningen en Fryslân (elk 16,7%).

Advies

1. In te stemmen met de brief aan Provinciale Staten.

Doelstelling uit de begroting

3.2.01 Zorgen voor een goed vestigings- en ondernemersklimaat ook op (sub)regionaal niveau

Argumenten

1.1 Vanuit de rol van actieve informatieplicht is het gewenst om de Provinciale Staten van deze rapportages op de hoogte te brengen. Met PS is naar aanleiding van de extra kapitaalstorting in NOM afgesproken hen intensiever te betrekken bij het MKB Fonds en de NOM. Vandaar dat nu naasten de jaarrekeningen ook de halfjaarrapportage ter informatie worden toegezonden. Met de NOM en de medeaandeelhouders van de NOM is afgestemd dat de halfjaar rapportages worden gedeeld met Provinciale Staten.

Tijdsplanning

Niet van toepassing.

Financiën

Nu niet van toepassing met betrekking tot deze brief, maar het uiteindelijk kunnen mindere goede resultaten ertoe leiden dat de waardering van de aandelen NOM op de balans van de provincie conform de Besluit Begroting en Verantwoording naar beneden moet worden bijgesteld naar de actuele waarde op het moment dat de jaarrekening wordt vastgesteld. Echter op dit moment o.b.v. de Q2 rapportage

van de NOM is het eerder aannemelijk dat de waardering van de NOM naar boven kan worden bijgesteld. Dat houdt in dat de opgenomen voorziening van € 299.000,- zou kunnen vrijvallen. Dat zou voor de provincie een positief resultaat beteken, maar de daadwerkelijke bijstelling is nu vanwege de vele onzekerheden nog niet te maken en kan pas op basis van de vastgestelde jaarrekening van NV NOM daadwerkelijk berekend worden.

Bijlagen

0. Statenbrief
1. Rapportage Q2 2020 NOM en Investeren
2. MKBFD Rapportage Q2 2020

*Kant*tekeningen

aan Gedeputeerde Staten van Drenthe

Risico's

Niet van toepassing.

Kanttekeningen vanuit de organisatie

Niet van toepassing.

Tekst openbare besluitenlijst

Onderwerp: Halfjaar rapportages NOM en MKB-fonds Drenthe 2020

Tekst: GS stelt PS in kennis van de aan de aandeelhouders aangeboden rapportages. Hierin zijn de voorlopige resultaten van het eerste halfjaar 2020 van beide verbonden partijen opgenomen. Pas bij het vaststellen van de jaarrekeningen zijn de resultaten definitief. Op dit moment is het daarom niet mogelijk om meer dan een indicatie van het verwachtte resultaat te geven. Zeker omdat de gevolgen van de coronacrisis erg lastig in te schatten zijn.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

5 - 6

Concept (ID 310867)

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 2

Reeds openbaar
(https://archief05.archiefweb.eu/archives/archiefweb/20230412154126/https://www.provincie.drenthe.nl/publish/pages/129376/jaarrekening_2019_-_ps-versie_8-5_compleet_met_omslag.pdf, zie p. 276-277))

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 16

Reeds openbaar
(https://www.drentsparlement.nl/statenportaal/ingekomen-stuk/FCBE281020-A6-Voortgangsrap-Q2-2020-NOM-en-MKB-fonds-Drenthe-COMPL.pdf, zie p. 48-63))

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 2

Reeds openbaar
(https://www.drentsparlement.nl/statenportaal/ingekomen-stuk/FCBE281020-A6-Voortgangsrap-Q2-2020-NOM-en-MKB-fonds-Drenthe-COMPL.pdf, zie p. 1-2)

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e | 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Mon 10/19/2020 11:41:07 AM
Subject: RE: Schriftelijke reacties AAC RE 1 oktober
Received: Mon 10/19/2020 11:40:00 AM

Hallo 5.1.2e,
Er is reeds op 30 september overleg geweest tussen de bestuurders onderling over dit onderwerp. Bestuurders stonden er positief tegenover, maar misschien dat 5.1.2e de laatste stand van zaken weet, zij zat bij het (teams)gesprek

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592- 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 15 oktober 2020 9:40
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @snn.nl>
Onderwerp: FW: Schriftelijke reacties AAC RE 1 oktober

Ha 5.1.2e,

5.1.2e. Moet ik met onderstaande vraag van 5.1.2e bij jou zijn? Zo ja, kun jij meedenken? Zo nee, weet jij wie ik moet hebben?

Groet,
5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e | 5.1.2e @snn.nl>
Verzonden: woensdag 14 oktober 2020 13:41
Aan: 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e | SNN < 5.1.2e @snn.nl>
Onderwerp: FW: Schriftelijke reacties AAC RE 1 oktober

Beste noordelijke lobby collega's.

Zie hieronder de passage uit de schriftelijke reacties AAC van de RE (IPO).

"In de begroting van EZK is €150 miljoen voor de ROM's opgenomen, voorwaarde daarbij de provinciale cofinanciering. In de AAC RE is gevraagd of er nog een bestuurlijke reactie naar de Tweede Kamer gaat. Gaan we daarin gezamenlijk optrekken? Willen jullie aangeven of cofinanciering door de provincies haalbaar is? Zijn er middelen voor gereserveerd? Waar lopen jullie tegen aan? Graag jullie reactie op deze vragen, zodat we kunnen bekijken of een bestuurlijke reactie richting kamer zinvol is. De vervolgcommunicatie kan ook via de app.

Drenthe trekt samen op met Groningen en Friesland, omdat zij gezamenlijk aandeelhouder zijn van de NOM. Wacht op nadere informatie van EZK over de begroting. NOM is gevraagd naar de verwachte noodzaak van deze extra impuls. De noordelijke provincies hebben een positieve grondhouding, maar er is nog geen geld beschikbaar gesteld of gereserveerd. Dit zal via de PS'en moeten lopen."

Vragen: Weten jullie wat de laatste stand van zaken is van die ROM's? Ook het traject in de PS'en? In Nederland hebben we naast de NOM 7 andere ROM's volgens mij (link). Betekent dat 150 miljoen gedeeld door 8? Weten jullie dat? Hoor het graag!

Vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
Adviseur Public Affairs Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN)
5.1.2e
5.1.2e @snn.nl

Bezoekadres
Leonard Springerlaan 15, Groningen
www.snn.eu
www.sterknoordnederland.nl

Van: 5.1.2e @ipo.nl>
Datum: woensdag 14 oktober 2020 om 13:07
Aan: "5.1.2e @provincie-utrecht.nl" <5.1.2e @provincie-utrecht.nl>, "5.1.2e @provincie-utrecht.nl" <5.1.2e @provincie-utrecht.nl>, 5.1.2e <5.1.2e @ipo.nl>, "5.1.2e @fryslan.nl" <5.1.2e @fryslan.nl>, "5.1.2e @fryslan.frl" <5.1.2e @fryslan.frl>, "5.1.2e @provinciegroningen.nl" <5.1.2e @provinciegroningen.nl>, "5.1.2e @pzh.nl" <5.1.2e @pzh.nl>, "5.1.2e @pzh.nl" <5.1.2e @pzh.nl>, "5.1.2e @pzh.nl" <5.1.2e @pzh.nl>, 5.1.2e <5.1.2e @ipo.nl>, "5.1.2e @flevoland.nl" <5.1.2e @flevoland.nl>, "5.1.2e @brabant.nl" <5.1.2e @brabant.nl>, "5.1.2e @prvlimburg.nl" <5.1.2e @prvlimburg.nl>, "5.1.2e @noord-holland.nl" <5.1.2e @noord-holland.nl>, "5.1.2e @overijssel.nl" <5.1.2e @overijssel.nl>, 5.1.2e <5.1.2e @ipo.nl>, "5.1.2e @zeeland.nl" <5.1.2e @zeeland.nl>, "5.1.2e @prvlimburg.nl" <5.1.2e @prvlimburg.nl>, "5.1.2e @pzh.nl" <5.1.2e @pzh.nl>, "5.1.2e @prvlimburg.nl" <5.1.2e @prvlimburg.nl>, "5.1.2e @overijssel.nl" <5.1.2e @overijssel.nl>, "5.1.2e @gelderland.nl" <5.1.2e @gelderland.nl>, "5.1.2e @flevoland.nl" <5.1.2e @flevoland.nl>, "5.1.2e @overijssel.nl" <5.1.2e @overijssel.nl>, "5.1.2e @drenthe.nl" <5.1.2e @drenthe.nl>, 5.1.2e r <5.1.2e @ipo.nl>, "5.1.2e @provinciegroningen.nl" <5.1.2e @provinciegroningen.nl>, 5.1.2e <5.1.2e @ipo.nl>5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @ipo.nl>, "5.1.2e @overijssel.nl" <5.1.2e @overijssel.nl>, 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @fryslan.frl>, "5.1.2e @fryslan.nl" <5.1.2e @fryslan.nl>, "5.1.2e @fryslan.frl" <5.1.2e @fryslan.frl>, "5.1.2e @zeeland.nl" <5.1.2e @zeeland.nl>, 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @ipo.nl>, "5.1.2e @flevoland.nl" <5.1.2e @flevoland.nl>, "5.1.2e @nl-prov.eu" <5.1.2e @nl-prov.eu>, 5.1.2e <5.1.2e @ipo.nl>, 5.1.2e <5.1.2e @noord-holland.nl>, "5.1.2e @nl-prov.eu" <5.1.2e @nl-prov.eu>, "5.1.2e @flevoland.nl" <5.1.2e @flevoland.nl>, 5.1.2e <5.1.2e @ipo.nl>, 5.1.2e <5.1.2e @ipo.nl>, Directiesecretariaat <5.1.2e @ipo.nl>, 5.1.2e <5.1.2e @zeeland.nl>, 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>, "5.1.2e @drenthe.nl" <5.1.2e @drenthe.nl>, 5.1.2e <5.1.2e @ipo.nl>5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @IPO.NL>, 5.1.2e <5.1.2e @brabant.nl>, "5.1.2e @pzh.nl" <5.1.2e @pzh.nl>, "5.1.2e @fryslan.frl" <5.1.2e @fryslan.frl>, "5.1.2e @brabant.nl" <5.1.2e @brabant.nl>,5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @ipo.nl>, 5.1.2e | SNN <5.1.2e @snn.nl>, 5.1.2e <5.1.2e @flevoland.nl>, "5.1.2e @noord-holland.nl" <5.1.2e @noord-holland.nl>, "5.1.2e @brabant.nl" <5.1.2e @brabant.nl>, 5.1.2e <5.1.2e @overijssel.nl>, 5.1.2e <5.1.2e @zeeland.nl>, "5.1.2e @zeeland.nl" <5.1.2e @zeeland.nl>
Onderwerp: Schriftelijke reacties AAC RE 1 oktober

Beste leden van de AAC RE,

Op donderdag 1 oktober is de AAC RE digitaal bij elkaar geweest. Helaas waren er veel afmeldingen. 5.1.2e heeft als voorzitter jullie in de gelegenheid gesteld schriftelijk te reageren op de stukken. Bijgaand treffen jullie de reacties aan. De reacties worden als bijlage toegevoegd aan het verslag.

In de AAC RE vergadering is daarbij aandacht gevraagd voor de volgende punten:

Mededelingen:
De strategische sessie van de AAC RE staat gepland voor 29 oktober, bij voorkeur is dit een fysieke bijeenkomst. Mocht dit i.v.m. Corona niet kunnen dan wordt het een digitale bijeenkomst. Mochten jullie mensen kennen in jullie provinciehuis die goede ideeën hebben voor een werkvorm dan zijn deze zeer welkom. NB: na de persconferentie van dinsdag 13 oktober is het duidelijk dat het een digitale bijeenkomst wordt.

- ***Drenthe**: Terugkoppeling KIA-duo's – KIC-samenwerking bij gezondheid en landbouw beste aangehaakt. Ruimte voor meer samenwerking bij proposities rondom KIA/KIC, React EU, Groeifonds en Herstelplan IPO. De vraag of en hoe we de samenwerking willen leent zich voor een gesprek en kan daarom niet via een schriftelijke ronde worden afgedaan.*
- ***Flevoland** – Zet in op ecosysteemontwikkeling door Win4All initiatief scherper in te zetten als ecosysteemontwikkelaar, hierbij de ROM actief betrekkend. Met het aansluiten op TINL van Horizon wordt daarnaast de internationaliseringspoot van de ROM versterkt. Wat zijn de succesfactoren van een goed functionerend ecosysteem? Flevoland voelt zich weinig aangehaakt bij de nadrukkelijke focus op kennis en onderzoek. Zijn zoekende hoe de rol proactief in te vullen.*

Taskforce en analyse begroting
In de begroting van EZK is €150 miljoen voor de ROM's opgenomen, voorwaarde daarbij de provinciale cofinanciering. In de AAC RE is gevraagd of er nog een bestuurlijke reactie naar de Tweede Kamer gaat. Gaan we daarin gezamenlijk optrekken? Willen jullie aangeven of cofinanciering door de provincies haalbaar is? Zijn er middelen voor gereserveerd? Waar lopen jullie tegen aan? Graag jullie reactie op deze vragen, zodat we kunnen bekijken of een bestuurlijke reactie richting kamer zinvol is. De vervolgcommunicatie kan ook via de app.

- ***Drenthe** – Trekt samen op met Groningen en Friesland, omdat zij gezamenlijk aandeelhouder zijn van de NOM. Wacht op nadere informatie van EZK over de begroting. NOM is gevraagd naar de verwachte noodzaak van deze extra impuls. De noordelijke provincies hebben een positieve grondhouding, maar er is nog geen geld beschikbaar gesteld of gereserveerd. Dit zal via de PS'en moeten lopen.*
- ***Overijssel** – Wanneer gekozen wordt voor een gezamenlijke bestuurlijke reactie, dan gaan we het gesprek aan met EZK over hoe de kapitaalstoring in Oost NL wordt vormgegeven. Maar is een bestuurlijke reactie richting de TK noodzakelijk en wat levert het de provincies op? Heeft wat betreft de cofinanciering vorige week een voorstel aan Provinciale Staten gedaan. Besluitvorming vindt plaats bij de begrotingsbehandeling op 11 november.*
- ***Limburg** – Bij EZK aangegeven positieve grondhouding te hebben ten aanzien van herkapitalisatie van de ROM's. Onduidelijk of cofinanciering haalbaar is (o.a. afhankelijk van gestelde voorwaarden EZK voor cofinanciering). Wellicht mogelijk om vanuit IPO een oproep te doen aan EZK om duidelijkheid te scheppen over deze voorwaarden.*
- ***Flevoland** – In direct contact met EZK over €150 mln voor de ROM's. Acht de kans dat EZK afstand doet van de cofinancieringseis, erg laag. Eerste signalen op bestuurlijk niveau in Flevoland zijn dat we wel open staan om cofinanciering te leveren, maar afhankelijk van gestelde voorwaarden EZK die nog onduidelijk zijn. Vanuit Flevoland nog geen behoefte om actief te lobbyen voor bepaalde zaken bij EZK.*

Q&A
Tijdens en na de vergadering zijn enkele aanvullingen gedaan. De voorbeelden worden gebruikt om in de communicatie zichtbaar te maken wat provincies doen om de economie te herstellen. Dit kan op de website van IPO, waardoor er dan regelmatig aandacht is voor Regionale Economie. Voordat er wordt gepubliceerd wordt er contact opgenomen met de provincie of provincies waar de voorbeelden van zijn.

- ***Drenthe** – Eerdere input meegenomen. Voor publicatie contact opnemen met de provincie(s) waarvan de voorbeelden zijn.*
- ***Utrecht** – Akkoord indien aanvullingen zijn verwerkt.*
- ***Limburg** – Akkoord.*

Volgende vergadering
Deze is digitaal ingepland op 9 december en dat is een woensdag en niet onze reguliere donderdag. Hebben jullie er bezwaar tegen

om deze vergadering te verplaatsen naar 10 december i.v.m. de agenda van de voorzitter. Hier zijn geen bezwaren tegen gemaakt en IPO verplaatst de vergadering naar 10 december.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Interprovinciaal Overleg

5.1.2e

Herengracht 23

2511EG Den Haag

Tel: 5.1.2e

Email: 5.1.2e @ipo.nl

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Het nieuws van, voor en door provincies ontvangen? Meld je dan nu aan voor de IPO-Newsroom

Nieuws

Naar een duurzaam Nederland: bekijk hier wat provincies in de praktijk doen op het gebied van de energietransitie.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. IPO, the Association of the provinces of the Netherlands, accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

To: Inkoop[5.1.2i @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Tue 10/27/2020 6:47:16 AM
Subject: 5-11 contact gehad met 5.1.2e ; offerteaanvraagproces met hem doorgenomen. Wellicht hulp voor opdrachtverstrekking- 27-10 5.1.2e gemaild - FW: Verplichtingennummer bekend?
Received: Tue 10/27/2020 6:47:21 AM
scan_MFP38_3397_001.pdf

Hallo collega's,
Uit onderstaande mail begrijp ik dat er voor deze bijdrage nog een opdrachtbrief/verplichtingnummer is aangemaakt. Zouden jullie contact met 5.1.2e willen opnemen en hem willen helpen om dit via het inkoopportaal te regelen of als dit niet mogelijk is via docbase.
Het is een bijdrage voor 5 jaar voor een bedrag van 110.000 euro per jaar. Gegevens over budget etc staan in de GS nota. De bijdrage gaat naar de NOM, die is penvoerder van dit project. Dit project hoeft niet te worden aanbesteed, want gaat via quasi aanbesteden.
Mochten er nog vragen zijn dan hoor ik het graag.
Gr.
5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: maandag 26 oktober 2020 16:40
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: subsidieloket <subsidieloket@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Verplichtingennummer bekend?
Hoi 5.1.2e ,
Nee, dat heb ik niet en nooit gehad ook. Het enige wat ik heb is de scan van de GS-nota en bijbehorend registratienummer. Zie de bijlage. Toegang tot docbase heb ik helaas niet.
Met vriendelijke groeten,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
Westerbrink 1
9400 AC Assen
(+31) 0592 5.1.2e
(5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: maandag 26 oktober 2020 16:31
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: subsidieloket <subsidieloket@drenthe.nl>
Onderwerp: FW: Verplichtingennummer bekend?
Goedemiddag 5.1.2e ,
Onderstaande vraag van de NOM kwam bij ons binnen over de facturatiegegevens voor de jaarlijkse bijdrage aan Chemport. Kun jij de NOM hieraan helpen (dat lukt ons niet vanuit subsidies)?
Mvg 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl> **Namens** subsidieloket
Verzonden: maandag 26 oktober 2020 16:25
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: FW: Verplichtingennummer bekend?
Hoi 5.1.2e ,
Is dit een zaak van ons of van Economie zelf?
Ik kan er in DocBase niets over vinden.
Groet,
5.1.2e

Van: provincie Drenthe <Post@drenthe.nl>
Verzonden: maandag 26 oktober 2020 16:06
Aan: subsidieloket < 5.1.2i @drenthe.nl>
Onderwerp: FW: Verplichtingennummer bekend?
Goedemiddag,
Ik twijfel even of deze mail naar jullie toe kan. Klopt het dat jullie dit verder in behandeling kunnen nemen?
Alvast bedankt!

Groeten 5.1.2e
KCC

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: maandag 26 oktober 2020 13:09
Aan: provincie Drenthe <Post@drenthe.nl>
Onderwerp: Verplichtingennummer bekend?

Goedemiddag,
Provincie Drenthe heeft zich aan het programma Chemport 2020-2024 verbonden en doen o.a. een jaarlijkse bijdrage van € 110k (zie document in bijlage).
Graag willen wij de bijdrage voor 2020 factureren. Er is bij ons echter geen verplichtingennummer bekend. Kunnen jullie ons dit nummer aanleveren?
Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 5.1.2e

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

Wwww.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Agendapunt voor de vergadering van Gedeputeerde Staten van Drenthe

GS-stuk

Algemene gegevens	
Opsteller	5.1.2e 5.1.2e tst. 5.1.2e
Team	Economie
Datum	maandag 27 januari 2020
Uiterste behandeldatum in GS:	
Toelichting:	

Teammanager	
Jan Doorakkers	
Paraaf en advies	
Akkoord:	*Bespreken:*
5.1.2e	

Verwijzing naar speerpunt collegeakkoord/programma begroting
3. Regionale Economie en werkgelegenheid: kansen benutten

Akkoord portefeuillehouder
Henk Brink

Intern voorbereid met
1. 5.1.2e 5.1.2e BC
2. 5.1.2e 5.1.2e FPC
3. 5.1.2e S&I

Akkoord provinciesecretaris
Wim Brenkman

Archivering	
Soort overeenkomst:	Samenwerkingsovereenkomst
Looptijd overeenkomst:	1 januari 2020 tot 31 december 2024
Datum:	*Registratienummer:*
4-2-2020	nr. 45/2020000176
	nr.

Communicatie
Openbaar:
Ja
Persbericht:
Nee
Bekendmaking:
Niet van toepassing

Onderwerp

Continuering Chemport Europe 2020-2024

Advies

1. Chemport Europe uit te voeren conform bijgevoegd Plan van Aanpak.
2. Voor de 5-jarige periode 2020-2024 een jaarlijkse bijdrage van € 110.000,-- beschikbaar te stellen voor Chemport Europe.
3. Deze bedragen ten laste te brengen van het budget "Beleidskaders en programma beheer".
4. Gedeputeerde Brink aan te wijzen om de overeenkomst namens GS te ondertekenen.

Beslissing GS

conform

Inleiding

a. Algemeen
Drenthe en Groningen hebben in 2017 besloten hun krachten te bundelen om gezamenlijk de groene chemieclusters en biobased activiteiten verder te brengen. Daartoe is Chemport Europe opgericht. Chemport Europe richt zich op gezamenlijke promotie/branding en gerichte acquisitie. Onder de naam Chemport Europe is een propositie ontwikkeld specifiek voor bedrijven die willen investeren in Groene Chemie en Biobased Economy (BBE). Dit is een succesvol traject gebleken en deelnemende partijen hebben aangegeven Chemport Europe te willen continueren. De wijze waarop dat zal gebeuren is vastgelegd in bijgevoegd Plan van Aanpak (bijlage 1).

b. Europese aspecten
c. Er is geen sprake van staatssteun, omdat de jaarlijkse bijdrage als quasi-inbesteden (inkoop) wordt weggezet bij penvoerder NOM.

d. Economie/werkgelegenheid
Chemport Europe draagt bij aan een steviger positionering van het chemiecluster en biobased bedrijven in Europe. Doel is onder andere om nieuwe bedrijven aan te trekken, en extra investeringen te realiseren. Naast deze gerichte acquisitie leiden de inspanningen tevens tot extra bekendheid en daarmee nieuwe opdrachten voor reeds gevestigde bedrijven, hetgeen de marktpositie van deze bedrijven tevens verstevigt.

e. Participatie
Chemport Europe is een samenwerkingsverband waarin de volgende partijen participeren: NOM, provincies Drenthe en Groningen, gemeenten Emmen, Delfzijl en Het Hogeland, Emmtec, Groningen Seaports, NHL Stenden, Hanzehogeschool, RUG, Samenwerkende Bedrijven Eemsdelta en de Campus Groningen.

Advies

1. Chemport Europe uit te voeren conform bijgevoegd Plan van Aanpak.
2. Voor de 5-jarige periode 2020-2024 een jaarlijkse bijdrage van € 110.000,-- beschikbaar te stellen voor Chemport Europe.
3. Deze bedragen ten laste te brengen van het budget "Beleidskaders en programma beheer".
4. Gedeputeerde Brink aan te wijzen om de overeenkomst namens GS te ondertekenen.

Doelstelling uit de begroting

3.2.01 Zorgen voor een goed vestigings- en ondernemersklimaat ook op (sub)regionaal niveau

Argumenten

1.1 *Dit draagt bij aan de doelstelling van het collegeprogramma en de binnenkort te publiceren Economische Koers Drenthe 2020-2023.*
In het collegeprogramma en de Economische Koers staan duurzame/groene economische groei centraal. Als één van de collegeprioriteiten is de circulaire/biobased economie aangemerkt. Binnen de circulaire/biobased economie in Drenthe is de chemie dankzij haar specifieke specialisatie (vezels en composieten) een belangrijke speler. Gerichte branding en acquisitie – hetgeen de intentie van chemport is - versterkt de positie van deze sector en draagt daarmee bij aan de doelen van ons collegeprogramma.

1.2 *Dit draagt bij aan een sterke profilering van de regio.*
Zowel binnen Drenthe als in Groningen is chemie/biobased economy één van de speerpunten binnen het economisch beleid. Juist door dit gehele noordelijke ecosysteem in de etalage te zetten, is sprake van een wederzijdse versterking. En daarmee kan de regio zich (nog) verder profileren.

1.3 *Hiermee is sprake van een sterke bundeling van de krachten binnen Noord-Nederland.*
De bundeling van krachten biedt extra kansen voor het chemiecluster. De samenwerking tussen Groningen en Drenthe op dit vlak heeft in het recente verleden bijvoorbeeld geresulteerd in de verkiezing van Drenthe-Groningen tot Europese voorbeeldregio biobased economy. Chemport Europe is een verdere verdieping van de Drents-Groningse samenwerking op dit vlak.

2.1 *Met deze bijdrage vindt het project plaats conform de opzet vastgelegd in het Plan van Aanpak.*
Om het Plan van Aanpak in volledigheid te kunnen uitvoeren is ondermeer een jaarlijkse bijdrage van €110.000,-- van de provincie Drenthe noodzakelijk.

3.1 *De bijdrage past binnen de doelstelling van het budget Versterking Economische Structuur.*

4.1 *Dit is noodzakelijk om het traject te starten.*
In de voorbereidende overleggen hebben alle betrokken partijen aangegeven positief te staan tegenover de intentie van Chemport. Van een formele status is daarmee echter nog geen sprake. De ondertekening van de overkomst voorziet hierin.

Tijdsplanning

De projectperiode omvat 5 jaar: aanvang 2020 tot en met eind 2024

Financiën

Wordt uit de bestaande begroting gedekt. Het betreft een jaarlijks bedrag van € 110.000,-- ten laste van het budget Bijdragen in projecten versterking economische structuur en komt ten laste van de begrotingsjaren 2020 tot en met 2024.

- Programma: 3. Regionale Economie en werkgelegenheid: kansen benutten
- Beleidsopgave: 3.2. Drenthe is dé MKB-provincie
- Doelstelling: 3.2.01 Zorgen voor een goed vestigings- en ondernemersklimaat ook op (sub)regionaal niveau
- Prestatie: 3700501 Beleidskaders en programmabeheer
- Kostensoort: 440275 Bijdragen in projecten versterking economische structuur

De bijdrage voor de jaren 2021 t/m 2024 wordt beschikbaar gesteld onder voorbehoud van de vaststelling van de begroting door PS.

Bijlagen

Bijlagen

1. Strategisch Plan Chemport Europe 2020-2024
2. Samenwerkingsovereenkomst Chemport Europe

Risico's

In de voorgaande periode (2017-2019) werden de kosten van de projectleider Chemport volledig door de provincie Groningen voor haar rekening genomen. Dit omdat Chemport oorspronkelijk is opgestart als een Gronings initiatief. Chemport is ondertussen uitgegroeid tot een goede samenwerking tussen beide provincie op gelijkwaardige basis. Het wordt dan ook niet uitgesloten dat van de kant van de provincie Groningen het verzoek aan Drenthe gedaan zal worden, om bij te dragen aan de kosten van de projectleider.

Kanttekeningen vanuit de organisatie

Tekst openbare besluitenlijst
Onderwerp: Provincie continueert samenwerking in Chemport Europe.

De provincie Drenthe heeft de laatste jaren belangrijke stappen gezet op het vlak van de groene chemie/biobased economy. De provincies Drenthe en Groningen hebben – samen met andere partijen – in 2017 besloten hun krachten te bundelen om gezamenlijk de groene chemieclusters in Emmen en Delfzijl en biobased activiteiten verder te brengen. Daartoe is Chemport Europe opgericht. Chemport Europe richt zich op gezamenlijke promotie/branding en gerichte acquisitie. De provincie Drenthe zet verder in op vergroening en heeft besloten deze financiële participatie in Chemport Europe te continueren voor de periode 2020-2024.

Verzenden

To: [redacted] [redacted] [redacted] [redacted]@drenthe.nl]
From: [redacted] [redacted]
Sent: Thur 10/29/2020 9:16:01 AM
Subject: FW: annotatie BAC RE 5 november
Received: Thur 10/29/2020 9:16:04 AM
Agendabundel.pdf

Hoi [redacted],

Ter info de stukken voor de BAC en de annotatie die ik daarvoor heb meegegeven.

Groeten, [redacted]

Van: [redacted] [redacted]
Verzonden: donderdag 29 oktober 2020 10:08
Aan: [redacted] < [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted] [redacted] < [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: annotatie BAC RE 5 november

Hoi [redacted],

Excuus dat ik niet had gereageerd.

Hieronder mijn voorstel voor de annotatie:

De provincie Drenthe is benieuwd naar de voorwaarden omtrent deze extra storting in het fondsvermogen van de ROM's. Zodra deze bekend zijn zullen wij een definitief standpunt innemen. Wat betreft de cofinanciering is een positieve grondhouding, mits de andere noordelijke provincies ook meedoen en dat aangetoond kan worden dat er nut en noodzaak is voor deze storting. De vraag van ons bedrijfsleven staat voorop, daarom zijn wij voorstander van een bredere doelgroep en voorwaarden die neigen naar de COL. Het geld dus simpelweg in het fondsvermogen storten zonder extra regelingen/afspraken lijkt ons daarom niet een juiste oplossing. Door de coronamaatregelen heeft het bedrijfsleven een andere behoefte dan 'normaal'. Alleen door dit budget anders in te zetten, kun je voldoen aan de vraag van het bedrijfsleven. Echter zouden we ook willen waken voor extra overhead kosten. Wij zijn geen voorstander van een extra fonds naast de reguliere ROM fondsen i.v.m. de extra kosten (governance, accountant, etc.) die dat met zich meebrengt. Een ander financieringsinstrument naast de huidige instrumenten zou wel een oplossing kunnen zijn. Het risicorendement aanpassen is wat ons betreft afhankelijk van meerdere factoren. Hier kunnen wij niet op voorhand een uitspraak over doen. Ook hierbij is het uitgangspunt de behoefte van het bedrijfsleven.

Groeten, [redacted]

Van: [redacted] < [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 22 oktober 2020 9:07
Aan: [redacted] < [redacted]@drenthe.nl>; [redacted] [redacted] < [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted] [redacted] < [redacted]@drenthe.nl>; [redacted] < [redacted]@drenthe.nl>; [redacted] [redacted] < [redacted]@drenthe.nl>; [redacted] [redacted] < [redacted]@drenthe.nl>; [redacted] [redacted] < [redacted]@drenthe.nl>; [redacted] < [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: annotatie BAC RE 5 november
Urgentie: Hoog

Beste collega,

Bijgaand de agenda en stukken voor de BAC RE van 5 november. Willen jullie je annotatie **uiterlijk woensdag 28 oktober** naar mij mailen.

Mededelingen

- [redacted]: 1.a.4

Strategische agenda/bespreekpunten

- [redacted]: 2a,

- [redacted] 2b
- [redacted]: 2c

Hamerstukken

- [redacted] 3a
- [redacted] 3b
- [redacted] 3c

Bedankt alvast!

Hartelijke groet,
[redacted]

2.c Cofinanciering €150 miljoen EZK voor ROM's

2c 0 Oplegger cofinanciering ROM's.docx

2c 1 Voortgang fondsversterking ROM.notitie EZK.docx

BAC Regionale Economie

Op 5 november 2020

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Agenda

Betreft	BAC Regionale Economie
Vergaderdatum en -tijd	5 november 2020, 10:00 uur – 12:00 uur
Locatie	Microsoft Teams
Deelnemers	Eddy van Hijum (voorzitter/ OV) Martijn van Gruijthuijsen (NB), Joost van den Akker (LB), Jan-Nico Appelman (FL), Jo-Annes de Bat (Zld), Tijs de Bree (OV), Henk Brink (DR), Ilse Zaal (NH), IJzebrand Rijzebol (GR), Sander de Rouwe (FR), Robert Strijk (UT), Christianne van der Wal (GL), Willy de Zoete (ZH), Adri Bom-Lemstra (ZH), Regina Bouius (FR/ secretaris) 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e (verslag), 5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e (verslag) (IPO)
Verhinderd	

buiten verzoek

buiten verzoek

buiten verzoek

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

3 - 3

buiten verzoek

buiten verzoek

2c. Cofinanciering €150 miljoen EZK voor ROM's

Kern van het onderwerp
EZK heeft in de begroting €150 miljoen opgenomen om het fondsvermogen van de ROM's te versterken. Een voorwaarde voor het beschikbaar stellen van dit bedrag is cofinanciering door de aandeelhouders, wat voor een groot deel de provincies zijn. EZK is in gesprek met de ROM's. De ROM's pleiten ervoor het risicorendement hetzelfde te laten. EZK en de ROM's willen de middelen beschikbaar stellen voor een bredere doelgroep, dus inclusief familiebedrijven en niet bancair gefinancierde bedrijven. In de Tweede Kamer is er van uit gegaan dat deze bedrijven onder de regeling vallen, al heeft innovatief MKB wel de overhand. Op 26 november is er een bestuurlijk overleg met staatssecretaris Mona Keijzer waarin EZK graag wil weten hoe het staat met de cofinanciering door provincies en hoe provincies kijken naar het risicorendement en de doelgroep van de €150 miljoen voor de ROM's. EZK is gevraagd voor de BAC RE met een toelichtende notitie te komen.

Voorstel/gevraagd besluit:
De BAC RE wordt voorgesteld:

1. De inzet vanuit de gezamenlijke provincies in IPO verband te bespreken voor het BO van 26 november voor wat betreft het risicorendement, de doelgroep en de cofinanciering door de provincies van de €150 miljoen die EZK voor het versterken van de ROM's beschikbaar stelt.

buiten verzoek

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

5 - 31

buiten verzoek

BAC Regionale Economie

Op 5 november 2020
Agendapunt 2c 0

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Datum	20 oktober 2020
Portefeuillehouder	
Inlichtingen bij	5.1.2e 5.1.2e
Telefoon	5.1.2e
Onderwerp	Cofinanciering €150 miljoen EZK voor ROM's

Kern van het onderwerp

EZK heeft in de begroting €150 miljoen opgenomen om het fondsvermogen van de ROM's te versterken. Een voorwaarde voor het beschikbaar stellen van dit bedrag is cofinanciering door de aandeelhouders, wat voor een groot deel de provincies zijn. EZK is in gesprek met de ROM's. De ROM's pleiten ervoor het risicorendement hetzelfde te laten. EZK en de ROM's willen de middelen beschikbaar stellen voor een bredere doelgroep, dus inclusief familiebedrijven en niet bancair gefinancierde bedrijven. In de Tweede Kamer is er van uit gegaan dat deze bedrijven onder de regeling vallen. Op 26 november is er een bestuurlijk overleg met staatssecretaris Mona Keijzer waarin EZK graag wil weten van provincies hoe het staat met de cofinanciering door provincies en hoe provincies kijken naar het risicorendement en de doelgroep van de €150 miljoen voor de ROM's

Voorstel/gevraagd besluit:

De BAC RE wordt voorgesteld:

1. De inzet vanuit de gezamenlijke provincies in IPO verband te bespreken voor het BO van 26 november voor wat betreft het risicorendement, de doelgroep en de cofinanciering door de provincies van de €150 miljoen die EZK voor het versterken van de ROM's beschikbaar stelt.

Aanleiding/ context

EZK heeft in de begroting 2021 €150 miljoen opgenomen om het fondsvermogen van de ROM's te versterken. Een voorwaarde voor het beschikbaar stellen van dit bedrag is cofinanciering door de aandeelhouders, wat voor een groot deel de provincies zijn. Over de mogelijkheden van cofinanciering is EZK in gesprek gegaan met de ROM's. Er is gesproken met de ROM's of een generieke storting in de ROM's mogelijk is en wat daar de risico's van zijn. EZK wil graag voor het einde van het jaar afspraken maken. Nog dit jaar wordt bekeken wat er per regio mogelijk is en waar het geld van de cofinanciering vandaan moet komen. De ROM's pleiten ervoor het risicorendement hetzelfde te laten. EZK en de ROM's willen de middelen, net als bij de Corona Overbruggings-Leningen (COL), beschikbaar stellen voor een bredere doelgroep, dus inclusief familiebedrijven en niet bancair gefinancierde bedrijven. In de Tweede Kamer is er van uit gegaan dat deze onder de regeling vallen. Alleen bedrijven die in de eerste COL een lening hebben gekregen komen in aanmerking voor de nieuwe regeling. In de eerste COL ging 58% naar startups, 23% naar scale-ups, 4% naar familiebedrijven en 15% viel onder de restcategorie.

Het voorstel van EZK is om de €150 miljoen te verdelen over de ROM's op grond van het aandeel van de regio's in het BNP. De cofinanciering door provincies is maatwerk in vorm en timing, er is geen afhankelijkheid tussen de provincies en per ROM wordt geregeld hoe de rijksmiddelen naar de betreffende ROM gaan. De planning van het beschikbaar stellen van de financiën is eveneens maatwerk, al wordt wel toegewerkt naar afspraken op het BO op 26 november omdat de bedrijven nu in nood zitten.

In de bijlage treft u een toelichtende notitie van EZK aan over het traject om de €150 miljoen aan de ROM's uit te keren.

Consequenties
Voor het beschikbaar stellen van het fondsvermogen aan de ROM's stelt EZK als voorwaarde dat de aandeelhouders, voor een groot deel provincies, co financieren.

Vervolgstappen
Op 26 november is er een bestuurlijk overleg tussen provincies en staatssecretaris Mona Keijzer. De staatssecretaris wil graag weten of de provincies in staat zijn de cofinanciering rond te krijgen en hoe de provincies kijken naar het risicorendement en de doelgroep van de regeling. Het advies is om in uw vergadering van 5 november de provinciale inzet te bespreken voor het bestuurlijk overleg van 26 november.

Bijlage
Notitie EZK over de voortgang van de fondsversterking van de ROM's.

Bijlage 2c 1 Fondsversterking ROM's
Notitie van EZK

Inleiding
Voor het BO Regionale Economie dd. 26 november as. wordt het onderwerp 'Fondsversterking ROM's' geagendeerd. Voorgesteld wordt om in IPO-BAC het beeld op te maken waar evt. aandachtspunten liggen.

In TK-brief dd. 28 augustus jl. heeft het kabinet aangekondigd € 150 miljoen beschikbaar te stellen voor de versterking van het fondsvermogen van de ROM's. Hiermee kunnen de ROM's in nieuwe financieringsrondes het eigen vermogen van de bedrijven uit de COL-regeling[1] en daarmee de solvabiliteitspositie van innovatieve mkb-ondernemingen versterken. Voorwaarde is dat de regio's cofinanciering verschaffen op deze € 150 miljoen Rijksinvestering. Het maakt deel uit van het groei- en herstelpakket van het kabinet.

Alle aandeelhouders van de ROM's hebben een brief van de Staatssecretaris EZK ontvangen met de uitnodiging om over de invulling van voorstel voor de versterking van het fondsvermogen van de ROM's het gesprek aan te gaan. Er wordt een generiek kader afgestemd met alle ROM's gezamenlijk. Daarnaast wordt er per ROM, in samenwerking met de overige aandeelhouders, invulling geven aan dit kader.

Het streven is om uiterlijk eind 2020 zicht te hebben op de financiële investeringsafspraken met de intentie om deze afspraken vervolgens binnen een bepaalde tijdsrange (1e helft 2021) ten uitvoer te brengen op grond van de daarvoor te nemen AvA-besluiten. Daarbij kan sprake zijn van enig verschil in snelheid tussen ROM's/regio's.

Een bijzondere situatie betreft Noord-Holland, die als enige provincie geen ROM heeft. Op dit moment verkennen de betrokken partijen in MRA-verband de mogelijkheid om het huidige voorstel voor het oprichten van Invest MRA om te vormen naar een ROM-voorstel. Hierover vindt met EZK overleg plaats. Het is nog ongewis of en in welk tempo evt. afspraken in Noord-Holland kunnen worden gemaakt.

Stand van zaken
- Mede in het licht van de crisis en financieringsbehoefte van bedrijven is het belangrijk om de ROM-vermogens tijdig te versterken. Om die reden is de planning erop gericht om eind dit jaar zicht te hebben op de afspraken.
- In eerdergenoemde brief wordt het voorstel gedaan om de € 150 miljoen te verdelen over de ROM's op grond van het aandeel van de regio's in het BNP, waarbij de regio's worden uitgenodigd om bijbehorende financiële matching te organiseren. Het voorlopige beeld is dat de diverse regio's een positieve grondhouding hebben, en in verschillende snelheden bezig zijn om deze cofinancieringsmiddelen voor 2021 te organiseren. Voor sommige regio's ligt dit wat lastiger dan voor andere regio's. Uitgangspunt voor EZK/FIN is dat de bestaande aandeelhoudersverhouding niet verandert en/of verwatert, en de kapitaalstorting op gelijke basis en timing plaatsvindt.
- De ROM's zijn gevraagd om in overleg met hun aandeelhouders tot een verdere uitwerking te komen van het hierboven genoemd generieke voorstel en daarbij ook aan te geven hoe zij dit voorstel willen uitvoeren. Hierbij gaat het om zaken, zoals in welk fonds, welke voorwaarden en evt. juridisch noodzakelijke aanpassingen. De gesprekken hierover lopen. De komende dagen zullen de ROM's onderling e.e.a. verder afstemmen. Gedacht wordt om met deze middelen dezelfde doelgroep als bij de COL-maatregel te ondersteunen. Dit houdt in start-ups, scale-ups en maakindustrie zonder bancaire relatie (incl. familiebedrijven)[2] en het bestaande risicoprofiel van de te gebruiken ROM hoofdfondsen te handhaven.
- Uiteindelijk zullen per ROM toegesneden afspraken gemaakt worden tussen de aandeelhouders, waarbij rekening wordt gehouden met fondsenstructuren, etc. Dit betekent ook dat de komende tijd per ROM nader overleg zal plaatsvinden om e.e.a.. in te regelen (AvA-besluiten, kapitaalstortingen).
- Indien het aandeel van de Staat niet verwatert, hoeft geen voorhangprocedure richting Eerste Kamer /Tweede Kamer gevolgd te worden en kan worden volstaan met het enkel informeren van beide Kamers.

[1] Regeling Corona overbruggingsleningen (uitvoering door ROM's)
[2] COL-bedrijven : 58% startups, 23% scale-ups, 4% familiebedrijven, 15% restcategorie

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

35 - 58

buiten verzoek

To: postbusGS-stukken[5.1.2i @drenthe.nl]
Cc: Ria Lahuis[5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Tue 11/3/2020 9:42:14 AM
Subject: Definitieve GS nota Strategisch Kader NOM
Received: Tue 11/3/2020 9:42:16 AM
20201026 GS nota Strategisch kader NOM.docx
20200918 Aandeelhoudersbesluit Strategisch Kader NOM.docx
Strategisch Kader NOM_v1.0 200604 SENT.docx

Dag dames,

Hierbij de GS nota Strategisch Kader NOM. Ik heb de opmerkingen van 5.1.2e verwerkt.

Mochten er vragen zijn dan weten jullie me te vinden.

Groeten, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl
5.1.2e
5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

Agendapunt voor de vergadering van Gedeputeerde Staten van Drenthe

GS-stuk

Algemene gegevens	
Opsteller	5.1.2e 5.1.2e, tst. 5.1.2e
Team	Economie
Datum	maandag 26 oktober 2020
Uiterste behandeldatum in GS: 10 november 2020 *Toelichting: met de andere aandeelhouders van de NOM is afgesproken om het stuk zo snel mogelijk na de herfstvakantie te behandelen.*	

Teammanager
Ria Lahuis
Paraaf en advies *Akkoord:* *Bespreken:*

Verwijzing naar speerpunt coalitieakkoord/programma begroting
3. Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten

Akkoord portefeuillehouder
Henk Brink

Intern voorbereid met
1. 5.1.2e 5.1.2e (BC)
2. 5.1.2e 5.1.2e (FPC)
3.

Akkoord provinciesecretaris
Wim Brenkman

Archivering	
Soort overeenkomst: *Looptijd overeenkomst:*	Niet van toepassing
Datum:	*Registratienummer:*
	nr.
	nr.

Communicatie
Openbaar: Ja
Persbericht: Nee
Bekendmaking: Niet van toepassing

Onderwerp

Strategisch kader NOM 2021-2024

Advies

1. Het Strategisch Kader NOM 2021-2024 vast te stellen.
2. Gedeputeerde Henk Brink aan te wijzen het aandeelhoudersbesluit namens GS te ondertekenen.

Beslissing GS

Inleiding

a. Algemeen
Met de andere aandeelhouders van de NOM is in 2019 besloten om een strategisch kader te ontwikkelen. Adviesbureau Emendo Capital heeft de ontwikkeling van dit document begeleid en het bestuur van de NOM heeft meegewerkt aan dit document.
De aanleiding tot dit strategisch kader is vierledig:
- Nieuwe aandeelhoudersverhoudingen: de provincies hebben in 2016 hun gezamenlijke aandelenbelang vergroot naar 50%.
- Nieuwe coalitieakkoorden en nieuw (deels nog te actualiseren) economisch beleid bij de provincies.
- Missiegedreven innovatiebeleid en een bredere inzet van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) vanuit Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. ROM's zijn de verbindende schakel tussen het EZK beleid en het regionaal economisch beleid.
- Nieuwe directeur bij de NOM: sinds september 2019 is 5.1.2e 5.1.2e de directeur van de NOM. Zij heeft de opdracht een meerjarenplan voor de NOM te ontwikkelen. Met dit kader kan dit meerjarenplan worden opgesteld.

Het doel van het kader is om vast te leggen wat de deelnemende overheden vanuit hun rollen als aandeelhouder en subsidieverstrekker met de NOM wensen te bereiken en hoe zij zich tot de NOM willen verhouden. Met uiteindelijk een effectieve Noordelijke investerings- en ontwikkelingsmaatschappij die optimaal zorgt voor meer economische groei en werkgelegenheid in Noord-Nederland en zich focust op regionale speerpuntsectoren en maatschappelijke uitdagingen.

Om deze doelen te bereiken worden in dit kader inhoudelijke doelstellingen geschetst en de scope van activiteiten afgebakend. Tevens wordt de samenhang van de NOM ten opzichte van andere actoren in het ecosysteem van het Noorden beschreven. Een zorgvuldige aandeelhouders- en subsidierelatie vereist ook duidelijke financiële doelstellingen en heldere afspraken over onderlinge communicatie en verantwoording.

Naast dit kader wordt gewerkt met een aandeelhoudersinstructie die specifiek is gericht op het investeringsbeleid van de NOM. Het strategisch kader en de aandeelhoudersinstructie werken aanvullend op elkaar, waarbij het strategisch kader gericht is op alle activiteiten van de NOM.

b. Europese aspecten
Niet van toepassing.

c. Economie/werkgelegenheid
De NOM stimuleert de economie in Noord-Nederland door het verstrekken van financiering, business development en acquisitie.

d. Participatie
Betrokken zijn de NOM, Emendo Capital en de aandeelhouders van de NOM (provincies Groningen, Friesland en Drenthe (samen 50%) en Ministerie van EZK (50%).

Advies

1. Het Strategisch Kader NOM 2021-2024 vast te stellen.
2. Gedeputeerde Henk Brink aan te wijzen het aandeelhoudersbesluit namens GS te ondertekenen.

Doelstelling uit de begroting

3.0.02 Versterken projectontwikkeling en business development
3.2.01 Zorgen voor een goed vestigings- en ondernemersklimaat ook op (sub)regionaal niveau

Argumenten

1.1. Het strategisch kader helpt ons als aandeelhouder van de NOM.

Een strategisch kader geeft richting aan de activiteiten van de NOM op lange termijn. Het zorgt ervoor dat de aandeelhouders en de NOM meer op één lijn zitten en helpt in de samenwerking tussen de aandeelhouders en de NOM. Hiermee is helder wat de deelnemende overheden vanuit hun rollen als aandeelhouder en subsidieverstrekker met de NOM wensen te bereiken en hoe zij zich tot de NOM willen verhouden.
In het strategisch kader zijn een drietal thema's gekozen voor de komende jaren: Slim, Gezond en Circulair & Duurzaam. Op deze thema's zal de NOM de komende jaren haar activiteiten richten en deze thema's worden verder uitgewerkt in het strategisch meerjarenplan dat de NOM gaat opstellen. Daarnaast komt er een jaarlijkse extra aandeelhoudersvergadering in het najaar om de begroting en het jaarplan van het volgende jaar te bespreken.

1.2. Door het strategisch kader sluiten de activiteiten van de NOM straks beter aan op het economisch beleid van de provincie Drenthe en Noord-Nederland.

De strategische thema's Slim, Gezond en Circulair & Duurzaam passen goed bij onze Economische Koers 2020-2023 en de Research- en Innovatie Strategie voor Slimme Specialisatie (RIS3).

1.3 De andere aandeelhouders stellen dit kader ook vast.

De provincie Groningen heeft het Kader op 27 oktober vastgesteld in de GS vergadering. De provincie Friesland en het Ministerie van EZK zullen dit Strategisch Kader ook spoedig vaststellen.

2.1. Henk Brink is portefeuillehouder van de NOM.

Tijdsplanning

Het Strategisch Kader wordt vastgesteld voor de periode van vier jaar en loopt van 2021-2024. Na twee jaar wordt gekeken of het kader herzien moet worden. Eenzelfde benadering wordt gekozen voor het strategisch meerjarenplan van de NOM.

Financiën

Niet van toepassing.

Bijlagen

1. Aandeelhoudersbesluit
2. Strategisch Kader NOM 2021-2024

*Kant*tekeningen

aan Gedeputeerde Staten van Drenthe

Risico's

Niet van toepassing.

Kanttekeningen vanuit de organisatie

Niet van toepassing.

Tekst openbare besluitenlijst

Gedeputeerde Staten van Drenthe hebben het Strategisch Kader 2021-2023 voor de NOM vastgesteld. Het doel van het kader is om vast te leggen wat de deelnemende overheden met de NOM wensen te bereiken en hoe zij zich tot de NOM willen verhouden. Hierdoor kan de NOM zich focussen op regionale speerpuntsectoren en zo voor meer economische groei en werkgelegenheid in Noord-Nederland zorgen.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 2

Duplicaat (ID 310832)

Strategisch Kader

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

provincie Drenthe | provinsje Fryslân / provincie Fryslân | provincie groningen

Versie: 1.0

Datum: 4 juni 2020

Kernpunten strategisch kader NOM

Context

Het doel van het strategisch kader is om vast te leggen wat de deelnemende overheden vanuit hun rollen als aandeelhouder en subsidieverstrekker met de NOM wensen te bereiken. Dit strategisch kader dient niet te worden gezien als vervanging van de aandeelhoudersinstructie. In een aantal gevallen vormt het een verdere inkleuring van de aandeelhoudersinstructie, maar nooit een verruiming.

Inhoudelijke doelstellingen

De doelstellingen van de NOM laten zich op drie niveaus uitwerken:

- **Strategische economische impact** – Innovatiekracht van het Noordelijk landsdeel en werkgelegenheid van de toekomst versterken door het ontwikkelen van innovatieprogramma's.
- **Directe economische impact** – Streven naar maximale bijdrage in banengroei en stimulering van bedrijvigheid.
- **Maatschappelijke impact** – Bijdragen aan grote maatschappelijke opgaven.

Om aan deze doelstellingen invulling te geven worden drie brede maatschappelijke thema's geformuleerd, te weten Slim, Gezond en Circulair & Duurzaam. De NOM dient deze thema's verder uit te werken in haar strategisch meerjarenplan en inhoudelijke programma's.

De taken van de NOM zijn Innoveren, Investeren en Internationaliseren. Deze dienen als geïntegreerd aanbod in de markt te worden gezet en elkaar te versterken, waarbij aansluiting gezocht dient te worden bij de kracht van het Noordelijk landsdeel en waarbij de ondernemer centraal dient te staan.

De doelgroep van de NOM wordt in eerste instantie gevormd door innovatieve start-ups en scale ups. Samen met het bredere innovatieve MKB worden deze ondernemingen actief bediend. Het reguliere MKB wordt reactief bediend als het daar behoefte aan heeft en voor zover dit past binnen de aandeelhoudersinstructie. Grote (internationale) bedrijven worden met name bediend vanuit de netwerk functie en vanuit de acquisitiefunctie om bedrijvigheid naar het Noorden te halen.

De NOM vervult binnen het economische ecosysteem van het Noorden een centrale rol als eerste aanspreekpunt voor ondernemers. Tevens vervult zij de rol van katalysator van netwerkvorming en kennisdeling. De NOM is voor de deelnemende overheden het eerste aanspreekpunt waar het gaat om de invulling van de hiervoor genoemde taken.

Financiële doelstellingen

Voor de gesubsidieerde activiteiten Innoveren en Internationaliseren werkt de NOM binnen de kaders van dit strategisch kader innovatie- en internationaliseringsprogramma's uit. Deze worden inclusief meerjarenbegroting voorgelegd aan de deelnemende overheden die hieruit een keuze maken binnen de gegeven budgettaire kaders. Hiermee wordt de collectieve kerntaak van de NOM gedefinieerd en verkrijgt zij voor deze gesubsidieerde activiteiten meerjarige financiële zekerheid. Aanvullend kunnen deelnemende overheden de NOM inschakelen via directe opdrachten middels aparte bekostiging (de electieve schil van dienstverlening).

De investeringsactiviteiten van de NOM zijn revolverend. Het vereiste rendement bedraagt het niveau van kosten plus inflatie over het fondsvermogen. Kruisfinanciering tussen beide activiteiten is niet toegestaan.

Corporate governance

De deelnemende overheden scheiden hun rol van aandeelhouder en subsidieverstrekker. In de rol van aandeelhouder keuren zij het strategisch meerjarenplan goed en vullen zij de statutaire verantwoordelijkheden, zoals goedkeuring van de jaarrekening en decharge van het bestuur in. Als subsidieverstrekker keuren de deelnemende overheden innovatie- en internationaliseringsprogramma's goed die de directie in de context van het strategisch meerjarenplan uitwerkt en stellen zij hiervoor de benodigde gelden beschikbaar.

Het investeringsbeleid is en blijft een bevoegdheid van de directie.

De NOM rapporteert op kwartaalbasis over de resultaten van haar drie hoofdtaken waarbij de in dit document genoemde onderwerpen aan bod komen. Op halfjaarlijkse basis wordt de waardeontwikkeling van de investeringsportefeuille op vertrouwelijke basis gedeeld met de deelnemende overheden. Tevens wordt per innovatie- en internationaliseringsprogramma op vooraf bepaalde momenten een tussentijdse evaluatie over de effectiviteit verstrekt zodat waar nodig kan worden bijgestuurd.

Minimaal twee maal per jaar wordt een AvA gehouden, waarbij de AvA aan het einde van het jaar in het teken staat van het jaarplan van het komende jaar en de inhoudelijke doelstellingen met de aandeelhouders worden besproken. Verder vinden geregeld overlegmomenten plaats om aansluiting tussen de NOM en haar deelnemende overheden te borgen.

Slotopmerking

Dit strategisch kader wordt vastgesteld voor de periode van 4 jaar, waarbij na 2 jaar zal worden bezien of het geactualiseerd dient te worden. Een zelfde benadering wordt gekozen voor het strategisch meerjarenplan van de NOM.

Inhoudsopgave

Kernpunten strategisch kader NOM 2
Inleiding 5
Doelstellingen 6
Context – De NOM als ontwikkelingsorganisatie 6
Inhoudelijke doelstellingen 7
Inhoudelijke focus 7
Activiteiten 8
Doelgroep 10
MVO Beleid 11
De NOM binnen het ecosysteem van het Noorden 12
Financiële doelstellingen 14
Gesubsidieerde activiteiten 14
Investeringsactiviteiten en fondsbeheer 15
Corporate governance 16
Inrichting van de governance 16
Besluitvormingsproces vaststelling innovatie- en internationaliseringsprogramma's 17
Prestatie verantwoording 19
Overlegstructuur 20
Ten slotte 21

Inleiding

N.V. NOM, Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland ("de NOM" of de "Onderneming") werd 45 jaar geleden opgericht om de economische achterstand van Noord-Nederland weg te werken. De NOM kent van oudsher twee hoofdactiviteiten gericht op ondernemingen die (willen) groeien, (willen) innoveren en een significante toegevoegde waarde leveren aan de economie in Noord-Nederland:

- Financieringsbedrijf (F-bedrijf) - Middels eigen en de beheerde fondsen verstrekt de NOM risicodragend kapitaal aan kansrijke MKB-ondernemingen in Noord-Nederland
- Ontwikkelbedrijf (O-bedrijf) – Business development, ondersteuning van innovatie en foreign direct investment (FDI)

In 2016 heeft het Rijk aandelen overgedragen aan de provincies Drenthe, Fryslân en Groningen. De aandelenverhouding is door deze transactie nu als volgt:

- Staat der Nederlanden 50%
- Provincie Drenthe $16^{2/3}$%
- Provincie Fryslân $16^{2/3}$%
- Provincie Groningen $16^{2/3}$%

De provincies hebben gezamenlijk dus de helft van de zeggenschap. Hiermee hebben zij meer rechtstreekse invloed op de ontwikkelingsmaatschappij die in hun gebied actief is en kunnen zij meer gericht invulling geven aan de stuwende opgave die zij hebben.

Het Rijk en de drie noordelijke provincies (gezamenlijk de deelnemende overheden) zijn tevens subsidieverstrekker aan de NOM en hebben daarmee een dubbele rol. Vanuit de rol van subsidieverstrekker zou de NOM gezien kunnen worden als uitvoeringsorganisatie. Deze term past echter niet vanuit de aandeelhoudersrol omdat principes van corporate governance een meer terughoudende relatie vereisen. De deelnemende overheden voelden daarom de behoefte om nu (enkele jaren na de aandelentransactie) hun positie ten opzichte van de NOM te herijken.

In 2019 is een nieuwe directeur aangesteld die als een van haar opdrachten heeft meegekregen om een strategisch plan voor de periode 2021-2025 uit te werken. In die context hebben de deelnemende overheden zich voorgenomen een nieuw strategisch kader op te stellen. Voor dit kader is advies ingewonnen bij Emendo Capital ("Emendo") dat eerder vergelijkbare trajecten bij andere overheidsdeelnemingen heeft begeleid. Samen met Emendo en met input vanuit de NOM hebben de aandeelhouders een traject doorlopen van onderlinge uitwisseling van ideeën en ambities. Daarbij is tevens door middel van desk research en interviews met de directeuren van Oost NL en Innovation Quarter (IQ) input verzameld. De resultaten van dit traject zijn in dit document weergegeven. Waar in dit document gesproken wordt over het gezamenlijke gebied van de provincies Drenthe, Fryslân en Groningen, wordt de term Noordelijk landsdeel gehanteerd. Hiermee wordt aangesloten bij de in Europa gehanteerde terminologie van regio beleid (en subsidies) en wordt het regionale belang van de NOM benadrukt.

Het doel van het strategisch kader is om vast te leggen wat de deelnemende overheden vanuit hun rollen als aandeelhouder en subsidieverstrekker met de NOM wensen te bereiken en hoe zij zich tot de NOM willen verhouden. Daarbij worden inhoudelijke doelstellingen geschetst en de scope van

activiteiten afgebakend. Tevens wordt de samenhang van de NOM ten opzichte van andere actoren in het ecosysteem van het Noorden beschreven. Een zorgvuldige aandeelhouders- en subsidierelatie vereist ook duidelijke financiële doelstellingen en heldere afspraken over onderlinge communicatie en verantwoording. Dit strategisch kader adresseert achtereenvolgens de hiervoor genoemde elementen.

Voor de investeringsactiviteiten van de NOM bestaat een aandeelhoudersinstructie ROMs. Dit document, dat van toepassing is op alle regionale ontwikkelingsmaatschappijen in Nederland, stelt de kaders voor het investeringsbeleid van de NOM. Dit strategisch kader dient niet te worden gezien als vervanging van de aandeelhoudersinstructie. Het geeft, zoals de naam al impliceert, de kaders voor de gecombineerde activiteiten van de NOM. In een aantal gevallen betekent dit een verdere inkleuring van de aandeelhoudersinstructie, maar nooit een verruiming.

De deelnemende overheden verwachten van de NOM dat zij voortbouwend op dit strategisch kader haar eigen strategisch plan uitwerkt en over de behaalde resultaten verantwoording aflegt. Door in het strategisch kader heldere verwachtingen neer te leggen, beogen de deelnemende overheden bij te dragen aan een vruchtbare samenwerking en een optimaal effectieve ontwikkelingsmaatschappij in het Noorden!

Doelstellingen

Context – De NOM als ontwikkelingsorganisatie

Als regionale ontwikkelingsmaatschappij is de NOM opgericht om een bijdrage te leveren aan de realisatie van regionale en nationale beleidsambities voor economische ontwikkeling. Dit beleid wordt vanuit een overkoepelende Europese visie op innovatie en bedrijfsontwikkeling rondom maatschappelijke opgaves via de Nederlandse rijksoverheid vertaald naar een visie voor het Noordelijke landsdeel.

Het economisch overheidsbeleid is erop gericht de gezamenlijke aanpak van maatschappelijke opgaven te versterken en economische kansen goed te benutten. Deze maatschappelijke opgaven houden verband met de grote transities die zich voltrekken op het gebied van circulaire economie, energie, gezondheid en digitalisering (de vierde industriële revolutie). Om in te kunnen spelen op maatschappelijke opgaven is continue technologische innovatie nodig. Tegen die achtergrond heeft de rijksoverheid haar Missiegedreven Innovatiebeleid geformuleerd waaruit Kennis- en Innovatieagenda's (KIA's) zijn afgeleid en waarin ontwikkeling van sleuteltechnologieën een belangrijk element is.

De rijksoverheid zet zich bij haar innovatiebeleid in voor samenwerking met verschillende regio's in Nederland. Voor Noord-Nederland is het innovatiebeleid met name verwoord in de Research- en Innovatie Strategie voor Slimme Specialisatie (RIS3) voor Noord-Nederland. De resultante van het regionale innovatiebeleid dient een 'circulair, gelukkig en inclusief Noord-Nederland' te zijn.

De deelnemende overheden in de NOM zetten zich via hun beleid dus in voor het stimuleren van innovaties. Innovaties vinden plaats in het veld, bij kennisinstellingen, ondernemingen en overheden. Daarom is het van groot belang dat een effectieve samenwerking plaatsvindt tussen deze kennisinstellingen, ondernemingen en overheden, de zogenaamde triple helix. De rol van de NOM is daarbij om voortbouwend op het overheidsbeleid innovatieve ondernemers met raad en

daad ter zijde te staan, zodat zij zich maximaal kunnen ontplooien binnen het Noordelijke landsdeel. De NOM functioneert daarbij tevens als katalysator van samenwerking tussen kennisinstellingen, bedrijfsleven en overheden (triple helix). Deze twee rollen vormen het wezen van de NOM als ontwikkelingsorganisatie. Vanuit deze positionering draagt zij bij aan de economische bedrijvigheid en het veiligstellen van werkgelegenheid voor de toekomst. De NOM is daarmee voor de deelnemende overheden een onmisbaar verlengstuk van hun beleid.

Inhoudelijke doelstellingen

De belangrijkste doelstelling van de deelnemende overheden voor de NOM is het stimuleren van werkgelegenheid. Daarbij betreft het werkgelegenheid voor de korte termijn door ondernemers te ondersteunen en tevens werkgelegenheid van de toekomst door in te zetten op het versterken van economische structuren. Dit komt tot uitdrukking in de algemene inhoudelijke doelstelling van de NOM als ontwikkelingsmaatschappij:

"Het stimuleren van de regionale economische structuur en werkgelegenheid om de economie in Noord-Nederland duurzaam te versterken, te laten groeien en robuust te maken".

Deze algemene doelstelling laat zich verder uitwerken in de volgende deelgebieden.

Strategische economische impact – Om op lange termijn concurrerend te kunnen blijven en dus de werkgelegenheid van de toekomst veilig te stellen, is het van belang te blijven innoveren. Het Noordelijke landsdeel heeft een aantal sterke clusters van economische activiteit die goed aansluiten bij de landelijke innovatiethema's en die provincie overstijgend de economische bedrijvigheid in het Noorden aanjagen. Voortbouwend op deze bestaande krachten zet de NOM zich binnen hierna te definiëren thema's in om via concrete innovatieprogramma's nieuwe ketens en clusters te realiseren, productie van kennis te stimuleren en de internationale aantrekkingskracht te versterken. Daarmee wordt de ontwikkeling en groei van toekomstige industrieën bevorderd.

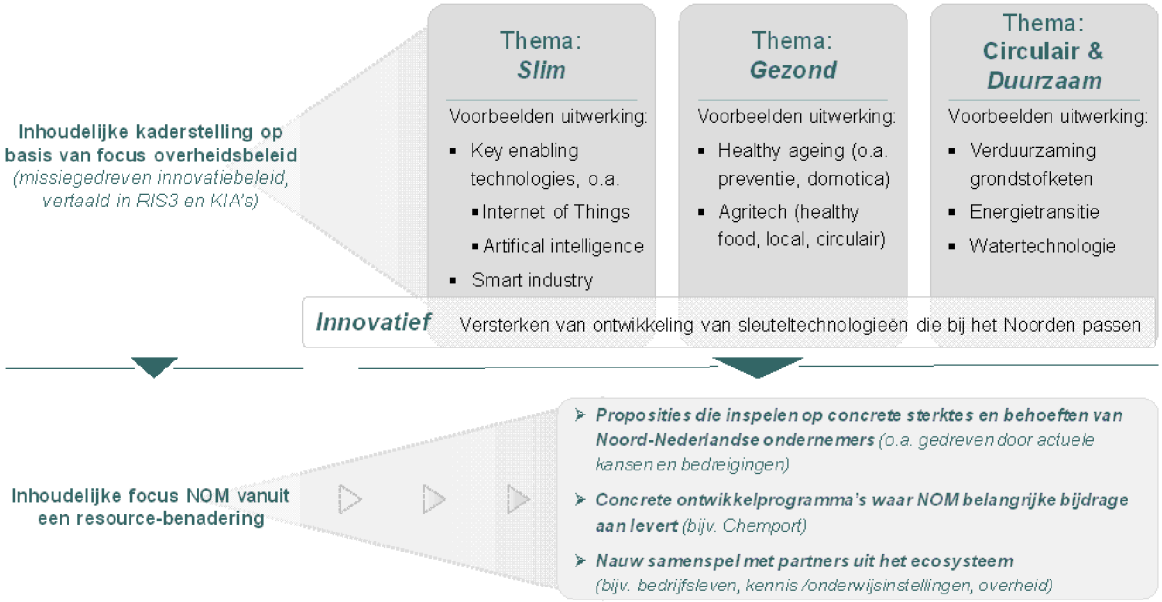
Directe economische impact – Voortbouwend op de lange termijn activiteit van innovatieprogramma's zet de NOM zich ervoor in om via haar geïntegreerde aanbod van diensten bestaande en nieuwe bedrijven optimaal te faciliteren bij hun ontwikkeling in het Noordelijke landsdeel. Daar is het doel om te streven naar maximale bijdrage in banengroei en stimulering van bedrijvigheid.

Maatschappelijke impact – De doelstelling van de RIS3 research en innovatie strategie is een 'circulair, gelukkig en inclusief Noord-Nederland'. Hieruit spreekt dat innovatiebeleid niet alleen een economische doelstelling maar ook een bredere maatschappelijke doelstelling heeft. Van de NOM wordt dan ook verwacht dat zij via haar innovatieprogramma's bijdraagt aan grote maatschappelijke transities. Tevens dient de focus gelegd te worden op het stimuleren van en bijdragen aan sociaal ondernemerschap.

Inhoudelijke focus

Om invulling te kunnen geven aan de inhoudelijke doelstellingen, is het wenselijk dat de NOM van de deelnemende overheden een inhoudelijk kader meekrijgt waarbinnen zij haar werkzaamheden concentreert. Daarom wordt een aantal thema's geformuleerd die aansluiten bij de landelijke en regionale innovatie agenda, te weten Slim, Gezond en Circulair & Duurzaam.

Het Noorden heeft een aantal sterke clusters van economische bedrijvigheid die actief zijn binnen deze thema's. Hierbij valt te denken aan het Watercluster in Fryslân en Chemport in het Groninger havengebied en Emmen. Deze clusters hebben een provincie overstijgende potentie en kunnen bijdragen aan een onderscheidende economische profilering van het Noorden in Nederland en Europa. Daarbij is van belang, dat wordt ingezet op innovatieve ontwikkeling waarbij een aantal sleuteltechnologieën die een goede basis hebben of kunnen hebben in het Noorden centraal komen te staan. Een van de actuele voorbeelden daarvan is de ontwikkeling van waterstof als energiedrager en grondstof van de toekomst en een waardevolle vervanger van aardgas.

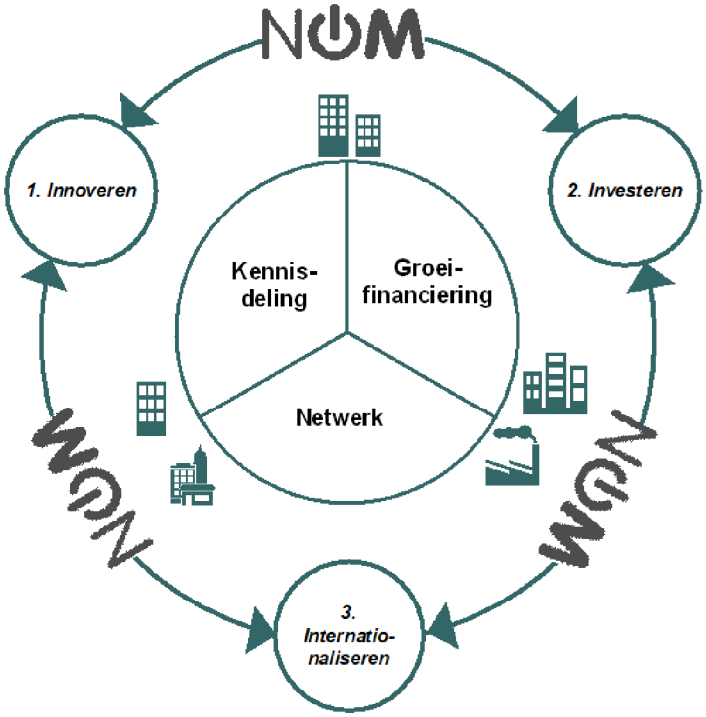

De deelnemende overheden willen enerzijds een kader stellen voor de activiteiten van de NOM dat past bij hun beleidsfocus en vinden het anderzijds ook van belang dat de NOM van concrete toegevoegde waarde is voor de ondernemers die zij bedient. Aangezien de NOM de partij is die het dichtst bij de ondernemers staat, is zij zelf het beste in staat in te vullen bij welke concrete uitwerking van de genoemde thema's ondernemers het meest gebaat zijn. Daarom wordt van de NOM gevraagd om binnen de genoemde thema's concrete innovatieprogramma's te ontwikkelen die aansluiten bij de behoefte van de doelgroep ondernemers en tevens bijdragen aan een economisch onderscheidende en landsdeel verbindende propositie. Daarbij dient input te worden meegenomen van de relevante partijen uit de triple helix samenwerking voor ieder innovatieprogramma.

Activiteiten

Van oudsher wordt onderscheid gemaakt in twee bedrijfsonderdelen, te weten het F-bedrijf voor het verstrekken van financieringen en het O-bedrijf voor business development en internationale acquisities. Deze tweedeling suggereert dat beide bedrijfsonderdelen los van elkaar bestaande eenheden zijn. Dit strookt echter niet met de doelstelling om een integrale oplossing te kunnen bieden voor innovatieve ondernemers in het Noordelijke landsdeel. Daarom definiëren de

deelnemende overheden de activiteiten van de NOM via dit strategisch kader opnieuw ten opzichte van elkaar.

De activiteiten van de NOM starten met concrete innovatieprogramma's (**Innoveren**) binnen de eerder genoemde thema's. Via de functie Innoveren wordt hiermee de economische structuur van het Noordelijke landsdeel voor de lange termijn versterkt door bij te dragen aan clusters van kansrijke bedrijvigheid waarmee het Noordelijk landsdeel zich kan profileren. Van belang is daarbij dat ieder innovatieprogramma een duidelijk meetbare doelstelling en geplande looptijd heeft. Tevens dient ieder programma te zijn opgedeeld in drie fasen, te weten een verkenningsfase, een programmeringsfase en een uitvoeringsfase. In de laatste fase moet duidelijk zijn wanneer resultaten zijn behaald en of continuering van het programma nog toegevoegde waarde heeft. Als dat laatste niet meer aan de orde is of in andere programma's relatief meer toegevoegde waarde gerealiseerd kan worden, dient een programma te worden beëindigd of overgedragen aan een derde partij. Op die manier kan de NOM met de haar ter beschikking gestelde publieke middelen steeds opnieuw blijven bijdragen aan het aanjagen van nieuwe innovaties. Aan de NOM wordt gevraagd in het strategisch meerjarenplan nader uit te werken hoe geborgd wordt dat programma's tijdig worden afgerond of overgedragen.

Innovatieve ondernemingen die uit de innovatieprogramma's ontspruiten of zich anderszins succesvol ontwikkelen in het Noorden, dienen naar een volgende fase van groei te worden geholpen. Hiervoor staat de functie **Investeren** met financiering ter beschikking. Als onderdeel van deze functie worden bedrijven eveneens geholpen 'investor ready' te worden, zodat zij zodra dat mogelijk is ook door marktpartijen gefinancierd kunnen worden. Innovatieve internationale ondernemingen die zich in het Noordelijke landsdeel willen vestigen kunnen eveneens bediend worden met financiering.

Om innovatieve clusters en ketens van economische bedrijvigheid te versterken, is het van belang dat succesvolle internationale ondernemingen naar het Noorden worden gehaald via acquisitie. De functie **Internationaliseren** is daarmee de laatste schakel in de portfolio van de NOM die in samenhang met de andere activiteiten aan ondernemers wordt aangeboden. Internationaliseren kan zowel betrekking hebben op het werven van ondernemingen voor het Noorden als op het ondersteunen van ondernemingen uit het Noorden bij het uitslaan van hun vleugels buiten het landsdeel. Voor deze laatste functie kan de NOM haar netwerk inzetten. Momenteel is de NOM nog niet actief in het ondersteunen van export door middel van het organiseren van handelsmissies. Omdat hier al andere initiatieven voor bestaan spreken de deelnemende overheden de intentie uit dat de rol van Trade & Innovate binnen de provincie Drenthe wordt gemonitord en bij tussentijdse evaluatie van het strategisch meerjarenplan wordt bezien in hoeverre de NOM alsnog een rol dient te krijgen bij export ondersteuning.

De rode draad in drie genoemde functies is dat de NOM hét aanspreekpunt is voor innovatieve bedrijven die zich in het Noorden willen vestigen en/of ontwikkelen en daarbij tweedelijns ondersteuning kunnen gebruiken. De NOM bedient hen daarbij door haar netwerk van andere ondernemingen, kennisinstellingen en overheidsinstellingen te ontsluiten en ondernemers waar nodig de weg te wijzen om hun groei succesvol te kunnen ontplooien. In samenwerking met kennisinstellingen en door clustervorming van bedrijven wordt kennis gedeeld. Daarnaast wordt aan bedrijven met een gezond business model financiering aangeboden daar waar de markt dit nog niet of niet geheel aanbiedt, samen met of aanvullend op marktpartijen.

Doelgroep

De NOM biedt tweedelijns ondersteuning aan ondernemers. Daarmee onderscheidt de NOM zich van eerstelijns voorzieningen die in Fryslân en Drenthe op provinciaal niveau wordt aangeboden. Binnen het spectrum van ondernemingen zien de deelnemende overheden de volgende scope voor de NOM:

Start-ups en scale-ups – vanuit de innovatie agenda zijn start-ups en scale-ups een onmisbare eerste schakel in de levenscyclus van ondernemingen. Het is van belang dat deze ondernemingen worden betrokken bij innovatieprogramma's, toegang krijgen tot netwerken en over voldoende financiering kunnen beschikken om zich te ontplooien tot gevestigde ondernemingen.

Innovatief MKB – het MKB vormt zeker voor het Noorden de kern van economische bedrijvigheid. De NOM kan deze ondernemingen ondersteunen in hun verdere ontwikkeling door het openstellen van haar netwerk, het ter beschikking stellen van groeifinanciering voor zover deze nog niet door de markt wordt aangeboden en het ondersteunen bij vraagstukken rond bovenregionale en internationale expansie.

Regulier MKB – ondernemingen die niet binnen de focus thema's van de NOM vallen en niet innovatief zijn, worden niet proactief ondersteund door de NOM. Tegelijkertijd hechten de deelnemende overheden aan behoud en stimulering van werkgelegenheid in het Noordelijke landsdeel. Reactief kunnen dergelijke ondernemingen daarom wel worden ondersteund indien zij een behoefte hebben die aansluit binnen de dienstverlening van de NOM en in de basis levensvatbaar zijn. Aanvullend kan het bredere MKB tot doelgroep van de NOM behoren in bredere innovatieprogramma's, bijvoorbeeld in stimulering van digitalisering van het MKB.

Systeembedrijven – deze categorie betreft de grote ondernemingen die veelal bovenregionaal actief zijn. Zij vormen vaak de backbone van een economisch cluster omdat zij tal van regionale

toeleveranciers aan zich binden en positief kunnen bijdragen aan technologische innovatie. Daarom vormen dergelijke bedrijven een essentiële schakel in de netwerkfunctie van de NOM en kunnen zij als samenwerkingspartner optreden van kleinere innovatieve ondernemingen.

Internationale bedrijven en grote bedrijven van buiten het Noordelijk landsdeel – Deze bedrijven zijn aantrekkelijk voor het Noordelijke landsdeel als zij hun activiteiten willen uitbreiden via een vestiging in het Noorden. Zij worden daarom bediend via de functie Internationaliseren (incl. acquireren) van de NOM.

Voor zover ondernemingen passen binnen de gedefinieerde Innovatiethema's verwachten de aandeelhouders van de NOM een proactieve benadering richting deze ondernemingen. Immers, de door de NOM op te zetten Innovatieprogramma's moeten erop gericht zijn om vervolgens ondernemingen die hier goed bij aansluiten ook met de andere diensten Investeren en Internationaliseren te bedienen. Tegelijkertijd achten de deelnemende overheden iedere vorm van werkgelegenheid in het Noordelijke landsdeel met haar specifieke demografische kenmerken van belang. De NOM krijgt daarom de ruimte om ook andere ondernemingen reactief te ondersteunen met haar kennis, netwerk- en financieringsmiddelen, een en ander binnen de grenzen van de in 2016 opgestelde aandeelhoudersinstructie voor ROMs.

MVO Beleid

De deelnemende overheden in de NOM hebben duurzaamheid en innovatie hoog op de agenda staan omdat beide factoren essentieel zijn voor een toekomstbestendige economie. In dat verband is maatschappelijke impact als derde element aan de inhoudelijke doelstellingen toegevoegd. Bijdrage aan maatschappelijke transities als de overgang naar een duurzamer energiesysteem en optimaal hergebruik van grondstoffen zijn daarbij voorbeelden van thema's die goed bij de economische clusters in het Noordelijk landsdeel passen.

Ondernemers die daarbij ook aandacht hebben voor sociaal / maatschappelijk verantwoord ondernemerschap hebben in de optiek van de deelnemende overheden een streepje voor. Voor start-ups en scale-ups zal dit niet altijd eenvoudig zijn. Daarom wordt invulling van sociaal ondernemerschap niet als harde randvoorwaarde geformuleerd. Van de NOM wordt verwacht dat zij dit thema zo veel mogelijk agendeert bij de projecten en ondernemingen waarbij zij betrokken is en op basis van proportionaliteit zo veel mogelijk invulling geeft aan dit thema.

Vanuit de doelstelling van maatschappelijke impact die de deelnemende overheden hebben met de NOM volgen ook uitsluitingscriteria voor activiteiten en partijen die zich niet met deze doelstelling verenigen. De volgende uitsluitingscriteria worden gehanteerd:

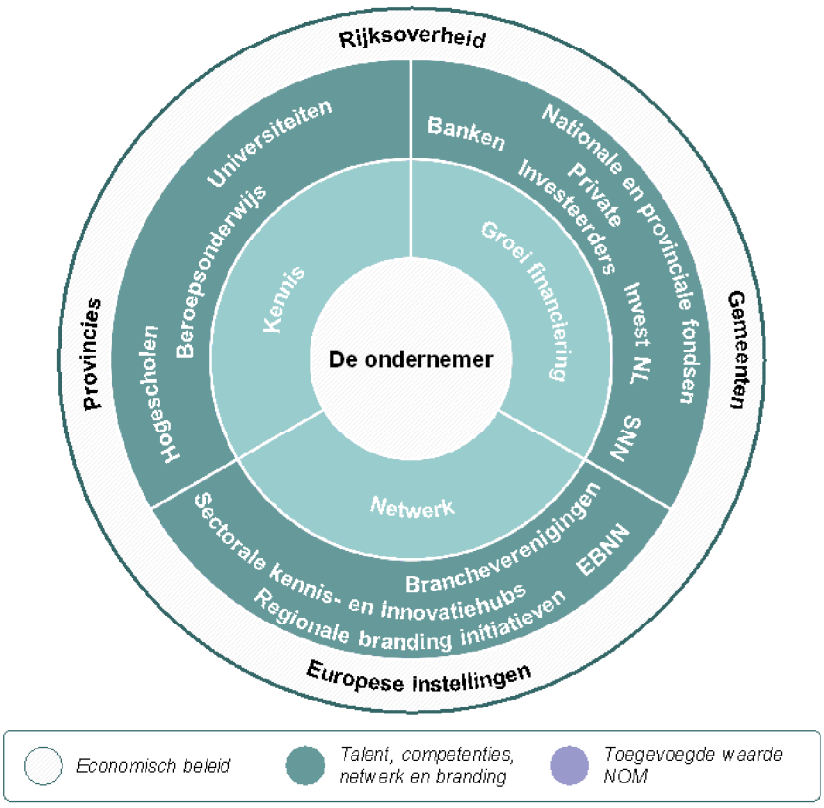
- Niet voldoen aan (internationale) normen en wet- en regelgeving;
- Schending van mensenrechten en arbeidsrecht;
- Activiteiten die gericht zijn op niet-duurzame energieproductie of geen uitlegbare tussenstap vormen in de transitie naar een duurzamer energiesysteem;
- Activiteiten waarbij onvoldoende sprake is van maatregelen om natuurlijke hulpbronnen zo efficiënt mogelijk in te zetten;
- Activiteiten waarbij sprake is van mogelijke vervuiling van water, lucht en/of grond of een mogelijke negatieve impact hebben op de biodiversiteit en waarbij onvoldoende maatregelen genomen worden om deze risico's te minimaliseren;
- Activiteiten die ten koste gaan van dierenwelzijn;

- Bedrijfsmodellen gebaseerd op verkoop, handel of productie van drugs, rookwaren, wapens en munitie.

De NOM binnen het ecosysteem van het Noorden

Zoals in het voorgaande uiteengezet, dient de NOM in de ogen van de deelnemende overheden hét aanspreekpunt voor innovatieve ondernemers te zijn op het gebied van tweedelijns dienstverlening. De NOM draagt bij aan de groei van ondernemingen door kennis, netwerk en groeifinanciering ter beschikking te stellen. De deelnemende overheden achten het van belang dat de NOM een duidelijke focus heeft in haar competenties en derhalve kan zij niet alle diensten bieden waar ondernemers behoefte aan hebben. Zowel richting de ondernemers die zij ondersteunt als voor het eigen opereren van de NOM geldt als belangrijk adagium dat samenwerken loont. Op de NOM rust daarbij de taak als ontwikkelingsmaatschappij om als katalysator van samenwerking in het ecosysteem van bedrijvigheid in het Noorden te functioneren. Het nastreven van betrokkenheid bij initiatieven die samenwerking bevorderen, zoals de huidige adviespositie in de Economic Board Noord Nederland wordt daarbij aangemoedigd.

Onderstaand figuur geeft weer hoe dit ecosysteem er in de ogen van de deelnemende overheden uit ziet zonder overigens te willen pretenderen dat alle relevante instellingen en organisaties erin vermeld worden. Daarbij geeft de binnenste, lichtblauwe cirkel rond de ondernemer de competenties van de NOM weer. Daarbij slaat de NOM de verbinding met de competenties van andere partijen in het ecosysteem waarbij zo veel mogelijk overlap in taken wordt voorkomen.

Kennisinstellingen - Om haar innovatieprogramma's effectief op te kunnen tuigen zijn de kennis- en onderwijsinstellingen in het Noorden een onontbeerlijke schakel. De research die in deze instellingen wordt gedaan, dient uiteindelijk uit te monden in levensvatbare businessmodellen. In goede interactie tussen ondernemingen en kennisinstellingen wordt op deze wijze gewerkt aan eerder genoemde sleuteltechnologieën die het Noorden helpen in te spelen op de maatschappelijke opgaven van deze tijd. Tevens vormen de onderwijsinstellingen in het Noordelijke landsdeel de belangrijkste bron voor talent. Door dit talent in verbinding te brengen met ondernemers wordt een optimale spin-off bereikt.

Netwerk- en clusterorganisaties – Organisaties binnen deze categorie vormen waardevolle netwerk hubs die ondernemers in staat stellen elkaar te versterken. Daarbij is een aantal organisaties actief in het 'branden' van het Noorden in het buitenland. De NOM kan als organisatie dichtbij de ondernemer voortbouwen op de netwerkfunctie die deze netwerk- en clusterorganisaties bieden. In een aantal gevallen, zoals bij de EBNN, wordt eveneens een goede schakel gevormd tussen overheidsinstellingen en ondernemers. Het feit dat de NOM de rol van adviseur van Economic Board Noord-Nederland (EBNN) invult, wordt door de deelnemende overheden als mooi voorbeeld gezien van de wijze waarop de NOM kan bijdragen aan netwerken binnen het Noordelijk landsdeel en de brug kan slaan tussen de triple helix partijen.

Externe financiers – De NOM is een financier daar waar private financiers nog niet of slechts gedeeltelijk bereid zijn ondernemers de benodigde financiële middelen te verstrekken. Bij succesvolle doorontwikkeling moeten de door de NOM ondersteunde ondernemingen op enig moment ook financiering kunnen aantrekken bij marktpartijen. Tevens vormen deze marktpartijen de exit partners voor de investeringsactiviteiten van de NOM. Zij zijn daarom belangrijke partners in het ecosysteem.

Aanvullend kunnen innovatieve ondernemingen geregeld aanspraak maken op ter beschikking gestelde subsidies. SNN vormt de schakel tussen overheden en subsidieontvangers in Noord-Nederland en is daarom ook een natuurlijke gesprekspartner voor de NOM. De deelnemende hechten eraan te benadrukken dat de NOM zich wat hen betreft niet met fondsenwerving, subsidieverstrekking en penvoering bij subsidie aanvragen moet bezig houden. De eerstgenoemde twee taken dienen primair bij SNN in samenwerking met de provincies te liggen en de penvoering bij subsidie aanvragen bij gespecialiseerde partijen.

Tot slot is het redelijk recent opgerichte InvestNL een landelijk opererend fonds dat qua doelstellingen overeenkomt met de Investeringsactiviteiten van de NOM, maar zich in beginsel op grotere investeringen (in principe vanaf € 5 miljoen) richt. De NOM richt zich uitsluitend op het Noordelijk landsdeel, heeft daar haar tentakels in het regionale bedrijfsleven en kan met haar investeringsactiviteiten voortbouwen op de overige twee activiteiten die zij in het Noorden ontplooit. InvestNL is derhalve complementair aan de NOM en waar dat opportuun is wordt aangemoedigd samen te werken om grotere of meer landsdeel overstijgende projecten op te pakken.

Overheden – Het Rijk en de drie noordelijke provincies zijn aandeelhouder en subsidieverstrekker van de NOM. Zij stippelen het economisch beleid voor de drie Noordelijke provincies uit en doen dit binnen een nationale en Europese context. Daarnaast bieden de provincies Drenthe en Fryslân eerstelijns voorzieningen voor ondernemers die een bedrijf willen starten. De NOM dient het

praktische verlengstuk te zijn van het overheidsbeleid richting ondernemers. Vice versa kan de NOM met haar netwerk binnen en kennis van overheidsorganen de ondernemers helpen hun weg te vinden in overheidsland. Aanvullend kan de NOM als ogen en oren in het veld opereren en waardevolle terugkoppeling geven aan beleidsmakers omtrent de effectiviteit van het overheidsbeleid en de stand van zaken bij het regionale bedrijfsleven in de doelgroep.

De deelnemende overheden gaan ervan uit dat de NOM zich als constructieve samenwerkingspartner binnen het Noordelijke ecosysteem van bedrijvigheid opstelt. Daarbij zal in een aantal gevallen sprake zijn van diensten die elkaar deels kunnen overlappen en zullen van tijd tot tijd vanuit de markt nieuwe initiatieven ontstaan die raakvlakken hebben met het dienstenaanbod van de NOM. De deelnemende overheden hangen daarbij de filosofie aan, dat de markt zelf voor een belangrijk deel aangeeft waar zij behoefte aan heeft. Zij zullen initiatieven die bedrijvigheid stimuleren dan ook steeds aanmoedigen. Anderzijds achten zij wel van belang, dat de NOM een duidelijk aanspreekpunt voor ondernemers is voor de diensten die het aanbiedt en tevens dat efficiënt met publieke middelen wordt omgegaan. Daarom benadrukken de deelnemende overheden in het verband van dit strategisch kader dat wat hen betreft de NOM dé organisatie is voor de vertaalslag van hun beleid richting de ondernemer via de drie kernactiviteiten Innoveren, Investeren en Internationaliseren. De NOM is in beginsel dan ook de enige organisatie die voor deze activiteiten subsidie zal ontvangen en provinciale investeringsfondsen opereren complementair aan de NOM.

Financiële doelstellingen

Naast inhoudelijke doelstellingen die het publiek aandeelhouderschap in de NOM rechtvaardigen, hebben de deelnemende overheden ook financiële doelstellingen voor de Onderneming. Voor deze doelstellingen is het van belang onderscheid te maken tussen activiteiten die middels subsidies worden bekostigd en activiteiten waarvoor dit niet geldt. In het navolgende worden de financiële doelstellingen voor deze beide typen activiteiten geschetst. Interne subsidiëring (kruisfinanciering) van gesubsidieerde activiteiten (Innoveren en Internationaliseren) vanuit de opbrengsten van de financieringsactiviteiten (Investeren) is niet toegestaan.

Gesubsidieerde activiteiten

De activiteiten die met subsidies worden bekostigd zijn Innoveren en Internationaliseren. Deze activiteiten dienen kostendekkend geëxploiteerd te worden. De deelnemende overheden achten het van belang voor de continuïteit van de NOM dat hiervoor met een meerjarige cyclus wordt gewerkt, parallel aan de meerjarenplan cyclus. In het kader van het meerjarenplan en voortbouwend op dit strategisch kader verwachten de deelnemende overheden een uitwerking van innovatie- en internationaliseringsprogramma's en de daarbij behorende begroting. Daarbij gelden op voorhand geen harde limieten, omdat de deelnemende overheden het uitgangspunt hanteren dat goede plannen die met een positief effect voor het Noordelijk landsdeel investeringen zijn die zichzelf terug kunnen verdienen. Anderzijds hebben de deelnemende overheden vanzelfsprekend hun eigen budgettaire kaders en zal niet ieder programma bekostigd kunnen worden. De deelnemende overheden zullen daarom met de NOM in gesprek gaan over de prioriteitstelling voor de door de NOM voorgestelde innovatie- en internationaliseringsprogramma's. Voor de geselecteerde

programma's, zal een meerjarige bekostiging via een subsidieprogramma worden verstrekt en tevens zullen afspraken worden gemaakt over de te behalen doelstellingen en bijbehorende voortgangsrapportages.

De in samenspraak tussen de NOM en deelnemende overheden vastgestelde innovatie- en internationaliseringsprogramma's vormen een uitwerking van de thema's die in dit strategisch kader en het daarop voortbouwende meerjarenplan van de NOM zijn geformuleerd. Zij dragen bij aan de gezamenlijke doelstellingen van alle deelnemende overheden. Daarmee vormen deze programma's de collectieve kerntaak van activiteiten van de NOM die via collectieve subsidies van de vier deelnemende overheden bekostigd worden.

Het kan gebeuren, dat één van de vier deelnemende overheden aanvullend toegevoegde waarde ziet van de NOM voor activiteiten buiten de collectieve kerntaak. Zo legt momenteel bijvoorbeeld al een medewerker van de NOM zich toe op het begeleiden van MKB ondernemers in het high tech domein in de provincie Drenthe. Voor dergelijke electieve activiteiten kan in overleg tussen de NOM en het betreffende overheidslichaam een opdracht aan de NOM worden verstrekt. Dergelijke opdrachten, die worden gezien als de electieve schil van dienstverlening van de NOM, worden door de betreffende opdrachtgever apart bekostigd.

Door deze wijze van onderscheid tussen de collectieve kerntaak en de electieve schil borgen de deelnemende overheden dat de NOM zich voldoende scherp kan focussen op het leveren van toegevoegde waarde met de haar ter beschikking staande middelen. Dit is tevens de beste waarborg voor langdurig gezonde financiële exploitatie. Het in onderling overleg vormgeven van de electieve schil biedt ruimte om maatwerk voor met name provincies te behouden en stelt de NOM in staat mee te groeien met de behoefte van haar deelnemende overheden en hierin de cruciale schakel tussen overheden en ondernemers te blijven.

Andere ROMs verrichten zo nu en dan ook werk voor niet-overheidspartijen, zoals bijvoorbeeld onderwijsinstellingen. De deelnemende overheden willen die mogelijkheid voor de NOM open laten zodat zij haar financiële basis kan verbreden. Als randvoorwaarden gelden hierbij dat de activiteiten moeten passen binnen de doelstellingen van de NOM, minimaal kostendekkend moeten zijn, de taken voor deelnemende overheden niet mogen schaden, dezelfde dienst niet twee keer betaald kan worden, de activiteiten geen strijdigheid met de regels voor staatssteun mogen opleveren of concurreren met marktpartijen en tot slot dat deze activiteiten niet mogen leiden tot aanbestedingsplicht voor de deelnemende overheden.

Investeringsactiviteiten en fondsbeheer

De activiteit Investeren vindt plaats via de inzet van middelen in de door de NOM voor eigen rekening beheerde fondsen en fondsbeheer voor derden. Deze worden uitgezet in cofinanciering met derde partijen, zoals banken, investeringsmaatschappijen en crowd funding initiatieven. De rendementsdoelstelling voor het fondsbeheer voor eigen rekening is dat gemiddeld genomen tenminste de inflatie (inclusief kosten) gecompenseerd wordt om het fonds revolverend te houden.

De doelstelling van een revolverend fonds heeft een aantal implicaties:

- Het risicoprofiel van de participaties en financieringen die worden uitgezet dient gemiddeld genomen zodanig te zijn dat het fonds haar waarde kan behouden. Enerzijds betekent dit dat de NOM een goede inschatting moet maken van individuele business cases en niet iedere onderneming zal kunnen financieren, hoe wenselijk dit ook kan zijn vanuit de

inhoudelijke doelstellingen. Anderzijds zal de NOM door de beperkte geografische scope en haar functie als risicofinancier die aanvullend op de markt werkt minder goed aan risicospreiding binnen haar portefeuille kunnen doen dan venture capital fondsen die in de markt actief zijn. Derhalve dient ruimte te bestaan om het gemiddelde fondsrendement te verhogen door ook investeringen te doen in ondernemingen die minder risicovol zijn maar wel aan de inhoudelijke criteria voldoen. De aandeelhoudersinstructie voor ROMs biedt hier ook de ruimte voor.

- Het revolverende karakter van het fonds ziet op de gemiddelde meerjarige waarde ontwikkeling. Dit bekent, dat in individuele jaren verliezen of winsten kunnen optreden. De deelnemende overheden beogen de uitkeringen in goede jaren te behouden voor de NOM om mindere jaren te kunnen compenseren en daarboven verder aan te wenden voor versterking van het ecosysteem van bedrijvigheid in het Noordelijke landsdeel.
- Hiermee samen hangt de liquiditeitspositie van de NOM. Het is voor de NOM van belang dat zij over voldoende middelen kan beschikken om ondernemingen te financieren. Tegelijkertijd dienen deze middelen in beginsel door de NOM zelf gegenereerd te worden door opbrengsten vanuit lopende participaties en leningen aan te wenden voor nieuwe ondernemingen. Van de NOM wordt verwacht dat zij actief werk maakt van de exit van participaties die al langer dan 8 jaar in portefeuille zitten. Tevens dient voor nieuwe investeringen na ongeveer 4 jaar te worden geanticipeerd op een exit, zodat voldoende tijd bestaat om afscheid te nemen van de minderheidsposities binnen de 8-jaars investeringshorizon. Mocht zich een krapte voordoen in de voor investeringen vrij beschikbare middelen, dan wordt van de NOM verwacht dat zij dit tijdig bij de deelnemende overheden signaleert, zodat partijen in gesprek kunnen om te bezien welke oplossing passend is.

Voor de dienst fondsbeheer voor derde partijen geldt dat deze minimaal kostendekkend dienen plaats te vinden.

Corporate governance

Inrichting van de governance

De deelnemende overheden hebben qua governance zowel de rol van aandeelhouder als die van opdrachtgever/subsidieverstrekker. Bij deze twee rollen passen verschillende bevoegdheden.

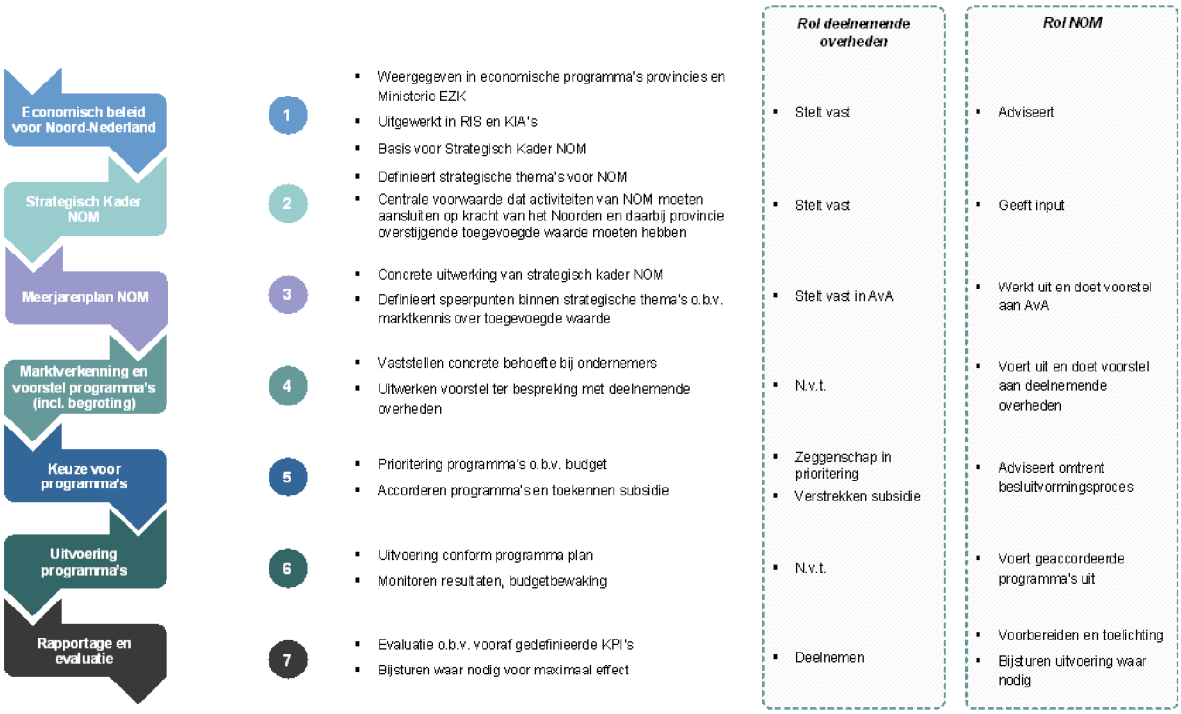
In de rol van aandeelhouder gelden de algemene principes van corporate governance zoals deze in de wet en in de statuten van de NOM zijn vastgelegd. Hieruit volgt een meer terughoudende rol waarbij de statutaire directie het bestuur over de onderneming vormt. Daarbij wordt zij met raad en daad terzijde gestaan door de onafhankelijke raad van commissarissen (RvC) die de belangen van de vennootschap bewaakt. Directie en RvC leggen verantwoording af aan de aandeelhouders in de algemene vergadering van aandeelhouders. De deelnemende overheden zijn tevreden over dit deel van de formele governance.

Binnen de formele governance adviseert de investeringscommissie de directie omtrent investeringsbeslissingen. De deelnemende overheden zijn voorstander van het betrekken van sector experts als externe deskundigen van de investeringscommissie om voldoende inhoudelijke expertise aan boord te krijgen bij de beoordeling van voorstellen binnen bepaalde inhoudelijke niche gebieden.

Vanuit hun rol als opdrachtgever/subsidieverstrekker kunnen overheden meer sturend optreden waar het gaat om te realiseren doelstellingen en verantwoording van prestaties dan in de rol van aandeelhouder. Enerzijds is dit wenselijk, omdat de NOM als verlengstuk van overheidsbeleid dient te functioneren en het daarom belangrijk is dat de deelnemende overheden invloed kunnen uitoefenen op haar beleid. Anderzijds ligt rolvermenging met de functie van aandeelhouder op de loer en is het van belang dat de NOM een zekere beleidsvrijheid behoudt om haar activiteiten te plooien naar de behoefte van de markt, zoals al eerder in dit strategisch kader is beargumenteerd.

In het vervolg van dit hoofdstuk geven de deelnemende overheden weer op welke wijze zij een helder selectieproces voor gesubsidieerde activiteiten binnen de collectieve kerntaak van de NOM willen borgen en hoe zij de prestatieverantwoording en overlegstructuur met de NOM zien. Hiermee wordt beoogd de juiste balans te vinden tussen enerzijds een gezonde vorm van betrokkenheid van de overheden bij de NOM en anderzijds een gezonde mate van beleidsvrijheid voor de NOM.

Besluitvormingsproces vaststelling innovatie- en internationaliseringsprogramma's

Om dit strategisch kader voldoende richting gevend te laten zijn in het besluitvormingsproces voor de uitwerking van de genoemde innovatie- en internationaliseringsprogramma's, voorzien de deelnemende overheden een proces zoals is weergeven in bovenstaand schema.

Op basis van het economisch overheidsbeleid voor het Noordelijke landsdeel is dit strategisch kader uitgewerkt. Dit kader schetst op hoofdlijnen de thema's die van belang gevonden worden voor het Noordelijk landsdeel. De NOM concretiseert dit strategisch kader in haar meerjarenplan dat concrete invulling geeft aan de doelstellingen die in dit kader zijn neergelegd. Dit meerjarenplan dient in de AvA te worden goedgekeurd, omdat dit de invloed van de aandeelhouders op het te voeren beleid van de NOM borgt.

Vervolgens zal de NOM het meerjarenplan verder uitwerken in concrete innovatie- en internationaliseringsprogramma's. Hiertoe zal zij marktverkenningen uitvoeren en daarmee verder inzichtelijk krijgen waar de concrete behoefte van ondernemers ligt qua ondersteuning. Op basis van deze inzichten kan de NOM een voorstel doen aan de deelnemende overheden voor programma's waarvan zij meent dat deze bijdragen aan de economische ontwikkeling van het Noordelijke landsdeel conform de richtlijnen van het strategisch kader. Dit voorstel bevat uitgewerkte programma's, meetbare doelstellingen, een voorziene doorlooptijd en een kostenbegroting. Het economisch overheidsbeleid, de behoefte uit de markt en de beschikbare financiële middelen zijn vervolgens gezamenlijk leidend in het prioriteren van de voorstellen van de NOM. Dit proces mondt uit in een selectie van programma's waar de NOM mee aan de slag kan en waarvoor zij een meerjarige subsidie ontvangt voor de looptijd van de programma's.

Binnen dit proces stellen de deelnemende overheden de kaders en bepalen zij uiteindelijk als subsidieverstrekkers de prioritering van innovatie- en internationalisatieprogramma's. De rol van de NOM is om de deelnemende overheden zo optimaal mogelijk te adviseren over de behoeften van ondernemers en hiervoor passende programma's te ontwikkelen en deze vervolgens uit te voeren.

Voorbeeld casus: voorstel innovatieprogramma

Bovenstaande kan verder worden verduidelijkt met een concreet voorbeeld. Stel dat NOM in dialoog met ondernemers waarneemt dat er veel behoefte is aan ondersteuning op het gebied van plantaardige eiwitten. Dit onderwerp sluit goed aan bij de het thema Gezond en kan ook als innovatief worden beschouwd. Bovendien sluit het goed aan bij de agrarische activiteiten in het Noorden. Door een transitie te maken van dierlijke naar plantaardige eiwitten kan deze sector toekomstbestendig blijven en kunnen de economische toegevoegde waarde en werkgelegenheid behouden blijven. Tegen die achtergrond zou NOM een innovatieprogramma kunnen uitwerken en dit aan de deelnemende overheden kunnen voorleggen. Zij zullen dan moeten beoordelen, of zij de toegevoegde waarde zoals NOM die definieert onderschrijven. Als het antwoord daarop bevestigend is, dan zullen voor dit programma financiële middelen ter beschikking moeten worden gesteld. Aangezien het een provincie overstijgend programma betreft dat past bij de primaire taak van de NOM, is een electieve schil benadering niet van toepassing en dient financiering door alle deelnemende overheden gezamenlijk plaats te vinden. Indien het programma wordt ingediend aan het begin van de meerjaren cyclus, dan zal het programma uit het bestaande subsidiebudget gefinancierd kunnen worden, mits andere innovatieprogramma's niet met een hogere prioriteit worden aangemerkt. Indien er wel andere programma's met een hogere prioriteit zijn of er al zo veel lopende programma's zijn dat het beschikbaar gestelde subsidiebudget al volledig gebruikt wordt, dan zullen de overheden moeten beslissen of zij voor dit innovatieprogramma extra middelen ter beschikking willen stellen.

Het initiatief voor het voorstellen van het programma en de uitwerking ervan ligt dus bij de NOM. De beoordeling over de aansluiting op de doelstellingen en het ter beschikking stellen van financiële middelen is de verantwoordelijkheid van de deelnemende overheden.

Prestatie verantwoording

In het verleden had de verslaglegging richting aandeelhouders vanuit de NOM met name betrekking op de financieringsactiviteiten (functie Investeren). Vanwege de subsidierelatie ten aanzien van de activiteiten Innoveren en Internationaliseren en de integrale samenhang van het activiteitenpakket van de NOM, zoals verwoord in dit strategisch kader, hechten de deelnemende overheden aan een uitgebreidere prestatieverantwoording in een integrale rapportage. Daarbij is het van belang om verslaglegging te doen van hetgeen aan doelstellingen uit het meerjarenplan en daarvan afgeleide jaarplan succesvol is gerealiseerd. Minstens even belangrijk is echter, dat inzichtelijk wordt gemaakt wat niet of minder goed is gelukt en waarom (niet). Op basis daarvan kan immers worden bijgestuurd en kunnen lessen voor de toekomst worden getrokken.

Kwartaalrapportage

De deelnemende overheden verwachten voornoemde gedetailleerde rapportage op kwartaalbasis. Voor de mate van detaillering wordt aangesloten bij hetgeen gebruikelijk is bij andere ROMs, zoals bijvoorbeeld IQ. Daarbij is de veronderstelling dat deze rapportages inzichtelijk zijn, maar geen vertrouwelijke en bedrijfsgevoelige informatie zullen bevatten en derhalve openbaar gemaakt kunnen worden.

Halfjaarlijkse rapportage waardeontwikkeling (vertrouwelijk)

Tevens hebben deelnemende overheden de wens om halfjaarlijks in een separate vertrouwelijke rapportage te vernemen wat de Benaderde marktwaarde van de portefeuille is, wat de boekwaarde van de portefeuille is en wat het verwachtte resultaat wordt. Op deze manier kan onder andere de stille reserve worden bepaald, zodat de aandeelhouders in een vroeg stadium kunnen inschatten of hun deelneming geherwaardeerd dient te worden.

Programma rapportages

Aanvullend zou voor ieder individueel programma een plan moeten worden geformuleerd waarin wordt omschreven wat de motivatie en doelstelling van het programma zijn, wat de verwachte looptijd is en op welke wijze resultaten gemeten gaan worden. Op gezette tussentijdse evaluatiemomenten dient dan de voortgang te worden gerapporteerd, zodat waar nodig kan worden bijgestuurd. Dergelijke programma's dienen dan tevens op voorhand een begroting te bevatten voor de looptijd van het programma, zodat zij na goedkeuring van de deelnemende overheden ook financiële continuïteit krijgen gedurende de looptijd.

Onderstaand figuur geeft de elementen weer die voor de deelnemende overheden van belang zijn in de kwartaalrapportages en de innovatieprogrammaplannen vanuit de NOM. Voor de uitwerking wordt aangesloten bij hetgeen gebruikelijk is bij andere ROMs.

Innoveren (per programma)	Internationaliseren	Investeren
❖ Motivatie en doelstelling per programma	❖ Aantal actief behandelde leads	❖ # en soort gerealiseerde financieringen
❖ Verwachte looptijd	❖ Aantal leads voortkomend uit of aansluitend op innovatieprogramma's	❖ # en soort gerealiseerde financieringen voortkomend uit of aansluitend op innovatieprogramma's
❖ Rol markt bij afronding	❖ Succesvolle acquisitie trajecten	❖ Verstrekt kapitaal (€)
❖ # verkenningen in voorstadium programma plus resultaten	❖ Nieuwe arbeidsplaatsen	❖ Liquiditeitspositie (cash in vs. cash out)
❖ # bedrijven betrokken	❖ Totale investeringen (€)	❖ Rendement
❖ # banen gecreëerd	❖ IR gesprekken en aantal leads voortkomend uit of aansluitend op IR	❖ # banen behouden en gecreëerd
❖ Impact duurzaamheid	❖ Kosten vs dekking	❖ Exploitatie fondsbeheer
❖ Investeringsvolume (€)		
❖ # ondernemingen succesvol investor ready		
❖ Kosten vs dekking		

Overlegstructuur

Om effectief af te kunnen stemmen over voortgang van resultaten en zaken die bij het vennootschappelijke karakter horen, vinden de deelnemende overheden het wenselijk om de overlegstructuur aan te scherpen.

Statutair vond tot op heden slechts één AvA per jaar plaats ter verantwoording van de resultaten van het vergaande jaar. Voor de toekomst wordt het wenselijk gevonden hier een extra AvA aan toe te voegen aan het einde van een jaar om met directie, RvC en politiek bestuurders vooruit te kunnen blikken op de plannen van het daarop volgende jaar. Naast de zaken die vennootschapsrechtelijk aan de orde moeten komen in een AvA, vinden de deelnemende overheden het wenselijk dat vooral in deze extra AvA uitgebreid op bestuurlijk niveau stil wordt gestaan bij de meer inhoudelijke kant van de plannen en doelstellingen voor de NOM tussen aandeelhouders en onderneming.

Het strategisch plan zou als meerjarig kader door de aandeelhouders moeten worden goedgekeurd. De daarop aansluitende jaarplannen kunnen ter informatie worden verstrekt en inhoudelijk worden besproken op de AvA aan het einde van het jaar.

Aanvullend kan op ambtelijk niveau ieder kwartaal de kwartaalrapportage worden besproken waarbij de voortgang op alle drie de activiteiten van de NOM aan de hand van hiervoor genoemde KPIs aan de orde komt.

Tot slot is het omwille van de functie die de NOM heeft in de vertaalslag van overheidsbeleid richting de praktijk van de ondernemer van belang, dat op ambtelijk niveau maandelijks overleg plaatsvindt over de activiteiten Innoveren en Internationaliseren. Hiermee dient te worden gewaarborgd dat activiteiten van overheden zelf en van de NOM optimaal op elkaar aansluiten.

Een en ander laat zich schematisch als volgt weergeven:

Timing	Overleg	Ambtelijk		Bestuurlijk
		Opdrachtgever	Eigenaar	
Q1	▪ **Maandelijks overleg Innovatie en Internationaliseren** (t.b.v. aansluiting beleid op werkzaamheden NOM)	✓	👂	👂
	▪ **Bespreking kwartaal rapportage Q4, inclusief vooroverleg AvA**	✓	✓	👂
Q2	▪ **Maandelijks overleg Innovatie en Internationaliseren** (t.b.v. aansluiting beleid op werkzaamheden NOM)	✓	👂	👂
	▪ **Bespreking kwartaal rapportage Q1, inclusief AvA** (statutaire zaken, bespreken jaarplan en vaststellen jaarrekening)	✓	✓	✓
Q3	▪ **Maandelijks overleg Innovatie en Internationaliseren** (t.b.v. aansluiting beleid op werkzaamheden NOM)	✓	👂	👂
	▪ **Bespreking kwartaal rapportage Q2**	✓	✓	👂
Q4	▪ **Maandelijks overleg Innovatie en Internationaliseren** (t.b.v. aansluiting beleid op werkzaamheden NOM)	✓	👂	👂
	▪ **Bespreking kwartaal rapportage Q3, inclusief tweede AvA** (bepaling begroting voor volgend jaar)	✓	✓	✓

Ten slotte

Dit strategisch kader wordt vastgesteld voor de periode van 4 jaar, waarbij na 2 jaar zal worden bezien of het geactualiseerd dient te worden. Een zelfde benadering wordt gekozen voor het strategisch meerjarenplan van de NOM.

RAPPORTAGE MKB FONDS DRENTHE
PERIODE: Q3 2020

VERSIE AvA

11 november 2020

1 Verslag

In deze rapportage wordt een toelichting gegeven op de portefeuille en resultaten van MKB Fonds Drenthe over de periode 1 januari tot en met 30 september 2020. Bij de rapportage over het eerste kwartaal is reeds, als separaat document, een “Leeswijzer” toegevoegd waarin definities en formules zijn opgenomen

Overzicht belangrijkste kerngetallen per 30 september 2020

	D.I.F.	D.O.F.	Totaal
Aantal uitzettingen	-	1	1
Bedrag uitzettingen (x € 1.000,-)	-	100	100
Aantal commitments			2
Bedrag gecommitteerd (x € 1.000,-)			650
Aantal bedrijven in portefeuille	7	21	28
Boekwaarde portefeuille (x € 1.000,-)	272	3.462	3.734
Actuele waarde portefeuille (x € 1.000,-)	272	3.462	3.734
In bedrijf (x € 1.000,-)	581	4.370	4.951
Resultaat (x € 1.000,-)			-778
Mutatie werkgelegenheid bestaande portefeuille (FTE'S)	-39	-50	-89

De IC en directie zijn in het derde kwartaal niet bijeengekomen en hebben derhalve geen voorstellen besproken. In het derde kwartaal zijn er geen (nieuwe) financieringen verstrekt. Ook is er uit bestaande Commitments niets verstrekt.

Per 30 september 2020 bevinden twee aanvragen in de afrondende fase, waarvan één aanvraag nog uit 2019 resteert. Deze aanvragen zijn al positief geadviseerd door IC. Het finaliseren van deze aanvragen heeft vanwege Covid-19 meer tijd nodig.

In het jaarplan 2020 is als doel gesteld om in 2020 10 (achtergestelde) leningen te verstrekken (ad € 1,9 miljoen) en twee aandelentransacties (€ 600k) te realiseren. Deze doelstelling zal als gevolg van de Covid-19 crisis niet gehaald gaan worden. Door Covid-19 is het voor veel ondernemingen noodzakelijk geweest om te schakelen naar de korte termijn. Investeringsplannen werden uitgesteld of bleken ineens achterhaald. De verwachting is dat na het vervallen van de steunpakketten, veel behoefte zal zijn aan achtergesteld kapitaal. Dit komt omdat reguliere financiers zoals banken nog strakker op de ratio’s zullen sturen. Ook zijn financiers terughoudend naar (mogelijk) nieuwe klanten en wordt er strak gestuurd op sectoren/levensfasen. Hierdoor zal het voor MKB lastiger worden om financiering voor investeringen of groeiplannen op te halen. Vanuit het MKB F. Drenthe merken we dan ook dat het aantal leads vanaf de

zomer weer langzaam begint aan te trekken. We zijn dan ook hoopvol nog dit jaar een aantal aanvragen af te ronden, dan wel vanuit het fonds gecommitteerd te hebben.

Het MKB F. Drenthe heeft tot en met het derde kwartaal van 2020 66 leads behandeld. Hiervan zijn ultimo september 2020 nog 24 behandeling, 15 aanvragen zijn afgewezen, 13 ingetrokken door de ondernemer, 3 doorverwezen en van 11 is niets meer vernomen.

In het derde kwartaal is een kwijtscheldingsregeling met een onderneming overeengekomen. Hiermee willen we de onderneming enig continuïteitsperspectief bieden.

Covid-19

Naar aanleiding van de Covid-19 situatie is per halfjaar een analyse gemaakt van de portefeuille van het MKB F. Drenthe. Bij vrijwel elk portefeuillebedrijf zagen we een direct effect of op termijn van de huidige economische situatie. Grote verschillen per portefeuillebedrijf en vaak niet meer dan een gevoel over hoe de toekomst zich zal gaan ontwikkelen. Hierbij bleken de effecten niet uitsluitend negatief, er zijn (gelukkig) ook bedrijven die conform verwachting presteren of zelfs beter dan verwacht presteren. Ook zijn er ondernemingen die nieuwe kansen zien door de huidige situatie en daar stappen in maken. Aan 16 bedrijven uit de portefeuille en opschorting van rente- en aflossingsverplichting op de lening voor een periode van drie maanden verleend (waarvan 4 alleen opschorting van de aflossingen). Vooralsnog zijn er géén faillissementen of liquidaties als gevolg van de Covid-19 crisis in de portefeuille.

We houden, zeker nu tijdens de tweede Corona-golf, nog steeds intensief contact met de portefeuillebedrijven. We blijven de portefeuille bedrijven actief volgen en ze daarbij met de ons beschikbare middelen ondersteunen en adviseren. Het intern overleg tussen directie en investment team is daarom opgehoogd naar wekelijks.

Corona OverbruggingsLening (COL)

Sinds 29 april voert de NOM samen met de andere Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen de landelijke COL (Corona Overbruggingslening) uit. De COL is een regeling van het ministerie van EZK met uniforme uitvoering via alle ROM's door middel van een landelijk portal gebouwd door Techleap. De doelgroep is in de kern gezonde startups, scale-ups, innovatief MKB en MKB zonder bancaire kredietrelatie en die aantoonbaar financieringsbehoefte ("fresh money") hebben door de huidige Covid-19 crisis, zicht op continuïteit hebben, aantoonbaar kosten-reducerende maatregelen hebben getroffen en indien van toepassing mogelijkheden

bij bank hebben onderzocht (BMKB/GO). De lening is een noodinstrument die een tijdelijke overbrugging kan verzorgen naar “break-even” of een vervolgronde. De NOM is de uitvoerder van deze regeling voor de provincies Drenthe, Fryslân en Groningen. Vanuit Drenthe zijn 24 aanvragen ontvangen. Hiervan zijn er zeven toegekend (€ 1,2 miljoen). Twee ondernemingen uit de portefeuille van MKB F. Drenthe hebben een COL ontvangen.

De investment managers van het MKB F. Drenthe werken hard aan mee aan de uitvoering van de COL voor geheel Noord-Nederland[1]. Zij zijn meegegaan in het proces van de beoordeling van de meer dan 100 ontvangen aanvragen.

[1] De vergoeding die NOM ontvangt voor het uitvoeren van de COL, zal naar rato met de inzet van de investment managers van het fonds verrekend worden.

2 Financiële informatie

Financiële samenvatting

BALANS

MKB F. Drenthe

ACTIVA	2018 -R	2019 -R	2020 Q3
Stand 1 januari	**2.046.076**	**3.113.051**	**4.643.986**
Investering	1.665.000	3.158.110	100.000
Aflossing/desinvestering	-298.914	-1.447.169	-426.167
Rentebijschrijving	271.149	389.075	255.776
Renteontvangsten	-190.304	-305.222	-239.895
Voorziening/afboeking	-379.956	-263.859	-599.457
Tot. Financiële vaste activa	**3.113.051**	**4.643.986**	**3.734.243**
Debiteuren			-9.659
Overige vorderingen			
Overlopende activa			
Tot. vlottende activa	**0**	**0**	**-9.659**
Liquide middelen	6.985.069	5.012.052	5.144.117
TOTAAL ACTIVA	**10.098.120**	**9.656.038**	**8.868.701**

PASSIVA	2018 -R	2019 -R	2020 Q3
Geplaatst kapitaal	100.000	100.000	100.000
Agioreserve	13.000.000	13.000.000	13.000.000
Overige reserves	-3.151.768	-3.605.312	-4.382.715
Tot. Eigen vermogen	**9.948.232**	**9.494.688**	**8.717.285**
Overige langlopende schulden			
Voorzieningen			
Tot. Langlopende schulden	**0**	**0**	**0**
Rekening courant bank			
Crediteuren	127.205	136.302	129.637
Overige schulden	22.683	25.048	21.780
Overlopende passiva			
Tot. Kortlopende schulden	**149.888**	**161.350**	**151.417**
TOTAAL PASSIVA	**10.098.120**	**9.656.038**	**8.868.702**

WINST- EN VERLIESREKENING

MKB F. Drenthe

	2018 -R	2019 -R	2020 Q3
Omzet			
Renteopbrengsten leningen u/g	271.149	389.076	255.776
Dividendopbrengsten			
Verkoopresultaat			1.724
Provisie	3.500	19.500	
Totaal Omzet	**274.649**	**408.576**	**257.500**
Operationele kosten			
Beheervergoeding NOM	504.909	515.392	388.224
Accountantskosten	30.479	33.487	-11.162
Kosten RvC / IC	45.676	40.837	44.467
Overige beheerkosten	17.248	8.545	8.081
Totaal Operationele kosten	**598.312**	**598.261**	**429.610**
Voorziening fin. vaste activa	379.956	263.859	599.457
Bedrijfsresultaat	**-703.619**	**-453.544**	**-771.567**
Buitengewone baten (+) en lasten (-)			
Financiële lasten (baten = -/-)			
Rente rekening courant			5.836
Totaal financiële lasten	**0**	**0**	**5.836**
Resultaat voor belastingen	**-703.619**	**-453.544**	**-777.403**
Vennootschapsbelasting			
Netto winst	**-703.619**	**-453.544**	**-777.403**

KASSTROOMOVERZICHT

MKB F. Drenthe

	2016 -R	2017 -R	2018 -R	2019 -R	2020 -V
Bedrijfsresultaat	-1.199.951	-767.697	-703.619	-453.544	-771.567
Aanpassingen voor:					
Voorziening fin. vaste activa	1.064.584	482.738	379.956	263.859	599.457
Mutatie voorzieningen	0	0	0	0	0
Mutaties netto werkkapitaal:					
Debiteuren	0	0	0	0	9.659
Overige vorderingen / overl. activa	0	0	0	0	0
Crediteuren	-5.851	51.883	12.365	9.097	-6.665
Overige schulden / overl. passiva	-8.186	11.093	2.521	2.365	-3.268
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	-149.404	-221.983	-308.777	-178.223	-172.384
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
Buitengewone baten (+) en lasten (-)	0	0	0	0	0
Kasstroom uit operationele activ.	**-149.404**	**-221.983**	**-308.777**	**-178.223**	**-172.384**
Investering	-1.690.000	-1.246.615	-1.665.000	-3.158.110	-100.000
Aflossing/desinvestering	182.625	621.833	298.914	1.447.169	426.167
Saldo rentebijschrijving	-22.199	-49.902	-80.845	-83.853	-15.881
Kasstroom uit investeringsactiv.	**-1.529.574**	**-674.684**	**-1.446.931**	**-1.794.794**	**310.286**
Mutaties langlopende schulden	0	0	0	0	0
Saldo ontvangen/betaalde rente r/c	0	0	0	0	-5.836
Storting/uitkering nominaal en/of agio	0	0	0	0	0
Uitkering dividend	0	0	0	0	0
Kasstroom uit financieringsactiv.	**0**	**0**	**0**	**0**	**-5.836**
Toe-/afname geldmiddelen	**-1.678.978**	**-896.667**	**-1.755.708**	**-1.973.017**	**132.066**
Rekening courant bank	0	0	0	0	0
Liquide middelen	9.637.444	8.740.777	6.985.069	5.012.052	5.144.117
Totaal geldmiddelen	**9.637.444**	**8.740.777**	**6.985.069**	**5.012.052**	**5.144.117**
Toe-/afname geldmiddelen	-1.678.978	-896.667	-1.755.708	-1.973.017	132.065

Resultaat

Resultaat (x € 1.000,-)	30 september 2020		31 december 2020	
	Realisatie	Begroting	Begroting	Prognose
Rente leningen u/g	256	279	390	370
Dividend	-	-	-	-
Resultaat verkoop participaties	-	-	-	-
Provisies	-	-	-	
Portefeuilleresultaat vóór kosten	**256**	**279**	**390**	**370**
Kosten	435	512	683	600
Portefeuilleresultaat na kosten	**-179**	**-233**	**-292**	**-230**
Mutatie voorziening	*-599*	*-425*	*-700*	*-700*
Resultaat na voorziening	*-778*	*-658*	*-992*	*-930*

Van de opbrengsten uit rente leningen u/g is ultimo september 2020 € 240k ontvangen. Voor een specificatie van de kosten wordt verwezen naar de winst- en verliesrekening.

Liquiditeit

Verloop beschikbaar gestelde gelden per 30 september 2020 (x € 1.000)		Totaal
Gestort door Provincie Drenthe		**13.100**
AF:		
Geïnvesteerd	9.350	
Openstaand commitment	975	
Kosten	2.926	
		13.251
		-151
BIJ		
Provisie	25	
Ontvangen rente	1.146	
Aflossing en desinvestering	2.987	
		4.158
Totaal beschikbaar		**4.007**

De totaal beschikbare liquiditeit sluit aan met de stand liquide middelen door deze te corrigeren met de stand van openstaande commitments (€ 975k) en het saldo van openstaande vorderingen en schulden (balansposten ad € 162k).

Boekwaarde en benaderde marktwaarde

Verloop waarde t/m 30 september 2020 (x € 1.000,-)

	D.I.F.	D.O.F.	Totaal
Boekwaarde 1 januari 2020	**298**	**4.346**	**4.644**
Bij:			
Investeringen	-	100	100
Investeringen door conversie	-	-	
Dividendbijschrijvingen	-	-	-
Rentebijschrijvingen	33	223	256
	33	323	356
Af:			
Desinvesteringen	-	-	-
Aflossingen	49	377	426
Aflossingen/desinvestering door conversie	-	-	
Ontvangen bijgeschreven dividenden	-	-	-
Ontvangen rentetermijnen	16	224	240
Voorzieningen	-8	607	599
	58	1.208	1.266
Boekwaarde 30 september 2020	**272**	**3.462**	**3.734**
Aandelenkapitaal	-	940	940
Cumulatief preferente aandelen	-	-	-
Leningen	272	2.522	2.794
Boekwaarde 30 september 2020	**272**	**3.462**	**3.734**

			Totaal
Actuele waarde 1 januari 2020	298	4.346	4.644
Actuele waarde 30 september 2020	272	3.462	3.734
Mutatie	-25	-885	-910

Investeringen

Aantal verstrekte financieringen t/m 30 september 2020

	D.I.F.	D.O.F.	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)
Nieuw	-	-	-	-
Conversie	-	-	-	-
Uit commitment	-	1	1	100
Uitbreiding	-	-	-	-
Herstructurering	-	-	-	-
	-	1	1	100

Aflossingen

Tot en met het derde kwartaal van 2020 is € 426k aan aflossingen ontvangen van 21 bedrijven. Dit is inclusief de afbetaling van een lening conform een vaststellingsovereenkomst en de slotbetalingen conform twee kwijtscheldingsregelingen.

Voorzieningen

In 2020 is aanvullend € 599k voorzien. Ten opzichte van het halfjaar is een deel van voorzieningen vrijgevallen door een slotbetaling als gevolg van een kwijtscheldingsregeling. In het derde kwartaal zijn er geen nieuwe voorzieningen getroffen.

In totaal is er op de portefeuille per 30 september 2020 € 1.217k voorzien op een boekwaarde voor voorziening van € 5 mln., hetgeen betekent dat 24,5% is voorzien (ultimo 2019: 18%). De voorziening heeft voor € 927k betrekking op achtergestelde leningen (vijf bedrijven) en voor € 290k op aandelenkapitaal (één bedrijf).

Risicoprofielen

Verloop risicoclassificatie-indeling in aantallen

	2019	2020-09
A	2	1
A-	5	5
B	6	2
B-	5	2
C	3	6
C-	3	8
D	7	4
	31	28

Verloop risicoclassificatie-indeling (x € 1.000,-)

	2019	2020-09
A	586	130
A-	490	726
B	1.141	58
B-	352	167
C	406	1.080
C-	1.185	1.704
D	1.504	1.086
	5.665	4.951

Note: Dit tabel geeft het risicoprofiel per onderneming aan, echter aan één onderneming kunnen meerdere financieringen zijn verstrekt.

Exits

Tot en met het derde kwartaal van 2020 zijn er drie bedrijven uit de portefeuille gelopen. Eén onderneming is, als gevolg van gebrek aan baten, geliquideerd (Q1) en aan een tweede is, na het voldoen van een deelbetaling, finale kwijting verleend (Q2).

In het derde kwartaal is nogmaals een kwijtscheldingsregeling met een onderneming overeengekomen. Nadat de ondernemer een bedrag ad € 111.276 heeft voldaan, is het restant van het openstaande obligo kwijtgescholden. De lening was per Q2 2020 volledig voorzien.

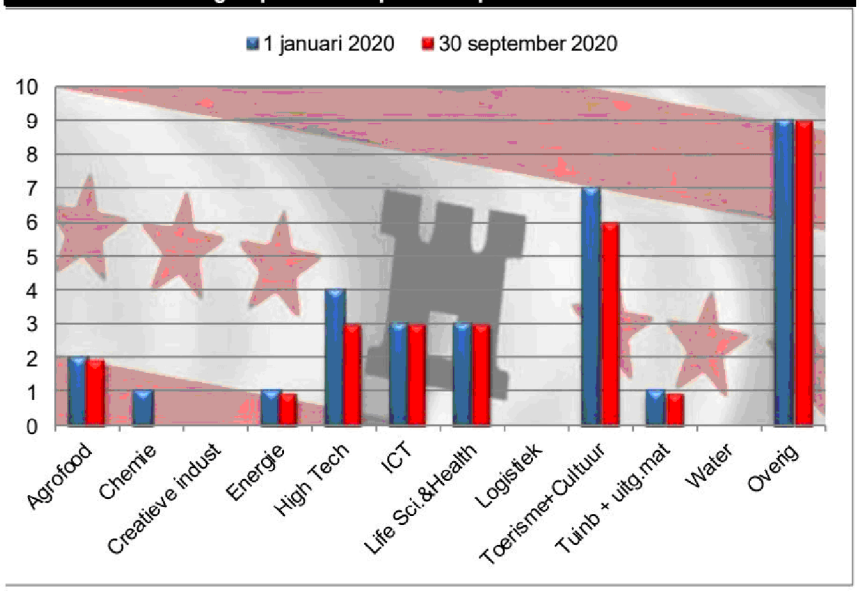
Boekwaarde en resultaat per subcategorie

Topsectoren

Investeringen per sector t/m 30 september 2020

	D.I.F.	D.O.F.	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)
Agrofood	-	1	1	100
	-	**1**	**1**	**100**

Aantal ondernemingen per sector per 30 september 2020

Totaal uitstaande positie (subtotaal in bedrijf) per sector per 30 september 2020

	1 januari 2020	30 september 2020		
		D.I.F.	D.O.F.	Totaal
Agrofood	139	-	410	410
Chemie	-	-	-	-
Creatieve indust	483	-	-	-
Energie	572	-	488	488
High Tech	1.070	-	348	348
ICT	474	18	1.044	1.062
Life Sci.&Health	-	-	472	472
Logistiek	1.078	-	-	-
Toerisme+Cultuur	50	74	752	827
Tuinb + uitg.mat	-	48	-	48
Water	1.396	-	-	-
Overig	-	440	856	1.297
	5.263	**581**	**4.370**	**4.951**

Aantal financieringen per sector uit portefeuille gelopen t/m 30 september 2020

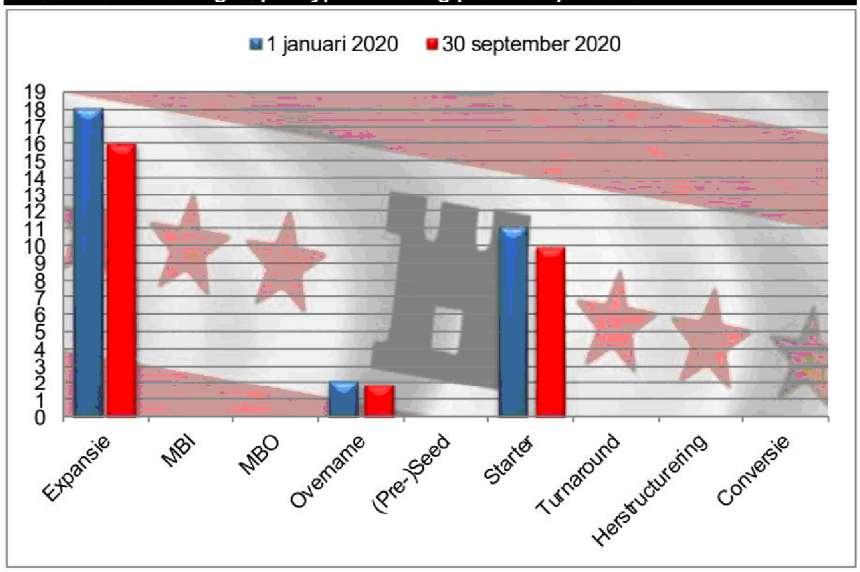
	D.I.F.	D.O.F.	Totaal
Agrofood	-	-	-
Chemie	1	-	1
Creatieve indust	-	-	-
Energie	-	-	-
High Tech	-	1	1
ICT	-	-	-
Life Sci.&Health	-	-	-
Logistiek	-	-	-
Toerisme+Cultuur	-	1	1
Tuinb + uitg.mat	-	-	-
Water	-	-	-
Overig	-	-	-
	1	**2**	**3**

Initiële aanvraag

Investeringen per type aanvraag t/m 30 september 2020

	D.I.F.	D.O.F.	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)
Starter	-	1	1	100
	-	**1**	**1**	**100**

Aantal ondernemingen per type aanvraag per 30 september 2020

Revolverendheid

Door ontvangen aflossingstermijnen (€ 2.787k), verkoop van aandelen (€ 200k), rentetermijnen (€ 1.146k) en provisies (€ 25k) is, over de gehele looptijd van het MKB Fonds Drenthe, inmiddels € 4.158k opnieuw beschikbaar gekomen voor investeringen in Drenthe. Op het totaal geïnvesteerde bedrag (€ 9.350k) is dat 44,5%. Na kosten (€ 2.926k) komt dit uit op een percentage van 13,2%.

Bovenstaande bedragen (aflossingen, verkoop van aandelen en totaal geïnvesteerd vermogen) is inclusief herstructureringen en conversies met een bedrag in totaal € 1,2 miljoen.

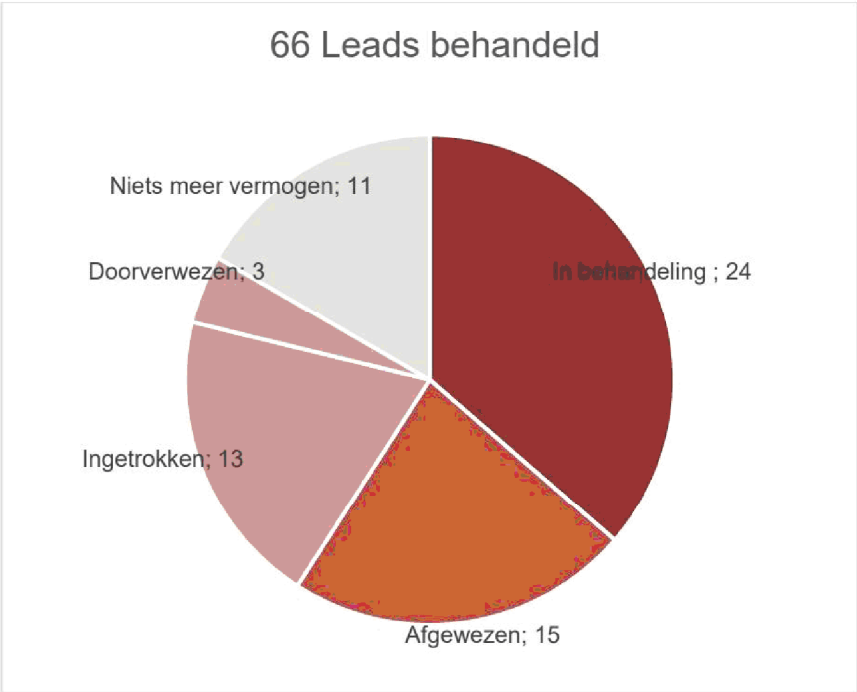
Overzicht faillissementen en niet uit de balans blijkende verplichtingen

In 2020 hebben er geen faillissementen plaatsgevonden.

3 Niet-financiële informatie

Leads

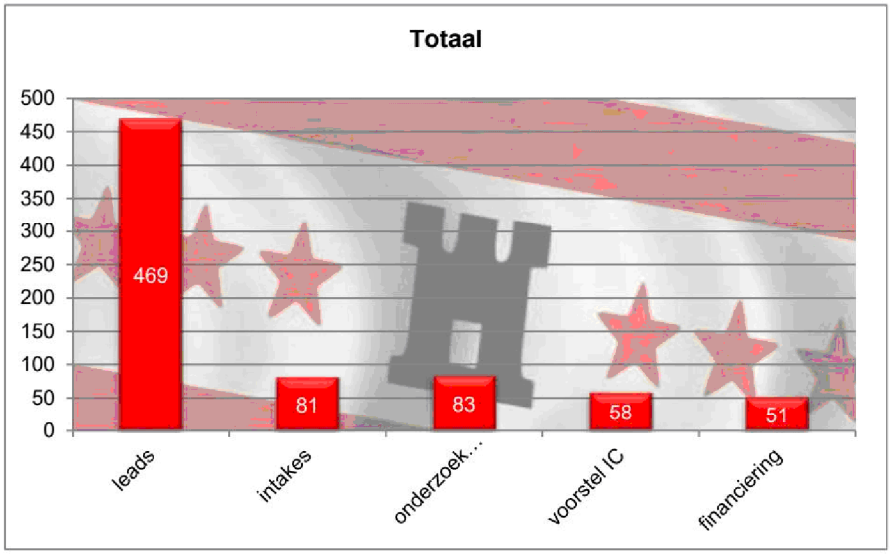
Tot en met het derde kwartaal van 2020 zijn 66 leads behandeld, waarvan 34 nieuw in 2020 zijn ontvangen. Onderstaand is de status van deze leads per 30 september 2020 weergegeven.

Van de 24 leads in behandeling bevinden er per 30 september 2020 twee zich in de afrondende (contract) fase. Per 30 september 2020 zijn twee aanvragen in onderzoek.

De conversiegraad van lead naar financiering over de gehele looptijd bedraagt 11% (bovengemiddeld).

Conversie aanvragen naar financiering over gehele looptijd fonds

Maatschappelijk rendement

Directe werkgelegenheid in fte's

	# aanvang financiering	# per 1 januari 2020	# per 30 september 2020	Oorspr. verwachting
Al in portefeuille per 1 januari 2020	307,7	452	349	529
Nieuwe ondernemingen 2020	0		0	0
Subtotaal huidige portefeuille	*308*		*349*	*529*
Realisatie uit port. gehele looptijd	93		132	240
Totaal	**401**	*452*	**481**	

GROEI DIRECTE FTE'S:	**81**
AANTAL GEFINANCIERDE FTE	**481**

Bovenstaande overzicht laat zien dat bij de portefeuillebedrijven (stand 30 september 2020) de groei sinds investering door MKB F. Drenthe +41 is. Er zijn op rapportage

moment 349 fte werkzaam bij deze ondernemingen. Bij de bedrijven die sinds oprichting van het fonds zijn gefinancierd, maar die inmiddels uit portefeuille zijn, bedroeg de groei over de looptijd van de financiering +40.
In totaal bedraagt de groei van fte met financiering van MKB F. Drenthe derhalve +81.

Het verloop van de fte bij portefeuillebedrijven over de periode 1 januari 2020 tot en met 30 september 2020 bedroeg -89.

Van de tot en met 30 september 2020 gefinancierde ondernemingen hebben vijf bedrijven Intellectueel Eigendom (IE).

overzicht co-financiers

	Bank	Marktpartij	Informal	Overig	Totaal
aantal	26	14	25	28	93
bedrag x €1.000,--	21.327	2.956	2.762	5.196	32.241

Over de gehele looptijd van het MKB Fonds Drenthe is een multiplier cofinanciering van 4,1 gerealiseerd. Dit betekent dat voor elke € 1,- die MKB Fonds Drenthe heeft gefinancierd, € 3,10 door overige financiers aanvullend beschikbaar is gesteld.

Schriftelijk aandeelhoudersbesluit
N.V. NOM, Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland (hierna te noemen: de Vennootschap),
gevestigd te Groningen
d.d. 10 november 2020

De ondergetekende:

1. **De heer H. Brink**, vertegenwoordigende de Provincie Drenthe, houder van 16,66% van het geplaatste kapitaal van de Vennootschap;
2. **De heer A.A.M. Brok**, vertegenwoordigende de Provincie Fryslân, houder van 16,66% van het geplaatste kapitaal van de Vennootschap;
3. **De heer F.J. Paas,** vertegenwoordigende de Provincie Groningen, houder van 16,66% van het geplaatste kapitaal van de Vennootschap;
4. **De heer P.M. Waasdorp,** vertegenwoordigende de Staat der Nederlanden, het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, houder van 50% van het geplaatste kapitaal van de Vennootschap;

Overwegende dat:

- Ondergetekenden gezamenlijk houder zijn van alle geplaatste aandelen van de Vennootschap;
- Ondergetekende is vergadergerechtigd in de algemene vergadering van aandeelhouders van de Vennootschap;
- De statuten van de Vennootschap in artikel 21 bepalen dat besluitvorming van aandeelhouders buiten het houden van een vergadering van aandeelhouders is toegestaan mits alle aandeelhouders zich schriftelijk voor het voorstel hebben uitgesproken;
- Op geen der aandelen werd vruchtgebruik of pandrecht gevestigd.

Besluit:
Vaststelling strategisch kader:
De vier aandeelhouders hebben een strategisch kader ontwikkeld waarbinnen de NOM haar integrale meerjarenplan en –begroting uitwerkt. Het strategisch kader wordt voor vier jaar vastgesteld, waarbij na twee jaar gekeken wordt of het geactualiseerd moet worden.

Aldus opgemaakt en rechtsgeldig ondertekend d.d 10 november 2020.

1. Provincie Drenthe
Datum : 10 november 2020
Plaats: Assen……

De heer H. Brink

2. Provincie Fryslân
Datum : …./…./2020
Plaats: ……

De heer A.A.M. Brok

3. Provincie Groningen

Datum : …./…./2020
Plaats: ……

De heer F.J. Paas

4. Staat der Nederlanden, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Datum : …./…./2020
Plaats: ……

De heer P.M. Waasdorp

To: Henk Brink[5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; Ria Lahuis[5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Tue 11/10/2020 10:46:57 AM
Subject: Voorstel Investeringsagenda MKB Fonds
Received: Tue 11/10/2020 10:46:59 AM

Hoi Henk,

Ria belde mij over het idee om morgen in de PS vergadering een korte toelichting te geven over de voorgestelde lening aan het MKB Fonds zodat de voorwaarden dan al bekend zijn bij PS en een latere brief/besluit niet meer nodig is.
Hoewel de intentie hiervan me natuurlijk aanspreekt ;-), lijkt het me beter om toch een brief/besluit voor te bereiden. Het voorstel omvat namelijk naast de leningsvoorwaarden ook de evaluaties van het MKB Fonds en de uitwerking hiervan (denk ook aan maatschappelijk ondernemerschap). Het lijkt me goed om PS hier wel zorgvuldig van op de hoogte te stellen in Q1 2021.
Of we met een PS brief kunnen voldoen ipv met een besluit, moet ik nog even uitzoeken. Hier kom ik nog op terug.

Groeten, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl
5.1.2e
0592 – 5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

Jaarverslag 2019

Drentse Holding B.V.

Inhoudsopgave

1. Personalia . . . **3**

Personalia . . . 4

2. Verslag van de RvC . . . **5**

Verslag van de Raad van Commissarissen . . . 6

3. Verslag van de directie . . . **7**

Verslag van de directie . . . 8

4. Jaarrekening . . . **10**

Geconsolideerde balans . . . 11

Geconsolideerde winst-en verliesrekening . . . 12

Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening 2019 . . . 13

Toelichting op de geconsolideerde balans . . . 17

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen . . . 20

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening . . . 21

Enkelvoudige balans . . . 23

Enkelvoudige winst-en verliesrekening . . . 24

Toelichting behorende tot de enkelvoudige jaarrekening . . . 25

Toelichting op de enkelvoudige balans . . . 26

Toelichting op de enkelvoudige winst- en verliesrekening . . . 29

5. Overige gegevens . . . **30**

Overige gegevens . . . 31

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant . . . 32

Bijlage bij de controleverklaring . . . 34

6. Profielschets Raad van Commissarissen . . . **35**

Profielschets Raad van Commissarissen . . . 36

7. Profielschets Investeringscomité . . . **37**

Profielschets Investeringscomité . . . 38

8. Bijlagen . . . **39**

Bijlage 1 Participaties en leningen . . . 40

Personalia

Personalia

Raad van Commissarissen

- Dhr. ing. [redacted] MBA (voorzitter tot 1 september 2019)
- Mw. drs. [redacted] RA (voorzitter vanaf 1 september 2019)
- Dhr. drs. [redacted]
- Dhr. [redacted] (25 april 2019)
- Mw. [redacted] (vanaf 1 december 2019)

Investeringscomité

- Mevr. mr. [redacted] (voorzitter)
- Dhr. [redacted] RA
- Dhr. [redacted]

Directie

- Dhr. mr. [redacted] (namens N.V. NOM)
- Dhr. [redacted] (namens N.V. NOM)

Investment Management

- Dhr. [redacted] (namens N.V. NOM)
- Mevr. [redacted] (namens N.V. NOM)

Verslag van de RvC

Verslag van de Raad van Commissarissen

De RvC heeft haar toezichthoudende rol vorm gegeven door vijf keer bij elkaar te komen samen met de directie en de investment managers om de strategie en de voortgang van het fonds te bespreken. Eenmaal is de RvC samen met de aandeelhouder bijeen geweest in de aandeelhoudersvergadering. Voorafgaand aan elke bijeenkomst hadden de voorzitter en de directeur bilateraal overleg. Verder heeft de voorzitter eenmaal een vergadering van de Investeringscommissie bijgewoond.

De RvC heeft qua samenstelling wijzigingen ondergaan in 2019. Schokkend was het overlijden van de heer H.P.K.M. Looman op 25 april 2019. Voorzitter de heer A. van der Spek is op 1 september conform het in 2018 opgestelde rooster afgetreden. Per diezelfde datum is de RvC aangevuld met ondergetekende als voorzitter. Het aantreden van mevrouw H. Kramer per 1 december maakte dat de RvC op volle sterkte het jaar afsloot.

Het jaar 2019 heeft voor de RvC in het teken gestaan van wijzigingen in de samenstelling, inwerken, terugblikken op vijf jaar MKB Fonds Drenthe en met de evaluatie als basis vooruitblikken naar de toekomst. Net als in voorgaande jaren, heeft het MKB Fonds Drenthe een belangrijke rol gespeeld in de groeiambities van Drentse bedrijven. Die rol is nog niet uitgespeeld, de meerwaarde van het fonds is meermalen aangetoond. Een aanvullende storting vanuit de provincie Drenthe zal het fonds versterken in het bieden van de toegevoegde waarde aan groeiende bedrijven. Dit vormde een belangrijk punt in de in 2019 gestarte interne tussentijdse evaluatie van het fonds die in 2020 wordt afgerond.

De RvC bedankt Arie van der Spek voor zijn jarenlange inzet en betrokkenheid. Verder dankt de RvC de directie, medewerkers en de leden van de Investeringscommissie voor hun inzet die geleid heeft tot een sterke positie van het MKB Fonds Drenthe. Dit in het belang van de ondernemers in Drenthe.

Namens de Raad van Commissarissen,

5.1.2e voorzitter

0529 311820

Verslag van de directie

Verslag van de directie

Het MKB Fonds Drenthe, de verzamelnaam voor Drentse Holding B.V. en haar dochters Drents Innovatiefonds B.V. en Drents Ontwikkelfonds B.V., is een revolverend fonds dat in 2014 is opgericht door de provincie Drenthe (houder van alle aandelen). Het fonds stelt zich tot doel om de Drentse economie en werkgelegenheid te ondersteunen en te versterken, conform het laatstelijk vastgestelde beleid van de provincie Drenthe. De provincie heeft € 13,1 miljoen initiële middelen ter beschikking gesteld aan het MKB Fonds Drenthe om die doelstelling te bereiken. Het fonds richt zich op het verstrekken van risicodragend kapitaal aan Drentse MKB bedrijven in de vorm van aandelenkapitaal, (achtergestelde) leningen en eventueel een combinatie van beiden, per onderneming tot een bedrag van maximaal € 250.000 voor innovatiefinancieringen en € 2.500.000 voor ontwikkelfinancieringen.

5.1.2e

In april 2019 overleed 5.1.2e. Sinds de oprichting van het fonds was hij lid van de Raad van Commissarissen van MKB Fonds Drenthe. Wij hebben 5.1.2e rvaren als een zeer betrokken iemand die enthousiast, positief kritisch en oprecht geïnteresseerd was en altijd met oog voor alle belanghebbenden op zoek was naar de oplossingen voor de toekomst van de Drentse economie.

Resultaten en ontwikkelingen

2019 is een goed jaar voor het MKB Fonds Drenthe geweest. Het proactief bewegen in de Drentse markt heeft tot een goede stabiele doorloop van het aantal leads en investeringsvoorstellen geleid. Het niveau van het aantal financieringsvoorstellen bleef met 11 in 2019 goed op het niveau van het voorgaande jaar. Met deze voorstellen is in totaal aanvullend € 3,3 miljoen gecommitteerd aan Drentse ondernemingen. Het beheer van de portefeuille vergt in toenemende mate meer tijd gezien de groei van de portefeuille. In 2019 is van acht bedrijven afscheid genomen door middel van aflossing van de leningen. Het totaal aantal bedrijven in portefeuille per ultimo 2019 bedraagt: 31. De ondernemingen baseren hun plannen steeds meer vanuit hun visie op sociale thema's zoals werkgelegenheid, empowerment, gezondheid en veiligheid, reductie van afval en uitstoot, grondstofgebruik etc.

Over de gehele looptijd hebben we als MKB Fonds Drenthe € 8,9 miljoen gestort bij 45 Drentse ondernemingen. Daarnaast is er nog bijna € 1 miljoen toegezegd aan ondernemingen, dat nog niet is uitbetaald. Vanaf oprichting van het fonds is een groei van 170 fte's mede mogelijk gemaakt; in totaal zijn er 569 fte's gefinancierd. De afgeleide werkgelegenheid, zoals bij toeleveranciers e.d., wordt niet gemeten. Het nettoresultaat 2019 bedraagt € 0,45 miljoen negatief (2018: € 0,70 miljoen negatief). Langzamerhand komen we in de buurt van het break-even punt tussen opbrengsten en fondskosten. Dit past bij de leeftijd en het risicoprofiel van het fonds. Het MKB Fonds Drenthe is aanvullend op de financieringsmarkt. De doelondernemingen bevinden zich in een segment met hogere risico's. Het betreffen jonge, innovatieve ondernemingen, starters en bestaande ondernemingen met nieuwe ideeën. Voor die doelgroep blijft het ondanks de grote aanwezigheid van kapitaal boven de markt, moeilijk om niet alleen vreemd (bancair) vermogen aan te trekken maar ook risicodragend vermogen. Private en commerciële investeerders zijn over het algemeen meer op zoek naar zekerheid en geïnteresseerd in de latere fase van een onderneming.

Op dit moment bestaat de personele bezetting uit 2 fte investment management 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e Beide investment managers hebben zowel acquisitieve als portefeuillebeheer taken. Hiermee wordt de zichtbaarheid binnen de provincie fors vergroot. Daarnaast is er parttime inzet van indirecte werkzaamheden: secretariële- en backoffice ondersteuning (via Fonds Support Noord) en directie. Al deze personele inzet is in het management- en beheercontract tussen de provincie Drenthe en de NOM opgenomen. Naast de operationele inrichting via fondsbeheerder NOM, is een onafhankelijk toezichthoudend orgaan, de Raad van Commissarissen (hierna: RvC), en een onafhankelijk adviesorgaan, het Investeringscomité (hierna: IC).

Om meer verbinding te hebben met de programma's van de provincie zijn er flexibele werkplekken gerealiseerd in de 3 locaties van De Ondernemersfabriek Drenthe (Assen, Hoogeveen en Emmen) en is er samenwerking met het programma ikbendrentsondernemer.nl.

De RvC komt periodiek (in beginsel per kwartaal) bijeen om de strategie en de voortgang van het fonds met directie en investment management te bespreken. Over het gehele jaar zijn RvC en fondsdirectie zeven maal bijeengekomen ter vergadering. Daarnaast heeft de RvC ook buiten vergadering de directie bijgestaan met advies. In 2019 zijn twee nieuwe leden toegetreden tot de RvC. Per 1 september is mevrouw 5.1.2e benoemd als voorzitter van de RvC. Zij vervangt hiermee de heer 5.1.2e vanwege het aflopen van zijn benoemingstermijn. Per 1 december is mevrouw 5.1.2e benoemd. Wij kijken verder uit naar de constructieve samenwerking met de RvC in deze nieuwe samenstelling.

Het IC geeft op grond van de bepalingen uit de investeringsreglementen, de directie op basis van een door het investment management opgestelde voorstel, advies inzake het aangaan van de financieringsaanvraag. In 2019 zijn elf voorstellen (2018: elf) aan het IC ter advisering voorgelegd. De totale hoogte van deze financieringsvoorstellen bedroeg € 3,3 miljoen. Alle voorstellen hebben van een positief advies gekregen. De directie heeft alle adviezen van het IC overgenomen in haar besluitvorming. Een toegezegde

financiering (commitment) aan een onderneming wordt naar liquiditeitsbehoefte van die onderneming uitgekeerd in tranches. Hierdoor wordt een onderneming niet belast met een onnodige hoge financieringslast. Er kunnen voorwaarden aan uitkering van tranches door partijen worden overeengekomen.

De directie dankt RvC en IC voor hun inzet en bijdrage aan het succes van MKB Fonds Drenthe. Daarnaast dankt de directie de heer 5.1.2e voor zijn jarenlange betrokkenheid bij het MKB Fonds Drenthe.

Fundright

Tezamen met 40 andere Venture Capital partijen heeft de fondsbeheerder van het MKB Fonds Drenthe., N.V. NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland (hierna: NOM), het diversiteitsstatement Fundright, een initiatief van Techleap, ondertekend. Fundright beoogt gelijkwaardige toegang tot financiering en kansen voor alle oprichters, ongeacht hun achtergrond of geslacht. Om dat te bereiken is de ambitie dat alle startups waar de aangesloten fondsen, waaronder indirect het MKB Fonds Drenthe, geld in steken (of hebben gestoken) binnen drie jaar een managementteam hebben met minimaal 35 procent vrouwen. Datzelfde percentage moet over drie jaar gelden voor de investeerders zelf. De doelstelling voor wat betreft het geslacht is daarmee expliciet gemaakt, maar diversiteit draait uiteraard meer dan alleen om de man-vrouw verhoudingen. Gemengde teams zijn succesvoller en ondernemingen die diversiteit omarmen, maken zichzelf veelzijdiger, veerkrachtiger en sterker. Binnen de huidige managements van portefeuillebedrijven is het percentage vrouw 16% en bij de founders is dat percentage 15%. Binnen de samenstelling van het MKB Fonds Drenthe team (investment management, raad van commissarissen, investeringscommissie en directie) is het percentage 40%.

Vooruitblik 2020

Het doel is ook in 2020 dat in de groeiambities van Drentse bedrijven vaker het MKB Fonds Drenthe wordt meegenomen. Het fonds zal verder blijven werken aan de uitstraling van een laagdrempelig, maar wel professioneel marktinvesteerder. We blijven ons inzetten om ondernemers de meerwaarde van het fonds te laten zien en ervaren. Een rol die goed bij het fonds past is het zijn van proactieve regisseur van het financieringsproces. Dit houdt in het bijschakelen van andere financiers en hier een voortrekkersrol in spelen.

In 2019 is gestart met een interne tussentijdse evaluatie van het fonds. Naar verwachting zal deze begin 2020 zijn afgerond. Uit de voorlopige bevindingen blijkt dat het fonds een duidelijke toegevoegde waarde heeft voor ondernemend Drenthe. De opgebouwde portefeuille bevat een goede mix van jonge en "ervaren" ondernemingen en een brede spreiding over sectoren. Provinciale speerpunten, zoals de sector toerisme en recreatie, zijn goed vertegenwoordigd in de portefeuille van het MKB Fonds Drenthe. Mede dankzij het fonds hebben ondernemingen financiering gekregen, ook van andere financiële instanties, om daarmee hun ambities te kunnen verwezenlijken en zijn banen gecreëerd en behouden. Begin 2020 zal een extern bureau worden benaderd om de evaluatie te valideren.

In 2020 is de doelstelling om € 2,5 miljoen aan nieuwe financieringen te realiseren voor twaalf bedrijven. De zoektocht naar aanvullend rendement op langere termijn in de vorm van aandelenparticipaties zal actief voortgezet worden. Maar ondernemers zijn terughoudend om externe aandeelhouders toe te laten. Daarnaast wordt door het ontbreken van co-financiers, een vereiste voor MKB Fonds Drenthe op basis van het Investeringsreglement, uitzetten van participaties bemoeilijkt. De verdiensten op aandelenkapitaal moeten worden behaald uit dividenden en verkoopopbrengsten. Het gaat daarbij om lange termijn trajecten van minimaal vijf tot zeven jaar na financiering door MKB Fonds Drenthe.

Met de resultaten van 2019 en de begroting 2020 is de bodem van de kas van het fonds daarmee bereikt. Daarmee zou de oorspronkelijke doelstelling van na 5 jaar het kapitaal geïnvesteerd hebben, succesvol bereikt zijn. Zonder aanvullende storting in het fonds zal er eind 2020 een negatief beschikbaar vermogen zijn en kan het fonds alleen nog een beperkt aantal investeringen doen ter grootte van maximaal de periodieke terugbetalingen die vanaf dan plaatsvinden. Nieuwe financieringsaanvragen zullen vanaf dan op een wachtlijst worden geplaatst. Hierdoor zal het fonds haar rol van toegevoegde waarde verliezen. Daarom is er een verzoek gedaan aan de aandeelhouder voor een aanvullende storting. De directie en raad van commissarissen zien dat besluit met het volste vertrouwen tegemoet.

De directie dankt de aandeelhouder voor het in haar gestelde vertrouwen, de RvC en IC voor hun inzet voor en bijdrage aan het succes van MKB Fonds Drenthe en de investment managers voor hun tomeloze inzet voor de Drentse ondernemers.

Assen, 10 maart 2020

Directie Drentse Holding B.V.

Jaarrekening

Geconsolideerde balans

Voor verwerking resultaat

Bedragen in euro

		31 december 2019		31 december 2018
ACTIVA				
Vaste activa				
Financiële vaste activa				
Overige effecten (1, 2)	4.643.986		3.113.051	
		4.643.986		3.113.051
Vlottende activa				
Liquide middelen (3)	5.012.052		6.985.069	
		5.012.052		6.985.069
TOTAAL ACTIVA		9.656.038		10.098.120
PASSIVA				
Groepsvermogen (4)		9.494.688		9.948.232
Kortlopende schulden (5)		161.350		149.888
TOTAAL PASSIVA		9.656.038		10.098.120

Geconsolideerde winst-en verliesrekening

Bedragen in euro

		2019		2018
Opbrengsten				
Rente- en provisiebaten (6)	408.576		274.649	
SOM VAN BEDRIJFSOPBRENGSTEN		408.576		274.649
Kosten				
Voorziening voor financiële vaste activa (7)	263.859		379.956	
Overige bedrijfskosten (8)	598.261		598.312	
SOM VAN BEDRIJFSLASTEN		862.120		978.268
RESULTAAT VÓÓR BELASTINGEN		-453.544		-703.619
Belastingen (9)		-		-
RESULTAAT NA BELASTINGEN		-453.544		-703.619

Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening 2019

Algemeen

De onderneming, statutair gevestigd te Groningen is een besloten vennootschap, waarvan de aandelen voor 100% in het bezit zijn van de Provincie Drenthe. De vennootschap is ingeschreven in het handelsregister onder KvK nummer 60682396.

De onderneming en haar groepsmaatschappijen handelen tezamen onder de naam MKB Fonds Drenthe.

Uitgangspunt van het MKB Fonds Drenthe is het ondersteunen van de economie en werkgelegenheid in de Provincie Drenthe.

Verslagleggingsperiode

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslaggevingsperiode van een kalenderjaar.

Vergelijking met voorgaand boekjaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar, met uitzondering van de toegepaste stelselwijzigingen zoals opgenomen in de desbetreffende paragrafen.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor kleine rechtspersonen, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving.
De enkelvoudige winst- en verliesrekening is opgesteld met inachtneming van art. 2:402 BW.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Stelsel- en schattingswijzigingen

Er hebben zich in 2019 geen stelsel-/ schattingswijzigingen voorgedaan.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de directie van de Drentse Holding B.V. zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen, worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van Drentse Holding B.V. of de moedermaatschappij van Drentse Holding B.V. en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van inzicht.

0529 311820

Algemene grondslagen

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de marktwaarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans en de winst- en verliesrekening zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de onderneming.

Financiële instrumenten

De effecten opgenomen onder de financiële vaste activa en de vlottende activa, voor zover deze betrekking hebben op de handelsportefeuille of met betrekking tot eigen-vermogensinstrumenten buiten de handelsportefeuille, alsmede derivaten met een onderliggende beursgenoteerde waarde, worden gewaardeerd tegen de reële waarde. Alle overige in de balans opgenomen financiële instrumenten zijn gewaardeerde tegen de (geamortiseerde) kostprijs.

De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn. Indien niet direct een betrouwbare reële waarde is aan te wijzen, wordt de reële waarde benaderd door deze af te leiden uit de reële waarde van bestanddelen of van een een soortgelijk financieel instrument, of met behulp van waarderingsmodellen en waarderingstechnieken.

Grondslagen consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de onderneming en haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend dan wel waarover de centrale leiding bestaat. Groepsmaatschappijen zijn deelnemingen waarin de onderneming een meerderheidsbelang heeft, of waarin op een andere wijze een beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Bij de bepaling of beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend worden financiële instrumenten die potentiële stemrechten bevatten en direct kunnen worden uitgeoefend, betrokken. Participaties die worden aangehouden om te vervreemden worden niet geconsolideerd.

Nieuw verworven deelnemingen worden in de consolidatie betrokken vanaf het tijdstip waarop beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie betrokken tot het tijdstip van beëindiging van deze invloed.
In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd, evenals de binnen de Groep gemaakte winsten. De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd, waarbij het minderheidsbelang van derden afzonderlijk tot uitdrukking is gebracht.

Geconsolideerde deelnemingen

Geconsolideerde deelnemingen	%	Plaats
Drents Innovatiefonds B.V.	100%	Assen
Drents Ontwikkelfonds B.V.	100%	Assen

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Financiële vaste activa

De overige effecten bestaan uit participaties, vorderingen op participaties en overige leningen. Aandelenparticipaties worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere marktwaarde, onder aftrek van voorzieningen die worden gevormd als de situatie bij de betrokken ondernemingen daartoe aanleiding geeft.
Deze waardering tegen kostprijs heeft tot gevolg dat waardestijgingen van participaties niet in de cijfers tot uitdrukking komen. Om een nader inzicht te geven in de verandering van de waarde van de participatieportefeuille wordt in de toelichting op de balans de benaderde marktwaarde vermeld. De benaderde marktwaarde is de beste inschatting die de Drentse Holding B.V. maakt van een mogelijke transactieprijs in een vrije markt onder de gegeven omstandigheden van de betreffende participatie. Voor aandelenparticipaties geldt een concrete exit-strategie.

De benaderde marktwaarde van de aandelenparticipaties komt tot stand middels het portefeuillebeheermodel (Fista). Middels Fista wordt een cijfermatige benadering van de marktwaarde gevolgd en is sprake van meerdere financiële waarderingsmethodieken. Het model sluit zoveel mogelijk aan op de uitgangspunten van de IPEV (International Private Equity and Venture Capital) echter omdat de portefeuille voor een groot deel bestaat uit start ups en bedrijven in ontwikkeling wordt daar waar nodig afgeweken van deze richtlijn, passend bij de doelgroep. De waardering vindt plaats op basis van de meest objectief mogelijke inschatting (zoals recente transacties). Indien de informatie niet voorhanden is, vindt de waardering plaats op basis van een multiple-benadering, dan wel op basis van intrinsieke waarde van de participaties. De keuze en hoogte van de multiple is gebaseerd op basis van de beste inschatting van het management. Een aanpassing in de keuze en omvang van de multiple kan leiden tot een (materiële) afwijking van de benaderde marktwaarde. De waardering komt gestandaardiseerd en consistent tot stand.

De leningen betreffen zowel leningen aan participaties als leningen aan ondernemingen waarin Drentse Holding B.V. niet participeert. Het betreft hier, behoudens uitzonderingsgevallen, (converteerbare) achtergestelde leningen. De onder financiële vaste activa opgenomen vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde onder aftrek van transactiekosten (indien materieel). Vervolgens worden deze vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Bij de waardering wordt rekening gehouden met eventuele waardeverminderingen.

Deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Bij de bepaling van de nettovermogenswaarde worden de waarderingsgrondslagen van Drentse Holding B.V. gehanteerd. Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Wanneer de onderneming garant staat voor de schulden van de betreffende deelneming wordt een voorziening gevormd.

De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaardering worden de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening, uitgaande van de waarden bij eerste waardering.

Voorziening participaties, leningen aan participaties en overige leningen

Vaste activa met een lange levensduur dienen te worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald op basis van een beoordeling van de resultaten in het verleden, de te verwachten toekomstige resultaten, het management, de organisatie, de uniekheid van het product en/of de productontwikkeling, de marktpositie en de ontwikkelingen in deze. Wanneer de boekwaarde van een actief naar verwachting niet terugverdiend kan worden, zal er een voorziening worden gevormd voor het verschil tussen de boekwaarde en de te verwachten realiseerbare waarde.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente-inkomsten ten gunste van de winst- en verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit banktegoeden.
Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Kortlopende schulden

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Opbrengstverantwoording

Opbrengsten worden alleen verantwoord als er een redelijke zekerheid bestaat dat toekomstige voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en dat deze voordelen betrouwbaar kunnen worden geschat.

Rente- en provisiebaten

Rentebaten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa.

Diensten

Opbrengsten van verleende diensten worden in de winst- en verliesrekening als netto-omzet opgenomen naar rato van het stadium van voltooiing van de transactie op verslagdatum. Het stadium van voltooiing wordt bepaald aan de hand van beoordelingen van de verrichte werkzaamheden. De opbrengsten van diensten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn verricht.

Overige kosten

De kosten worden verantwoord in het jaar waarop zij betrekking hebben.

Saldo dotaties aan de voorziening voor financiele vaste activa

Voor oninbaarheid van leningen wordt een voorziening gevormd. Toevoegingen aan deze voorziening komen ten laste van het resultaat.

Rentelasten

Rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen die als onderdeel van de berekening van de effectieve rente worden meegenomen.

Belastingen

De belastingen over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst- en verliesrekening, rekening houdend met fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftrekbare kosten. Tevens wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latente belastingschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief.

De vennootschap is met ingang van 1 januari 2016 op grond van de 'Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen' belastingplichtig geworden voor de Vennootschapsbelasting (Vpb).

Toelichting op de geconsolideerde balans

Bedragen in euro

Financiële vaste activa (effecten)

Overige effecten

	31 december 2019		31 december 2018	
Participaties	940.000		200.000	
Leningen u/g	3.703.986		2.913.051	
		4.643.986		3.113.051

1. Participaties

De benaderde marktwaarde van de participaties bedroeg ultimo 2019 € 0,9 miljoen (2018: € 0,2 miljoen).

		31 december 2019		31 december 2018	
	Saldo per 1 januari		200.000		250.000
Bij:	Nieuwe participaties	380.000		200.000	
			380.000		200.000
Bij:	Uitbreiding participaties	600.000		-	
			600.000		-
Af:	Faillissementen / liquidaties	200.000		250.000	
			200.000		250.000
			980.000		200.000
Af:	Voorziening		40.000		-
	Saldo per 31 december		940.000		200.000

2. Leningen u/g

Dit betreffen achtergestelde leningen aan Drentse bedrijven.

		31 december 2019		31 december 2018
Saldo per 1 januari		2.913.051		1.796.076
Bij: Nieuwe leningen	1.688.110		1.215.000	
Bij: Uitbreiding leningen participaties	490.000		250.000	
Bij: Mutatie saldo bijgeschreven rente	83.853		80.845	
		2.261.963		1.545.845
Af: Ontvangen aflossingen	847.169		298.914	
Af: Faillissementen / liquidaties	42.776		249.558	
Af: Conversie	400.000		-	
		1.289.945		548.472
Saldo per 31 december		3.885.069		2.793.449
Af: Voorziening		181.083		-119.602
		3.703.986		2.913.051

De gemiddelde looptijd van een lening bedraagt bij aangaan van de financieringsovereenkomst zes jaar waarvan één jaar aflossingsvrij. De gemiddelde rentepercentages ligt op 10% mede op basis van toetsing aan Europese regelgeving.

Bij converteerbare leningen kan onder voorwaarden (bij achterstanden in rente- en aflossingsverplichtingen of anderszins) worden geconverteerd in aandelenkapitaal op basis van nominale waarde, actuele waarde, op basis van een vooraf bepaald bedrag per aandeel/totaal of op basis van een nog te bepalen bedrag per aandeel. Bij geen van de converteerbare leningen wordt per balansdatum voldaan aan de conversievoorwaarden.

Het verloop van de voorziening op de participaties en leningen was als volgt:

		31 december 2019		31 december 2018
Saldo per 1 januari		799.522		1.290.526
Bij: Dotatie t.l.v. resultaat i.v.m. waardeveranderingen	221.083		-119.602	
Bij: Mutatie faillissementen voorgaande boekjaren	-		-371.402	
		221.083		-491.004
Voorziening per 31 december		1.020.605		799.522

Vlottende activa

3. Liquide middelen

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de vennootschap.

		31 december 2019		31 december 2018
RC Rabobank Drentse Holding	4.783.130		6.819.496	
RC Rabobank Ontwikkelfonds	134.604		46.000	
RC Rabobank Innovatiefonds	94.318		119.573	
		5.012.052		6.985.069

4. Groepsvermogen

Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige balans.

5. Kortlopende schulden

Alle vorderingen/schulden hebben een looptijd korter dan een jaar.

	31 december 2019		31 december 2018	
Crediteuren	136.302		127.205	
Overige schulden	25.048		22.683	
		161.350		149.888

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Beheervergoeding

Met N.V. NOM is een beheervergoeding overeengekomen voor de duur van 15 jaar (tot en met 31 december 2029). De restantverplichting op balansdatum bedraagt ca. € 5,2 miljoen, waarvan € 0,5 miljoen betrekking heeft op het volgende boekjaar.

Stortingsverplichtingen

Ultimo 2019 is er een bedrag van € 1,0 miljoen aan stortingsverplichtingen gecommitteerd die na 31 december 2019 zal worden uitgekeerd voor verstrekte leningen en participaties.

Fiscaal verrekenbare verliezen

Van de niet gewaardeerde verrekenbare tijdelijke verschillen en compensabele verliezen per 31 december 2019 ten bedrage van €2.834.267 is het (nog) niet waarschijnlijk dat toekomstige fiscale winst beschikbaar komt ter compensatie of dat verrekeningsmogelijkheden kunnen worden benut.

Drentse Holding heeft met haar dochterondernemingen een fiscale eenheid gevormd. Drentse Holding rekent de vennootschapsbelasting niet aan haar individuele dochterondernemingen door.

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

Bedragen in euro

6. Rente- en provisiebaten

		2019		2018
Rente leningen u/g	389.076		271.149	
Provisiebaten	19.500		3.500	
		408.576		274.649

Kosten

7. Voorziening voor financiële vaste activa

		2019		2018
Dotatie voorziening (i.v.m waardeveranderingen)	221.083		-119.602	
Faillissementen/liquidaties	42.776		499.558	
		263.859		379.956

8. Overige bedrijfskosten

De kosten zijn inclusief het van toepassing zijnde bedrag aan BTW.

		2019		2018
Doorbelaste beheervergoeding NV NOM	515.392		504.909	
Commissarissenbeloningen	22.687		26.618	
IC Beloningen	18.150		19.058	
Accountantskosten	33.487		30.479	
Overige beheerskosten	8.545		17.248	
		598.261		598.312

Gemiddeld aantal werknemers

Gedurende het jaar 2019 waren er geen werknemers in dienst van de Drentse Holding B.V. (2018: 0).

NV NOM is statutair directeur van Drentse Holding B.V. De N.V. NOM heeft over 2019 een totaalbedrag van € 515.392 (incl. BTW) aan beheervergoeding in rekening gebracht bij de Drentse Holding B.V. Deze doorbelaste beheervergoeding bestaat voornamelijk uit personeelskosten. De overige beheerskosten betreffen kosten derden (o.a. cateringkosten, relatiegeschenken en juridisch advies).

9. Belastingen

	2019		2018	
Resultaat vóór belastingen	-453.544		-703.619	
Latente vennootschapsbelasting	-		-	
Acute vennootschapsbelasting huidig boekjaar	-		-	
Vennootschapsbelasting voorgaand boekjaar	-		-	
Belasting over het resultaat		-		-

Enkelvoudige balans

Voor verwerking resultaat

Bedragen in euro

		31 december 2019		31 december 2018
ACTIVA				
Vaste activa				
Financiële vaste activa				
Deelnemingen (10)	-		-	
		-		-
Vlottende activa				
Vorderingen en overlopende activa (11)	4.872.907		3.278.622	
Liquide middelen (12)	4.783.130		6.819.495	
		9.656.037		10.098.117
TOTAAL ACTIVA		9.656.037		10.098.117
PASSIVA				
Eigen vermogen				
Gestort en opgevraagd kapitaal (13)	100.000		100.000	
Agioreserve (14)	13.000.000		13.000.000	
Algemene reserve (15)	-3.151.768		-2.448.149	
Onverdeeld resultaat (16)	-453.544		-703.619	
		9.494.688		9.948.232
Kortlopende schulden (17)		161.349		149.885
TOTAAL PASSIVA		9.656.037		10.098.117

Enkelvoudige winst-en verliesrekening

Bedragen in euro

		2019		2018
Resultaat uit deelnemingen	144.285		-105.822	
Overige baten en lasten	-597.829		-597.797	
RESULTAAT VÓÓR BELASTINGEN		-453.544		-703.619
Belastingen (18)		-		-
RESULTAAT NA BELASTINGEN		-453.544		-703.619

Toelichting behorende tot de enkelvoudige jaarrekening

Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening maakt deel uit van de jaarrekening 2019 van de onderneming. Ten aanzien van de enkelvoudige winst- en verliesrekening van de onderneming is gebruikgemaakt van de vrijstelling ingevolge art. 2:402 BW.

Voor zover posten uit de enkelvoudige balans en enkelvoudige winst- en verliesrekening hierna niet nader zijn toegelicht, wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening.

Vergelijking met verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslaggevingsperiode van een kalenderjaar.

Algemene grondslagen

Financiële vaste activa

De deelnemingen die 100% worden geconsolideerd in de enkelvoudige jaarrekening worden tegen netto-vermogenswaarde gewaardeerd.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

De grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gelijk aan die voor de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening.

Resultaat deelnemingen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de onderneming in de resultaten van deze deelnemingen.

Toelichting op de enkelvoudige balans

Bedragen in euro

10. Deelnemingen

De deelnemingen in Drents Ontwikkelfonds B.V. en Drents Innovatiefonds B.V. worden gewaardeerd tegen netto vermogenswaarde.

	31 december 2019		31 december 2018	
Saldo per 1 januari		-		-
Resultaat deelnemingen	144.285		-105.822	
Voorziening deelnemingen	-144.285		105.822	
		-		-
Saldo per 31 december		-		-

11. Vorderingen en overlopende activa

	31 december 2019		31 december 2018	
Vordering op Drents Innovatiefonds	1.000.000		1.000.000	
Vordering op Drents Ontwikkelfonds	4.889.084		3.439.084	
		5.889.084		4.439.084
Af: Voorziening obv resultaat deelneming	1.016.177		1.160.462	
		1.016.177		1.160.462
		4.872.907		3.278.622

12. Liquide middelen

	31 december 2019		31 december 2018	
RC Rabobank Drentse Holding	4.783.130		6.819.495	
		4.783.130		6.819.495

13. Gestort en opgevraagd kapitaal

	31 december 2019		31 december 2018	
Gestort aandelenkapitaal Drentse Holding		100.000		100.000

Het aandelenkapitaal van de Drentse Holding B.V. bestaat uit 100 gewone aandelen met een omvang van € 1.000.

14. Agioreserve

	31 december 2019		31 december 2018	
Agioreserve		13.000.000		13.000.000

15. Algemene reserve

		31 december 2019		31 december 2018
Saldo per 1 januari		-2.448.149		-1.680.452
Bij: Winstbestemming: resultaat voorgaand jaar	-703.619		-767.697	
		-703.619		-767.697
Saldo per 31 december		-3.151.768		-2.448.149

16. Onverdeeld resultaat

		31 december 2019		31 december 2018
Saldo per 1 januari		-703.619		-767.697
Af: Winstbestemming	703.619		767.697	
Bij: Resultaat boekjaar	-453.544		-703.619	
		250.075		64.078
Saldo per 31 december		-453.544		-703.619

Voorstel resultaatbestemming

De directie stelt voor om het verlies ad € 453.544 uit de algemene reserves te onttrekken.

17. Kortlopende schulden

Alle vorderingen/schulden hebben een looptijd korter dan een jaar.

		31 december 2019		31 december 2018
Crediteuren	136.302		127.205	
Overige schulden	25.047		22.680	
		161.349		149.885

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Beheervergoeding
Met N.V. NOM is een beheervergoeding overeengekomen voor de duur van 15 jaar. De restantverplichting op balansdatum bedraagt ca. € 5,5 miljoen, waarvan € 0,5 miljoen betrekking heeft op het volgende boekjaar.

Stortingsverplichting
Ultimo 2019 is er geen bedrag aan stortingsverplichtingen gecommitteerd.

403-verklaring
Inzake alle 100% geconsolideerde deelnemingen is een 403-verklaring afgegeven (artikel 2:403 van het Burgerlijk Wetboek). Hiermee is de Drents Holding B.V. hoofdelijk aansprakelijk voor alle openstaande en latere schulden uit rechtsverhoudingen aangegaan door de dochters Drents Innovatiefonds B.V. en Drents Ontwikkelfonds B.V.

Fiscale eenheid
De Drentse Holding B.V. vormt een fiscale eenheid met de dochters Drents Innovatiefonds B.V. en Drents Ontwikkelfonds B.V. De Drentse Holding is daarom hoofdelijk aansprakelijk voor belastingschulden van de fiscale eenheid als geheel.

Toelichting op de enkelvoudige winst- en verliesrekening

18. Belastingen

Voor een toelichting op de belastingen wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening.

Gemiddeld aantal werknemers

Gedurende het jaar 2019 waren er geen werknemers in dienst van de Drentse Holding B.V. (2018: 0).

Het resultaat uit deelnemingen betreft het saldo van de resultaten van Drents Ontwikkelfonds B.V. en Drents Innovatiefonds B.V.

Assen, 10 maart 2020

Directie	Raad van Commissarissen
5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e (voorzitter)
(namens N.V. NOM)	5.1.2e
	5.1.2e

Overige gegevens

Overige gegevens

Statutaire regeling inzake de winstbestemming

In artikel 27 van de statuten is bepaald dat de algemene vergadering is bevoegd tot bestemming van de winst die door de vaststelling van de jaarrekening is bepaald en tot vaststelling van de uitkeringen. De houders van de preferente aandelen hebben recht op een dividenduitkering voor zover het eigen vermogen groter is dan de reserves die krachtens de wet en de statuten moet worden aangehouden.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de algemene vergadering van Drentse Holding B.V.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

ONS OORDEEL

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Drentse Holding B.V. te Assen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Drentse Holding B.V. per 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2019;
2. de geconsolideerde en enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

DE BASIS VOOR ONS OORDEEL

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Drentse Holding B.V. zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- personalia;
- verslag van de Raad van Commissarissen;
- verslag van de directie;
- de overige gegevens;
- profielschets Raad van Commissarissen;
- profielschets Investeringscomité;
- bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag van de directie en de overige gegevens.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN DE DIRECTIE EN DE RAAD VAN COMMISSARISSEN VOOR DE JAARREKENING

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Drachten, 10 maart 2020

accon avm controlepraktijk B.V.

Namens deze: w.g. drs. ing. 5.1.2e Registeraccountant

Bijlage bij de controleverklaring

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2019 van Drentse Holding B.V.

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

DE VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN DE ACCOUNTANT VOOR DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

0529 311820

Profielschets Raad van Commissarissen

Profielschets Raad van Commissarissen

Mw. drs. 5.1.2e RA (voorzitter)

Mevrouw 5.1.2e is geboren en getogen in Drenthe. Na haar opleiding tot Registeraccountant aan de Nivra Universiteit Nyenrode heeft zij bij diverse accountantsorganisaties gewerkt. Laatstelijk (tot november 2018) als partner bij Deloitte Accountants. Thans richt zij zich op adviesopdrachten en op interim en toezichthoudende functies. Zij is toezichthouder bij:

- DLE Natura Uitvaartverzekeringen N.V. te Emmen (lid RvC)
- Stichting RTV Drenthe en Stichting Mediareclame Drenthe (lid RvT)
- Cogas Holding N.V. (lid RvC, voorzitter auditcommissie)
- Stichting Interzorg Noord-Nederland (lid RvC en lid auditcommissie)
- Countus Accountants + Adviseurs B.V. (lid RvT, lid commissie kwaliteit, voorzitter auditcommissie)

Daarnaast is zij bij Nationaal Coördinator Groningen (NCG) betrokken als lid Beoordelingscommissie MKB-Compensatieregeling. Mevrouw 5.1.2e is verder sociaal actief als voorzitter van De Gouden Pijl, Penningmeester Stichting Huus van de Taol/Het Drentse Boek, Penningmeester Stichting Land Art Contemporary en Voorzitter Stichting Plaatselijk Comité Zuidenveld Sleen.

Mw. 5.1.2e

Mevrouw 5.1.2e heeft een ruime ervaring in de reis- en toerisme branche. Zij is ruim 32 jaar als Commercieel Directeur en eigenaar betrokken geweest bij Internoord Reizen. Daarnaast is zij mede-oprichter en -initiatiefnemer van TravelNoord en TravelCooking. Ze is co-founder van Groningen Connect B.V..

Daarnaast is mevrouw 5.1.2e bestuurslid bij de Vereniging van Handelaren Noord-Nederland en organisator/initiatiefnemer van Quest For China en GRQ Business Network.

Dhr. drs. 5.1.2e

Na diverse managementfuncties als partner bij PricewaterhouseCoopers (voorloper van PwC) en directeur/bestuurder bij de Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland B.V., heeft de heer 5.1.2e in 2014 Paarse Kroko B.V. opgericht. Na overdracht van de meerderheid van de aandelen, richt hij zich tegenwoordig als eigenaar van Almare Consultancy B.V. met name op toezichthoudende functies en commissariaten. Vanuit deze onderneming verricht hij toezichthoudende taken bij Immuno Valley , de Maan Group en familiebedrijf Veldkamp.

Hij doceert parttime de vakken Management & Organisatie en Finance aan de Hogeschool Utrecht, faculteiten Economie & Management en Bedrijfskunde.

Daarnaast was de heer 5.1.2e tot 2018 bestuurder bij het Van Reekum Participatie Fonds (Remeha), tot 2014 onafhankelijk voorzitter Stichting Administratiekantoor (STAK) Pepscan Holding N.V. en is hij jurylid geweest bij de verkiezing "Beste Familiebedrijf van Nederland".

0529 311820

Profielschets Investeringscomité

Profielschets Investeringscomité

Mw. mr. 5.1.2e 5.1.2e (voorzitter)

Na haar studie fiscaal recht heeft mevrouw 5.1.2e diverse adviseurs-, management- en directiefuncties vervuld bij zowel Coopers&Lybrand (voorloper van PwC) als ING. Tevens is zij Commercieel Directeur geweest van Dierenpark Emmen. Mevrouw 5.1.2e heeft ervaring als toezichthouder. Tegenwoordig is zij zelfstandig ondernemer als coach, trainer en consultant via Da's Typisch. Zij is via Probius (medeaandeelhouder) betrokken als beheerder bij Van Voor fonds. Voorts is zij voorzitter van het bestuur van Stichting erven A. de Jager en bestuurslid van de Stichting aandelen Libau (NNZ te Groningen).

Dhr. 5.1.2e

De heer 5.1.2e heeft diverse management- en directiefuncties vervuld binnen Rabobank en Friesland Bank. Daarna was hij partner bij Trilogica Bedrijfsadvies als zelfstandig adviseur en interim manager. Voorts was hij als directielid en aandeelhouder betrokken bij Vorm Martini en Zwartwoud Groningen (tot november 2013). Laatstelijk was hij medeaandeelhouder van Netzodruk Groningen BV, tot november 2018. De heer 5.1.2e is o.a. lid van het Bestuur van Ondernemingsfonds Groningen "Het Fonds" geweest tot september 2015 alsmede gedurende 9 jaar lid van het Dagelijks Bestuur van de Commercieele Club Groningen tot maart 2013.

Dhr. 5.1.2e 5.1.2e RA

De heer 5.1.2e is na de opleiding tot registeraccountant, 28 jaar bij KPMG werkzaam geweest, in zijn laatste functie als audit partner. Sinds 2014 vervult hij (financiële) directiefuncties; thans als CFO - lid van de Executive Board van Solidus Solutions Holding. Daarnaast heeft hij diverse toezichthoudende functies vervuld; op dit moment als lid/voorzitter van de auditcommissie Woonservice Westerbork. Voorts is hij penningmeester bij de Maria Elisabeth Linhoffstichting en voorzitter van de Investeringscommissie van het Groeifonds van Economic Board Groningen.

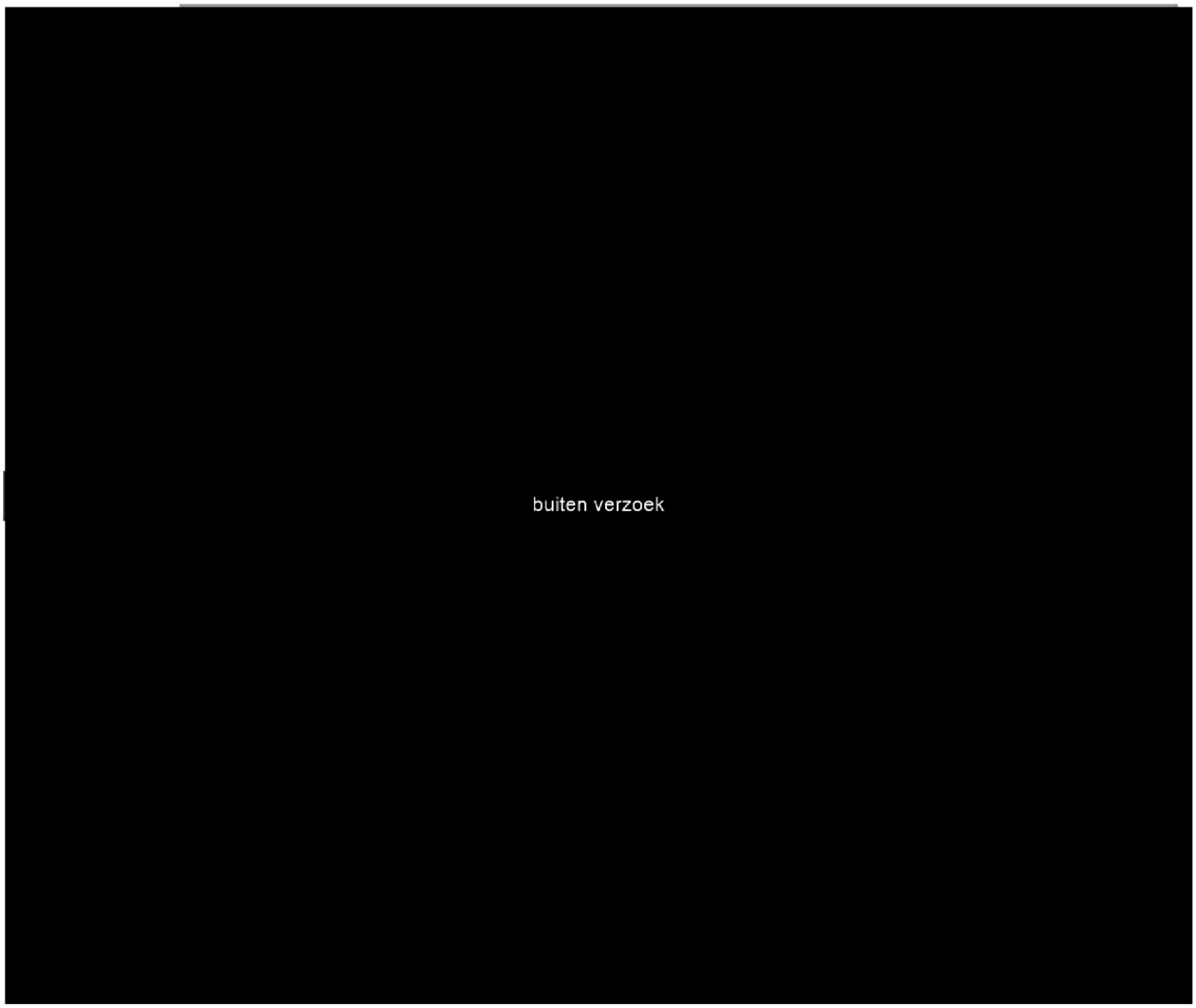
0529 311820

Bijlagen

Bijlage 1 Participaties en leningen

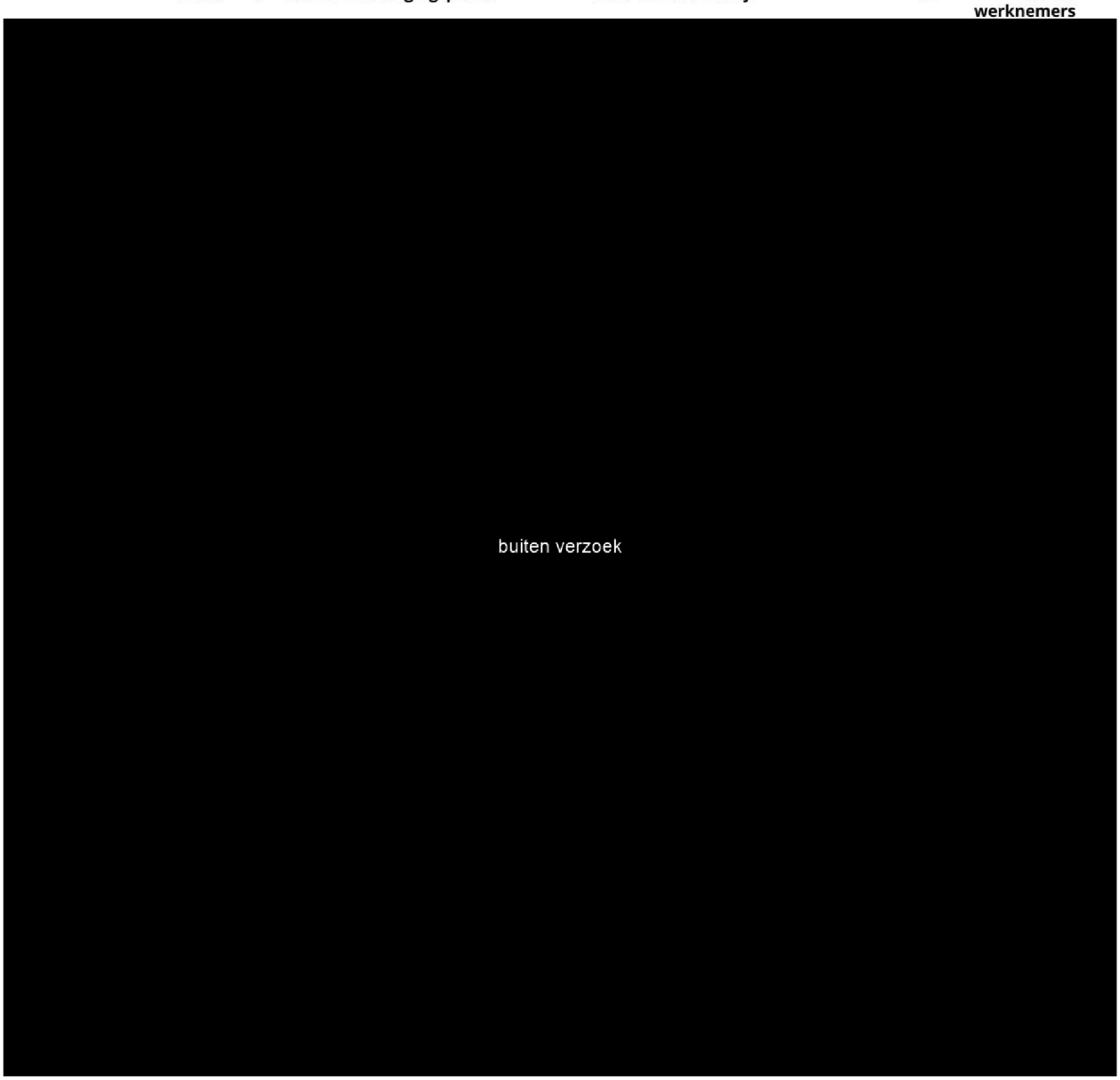
Participaties en Leningen

Sinds	#	Naam en vestigingsplaats	Aard van het bedrijf	%	Aantal werknemers

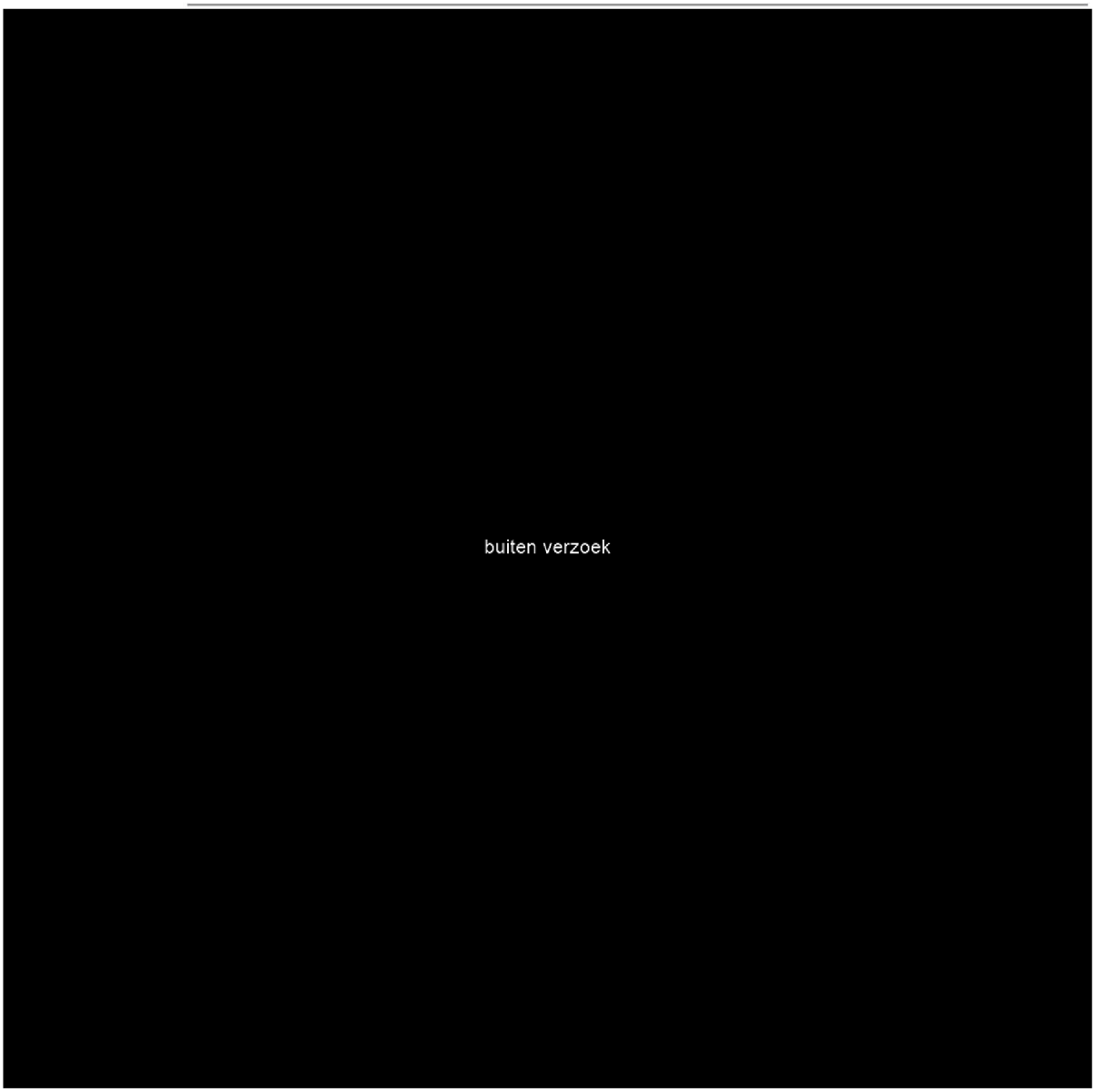

Sinds	#	Naam en vestigingsplaats	Aard van het bedrijf	%	Aantal werknemers
buiten verzoek					

Sinds	#	Naam en vestigingsplaats	Aard van het bedrijf	%	Aantal werknemers

Sinds	#	Naam en vestigingsplaats	Aard van het bedrijf	%	Aantal werknemers

To: 5.1.2e @provinciegroningen.nl'[5.1.2e @provinciegroningen.nl]; 5.1.2e @fryslan.frl'[5.1.2e @fryslan.frl]; 5.1.2e @fryslan.frl'[5.1.2e @fryslan.frl]; 5.1.2e (5.1.2e)[5.1.2e @minezk.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Tue 11/17/2020 7:50:45 AM
Subject: Nieuwe versie meerjarenplan NOM
Received: Tue 11/17/2020 7:50:50 AM
20201116 meerjarenplan NOM iteratie 4.pptx

Dag allemaal,

Sander vroeg mij de nieuwe versie naar jullie rond te sturen, dus bij deze. De reacties van de RvC zijn hier nog niet in verwerkt, maar die wijzigen de grote lijn niet. Ik zal vanmiddag een datumprikker rondsturen zodat we deze versie nog een keer kunnen bespreken.

Groeten en werkze allemaal, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl
5.1.2e
0592 – 5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 28

Concept (ID 315514)

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Tue 11/24/2020 3:56:07 PM
Subject: FW: Brief Fondsversterking ROM's
Received: Tue 11/24/2020 3:56:08 PM
20201124 Fondsversterking ROM's.pdf

Ter info. Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: dinsdag 24 november 2020 16:02
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e @provinciegroningen.nl; 5.1.2e @fryslan.frl' <5.1.2e @fryslan.frl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>
Onderwerp: Brief Fondsversterking ROM's

Goedemiddag allen,

Op 1 december staat een overleg tussen de Provincies en de NOM gepland om het te hebben over de, door EZK geïnitieerde, fondsversteking van de ROM's.
Middels de brief in de bijlage brengen we jullie graag op de hoogte van de stand van zaken. De brief lijkt ons een goed startpunt voor het overleg van 1 december.

Tot dan.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T 5.1.2e

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Aan de Provincies:
Drenthe
Fryslân
Groningen

N.V. NOM
Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Correspondentieadres
Postbus 424
9700 AK Groningen

Bezoekadres
Paterswoldseweg 810
9728 BM Groningen

Betreft: versterking fondsvermogen ROM's

Geachte Provincies,

In de tweedekamerbrief van 28 augustus jl. heeft het kabinet aangekondigd € 150 miljoen beschikbaar te stellen voor de versterking van het fondsvermogen van de ROM's. Met de Corona-Overbruggingslening heeft het kabinet via de ROM's straks circa 800 mkb-ondernemingen met overbruggingskredieten geholpen (NOM: circa 50 ondernemingen). Door het fonds vermogen te versterken kunnen de ROM's in nieuwe financieringsrondes het eigen vermogen van de portefeuillebedrijven (COL bedrijven en regulier), en daarmee de solvabiliteitspositie van innovatieve mkb-ondernemingen, versterken. Voorwaarde is dat de regio's cofinanciering (matching) verschaffen op deze € 150 miljoen Rijksinvestering.

Hoofdpunten generiek kader EZK

- Regionale cofinanciering op EZK-middelen is een randvoorwaarde. EZK matcht het bedrag, dat door de regio op tafel wordt gelegd. Daarbij is sprake van gelijktijdigheid van EZK en regionale investering.
- Gedeeltelijke cofinanciering via het Europese deel van de EFRO-middelen heeft niet de voorkeur, maar is mogelijk zolang de voorwaarden van de EFRO-middelen niet in strijd zijn met de voorwaarden aandeelhoudersinstructie.
- Uitgangspunt is dat het aandeel van de Staat niet verwatert. Hier kan beperkt van worden afgeweken indien dit noodzakelijk is voor de storting door andere aandeelhouders.
- De realisatie van de totale kapitaalstorting is maatwerk per regio, maar deze vindt zoveel mogelijk plaats op dezelfde basis en timing.
- Voorkeur gaat uit naar eigen vermogensstorting via aandelenaankoop of agio. Agio is het makkelijkste. Gewone lening is geen optie. Het is van belang dat het gaat om fresh money (geen geld uit andere fondsen).
- Deze middelen bedienen dezelfde doelgroep als bij de COL-maatregel. Dit houdt in start-ups, scale-ups, innovatieve MKB-ers en MKB-bedrijven zonder bancaire relatie (incl. familiebedrijven).
- De storting vindt plaats in de ROM hoofdfondsen. Afspraken over de revolverendheid blijven van kracht. Voor de storting geldt de aandeelhoudersinstructie als kader. Een aantal specifieke zaken hieromtrent:
    - Geen richtlijn voor aantal deals. Uitgangspunt is dat kwaliteit voor kwantiteit gaat;
    - Er is geen ruimte voor inhoudelijke focus buiten de kaders van de aandeelhoudersinstructie;
    - Primaire focus op ROM-doelgroep is prima (dus col-bedrijven en portefeuillebedrijven) Uitgangspunt is zo breed mogelijk ondersteunen;
    - Cofinancieringsconstructie heeft de voorkeur boven fund-in-fund constructies.
- Ten aanzien van de verantwoording ziet EZK voor zich dat dit gebeurt in de jaarrekening/het jaarverslag. De accountant geeft bij de controle een verklaring af over de getrouwheid van de informatie in het jaarverslag, maar gaat de kapitaalstorting niet op projectniveau controleren.

De ROM's kunnen zich vinden in dit generiek kader, maar zullen nog de discussie voeren over de doelgroep die met dit programma moet worden bediend.

Storting in de NOM
Bij de verdeling van de € 150 miljoen hanteer het kabinet de verdeling op grond van BRP. Door deze verdeling is er voor de NOM een bedrag van € 11,7 miljoen beschikbaar. Inclusief de cofinanciering van de 3 Provincies (€ 3,9 miljoen per Provincie) komt de additionele fondsversterking voor de NOM uit op € 23,4 miljoen. Er wordt geen werkwijze ingebouwd waarbij gematchte bedragen in een later stadium worden herverdeeld. Daarnaast kunnen de regio's geen aanvullende eisen stellen aan de besteding van de middelen.

Kansen voor Noord-Nederland
De NOM is van mening dat de fondsversterking haar de kapitaalkracht en wendbaarheid geeft om de economische problematiek in Noord-Nederland, veroorzaakt door Covid, het hoofd te bieden. De COL regeling heeft ervoor gezorgd dat er 50 bedrijven (waarvan 35 voor de NOM nieuwe bedrijven) de eerste klap van de crisis hebben kunnen overleven. Hiermee zijn we er nog niet: vele van deze bedrijven zullen de komende tijd additioneel kapitaal nodig hebben om een volgende periode te kunnen overleven. De kans is reëel dat deze situatie zich ook voor gaat doen binnen de bestaande bedrijvenportefeuille van de NOM.

Tijdspad
Het streven is om uiterlijk eind 2020 zicht te hebben op de financiële investeringsafspraken met de intentie om deze afspraken vervolgens binnen een bepaalde tijdsrange (1e helft 2021) ten uitvoer te brengen op grond van de daarvoor te nemen AvA-besluiten.

Rapportage

NOM Investeren 30/9/20 – versie AvA

21-10-2020

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2

1 Inleiding 3
1.1 Algemeen 4
1.2 Werkgelegenheid 6

2 Financieel 7

3 Boekwaarde portefeuille 8
3.1 Benaderde marktwaarde 8
3.2 Investeringen 9
3.3 Desinvesteringen en aflossingen 9

4. Voorzieningen 11

5. Boekwaarde en resultaat per subcategorie 12
5.1 Topsectoren 12
5.2 Type aanvragen 13
5.3 Provincies 14

6 Vrije ruimte 16

7 COL 17

Colofon 20

0534 310876

1 Inleiding

In deze rapportage wordt een toelichting gegeven op de Investeringsactiviteiten over de periode 1 januari tot en met 30 september 2020. De portefeuille is opgebouwd uit twee onderdelen:

- Groei- & Overnamefonds en
- Aanjaagfonds.

Naast de bekende onderwerpen zijn we sinds het begin van het jaar geconfronteerd met de effecten van het coronavirus Covid-19. Als gevolg van het uitbreken van het corona virus heeft NOM aan 21 ondernemingen gedurende drie maanden (in het algemeen maart-mei) geen rente en aflossing gefactureerd. Het negatieve effect qua renteopbrengsten bedraagt in totaal € 138.657,--.

Naar aanleiding van de Covid-19 situatie hebben we een analyse gemaakt van de NOM portefeuille. Bij vrijwel elk portefeuillebedrijf zien we een direct effect op termijn van de huidige economische situatie. Grote verschillen per portefeuillebedrijf en vaak niet meer dan een gevoel over hoe de toekomst zich gaat ontwikkelen. Hierbij zijn de effecten niet uitsluitend negatief, er zijn (gelukkig) ook bedrijven die conform verwachting presteren of zelfs beter dan verwacht presteren. Ook zijn er ondernemingen die nieuwe kansen zien door de huidige situatie en daar stappen in maken.

We houden, zeker nu we met een tweede Corona-golf geconfronteerd worden, intensief contact met de portefeuillebedrijven. We blijven de portefeuille bedrijven actief volgen en ze daarbij met de ons beschikbare middelen ondersteunen en adviseren.

Eén van die middelen is de uitvoering van de landelijke COL (Corona Overbruggingslening) die per 29 april werd geopend. Met grote enthousiaste inzet van investment managers, collega's van BD, FSN en het secretariaat, hebben we de regeling efficiënt en effectief uit kunnen voeren.

Stand van zaken per eind september COL:

- 103 aanvragen tot en met 30 september 2020;
- 53 ondernemingen gefinancierd: € 13,2 mln. uitbetaald en gecommitteerd;
- Aanvullend >€ 2,0 mln. cofinanciering.

1.1 Algemeen

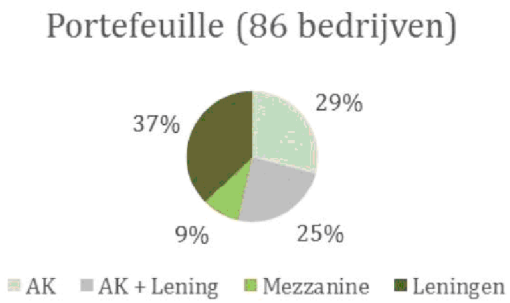
Overzicht belangrijkste kerngetallen per 30 september 2020

	Totaal	Totaal 2019
Aantal uitzettingen	31	55
Bedrag uitzettingen (x € 1.000,-)*	4.675	19.181
Aantal bedrijven in portefeuille	86	84
Boekw aarde portefeuille (x € 1.000,-)	32.985	31.956
Benaderde marktw aarde portefeuille (x € 1.000,-)	89.128	80.210
Resultaat (voor kosten) (x € 1.000,-)	3.217	-4.797
In bedrijf (x € 1.000,-)	58.440	56.689
Werkgelegenheid in portefeuille (FTE's)	2.230	2.152
Mutatie w erkgelegenheid in portefeuille (FTE's)	78	-166

* 2019 uitzettingen is € 7,1 mln. aan conversie/herstructurering, 2020: € 549k.

Het eigen vermogen van NV NOM per 30 september 2020 bedraagt € 72,5 miljoen.

Tot en met september 2020 zijn 31 financieringen verstrekt. Het gefinancierde bedrag bedraagt ruim € 4,6 mln., waarvan € 549k middels herstructurering.
In de vergelijkbare periode 2019 zijn 41 financieringen verstrekt. Het gefinancierde bedrag bedroeg toen € 16,5 miljoen, waarvan € 6,9 miljoen middels herstructurering. Het uitstaand bedrag aan financieringen per 30 september 2020 bedraagt ruim € 58,4 miljoen. Dit is verdeeld over 86 ondernemingen.

Het portefeuilleresultaat (het resultaat van rentebaten, ontvangen dividenden, verkopen van participaties en mutatie voorziene waardeverminderingen) bedraagt € 3,2 miljoen positief. De boekwaarde van de portefeuille per 30 september 2020 is € 33,0 miljoen (1 januari 2020: € 32,0 miljoen). De benaderde marktwaarde (hierna: BMW) van de portefeuille per 30 september 2020 benaderd op € 89,1 miljoen (1 januari 2020: € 80,2 miljoen). Hiervan heeft € 78,9 miljoen betrekking op aandelenkapitaal (1 januari 2020: 69,5 miljoen).

In het laatste kwartaal van 2020 is de verwachting dat er twee exits zullen worden gerealiseerd.

Het team van Investeren bestaat per 30 september 2020 uit 16,6 fte.

-	Afdelingsmanager	1,0 fte
-	Investment manager	15,6 fte (waarvan 7,6 fte beheer Investeringsfonds Groningen, FOM, MKB Fonds Drenthe en GROEIfonds)

Het team van Fonds Support Noord bestaat per 30 september 2020 uit 5,3 fte.

-	Afdelingsmanager	1,0 fte
-	Investment analist	2,0 fte
-	Projectmedewerker	2,3 fte

De IC is in januari 2020 fysiek bijeen geweest, in februari, juli en augustus schriftelijk en in april, juni en augustus via msteams/telefonisch. Er zijn drie nieuwe financieringsvoorstellen, zeven herfinancieringsvoorstellen en één exit-voorstel besproken. Eén herfinancieringsvoorstel is teruggetrokken.
Eén nieuw financieringsvoorstel (uit de IC van juni) is besproken tijdens de RvC vergadering in juli 2020 vanwege een verschil van inzicht tussen directie en IC. Dit voorstel is uiteindelijk in juli 2020 door de IC opnieuw beoordeeld en voorzien van een positief advies onder voorwaarden. Dit advies is door de directie gevolgd.
Alle overige voorstellen zijn ook voorzien van een positief advies door de IC en deze adviezen zijn eveneens door de directie gevolgd. Inmiddels heeft één onderneming aangegeven dat ze geen gebruik maken van het herfinancieringsvoorstel. Men vindt de aanvullende voorwaarden die de directie naar aanleiding van het advies van de IC heeft opgenomen te zwaar.

De RvC is vijf maal bijeen geweest in de eerste negen maanden van 2020. Daar zijn geen investeringsvoorstellen besproken. De RvC wordt goedkeuring gevraagd indien de investeringsvoorstellen leiden tot een hoger obligo dan € 2,5 miljoen. Daarvan was in het eerste halfjaar geen sprake. Wel is de RvC in juli bijeen geweest om een financieringsvoorstel te bespreken vanwege het hiervoor genoemde verschil van inzicht tussen directie en IC.

Tot en met september 2020 heeft NOM daarnaast, via de regionale fondsen die voor derden worden beheerd, een investeringsniveau van € 8,5 miljoen in cash gerealiseerd (15 nieuwe bedrijven, 6 uitbreiding en 9 uit bestaand commitment). Het aantal bedrijven waarbij NOM via deze fondsen ultimo september 2020 betrokken is, bedraagt 98.

Als gevolg van het uitbreken van het corona virus is bij 43 ondernemingen die door de fondsen voor derden worden beheerd, geen rente en aflossing gefactureerd gedurende drie maanden (vergelijkbaar met de NOM).

1.2 Werkgelegenheid

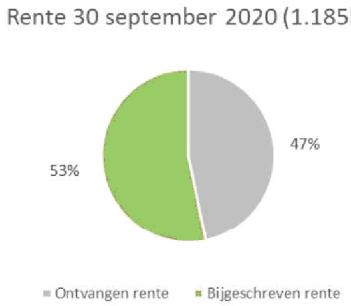
Directe werkgelegenheid in fte's

	# aanvang financiering	# per 1-jan-20	# per 30-sep-20
In portefeuille per 1 januari 2020	1.512	2.152	2.152
Nieuwe ondernemingen/mutatie bestaande port. 2020	73		159
Subtotaal	*1.584*	*2.152*	*2.310*
Realisatie uit port. vanaf 2020	52		81
Totaal	**1.532**		**2.230**

GROEI DIRECTE FTE'S:	**697**

2 Financieel

Portefeuilleresultaat (x € 1.000,-)	30 september 2020		31 december 2020	
	Realisatie	Begroting	Begroting	Prognose
Rente leningen	1.185	1.361	1.815	1.625
Dividend	3.488	750	1.000	3.488
Resultaat verkoop participaties	52	2.250	3.000	1.700
Provisies	13	30	40	40
Voorziening	-1.521	-2.400	-3.200	-3.200
Resultaat voor kosten NOM Finance	**3.217**	**1.991**	**2.655**	**3.653**

De vijf grootste rente leningen u/g bedragen € 457k. Hiervan is € 174k ontvangen en € 283k bijgeschreven.

Onder de post dividend is het tot en september 2020 ontvangen dividend ad € 3.420k opgenomen van twee ondernemingen. Er is 67k ontvangen op dividend cum prefs.

Op de desinvesteringen is een positief resultaat verkoop participaties gerealiseerd van totaal € 52k. Dit is door de desinvestering van twee ondernemingen.

Per 30 september 2020 is er per saldo € 1.521k aanvullend voorzien voor waardeverminderingen binnen de portefeuille.

3 Boekwaarde portefeuille

Verloop waarde t/m 30 september 2020 (x € 1.000,-)	G&O	Aanjaag	Totaal
Stand per 1 januari 2020	**29.466**	**2.490**	**31.956**
Bij:			
Investeringen	3.860	815	4.675
Dividendbijschrijvingen	67	-	67
Rentebijschrijvingen	958	227	1.185
	4.885	1.042	5.927
Af:			
Desinvesteringen	1.216	-	1.216
Aflossingen	1.154	367	1.521
Ontvangen bijgeschreven dividenden	67	-	67
Ontvangen rentetermijnen	384	189	573
Voorzieningen	716	805	1.521
	3.537	1.361	4.898
Stand per 30 september 2020	**30.814**	**2.171**	**32.985**
Aandelenkapitaal	19.587	-	19.587
Cumulatief preferente aandelen	3.165	-	3.165
Leningen	8.062	2.171	10.233
Stand per 30 september 2020	**30.814**	**2.171**	**32.985**
			BMW
Stand per 1 januari 2020	77.720	2.490	80.210
Stand per 30 september 2020	86.958	2.171	89.128
Mutatie	9.237	-319	8.918
Aandelenkapitaal			74.702
Cumulatief preferente aandelen			4.194
Leningen			10.233
Stand per 30 september 2020			**89.128**

3.1 Benaderde marktwaarde

De BMW per 30 september 2020 is benaderd op ruim € 89,1 miljoen (1 januari 2020: € 80,2 miljoen). Hiervan heeft € 10,2 miljoen betrekking op de leningenportefeuille. De stille reserve op aandelenparticipaties in portefeuille bedraagt ruim € 56,1 miljoen (1 januari 2020: € 48,2 miljoen).

Opbouw stille reserve 30 september 2020	BMW	Boekwaarde	Stille reserve	Bedrijven
Bedrijven met stille reserve	68.506.791	12.363.315	56.143.476	8
Bedrijven met boekwaarde en BMW = nihil	-	-	-	24
Bedrijven zonder stille reserve	20.621.627	20.621.627	-	54
	89.128.419	**32.984.942**	**56.143.476**	86

3.2 Investeringen

Aantal verstrekte financieringen t/m 30 september 2020					2019	
	G&O	Aanjaag	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)
Nieuw	4	4	8	1.948	13	4.851
Conversie	-	-	-	-	7	5.734
Uit commitment	7	6	13	1.806	12	2.617
Uitbreiding	7	-	7	323	23	5.979
Herstructurering	2	1	3	599	-	-
	20	**11**	**31**	**4.675**	**55**	**19.181**

De herstructurering is inclusief een cash storting van € 50k.

Er zijn tot en met september 2020 110 leads behandeld (waarvan 93 nieuw in 2020) bij Investeren. Per eind september zijn nog 39 leads onderhanden, waarvan 3 in contactfase.

- 14 leads zijn ingetrokken,
- 35 leads zijn afgewezen en van
- 14 is niets meer vernomen.

Er zijn acht nieuwe bedrijven gefinancierd.

De redenen voor afwijzingen waren onder meer kwaliteit business case (41%), uitgesloten sector (19%) en buiten regio (16%).

3.3 Desinvesteringen en aflossingen

Aantal financieringen uit portefeuille gelopen t/m 30 september 2020				
	G&O	Aanjaag	Totaal	2019
Aflossingen	2	-	2	17
Desinvesteringen	3	-	3	3
Faillissement	-	1	1	7
Kwijtscheldingen	-	3	3	4
Liquidaties	-	1	1	5
Herstructurering	-	2	2	6
	5	**7**	**12**	**42**

Er is tussen 1 januari en 30 september € 992k aan aflossingen in cash ontvangen.

Aflossingen t/m sep. 2020
(992k)
17%
83%
Ontvangen aflossingen
Niet ontvangen aflossing

4. Voorzieningen

Tot en met 30 september 2020 is € 1.521k aanvullend voorzien (€ 1.282k waardevermindering leningen en € 239k waardevermindering aandelenkapitaal).

In totaal is er op de portefeuille per 30 september € 25,5 miljoen voorzien op een boekwaarde voor voorziening van € 58,4 miljoen, hetgeen betekent dat 43,6% is voorzien (ultimo 2020: 44,1%).

Er zijn 6 ondernemingen waarbij de totale uitstaande positie meer dan € 2,5 miljoen is. De totale uitstaande positie van deze ondernemingen bedraagt ruim € 19,4 miljoen, hiervan is 34,9% voorzien.

Het aantal ondernemingen met een totale uitstaande positie van meer dan € 1 miljoen en die voor 50% of meer voorzien zijn, bedraagt 10. De totale uitstaande positie van deze ondernemingen bedraagt ruim € 19,9 miljoen. Hiervan is 94,7% voorzien.

Verloop risicoclassificatie-indeling in aantallen

	2019	2020-09
A	7	7
A-	12	11
B	5	7
B-	4	6
C	12	13
C-	10	11
D	34	31
	84	86

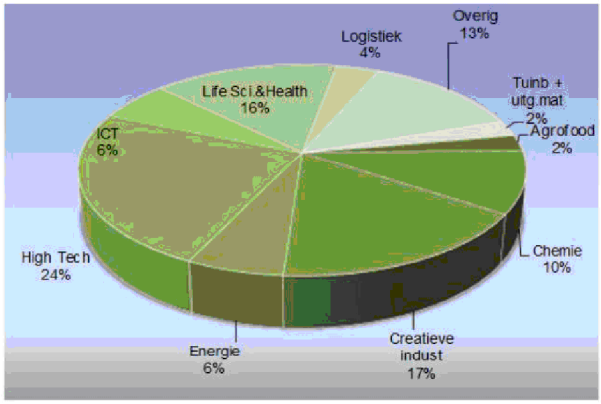
Verloop risicoclassificatie-indeling (x € 1.000,-)

	2019	2020-09
A	6.513	6.194
A-	11.169	9.755
B	351	4.763
B-	1.201	4.456
C	8.793	8.225
C-	7.240	5.917
D	21.423	19.129
	56.690	58.440

5 Boekwaarde en resultaat per subcategorie

5.1 Topsectoren

Aantal portefeuille-ondernemingen per topsector per 30 september 2020

Investeringen per sector t/m 30 september 2020					2019	
	G&O	Aanjaag	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)
Agrofood	-	-	-	-	-	-
Chemie	5	-	5	601	5	1.301
Creatieve indust	3	4	7	455	10	1.209
Energie	2	1	3	1.500	-	-
High Tech	5	2	7	684	20	11.450
ICT	1	-	1	10	2	263
Life Sci.&Health	3	2	5	1.230	5	1.387
Logistiek	1	-	1	56	4	1.700
Tuinb + uitg.mat	-	1	1	125	-	-
Water	-	1	1	15	3	50
Overig	-	-	-	-	6	1.821
	20	**11**	**31**	**4.675**	**55**	**19.181**

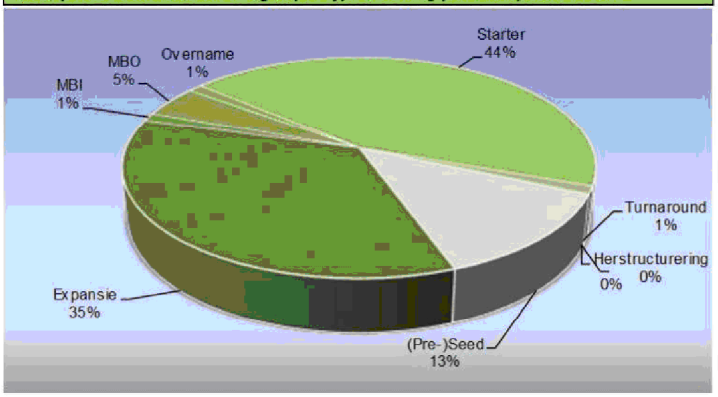
Aantal financieringen per sector uit portefeuille gelopen t/m 30 september 2020

	G&O	Aanjaag	Totaal	Totaal 2019
Agrofood	-	-	-	6
Chemie	-	1	1	2
Creatieve indust	2	-	2	4
Energie	-	-	-	1
High Tech	-	5	5	23
ICT	-	-	-	2
Life Sci.&Health	-	-	-	-
Logistiek	-	-	-	1
Tuinb + uitg.mat	-	-	-	-
Water	-	1	1	-
Overig	3	-	3	3
	5	**7**	**12**	**42**

Totaal uitstaande positie (subtotaal in bedrijf) per sector per 30 september 2020				
	1 januari	30 september 2020		
		G&O	Aanjaag	Totaal
Agrofood	421	200	221	421
Chemie	7.633	8.271	63	8.335
Creatieve indust	5.267	3.863	1.118	4.981
Energie	281	1.494	287	1.782
High Tech	16.136	14.228	1.142	15.370
ICT	518	273	213	486
Life Sci.&Health	12.878	13.683	132	13.814
Logistiek	2.245	1.906	423	2.329
Tuinb + uitg.mat	1.618	1.590	125	1.715
Water	683	273	186	459
Overig	9.009	8.730	18	8.748
	56.689	**54.511**	**3.929**	**58.440**

5.2 Type aanvragen

Aantal portefeuille-ondernemingen per type aanvraag per 30 september 2020

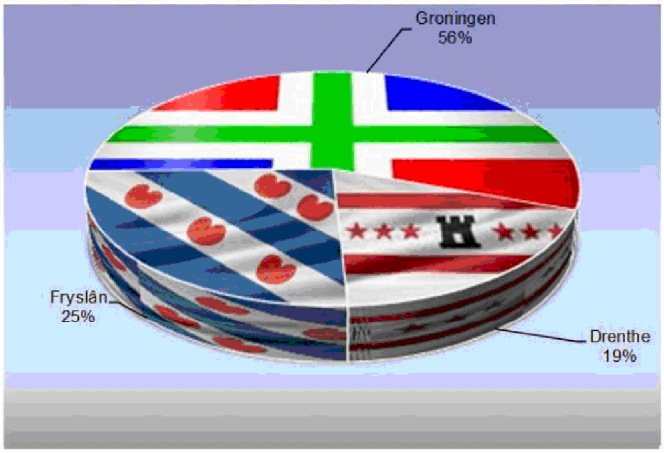

Investeringen per type aanvraag t/m 30 september 2020					2019	
	G&O	Aanjaag	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)
Expansie	3	2	5	348	23	9.658
MBI	-	-	-	-	-	-
MBO	1	-	1	900	-	-
Overname	-	-	-	-	-	-
Starter	10	9	19	3.068	23	7.571
Turnaround	-	-	-	-	1	400
(Pre-)Seed	6	-	6	359	8	1.552
	20	**11**	**31**	**4.675**	**55**	**19.181**

Aantal financieringen per type aanvraag uit portefeuille gelopen t/m 30 september 2020				
	G&O	Aanjaag	Totaal	Totaal 2019
Expansie	3	2	5	12
MBI	-	-	-	1
MBO	-	-	-	-
Overname	-	-	-	-
Starter	2	5	7	24
Turnaround	-	-	-	1
Herstructurering	-	-	-	-
Conversie	-	-	-	-
(Pre-)Seed	-	-	-	4
	5	**7**	**12**	**42**

5.3 Provincies

Aantal portefeuille-ondernemingen per provincie per 30 september 2020

Investeringen per provincie t/m 30 september 2020					2019	
	G&O	Aanjaag	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)
D	2	3	5	1.115	8	3.501
F	3	2	5	208	16	3.092
G	15	6	21	3.352	31	12.589
	20	**11**	**31**	**4.675**	**55**	**19.181**

Aantal financieringen per provincie uit portefeuille gelopen t/m 30 september 2020

	G&O	Aanjaag	Totaal	2019
D	-	1	1	11
F	-	3	3	15
G	5	3	8	16
	5	**7**	**12**	**42**

Totaal uitstaande positie (subtotaal in bedrijf) DRENTHE per sector per 30 september 2020

	1 januari 2020			
		G&O	Aanjaag	Totaal
Agrofood	221	-	221	221
Chemie	139	-	-	-
Creatieve indust	76	-	175	175
Energie	94	994	-	994
High Tech	7.474	6.830	112	6.941
ICT	43	-	33	33
Life Sci.&Health	360	360	50	410
Logistiek	-	-	-	-
Tuinb + uitg.mat	-	-	-	-
Water	358	273	86	359
Overig	835	869	-	869
	9.602	**9.327**	**676**	**10.003**

Totaal uitstaande positie (subtotaal in bedrijf) FRYSLÂN per sector per 30 september 2020

	1 januari 2020			
		G&O	Aanjaag	Totaal
Agrofood	200	200	-	200
Chemie	1.036	1.084	-	1.084
Creatieve indust	438	313	255	568
Energie	186	-	186	186
High Tech	1.389	878	376	1.255
ICT	263	273	-	273
Life Sci.&Health	69	-	82	82
Logistiek	1.995	1.599	423	2.022
Tuinb + uitg.mat	-	-	-	-
Water	325	-	100	100
Overig	791	766	18	785
	6.691	**5.113**	**1.440**	**6.553**

Totaal uitstaande positie (subtotaal in bedrijf) GRONINGEN per sector per 30 september 2020

	1 januari 2020			
		G&O	Aanjaag	Totaal
Agrofood	-	-	-	-
Chemie	6.458	7.188	63	7.251
Creatieve indust	4.754	3.551	688	4.239
Energie	-	500	101	601
High Tech	7.273	6.520	654	7.174
ICT	212	-	180	180
Life Sci.&Health	12.449	13.323	-	13.323
Logistiek	250	307	-	307
Tuinb + uitg.mat	1.618	1.590	125	1.715
Water	-	-	-	-
Overig	7.383	7.094	-	7.094
	40.397	**40.072**	**1.812**	**41.884**

6 Vrije ruimte

De beschikbare vrije ruimte per 30 september 2020 bedraagt € 13,9 miljoen. In totaal zijn er 24 ondernemingen uit de vrije ruimte gefinancierd met een totaal investeringsvolume van € 14,3 miljoen. Tot en met september 2020 is er één onderneming uit de vrije ruimte gefinancierd met een investeringsbedrag van € 900k.

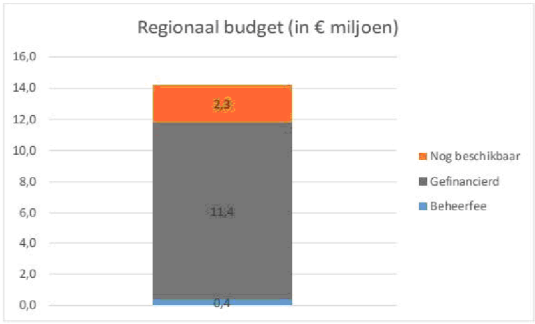
0534 310876

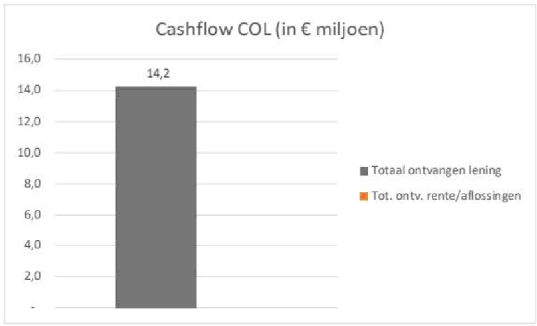
7 Corona Overbrugging Lening (COL)

NOM

Regionale Ontwikkelings Maatschappijen

PERIODE: 30 september 2020

Nog beschikbaar voor COL-regeling: € 2.331.512

	€ 50k - € 250k		€ 250k - € 500k		€ 500k - € 2 mio		Totaal	
Aanvragen vanuit portal ontvangen	84	€ 14.456.000	12	€ 5.594.000	7	€ 9.249.650	103	€ 29.299.650
*- nog in behandeling te nemen *)*	*6*	*€ 1.165.000*	*2*	*€ 945.000*	-	€ -	*8*	*€ 2.110.000*
- in onderzoek	*2*	*€ 500.000*	-	€ -	-	€ -	*2*	*€ 500.000*
- contractfase	-	€ -	-	€ -	-	€ -	*0*	*€ -*
- gefinancierd	***36***	***€ 5.770.000***	***6***	***€ 2.718.750***	***3***	***€ 3.547.238***	***45***	***€ 11.435.988***
- afgewezen	*40*	*€ 7.021.000*	*4*	*€ 1.949.000*	*4*	€ 4.395.000	*48*	*€ 13.365.000*
- gerealiseerde co-financiering				*€ 581.250*		€ 1.307.412		*€ 1.888.662*

STAND LENING MIN.V.EZK

Oorspronkelijke hoofdsom lening EZK *)	€	14.175.000
Af: Aflossing lening EZK	€	-
Af: Beheervergoeding ROM	€	407.500
Stand per 30 september 2020	€	13.767.500
*) aanvullend nog op te vragen:	€	2.125.000

STAND LENINGEN COL

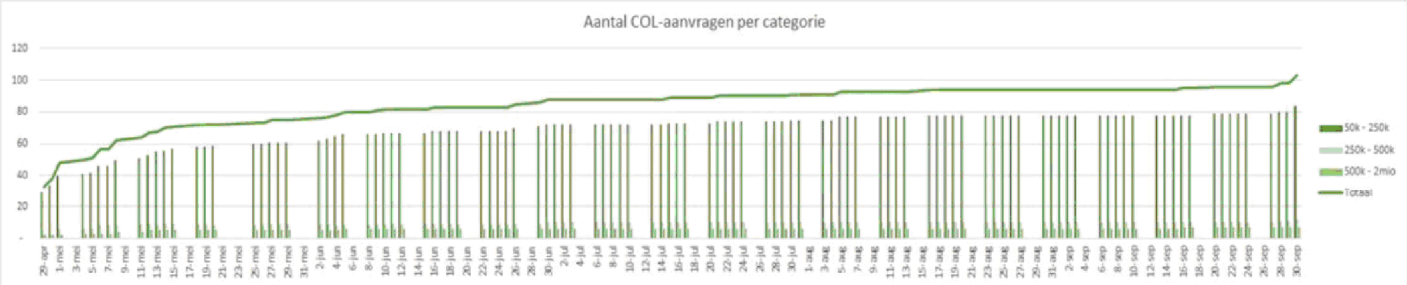
Verstrekte COL financieringen	€	11.435.988
Bij: Rentebijschrijvingen	€	-
Af: Aflossingen	€	-
Af: Renteontvangsten	€	-
Af: Voorzieningen/Afboekingen	€	-
Stand per 30 september 2020	€	11.435.988

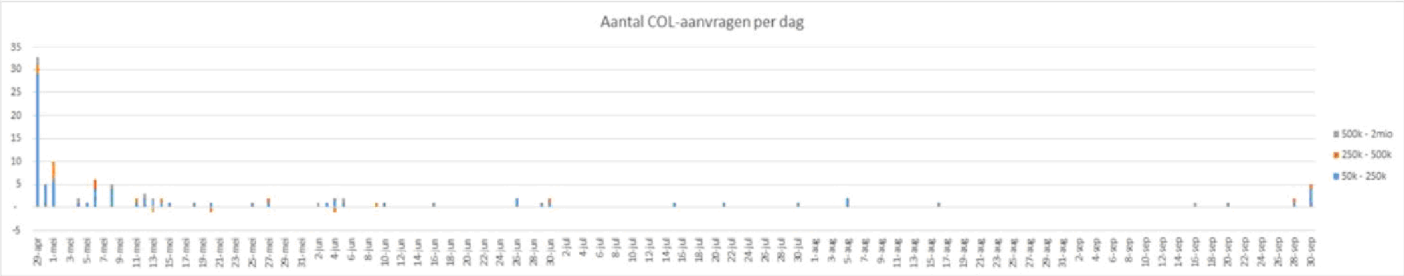
Sinds 29 april voert de NOM samen met de andere regionale ontwikkelingsmaatschappijen de landelijke COL (Corona Overbruggingslening) uit. De COL is een regeling van het ministerie van EZK met uniforme uitvoering via alle ROM's door middel van een landelijk portal gebouwd door Techleap. In eerste instantie was er € 100 miljoen beschikbaar gesteld. Begin juli volgde een 2e tranche ad € 200 miljoen. Deze tranche werd verdeeld in twee delen: € 150 miljoen voor

aanvragen tot en met 30 juni (naar rato over de regio's verspreid) en € 50 miljoen voor aanvragen van 1 juli tot en met 30 september (via een landelijke beoordelingscommissie). Er wordt gesproken over een verlenging van de looptijd van de COL. Een en ander is o.a. afhankelijk van instemming door de EU.

Zie voor doelgroep, product, samenwerking ROM's en intern proces, de beschrijving in de rapportage over het tweede kwartaal 2020.

Er zijn tot en met 30 september via het landelijke portal 103 aanvragen bij NOM ingediend. Het verloop van de ontvangst van aanvragen was tot en met 30 september als volgt:

Van de totale aanvragen tot en met 30 september zijn op rapportagedatum[1]:

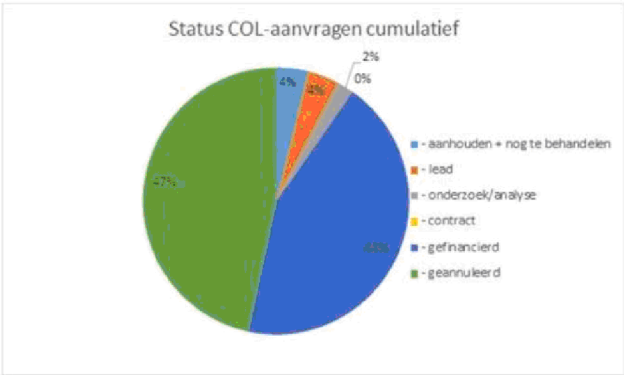
- 53 gehonoreerd (€ 13,2 miljoen uitbetaald en gecommitteerd)
- 50 afgewezen/ingetrokken

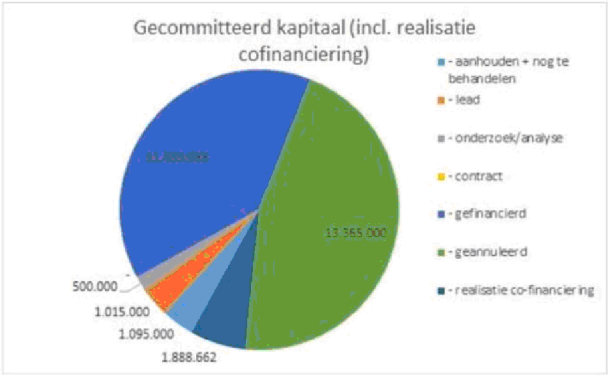
Het gemiddelde bedrag per aanvraag bedraagt: € 264k.
Met de honoreringen is aanvullend ruim € 2 miljoen cofinanciering gerealiseerd.

Van de 53 ondernemingen van wie een COL-aanvraag is gehonoreerd, hebben 19 een lopende financiering van NOM en/of van een van de beheerde fondsen.

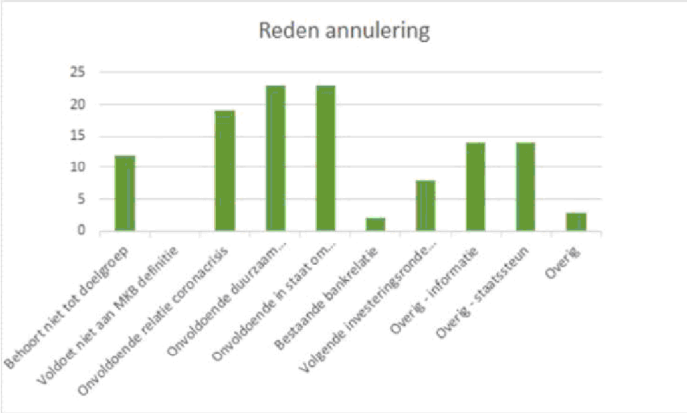
---

[1] Van de 10 onderhanden aanvragen op 30 september zullen in oktober twee worden afgewezen en acht worden toegekend.

Het annuleringspercentage (47%) is in lijn met het landelijke beeld en iets onder hetgeen vooraf (landelijk) werd ingeschat (50%). Afwijzingen worden richting de ondernemingen schriftelijk gemotiveerd. Gemiddeld zijn er per afwijzing tenminste 2 (vooraf gedefinieerde) redenen.

De belangrijkste COL-kengetallen per provincie zijn :

	Gehonoreerd		Geannuleerd	
	aantal	€	aantal	€
Drenthe	7	1.205.000	17	4.768.000
Fryslan	17	5.925.988	16	4.347.000
Groningen	29	6.066.750	17	4.900.000

In het vierde kwartaal zal het beheer van de COL worden belegd bij FSN. Hiervoor wordt samen met HRM een vacature opgesteld.

Colofon

Er zijn verschillende manieren om op de hoogte te blijven van de activiteiten van de NOM:

Een abonnement op de NOMMER
U kunt zich via nom.nl gratis inschrijven voor een abonnement op de NOMMER, het magazine van de NOM voor relaties en iedereen die geïnteresseerd is in de economische ontwikkelingen, de ondernemersgeest en het leven en werken in Groningen, Friesland en Drenthe.

Volg ons overal
Via nom.nl kunt u zich inschrijven voor onze nieuwsbrief. U vindt hier ook de linkjes om ons te volgen op Twitter en LinkedIn.

Op zoek naar financiering voor uw bedrijf?
Doe de NOM-financieringscheck op nom.nl. Beantwoord enkele simpele vragen om snel te achterhalen of u eventueel in aanmerking komt voor financiering via de NOM.

N.V. NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland
Bezoekadres Paterswoldseweg 810 9728 BM Groningen
Postadres Postbus 424, 9700 AK Groningen
T (050) 521 44 44 E info@nom.nl I www.nom.nl

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Groeien begint hier.

Rapportage derde kwartaal 2020

12-10-2020

Rapportage derde kwartaal 2020

Inleiding	P. 3
Hoofdpunten (1/2 t/m 2/2)	P. 4 t/m 5
KPI Dashboard Q3 2020	P. 6
Ontwikkelen	P. 7
Acquireren	P. 8
Investor Ready	P. 9
Investeren (1/3 t/m 3/3)	P. 10 t/m 12
Fondsbeheer	P. 13
Gec. Balans Q1 2020	P. 14
Gec. W&V Q1 2020	P. 15
Prognosewijzigingen	P. 16
Waterfallchart 2020	P. 17

0535 310875

Inleiding

Voor u ligt de rapportage tot en met het derde kwartaal van de NOM. Een kwartaal dat wederom anders is verlopen dan we ooit hadden kunnen inschatten. Waar we aan het begin van het kwartaal langzamerhand terugkeerden op de werkvloer, blijkt aan het einde van het kwartaal dat het kantoor weer leeg is.

Onze proactieve houding op het gebied van exits begint vruchten af te werpen. Samen met fondsversterking in het kader van het regionale herstelprogramma en de grote Europese fondsen geeft dit ruimte om fundamenteel na te denken over de versterking van de economie van Noord-Nederland.

Met deze rapportage trachten we u weer zo volledig mogelijk te informeren over de ontwikkelingen binnen de verschillende disciplines van de NOM. Tevens stellen we u op de hoogte van de financiële stand van zaken tot en met het derde kwartaal en de verwachting per jaareinde.

0535 310875

Ontwikkelingen in het derde kwartaal

Hoofdpunten (1/2)

Het derde kwartaal stond in het teken van enerzijds de gevolgen van de Corona crisis en anderzijds van de communicatie en verdere uitwerking van het strategisch plan.

De COL heeft veel extra werkzaamheden met zich meegebracht. De druk op medewerkers was groot. We hebben ook geleerd wat de voordelen van een gestandaardiseerd product zijn. Deze lessen nemen we mee in het 'gewone' werk.

Het regionale Herstelplan dat is gelanceerd en dat nationaal €150 miljoen versterking fondsvermogen ROM's behelsd in bij provinciale aandeelhouders in voorbereiding. Voor de NOM betekent dit circa €12 miljoen. Van de provincies wordt verwacht dat dit bedrag gematched wordt. Additioneel fondsvermogen dus circa €24 miljoen. Plan voor aanwending wordt gemaakt.

Al onze medewerkers werken, na een korte periode conform RIVM richtlijnen op kantoor, weer vanuit huis. We raken gewend, maar er is grote behoefte aan zicht op een eind. Plan voor mobiliteitsregelingen en thuiswerken wordt voorbereid.

0535 310875

Ontwikkelingen in het derde kwartaal

Hoofdpunten (2/2)

Het strategisch plan is omarmt en de actielijnen worden door de medewerkers opgepakt. Het plan om te komen tot een exit-strategie was al gestart en is de eerste actielijn die is opgeleverd.

Samen met organisaties als SNN, NEC, HANNN e.a. proberen we inzicht te krijgen in de investeringsagenda voor Noord-Nederland. Extra relevant nu er in het kader van het Europese Herstelprogramma, de Green Deal en het Groeifonds (Wopkes Wiebes Fonds) grote bedragen beschikbaar komen voor Nederland.

De Smart Industry Hub is gestart. De Digital Innovation Hub wordt voorbereid. De AI Coalitie NN is in voorbereiding. Kwartiermaker is benoemd.

0535 310875

Rapportage 3e kwartaal 2020

Doelstellingen, prognoses en resultaten

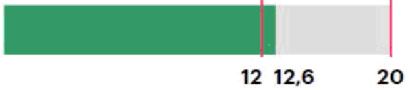

Investeren

Gerealiseerde financieringen*

Verstrekt kapitaal (M€)**

#FUNDRIGHT

% vrouwen in MT portfoliobedrijven***

% vrouwen in Investmentteam NOM***

Investor Ready

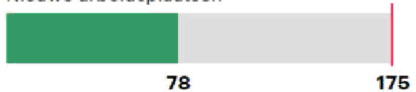
Aantal ondernemingen gefinancierd

Totale financieringen (M€)

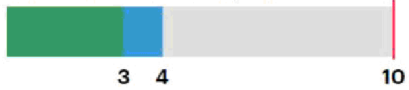
Nieuwe arbeidsplaatsen

Acquireren

Succesvolle acquisitietrajecten

Nieuwe arbeidsplaatsen

Behouden arbeidsplaatsen

Totale investeringen (M€)

IR- gesprekken

Ontwikkelen

Succesvolle projecten

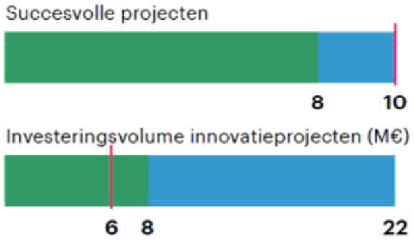
Investeringsvolume innovatieprojecten (M€)

* Betreft nieuw aangegaan commitment
** Doelstelling 12-18M€ (excl. conversies)
*** Doelstelling juli 2022

Doelstelling | Gerealiseerd | Nog niet

Ontwikkelen

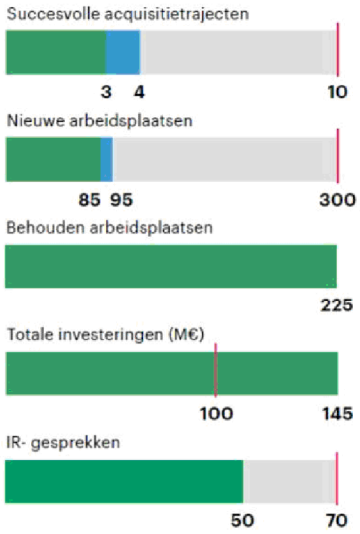
Zoals de grafiek laat zien gaan we de doelstelling voor ontwikkelen ruimschoots halen. In 2020 zijn we betrokken bij het ontwikkelen van een drietal grote projecten.

- Het project Smart Industry Hub is een vervolg op het succesvolle Region Of Smart Factories. In dit project gaan tenminste 275 MKB ondernemingen een Smart Factory Assessment doen waarvan tenminste 150 vervolgstappen zullen gaan nemen. Smart Industry Hub wordt uitgevoerd door een groot consortium van publieke en private partijen. De beschikking zal in Q4 worden afgegeven
- Project Luxovius is een project waarin Boikon en Fokker met een aantal andere partijen samenwerken om te komen tot productieprocessen voor vliegtuigdelen van vezelversterkte thermoplasten.
- Project PGO Netwerk Noord is een consortium onder leiding van Philips, de Friesland en stichting Gerrit om een open ontwikkelplatform op te zetten voor gezondheids-gerelateerde apps en apparaten, die aangesloten kunnen worden op een Persoonlijke GezondheidsOmgeving

Naast deze 3 grote projecten zijn we via 2 Interreg-projecten (Food2020 en Bio-economie Groene Chemie) betrokken bij een zevental kleinere projecten.

0535 310875

Acquireren

Acquireren laat in 2020 twee gezichten zien. We hebben een zeer volle pijplijn (rond de 35 projecten), waarin een behoorlijk aantal kansrijk. Daarnaast zijn de projecten ook nog eens groot in omvang. De andere kant is, dat projecten lang duren. We zien daar in beperkte mate effecten van Covid-19. Vertragende effecten komen met name uit:

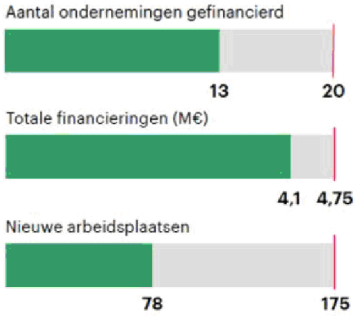
- Onvoldoende beschikbaarheid van grote kavels, met name in Fryslân.
- Veel projecten moeten nog worden gefinancierd, dat kost tijd.
- Lastige vergunningstrajecten.
- Aansluitingen op het elektriciteitsnet.
- Complexiteit van de projecten.

Zoals het er nu uitziet gaan we de doelstellingen voor het aantal projecten en voor het aantal nieuwe arbeidsplaatsen niet halen.

Het aantal IR gesprekken zit redelijk op schema, verwachting is dat we daar de doelstelling wel gaan halen.

0535 310875

Investor Ready

Het aantal startups dat in 2020 tot en met september intensief is begeleid (14) loopt flink achter ten opzichte van de doelstelling (jaarbasis: 30). Vanwege de coronacrisis hebben een aantal startups afgezien van intensieve begeleiding. De focus van deze startups is door de coronacrisis verschoven van het financieringsproces naar operationele zaken, dan wel naar het inzetten van capaciteit op de doorontwikkeling van innovatieve concepten.

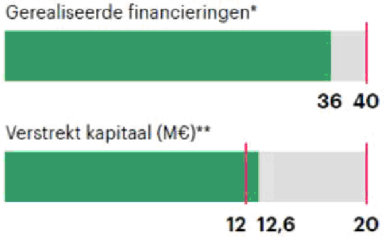
Het aantal gefinancierde bedrijven (13) en de gerealiseerde financieringsomvang (€ 4,1 mln) t/m Q3 2020 zijn in lijn met de jaardoelstellingen (respectievelijk 20 en €4,75 mln). Het t/m Q3 aantal gerealiseerde FTE (78) loopt flink achter ten opzichte van de jaardoelstelling (175 FTE). Oorzaak hiervan is o.a. het significante aantal gefinancierde IT bedrijven en de hoge mate van schaalbaarheid van deze concepten.

Flinc heeft tot en met het derde kwartaal 14 innovatieve startups intensief begeleid bij het investor ready maken van de businessplannen.
11 innovatieve startups zijn of worden geadviseerd middels een maatwerktraject. Drie innovatieve startups zijn in het tweede kwartaal van 2020 gestart met een nieuwe ronde van het 3 maandelijks investor readiness programma (IRP). Mede door de invloed van de coronacrisis hebben een aantal startups afgezien van deelname aan het IRP. Tenslotte, zijn vanuit Flinc diverse ondernemingen intensief ondersteund bij het indienen van de COL aanvraag.

In het derde kwartaal van 2020 is gewerkt aan een ROM brede aanvraag voor het One Single Hub Fund. Doel is om deze subsidie in te zetten voor het verder professionaliseren van het Investor readiness programma (IRP).

0535 310875

Investeren (1/3)

Bovenstaande cijfers zijn het totaal van NOM en de regionale fondsen (IFG/MBKF /FOM/GROEIfonds) en excl. COL

Ook in het derde kwartaal blijft veel aandacht uitgaan naar deCovid-19 situatie en de effecten op de economie en de portefeuille van de NOM.

Bij vrijwel elk portefeuillebedrijf worden de effecten inmiddels zichtbaar. Daarbij zien we grote verschillen per portefeuillebedrijf. De effecten zijn niet alleen negatief, er zijn (gelukkig) ook bedrijven die conform verwachting presteren of zelfs beter dan verwacht. Ook zijn er ondernemingen die nieuwe kansen zien door de huidige situatie en daar stappen in maken.

Opvallend is dat in een aanzienlijk aantal gevallen ondernemers niet meer dan een gevoel kunnen en willen uitspreken over hoe de toekomst zich gaat ontwikkelen.

We houden, zeker nu we in de tweede "Corona-golf" zitten , intensief contact met de portefeuillebedrijven. Dit geldt ook voor de portefeuillebedrijven van de door ons beheerde regionale fondsen. Daar komt het beeld overigens overeen met het beeld bij de NOM portefeuille.

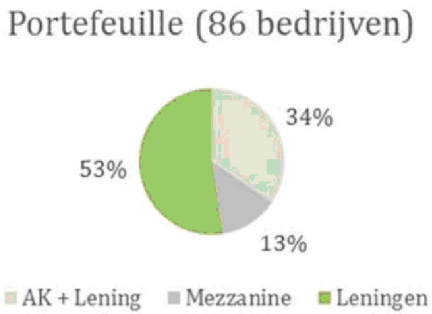
We blijven de ondernemingen en ondernemers actief volgen en ze daarbij met de ons beschikbare middelen ondersteunen en adviseren.

0535 310875

Investeren (2/3)

Tot en met september 2020 zijn door NOM 31 financieringen verstrekt. Het gefinancierde bedrag bedraagt ruim € 4,6 mln. In de vergelijkbare periode 2019 zijn 41 financieringen verstrekt. Het gefinancierde bedrag bedroeg toen € 9,6 waarvan € 6,9 miljoen middels herstructurering.

Het uitstaand bedrag aan investeringen per 30 september 2020 bedraagt ruim € 58,4 miljoen. Dit is verdeeld over 86 ondernemingen.

0535 310875

Investeren (3/3)

Stand van zaken COL regeling

- 103 aanvragen ontvangen door NOM; 53 goedgekeurd.
- € 13,2 miljoen uitbetaald en gecommitteerd
- Aanvullend >€ 2,0 mln cofinanciering

- EZK onderzoek mogelijkheden de COL te heropenen/verlengen met de resterende middelen. Afhankelijk van goedkeuring "Brussel".

- Bij verlenging:
  - Restant budget landelijk ruim € 37 miljoen; "zolang de voorraad strekt"
  - Uitgangspunten blijven ongewijzigd; niet voor bedrijven die al COL hebben ontvangen
  - Beoordelingen via landelijke commissie

0535 310875

Fondsbeheer

De afdeling FSN verzorgt het fondsbeheer voor de fondsen van de NOM en de externe fondsen. De investeringsresultaten van de externe fondsen (excl. conversie en herstructureringen) tot en met het derde kwartaal van 2020 zijn als volgt:

Investeringen t/m het derde kwartaal 2020 in €:

FOM	€ 653.000
MKB Fonds Drenthe	€ 100.000
Groeifonds/EBG	€ 5.193.000
IFG*	€ 2.546.000

* Het IFG investeert in fondsen en heeft hierdoor een ander karakter dan de andere fondsen.

0535 310875

Financieel

Geconsolideerde balans 30-09-2020

Activa	30-9-2020		31-12-2019	
	€	€	€	€
Materiele vaste activa				
Inventaris				
Financiele vaste activa				
Deelnemingen				
Participaties				
Leningen aan participaties				
Overige leningen				
PSC				
Leningen Lastgevingsovereenkomsten				
Aanjaagfonds				
Vlottende activa				
Vorderingen en overlopende activa				
Liquide middelen				
Totaal activa				
Passiva				
Eigen vermogen				
Gestort aandelenkapitaal				
Bestemmingsreserves				
Overige reserves				
Onverwerkt resultaat				
Voorzieningen				
Personeelsvoorziening				
Langlopende schulden				
Langlopende schulden				
Kortlopende schulden				
Kortlopende schulden				

[redacted]
5.1.1c

Financieel

Geconsolideerde W&V 30-09-2020

	2019 Realisatie	2020 Realisatie	2020 Begroot	Realisatie t.o.v. begroot	2020 Prognose	Prognose t.o.v. realisatie
Investeren						
Opbrengsten						
Rente- en provisiebaten financieringen						
Rentebaten depositos						
Ontvangen dividenden						
Opbrengst commissariaten						
Resultaat verkopen participaties						
Beheer Fondsen						
Voorziening voor financiele vaste activa						
Subtotaal Investeren						
Kosten						
Personeelskosten						
Overige kosten						
Subtotaal kosten Investeren						
Resultaat Investeren						
Ontwikkelen						
Opbrengsten / vergoedingen						
Staat der Nederlanden						
Bijdrage Provincies						
Bijdrage acquisitie Gemeenten						
Opbrengst Detachering						
Diensten aan derden						
Subtotaal opbrengsten Ontwikkelen						
Kosten						
Personeelskosten						
Personeelskosten Projecten						
Overige kosten						
Overige kosten Projecten						
Subtotaal kosten Ontwikkelen						
Resultaat Ontwikkelen						
Resultaat voor belastingen						
Belastingen						
Resultaat na belastingen						

5.1.1c

Financieel

Prognosewijzigingen

Het jaar is inmiddels flink gevorderd, waardoor wij in staat zijn om de cijfers per einde boekjaar beter te prognosticeren. De volgende prognosewijzigingen zijn doorgevoerd:

Rente- en Provisiebaten: aan het einde van het 2e kwartaal hebben we, vanwege de Covid maatregelen, de verwachte opbrengst aan rente- en provisiebaten reeds bijgesteld naar ruim € 5.1.1c . Deze verwachting hebben we in Q3 nog verder aan moeten passen naar een kleine € 5.1.1c

Beheer fondsen: voor de uitvoering van de COL ontvangen we in 2020 een beheervergoeding van € 5.1.1c De prognose is net dit bedrag omhoog bijgesteld.

Bijdrage acquisitie Gemeenten: halverwege 2020 zijn er met 6 Gemeenten nieuwe afspraken gemaakt voor de periode 2020-2022. Er is een jaarlijkse bijdrage van € 50k overeengekomen. De prognose is aangepast naar 5.1.1c (reeds € 5.1.1c afgeboekt op nota uit 2019).

0535 310875

NOM Winst-en Verlieschart 2020
€ 3.000.000
€ 2.500.000
€ 2.000.000
€ 1.500.000
€ 1.000.000
€ 500.000
€ -
€ -500.000
€ -1.000.000
€ -1.500.000
5.1.1c
Begroot resultaat
Staat der Nederlanden
Rente- en Provisiebaten
Beheer Fondsen
Res. Verkopen participaties
Dividenden
Verwacht resultaat 2020

Memo POHO Economie	provincie Drenthe
Gedeputeerde	Henk Brink
Afschrift	
Datum	9 december 2020
Poho datum	14 december 2020
Opsteller	5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e
Afgestemd met	
Onderwerp	Rapportage NOM Q3 2020
Doel memo	☐ Ter discussie ☒ Ter informatie
Bijlage	NOM Q3 rapportage
Naar GS	nee

Advies/Vraag
Graag kennisnemen van de highlights van de rapportage van de NOM over het derde kwartaal van 2020.

Samenvatting rapportage
Op 25 november 2020 hebben we de Q3 rapportage van de NOM ontvangen (document: Rapportage derde kwartaal 2020 en daarnaast is op 8 december de Rapportage NOM Investeren 30/9/20 – versie AvA ontvangen) Dinsdag 15 december hebben we een overleg met de NOM en kunnen we belangrijke onderwerpen uit de rapportage bespreken.

Ook in Q3 heeft veel bij de NOM in het teken van corona gestaan:

- Aan 21 ondernemingen is uitstel van betaling van rente en aflossing verstrekt. Het negatieve effect qua renteopbrengsten bedraagt in totaal € 5.1.1c -. In het derde kwartaal zijn hier geen bedrijven bij gekomen.
- De NOM heeft naar aanleiding van de Covid-19 situatie een analyse gemaakt van de portefeuille. Bij vrijwel elk portefeuillebedrijf zien we een direct effect op termijn van de huidige economische situatie. Grote verschillen per portefeuillebedrijf en vaak niet meer dan een gevoel over hoe de toekomst zich gaat ontwikkelen. Hierbij zijn de effecten niet uitsluitend negatief, er zijn (gelukkig) ook bedrijven die conform verwachting presteren of zelfs beter dan verwacht presteren. Ook zijn er ondernemingen die nieuwe kansen zien door de huidige situatie en daar stappen in maken.
- Er zijn t/m Q3 103 COL-aanvragen geweest, waarvan 53 zijn goedgekeurd. Er is € 13,2 mln. uitgeleend.
- Landelijk wordt nog gekeken naar het mogelijk verlengen van de COL.
- Het resultaat van de totale NOM t/m Q3 2020 bedraagt € 5.1.1c - positief (dat is inclusief een verlies van € 5.1.1c op het onderdeel ontwikkelen).
- Het geprognotiseerde resultaat voor heel 2020 komt uit op een voordeel van € 5.1.1c. Dit zal echter niet meer kloppen na de verkoop (van een deel) van het belang in 5.1.1c

Investeren:

- Er zijn 31 financieringen verstrekt voor een bedrag van €4,65 mln. (alleen NOM fondsen). Dat is minder dan normaal.
- Het portefeuilleresultaat (het resultaat van rentebaten, ontvangen dividenden, verkopen van participaties en mutatie voorziene waardeverminderingen) bedraagt € 5.1.1c miljoen positief.
- De boekwaarde van de portefeuille per 30 september 2020 is € 5.1.1c miljoen (1 januari 2020: € 5.1.1c miljoen).

- Per 30 september 2020 is er per saldo € 5.1.1c aanvullend voorzien voor waardeverminderingen binnen de portefeuille.
- In totaal is er op de portefeuille per 30 september € 5.1.1c miljoen voorzien op een boekwaarde voor voorziening van € 5.1.1c miljoen, hetgeen betekent dat 43,6% is voorzien (ultimo 2020: 44,1%).
- De benaderde marktwaarde (hierna: BMW) van de portefeuille per 30 september 2020 is € 5.1.1c miljoen (1 januari 2020: € 5.1.1c miljoen). Hiervan heeft € 5.1.1c miljoen betrekking op aandelenkapitaal (1 januari 2020: 5.1.1c miljoen).
- Het saldo van de BMW (stille reserve) plus het Eigen Vermogen minus de boekwaarde is toegenomen is ook t.o.v. Q2 (30 juni 2020 € 5.1.1c miljoen) toegenomen En beter dan het niveau van de jaarrekening 2019 (ceteris paribus t.a.v. bedrag compensatie regeling rijk onderneming D, zoals bij de jaarrekening 2019 was berekend). De totale waarde nu is namelijk iets hoger dan de oorspronkelijk aanschafwaarde plus de extra storting in 2020. De veronderstelling die bij Q2 was gemaakt, dat de door de provincie Drenthe opgenomen voorziening van € 299.000 kan vrijvallen is alleen maar sterker geworden. Een positieve ontwikkeling dus, maar dat weten we pas zeker bij het vaststellen van de jaarrekening 2020.
- Er zijn tot en met september 2020 110 leads behandeld (waarvan 93 nieuw in 2020) bij Investeren.
- In het laatste kwartaal worden twee exits verwacht, waarvan één inmiddels bekend is 5.1.1c 1.1c,5.1.
- 19% van het aantal portefeuillebedrijven komt uit Drenthe (dit is niet gewijzigd).
- De beschikbare vrije ruimte per 30 september 2020 bedraagt € 5.1.1c miljoen. In totaal zijn er 24 ondernemingen uit de vrije ruimte gefinancierd met een totaal investeringsvolume van € 5.1.1c miljoen.
- De IC is in januari 2020 fysiek bijeen geweest. In februari, juli en augustus schriftelijk en in april, juni en augustus via MSteams/telefonisch. Er zijn drie nieuwe financieringsvoorstellen, zeven herfinancieringsvoorstellen en één exit-voorstel besproken. Eén herfinancieringsvoorstel is teruggetrokken.
- Ook de doelstellingen van Fundright waar de NOM zich bij aan heeft gesloten worden genoemd in de rapportage:
    - Van de portefeuillebedrijven bestaat het MT voor 9% uit vrouwen.
    - Bij de NOM zelf bestaat het investment team voor 32% uit vrouwen.
- 13 bedrijven zijn investerings-gereed gemaakt (Flinc) en hebben hierdoor financiering gekregen voor een bedrag van in totaal €4,1 mln. Dit is een stuk minder dan begroot (30 bedrijven). Dit komt voornamelijk door de coronaperikelen. Met de gefinancierde startups zijn 78 nieuwe arbeidsplaatsen gemoeid.

Business Development en Acquisitie:

- De voortgang van de BD projecten ligt op schema. Er is zelfs €22 mln. geïnvesteerd in plaats van het doel van €6-€8 mln. Dit moet nog wel bevestigd worden (beschikking nog niet gereed).
- De resultaten van de acquisitie inspanningen op het gebied van aantallen acquisities en nieuwe arbeidsplaatsen loopt achter. Men merkt dat corona voor vertraging zorgt. De NOM geeft aan dat de pijplijn aan leads wel goed gevuld is en dat er grote leads tussen zitten. De investeringen, behouden arbeidsplaatsen en IR-gesprekken lopen wel op schema.

To: [redacted]@nom.nl]
Cc: [redacted]@fryslan.frl) ([redacted]@fryslan.frl)[redacted]@fryslan.frl]; [redacted] [redacted]@drenthe.nl]; [redacted]@provinciegroningen.nl]
From: [redacted]
Sent: Fri 12/11/2020 2:13:51 PM
Subject: RE: Depot Plas & Bossinade
Received: Fri 12/11/2020 2:13:00 PM

Hallo [redacted],
Dit heeft zeker met [redacted] te maken en dit geld kon door het rijk gebruikt worden om een deel van de mogelijke verliezen op te vangen meen ik mij te herinneren, maar moet dat ook weer even opgraven….. Ik sluit me aan bij de opmerking van [redacted] en ben ook benieuwd naar de reactie van [redacted]. Een goed weekend toegewenst.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe
[redacted]
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592[redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@provinciegroningen.nl>
Verzonden: vrijdag 11 december 2020 14:44
Aan: [redacted]@nom.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@fryslan.frl) ([redacted]@fryslan.frl) <[redacted]@fryslan.frl>
Onderwerp: Re: Depot Plas & Bossinade

Beste [redacted],

Dank voor je mail. Ik zie dat je de mail niet aan het Ministerie hebt gestuurd. Voor zover ik nog scherp heb, hebben wij een deel (3 miljoen) van de koopprijs van de aandelen in het depot gestort op verzoek van het ministerie. [redacted] Maandag zal ik nog even naar de depotakte zelf kijken. Misschien goed om in elk geval alvast de mail aan het ministerie te sturen.

En daarnaast zou ik het prettig vinden als wij ambtelijk ook op de hoogte worden gebracht van de verkoop van [redacted] en de financiële gevolgen hiervan. Mede ook in relatie tot de afspraken hierover die aandeelhouders hebben gemaakt bij de aandelentransactie in 2016. Ik heb [redacted] al gebeld/ gemaild maar nog geen contact gekregen.

Goed weekend.

Gr. [redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 11 dec. 2020 om 13:41 heeft [redacted] <[redacted]@nom.nl> het volgende geschreven:

?
Goedemiddag heren,

Bij de aandelenoverdracht in 2016 is er door de aandeelhouders ervoor gekozen om een bedrag in een depot (ruim € 3 mio) te plaatsen op de derdenrekening van Plas & Bossinade.
Plas & Bossinade heeft ons verzocht jullie te informeren over het feit dat het depot aan negatieve rente onderhevig is. Maandelijks wordt er een bedrag van ca. € 1.200 in mindering gebracht.

Nu ben ik niet geheel op de hoogte van de nut en noodzaak van het depot, maar ik vermoed dat 5.1.2b,5.1.2i hier de reden van is. Zoals jullie wellicht reeds hebben gelezen zijn wij bezig met een nagenoeg volledige exit van 5.1.2b,5.1.2i in het begin van 2021.
Wellicht is dit dan ook het moment om te bekijken of het depot op zijn plek moet blijven staan?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T 5.1.2e

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W www.nom.nl

<image001.jpg>

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

<image003.png> <image005.png> <image007.png> <image009.png> <image011.png>

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Op onze website kunt u lezen welke dienstverlening u van ons mag verwachten.
https://www.provinciegroningen.nl/servicenormen/

MEMO

Aan:	Hoofden EZ provincies Groningen, Fryslân en Drenthe
Van:	5.1.2e 5.1.2e afgestemd met 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e
Betreft:	NOM | terugploegkorting
Datum:	3 mei 2018
Status:	Vertrouwelijk

Aanleiding

1. In het HEZ-overleg van 25 april 2018 is de terugploegkorting NOM aan de orde geweest. Naar aanleiding van het overleg zijn een tweetal vragen gesteld die in dit memo worden beantwoord:
    a. Wat is de hoogte van de terugploegkorting en wat zijn de afspraken over onderlinge verdeling tussen provincies?
    b. De hoogte van de terugploegkorting is mede afhankelijk van de waarde van onderneming D. Hoe zit dit nu precies?

Overeenkomst inzake aandelenoverdracht NOM

2. In 2016 is de NOM-aandelentransactie tussen het Rijk en de drie noordelijke provincies afgerond. De aandeelhouders hebben gezamenlijk een overeenkomst opgesteld om de aandelenoverdracht en bijbehorende afspraken te formaliseren en notarieel vast te leggen. Eind 2016 zijn deze stukken door alle aandeelhouders ondertekend, waarvan de belangrijkste de *'Overeenkomst inzake aandelenoverdracht NOM'* (hierna 'Overeenkomst') is. In de 'Overeenkomst' zijn afspraken vastgelegd met betrekking tot de terugploegkorting (in de 'Overeenkomst' *"Investeringsbedrag"* genoemd). In de bijlage bij dit memo zijn de betreffende passages geel gearceerd.

3. De waarde van het over te dragen aandelenpakket bedraagt, op basis van de jaarrekening NOM 2015 inclusief de daarin opgenomen informatie over de benaderde marktwaarde van de participatieportefeuille, € 64.441.860. Het bedrag van de benaderde marktwaarde van de participatieportefeuille is vlak voor de AvA van 30 juni 2016, waarin besluitvorming heeft plaatsgevonden, geverifieerd en is gelijk gebleven.

Terugploegkorting

4. Onderdeel van de aandelentransactie is de afspraak (vastgelegd in het principeakkoord d.d. 19 april 2016) dat 40% van de overwaarde (= meerprijs boven de nominale waarde per aandeel) voor Noord-Nederland beschikbaar blijft. Bij de berekening van de waarde van de NOM ten behoeve van de aandelentransactie bedraagt de terugploegkorting € 19.401.530,-. Over de besteding en verantwoording zijn in de 'Overeenkomst' een aantal afspraken gemaakt:

    - De terugploegkorting wordt gestort op de rekening van en beheerd door de provincie Drenthe, is rentedragend en maakt onderdeel uit van de jaarrekening (art. 6 en 7i).
    - Het Rijk en de provincies bepalen gezamenlijk aan welke doelen / projecten het investeringsbedrag zal worden besteed (art. 7ii).
    - De provincie Drenthe verantwoord jaarlijks voor 31 maart aan EZK de besteding van de bedragen en projecten (art. 7iii en 7 iv).

0538 310905

5. Mondeling is vanuit de HEZ de mededeling gedaan dat de lijn is om EZK niet proactief te informeren over de besteding van de terugploegkorting. Een besluit hierover is niet in een ambtelijk of bestuurlijk verslag vastgelegd. Het advies is om dit alsnog in een EZ-gedeputeerden overleg aan de orde te stellen en schriftelijke vast te leggen.

6. In het EZ-gedeputeerdenoverleg d.d. 27 september 2016 is besloten het beschikbare bedrag aan terugploegkorting te verdelen over de drie provincies. Daarbij wordt uitgegaan van vier gelijke delen: een noordelijk deel en een deel specifiek per provincie dat ruimte biedt voor eigen invulling. Dit betekent dat, uitgaande van de hoogte van de terugploegkorting bij de aandelentransactie (i.c. € 19.401.530), per provincie een bedrag beschikbaar is van € 4.850.382,50. Voorgesteld is deze lijn voor te leggen aan EZK (DG Leeftink) en is HEZ gevraagd om een voorstel te maken voor concrete noordelijke projecten. Waarbij het voorleggen aan EZK niet is uitgevoerd en de projectenlijst op 11 april 2017 wel geagendeerd is voor het EZ-gedeputeerden overleg maar niet is besproken.

Correctie waarde

7. In de 'Overeenkomst' is in artikel 8 opgenomen dat de waarde van het aandelenpakket van de NOM (i.c. € 64.441.860) hoger of lager kan uitvallen indien de opbrengst van deelneming D meer of minder bedraagt dan het bedrag waarvoor deze deelneming in de benaderde marktwaarde van de participatieportefeuille per 31 december 2015 is begrepen. Dit bedrag is bij de ambtenaren die een geheimhoudingsverklaring hebben getekend bekend. Deze bepaling is opgenomen op verzoek van de provincies om de waardedaling / waardestijging van deelneming D buiten de transactie te houden.

8. 5.1.2b,5.1.2i

9.

10. Bij vaststelling van de jaarrekening 2017 van de NOM is openbaar geworden dat de benaderde marktwaarde van alle NOM-participaties een daling laat zien van € 101 miljoen naar € 67 miljoen. Eén van de oorzaken is een substantieel lagere waardering van deelneming D dan ten tijde van het ondertekenen van de 'Overeenkomst'. Dit bedrag is bij de ambtenaren die een geheimhoudingsverklaring hebben getekend bekend. Het gaat hier weliswaar om een fictieve waardedaling, bij verkoop van deelneming D is pas exact aan te geven welk effect dit zal hebben. Er bestaat dus een theoretische kans en is hiermee dus niet uit te sluiten dat de terugploegkorting lager wordt dan het bedrag van € 19.401.530,-. Elke 5.1.2b,5.1.2i 5.1.2b,5.1.2i Het advies is dan ook om bij de besteding van de terugploegkorting vanuit voorzichtigheidsoverwegingen hier rekening mee te houden.

Besteding terugploegkorting

11. Vanuit de administratie van de provincie Drenthe blijkt de volgende besteding van de terugploegkorting per 17 mei 2018:

Noordelijk deel (€ 4,85 miljoen):

Top Dutch : € 1,2 miljoen (nog niet overgemaakt, wel verplicht)
Cofinanciering MIT : € 3,0 miljoen (nog niet overgemaakt, wel verplicht)
Totaal: : € 4,2 miljoen (resteert: € 650.000)

Provinciale deel (3x € 4,85 miljoen)

Provincie Groningen: geen verplichting aangegaan
Provincie Drenthe: geen verplichting aangegaan
Provincie Fryslân: Voucherregeling MKB, € 2 miljoen (=overgemaakt)

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

4 - 7

Concept (ID 310470)

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e .[5.1.2e @provinciegroningen.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e , 5.1.2e
Sent: Wed 12/16/2020 12:11:57 PM
Subject: RE: Onderneming D
Received: Wed 12/16/2020 12:12:04 PM

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: woensdag 16 december 2020 12:33
Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Onderneming D

Hallo 5.1.2e en 5.1.2e,
Ik heb ook nog wat bewaard hoor ☺ De berekening in Excel en voeg ook even de mutatiehistorie toe van de besteding van de terugploegkorting tot nu toe. Wat mij opviel is dat de provincie Groningen meer heeft gevraagd en gekregen dan er beschikbaar was….. Daar moeten we nog even naar kijken dus.

Ik heb nog wat meer specifieke vragen en heb die er tussen gezet en e.e.a. aangepast. Al denk ik dat de NOM nu nog niet echt antwoord kan geven op alle vragen en ook EZK een aantal zou moeten beantwoorden is het goed ze nu al wel te stellen.

- Vorige week werd bekend dat de NOM de aandelen in onderneming D heeft verkocht. Graag ontvangen wij hierop een toelichting
- Wat was precies de waarde van onderneming D ten tijde van de verkoop van aandelen aan de provincies in het totaalbedrag van 5.1.2b,5.1.2i ?
- Aandeelhouders hebben bij de aandelentransactie in 2016 afspraken gemaakt over verrekening van de minder-/meeropbrengst van onderneming D ten opzichte van de waardebepaling eind 2015. Lijdt de nu verwachtte verkoop tot een meer of minderopbrengst?~~Kan een uitspraak gedaan worden of de verkoop meer of minder heeft opgebracht dan dat in de waarde ultimo 2015 is opgenomen.~~
- Is het mogelijk om meer inzicht te geven in de~~mogelijke~~ opbrengst van onderneming D.
- ~~Heeft de NOM alle aandelen of een deel van het aandelenbelang verkocht?~~
- Welk belang is nu precies verkocht en houdt de NOM nog een belang in Onderneming D? Zo ja hoe zit dit belang eruit?wat resteert er eventueel na deze verkoop nog van dit belang?
- Als er een deel resteert, wat is daar dan de reden van?
- Kan de deal met het rijk nu afgerekend worden?
- Zo ja, wat heeft dat nog voor invloed op de overeengekomen verrekening t.a.v. de terugploegkorting? 5.1.2b,5.1.2van de eventuele hogere opbrengst en bij lagere opbrengst vindt een verrekening plaats met terugploegkorting en bedrag dat bij de notaris is gestald).
- Zo nee, waarom nog niet?
- Wanneer wordt de verkoop geëffectueerd? Graag ontvangen wij een planning hiervan.
- Welke financiële gevolgen heeft de verkoop op het resultaat NOM 2020 en/of 2021?
- Welke financiële gevolgen heeft de verkoop op de waarde van de NOM ultimo 2020 en/of 2021?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592- 5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>
Verzonden: dinsdag 15 december 2020 15:39
Aan: 5.1.2e, 5.1.2e (5.1.2e@fryslan.frl) <5.1.2e@fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>
Onderwerp: Onderneming D

Heren,

Wie wat bewaart die heeft wat. Ik heb bijgevoegd document teruggevonden. Volgens mij een overzichtelijke notitie met voldoende ingrediënten ter voorbereiding voor het EZ-gedeputeerden overleg over dit onderwerp.

Ik heb net met 5.1.2e gebeld en afgesproken dat we een aantal vragen aan de NOM gaan voorleggen over de verkoop van onderneming D en aan 5.1.2e vragen om hier een notitie voor te maken waarin aandeelhouders over deze vragen/onderwerpen worden geïnformeerd. De memo kan dan in het EZ-gedeputeerdenoverleg van 12 januari besproken worden.

Ik heb zelf de volgende vragen, vullen jullie aan:

- Vorige week werd bekend dat de NOM de aandelen in onderneming D heeft verkocht. Graag ontvangen wij hierop een toelichting
- Aandeelhouders hebben bij de aandelentransactie in 2016 afspraken gemaakt over verrekening van de minder-/meeropbrengst van onderneming D ten opzichte van de waardebepaling eind 2015. Kan een uitspraak gedaan worden of de verkoop meer of minder heeft opgebracht dan dat in de waarde ultimo 2015 is opgenomen.
- Is het mogelijk om meer inzicht te geven in de opbrengst van onderneming D.
- Heeft de NOM alle aandelen of een deel van het aandelenbelang verkocht?
- Wanneer wordt de verkoop geëffectueerd? Graag ontvangen wij een planning hiervan?
- Welke financiële gevolgen heeft de verkoop op het resultaat NOM 2020?
- Welke financiële gevolgen heeft de verkoop op de waarde van de NOM ultimo 2020?

Groet 5.1.2e

Op onze website kunt u lezen welke dienstverlening u van ons mag verwachten.
https://www.provinciegroningen.nl/servicenormen/

<< Disclaimer >>

Persoansgegevens en privacy
De provinsje Fryslân giet sekuer mei jo persoansgegevens om en hannelet neffens de Algemene verordening gegevensbescherming en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming. Lês hjir ús Privacyferklearring.

Persoonsgegevens en privacy
De provincie Fryslân gaat zorgvuldig om met uw persoonsgegevens en handelt overeenkomstig de Algemene verordening gegevensbescherming en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming. Lees hier onze Privacyverklaring.

To: 5.1.2e (5.1.2e)'[5.1.2e @minezk.nl]
Cc: 5.1.2e @provinciegroningen.nl'[5.1.2e @provinciegroningen.nl]; 5.1.2e, 5.1.2e (5.1.2e @fryslan.frl) (5.1.2e @fryslan.frl)'[5.1.2e @fryslan.frl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Thur 12/17/2020 1:46:58 PM
Subject: Aandelendeal 2016 incl. afspraken 5.1.2b,5.1.2i (Onderneming D)
Received: Thur 12/17/2020 1:47:22 PM
Bestuurlijk akkoord 2016 NOM + 5.1.2b,5.1.2i .pdf

Beste 5.1.2e,

5.1.2b,5.1.2i

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T 5.1.2e

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

NOM

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 8

5.1.2b

5.1.2i

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 2

5.1.1c

5.1.2b

5.1.2i

To: 5.1.2e [5.1.2e @provinciegroningen.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]
Cc: 5.1.2e , 5.1.2e 5.1.2e @fryslan.frl)[5.1.2e @fryslan.frl]; 5.1.2e 5.1.2e) [5.1.2e @minezk.nl]; 5.1.2e 5.1.2e[5.1.2e @nom.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Fri 12/18/2020 1:20:40 PM
Subject: RE: Gevraagd: Informatie over onderneming D
Received: Fri 12/18/2020 1:18:00 PM

Goedemiddag allemaal,
Ik sluit me aan bij de mail van 5.1.2e. Dank voor de informatie zoals die nu gegeven is en fijne feestdagen.

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592-5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e @provinciegroningen.nl>
Verzonden: vrijdag 18 december 2020 14:09
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e (5.1.2e @fryslan.frl) <5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e, 5.1.2e) <5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>
Onderwerp: Re: Gevraagd: Informatie over onderneming D

Beste 5.1.2e ea,

Hatelijk dank voor de memo en het antwoord op de gestelde vragen. Wat mij betreft voor nu voldoende. Fijn dat jullie een gesprek in willen plannen in 2021.

Ik wens jullie een fijne feestdagen en veul hail en zegen in 2021.

Groet 5.1.2e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

> Op 18 dec. 2020 om 13:27 heeft 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl> het volgende geschreven:
>
> ?
> Beste aandeelhouders,
>
> Zoals verzocht in onderstaande mail, ontvangen jullie hierbij de gevraagde memo.
> Ons Secretariaat zorgt in Q1 2021 voor een afspraak tussen de NOM en alle aandeelhouders.
>
> Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

<image001.png> <image003.png> <image005.png> <image007.png> <image009.png>

<image011.png>

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>
Verzonden: woensdag 16 december 2020 13:59
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e
(5.1.2e @fryslan.frl) < 5.1.2e @fryslan.frl>

Onderwerp: Gevraagd: Informatie over onderneming D

Beste 5.1.2e,

Aangezien ik je telefonisch niet te pakken krijg, ontvang je hierbij een mail namens de drie provinciale aandeelhouders. Vorige week is wereldkundig gemaakt dat het investeringsfonds Permira € 150 miljoen in onderneming D investeert en een deel van de opbrengst gebruikt wordt om het aandelenbelang van enkele zittende aandeelhouders, waaronder de NOM, over te nemen. Hierover zijn de gedeputeerden maandagochtend 7/12 geïnformeerd, maar de betrokken ambtenaren nog niet.

Inmiddels hebben de drie EZ-gedeputeerden gevraagd om begin januari een notitie te bespreken met de stand van zaken hierover. Waaronder meer inzicht in de gevolgen van de verkoop van onderneming D over de afspraken die wij hebben gemaakt met het Rijk ten tijde van de aandelentransactie in 2016.

Daarom willen wij aan jullie vragen een memo op te stellen over de verkoop van onderneming D waarin de aandeelhouders worden geïnformeerd. Wat ons betreft worden in elk geval de volgende vragen/ onderwerpen meegenomen:

- Vorige week werd bekend dat de NOM de aandelen in onderneming D heeft verkocht. Graag ontvangen wij hierop een toelichting.
- Wat was precies de waarde van onderneming D ten tijde van de verkoop van aandelen aan de provincies in de bepaalde waarde ultimo 2015 van 5.1.2b,5.1.2i ?
- Aandeelhouders hebben bij de aandelentransactie in 2016 afspraken gemaakt over verrekening van de minder-/meeropbrengst van onderneming D ten opzichte van de waardebepaling eind 2015. Leidt de verkoop van het aandelenbelang tot een meer- of minderopbrengst?
- Is het mogelijk om meer inzicht te geven in de opbrengst van onderneming D?
- Welk aandelenbelang is nu precies verkocht en houdt de NOM nog een belang in Onderneming D? Zo ja, hoe groot is dit belang. Zijn er afspraken gemaakt over een toekomstige verkoop van dit belang.
- Indien de NOM een aandelenbelang houdt in onderneming D, wat is daar dan de reden van?
- Kan de deal met het Rijk nu afgerekend worden? Is hierover contact geweest met het Rijk?
- Zo ja, wat heeft dat nog voor invloed op de overeengekomen verrekening t.a.v. de terugploegkorting? (5.1.2b,5.1.2i van de eventuele hogere opbrengst en bij lagere opbrengst vindt een verrekening plaats met terugploegkorting en bedrag dat bij de notaris is gestald).
- Zo nee, waarom nog niet?
- Wanneer wordt de verkoop geëffectueerd? Graag ontvangen wij een planning hiervan.
- Welke financiële gevolgen heeft de verkoop op het resultaat NOM 2020 en/of 2021?
- Welke financiële gevolgen heeft de verkoop op de waarde van de NOM ultimo 2020 en/of 2021?

Graag ontvangen wij uiterlijk 5 januari 2021 het memo.

Indien je nog vragen of opmerkingen hebt, neem dan gerust contact op.
Ik ben beschikbaar tot en met 23 december a.s.

Met vriendelijke groet,
mede namens 5.1.2e en 5.1.2e,

5.1.2e 5.1.2e

Op onze website kunt u lezen welke dienstverlening u van ons mag verwachten.
https://www.provinciegroningen.nl/servicenormen/
<20201218 Memo deelexit Catawiki.pdf>

Op onze website kunt u lezen welke dienstverlening u van ons mag verwachten.
https://www.provinciegroningen.nl/servicenormen/

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e , 5.1.2e (5.1.2e @fryslan.frl)[5.1.2e @fryslan.frl]; 5.1.2e @fryslan.frl'[5.1.2e @fryslan.frl]; 5.1.2e @provinciegroningen.nl[5.1.2e @provinciegroningen.nl]; 5.1.2e @provinciegroningen.nl[5.1.2e @provinciegroningen.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Mon 1/11/2021 3:11:47 PM
Subject: Brief fondsversterking ROM's v2
Received: Mon 1/11/2021 8:38:16 PM
20210111 Fondsversterking ROM's v2.pdf

Goedemiddag allen,

Eind december heb ik via 5.1.2e jullie input op de brief fondsversterking ROM's ontvangen, waarvoor dank.

We hebben hard gewerkt aan een 2e versie van de brief, waarbij wij jullie input hebben meegenomen. Ik zag diverse opmerkingen op het generieke kader van EZK (eerste deel van de brief). Wellicht is het wel even goed om te noemen dat het generieke kader reeds in eerder stadium (november) is afgestemd met de gedeputeerden en Stas en niet meer kan wijzigen. Dit onderdeel heb ik dus in de oorspronkelijke staat gelaten.
Naar ik heb begrepen hebben jullie woensdag een overleg met EZK. De opmerkingen over het generieke kader kunnen jullie dus eventueel in dit overleg bespreken.

Graag verneem ik jullie reactie op deze 2e brief, waarna we hopelijk zsm tot een definitieve versie kunnen komen.
Indien na het gesprek met EZK blijkt dat het verstandiger is om een gezamenlijk overleg in te plannen, dan kunnen we dat natuurlijk regelen.

Alvast bedankt voor jullie reactie.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 3

Concept (ID 311030)

To: Verzendlijst ECO[redacted]@drenthe.nl]
Cc: [redacted]@drenthe.nl]
From: [redacted]
Sent: Tue 1/19/2021 7:57:46 AM
Subject: Meerjarenplan NOM 2021-2024 en Jaarplan NOM 2021
Received: Tue 1/19/2021 7:57:51 AM
Meerjarenplan NOM 2021-2024.pdf
Jaarplan NOM 2021.pdf

Dag collega's,

In de bijlage stuur ik jullie het concept Meerjarenplan 2021-2024 en concept jaarplan 2021 van de NOM.
Dit meerjarenplan volgt uit het strategisch kader dat de aandeelhouders eind vorig jaar hebben vastgesteld.

- In plaats van losse projecten wil de NOM zich de komende jaren meer gaan richten op het ontwikkelen van grote programma's. Ze noemen dit ecosysteemontwikkeling. Het reeds ontwikkelde Chemport is hier een voorbeeld van.
- De gekozen thema's (Duurzamer, Gezonder en Slimmer (en evt. Wendbaarder)) passen bij onze economische koers en de RIS.
- Men wil meer integraal gaan werken. Innovatie/Business Development komt meer centraal te staan, waarop acquisitie en financiering volgen. Concreet: uit innovatieve programma's komt een vraag naar bepaalde bedrijvigheid (acquisitie/uitbreiding) en uit innovatieve programma's volgens start-ups en groeimogelijkheden voor bestaande bedrijven die financiering nodig hebben en begeleid moeten worden naar financiering (Flinc).
- De NOM gaat geen nieuwe activiteiten doen, maar het wel beter op elkaar aan laten sluiten.

Bijna iedereen van ons team heeft wel 'iets' met de NOM te maken. Vandaar dat ik het naar iedereen stuur. Vooral de thema-trekkers wil ik vragen om er even naar te kijken. Mochten jullie nog feedback hebben, laat het dan gerust weten, want het is een concept. Ik wil jullie vragen de feedback uiterlijk aanstaande vrijdag (22-1) naar mij op te sturen.
Het jaarplan is bijna identiek aan het meerjarenplan dus die is meer ter info.

Dank alvast! En werk ze vandaag.

Groeten, [redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@nom.nl>
Verzonden: woensdag 23 december 2020 16:09
Aan: [redacted] <[redacted]@minezk.nl>; [redacted]@provinciegroningen.nl; [redacted]@provinciegroningen.nl; [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>; [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>; [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>
CC: [redacted] <[redacted]@nom.nl>; [redacted] <[redacted]@nom.nl>; [redacted] <[redacted]@nom.nl>; [redacted] <[redacted]@nom.nl>
Onderwerp: Meerjarenplan NOM 2021-2024, Jaarplan NOM 2021 en Begroting NOM 2021

Beste aandeelhouders,

Hierbij ontvangen jullie van ons de volgende stukken:

1. Meerjarenplan NOM 2021-2024
2. Jaarplan NOM 2021
3. Begroting NOM 2021

De afgelopen periode hebben wij hard gewerkt aan het meerjarenplan 2021-2024. Het jaarplan 2021 (incl. budget) is onlosmakelijk verbonden aan het meerjarenplan en sturen we mee ter onderbouwing van de subsidieaanvraag 2021.
Daarnaast ontvangt u nog een nadere onderbouwing van de begroting met 3 uitgewerkte scenario's.
We adviseren jullie om eerst het meerjarenplan te lezen en vervolgens het jaarplan.

Via deze mail willen dienen we tevens het verzoek in voor verlening van de boekjaarsubsidie 2021. Willen jullie zo vriendelijk zijn dit verzoek te delen met de subsidiecollega's binnen jullie organisatie?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Groeien begint hier.

Meerjarenplan NOM (2021-2024)

21 december 2020

Woord vooraf

Ambitie & Momentum

Covid-19 heeft in 2020 de economie in de wereld en in Noord-Nederland enorm geraakt en structureel gewijzigd. Daarvoor zijn nationale crisismaatregelen genomen. Er zijn Europese, nationale en regionale herstelfondsen in de maak die beogen de economie in Noord-Nederland wendbaar te maken dan wel te houden.

Kansen door de economische transities op het gebied van circulariteit, duurzaamheid, energietransitie, gezonder leven en digitalisering van de industrie zijn er ook. Met bijbehorende fondsen als het Europese JTF.

In de portefeuille van de NOM heeft een aantal bedrijven het moeilijk. Maar er zijn er ook een paar die nieuwe investeerders hebben aangetrokken om verder te groeien. Hierdoor heeft de NOM een aantal exits gerealiseerd. Organ Assist, Original-G en Catawiki zijn daar mooie voorbeelden van.

Dit alles heeft tot gevolg dat het fondsvermogen van de NOM meer dan verdubbelt en dat er honderden miljoenen subsidies bestemd zijn voor de grote economische transities in Noord-Nederland.

Dat betekent dat de NOM de komende jaren het verschil kan maken voor haar stakeholders in Noord-Nederland. We hebben de ambitie en de middelen om de komende jaren stevig te investeren in startups, scale-ups en het innovatieve mkb. Door samen te werken in de ecosystemen om bij te dragen aan de grote transities. Op deze wijze kunnen we door te ontwikkelen en te investeren de subsidies ook daadwerkelijk absorberen. Er ontstaat zo een belangrijk momentum.

We weten ook dat vanwege alle middelen alle ogen op Noord-Nederland en de NOM zijn gericht.
Dat maakt onze drive, ambitie en energie om onze verantwoordelijkheid te nemen voor Noord-Nederland alleen maar groter.

Inleiding

Waarom dit plan?

Om de 4 á 5 jaar maakt de NOM een nieuw plan voor de middellange termijn, dat jaarlijks een update krijgt op basis van nieuwe inzichten. Dat plan is niet alleen intern belangrijk, het dient ook als basis voor de afspraken met de aandeelhouders in hun hoedanigheid als opdrachtgevers. Het vorige vierjarenplan begon in 2016, ook het jaar waarin de drie noordelijke provincies een 50% belang verworven in de NOM. In 2019 liep dit af en is, in verband met onder andere de verkiezingen voor provinciale staten, het lopende plan met een jaar verlengd.

In datzelfde jaar 2019 hebben de aandeelhouders van de NOM gezamenlijk een Strategisch Kader geschreven, waarbinnen de NOM met haar nieuwe strategie kan opereren. Dit Kader is belangrijke input voor het vierjarenplan. Ook de RIS3 voor de periode 2021-2027 is als leidraad voor de strategische keuzes gebruikt.

Aan het begin van 2020 heeft de directie besloten om bij het opstellen van een nieuwe strategie zich te laten begeleiden door adviesbureau Roland Berger. Dat heeft ertoe geleid dat er vlak voor de zomer een strategie document het levenslicht zag, dat met medewerkers en stakeholders is gedeeld. Drie belangrijke steekwoorden uit die strategie zijn:

- Integreren: de NOM gaat integraal ontwikkelen rondom een aantal programma's. Dat betekent dat alle disciplines van de NOM betrokken zijn. Deze beweging was al in gang gezet en wordt versterkt doorgevoerd.
- Focusseren: we gaan niet alles doen, we gaan keuzes maken. Dat betekent in praktijk dat we ons concentreren op 4 grote programma's.
- Professionaliseren: we gaan loslaten door binnen de programma's door te ontwikkelen en het management aan anderen over te laten, door ook bij onze participaties gerichter naar mogelijke exits te kijken en de adviserende en coördinerende rol in het verkrijgen van financiering (naast het verstrekken daarvan) verder uit te bouwen.

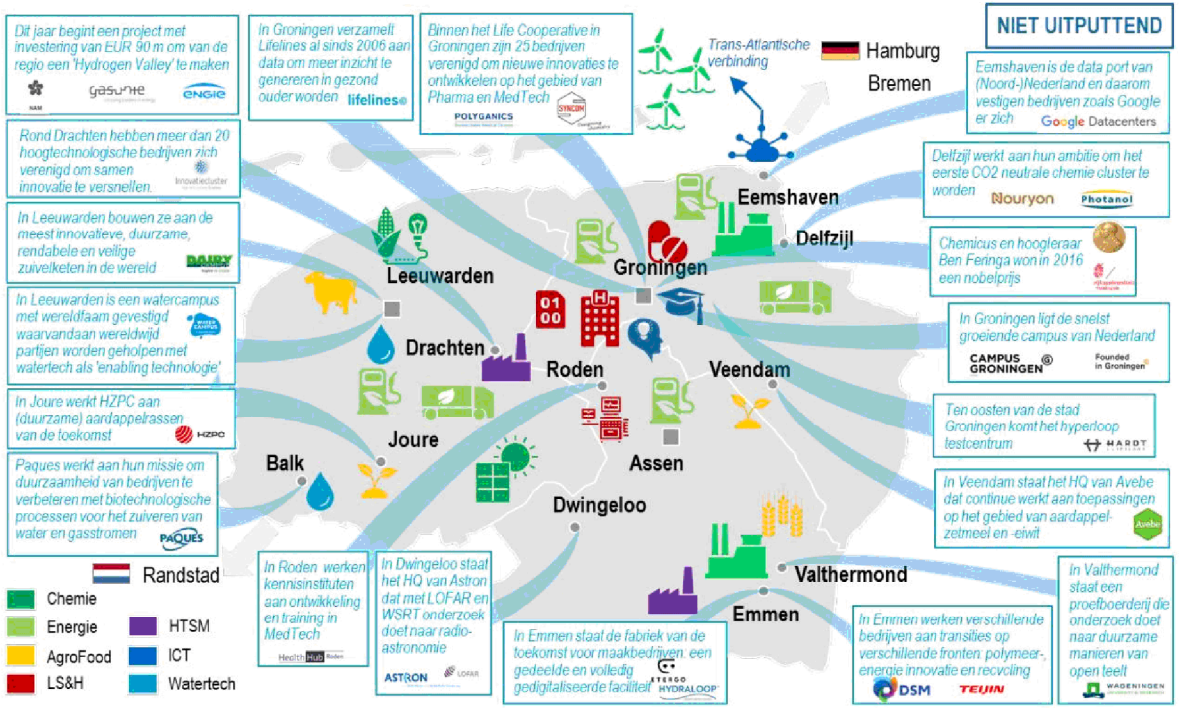
Deze strategie is de basis van ons vierjarenplan en van de keuzes die we daarin maken. Deze keuzes monden uiteindelijk uit in doelstellingen en een meerjarenbegroting. Het gedeelte daarvan dat betrekking heeft op investeren financieren we vanuit de opbrengsten van onze investeringsportefeuille. Voor het overige door bijdragen van onze aandeelhouders.

Ieder jaar maken we een vertaling van het meerjarenplan naar een jaarplan, met daarin ook onze doelstellingen voor het betreffende jaar, waarin ook gewijzigde inzichten en nieuwe ontwikkelingen worden meegenomen.. COVID-19 is zo'n nieuwe ontwikkeling die kan leiden tot een verschuiving van accenten. We verwachten voor de periode 2022-2025 in Q3 ook met een geactualiseerd meerjarenplan te komen.

0547 315514

De innovatiekracht van Noord-Nederland

De innovatiekracht van Noord-Nederland ligt in een aantal innovatieve sectoren die kansen bieden voor economische ontwikkeling...

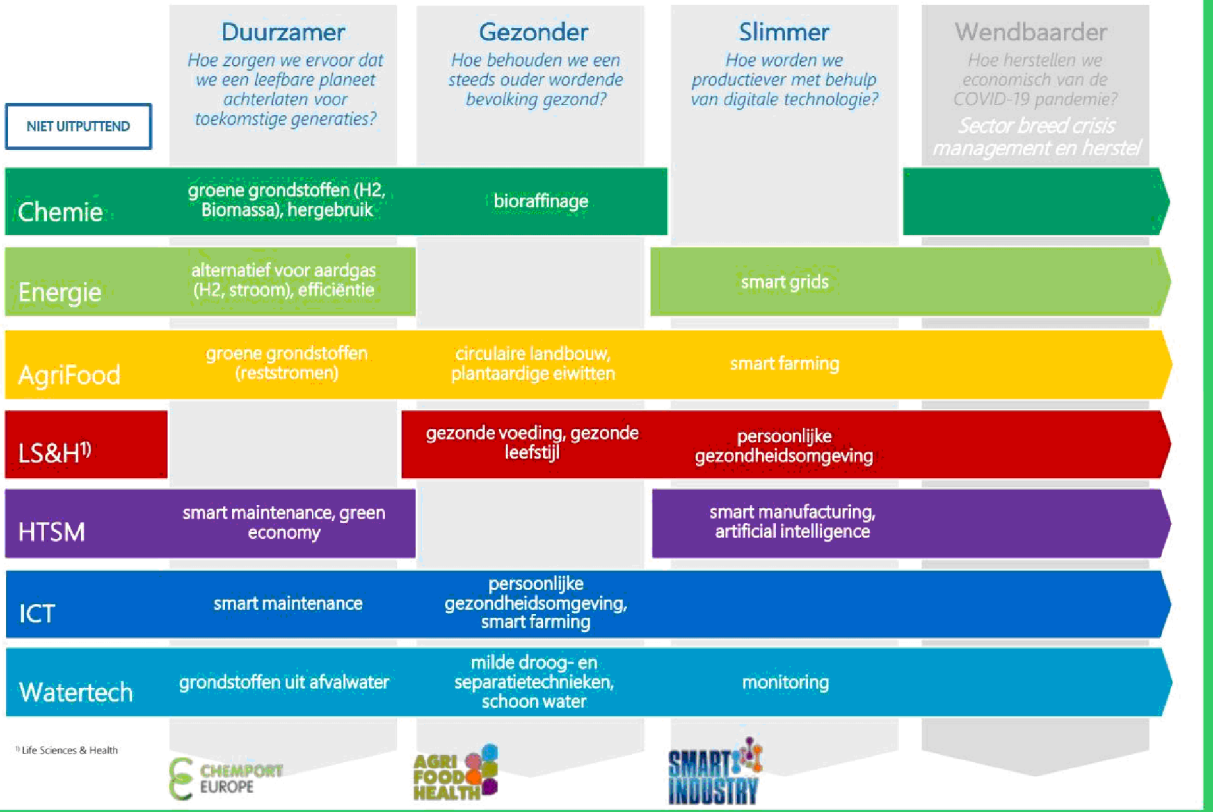

Hoofdpunten van het Strategisch Plan

...en die van belang zijn voor grote mondiale maatschappelijke uitdagingen

De NOM gaat focus aanbrengen. We doen dat op 3 grote transities, waarin Noord Nederland een bijdrage kan leveren.

Daarnaast heeft de Covid-19 pandemie laten zien dat we wendbaar moeten en kunnen zijn.

Ontwikkelen

Van strategie naar planning

De NOM ontwikkelt voor maximaal 4 grote innovatie-programma's zelf het ecosysteem. 2 daarvan (Chemport, Smart Industry) lopen al, de derde (AgrifFood/Health) is in ontwikkeling. Vanaf 2021 ontwikkelen we nieuwe programma's. Die kunnen volledig nieuw zijn en ook bestaan uit één of meerdere spinoffs van bestaande programma's.
Waterstof is het vijfde grote programma voor Noord-Nederland, daarvoor doet New Energy Coalition de ecosysteemontwikkeling.

Ontwikkelen

De rol van de NOM

Alle disciplines van de NOM doen in een integrale aanpak mee in de programma's (zoals Chemport Europe en Smart Industry Hub) die in Noord Nederland lopen en ontwikkeld worden.

Innoveren

- ontwikkelen van nieuwe (deel)programma's
- opzetten en vergroten van het netwerk rondom het programma, waarbij de focus ligt op het betrekken van innovatieve MKB bedrijven.
- programma ontwikkelen om nieuwe technologie ook binnen MKB-ondernemingen toe te passen.
- leggen van verbinding met nationale (en internationale) programma's
- versnellen van innovatie, onder andere door het opzetten van challenges

Acquireren *)

- binnen de programma's ontstaat behoefte aan nieuwe ondernemingen, zowel voor het leveren als het ontwikkelen van technologie. Een deel daarvan moeten we van buiten de regio aantrekken
- doordat hoogwaardige kennis en technologie wordt ontwikkeld en supply chains binnen de regio worden versterkt wordt de regio als vestigingsplaats aantrekkelijker.

Investeren

- financieren van ondernemingen die investeren in nieuwe technologie
- financieren van innovatieve bedrijven in een vroege fase, die binnen het programma zijn ontstaan.
- organiseren van financieringsarrangementen met meerdere partijen, waar nodig ook buiten de regio.

Investor ready maken (Flinc)

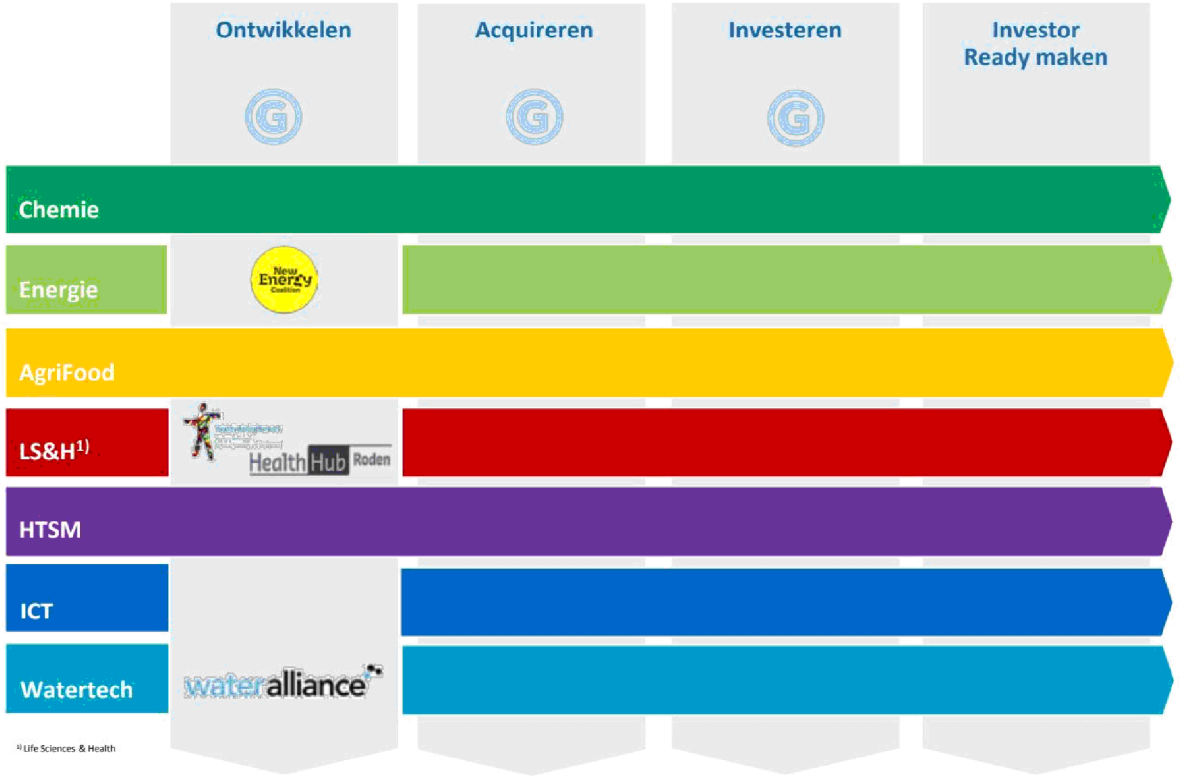
- binnen de programma's wordt (door startups) nieuwe technologie ontwikkeld. Om deze naar de markt te brengen is financiering nodig. Flinc helpt deze ondernemingen om hun plannen investor ready te maken en goed voorbereid aan tafel te komen bij financiers, waaronder fondsen en private investors. Hiervoor zet Flinc haar uitgebreide financieringsnetwerk in.
- Flinc helpt deze startups ook bij het goed in kaart brengen van hun potentiële markt door middel van market readyness programma's

*) als onderdeel van internationaliseren

Ontwikkelen

Samenwerking

NOM werkt samen met andere organisaties die onderdeel zijn van net innovatienetwerk. Iedere organisatie heeft daarin zijn eigen rol. Waar de NOM geen rol heeft pakt een partner dat op. Belangrijke samenwerkingspartner op een groot aantal gebieden is Campus Groningen .

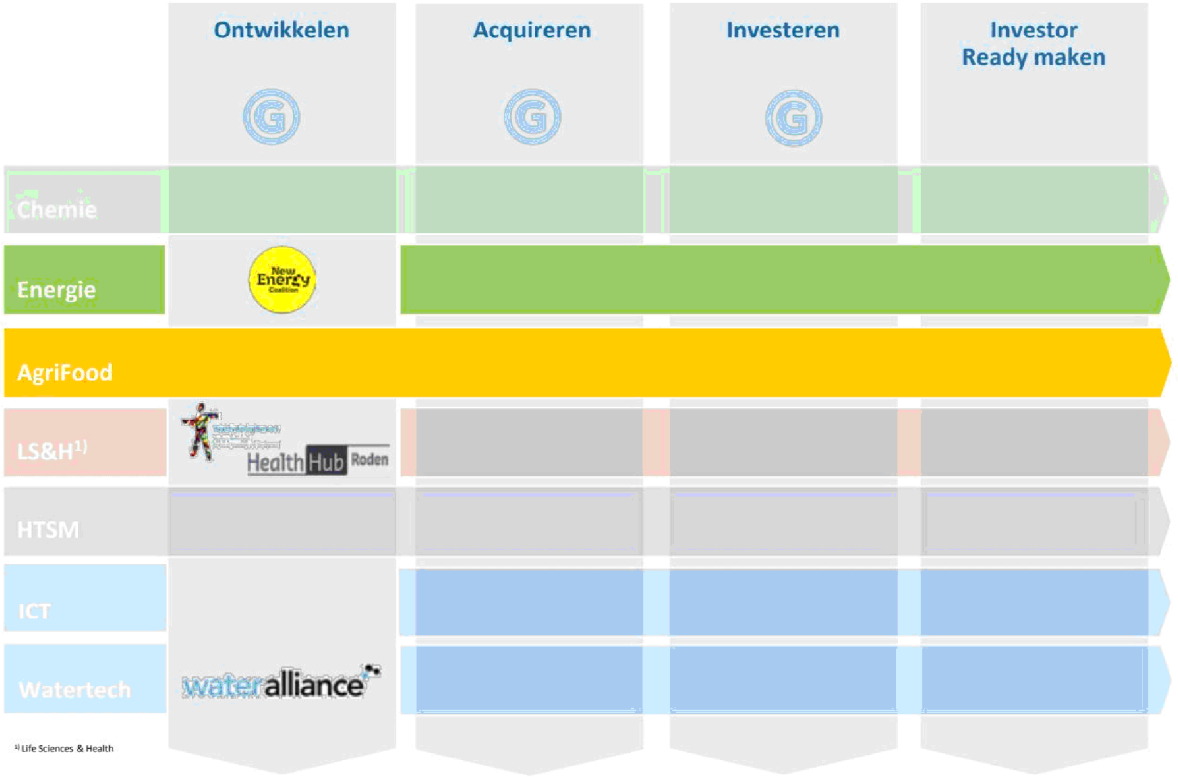

Ontwikkelen

Samenwerking

Twee voorbeelden:

- Bij Agrifood vullen wij alle rollen zelf in.
- Bij Energie wordt het ontwikkelen van nieuwe programma's door de New Energy Coalition gedaan. Wij werken nauw met ze samen in de rollen Acquireren, Investeren en Investor Ready maken. Wij sluiten daarvoor aan bij het Business Development overleg van NEC.

Ontwikkelen

Chemport Europe

De lange termijn doelstellingen van Chemport Europe

Chemport Europe is het ecosysteem waarin ondernemingen, samen met kennisinstellingen en overheden bezig zijn om de chemische industrie te transformeren. De ambitie is groene groei! De lange termijn doelstelling is om gezamenlijk te zorgen dat bedrijven:

1. maximaal (kosten)effectief en internationaal concurrerend te zijn. Hiermee zorgen we ervoor dat de chemie behouden blijft voor Noord Nederland
2. in 2050 volledig circulair en CO2 neutraal produceren. Hiermee zorgen we voor de benodigde bedrijfscontinuiteit en 'licence to operate'. Zon, wind, groene grondstoffen, ketensamenwerking en circulaire business modellen zijn onderdeel van de oplossing. Hiermee zijn we een aantrekkelijke vestigingslocatie.
   Noord Nederland is al eeuwenlang sterk in landbouw en decennia in chemie. Deze twee werelden worden steeds meer met elkaar verbonden.
3. het komende decennium voldoende medewerkers met de juiste opleiding en competenties hebben én kunnen aantrekken. Deze banen in de procesindustrie zorgen voor een duidelijke regionale economische bijdrage. Medewerkers moeten hiervoor ervaren dat zij een positieve bijdrage leveren aan de maatschappelijke opdrachten waarvoor de industrie staat.
4. Innovaties realiseren. Hiermee zorgen we voor het instant houden van de concurrentiekracht van bedrijven. Bedrijven zijn onderdeel van een open-innovatie ecosysteem voor circulaire conversie van 'nonvirgin' grondstoffen en biogene (rest)stromen en geavanceerde fabricage- en verwerking. Zowel in Groningen als in Emmen en rondom het National Testcentrum Circulaire Polymeren in Heerenveen worden nieuwe technologieën ontwikkeld en ingezet om te komen tot een veel groter percentage hergebruik van kunststoffen dan nu het geval is.

0547 315514

Ontwikkelen

Chemport Europe

Binnen Chemport Europe is al een groot netwerk van partners ontwikkeld, in de komende 4 jaar wordt dit verder uitgebouwd.

Het netwerk groene chemie

Ontwikkelen

Chemport Europe

De doelstellingen van Chemport Europe voor de komende 4 jaar zijn concreet gemaakt.

De belofte in aantallen (in de regio die directe versterking van de keten genereert)

- 500 directe duurzame arbeidsplaatsen;
- 10 productievestigingen, waarmee 1 miljard aan bedrijfsinvesteringen gegenereerd wordt en 40 hectare grond functioneel bestemd;
- 1 multinational in de regio;

De belofte op inhoud

- Erkenning verkrijgen voor Chemport en de individuele clusters als koploper in Nederland en Europa;
- Ontwikkeling van een regionale innovatieagenda voor de chemie met stevige inbreng van regionale bedrijven (incl. digitalisering);
- Opzetten van een regionaal fonds voor vergroening & cleantech en operationaliseren in samenwerking met Nederlandse of Europese partijen;
- Samen met bedrijven locatie specifieke wensen met betrekking tot CO2 reductie realiseren;
- Bijdrage leveren aan uitvoering van IndustrieAgenda Eemsdelta en Procesindustrie-Agenda Drenthe

De belofte op infrastructuur

- Betere aansluiting op Nederlandse en Europese financieringsinstrumenten realiseren;
- Een inhoudelijke bijdrage leveren aan plannen voor relevante verbindende fysieke infrastructuur.

De belofte op locaties

Groningen

- Innolab Agrifood, Innolab Chemie en Zernike Advanced Processing zijn gevuld;
- Pilot faciliteit operationeel te hebben als onderdeel van ontwikkelpijplijn;
- Fysieke infrastructuur aan te laten sluiten op nieuwe chemie (H2 backbone, industrie water, afvalwaterzuivering).

Fryslân

- Nationaal Testcentrum Circulaire Plastics in Heerenveen inzetten voor de verdere ontwikkeling van het hergebruik van kunststoffen

Drenthe

- Te komen tot een programmatische invulling van de Campus Emmen met onder meer studenten, bedrijven en nieuwe toepassingen;
- Te zorgen voor eenduidige propositie
- Uitbouwen positie op gebied van duurzame kunststoffen.

Ontwikkelen

Smart Industry

De lange termijn doelstellingen van Smart Industry

In de afgelopen jaren is door smart industry-projecten bij Fokker en Philips, en vervolgens door het programma Region of Smart Factories en het opzetten van Technologies Emmen een netwerk van bedrijven, kennisinstellingen en koepelorganisaties ontstaan dat zich vol op het slimmer maken van de industrie in Noord Nederland heeft gericht. Dit wordt de komende jaren versterkt door ervoor te zorgen dat:

1. door de Smart Industry Hub, de European Digital Innovation Hub en de Artificial Intelligence hub een belangrijk deel van de (MKB-) ondernemingen in Noord Nederland een stap maakt op weg naar slimmer en duurzamer produceren.
2. in Noord Nederland een robuust ecosysteem (kennisinstellingen, technologieleveranciers) ontwikkeld is, waarin de benodigde kennis is verankerd om het brede MKB stappen te laten zetten in digitalisering. Er is een cultuur van continue verbetering opgezet die leidt tot een versterking van de concurrentiepositie van bedrijven in Noord Nederland
3. Industry 5.0 is opgezet, waarin het ook gaat over het ontwikkelen van circulaire bedrijfsprocessen. Industry 5.0 staat voor de combinatie van Smart Industry (slim produceren), circulariteit en groene chemie en is dé weg naar een duurzaam verdienmodel en een inclusieve arbeidsmarkt. Noord Nederland heeft een unieke uitgangspositie om een van de koplopers te worden.
4. productie geregionaliseerd wordt. Producten voor de Europese markt worden in Europa gemaakt. Smart Industry zorgt voor een verlaging van de kostprijs van producten waardoor produceren in de regio weer attractief wordt.

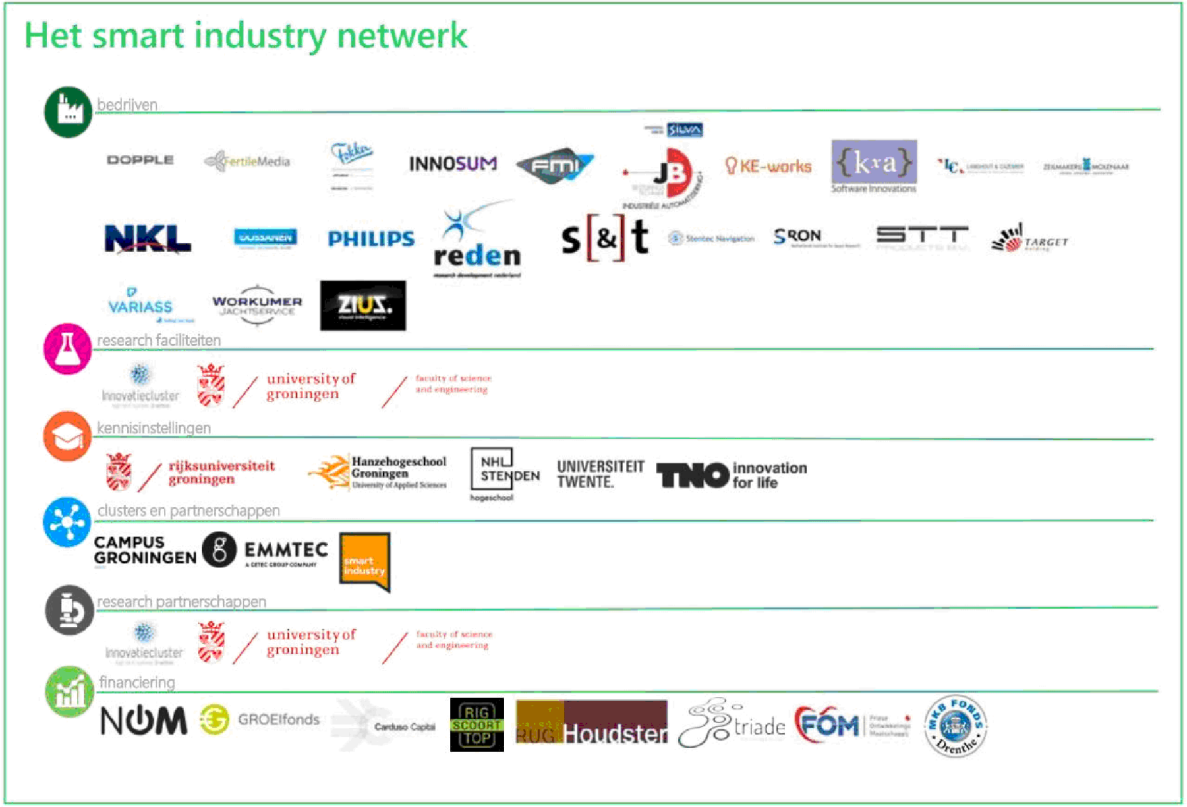
Tot 2030 leiden deze programma's tot een investering van 75 tot 100 miljoen in onderzoek, innovatie en direct in ondernemingen, die hun processen slimmer gaan inrichten. In totaal zullen er tussen de 300 en 500 bedrijven bij betrokken zijn.

0547 315514

Ontwikkelen

Smart Industry

Binnen Smart Industry is al een groot netwerk van partners ontwikkeld, in de komende 4 jaar wordt dit verder uitgebouwd.

Ontwikkelen

Smart Industry

De doelstellingen van Smart Industry voor de komende 4 jaar zijn concreet gemaakt.

De belofte in aantallen (in de regio die directe versterking van de keten genereert)
- 275 bedrijven die een Smart Industry Assessment doen, waarvan meer dan 150 vervolgstappen zetten.
- 2 nieuwe ondernemingen per jaar die hun productie onderbrengen bij Technologies Added

De belofte op inhoud
- Zorgdragen voor de uitvoering en de uitbouw van de Smart Industry Hub.
- Samen met de RUG de lead nemen in het ontwikkelen van de European Digital Innovation Hub en de Artficial Intelligence Hub en daarbinnen een programma ontwikkelen voor Green Economy
- Ontwikkelen van een uitbreiding van de Smart Industry Hub naar Industry 5.0 via een programma vergelijkbaar met Region of Smart Factories. Daarin zal een grote focus worden gelegd op circulaire businessmodellen.
- Opzetten van een reshoring programma
- Propositie maken voor het acquireren van maakindustrie.

De belofte op infrastructuur
- Betere aansluiting op Nederlandse en Europese financieringsinstrumenten realiseren;
- Uitbreiding van Technologies Added en uitrol van het Shared Smart Factory concept in Groningen en Friesland

De belofte op locaties

Groningen
- Innolab Engineering is gevuld
- Skillslab Smart met focus op artificial intelligence draait op volle toeren

Fryslân
- Shared Facilities Center van het InnovatieCluster Drachten is doorontwikkeld tot breed Skillslab met focus op 'smart products'
- Er staat een nieuwe faciliteit voor shared manufacturing rondom onder andere agrifood en watertechnologie

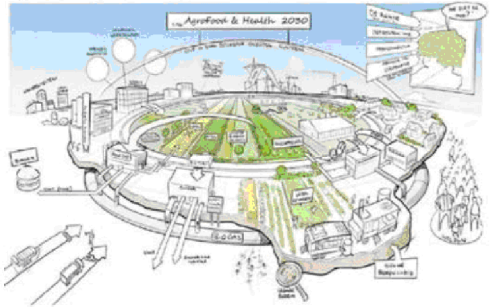
Drenthe
- Technologies Added heeft 2 nieuwe partners per jaar binnengehaald.
- Smart Industry onderdeel van de nieuwe Campus Emmen
- Er staat een multi-nodaal Skillslab met focus op smart manufacturing

0547 315514

Ontwikkelen

AgriFood & Health

De lange-termijn doelstellingen van het programma tot 2030

Het AgriFood & Health programma is nu in ontwikkeling en zal naar verwachting in 2021 van start gaan. Aanjagers zijn 4 grote coöperaties: Avebe, Friesland Campina, Cosun Beet Company en Agrifirm. Dit is een omvangrijk programma met in potentie een grote impact in de transitie naar een gezondere sector en voeding.

1. Gezonde en gebalanceerde voeding: productie van hoogwaardige ingrediënten voor humane voeding ("Sustainable Diets"), die een gunstige combinatie van nutriënten (eiwitten, micronutriënten, vezels, koolhydraten, etc.) bevatten en daarmee aansluiting vinden bij het dieet van de toekomst, als onderdeel van een integraal gesloten agrifood systeem.
2. Duurzame dierlijke en plantaardige eiwitproductie: een robuust plantaardig (eiwit) voedselproductiesysteem. Algehele vermindering impact agrisector op milieu, met een vitale bodem, schoon en veilig oppervlakte- en grondwater, en verbetering van de bovengrondse en ondergrondse biodiversiteit.
   Van monocultuur naar natuur-inclusieve en kringlooplandbouw
   Transitie van 60%-40% dierlijk- plantaardig eiwit naar 40%-60%
3. Energie-efficiëntie en circulaire verwerking: focus zal liggen op het efficiënt en economisch rendabel benutten van de grondstoffen die van het land komen. Nadruk zal liggen op minimale processing waardoor de componenten zo veel mogelijk in hun natuurlijke matrix blijven waardoor bio-beschikbaarheid en nutritionele waarde gemaximaliseerd worden. Hierdoor worden tegelijkertijd bij- en zijstromen alsook de energiebehoefte van processing geminimaliseerd.
4. Non-food toepassingen van niet-eiwit stromen gericht op het sluiten van koolstof-, stikstof- en fosfaatkringloop
   Ketenbenadering: alle (non-food) bij- en zijstromen hebben een economische renderende, liefst hoogwaardige toepassing; efficiënte verwaarding van alle componenten. Visie is om een aantal generieke processen te ontwikkelen waarin grootschalig een beperkt aantal producten gemaakt kan worden. Wij geloven dat biomassa alleen dan renderend kan worden ingezet. Toegevoegde waarde van biomassa reststromen: Na voeding en feed, bioplastics en polymeren, chemie- en energiesector.

Het consortium dat het programma ontwikkelt verwacht in de periode tot 2030 een bedrag van 150 tot 200 miljoen Euro te investeren in nieuwe technologie en processen.

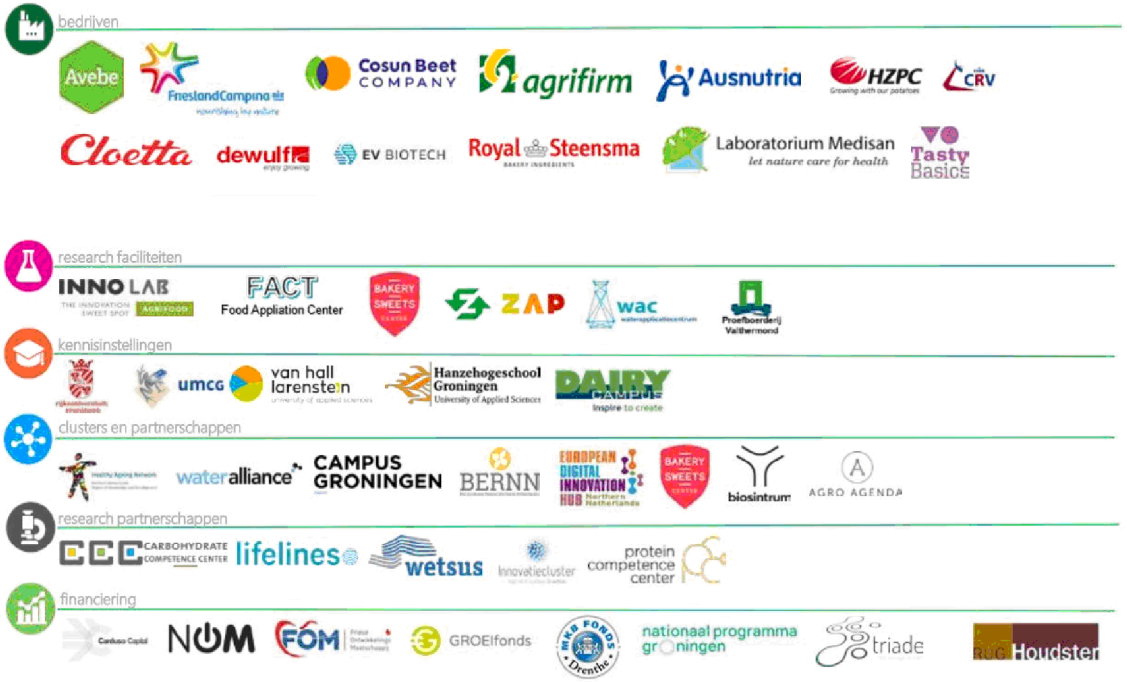
0547 315514

Ontwikkelen

AgriFood & Health

Binnen AgriFood & Health is een begin gemaakt met het opzetten van een netwerk.

Het AgriFood & Health netwerk

Ontwikkelen

AgriFood & Health

De doelstellingen van AF&H voor de komende 4 jaar moeten nog concreet worden gemaakt. Dit zijn onze verwachtingen. Gedurende 2021 zal dit volledig geconcretiseerd moeten worden.

De belofte in aantallen (in de regio die directe versterking van de keten genereert)

- innovatieprojecten met een totale omvang van 25 miljoen
- 25 miljoen investeringen door bedrijven die aan het programma deelnemen
- vestiging van ten minste 5 nieuwe (internationale) bedrijven in Noord Nederland. Dit programma maakt de regio aantrekkelijk door hoogwaardige kennis en een duurzame en geavanceerde supply chain.

De belofte op inhoud

- Uitrol van het programma over heel Noord Nederland en aansluiten op landelijke initiatieven (voedselwaarde, smart farming, eiwittransitie)
- Erkenning krijgen dat Noord Nederland bij de koplopers behoort op het gebied van duurzame en gezonde voeding en op de verwerking van de grondstoffen daarvoor.
- Ontwikkelen van een regionale innovatieagenda met de betrokken ondernemingen en het inzetten van het lokale MKB en de kennisinstellingen om deze agenda uit te voeren en te versnellen.
- Nieuwe gewassen die in Noord Nederland kunnen worden geteeld.

De belofte op infrastructuur

- Betere aansluiting op Nederlandse en Europese financieringsinstrumenten realiseren;

De belofte op locaties

Groningen

- Innolab Agrifood, Innolab Chemie en Zernike Advanced Processing zijn gevuld

Fryslân

- Dairy Campus heeft een stevige rol in het duurzaam maken van de keten (kringlopen sluiten, smart farming)
- Wetsus, CEW, Wateralliantie en FACT leveren een stevige bijdrage aan de verduurzaming van de productieketens

Drenthe

- Proefbedrijf 't Kompas in Valthermond heeft een belangrijke rol in het duurzaam maken van de akkerbouw. (kringlopen sluiten, smart farming)

0547 315514

Ontwikkelen

Nieuwe programma's

Naast 3 lopende programma's wordt 2021 gebruikt om nieuwe programma's te ontwikkelen.

Naast de 3 lopende programma's gaan we in 2021 en daarna werken aan de ontwikkeling van nieuwe programma's. Dat kan een groot programma op een nieuw onderwerp binnen de 3 transities zijn. Het kunnen ook 1 of meerdere projecten zijn die als spinoff van bestaande programma's worden ontwikkeld. Mogelijke voorbeelden zijn

1. Een consortium onder leiding van Witec in Stadskanaal en het UMCG voert op dit moment een project uit dat gericht is op 3D-printen van implantaten. Het is de moeite waard te onderzoeken of rondom dit initiatief een ecosysteem te ontwikkelen is dat nieuwe, hoogtechnologische medische technologie ontwikkelt en produceert.
2. Een onderdeel van het AgriFood & Health programma is het verminderen van het energieverbruik in het droogproces van de betrokken bedrijven (slimmer drogen). In Noord Nederland, meer specifiek binnen de Water Alliantie, is er een aantal bedrijven dat daar technologie voor heeft ontwikkeld of daarmee bezig is. Dit lijkt voldoende potentie te hebben om een apart programma voor op te zetten, ook omdat de technologie wereldwijd inzetbaar is.
3. Een mogelijk volgende stap in het smart industry programma is de uitbreiding naar wat ook wel "Green economy" of industry 5.0 wordt genoemd. Daarin is het de bedoeling producten zo te ontwerpen dat ze makkelijk geproduceerd en ook makkelijk gerepareerd en hergebruikt kunnen worden. Kortom, de hele levenscyclus van een product wordt circulair.
4. Een andere mogelijke volgende stap in Smart Industry is het opzetten van een programma voor het reshoren van productie.
5. Gevolg van de COVID-19 crisis is dat er een nieuw beeld is ontstaan van sectoren die het goed doen in een crisis en sectoren die als eerste hard worden geraakt. Door gericht te investeren in kansrijke sectoren en daarmee transities te versnellen kunnen we ons uit de COVID-19 crisis ontwikkelen en investeren
6. In het verlengde van de European Digital Innovation Hub en de AI coalition is een verdere verdieping in IT technologie (zoals bijvoorbeeld Blockchain en de toepassing daarvan) een richting die we kunnen onderzoeken.

0547 315514

Ontwikkelen

Lopende trajecten

De NOM is betrokken bij een aantal projecten dat al loopt. Deze betrokkenheid zal ook in 2021 en daarna worden voortgezet.

Met enige regelmaat wordt de NOM gevraagd een (operationele) bijdrage te leveren aan een project. Als dit projecten zijn die passen in de transities en onze bijdrage past in de diensten die we leveren zullen we daar in het algemeen aan meewerken. Voorbeelden van projecten waarin we nu een bijdrage leveren zijn:

1. PGO Netwerk Noord. In dit project, dat uitgevoerd wordt door een consortium met onder andere Philips, de Friesland, Stichting Gerrit en het MCL, worden nieuwe diensten ontwikkeld die aansluiten bij een Persoonlijke GezondheidsOmgeving. In zo'n omgeving kan iedere burger zijn persoonlijke gezondheidsdata bewaren en delen met zorgverleners. Dat gaat van medische onderzoeksgegevens en röntgenfoto's tot informatie uit een sporthorloge. Het is de verwachting dat bestaande diensten en apps worden aangesloten en ook dat er partijen nieuwe producten gaan ontwikkelen. Flinc zal in dit programma kansrijke startups investeringsklaar maken en naar financiering begeleiden.

2. Medicijnresten uit Afvalwater. Dit is een project van HANNN waarin technologie wordt ontwikkeld om resten van geneesmiddelen uit afvalwater te halen. Daarmee wordt voorkomen dat deze in het oppervlaktewater komen, wat tot risico's voor de volksgezondheid kan leiden. Wij hebben hier een kleine adviserende rol, bijvoorbeeld om bedrijven uit het watercluster bij het project te betrekken.

3. Strategische ondersteuning van de Wateralliantie. In de afgelopen jaren hebben we een grote bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de Wateralliantie tot wat het nu is. Daarbij is een zelfstandig opererende afdeling business development opgezet waardoor wij nu operationeel meer afstand kunnen nemen. Het is wel van belang de Wateralliantie van advies te blijven voorzien op basis van kansen en trends in de markt Daar zullen we gemiddeld 1 dag per week voor vrij maken. Doelstelling is om een versnelling van de groei van het watercluster teweeg te brengen via een factor 10 programma.

0547 315514

Investeren

Waar investeren we in

Het stopt niet bij de activiteiten die we vanuit de ontwikkelprogramma's uitvoeren!

We kijken breed naar kansrijke ondernemingen en zorgen voor een gedegen portfolio. Daarbij is een positief financieel rendement een uitgangspunt.

Door zelf in ondernemingen te investeren leveren we een belangrijke bijdrage aan de transities. Het investeren in nieuwe ontwikkelingen brengt ook risico's met zich mee en daarom investeren we ook in andere meer volwassen ondernemingen die groei-ambities hebben en in overname-trajecten. Dat doen we deels zelf, deels ook via fondsen die bij ons in beheer zijn.

1. Investeren in verschillende sectoren. Net als in het verleden zullen wij ook in de toekomst blijven investeren in een breed portfolio van bedrijven. Daarbij gaat de aandacht primair uit naar de zeven sectoren waarin Noord Nederland sterk is en daar zullen wij ons actief inzetten om leads en kansrijke proposities te vinden. Ook buiten deze zeven sectoren zullen wij blijven investeren in bedrijven die zich bij ons melden en die aan de investeringscriteria voldoen.

   Uitgangspunt blijft dat we een generalistisch investeringsfonds zijn met een focus op de zeven genoemde sectoren. We investeren conform de actuele aandeelhoudersinstructie zoals vastgesteld door de aandeelhouders van de NOM.

2. Portfoliobeheer en exit. Binnen het beheer van ons portfolio van bedrijven gaan we werken aan een kwaliteitsimpuls. Rondom participaties gaan we een breder team inzetten om voortdurend te kijken of we de onderneming sneller en beter kunnen laten groeien. Daarbij spelen de sectorcommunities een belangrijke rol in het beschikbaar maken van kennis (intern en extern) en netwerken.

   Het exit beleid is herijkt en opnieuw geformuleerd. Twee keer per jaar wordt de exit planning en kalender besproken en opnieuw vastgesteld. Wat niet verandert is dat we blijven streven naar een afgewogen portfolio, om de risico's beheersbaar te houden en een positief financieel rendement te realiseren. Dat betekent ook dat we zullen blijven investeren in overnames en groei.

3. Rendement en revolverendheid. Conform de uitgangspunten van de aandeelhoudersinstructie streven we naar een positief financieel rendement op de investeringsportefeuille. Daarnaast maken we het maatschappelijk rendement van de portefeuille inzichtelijk. Opbrengsten uit de investeringsactiviteiten worden revolverend ingezet voor nieuwe investeringen.

0547 315514

Investeren

Waar investeren we in

Via provinciale fondsen investeren we ook in ondernemingen buiten de doelgroep van de NOM.

Ook in het herstel na Covid-19 spelen we een rol.

Voor startende ondernemingen op een laag TRL niveau onderzoeken we deelname in een nieuw fonds.

4. Beheer regionale fondsen en samenwerking. Samenwerking met en tussen fondsen die wij beheren voor provincies en derden zullen we daar mogelijk intensiveren. Uitgangspunt is een effectief en breed aanbod van investeringsmogelijkheden voor het Noordelijk MKB in alle fases van de onderneming. Dankzij de regionale fondsen kunnen we ook een financieringsproduct aanbieden voor sectoren en situaties waarin de aandeelhoudersinstructie niet voorziet.

5. Herstel en groei. Samen met het ministerie van EZK en de drie noordelijk provincies zullen we ideeën en plannen ontwikkelen om de middelen uit Den Haag en Europa, bestemd voor herstel en groei in en na de huidige economische situatie op een effectieve manier in te zetten.

   Een mogelijke uitwerking is een Noordelijk Acquisitiefonds dat zich zal gaan richten op voor Noord Nederland belangwekkende en structuurversterkende investeringstrajecten in een vaak vroege en risicovolle fase (zoals bijvoorbeeld Avantium). Fondsopzet en modellen worden daarvoor de komende tijd ontwikkeld.

   Daarbij wordt onderzocht welke aantrekkelijke voorwaarden zullen kunnen worden toegepast, binnen EU staatssteunregels. Gezien de beoogde samenwerking met andere partijen, het hoge risicoprofiel en de mogelijk gunstige voorwaarden heeft het onderbrengen van deze investeringen in een separaat fonds, beheerd en uitgevoerd door de NOM de voorkeur. Onze dienstverlening zal breder zijn dan alleen investeren, ook het uitvoeren van een coördinerende rol tussen alle betrokken Noordelijke partijen (fondsen en subsidieverleners) hoort hier bij.

6. Vroege fase financiering. De gezamenlijke regionale ontwikkelingsmaatschappijen nemen in Nederland meer dan 50% van de risicofinanciering in een vroege fase voor hun rekening (bron: NVP). Daarmee zijn startups in alle fases een belangrijke doelgroep van de NOM. Wij zullen hier dus in blijven investeren.

   In 2021 zullen we voor de vroege en de startup fase een vereenvoudigd financieringsproduct aanbieden met een daarbij behorende standaard overeenkomst. Daarmee zijn de voorwaarden vooraf transparant en kunnen discussies over de voorwaarden bij afronding van een financieringstraject worden voorkomen.

   Voor de Vroege Fase Financiering vinden daarnaast gesprekken plaats met Triade Investments, RUG Houdstermaatschappij en Investeringsfonds Groningen om tot een gezamenlijk financieringsaanbod te komen onder de naam Fast Future Fund, dat in heel Noord Nederland ingezet kan worden. Ons eigen aanbod van vroege fase financiering zal hier op afgestemd worden om duidelijkheid en transparantie naar de markt te bewerkstelligen.

0547 315514

Investeren

Waar investeren we in

We kijken voortdurend of onze producten nog passend zijn.

Belangrijk is dat we voldoende dealflow hebben. We versterken daarom de leadgeneratie.

Ook de samenwerking met andere ROM's en InvestNL zal worden versterkt.

7. Herijking financieringsproducten. Basisproducten blijven aandelenkapitaal en (achtergestelde) leningen. Ook bij startende ondernemingen en jonge groeiende bedrijven waar de kapitaalbehoefte relatief laag is zal per propositie onderzocht worden of een aandeelhouderspositie mogelijk is. Dit alles vanuit het uitgangspunt een goede balans in de portefeuille tussen risico, financieel en maatschappelijk rendement te behouden.

8. Leadgeneratie. Leadgeneratie is een prioriteit om daarmee een goede positie binnen het investeringsnetwerk in Noord Nederland te behouden en te versterken. Daarnaast moet de investeringsportefeuille op peil blijven, zowel in omvang als in een evenwichtige samenstelling. De afgelopen jaren is de omvang van de portefeuille gedaald, deze beweging zal omgezet moeten worden in groei met kwalitatief goede investeringen.

   Immers een brede en kwalitatief afgewogen investeringsportefeuille is van belang om op termijn goede vooruitzichten te houden op financieel en maatschappelijk rendement. Het continu kunnen waarmaken van die uitgangspunten is de basis van het voortbestaan van de investeringsactiviteiten vanuit de NOM als ontwikkelingsmaatschappij.

   In de afgelopen jaren is het aanbod van risico kapitaal binnen het MKB sterk gegroeid. Daarentegen zien we, juist in de huidige situatie, een terughoudende opstelling van de banken als verstrekkers van vreemd vermogen. Vanuit Investeren zal een acquisitieplan opgezet worden waarbij ingezet zal worden op bekendheid van de NOM als risicofinancier en investeerder en op het genereren van kwalitatief goede leads en uiteindelijk investeringen.

   Daarbij zullen de sectorcommunities samen met de investment managers, een actieve rol hebben in het identificeren en leggen van het eerste contact met beloftevolle ondernemingen. Daarnaast is het goed onderhouden van ons netwerk op regionaal en nationaal niveau van groot belang. Het gaat dan om goede relaties met andere fondsen (inclusief crowdfunding platforms), banken, private investeerders en tussenpersonen als accountants en (M&A) adviseurs.

9. Landelijke samenwerking. De samenwerking met de andere ROM's, geïntensiveerd met de uitvoering van de COL regeling, zal verder inhoud worden gegeven. Daarbij hoort ook de invulling en uitbouw van de samenwerking met InvestNL.

0547 315514

Investeren

Diensten die we leveren

Naast onze eigen fondsen voeren wij ook het fondsmanagement van een aantal regionale fondsen uit.

Naast het investeren in bedrijven uit het eigen investeringsfonds leveren wij diensten aan derden.

Dit doen we door de directievoering van een aantal regionale fondsen en het beschikbaar stellen van professioneel investment management via Fonds Support Noord dat als back office fungeert voor zowel onze eigen fondsen als voor fondsen die we voor derden beheren. Daarin is een aantal gradaties, van volledig fondsbeheer en directievoering tot administratieve verwerking.

FOM. Directievoering en volledig beheer (inclusief investment management).
Aandeelhouder: provincie Friesland

GROEIfonds/EBG . Directievoering en volledig beheer (inclusief investment management).
Aandeelhouder: stichting Economic Board Groningen (EBG)

MKB Fonds Drenthe. Directievoering en volledig beheer (inclusief investment management).
Aandeelhouder: provincie Drenthe

Investeringsfonds Groningen (IFG). Directievoering en volledig beheer (inclusief investment management).
Aandeelhouder: provincie Groningen

G Force Capital. Administratief beheer
Aandeelhouders: IFG [95%], Manco [5%]

0547 315514

Investor ready maken

Flinc

De lange-termijn doelstellingen van het programma

Ruim tien jaar geleden is de NOM begonnen met (toen nog het project) Flinc. Belangrijkste doel toen, en nu nog steeds, is om startups te helpen bij het verkrijgen van financiering om ze sneller en beter te laten groeien. Het belang daarvan is dat de startups van nu de economie van morgen vormgeven. Inmiddels is Flinc een volwaardige en belangrijke dienstverlening van de NOM geworden.

Innovatieve Startups in Drenthe, Fryslân en Groningen komen in aanmerking als ze een innovatief idee, product of dienst hebben. Voorwaarden zijn dat het vernieuwend is voor de markt en er een werkend prototype is. Het moet schaalbaar en ook technisch, commercieel en financieel haalbaar zijn. Tenslotte moet er ook een team staan dat in staat moet worden geacht de ontwikkeling te realiseren en het ook succesvol in de markt te zetten.

1. Versterken van de positie van Flinc in de keten. Flinc wordt nog meer onderdeel van het proces binnen de NOM om ondernemingen aan financiering voor innovatie en groei te helpen. Dit doen wij door in te zetten op het bevorderen van de kwaliteit van leads en het verankeren van onze positie in het ecosysteem.

2. Samenwerking met Techleap versterken: Flinc als partner voor de regionale vertaling van de activiteiten van Techleap. Wij beogen de toegankelijkheid tot markten, kapitaal en talent voor startups en scale-ups gevestigd in Noord-Nederland verder te bevorderen.

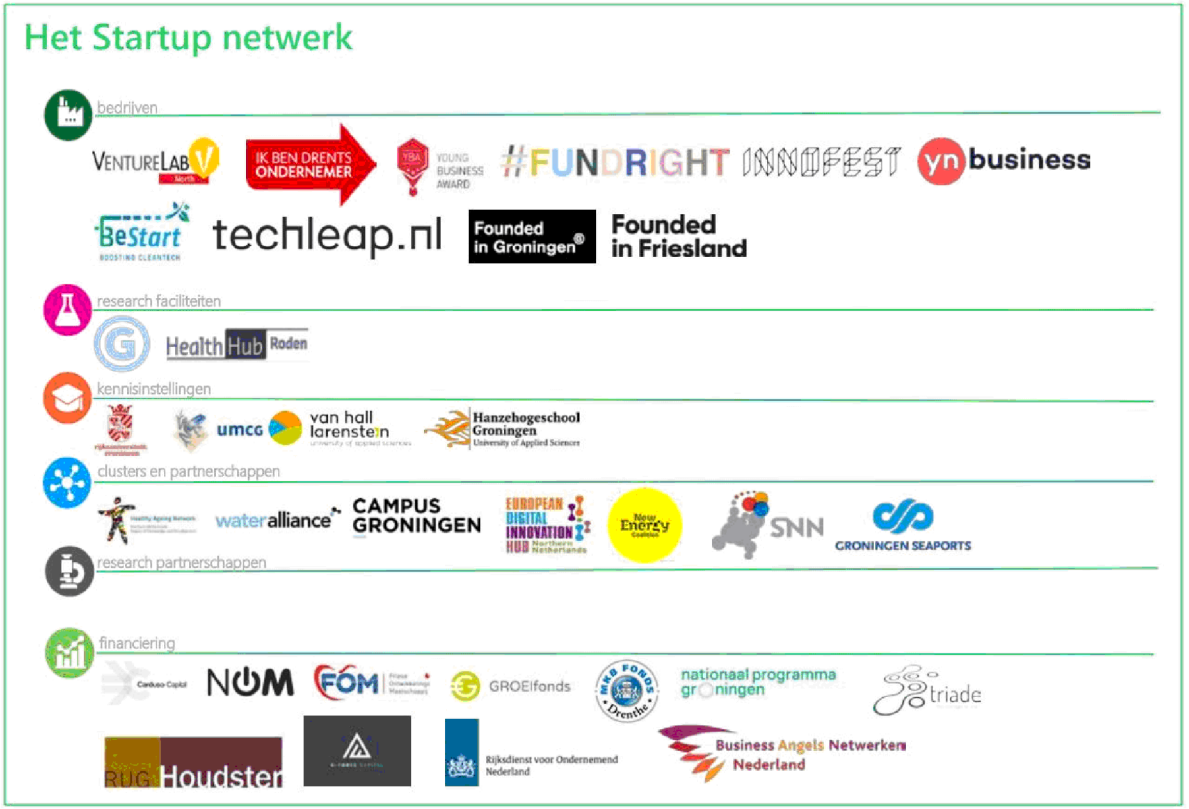
3. Professionaliseren van onze dienstverlening door het (samen met de andere ROM's) opzetten van landelijke ondersteuningsprogramma's. De focus ligt op een data gedreven aanpak met als hoger doel om de investeerbaarheid van vroege fase startups te vergroten.

0547 315514

Investor ready maken

Flinc

Flinc heeft een groot netwerk, van organisaties die startups ondersteunen tot financiers.

Investor ready maken

Flinc

De doelstellingen van Flinc voor de komende 4 jaar moeten nog concreet worden gemaakt.

De belofte in aantallen (in de regio die directe versterking van de keten genereert)

- Aantal gefinancierde bedrijven: >70
- Financieringsvolume: 19.000.000 euro
- Aantal nieuwe arbeidsplaatsen: >400

De belofte op inhoud

- (De dienstverlening van) Flinc heeft een versterkte positie binnen en buiten NOM. Dat doen we door wij in te zetten op het bevorderen van de kwaliteit van alle leads, ook die bij NOM en de beheerde fondsen voorliggen. We realiseren dat door de samenwerking met partijen uit het ecosysteem te bevorderen en de dienstverlening van Flinc te verbreden met andere programma's en investmentmanagers te trainen. Daarnaast maken we de ondernemer wegwijs maken in het complexe financieringslandschap en hebben we de dienstverlening voor NOM portefeuillebedrijven verbreed.

- De samenwerking met Techleap is versterkt: Techleap richt zicht op het vergroten van de toegankelijkheid tot markten, kapitaal en talent voor innovatieve startups. Daarvoor stellen wij ons netwerk open en zetten ons als partner in voor programma's (o.a. Groningen Open) om de toegankelijkheid tot markten te vergroten voor startups. Daarnaast vergroot Flinc de toegankelijk tot kapitaal door haar financieringsnetwerk verder uit te breiden en te verstevigen in lijn met de innovatieprogramma's en strategie van de NOM (o.a. clusterspecifieke fondsen en business angels). Flinc geeft invulling aan de pijler talent door fors in te zetten op diversiteit en inclusiviteit. Doel is dat portfoliobedrijven van de NOM binnen 3 jaar een managementteam hebben met minimaal 35% vrouwen. Datzelfde percentage moet over drie jaar gelden voor het eigen investmentteam van de NOM.

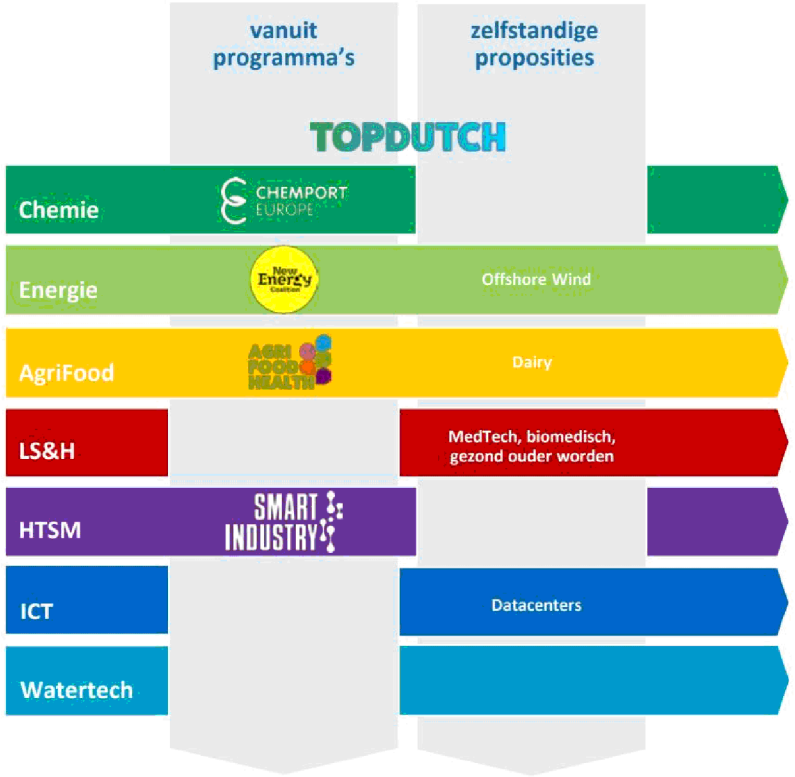
- Professionaliseren van onze dienstverlening: het verder uitrollen van o.a. een landelijk investor readiness programma, market readiness programma, corona rebuild programma en talentprogramma (ROM breed). We gaan hiermee toewerken naar een meer data gedreven aanpak. Er is nog veel ruimte voor verbetering in het vroege fase financieringslandschap in Nederland. Het ecosysteem is versnipperd en het lerend vermogen is klein. (Noord-)Nederland is gebaat bij een gezamenlijke data gedreven aanpak om de investeerbaarheid van vroege fase startups te vergroten.

0547 315514

Acquisitie

Andere focusgebieden

Naast acquisitie vanuit de ontwikkelprogramma's van de NOM hebben we ook proposities voor deelgebieden van een aantal sterke sectoren in Noord Nederland. Alle proposities zijn te vinden op TopDutch.com en worden actief gedeeld met het NFIA en ook met andere intermediaire partijen.

Internationaliseren

Exportbevordering en Investor Relations

De NOM is convenantpartner van T&INL en voert voor Invest in Holland het Investor Relations programma uit.

Naast het ontwikkelen van programma's, het acquireren van en investeren in bedrijven het investor ready maken van Startups en Scaleups is een tweetal andere activiteiten onderdeel van de uitvoering van onze strategie.

1. Export bevorderen. In het verleden was dit een element van de dienstverlening van de Kamer van Koophandel. Die heeft dit echter beperkt tot voorlichting. Zowel de ROM's als werkgeversorganisaties en RVO hebben geconcludeerd dat Nederland kansen laat liggen als er gaan ondersteuning wordt gegeven aan het exporterende bedrijfsleven in Nederland. Door een aantal publieke en private partijen is daarom Trade & Innovate NL opgezet. Daarvan is de NOM convenantpartner, specifiek voor Drenthe. Drenthe heeft via Ik Ben Drents Ondernemer al een tijd een goed opgezet programma lopen voor exportondersteuning. Door dit bij landelijke initiatieven aan te sluiten kunnen we gebruik maken van initiatieven die op andere plaatsen in het lande worden ontwikkeld. Bijvoorbeeld seminars van RVO of ander partners en deelnamen van Drentse ondernemers aan handelsmissies die door andere regio's worden georganiseerd. Onze doelstelling is om ook de provincies Fryslân en Groningen aan te laten sluiten

2. Relaties met bestaand bedrijfsleven onderhouden. Vanuit Invest in Holland loopt, naast acquisitie, het programma Investor Relations. In dit programma hebben wij op directieniveau gesprekken met buitenlandse investeerders in de regio. Doel daarvan is tweeledig: het opbouwen van een goede relatie, zodat de onderneming onze support zoekt op het moment dat zich kansen of bedreigingen voordoen, en het verzamelen van informatie over het vestigingsklimaat in Nederland. Dat dit programma van belang is blijkt wel uit de resultaten van de afgelopen jaren, waarin een groot gedeelte van de nieuwe arbeidsplaatsen en de investeringen voortkwamen uit projecten van bestaande investeerders.

   Naast buitenlandse ondernemingen onderhouden wij ook nauw contact met strategische Nederlandse accounts in de regio, waarbij de doelstelling gelijk is aan het Investor Relations programma.

Communicatie

Positionering

De eigenschappen van de NOM, onze waarden, doelen en sterke punten

Merkidentiteit

De NOM is een betrouwbare, dynamische en competente partner voor ondernemers in Noord-Nederland die advies- en financieringstrajecten op maat verzorgt. Ondernemers worden wijzer van de input van NOMMERS en worden uitgedaagd het maximale uit de onderneming te halen. De NOM is een benaderbare partner waarvan je energie krijgt.

We werken volgens 4 basisprincipes

1. De ondernemer staat centraal, we dagen uit
2. We zijn een betrouwbare en onafhankelijke partner voor ondernemers
3. We bieden maatwerk om ondernemers te laten groeien
4. We delen kennis & competentie

Pitch

De NOM is een investeringsmaatschappij die financiering en advies op maat biedt aan innovatieve ondernemers die willen groeien of zich willen vestigen in Noord-Nederland. Wij helpen ondernemers verder met geld, connecties en kennis. Bij de NOM staan ondernemers centraal, wij staan niet vóór, maar náást de ondernemer. Onze diensten zijn onafhankelijk, laagdrempelig en creatief. Zij dragen bij aan de groei van ondernemers en verstevigen daarmee de noordelijke economie op een duurzame manier. Groeien begint hier.

Welk probleem lossen we op, wat is de toegevoegde waarde van de NOM en welk resultaat levert dit op.

Groeien begint **hier.**

0547 315514

Communicatie

Onze bekendheid

Om de bekendheid van de NOM en van de regio te vergroten zetten we een breed scala van communicatiemiddelen in.

Voor de periode 2021-2024 hebben we twee actielijnen geformuleerd:

- We gaan de communicatie over de NOM en onze activiteiten naar al onze externe stakeholders versterken. Tevens gaan we communiceren over de randvoorwaarden die nodig zijn om de economie van Noord-Nederland structureel te versterken.
- We gaan de communicatie over Noord-Nederland verder invullen via de TopDutch campagnes (bij een akkoord vanuit de provincies). Daarnaast versterken we de relatie met het NFIA door sectorcommunitiess in te zetten voor Invest in Holland proposities en acquisitie activiteiten. Daarin spreken we gezamenlijk doelstellingen af zoals het aantal leads en strategische acquisities.

Bekendheid met het merk NOM en helderheid over de propositie NOM is een belangrijke maatstaf voor succes. In oktober 2020 is een tevredenheidsonderzoek uitgevoerd waarbij 79% aangaf een gunstig tot zeer gunstig beeld te hebben van de NOM. Het is onze ambitie om in 2024:

- Onze naamsbekendheid met 25% te verhogen
- De bekendheid met onze volledige propositie verbreden. Specifiek voor Innoveren en Investor ready maken met 20%.

Om gezien te worden als leidende organisatie op het gebied van innovatie en economische versterking in Noord-Nederland zetten we in op kennisdeling (thought leadership).

- We publiceren minimaal 1x per maand een kennisartikel;
- Nommers hebben zitting in jury's of delen expertise op verzoek van samenwerkingspartners. Dit gebeurt minimaal 3x per maand;
- We delen 1x per maand een podcast;
- We organiseren maandelijks een webinar of leveren een inhoudelijke bijdrage aan een webinar van samenwerkingspartners

De leadgeneratie wordt verder versterkt door in te zetten op online marketing via whitepapers met focus op lead nurturing: het proces van volgen en bewerken van leads met conversie als doel. Momenteel wordt een plan uitgewerkt om onze dienstverlening (inclusief regionale fondsen) integraal aan te bieden met één pijplijn voor bedrijven zodat een bedrijf het best passende aanbod krijgt. Hier vloeien marketing- en communicatieacties uit voort die in 2021 geïmplementeerd worden.

Groeien begint **hier.**

Algemeen

Omgevingsfactoren

Om versterking van de economie in de regio mogelijk maken moeten ook de randvoorwaarden op orde zijn. We zien daar wel een aantal knelpunten

Ons doel is het realiseren van een robuuste economie in Noord Nederland, resulterend in een hoog niveau van welzijn en duurzame werkgelegenheid. Er is een aantal omgevingsfactoren van belang waarop wij als NOM geen directe invloed hebben. Deze onderwerpen zullen we bij voortduring blijven agenderen:

1. De infrastructuur in de regio moet op orde zijn
   - Voldoende aansluitcapaciteit voor nieuwe en bestaande bedrijven. Met name op het elektriciteitsnetwerk wordt dit steeds nijpender.
   - Dark Fiber capaciteit: voor een steeds slimmer wordende regio is het hebben van capaciteit op het internet en de beschikbaarheid daarvan in alle delen van de regio van levensbelang. Onderdeel daarvan is ook de uitrol van 5G.
   - Fysieke infrastructuur. De verbindingen over de weg binnen en de regio en naar andere delen van het land en Europa zijn in orde. Knelpunten zijn treinverbindingen met de Randstad en Duitsland. Daarvoor zijn er verschillende initiatieven in Noord Nederland zoals, de Lelylijn, Wunderline en de verbetering van het spoor tussen Groningen en Zwolle

2. Locaties in de regio op orde!
   - Een groot aantal bedrijventerreinen in Noord-Nederland heeft nog een verouderde uitstraling. Dit vraagt om additionele investeringen door de regio.
   - Het beschikbare aantal locaties voor het vestigen van (met name) grotere ondernemingen begint een knelpunt te worden. Ook dit vraagt actie van de regio.

3. Talent beschikbaar.
   - Belangrijk knelpunt is dat in een aantal belangrijke sectoren in Noord Nederland een gebrek aan talent optreedt. Daarbij gaat het om alle niveaus van opleiding.

0547 315514

Algemeen

Inzet van de NOM

Om het meerjarenplan van de NOM te kunnen uitvoeren is een operationele bezetting van in totaal 36,6 FTE nodig. Dit is exclusief overhead (administratie, communicatie, secretariaat), gedetacheerden en opdrachten

		Ontwikkelen	Acquireren	Investeren	Investor Ready maken	Communicatie
programma's	CHEMPORT EUROPE	0,8	0,5			0,6
	AGRI FOOD HEALTH	1				
	SMARTS INDUSTRY	1	0,5			
	NIEUW	0,8				
sectoren	energie		0,5			
	LS&H		1			
	ICT		1			
	watertechnologie	0,2	0,5			
overige projecten			2		2,9	
fondsbeheer	NOM			8,0		
	FOM			2,0		
	MKB fonds Drenthe			2,0		
	IFG			1,0		
	GROEIfonds			2,6		
	FSN			3,3		
	analyse	0,5	0,5	2,0		
	management	0,5	0,5	1,0		
totaal operationeel		4,8	7	21,9	2,9	0,6

0547 315514

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Algemeen

Budget

Het meerjarenplan van de NOM kan worden uitgevoerd met dit budget.

Budget NOM	2021	2022	2023	2024
Investeren				
Opbrengsten				
Rente- en provisiebaten				
Rente deposito's				
Ontvangen dividenden				
Opbrengst commissariaten				
Resultaat verkopen participaties				
Beheer Fondsen				
Voorziening voor financiële vaste activa				
totaal				
Kosten				
Personeelskosten				
Overige kosten				
totaal				
Resultaat				
Ontwikkelen, Acquireren en Investor Ready maken				
Opbrengsten				
Staat der Nederlanden				
Bijdrage Provincies				
Bijdrage acquisitie Gemeenten				
Opbrengst Detachering				
Diensten aan derden				
totaal				
Kosten				
Personeelskosten				
Overige kosten				
totaal				
Resultaat				
Totaal Resultaat				

[redacted]

5.1.1c

0547 315514

NOM 2.0

Welke stappen gaan we nemen?

Met de ontwikkeling van dit meerjarenplan zijn we niet klaar, zoals we in ons *woord vooraf* hebben geformuleerd. We zien bewegingen, onder andere in het kader van herstelprogramma's, die maken dat we in 2021 gaan werken aan een volgende versie van het meerjarenplan: NOM 2.0. Wij gaan beschikking krijgen over meer middelen en die willen we inzetten om innovatie in Noord-Nederland nog meer vaart te geven.

Om te komen tot een goed plan voor NOM 2.0, waarin duidelijk is hoe wij denken de aanvullende middelen binnen de NOM in te gaan zetten willen wij het volgende proces gaan volgen:

1. Inspiratiefase: door gesprekken met mensen in onze omgeving, door te brainstormen en door te kijken naar voorbeelden van producten en diensten die op andere plaatsen al werken maken we een breed overzicht van ideeën. We hebben onder andere al gesproken met 5.1.2e (fondsmanager Newion), 5.1.2e (voormalig directeur OostNL), 5.1.2e (heeft de fondsen van IQ opgezet) en ook met een aantal "jonge honden" in onze eigen organisatie. Wij willen ook de inspiratiesessie met de RvC op 19 januari gebruiken om ideeën te toetsen en op te halen. Half februari willen we de beste ideeën selecteren.

2. Onderzoeksfase: deze loopt parallel met de inspiratiefase. Hierin gaan we waar nodig onderzoek uit (laten) voeren naar de behoeften in de markt. Daarbij kan het gaan om wat DGA's verwachten van de NOM, om te bekijken wat de toename van het aantal business angels betekent voor ons risicoprofiel en of we (ook voor ondernemers) aanvullende financiering uit Europese fondsen kunnen realiseren.

3. Ontwerpfase: We gaan de ideeën die we verzameld hebben verder uitwerken tot concrete plannen. Een deel daarvan kunnen we intern aanpakken, voor een deel zullen we ook andere partijen nodig hebben. Bovendien zullen we in deze fase ook al moeten beginnen draagvlak te krijgen bij onze aandeelhouders en bij stakeholders. Omdat sommige plannen relatief snel te implementeren zullen zijn en andere meer tijd nodig hebben is onderdeel van de ontwerpfase ook een implementatieplanning. Planning hiervoor is om dit in de RvC van 9 april 2021 te bespreken.

   - De nieuwe plannen zullen waarschijnlijk tot gevolg dat er ook nieuwe activiteiten bijkomen en functies veranderen. Onderdeel van het implementatieplan is ook een HR-plan.
   - Er zullen ook effecten zijn op de begroting van 2021 en verder, deze effecten hebben we ook aan het eind van de ontwerpfase in grote lijnen in beeld.
   - De scheidslijn tussen investeren en de andere activiteiten zal waarschijnlijk diffuser worden: we moeten dus ook een discussie voeren met onze aandeelhouders over het alloceren van kosten en over kruisfinanciering.
   - Ook over de eis om het vermogens in stand te houden moet met de aandeelhouders worden gesproken om te voorkomen dat 2021 (in plaats van 2016) het nieuwe peiljaar wordt.

4. Implementatiefase: voor alle plannen die we gaan doorvoeren wordt een NOMmer verantwoordelijk. Op basis van de implementatieplanning zullen we de nieuwe producten en diensten gaan ontwikkelen en uitrollen.

0547 315514

NOM 2.0

Planning

De NOM heeft de **ambitie** om de komende jaren die voor Noord-Nederland een belangrijk **momentum** zijn een cruciale partij te zijn die het verschil gaat maken.

Dit zijn de vervolgstappen die we gaan nemen om te komen tot NOM 2.0

De voorgestelde planning is:

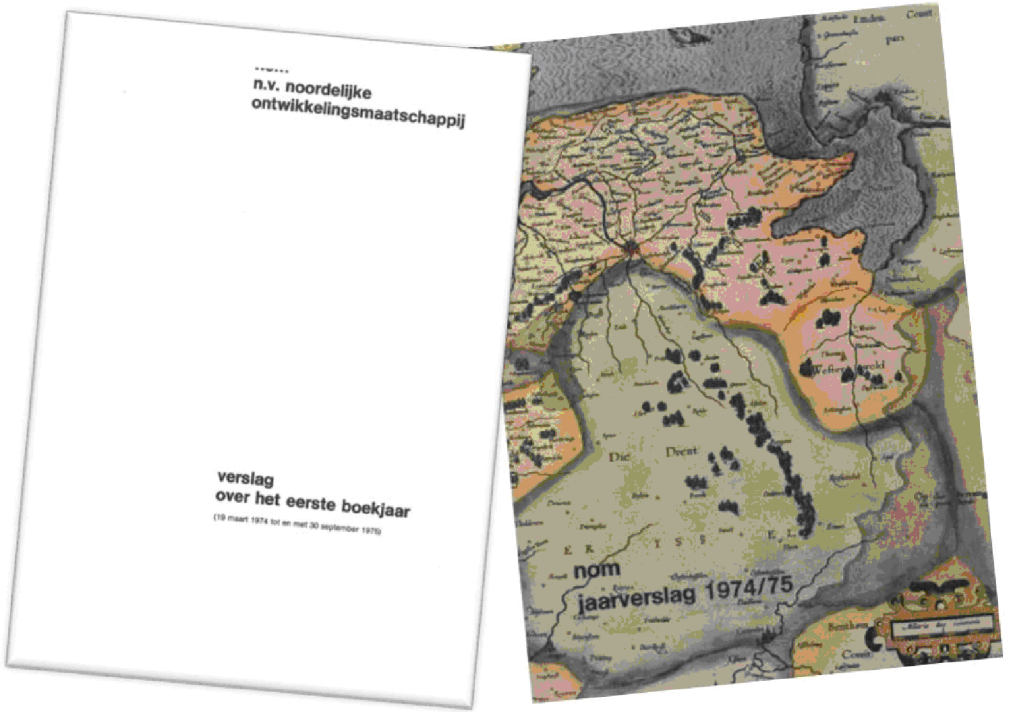
- We gebruiken de inspiratiesessie met de RvC op 19 januari 2021 om nieuwe ideeën te toetsen en ook om verdere inbreng van de RvC te krijgen.
- Eerste uitwerking ideeën, nader onderzoek en eventueel consultatie externe partijen en aandeelhouders doen we januari en februari 2021.
- Presentatie van de selectie van de meest kansrijke ideeën in de RvC 19 februari 2021.
- De twee maanden daarna ontwerpen we concrete plannen en per plan ook een implementatieplan. Presentatie daarvan in de RvC van 9 april 2021. Onderdeel hiervan is ook een dashboard om de voortgang te kunnen volgen. Deze voortgang wordt een vast onderdeel van de RvC agenda.
- In de periode na 9 april gaan we de plannen implementeren en ook een aangepast meerjarenplan schrijven, dat vervolgens in de jaarlijkse cyclus wordt besproken en vastgesteld door de RvC.

0547 315514

Algemeen

Tot slot

In 2024 bestaat de NOM 50 jaar!

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Groeien begint hier.

Jaarplan NOM 2021

5 november 2020

Inleiding

Waarom dit plan?

Om de 4 á 5 jaar maakt de NOM een nieuw plan voor de middellange termijn, dat jaarlijks een update krijgt op basis van nieuwe inzichten. Dat plan is niet alleen intern belangrijk, het dient ook als basis voor de afspraken met de aandeelhouders in hun hoedanigheid als opdrachtgevers. Jaarlijks leidt dit meerjarenplan tot een uitwerking voor het komende jaar in de vorm van een jaarplan.

Het jaarplan van de NOM voor 2021 ziet er anders uit dan in voorgaande jaren. Vlak voor de zomer van 2020 heeft onze nieuwe strategie het levenslicht gezien en daarin wordt onze focus verschoven naar grotere programma's met impact en in lijn met de transities en de RIS3. Drie belangrijke steekwoorden uit die strategie zijn:

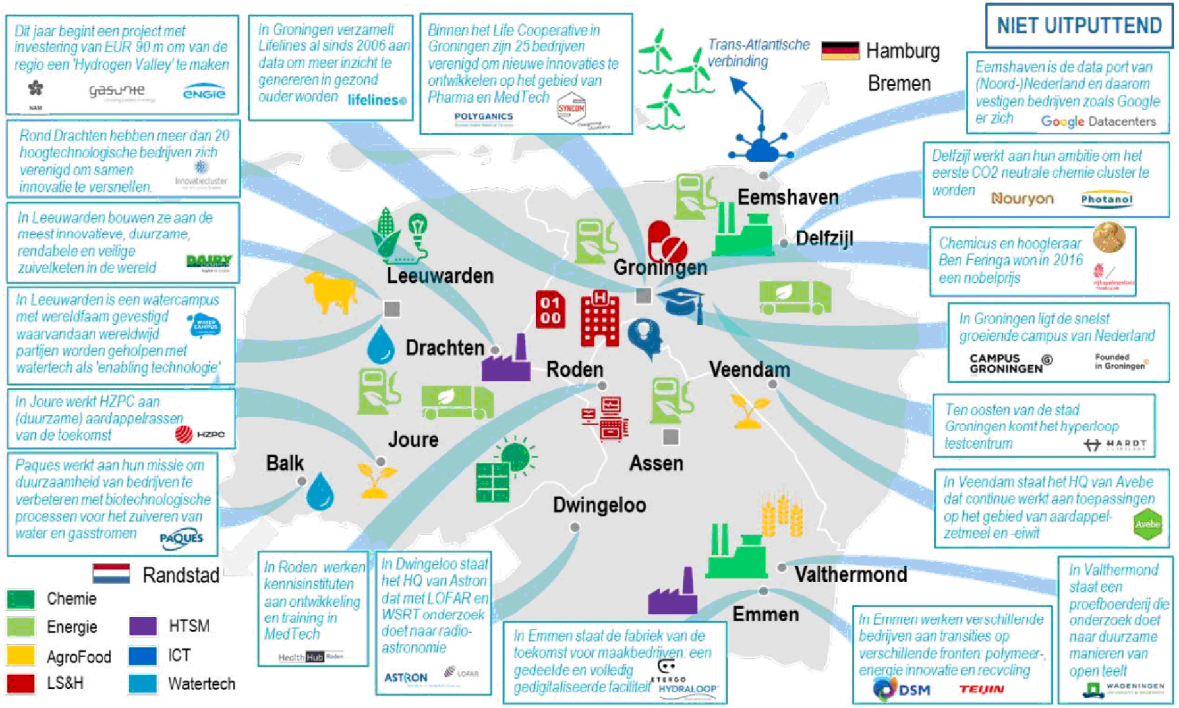
- Integreren: de NOM gaat integraal ontwikkelen rondom een aantal programma's. Dat betekent dat alle disciplines van de NOM betrokken zijn. Deze beweging was al in gang gezet en wordt versterkt doorgevoerd.
- Focusseren: we gaan niet alles doen, we gaan keuzes maken. Dat betekent in praktijk dat we ons concentreren op 4 grote programma's
- Professionaliseren: we gaan loslaten door binnen de programma's door te ontwikkelen en het management aan anderen over te laten, door ook bij onze participaties gerichter naar mogelijke exits te kijken en ook een rol te spelen in het verkrijgen van financiering (naast het verstrekken daarvan).

In dit jaarplan laten we zien wat onze rol is in de programma's die nu lopen en die in de komende jaren worden opgestart. Naast kwantitatieve bevat het ook kwalitatieve doelstellingen zoals op te leveren deelprojecten en milestones.

0548 315515

De innovatiekracht van Noord-Nederland

De innovatiekracht van Noord-Nederland ligt in een aantal innovatieve sectoren die kansen bieden voor economische ontwikkeling...

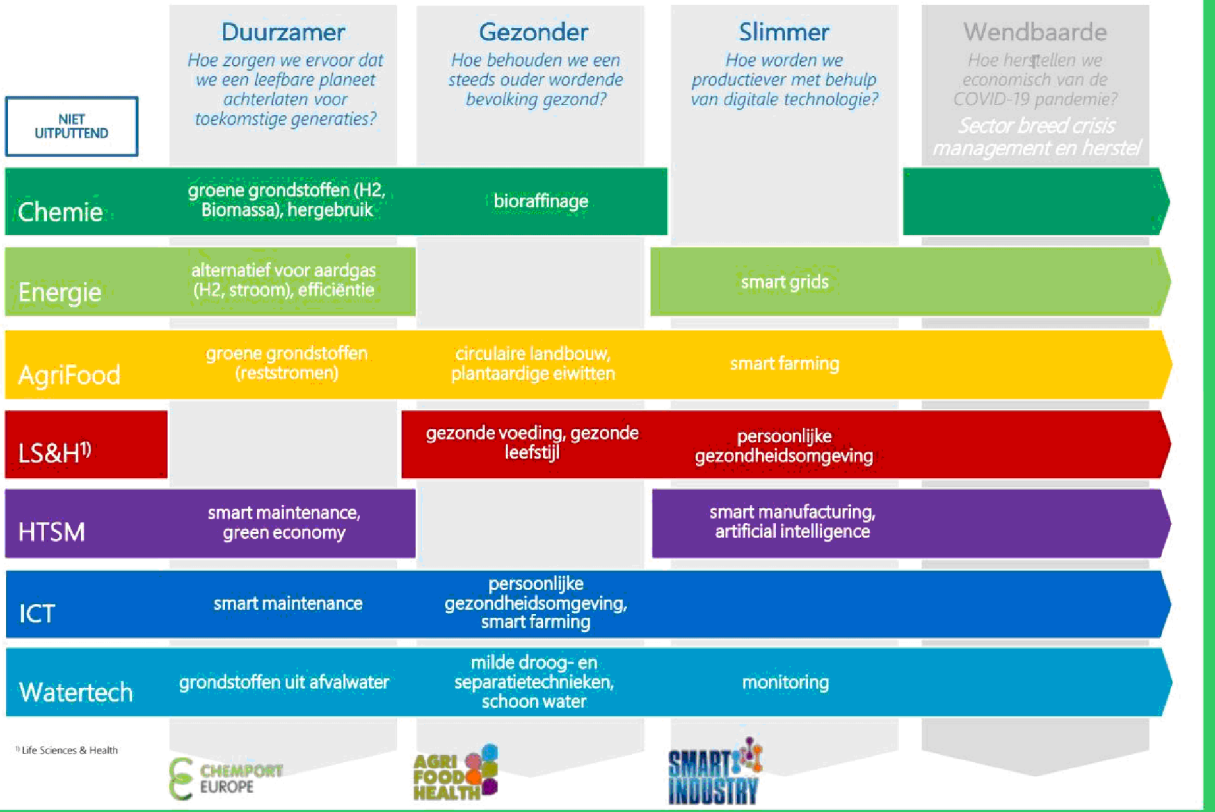

Hoofdpunten van het Strategisch Plan

...en die van belang zijn voor grote mondiale maatschappelijke uitdagingen

De NOM gaat focus aanbrengen. We doen dat op 3 grote transities, waarin Noord Nederland een bijdrage kan leveren.

Daarnaast heeft de Covid-19 pandemie laten zien dat we wendbaar moeten en kunnen zijn.

Ontwikkelen

Van strategie naar planning

De NOM ontwikkelt voor maximaal 4 grote innovatie-programma's zelf het ecosysteem. 2 daarvan (Chemport, Smart Industry) lopen al, de derde (AgrifFood/Health) is in ontwikkeling. Vanaf 2021 ontwikkelen we nieuwe programma's. Die kunnen volledig nieuw zijn en ook bestaan uit één of meerdere spinoffs van bestaande programma's.
Waterstof is het vijfde grote programma voor Noord-Nederland, daarvoor doet New Energy Coalition de ecosysteemontwikkeling.

Ontwikkelen

De rol van de NOM

Alle disciplines van de NOM doen in een integrale aanpak mee in de programma's (zoals Chemport Europe en Smart Industry Hub) die in Noord Nederland lopen en ontwikkeld worden.

Innoveren

- ontwikkelen van nieuwe (deel)programma's
- opzetten en vergroten van het netwerk rondom het programma, waarbij de focus ligt op het betrekken van innovatieve MKB bedrijven.
- programma ontwikkelen om nieuwe technologie ook binnen MKB-ondernemingen toe te passen.
- leggen van verbinding met nationale (en internationale) programma's
- versnellen van innovatie, onder andere door het opzetten van challenges

Acquireren *)

- binnen de programma's ontstaat behoefte aan nieuwe ondernemingen, zowel voor het leveren als het ontwikkelen van technologie. Een deel daarvan moeten we van buiten de regio aantrekken
- doordat hoogwaardige kennis en technologie wordt ontwikkeld en supply chains binnen de regio worden versterkt wordt de regio als vestigingsplaats aantrekkelijker.

Investeren

- financieren van ondernemingen die investeren in nieuwe technologie
- financieren van innovatieve bedrijven in een vroege fase, die binnen het programma zijn ontstaan.
- organiseren van financieringsarrangementen met meerdere partijen, waar nodig ook buiten de regio.

Investor ready maken (Flinc)

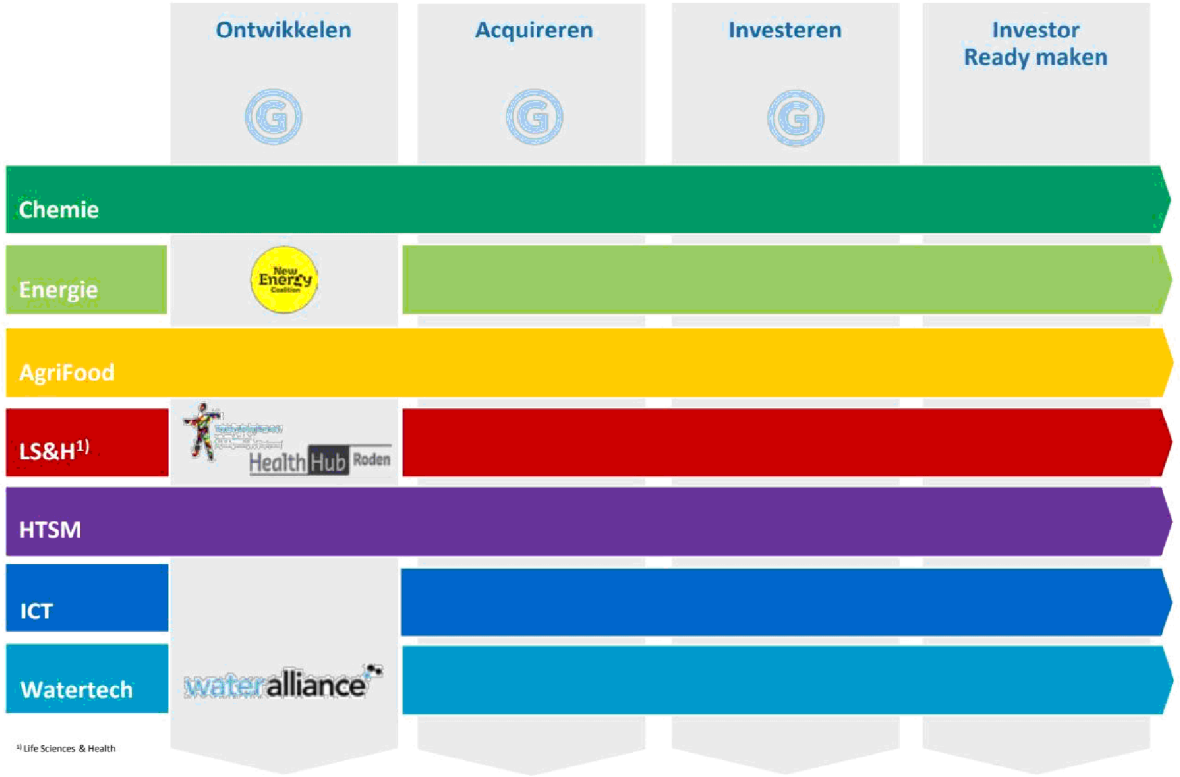
- binnen de programma's wordt (door startups) nieuwe technologie ontwikkeld. Om deze naar de markt te brengen is financiering nodig. Flinc helpt deze ondernemingen om hun plannen investor ready te maken en goed voorbereid aan tafel te komen bij financiers, waaronder fondsen en private investors. Hiervoor zet Flinc haar uitgebreide financieringsnetwerk in.
- Flinc helpt deze startups ook bij het goed in kaart brengen van hun potentiële markt door middel van market readyness programma's

*) als onderdeel van internationaliseren

Ontwikkelen

Samenwerking

NOM werkt samen met andere organisaties die onderdeel zijn van net innovatienetwerk. Iedere organisatie heeft daarin zijn eigen rol. Waar de NOM geen rol heeft pakt een partner dat op. Belangrijke samenwerkingspartner op een groot aantal gebieden is Campus Groningen .

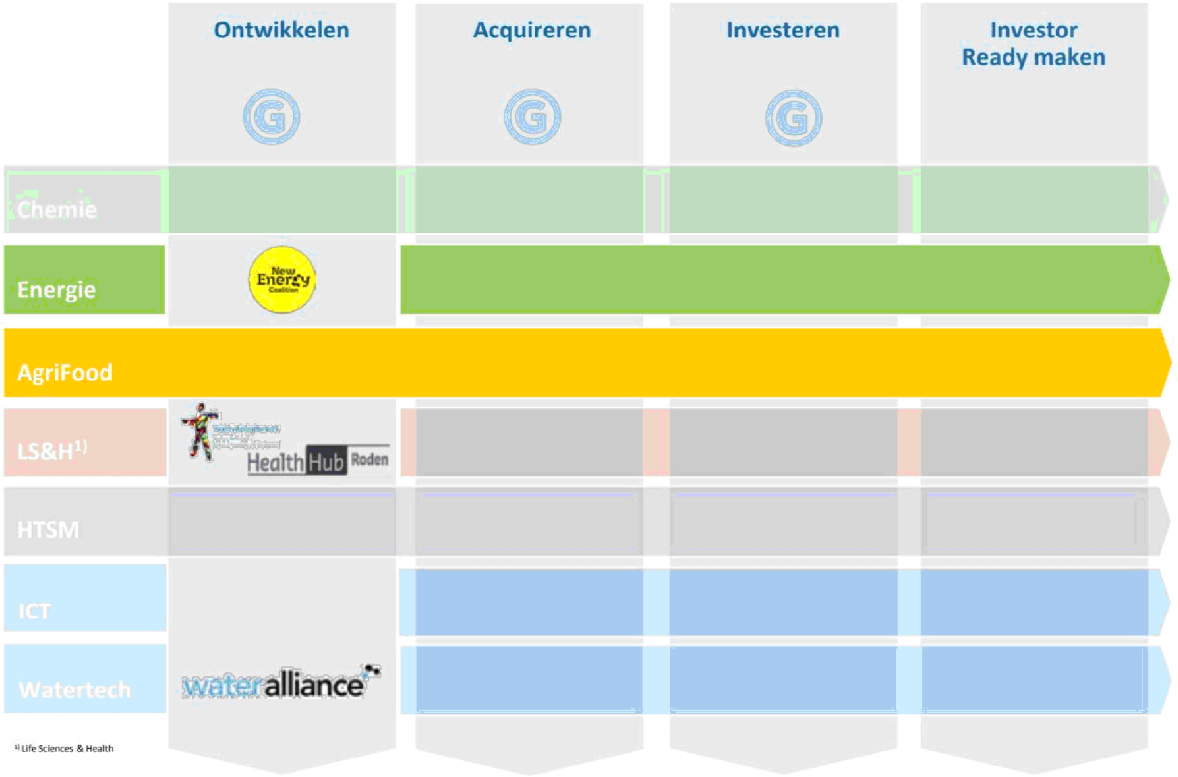

Ontwikkelen

Samenwerking

Twee voorbeelden:

- Bij Agrifood vullen wij alle rollen zelf in.
- Bij Energie wordt het ontwikkelen van nieuwe programma's door de New Energy Coalition gedaan. Wij werken nauw met ze samen in de rollen Acquireren, Investeren en Investor Ready maken. Wij sluiten daarvoor aan bij het Business Development overleg van NEC.

Ontwikkelen

Chemport Europe

De lange termijn doelstellingen van Chemport Europe

Chemport Europe is het ecosysteem waarin ondernemingen, samen met kennisinstellingen en overheden bezig zijn om de chemische industrie te transformeren. De ambitie is groene groei! De lange termijn doelstelling is om gezamenlijk te zorgen dat bedrijven:

1. maximaal (kosten)effectief en internationaal concurrerend te zijn. Hiermee zorgen we ervoor dat de chemie behouden blijft voor Noord Nederland
2. in 2050 volledig circulair en CO2 neutraal produceren. Hiermee zorgen we voor de benodigde bedrijfscontinuiteit en 'licence to operate'. Zon, wind, groene grondstoffen, ketensamenwerking en circulaire business modellen zijn onderdeel van de oplossing. Hiermee zijn we een aantrekkelijke vestigingslocatie.
   Noord Nederland is al eeuwenlang sterk in landbouw en decennia in chemie. Deze twee werelden worden steeds meer met elkaar verbonden.
3. het komende decennium voldoende medewerkers met de juiste opleiding en competenties hebben én kunnen aantrekken. Deze banen in de procesindustrie zorgen voor een duidelijke regionale economische bijdrage. Medewerkers moeten hiervoor ervaren dat zij een positieve bijdrage leveren aan de maatschappelijke opdrachten waarvoor de industrie staat.
4. Innovaties realiseren. Hiermee zorgen we voor het instant houden van de concurrentiekracht van bedrijven. Bedrijven zijn onderdeel van een open-innovatie ecosysteem voor circulaire conversie van 'nonvirgin' grondstoffen en biogene (rest)stromen en geavanceerde fabricage- en verwerking. Zowel in Groningen als in Emmen en rondom het National Testcentrum Circulaire Polymeren in Heerenveen worden nieuwe technologieën ontwikkeld en ingezet om te komen tot een veel groter percentage hergebruik van kunststoffen dan nu het geval is.

0548 315515

Ontwikkelen

Chemport Europe

Binnen Chemport Europe is al een groot netwerk van partners ontwikkeld, in de komende 4 jaar wordt dit verder uitgebouwd.

Het netwerk groene chemie

Ontwikkelen

Chemport Europe

De doelstellingen van Chemport Europe voor 2021

Acquireren
- 100 directe duurzame arbeidsplaatsen;
- 2 productievestigingen, waarmee 200 miljoen aan bedrijfsinvesteringen gegenereerd wordt en 8 hectare grond functioneel bestemd
- 2 gerichte acquisitiecampagnes
- Rijksbijdrage voor de ontwikkeling van Heveskes

Ontwikkelen en innoveren
- Follow-up Innovatieagenda procesindustrie in samenwerking met de Universiteit van het Noorden
- Fysieke start CIC-D
- Chemport investeringsagenda opgesteld
- Fondsvorming voor grote investeringen vormgegeven
- Evaluatie Catalyser programma
- Start van een R&D community afgetrapt in samenwerking met de Universiteit van het Noorden
- Lobby agenda en strategie opgesteld en verbinding met NL en EU gelegd
- Provincie Fryslan aangehaakt bij Chemport
- Plan voor binden van talent in het Noorden (stages/afstudeerplekken)
- Coalitie rond elektrochemie gevormd
- Acties uit de suikeragenda belegd
- Verbinding met 'Smart Industry / Digital Innovation Hub' gelegd

0548 315515

Ontwikkelen

Smart Industry

De lange termijn doelstellingen van Smart Industry

In de afgelopen jaren is door smart industry-projecten bij Fokker en Philips, en vervolgens door het programma Region of Smart Factories en het opzetten van Technologies Emmen een netwerk van bedrijven, kennisinstellingen en koepelorganisaties ontstaan dat zich vol op het slimmer maken van de industrie in Noord Nederland heeft gericht. Dit wordt de komende jaren versterkt door ervoor te zorgen dat:

1. door de Smart Industry Hub, de European Digital Innovation Hub en de Artificial Intelligence hub een belangrijk deel van de (MKB-) ondernemingen in Noord Nederland een stap maakt op weg naar slimmer en duurzamer produceren.
2. in Noord Nederland een robuust ecosysteem (kennisinstellingen, technologieleveranciers) ontwikkeld is, waarin de benodigde kennis is verankerd om het brede MKB stappen te laten zetten in digitalisering. Er is een cultuur van continue verbetering opgezet die leidt tot een versterking van de concurrentiepositie van bedrijven in Noord Nederland
3. Industry 5.0 is opgezet, waarin het ook gaat over het ontwikkelen van circulaire bedrijfsprocessen. Industry 5.0 staat voor de combinatie van Smart Industry (slim produceren), circulariteit en groene chemie en is dé weg naar een duurzaam verdienmodel en een inclusieve arbeidsmarkt. Noord Nederland heeft een unieke uitgangspositie om een van de koplopers te worden.
4. productie geregionaliseerd wordt. Producten voor de Europese markt worden in Europa gemaakt. Smart Industry zorgt voor een verlaging van de kostprijs van producten waardoor produceren in de regio weer attractief wordt.

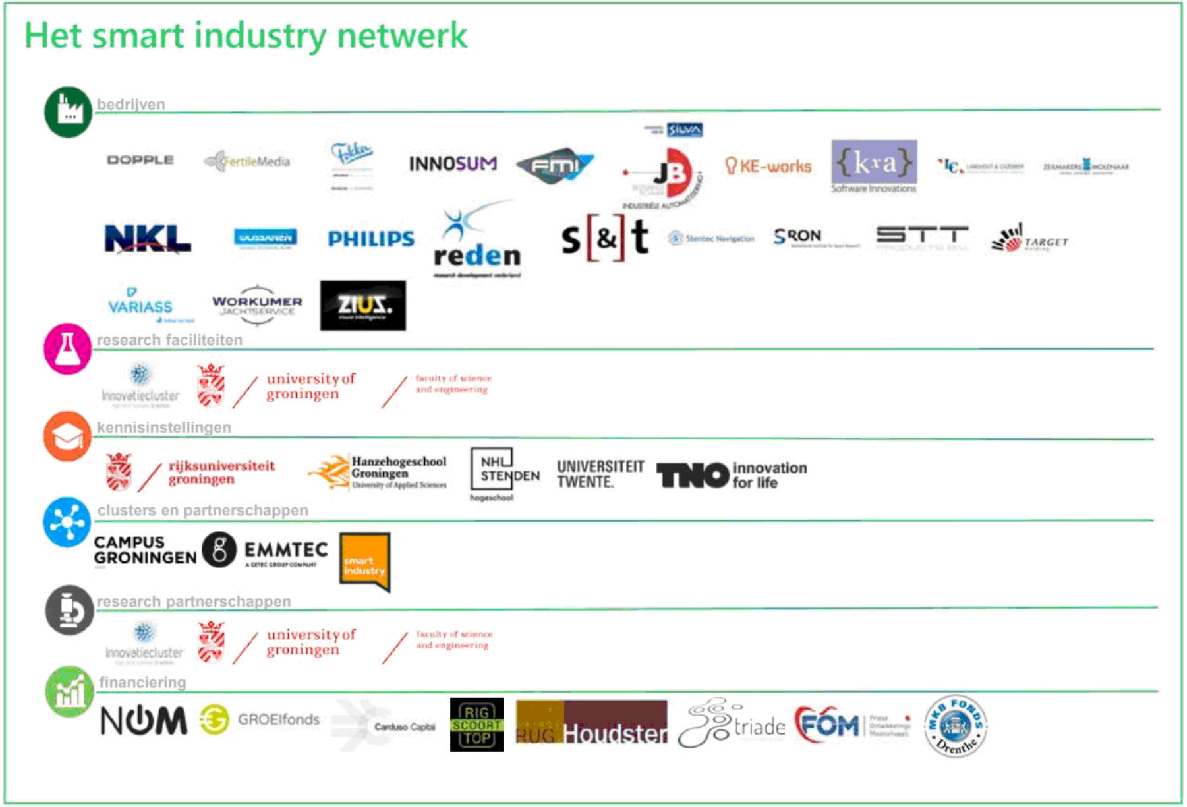
Tot 2030 leiden deze programma's tot een investering van 75 tot 100 miljoen in onderzoek, innovatie en direct in ondernemingen, die hun processen slimmer gaan inrichten. In totaal zullen er tussen de 300 en 500 bedrijven bij betrokken zijn.

0548 315515

Ontwikkelen

Smart Industry

Binnen Smart Industry is al een groot netwerk van partners ontwikkeld, in de komende 4 jaar wordt dit verder uitgebouwd.

Ontwikkelen

Smart Industry

De doelstellingen van Smart Industry.

De belofte in aantallen (in de regio die directe versterking van de keten genereert)

- 150 bedrijven die een Smart Industry Assessment doen, waarvan meer dan 100 vervolgstappen zetten.
- 2 nieuwe ondernemingen die hun productie onderbrengen bij Technologies Added
- Eerste 2 Europese projecten gerealiseerd met een omzet van 1,5 miljoen Euro

De belofte op inhoud

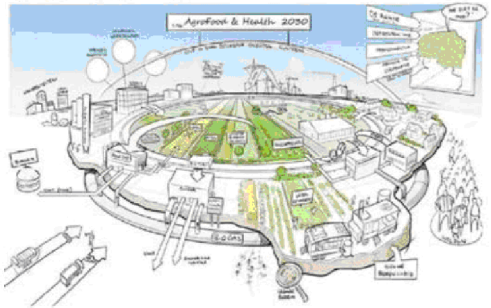
- Succesvol afsluiten Region of Smart Factories met een conferentie en een publicatie
- De European Digital Innovation Hub en de Artficial Intelligence Hub zijn allebei toegekend en er is een bedrijvencluster opgezet.
- Smart Industry Hub verzelfstandigd, governance voor SIH, EDIH en AI coalitie is geregeld.
- Actielijn 4 van de Smart Industry Hub (versterking Ecosysteem) is in gang gezet.
- Haalbaarheid vastgesteld voor het ontwikkelen van een uitbreiding van de Smart Industry Hub naar Industry 5.0 (Green Economy) via een programma vergelijkbaar met Region of Smart Factories. Opzetten van een denktank of een conferentie.
- Haalbaarheid vastgesteld van het opzetten van een reshoring programma
- Aanpak ontwikkelen om acquisitiepropositie te versterken vanuit Smart Industry perspectief

0548 315515

Ontwikkelen

AgriFood & Health

De lange-termijn doelstellingen van het programma tot 2030

Het AgriFood & Health programma is nu in ontwikkeling en zal naar verwachting in 2021 van start gaan. Aanjagers zijn 4 grote coöperaties: Friesland Campina, Cosun Beet Company, Avebe en Agrifirm. Dit is een omvangrijk programma met in potentie een grote impact in de transitie naar een gezondere sector en voeding.

1. Gezonde en gebalanceerde voeding: productie van hoogwaardige ingrediënten voor humane voeding ("Sustainable Diets"), die een gunstige combinatie van nutriënten (eiwitten, micronutriënten, vezels, koolhydraten, etc.) bevatten en daarmee aansluiting vinden bij het dieet van de toekomst, als onderdeel van een integraal gesloten agrifood systeem.
2. Duurzame dierlijke en plantaardige eiwitproductie: een robuust plantaardig (eiwit) voedselproductiesysteem. Algehele vermindering impact agrisector op milieu, met een vitale bodem, schoon en veilig oppervlakte- en grondwater, en verbetering van de bovengrondse en ondergrondse biodiversiteit.
   Van monocultuur naar natuur-inclusieve en kringlooplandbouw
   Transitie van 60%-40% dierlijk- plantaardig eiwit naar 40%-60%
3. Energie-efficiëntie en circulaire verwerking: focus zal liggen op het efficiënt en economisch rendabel benutten van de grondstoffen die van het land komen. Nadruk zal liggen op minimale processing waardoor de componenten zo veel mogelijk in hun natuurlijke matrix blijven waardoor bio-beschikbaarheid en nutritionele waarde gemaximaliseerd worden. Hierdoor worden tegelijkertijd bij- en zijstromen alsook de energiebehoefte van processing geminimaliseerd.
4. Non-food toepassingen van niet-eiwit stromen gericht op het sluiten van koolstof-, stikstof- en fosfaatkringloop
   Ketenbenadering: alle (non-food) bij- en zijstromen hebben een economische renderende, liefst hoogwaardige toepassing; efficiënte verwaarding van alle componenten. Visie is om een aantal generieke processen te ontwikkelen waarin grootschalig een beperkt aantal producten gemaakt kan worden. Wij geloven dat biomassa alleen dan renderend kan worden ingezet. Toegevoegde waarde van biomassa reststromen: Na voeding en feed, bioplastics en polymeren, chemie- en energiesector.

Het consortium dat het programma ontwikkelt verwacht in de periode tot 2030 een bedrag van 150 tot 200 miljoen Euro te investeren in nieuwe technologie en processen.

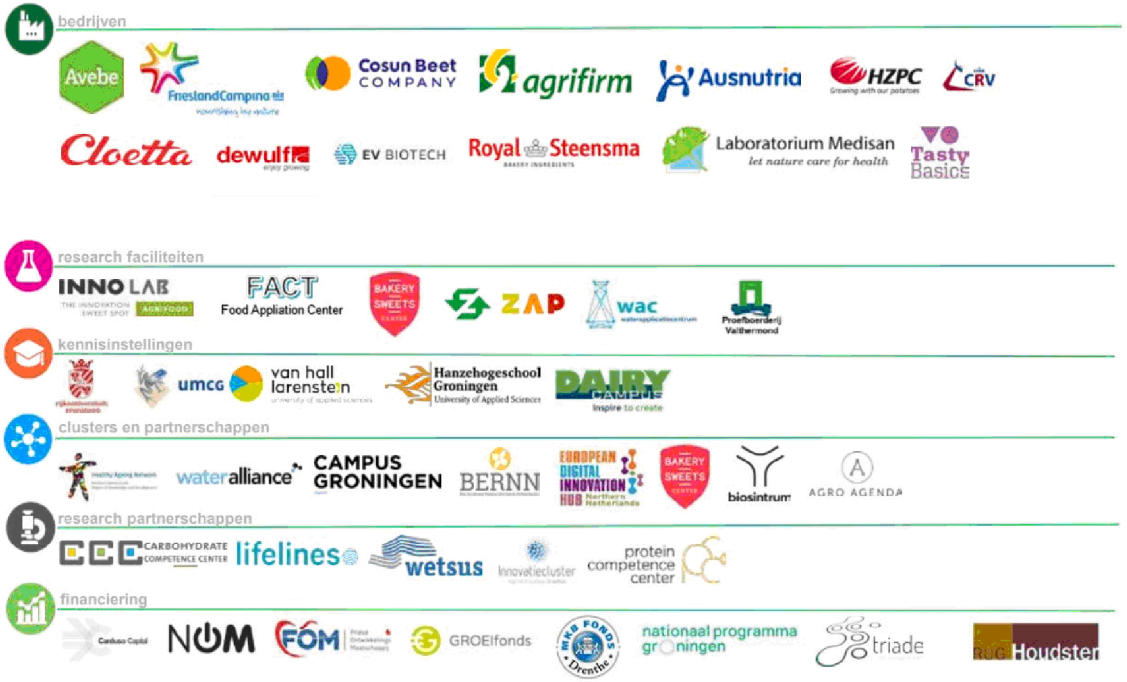
0548 315515

Ontwikkelen

AgriFood & Health

Binnen AgriFood & Health is een begin gemaakt met het opzetten van een netwerk.

Het AgriFood & Health netwerk

Ontwikkelen

AgriFood & Health

De doelstellingen van AF&H voor 2021 hebben met name betrekking op het concreet maken van het programma

De belofte in aantallen (in de regio die directe versterking van de keten

- vestiging van ten minste 2 nieuwe (internationale) bedrijven in Noord Nederland.
- Organiseren van ten minste 3 relevante webinars of challenges, gericht op acquisitie en op het uitbreiden van het ecosysteem.

De belofte op inhoud

- Concreet maken van het programma.
- Propositie maken voor acquisitie. Onderdeel daarvan is een propositie Eiwittransitie samen met Campus Groningen.
- Uitrol van het programma over heel Noord Nederland en aansluiten op landelijke (voedselwaarde, smart farming, eiwittransitie) en internationale initiatieven.
- Erkenning krijgen dat Noord Nederland bij de koplopers behoort op het gebied van duurzame en gezonde voeding en op de verwerking van de grondstoffen daarvoor.
- Ontwikkelen van een regionale innovatieagenda met de betrokken ondernemingen en het inzetten van het lokale MKB en de kennisinstellingen om deze agenda uit te voeren en te versnellen.

0548 315515

Ontwikkelen

Nieuwe programma's

Naast 3 lopende programma's wordt 2021 gebruikt om nieuwe programma's te ontwikkelen. Doelstelling is van deze programma's aan het eind van het jaar de haalbaarheid duidelijk te hebben.

Naast de 3 lopende programma's gaan we in 2021 en daarna werken aan de ontwikkeling van nieuwe programma's. Dat kan een groot programma op een nieuw onderwerp binnen de 3 transities zijn. Het kunnen ook 1 of meerdere projecten zijn die als spinoff van bestaande programma's worden ontwikkeld. Mogelijke voorbeelden zijn

1. Een consortium onder leiding van Witec in Stadskanaal en het UMCG voert op dit moment een project uit dat gericht is op 3D-printen van implantaten. Het is de moeite waard te onderzoeken of rondom dit initiatief een ecosysteem te ontwikkelen is dat nieuwe, hoogtechnologische medische technologie ontwikkelt en produceert.
2. Een onderdeel van het AgriFood & Health programma is het verminderen van het energieverbruik in het droogproces van de betrokken bedrijven (slimmer drogen). In Noord Nederland, meer specifiek binnen de Water Alliantie, is er een aantal bedrijven dat daar technologie voor heeft ontwikkeld of daarmee bezig is. Dit lijkt voldoende potentie te hebben om een apart programma voor op te zetten, ook omdat de technologie wereldwijd inzetbaar is.
3. Een mogelijk volgende stap in het smart industry programma is de uitbreiding naar wat ook wel "Green economy" of industry 5.0 wordt genoemd. Daarin is het de bedoeling producten zo te ontwerpen dat ze makkelijk geproduceerd en ook makkelijk gerepareerd en hergebruikt kunnen worden. Kortom, de hele levenscyclus van een product wordt circulair.
4. Een andere mogelijke volgende stap in Smart Industry is het opzetten van een programma voor het reshoren van productie.
5. Gevolg van de COVID-19 crisis is dat er een nieuw beeld is ontstaan van sectoren die het goed doen in een crisis en sectoren die als eerste hard worden geraakt. Door gericht te investeren in kansrijke sectoren en daarmee transities te versnellen kunnen we ons uit de COVID-19 crisis ontwikkelen en investeren
6. In het verlengde van de European Digital Innovation Hub en de AI coalition is een verdere verdieping in IT technologie (zoals bijvoorbeeld Blockchain en de toepassing daarvan) een richting die we kunnen onderzoeken.

0548 315515

Ontwikkelen

Lopende trajecten

De NOM is betrokken bij een aantal projecten dat al loopt. Deze betrokkenheid zal ook in 2021 en daarna worden voortgezet.

Met enige regelmaat wordt de NOM gevraagd een (operationele) bijdrage te leveren aan een project. Als dit projecten zijn die passen in de transities en onze bijdrage past in de diensten die we leveren zullen we daar in het algemeen aan meewerken. Voorbeelden van projecten waarin we nu een bijdrage leveren zijn:

1. PGO Netwerk Noord. In dit project, dat uitgevoerd wordt door een consortium met onder andere Philips, de Friesland, Stichting Gerrit en het MCL, worden nieuwe diensten ontwikkeld die aansluiten bij een Persoonlijke GezondheidsOmgeving. In zo'n omgeving kan iedere burger zijn persoonlijke gezondheidsdata bewaren en delen met zorgverleners. Dat gaat van medische onderzoeksgegevens en röntgenfoto's tot informatie uit een sporthorloge. Het is de verwachting dat bestaande diensten en apps worden aangesloten en ook dat er partijen nieuwe producten gaan ontwikkelen. Flinc zal in dit programma kansrijke startups investeringsklaar maken en naar financiering begeleiden.

2. Medicijnresten uit Afvalwater. Dit is een project van HANNN waarin technologie wordt ontwikkeld om resten van geneesmiddelen uit afvalwater te halen. Daarmee wordt voorkomen dat deze in het oppervlaktewater komen, wat tot risico's voor de volksgezondheid kan leiden. Wij hebben hier een kleine adviserende rol, bijvoorbeeld om bedrijven uit het watercluster bij het project te betrekken. Doelstelling is om in 2021 een succesvolle projectaanvraag bij SNN te doen en met het programma te starten.

3. Strategische ondersteuning van de Wateralliantie. In de afgelopen jaren hebben we een grote bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de Wateralliantie tot wat het nu is. Daarbij is een zelfstandig opererende afdeling business development opgezet waardoor wij nu operationeel meer afstand kunnen nemen. Het is wel van belang de Wateralliantie van advies te blijven voorzien op basis van kansen en trends in de markt Daar zullen we gemiddeld 1 dag per week voor vrij maken. Doelstelling is om een versnelling van de groei van het watercluster teweeg te brengen via een factor 10 programma. Contouren van dat programma moeten in de loop van het jaar duidelijk zijn zodat een besluit kan worden genomen over inzet van mensen en middelen.

Ontwikkelen

Opdrachten

De NOM voert namens opdrachtgevers een aantal opdrachten uit die ook in 2021 zullen worden voortgezet.

Naast het reguliere werk krijgt de NOM ook met enige regelmaat vragen van aandeelhouders om specifieke opdrachten uit te voeren. Daarvoor ontvangen we additionele financiering. Momenteel lopen er twee van dergelijke opdrachten:

1. Maakindustrie in Drenthe. Voor deze opdracht, onderdeel van Ik Ben Drents Ondernemer, zetten wij 1 FTE in en is recent verlengd tot september 2021. Doel is om in contact te komen en ook het contact te onderhouden met de koplopers van de maakindustrie in de provincie Drenthe. Dit heeft een aantal doelstellingen:
   - Verkrijgen van inzicht in de maakindustrie in de provincie en ook te weten welke behoefte er is aan ondersteuning vanuit de overheid.
   - Aansluiten van deze ondernemingen bij innovatieve programma's en ook ondersteuning bieden bij het opzetten van samenwerkingen om innovatie te versnellen. Daar hoort ook het verkennen van de financiering van het project bij, bijvoorbeeld via de verschillende EFRO programma's
   - Groei van de ondernemingen versnellen door ze in contact te brengen bij mogelijke financiers (zoals NOM en MKB Fonds Drenthe).

2. Trade Relations Programma, een project van RVO dat vergelijkbaar is met het Investor Relations Programma van Invest in Holland. Het is de bedoeling dat dit programma doorloopt tot de zomer van 2022. Inzet is 0,6 FTE. Doelstelling van het programma is jaarlijks 80 ondernemers te spreken over hun export ambities. Daarin wordt onder andere aandacht besteed aan de mate waarin ze al exporteren, de wens om daarin te groeien, de issues die ze daarbij tegenkomen en in hoeverre de overheid een rol kan spelen om die issues weg te nemen. Dit programma wordt ook deels gefinancierd door de provincie Drenthe en is onderdeel van Ik Ben Drents Ondernemer. Vanuit RVO is het een onderdeel van het Trade & Innovate NL programma, waarin de NOM namens de provincie Drenthe partner is.

0548 315515

Investeren

Waar investeren we in

Het stopt niet bij de activiteiten die we vanuit de ontwikkelprogramma's uitvoeren!

We kijken breed naar kansrijke ondernemingen en zorgen voor een gedegen portfolio. Daarbij is een positief financieel rendement een uitgangspunt.

Door zelf in ondernemingen te investeren leveren we een belangrijke bijdrage aan de transities. Het investeren in nieuwe ontwikkelingen brengt ook risico's met zich mee en daarom investeren we ook in andere meer volwassen ondernemingen, die groei ambities hebben, en in overname trajecten. Dat doen we deels zelf, deels ook via fondsen die bij ons in beheer zijn.

1. Investeren in verschillende sectoren. Net als in het verleden zullen wij ook in de toekomst blijven investeren in een breed portfolio van bedrijven. Daarbij gaat de aandacht primair uit naar de zeven sectoren waarin Noord Nederland sterk is en daar zullen wij ons actief inzetten om leads en kansrijke proposities te vinden. Ook buiten deze zeven sectoren zullen wij blijven investeren in bedrijven die zich bij ons melden en die aan de investeringscriteria voldoen.

   Uitgangspunt blijft dat we een generalistisch investeringsfonds zijn met een focus op de zeven genoemde sectoren. We investeren conform de actuele aandeelhoudersinstructie zoals vastgesteld door aandeelhouders NOM.

2. Portfoliobeheer en exit. Binnen het beheer van ons portfolio van bedrijven gaan we werken aan een kwaliteitsimpuls. Rondom participaties gaan we een breder team inzetten om voortdurend te kijken of we de onderneming sneller en beter kunnen laten groeien. Daarbij spelen de sectorcommunities een belangrijke rol in het beschikbaar maken van kennis (intern en extern) en netwerken.

   Het exit beleid is herijkt en opnieuw geformuleerd. Twee keer per jaar wordt de exit planning en kalender besproken en opnieuw vastgesteld. Wat niet verandert is dat we blijven streven naar een afgewogen portfolio, om de risico's beheersbaar te houden en een positief financieel rendement te realiseren. Dat betekent ook dat we zullen blijven investeren in overnames en groei.

3. Rendement en revolverendheid. Conform de uitgangspunten van de aandeelhoudersinstructie streven we naar een positief financieel rendement op de investeringsportefeuille. Daarnaast maken we het maatschappelijk rendement van de portefeuille inzichtelijk. Opbrengsten uit de investeringsactiviteiten worden revolverend ingezet voor nieuwe investeringen.

0548 315515

Investeren

Waar investeren we in

Via provinciale fondsen investeren we ook in ondernemingen buiten de doelgroep van de NOM.

Ook in het herstel na Covid-19 spelen we een rol.

Voor startende ondernemingen op een laag TRL niveau onderzoeken we deelname in een nieuw fonds.

4. Beheer regionale fondsen en samenwerking. Samenwerking met en tussen fondsen die wij beheren voor provincies en derden zullen we daar mogelijk intensiveren. Uitgangspunt is een effectief en breed aanbod van investeringsmogelijkheden voor het Noordelijk MKB in alle fases van de onderneming. Dankzij de regionale fondsen kunnen we ook een financieringsproduct aanbieden voor sectoren en situaties waarin de aandeelhoudersinstructie niet voorziet.

5. Herstel en groei. Samen met het ministerie van EZK en de drie noordelijk provincies zullen we ideeën en plannen ontwikkelen om de middelen uit Den Haag en Europa, bestemd voor herstel en groei in en na de huidige economische situatie op een effectieve manier in te zetten.

   Een mogelijke uitwerking is een Noordelijk Acquisitiefonds dat zich zal gaan richten op voor Noord Nederland belangwekkende en structuurversterkende investeringstrajecten in een vaak vroege en risicovolle fase (zoals bijvoorbeeld Avantium). Fondsopzet en modellen worden daarvoor dit jaar ontwikkeld.

   Daarbij wordt onderzocht welke aantrekkelijke voorwaarden zullen kunnen worden toegepast, binnen EU staatssteunregels. Gezien de beoogde samenwerking met andere partijen, het hoge risicoprofiel en de mogelijk gunstige voorwaarden heeft het onderbrengen van deze investeringen in een separaat fonds, beheerd en uitgevoerd door de NOM de voorkeur. Onze dienstverlening zal breder zijn dan alleen investeren, ook het uitvoeren van een coördinerende rol tussen alle betrokken Noordelijke partijen (fondsen en subsidieverleners) hoort hier bij.

6. Vroege fase financiering. De gezamenlijke regionale ontwikkelingsmaatschappijen nemen in Nederland meer dan 50% van de risicofinanciering in een vroege fase voor hun rekening (bron: NVP). Daarmee zijn startups in alle fases een belangrijke doelgroep van de NOM. Wij zullen hier dus in blijven investeren.

   In 2021 zullen we voor de vroege en de startup fase een vereenvoudigd financieringsproduct aanbieden met een daarbij behorende standaard overeenkomst. Daarmee zijn de voorwaarden vooraf transparant en kunnen discussies over de voorwaarden bij afronding van een financieringstraject worden voorkomen.

   Voor de Vroege Fase Financiering vinden daarnaast gesprekken plaats met Triade Investments, RUG Houdstermaatschappij en Investeringsfonds Groningen om tot een gezamenlijk financieringsaanbod te komen onder de naam Fast Future Fund, dat in heel Noord Nederland ingezet kan worden. Ons eigen aanbod van vroege fase financiering zal hier op afgestemd worden om duidelijkheid en transparantie naar de markt te bewerkstelligen. Doel is om dit in 2021 te realiseren.

0548 315515

Investeren

Waar investeren we in

We kijken voortdurend of onze producten nog passend zijn.

Belangrijk is dat we voldoende dealflow hebben. We versterken daarom de leadgeneratie.

Ook de samenwerking met andere ROM's en InvestNL zal worden versterkt.

7. Herijking financieringsproducten. Basisproducten blijven aandelenkapitaal en (achtergestelde) leningen. Ook bij startende ondernemingen en jonge groeiende bedrijven waar de kapitaalbehoefte relatief laag is zal per propositie onderzocht worden of een aandeelhouderspositie mogelijk is. Dit alles vanuit het uitgangspunt een goede balans in de portefeuille tussen risico, financieel en maatschappelijk rendement te behouden.

8. Leadgeneratie. Leadgeneratie is een prioriteit om daarmee een goede positie binnen het investeringsnetwerk in Noord Nederland te behouden en te versterken. Daarnaast moet de investeringsportefeuille op peil blijven, zowel in omvang als in een evenwichtige samenstelling. De afgelopen jaren is de omvang van de portefeuille gedaald, deze beweging zal omgezet moeten worden in groei met kwalitatief goede investeringen.

   Immers een brede en kwalitatief afgewogen investeringsportefeuille is van belang om op termijn goede vooruitzichten te houden op financieel en maatschappelijk rendement. Het continu kunnen waarmaken van die uitgangspunten is de basis van het voortbestaan van de investeringsactiviteiten vanuit de NOM als ontwikkelingsmaatschappij.

   In de afgelopen jaren is het aanbod van risico kapitaal binnen het MKB sterk gegroeid. Daarentegen zien we, juist in de huidige situatie, een terughoudende opstelling van de banken als verstrekkers van vreemd vermogen. Vanuit Investeren zal een acquisitieplan opgezet worden waarbij ingezet zal worden op bekendheid van de NOM als risicofinancier en investeerder en op het genereren van kwalitatief goede leads en uiteindelijk investeringen.

   Daarbij zullen de sectorcommunities samen met de investment managers, een actieve rol hebben in het identificeren en leggen van het eerste contact met beloftevolle ondernemingen. Daarnaast is het goed onderhouden van ons netwerk op regionaal en nationaal niveau van groot belang. Het gaat dan om goede relaties met andere fondsen (inclusief crowdfunding platforms), banken, private investeerders en tussenpersonen als accountants en (M&A) adviseurs.

9. Landelijke samenwerking. De samenwerking met de andere ROM's, geïntensiveerd met de uitvoering van de COL regeling, zal verder inhoud worden gegeven. Daarbij hoort ook de invulling en uitbouw van de samenwerking met InvestNL.

0548 315515

Investeren

Diensten die we leveren

Naast onze eigen fondsen voeren wij ook het fondsmanagement van een aantal regionale fondsen uit.

Naast het investeren in bedrijven uit het eigen investeringsfonds leveren wij diensten aan derden.

Dit doen we door de directievoering van een aantal regionale fondsen en het beschikbaar stellen van professioneel investment management via Fonds Support Noord dat als back office fungeert voor zowel onze eigen fondsen als voor fondsen die we voor derden beheren. Daarin is een aantal gradaties, van volledig fondsbeheer en directievoering tot administratieve verwerking.

FOM. Directievoering en volledig beheer (inclusief investment management).
Aandeelhouder: provincie Friesland

GROEIfonds/EBG . Directievoering en volledig beheer (inclusief investment management).
Aandeelhouder: stichting Economic Board Groningen (EBG)

MKB Fonds Drenthe. Directievoering en volledig beheer (inclusief investment management).
Aandeelhouder: provincie Drenthe

Investeringsfonds Groningen (IFG). Directievoering en volledig beheer (inclusief investment management).
Aandeelhouder: provincie Groningen

G Force Capital. Administratief beheer
Aandeelhouders: IFG [95%], Manco [5%]

0548 315515

Investor Ready maken

Flinc

De lange-termijn doelstellingen van het programma

Ruim tien jaar geleden is de NOM begonnen met (toen nog het project) Flinc. Belangrijkste doel toen, en nu nog steeds, is om startups te helpen bij het verkrijgen van financiering om ze sneller en beter te laten groeien. Het belang daarvan is dat de startups van nu de economie van morgen vormgeven. Inmiddels is Flinc een volwaardige en belangrijke dienstverlening van de NOM geworden.

Innovatieve Startups in Drenthe, Fryslân en Groningen komen in aanmerking als ze een innovatief idee, product of dienst hebben. Voorwaarden zijn dat het vernieuwend is voor de markt en er een werkend prototype is. Het moet schaalbaar en ook technisch, commercieel en financieel haalbaar zijn. Tenslotte moet er ook een team staan dat in staat moet worden geacht de ontwikkeling te realiseren en het ook succesvol in de markt te zetten.

1. Versterken van de positie van Flinc in de keten. Flinc wordt nog meer onderdeel van het proces binnen de NOM om ondernemingen aan financiering voor innovatie en groei te helpen. Dit doen wij door in te zetten op het bevorderen van de kwaliteit van leads en het verankeren van onze positie in het ecosysteem.

2. Samenwerking met Techleap versterken: Flinc als partner voor de regionale vertaling van de activiteiten van Techleap. Wij beogen de toegankelijkheid tot markten, kapitaal en talent voor startups en scale-ups gevestigd in Noord-Nederland verder te bevorderen.

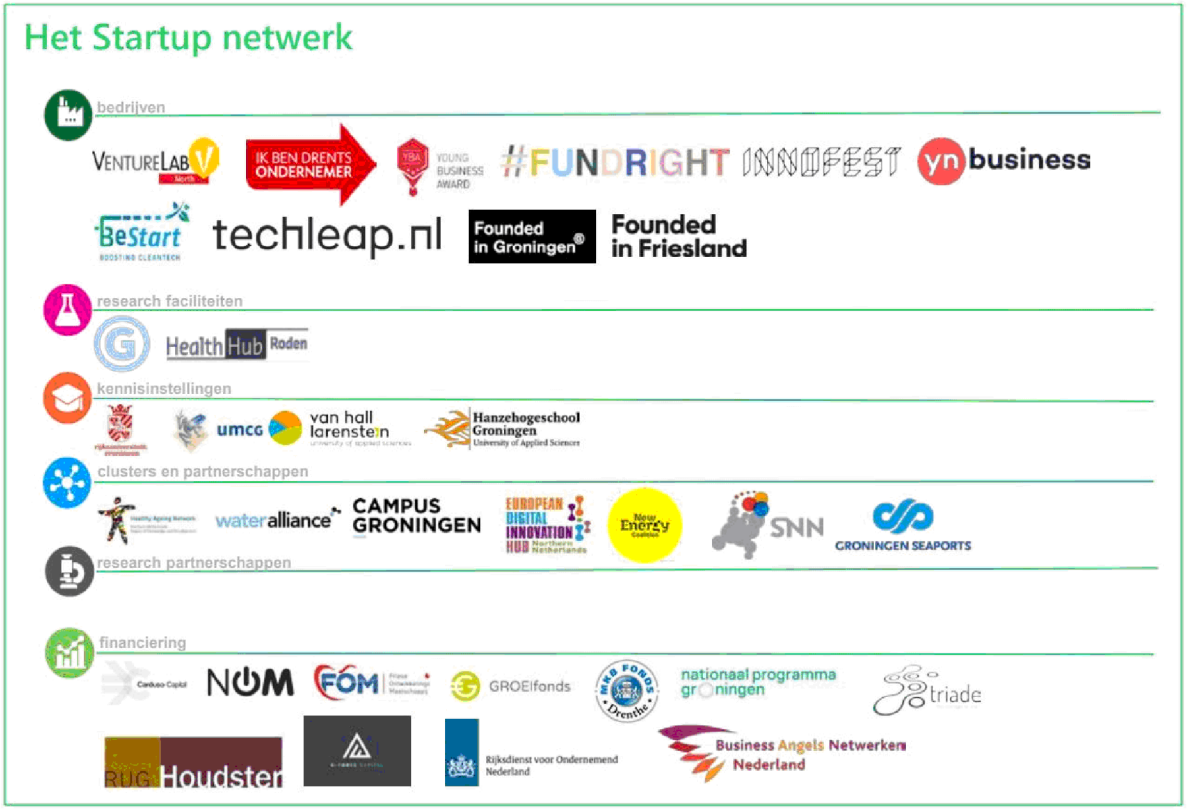
3. Professionaliseren van onze dienstverlening door het (samen met de andere ROM's) opzetten van landelijke ondersteuningsprogramma's. De focus ligt op een data gedreven aanpak met als hoger doel om de investeerbaarheid van vroege fase startups te vergroten.

0548 315515

Investor Ready maken

Flinc

Flinc heeft een groot netwerk, van organisaties die startups ondersteunen tot financiers.

Investor Ready maken

Flinc

De doelstellingen van Flinc voor 2021

De belofte in aantallen (in de regio die directe versterking van de keten genereert)

- Aantal gefinancierde bedrijven: 18
- Financieringsvolume: 4.750.000 euro
- Aantal nieuwe arbeidsplaatsen: >100

De belofte op inhoud

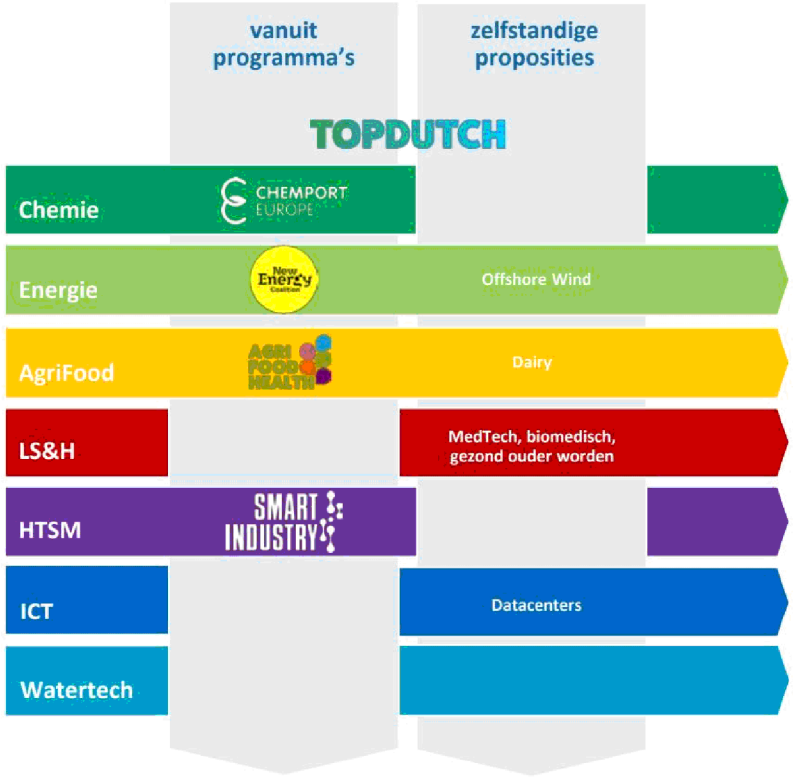
- High Tech Proof of Concept fonds met RUG houdstermaatschappij, Triade, NOM en IFG is opgezet. Actieve rol in opzetten ondersteunend ecosysteem voor innovatieve proposities en verdere verankering dienstverlening Flinc;
- Startup ondersteuning in verschillende groeifasen wordt verder geprofessionaliseerd en landelijk uitgerold. Verder ontwikkelen en implementeren van landelijke programma's, zoals het investor readiness programma, market readiness programma, internationaal readiness programma en het talentprogramma.
- Versterken van financieringsnetwerk in aansluiting op innovatieprogramma's en sectorfocus van NOM. Onder andere door het aanbieden van masterclasses aan business angels netwerk.
- Verbinden van startups met financieringsnetwerk via maatwerktrajecten en het organiseren van pitch events.
- Diversiteit en inclusiviteit bevorderen bij innovatieve startups in Noord-Nederland en portefeuillebedrijven NOM door HR-beleid, het creëren van bewustwording en het ontwikkelen van een toolkit.

0548 315515

Acquisitie

Andere focusgebieden

Naast acquisitie vanuit de ontwikkelprogramma's van de NOM hebben we ook proposities voor deelgebieden van een aantal sterke sectoren in Noord Nederland. Alle proposities zijn te vinden op TopDutch.com en worden actief gedeeld met het NFIA en ook met andere intermediaire partijen.

Internationaliseren

Exportbevordering en Investor Relations

De NOM is convenantpartner van T&INL en voert voor Invest in Holland het Investor Relations programma uit.

Naast het ontwikkelen van programma's, het acquireren van en investeren in bedrijven het investor ready maken van Startups en Scaleups is een tweetal andere activiteiten onderdeel van de uitvoering van onze strategie.

1. Export bevorderen. In het verleden was dit een element van de dienstverlening van de Kamer van Koophandel. Die heeft dit echter beperkt tot voorlichting. Zowel de ROM's als werkgeversorganisaties en RVO hebben geconcludeerd dat Nederland kansen laat liggen als er gaan ondersteuning wordt gegeven aan het exporterende bedrijfsleven in Nederland. Door een aantal publieke en private partijen is daarom Trade & Innovate NL opgezet. Daarvan is de NOM convenantpartner, specifiek voor Drenthe. Drenthe heeft via Ik Ben Drents Ondernemer al een tijd een goed opgezet programma lopen voor exportondersteuning. Door dit bij landelijke initiatieven aan te sluiten kunnen we gebruik maken van initiatieven die op andere plaatsen in het lande worden ontwikkeld. Bijvoorbeeld seminars van RVO of ander partners en deelnamen van Drentse ondernemers aan handelsmissies die door andere regio's worden georganiseerd. Onze doelstelling is om ook de provincies Fryslân en Groningen aan te laten sluiten

2. Relaties met bestaand bedrijfsleven onderhouden. Vanuit Invest in Holland loopt, naast acquisitie, het programma Investor Relations. In dit programma hebben wij op directieniveau gesprekken met buitenlandse investeerders in de regio. Doel daarvan is tweeledig: het opbouwen van een goede relatie, zodat de onderneming onze support zoekt op het moment dat zich kansen of bedreigingen voordoen, en het verzamelen van informatie over het vestigingsklimaat in Nederland. Dat dit programma van belang is blijkt wel uit de resultaten van de afgelopen jaren, waarin een groot gedeelte van de nieuwe arbeidsplaatsen en de investeringen voortkwamen uit projecten van bestaande investeerders.

   Naast buitenlandse ondernemingen onderhouden wij ook nauw contact met strategische Nederlandse accounts in de regio, waarbij de doelstelling gelijk is aan het Investor Relations programma.

0548 315515

Communicatie

Positionering

De eigenschappen van de NOM, onze waarden, doelen en sterke punten

Merkidentiteit

De NOM is een betrouwbare, dynamische en competente partner voor ondernemers in Noord-Nederland die advies- en financieringstrajecten op maat verzorgt. Ondernemers worden wijzer van de input van NOMMERS en worden uitgedaagd het maximale uit de onderneming te halen. De NOM is een benaderbare partner waarvan je energie krijgt.

We werken volgens 4 basisprincipes

1. De ondernemer staat centraal, we dagen uit
2. We zijn een betrouwbare en onafhankelijke partner voor ondernemers
3. We bieden maatwerk om ondernemers te laten groeien
4. We delen kennis & competentie

Pitch

De NOM is een investeringsmaatschappij die financiering en advies op maat biedt aan innovatieve ondernemers die willen groeien of zich willen vestigen in Noord-Nederland. Wij helpen ondernemers verder met geld, connecties en kennis. Bij de NOM staan ondernemers centraal, wij staan niet vóór, maar náást de ondernemer. Onze diensten zijn onafhankelijk, laagdrempelig en creatief. Zij dragen bij aan de groei van ondernemers en verstevigen daarmee de noordelijke economie op een duurzame manier. Groeien begint hier.

Welk probleem lossen we op, wat is de toegevoegde waarde van de NOM en welk resultaat levert dit op.

Groeien begint **hier.**

0548 315515

Communicatie

Onze bekendheid

Om de bekendheid van de NOM en van de regio te vergroten zetten we een breed scala van communicatiemiddelen in.

Voor de periode 2021-2024 hebben we twee actielijnen geformuleerd:

- We gaan de communicatie over de NOM en onze activiteiten naar al onze externe stakeholders versterken. Tevens gaan we communiceren over de randvoorwaarden die nodig zijn om de economie van Noord-Nederland structureel te versterken.
- We gaan de communicatie over Noord-Nederland verder invullen via de TopDutch campagnes (bij een akkoord vanuit de provincies). Daarnaast versterken we de relatie met het NFIA door sectorcommunitiess in te zetten voor Invest in Holland proposities en acquisitie activiteiten. Daarin spreken we gezamenlijk doelstellingen af zoals het aantal leads en strategische acquisities.

Bekendheid met het merk NOM en helderheid over de propositie NOM is een belangrijke maatstaf voor succes. In oktober 2020 is een tevredenheidsonderzoek uitgevoerd waarbij 79% aangaf een gunstig tot zeer gunstig beeld te hebben van de NOM. Het is onze ambitie om in 2024:

- Onze naamsbekendheid met 25% te verhogen
- De bekendheid met onze volledige propositie verbreden. Specifiek voor Innoveren en Investor ready maken met 20%.

Om gezien te worden als leidende organisatie op het gebied van innovatie en economische versterking in Noord-Nederland zetten we in op kennisdeling (thought leadership).

- We publiceren minimaal 1x per maand een kennisartikel;
- Nommers hebben zitting in jury's of delen expertise op verzoek van samenwerkingspartners. Dit gebeurt minimaal 3x per maand;
- We delen 1x per maand een podcast;
- We organiseren maandelijks een webinar of leveren een inhoudelijke bijdrage aan een webinar van samenwerkingspartners

De leadgeneratie wordt verder versterkt door in te zetten op online marketing via whitepapers met focus op lead nurturing: het proces van volgen en bewerken van leads met conversie als doel. Momenteel wordt een plan uitgewerkt om onze dienstverlening (inclusief regionale fondsen) integraal aan te bieden met één pijplijn voor bedrijven zodat een bedrijf het best passende aanbod krijgt. Hier vloeien marketing- en communicatieacties uit voort die in 2021 geïmplementeerd worden.

Groeien begint **hier.**

0548 315515

Algemeen

Omgevingsfactoren

Om versterking van de economie in de regio mogelijk maken moeten ook de randvoorwaarden op orde zijn. We zien daar wel een aantal knelpunten

Ons doel is het realiseren van een robuuste economie in Noord Nederland, resulterend in een hoog niveau van welzijn en duurzame werkgelegenheid. Er is een aantal omgevingsfactoren van belang waarop wij als NOM geen directe invloed hebben. Deze onderwerpen zullen we bij voortduring blijven agenderen:

1. De infrastructuur in de regio moet op orde zijn
   - Voldoende aansluitcapaciteit voor nieuwe en bestaande bedrijven. Met name op het elektriciteitsnetwerk wordt dit steeds nijpender.
   - Dark Fiber capaciteit: voor een steeds slimmer wordende regio is het hebben van capaciteit op het internet en de beschikbaarheid daarvan in alle delen van de regio van levensbelang. Onderdeel daarvan is ook de uitrol van 5G.
   - Fysieke infrastructuur. De verbindingen over de weg binnen en de regio en naar andere delen van het land en Europa zijn in orde. Knelpunten zijn treinverbindingen met de Randstad en Duitsland. Daarvoor zijn er verschillende initiatieven in Noord Nederland zoals, de Lelylijn, Wunderline en de verbetering van het spoor tussen Groningen en Zwolle

2. Locaties in de regio op orde!
   - Een groot aantal bedrijventerreinen in Noord-Nederland heeft nog een verouderde uitstraling. Dit vraagt om additionele investeringen door de regio.
   - Het beschikbare aantal locaties voor het vestigen van (met name) grotere ondernemingen begint een knelpunt te worden. Ook dit vraagt actie van de regio.

3. Talent beschikbaar.
   - Belangrijk knelpunt is dat in een aantal belangrijke sectoren in Noord Nederland een gebrek aan talent optreedt. Daarbij gaat het om alle niveaus van opleiding.

0548 315515

Algemeen

Inzet van de NOM

Om het jaarplan van de NOM te kunnen uitvoeren is een operationele bezetting van in totaal 38,2 FTE nodig. Dit is exclusief overhead (administratie, communicatie, secretariaat), gedetacheerden en inclusief ondersteunende programma's

		Ontwikkelen	Acquireren	Investeren	Investor Ready maken	Communicatie
programma's	CHEMPORT EUROPE	0,8	0,5			0,6
	AGRI FOOD & HEALTH	1				
	SMART INDUSTRY	1	0,5			
	NIEUW	0,8				
sectoren	energie		0,5			
	LS&H		1			
	ICT		1			
	watertechnologie	0,2	0,5			
overige projecten			2		2,9	
	opdrachten	1,6				
fondsbeheer	NOM			8,0		
	FOM			2,0		
	MKB fonds Drenthe			2,0		
	IFG			1,0		
	GROEIfonds			2,6		
	administratie			3,3		
	analyse	0,5	0,5	2,0		
	management	0,5	0,5	1,0		
totaal operationeel		6,4	7	21,9	2,9	0,6

Algemeen

Doelstelling 2021

De doelstellingen van de NOM voor 2021 zijn, net als voorgaande jaren, samengevat in een aantal KPI's. Voor komende jaren willen we die nog meer relateren aan de lopende programma's

Doelstellingen NOM			
			2020
Acquireren			
	aantal nieuwe arbeidsplaatsen door (buitenlandse) investeringen *)	FTE	250
	totale bedrag van de investeringen *)	M€	150
	Investor Relations doelstellingen gehaald		
Ontwikkelen			
	programmadoelstellingen zijn gehaald		
	investeringsvolume in innovatieprojecten	M€	15
Investor ready maken			
	aantal gefinancierde startups *)		20
	totale financiering opgehaald door die startups*)	M€	4,75
	aantal nieuwe arbeidsplaatsen dat zij daardoor gaan creëren *)	FTE	175
Investeren			
	aantal succesvolle investeringen		40 tot 50
	verstrekt kapitaal (alle fondsen)	M€	20 tot 25

*) gemiddeld per 4 jaar

0548 315515

Algemeen

Budget 2021

Om het jaarplan 2021 van de NOM te kunnen uitvoeren is een budget van in totaal 7,65 miljoen Euro nodig. Van de exploitatie wordt 4,52 miljoen gebruikt voor fondsbeheer en dat wordt gedekt door de opbrengsten van onze fondsen.
Het overige, 3,14 miljoen, wordt gedekt vanuit de exploitatiesubsidie van de aandeelhouders.

Budget NOM	2021	2022	2023	2024
Investeren				
Opbrengsten				
Rente- en provisiebaten				
Rente deposito's				
Ontvangen dividenden				
Opbrengst commissariaten				
Resultaat verkopen participaties				
Beheer Fondsen				
Voorziening voor financiële vaste activa				
totaal				
Kosten				
Personeelskosten				
Overige kosten				
totaal				
Resultaat				
Ontwikkelen, Acquireren en Investor Ready maken				
Opbrengsten				
Staat der Nederlanden				
Bijdrage Provincies				
Bijdrage acquisitie Gemeenten				
Opbrengst Detachering				
Diensten aan derden				
totaal				
Kosten				
Personeelskosten				
Overige kosten				
totaal				
Resultaat				
Totaal Resultaat				

5.1.1c

0548 315515

To: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @drenthe.nl]
From: Secretariaat MKB Fonds Drenthe
Sent: Fri 1/22/2021 2:04:24 PM
Subject: MKBFD jaarplan 2021
Received: Fri 1/22/2021 2:04:35 PM
20201231 MKBFD Jaarplan 2021 def.pdf

Goedemiddag 5.1.2e

Bijgevoegd tref je het jaarplan 2021 van het MKB Fonds Drenthe aan.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

Aanwezig op dinsdag, woensdag, donderdag en vrijdag

MKB Fonds Drenthe

T +31 50 5.1.2e

M 5.1.2e

E secretariaat@mkbfondsdrenthe.nl

www.mkbfondsdrenthe.nl

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

2021

Jaarplan
MKB Fonds Drenthe

Vanuit het dal de berg weer op

NOM

provincie Drenthe

Inhoud

Inleiding 2

Terugblik 2020 2

Formatie en organisatie 4

Bevindingen van de evaluatie 5

Doelstellingen 2021 6

Nieuwe producten 6

Mediacampagne 7

Commitments 2021 7

Overig 8

Begroting 2021 e.v. 9

Marktbenadering 10

Risicoprofiel investeringen 10

Beheer portefeuille 11

Toekomstvisie 12

Slotwoord 12

Bijlage 1: Personalia 13

Bijlage 2: Balans, Winst- en Verliesrekening en Kasstroomoverzicht 14

0550 316011

Inleiding

2020 is in vele opzichten een bijzonder jaar. De ontwikkelingen van de Covid-19 hebben een flinke impact gehad op het fonds. De gevolgen zullen ook in 2021 en verder merkbaar blijven.

Terugblik 2020

Het hoge niveau van aantal financieringsvoorstellen van de voorgaande jaren heeft in 2020 geen vervolg kunnen krijgen. Al begin 2020 was te merken dat de ondernemers een afwachtende houding aannamen. De impact van Covid-19 leek fors en bood geen zicht op de nabije toekomst. Nu, in het najaar van 2020, is gebleken dat veel nieuwe initiatieven niet zijn doorgezet door ondernemers. Enerzijds is er dan sprake van uitstel en anderzijds van afstel. Initiatieven waarbij in eerste aanleg de gehele financieringsconstructie geregeld leek (gestapeld financieren) kwamen door Covid-19 op losse schroeven te staan. Dit heeft voor tenminste 9 maanden vertraging gezorgd. Aan het eind van 2020 hebben we toch 2 van dergelijke initiatieven kunnen afronden.

Binnen de portefeuille van de bedrijven laat Covid-19 een heel divers beeld zien. Er is een aantal bedrijven die veel negatieve gevolgen merkt van de crisis (o.a. tijdelijke vraaguitval, omzetdaling en extra bewerkingskosten). Aan de andere kant zijn er ook bedrijven die een extra stijging in omzet hebben te weten te realiseren en er zijn bedrijven die er in financiële zin tot op heden weinig hinder van ondervinden. Vanaf medio maart hebben we vanwege het uitbreken van Covid-19 daar waar nodig voor portefeuillebedrijven de renteverplichtingen voor 3 maanden opgeschort en zijn veel aflossingen tijdelijk stilgezet.

De focus van de investment managers was dit jaar met name gericht op de begeleiding van bestaande portefeuillebedrijven. Bij veel bedrijven was er behoefte aan extra ondersteuning bij managementbeslissingen. Daarnaast zijn de investment managers binnen de NOM ingezet bij de beoordeling van de Corona Overbruggings Lening (COL). Deze COL regeling is ook toegepast bij een tweetal portefeuillebedrijven en bij 5 Drentse bedrijven.

Opvallend was dat er in de eerste 9 maanden fors minder leads waren. Dit is ook gebleken bij de Corona Overbruggings Lening aanvragen uit Drenthe. Deze waren substantieel lager dan in Groningen en Friesland.

Netwerkbijeenkomsten zijn fysiek al sinds maart niet meer mogelijk. Dat is lastig voor onze zichtbaarheid. Hier willen we in 2021 een andere aanpak voor kiezen, dit komt later in het plan terug.

In 2020 zijn er tot eind november 4 financieringsvoorstellen geweest, waarvan er 1 na positieve advisering door investeringscommissie en raad van commissarissen niet geëffectueerd is, vanwege de impact van Covid-19.

Verder is een aantal investeringsonderzoeken als gevolg van Covid-19 gestaakt.

0550 316011

In de portefeuille is van een aantal bedrijven afscheid genomen met finale kwijting. Covid-19 heeft hier een rol gespeeld maar was in de basis niet de oorzaak. Zonder finale kwijting was er geen toekomstperspectief voor die bedrijven, met deze oplossing hebben de bedrijven nog een kans om zich door te ontwikkelen tot een positieve businesscase op termijn. Hierdoor is wel een gedeelte van de al genomen voorziening vrijgevallen ten gunste van het resultaat.

Al met al is het aantal uitzettingen laag in 2020. De verwachting is dat 2020 wordt afgesloten met tenminste 2 uitboekingen van nieuwe portefeuillebedrijven en tenminste 3 nieuwe proposities die ter advisering bij de investeringscommissie gebracht worden.

De totale werkgelegenheid bij de portefeuillebedrijven is in 2020 afgenomen. Bij verschillende bedrijven is de werkgelegenheid iets afgenomen. Daar komt een faillissement van één van de dochters van een portefeuillebedrijf bij, waarbij veel werkgelegenheid verloren is gegaan. Daarnaast zijn er zoals gemeld ook enkele bedrijven uit de portefeuille gegaan. Per Q3 2020 was de directe werkgelegenheid bij portefeuillebedrijven 349 FTE, een daling van 103 FTE ten opzichte van eind 2019.

In 2020 zijn er nieuwe financieringsovereenkomsten aangegaan met twee nieuwe portefeuillebedrijven te weten:

- buiten verzoek
- buiten verzoek

Deze bedrijven zijn zeer innovatief en vormen goede voorbeelden van investeringen in koplopers in hun branche en beide zorgen voor de nodige impact in hun sector, hetgeen weer positief afstraalt op Provincie Drenthe.

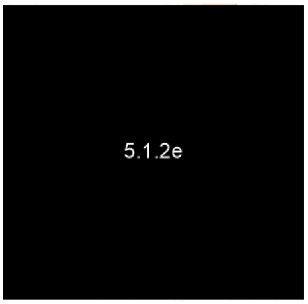
buiten verzoek

buiten verzoek

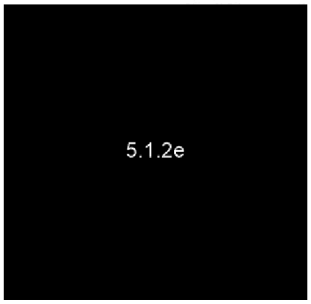
Daarnaast is de verwachting dat er bij zowel nieuwe als bestaande portefeuillebedrijven nog enkele investeringen ter advisering aan de investeringscommissie in 2020 voorgelegd zullen worden.

Formatie en organisatie

In 2021 blijft de formatie vanuit de fondsbeheerder ongewijzigd. Het MKB Fonds Drenthe team bestaat uit 2 fte investmentmanagement 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e en parttime inzet van indirecte werkzaamheden: fondsdirectie 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e via de NOM) en parttime secretariële- en backoffice ondersteuning (via Fonds Support Noord). Daarnaast kan voor extra capaciteit bij financieringsonderzoeken de hulp worden ingeschakeld van investment analisten (via Fonds Support Noord). Deze personele inzet is in het lopende contract met de NOM opgenomen.

Naast de operationele inrichting via fondsbeheerder NOM, is een onafhankelijk toezichthoudend orgaan, de raad van commissarissen, en een adviesorgaan bestaande uit onafhankelijke marktinvesteerders, de investeringscommissie (zie bijlage voor profiel van de leden). De raad van commissarissen komt periodiek (in beginsel per kwartaal) bijeen om de strategie en de voortgang van het fonds met directie en investment management te bespreken. De investeringscommissie geeft de directie op basis van een door het investment management opgestelde voorstel, advies inzake het aangaan van de financieringsaanvraag. De huidige (2e) zittingstermijn van de IC verloopt op 31 december 2020. Inmiddels is de herbenoeming voor de derde en laatste periode afgerond. De IC zal een getrapt rooster van aftreden opstellen.

Beide investment managers hebben zowel acquisitieve als portefeuille beheer taken. Hiermee wordt de bekendheid binnen de provincie fors vergroot.

Om meer verbinding te hebben met de programma's van de provincie zijn er flexibele werkplekken gerealiseerd in de 3 locaties van De Ondernemersfabriek Drenthe (Assen, Hoogeveen en Emmen) en is er samenwerking met het programma ikbendrentsondernemer.nl. Voorbeelden hiervan zijn de actieve deelname aan de Financieringstafel Drenthe en Crisistafel Drenthe. Dat zijn overlegorganen waar diverse financiers vanuit verschillende invalshoeken gezamenlijk casussen bekijken en verder helpen. Op dit moment hebben de investment managers 2 van dergelijke casussen in behandeling.

De doorlooptijden van proposities (van lead tot definitief voorstel en vervolgens tot getekend contract) kan oplopen tot 8-10 maanden. Dit is overigens geen bijzonderheid voor het fonds, ook bij collega investeringsfondsen zien we dergelijke doorlooptijden. Dit is onder meer het gevolg van de financieringsmarkt die gecompliceerder is geworden. Het zogeheten "gestapeld financieren" oftewel financiering realiseren uit meerdere bronnen houdt ook in dat de verschillende procedures van de verschillende financiers/investeerders doorlopen moeten worden met elk haar eigen (en soms afwijkende) informatievraag en eigen proces en doorlooptijd van interne besluitvorming.

0550 316011

Daarnaast zien we in toenemende mate een groeiend tijdsbeslag van het contractenproces. Veel discussie wordt tijdens de contractenproces (nogmaals) gevoerd.

Juridische ondersteuning en/of adviseurs worden in toenemende mate ingeschakeld en ook deze partijen hebben een mening over de conceptcontracten. In deze verwervingsprocessen wordt de tijdsinzet van investment manager daarmee extra onder druk gezet. Vaak wachten investeerders op elkaars beslissingen, het fonds probeert deze fase te doorbreken door op eigen merites beslissingen te nemen, waarna andere partijen hun beslissing daarop kunnen baseren.

Zoals in de inleiding al aangegeven, waren de beslistermijnen nog langer als gevolg van de Covid-19 crisis.

Bevindingen van de evaluatie

In 2020 is zowel een interne als externe (door E&E Advies) evaluatie op het fonds uitgevoerd. De belangrijkste conclusies daaruit waren dat:

- de primaire doelstelling van het fonds om in de volle breedte het MKB met een innovatie- en/of groeiambitie te ondersteunen is geslaagd;
- de doelstelling van het fonds om meer investeringen in het Drentse MKB te genereren wordt gerealiseerd;
- het aantal verstrekte financieringen, exits en huidige revolverendheid maakt dat additionele middelen vanuit de provincie Drenthe noodzakelijk zijn om ook na 2020 nieuwe participaties aan te kunnen gaan;
- publieke fondsen nog altijd een rol vervullen op de kapitaalmarkt;
- het MKB Fonds Drenthe een aanvullende positie heeft ten opzichte van de beschikbare fondsen van de NOM.

Als belangrijke aanbevelingen werden meegegeven:

- borg de toekomstbestendigheid van het MKB Fonds Drenthe d.m.v. een additionele kapitaalstoring
    - status: verzoek ligt ter besluitvorming bij de aandeelhouder;
- scherp de positie en doelgroep van het MKB Fonds Drenthe verder aan
    - status: fonds zal haar brede focus houden en de doelstellingen (nog) meer koppelen aan het provinciale economische beleid zoals toerisme en “groen, slim en met impact”;
- vorm een opvatting over de mate van revolverendheid (en risicobereidheid). En pas waar nodig de inrichting van het instrument aan
    - status: focus ligt op beschikbaar maken van financiering voor MKB en specifiek sectoren die moeilijk aan financiering kunnen komen. Een normrendement is niet wenselijk. Binnen het fonds zijn genoeg mogelijkheden voor de financiering van sociaal ondernemerschap en dat gebeurt ook al.

0550 316011

Wel kan met overige stakeholders onderzocht worden in hoeverre deze ondernemingen bij een beter economisch duurzaam bestaan kunnen worden ondersteund;

- Richt een verkorte procedure voor kleinere aanvragen in (met een maximum financieringsbedrag per onderneming van bijvoorbeeld € 100.000,-) en verhoog het zelfstandig mandaat voor de directie tot datzelfde bedrag
    - status: de fondsbeheerder (NOM) heeft ervaring met het efficiënt en effectief opzetten van een verkorte procedure voor kleinere MKB aanvragen. Na een principe uitspraak van aandeelhouder in hoeverre het mandaat kan worden opgehoogd, zal een proces worden uitgewerkt en ter besluitvorming worden voorgelegd.

Doelstellingen 2021

Vooruitzien is in de huidige situatie lastiger dan ooit. Onze verwachting is dat de economie en dus ook het midden- en kleinbedrijf in Drenthe zware tijden tegemoet gaan. Er wordt een forse krimp van economische activiteit en werkgelegenheid verwacht van 5,2% (bron: Rabobank september 2020). In 2020 was al merkbaar dat er meer vraag uit de markt komt op het gebied van herstructureringen al dan niet voorafgegaan door een faillissement.

In het laatste kwartaal van 2020 zien we al een forse toename van het aantal leads. Opvallend is hierbij dat deze leads voor een groot gedeelte geen gevolg zijn van de Covid-19. De verwachting is dat er wel een toename van het aantal Covid-19 gerelateerde leads komen vanaf 2021. Dit zal met name afhangen van de overheidsmaatregelen in combinatie met de ontwikkeling van het virus.

Voor alle bedrijven geldt hetzelfde omtrent de verwachtingen voor 2021: deze zijn lastig te voorspellen. Door de geboden regelingen van de overheid hebben bedrijven veelal de liquiditeiten op orde kunnen houden. Echter hoe dit zich in 2021 gaat ontwikkelen is niet duidelijk; zeker niet nu we in een tweede Covid-19 golf zitten en er sprake is van een gedeeltelijke lockdown. Dit heeft tot gevolg dat de ondernemers terughoudend zijn met het aangaan van verplichtingen e.d..

Daarnaast is er een sterke invloed van overige financiers die er voor zorg draagt dat de financieringsmarkt redelijk gesloten is. Vanuit de financiële sector zijn extra terugtrekkende bewegingen zichtbaar. Banken zoeken nog meer naar zekerheid en richten zich op hun bestaande relaties. Wij merken dat banken zeer terughoudend zijn in het verstrekken van financieringen aan (voor hun althans) nieuwe zakelijke klanten.

Nieuwe producten

Om op de behoefte van de markt in te spelen zijn er eind 2020 een tweetal pilot trajecten gestart. Hierbij neemt het Fonds de rol van de bank over, dat wil zeggen, het verstrekken van een normale lening, waarbij de risico's afgedekt worden door het vestigen van een zekerheidsrecht.

0550 316011

Het ene traject betreft een **innovatief startup recreatieconcept** waarmee nieuwe doelgroepen voor Drenthe aangeboord wordt, waarbij er wel voldoende risicodragend kapitaal voorhanden is, maar een "normale" financiering erg lastig is vanwege de fase en de branche.

Het andere traject betreft een herstructurering van een portefeuillebedrijf waar financiering van activa een belangrijk onderdeel was en dit niet door de huisbank ingevuld kon worden.

In deze casus is er wel voldoende risicodragend vermogen, maar durven de "normale financiers" toch niet te financieren omdat het trackrecord nog dun lijkt. De verwachting is dat er naast risicodragend kapitaal, steeds meer vraag komt naar "normale leningen", zoals bij het pilottraject het geval is.

Het fonds gaat zich om het MKB verder te ondersteunen, zeker richting de wederopbouw na Covid-19, in 2021 ook op deze vraag inspelen middels het aanbieden van "**Perspectief lening MKB Fonds Drenthe**". Hiermee denken we beter in te kunnen spelen op de steeds sneller veranderende wereld. Waar banken vaak sectorale beslissingen nemen, is maatwerk gewenst. Verder helpt deze lening ondernemers om hun **MVO doelstellingen** te halen. Ook is hier maatwerk van financiering een vereiste, waarbij marktconforme tarieven gehanteerd worden.

Mediacampagne

Middels een nog uit te werken online media campagne, te starten begin 2021, gaan wij onze naamsbekendheid vergroten en het bezoek op de website verhogen. Te denken valt hierbij aan LinkedIn, Twitter ed. Dit gaan we doen door veel voorbeelden te geven in combinatie met een rol daarin voor onze portefeuillebedrijven. De speerpunten van het provinciaal beleid krijgen hierin ook een wezenlijke rol. De nieuwe financieringsvorm "Perspectief lening" zal onder de aandacht gebracht moeten worden. Bij positief besluit op de verkorte aanvraag procedure voor investeringen tot EUR 100.000,=, gaat dit in de campagne meegenomen worden. Middels deze procedure kunnen dan kleine investeringen met maximale snelheid gerealiseerd worden. Een duidelijke uiteenzetting van de procedure is daarbij wel noodzakelijk.

Commitments 2021

Hoewel in 2020 de doelstellingen niet gehaald zijn, is het fonds van mening dat de doelstelling voor 2021, zoals hieronder weergegeven gehaald kan worden, zeker met het verstrekken van perspectiefleningen. Hiervoor is het wel belangrijk dat de feitelijke aanvullende storting uiterlijk begin 2021 plaatsvindt. NB. In 2020 is er een tweetal casussen in onderzoek geweest, die uiteindelijk om uiteenlopende redenen geen doorgang vonden voor een totaal te investeren bedrag ad. 2.5 mio EUR, dit had voor liquiditeitsissues kunnen zorgen.

0550 316011

Doelstellingen	2021			
Aantal	**Soort fonds**	**Lening totaal**	**Aandelenkapitaal**	**Realisatie Fte**
	Micro			
3	Innovatie	400.000 (2)	100.000 (1)	12
7	Ontwikkel	1.500.000 (6)	400.000 (1)	60
3	Perspectieflening	1.000.000 (3)		15
Totaal 13		**2.900.000 (11)**	**600.000 (2)**	**87**

Overig

Hoe de bijdrage aan maatschappelijke relevante kennisontwikkeling inzichtelijker kan worden gemaakt, is in het 4e kwartaal 2020 door NOM en alle ROM's gemeenschappelijk opgepakt. Het MKB Fonds Drenthe zal op die uitkomsten aansluiten. We verwachten dat dit richting einde eerste halfjaar 2021 zal worden afgerond.

0550 316011

Begroting 2021 e.v.

Langzamerhand naderen de opbrengsten uit rentebaten het niveau van de operationele kosten. Voor 2021 wordt conform afgelopen jaren een negatief portefeuilleresultaat na kosten en voorziening begroot. Rendementen van investeringen in aandelenkapitaal zijn nodig voor een positieve nettowinst maar worden pas op lange termijn zichtbaar. Als uitgangspunt geldt 5 tot 8 jaar na investeren in de betreffende onderneming. Deze periode is op basis van eigen ervaring en past ook binnen de termijnen die in de investeringsreglementen zijn gesteld. De opbrengsten vanuit aandelenkapitaal zullen bestaan uit dividenden en opbrengsten uit verkoop van (een deel van) het aandelenbelang. Van de huidige gehouden aandelenbelangen wordt de eerste verkoop met rendement verwacht in 2023. Begrote verkoopresultaten (exits) zijn vaak eenmalig per onderneming, liggen ver in de toekomst en hebben daarmee een mate van onzekerheid.

Resultaat

	2020	2021				
	LE	Q1	Q2	Q3	Q4	BEGR.
Rente leningen u/g	335.118	99.209	119.051	128.972	148.813	496.044
Dividend	-	-	-	-	-	-
Resultaat verkoop participaties	-	-	-	-	-	-
Provisies	-	-	-	-	-	-
Portefeuilleresultaat	**335.118**	**99.209**	**119.051**	**128.972**	**148.813**	**496.044**
Kosten	684.842	171.150	171.150	171.150	171.150	684.600
Portfeuilleresultaat na kosten	**-349.724**	**-71.941**	**-52.099**	**-42.178**	**-22.337**	**-188.556**
Voorziening	*598.932*	41.302	165.208	41.302	165.208	*413.021*

De operationele kosten zijn als volgt opgebouwd. De kosten RvC zijn op basis van een vaste vergoeding per jaar. De IC krijgt per vergadering een vergoeding. Geprognosticeerd zijn 10 IC-vergaderingen in 2021. De accountantskosten zijn ten opzichte van 2020 gestegen in verband met de groei van de portefeuille-omvang in 2019, 2020 en de verwachte groei van 2021.

Operationele kosten (excl. BTW)	
Beheervergoeding NOM	425.035
Accountantskosten	21.250
Kosten RvC / IC	44.500
Overige beheerkosten	75.000
Totaal Operationele kosten	**565.785**

In de begroting is uitgegaan van de eerste van vier stortingen van € 2.500.000,- door de provincie Drenthe om hiermee de begrote investeringen te kunnen uitvoeren en ook andere financieringsaanvragen in behandeling te kunnen blijven nemen.

0550 316011

Boekwaarde portefeuille

	2020 LE	2021 BEGR.
Stand per 1 januari	**4.643.986**	**4.007.225**
Bij:		
Investeringen:		
- leningen Microkrediet	-	-
- leningen Innovatiekrediet	200.000	200.000
- leningen Ontwikkelkrediet	275.000	3.065.000
- aand.kap.	-	500.000
Investeringen	**475.000**	**3.765.000**
Rentebijschrijvingen	335.118	496.044
	810.118	4.261.044
Af:		
Desinvesteringen	-	-
Aflossingen	538.933	731.242
Ontvangen rentetermijnen	309.014	443.023
Voorzieningen	598.932	413.021
	1.446.879	1.587.286
Stand per 31 december	**4.007.225**	**6.680.984**

In bijlage 2 staat onderstaande begroting verder uitgewerkt in een balans, winst- en verliesrekening en liquiditeitsoverzicht.

Marktbenadering

Als gevolg van Covid-19 is het marktbenaderingsplan van 2020 niet uitgekomen. Veel aandacht van het investment management is gegaan naar de bedrijven in portefeuille. In de Drentse markt was het, zoals eerder genoemd, opvallend rustig. Nu duidelijk wordt dat door Covid-19 de wereld er blijvend anders zal uitzien voor de ondernemers en dit geen crisis is die snel voorbij is, wordt er in 2021 een mediacampagne worden gestart om de bekendheid van het fonds verder te vergroten. Duidelijk moet zijn dat juist in deze lastige tijd het fonds aanwezig is om in financieringsvragen te voorzien. De focus komt te liggen om in die bedrijven te investeren die in staat zijn om blijvend te kunnen veranderen. Vandaar dat hiervoor als werknaam “Perspectieflening” is gekozen. Met een Drents marketingbureau wordt dit momenteel verder uitgewerkt. In de begroting is hiervoor een stelpost worden opgenomen.

Risicoprofiel investeringen

Voor elke investering wordt bij aanvang financiering een risicoprofiel (A t/m D, waarbij A inhoudt: laag risico en D: zeer hoge kans op verliesinvestering) vastgesteld. Dit is een belangrijk onderdeel van het investeringsvoorstel, die door de investeringscommissie beoordeeld en van een advies voorzien wordt.

0550 316011

Naast een financiële beoordeling vindt een toetsing plaats op management en organisatie, managementinformatie, productontwikkeling en markt.

Per investering vindt er een toetsing van de rente plaats, waardoor het fonds gezekerd is dat er, conform de eisen van EU, een marktconform tarief (geen staatssteun) wordt aangeboden voor risicodragend kapitaal. Dit wordt tijdens het proces vastgelegd in het zogenaamde rentetoetsformulier. Zonder deze toets kan geen besluit genomen worden over de financieringsvraag.

Om aan de revolverendheidsdoelstelling op de lange termijn te kunnen voldoen, is een goede spreiding van de investeringen belangrijk; waarbij het gemiddelde risicoprofiel past bij het karakter van het fonds. Ook een gezonde verhouding tussen participaties en (achtergestelde)leningen is nodig om de revolverendheid verder te versterken. Het gemiddelde investeringsbedrag ad. ca. € 250.000 lijkt vooralsnog (gebaseerd op gedane investeringen) redelijk laag, maar is wel constant gebleken de afgelopen jaren, waardoor spreiding voor een deel al op een natuurlijke wijze plaatsvindt. Bij aanvang van de investering kan het risicoprofiel maximaal C zijn.

Met betrekking tot spreiding in sectoren worden er nog geen plafonds aangelegd. Enkele jaren geleden leek horeca een relatief groot aandeel te hebben in het aantal financieringsverzoeken, daarop is een aanvullende bepaling opgenomen. Het totaal uitstaande bedrag in deze sector mag niet meer zijn dan € 1.950.000 zijnde 15% van het totale fonds. Momenteel is het belang van horeca in de portefeuille nog maar zeer beperkt in omvang, ca. 1% van het totale fonds.

Eén van onze doelstellingen is om de portefeuille te laten groeien binnen de speerpunten van de Provincie Drenthe, zoals toerisme en recreatie en de energietransitie.

Beheer portefeuille

De beheersmatige werkzaamheden van investment managers betreffen gesprekken met management op frequente basis (soms zelfs wekelijks), gesprekken met potentiële financiers, adviseurs, accountants. Daarnaast zijn er aandeelhoudersvergaderingen waar een actieve rol van het fonds verwacht wordt. Met het groeien van de portefeuille zal het beheer alleen maar verder gaan toenemen. Dit zal de komende jaren ook te zien zijn aan de iets lagere groei in aantal ondernemingen, zie ook ‘Doelstellingen 2021 en verder’. Participaties kosten over het algemeen meer tijd dan de gemiddelde investering met een achtergestelde lening. De intensiteit van het beheer hangt daarnaast van het risicoprofiel en de gang van zaken.

De persoonlijke benadering is tijdrovend, neemt in 2021 toe maar is zeker een toegevoegde waarde van het fonds en draagt bij aan de doelstelling van het fonds: bevorderen, ondersteunen en versterken van de Drentse economie.

De bedrijven leveren hun financiële rapportages periodiek aan (contractuele verplichting). Indien de ontwikkelingen bij de bedrijven hiertoe aanleiding geven wordt het risicoprofiel aangepast. Verdere werkzaamheden die door de backoffice (Fonds Support Noord) gedaan worden, zoals financiële

cijferverwerking, incasso- en debiteurenbeheer, rapportages nemen met het groeien van de portefeuille eveneens toe.

Halfjaarlijks wordt daarnaast aan de hand van de financiële performance van de bedrijven al dan niet besloten worden tot het nemen van een voorziening. Voorzieningen worden bepaald op financiële gronden, zoals de waarde van het aandelenkapitaal t.o.v. aanschafwaarde en het wel of niet kunnen voldoen aan de (betalings-) verplichtingen. Vooralsnog ligt het voorzieningenomvang onder (positiever) die van de verwachting bij aangaan van het fonds. De belangrijkste reden hiervoor is de lagere gemiddelde omvang van de financiering.

Toekomstvisie

Het fonds heeft een duidelijke toegevoegde waarde voor ondernemend Drenthe. De eerste jaren is er alleen geïnvesteerd middels risicodragend vermogen. Echter gezien de ontwikkelingen die gaande zijn, is het goed dat ook het fonds haar bakens gaat verzetten om beter in te spelen op de behoeften uit de markt. Daarom kan er naast risicodragend kapitaal ook gefinancierd worden door middel van leningen met zekerheden. Hiermee kunnen lacunes in het financieringslandschap worden ingevuld.

De verwachting was in 2019 dat het fonds in 2020 al haar middelen uitgezet zou hebben, echter door Covid-19 is het aantal nieuwe investeringen fors teruggelopen. Voor 2021 is de verwachting dat er veel vraag komt naar investeringen en zullen de initiële middelen uitgeput raken. Bij de aandeelhouder is een verzoek gedaan voor een aanvullende storting. Uitgangspunt van dit jaarplan is dat hier positief op besloten zal worden.

Slotwoord

2020 is in vele opzichten een bijzonder jaar, als gevolg van de Covid-19 crisis heeft het fonds een mager jaar gehad in de vorm van nieuwe uitzettingen. De hoogte van de voorzieningen die genomen moet worden valt tot op heden mee, dit is enerzijds het gevolg van de overheidsmaatregelen en anderzijds door doorlopende opdrachten.

De verwachting is dat, nu de tweede Covid-19 golf er is, er voor de komende periode in toenemende mate een beroep op het fonds wordt gedaan. Tezamen met een goede marketingcampagne zullen de Drentse bedrijven die onze hulp kunnen gebruiken benaderd worden.

Wij gaan ervoor om de Drentse bedrijven vanuit het dal weer bergopwaarts te helpen.

0550 316011

Bijlage 1: Personalia

Raad van Commissarissen

Mevr. drs. [redacted] RA (voorzitter)

Dhr. drs. [redacted]

Mevr. [redacted]

Investeringscommissie

Mevr. Mr. [redacted] (voorzitter)

Dhr. [redacted] RA

Dhr. [redacted]

0550 316011

Bijlage 2: Balans, Winst- en Verliesrekening en Kasstroomoverzicht

BALANS

MKB F. Drenthe

ACTIVA	2020 LE	2021 -B
Stand 1 januari	**4.643.986**	**4.007.225**
Investering	475.000	3.765.000
Aflossing/desinvestering	-538.933	-731.242
Rentebijschrijving	335.118	496.044
Renteontvangsten	-309.014	-443.023
Voorziening/afboeking	-598.932	-413.021
Tot. Financiële vaste activa	**4.007.225**	**6.680.983**
Debiteuren		
Overige vorderingen		
Overlopende activa		
Tot. vlottende activa	**0**	**0**
Liquide middelen	4.688.807	3.913.471
TOTAAL ACTIVA	**8.696.032**	**10.594.455**

PASSIVA	2020 LE	2021 -B
Geplaatst kapitaal	100.000	100.000
Agioreserve	13.000.000	15.500.000
Overige reserves	-4.553.968	-5.155.545
Tot. Eigen vermogen	**8.546.032**	**10.444.455**
Overige langlopende schulden		
Voorzieningen		
Tot. Langlopende schulden	**0**	**0**
Rekening courant bank		
Crediteuren	150.000	150.000
Overige schulden		
Overlopende passiva		
Tot. Kortlopende schulden	**150.000**	**150.000**
TOTAAL PASSIVA	**8.696.032**	**10.594.455**
controle	OK	OK

WINST- EN VERLIESREKENING

MKB F. Drenthe

	2020 LE	2021 -B
Omzet		
Renteopbrengsten leningen u/g	335.118	496.044
Dividendopbrengsten	0	0
Verkoopresultaat	0	0
Provisie	0	0
Totaal Omzet	**335.118**	**496.044**
Operationele kosten		
Operationele kosten	684.842	
Beheervergoeding NOM		514.293
Accountantskosten		25.713
Kosten RvC / IC		53.845
Overige beheerkosten		90.750
Totaal Operationele kosten	**684.842**	**684.600**
Voorziening fin. vaste activa	598.932	413.021
Bedrijfsresultaat	**-948.656**	**-601.577**
Netto winst	**-948.656**	**-601.577**

KASSTROOMOVERZICHT

MKB F. Drenthe

	2020 LE	2021 -B
Bedrijfsresultaat	-948.656	-601.577
Aanpassingen voor:		
Voorziening fin. vaste activa	598.932	413.021
Mutatie voorzieningen	0	0
Mutaties netto werkkapitaal:		
Debiteuren	0	0
Overige vorderingen / overl. activa	0	0
Crediteuren	13.698	0
Overige schulden / overl. passiva	-54.724	0
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	-390.750	-188.556
Vennootschapsbelasting	0	0
Buitengewone baten (+) en lasten (-)	0	0
Kasstroom uit operationele activ.	**-390.750**	**-188.556**
Investering	-475.000	-3.765.000
Aflossing/desinvestering	538.933	731.242
Saldo rentebijschrijving	-26.104	-53.021
Kasstroom uit investeringsactiv.	**37.829**	**-3.086.779**
Mutaties langlopende schulden	0	0
Saldo ontvangen/betaalde rente r/c	0	0
Storting/uitkering nominaal en/of agio	0	2.500.000
Uitkering dividend	0	0
Kasstroom uit financieringsactiv.	**0**	**2.500.000**
Toe-/afname geldmiddelen	**-352.921**	**-775.335**
Rekening courant bank	0	0
Liquide middelen	4.688.807	3.913.471
Totaal geldmiddelen	**4.688.807**	**3.913.471**
Toe-/afname geldmiddelen	-352.921	-775.335

To: Ria Lahuis[5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Thur 2/4/2021 8:56:54 AM
Subject: FW: 5.1.2e _78877587_6191443_02-02-2020_memo_poho_Eco_jaarplan_2021_MKB_Fonds_Drenthe.pdf
Received: Thur 2/4/2021 8:56:55 AM
5.1.2e 78877587_6191443_02-02-2020_memo_poho_Eco_jaarplan_2021_MKB_Fonds_Drenthe.pdf

Hoi Ria,

Dank voor de feedback. Ik zal het memo nog even aanpassen. Goede punten.

Groeten, 5.1.2e

Van: Ria Lahuis < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: woensdag 3 februari 2021 10:06
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: FW: 5.1.2e _78877587_6191443_02-02-2020_memo_poho_Eco_jaarplan_2021_MKB_Fonds_Drenthe.pdf

Hallo 5.1.2e,

Ik las je memo over het jaarplan 2021 MKB-fonds. Ik heb een aantal vragen:

1. Zijn jullie het zelf eens met de bevindingen en het voorgelegde jaarplan? Dan ook graag vermelden en niet alleen de vraag aan de bestuurder stellen of hij zich er in kan vinden.
2. Wat mij opvalt is dat in het memo wordt gesproken over de storting in het fonds en dat deze storting al is meegenomen in het jaarplan. Is dit de impulsbijdrage uit de investeringsagenda Drenthe? Dan zou ik daar een apart beslispunt van maken. Daarnaast wil ik je verzoeken om het proces van bestuurlijke besluitvorming te schetsen.

Met vriendelijke groet,

Ria Lahuis

Teammanager Economie
Westerbrink 1|Postbus 122| 9400 AC Assen
Telefoon: 5.1.2e | email: 5.1.2e @drenthe.nl
Werkdagen ma, di, wo, do en vrijdag (vanuit huis)

provincie Drenthe

Van: Ria Lahuis < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: woensdag 3 februari 2021 9:26
Aan: Ria Lahuis < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: 5.1.2e _78877587_6191443_02-02-2020_memo_poho_Eco_jaarplan_2021_MKB_Fonds_Drenthe.pdf

Verstuurd vanaf mijn iPad

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 3

Concept (ID 311996)

Memo POHO Economie	
Gedeputeerde	Henk Brink
Afschrift	
Datum	2 februari 2021
Poho datum	8 februari 2021
Opsteller	5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e
Afgestemd met	
Onderwerp	Jaarplan 2021 MKB Fonds Drenthe
Doel memo	☐ Ter discussie ☒ Ter informatie
Bijlage	Jaarplan 2021 MKB Fonds Drenthe
Naar GS	nee

Advies/Vraag

- Graag kennisnemen van het jaarplan 2021 van het MKB Fonds Drenthe.
- Heb je nog vragen/opmerkingen die we bij het MKB Fonds neer moeten leggen?
- Vind je het goed om in Q2 het voorstel van de lening van €10 mln. aan PS voor te leggen?

Inleiding
Het Meerjarenplan MKB Fonds Drenthe 2020-2024 is vorig jaar op grond van artikel 19 lid 1 van de Akte van Oprichting (Drentse Holding), vastgesteld door de directie, na de goedkeuring van de raad van commissarissen en de algemene vergadering. Het jaarplan met begroting dient volgens hetzelfde artikel jaarlijks, voorafgaand aan het boekjaar waarop het betrekking heeft, te worden vastgesteld door de directie, na goedkeuring van de raad van commissarissen. Wij hebben het nu het Jaarplan 2021 ter informatie gekregen. Hoewel we in onze rol als aandeelhouder niets 'hoeven' met het jaarplan, informeren we je hier wel over in relatie tot ons economisch beleid. Op pagina 2 een samenvatting van het jaarplan met de highlights.

Belangrijke punten uit jaarplan

- 2020 was een dramatisch jaar voor het fonds. Ook 2021 brengt nog veel onzekerheid met zich mee. We kunnen moeilijk inschatten hoe realistisch de nieuwe doelstellingen zijn.
- Evaluaties: in het jaarplan staan kort de conclusies uit de evaluaties genoemd. Hier ben je reeds over geïnformeerd.
- Raakvlakken Economische Koers: het Fonds moet altijd werken volgens het laatste economische beleid van de provincies. De Investment managers hebben meegedacht met de ontwikkeling van de Koers.
- Nieuwe financieringsproducten: Hoewel we de ins en outs van deze producten nog niet kennen, lijken deze goed aan te sluiten bij het provinciale economisch beleid: aandacht voor de vrijetijdssector, bedrijven helpen om te herstellen na de coronacrisis en bijdragen aan impact ondernemen. En het is goed dat het Fonds zich blijft vernieuwen om beter aan te sluiten op de vraag uit de markt.
- Communicatie: wij willen de communicatie zoveel mogelijk via IBDO laten lopen en zo de samenwerking tussen het fonds en IBDO verbeteren.
- Storting/lening: De extra impuls aan het MKB Fonds uit de Investeringsagenda staat nu nog als agio genoemd in het jaarplan, maar dit is een lening die terugbetaald moet worden. Dit zullen we bespreken met de fondsdirectie. Daarnaast zijn de directie en RvC zijn van mening dat de bijstorting/lening heel hard nodig is, terwijl dit niet uit de cijfers blijkt.

Conclusie
Wij zijn wel tevreden met dit jaarplan.

Vervolgstappen
Het voorstel voor de lening uit de Investeringsagenda is nog niet gereed i.v.m. tijdsgebrek en omdat het MKB Fonds het extra geld nog niet nodig had. We willen nu wel aan de slag met het voorstel en willen deze in Q2 in PS hebben. De evaluaties en de acties die hier uit voort moeten komen worden dan ook meegenomen.

Samenvattend komen in het Jaarplan 2021 de volgende zaken aan de orde:

Terugblik over 2020
Het hoge niveau van aantal financieringsvoorstellen van de voorgaande jaren heeft in 2020 geen vervolg kunnen krijgen. Al begin 2020 was te merken dat de ondernemers een afwachtende houding aannamen. De impact van Covid-19 leek fors en bood geen zicht op de nabije toekomst. Veel nieuwe initiatieven niet zijn doorgezet door ondernemers.

De focus van de investment managers binnen de NOM zijn ingezet bij de beoordeling van de Corona Overbruggings Lening (COL). Deze COL regeling is ook toegepast bij een tweetal portefeuillebedrijven en bij 5 Drentse bedrijven. Deze investment managers worden vanuit het MKB-fonds gefinancierd.
Opvallend was dat er in de eerste 9 maanden fors minder leads waren. Dit is ook gebleken bij de Corona Overbruggings Lening aanvragen uit Drenthe. Deze waren substantieel lager dan in Groningen en Friesland.

In 2020 zijn er tot eind november 4 financieringsvoorstellen geweest, waarvan er 1 na positieve advisering door investeringscommissie en raad van commissarissen niet geëffectueerd is, vanwege de impact van Covid-19.

In de portefeuille is van een aantal bedrijven afscheid genomen met finale kwijting. Covid-19 heeft hier een rol gespeeld maar was in de basis niet de oorzaak. Hierdoor is wel een gedeelte van de al genomen voorziening vrijgevallen ten gunste van het resultaat.

Al met al is het aantal uitzettingen laag in 2020. De verwachting is dat 2020 wordt afgesloten met tenminste 2 uitboekingen van nieuwe portefeuillebedrijven en tenminste 3 nieuwe proposities die ter advisering bij de investeringscommissie gebracht worden.

Bevindingen van de evaluaties
In 2020 is zowel een interne als externe (door E&E Advies) evaluatie op het fonds uitgevoerd. Hier ben je reeds over geïnformeerd. De belangrijkste conclusies zijn:

- de primaire doelstelling van het fonds om in de volle breedte het MKB met een innovatie- en/of groeiambitie te ondersteunen is geslaagd;
- de doelstelling van het fonds om meer investeringen in het Drentse MKB te genereren wordt gerealiseerd;
- het aantal verstrekte financieringen, exits en huidige revolverendheid maakt dat additionele middelen vanuit de provincie Drenthe noodzakelijk zijn om ook na 2020 nieuwe participaties aan te kunnen gaan;
- publieke fondsen nog altijd een rol vervullen op de kapitaalmarkt;
- het MKB Fonds Drenthe een aanvullende positie heeft ten opzichte van de beschikbare fondsen van de NOM.

Als belangrijke aanbevelingen werden meegegeven:

- borg de toekomstbestendigheid van het MKB Fonds Drenthe d.m.v. een additionele kapitaalstoring
  status: verzoek ligt ter besluitvorming bij de aandeelhouder;
- scherp de positie en doelgroep van het MKB Fonds Drenthe verder aan
  status: fonds zal haar brede focus houden en de doelstellingen (nog) meer koppelen aan het provinciale economische beleid zoals toerisme en “groen, slim en met impact”;
- vorm een opvatting over de mate van revolverendheid (en risicobereidheid). En pas waar nodig de inrichting van het instrument aan
  status: focus ligt op beschikbaar maken van financiering voor MKB en specifiek sectoren die moeilijk aan financiering kunnen komen. Een normrendement is niet wenselijk. Binnen het fonds zijn genoeg mogelijkheden voor de financiering van sociaal ondernemerschap en dat gebeurt ook al. Wel kan met overige stakeholders onderzocht worden in hoeverre deze ondernemingen bij een beter economisch duurzaam bestaan kunnen worden ondersteund;
- Richt een verkorte procedure voor kleinere aanvragen in (met een maximum financieringsbedrag per onderneming van bijvoorbeeld € 100.000,-) en verhoog het zelfstandig mandaat voor de directie tot datzelfde bedrag

status: de fondsbeheerder (NOM) heeft ervaring met het efficiënt en effectief opzetten van een verkorte procedure voor kleinere MKB aanvragen. Na een principe uitspraak van aandeelhouder in hoeverre het mandaat kan worden opgehoogd, zal een proces worden uitgewerkt en ter besluitvorming worden voorgelegd.

Jaarplan 2021

Formatie en organisatie

In 2021 blijft de formatie vanuit de fondsbeheerder ongewijzigd. Het MKB Fonds Drenthe team bestaat uit 2 fte investmentmanagement ([redacted] en [redacted]) en parttime inzet van indirecte werkzaamheden.

De doorlooptijden van proposities (van lead tot definitief voorstel en vervolgens tot getekend contract) kan oplopen tot 8-10 maanden. In de Covid-19 crisis zijn de doorlooptijd van vanwege onzekerheden nog groter.

Doelstellingen 2021

2021 biedt nog veel onzekerheid. Er wordt een forse krimp van economische activiteit en werkgelegenheid verwacht van 5,2%. De verwachting is dat er een toename van het aantal Covid-19 gerelateerde leads komen vanaf 2021.

Commitments 2021

Hoewel in 2020 de doelstellingen niet gehaald zijn, is het fonds van mening dat de doelstelling voor 2021, zoals hieronder weergegeven gehaald kan worden, zeker met het verstrekken van perspectiefleningen. Hiervoor is het wel belangrijk dat de feitelijke aanvullende storting uiterlijk begin 2021 plaatsvindt (*dit lijkt een wat al te positieve insteek, want ook zonder een extra storting vanuit de provincie zijn per saldo nog steeds voldoende liquiditeiten aanwezig (zie blz.15), maar het is wel zaak om in 2021 de extra storting aan PS voor te leggen*). In de begroting is uitgegaan van de eerste van vier stortingen van € 2.500.000,- door de provincie Drenthe om hiermee de begrote investeringen te kunnen uitvoeren en ook andere financieringsaanvragen in behandeling te kunnen blijven nemen. Dit is in het jaarplan als agioreserve door het fonds opgenomen, wij zijn echter van plan in totaal € 10 miljoen aan lening te verstrekken tegen 0% rente en een looptijd van 15 jaar. Dit is wel een punt van aandacht en zal besproken worden met het fonds. De verwachting was in 2019 dat het fonds in 2020 al haar middelen uitgezet zou hebben, echter door Covid-19 is het aantal nieuwe investeringen fors teruggelopen. Voor 2021 is de verwachting van het fonds dat er veel vraag komt naar investeringen en zullen de initiële middelen uitgeput raken.

Doelstellingen	2021			
Aantal	**Soort fonds**	**Lening totaal**	**Aandelenkapitaal**	**Realisatie Fte**
	Micro			
3	Innovatie	400.000 (2)	100.000 (1)	12
7	Ontwikkel	1.500.000 (6)	400.000 (1)	60
3	Perspectieflening	1.000.000 (3)		15
Totaal 13		**2.900.000 (11)**	**600.000 (2)**	**87**

(de telling bij aandelenkapitaal klopt niet helemaal 600.000 mz 500.000)

Nieuwe producten

Het MKB Fonds is pilots gestart om twee nieuwe financieringsproducten te ontwikkelen, waarbij het fonds de rol van de 'gewone' bank op zich neemt, omdat deze niet wil of kan financieren:

- Innovatief startup recreatieconcept
- Perspectief lening: om meer maatwerk te bieden en bedrijven ook te helpen met MVO doelstellingen

Begroting 2021 e.v.

Voor 2021 wordt conform afgelopen jaren een negatief portefeuilleresultaat na kosten en voorziening begroot. Rendementen van investeringen in aandelenkapitaal zijn nodig voor een positieve nettowinst maar worden pas op lange termijn zichtbaar geeft het fonds aan. Als uitgangspunt geldt 5 tot 8 jaar na investeren in de betreffende onderneming.

De verwachte baten komen uit op € 496.044,- en operationele kosten inclusief btw komen uit op € 684.600,- (waarvan de beheerskosten NOM ruim 514.000,- bedragen). Dat maakt dat het verlies, inclusief de te voorziene posten, uitkomt op € 189.000,- + € 314.000,-= € 602.000,- voor 2021.

Vragen n.a.v. brief NOM fonds versterking 1 februari 2021

Er staat in de brief: Uitgangspunt is dat het aandeel van de Staat en overige aandeelhouders niet verwatert. Hier kan beperkt van worden afgeweken indien dit noodzakelijk is voor de storting door andere aandeelhouders.
Vraag: Wat wordt hier precies mee bedoeld?

Er staat in de brief: Ten aanzien van de verantwoording heeft EZK de voorkeur om de verantwoording via de bestaande verantwoordingsprocedure te laten verlopen. Dit betekent dat de ROM's verantwoording over de fondsversterking afleggen in een apart deel van de jaarrekening en het jaarverslag. De accountant geeft bij de controle een verklaring af over de getrouwheid van de informatie in het jaarverslag, maar gaat de kapitaalstorting niet op projectniveau controleren.
Dit wordt in de praktijk lastig.
Vraag: Hoe wordt vastgelegd wanneer de inzet ten laste van 'oude' middelen gaat en wanneer van de versterkkingsmiddelen? Ik zou dit gewoon loslaten en alleen kijken of alle deelnemers extra bijdragen hebben gedaan. Mee eens. Het geld wordt in het hoofdfonds van de NOM gestort, dus hoe moet je dat dan uit elkaar houden? Lijkt me erg lastig.

Door deze verdeling is er voor de NOM een bedrag van € 11,7 miljoen beschikbaar. Inclusief de cofinanciering van de 3 Provincies (€ 3,9 miljoen per Provincie) komt de additionele fondsversterking voor de NOM uit op € 23,4 miljoen.
Vraag: Mocht blijken dat het geld niet nodig is, kan dan het extra ingelegde geld retour gestort worden (via een handige constructie, zonder dividend belasting te hoeven betalen)? *Dit kan al is het terugbetalen van agio standaard belast. Het omzetten van agio naar nominaal aandelenkapitaal gebeurt in twee stappen. Allereerst moet het besluit worden genomen dat agio wordt omgezet in aandelenkapitaal. Dit gaat door middel van een uitgifte van nieuwe aandelen ter hoogte van de agioreserve. Na de uitgifte van nieuwe aandelen is de agioreserve afgenomen en het nominaal aandelenkapitaal toegenomen met hetzelfde bedrag. De twee stap is het zogenaamd afstempelen van het nominaal aandelenkapitaal. Via een statutenwijziging wordt het nominaal aandelenkapitaal verlaagd en kan het vermogen onbelast uitgekeerd worden aan de aandeelhouder(s).*

De NOM wil graag een bijdrage leveren aan het economische herstel in Noord-Nederland in de breedste zin en heeft uitgewerkt waarin. Herstelproducten en Nieuwe kansen, daarbij zijn ook uitvoeringskosten genoemd.
Vraag: Zijn dit per saldo extra lasten die ten laste van de exploitatie komen, of zijn er ook nog extra inkomsten te verwachten? Goede vraag.

In de tekst staat: Business Development als lead generator:
Het ontwikkelen en laten groeien van bedrijven is onze primaire doelstelling. Door het stevig uitbreiden van Business Development als lead generator voor Investeren, kunnen wij dit breder oppakken. Doel hiervan is meer investeringen in hoog-innovatieve, kansrijke, snelgroeiende MKB ondernemingen.
Vraag: kan de NOM dit concreet maken? Hoeveel fte en komen deze mensen in dienst bij de Finance of de Ontwikkelkant?

Acquisitiefonds is een mooie ontwikkeling. Kunnen we dit ook voor kleinere acquisities in gaan zetten?

Door enerzijds dit gegeven en anderzijds het gegeven dat de NOM een succesvolle exit gaat realiseren in februari 2021, denken wij de instandhoudingseis te kunnen waarborgen voor de periode 2021-2024. Hierbij gaat de NOM uit van de vaststelling van het nieuwe doelvermogen per 1 januari 2020 of 1 januari 2021.
Vraag: Wat wordt nu precies met die laatste zin bedoeld qua data? Goede vraag.

MEMO

Aan	: EZ-gedeputeerden Groningen, Friesland en Drenthe
Afschrift	: Hoofden EZ en ambtelijk aandeelhouders Groningen, Friesland en Drenthe
Van	: 5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e (toestelnummer: 5.1.2e)
Datum	: 8 februari 2021
Onderwerp	: Update Fondsversterking NOM
Bijlage	: CONCEPT brief NOM over Fondsversterking

Beste EZ-gedeputeerden,

In dit memo hebben wij de stand van zaken m.b.t. de fondsversterking ROM's op een rij gezet.

Inleiding
Het ministerie van EZK heeft eind vorig jaar aangekondigd €150 mln. vrij te maken voor de fondsversterking van de ROM's. Daarvan zou (volgens verdeling naar BRP) €11,7 mln. voor de NOM bedoeld zijn. Hiermee worden de ROM's in staat gesteld om innovatieve mkb-bedrijven, waaronder de portefeuillebedrijven, te ondersteunen, zodat de solvabiliteitspositie van deze bedrijven verbetert. De voorwaarde voor deze extra impuls is dat de andere aandeelhouders naar rato meefinancieren. Dat betekent dat van elke provincie €3,9 mln. nodig is om deze bijdrage te verkrijgen en het totaal op €23,4 mln. komt. Het extra vermogen moet volgens de aandeelhoudersinstructie worden ingezet.

Zie ook de CONCEPT brief (deze is nog in ontwikkeling) van de NOM in de bijlage.

Stand van zaken
De ambtelijke opdrachtgevers en aandeelhouders zijn in gesprek met de NOM en EZK om de voorwaarden en mogelijkheden te bespreken. Gezamenlijk wordt een voorstel uitgewerkt, maar er zijn nog wel een aantal verbeteringen nodig om tot een goed beargumenteerd voorstel te komen.

Aandachtspunten:
- Op 30 september 2020 hebben de gedeputeerden met de NOM gesproken over de mogelijke fondsversterking. Er is toen gevraagd aan de NOM om nut en noodzaak aan te geven. Na het opheffen van IFNN en de 5.1.2b,5.1.2i heeft de NOM geen gebrek aan middelen. Een directe noodzaak is er daardoor niet. Echter ziet de NOM wel mogelijkheden om dit budget voor additionele activiteiten in te zetten. Doordat er meer fondsvermogen is, kan het risico meer verspreid worden en kunnen daardoor risicovollere financieringen worden aangegaan, zonder dat de NOM in de rode cijfers komt.
- De provincies hebben gevraagd om een meerjarige liquiditeitsplanning van de NOM, zodat we een beeld krijgen van de verwachte uitzettingen en antwoord krijgen op de vraag wat de NOM additioneel van plan is. En daarnaast te beoordelen of aanvullende middelen noodzakelijk zijn of dat de NOM de komende jaren te veel 'overbodig kapitaal' heeft liggen. Mede door de tientallen miljoenen euro's die ontvangen zijn door de 5.1.2b,5.1.2i.
- Over de fondsversterking moet door EZK apart verantwoording worden afgelegd en de resultaten moeten de komende jaren worden gemonitord, omdat dit afgesproken is door een motie in de Tweede Kamer. De NOM wil hier geen aparte entiteit voor oprichten, maar dit in een tekstuele toelichting in de jaarrekening doen. Ook de provincies kunnen eventueel KPI's aangeven.
- De provincies hebben het voorstel gedaan om (indien het geld niet gebruikt wordt door de NOM) de mogelijkheid in te bouwen om het geld na een bepaalde periode weer terug te

storten aan de geldverstrekkers. EZK heeft hier geen bezwaar tegen en gaat dit bespreken met het ministerie van Financiën. De NOM gaat nadenken over een geschikte periode waarin het geld naar verwachting uitgezet zou moeten zijn (we denken aan +/- vier jaar).
- De NOM heeft ook aangegeven dat voor de huidige eigen middelen het ambitieniveau van bestaande uitzettingen structureel te willen verhogen van €12 mln. naar € 18 mln. De provincies vinden dit wel zeer ambitieus.
- Met extra fondsvermogen stijgen naar verwachting ook de uitvoeringskosten. Met deze extra gelden wil de NOM actief de boer op naar het bedrijfsleven om hen te informeren over de mogelijkheden.
- Daarnaast wil de NOM Business Developers bij het financieringsbedrijf inzetten om leads te genereren. Andere ROM's doen dit ook. Dit zijn andere functies dan de Business Developers die doen aan ecosysteemontwikkeling. De provincies hebben voorgesteld om deze nieuwe functie bijvoorbeeld Investment Development te noemen, om verwarring te voorkomen. Deze stijging van uitvoeringskosten wordt nog verder uitgewerkt door de NOM. Wat ons betreft blijft overeind dat het vermogen wel in stand blijft en dat de extra kosten gedekt kunnen worden uit extra opbrengsten (de NOM blijft 'zwarte' cijfers schrijven). De NOM zal in deze notitie ook de risico's moeten benoemen die hiermee mogelijk annex zijn.
- De provincies hebben gevraagd welke rol de NOM voor zich ziet in het IPO Herstelplan m.b.t. ontwikkeling van bedrijventerreinen en campussen. Door de extra impuls zouden hier kansen kunnen liggen. De NOM zit van oudsher niet in 'stenen', maar wil hier wel over nadenken.
- De doelstelling van deze fondsversterking is om het eigen vermogen van bedrijven te versterken, maar in de concept brief wordt bij het 'Herstelfonds' over leningen (vreemd vermogen) gesproken. Dit is tegenstrijdig en hier moet de NOM nog goed naar kijken.
- De NOM wil een thematisch fonds Energie oprichten maar er ontbreekt bijvoorbeeld een thematisch fonds Circulaire Economie en Digitalisering.

Argumenten
- Het ministerie van EZK biedt nu dit geld aan voor het versterken van ons bedrijfsleven. De NOM ziet voldoende mogelijkheden om dit vermogen uit te zetten. Naast vermogen voor herstel, biedt dit nieuwe kansen voor Noord-Nederland.
- Signaal richting 'Den Haag': Het zou vreemd zijn als alle andere ROM's de extra middelen van het kabinet voor herstel na corona cofinancieren en conform benutten, en Noord-Nederland dit niet doet (alsof bedrijven in Noord-Nederland geen last hebben van de coronacrisis).

Risico's
- Door de 'terugbetaal'- clausule in het voorstel op te nemen, is het risico dat het geld niet gebruikt wordt beperkt.
- Als de NOM extra risicovolle investeringen gaat doen, lopen de provincies de kans dat zij extra voorzieningen moeten opnemen. Dit is niet gewenst en ook aangegeven bij de NOM.

Planning
Het ministerie heeft aangegeven dat de middelen in 2021 beschikbaar blijven, daarna niet meer. Een overzicht van de provinciale planningen wordt uitgewerkt door provincie Groningen. NOM plant een ambtelijk vervolgoverleg

Zodra het voorstel gereed is, zal dit nogmaals in het GEZ overleg besproken worden. Bij akkoord van alle EZ gedeputeerden volgt besluitvorming via GS en vervolgens PS. Het streven is om voor de zomer het voorstel in PS te hebben.

Noordelijke Rekenkamer

Eindrapport – Drenthe – revolverende fondsen

Titel	Uit het oog, uit het hart? Revolverende fondsen in de provincie Drenthe
Opstellers	5.1.2e en 5.1.2e
Datum	27 januari 2021
Toelichting	Dit is het definitieve eindrapport over revolverende fondsen in de provincie Drenthe

Inhoudsopgave

ACHTERGROND EN VRAAGSTELLING 3
CONCLUSIES 3
AANBEVELINGEN 9
1 INLEIDING 11
1.1 AANLEIDING EN CONTEXT 11
1.2 AANPAK EN AFBAKENING VAN HET ONDERZOEK 12
1.3 LEESWIJZER 13
2 RELEVANTE KENMERKEN VAN REVOLVERENDE FONDSEN 14
2.1 INLEIDING 14
2.2 REVOLVEREN: WAT IS HET EN HOE WERKT HET? 14
2.2.1 Definitie van een revolverend fonds 14
2.2.2 Juridische vormgeving van fondsen 15
2.3 RELEVANTE KENMERKEN DEO 16
2.4 RELEVANTE KENMERKEN MKB FONDS DRENTHE 18
2.5 PROVINCIALE VERGELIJKING RELEVANTE KENMERKEN 19
2.6 SAMENVATTENDE BEVINDINGEN 20
3 FINANCIËLE RISICO'S 22
3.1 INLEIDING 22
3.2 RISICOBEHEERSING DOOR DE PROVINCIE 22
3.2.1 Verplichte paragrafen begroting en verantwoording 22
3.2.2 Kader revolverend financieren 23
3.3 RISICOBEHEERSING DOOR DE FONDSEN 25
3.3.1 Verdere risicobeheersing door de DEO 25
3.3.2 Verder risicobeheersing door het MKB Fonds Drenthe 26
3.4 PROVINCIALE VERGELIJKING FINANCIËLE RISICO'S 26
3.4.1 Algemene omgang met financiële risico's 26
3.4.2 Omgang met financiële risico's specifiek voor revolverende fondsen 27
3.5 SAMENVATTENDE BEVINDINGEN 29
4 STAATSSTEUNRISICO'S 31
4.1 INLEIDING 31
4.2 MIDDELENVERSTREKKING VAN PROVINCIE NAAR FONDS 31
Drentse Energie Organisatie 31
MKB Fonds Drenthe 32
4.3 MIDDELENVERSTREKKING VAN FONDS NAAR EINDBEGUNSTIGDEN 32
Uitgangspunt: marktconformiteit 32
Staatssteun alleen onder AGVV of de-minimis 34
4.4 PROVINCIALE VERGELIJKING STAATSSTEUNRISICO'S 34
4.4.1 Middelenverstrekking van provincie naar fonds 34
4.4.2 Middelenverstrekking van fonds naar eindbegunstigden 34
4.5 SAMENVATTENDE BEVINDINGEN 35
5 MAATSCHAPPELIJKE EN FINANCIËLE RESULTATEN 36
5.1 INLEIDING 36

5.2 Toegevoegde waarde revolverende fondsen 36
5.3 Maatschappelijke doelen en resultaten DEO 38
5.4 Maatschappelijke doelen en resultaten MKB Fonds Drenthe 39
5.5 Provinciale vergelijking maatschappelijke resultaten 40
5.6 Financiële doelen en resultaten 41
5.6.1 DEO 42
5.6.2 MKB Fonds Drenthe 44
5.7 Provinciale vergelijking financiële resultaten 45
5.7.1 Waardeontwikkeling provinciale bijdrage 45
5.7.2 Beheerkosten 46
5.7.3 Afwaarderingen op leningen en participaties 47
5.8 Samenvattende bevindingen 47
6 INFORMATIEVOORZIENING PROVINCIALE STATEN 49
6.1 Inleiding 49
6.2 Informatievoorziening via planning en control (P & C) cyclus 49
Paragraaf financiering begroting en jaarstukken 50
Paragraaf verbonden partijen begroting en jaarstukken 50
6.3 Nota Verbonden Partijen en Protocol Verbonden Partijen 50
6.4 Rol Provinciale Staten bij oprichting 52
DEO 52
MKB Fonds Drenthe 53
6.5 Rol Provinciale Staten tijdens exploitatie 55
DEO 55
MKB Fonds Drenthe 58
6.6 Provinciale vergelijking betrokkenheid Provinciale Staten 59
6.7 Samenvattende bevindingen 60
BIJLAGE 1: OVERZICHT REVOLVERENDE FONDSEN IN DRENTHE 62
BIJLAGE 2: BESCHRIJVING DEO EN MKB FONDS DRENTHE 63
Drentse Energie Organisatie 63
MKB Fonds Drenthe 63
BIJLAGE 3: RELEVANTE ARTIKELEN BBV OVER PARAGRAFEN WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING, FINANCIERING EN VERBONDEN PARTIJEN 65
BIJLAGE 4: NORMENKADER UIT KADER REVOLVEREND FINANCIEREN 67
BIJLAGE 5: PROCEDURE VAN AANVRAAG TOT ONDERTEKENING FINANCIERING 68
Drentse Energie Organisatie 68
MKB Fonds Drenthe 69
BIJLAGE 6: WANNEER IS SPRAKE VAN GEOORLOOFDE STAATSSTEUN? 70
BIJLAGE 7: OVERZICHT VAN PROTOCOLAFSPRAKEN TUSSEN PROVINCIALE EN GEDEPUTEERDE STATEN BETREFFENDE DE INFORMATIEVOORZIENING OVER VERBONDEN PARTIJEN 71
BIJLAGE 8: GEÏNTERVIEWDE PERSONEN 73
BIJLAGE 9: BRONNENLIJST 74

Achtergrond en vraagstelling

De provincie Drenthe heeft in de afgelopen tien jaar revolverende fondsen opgericht waaronder de Drentse Energie Organisatie (DEO) het MKB Fonds Drenthe. Deze fondsen richten zich op het versnellen van de energietransitie en het stimuleren van de regionale economie. Voor deze twee fondsen hebben Provinciale Staten ruim € 52 miljoen beschikbaar gesteld.

Vanuit de betreffende fondsen worden middelen uitgezet als lening, deelneming of garantie. Uitgangspunt bij revolverende fondsen is dat ten minste een gedeelte van de middelen terugvloeit naar het fonds, zodat deze middelen opnieuw uitgezet kunnen worden. Het uiteindelijke doel is om maatschappelijke meerwaarde te bewerkstelligen die zonder het fonds niet of later tot stand zou zijn gekomen. De Drentse revolverende fondsen Drentse Energie Organisatie (DEO) en het MKB Fonds Drenthe zijn op afstand van het provinciale bestuur geplaatst. De Noordelijke Rekenkamer heeft onderzocht hoe deze fondsen zijn vormgegeven, welke risico's gemoeid zijn met de revolverende fondsen, welke resultaten er met de fondsen zijn geboekt en hoe Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten op de hoogte blijven van de activiteiten van de fondsen. In het onderzoek stond de volgende vraagstelling centraal:

Hoe hebben de Noordelijke provincies hun revolverende fondsen vormgegeven, hoe vinden sturing en verantwoording plaats over de provinciale middelen in de fondsen, welke risico's worden daarmee gelopen en wat zijn de resultaten van de revolverende fondsen?

Conclusies

De hoofdconclusie van het onderzoek luidt als volgt:

De provincie Drenthe heeft de twee revolverende fondsen die de Noordelijke Rekenkamer onderzocht elk op een verschillende manier vormgegeven. De DEO is in een stichting geplaatst, het MKB Fonds Drenthe in een besloten vennootschap. Ook de informatievoorziening over beide fondsen verschilt sterk.

De invloed en sturing van Provinciale Staten op de fondsen vinden voornamelijk plaats bij de opzet en ontwikkeling ervan. Nadat het fonds is opgericht, is de informatievoorziening aan Provinciale Staten over de DEO inzake de voortgang en het functioneren van het fonds goed. Provinciale Staten spelen hier ook actief op in en zij hebben hierdoor een relatief grote invloed in de koers van het fonds. Bij het MKB Fonds Drenthe daarentegen is er minder bemoeienis tijdens de exploitatie, omdat weinig informatie over de fondsen Provinciale Staten bereikt. Deze is op hoofdlijnen en verloopt met name via de p & c cyclus. De provincie en de fondsen zelf treffen maatregelen om de financiële risico's over de verstrekte middelen te beheersen. De fondsen houden rekening met bestaande staatssteunrichtlijnen door in beginsel financieringen te verstrekken tegen marktconforme voorwaarden.

De revolverende fondsen zijn opgericht om provinciale ambities op het gebied van energietransitie en het regionale MKB te helpen realiseren. Cijfers hierover worden door de fondsen zelf bijgehouden. Daarnaast heeft de DEO een financiële doelstelling meegekregen. Als de huidige ontwikkeling doorgaat, kan de DEO de financiële doelstelling, namelijk honderd procent revolverendheid van de provinciale middelen, realiseren. Voor het MKB Fonds Drenthe zijn geen financiële doelstellingen vastgelegd. Blijkens de van enquêteresultaten voorzien de middelen die het MKB Fonds Drenthe verstrekte duidelijk in een behoefte. Voor DEO is dit door een lage respons niet goed na te gaan.

Hieronder geven wij gedetailleerder antwoord op de deelvragen van het onderzoek. De conclusies worden steeds per deelvraag weergegeven. Onder de deelvraag staat steeds het korte antwoord op de vraag en daaronder een toelichting.

1.

a. Welke revolverende fondsen bestaan er in Drenthe, welke eigenschappen hebben deze fondsen en hoe heeft Drenthe deze fondsen vormgegeven?

De provincie Drenthe heeft een aantal revolverende fondsen[1], waaronder de twee fondsen die de Noordelijke Rekenkamer onderzocht: de stichting Drentse Energie Organisatie (DEO) en de besloten vennootschap MKB Fonds Drenthe. Provinciale Staten stelden respectievelijk € 39,2 miljoen en € 13 miljoen aan financiële middelen beschikbaar voor deze twee fondsen. Zij kozen er tevens voor om beide revolverende fondsen op afstand van de provincie te plaatsen.

b. Waarom heeft Drenthe gekozen voor deze vorm(en) en welke afwegingen zijn daarbij gemaakt?

De provincie koos er bewust voor om de revolverende fondsen op afstand van de provincie te plaatsen, omdat zij zelf niet beschikte over bepaalde specifieke benodigde kennis en vaardigheden. Tevens maakte de provincie de bewuste keuze om de DEO en het MKB Fonds Drenthe vorm te geven als een stichting respectievelijk twee deelfondsen in een houdstermaatschappij.

De DEO werd opgericht als stichting, opdat het fonds zelfstandig zou kunnen handelen en zou kunnen samenwerken met private partijen die zouden kunnen participeren in de stichting. Bovendien kan een stichting geen winst uitdelen. De DEO staat formeel verder op afstand van de provincie Drenthe dan het MKB Fonds Drenthe, omdat zij een stichting is waarin Gedeputeerde Staten geen bestuurlijk belang hebben. Belangrijke wijzigingen in de statuten van de DEO moeten Gedeputeerde Staten vanaf 9 april 2013 echter wel altijd goedkeuren.

Het MKB Fonds Drenthe bestaat uit twee fondsen binnen een houderstermaatschappij. De houdstermaatschappij verschaft kapitaal aan twee fondsen die op hun beurt kapitaal verschaffen aan de doelgroep van het MKB Fonds Drenthe. De keuze voor de structuur van het MKB Fonds Drenthe is niet duidelijk onderbouwd. Gedeputeerde Staten bezitten alle aandelen van het MKB Fonds Drenthe en daardoor is er sprake van een sterk bestuurlijk belang. Als enige aandeelhouder nemen Gedeputeerde Staten belangrijke beslissingen tijdens de aandeelhoudersvergadering van het fonds.

2. **Hoe vindt verantwoording plaats aan Provinciale Staten over het publieke geld dat revolverende fondsen tot hun beschikking hebben en welke mogelijkheden hebben Provinciale Staten om (tussentijds) bij te sturen?**

Provinciale Staten hebben sturingsmogelijkheden bij de oprichting van de revolverende fondsen. Dan worden belangrijke (kaderstellende) zaken vastgelegd, zoals de maatschappelijke doelstelling(en), de omvang van het budget, het besturingsmodel en de exit-strategie of looptijd van het fonds. Als de fondsen eenmaal zijn opgericht dan valt er voor Provinciale Staten meestal weinig meer bij te sturen.

In het geval van de DEO namen Provinciale Staten het initiatief tot oprichting. Zij zorgden er bovendien voor dat het fonds op afstand van de provinciale organisatie werd geplaatst. Bij de oprichting van het MKB Fonds Drenthe hadden Gedeputeerde Staten een leidende rol. Gedeputeerde

[1] Voor een vollediger overzicht van de fondsen in Drenthe wordt verwezen naar bijlage 1 bij dit rapport.

Staten deelden relevante informatie met Provinciale Staten en het voorstel om het fonds op te richten werd door Provinciale Staten als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten worden over beide fondsen op hoofdlijnen geïnformeerd via de p & c cyclus. Daarnaast worden alle jaarverslagen van de DEO naar Provinciale Staten gestuurd; van het MKB Fonds Drenthe alleen de jaarverslagen over 2016 en 2017. Naar aanleiding van het jaarverslag van de DEO maakten Provinciale Staten meerdere malen wensen tot bijsturing kenbaar aan Gedeputeerde Staten. Gedeputeerde Staten namen deze wensen mee in het bestuurlijk overleg met het fonds. Sommige van deze wensen, zoals de wens om ook relatief kleine initiatieven van onderop te kunnen financieren, werden doorgevoerd in de activiteiten van het fonds. Ook bij de behandeling van de midterm-review van de DEO en het voorstel om de looptijd, budget en bestuursmodel te wijzigen, zijn Provinciale Staten in de gelegenheid geweest om bij te sturen.

Gedeputeerde Staten hebben de DEO aangemerkt als verbonden partij, ondanks het feit dat de provincie geen bestuurlijk belang heeft in de DEO. Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten hebben afspraken gemaakt over de informatievoorziening van verbonden partijen. Deze afspraken zijn op het MKB Fonds Drenthe en de DEO van toepassing. Eén van de afspraken is dat Provinciale Staten jaarlijks worden geïnformeerd door middel van het jaarverslag van de verbonden partij. Gedeputeerde Staten voorzien dat van een toelichtende notitie waarin zij de link leggen tussen verbonden partij en provinciale doelen en doelbereiking. Later besloten Gedeputeerde Staten om dit te doen voor de negen belangrijkste verbonden partijen van de provincie, waaronder de DEO, omdat er erg veel informatie naar Provinciale Staten ging. Een tweede afspraak houdt in dat verbonden partijen - waaronder dus de DEO en het MKB Fonds Drenthe - een standaardagendapunt zijn in Statencommissievergaderingen.

3. Hoe zien Provinciale Staten erop toe dat de gestelde maatschappelijke en/of financiële doelstellingen van de revolverende fondsen worden behaald?

Na oprichting worden Provinciale Staten in eerste instantie op hoofdlijnen geïnformeerd over beide fondsen, met name via de planning en control cyclus. In de p & c stukken komen de maatschappelijke resultaten van de fondsen niet aan bod, in de jaarstukken van de fondsen zelf wel, maar Gedeputeerde Staten sturen de jaarstukken van het MKB Fonds Drenthe niet standaard naar Provinciale Staten. Provinciale Staten vragen ook niet actief om informatie over de financiële of maatschappelijke resultaten van het MKB Fonds Drenthe. De jaarstukken van DEO zijn allemaal naar Provinciale Staten gegaan. Dit vloeit voort uit de afspraken die bestaan over de informatievoorziening aan Provinciale Staten, zoals beschreven in het antwoord op deelvraag 2.

4. Welke (financiële) risico's worden er met de revolverende fondsen gelopen en wat doet Drenthe om deze risico's te beheersen?

Revolverende fondsen investeren per definitie in risicovolle projecten. Hierdoor lopen zowel de provincie Drenthe als de revolverende fondsen financiële risico's. Op verschillende manieren proberen zij deze risico's te verkleinen. Ook de revolverende fondsen zelf nemen stappen om de financiële risico's van de gefinancierde projecten te beheersen. Voorbeelden hiervan zijn het doorlopen van een uitgebreid stappenplan en een actief debiteurenbeheer als de financiering eenmaal is verstrekt.

Provinciale Staten stelden het Kader Revolverend Financieren vast. Dit kader gaat in op de verschillen tussen revolverend financieren en subsidiëren. Het beschrijft bovendien onder welke voorwaarden de provincie middelen revolverend kan verstrekken. De provincie Drenthe moet voor elke revolverende verstrekking een bedrag van minimaal tien procent van de verstrekking reserveren (in de reserve 'opvang revolverend financieren') om mogelijke financiële tegenvallers op te vangen.

Het kader is geëvalueerd en de belangrijkste aanbeveling was om de monitoring en beheer van de uitgezette leningen en garanties verder te professionaliseren. Hier werkt de provincie momenteel aan.

De provincie Drenthe stelde bij het MKB Fonds Drenthe een investeringscommissie in. Deze heeft als taak de fondsbeheerder (en -directie) van het MKB Fonds Drenthe op onafhankelijke en deskundige wijze te adviseren over financieringsvoorstellen. Hierdoor vindt er bij ieder financieringsvoorstel een 'second opinion' plaats. Voor de DEO is geen investeringscommissie (of soortgelijk orgaan) ingesteld.

Een kritische toets op een potentieel investeringsvoorstel door een investeringscommissie kan ervoor zorgen dat de beoordeling van een investeringsvoorstel beter wordt, met als mogelijk gevolg betere financiële resultaten. De projecten die de DEO in het recentere verleden financierde, hebben doorgaans een relatief voorspelbare kasstroom. In die zin zijn ze minder risicovol dan de projecten die door de deelfondsen van het MKB Fonds Drenthe zijn gefinancierd en is het te begrijpen dat er vooralsnog geen investeringscommissie is ingesteld.

5. **Hoe zorgen de revolverende fondsen ervoor dat zij handelen binnen de geldende wettelijke kaders, waaronder Europese regelgeving inzake staatssteun?**

Bij de middelenverstrekking door de DEO en het MKB Fonds Drenthe ligt de nadruk sterk op het verstrekken tegen marktconforme voorwaarden*, omdat er dan per definitie geen sprake is van ongeoorloofde staatssteun.*

Revolverende fondsen zijn opgericht om projecten te financieren die geen of onvoldoende financiering uit de markt kunnen aantrekken (marktfalen). Vooral bij (achtergestelde) leningen die worden verstrekt door de fondsen, wordt zelden op hetzelfde moment medefinanciering verstrekt door private partijen. In die gevallen wordt marktconformiteit geïnterpreteerd conform richtlijnen van de Europese Commissie. Deze richtlijnen bevatten een berekeningssystematiek om te komen tot een marktconforme rente. Zolang de fondsen de rente conform deze richtlijnen berekenen, dan heeft deze het predicaat "marktconform" en zal er geen sprake zijn van ongeoorloofde staatssteun. Zowel de DEO als het MKB Fonds Drenthe hanteert deze berekeningsmethode van de Europese Commissie wanneer zij (achtergestelde) leningen verstrekken. Deze berekeningssystematiek leidt echter tot zodanige rentetarieven, vooral voor achtergestelde leningen aan innovatieve projecten, dat eindbegunstigden daardoor problemen kunnen ondervinden om aan de terugbetalings- en renteverplichtingen te voldoen. Dit is voor de fondsen een risico waardoor financiële resultaten kunnen tegenvallen. Tevens kunnen de maatschappelijke resultaten die de fondsen nastreven zo in het geding komen.

De investeringsreglementen van DEO en het MKB Fonds Drenthe laten de mogelijkheid open om wel staatssteun te verstrekken, binnen de kaders van de Europese Commissie; daar wordt zelden gebruik van gemaakt.[2]

6.

a. **Wat zijn de (eerste) resultaten van de Drentse revolverende fondsen? Hoe revolverend zijn de fondsen?**

De revolverende fondsen zijn opgericht om provinciale ambities op het gebied van energietransitie en regionale economie te helpen realiseren. Cijfers hierover worden door de fondsen zelf bijgehouden. Tevens hebben de fondsen financiële doelstellingen meegekregen van de provincie. Het

[2] Het gaat dan om de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AVGG) en de de-minimisverordening.

is lastig om uitspraken te doen over de financiële prestaties het MKB Fonds Drenthe, omdat dit fonds relatief kort bestaat.

De maatschappelijke doelstelling van de DEO is het bijdragen aan de provinciale klimaatdoelstellingen en het versnellen van de energietransitie. Het fonds houdt de resultaten van de projecten die het (mede) financiert bij in CO_2-reductie, duurzame energieopwekking en energiebesparing. Deze indicatoren zijn in lijn met de provinciale doelstellingen. De DEO baseert de maatschappelijke resultaten op basis van berekeningen over de CO_2-reductie en/of energieproductie en -besparing van het project waarin het fonds investeert. De DEO maakt in haar jaarverslagen geen duidelijk onderscheid tussen duurzame energieopwekking en energiebesparing. De projecten die de DEO (mede)financiert brengen een reductie van ruim 150 duizend ton CO_2 per jaar teweeg.

Het MKB Fonds Drenthe heeft als doelstelling het MKB in Drenthe te stimuleren. Deze doelstelling is niet nader geconcretiseerd in indicatoren. Het MKB Fonds Drenthe houdt desondanks de ontwikkeling in werkgelegenheid als gevolg van (mede)financiering door het fonds bij, uitgedrukt in fte. Het vraagt daartoe tweemaal per jaar gegevens op bij eindbegunstigden. Het fonds heeft tot en met 2019 569 fte directe werkgelegenheid in Drenthe opgeleverd door de projecten die het (mede) financiert.

Naast maatschappelijke doelstellingen streeft de DEO een financiële doelstelling na. Het fonds moet volledig revolveren: alle middelen die het fonds verstrekt moeten volledig terugvloeien naar de provincie. Aan het eind van 2019 bedroeg de boekwaarde van de DEO € 38,5 miljoen, terwijl er in totaal voor € 39,2 miljoen door de provincie aan middelen was toegezegd. De boekwaarde van de provinciale middelen bedroeg aan het eind van 2019 ongeveer 98% van de totale toegezegde middelen.

Het MKB Fonds Drenthe heeft geen financiële doelstelling. De totale fondsomvang van € 13 miljoen is bij de oprichting ten laste van het resultaat van de provincie gebracht. Daarmee impliceert de provincie in haar boekhouding dat het fondsvermogen niet zal terugvloeien naar de provincie, ondanks dat het fonds het oogmerk 'revolverend' heeft. Aan het eind van 2019 bedroeg de boekwaarde van de provinciale bijdrage aan het MKB Fonds Drenthe ongeveer € 9,4 miljoen. Dat is ongeveer 72% van de oorspronkelijke provinciale bijdrage.

b. **Hoe doeltreffend en doelmatig zijn de fondsen?**

Blijkens de enquêteresultaten voorzien de middelen die door het MKB Fonds Drenthe zijn verstrekt duidelijk in een behoefte. Over de DEO is geen conclusie te trekken wegens een gebrekkige respons.

Zowel de DEO als het MKB Fonds Drenthe is opgericht om bij te dragen aan de realisatie van provinciale doelen: de fondsen zijn opgericht om projecten te financieren die bijdragen aan die doelen, maar die niet voldoende financiering voor deze projecten konden aantrekken (marktfalen). Immers, als er voldoende financiering uit de markt gehaald kan worden, dan is er geen reden tot overheidsingrepen. De Noordelijke Rekenkamer heeft een korte enquête gehouden onder eindbegunstigden. Twee van de zeven projecten die steun ontvingen van het MKB Fonds Drenthe hadden gerealiseerd kunnen worden zonder die steun, vijf niet.

7. **Waarin verschillen de fondsen en hun resultaten en in hoeverre kunnen de noordelijke provincies in dit verband van elkaar leren?**

De zes fondsen die de Noordelijke Rekenkamer onderzocht verschillen van elkaar. Die verschillen bestaan zowel tussen als binnen de provincies; het gaat dan om de vormgeving en de voorwaarden die de provincies aan de fondsen stellen.

Tabel 1 toont de belangrijkste verschillen tussen de fondsen.

Tabel 1: belangrijkste verschillen tussen de revolverende fondsen in de drie Noordelijke provincies

Provincie	Naam fonds	Rechtsvorm	Looptijd	Risico-inschatting	Fonds-omvang (in miljoenen euro's)	Verstrekt als:	Voorwaarden provinciale middelen
Drenthe	Drentse Energie Organisatie (DEO)	Stichting	9 jaar, verlengd tot 14 jaar. Gesloten einde	10%	39,2	Lening	0% rente
	MKB Fonds Drenthe	B.V.	15 jaar, open einde	100%	13,0	Aandelenkapitaal	
Groningen	Fonds Nieuwe Doen (FND)	Stichting	10 jaar, iedere 4 jaar evaluatie, open einde	10%	48,0	Lening	Variabele rente, met minimum van 0,7%
	Investeringsfonds Groningen	B.V.	15 jaar investeren, iedere 4 jaar evaluatie, verlenging mogelijk dus open einde	20%	60,0	Aandelenkapitaal	
Fryslân	Fûns Skjinne Fryske Enerzjy (FSFE)	B.V.	15 jaar, open einde	33%	90,0	Aandelenkapitaal (1/3) en lening (2/3)	2% vaste rente voor leningdeel
	Doefonds / FOM	B.V.	Eerst 5 jaar, daarna maximaal tweemaal 5 jaar verlenging mogelijk. Gesloten einde	100%	12,0	Aandelenkapitaal	

De drie Noordelijke provincies kunnen op verschillende aspecten van elkaar leren. Hieronder staat een voorbeeld beschreven uit een andere provincie.

Goed voorbeeld: provinciale lening verstrekt tegen flexibele marktconforme voorwaarden in Groningen

De drie provincies hebben (een deel van) de middelen aan hun revolverende fondsen verstrekt als leningen. Hun rentetarieven verschillen: Fryslân rekent een vaste rente van 2%, Drenthe 0% en Groningen rekent een variabele rente met een minimum van 0,7%. Dat is relevant voor de beoordeling of sprake is van ongeoorloofde staatsteun.

Daarbij is het overigens wel van belang of de revolverende fondsen zich primair bezighouden met een economische activiteit. Daar lijkt het wel op: zij beheren financiële middelen en verstrekken die aan eindbegunstigden. Aan de andere kant kan gesteld worden dat zij een verlengstuk van de overheid zijn en een publiek belang dienen. Het is dus niet in één oogopslag duidelijk of er bij de uitoefening van de werkzaamheden van revolverende fondsen voornamelijk sprake is van een economische activiteit. Volgens deskundigen bestaat er echter een kans dat het Europese Hof de activiteiten van revolverende fondsen als economische activiteit beschouwt, waardoor het mededingingsrecht op hen van toepassing is.[3] Het werken met variabele marktconforme rentetarieven

[3] Gebaseerd op een vertrouwelijke notitie die Prof. Dr. Vedder van de Rijksuniversiteit Groningen op verzoek van de Noordelijke Rekenkamer schreef.

is één van de manieren om middelen te verstrekken conform de vigerende staatssteunvoorwaarden.

Aanbevelingen

Aanbeveling 1: *Gedeputeerde Staten, informeer Provinciale Staten structureel over de maatschappelijke resultaten van revolverende fondsen. Dit kan door de jaarstukken van de revolverende fondsen standaard naar Provinciale Staten te sturen, zoals nu ook gebeurt met die van de DEO. Een andere mogelijkheid is om de maatschappelijke resultaten aan de hand van overzichtelijke en in de tijd niet wijzigende indicatoren op te nemen in de paragraaf verbonden partijen.*

Aanbeveling 2: *Provinciale Staten, vraag actief om informatie over alle revolverende fondsen en wees kritisch op de kwaliteit van de geleverde informatie. Verzoek om onafhankelijk onderzoek of overweeg zelf een onderzoek in te stellen, wanneer de informatie die Gedeputeerde Staten verstrekken van onvoldoende kwaliteit is.*

Aanbeveling 3: *Evalueer bestaande en nieuw op te richten revolverende fondsen eens per vier jaar, bij voorkeur in het eerste jaar van de collegeperiode.*

Deze aanbeveling is aanvullend op de afspraken die Gedeputeerde en Provinciale Staten hebben gemaakt over de informatievoorziening van verbonden partijen, omdat deze afspraken niet noodzakelijkerwijs van toepassing zijn op nieuw op te richten revolverende fondsen. Door de fondsen minimaal eenmaal per collegeperiode te evalueren worden Provinciale Staten betrokken bij het wel en wee van het fonds, ook als Statenleden niet betrokken zijn geweest bij de oprichting van het fonds.

Aanbeveling 4: *Overweeg om bij nieuw op te richten revolverende fondsen en eventueel bij de DEO alsnog een onafhankelijke investeringscommissie in te stellen die de fondsbeheerder op onafhankelijke en deskundige wijze advies geeft over financieringsvoorstellen.*

Revolverende fondsen investeren per definitie in risicovolle projecten. De beoordeling van een investeringsvoorstel kan beter worden – evenals mogelijk het financiële resultaat – als een investeringscommissie dat kritisch toetst.
De projecten die in het recentere verleden zijn gefinancierd door de DEO hebben doorgaans een relatief voorspelbare kasstroom. In die zin zijn ze minder risicovol dan de projecten die door de deelfondsen van het MKB Fonds Drenthe zijn gefinancierd en is het te begrijpen dat er vooralsnog geen investeringscommissie is ingesteld. Het is echter te verwachten dat de DEO in de toekomst risicovollere projecten zal financieren, gegeven de dynamiek van de energietransitie (projecten als woningen die van het gas af moeten, de aanleg van warmtenetten en geothermie).

Aanbeveling 5: *Treed in overleg met de fondsen over de mogelijkheden die de Europese Commissie biedt om geoorloofde staatssteun te verstrekken. Het meest voor de hand liggend zijn de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV). Overweeg om daar waar mogelijk gebruik van te maken. De AGVV maakt het onder bepaalde voorwaarden mogelijk staatssteun te verstrekken aan het MKB en ondernemingen die zich op ontwikkeling en innovatie richten.*

Revolverende fondsen worden opgericht om maatschappelijke doelen te helpen realiseren. Tevens dient het geld in meer of mindere mate te revolveren. De fondsen kunnen binnen Europese staatssteunregelingen verder gaan dan ze momenteel doen. Gunstiger voorwaarden maken het voor de eindbegunstigden beter mogelijk aan hun (terugbetalings-)verplichtingen te voldoen en zullen naar alle waarschijnlijkheid eerder leiden tot maatschappelijke meerwaarde.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en context

In 2019 deed de Algemene Rekenkamer onderzoek naar revolverende fondsen van het Rijk. Sinds 2008 zijn er ruim twintig revolverende fondsen op Rijksniveau bijgekomen.[4] Ook de drie Noordelijke provincies richtten revolverende fondsen op. Belangrijke maatschappelijke doelstellingen waar deze fondsen zich op richten zijn bijvoorbeeld het stimuleren van de regionale economie, het versnellen van de energietransitie en het verbeteren van de leefbaarheid. De revolverende fondsen werken vaak op afstand van de provinciale organisatie. Dat is meestal een bewuste keuze. De provincies maakten forse budgetten vrij voor de fondsen, vaak afkomstig uit de provinciale reserves. In Drenthe gaat het om ruim € 85 miljoen.[5] Diverse vragen over de werking van deze fondsen kunnen gesteld worden. Hoe, bijvoorbeeld, zit het met de sturing door en verantwoording aan Provinciale Staten ten aanzien van de aanwending van publieke middelen? Zijn de doelen waarvoor de fondsen in het leven zijn geroepen bereikt en is een revolverend fonds daarvoor het meest geschikte instrument (geweest)? In hoeverre revolveren de middelen in het fonds daadwerkelijk en welke risico's worden gelopen met het op afstand gezette geld?

Het doel van dit onderzoek is tweeledig: enerzijds inzicht verschaffen in (de werking van) revolverende fondsen in Drenthe en anderzijds te onderzoeken welke resultaten de provincie Drenthe met de revolverende fondsen bereikt. Daarmee worden Provinciale Staten van Drenthe ondersteund in hun kaderstellende en controlerende rol.

De centrale onderzoeksvraag luidt als volgt:
Hoe heeft de provincie Drenthe haar revolverende fondsen vormgegeven, hoe vinden sturing en verantwoording plaats over de provinciale middelen in de fondsen, welke risico's worden daarmee gelopen en wat zijn de resultaten van de revolverende fondsen?

Deze vraag valt uiteen in zeven deelvragen:

1. Welke revolverende fondsen bestaan er in Drenthe, welke eigenschappen hebben deze fondsen en hoe heeft Drenthe deze fondsen vormgegeven? Waarom heeft Drenthe gekozen voor deze vorm(en) en welke afwegingen zijn daarbij gemaakt?
2. Hoe vindt verantwoording plaats aan Provinciale Staten over het publieke geld dat revolverende fondsen tot hun beschikking hebben en welke mogelijkheden hebben Provinciale Staten om (tussentijds) bij te sturen?
3. Hoe zien Provinciale Staten erop toe dat de gestelde maatschappelijke en/of financiële doelstellingen van de revolverende fondsen worden behaald?
4. Welke (financiële) risico's worden er met de revolverende fondsen gelopen en wat doet Drenthe om deze risico's te beheersen?
5. Hoe zorgen de revolverende fondsen ervoor dat zij handelen binnen de geldende wettelijke kaders, waaronder Europese regelgeving inzake staatssteun?[6]
6. Wat zijn de (eerste) resultaten van de Drentse revolverende fondsen? Hoe doeltreffend en doelmatig zijn de fondsen? Hoe revolverend zijn de fondsen?

[4] Algemene Rekenkamer, *Zicht op revolverende fondsen van het Rijk*, 2019, p.5.
[5] Provincie Drenthe, *Begroting 2020*, oktober 2019.
[6] Voor de beantwoording van deze vraag heeft de Noordelijke Rekenkamer zich geconcentreerd op de wijze waarop de fondsen aandacht schenken aan het vraagstuk van staatssteun in hun procedures omtrent het verstrekken van financieringen. Welke (controle)mechanismen zijn aanwezig om te voorkomen dat ongeoorloofde staatssteun wordt verstrekt?

7. Waarin verschillen de fondsen en hun resultaten en in hoeverre kunnen de noordelijke provincies in dit verband van elkaar leren?

1.2 Aanpak en afbakening van het onderzoek

Om een goed beeld te krijgen van de precieze werking van revolverende fondsen koos de Noordelijke Rekenkamer ervoor om per provincie twee revolverende fondsen in detail te onderzoeken. Daarbij diende er aan de volgende criteria te worden voldaan:

- Het fonds diende te voldoen aan de definitie van revolverend fonds zoals deze door de Noordelijke Rekenkamer wordt gehanteerd;[7]
- De middelen in het fonds dienden voor minimaal de helft afkomstig zijn van de provincie;
- Het fonds diende minimaal drie jaren te (hebben) bestaan;
- De fondsomvang moest significant (groter dan € 10 miljoen) zijn.

Op basis van gesprekken met provinciale ambtenaren en de raadpleging van begrotingen en jaarstukken van de provincie Drenthe selecteerde de Noordelijke Rekenkamer, met inachtneming van bovengenoemde criteria, twee revolverende fondsen in Drenthe. Tabel 1 bevat een korte beschrijving van de geselecteerde revolverende fondsen, bijlage 2 een uitgebreidere beschrijving.

Tabel 2: korte omschrijving van de geselecteerde revolverende fondsen

Drentse Energie Organisatie (DEO)	De Stichting Drentse Energie Organisatie (DEO) is in december 2011 opgericht met als doel een bijdrage te leveren aan de provinciale klimaatdoelstellingen de energietransitie in de provincie Drenthe te versnellen. De DEO verstrekt leningen aan duurzame energieprojecten. Ook helpt de DEO partijen bij elkaar te brengen en staat zij initiatiefnemers bij met kennis in het ontwikkelingsproces.
MKB Fonds Drenthe	Het MKB Fonds Drenthe is in 2014 opgericht en bestaat feitelijk uit twee deelfondsen, namelijk het Innovatiefonds B.V. en het Drents Ontwikkelfonds B.V.. Beide fondsen richten zich op het Drentse midden- en kleinbedrijf (MKB). Het Innovatiefonds richt zich wat sterker op innovatieve projecten, terwijl het Ontwikkelfonds zich meer richt op het realiseren van business cases en projecten.

Vervolgens verzamelde de Noordelijke Rekenkamer voor beide fondsen relevante documenten: de belangrijkste beleidskaders van de provincie Drenthe die betrekking hebben op revolverende fondsen en specifieke fondsdocumentatie over de fondsen, zoals statuten en investeringsreglementen. In aanvulling daarop zijn interviews gehouden met medewerkers van de provincie, medewerkers van de specifieke fondsen en eindbegunstigden van financiering uit de fondsen. Bovendien is een deelonderzoek uitgevoerd onder begunstigden van middelen uit de fondsen. Bijlage 8 bevat een overzicht van de geïnterviewde personen. Daarnaast bracht de Noordelijke Rekenkamer per fonds in kaart hoe Provinciale Staten zijn geïnformeerd over de fondsen. Hiermee kreeg zij een beeld van de manier waarop verantwoording aan Provinciale Staten heeft plaatsgevonden

[7] In hoofdstuk 2 wordt nader ingegaan op de door de Noordelijke Rekenkamer gehanteerde definitie.

over de besteding van de provinciale middelen in het fonds, de sturingsmogelijkheden voor Provinciale Staten en de ruimte die Provinciale Staten daarin zelf wisten te creëren.

De wijze waarop de provincie Drenthe omgaat met haar revolverende fondsen is vervolgens vergeleken met de wijze waarop de provincies Groningen en Fryslân dat doen.

Dit onderzoek kijkt terug op de periode 1 juli 2009 tot 1 april 2020. Dit hangt samen met de besluitvorming over de oprichting van de geselecteerde fondsen.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de manier waarom revolverende fondsen doorgaans worden vormgegeven. In dit hoofdstuk wordt vervolgens ingezoomd op de wijze waarop de Drentse fondsen zijn vormgegeven. Aan het eind van dit hoofdstuk worden de Drentse fondsen op een aantal aspecten vergeleken met de Groningse en Friese revolverende fondsen. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de financiële risico's die de provincie en de fondsen lopen met de revolverende financieringen die door de fondsen worden verstrekt. Tevens wordt dit vergeleken met de wijze waarop in Groningen en Fryslân wordt omgegaan met de financiële risico's. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de risico's die bestaan met betrekking tot het ongeoorloofd verstrekken van staatssteun. Ook hier wordt de wijze waarop daar in Drenthe mee wordt omgegaan vergeleken met de wijze waarop daar in Groningen en Fryslân mee wordt omgegaan. Vervolgens wordt in hoofdstuk 5 stilgestaan bij de resultaten van de Drentse fondsen. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de maatschappelijke en financiële resultaten van de fondsen. De maatschappelijke en financiële resultaten worden vergeleken met de resultaten van de Groningse en Friese fondsen. In hoofdstuk 6 wordt stilgestaan bij de manier waarop Provinciale Staten zijn betrokken bij de besluitvorming over de revolverende fondsen. Aan het eind van hoofdstuk 6 wordt dit vergeleken met de wijze waarop Provinciale Staten in Groningen en Fryslân zijn betrokken.

2 Relevante kenmerken van revolverende fondsen

2.1 Inleiding

In dit onderzoek keek de Noordelijke Rekenkamer gedetailleerd naar de Drentse Energie Organisatie (DEO) en het MKB Fonds Drenthe. Er bestaan veel verschillen tussen deze beide Drentse fondsen. In dit hoofdstuk wordt eerst ingegaan op de vraag wat een revolverend fonds eigenlijk is en hoe dit juridisch is vormgegeven. Vervolgens wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste kenmerken van het MKB Fonds Drenthe en de Drentse Energie Organisatie. Hiermee wordt inzicht verschaft in (de werking van) twee van de belangrijkste Drentse revolverende fondsen antwoord gegeven op de volgende onderzoeksvraag:
1. Welke revolverende fondsen bestaan er in de provincie Drenthe, welke eigenschappen hebben deze fondsen en hoe heeft Drenthe deze fondsen vormgegeven?

2.2 Revolveren: wat is het en hoe werkt het?

Net als subsidies zijn revolverende middelen financiële instrumenten die overheden inzetten om andere partijen te stimuleren bepaalde activiteiten uit te voeren die het publieke belang dienen. Bij revolverende middelen is de gedachte dat de verstrekte middelen (meestal in de vorm van een lening, deelneming of garantie) weer terugvloeien naar de verstrekker en weer ingezet (kunnen) worden.

2.2.1 Definitie van een revolverend fonds

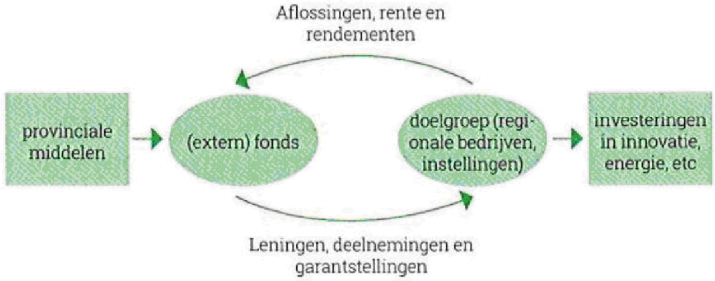
De Algemene Rekenkamer constateert dat er verschillende omschrijvingen van het fenomeen revolverend fonds bestaan en dat er geen definitie bestaat die een scherpe scheiding aanbrengt tussen een revolverend fonds en een andere (financieel) instrument.[8] Op basis van deskresearch en denksessies met stakeholders komt de Algemene Rekenkamer tot een definitie van revolverende fondsen.[9] Op basis van deze definitie hanteert de Noordelijke Rekenkamer de volgende definitie van (provinciale) revolverende fondsen:

Tekstkader I: definitie revolverend fonds
*Een provinciaal revolverend fonds is een financieel beleidsinstrument, **deels of geheel gefinancierd met een provinciale bijdrage**, waarbij middelen zoals **leningen, deelnemingen en garanties** of andere vormen van risicodragende participaties **ten minste 1 maal** kunnen worden uitgezet. Uitgangspunt is dat ten minste een gedeelte van de middelen moet terugvloeien zodat deze opnieuw uitgezet kunnen worden. Het uiteindelijke doel is om maatschappelijke meerwaarde te bewerkstelligen die zonder het instrument niet of later tot stand zou zijn gekomen. Daarbij geldt dat het revolverende fonds op afstand van het provinciale bestuur is geplaatst (extern beheer) of dat de middelen voor het fonds zijn afgeschermd van de jaarlijkse begrotingscyclus (in geval van intern beheer).* [10]

[8] Algemene Rekenkamer, *Zicht op revolverende fondsen van het Rijk*, 2019, p.10.
[9] Zie voor de definitie: Algemene Rekenkamer, *Zicht op revolverende fondsen van het Rijk*, 2019, p.11.
[10] Daardoor zijn de middelen voor intern beheerde fondsen voor meerdere jaren beschikbaar.

Het creëren van een extern beheerd fonds is een besluit van een bestuursorgaan.[11] Een extern beheerd fonds bezit meestal een privaatrechtelijke rechtspersoonlijkheid (besloten vennootschap, naamloze vennootschap of stichting). Bij een intern fonds is het van belang dat de middelen voor langere tijd apart zijn gezet ten behoeve van een vooraf gedefinieerd maatschappelijk doel.[12] Eén van de belangrijkste argumenten om te kiezen voor een revolverend fonds is dat er via een fonds efficiënter met publiek geld zou worden omgegaan, omdat eindbegunstigden terugbetalen. Dan vloeien de middelen terug in het fonds en kunnen ze opnieuw worden ingezet. Dat vereist echter dat alleen projecten die een positieve businesscase hebben en dus op de lange termijn levensvatbaar zijn, in aanmerking komen voor financiering uit een revolverend fonds.

Figuur 1 laat zien hoe revolverende fondsen werken. Er kunnen verschillende revolverende middelen worden ingezet om de maatschappelijke doelen van een revolverend fonds te bereiken. Het gaat hierbij om leningen, deelnemingen en/of garanties. De gedachte is dat de verstrekte middelen plus vergoedingen, zoals rente (bij leningen), dividenden (bij deelnemingen) en premies (bij garanties), terugvloeien naar het fonds, waarna deze middelen opnieuw kunnen worden uitgezet.

Figuur 1: Schematische weergave van de werking van revolverende fondsen (bron: TPC)

2.2.2 Juridische vormgeving van fondsen[13]

Anno 2020 bestaat er geen specifieke wet- of regelgeving die beschrijft hoe revolverende fondsen juridisch vorm moeten worden gegeven en wat hiervan de consequenties zijn. Vaak wordt er voor gekozen om revolverende fondsen op afstand te plaatsen in een privaatrechtelijke rechtsvorm, meestal een besloten vennootschap (B.V.), een naamloze vennootschap (N.V.) of een stichting. Daarmee zou de politieke inmenging bij individuele investeringsbeslissingen worden verkleind. Bovendien zouden ondernemingen liever met een privaatrechtelijk vormgegeven fonds zakendoen, omdat een dergelijk fonds minder gevoelig zou zijn voor veranderingen in overheidsbeleid. Als het fonds kwalificeert als bestuursorgaan en subsidies[14] verstrekt in de zin van artikel 4:21, eerste lid, van de Awb (zie tekstkader II), dan dient het de subsidietitel (titel 4.2), van de Awb in acht te nemen bij het verstrekken van financiering aan eindbegunstigden.

Tekstkader II: Bestuursorgaan en subsidie volgens de Algemene wet bestuursrecht

"Artikel 1:1

1. *Onder bestuursorgaan wordt verstaan:*
   a. *Een orgaan van een rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld (a-orgaan), of*

[11] Invest-NL vormt hierop een uitzondering. Dit recentelijk opgerichte revolverende fonds is opgericht door de regering en Staten-Generaal gezamenlijk op grond van een wet (Machtigingswet oprichting Invest-NL). Volgens de Awb is de wetgevende macht geen bestuursorgaan. Juridisch gezien is het correcter te spreken over de oprichting door een publiekrechtelijke rechtspersoon (Bron: Van Waarde, 2019, p.14).

[12] Het verstrekken van leningen vanuit de provinciale begroting valt daarmee niet onder de definitie van een revolverend fonds, hoewel dergelijke leningen in principe wel worden terugbetaald en opnieuw kunnen worden ingezet voor een zelfde of andere (beleids)doel.

[13] Deze paragraaf is gebaseerd op Van Waarde (2019) tenzij expliciet anders aangegeven.

[14] In de Memorie van Toelichting bij de derde tranche Awb is expliciet vermeld dat de aanspraak op financiële middelen ook van toepassing is op verstrekte leningen en garanties.

b. Een ander persoon of college, met enig openbaar gezag bekleed (b-orgaan).”

“Artikel 4:21

1. Onder subsidie wordt verstaan:

- *De aanspraak op financiële middelen;*
- *Verstrekt door een bestuursorgaan;*
- *Met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager;*
- *Anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten.”*

Doordat de publieke middelen meestal door een privaatrechtelijk vormgegeven fonds worden verstrekt zonder dat dit door wettelijke voorschriften is bepaald, is het fonds in beginsel niet te kwalificeren als bestuursorgaan zoals gedefinieerd in de Awb. Maar als er een sterke inhoudelijke en financiële band bestaat tussen de overheid en de rechtspersoon[15], kan een rechter een privaatrechtelijke rechtspersoon toch als bestuursorgaan aanmerken. Volgens bestaande jurisprudentie is dat concreet het geval als:

1. De inhoudelijke criteria voor het verstrekken van geldelijke uitkeringen of voorzieningen in beslissende mate worden bepaald door één of meer bestuursorganen. En:
2. De verstrekking van deze geldelijke uitkering of voorziening in overwegende mate, in beginsel voor twee derde of meer, wordt gefinancierd door één of meer bestuursorganen.

Een revolverend fonds kan dus kwalificeren als bestuursorgaan dat subsidies verstrekt in de zin van artikel 4:21 Awb. Dan is de Awb op het fonds van toepassing. Dat heeft de volgende gevolgen:[16]

- Het fonds is gebonden aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur;
- De Wet Openbaarheid van Bestuur (Wob) is van toepassing op het fonds;
- De Wet Normering Topinkomens (WNT) is van toepassing op het fonds;[17]
- Rekenkamers kunnen volledig toezicht houden op financiële verstrekkingen vanuit het fonds;
- Rechtsbescherming bij de bestuursrechter staat open.

2.3 Relevante kenmerken DEO

De belangrijkste kenmerken van de DEO staan beschreven in de statuten van de stichting DEO. Gedurende de looptijd zijn de statuten van stichting DEO tweemaal gewijzigd. Tabel 2 toont de belangrijkste eigenschappen van de DEO en laat zien hoe zij zijn veranderd als gevolg van statutenwijzigingen. De maatschappelijke doelstellingen van de DEO zijn bij de oprichting ervan door de provincie vastgelegd in de statuten. De statuten zijn per 9 april 2013 gewijzigd om een exitstrategie goed op te nemen. Om vervolgens te borgen dat de DEO niet zelfstandig de statuten kon aanpassen, is de invloed door de provincie vergroot. Zo moeten voortaan wijzigingen in de statuten, een besluit tot ontbinding van de stichting en een besluit om het faillissement van of surseance van betaling door de stichting aan te vragen óók goedgekeurd worden door Gedeputeerde Staten van Drenthe en niet langer alleen door de Raad van Toezicht. Het opstellen van aanvullende reglementen, zoals een investeringsreglement, kan het bestuur zelf doen maar daarvoor is

[15] ABRvS 17 september 2014 ECLI:NL:RVS:2014:3379 en CRvB 15 augustus 2018 ECLI:NL:CRVB:2018:2554
[16] Gebaseerd op Van den Brink (2018).
[17] Om te bepalen of de WNT van toepassing is op bepaalde instellingen kan gebruik worden gemaakt van het stappenschema van het Ministerie van Binnenlandse Zaken (https://www.topinkomens.nl/documenten/vragen-en-antwoorden/stappenschema-valt-de-instelling-onder-de-wnt). Tevens houdt dit ministerie een WNT-register bij van instellingen die onder de WNT vallen. Tot slot heeft de onafhankelijke accountant die de jaarstukken van zelfstandige entiteiten controleert een extra controlerende taak met betrekking tot de WNT. De accountant controleert naleving van de WNT bij instellingen die onder de WNT vallen en heeft een meldingsplicht als zich een overtreding van de WNT voordoet.

toestemming van de provincie Drenthe nodig.[18] De belangrijkste reden om de statuten opnieuw te wijzigen in 2018 is de behoefte aan een aangepast bestuursmodel. In hoofdstuk 6 wordt hier uitgebreider op ingegaan.

Tabel 3: belangrijkste eigenschappen DEO

	Oprichtingsstatuten[19] (28-11-2011)	**Statuten per 9 april 2013[20]**	**Statuten per 23 augustus 2018[21]**
Oprichtingsjaar	2011		
Geplande einddatum	Geen.	31-12-2020	31-12-2025
Wat gebeurt er met batig saldo bij ontbinding fonds	Vloeit volledig naar provincie Drenthe.		
Rechtsvorm	Stichting (privaatrechtelijk)		
Wet Normering Topinkomens[22]	Is van toepassing		
Bestuursmodel	Bestuur (directie) met daarboven een Raad van Toezicht (minimaal driekoppig)	Bestuur (directie) met daarboven een Raad van Toezicht (minimaal driekoppig)	Functionaris (fondsmanager) met daarboven een bestuur (minimaal drie, maximaal vijfkoppig)
Verantwoordelijkheden	De Raad van Toezicht is belast met het toezicht op de algemene gang van zaken in de stichting en met het toezicht op het door de directie gevoerde beheer en beleid. De directie is belast met het bestuur van de stichting. De directie bepaalt het beleid en stuurt en coördineert alle processen die de resultaten en de kwaliteit van de werkzaamheden van de stichting dienen.	De Raad van Toezicht is belast met het toezicht op de algemene gang van zaken in de stichting en met het toezicht op het door de directie gevoerde beheer en beleid. De directie is belast met het bestuur van de stichting. De directie bepaalt het beleid en stuurt en coördineert alle processen die de resultaten en de kwaliteit van de werkzaamheden van de stichting dienen.	Het bestuur is belast met het besturen van de stichting. De fondsmanager is door het bestuur belast met de dagelijkse gang van zaken van de stichting. De fondsmanager heeft in bestuursvergaderingen een adviserende stem.
Eigenaars-/deelnemersbelang provincie Drenthe[23]	100 %		
Bestuurlijk belang provincie Drenthe	Geen. Gedeputeerde Staten hebben het recht om tenminste één lid van de	Geen. Gedeputeerde Staten hebben het recht om tenminste één	Geen. Bestuursleden worden door het bestuur benoemd met een

[18] Statuten Drentse Energie Organisatie, 23 augustus 2018, artikel 13.
[19] Statuten Drentse Energie Organisatie, 28 november 2011.
[20] Statuten Drentse Energie Organisatie, 9 april 2013.
[21] Statuten Drentse Energie Organisatie, 23 augustus 2018.
[22] Drentse Energie Organisatie, *Jaarrekeningen 2015-2018*.
[23] Provincie Drenthe, *Jaarstukken 2016*, vastgesteld door Provinciale Staten op 31 mei 2017.

	Raad van Toezicht voor te dragen.	lid van de Raad van Toezicht voor te dragen.	adviesrol voor de provincie. Alvorens iemand benoemd wordt, zullen de antecedenten van het kandidaat-bestuurslid schriftelijk ter kennisgeving en advisering naar de provincie Drenthe worden verstuurd. Provincie Drenthe brengt binnen 6 weken advies uit.
Maatschappelijke doelstelling	Er aan bijdragen dat de klimaat- en energietransitiedoelstellingen van de provincie Drenthe zoveel mogelijk zullen en kunnen worden gerealiseerd.		
Financiële doelstelling	Geen	Geen	Terugbetaling van de volledige oorspronkelijke lening.
Fondsbeheer	Buiten de provincie (Stichting DEO)[24]		
Fondsvermogen	Buiten de provincie (Stichting DEO)		
Omvang fonds	€ 29,2 miljoen	€ 29,2 miljoen	€ 39,2 miljoen[25]

2.4 Relevante kenmerken MKB fonds Drenthe

De belangrijkste eigenschappen van het MKB fonds Drenthe staan beschreven in de oprichtingsstatuten en de investeringsreglementen van het Innovatiefonds B.V. en Ontwikkelingsfonds B.V.. Tabel 3 toont de belangrijkste kenmerken van het MKB fonds Drenthe. Bij de oprichting legde de provincie het maatschappelijk doel van het MKB Fonds Drenthe vast. De investeringsreglementen van het Innovatiefonds B.V. en het Ontwikkelingsfonds B.V. worden vastgesteld door de aandeelhouder(s) van het fonds, de provincie Drenthe (Gedeputeerde Staten).[26]

Tabel 4: belangrijkste eigenschappen MKB Fonds Drenthe[27]

Oprichtingsjaar	2014
Geplande einddatum of looptijd	15 jaar
Wat gebeurt er met batig saldo bij ontbinding fonds	Vloeit terug naar provincie Drenthe
Rechtsvorm	Twee besloten vennootschappen onder een houdstermaatschappij (B.V.).
Wet Normering Topinkomens	Niet van toepassing.

[24] Met buiten de provincie bedoelt de Noordelijke Rekenkamer op het feit dat de middelen zijn overgemaakt naar het fonds in kwestie of dat de middelen nog wel op de provinciale rekening(en) staan, maar zijn geoormerkt voor het fonds. Alternatieve bestedingen door de provincie zijn dan niet mogelijk. Zie ook tekstkader I: definitie revolverend fonds elders in dit hoofdstuk.
[25] De aanvullende € 10 miljoen is nog niet aangesproken door het fonds (bron: interview medewerker van de DEO).
[26] MKB-fonds Drenthe, *Oprichtingsakte, statuten van oprichting*, 15 mei 2014, artikel 19.
[27] Gebaseerd op:
- MKB-fonds Drenthe, *Investeringsreglement Drents Innovatiefonds B.V.*, datum onbekend;
- MKB-fonds Drenthe, *Investeringsreglement Drents Ontwikkelfonds B.V.*, datum onbekend;
- MKB-fonds Drenthe, *Oprichtingsakte, statuten van oprichting*, 15 mei 2014;
- Provincie Drenthe, *Jaarstukken 2016*, vastgesteld door Provinciale Staten op 31 mei 2017.

Bestuursmodel	Directeur, Fondsbeheerder, Investeringscommissie (IC) en een Raad van Commissarissen (RvC).
Verantwoordelijkheden	De RvC houdt toezicht op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken. Directeur: bestuur van de Drentse Holding B.V.. Fondsbeheerder: verantwoordelijk voor bestuur van het de beide fondsen onder de Drentse Holding B.V., het verstrekken van financieringen aan projecten en het beheren van de fondsportefeuille, de financieringsovereenkomsten en het risicomanagement. IC: bevoegd om vanuit onafhankelijke positie te adviseren omtrent het al dan niet aangaan van financieringsovereenkomsten.
Eigenaars-/deelnemersbelang provincie Drenthe	De provincie Drenthe is 100% aandeelhouder van de Drentse Holding B.V.
Bestuurlijk belang provincie Drenthe	De provincie Drenthe is, als aandeelhouder, vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA).
Maatschappelijke doelstelling	De maatschappelijke doelstelling van het MKB Fonds Drenthe is het stimuleren van initiatieven, projecten en ondernemingen van Drentse MKB, met name op het gebied van innovatie.
Financiële doelstelling	Er is geen doelstelling voor revolverendheid geformuleerd.
Fondsbeheer	Buiten de provincie Drenthe (Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij)
Fondsvermogen	Buiten de provincie Drenthe (Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij)
Omvang fonds	€ 13 miljoen

2.5 Provinciale vergelijking relevante kenmerken

Er bestaat geen specifieke wet- of regelgeving die beschrijft hoe revolverende fondsen (juridisch) vorm moeten worden gegeven. Dit leidt ertoe dat de revolverende fondsen waar de Noordelijke Rekenkamer onderzoek naar doet verschillende vormen aannemen. Twee van de zes fondsen zijn opgericht als een stichting. De andere vier hebben de vorm van een besloten vennootschap. De provincie heeft geen bestuurlijk belang in de stichtingen en daarmee staan zij op grotere afstand van de provincie dan de B.V.'s. In de B.V.'s zijn Gedeputeerde Staten enig aandeelhouder en daardoor kunnen zij een relatief grotere invloed uitoefenen op de desbetreffende fondsen dan op fondsen die door stichtingen beheerd worden.

De Awb is niet van toepassing op een (revolverend) fonds wanneer het niet kwalificeert als bestuursorgaan noch subsidies verstrekt in de zin van artikel 4:21 Awb. Het gevolg daarvan is dat onder andere de Wet Normering Topinkomens niet van toepassing is op het fonds. Wanneer de inhoudelijke criteria voor het verstrekken van middelen uit het fonds worden bepaald door de provincie, zoals bij alle fondsen behalve de DEO, dan kan een rechter het fonds aanmerken als

bestuursorgaan en is de Awb van toepassing op het fonds. Het IFG verstrekt voornamelijk aandelenkapitaal aan andere fondsen en alleen het Acquisitiefonds Groningen verstrekt leningen. Ook voor de andere fondsen geldt dat zij voornamelijk (achtergestelde) leningen verstrekken.

Tabel 4 toont dat de looptijd van de fondsen sterk uiteenloopt. Wat in de verscheidenheid aan looptijden wel opvalt is dat de meeste fondsen geen harde einddatum hebben en de optie openlaten om het fonds voort te zetten aan het einde van de geplande looptijd. De provincies geven zichzelf de mogelijkheid om het fonds te evalueren en op basis daarvan te besluiten om de looptijd van het fonds te verlengen. Gedeputeerde Staten kunnen hierover een besluit nemen. De DEO, het FSFE en de FOM hebben een gesloten looptijd.

Tabel 5: enkele algemene kenmerken van de revolverende fondsen die de NRK heeft onderzocht

Provincie	Naam fonds	Rechtsvorm	WNT van toepassing?	Looptijd	Bestuurlijk belang provincie
Drenthe	Drentse Energie Organisatie (DEO)	Stichting	Ja	9 jaar, verlengd tot 14 jaar. Gesloten einde	Geen
	MKB Fonds Drenthe	B.V.	Nee	15 jaar, open einde	100%
Groningen	Fonds Nieuwe Doen	Stichting	Ja	10 jaar, iedere 4 jaar evaluatie, open einde	Geen
	Investeringsfonds Groningen	B.V.	Nee	15 jaar investeren, verlenging iedere 4 jaar evaluatie, verlenging mogelijk dus open einde	100%
Fryslân	Fûns Skjinne Fryske Enerzjy (FSFE)	B.V.	Nee	15 jaar, gesloten einde	100%
	Doefonds/FOM	B.V.	Nee	Eerst 5 jaar, daarna maximaal tweemaal 5 jaar verlenging mogelijk. Gesloten einde	100%

2.6 Samenvattende bevindingen

- Er bestaat geen specifieke wet- of regelgeving die beschrijft hoe revolverende fondsen (juridisch) vorm moeten worden gegeven. Daardoor bestaan er grote verschillen tussen revolverende fondsen. Dit wordt geïllustreerd door de DEO en het MKB Fonds Drenthe.
- De DEO is een stichting en verstrekt leningen. De maatschappelijke doelstelling van de stichting is door de provincie bepaald. Aanvullende reglementen, zoals bijvoorbeeld een investeringsreglement met aanvullende criteria voor het verstrekken van middelen, kan de stichting opstellen maar hiervoor heeft zij toestemming nodig van Gedeputeerde Staten.
- Het MKB Fonds Drenthe is een besloten vennootschap en verstrekt leningen en aandelenkapitaal aan eindbegunstigden. De inhoudelijke criteria voor het verstrekken van middelen uit het MKB Fonds Drenthe zijn bepaald door de Algemene vergadering van Aandeelhouders van het fonds.
- De DEO staat formeel verder op afstand van de provincie dan het MKB Fonds Drenthe. Doordat de Gedeputeerde Staten eigenaar zijn van alle aandelen van het MKB Fonds Drenthe is er sprake van een sterk bestuurlijk belang. Strikt genomen is er bij de DEO geen sprake van een bestuurlijk belang. Belangrijke wijzigingen in de statuten van de DEO

moeten vanaf 9 april 2013 echter wel altijd worden goedgekeurd door Gedeputeerde Staten.

- Bij alle onderzochte revolverende fondsen is in principe een einddatum vastgesteld. Na die einddatum kunnen er vanuit het fonds geen nieuwe leningen worden verstrekt of participaties aangegaan. Veel fondsen hebben echter een herijkingsmoment of meerdere herijkingsmomenten ingebouwd. Op basis daarvan kan besloten worden de looptijd van het fonds te verlengen. In beginsel kennen de DEO, het FSFE en het Doefonds (Innovatiebudget FOM) een vooraf vastgelegde gemaximeerde looptijd.

3 Financiële risico's

3.1 Inleiding

Revolverende fondsen verstrekken financiële middelen aan projecten die normaliter geen of onvoldoende financiering kunnen aantrekken uit de markt. Het zijn vaak risicovolle projecten. Voorbeelden daarvan zijn innovatieve projecten waarvan het lang niet altijd zeker is dat de investering door het fonds zal renderen. Om de risico's beheersbaar te houden dienen de fondsen (voorzorgs)maatregelen te nemen. Een betrouwbare risico-inschatting van het project en voortdurende monitoring van het project of het nog op schema verloopt zijn essentieel. De Drentse fondsen MKB Fonds Drenthe en Drentse Energie Organisatie zijn volledig gevuld met provinciaal geld. Daarover loopt de provincie Drenthe ook financiële risico's. Met de informatie in dit hoofdstuk kan antwoord worden gegeven op de volgende onderzoeksvraag:
4. Welke financiële risico's worden met de revolverende fondsen gelopen en hoe worden deze risico's door de fondsen en de provincie beheerst?

3.2 Risicobeheersing door de provincie

3.2.1 Verplichte paragrafen begroting en verantwoording

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)[28] bevat eisen waaraan de jaarstukken van provincies en gemeenten dienen te voldoen. Artikel 9 van het BBV schrijft voor dat er onder andere een verplichte paragraaf moet worden opgenomen over het weerstandsvermogen, de risicobeheersing, het uitgezette vermogen en de verbonden partijen van de provincie. Artikel 11 schrijft voor welke informatie deze paragrafen minimaal dienen te bevatten. Beide artikelen zijn te lezen in bijlage 3. Het doel van de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing is om inzicht te geven in de financiële risico's die de provincie loopt en de weerstandscapaciteit waarover de provincie beschikt om deze risico's op te vangen. Dat betekent dat alleen die risico's worden geïnventariseerd waarvoor geen dekking is uit het eigen programma of de betreffende jaarbegroting of waarvoor anderszins verzekeringen zijn afgesloten of voorzieningen zijn ingesteld. De tien belangrijkste risico's worden door de provincie jaarlijks in de planning en control (p & c) stukken weergegeven inclusief het maximale financiële nadeel als een risico zich voordoet. Per risico wordt in de p & c stukken geen inschatting gegeven van de kans dat het risico zich voordoet. Geen van deze geïdentificeerde risico's hebben betrekking op de provinciale middelen die zijn verstrekt aan de DEO en het MKB Fonds Drenthe. Bij het MKB Fonds Drenthe komt dat doordat de provincie de totale fondsomvang (€ 13 miljoen) direct als verlies heeft genomen. In aanvulling op de informatie in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing worden de risico's over de door de provincie verstrekte leningen (waaronder de lening aan DEO) besproken in de paragraaf financiering.

Op basis van de geïdentificeerde risico's en een simulatie van de mogelijkheid dat alle risico's zich tegelijkertijd in alle hevigheid voordoen heeft de provincie Drenthe het minimaal benodigde weerstandsvermogen (in de woorden van de provincie: de gewenste weerstandscapaciteit) berekend. Details van deze berekening worden in de p & c stukken niet gegeven, waardoor dit voor de lezer niet na te volgen is. Het minimaal benodigde weerstandsvermogen is vervolgens afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit van de provincie Drenthe. Dit is feitelijk de omvang van de reserves die de provincie direct aan kan wenden om tegenvallers op te vangen. Door de gewenste

[28] Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, geraadpleegd op 14 april 2020, https://wetten.overheid.nl/BWBR0014606/2019-07-01.

weerstandcapaciteit te relateren aan de beschikbare weerstandcapaciteit ontstaat de ratio weerstandsvermogen. De provincie Drenthe streeft naar een ratio van 1,4 of hoger. Voor de provincie Drenthe is deze voor 2020 1,48. Op basis van een normtabel die is ontwikkeld met de Universiteit Twente, kan deze worden geclassificeerd als ruim voldoende (zie figuur 2).[29]

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Figuur 2: Normtabel weerstandsnorm ontwikkeld door Universiteit Twente (bron: Begroting 2020 Provincie Drenthe)

3.2.2 Kader revolverend financieren

Specifiek voor revolverende financieringen die door de provincie worden verstrekt hebben Provinciale Staten het Kader Revolverend Financieren vastgesteld.[30] Dit kader maakt het mogelijk om onder voorwaarden provinciale middelen in te zetten om bepaalde beleidsdoelen te bereiken. Diverse provinciale leningen die zijn verstrekt voor de aanleg van snel breedbandinternet, de provinciale lening aan de DEO en het provinciale aandelenbezit van het MKB fonds Drenthe vallen in beginsel onder dit kader. Het kader moet in samenhang worden bezien met de Nota Reserves en Voorzieningen.[31] In het Kader Revolverend Financieren wordt het instrument revolverend financieren als alternatief voor subsidiëren beschreven. Ook wordt ingegaan op de verschillen in de manier waarop beide financiële instrumenten geadministreerd dienen te worden in de boekhouding van de provincie. Bij een klassieke subsidie worden de kosten direct in de begroting opgenomen, terwijl dit bij een revolverende financiering niet het geval is. Ook wordt in het Kader Revolverend Financieren stilgestaan bij de financiële risico's van het verstrekken van revolverende financieringen (vooral leningen). Om deze risico's beheersbaar te houden schrijft het kader voor dat bij iedere verstrekking een bedrag van minimaal 10% van de omvang van de betreffende verstrekking in een bestemmingsreserve dient te worden gestort.[32] Volgens de provincie wordt zo enerzijds het risico op niet-terugbetaling[33] beheerst en anderzijds worden individuele revolverende financieringen op deze wijze verankerd in de p & c cyclus. Hierdoor worden Provinciale Staten via de p & c cyclus in principe altijd geïnformeerd over de financieringen die Gedeputeerde Staten in het kader van het revolverend financieren wensen te verstrekken. Het voornemen van Gedeputeerde Staten om deze bestemmingsreserve, de reserve opvang revolverend financieren, in te stellen is beschreven in de Nota Reserves en Voorzieningen. Uit deze reserve kunnen dan middelen worden gereserveerd om risico's en beheerkosten op te vangen.

Het kader bevat bovendien een normenkader dat in acht dient te worden genomen, wanneer Gedeputeerde Staten het kader Revolverend Financieren willen toepassen. Omdat dit normenkader niet direct relevant is voor het beperken en/of beheersen van de financiële risico's zijn deze normen niet hier, maar in bijlage 4 weergegeven.

[29] Provincie Drenthe, *Begroting 2020*, Oktober 2019.
[30] Provincie Drenthe, Kader Revolverend Financieren, Statenstuk 2012-549 herzien, vastgesteld door Provinciale Staten op 19 december 2012.
[31] Provincie Drenthe, Nota Reserves en Voorzieningen, Statenstuk 2012-546, vastgesteld door Gedeputeerde Staten op 11 september 2012.
[32] Ter verduidelijking een fictief rekenvoorbeeld: wordt er door de provincie Drenthe een revolverende financiering verstrekt van bijvoorbeeld € 10 miljoen, dan wordt er, afzonderlijk daarvan, minimaal € 1 miljoen in de reserve opvang revolverend financieren gestort.
[33] In jargon ook wel "(risk of) default".

Het kader is in 2018 geëvalueerd.[34] De evaluatie besteedt de nodige aandacht aan het belang van het vaststellen van de financiële risico's bij het verstrekken van financiering aan derden. Om de risico's in te schatten is een zogenaamde "standaardafwegingsmethodiek" ontwikkeld met aandacht voor risico-inschatting, voorwaarden en periodieke beoordeling door de provincie Drenthe zelf. Verschillende teams van de provincie hebben hierin een rol. Als de financiering eenmaal is verstrekt, blijft monitoring van de risico's noodzakelijk gedurende de totale looptijd van de financiering. Er kunnen (externe) ontwikkelingen zijn die vragen om een geactualiseerde risico-inschatting. In de evaluatie wordt de aanbeveling gedaan om het monitoren en het beheer van de uitgezette leningen en garanties verder te professionaliseren. Uit de evaluatie blijkt namelijk dat 5 (van de 25) verstrekte leningen/garanties moesten worden voorzien. Dit houdt in dat bij leningen het uitstaande bedrag niet (volledig) werd terugbetaald en dat bij garanties er door een schuldeiser een beroep werd gedaan op de garantstelling door de provincie. In drie (van de vijf) gevallen kon dit ten laste worden gebracht van de reserve (reserve opvang revolverend financieren). In de overige twee gevallen werd het bedrag (deels) ten laste gebracht van de exploitatie. In beide gevallen betrof het een lening aan INCAS3.[35]

Risico inschatting, storting in Reserve opvang revolverend financieren

Team	Rol
Aanvrager	Opstellen business case met meerjarenprognose (exploitatie, balans en kasstromen) inclusief (technische) onderbouwingen, contracten, offertes, bewijsmateriaal, etc.
Beleidsteam	Eerste beoordeling van de business case op realisme, uitvoerbaarheid en of het past bij onze beleidsopgaven, doelstellingen en resultaten. Bij complexe aanvragen externe deskundige vragen om casus te beoordelen. Eerste voorstel voor risicoprofiel.
Financieel beleid	Inschatting van het risicoprofiel, opstellen/aangeven van leningvoorwaarden, noodzakelijke zekerheden, looptijden, rente, aflossingsschema, etc.
Subsidie en inkoop	Opstellen subsidiebeschikking en toetsing aan regelingen/etc., uitvoeren van staatsteun toets, opstellen van lening overeenkomst
Treasury	Finaal akkoord op aanvraag en vaststellen storting reserve

Bron: provincie Drenthe, Evaluatie Kader Revolverend Financieren

Als gevolg van de evaluatie worden de risico's van de verstrekte leningen en garanties regelmatig geïnventariseerd en waar nodig geactualiseerd. De provincie heeft één- of tweemaal per jaar een gesprek met ontvangers van leningen of garanties. In die gesprekken komt onder aan de orde welke algemene en bedrijfsmatige ontwikkelingen er zijn bij de eindbegunstigden en of ze in staat zijn om te voldoen aan rente- en terugbetalingsverplichtingen. Op basis van deze gesprekken en aanvullende documenten kan de provincie de risico-inschatting van de verstrekte financiering aanpassen. Als deze naar boven wordt aangepast (de provincie loopt een groter risico), dan worden er aanvullende middelen in de reserveopvang revolverend financieren gestort indien de dekking in de reserve ontbreekt. Daarnaast hanteert de provincie nu als uitgangspunt bij breedbandfinancieringen dat begunstigden maandelijks in plaats van jaarlijks terugbetalen. Als er dan een probleem ontstaat in de terugbetaling raakt de provincie daar eerder van op de hoogte.[36]

[34] Provincie Drenthe, Brief van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten, onderwerp: Evaluatie Kader Revolverend Financieren, 31 mei 2018.
[35] Zie voor meer informatie over INCAS eerder onderzoek van de Noordelijke Rekenkamer, Noordelijke Rekenkamer, *Werkt Het? Beoordeling werkgelegenheidsmetingen structuurversterkende programma's 2005-2015 Provincie Drenthe,* 12 november 2018.
[36] Gebaseerd op een telefonisch gesprek met een medewerker van de provincie Drenthe, d.d. 28 oktober 2020.

3.3 Risicobeheersing door de fondsen

Zowel de DEO als het MKB Fonds Drenthe verstrekt leningen of aandelenkapitaal aan projecten met een bovengemiddeld risicoprofiel. Beide fondsen nemen meerdere preventieve maatregelen om de financiële risico's te beheersen. Een eerste maatregel is het doorlopen van een uitgebreid stappenplan alvorens een financiering doorgang kan vinden. Het stappenplan voor de DEO respectievelijk het MKB Fonds Drenthe is weergegeven in bijlage 5. Bij besluitvorming over financieringen door het MKB Fonds Drenthe is er een rol weggelegd voor het Investeringscomité (IC), dat bevoegd is om vanuit onafhankelijke positie te adviseren over het al dan niet aangaan van een financieringsovereenkomst. Bij de DEO is er geen rol voor een onafhankelijk orgaan dat adviseert over het aangaan van financieringsovereenkomsten. Besluitvorming ligt daar in de handen van de Raad van Toezicht (vóór 23 augustus 2018) of het bestuur (ná 23 augustus 2018). Alleen bij deelnemingen en financieringsbedragen boven een bepaalde limiet werd de extern opgestelde concept-financieringsovereenkomst ter besluitvorming aan de Raad van Toezicht voorgelegd. Deelnemingen zijn sinds 2018 niet meer mogelijk.

3.3.1 Verdere risicobeheersing door de DEO

Naast het doorlopen van een uitgebreide procedure om te komen tot een financiering, hanteert de DEO nog enkele beheermaatregelen. Zo probeert de DEO altijd extra zekerheden vast te leggen in de vorm van pand- of hypotheekrechten (zie tekstkader III). In 2018 heeft DEO bij 48 van de tot dan toe 50 verstrekte reguliere financieringen extra zekerheden vastgelegd.[37]

Tekstkader III: Wat is een pand- of hypotheekrecht?[38]

Geldverstrekkers kunnen extra zekerheden vestigen in de vorm van een pand of hypotheekrecht. Een hypotheekrecht kan alleen op goederen worden afgesloten die zijn ingeschreven in openbare registers. Dat geldt bijvoorbeeld voor huizen en percelen grond. Als de begunstigde van een lening niet in staat is de lening terug te betalen kan de geldverstrekker zijn hypotheekrecht uitvoeren. Het goed waarop het recht is gevestigd wordt dan verkocht. Uit de inkomsten uit deze verkoop kan dan de lening terug worden betaald. Een pandrecht werkt op dezelfde manier, maar kan niet op onroerende goederen (huizen, grond) gevestigd worden. Het pandrecht kan op vrijwel alle andere zaken (bijvoorbeeld op auto's) gevestigd worden.

Doorgaans worden de eerste pand- of hypotheekrechten gevestigd door banken. Dat betekent dat zij, bij een faillissement van de eindbegunstigde, als eerste aan de beurt zijn om de opbrengsten uit verkoop te ontvangen. Een tweede pand- of hypotheekrecht heeft alleen waarde als de opbrengst van de verkoop hoger is dan de vordering van de bank.

Daarnaast streeft stichting DEO ernaar om rente en aflossing van aangegane leningen te innen via automatische incasso. Terug- en rentebetalingen gebeuren per maand. Daardoor behoudt DEO enige regie over (het ritme van de) terug- en rentebetalingen. Wanneer een automatische incasso gestorneerd wordt door een begunstigde, geeft dit de mogelijkheid om snel op te treden richting begunstigde. In aanvulling hierop vraagt DEO jaarlijks de jaarrekeningen op van begunstigden die een omvangrijke financiering van DEO ontvangen. Hierdoor krijgt de DEO een beeld van de financiële situatie, en dus eventuele risico's met betrekking tot terugbetaling van de lening, van het betreffende bedrijf.

Vanaf 2015 begint DEO steeds meer aflossingen en rente te ontvangen over de verstrekte leningen. In 2015 werd nog 5% van de maandelijkse incasso's gestorneerd. In 2018 was dit percentage teruggebracht tot 1%.[39] In de jaarverslagen gaat DEO in op de gevallen waarbij er incasso's zijn

[37] Drentse Energie Organisatie, *Jaarverslag 2018*, 30 april 2019.
[38] Gebaseerd op www.wetrecht.nl (geraadpleegd op 12 maart 2020) en https://www.vandiepen.com/2016/03/pandrecht-wat-is-het-en-wat-heeft-u-er-aan/ (geraadpleegd op 7 september 2020).
[39] Drentse Energie Organisatie, *Jaarverslag 2018*, 30 april 2019.

gestorneerd. Als een leningnemer niet aan zijn terugbetalingsverplichtingen kan voldoen, wordt deze in gebreke gesteld. Het in gebreke stellen is een eerste stap in een proces dat kán leiden tot het opeisen van de lening, al dan niet via een incassobureau. Als een lening een verhoogd risicoprofiel kent, bijvoorbeeld doordat de begunstigde een terugbetalingsachterstand heeft opgelopen of doordat de financiële situatie van de begunstigde is verslechterd, dan is sprake van bijzonder beheer. De lening krijgt dan bijzondere aandacht van de DEO. Enerzijds kan via het bijzonder beheer de leningnemer worden geholpen zijn financiën onder controle te krijgen. Anderzijds is het doel van bijzonder beheer om het financiële risico te bewaken voor DEO. Eind 2018 zaten er drie leningen in bijzonder beheer.[40] De jaarverslagen bevatten per financiering in bijzonder beheer een toelichting op de financiering en een inschatting van het risico dat de lening niet kan worden terugbetaald.

3.3.2 Verder risicobeheersing door het MKB Fonds Drenthe

De N.V. NOM, Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland (NOM) voert het beheer uit van het MKB Fonds Drenthe. Om de financiële risico's van het MKB Fonds te beheersen, neemt de NOM enkele preventieve maatregelen. Een belangrijk uitgangspunt dat de NOM hanteert is een actief beheer van de portefeuille met leningen en participaties. Dat houdt in dat de fondsbeheerder actief contact heeft met de. Eindbegunstigden koppelen maandelijks terug of het project nog volgens planning/begroting verloopt. Bij problemen kan de fondsbeheerder ook vrijblijvend advies geven. Bij participaties vult de NOM het aandeelhouderschap (namens het MKB Fonds Drenthe) actief in. Zij neemt deel als actief aandeelhouder in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA). Eindbegunstigden die een lening hebben ontvangen uit het MKB Fonds Drenthe, betalen deze per automatische incasso terug. De meeste automatische incasso's worden maandelijks geïncasseerd, in sommige gevallen per kwartaal. Als een automatische incasso dan niet doorgaat is dat een belangrijk signaal. Volgens de NOM als fondsbeheerder is de essentie van het beheersen van de financiële risico's het tijdig vaststellen van risico's en daar tijdig op acteren.[41] In vergelijking met de DEO wordt er relatief weinig om zekerheden gevraagd in de vorm van pand- of hypotheekrechten als financieringsvoorwaarde. Het zou dan gaan om vooral tweede pand- of hypotheekrechten, omdat de eerste rechten vaak gaan naar de traditionele kredietverstrekkers (banken). Alleen als er een aanvullende financiering gevraagd wordt, worden er wel eens zekerheden vastgelegd.[42] Naast het actief debiteurenbeheer naar eindbegunstigden toe, wordt de portefeuille van het MKB Fonds Drenthe intern ook tweemaal per jaar helemaal doorlopen op mogelijke risico's en besproken met de RvC en IC.

In principe geldt voor de leningen die worden verstrekt door het MKB Fonds Drenthe dat deze een aflossingsvrije periode kennen van één jaar en over een periode van vijf jaar worden terugbetaald. Voor de participaties geldt dat er naar gestreefd wordt om de participatie na vijf tot acht jaar te verkopen. Afhankelijk van de (bedrijfseconomische) omstandigheden van het bedrijf in kwestie kan besloten worden om de verkoop uit te stellen of te vervroegen.[43]

3.4 Provinciale vergelijking financiële risico's

3.4.1 Algemene omgang met financiële risico's

Alle drie de Noordelijke provincies besteden aandacht aan de financiële risico's die zij lopen met de revolverende fondsen. Ten aanzien van de omgang met financiële risico's in algemene zin hanteert Groningen andere uitgangspunten dan Drenthe en Fryslân. De omgang met financiële

[40] Drentse Energie Organisatie, *Jaarverslag 2018*, 30 april 2019.
[41] Gebaseerd op een interview met een medewerker van de NOM op 5 augustus 2020.
[42] Gebaseerd op een interview met een medewerker van de NOM op 5 augustus 2020.
[43] Gebaseerd op een interview met medewerkers van de NOM op 28 september 2020, één op 20 januari 2021 en individuele financierings- en participatieovereenkomsten tussen MKB Fonds Drenthe en eindbegunstigden.

risico's wordt beschreven in de paragraaf "risicobeheersing en weerstandscapaciteit" in de provinciale jaarstukken en begrotingen. De verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en het minimaal benodigde weerstandsvermogen geeft een indicatie voor de mogelijkheden die de provincie heeft om (onverwachte) financiële tegenvallers op te vangen. Deze verhouding komt tot stand door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door het minimaal benodigd weerstandsvermogen:

$$\frac{beschikbare\ weerstandscapaciteit}{minimaal\ benodigd\ weerstandsvermogen}$$

De provincie Groningen hanteert een streefwaarde voor deze verhouding van 1,0. Voor Drenthe en Fryslân is de streefwaarde 1,4. Tabel 5 zet de werkelijke verhouding in 2019 af tegen de provinciale streefwaarde. Hieruit blijkt dat de verhouding in Drenthe en Fryslân voldoet aan het provinciale streven. Voor Groningen ligt deze verhouding onder de streefwaarde, namelijk op 0,81. Dat betekent dat voor iedere euro aan geïdentificeerde risico's waarvoor geen dekking is uit programmabegrotingen, specifieke voorzieningen of verzekeringen, er € 0,81 beschikbaar is om deze risico's op te vangen.

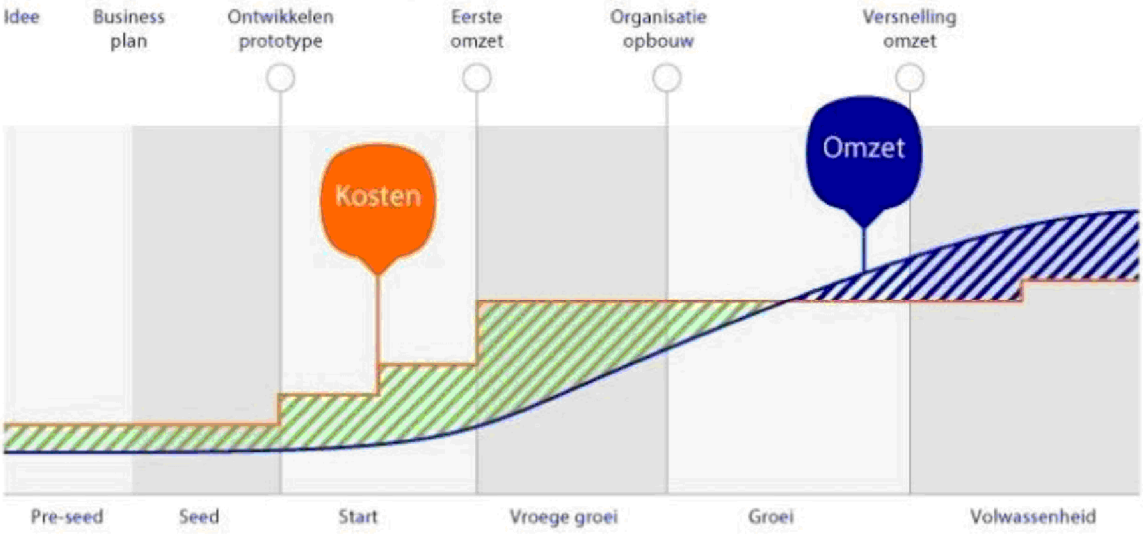
Tabel 6: verhouding beschikbare weerstandscapaciteit en benodigd weerstandsvermogen, streefwaarde en realisatiewaarde 2019

	Streefwaarde verhouding Beschikbare weerstandscapaciteit en Minimaal benodigde weerstandsvermogen	**Daadwerkelijke verhouding Beschikbare weerstandscapaciteit en Minimaal benodigde weerstandsvermogen 2019**
Drenthe	1,4 of hoger	1,48
Groningen	1,0 of hoger	0,81
Fryslân	1,4 of hoger	1,88

3.4.2 Omgang met financiële risico's specifiek voor revolverende fondsen

In de provinciale jaarrekeningen en begrotingen wordt specifiek stilgestaan bij de financiële risico's die te maken hebben met de verstrekking van provinciale middelen aan de revolverende fondsen die door de provincie zijn opgericht. Alle revolverende fondsen verstrekken (achtergestelde) leningen en/of aandelenkapitaal aan projecten met een bovengemiddeld risicoprofiel. Als de (verwachte) risico's lager zouden zijn, dan hadden de projecten immers financiering kunnen aantrekken op de reguliere financieringsmarkt. Dit betekent dat er ook een grotere kans is dat verstrekt kapitaal door de fondsen aan eindbegunstigden niet (volledig) terug kan worden betaald. Als dat het geval is, dan zal het fonds ook niet (volledig) de oorspronkelijk ontvangen provinciale bijdrage terug kunnen betalen. Dat heeft gevolgen voor de financiële middelen die de provincie in de toekomst (aan het eind van de looptijd van het revolverende fonds) aan kan wenden voor de uitvoering van beleid. Het is daarom belangrijk om de financiële risico's realistisch en voorzichtig in te schatten.

Typen projecten waar de revolverende fondsen zich op richten

Figuur 3: Verschillende fases in de innovatieketen (bron: Rabobank)

Binnen de selectie van revolverende fondsen die de Noordelijke Rekenkamer heeft meegenomen in dit onderzoek zijn er drie fondsen die zich richten op het midden- en kleinbedrijf (MKB) en het stimuleren van innovatie binnen de provincie. Dit zijn het MKB Fonds Drenthe, het Investeringsfonds Groningen en het Doefonds (dat later overgaat in het Innovatiebudget van de FOM). De andere drie revolverende fondsen, de Drentse Energie Organisatie, het Fûns Skjinne Fryske Enerzjy en Fonds Nieuwe Doen richten zich op de energietransitie.[44] Met de middelen uit die laatste categorie revolverende fondsen zijn er veelal projecten gefinancierd die een relatief voorspelbare en zekere kasstroom kennen. Het gaat dan bijvoorbeeld om zonneparken, zonnedaken of biovergistingsinstallaties. Nadat deze zijn gerealiseerd, wordt er energie geproduceerd en ontstaan er inkomsten. Met die inkomsten kunnen ook de leningen uit de fondsen terugbetaald worden. Er sprake van redelijk overzichtelijke projecten en redelijk overzichtelijke kasstromen, waardoor het financiële risico dat de fondsen lopen over deze projecten relatief klein is. Dit is veel minder het geval bij de fondsen die achtergestelde leningen en aandelenkapitaal verstrekken aan het MKB en voor het stimuleren van innovatie verstrekken. Innovatie begint feitelijk met een goed idee. Maar alleen een goed idee levert nog geen inkomstenstroom op waarmee eventuele leningen (plus rente) of dividenduitkeringen betaald kunnen worden. Een goed idee dient verder ontwikkeld te worden in een werkend ontwerp, een prototype, opschaling met productie van grotere aantallen en verkoop ervan, en bij succes verdere productie en verkoop. Figuur 3 laat deze verschillende fases van innovatie zien. Pas in de laatste twee fases (groei en volwassenheid) is er sprake van een stabiele inkomstenstroom waarmee (achtergestelde) leningen uit de fondsen terugbetaald kunnen worden. Gedurende de eerste vier fases in de innovatieketen is er nog geen enkele garantie dat investeringen in de innovatie zich zullen terugbetalen. Dit zijn echter wel de fases waarop het MKB Fonds Drenthe, het Investeringsfonds Groningen en het Doefonds (later Innovatiebudget FOM) zich richten.

Risico-inschattingen van provincies met betrekking tot revolverende fondsen

Op basis van bovenstaande lijkt het voor de hand te liggen dat de financiële risico's voor de fondsen die zich richten op innovatie (het MKB Fonds Drenthe, het Investeringsfonds Groningen en het Doefonds) groter zijn dan voor de Drentse Energie Organisatie, het Fûns Skjinne Fryske Enerzjy en Fonds Nieuwe Doen. Tabel 6 geeft een overzicht van de risico-inschattingen die

[44] De doelstellingen van Fonds Nieuwe Doen zijn breder, maar van het totale actieve budget, € 48 miljoen, is € 33 miljoen bedoeld voor initiatieven gericht op energietransitie.

Groningen, Fryslân en Drenthe hebben gemaakt voor de provinciale middelen in de zes revolverende fondsen. Als er geen dekking is uit bestaande programma's, dan zijn deze risico-inschattingen ook meegenomen om te bepalen wat het minimaal benodigde weerstandsvermogen is. Voor de middelen in het MKB Fonds Drenthe en de middelen in het Doefonds (later Innovatiebudget FOM) houdt Drenthe respectievelijk Fryslân er rekening mee dat niets van deze middelen terugvloeit naar de provincie. Voor het Investeringsfonds Groningen, dat zich richt op innovatie in het Groningse MKB, houdt de provincie een reserve aan van 20 procent van het fondsvermogen (€ 12 miljoen). Dat deze risico-inschatting lager is dan die van het MKB Fonds Drenthe en het Doefonds komt wellicht door de vormgeving van het fonds: een fonds dat op zijn beurt investeert in andere fondsen. De gedachte is dat de andere fondsen mede worden gevuld door marktpartijen en dat deze marktpartijen sectorspecifieke kennis meebrengen, waardoor voorstellen om te investeren in ondernemingen vanuit deze fondsen beter beoordeeld zouden kunnen worden.[45] Van de fondsen die zich richten op de energietransitie houdt de provincie Fryslân er rekening mee dat de kans 33 procent is dat de provinciale middelen in het fonds niet terugvloeien naar de provincie. Voor Fonds Nieuwe Doen en de Drentse Energie Organisatie is deze kans door respectievelijk Groningen en Drenthe ingeschat op tien procent.

Tabel 6: Risico-inschatting van de provincie met betrekking tot revolverend fonds

Provincie	Naam fonds	Door provincie ingeschat risico op falen	Maximum provinciale middelen beschikbaar voor fonds
Drenthe	Drentse Energie Organisatie (DEO)	10%	39,2
	MKB Fonds Drenthe	100%	13,0
Groningen	Fonds Nieuwe Doen	10%	48,0
	Investeringsfonds Groningen	20%	60,0
Fryslân	Fûns Skjinne Fryske Enerzjy (FSFE)	33%	90,0
	Doefonds/Innovatiebudget FOM	100%	12,0

Onderbouwing

In de jaarstukken en begrotingen van de provincies Drenthe en Fryslân wordt niet toegelicht hoe de risico-inschattingen voor de specifieke revolverende fondsen tot stand zijn gekomen. Wel is in Drenthe sinds 2012 het beleidskader Revolverend Financieren van kracht. In dit kader staat dat bij iedere revolverende verstrekking door de provincie (inclusief die aan revolverende fondsen) er een bedrag met de omvang van tien procent van de verstrekking in een aparte reserve moet worden gestopt. Hiermee kunnen de financiële risico's van de verstrekking worden opgevangen.

In Groningen is de risico-inschatting van het IFG van twintig procent getoetst door de accountant van de provincie. Deze heeft geconcludeerd dat de risico-inschatting acceptabel is, hoewel het te lopen risico sterk afhankelijk is van het risicoprofiel van de daadwerkelijke uitzettingen.[46] Daarnaast hebben Gedeputeerde Staten bij de oprichting van het Fonds Nieuwe Doen onderbouwd waarom zij hebben gekozen voor een risico-inschatting van tien procent. Deze risico-inschatting is tevens getoetst door de accountant van de provincie.

3.5 Samenvattende bevindingen

- Het Drentse beleidskader Revolverend Financieren schrijft voor dat de provincie Drenthe bij iedere revolverende verstrekking een bedrag van minimaal tien procent van de

[45] Provincie Groningen, *Voordracht 1/2014 voor het vaststellen van de uitgangspunten van een revolverend fonds voor stuwende Groninger MKB-bedrijven*, 7 januari 2014, en gesprek met medewerker van de provincie Groningen, d.d. 25 augustus 2020.
[46] Gebaseerd op een nadere onderbouwing risicopercentage 20% voor IFG, ontvangen van de provincie op 26 augustus 2020.

verstrekking moet reserveren (in de reserve 'opvang revolverend financieren') voor het geval de begunstigde de verstrekking niet (volledig) kan terugbetalen.

- In de periode december 2012 tot en met april 2018 bleek de omvang van deze reserve onvoldoende te zijn om de verliezen uit de door de provincie Drenthe verstrekte financieringen op te vangen.
- De provincie Drenthe hanteert een verhouding van 1,4 (of hoger) tussen de provinciale weerstandscapaciteit en het minimaal benodigde weerstandsvermogen. Eind 2019 bleek deze verhouding 1,48 te zijn. Dat betekent dat voor iedere euro ongedekt risico de provincie 1,48 euro aan weerstandscapaciteit beschikbaar had.
- Bij financieringen die worden verstrekt door de revolverende fondsen wordt er een stappenplan doorlopen door het fonds om het project goed te leren kennen en om te zien welke risico's er bestaan met betrekking tot het project. Het MKB Fonds Drenthe wordt bij iedere potentiële verstrekking geadviseerd door een onafhankelijk investeringscomité. Bij de DEO is er geen (adviserende) rol door een onafhankelijk orgaan. Daar beslist het fonds(bestuur) over potentiële financieringen.
- Als een financiering eenmaal is verstrekt, houden de fondsen een vinger aan de pols via een actief debiteurenbeheer. Het terugbetalen van een verstrekking via een automatische incasso speelt daarin een belangrijke rol. De frequentie van terugbetaling is meestal maandelijks (soms per kwartaal) en als een automatische incasso mislukt is dat een belangrijk signaal voor het fonds waar het fonds op acteert.
- De inschatting van de financiële risico's met betrekking tot revolverende fondsen verschilt sterk per type revolverend fonds (richt het zich op innovatie in het MKB of op de energietransitie?) en per provincie.

4 Staatssteunrisico's

4.1 Inleiding

Financiering uit met publiek geld gevulde revolverende fondsen kan een vorm van staatssteun zijn. Als het revolverende fonds aan alle volgende eigenschappen voldoet, dan is volgens artikelen 107, 108 en 109 van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie sprake van *ongeoorloofde* staatssteun:[47]

- De steunmaatregel betreft steun aan een onderneming die economische activiteiten verricht;
- De steunmaatregel wordt bekostigd uit publieke middelen;
- De steunmaatregel levert de begunstigde een economisch voordeel op dat niet via een normale commerciële weg zou zijn verkregen;
- De steunmaatregel levert de begunstigde een selectief voordeel op;
- De steunmaatregel vervalst de mededinging of dreigt de mededinging te vervalsen, leidend tot ongunstige beïnvloeding van het handelsverkeer tussen lidstaten in de EU.

Als er (mogelijk) sprake is van ongeoorloofde staatssteun, dan bestaat de mogelijkheid om dit aan te melden bij de Europese Commissie. Als er gegronde redenen zijn voor het verlenen van de staatssteun, dan kan de Europese Commissie hier toch toestemming voor geven.[48] Daarnaast kan gebruik worden gemaakt van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening of de de-minimisverordening van de Europese Commissie. Bijlage 6 gaat uitvoeriger in op de mogelijkheden die er bestaan binnen de Europese regelgeving om geoorloofd staatssteun te verstrekken.

Met de informatie uit dit hoofdstuk kan de volgende onderzoeksvraag beantwoord worden:
5. Hoe zorgen de revolverende fondsen ervoor dat zij handelen binnen de geldende wettelijke kaders, waaronder staatssteun?

Net zoals bij de financiële risico's (hoofdstuk 3) spelen de risico's met betrekking tot het verstrekken van ongeoorloofde staatsteun op twee niveaus, namelijk op het niveau van de middelenverstrekking van de provincie naar het fonds en van het fonds naar eindbegunstigden. Eerst wordt (kort) stilgestaan bij het eerste niveau (van provincie naar fonds). Het restant van dit hoofdstuk gaat in op het tweede niveau (van fonds naar eindbegunstigden).

4.2 Middelenverstrekking van provincie naar fonds

Drentse Energie Organisatie

De middelen voor de DEO zijn als kredietsubsidie (lening) door de provincie aan de DEO verstrekt. Hierover hoeft de DEO geen vergoeding (rente) te betalen. In de brief aan de DEO over de herziening van de subsidie staat dat de provincie van mening is dat de subsidie aan de DEO geen ongeoorloofde staatssteun is, omdat de stichting ten doel heeft om de financiële middelen namens

[47] Gebaseerd op Artikel 107 Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en A. Oldenhof, *Revolverende fondsen – Een onderzoek naar de eisen die gesteld kunnen worden aan de bestuurlijke inrichting van revolverende fondsen.*, Masterthesis Bestuurskunde Radboud University, 14 september 2016.
[48] Dit is bijvoorbeeld het geval voor de steun die lidstaten verstrekken aan bedrijven die zijn getroffen door de coronacrisis.

de provincie Drenthe door te geven. Omdat de DEO hier zelf geen financieel voordeel bij heeft, is er volgens de provincie geen sprake van staatssteun.[49]

MKB Fonds Drenthe

De provincie houdt op verschillende manieren rekening met de staatssteunvoorwaarden van de Europese Commissie (EC) bij de oprichting van het MKB Fonds Drenthe.[50] Ten eerste is de provincie Drenthe enig aandeelhouder van de Drentse Holding B.V. Deze holding houdt op haar beurt honderd procent van de aandelen van de twee werkmaatschappijen, het Innovatiefonds B.V. en het Ontwikkelfonds B.V. Feitelijk heeft de steun dus de vorm van een aandelenparticipatie. Volgens Gedeputeerde Staten is er geen sprake van staatssteun, omdat het doel van de Drentse Holding B.V. slechts is om in de werkfondsen te investeren. Daarmee opereert de Drentse Holding B.V. volgens Gedeputeerde Staten niet zelfstandig op de markt. Daarmee is zij volgens Gedeputeerde Staten weliswaar onderdeel van de steunmaatregel, maar niet begunstigde van de steun.

Daarnaast ontvangt de fondsbeheerder (NOM) een vergoeding voor het beheer van het fonds. Doordat deze vergoeding marktconform en prestatie-afhankelijk vast is gesteld, is er volgens Gedeputeerde Staten geen sprake van staatssteun.

4.3 Middelenverstrekking van fonds naar eindbegunstigden

Uitgangspunt: marktconformiteit

Een belangrijk uitgangspunt van de DEO en het MKB Fonds Drenthe is dat zij in beginsel financiering verstrekken tegen *marktconforme* voorwaarden. Artikel 2.2 van het investeringsreglement van de DEO illustreert dit:[51]

"Uitgangspunt bij het investeringsreglement en het beleidsplan als bedoeld in art. 15 van de statuten van DEO, is dat de uitgezette middelen als zodanig een marktconform rendement opleveren. DEO houdt bij zijn beslissingen omtrent het al dan niet financieel ondersteunen van ondernemingen met dat uitgangspunt rekening."

Vanaf 23 augustus 2018 is er een nieuw investeringsreglement van toepassing op de DEO. Daarin wordt opnieuw beschreven dat het uitgangspunt is om marktconform te financieren (artikel 2.3):[52]

"Uitgangspunt bij het Reglement van DEO, is dat de uitgezette middelen als zodanig een marktconform rendement opleveren. DEO verricht een Staatssteuntoets om te borgen dat er sprake is van geoorloofde staatssteun. Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- *DEO streeft er in beginsel naar middelen tegen een Marktconforme rente uit te zetten*
- *Daar waar DEO voornemens is een rentevoet te hanteren die lager is dan de Marktconforme rente, bepaalt DEO:*
    - *Of er sprake is van een Grensoverschrijdend effect, en zo ja,*
    - *Of één of meer AGVV-categorieën van toepassing kunnen worden verklaard op de voorgenomen Financiering, en zo nee,*
    - *Of de De-minimisverordening van toepassing kan worden verklaard op de voorgenomen Financiering."*

[49] Provincie Drenthe, brief van Gedeputeerde Staten aan DEO, onderwerp: Herziening subsidie Drentse Energie Organisatie, zaaknummer 201801216, 19 februari 2018.
[50] Gebaseerd op: Bijlage 1 Toelichting Drentse Fondsen, als bijlage bij brief van Gedeputeerde Staten aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties, Onderwerp: Goedkeuringsverzoek conform art 158 lid 2 Provinciewet, d.d. 14 februari 2014.
[51] Drentse Energie Organisatie, *Investeringsreglement Drentse Energie Organisatie*, vastgesteld bij besluit van de Raad van Toezicht van de Stichting DEO, 18 oktober 2011 en Drentse Energie Organisatie, *Investeringsreglement Drentse Energie Organisatie*, vastgesteld bij besluit van de Raad van Toezicht van de Stichting DEO, 31 mei 2012.
[52] Drentse Energie Organisatie, *Investeringsreglement Drentse Energie Organisatie*, vastgesteld bij besluit van het Bestuur van de Stichting DEO.

Dat contrasteert met een veelgehoord argument voor de oprichting van revolverende fondsen, namelijk dat deze fondsen opgericht worden om financieringen te verstrekken aan sectoren/bedrijven waar de markt dat niet doet. Marktpartijen vinden dan het risicoprofiel van het project of de onderneming te hoog. Om, ondanks het uitblijven van financiering door marktpartijen op dat moment, toch te kunnen bepalen of er bij een verstrekking sprake is van een marktconforme vergoeding (meestal rente), heeft de Europese Commissie de mededeling over de herziening van de methode waarmee de referentie- en disconteringspercentages worden vastgesteld (kortweg: Mededeling Rente).[53] De Mededeling Rente bevat een berekeningssystematiek voor de referentierente. Deze is opgebouwd uit een basisrente aangevuld met een renteopslag. De renteopslag is afhankelijk van de rating van de betreffende onderneming (zie tekstkader IV) en de zekerheden (zie tekstkader III, bladzijde 25) die zijn gevestigd door het revolverende fonds. Een betere rating en een hoge zekerheidstelling leiden tot een kleinere renteopslag dan een slechtere rating en een lage zekerheidsstelling. Als de verstrekte lening achtergesteld is ten opzichte van andere kredietverstrekkers dient ook een grotere renteopslag te worden gerekend. Zolang het fonds een rente hanteert die gelijk of hoger is dan de in de Mededeling genoemde rente, zal deze marktconform zijn, volgens de definitie van de Europese Commissie. Het MKB Fonds Drenthe maakt gebruik van de Mededeling Rente van de Europese Commissie om rentetarieven te berekenen voor verstrekte leningen. Op basis daarvan hanteert het MKB Fonds Drenthe een rente tussen de acht tot tien procent over achtergestelde leningen.[54]

Tekstkader IV: Ratings

Om het risico in te schatten op de kans op eventueel falen bij toekomstige rentebetalingen en terugbetalingen van leningen, kan gebruik worden gemaakt van een (krediet)rating. Ratings worden bepaald op basis van een aanvraag van een onderneming. Gedurende een periode van 3 tot 6 maanden zullen specialisten van een rating agency onderzoek doen naar het bedrijf in kwestie. Nadat de rating is vastgesteld en bekendgemaakt blijft de rating agency in contact met het bedrijf en zal deze enkele keren per jaar bezoeken, zodat zij op de hoogte blijft van relevante ontwikkelen die van invloed kunnen zijn op de rating. Internationaal bekende rating agency's zijn Moody's en Standard & Poor's. Zij brengen ook landenratings uit die wat zeggen over de relatieve kredietwaardigheid van de bedrijven die gevestigd zijn in dat land. Doorgaans worden ratings uitgedrukt in AAA (triple A, extreem kredietwaardig), AA, A, BBB, BB, B, CCC, CC, C, D (failliet).

Ook bij het aangaan van aandelenparticipaties (door het MKB Fonds Drenthe) geldt het uitgangspunt van marktconformiteit. Als het MKB Fonds Drenthe tegelijktijdig en onder dezelfde voorwaarden participeert als één of meer marktpartijen is er altijd sprake van marktconformiteit. Indien een mede-investeerder ontbreekt, wordt op basis van andere gronden de marktconformiteit onderbouwd, bijvoorbeeld waarderingsmethodieken op basis van IPEV-richtlijnen[55], -uitgangspunten en rendementsberekeningen. In alle gevallen toetst de investeringscommissie de marktconformiteit als onderdeel van haar advies op investeringsvoorstellen.[56] Op basis van door de Noordelijke Rekenkamer geraadpleegde twee aandelenparticipatie-overeenkomsten is niet altijd sprake van gelijktijdige participatie op aandelen door een private marktpartij. In één overeenkomst wordt door één andere partij geparticipeerd, zijnde de NOM. Bij een andere overeenkomst wordt alleen door het MKB Fonds Drenthe geparticipeerd.

[53] Europese Commissie, *Mededeling van de Commissie over de herziening van de methode waarmee de referentie- en disconteringspercentages worden vastgesteld (2008/C 14/02)*, 19 januari 2008.
[54] Gebaseerd op een interview met medewerkers van de NOM op 28 september 2020 en individuele financierings- en participatieovereenkomsten tussen MKB Fonds Drenthe en eindbegunstigden.
[55] International Private Equity and Venture Capital Valuation (IPEV) guidelines.
[56] MKB-fonds Drenthe, *Investeringsreglement Drents Ontwikkelfonds B.V.*, datum onbekend. Gebaseerd op een interview met medewerkers van de NOM op 28 september 2020 en een interview met medewerkers van de NOM op 21 januari 2021.

Staatssteun alleen onder AGVV of de-minimis

Hoewel uit de investeringsreglementen blijkt dat in beginsel het uitgangspunt is om financieringen tegen marktconforme voorwaarden te verstrekken, laten zij de mogelijkheid open om staatssteun te verstrekken binnen de kaders van de Europese Commissie. Bij de DEO is het tevens mogelijk om steun te verstrekken als er geen sprake is van een grensoverschrijdend effect. De verstrekte steun heeft dan geen gevolgen voor het handelsverkeer tussen Europese lidstaten. Als er wel sprake is van een grensoverschrijdend effect, kan er alleen steun worden verstrekt als deze valt onder te brengen bij de AGVV of de de-minimisverordening. Hier wordt door de fondsen zelden gebruik van gemaakt.

4.4 Provinciale vergelijking staatssteunrisico's

4.4.1 Middelenverstrekking van provincie naar fonds

Alle zes de revolverende fondsen waar de Noordelijke Rekenkamer onderzoek naar heeft gedaan zijn op afstand geplaatst van de provincie. De provincie heeft hiervoor aparte entiteiten opgericht en deze entiteiten voorzien van middelen waarmee de doelstellingen van het fonds kunnen worden gerealiseerd. Bij Fonds Nieuwe Doen, de Drentse Energie Organisatie en het Fûns Skjinne Fryske Enerzjy zijn de middelen via een lening beschikbaar gesteld. Bij de andere fondsen zijn de middelen als aandelenkapitaal ter beschikking gesteld. Tabel 7 laat zien dat de drie provincies verschillende voorwaarden hebben gesteld aan deze lening. De provincie Fryslân heeft gekozen voor een vaste rente van twee procent, omdat de provincie verwachtte ook een rendement te hebben gemaakt als de provinciale middelen op een andere manier waren uitgezet. De provincie Groningen heeft gekozen voor een variabele rente die is gebaseerd op de driemaandelijkse Euribor rente, met een ondergrens van 0,7 procent. De provincie Drenthe heeft de lening tegen een rente van nul procent verstrekt.

Tabel 7: de zes onderzochte revolverende fondsen en enkele beschrijvende kenmerken

Provincie	Naam fonds	Startkapitaal	Omvang fonds (in € mln)	Verstrekt als:	Voorwaarden
Drenthe	Drentse Energie Organisatie (DEO)	100% provinciale middelen	39,2	Lening	0% rente
	MKB Fonds Drenthe	100% provinciale middelen	13,0	Aandelenkapitaal	
Groningen	Fonds Nieuwe Doen	100% provinciale middelen	48,0	Lening	Variabele rente, met minimum van 0,7%
	Investeringsfonds Groningen	100% provinciale middelen	60,0	Aandelenkapitaal	
Fryslân	Fûns Skjinne Fryske Enerzjy (FSFE)	100% provinciale middelen	90,0	Aandelenkapitaal (1/3) en lening (2/3)	2% vaste rente voor leningdeel
	Doefonds / Innovatiebudget FOM	100% provinciale middelen	12,0	Aandelenkapitaal	

4.4.2 Middelenverstrekking van fonds naar eindbegunstigden

Alle zes de onderzochte revolverende fondsen hanteren als belangrijk uitgangspunt dat de financiering verstrekt dient te worden tegen *marktconforme* voorwaarden. De gedachte is dat zolang een financiering marktconforme voorwaarden kent er per definitie geen sprake is van staatssteun. Zo wordt bij het opstellen van financieringsovereenkomsten veelvuldig gebruik gemaakt van een toetsingsformulier rente, waarmee verzekerd kan worden dat de gehanteerde rente (in geval van

(achtergestelde) leningen) voldoet aan de referentierente volgens de mededeling rente.[57] Als de rente daaraan voldoet, dan is deze *marktconform* volgens de definitie van de Europese Commissie. Maar in de investeringsreglementen en financieringsprotocollen van alle zes de revolverende fondsen wordt de mogelijkheid open gehouden om toch financiering te verstrekken tegen gunstiger dan marktconforme voorwaarden. De financiering dient dan onder de voorwaarden van de AGVV of de De-minimisverordening te worden gebracht. In de praktijk zijn de DEO, het IFG en het MKB Fonds Drenthe aangemeld bij de Europese Commissie in het kader van de AGVV.

4.5 Samenvattende bevindingen

- De middelenverstrekking van de provincie Drenthe aan de revolverende fondsen valt volgens de provincie binnen de Europese kaders voor staatssteun. Voor de lening die door de provincie is verstrekt aan de DEO wordt geen rente geïncasseerd.
- Het belangrijkste uitgangspunt bij de verstrekkingen vanuit de revolverende fondsen aan eindbegunstigden is dat deze allemaal tegen marktconforme voorwaarden geschieden. Als er niet tegelijk wordt medegefinancierd door een private partij, dan wordt marktconformiteit geïnterpreteerd conform de Mededeling Rente van de Europese Commissie. Dit geldt voor zowel de middelenverstrekking van provincie naar fonds als voor de middelenverstrekking van fonds naar eindbegunstigde.
- Als er verstrekkingen vanuit revolverende fondsen plaatsvinden tegen betere voorwaarden ("het levert de begunstigde een economisch voordeel op dat niet via een normale commerciële weg zou zijn verkregen"), dan gebeurt dat alleen binnen de AGVV of de-minimis regeling van de Europese Commissie.[58] Dit gebeurt echter zelden.

[57] Europese Commissie, *Mededeling van de Commissie over de herziening van de methode waarmee de referentie- en disconteringspercentages worden vastgesteld (2008/C 14/02)*, 19 januari 2008.
[58] Of het MKB Fonds Drenthe zich hier in de praktijk aan houdt heeft de Noordelijke Rekenkamer niet kunnen vaststellen.

5 Maatschappelijke en financiële resultaten

5.1 Inleiding

Bij resultaten kan gedacht worden aan de maatschappelijke meerwaarde die is bereikt met het fonds. Het fonds wordt immers met publiek geld gevuld en de gedachte is dat via het fonds een bepaald publiek belang wordt gediend. Daarnaast kunnen er ook financiële doelstellingen worden meegegeven aan de leiding van het fonds. Er is immers bewust gekozen voor een *revolverend* fonds: de provincie zal toch willen dat de middelen in het fonds in een bepaalde mate revolveren. Hieronder wordt ingegaan op de maatschappelijke en financiële doelstellingen van de DEO en het MKB Fonds Drenthe en de resultaten op die gebieden. Deze informatie kan gebruikt worden om de volgende onderzoeksvraag te beantwoorden:
6. Wat zijn de eerste resultaten van de Drentse revolverende fondsen? Hoe doeltreffend en doelmatig zijn ze?

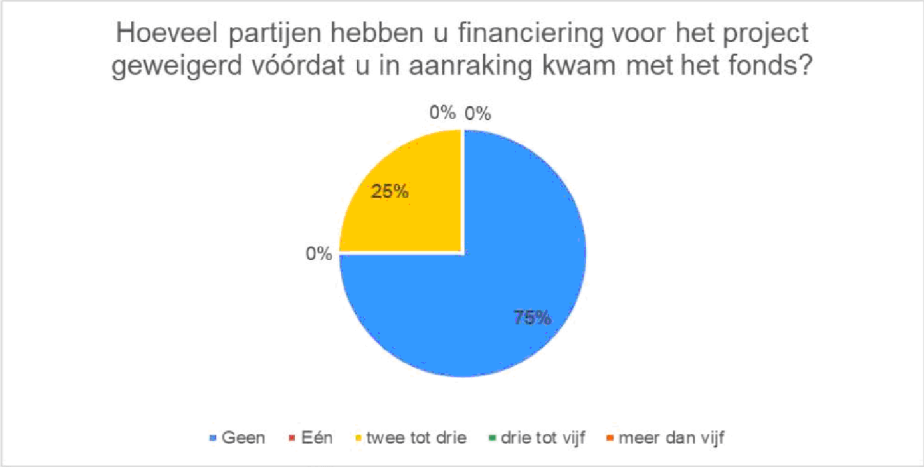
5.2 Toegevoegde waarde revolverende fondsen

Een wezenlijk kenmerk van met publieke middelen gevulde revolverende fondsen is dat zij in theorie alleen projecten financieren die geen of onvoldoende financiering uit de markt weten aan te trekken. Als gevolg van een financiering door een revolverend fonds, vaak in de vorm van een achtergestelde lening, durven banken het project ook deels te financieren. Projecten kunnen daardoor (sneller) doorgang vinden.

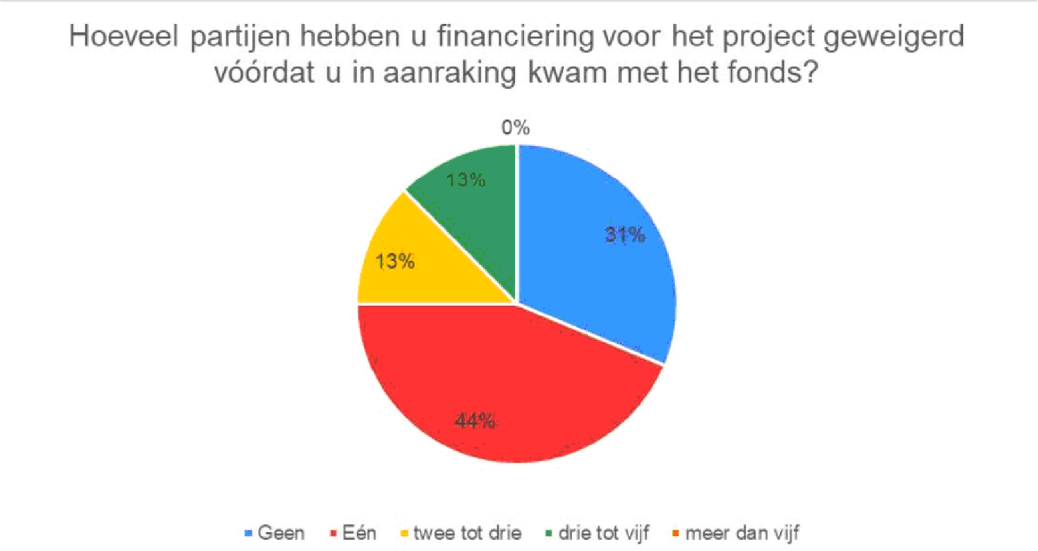
Om te zien in hoeverre dit in de praktijk het geval is, voerde de Noordelijke Rekenkamer een kleine steekproef uit onder eindbegunstigden van middelen uit de DEO en het MKB Fonds Drenthe. Volledigheidshalve neemt de Noordelijke Rekenkamer de resultaten van de DEO wel op maar het aantal respondenten is te laag om hieruit duidelijke conclusies te trekken.

Eindbegunstigden gaven antwoord op de volgende vraag:

- Hoeveel partijen hebben u financiering voor het project geweigerd vóórdat u in aanraking kwam met het fonds?

Figuur 4: enquêteresultaten DEO vraag 1

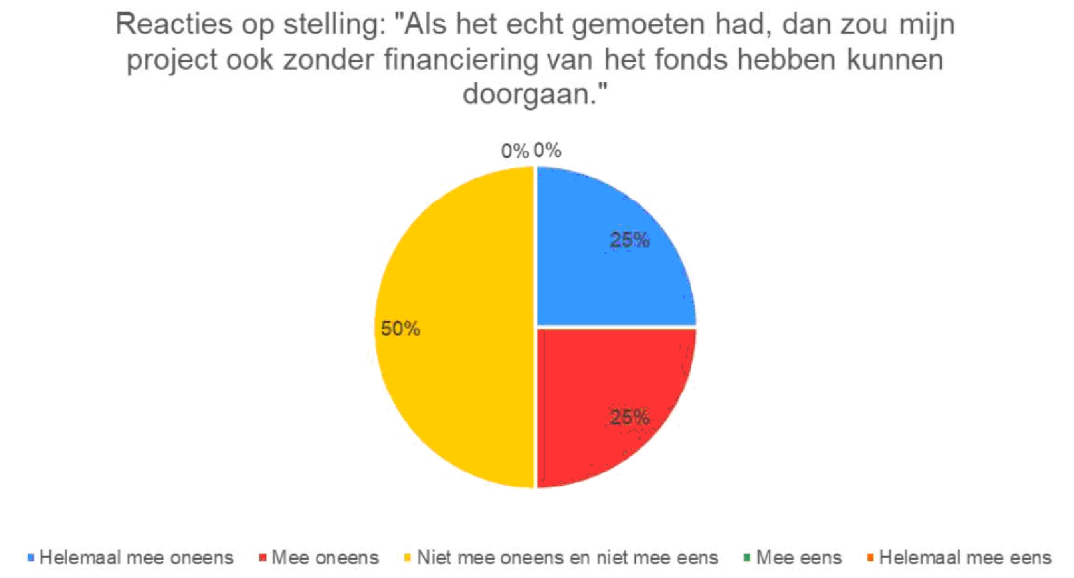

Figuur 5: enquêteresultaten MKB Fonds Drenthe vraag 1

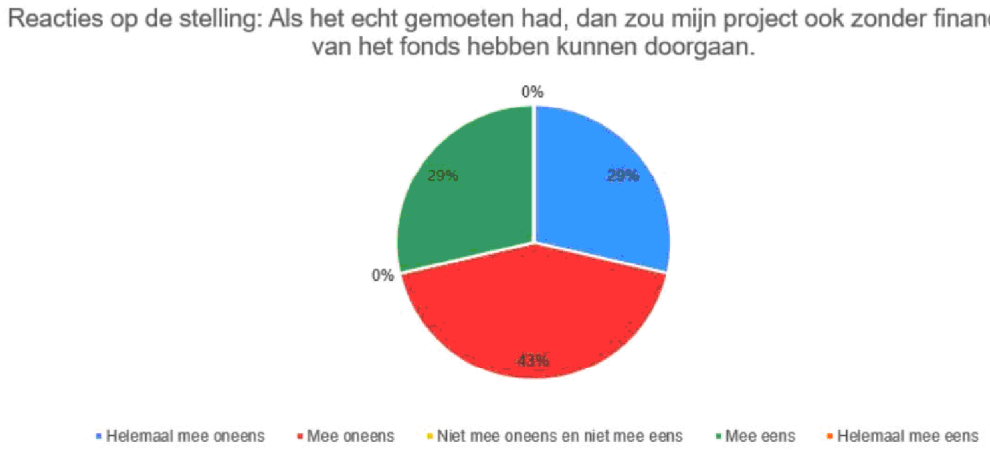
Figuren 4 en 5 tonen de resultaten. Hieruit komt naar voren dat 75 procent van de deelnemers aan de enquête die steun heeft ontvangen van de DEO geen financiering is geweigerd door traditionele kredietverstrekkers. Voor het MKB Fonds Drenthe gaat het om 31 procent.

In aanvulling op bovenstaande vraag hebben eindbegunstigden aangegeven in hoeverre ze het eens zijn met de volgende stelling:

- Als het echt gemoeten had, dan zou mijn project ook zonder financiering van het fonds hebben kunnen doorgaan.

Figuur 6: enquêteresultaten DEO: reacties op stelling

Figuur 7: enquêteresultaten MKB Fonds Drenthe: reacties op stelling

Geen van de respondenten die de enquête over de DEO invulden, geven aan dat hun project ook zonder steun van de DEO had kunnen doorgaan. Bij de respondenten die de enquête over het MKB Fonds Drenthe invulden is dat 29 procent oftewel twee van de zeven ondervraagde projecten. Echter, het grootste deel van de respondenten, vijf van de zeven, gaf aan dat hun project niet zonder steun van het MKB Fonds Drenthe door had kunnen gaan. Omdat de respons op de enquête vrij beperkt was, is het lastig om op basis van deze resultaten duidelijke conclusies te trekken. Op basis van deze resultaten lijkt het er echter op dat het MKF Fonds Drenthe wel in de behoefte voorziet van financiële middelen.

5.3 Maatschappelijke doelen en resultaten DEO

Het maatschappelijke doel van de stichting DEO is het eraan bijdragen dat de klimaat- en energietransitiedoelstellingen van de provincie Drenthe zoveel mogelijk zullen en kunnen worden gerealiseerd.[59] Het onderzoek van de onderzoeksafdeling van de griffie van de provincie Drenthe concludeerde dat dit een weinig concrete doelstelling is (meer over dit onderzoek in het hoofdstuk over de informatievoorziening aan Provinciale Staten).[60] De exacte energietransitiedoelstellingen van de provincie Drenthe zijn in de loop van de tijd aangepast.[61] Op hoofdlijnen streeft de provincie ernaar om een bijdrage te leveren aan de productie van duurzame energie en een reductie van de CO_2-uitstoot. Eén van de subdoelen was ook jarenlang om een bijdrage te leveren aan de taakstelling wind op land.[62] Tegelijkertijd heeft de provincie bij de DEO aangegeven dat zij niet wilde dat de DEO werkkapitaalfinanciering zou verstrekken aan agrariërs die meedoen aan het windpark Drentse Monden en Oostermoer.[63] De reden hierachter was dat de provincie het niet wenselijk achtte om werkkapitaal te financieren.

[59] Statuten Drentse Energie Organisatie, 23 augustus 2018.
[60] Commissie van Onderzoek provincie Drenthe, *Onderzoek Drentse Energie Organisatie*, Assen, 4 maart 2016.
[61] In 2013 bestonden de belangrijkste doelstellingen uit het produceren van duurzame energie en reductie van CO_2 (bron: Provincie Drenthe, *Begroting 2013*, oktober 2012, p.54). In 2016 was de belangrijkste doelstelling om bij te dragen aan een energieneutrale provincie per 2050, door in 2020 20% minder CO_2 uit te stoten t.o.v. 1990, de productie van duurzame energie te stimuleren en bij te dragen aan de realisatie van de taakstelling Wind op Land (bron: Provincie Drenthe, *Begroting 2016*, oktober 2015, p.51). In 2019 is de belangrijkste doelstelling het bijdragen aan een energieneutrale provincie per 2050, door in 2020 20% minder CO_2 uit te stoten t.o.v. 1990, bij te dragen aan de taakstelling Wind op Land en de Expeditie Energieneutraal Wonen te realiseren (bron: Provincie Drenthe, *Begroting 2019*, oktober 2018, p.67-68). In 2020 is de belangrijkste doelstelling een bijdrage leveren aan de doelstelling om 49% minder CO_2 uit te stoten in 2030 t.o.v. 1990 (bron: Provincie Drenthe, *Begroting* 2020, oktober 2019, p.63). Zie ook Noordelijke Rekenkamer, *Energietransitie provincie Drenthe*, december 2018 (openbare Nota van Bevindingen behorende bij het onderzoeksrapport *Energie in Transitie – Een vergelijkend onderzoek naar de inzet van de provincies in de energietransitie* van de vijf provinciale Rekenkamers).
[62] Voor Drenthe houdt deze taakstelling in dat er aan het eind van 2020 285,5 MW aan windenergie moet zijn gerealiseerd.
[63] Gebaseerd op een interview met een medewerker van de DEO.

De stichting DEO houdt per project bij hoeveel CO_2 er met het project wordt gereduceerd en/of hoeveel duurzame energie er met het project wordt opgewekt. Deze informatie wordt weergegeven in de jaarverslagen van DEO. Tot en met 2017[64] bevatten de jaarverslagen een overzicht van de projectenportfolie van de DEO. Deze lijst bevat projecten waaraan de DEO financiering heeft verstrekt of voornemens is dit te doen. De lijst bevat de omvang van de totale investering, de omvang van het deel dat DEO financiert (of gaat financieren), hoeveel CO_2 er met het project wordt gereduceerd en/of hoeveel duurzame energie er met het project wordt opgewekt.

Tabel 8 relateert de resultaten van de DEO aan de meest actuele energietransitiedoelstellingen van de provincie Drenthe. Tevens zijn in de tabel de indicatoren CO_2-uitstoot en productie duurzame energie opgenomen. Met de projecten die mede dankzij de inzet van DEO zijn gerealiseerd is de uitstoot van 153.350 ton CO_2 in Drenthe vermeden. Die hoeveelheid is vergelijkbaar met ongeveer 4,5% van de totale uitstoot van CO_2 in Drenthe *in 2017*. De bijdrage van de DEO aan de productie van duurzame energie in Drenthe is lastiger te duiden. Dat komt doordat de DEO geen duidelijk onderscheid maakt in haar jaarverslagen tussen duurzame energie (productie in GJ) en energiebesparing (vermeden energieverbruik in GJ). Energiebesparing hoefde ook niet bijgehouden te worden, omdat de provinciale doelstellingen zich toespitsen op de productie van duurzame energie en reductie van CO_2-uitstoot.

Tabel 8: Doelstelling en bijdrage DEO in reductie CO_2-uitstoot en productie duurzame energie

	Energietransitiedoelstellingen provincie Drenthe 2020[65]	**Vermeden CO_2-uitstoot en energiebesparing/duurzame opwek door de projecten die door DEO zijn ondersteund[66]**
CO_2-uitstoot Drenthe	Een bijdrage leveren aan de doelstelling van 49% CO_2-reductie in 2030 (t.o.v. 1990)	153.350 ton CO_2-reductie per jaar
Productie duurzame energie Drenthe	Het aandeel hernieuwbare energiebronnen bedraagt 14% in 2020 en 16% in 2023	1.329.253 GJ besparing/opwek per jaar

5.4 Maatschappelijke doelen en resultaten MKB Fonds Drenthe

Het maatschappelijke doel van het MKB Fonds Drenthe is *het voor en met name in de provincie Drenthe bevorderen, ondersteunen en versterken van initiatieven, projecten en ondernemingen van het Drentse midden- en kleinbedrijf, met name op terreinen waar mede publieke belangen in de Provincie Drenthe worden gediend*.[67] Dit doel is niet nader geconcretiseerd in bepaalde indicatoren waarmee gemonitord wordt in hoeverre het fonds haar maatschappelijke doelen realiseert. Volgens de provincie is dat namelijk heel moeilijk vast te stellen. De overtuiging van de provincie is wel dat het fonds toegevoegde waarde levert aan de economie van Drenthe.[68] Wel houdt het MKB Fonds Drenthe cijfers bij over de groei en het behoud van directe arbeidsplaatsen, uitgedrukt

[64] Vanaf 2018 wordt dit weergegeven per technologie.
[65] Provincie Drenthe, *Begroting* 2020, oktober 2019, p.63.
[66] Gebaseerd op het meest recente jaarverslag, jaarverslag 2019 (p.6), van DEO.
[67] MKB-Fonds Drenthe, *Artikel 2 uit de Oprichtingsakte, statuten van oprichting,* 15 mei 2014, pp. 3
[68] Gebaseerd op een interview met de provincie Drenthe, 31 augustus 2020.

in fte. Indirecte werkgelegenheid wordt niet gemeten.[69] Het maatschappelijk rendement is een onderdeel van de projectbeschrijving die financieringsaanvragers moeten meesturen bij hun aanvraag.[70] Hierin staan ten minste beschreven het maatschappelijk rendement, uitgedrukt in 'maatschappelijke kennisontwikkeling'; de toename en het behoud van werkgelegenheid in de Provincie Drenthe in fte; en eventueel zicht op patenten/octrooien en/of aan kennis gerelateerde unieke marktposities.[71]

De jaarverslagen bevatten onder andere informatie over het aantal fte dat is gerealiseerd als gevolg van de investeringen die door het MKB Fonds Drenthe zijn gedaan. Verder gaan ze in op het aantal ondernemingen waarin het fonds investeert en binnen welke sectoren deze ondernemingen actief zijn. Er staat in de jaarverslagen niet beschreven op welke manier de cijfers tot stand komen. Volgens de fondsbeheerder van het MKB Fonds Drenthe rapporteren de ondernemingen waarin het fonds investeert twee keer per jaar over het aantal fte dat er bij de portefeuilleondernemingen in dienst is.[72] Tabel 9 geeft een overzicht van de werkgelegenheid die is gecreëerd als gevolg van de investeringen van het fonds. Dit is zowel groei als behoud van arbeidsplaatsen.[73]

Tabel 9: Maatschappelijke resultaten van het MKB Fonds Drenthe, uitgedrukt in fte[74]

Jaar	Realisatie (fte)
2014	-
2015	111
2016	253
2017	287
2018	348
2019	569

5.5 Provinciale vergelijking maatschappelijke resultaten

De maatschappelijke doelstellingen van de fondsen waar de Noordelijke Rekenkamer onderzoek naar doet komen grotendeels met elkaar overeen. De energiefondsen richten zich op het bijdragen aan de energietransitiedoelstellingen van de provincie. De MKB-fondsen richten zich vooral op het versterken van de werkgelegenheid in het MKB. De manier waarop de fondsen de resultaten bijhouden, verschilt echter per fonds, zoals ook te zien in tabel 10. De DEO kijkt naar CO_2-reductie in tonnen per jaar en naar de opwekking van duurzame energie en energiebesparing in GJ per jaar. Het fonds maakt geen onderscheid tussen energieopwekking en energiebesparing, terwijl het FSFE dit onderscheid in zijn resultaten wel hanteert. Het Fonds Nieuwe Doen kijkt daarentegen alleen naar de CO_2-reductie die het door (mede)financiering van haar projecten teweeg brengt. Het FSFE houdt naast de energiedoelstellingen ook de impact op de werkgelegenheid bij.

De drie MKB-fondsen houden alle de impact op de werkgelegenheid bij uitgedrukt in fte: het MKB Fonds Drenthe alleen de directe werkgelegenheid, het IFG de impact op de directe en indirecte werkgelegenheid. Het Doefonds / Innovatiebudget van de FOM gebruikt een weegfactor om de

[69] MKB-Fonds Drenthe, *Jaarverslag 2019,* 10 maart 2020
[70] Dit geldt voor alle aanvragen uit het ontwikkelfonds en voor innovatiekredieten uit het Innovatiefonds; bijlage 1a uit het Investeringsreglement Innovatiefonds B.V. stelt voor microkredieten (tussen € 10.000 en € 50.000) als vereiste in het projectplan een beschrijving van de 'maatschappelijke relevante kennisontwikkeling' en de verwachte toename en/of behoud van arbeidsplaatsen in de provincie Drenthe, uitgedrukt in fte.
[71] - MKB-Fond Drenthe, *Bijlage 1b bij Investeringsreglement Innovatiefonds B.V.,* datum onbekend;
- MKB-Fond Drenthe, *Bijlage 1 bij Investeringsreglement Ontwikkelfonds B.V.,* datum onbekend.
[72] Gebaseerd op een interview met de fondsbeheerder op 5 augustus 2020.
[73] Pas in de jaarverslagen vanaf 2017 worden groei en behoud van arbeidsplaatsen apart vermeld.
[74] Alle informatie is afkomstig uit de jaarverslagen van het MKB-Fonds Drenthe.

indirecte werkgelegenheid te kunnen berekenen. Ook het FSFE houdt de directe werkgelegenheid in de Friese energiesector bij, maar drukt die uit in arbeidsjaren.

De totstandkoming van de cijfers verschilt ook per fonds. Het FSFE is het enige fonds dat de cijfers door en externe partij laat berekenen. De andere fondsen berekenen zelf de maatschappelijke resultaten op basis van gegevens die zij bij eindbegunstigden opvragen. De DEO en het Fonds Nieuwe Doen vragen de cijfers op bij eindbegunstigden en berekenen aan de hand daarvan de energieopwekking en -besparing respectievelijk CO_2-reductie. Het FSFE laat aan de hand van de cijfers berekenen wat de verwachte opbrengst is van alle soorten energiebesparende en energie-opwekkende projecten die het FSFE (mede)financiert.

De drie MKB-fondsen vragen de ontwikkeling van de werkgelegenheid op bij de eindbegunstigden en berekenen zelf het effect op de werkgelegenheid in de provincie. Het FSFE werkt met kengetallen bij het bijhouden van de werkgelegenheid, waarmee het aantal tijdelijke arbeidsjaren in de provincie wordt berekend.

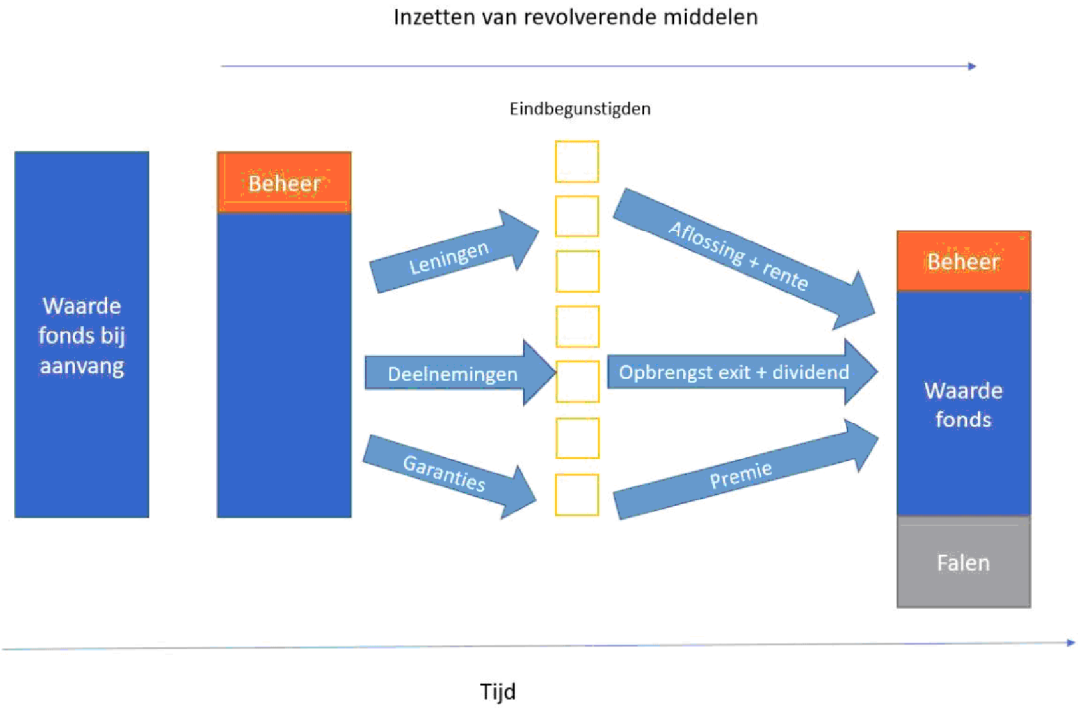
Tabel 10: maatschappelijke doelstellingen en resultaten

Provincie	Naam fonds	Doelstelling	Maatschappelijke resultaten	Totstandkoming cijfers
Drenthe	Drentse Energie Organisatie (DEO)	Er aan bijdragen dat de doelstellingen van de provincie Drenthe over de energietransitie zoveel mogelijk worden gerealiseerd	Reductie van 153.350 ton CO_2 per jaar	Intern
	MKB Fonds Drenthe	Het voor en met name in de provincie Drenthe bevorderen, ondersteunen en versterken van initiatieven, projecten en ondernemingen van het Drentse midden- en kleinbedrijf, met name op terreinen waar mede publieke belangen in de Provincie Drenthe worden gediend	569 fte	Intern
Groningen	Fonds Nieuwe Doen	Initiatieven op gebied van zorg, leefbaarheid en energie ondersteunen	Reductie van 16.848 ton CO_2 per jaar	Intern
	Investeringsfonds Groningen	Groninger economie en werkgelegenheid ondersteunen	178 fte (direct en indirect)	Intern
Fryslân	Fûns Skjinne Fryske Enerzjy (FSFE)	Er aan bijdragen dat de doelstellingen van de provincie Fryslân over de energietransitie zoveel mogelijk worden gerealiseerd	2037 TJ duurzame energieproductie en 8,41 TJ energiebesparing + 790 arbeidsjaren tijdelijke werkgelegenheid	Extern (vanaf 2017)
	Doefonds/FOM	Het bevorderen van innovatieve kracht van en innovatie door het Friese MKB	264 fte	Intern

5.6 Financiële doelen en resultaten

Op basis van de beschikbare informatie van de onderzochte revolverende fondsen heeft de Noordelijke Rekenkamer enkele zaken op een rij gezet. Allereerst kijkt de Noordelijke Rekenkamer naar de totale provinciale bijdrage aan het fonds. Afhankelijk van de resultaten van het fonds kan de (boek)waarde van deze provinciale bijdrage toe- of afnemen over tijd. Op ieder gewenst moment

kan de nominale waarde worden afgezet tegen de boekwaarde van de provinciale bijdrage.[75] Op die manier ontstaat inzicht in de waardeontwikkeling van de provinciale bijdrage. De meest omvangrijke kostenposten van een revolverend fonds bestaan uit de beheerkosten van het fonds en

Figuur 8:Schematische weergave van de mogelijke ontwikkeling van het fondsvolume (bewerking Noordelijke Rekenkamer, gebaseerd op Buck Consultants International (2012))

de kosten voor "default" (falen). Met dat laatste wordt gedoeld op een situatie waarbij eindbegunstigden die financiering van het fonds hebben ontvangen, niet in staat zijn om de lening (volledig) terug te betalen. Als het vermoeden bestaat dat een onderneming niet langer aan haar (terug)betalingsverplichtingen kan voldoen, dient de fondsbeheerder de betreffende lening af te waarderen en daarvoor een voorziening te treffen op de balans.[76] Voor participaties en deelfondsen geldt dat er een voorziening wordt getroffen als de kosten hoger zijn dan de gerealiseerde opbrengst van de onderneming of het deelfonds. Eventuele tussentijdse waardeveranderingen van participaties of deelfondsen mogen niet worden meegenomen in de waardering. De voorziening wordt eventueel positief gecorrigeerd als de eventuele waardestijging wordt geëffectueerd (als een participatie wordt verkocht).[77] In het ergste geval is sprake van een faillissement van de gefinancierde onderneming en komt van terugbetaling weinig meer terecht. Tegenover de kosten van beheer en falen staan de inkomsten die worden ontvangen over de uitgezette middelen. In het geval van leningen is dat rente, in het geval van aandelenkapitaal is dat dividend en/of de opbrengst van de verkoop van aandelen en in geval van garanties zijn dat premies. Figuur 8 geeft een schematisch overzicht van hoe de waarde van een revolverend fonds zich *kan* ontwikkelen. Naast de waardeontwikkeling, staat de Noordelijke Rekenkamer in de volgende paragrafen ook kort stil bij de beheerkosten van de fondsen.

5.6.1 DEO

De oprichtingsstatuten en de vernieuwde statuten uit 2013 van de DEO bevatten geen financiële doelstellingen. Sinds de herijking (en de vernieuwde statuten) in 2018 is sprake van een doelstelling

[75] De ratio die op deze wijze ontstaat is een maat voor de revolverendheid van de provinciale bijdrage.
[76] De richtlijnen voor het gebruik van voorzieningen zijn gerapporteerd volgens de International Accounting Standards 37 en de Raad voor de Jaarverslaggeving 252 (bron: Hoogendoorn et al. (2016)).
[77] Conform International Private Equity and Venture Capital Valuation (IPEV) standaarden.

met betrekking tot de revolverendheid van de door de provincie Drenthe verstrekte middelen. Na de (verwachte) einddatum van 31 december 2025 dient de stichting DEO over te gaan op terugbetaling van de door de provincie Drenthe verstrekte bedragen.[78] De volledige provinciale bijdrage dient aan het eind van de looptijd terug te worden betaald.[79]

Stand van zaken eind 2019

In de eerste jaren dat DEO bestond ontving DEO nog niet voldoende rentebaten om de volledige beheerkosten te kunnen betalen. Als gevolg daarvan was het resultaat van het fonds tot en met 2015 negatief. Vanaf 2016 overstegen de inkomsten, voornamelijk rentebaten, voor het eerst de beheerkosten van het fonds. Doordat de portefeuille met uitstaande leningen was gegroeid, nam ook het risico toe dat DEO te maken zou krijgen met eindbegunstigden die niet in staat zouden zijn hun lening terug te betalen. Vanaf 2017 was dat het geval. Als gevolg daarvan heeft DEO één lening af moeten waarderen.

Tabel 11: Waardeontwikkeling provinciale bijdrage (in duizenden euro's), bron: Jaarrekeningen DEO 2012-2019

Jaar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Nominale waarde van totale (toegezegde) provinciale bijdrage	29.200	29.200	29.200	29.200	29.200	29.200	29.200	39.200	39.200
Afwaardering op leningen	0	0	0	0	0	0	0	0	131
Resultaat[80]	-170	-480	-300	-208	-75	104	207	158	44
Boekwaarde van totale (toegezegde) financiële bijdrage provincie	29.030	28.550	28.250	28.042	27.967	28.071	28.278	38.436	38.480
Ratio boekwaarde t.o.v. nominale waarde van provinciale bijdrage (in %)	99,4	97,8	96,8	96,0	95,8	96,1	96,8	98,1	98,2

Tabel 11 laat de waardeontwikkeling zien van de provinciale middelen in de DEO. Wanneer het oorspronkelijke vermogen van het fonds wordt verminderd met de afwaarderingen op leningen (tot en met 2019 één) en de cumulatieve beheerkosten en wordt vermeerderd met de jaarlijkse inkomsten, kan geconstateerd worden dat de (boek)waarde van de provinciale middelen in het fonds per eind 2019 ongeveer € 38,5 miljoen bedraagt. Dat komt overeen met een revolverendheid van ongeveer 98%. Als de ontwikkeling zoals geschetst in tabel 11, waarbij de rentebaten vanaf 2016 hoger zijn dan de beheerkosten en de afwaardering op de leningenportefeuille binnen de perken blijft, zal de revolverendheid in de komende jaren verder toenemen.

Beheerkosten

Tabel 12 toont de hoogte van de jaarlijkse beheerkosten en zet deze af tegen de fondsomvang. Uit de tabel blijkt dat de beheerkosten ieder jaar rond de € 0,5 miljoen liggen. Tot en met 2017 is dat net onder de twee procent van de fondsomvang. Alleen in 2014 waren de beheerkosten hoger dan twee procent van de fondsomvang. Vanaf 2018 zijn de relatieve beheerkosten lager. Dat komt doordat de fondsomvang is toegenomen.

[78] Statuten Drentse Energie Organisatie, 23 augustus 2018. Na de einddatum is de stichting niet langer bevoegd om leningen te verstrekken.
[79] Er wordt hierbij geen rekening gehouden met eventuele inflatie.
[80] Het resultaat wordt voornamelijk bepaald door de geïncasseerde rentebaten te verminderen met de gemaakte beheerkosten.

Tabel 12: Absolute beheerkosten DEO en beheerkosten afgezet tegen fondsomvang, bron: Jaarrekeningen DEO 2012-2019[81]

Jaar	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Gemiddelde
Beheerkosten (in duizenden euro's)	538	577	605	561	534	469	582	564	554
Beheerkosten t.o.v. omvang fonds (in %)	1,84	1,98	2,07	1,92	1,83	1,61	1,48	1,44	1,77

5.6.2 MKB Fonds Drenthe

Wat het MKB Fonds Drenthe onderscheidt ten opzichte van haar Friese en Groningse tegenhanger (respectievelijk Doefonds/FOM en Investeringsfonds Groningen) is dat er geen financiële doelstellingen zijn opgesteld. Bij de oprichting van het fonds is de fondsomvang (€ 13 miljoen) direct door de provincie Drenthe als verlies genomen. Dat betekent dat de provincie Drenthe er in de boekhouding rekening mee houdt dat deze € 13 miljoen[82] uiteindelijk niet meer volledig zal terugkomen. Overigens bestaan er plannen om het fonds te voorzien van aanvullende middelen. Deze middelen zouden aan het einde van de looptijd wel volledig terug moeten vloeien naar de provincie Drenthe.[83]

Stand van zaken eind 2019

Tabel 13 laat de waardeontwikkeling zien van de provinciale middelen in het MKB Fonds Drenthe. Uit de tabel blijkt dat omvang van het fondsvermogen afneemt als gevolg van de negatieve resultaten in de periode 2014-2019. De negatieve resultaten worden veroorzaakt doordat de beheerkosten en de afwaarderingen van leningen en participaties ieder jaar hoger is dan de inkomsten van het fonds. Aan het eind van 2019 is de (boek)waarde van het fonds met ruim een kwart afgenomen. Uit de tabel blijkt ook dat de jaarlijkse inkomsten, voornamelijk rentebaten over uitgezette leningen, ieder jaar toenemen. Als deze ontwikkeling zich doorzet, de afwaarderingen op leningen en participaties en de beheerkosten binnen de perken blijven, de rentebaten blijven groeien en in de toekomst resultaat op verkoop van aandelen wordt behaald, dan kan het tempo waarin het fonds waarde verliest worden vertraagd. In gunstige omstandigheden kan het fonds weer aan waarde winnen.

Tabel 13: Waardeontwikkeling provinciale bijdrage (in duizenden euro's), bron: geconsolideerde jaarrekeningen 2014-2019 Drentse Holding B.V.

Jaar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Nominale waarde van totale (toegezegde) provinciale bijdrage[84]	13.025	13.025	13.025	13.025	13.025	13.025
Afwaardering op leningen en participaties	0	105	1.065	483	380	264
Beheerkosten	152	311	316	515	598	598
Inkomsten[85]	3	84	181	230	275	409
Boekwaarde van totale (toegezegde) financiële bijdrage provincie	12.877	12.545	11.345	10.577	9.873	9.420
Ratio boekwaarde t.o.v. nominale waarde van provinciale bijdrage (in %)	98,9	96,3	87,1	81,2	75,8	72,3

[81] De beheerkosten zijn alleen weergegeven voor die jaren waarin het fonds volledig in bedrijf is.
[82] Technisch gezien bestaat de fondsomvang uit € 13,1 miljoen. De provincie Drenthe heeft alle aandelen met een nominale waarde van € 100.000 in handen. Wanneer het fonds wordt opgeheven verwacht de provincie wel deze € 100.000 weer terug (bron: gesprek provincie Drenthe, 31 augustus 2020).
[83] Gebaseerd op een interview met een medewerker van de provincie Drenthe, 31 augustus 2020.
[84] Deze cijfers heeft de Noordelijke Rekenkamer gebaseerd op de geconsolideerde balans van de Holding B.V.. In de enkelvoudige balans wordt € 13,1 miljoen genoemd. Maar omdat alle andere cijfers ook uit de geconsolideerde balans komen is gekozen om ook het bedrag voor de provinciale bijdrage uit de geconsolideerde balans te halen, zodat verdere berekeningen zuiver blijven.
[85] Voornamelijk rentebaten.

Beheerkosten

Tabel 14 geeft een overzicht van de jaarlijkse beheerkosten van het MKB Fonds Drenthe en zet dit af tegen de totale fondsomvang. Uit de tabel blijkt dat de beheerkosten gedurende de looptijd hoger zijn geworden, tot bijna € 6 ton in 2018 en 2019. Dit wordt verklaard door het feit dat er vanaf 2017 twee fondsmanagers werkzaam zijn voor het fonds. In de jaren daarvoor was dat er één.

Tabel 14: Beheerkosten als percentage van het fondsvermogen (bron: geconsolideerde jaarrekeningen 2014-2019 Drentse Holding B.V.)[86]

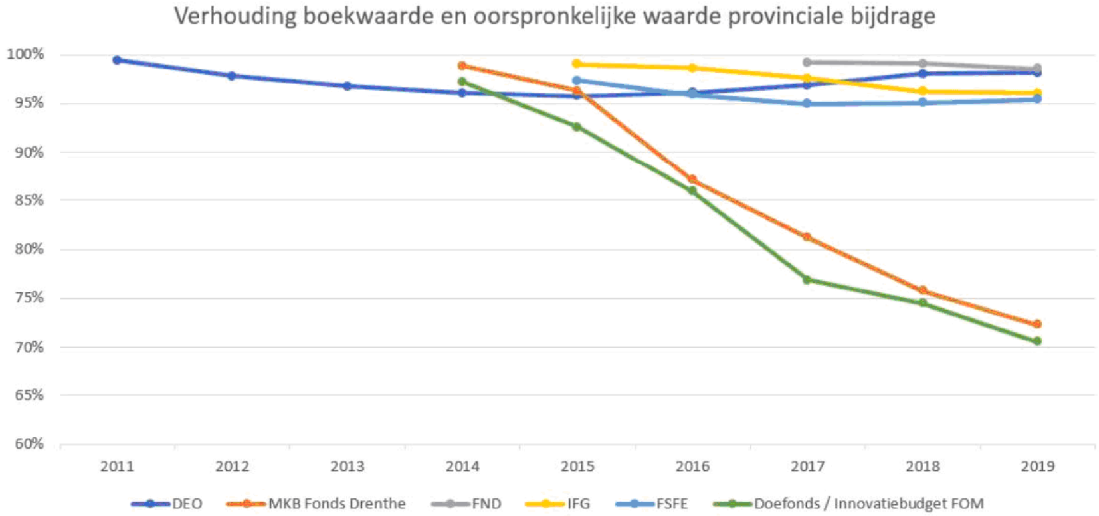
Jaar	2015	2016	2017	2018	2019	Gemiddelde
Beheerkosten (in duizenden euro's)	311	316	515	598	598	468
Beheerkosten t.o.v. omvang fonds (in %)	2,39	2,43	3,96	4,59	4,59	3,59

5.7 Provinciale vergelijking financiële resultaten

5.7.1 Waardeontwikkeling provinciale bijdrage

In de eerste jaren van bestaan maken revolverende fondsen meestal wel kosten voor het beheer, maar worden er nog relatief weinig inkomsten (voornamelijk rentebaten) behaald, omdat de portefeuille met leningen en participaties dan nog relatief leeg is. Er gaan vaak enkele jaren overheen voordat een revolverend fonds goed is ingericht en het fonds voldoende bekend is bij eventueel geïnteresseerden.[87] Daarnaast kost het tijd om financieringsaanvragen te beoordelen en de investeringsportefeuille op te bouwen. Omdat veel fondsen werken met een aflossingsvrije periode, duurt het enkele jaren voordat de inkomsten in omvang toenemen. Figuur 9 toont de waardeontwikkeling van de provinciale middelen die de provincies beschikbaar hebben gesteld aan de zes onderzochte revolverende fondsen. De DEO is het oudste fonds (opgericht in 2011). FND is in 2017 opgericht en de resterende vier fondsen in 2014 en 2015. De periode waar de Noordelijke Rekenkamer op terugkijkt beslaat de periode van januari 2011 tot april 2020. Dat betekent dat de meeste fondsen (exclusief DEO) op dat moment hooguit vijf jaar volledig operationeel zijn.[88] Voor de revolverende fondsen die in 2014 en 2015 zijn opgericht geldt dat in de komende jaren zal gaan blijken of de inkomsten uit leningen en participaties zo hoog zijn dat de waarde van de provinciale middelen in het fonds kan gaan toenemen. Voor de DEO en het FSFE geldt dat zij in de laatste jaren (2018-2019) hebben laten zien dat de inkomsten de kosten van het fonds overstijgen. Uit de figuur blijkt verder dat de waarde van het MKB Fonds Drenthe en het Doefonds / Innovatiebudget FOM zich negatief heeft ontwikkeld. Dat deze ontwikkeling afwijkt van de andere fondsen heeft onder andere te maken met de omvang van de provinciale middelen in het fonds. Beide fondsen hebben een provinciale bijdrage ontvangen van € 12 respectievelijk € 13 miljoen. En hoewel de hoogte van de beheerkosten en de afwaarderingen op leningen en participaties in absolute bedragen niet significant anders is dan van bijvoorbeeld het IFG (met een provinciale bijdrage van € 60 miljoen), legt het relatief gezien een groter beslag op de beschikbaar gestelde fondsmiddelen. Dat de waardeontwikkeling van het MKB Fonds Drenthe en het Doefonds (later Innovatiebudget FOM) zich in de periode 2014-2019 negatief heeft ontwikkeld, hoeft niet per sé een probleem te zijn. In de komende jaren zullen leningen (plus rente) worden terugbetaald en participaties in bedrijven worden verkocht en dan kan er in theorie veel terrein worden goedgemaakt.

[86] De beheerkosten zijn alleen weergegeven voor die jaren waarin het fonds volledig in bedrijf is.
[87] Rekenkamer Oost-Nederland, *Revolverende fondsen Gelderland – Nota van Bevindingen*, januari 2017.
[88] Waarbij de kanttekening gemaakt moet worden dat de fondsen in de eerste maanden na de oprichting vooral bezig zijn met de inrichting van het fonds en nog minder met de uiteindelijke kerntaken, het verstrekken van financieringen, van het fonds.

Figuur 9: verhouding tussen de boekwaarde en de oorspronkelijke waarde van de provinciale bijdrage aan het fonds

5.7.2 Beheerkosten

De Noordelijke Rekenkamer heeft de beheerkosten van de revolverende fondsen in kaart gebracht en met elkaar vergeleken. Zij heeft echter niet per fonds in detail gekeken naar verklaringen voor de hoogte van de beheerkosten (en verschillen daarin tussen de fondsen). Tabellen 15 en 16 gaan in op de jaarlijkse beheerkosten (absoluut en ten opzichte van de toegezegde provinciale middelen) van de onderzochte revolverende fondsen. Hierin zijn alleen de jaren weergegeven waarin het fonds volledig operationeel was. Met de beheerkosten worden alle kosten bedoeld die te maken hebben met het beheer van het fonds.[89] Uit tabel 15 blijkt dat de beheerkosten variëren per fonds. In absolute cijfers zijn de gemiddelde beheerkosten van alleen de DEO en het FSFE groter dan € 0,5 miljoen. Daarbij valt op dat die van het FSFE ruim € 1,5 miljoen bedragen. De gemiddelde beheerkosten van de overige vier fondsen liggen tussen de € 300.000 en € 470.000.

Tabel 7: Beheerkosten per jaar in duizenden euro's.

Jaar	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Gemiddelde
DEO	537.599	577.341	605.310	560.626	533.681	469.301	581.901	563.640	553.675
MKB Fonds Drenthe				311.124	316.163	515.446	598.312	598.261	467.861
FND							342.599	401.791	372.195
IFG					343.708	535.203	456.917	458.923	448.688
FSFE					1.576.711	1.584.995	1.617.042	1.595.000	1.593.437
Doefonds / Innovatiebudget FOM				406.563	390.666	122.620	258.539	304.089	296.495

In tabel 16 zijn de absolute beheerkosten afgezet tegen de totale toegezegde provinciale middelen aan het fonds. De gedachte daarvan is dat de kosten voor het beheer hoger zullen zijn naarmate de omvang van de te beheren middelen hoger is. Daar valt echter wel het een en ander op af te dingen. In hoofdstuk 3 is reeds ingegaan op het type projecten dat wordt gefinancierd door de revolverende fondsen. Zijn het projecten met een redelijk voorspelbare kasstroom of gaat het om projecten die een meer innovatief karakter hebben waarbij het op voorhand minder zeker is dat ontwikkeling van het product of dienst zal leiden tot een structurele inkomstenstroom? In het laatste

[89] Bij de beheerkosten gaan wij uit van alle kosten die direct en indirect te maken hebben met het beheer van het fonds, dus inclusief bijvoorbeeld accountantskosten, personeelskosten, kosten voor communicatie, eventuele inhuur- en detacheringskosten, vergoedingen voor eventuele commissarissen en overige beheerskosten.

geval zullen er naar verwachting meer kosten worden gemaakt voor de monitoring van het project nadat de financiering eenmaal is verstrekt. Een ander aspect dat invloed kan hebben op de hoogte van de beheerkosten is het type financiering dat wordt verstrekt. Als het gaat om leningen of participaties die op maat zijn gemaakt voor de eindafnemer, dan zal hier relatief veel voorbereidingstijd inzitten voor het fondsmanagement. Een aantal fondsen biedt ook een gestandaardiseerde financiering aan. De voorbereidingstijd (en kosten) die daarmee gemoeid is zal lager zijn.

Tabel 8: Beheerkosten als percentage van de toegezegde provinciale middelen in het fonds

Jaar	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Gemiddelde
DEO	1,84%	1,98%	2,07%	1,92%	1,83%	1,61%	1,48%	1,44%	1,77%
MKB Fonds Drenthe				2,39%	2,43%	3,96%	4,59%	4,59%	3,59%
FND							0,68%	0,80%	0,74%
IFG					0,86%	1,34%	1,14%	0,76%	1,03%
FSFE					1,75%	1,76%	1,80%	1,77%	1,77%
Doefonds / Innovatiebudget FOM				5,08%	4,88%	1,53%	2,15%	2,53%	3,24%

5.7.3 Afwaarderingen op leningen en participaties

Tabel 17 geeft een overzicht van de afwaarderingen op de uitstaande leningen en participaties door de zes fondsen. Uit de tabel blijkt dat de omvang van de afwaarderingen het hoogst is voor de revolverende fondsen die zich richten op (innovatie in) het midden- en kleinbedrijf (mkb). In de afgelopen jaren hebben deze fondsen voor ruim € 3 ton per jaar afgewaardeerd, waarbij het Doefonds (en later Innovatiebudget FOM) de hoogste gemiddelde jaarlijkse afwaardering kent met ruim € 5 ton er jaar.

Tabel 9: Afwaarderingen op uitstaande leningen en/of participaties

Jaar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Gemiddelde
DEO	0	0	0	0	0	0	0	0	130.580	14.509
MKB Fonds Drenthe				0	104.819	1.064.584	482.738	379.956	263.859	382.659
FND							0	0	0	0
IFG					184.380	105.823	190.092	395.451	733.861	321.921
FSFE					0	75.000	180.000	200.000	100.000	111.000
Doefonds / Innovatiebudget FOM				0	78.000	355.823	907.900	1.282.000	595.000	536.454

5.8 Samenvattende bevindingen

- De maatschappelijke doelstelling van de DEO is het bijdragen aan de energietransitiedoelstellingen van de provincie Drenthe. De doelstellingen van de provincie zijn over tijd gewijzigd, maar richten zich op hoofdlijnen op de reductie van CO_2-uitstoot en de productie van duurzame energie.
- De projecten die (deels) door DEO zijn gefinancierd zijn goed voor een reductie van ruim 150 duizend ton CO_2 per jaar.
- De DEO maakt geen duidelijk onderscheid tussen energiebesparing en productie van duurzame energie. Dat betekent dat de bijdrage van (deels) door DEO gefinancierde projecten aan de provinciale doelstellingen op het gebied van productie van duurzame energie niet goed kan worden gekwantificeerd.
- De maatschappelijke doelstelling van het MKB Fonds Drenthe is het ondersteunen van het Drentse midden- en kleinbedrijf (MKB). Hoewel de provincie Drenthe deze doelstelling niet verder heeft geconcretiseerd, worden er door het MKB Fonds Drenthe wel cijfers

bijgehouden over de groei en het behoud van directe werkgelegenheid als gevolg van de investeringen die het MKB Fonds Drenthe doet.

- De financiële doelstelling van de DEO is dat alle middelen die door de provincie Drenthe zijn verstrekt aan het einde van de looptijd van DEO volledig terug moeten vloeien naar de provincie. Aan het eind van 2019 bedroeg de boekwaarde van de toegezegde provinciale bijdrage aan de DEO € 38,5 miljoen, terwijl er in totaal voor € 39,2 miljoen door de provincie aan middelen was toegezegd. De boekwaarde van de provinciale middelen bedraagt aan het eind van 2019 ongeveer 98 procent van de totale toegezegde middelen.
- Voor het revolverende fonds MKB Fonds Drenthe zijn er geen financiële doelstellingen vastgelegd. Dat betekent dat de provincie Drenthe er in haar boekhouding rekening mee houdt dat het volledige fondsvermogen van € 13 miljoen niet (volledig) terug zal vloeien naar de provincie, terwijl het fonds wel het oogmerk 'revolverend' heeft. Aan het eind van 2019 bedroeg de boekwaarde van het MKB Fonds Drenthe ongeveer € 9,4 miljoen. Dat is ongeveer 72% van de oorspronkelijke provinciale bijdrage.
- De manier waarop de fondsen maatschappelijke resultaten bijhouden verschilt per fonds, ondanks de onderling vergelijkbare maatschappelijke doelstellingen. Ook de totstandkoming van de cijfers gebeurt op verschillende manieren en verandert door de jaren heen.
- De manier waarop de fondsen maatschappelijke resultaten bijhouden verschilt per fonds, ondanks de onderling vergelijkbare maatschappelijke doelstellingen. Ook de totstandkoming van de cijfers gebeurt op verschillende manieren en verandert door de jaren heen.
- De boekwaarde van de (toegezegde) provinciale bijdrage aan de fondsen ligt voor alle zes de fondsen onder de nominale waarde van die bijdrage. Voor vier van de zes fondsen ligt deze tussen de 95 en 100 procent van de nominale waarde. Voor twee van de zes fondsen, het MKB Fonds Drenthe en het Doefonds / Innovatiebudget FOM ligt deze beneden de 75 procent.

6 Informatievoorziening Provinciale Staten

6.1 Inleiding

Net als veel andere decentrale overheden en de Rijksoverheid heeft ook de provincie Drenthe in het afgelopen decennium minimaal één revolverend fonds opgericht. De term revolverend fonds ('revulving fund') wordt in het Drentse coalitieakkoord van 2011-2015 voor het eerst genoemd.[90] Daarin stellen Gedeputeerde Staten dat revolverende fondsen als eerste in aanmerking komen om ondernemingen, instellingen en burgers financieel te ondersteunen. In deze collegeperiode worden zowel de DEO als het MKB Fonds Drenthe opgericht. In het daaropvolgende coalitieakkoord wordt het revolverend financieren expliciet als instrument genoemd om coöperatieve breedbandinitiatieven te ondersteunen.[91]

In dit hoofdstuk wordt dieper ingegaan op de wijze waarop Provinciale Staten zijn betrokken bij de besluitvorming over revolverende fondsen. Daarbij wordt eerst geschetst welke beleidskaders relevant zijn voor deze informatievoorziening. Hierin spelen de begroting en de jaarstukken een belangrijke rol. Daarnaast zijn de kaders voor de Drentse verbonden partijen van toepassing op revolverende fondsen en wordt er nogmaals kort stilgestaan bij het (in hoofdstuk 3 behandelde) Kader Revolverend Financieren. Vervolgens gaat de Noordelijke Rekenkamer in op de wijze waarop Provinciale Staten zijn betrokken bij de besluitvorming over de specifieke fondsen in kwestie. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de besluitvorming bij de oprichting van het fonds en de besluitvorming tijdens de exploitatie, als het fonds eenmaal onderweg is, van het fonds.

De informatie uit dit hoofdstuk helpt om de volgende onderzoeksvragen te beantwoorden:
1. Waarom is gekozen voor een revolverend fonds, waarom deze vormgeving van het fonds en welke afwegingen zijn daarbij gemaakt?
2. Hoe vindt verantwoording plaats aan Provinciale Staten en hoe kunnen Provinciale Staten bijsturen?
3. Hoe zien Provinciale Staten erop toe dat de gestelde doelen van de revolverende fondsen worden behaald?

6.2 Informatievoorziening via planning en control (p & c) cyclus

Provinciale Staten van Drenthe stellen jaarlijks de provinciale begroting en jaarrekening vast. Daarmee stellen ze kaders (begroting) en controleren het beleid (jaarrekening). Voor veel beleidsonderwerpen spelen de p & c stukken een belangrijke rol in de informatievoorziening aan Provinciale Staten. Dat geldt ook voor de revolverende fondsen MKB Fonds Drenthe en Drentse Energie Organisatie. De p & c stukken zijn inhoudelijk gebonden aan strikte vormeisen, waaronder eisen die worden beschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (zie bijlage 3). In de verplichte financieringsparagraaf wordt ingegaan op de uitstaande lening aan de

[90] Provincie Drenthe, *Collegeprogramma 2011-2015 Focus en verbinding in Drenthe*, Assen, april 2011.
[91] Provincie Drenthe, *Collegeprogramma 2015-2019 Dynamisch en ondernemend*, 2015.

DEO en in de verplichte paragraaf 'verbonden partijen' wordt ingegaan op zowel de DEO en het MKB Fonds Drenthe.

Paragraaf financiering begroting en jaarstukken

In de verplichte financieringsparagraaf, onderdeel 'uitzettingen in het kader van de publieke taak' gaat de provincie Drenthe in op de lening die verstrekt is aan de stichting DEO. In deze paragraaf gaat de provincie in op de hoogte van de lening, het deel daarvan dat is opgenomen, de rente die zij over de lening ontvangt en wanneer de lening zal worden terugbetaald.[92] Deze informatie is vanaf 2018 opgenomen in de jaarstukken en begrotingen, omdat Provinciale Staten in 2018 hebben besloten aanvullende middelen beschikbaar te stellen als lening en om de tot dat moment beschikbare middelen met terugwerkende kracht om te zetten naar een lening.

Paragraaf verbonden partijen begroting en jaarstukken

In de paragraaf verbonden partijen wordt per verbonden partij, waaronder het MKB Fonds Drenthe en de Drentse Energie Organisatie, een aantal feitelijke gegevens weergegeven. Het betreffen de volgende eigenschappen:

1) Naam
2) Rechtsvorm
3) Doel
4) Koppeling provinciale begroting
5) Eigenaars-/deelnemersbelang provincie Drenthe
6) Bestuurlijk belang provincie Drenthe
7) Invloed uitoefenen (de wijze waarop de provincie Drenthe invloed kan uitoefenden op de verbonden partij)
8) Risico's
9) Financiële kengetallen (eigen vermogen, vreemd vermogen, resultaat)

6.3 Nota Verbonden Partijen en Protocol Verbonden Partijen

De provincie Drenthe beschouwt zowel het MKB Fonds Drenthe als de DEO als verbonden partij. Daarom wordt hier ingegaan op de belangrijkste kaders die van toepassing zijn voor (de informatievoorziening over) verbonden partijen. In 2012 hebben Provinciale Staten de Nota Verbonden Partijen opgesteld.[93] Deze nota geeft een kader voor de deelname van de provincie in verbonden partijen en de wijze waarop de provincie is vertegenwoordigd in het bestuur van verbonden partijen. Ook gaat de nota in op de sturing op en verantwoording door verbonden partijen. Daarnaast bevat de nota een toetsingskader voor het inzetten van een verbonden partij als instrument voor provinciaal beleid. Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (zie tekstkader V) is er sprake van een verbonden partij als de provincie een **bestuurlijk en een financieel belang** heeft in de verbonden partij. Er is bij de stichting DEO geen sprake van een direct bestuurlijk belang. De begripsopvatting door Gedeputeerde Staten (waar DEO in meegaat) houdt in dat beide revolverende fondsen desalniettemin worden gezien als verbonden partij.

Tekstkader V: Definitie verbonden partij volgens BBV[94]
Volgens het BBV wordt onder een verbonden partij verstaan:
*"Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk gemeente een **bestuurlijk en een financieel belang** heeft."*

[92] Provincie Drenthe, *Begroting 2019-2020* en Provincie Drenthe, *Jaarstukken 2018-2019*.
[93] Provincie Drenthe, Nota verbonden partijen, Statenstuk 2012-545, vastgesteld door Provinciale Staten van Drenthe op 14 november 2012.
[94] Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, geraadpleegd op 14 april 2020, https://wetten.overheid.nl/BWBR0014606/2019-07-01.

"Bestuurlijk belang: zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht."

"Financieel belang: een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt."

In 2013 heeft de Commissie van Onderzoek nader onderzoek uitgevoerd naar de invulling van de kaderstellende en controlerende taak van Provinciale Staten in relatie tot verbonden partijen. Ook zijn Provinciale Staten geïnformeerd over de uitkomsten van een interne audit naar de noodzaak en vorm van overeenkomsten met verbonden partijen.[95] De inzichten uit beide onderzoeken hebben geleid tot een handreiking verbonden partijen voor Provinciale Staten.[96] Op basis van beide onderzoeken en de handreiking hebben Provinciale Staten in 2014 het Protocol Verbonden Partijen vastgesteld.[97] Het protocol bevat (werk)afspraken tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten over de wijze waarop Provinciale Staten bij de besluitvorming over en oprichting van verbonden partijen betrokken en geïnformeerd worden (naast de in de in de Provinciewet[98] opgenomen eisen). Deze afspraken zijn opgesomd in bijlage 7. Samenvattend dienen Gedeputeerde Staten, als sprake is van oprichting van een verbonden partij, als eerste stap (initiatieffase) een startnotitie (vroegtijdig) voor te leggen aan Provinciale Staten. Een tweede stap betreft een concreet voorstel van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten voor de oprichting van de verbonden partij. Dit voorstel is voorzien van een bedrijfsplan en reglement. Vervolgens kunnen Gedeputeerde Staten verder werken aan de oprichting van de verbonden partij, maar als in de realisatie daarvan wordt afgeweken van het concrete voorstel (voorzien van bedrijfsplan en reglement) dat eerder naar Provinciale Staten is gestuurd, dan moeten Gedeputeerde Staten Provinciale Staten daarover informeren en ontvangen zij een aanvullend voorstel. Als de verbonden partij eenmaal is opgericht worden Provinciale Staten jaarlijks geïnformeerd door middel van een jaarverslag en begroting van de verbonden partij die wordt voorzien van een toelichtende notitie waarin Gedeputeerde Staten de link leggen van verbonden partij naar provinciale doelen en doelbereiking.

Naast deze werkafspraken hebben Provinciale Staten besloten om het onderdeel "verbonden partijen" aan het standaardagendapunt 6 van de Statencommissies Financiën, Cultuur, Bestuur en Economie (FCBE) en Omgevingsbeleid (OGB) toe te voegen.

De punten die betrekking hebben op de informatievoorziening van Provinciale Staten tijdens de exploitatie van een verbonden partij (protocolafspraak 4 in bijlage 7) zijn later nader geëxpliciteerd, omdat er bij gedeputeerden en ambtenaren vragen bestonden over de interpretatie van het Protocol Verbonden Partijen.[99] Zo is er besloten dat Provinciale Staten voor de negen belangrijkste verbonden partijen (waaronder DEO, maar niet het MKB Fonds Drenthe[100]) uitgebreid worden geïnformeerd conform de punten die worden genoemd onder werkafspraak 4. Enerzijds om de betrokkenheid van Provinciale Staten bij de belangrijkste verbonden partijen te vergroten, anderzijds om onnodige bureaucratie te voorkomen. Voor de overige verbonden partijen is de afspraak

[95] Provincie Drenthe, Brief van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten, onderwerp: Onderzoeksrapport naar noodzaak en vorm van overeenkomsten met verbonden partijen, 15 oktober 2013.
[96] Provincie Drenthe, Betrokkenheid Provinciale Staten bij verbonden partijen, Statenstuk 2014-605 geheel herzien, vastgesteld door Provinciale Staten van Drenthe op 29 januari 2014.
[97] Provincie Drenthe, Sturing op verbonden partijen door Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten: gezamenlijke afspraken, Statenstuk 2014-644 herzien, vastgesteld door Provinciale Staten van Drenthe op 17 december 2014.
[98] GS besluiten pas tot oprichting van of deelneming in een aparte rechtsvorm indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het openbare belang. Een dergelijk besluit (tot oprichting of deelname) wordt niet genomen dan nadat PS een ontwerpbesluit is toegezonden en in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van GS te brengen (Provinciewet, artikel 158, lid 2).
[99] Provincie Drenthe, Brief van de Commissie van Onderzoek aan het Presidium van Provinciale Staten, onderwerp: Uitkomsten gesprek over verbonden partijen, 29 juni 2016.
[100] Deze keuze is gemaakt op basis van de criteria omvang bestuurlijk belang, omvang financieel belang en maatschappelijk impact van de verbonden partij (gebaseerd op een gesprek met een Statenadviseur van de provincie Drenthe).

0556 311884

dat er geen toelichting door Gedeputeerde Staten wordt gegeven, tenzij zich relevante politiek bestuurlijke ontwikkelingen voordoen.

6.4 Rol Provinciale Staten bij oprichting

DEO

Tijdens de algemene beschouwingen naar aanleiding van de voorjaarsnota 2009 wordt door de PvdA het idee van een Drents energiebedrijf geopperd. De fractie van de GroenLinks ondersteunt dit idee en ook de verantwoordelijk gedeputeerde is positief. Gedeputeerde Staten zien een Drents energiebedrijf als ondersteuning om te komen tot een hogere productie van duurzame energie wel zitten. Hoewel de PvdA een motie had voorbereid over een Drents energiebedrijf ziet zij daar tijdens de vergadering vanaf vanwege de positieve reactie van het College.[101] Hiermee is de kiem gelegd voor de oprichting van de DEO.

In de daaropvolgende periode voeren Gedeputeerde Staten, in opdracht van Provinciale Staten, een haalbaarheidsonderzoek uit naar de DEO. Het eerste deel van het haalbaarheidsonderzoek wordt behandeld in een Statenvergadering. In het haalbaarheidsonderzoek zijn zes mogelijke varianten voor een DEO onderzocht en vergeleken op de gebieden 'toegevoegde waarde', 'haalbaarheid' en 'natuurlijke rol provincie'. Dit haalbaarheidsonderzoek concludeert dat er drie van deze varianten geschikt zijn om verder uit te werken in een businessplan. Provinciale Staten stemmen er mee in om deze drie varianten verder uit te werken in een businessplan.[102] Het haalbaarheidsonderzoek resulteert op 2 februari 2011 in een concreet voorstel van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten voor de oprichting van de DEO. Ten behoeve van de besluitvorming heeft Gedeputeerde Staten in de bij het voorstel behorende beleidsbrief meerdere financiële en organisatorische varianten opgesteld. In de bijlage "Businessplan Drentse Energie Organisatie" wordt ingegaan op de organisatorische ontwikkeling. Hierin wordt het volgende gesteld:[103]

"De stichting ligt als vorm voor de hand voor DEO. Deze vorm stelt in staat door een eenvorming doel (energietransitie) activiteiten bij elkaar te brengen om te faciliteren en financieren. De private rechtsvorm stelt in staat zelfstandig te handelen en samenwerking aan te gaan met private partijen die ook kunnen worden uitgenodigd te participeren in de stichting. Er ontstaat een samenwerkingsvorm met dynamiek die niet mogelijk is in het publieke domein." … "De stichting mag en hoeft geen winst te maken. De stichtingsvorm kan uitdragen onpartijdig te zijn, zij streeft niet naar winstmaximalisatie maar naar maximalisatie van maatschappelijke/sociale baten."

Over het voorstel wordt gediscussieerd waarbij een van de belangrijkste discussiepunten is of DEO door de provincie zelf moet worden uitgevoerd in het kader van het programma Klimaat en Energie of dat het moet worden uitgevoerd door een organisatie op afstand. Tijdens de vergadering dient de fractie van de PvdA een amendement in dat Gedeputeerde Staten oproept een DEO op te richten dat los staat van de provinciale organisatie. Hoewel Gedeputeerde Staten vraagtekens plaatsen (*"…bij het inperken van de risico's en het bedrag die met de voorkeursvariant van Provinciale Staten gepaard gaat en [Gedeputeerde Staten] vragen zich tevens af of deze variant de juiste is om het 'marktfalen' op te lossen."*), wordt het amendement met algemene stemmen aangenomen.[104] [105]

[101] Provincie Drenthe, besluitenlijst Provinciale Staten Drenthe, 1 en 2 juli 2009.
[102] Provincie Drenthe, *Programma Klimaat en Energie: voortgang onderzoek oprichting Drentse energieorganisatie*, Statenstuk 2010-444, vastgesteld door Provinciale Staten op 29 september 2010.
[103] Rebel, *Business Plan Drentse Energie Organisatie,* 6 december 2010.
[104] Provincie Drenthe, amendement 2011-37, ingediend door VVD, CDA, PvdA en GroenLinks in de vergadering van Provinciale Staten van 2 februari 2011.
[105] Provincie Drenthe, Drentse Energie Organisatie, Statenstuk 2010-462, vastgesteld door Provinciale Staten van Drenthe op 2 februari 2011.

Met de brief van Gedeputeerde Staten eind 2011 worden Provinciale Staten geïnformeerd over de voortgang en uitvoering van het voorstel.[106] Uiteindelijk wordt de DEO formeel op 1 december 2011 opgericht en is zij vanaf 2012 operationeel.

MKB Fonds Drenthe

In het Statenstuk Financieringsinstrumenten adviseren Gedeputeerde Staten om een 'fund-to-fund' in te stellen met een omvang van € 17 miljoen "van waaruit een mix van revolverende financieringsinstrumenten kan worden ingezet ten behoeve van de Drentse economie."[107] In dit stadium strekt het besluit alleen nog tot het instellen van een algemeen fonds onder verwijzing naar economische beleidsvoornemens. In datzelfde statenstuk geven Gedeputeerde Staten een opzet voor dat fonds, namelijk een 'fund-to-fund' met een driedeling in een Innovatiefonds (€ 6 miljoen), Ontwikkelfonds (€ 7 miljoen) en Extern fonds (€ 4 miljoen).[108] Uiteindelijk is de omvang van het fonds niet € 17 miljoen maar € 13 miljoen door het vervallen van het plan van het derde fonds. Die € 4 miljoen blijft bij de provincie Drenthe en wordt gebruikt voor acquisitieondersteunende activiteiten, uitgevoerd door de NOM.[109]

Gedeputeerde Staten formuleren het beoogde effect van het fonds als een impuls voor de Drentse economie in termen van economische groei en werkgelegenheid. Dit willen zij bereiken door middel van een nieuw financieringsinstrumentarium met een revolverend karakter om kapitaal meerdere malen in te kunnen zetten.[110]
In het stuk wordt ingegaan op de vraagstukken voor het Drentse MKB omtrent de economie en financieringsproblematiek, mede als gevolg van de kredietcrisis, voor bedrijven. Ook worden de inrichting en de uitgangspunten van het fonds besproken.[111] Er worden drie fondsen beschreven die onder het 'fund-to-fund' worden geschaard:

- Een Drents Innovatiefonds, voor 'innovatief MKB';
- Een Drents Ontwikkelfonds, dat 'projecten en initiatieven (met bijzonder publiek belang) kan ondersteunen; projecten waar in principe een kansrijke businesscase onder zit, maar die via private kapitaalmarkt lastig te financieren zijn (vanwege risico, of terugverdien termijn);
- NOM-projecten: toegespitst op acquisitie.[112]

Provinciale Staten zijn positief over het voorstel maar een aantal fracties spreekt wel zorgen uit over de besteding van het geld en hoe ondernemers het fonds zullen gaan vinden. Verder wordt er benadrukt dat er goed gemonitord moet worden, omdat het fondsbeheer buiten de provincie zal worden uitgevoerd. Gedeputeerde Staten geven aan dat de regeling een van de maatregelen is om het bedrijfsleven te stimuleren en dat de provincie wel risico's moet durven nemen maar niet zonder risicobeheersing uit te hebben gewerkt. De verantwoordelijk gedeputeerde geeft aan terug te zullen komen op de onderwerpen ontschotting, de toetsingscriteria en de doelstelling bij toewijzing van de gelden. Provinciale Staten stellen daarop de notitie en het voorstel van Gedeputeerde Staten met algemene stemmen vast op 26 juni 2013.[113]

---

[106] Provincie Drenthe, brief van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten, onderwerp: Oprichting Drentse Energie Organisatie, 1 december 2011.
[107] Provincie Drenthe, *Statenstuk 2013/579, Financieringsinstrumentarium Drenthe,* vastgesteld door Provinciale Staten op 26 juni 2013, pp. 1
[108] Het externe fonds wordt uiteindelijk niet opgetuigd.
[109] Gebaseerd op interview met een medewerker van de provincie Drenthe op 31 augustus 2020
[110] Provincie Drenthe, *Statenstuk 2013/579, Financieringsinstrumentarium Drenthe, Beleidsbrief,* vastgesteld door Provinciale Staten op 26 juni 2013, pp. 1
[111] Provincie Drenthe, *Statenstuk 2013/579, Notitie Financieringsinstrumentarium Drenthe, v*astgesteld door Provinciale Staten op 26 juni 2013, pp. 14
[112] Provincie Drenthe, *Statenstuk 2013/579, Notitie Financieringsinstrumentarium Drenthe, v*astgesteld door Provinciale Staten op 26 juni 2013
[113] Provincie Drenthe, *Besluitenlijst van de vergadering van Provinciale Staten van Drenthe,* 26 juni 2013

Het vervolg van het hierboven beschreven stuk komt in de vergadering van Provinciale Staten van 18 december 2013 aan bod in de vorm van een beleidsbrief en een fondskader.[114] Dit is in feite het centrale oprichtingsbesluit van het MKB Fonds Drenthe. Gedeputeerde Staten vragen instemming met de daarin beschreven voorkeursvariant om vorm te geven aan het MKB-Fonds. Het statenstuk gaat in op aspecten als sturing, financiering en verantwoording.[115]

Gedeputeerde Staten gaan op verschillende plekken in de notitie in op de rol van Provinciale Staten. Die rol komt om te beginnen tot uitdrukking bij de oprichting van het fonds: *"Wat betreft de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten: Provinciale Staten stemmen in met de fondsstructuur en het uitvoeringskader. Gedeputeerde Staten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering binnen deze kaders"* En: *"De rol-, taak- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en Fondsbeheerder wordt nader omschreven en toegelicht in de op te stellen Statuten, Managementovereenkomst en Investeringsreglement."* De holding heeft een rapportageverplichting aan Gedeputeerde Staten. Die ontvangen een halfjaarlijkse en jaarlijkse rapportage over de investeringsportefeuille. Daarnaast ontvangen Gedeputeerde Staten het door de accountant goedgekeurde jaarverslag van de Raad van Commissarissen.[116]

Ook moet de fondsbeheerder actief Gedeputeerde Staten informeren over andere indicatoren zoals de effecten van het fonds op de werkgelegenheid of het risicoprofiel van het projectenportfolio van de Holding B.V. en beide fondsen. Over Provinciale Staten wordt gezegd dat die 'structureel informatie' ontvangen, via:

- "De programmabegroting en jaarrekening, via de paragraaf verbonden partijen;
- Via actieve informatieplicht van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten (artikel 167 Provinciewet);
- Daarnaast zijn Gedeputeerde Staten verplicht Provinciale Staten informatie te verstrekken wanneer Provinciale Staten daarom verzoeken."[117]

Provinciale Staten stemmen in met de beleidsbrief, het ontwerpbesluit en de notitie zonder amendementen of moties in de vergadering van Provinciale Staten van 18 december 2013.[118]

Daarna sturen Gedeputeerde Staten ter informatie een brief aan Provinciale Staten met daarin een update over het financieringsinstrumentarium. Deze brief van 4 maart 2014 is het ter kennisname aanbieden van een andere brief, namelijk van Gedeputeerde Staten aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties. Het voorstel om voor de holdingstructuur te kiezen (van december 2013), beschreef dat voor de uitvoering onder meer een procedure bij het Ministerie gevolgd moet worden. Aan Provinciale Staten wordt nu gemeld dat Gedeputeerde Staten bezig zijn om het fonds, in aansluiting op het eerdere besluit van Provinciale Staten, vorm te geven. De meldingsbrief aan het ministerie past in die procedure. In die brief is ook de beoogde organisatiestructuur benoemd, dus een innovatiefonds en een ontwikkelfonds binnen een houdstermaatschappij. De reactie op de brief van het Ministerie, gedateerd 1 april 2014, is een goedkeuringsbesluit.[119] Het fonds is daarop formeel opgericht op 15 mei 2014.

---

[114] Provincie Drenthe, *Statenstuk 2013/602, Beleidsbrief Financieringsinstrumentarium Drenthe/Uitvoeringskader*, vastgesteld door Provinciale Staten op 18 december 2013
[115] Provincie Drenthe, *Statenstuk 2013/602, Beleidsbrief Financieringsinstrumentarium Drenthe/Uitvoeringskader*, vastgesteld door Provinciale Staten op 18 december 2013, pp. 1
[116] Gebaseerd op interview met medewerker van de provincie Drenthe, 28 april 2020 en 31 augustus 2020
[117] Ibid.
[118] Provincie Drenthe, *Statenstuk 2013/602, Besluit Fondsvorming Provincie Drenthe, Uitvoeringskader t.b.v. Financieringsinstrumentarium Drenthe*, vastgesteld door Provinciale Staten op 18 december 2013
[119] Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties, *Brief van ministerie aan Gedeputeerde Staten: Goedkeuringsverzoek conform art, 158 lid 2 Provinciewet,* 1 april 2014; bijlage 1: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties, *Bijlage bij de brief van ministerie aan Gedeputeerde Staten: Goedkeuringsverzoek conform art, 158 lid 2 Provinciewet,* 1 april 2014;

6.5 Rol Provinciale Staten tijdens exploitatie

DEO

Gedurende de exploitatiefase van DEO worden Provinciale Staten op structurele wijze geïnformeerd via de reguliere p & c cyclus van de provincie. Daarnaast ontvangen zij ieder jaar het jaarverslag van de DEO conform de afspraken die zijn gemaakt over de informatievoorziening over verbonden partij (zie paragraaf 6.3). Naast deze structurele informatievoorziening zijn de Staten ook op meer incidentele wijze geïnformeerd. Voorbeelden hiervan zijn de midterm review in combinatie met de rapportage van de Commissie van Onderzoek naar de DEO in 2016 en besluitvorming over verlenging van de looptijd van de DEO in combinatie met het omzetten van de subsidie naar een lening in 2018. In de volgende alinea's wordt nader ingegaan op de manieren waarop Provinciale Staten zijn geïnformeerd.

Jaarverslagen DEO

Vanaf de start van DEO hebben Gedeputeerde Staten de jaarverslagen ieder jaar naar Provinciale Staten gestuurd met een begeleidende brief. In de jaren 2013-2017 is het jaarverslag als apart agendapunt geagendeerd in de Statencommissie Omgevingsbeleid. In de jaren daarna staat het jaarverslag niet meer apart op de agenda, maar kan deze betrokken worden bij het standaardagendapunt 10 ("IPO-, SNN-, EU-aangelegenheden, NRK en verbonden partijen").[120] Het jaarverslag bevat over het algemeen een gedetailleerde beschrijving van de activiteiten van de DEO over het betreffende jaar. Zo wordt er ieder jaar ingegaan op de resultaten van de DEO. Deze resultaten worden afgezet tegen de doelstellingen voor het betreffende jaar en als daar negatieve verschillen in bestaan, wordt ingegaan op de reden(en) waarom dat zo is. Ieder jaar wordt aangegeven hoeveel bedrijven er zijn ontzorgd op het gebied van kennis en hoeveel bedrijven er financiering hebben gekregen van DEO. Ook wordt weergegeven hoeveel CO_2-reductie er gemoeid is met het gefinancierde project. Tot en met 2017 worden deze gegevens op het niveau van individuele projecten weergegeven. Vanaf 2015 wordt er voor het eerst ingegaan op de stand van zaken met betrekking tot de (terug)betaling van leningen en rente door eindbegunstigden. Er wordt vanaf 2015 ingegaan op de projecten waarbij er problemen zijn met de terugbetalingsverplichtingen. Er wordt tevens ingegaan op de redenen voor deze problemen en of er vervolgstappen zijn ondernomen, bijvoorbeeld het in gebreke stellen van een partij. Zie hoofdstuk 3 (paragraaf 3.3.2) voor meer informatie hierover.

Tijdens de bespreking in de commissievergaderingen kunnen Statenfracties wensen tot bijsturing meegeven aan de Gedeputeerde. Naar aanleiding van het jaarverslag over 2012 vragen enkele fracties zich af of het mogelijk is om de ondergrens (€ 50.000) voor projecten die in aanmerking komen voor financiering door DEO te verlagen. Tevens vragen zij zich af of, in combinatie met de verlaging van de ondergrens, het mogelijk is om een aanvraag minder bureaucratisch te maken. Deze wens van Provinciale Staten vindt zijn weg, via Gedeputeerde Staten, naar de DEO. De DEO besluit in 2013 om, in aanvulling op zogenaamde maatwerkfinancieringen, een alternatief financieel product aan te bieden. Hiermee richt zij zich op het MKB, stichtingen, verenigingen en coöperaties in Drenthe. Dit nieuwe product betreft een gestandaardiseerde, minder bureaucratische, financiering met een omvang van tussen de € 5.000 en € 50.000. Bij de bespreking van het jaarverslag over 2013 werd door Statenfracties de wens geuit dat de DEO zich sterker zou moeten inzetten op initiatieven van onderop en op energiebesparingsmogelijkheden bij woningen. In het jaarverslag 2015 van DEO valt te lezen dat deze wensen in het bestuurlijk overleg door de gedeputeerde onder

[120] Uit de verslagen van de betreffende vergaderingen blijkt dat er onder dit agendapunt geen noemenswaardige zaken zijn besproken (Provincie Drenthe, *Samenvatting van de vergadering van de Statencommissie Omgevingsbeleid*, 7 november 2018 en Provincie Drenthe, *Samenvatting van de vergadering van de Statencommissie Omgevingsbeleid gecombineerd met de Statencommissie FCBE*, 18 september 2019.

de aandacht zijn gebracht van de DEO. De DEO heeft deze wensen vervolgens overgenomen in haar plan van aanpak voor 2015.[121]

Midterm review en onderzoek griffie

In de commissievergadering van 7 september 2016 wordt gesproken over de DEO naar aanleiding van het jaarverslag over 2015, de midterm review die door DEO is uitgevoerd en het onderzoek van de Commissie van Onderzoek dat is uitgevoerd door de griffie.[122] In de midterm review[123] wordt het scenario geschetst dat DEO in de loop van 2017 voornamelijk een beheerorganisatie (het beheren van de portfolio van projecten waar financiering aan is verstrekt) gaat worden, als het huidige financieringstempo gehandhaafd blijft. In de loop van 2017 zal DEO niet genoeg middelen in kas meer hebben om uit te kunnen zetten. Vanwege deze ontwikkelingen werkt DEO in de midterm review ook een scenario uit waarbij DEO eenmalig extra kapitaal (á € 10 miljoen) ontvangt van de provincie. Daarmee kan DEO projecten blijven financieren tot 2020, ook omdat er dan meer rente-inkomsten worden ontvangen vanuit de al uitgezette financieringen.

Het onderzoek dat de griffie heeft uitgevoerd is op verzoek van de CDA-fractie in Provinciale Staten uitgevoerd.[124] Het onderzoek richt zich enerzijds op de sturings- en informatiepositie van Provinciale Staten ten aanzien van de DEO en anderzijds op de vraag in hoeverre de DEO bijdraagt aan realisatie van de energiedoelen van de provincie Drenthe en het gebruik van het instrument revolverende financiering daarin. Het onderzoek concludeert dat de belangrijkste (bij)sturingsmogelijkheden liggen bij de oprichting van de DEO enerzijds en momenten van evaluatie of herijking van de DEO anderzijds. Dat is inherent aan verbonden partijen die op afstand van de provincie zijn geplaatst. Met betrekking tot de realisatie van de energiedoelen concludeert het onderzoek dat de doelstelling van DEO, het zoveel mogelijk bijdragen aan de provinciale energiedoelstellingen, weinig concreet is. Verder concludeert het onderzoek dat DEO voor 8,6% bijdraagt aan realisatie van de provinciale CO_2-reductie doelen (0,06 Mton CO_2 op 0,7 Mton CO_2) en voor 9,4% (376,6 TJ) bijdraagt aan realisatie van de provinciale doelstelling voor de productie van duurzame energie.

Op basis van deze stukken zijn Provinciale Staten over het algemeen positief gestemd over de DEO en ook de gedeputeerde stelt dat er door DEO "*een mooie klus is geklaard.*" Hij geeft tevens aan dat er op een ander moment gesproken zal worden over het eventueel verstrekken van extra middelen aan de DEO.

Voorjaarsnota 2017: extra middelen voor DEO

In juni 2017 vinden de algemene beschouwingen plaats en wordt de Voorjaarsnota 2017 besproken. De Voorjaarsnota bevat een voorstel tot aanvullende financiering van € 10 miljoen aan de DEO. De aanvullende financiering wordt gesteund door Provinciale Staten. Conform het (in hoofdstuk 3 besproken) Kader revolverend financieren dient er 10% van de omvang van de lening gestort te worden in de reserve opvang revolverend financieren. Gedeputeerde Staten willen dit bedrag uit de middelen halen die bedoeld zijn voor de Investeringsagenda. Provinciale Staten willen niet dat dit gedekt wordt uit de middelen voor de Investeringsagenda.[125] Daarom wordt de Voorjaarsnota 2017 vastgesteld met uitzondering van het deel dat de financiering voor DEO beschrijft.[126]

Beleidsplan 2017-2020 DEO en Actieplan 2017 DEO

Op 19 juli 2017 sturen Gedeputeerde Staten het door de DEO opgesteld beleidsplan 2017-2020 en actieplan 2017 ter informatie toe aan Provinciale Staten. Met deze door DEO opgestelde stukken is inhoudelijk door Gedeputeerde Staten ingestemd. Provinciale Staten hebben geen formele rol

[121] Drentse Energie Organisatie, *Jaarverslag 2015 Drentse Energie Organisatie*, 3 mei 2016.
[122] Provincie Drenthe, *Samenvatting van de vergadering van de Statencommissie Omgevingsbeleid*, 7 september 2016.
[123] Drentse Energie Organisatie, *Midterm Review*, 3 mei 2016.
[124] Commissie van Onderzoek provincie Drenthe, *Onderzoek Drentse Energie Organisatie*, Assen, 4 maart 2016.
[125] Provincie Drenthe, *Amendement 2017-1 Extra financiering DEO*, aangenomen, 7 juni 2017.
[126] Provincie Drenthe, *Besluitenlijst Vergadering van Provinciale Staten Drenthe*, 7 juni 2017.

gespeeld in de totstandkoming van deze documenten.[127] Dit was in een eerder stadium wel toegezegd door Gedeputeerde Staten, bijvoorbeeld toen het jaarverslag 2015 van DEO naar Provinciale Staten werd gestuurd. In de begeleidende brief[128] hierbij staat het volgende:
"De besluitvorming over het beleidsplan is aan te merken als een 'herijkingsfase' conform het Protocol Verbonden Partijen. Op basis daarvan zult u dan ook betrokken worden in de besluitvormingsprocedure. Het Beleidsplan 2016-2020 zal in overeenstemming met het Protocol Verbonden Partijen eind 2016 aan u worden voorgelegd."

Herijking DEO: verlenging looptijd, aanvullende financiering en wijziging bestuursmodel
In de Statencommissievergadering[129] van 23 mei 2018 en in de aansluitende Statenvergadering[130] van 6 juni 2018 wordt gesproken over de toekomst van de DEO. Op de agenda staat Statenstuk 2018-836 getiteld Drentse Energie Organisatie.[131] Aan Provinciale Staten wordt gevraagd om in te stemmen met (o.a.):

- Het verstrekken van € 10 miljoen aanvullende financiering aan de DEO in de vorm van een kredietsubsidie (lening);
- Het omzetten van de huidige prestatiesubsidie van € 29,2 miljoen in een kredietsubsidie;
- In te stemmen met een storting van € 3,92 miljoen in de risicoreserve opvang revolverend financieren, conform het kader Revolverend financieren;
- In te stemmen met verlenging van de statutaire looptijd van de stichting DEO tot 1 januari 2026;
- Kennis te nemen van het voorgenomen besluit van het bestuur van de DEO tot wijziging van de statuten voor de invoering van een nieuw bestuursmodel.

Over het verstrekken van aanvullende financiering en verlenging van de looptijd is weinig discussie in de Staten. In de commissievergadering blijkt dat de meeste vragen zich toespitsen op de wijziging in de statuten en de wijziging in het bestuursmodel. In een aparte brief gaat de gedeputeerde in op deze vragen.[132] In de brief staat dat onder het nieuwe bestuursmodel er een fondsmanager is die verantwoording aflegt aan een driekoppig bestuur (onder het oude bestuursmodel is dat een directeur/bestuurder die verantwoording aflegt aan een driekoppige Raad van Toezicht). De gedachte daarbij is dat een driekoppig bestuur dichter op de organisatie zit en daardoor frequenter informatie kan ontvangen. Dit zou nodig zijn, omdat het beheer van de leningenportefeuille steeds belangrijker wordt. Deze is in de loop van de tijd zowel in aantal leningen als totale omvang sterk toegenomen. Daarnaast zou het bestuur sneller invloed kunnen uitoefenen op de koers en strategie van de DEO en zou het bestuur een betere invulling kunnen geven aan het toezichthoudende aspect dan de wijze waarop de Raad van Toezicht dit zou invullen.

In de Statenvergadering is door diverse fracties aangegeven dat zij twijfels hebben bij de noodzaak om het bestuursmodel te veranderen in het voorgestelde model (fondsmanager + bestuur). Er wordt opgeroepen het nieuwe bestuursmodel in de loop van 2019 scherp te evalueren. In reactie zegt de Gedeputeerde toe het gekozen bestuursmodel scherp te evalueren in 2019. Dit is tot op heden (september 2020) niet gebeurd.[133]

Met inbegrip van deze toezegging besluiten Provinciale Staten het statenstuk aan te nemen.

---

[127] Provincie Drenthe, Brief van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten, onderwerp: Beleidsplan Drentse Energieorganisatie 2017-2020 en Actieplan 2017, 19 juli 2017.
[128] Provincie Drenthe, Brief van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten, onderwerp: Jaarverslag 2015 Drentse Energie Organisatie 13 juli 2016.
[129] Provincie Drenthe, *Samenvatting van de vergadering van de Statencommissie Financiën, Cultuur, Bestuur en Economie,* 23 mei 2018.
[130] Provincie Drenthe, *Besluitenlijst van de vergadering van Provinciale Staten van Drenthe*, 6 juni 2018.
[131] Provincie Drenthe, Drentse Energie Organisatie, Statenstuk 2018-836, vastgesteld door Provinciale Staten van Drenthe op 6 juni 2018.
[132] Provincie Drenthe, Brief van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten, onderwerp: Afdoening toezegging gedaan in de vergadering van de Statencommissie FCBE van 23 mei 2018 over Drentse Energie Organisatie, 29 mei 2018.
[133] Interview provincie Drenthe, 18 mei 2020.

MKB Fonds Drenthe

Jaarverslagen MKB Fonds Drenthe en p & c cyclus

Na de oprichting en tijdens de looptijd van het fonds zijn de jaarverslagen over 2016 en 2017 ter informatie naar Provinciale Staten gestuurd. Deze verslagen bevatten informatie over de ontwikkelingen in het fonds en de daaruit verstrekte leningen. Door kennisname van deze stukken kunnen Provinciale Staten zich een beeld vormen van de resultaten. De jaarverslagen over 2014, 2015, 2018 en 2019 zijn niet naar Provinciale Staten gestuurd. De verslagen over 2014 en 2015 zijn niet naar Provinciale Staten gestuurd, omdat er toen nog geen afspraken waren gemaakt tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten over de informatievoorziening over verbonden partijen. Dat de jaarverslagen van 2016 en 2017 wel naar Provinciale Staten zijn gestuurd is in lijn met de afspraken tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten over de informatievoorziening over verbonden partijen. Toen bleek dat Provinciale Staten daardoor wel heel veel jaarverslagen ontvingen, is besloten om vanaf 2018 alleen de jaarverslagen van de negen belangrijkste verbonden partijen naar Provinciale Staten te sturen (zie ook paragraaf 6.3). Daar is het MKB Fonds Drenthe er niet één van. Om die reden zijn de jaarverslagen over 2018 en 2019 niet naar Provinciale Staten gestuurd. In de gevallen dat de jaarverslagen wel naar Provinciale Staten zijn gestuurd, heeft dat niet tot discussie in of bijsturing door de Staten geleid.

Daarnaast worden Provinciale Staten middels de p & c cyclus in de paragraaf Verbonden Partijen van de begroting en de jaarrekening geïnformeerd over het MKB Fonds Drenthe, zoals ook in paragraaf 6.2 besproken is.

Evaluatie[134]

Omdat de middelen uit het MKB Fonds Drenthe bijna allemaal zijn uitgezet, oriënteert de provincie zich momenteel op de mogelijkheden om het MKB Fonds van extra budget te voorzien. Er blijkt veel behoefte aan de middelen van het MKB Fonds en om te voorkomen dat het fonds gaat zitten wachten op terugbetalingen, dividenduitkeringen en verkopen van participaties, is aanvullend budget nodig. Het zou dan gaan om een aanvullende renteloze lening van € 10 miljoen met een looptijd van 15 jaar vanaf het moment dat de lening door de provincie aan het MKB Fonds Drenthe verstrekt wordt. Als deze looptijd voorbij is, dient het fonds de lening terug te betalen. Dit in tegenstelling tot het oorspronkelijke budget van € 13 miljoen. De besluitvorming hierover zal naar verwachting in 2021 plaatsvinden.

Tegelijkertijd zal er ook een evaluatie van het MKB Fonds naar Provinciale Staten worden gestuurd. Feitelijk gaat het om twee evaluaties die nog maar net zijn afgerond. Eén is uitgevoerd door de NOM, maar omdat de NOM ook het fondsbeheer van het MKB Fonds uitvoert, is er ook besloten een evaluatie door een externe partij uit te laten voeren. Overigens waren de uitkomsten van beide evaluaties vergelijkbaar. Belangrijke uitkomsten van beide evaluaties zijn:

- De toekomstbestendigheid van het fonds komt in het geding met de huidige financieringssnelheid. Dit kan worden opgelost met bijvoorbeeld een uitbreiding van het fondsvolume.
- De doelgroep van het MKB Fonds is niet scherp in beeld: andere fondsen, zoals het aanjaagfonds en het groei- en overnamefonds van de NOM, kunnen ook ten dele de financieringsbehoefte van het MKB in Drenthe voorzien. Door het fonds procesmatig scherper af te bakenen[135] en actief te sturen op het gebruik van de (andere) NOM-fondsen, kunnen meer MKB-ondernemingen in Drenthe ondersteund worden door het fonds;
- Er is geen concrete financiële doelstelling. Dit heeft tot gevolg dat de sturing op het fonds minder scherp is, omdat er niet ergens naartoe gewerkt wordt. Dit kan het risicoprofiel

[134] Gebaseerd op gesprekken met de provincie Drenthe (28 april 2020 respectievelijk 31 augustus 2020).
[135] Er wordt gesproken over 'scherpere instructies meegeven'.

beïnvloeden Een oplossing hiervoor is door deze doelstelling alsnog vast te stellen en terug te laten komen in de periodieke rapportages aan de provincie.[136]

- Er zijn geen meetbare indicatoren vastgesteld waar het fonds naartoe werkt. De doelmatigheid van het fonds is door het ontbreken hiervan niet goed bij te houden of aan te sturen. Een oplossing hiervoor is door deze alsnog vast te stellen en terug te laten komen in de periodieke rapportages aan de provincie.[137]

6.6 Provinciale vergelijking betrokkenheid Provinciale Staten

Provinciale Staten zijn geïnformeerd over de stand van zaken tijdens de oprichting van de zes fondsen waar de Noordelijke Rekenkamer onderzoek naar heeft gedaan. Zij sturen echter niet altijd actief bij, zoals te zien bij de oprichting van het MKB Fonds Drenthe en het Fonds Nieuwe Doen. Gedeputeerde Staten hebben de stukken die te maken hebben met de oprichting van het Fonds Nieuwe Doen allemaal ter kennisgeving naar Provinciale Staten gestuurd en niet geagendeerd als bespreekpunt. Bij de oprichting van de andere fondsen zijn stukken die te maken hebben met de oprichting en inrichting van het fonds wel als agendapunt besproken. Provinciale Staten hebben in sommige gevallen bijgestuurd en zij kaarten bepaalde onderwerpen vaker aan, zoals bij de oprichting van het FSFE (kleinschalige initiatieven) die uiteindelijk ook door Gedeputeerde Staten zijn opgenomen in de opzet van het fonds.

De rol van Provinciale Staten tijdens de exploitatie van de fondsen is geringer dan bij de opzet. Dit heeft deels te maken met de kaders die gaan over de informatievoorziening aan Provinciale Staten. Om te voorkomen dat Provinciale Staten worden overspoeld door informatie over verbonden partijen, waaronder de revolverende fondsen, vindt de voornaamste informatievoorziening plaats door de p & c cyclus en in sommige gevallen door de jaarstukken van de fondsen. Deze zijn van bijna alle fondsen ter kennisgeving naar Provinciale Staten gestuurd worden. Bij de DEO en het Doefonds / FOM is er in Provinciale Staten ook na de oprichting gesproken over de fondsen, onder andere over de voorgestelde statutenwijzigingen van de beide fondsen. Over de resultaten en het functioneren van de fondsen wordt echter weinig gesproken.

In de provincie Drenthe respectievelijk Groningen hebben Gedeputeerde Staten ervoor gekozen om de DEO respectievelijk Fonds Nieuwe Doen aan te merken als verbonden partij, terwijl dat strikt genomen niet hoeft volgens het Besluit Begroting en Verantwoording. In Drenthe is er in de Statencommissievergadering een standaardagendapunt “verbonden partijen” opgenomen, waardoor zaken over verbonden partijen (waaronder de revolverende fondsen) op een laagdrempelige manier besproken kunnen worden. In Groningen en Fryslân is er geen standaardagendapunt “verbonden partijen” in Staten(commissie)vergaderingen.

Tabel 18: betrokkenheid van Provinciale Staten bij de oprichting en exploitatie van de fondsen

Provincie	Naam fonds	PS geïnformeerd tijdens oprichting	Actieve sturing PS tijdens oprichting	PS geïnformeerd tijdens exploitatie	Actieve sturing PS tijdens exploitatie
Drenthe	Drentse Energie Organisatie (DEO)	Ja	Ja	Ja	Nee
	MKB Fonds Drenthe	Ja	Nee	Ja, deels	Nee
Groningen	Fonds Nieuwe Doen	Ja	Nee	Ja, deels	Nee

[136] E&E-advies i.o.v. Provincie Drenthe, *Evaluatie MKB-Fonds Drenthe*, 6 april 2020,
[137] NOM NV i.o.v. Provincie Drenthe, *Evaluatie MKB-Fonds Drenthe*, 20 maart 2020

	Investeringsfonds Groningen	Ja	Ja	Ja, deels	Nee
Fryslân	Fûns Skjinne Fryske Enerzjy (FSFE)	Ja	Ja	Ja, deels	Nee
	Doefonds/FOM	Ja	Ja	Ja, deels	Ja

De wijze waarop Provinciale Staten in de p & c cyclus over de fondsen worden geïnformeerd, verschilt ook per provincie. In de provincie Groningen is de informatie over verbonden partijen uitgebreider dan die van Drenthe en Fryslân; daar waar de provincie Groningen uitgebreid ingaat op de financiële risico's bij de revolverende fondsen, gebeurt dit in de provincies Fryslân en Drenthe meer op hoofdlijnen en op verschillende plaatsen in de jaarstukken. In de paragraaf Verbonden Partijen staan zowel feitelijke informatie over het fonds als de resultaten. Tabel 19 toont dat de informatie die in deze paragraaf staat per provincie verschilt.

Tabel 19: informatie in de paragraaf Verbonden Partijen in de provinciale jaarstukken

Provincie	Eigenschappen Verbonden Partijen
Drenthe	10) Naam 11) Rechtsvorm 12) Doel 13) Koppeling provinciale begroting 14) Eigenaars-/deelnemersbelang provincie Drenthe 15) Bestuurlijk belang provincie Drenthe 16) Invloed uitoefenen (de wijze waarop de provincie Drenthe invloed kan uitoefenden op de verbonden partij) 17) Risico's 18) Financiële kengetallen (eigen vermogen, vreemd vermogen, resultaat)
Groningen	1) Naam 2) Rechtsvorm 3) Vestigingsplaats 4) Doelstelling 5) Relevante ontwikkelingen 6) Financiële belang provincie Groningen 7) Bestuurlijk belang provincie Groningen 8) Mogelijke risico's 9) Financiële kengetallen (eigen vermogen, vreemd vermogen, solvabiliteit, resultaat (winst of verlies)) 10) De financiële provinciale bijdrage voor het betreffende jaar
Fryslân	1) Naam 2) Programma 3) Rechtsvorm 4) Bestuurswisselingen of veranderingen in openbaar belang 5) Resultaat 6) Financieel belang in de verbonden partij 7) Eigen en vreemd vermogen verbonden partij 8) Financiële risico's provincie

6.7 Samenvattende bevindingen

- Een belangrijk kader voor de informatievoorziening aan Provinciale Staten zijn de afspraken die Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten hebben gemaakt over de verbonden partijen. Gedeputeerde Staten hebben er bewust voor gekozen om de DEO en het MKB Fonds Drenthe aan te merken als verbonden partij, terwijl dat strikt genomen niet

vanzelfsprekend hoeft te zijn volgens het Besluit Begroting en Verantwoording.[138] Eén van deze afspraken is dat er een standaardagendapunt van Statencommissievergaderingen wordt gemaakt, waarin zaken naar aanleiding van verbonden partijen (waaronder dus revolverende fondsen) kunnen worden besproken.

- Via de p & c cyclus worden Provinciale Staten op hoofdlijnen geïnformeerd over de revolverende fondsen in de paragrafen 'financiering' en 'verbonden partijen'.
- Bij de oprichting van de DEO spelen Provinciale Staten een actieve en bepalende rol. Provinciale Staten agenderen het onderwerp en hebben een bepalende invloed in de uiteindelijke vorm (organisatie en financiën) van de DEO. Zo zijn het Provinciale Staten die bepalen dat DEO op afstand van de provinciale organisatie moet worden gezet.
- Bij de besluitvorming over de oprichting van het MKB Fonds Drenthe spelen Gedeputeerde Staten een leidende rol. Naar aanleiding van de plannen voor het MKB Fonds Drenthe worden er enkele zorgen uitgesproken door Provinciale Staten; uiteindelijk worden de voorbereidende notities en later de besluitvorming die leidt tot de oprichting van het fonds zonder slag of stoot door Provinciale Staten vastgesteld.
- Als de revolverende fondsen eenmaal onderweg zijn worden Provinciale Staten wisselend geïnformeerd over de fondsen:
    - Alle jaarverslagen van de DEO worden naar Provinciale Staten gestuurd en het is voorgekomen dat Provinciale Staten naar aanleiding daarvan, via Gedeputeerde Staten, hebben kunnen bijsturen in de koers van de DEO.
    - Alleen de jaarverslagen van het MKB Fonds Drenthe van 2016 en 2017 zijn naar Provinciale Staten gestuurd.
- Over het algemeen geldt dat de sterkste (bij)sturingsmogelijkheden bij revolverende fondsen voor Provinciale Staten liggen bij de oprichting of herijking/evaluatie ervan. Daarbuiten valt er weinig bij te sturen.
- Op 11 november 2016 heeft de DEO het beleidsplan voor de periode 2017-2020 opgesteld. Het beleidsplan beschrijft de inhoudelijke kaders waarbinnen DEO haar activiteiten verricht. Op 19 juli 2017 hebben Gedeputeerde Staten met het beleidsplan ingestemd. Provinciale Staten hebben geen rol gehad in de totstandkoming van het beleidsplan. Hiermee is een expliciete sturingsmogelijkheid van Provinciale Staten niet benut, hoewel dit in eerdere stukken door Gedeputeerde Staten wel is toegezegd.

[138] Volgens de definitie in het BBV kwalificeert de DEO niet als verbonden partij, omdat er geen sprake is van een bestuurlijk belang van de provincie in de stichting DEO.

Bijlage 1: Overzicht revolverende fondsen in Drenthe

Drentse Energie Organisatie
De stichting Drentse Energie Organisatie (DEO) is in 2011 opgericht met als doel de energietransitie in de provincie Drenthe te versnellen. De stichting DEO ondersteunt projecten financieel of met kennis. Begin 2020 zijn er 360 projecten gefinancierd voor in totaal ruim € 30 miljoen. De uitvoering en het beheer zijn ondergebracht bij de zelfstandige stichting DEO.

MKB fonds Drenthe
Het MKB fonds Drenthe bestaat sinds 2014. Het totale fondsvermogen bestaat uit € 13 miljoen, daarvan is € 10,5 miljoen geïnvesteerd en is nog € 3 miljoen beschikbaar. De doelgroep bestaat uit bedrijven gericht op groei en innovatie. Namens de provincie Drenthe stimuleert dit fonds groeiende ondernemingen bij het realiseren van innovatieve projecten. Het fonds helpt startende en bestaande bedrijven met geld (financieringen), alsook met advies, begeleiding en coaching gedurende de looptijd van de financiering.[139] De uitvoering en het beheer zijn ondergebracht bij de NOM.

Drents Restauratiefonds
Via het Drents Restauratiefonds worden er hypotheken/leningen met een lage rente verstrekt met als doel het restaureren van karakteristieke monumentale panden in Drenthe. In aanmerking komen rijks-, provinciale en gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden. De provincie Drenthe ondersteunt bij het indienen van een aanvraag.[140] Het Drents Restauratiefonds is onderdeel van het Nationaal Restauratiefonds. Het Nationaal Restauratiefonds voert de werkzaamheden van het Drents Restauratiefonds uit.

Uitvoeringsregeling verwijdering asbestdaken
Provinciale Staten van Drenthe willen graag dat asbestdaken verwijderd worden. In 2017 is de uitvoeringsregeling verwijdering asbestdaken in werking getreden. Inwoners van Drenthe die hun asbestdaken willen verwijderen kunnen tegen gunstige voorwaarden een lening aanvragen. Het totale budget dat voor deze regeling beschikbaar is bedraag € 27,5 miljoen. Anno september 2019 was er voor ruim € 3 miljoen aan leningen uitgezet. De regeling loopt nog tot in ieder geval 1 juli 2020.

Regeling zonnelening
Inwoners van zes gemeenten in Drenthe konden gebruik maken van de zonnelening voor de aanschaf en installatie van zonnepanelen, zonneboilers en duurzame technologie voor de winning van directe zonne-energie. Het totale beschikbare budget was in 2017 al volledig toegekend. De regeling zonneleningen werd uitgevoerd door SVn. Intussen is de regeling door Provinciale Staten ingetrokken.

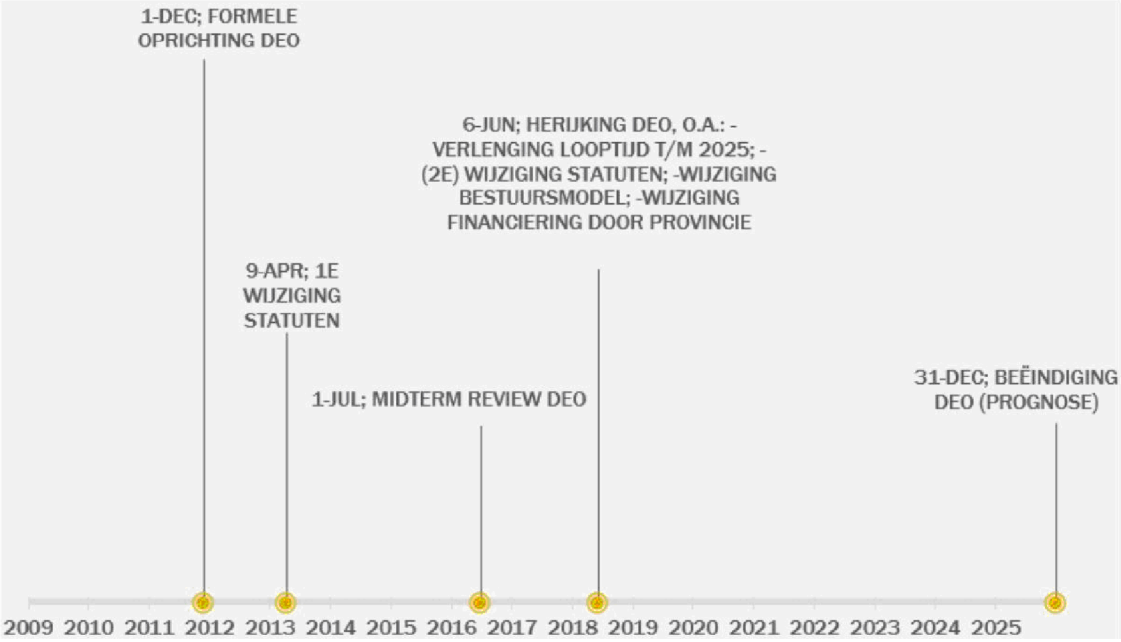
[139] https://www.mkbfondsdrenthe.nl/over-mkb-fonds-drenthe/
[140] https://www.restauratiefonds.nl/monumenteigenaren/financieringen/drents-monumentenfonds

Bijlage 2: Beschrijving DEO en MKB Fonds Drenthe

Drentse Energie Organisatie

De Stichting Drentse Energie Organisatie (DEO) is in december 2011 opgericht met als doel de energietransitie in de provincie Drenthe te versnellen. Voor haar activiteiten heeft de stichting DEO in eerste instantie een (prestatie)subsidie ontvangen van de provincie. In 2018, toen er behoefte was aan aanvullende middelen voor de DEO, is de (prestatie)subsidie omgezet in een lening (kredietsubsidie). De middelen uit deze lening worden door stichting DEO revolverend ingezet in duurzame energieprojecten. Ook helpt DEO partijen bij elkaar te brengen en staat zij initiatiefnemers bij met kennis in het ontwikkelingsproces. De gedachte is dat met de financieringen die DEO biedt en/of de kennisontzorging die zij biedt duurzame energieprojecten sneller tot stand komen. De totale omvang van het fonds is in eerste instantie € 29,2 miljoen en is in 2018 uitgebreid tot € 39,2 miljoen. De stichting DEO verstrekt maatwerkfinancieringen en energieleningen. Bij maatwerkfinancieringen gaat het om verzoeken tot financiering tussen de € 50.000 en € 1.000.000, waarbij maximaal 50% afkomstig mag zijn van DEO van het totaal te investeren bedrag. De energielening is een gestandaardiseerde lening met een omvang van tussen de € 5.000 en € 50.000 en richt zich op het midden- en kleinbedrijf, stichtingen, verenigingen, coöperaties en andere rechtsvormen in Drenthe.

Figuur 10 bevat een tijdlijn met daarop de belangrijkste gebeurtenissen gedurende de looptijd van de DEO.

Figuur 10: Tijdlijn belangrijkste gebeurtenissen DEO

MKB Fonds Drenthe

Het MKB Fonds Drenthe bestaat uit meerdere fondsen binnen een houdstermaatschappij. 100% van de aandelen van deze houdstermaatschappij, genaamd Drentse Holding B.V., zijn in bezit van de provincie Drenthe. De holding verschaft kapitaal aan twee fondsen die op hun beurt kapitaal verschaffen aan de doelgroep van het MKB-fonds. Deze twee fondsen zijn het Drents

Innovatiefonds B.V. en het Drents Ontwikkelfonds B.V.. Beide fondsen richten zich op het Drentse midden- en kleinbedrijf (MKB). In theorie richt het Innovatiefonds zich wat sterker op innovatieve projecten, terwijl het Ontwikkelfonds zich meer richt op het realiseren van business cases en projecten. In de praktijk bestaat er echter weinig verschil.[141] Voor de buitenwereld is sprake van één MKB-Fonds.[142]

Het Innovatiefonds verstrekt twee soorten kredieten: microkredieten tussen de € 10.000 en de € 50.000 per doelonderneming; innovatiekredieten van tussen de € 50.000 tot en met € 250.000.[143] Het Ontwikkelfonds verstrekt kredieten tussen de € 100.000 en de € 2.500.000.[144] Beide fondsen participeren in aandelenkapitaal tot een maximum van 49% aan aandelenbezit.

[141] Gebaseerd op een gesprek met de provincie Drenthe, 28 april 2020.
[142] Gebaseerd op een gesprek met de provincie Drenthe, 28 april 2020.
[143] MKB-Fond Drenthe, *Artikel 4 Investeringsregelement Innovatiefonds B.V.*, datum onbekend
[144] MKB-Fond Drenthe, *Artikel 4 Investeringsregelement Ontwikkelfonds B.V.*, datum onbekend

Bijlage 3: Relevante artikelen BBV over paragrafen weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en verbonden partijen[145]

"Artikel 9:

1. *In de begroting worden in afzonderlijke paragrafen de beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede tot de lokale heffingen.*
2. *De begroting bevat ten minste de volgende paragrafen, tenzij het desbetreffende aspect bij de provincie onderscheidenlijk gemeente niet aan de orde is:*
    a. *lokale heffingen;*
    b. *weerstandsvermogen en risicobeheersing;*
    c. *onderhoud kapitaalgoederen;*
    d. *financiering;*
    e. *bedrijfsvoering;*
    f. *verbonden partijen;*
    g. *grondbeleid."*

"Artikel 11:

1. *Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:*
    a. *De weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de provincie onderscheidenlijk gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;*
    b. *Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.*
2. *De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen en risicobeheersing bevat ten minste:*
    a. *Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;*
    b. *Een inventarisatie van de risico's;*
    c. *Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit;*
    d. *Een kengetal voor de:*
        i. *Netto schuldquote;*
        ii. *Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;*
        iii. *Solvabiliteitsratio;*
        iv. *Grondexploitatie;*
        v. *Structurele exploitatieruimte; en*
        vi. *Belastingcapaciteit.*
    e. *Een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie."*

"Artikel 13:
De paragraaf betreffende de financiering bevat in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het

[145] Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, geraadpleegd op 14 april 2020, https://wetten.overheid.nl/BWBR0014606/2019-07-01. Artikel 11, lid 3 is niet weergegeven, omdat deze niet relevant is voor onderhavig onderzoek.

renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte."

"Artikel 15:

1. *De paragraaf betreffende de verbonden partijen bevat ten minste:*
   a. *de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;*
   b. *de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:*
      I. *gemeenschappelijke regelingen;*
      II. *vennootschappen en coöperaties;*
      III. *stichtingen en verenigingen, en,*
      IV. *overige verbonden partijen;*
   c. *de lijst van verbonden partijen.*
2. *In de lijst van verbonden partijen wordt ten minste de volgende informatie opgenomen:*
   a. *de wijze waarop de provincie onderscheidenlijk de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee gediend wordt;*
   b. *het belang dat de provincie onderscheidenlijk de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;*
   c. *de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;*
   d. *de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;*
   e. *de eventuele risico's, als bedoeld in artikel 11, eerste lid, onderdeel b, van de verbonden partij voor de financiële positie van de provincie onderscheidenlijk gemeente."*

"Artikel 26:
Het jaarverslag bevat de paragrafen die ingevolge artikel 9 in de begroting zijn opgenomen. Ze bevatten de verantwoording van hetgeen in de overeenkomstige paragrafen in de begroting is opgenomen."

Bijlage 4: Normenkader uit Kader Revolverend Financieren

“
- Het project past binnen het algemene kader Revolverend financieren;
- Er is een beschrijving van de te realiseren beleidsdoelen en te behalen resultaten, inclusief meetbare prestatie-indicatoren;
- Er is aangetoond dat de projectresultaten in lijn liggen met de doelstellingen en taken van de provincie;
- Er is een beschrijving van de beoogde doelgroep(en);
- Er wordt voldaan aan de relevante aspecten van overeenkomstenrecht, staatssteun en aanbestedingsregels;
- De verkrijgende rechtspersonen is gekwalificeerd aan de eisen van maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- De inrichtings- en beheerkosten van de revolverende middelen en de ten laste van de Reserve opvang revolverend financieren te vormen voorziening zijn beschreven;
- Er is een beschrijving van de maximale (krediet)termijn en/of investeringshorizon met inbegrip van een exitstrategie (de wijze waarop de financiering eindigt);
- De wijze van informatieverschaffing en rapportage door de middelenbeheerder, voldoet aan het model van Gedeputeerde Staten.
- Het risicoprofiel en de beheersing van het risico in het project is beschreven;
- De beleidsmatige inzet ten aanzien van het terugverdienpercentage of beoogde mate van "revolverendheid" is onderbouwd;
- Het maximale participatiebedrag per rechtspersoon waarvoor aan het middelenbeheerder mandaat wordt gegeven zonder tussenkomst van het college van Gedeputeerde Staten dan wel Provinciale Staten;
- Vaststelling van de middelenbeheerder: De provincie blijft middelenbeheerder of het middelenbeheer wordt overgedragen aan een derde partij;
- Er is een beschrijving van de governance relatie tussen de middelenbeheerder en de provincie bij overdracht van het middelenbeheer;
- De begunstigde valt niet binnen uitsluiting van bepaalde bedrijfssectoren;
- De wijze waarop wordt omgegaan met het gelijktijdig gebruik door rechtspersonen van het instrument revolverende middelen en het provinciale subsidie-instrumentarium;
”

Bijlage 5: Procedure van aanvraag tot ondertekening financiering

Drentse Energie Organisatie

Stap 1: initiatieffase
Iedere financieringsaanvraag begint met een intake- of startgesprek. Het doel voor DEO daarvan is om het project zelf en de achtergronden daarvan beter te leren kennen. Zo krijgen de medewerkers al snel een beeld of het project past binnen de doelstellingen van DEO en over de professionaliteit van de initiatiefnemers. Driekwart van de aanvragen valt in deze fase af.[146]

Stap 2
De volgende stap in het procedurehandboek betreft het haalbaarheidsonderzoek. In het haalbaarheidsonderzoek wordt gekeken in hoeverre het project haalbaar is en welke risico's het project kent. Bij het haalbaarheidsonderzoek wordt er ook aandacht besteed aan de risico's op het gebied van staatssteun.

Stap 3
Als het haalbaarheidsonderzoek positief wordt afgerond, volgt stap 3 van het procedurehandboek, namelijk het opstellen van een businessplan dat door de initiatiefnemer aan DEO wordt voorgelegd. DEO beoordeelt het businessplan op basis van de risico's, het financiële en maatschappelijke rendement. Voordat er een lening wordt verstrekt door DEO, kan DEO de initiatiefnemer verzoeken een rating op te laten stellen. Een rating is score voor de kredietwaardigheid van een bedrijf.[147] In het businessplan geeft de initiatiefnemer expliciet aan hoe de risico's uit het businessplan afgedekt worden.

Vanaf augustus 2018 worden stap 2 en stap 3 volgens het procedurehandboek vervangen door de 'conceptfase'. De onderdelen haalbaarheidsonderzoek en opstellen businessplan komen niet expliciet terug in de beschrijving van de conceptfase. In de conceptfase worden projecten op basis van een ingediende financieringsaanvraag inhoudelijk beoordeeld. Naar aanleiding daarvan besluit de fondsmanager of er voor het project een projectreservering wordt aangemaakt. Voor projectreserveringen boven de € 250.000 besluit het bestuur hierover.

Stap 4
Bij een positieve beoordeling van het businessplan volgt stap 4, het voorbereiden en afsluiten van de financiering. Bij deze stap voert DEO, eventueel samen met andere financiers, een boekenonderzoek (Due Diligence) uit.[148] Het boekenonderzoek richt zich op financiële, juridische, fiscale en commerciële aspecten en heeft als doel om de juistheid van de door de initiatiefnemer gepresenteerde informatie vast te stellen. Tevens wordt het boekenonderzoek gebruikt om te beoordelen hoe robuust de financiële onderbouwing van de businesscase is. Daarnaast geeft DEO in stap 4 opdracht aan een advocatenkantoor om mogelijke zekerheden van de initiatiefnemer te onderzoeken en in het financieringsvoorstel op te nemen. In stap 4 worden de voorwaarden van de financiering uitgewerkt. Het gaat dan om voorwaarden waaraan het project moet voldoen alvorens de overeenkomst gesloten kan worden en om voorwaarden die van toepassing zijn gedurende de

[146] Gebaseerd op een gesprek met een vertegenwoordiger van de DEO (d.d. 28 april 2020).
[147] Zie voor mee informatie bijvoorbeeld https://www.mkbservicedesk.nl/6531/ratings-wat-zijn-hoe-werkt.htm.
[148] Vanaf augustus 2018 is een boekenonderzoek niet langer een standaard onderdeel van de procedure. Mocht daar aanleiding toe zijn, dan kan de fondsmanager besluiten een boekenonderzoek of second opinion uit te voeren..

uitvoering van het project (bijvoorbeeld specifieke regels over het openbaar aanbesteden van werkzaamheden). In het voorstel worden ontbindende voorwaarden opgenomen, worden zekerheden opgenomen en zijn de staatssteunaspecten geanalyseerd en verwerkt in het voorstel. Tot de meest recente statutenwijziging (23 augustus 2018) is de directie bevoegd om financieringsovereenkomsten af te sluiten. Alleen bij deelnemingen en financieringsbedragen boven een bepaalde limiet wordt de concept-financieringsovereenkomst ter besluitvorming aan de Raad van Toezicht voorgelegd. Vanaf 23 augustus 2018 besluit het bestuur, op basis van advies van de fondsmanager, of het project gefinancierd kan worden.

Stap 5
Stap 5, de uitvoering van het project, is van toepassing als het financieringsvoorstel is ondertekend. Tot 23 augustus 2018 vormt één van de onderdelen van deze stap het bezoeken van de projectlocatie door een medewerker van DEO binnen zes maanden nadat het financieringsvoorstel is ondertekend om de voortgang op de locatie te bekijken. Er wordt een verslag van dit bezoek opgesteld.

MKB Fonds Drenthe

Onderstaande stappen zijn een samenvatting van de investeringsreglementen. De nummering komt niet overeen met die van de reglementen zelf.

1. Eindbegunstigde dient een projectplan in bij de fondsbeheerder. Dit kan onderworpen worden aan due dilligence-onderzoek.
2. De fondsbeheerder verzoekt o.a. aan de eindbegunstigde:
    a. In hoeverre de eindbegunstigde niet via de markt gefinancierd kan worden;
    b. Waarom financiering (uit een van de fondsen) nodig is;
    c. Welk publiek belang gemoeid is met de financiering en het verwachte maatschappelijk rendement;
    d. Welke private investeerders er al dan niet bij het project betrokken zijn;
    e. Aard en omvang van de financieringsaanvraag.
3. De investment manager van de fondsbeheerder komt tot een positieve of negatieve beoordeling van de aanvraag. Aanvragen van € 20.000 of groter worden voorgelegd aan het Investeringscomité (IC) door middel van een investeringsvoorstel. Alleen aanvragen lager dan € 20.000 voor het Drents Innovatiefonds gaan rechtstreeks voor besluitvorming naar de directie van het fonds, zonder tussenkomst van het IC.
4. Het IC ontvangt van de fondsbeheerder o.a.:
    a. Een risicoparagraaf en eventueel de uitkomsten van het due diligence-onderzoek
    b. Algemene en bijzondere financieringsvoorwaarden in een financieringsovereenkomst;
    c. Een paragraaf over staatssteun;
5. De fondsbeheerder beslist uiteindelijk over de financieringsaanvraag. Als er sprake is van een neutraal of negatief advies van de IC, kan de fondsbeheerder alleen een financieringsovereenkomst goedkeuren als de Raad van Commissarissen (RvC) daar toestemming voor heeft gegeven.[149] Tot slot geldt dat financieringen die groter zijn dan € 1 miljoen (vanwege de financiële omvang) ook alleen verleend kunnen worden na goedkeuring van de RvC.

[149] Afkomstig uit MKB-Fond Drenthe, *Artikel 6 Investeringsreglement Innovatiefonds B.V.*, datum onbekend; MKB-Fond Drenthe, *Artikel 6 Investeringsreglement Ontwikkelfonds B.V.*, datum onbekend.

Bijlage 6: Wanneer is sprake van geoorloofde staatssteun?

In beginsel dienen alle vormen van staatssteun ter goedkeuring aangemeld te worden bij de Europese Commissie.[150] De Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV)[151] beschrijft onder welke voorwaarden staatssteun niet aangemeld hoeft te worden bij de Europese Commissie. Als staatssteun onder de AGVV valt, dan is het voldoende om de Europese Commissie daarover te informeren door middel van een kennisgeving en jaarlijks een staatssteunrapportage naar de Europese Commissie toe te sturen. Steuncategorieën die onder de AGVV vallen zijn:[152]

"

- *Regionale steun;*
- *Steun voor MKB;*
- *Steun om het MKB toegang tot financiering te geven;*
- *Steun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie;*
- *Opleidingssteun;*
- *Steun ten behoeve van kwetsbare werknemers en werknemers met een handicap;*
- *Steun voor milieubescherming en hernieuwbare energie;*
- *Steun voor herstel van de schade veroorzaakt door bepaalde natuurrampen;*
- *Sociale vervoerssteun ten behoeve van bewoners van afgelegen gebieden;*
- *Steun voor breedbandinfrastructuur;*
- *Steun voor cultuur en instandhouding van het erfgoed;*
- *Steun voor sportinfrastructuur en multifunctionele recreatieve infrastructuur;*
- *Steun voor lokale infrastructuurvoorzieningen;*
- *Steun voor regionale luchthavens;*
- *Steun voor havens.*

"

Naast de AGVV kunnen revolverende fondsen gebruik maken van de de-minimisverordening. Op grond van de de-minimisverordening mogen ondernemingen gedurende een periode van drie jaar maximaal € 200.000 ontvangen zonder dat dit kwalificeert als staatssteun. De gedachte is dat deze steun zo minimaal is, dat dit weinig of geen invloed heeft op het functioneren van de Europese interne markt.[153]

[150] Artikel 108, lid 3 van Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.
[151] De Omnibus Decentraal-regeling (ODR of O&O&I-regeling) ging vooraf aan de AGVV en was een kader waarbinnen decentrale overheden steun konden verlenen voor projecten op het gebied van onderzoek, ontwikkeling en innovatie (O&O&I). Deze regeling liep tot 1 januari 2015. Deze regeling lijkt sterk op de AGVV die op 1 juli 2014 in werking trad. Decentrale overheden die vanaf 1 januari 2015 steun willen verlenen voor O&O&I dienen hiervoor gebruik te maken van de AGVV. De AGVV vervangt vanaf 1 januari 2015 dus de ODR. (bron: Europa Decentraal, https://europadecentraal.nl/onderwerp/staatssteun/omnibus-decentraal/, geraadpleegd op 4 september 2020)
[152] Europa Decentraal, https://europadecentraal.nl/onderwerp/staatssteun/vrijstellingen/algemene-groepsvrijstellingsverordening/, geraadpleegd op 26 mei 2020.
[153] Europa Decentraal, https://europadecentraal.nl/onderwerp/staatssteun/de-minimissteun/voorwaarden-de-minimis/, geraadpleegd op 27 mei 2020.

Bijlage 7: Overzicht van protocolafspraken tussen Provinciale en Gedeputeerde Staten betreffende de informatievoorziening over verbonden partijen

"Protocolafspraak 1: Initiatieffase
Wanneer sprake is van de oprichting van een verbonden partij maken Gedeputeerde Staten een startnotitie. De startnotitie wordt vroegtijdig ter goedkeuring aan Provinciale Staten voorgelegd, zodat bijsturing mogelijk is.

Protocolafspraak 2: ontwerpfase
Aan het einde van de ontwerpfase wordt door Gedeputeerde Staten een Statenvoorstel gedaan voorzien van een
bedrijfsplan en reglement. Deze documenten bevatten tenminste de hierboven beschreven elementen.

Protocolafspraak 3: realisatiefase
Daar waar in de realisatiefase sprake is van afwijking van de door Provinciale Staten vastgestelde kaders in het
bedrijfsplan of reglement worden Provinciale Staten geïnformeerd en ontvangen waar nodig een aanvullend voorstel.

Protocolafspraak 4: informatievoorziening tijdens de exploitatiefase
· Provinciale Staten worden jaarlijks geïnformeerd door middel van een jaarverslag en begroting van de verbonden
partij. De verbonden partij gaat hierbij tevens in op toekomstige ontwikkelingen, mogelijke risico's en dilemma's.
· Gedeputeerde Staten voorzien de stukken van de verbonden partij van een toelichtende notitie waarin de relatie
wordt gelegd naar provinciale doelen en doelbereiking.
· Bij relevante ontwikkelingen rond de verbonden partij of het provinciale beleid (bijvoorbeeld een herijking) vindt op basis van de actieve informatieplicht van Gedeputeerde Staten een extra rapportage of
informatiebijeenkomst plaats.
· Provinciale Staten worden door Gedeputeerde Staten geïnformeerd bij een voordracht voor een nieuw bestuurslid of lid van een
Raad van Commissarissen.

Protocolafspraak 5: herijkingsfase
· Op vastgestelde momenten vindt een evaluatie door de verbonden partij zelf plaats met daarin de hierboven beschreven elementen.
· Op vastgestelde momenten vindt een evaluatie door Gedeputeerde Staten plaats met daarin bovenstaande
elementen. Dit zal in de meeste gevallen in de vorm van een toelichtende notitie zijn bij de herijking die is uitgevoerd door de verbonden partij, met expliciete aandacht voor de provinciale doelen.
· Indien in de reglementen van bestaande verbonden partijen geen vaste evaluatiemomenten zijn

beschreven dienen deze hieraan toegevoegd te worden."[154]

[154] Provincie Drenthe, Sturing op verbonden partijen door Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten: gezamenlijke afspraken, Statenstuk 2014-644 herzien, vastgesteld door Provinciale Staten van Drenthe op 17 december 2014.

Noordelijke Rekenkamer

Bijlage 8: Geïnterviewde personen

Contactpersonen provincie:

- [redacted] [redacted]
- [redacted] [redacted]
- [redacted] [redacted]
- [redacted]
- [redacted] [redacted]

[redacted] Provincie Drenthe
[redacted] en MKB Fonds Drenthe
Financieel specialist Provincie Drenthe
Juridisch Medewerker Beleidsstrategie
Regisseur samenwerkingsverbanden provincie Drenthe

Geïnterviewden:

- [redacted] [redacted]
- [redacted] [redacted]
- [redacted]
- [redacted]

[redacted] Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij
[redacted] (FSN)
[redacted] Drentse Energie Organisatie
Rijksuniversiteit Groningen

Bijlage 9: Bronnenlijst

Literatuur

- A. Oldenhof, *Revolverende fondsen – Een onderzoek naar de eisen die gesteld kunnen worden aan de bestuurlijke inrichting van revolverende fondsen.*, Masterthesis Bestuurskunde Radboud University, 14 september 2016.
- ABRvS 17 september 2014 ECLI:NL:RVS:2014:3379 en CRvB 15 augustus 2018 ECLI:NL:CRVB:2018:2554
- Afkomstig uit MKB-Fond Drenthe*, Artikel 6 Investeringsreglement Innovatiefonds B.V.,* datum onbekend; MKB-Fond Drenthe, *Artikel 6 Investeringsreglement Ontwikkelfonds B.V.,* datum onbekend.
- Algemene Rekenkamer, *Zicht op revolverende fondsen van het Rijk*, 2019, p.5.
- Algemene Rekenkamer, *Zicht op revolverende fondsen van het Rijk*, 2019, p.10.
- Artikel 108, lid 3 van Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.
- Commissie van Onderzoek provincie Drenthe, *Onderzoek Drentse Energie Organisatie*, Assen, 4 maart 2016.
- Commissie van Onderzoek provincie Drenthe, *Onderzoek Drentse Energie Organisatie*, Assen, 4 maart 2016.
- Drentse Energie Organisatie, *Investeringsreglement Drentse Energie Organisatie*, vastgesteld bij besluit van de Raad van Toezicht van de Stichting DEO, 18 oktober 2011
- Drentse Energie Organisatie, *Investeringsreglement Drentse Energie Organisatie*, vastgesteld bij besluit van de Raad van Toezicht van de Stichting DEO, 31 mei 2012.
- Drentse Energie Organisatie, *Jaarrekeningen 2015-2018.*
- Drentse Energie Organisatie, *Jaarverslag 2015 Drentse Energie Organisatie*, 3 mei 2016.
- Drentse Energie Organisatie, *Jaarverslag 2018*, 30 april 2019.
- Drentse Energie Organisatie, *Midterm Review*, 3 mei 2016.
- Drentse Energie Organisatie, Statuten, 23 augustus 2018
- Drentse Energie Organisatie, Statuten, 28 november 2011.
- Drentse Energie Organisatie, Statuten, 9 april 2013.
- E&E-advies i.o.v. Provincie Drenthe, *Evaluatie MKB Fonds Drenthe,* 6 april 2020,
- Europese Commissie, *Mededeling van de Commissie over de herziening van de methode waarmee de referentie- en disconteringspercentages worden vastgesteld (2008/C 14/02)*, 19 januari 2008.
- Hoogendoorn et al. (2016)
- MKB Fond Drenthe, *Investeringsreglement Innovatiefonds B.V.,* datum onbekend;
- MKB Fond Drenthe, *Investeringsreglement Ontwikkelfonds B.V.,* datum onbekend.
- MKB Fonds Drenthe, *Jaarverslag 2019,* 10 maart 2020
- MKB Fonds Drenthe, *Oprichtingsakte, statuten van oprichting*, 15 mei 2014;
- NOM NV i.o.v. Provincie Drenthe, *Evaluatie MKB Fonds Drenthe,* 20 maart 2020
- Noordelijke Rekenkamer, *Energietransitie provincie Drenthe*, december 2018
- Noordelijke Rekenkamer, *Werkt Het? Beoordeling werkgelegenheidsmetingen structuurversterkende programma's 2005-2015 Provincie Drenthe,* 12 november 2018.
- Provincie Drenthe, *Begroting 2020*, oktober 2019.
- Provincie Drenthe, *Collegeprogramma 2011-2015 Focus en verbinding in Drenthe*, Assen, april 2011.
- Provincie Drenthe, *Collegeprogramma 2015-2019 Dynamisch en ondernemend,* 2015.
- Provincie Drenthe, *Jaarstukken 2016*, vastgesteld door Provinciale Staten op 31 mei 2017.
- Provincie Drenthe, *Jaarstukken 2016*, vastgesteld door Provinciale Staten op 31 mei 2017.
- Rebel Energy B.V., *Business Plan Drentse Energie Organisatie,* 6 december 2010.
- Statuten Drentse Energie Organisatie, 23 augustus 2018. Na de einddatum is de stichting niet langer bevoegd om leningen te verstrekken.
- Van den Brink (2018).
- Van Waarde, 2019, p.14

Statenvergaderingen (d.d.)

- 1 juli 2009
- 2 februari 2011
- 26 juni 2013
- 18 december 2013
- 7 september 2016
- 7 juni 2017
- 23 mei 2018
- 6 juni 2018
- 7 november 2018
- 18 september 2019

(Beleids)brieven en statenstukken

- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties, *Brief van ministerie aan Gedeputeerde Staten: Goedkeuringsverzoek conform art, 158 lid 2 Provinciewet,* 1 april 2014
- Provincie Drenthe, *Betrokkenheid Provinciale Staten bij verbonden partijen, Statenstuk 2014-605 geheel herzien*, vastgesteld door Provinciale Staten van Drenthe op 29 januari 2014.
- Provincie Drenthe, *Brief van de Commissie van Onderzoek aan het Presidium van Provinciale Staten, onderwerp: Uitkomsten gesprek over verbonden partijen,* 29 juni 2016.
- Provincie Drenthe, *brief van Gedeputeerde Staten aan DEO, onderwerp: Herziening subsidie Drentse Energie Organisatie, zaaknummer 201801216,* 19 februari 2018.
- Provincie Drenthe, *Brief van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten, onderwerp: Evaluatie Kader Revolverend Financieren,* 31 mei 2018.
- Provincie Drenthe, *Brief van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten, onderwerp: Onderzoeksrapport naar noodzaak en vorm van overeenkomsten met verbonden partijen,* 15 oktober 2013.
- Provincie Drenthe, B*rief van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten, onderwerp: Oprichting Drentse Energie Organisatie,* 1 december 2011.
- Provincie Drenthe, *Brief van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten, onderwerp: Beleidsplan Drentse Energieorganisatie 2017-2020 en Actieplan 2017,* 19 juli 2017.
- Provincie Drenthe, *Brief van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten, onderwerp: Jaarverslag 2015 Drentse Energie Organisatie*, 13 juli 2016.
- Provincie Drenthe, *Brief van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten, onderwerp: Afdoening toezegging gedaan in de vergadering van de Statencommissie FCBE van 23 mei 2018 over Drentse Energie Organisatie,* 29 mei 2018.
- Provincie Drenthe, *Drentse Energie Organisatie, Statenstuk 2010-462,* vastgesteld door Provinciale Staten van Drenthe op 2 februari 2011.
- Provincie Drenthe, *Drentse Energie Organisatie, Statenstuk 2018-836,* vastgesteld door Provinciale Staten van Drenthe op 6 juni 2018.
- Provincie Drenthe, *Kader Revolverend Financieren, Statenstuk 2012-549 herzien,* vastgesteld door Provinciale Staten op 19 december 2012.
- Provincie Drenthe, *Nota Reserves en Voorzieningen, Statenstuk 2012-546,* vastgesteld door Gedeputeerde Staten op 11 september 2012.
- Provincie Drenthe, *Nota verbonden partijen, Statenstuk 2012-545,* vastgesteld door Provinciale Staten van Drenthe op 14 november 2012.
- Provincie Drenthe, *Programma Klimaat en Energie: voortgang onderzoek oprichting Drentse energieorganisatie*, Statenstuk 2010-444, vastgesteld door Provinciale Staten op 29 september 2010.
- Provincie Drenthe, *Statenstuk 2013/579, Financieringsinstrumentarium Drenthe,* vastgesteld door Provinciale Staten op 26 juni 2013, pp. 1
- Provincie Drenthe, *Statenstuk 2013/579, Financieringsinstrumentarium Drenthe, Beleidsbrief,* vastgesteld door Provinciale Staten op 26 juni 2013, pp. 1
- Provincie Drenthe, *Statenstuk 2013/579, Notitie Financieringsinstrumentarium Drenthe,* vastgesteld door Provinciale Staten op 26 juni 2013, pp. 14
- Provincie Drenthe, *Statenstuk 2013/579, Notitie Financieringsinstrumentarium Drenthe,* vastgesteld door Provinciale Staten op 26 juni 2013

- Provincie Drenthe, *Statenstuk 2013/602, Beleidsbrief Financieringsinstrumentarium Drenthe/Uitvoeringskader*, vastgesteld door Provinciale Staten op 18 december 2013
- Provincie Drenthe, *Statenstuk 2013/602, Beleidsbrief Financieringsinstrumentarium Drenthe/Uitvoeringskader*, vastgesteld door Provinciale Staten op 18 december 2013, pp. 1
- Provincie Drenthe, *Statenstuk 2013/602, Besluit Fondsvorming Provincie Drenthe, Uitvoeringskader t.b.v. Financieringsinstrumentarium Drenthe*, vastgesteld door Provinciale Staten op 18 december 2013
- Provincie Drenthe, *Sturing op verbonden partijen door Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten: gezamenlijke afspraken, Statenstuk 2014-644 herzien*, vastgesteld door Provinciale Staten op 17 december 2014.

Websites

- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, geraadpleegd op 14 april 2020, https://wetten.overheid.nl/BWBR0014606/2019-07-01
- Europa Decentraal, https://europadecentraal.nl/onderwerp/staatssteun/omnibus-decentraal/
- Europa Decentraal, https://europadecentraal.nl/onderwerp/staatssteun/vrijstellingen/algemene-groepsvrijstellingsverordening/
- Europa Decentraal, https://europadecentraal.nl/onderwerp/staatssteun/de-minimis-steun/voorwaarden-de-minimis/
- Ministerie van Binnenlandse Zaken, https://www.topinkomens.nl/documenten/vragen-en-antwoorden/stappenschema-valt-de-instelling-onder-de-wnt
- Van Diepen, https://www.vandiepen.com/2016/03/pandrecht-wat-is-het-en-wat-heeft-u-er-aan

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Tue 2/16/2021 10:04:38 AM
Subject: RE: MKBFD dingen
Received: Tue 2/16/2021 10:04:41 AM

Dag 5.1.2e en 5.1.2e,

5.1.2e en ik hebben het jaarplan van het MKB Fonds Drenthe met Henk Brink besproken. Henk kan zich in veel onderdelen van het jaarplan vinden en begrijpt de onzekerheid die het fonds ook dit jaar nog tegemoet gaat. We hebben twee aandachtspunten:

- Wat betreft de extra impuls is het nog streven nog steeds om dit voorstel voor de zomer aan PS voor te leggen. Hier is Henk het ook mee eens. In het jaarplan wordt gesproken over een agiostorting, echter is het plan van de provincie om een (gunstige) lening te verstrekken. Deze lening verwachten we op termijn dus wel terug. In onze eigen interne Investeringsagenda is €1 mln. voor MKB gereserveerd. Door dit geld als risicoafdekking te gebruiken, kunnen we een lening verstrekken van €10 mln. aan het Fonds (tegen 0% rente, looptijd 15 jaar).

- Henk heeft nog wel wat vragen bij de kosten en het verlies dat voor dit jaar begroot staat. Hij zou met zo'n onzeker jaar voor de boeg graag willen kijken hoe de kosten zoveel mogelijk beperkt kunnen worden. Een ander punt dat hiermee te maken heeft en wat we wel eens eerder hebben besproken, is dat Henk van mening is dat er veel uren worden gestoken in het adviseren en begeleiden van de portefeuille bedrijven. Hij begrijpt dat dit bedrijven zijn die soms een extra vraag hebben (het is niet voor niets risicofinanciering) maar hij zou graag zien dat dit zeer beperkt wordt gehouden.

We zouden graag een afspraak met de directie van het MKB Fonds Drenthe willen maken om deze twee punten te bespreken. Ik zag 5.1.2e voorstel om een afspraak met 5.1.2e te maken bij Henk Brink om de mogelijkheden van het fonds voor de opbouw van de Drentse economie te bespreken. Misschien kunnen we dit combineren?

Ik hoor graag van jullie. Op de overige vragen van 5.1.2e heb ik hieronder onze antwoorden in het rood gezet.

Groeten, 5.1.2e en 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl
5.1.2e
0592 – 5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: maandag 15 februari 2021 20:37
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: MKBFD dingen

Hoi 5.1.2e,

Een paar kleine dingetjes naar aanleiding van de afgelopen RvC en IC vergadering van het MKB Fonds Drenthe:

- Heb jij al het jaarplan 2021 ontvangen? Ik kan dat niet uit mijn dossier herleiden, dus check ik het maar even ☺. Zo niet, dan komt het zsm naar je toe natuurlijk. Hebben we ☺
- Is het gezien de lopende discussies over de drentse economie en het MKBFD wellicht een idee dat de voorzitter RvC en 5.1.2e met Henk Brink en jou eens bijpraten? Misschien kunnen we vanuit het MKBFD nog iets betekenen. Goed

idee, zie boven

- Het IC benoemd per 2 jaar een voorzitter uit haar midden. Normaal gesproken zou 5.1.2e weer "aan de beurt" zijn, maar die heeft er van af gezien. En dus is 5.1.2e per 1-1-20 weer voorzitter. Okee
- Daarnaast gaat het IC een rooster van aftreden opstellen. Een vraag die daarbij vanuit hen naar boven kwam, was of de provincie wellicht een (aanvullend) profiel voorkeur heeft in de IC? Op basis daarvan zouden zij in hun samenstelling kunnen kijken of ze nog iets willen wijzigen in hun concept aftreedrooster. Gaan we naar kijken. Komen we op terug

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e@nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

NOM

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

To: [redacted]
Cc: [redacted]
From: [redacted]
Sent: Tue 2/16/2021 1:08:27 PM
Subject: RE: Fondsversterking NOM
Received: Tue 2/16/2021 1:08:37 PM

Hoi Allen,

Een kleine maand geleden hebben onze notaris, Plas & Bossinade, reeds de opdracht gegeven om een akte voor de agiostorting op te stellen. Toevallig is dit concept vandaag ontvangen.
We moeten nog even checken hoe de nieuwe afspraken, zoals de terugbetalingsregeling, hierin opgenomen moet worden. Hierna wordt deze akte met jullie gedeeld.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M [redacted]

E [redacted]@nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Van: 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>
Verzonden: dinsdag 16 februari 2021 13:55
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>
Onderwerp: RE: Fondsversterking NOM

Hoi allen,

Op dit moment heb ik alleen een voorbeeld van een notariële akte voor de uitgifte van aandelen. Echter, ik denk dat we voor een agiostorting wellicht kunnen volstaan met een aandeelhoudersbesluit en akkoord van aandeelhouders politiek.

@ 5.1.2e : hoe staat dat in jullie statuten geregeld?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
Directie Ondernemerschap

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | B – Noord 3
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
M 5.1.2e
E 5.1.2e @minezk.nl

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 16 februari 2021 12:07
Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>
Onderwerp: RE: Fondsversterking NOM

Let op, in deze e-mail verzonden door 5.1.2e @drenthe.nl, zijn één of meerdere verdachte links gevonden die uit voorzorg aangepast zijn, zodat deze opnieuw gecontroleerd worden bij het aanklikken. Links kunnen misbruikt worden om malware op uw systeem te installeren. Klik alleen op nog aanwezige links als de e-mail afkomstig is van een door u vertrouwde afzender.

Indien dit niet het geval is dient u deze e-mail direct te verwijderen.

DICTU Servicedesk

Hallo Allemaal,
En als we toch snel willen, ter aanvulling: een concept Notariële Akte voor Agiostorting c.q. Proces-verbaal agiostorting, via PlasBossinade? @5.1.2e hebben jullie wellicht al zoiets van een andere ROM?

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592-5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>
Verzonden: dinsdag 16 februari 2021 11:41
Aan: 5.1.2e, 5.1.2e van' <5.1.2e@fryslan.frl>; 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e@minezk.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>; 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>
Onderwerp: RE: Fondsversterking NOM

Beste allemaal,

Goed te horen dat we kiezen voor de ambitieuze planning en gaan voor besluitvorming in Provinciale Staten van juni/juli 2021.
Op de vraag van 5.1.2e wat we daar allemaal voor nodig hebben wat mij betreft in elk geval:

1. een brief inclusief aanpassingen zoals op 5/2 besproken.
2. Helderheid over agiostorting en optie evaluatie en verrekening na vier jaar.
3. Een overleg in maart tussen gedeputeerden EZ, directie NOM en EZK waarin de conceptbrief wordt besproken en waarin de gedeputeerden kunnen aangeven of dit voldoende is om het besluitvormingstraject in te zetten naar GS en PS.

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>
Verzonden: dinsdag 16 februari 2021 11:21
Aan: 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e@minezk.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>; 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>
Onderwerp: RE: Fondsversterking NOM

Hallo Allen,

Deadline 20 april herken ik niet in het schema van 5.1.2e. Ik neem aan dat 22 maart wordt bedoeld zodat het in juni in de PS'sen kan. Lijkt me goed om een deadline te stellen (er is nu vraag bij de ondernemers) maar het stelt mij niet gerust dat we op 5 feb bij elkaar zitten en ondertussen geen nieuwe stappen worden gezet.

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>
Verzonden: maandag 15 februari 2021 15:59
Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
Onderwerp: RE: Fondsversterking NOM

Hoi allen,

Willen we de deadline van 20 april 2021 wel proberen te halen? En wat is er dan voor 20 april 2021 nodig? Een uitgewerkte versie van de brief en … ?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
Directie Ondernemerschap

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | B – Noord 3
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
M 5.1.2e
E 5.1.2e @minezk.nl

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>
Verzonden: donderdag 11 februari 2021 10:13
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e van (5.1.2e @fryslan.frl) < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e @fryslan.frl' (5.1.2e @fryslan.frl) < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
Onderwerp: RE: Fondsversterking NOM

Let op, in deze e-mail verzonden door 5.1.2e @provinciegroningen.nl, zijn één of meerdere verdachte links gevonden die uit voorzorg aangepast zijn, zodat deze opnieuw gecontroleerd worden bij het aanklikken. Links kunnen misbruikt worden om malware op uw systeem te installeren. Klik alleen op nog aanwezige links als de e-mail afkomstig is van een door u vertrouwde afzender.

Indien dit niet het geval is dient u deze e-mail direct te verwijderen.

DICTU Servicedesk

Beste allemaal,

Zoals afgesproken mail ik jullie hierbij de provinciale planningen m.b.t. de uitbreiding van het fondsvermogen voor de NOM.
De planning is afgestemd met 5.1.2e en 5.1.2e .
Op basis hiervan is mijn conclusie dat besluitvorming in Provinciale Staten in mei onhaalbaar is ; in juni ambitieus en besluitvorming in september realistisch.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

Afdeling Financiën & Control
Provincie Groningen
T: 050-5.1.2e
M: 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>
Verzonden: maandag 1 februari 2021 16:03
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e (5.1.2e@fryslan.frl) <5.1.2e@fryslan.frl>; 5.1.2e @fryslan.frl' (5.1.2e@fryslan.frl) <5.1.2e@fryslan.frl>; 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e (5.1.2e)' <5.1.2e@minezk.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>
Onderwerp: Fondsversterking NOM

Goedemiddag allen,

Ter voorbereiding op het overleg tussen EZK, de Provincies en de NOM (5 februari) inzake de fondsversterking, sturen wij jullie de brief in de bijlage.
Op jullie verzoek hebben we de inzet van deze herstelmiddelen verder geconcretiseerd. We hebben ons hierbij gericht op zowel herstel op korte termijn als op lange termijn.

Graag tot vrijdag. Hopelijk kunnen we dan samen een mooie stap vooruit zetten in dit dossier.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 5.1.2e

M 5.1.2e

E 5.1.2e@nom.nl

W http://secure-web.cisco.com/1lYxYBHLm5Xsoalhd7dCeKtcLspy07pxKVkg8ym3BufP2Fv1SHbm94NB0XCIRF7YT4YV4siukfImNw_v5onyFQYR1XeRNItoQx(
H7-FVBM9bzY0f-
xUV5sOc0Tg2oJm5UiCFz0r2ck4V5yEnCq4O0feMzcAgUph5eNgQvt4DnSDvNd8KVDIAcCUHJc5C5P8nmXkih5LuaeczTw6hkoIKZDOvSI2E(

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Op onze website kunt u lezen welke dienstverlening u van ons mag verwachten.
https://www.provinciegroningen.nl/servicenormen/
Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

<< Disclaimer >>

Persoansgegevens en privacy
De provinsje Fryslân giet sekuer mei jo persoansgegevens om en hannelet neffens de Algemene verordening gegevensbescherming en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming. Lês hjir ús Privacyferklearring.

Persoonsgegevens en privacy
De provincie Fryslân gaat zorgvuldig om met uw persoonsgegevens en handelt overeenkomstig de Algemene verordening gegevensbescherming en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming. Lees hier onze Privacyverklaring.

Op onze website kunt u lezen welke dienstverlening u van ons mag verwachten.
https://www.provinciegroningen.nl/servicenormen/
Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te

verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

To: [redacted] - Provincie Groningen ([redacted]@provinciegroningen.nl')[redacted]@provinciegroningen.nl']; [redacted]@drenthe.nl]; [redacted]@fryslan.frl]; [redacted]@drenthe.nl]; [redacted]@provinciegroningen.nl]
From: [redacted]
Sent: Wed 2/17/2021 1:40:06 PM
Subject: Update gesprek NOM versnelling Noordelijke Corona Overbruggings Lening (NCOL) - [redacted]
Received: Wed 2/17/2021 1:40:10 PM

Dag Allen,

N.a.v. van onze laatste call heb ik vandaag even contact gehad met [redacted]. Onderstaand de update TKN.

Grt [redacted]

Gesprekverslag met [redacted]
Aanleiding
Verwachte planning besluitvorming fondsversterking NOM en daaraan gekoppelde inzet van Corona ondersteuning. Wat is huidige status?. Het meest realistische scenario is waarschijnlijk besluitvorming na de zomer op agenda PS komt. (in september)

De huidige sterke eigen vermogen positie van de NOM en de verwachte financiële noodaanvragen op korte termijn hebben de drie noordelijke provinciale diensten (aandeelhouders en opdrachtgevers) doen besluiten tot een versnelling van de realisatie. Door nu al een passende oplossing te ontwikkelen kan de NOM straks naar verwachting beter inspelen op de financiële verzoeken van het noordelijke bedrijfsleven. Bovenstaande was de belangrijkste motivatie om de NOM de onderstaande vraag te stellen.

Wat kan de NOM nu nog meer aanvullend doen ten aanzien van Corona maatregelen?
Belangrijk hierbij is dat we werken vanuit de verwachte vraag/behoefte vanuit de noordelijke markt? Het reguliere MKB kan nu goed worden bediend middels de regionale fondsen. Blijkt onder andere ook uit het aantal aanvragen van de OIF. De verwachting is wel dat binnen kort ook de grotere ondernemingen last gaan krijgen van het langer duren van een periode met minder omzet. Met name dienstverlening, grafische bedrijven en export gerelateerde ondernemingen. Ondernemingen in de food doen het voorlopig nog prima.

Binnen het MT van de NOM wordt al nagedacht en gesproken over de inzet van aanvullende middelen. Een wens is wel om de eerder te verstrekken gelden straks te kunnen verrekenen en/of compenseren met het aanvullend kapitaal fondsversterking van EZK en de regio.

Noordelijke Corona Overbruggings Lening (NCOL)
Gedacht wordt aan het ontwikkelen van een (achter gestelde) lening product. Dit is snel en eenvoudig in te zetten. Waaraan gedacht wordt is een bullit vrije periode waarbij bijvoorbeeld geen rente en aflossing hoeft te worden betaald. Optioneel nog aangevuld met een conversie na 3 jaar.

Afstemming met huidige COL financiering. In de huidige COL voorwaarden staat bijvoorbeeld dat deze na herfinanciering deels moete worden afgelost. Dit staat haaks op de doelstelling van eventueel regionale ondersteuning. Stand van zaken COL. Begin jan zat er nog € 30 mln. in de COL pot. EZK heeft aangegeven dat er hierna geen nieuwe bijstorting gaat plaatsvinden (op=op).

Het nieuwe lening product van de NOM moet aanvullend zijn op OIF2.0 en de COL.

Een alternatief is een overbruggingsparticipatie. Dit is lastiger te realiseren vanwege de afwaardering van de waarde van de ondernemingen door de crises. Hierdoor verwachte onenigheid met de ondernemers vanwege emotionele inschatting van de verwachte waarde i.t.t. tot de realiteit. Daarnaast betreft het een complexer proces met extra kosten etc. Kortom voorlopige conclusie minder geschikt.

Moet de aandeelhoudersinstructie eventueel aangepast worden?
- De tot stand koming hiervan was een langdurig proces. De vraag is of het wenselijk is om dit nogmaals te gaan doen. Geniet zeker niet de voorkeur. Het nieuwe product kan naar verwachting binnen de huidige kaders worden ontwikkeld waardoor er naar verwachting ook geen problemen zijn met EZK.

Afspraak:
- [redacted] gaat in gesprek met [redacted] en [redacted] en komt met een planning.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e @fryslan.frl

provinsje fryslân
provincie fryslân
Tweebaksmarkt 52 (bezoekersadres)
Postbus 20120, 8900 HM Leeuwarden
www.fryslan.frl

<< Disclaimer >>

Persoansgegevens en privacy
De provinsje Fryslân giet sekuer mei jo persoansgegevens om en hannelet neffens de Algemene verordening gegevensbescherming en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming. Lês hjir ús Privacyferklearring.

Persoonsgegevens en privacy
De provincie Fryslân gaat zorgvuldig om met uw persoonsgegevens en handelt overeenkomstig de Algemene verordening gegevensbescherming en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming. Lees hier onze Privacyverklaring.

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Groeien begint hier.

Addendum bij meerjarenplan en jaarplan

26 februari 2021

Opmerkingen en vragen van EZK

Opmerkingen en vragen
staan *schuingedrukt*

Ontwikkelen: De ROM's leveren een bijdrage aan de uitvoering van de Kennis- en Innovatieagenda's (KIA's). In het jaarplan ontbreekt een toelichting over welke activiteiten de NOM van plan is te leveren in de uitvoering van de KIA's. Is het mogelijk om dit aan te vullen?

- De NOM neemt namens de ROM's het onderdeel Veiligheid voor haar rekening:
  - De NOM neemt (evenals de andere ROMs) een reactieve positie in richting KIA's. De reden daarvoor is dat de meeste programma's zich (nog) in de lagere TRL-regionen bevinden, dus nog ver van valorisatie. Met de KIA veiligheid is afgesproken dat we concrete vragen doorgeleiden naar het MKB. Voorwaarden daarvoor zijn: de vragen moeten echt concreet en helder zijn en er moet voor het MKB ook een duidelijke kans zijn op omzet binnen afzienbare termijn. Wij coördineren dat ook richting andere ROM's
  - Wij brengen regionale clusters op het gebied van Cybersecurity en –safety in contact met de KIA's zodat zij via die weg een rol kunnen claimen in de ontwikkelagenda.

De ROM's werken steeds meer samen met elkaar, wat uiteraard positief is. Wat in het jaarplan niet duidelijk naar voren komt is de samenwerking met de overige ROM's. Hoe haakt de NOM hier op aan, zoals de gezamenlijke programma's AI en Food?

- De samenwerking met de andere ROM's vindt plaats op verschillende fronten:
  - Investor- en Market Readiness, evenals het Corona Rebuild Programma, wordt gezamenlijk met de ROM's uitgevoerd en opgepakt.
  - AI coalitie Noord wordt voorbereid als onderdeel van de landelijke AI coalitie. Het Noorden zal zich hierbij richten op het onderwerp MKB.
  - Food: we zitten samen met de andere ROM's in het project "Voedselwaarde", concreet is hier het Business Innovation Program Food.
  - Samenwerking met OostNL en Horizon op met name FDI in de regio Zwolle.

- Heel in het algemeen hebben de ROM's afgesproken een aantal Missies gezamenlijk op te pakken. Hoe we dat gaan doen moet nog worden uitgewerkt. Het gaat dan bijvoorbeeld over MedTech, AI, Eiwittransitie en Future Farming, Waterstof, Smart Industry en Circulaire Maakindustrie, Digitalisering. Dit is in lijn met de programma's die we in Noord-Nederland zelf ontwikkelen (slide 6). We doen zelf de ecosysteemontwikkeling in eigen regio, knopen deze (en ook projecten) wel landelijk aan elkaar.

Opmerkingen en vragen van EZK

Opmerkingen en vragen
staan *schuingedrukt*

In het jaarplan ontbreekt een stuk over de interne organisatie, het HR beleid, de verwachte groei in FTE. Graag zou ik hier een verdieping in willen zien, dit omdat de eerste indruk is dat de personeelskosten vrij hoog zijn begroot. Ik ben daarnaast ook benieuwd naar de kosten per FTE.

- In 2020 hebben we afscheid genomen van de interne HR-functionaris en zijn we overgegaan tot externe inhuur om een breder spectrum HR-diensten beschikbaar te hebben. We werken aan een nieuwe HR-strategie op basis van de strategie en het meerjarenplan. We willen dit graag bespreken in het volgend kwartaaloverleg.
- In de begroting 2021 is één vacature opgenomen (1 fte). De begrote personeelskosten 2021 zijn t.o.v. de begroting 2020 gestegen met € 5.1.1c Daarentegen zijn de gerealiseerde personeelskosten 2020 hoger dan de begrote personeelskosten 2021. Wij denken voor 2021 een juiste inschatting van de personeelskosten te hebben gemaakt.
- Berekening per FTE 2021: begrote directe salariskosten (incl. sociale lasten, pensioenen e.d.): € 5.1.1c miljoen / verwacht aantal fte 2021: 49,64 = € 5.1.1c per fte. Hierbij hebben we rekening gehouden met de personeelsleden die op de payroll van de NOM staan, maar exclusief 2,6 fte die namens derden zijn ingehuurd en volledig worden doorbelast.
- Wij stellen voor om in onze kwartaalgesprekken een nadere toelichting te geven op de salarisontwikkelingen in de afgelopen jaren.

In de begroting staat het ontvangen dividend van volgend jaar zeer laag begroot vergeleken met dit jaar. Hoe komt het dat de dividendopbrengsten in de komende jaren met ongeveer 5.1.1c miljoen euro lager begroot worden? Ik zie hier graag een begeleidende tekst over in jaarplan, of ontvang terugkoppeling per mail indien dit jullie voorkeur geniet.

- Dit betreft het wegvallen van een jaarlijkse dividenduitkering van onze vaste 'dividendbrenger'. De financiële vooruitzichten nopen het bedrijf om dividenduitkeringen uit te stellen.

Opmerkingen en vragen van EZK

Opmerkingen en vragen
staan *schuingedrukt*

In het verlengde hiervan; in het MJP wordt toegewerkt naar een sluitende begroting, terwijl winst maken natuurlijk ook een doel op zich is. Wordt er nu bewust uitgegaan van voorzichtig ingeschatte opbrengstcijfers zodat het in de toekomst alleen maar kan meevallen?

- NOM: Bij het opmaken van onze begroting wordt er uitgegaan van de kennis die wij op dat moment bezitten. Op basis van deze kennis wordt er een realistische inschatting gemaakt. Door onvoorziene ontwikkelingen kunnen resultaten door het jaar heen positiever uitvallen dan begroot. Dit hebben we geprobeerd in te schatten middels een optimistisch en pessimistisch scenario. De verkoop van 'Onderneming D' is bijvoorbeeld meegenomen in de optimistische begroting.

Op pagina 34 worden de doelstellingen van 2021 toegelicht. Bij KPI ontwikkelen wordt enkel investeringsvolume genoemd en het aantal projecten dat de NOM wil realiseren wordt niet genoemd. Graag ook het aantal te realiseren projecten noemen.

- Wij vinden dat niet zo'n relevante indicator in relatie tot onze strategie. Daarin is de hoofdmoot ecosysteemontwikkeling, in tegenstelling tot collega-ROM's waar ook veel kleinere (EFRO-)projecten worden opgezet. Beter is wellicht het aantal betrokken ondernemingen als indicator te nemen.

Opmerkingen en vragen van Drenthe, Fryslân en Groningen

Opmerkingen en vragen
staan *schuingedrukt*

De NOM pakt onderwerp circulair beperkt op; alleen bij landbouw wordt het specifiek genoemd. Wel termen als groene grondstoffen en green economy. Vanuit de RIS en ook vanuit onze eigen Koers pakken we dit breder op. Vraag collega: 'Waarom deze beperking en betekent dat indien MKB'er een omslag wil gaan maken richting circulariteit, in producten en diensten, niet kan worden ondersteund?' De verbinding met VCF en NICE is ook niet zichtbaar in het plan. Hoewel deze verbinding misschien nog niet zo sterk is, zouden we daar wel naar moeten streven de komende jaren.

- We pakken circulair zeker niet beperkt op, benoemen het allen niet zo concreet. Circulariteit maakt deel uit van alle drie grote programma's:
  - Chemport Europe: duurzame en herbruikbare plastics en groene grondstoffen
  - AgroFood & Health: kringlooplandbouw is hier een onderdeel van
  - Smart Industry: de volgende stap (Green Economy, Industry 5.0)
- Overigens hebben we wel contacten met NICE en VCF maar zijn we niet onder de indruk van hun slagkracht en hun impact.
- Een MKB'er die de omslag wil maken naar circulair kan bij ons zeker terecht, waarbij we natuurlijk primair kijken of we hem bij een programma kunnen aansluiten!

Ik mis de aansluiting met onze eigen eerstelijns organisatie IBDO. Het programma IBDO richt zich nu specifiek op de thema's uit de Drentse economische koers Samen, slim en groen met impact. Deze thema's komen terug in de uitvoering van het programma, maar zitten ook bij de NOM. Over deze samenwerking (en ook ervoor zorgen dat er geen dubbele dingen gebeuren, maar beide partijen elkaar versterken) zou wel iets gezegd moeten worden in het MJP.

- IBDO en YnBusiness zijn belangrijke partners voor ons en in NOM 2.0 (dat we nu een het uitwerken zijn) zal dat belang nog groter worden. Dit geldt ook voor EBG en de opvolger die daarvoor momenteel wordt opgezet.

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e , 5.1.2e 5.1.2e @fryslan.frl]; 5.1.2e , 5.1.2e [5.1.2e @fryslan.frl]; 5.1.2e @provinciegroningen.nl[5.1.2e @provinciegroningen.nl]; 5.1.2e (5.1.2e)'[5.1.2e @minezk.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Mon 3/1/2021 2:36:54 PM
Subject: Brief Fondsversterking
Received: Mon 3/1/2021 2:37:05 PM
20210301 Brief Fondsversterking aan Provincies.pdf

Goedemiddag allen,

In de bijlage vinden jullie de nieuwe gewijzigde brief inzake de fondsversterking. De geplaatste opmerkingen en aandachtspunten zijn ons inziens zo veel mogelijk verwerkt.
Hopelijk biedt deze versie de aanknopingspunten om de volgende stappen binnen de verschillende Provinciehuizen te maken.

Zoals jullie waarschijnlijk reeds hebben gezien staat er op 10 maart een vervolgafspraak gepland om dit stuk en de volgende stappen met elkaar te bespreken.
Hopelijk tot dan!

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 6

Concept (ID 311030)

MEMO GEZ OVERLEG 8 MAART 2021

Aan	: Noordelijke EZ gedeputeerden
Afschrift	: Noordelijke hoofden EZ
Van	: 5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e
Datum	: 2 maart 2021
Onderwerp	: Meerjarenplan 2021-2024 en jaarplan 2021 NOM

Vraag:

- **Hebben de gedeputeerden nog opmerkingen of aanvullingen op het meerjarenplan en jaarplan NOM?**
- **Instemmen met het organiseren van een overleg met EZK waarin de NOM het Meerjarenplan toelicht? (voor Corona was dit gebruikelijk)**

Inleiding

Rond de zomer van 2020 is het Strategisch Kader voor de NOM ontwikkeld. Dit kader geeft richting aan de activiteiten van de NOM en de samenwerking met haar opdrachtgevers/aandeelhouders.
Uit het strategisch kader zijn bijgevoegd Meerjarenplan 2021-2024 en jaarplan 2021 ontstaan. Deze plannen zijn op 23 december 2020 door de noordelijke provincies ontvangen. Beide plannen zijn al vastgesteld door de RvC van de NOM. Echter was ambtelijk afgesproken dat de concept versies eerst nog voor een 'rondje' ambtelijk commentaar langs de EZ-afdelingen van de drie provincies zouden gaan, en vervolgens (na verwerking eventueel commentaar) via HEZ naar GEZ. Pas daarna vaststelling van het meerjarenplan en jaarplan. De provincies houden vast aan dit proces en leggen beide plannen nu voor aan de GEZ. Uit het ambtelijk commentaar op het meerjarenplan (van zowel EZK als provincies) is nog een Addendum (zie bijlage) ontstaan, welke wordt toegevoegd aan het meerjarenplan.
Ons voorstel is om het meerjarenplan toe te laten lichten door de NOM is een bestuurlijk overleg met EZK. Voor corona werd dit regelmatig georganiseerd en EZK heeft aangegeven de behoefte te hebben om gezamenlijk een klap te geven op het meerjarenplan als opdrachtgevers van de NOM.

Kernpunten meerjarenplan

In plaat van ‘losse’ projecten gaat de NOM zich meer focussen op grotere programma’s waarin zowel Business Development als acquisitie en financiering een rol hebben. Door zo gericht te innoveren, acquireren en financieren, wordt de gehele keten versterkt. Chemport is hier een goed voorbeeld van. Deze programma’s worden georganiseerd op de thema’s: Gezonder, Duurzamer en Slimmer (zelfde als in Strategisch Kader). Een vierde (nog deels te ontwikkelen) thema i.v.m. de coronacrisis is Wendbaarder.

Financiën

Voorheen werd jaarlijks €408.333,-- per provincie voor de activiteiten van de NOM beschikbaar gesteld in de vorm van een boekjaarsubsidie. Jaarlijks had de NOM een tekort op het ontwikkelbedrijf van rond de €800.000-€900.000 wat via het Drentse potje ‘exploitatietekort’ (ontstaan uit de

aandelendeal) werd betaald, Dit budget is nu zo goed als op, waardoor de NOM de jaarlijkse subsidieaanvraag voor 2021 heeft verhoogd naar €650.000,-- per provincie.
De provincies willen kijken of het mogelijk is om de middelen voor vier jaar in één keer te reserveren.

Vervolgstappen

- Meerjarenplan en jaarplan definitief laten maken door de NOM
- Overleg plannen met GEZ en EZK en NOM voor toelichting meerjarenplan
- Besluitvorming binnen provincies over toekenning jaarlijkse subsidie.
- Meerjarenplan vaststellen in AvA van april 2021

To: 5.1.2e 5.1.2e | 5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Tue 3/9/2021 12:27:43 PM
Subject: RE: Voorbereiding gesprek EZK en NOM over brief fondsversterking
Received: Tue 3/9/2021 12:26:00 PM

Hoi 5.1.2e,

Goed dat je er nog naar hebt kunnen kijken. Laten we dit meenemen. Mijn belangrijkste punt is de instandhoudingseis. Voor de 5.1.2b,5.1.2i 5.1.2b,5.1.2i Er zit dan ook geen plus op in de vorm van een soort van marge ofzo. Het moet niet zo zijn dat nu risicovoller het geld ingezet kan worden vanwege de succesvolle exit.

En inderdaad moeten we naar mijn idee ook geen aparte fondsen in het leven roepen. Ik denk dat dat ook niet de bedoeling is (had het idee dat het een soort van een globale indeling is van hoe gelden inzetten), maar laten we naar nog maar even goed naar vragen.

5.1.2e en 5.1.2e hebben ook goed naar de brief gekeken, dan kunnen wij dat mooi ondersteunen ☺

Tot vanmiddag

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592- 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 9 maart 2021 11:48
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: FW: Voorbereiding gesprek EZK en NOM over brief fondsversterking

Hoi 5.1.2e,

Hierbij mijn opmerkingen ten aanzien van de brief van de NOM. Ik heb één opmerking in de brief zelf gezet (tekstueel). Mijn inhoudelijke opmerkingen staan hieronder:

- Volgens mij geeft de brief duidelijk weer wat de NOM met het geld (ongeveer) wil gaan doen (p. 2 en 3):
  - Herstelproducten: Wel een prima verhaal. Eén kanttekening: ze willen o.a. de bedrijven die al een COL hebben gehad en extra financiering nodig hebben met dit geld helpen. Echter zijn er maar weinig Drentse bedrijven die een COL ontvangen hebben. Dus dit is voor ons niet een sterk argument. Gelukkig zijn er meer doelgroepen voor dit geld.
  - Reguliere investeringen verhogen van €12 naar €18 mln: prima ambitie. De vraag is of het haalbaar is.
  - Cofinancier Europese gelden: de bedrijven moeten dus gefinancierd worden door de Nom zodat zij kunnen investeren in de Europese projecten. Dit staat nu wel goed uitgelegd in de brief. Ik vraag me wel af of in de praktijk bedrijven dit willen. Het is 'duur' geleend geld voor innovatie.
  - Nieuwe kansen oppakken: incubator mooi idee. Ook het acquisitiefonds zien we met belangstelling tegemoet.
- De tabel op pagina 4:
  - Onderdeel 2: Henk Brink wil geen aparte fondsen. En waarom wel een energiefonds en geen Life Science fonds

bijvoorbeeld? De NOM heeft toch meer speerpunten dan alleen de groene/duurzame doelen? Op deze vraag moeten we wel voorbereid zijn.

- Instandhoudingseis: wat staat hier nu precies? Houden ze alleen het doelvermogen excl. opbrengsten 5.1.2b,5.1.2i in stand?

Vervolgstappen: tijdens het overleg met NOM en GEZ (19 maart) deze brief agenderen. Dit is het verhaal. De vraag is of EZ gedeputeerden dit willen of niet..

Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>
Verzonden: maandag 8 maart 2021 11:57
Aan: 5.1.2e , 5.1.2e 5.1.2e @fryslan.frl) < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>
Onderwerp: Voorbereiding gesprek EZK en NOM over brief fondsversterking

Beste allemaal,

Aanstaande woensdag van 10.00 tot 11.00 uur staat een overleg met EZK en de NOM gepland over de fondsversterking van de NOM en bespreken we de aangepaste brief. Ter voorbereiding hierop delen wij onze opmerkingen bij de brief. Ons voorstel is dat we aanstaande woensdag al onze vragen nog stellen, (mogelijk) nog aanpassingen worden gedaan en dat we dan de brief voorleggen aan de gedeputeerden. Een optie is om dit dan te bespreken op de ingeplande afspraak op 19 maart met 5.1.2e 5.1.2e a.s.. om de vaart erin te houden. Dit moeten we dan even aan de NOM voorleggen.

Groet 5.1.2e

Op onze website kunt u lezen welke dienstverlening u van ons mag verwachten.
https://www.provinciegroningen.nl/servicenormen/

To: 5.1.2e @provinciegroningen.nl'[5.1.2e @provinciegroningen.nl]; Rouwe, Sander de (5.1.2e @fryslan.frl)[5.1.2e @fryslan.frl]; Henk Brink[5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e , 5.1.2e 5.1.2e @fryslan.frl]; 5.1.2e @fryslan.frl'[5.1.2e @fryslan.frl]; 5.1.2e @provinciegroningen.nl'[5.1.2e @provinciegroningen.nl]; 5.1.2e @provinciegroningen.nl'[5.1.2e @provinciegroningen.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]; 5.1.2e 5.1.2e @provinciegroningen.nl]; 'secr_gs_rouwe' 5.1.2i @fryslan.frl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Thur 3/11/2021 12:51:07 PM
Subject: Brief versterking fondsvermogen ROM's
Received: Thur 3/11/2021 12:51:19 PM
20210310 Brief Fondsversterking aan Provincies.pdf

Geachte heren Gedeputeerden,

In de bijlage een brief waarnaar wij u voor de inhoud kortheidshalve verwijzen.
Deze brief zal onderwerp van gesprek zijn tijdens het overleg dat wij op 19 maart a.s. met u hebben ingepland.

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
Woensdagmiddag en donderdagochtend afwezig

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 5.1.2e

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 7

Concept (ID 311030)

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e , van[5.1.2e @fryslan.nl]; 5.1.2e @fryslan.frl'[5.1.2e @fryslan.frl]; 5.1.2e [5.1.2e @provinciegroningen.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Fri 3/19/2021 11:13:12 AM
Subject: RE: stukken Gelderland Oost NL
Received: Fri 3/19/2021 11:13:16 AM

Dank voor de stukken 5.1.2e . Ik had ze inmiddels ook al en heb deze week ook gehad met ambtelijke collega's van de provincie Overijssel en Limburg.
Hieronder een deel van mijn correspondentie met een collega van de provincie Overijssel:

"Wij hebben vooruitlopend op het definitief worden van de regeling van EZK al middelen gevraagd bij PS. Dat was dus al geregeld. Gelderland heeft achteraf de wensen en bedenkingen procedure doorlopen bij PS. Dat ging ook redelijke soepel. De middelen worden inderdaad op een reguliere wijze ingezet zonder apart producten of werkwijzen. Financiële ruimte was in eerste instantie niet zo heel groot bij Oost NL, ware het niet dat zij eind vorig jaar een participatie heel goed hebben verkocht. Dat heeft ze meer armslag gegeven. Wij hebben de extra kapitaalstorting toch wel willen doorzetten."

Bij LIOF en de provincie Limburg zijn ze nog niet zover. Limburg wil inzetten op meer risicodragende financiering in de vroege fase en de kapitaalstorting gebruiken om dit risico af te dekken. Hierover is EZK nu ook met Financiën in gesprek. Als je het mij vraagt niet volgens de aandeelhoudersinstructie.

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 19 maart 2021 09:54
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.nl>; 5.1.2e @fryslan.frl' < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>
Onderwerp: stukken Gelderland Oost NL

Goedemorgen allemaal,
Toch even gezocht naar de motivatie om kapitaal te storten in Oost NL. Hierbij de stukken van Gelderland. Worden we niet veel wijzer van..... Het lijkt er trouwens op dat ze een iig een gedeelte als covid-last opnemen gezien de omschreven dekking.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592- 5.1.2e

Op onze website kunt u lezen welke dienstverlening u van ons mag verwachten.
https://www.provinciegroningen.nl/servicenormen/

To: 5.1.2e 5.1.2e | 5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Tue 3/23/2021 10:03:56 AM
Subject: RE: Memo terugploegkorting
Received: Tue 3/23/2021 10:02:00 AM

Hoi 5.1.2e,
Misschien nog toevoegen dat de provincie Drenthe t.b.v. de verantwoording richting het rijk in haar jaarrekening elk jaar de stand van de nog niet bestede middelen opneemt, zoals dat destijds met het ministerie is afgesproken.

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 23 maart 2021 10:49
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: Memo terugploegkorting

Hoi 5.1.2e,

Zie memo in de bijlage. Ik ontvang graag van jou nog even de laatste stand van zaken van de bedragen. Ik kan ze er in zetten, maar je mag het er ook in plakken/verwerken. Kijk maar wat handig is.

Groeten, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl
5.1.2e
0592 – 5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

MEMO

Aan	:	Hoofden EZ Groningen, Friesland en Drenthe
Afschrift	:	
Van	:	5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e
Datum	:	23-3-2021
Onderwerp	:	Overzicht terugploegkorting

Advies/Vraag:
Dit memo geeft antwoord op de vragen van de HEZ m.b.t. de terugploegkorting:

1. De HEZ ontvangen graag een memo met daarin opheldering over het ontstaan en een stand van zaken op de (deel)budgetten Terugploegkorting;

Wat is de terugploegkorting?
In 2016 is de NOM-aandelentransactie tussen het Rijk en de drie noordelijke provincies afgerond. De aandeelhouders hebben gezamenlijk een overeenkomst opgesteld om de aandelenoverdracht en bijbehorende afspraken te formaliseren en notarieel vast te leggen. Eind 2016 zijn deze stukken door alle aandeelhouders ondertekend. De waarde van het over te dragen aandelenpakket bedraagt, op basis van de jaarrekening NOM 2015 inclusief de daarin opgenomen informatie over de benaderde marktwaarde van de participatieportefeuille, € 64.441.860.

Onderdeel van de aandelentransactie is de afspraak dat 40% van de overwaarde (= meerprijs boven de nominale waarde per aandeel) voor Noord-Nederland beschikbaar blijft. Bij de berekening van de waarde van de NOM ten behoeve van de aandelentransactie bedraagt de terugploegkorting € 19.401.530,-. Over de besteding en verantwoording zijn in de 'Overeenkomst' een aantal afspraken gemaakt:

- De terugploegkorting wordt gestort op de rekening van en beheerd door de provincie Drenthe, is rentedragend en maakt onderdeel uit van de jaarrekening (art. 6 en 7i).
- Het Rijk en de provincies bepalen gezamenlijk aan welke doelen / projecten het investeringsbedrag zal worden besteed (art. 7ii).
- De provincie Drenthe verantwoord jaarlijks voor 31 maart aan EZK de besteding van de bedragen en projecten (art. 7iii en 7 iv).

In het EZ-gedeputeerdenoverleg d.d. 27 september 2016 is besloten het beschikbare bedrag aan terugploegkorting te verdelen over de drie provincies. Daarbij wordt uitgegaan van vier gelijke delen: een noordelijk deel en een deel specifiek per provincie dat ruimte biedt voor eigen invulling. Dit betekent dat, uitgaande van de hoogte van de terugploegkorting bij de aandelentransactie (i.c. € 19.401.530), per provincie een bedrag beschikbaar is van € 4.850.382,50.

5.1.1c,5.1.2b,5.1.2i

[redacted]

Huidige stand van zaken

Noordelijk deel (€ 4,85 miljoen)	
Top Dutch Campagne 2018/2019	€ 1.200.000,00
Cofinanciering MIT 2018	€ 3.000.000,00
Grondstofstromenanalyse Circulaire economie	€ 400.000,00
Aanjaagbudget Circulaire Economie 2021	*€ 250.000,00 (moet nog besluit genomen worden)*
TOTAAL	**€ 4.850.000,00 (nog niet alles is daadwerkelijk besteed)**
resteert	**€ 382,50**

Deel Groningen	
Acquisitie	€ 4.000.000,00
TOTAAL	**€ 4.000.000,00 (waarvan € 250.000,00 nog niet is opgevraagd bij Drenthe)**
resteert	**€ 850.382,50**

Deel Friesland (€ 4,85 miljoen)	
Voucherregeling MKB	€ 1.980.000,00
Circulaire economie	€ 700.000,00
Economische structuurversterking	€ 2.170.000,00
TOTAAL	**€4.850.000,00 (waarvan €100.000,00 nog niet is opgevraagd bij Drenthe)**
resteert	

Deel Drenthe (€ 4,85 miljoen)	
(nog niets besteed)	-
TOTAAL	**-**
resteert	**€ 4.850.382,50**

Verantwoording naar EZ
Mondeling is vanuit de HEZ in 2018 de mededeling gedaan dat de lijn is om EZK niet proactief te informeren over de besteding van de terugploegkorting. Een besluit hierover is niet in een ambtelijk of bestuurlijk verslag vastgelegd. Dit gaat in tegen de overeenkomst, waarin is afgesproken gezamenlijk te bepalen hoe het geld besteed wordt. Eind 2019 is EZK geïnformeerd over de stand van zaken met de (informele) afspraak elkaar op de hoogte te houden en vooraf aan een nieuwe besteding EZK te informeren.
De provincie Drenthe neemt wel t.b.v. de verantwoording richting het rijk in haar jaarrekening elk jaar de stand van de nog niet bestede middelen op, zoals dat destijds met het ministerie is afgesproken.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 92

Reeds openbaar:
(https://www.noordelijkerekenkamer.nl/download/20210322-eindrapport-drenthe-def.pdf/8115e29825a0d0455ba6d7757d6e2b91)

Algemene Vergadering Van Aandeelhouders 2020

Notulen van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van de N.V. NOM, Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland.

Aandeelhouders

Namens de Staat der Nederlanden:	de heer 5.1.2e
	de heer 5.1.2e
Namens de provincie Groningen:	de heer IJ. Rijzebol
	de heer 5.1.2e
Namens de provincie Fryslân:	de heer S. de Rouwe
	de heer 5.1.2e
Namens de provincie Drenthe:	de heer H. Brink
	mevrouw 5.1.2e

In samenspraak met de president-commissaris de heer 5.1.2e en de suggestie die tijdens het vooroverleg met de aandeelhouders op 17 maart 2020 is gedaan, heeft de geplande aandeelhoudersvergadering van 10 april 2020, schriftelijk plaatsgevonden.
Dit alles conform artikel 28.1 van de Statuten.

5.1.2e 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@minezk.nl>
Verzonden: vrijdag 10 april 2020 13:49
Aan: 5.1.2e 5.1.2e
Onderwerp: Re: schriftelijk akkoord EZK op AvA agenda punten NV NOM d.d. 10 april 2020

Klopt, dat is typo. Het moet 2018 zijn.

Gr 5.1.2e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 10 apr. 2020 om 12:34 heeft 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl> het volgende geschreven:

Dag 5.1.2e

Bedankt voor je mail.
Bij 3 staat tussen haakjes 2017. Dit moet toch 2018 zijn?

Groeten 5.1.2e

Van: Dina Boonstra <5.1.2e@nom.nl>
Verzonden: vrijdag 10 april 2020 10:52
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>
Onderwerp: FW: schriftelijk akkoord EZK op AvA agenda punten NV NOM d.d. 10 april 2020

Van: 5.1.2e 5.1.2e
Verzonden: vrijdag 10 april 2020 10:52:10 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen
Aan: 5.1.2e
CC: 5.1.2e 5.1.2e Waasdorp, drs. P.M. (Pieter); 5.1.2e; Secretariaat O
Onderwerp: schriftelijk akkoord EZK op AvA agenda punten NV NOM d.d. 10 april 2020

Beste 5.1.2e en 5.1.2e

Het Ministerie van EZK gaat als aandeelhouder akkoord met onderstaande punten van de schriftelijke Algemene Vergadering van Aandeelhouders van NV NOM.

Oorspronkelijk stond de AvA voor 10 april ingepland. De normale overhandiging van de getekende volmacht/brief ontbreekt nog, maar die hoop ik snel na te sturen, zodra ik en mijn directeur weer fysiek op kantoor kunnen zijn. Mijn directeur Pieter Waasdorp zal deze namens de Staatssecretaris ondertekenen.

2. notulen ava 26 april 2019
3. het vaststellen van het jaarverslag en de jaarrekening 2019. Over 2019 heeft de NOM een resultaat geboekt van -/- € 5.250.000 (2017: € 661.639).

4. resultaatsbestemming; verlies ten laste van Eigen Vermogen brengen
5. decharge directie NOM
6. decharge RvC NOM
7. vaststelling reglement en profielschets RvC en reglement IC
8. herbenoeming met 2 Investeringscommissie (IC) leden
9. benoeming externe accountant

Hopelijk kunnen we elkaar in de toekomst weer eens in levende lijve treffen. Veel succes met het helpen van jullie portfolio bedrijven met het beheersen van de gevolgen van de Corona crisis.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Afdeling Financiering en Deelnemingen
Directie Ondernemerschap
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

5.1.2e
5.1.2e @minezk.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

4 - 6

Duplicaat (ID 310782)

provinsje fryslân
provincie fryslân

postbus 20120
8900 hm leeuwarden
tweebaksmarkt 52
(058) 292 59 25

www.fryslan.frl
provincie@fryslan.frl
www.twitter.com/provfryslan

N.V. NOM Investerings- en
Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-
Nederland
t.a.v mevrouw [redacted]
Postbus 424
9700 AK GRONINGEN

Leeuwarden, 07 april 2020
Verzonden, 17 APR. 2020

Ons kenmerk : 01754813
Afd./Opgave : Financien en personeelszaken
Behandeld door : [redacted]

Onderwerp : Schriftelijke aandeelhoudersvergadering NOM NV d.d.10 april 2020

Geachte mevrouw Boonstra, Beste Dina!

Hierbij deel ik u mee dat GS, als Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) van NOM NV namens aandeelhouder de provincie Fryslân, in de vergadering van zeven april jongstleden op basis van de AvA agenda met bijlagen die we op 27 maart 2020 van u per mail hebben ontvangen hebben ingestemd met uw voorstel op de volgende onderdelen:

- Jaarverslag en jaarrekening 2019 van de NOM NV zoals u is bijgevoegd als bijlage 2. Dit is onder voorwaarde dat de jaarrekening en jaarverslag ondertussen niet materieel zijn gewijzigd en is voorzien van de goedkeuring door de accountant;
- Het resultaat 2019 ten laste te brengen van de algemene reserve. We gaan er daarbij vanuit dat u hierbij overige reserves bedoeld i.p.v. algemene reserves;
- Decharge te verlenen aan de directie en raad van commissarissen voor het in 2019 gevoerde beleid. Eveneens onder voorwaarde dat de jaarrekening is voorzien van de goedkeuring door de accountant;
- Reglement en profielschets Raad van Commissarissen;
- Reglement en profielschets Investeringscommissie;
  We nemen aan dat u met de verwijzing naar artikel 17, derde lid van de Statuten het tweede lid bedoeld. We gaan er vanuit dat de in 2016 vastgestelde "Voorstel beloning Raad van Commissarissen en Investeringscommissie NV NOM" wordt aangepast aan het nieuwe reglement van de Investeringscommissie;

0571 311062

- Herbenoeming van de leden in de Investeringscommissie mevrouw 5.1.2e en de heer 5.1.2e
- Benoeming externe accountant Accon AVM als externe accountant voor het boekjaar 2020.
  We hebben van u begrepen dat dit ook tevens het laatste jaar is. We verzoeken u tijdig met een voorstel te komen voor een externe accountant voor de boekjaren 2021 en verder.

Wij hopen u daarmee voldoende te hebben ingelicht.

drs. A.A.M. Brok,

5.1.2e

Commissaris van de Koning in de provincie Fryslân

buiten verzoek

Ons kenmerk: 01754813

provinsje fryslân

provincie groningen

Aan N.V. NOM
t.a.v. mevrouw D. Boonstra
Postbus 424
9700 AK GRONINGEN

Datum	:	7 april 2020
Documentnr.	:	2020-033406/15/A.7.5
Dossiernummer	:	K3456
Behandeld door	:	5.1.2e
Telefoonnr.	:	(050) 5.1.2e
Antwoord op	:	
Bijlage	:	Geen
Onderwerp	:	Schriftelijke besluitvorming aandeelhoudersvergadering N.V. NOM

Geachte mevrouw Boonstra ,

Op 27 maart j.l. ontvingen wij de agenda en vergaderstukken voor de aandeelhoudersvergadering van de N.V. NOM. 10 april 2020. In onze vergadering van 7 april 2020 hebben wij als aandeelhouder van de N.V. NOM ten aanzien van deze stukken als volgt besloten:

- In te stemmen met vaststelling van de notulen van de AvA van 26 april 2019.
- In te stemmen met vaststelling van jaarverslag en de jaarrekening over 2019.
- In te stemmen met het voorstel het resultaat over 2019 ten laste te brengen van de overige reserves.
- In te stemmen met het verlenen van decharge aan de directie voor het gevoerde beleid.
- In te stemmen met het verlenen van decharge aan de Raad van Commissarissen voor het toezicht op het gevoerde beleid.
- In te stemmen met vaststelling van de aangepaste profielschets van de Raad van Commissarissen.
- In te stemmen met vaststelling van het gewijzigde reglement van de investeringscommissie
- In te stemmen met herbenoeming van de heer 5.1.2e als voorzitter van de Investeringscommissie voor een periode van vier jaar.
- In te stemmen met herbenoeming van de mevrouw 5.1.2e als lid van de Investeringscommissie voor een periode van vier jaar.
- In te stemmen met benoeming van Accon AVM als externe accountant voor het boekjaar 2020.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

5.1.2e , voorzitter

5.1.2e , secretaris.

Martinikerkhof 12 | 9712 JG Groningen
Sint Jansstraat 4 | 9712 JN Groningen
Postbus 610 | 9700 AP Groningen
Telefoon | 050 316 4911
www.provinciegroningen.nl | info@provinciegroningen.nl

De provincie Groningen werkt volgens normen die zijn vastgelegd in een handvest voor dienstverlening. Dit handvest vindt u op onze website of kunt u opvragen bij de afdeling Bestuur, Juridische Zaken & Communicatie: 050 3164160. BTW: NL0019.32.822.B01 / KvK: 01182023 / IBAN: NL84 ABNA 0446 0456 91 / BIC: ABNANL2A

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e , 5.1.2e [5.1.2e @fryslan.frl]; 5.1.2e , 5.1.2e (5.1.2e @fryslan.frl)[5.1.2e @fryslan.frl]; 5.1.2e @provinciegroningen.nl[5.1.2e @provinciegroningen.nl]; 5.1.2e @provinciegroningen.nl[5.1.2e @provinciegroningen.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Fri 3/26/2021 3:05:46 PM
Subject: Hernieuwde versie brief fondsversterking
Received: Fri 3/26/2021 3:06:02 PM
20210326 Brief Fondsversterking aan Provincies.pdf
20210326 Brief Fondsversterking aan Provincies incl wijzigingen.pdf

Goedemiddag allen,

De afgelopen dagen hebben we gewerkt aan een nieuwe versie van de brief voor fondsversterking, waarin we zoveel mogelijk van jullie opmerkingen hebben proberen mee te nemen.
We hebben een verduidelijkingsslag proberen te maken en nog verder de nut en noodzaak en risico's proberen toe te lichten.

In de bijlage vinden jullie twee brieven. Eén voor de bespreking met Gedeputeerden en één met, in het geel gearceerd, alle wijzigingen die we hebben doorgevoerd.
Hopelijk biedt deze brief de ontbrekende aanknopingspunten om in eerste instantie de Gedeputeerden te overtuigen.

Ons Secretariaat is ondertussen bezig om een afspraak (na 13 april) tussen NOM Directie en Gedeputeerden in te plannen om de nieuwe brief te bespreken.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T 5.1.2e

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

NOM

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 10

Concept (ID 311030)

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 10

Concept (ID 311030)

AGENDA

Agenda voor de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van NV NOM op 9 april 2021

1. Opening en vaststelling agenda

2. Besluiten AvA van 10 april 2020
   Conform artikel 28, eerste lid van de Statuten heeft de aandeelhoudersvergadering van 10 april 2020 schriftelijk plaatsgevonden.
   De besluiten zijn via een schriftelijke ronde tot stand gekomen. Alle aandeelhouders hebben met de besluiten ingestemd.

3. Jaarverslag en jaarrekening 2020 — Bijlage 1
   Ter vaststelling
   Conform artikel 23, vierde lid van de Statuten worden het jaarverslag en de jaarrekening ter vaststelling voorgelegd aan de algemene vergadering.

4. Resultaatsbestemming
   Ter vaststelling
   Voorgesteld wordt het resultaat 2020 toe te voegen aan de overige reserve.

5. Decharge van de directie
   Ter goedkeuring
   Voorgesteld wordt decharge te verlenen aan de directie voor het in 2020 gevoerde beleid.

6. Decharge Raad van Commissarissen
   Ter goedkeuring
   Voorgesteld wordt decharge te verlenen aan de Raad van Commissarissen voor het toezicht op de directie in 2020.

7. Samenstelling Raad van Commissarissen
   a) Procedure invulling vacature lid Raad van Commissarissen. — Bijlage 2
   b) Afscheid de heer Rabbinge, voormalig voorzitter Raad van Commissarissen. — Bijlage 3
      Voorgesteld wordt een bedankbrief namens de aandeelhouders te sturen.

8. Benoeming externe accountant
   Procedure voor de benoeming van een accountant voor het boekjaar 2021. — Bijlage 4

9. Strategie NOM
   a) Meerjarenplan (ter informatie) — Bijlage 5, 6 en 7
   b) Stand van zaken (ter informatie) — Bijlage 8

10. Rondvraag en sluiting

Groeien begint hier.

Agendapunt 9a

N.V. NOM
Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Correspondentieadres
Postbus 424
9700 AK Groningen

Bezoekadres
Paterswoldseweg 810
9728 BM Groningen

Aanbieder : Directie

Betreft : Meerjarenplan en addendum

Doel bespreking : Vaststellen procesafspraak meerjarenplan

Conform pagina 17 van het Strategisch Kader dient het meerjarenplan in de AvA te worden goedgekeurd. Het plan dat voorligt is echter in de tweede helft van 2020 tot stand gekomen en ook met ambtelijke vertegenwoordigers van de aandeelhouders afgestemd. Vervolgens is het ook op 18 december 2020 goedgekeurd door de RvC van de NOM. Ook het jaarplan voor 2021, dat gebaseerd is op het meerjarenplan is goedgekeurd.

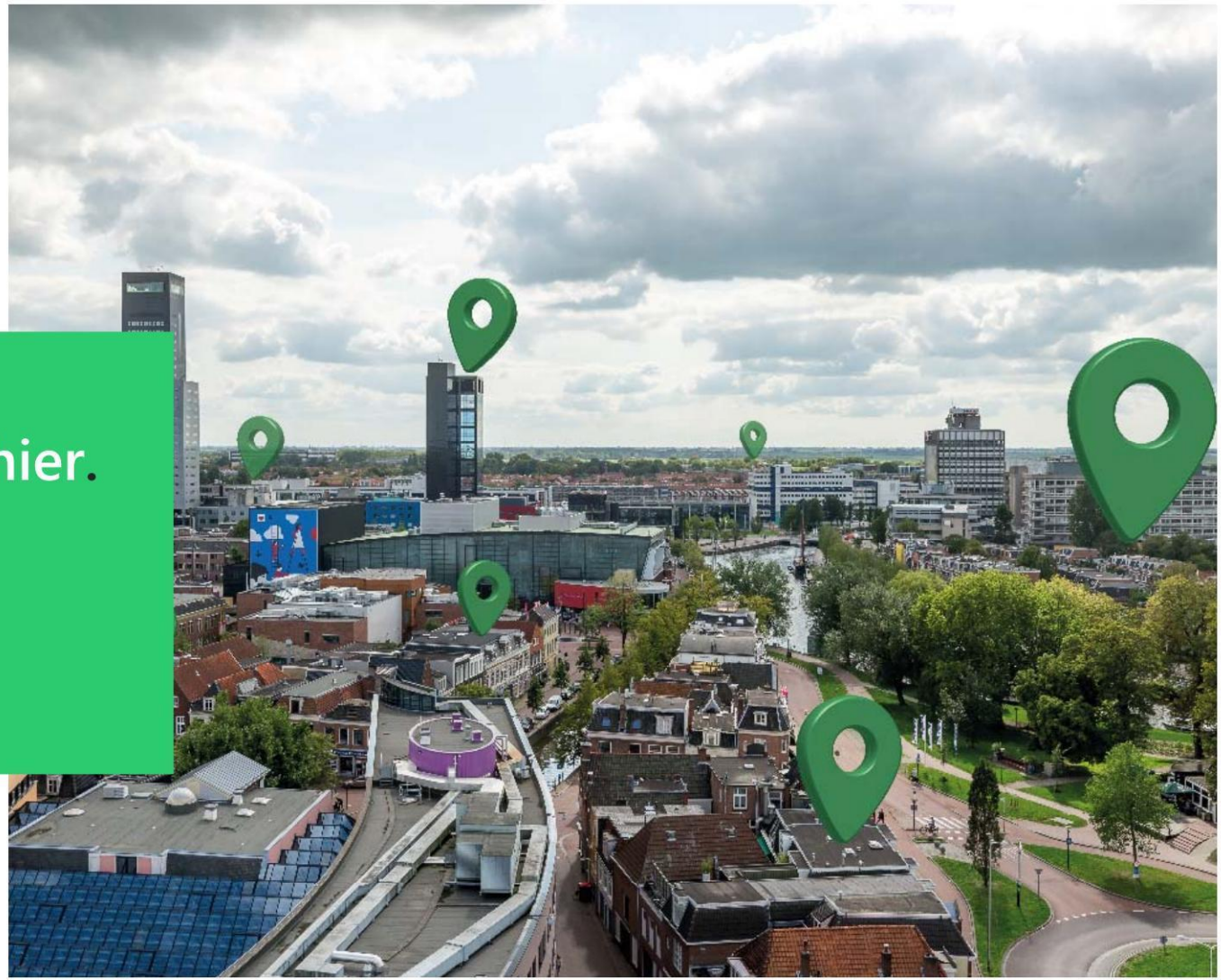
Alles overziend is in het ambtelijke overleg, ter voorbereiding van deze AvA, de volgende procesafspraak voorgesteld:

- Het meerjarenplan 2021-2024 wordt ter informatie aan de AvA voorgelegd.
- Het bestuur van de NOM heeft, daarin gesteund door de RvC, de intentie ieder jaar een update van het meerjarenplan te maken, in dit geval voor de periode 2022-2025.
- Dit wordt tijdig met de ambtelijke vertegenwoordigers van de aandeelhouders afgestemd.
- Deze update van het meerjarenplan zal in de AvA, die op 3 december 2021 gepland staat, en in de daaraan voorafgaande RvC vergadering ter vaststelling worden voorgelegd.

Wij vragen de AvA deze procesafspraak goed te keuren en vast te stellen.

Groeien begint **hier.**

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Groeien begint hier.

Stand van zaken strategie

19 maart 2021

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

De acties uit het strategisch plan...

In de strategie zijn in totaal 8 acties opgenomen die moeten leiden tot meer integratie, focus en tot professionalisering.

De NOM gaat integreren, focusseren en professionaliseren door acht acties

I. Integreren

Loslaten volledige potentieel van NOM op innovatie initiatieven en bedrijven in NNL

1. Ontwikkelen innovatieprogramma's geleid door een business developer en daar volledige kennis, netwerk en middelen op inzetten (vanuit innoveren, investeren en internationaliseren)
2. Integraal aanbieden 'investor ready' en fondsen met één pijplijn voor bedrijven

II. Focusseren

Gefocust inzetten op de kracht van NNL en daaromheen proposities ontwikkelen (proactief) en basis capaciteit om breder aanbod bedrijven te ondersteunen (reactief)

3. Sector communities creëren rondom belangrijke sectoren voor Noord-Nederland en investerings- managers sector specifiek ontwikkelen en inzetten
4. Keuze maken voor max. 4 innovatieprogramma's om parallel te ontwikkelen – *Indien duidelijke kans voor meer innovatieprogramma's duidelijke vraag neerleggen bij aandeelhouders*

III. Professionaliseren

Optimaliseren en versterken van operatie van de NOM binnen de organisatie en in de samenwerking met het ecosysteem in NNL

5. Stroomlijnen van de ideation funnel voor innovatie-programma's (en bedrijven)
6. Stroomlijnen van de exit funnel voor innovatieprogramma's en bedrijven
7. Professionaliseren van financieringsapparaat inclusief andere partijen (zoals SNN)
8. Professionaliseren van communicatie over de NOM en over Noord-Nederland in samen-werking met externe partners

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

De acties uit het strategisch plan...

In de strategie zijn in totaal 8 acties opgenomen die moeten leiden tot meer integratie, focus en tot professionalisering.

De NOM gaat integreren, focusseren en professionaliseren door acht acties

I. Integreren

Loslaten volledige potentieel van NOM op innovatie initiatieven en bedrijven in NNL

1. Zie volgende slide
2. 1 pijplijn: is gestart en werkt inmiddels samen met 8 aan leadgeneratie, dus wat vooraf gaat aan de pijplijn.

II. Focusseren

Gefocust inzetten op de kracht van NNL en daaromheen proposities ontwikkelen (proactief) en basis capaciteit om breder aanbod bedrijven te ondersteunen (reactief)

3. Communities zijn bezig, samenwerking en kennisdeling wordt als positief ervaren.
4. is inmiddels opgenomen in het meerjarenplan

III. Professionaliseren

Optimaliseren en versterken van operatie van de NOM binnen de organisatie en in de samenwerking met het ecosysteem in NNL

5. Zie volgende slide
6. Zie volgende slide: exit funnel voor bedrijven is gemaakt en wordt halfjaarlijks gemonitord en is input voor de begroting
7. Is opgestart: De strate-gische optimalisatie en in kaart brengen van financieringen en subsidies.
8. Loopt. Sterke relatie met 2

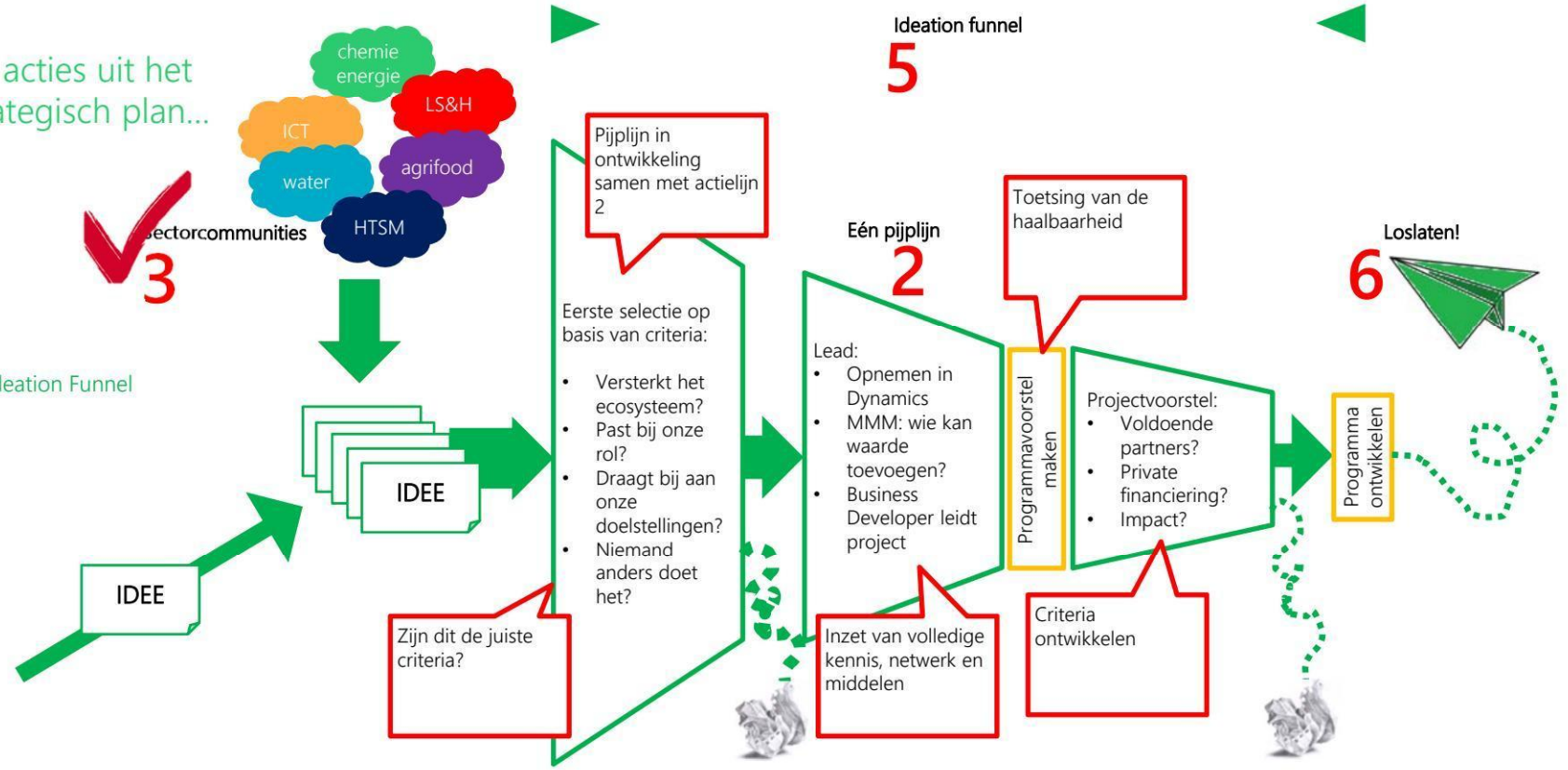
0577 311061

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

De acties uit het strategisch plan...

3 sectorcommunities

De Ideation Funnel

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Strategie 2022 en verder

Welke stappen hebben we genomen?

We gaan NOM 2.0 integreren in ons meerjarenplan 2022 en verder.

Om te komen tot een goede strategie voor 2022 en verder, waarin duidelijk is hoe wij denken de aanvullende middelen binnen de NOM in te gaan zetten volgen wij het volgende proces:

1. Inspiratiefase: Uit de inspiratiefase hebben we tot nu te de conclusie getrokken dat van de drie onderwerpen die we hebben besproken wij bij de "Incubator" en "BD nieuwe stijl" verder gaan met het ontwerp. Het "Acquisitiefonds" krijgt van de provincies een rol in het kader van het herstelprogramma voor de fondsversterking. Na de inspiratiesessie met de RvC is ook nog een tweetal nieuwe ideeën geboren. Het eerste betreft een product om de eerste stappen van ondernemers richting Smart Industry te financieren, deels door subsidie (SNN), deels door een lening van de NOM en door eigen inbreng. Het tweede is het "TopDutch Processing Programma", waarin separeren en drogen in de proces- en voedingsmiddelenindustrie centraal staat.

2. Onderzoeksfase:
   - we hebben een imago-onderzoek laten doen door Motivaction, waaruit een algemeen positief beeld van de NOM bij onze stakeholders naar voren is gekomen en waarin ook meerdere aanknopingspunten voor verbetering zitten. De verbeterpunten worden nu in werkoverleggen besproken om gezamenlijk acties te ontwikkelen. In ieder geval wordt een one-pager ontwikkeld met alle diensten van de NOM voor alle medewerkers omdat bleek dat ondernemers alleen de dienst kennen van de NOM collega met wie ze in contact zijn. Ook is een animatie over de dienstverlening in de maak die wordt gelanceerd bij het jaarverslag.
   - over de "Incubator" hebben we inventariserende gesprekken met stakeholders (onder andere kennisinstellingen) en ze zijn bereid om hier samen vorm aan te geven. Met Triade, RUG en IFG in gesprek over Future Tech Ventures fonds.
   - met eerstelijnsorganisaties (IBDO, YnBusiness, EBG) zijn we in gesprek over "BD nieuwe stijl". Zij zijn enthousiast en geven ook expliciet aan dat het een witte vlek invult.
   - we gaan onderzoeken wat het beeld is van de NOM bij DGA's en hoe onze concurrentiepositie zich ontwikkelt nu er steeds meer private equity beschikbaar komt. Flinc willen we dat specifiek in hun netwerk van business angels laten onderzoeken.
   - Neal Dempsey, Silicon Valley venture capital firm: "Vroege fase financiering ontbreekt in Noord-Nederland".
   - Tjarda Molenaar, directeur Vereniging van Participatiemaatschappijen: "Overall gebrek aan vroege fase financiering".

3. Ontwerpfase: Voor de "Incubator" en "BD nieuwe stijl" hebben we inmiddels intern mensen benaderd die deze ideeën verder gaan uitwerken. Gesprekken over Acquisitiefonds worden voorgezet. Communicatie over dienstverlening in relatie tot leadgeneratie is in de maak. One pager, animatie en campagne over de NOM dienstverlening.

4. Implementatiefase: de implementatieplanning wordt in een later stadium uitgewerkt als de inspiratie- en onderzoeksfase afgerond zijn.

Agendapunt voor de vergadering van Gedeputeerde Staten van Drenthe

Statenbrief

Algemene gegevens		***Teammanager***
Opsteller	5.1.2e 5.1.2e, tst. 5.1.2e	Carola de Keijzer
Team	Bestuur en Concernzaken	
Datum	vrijdag 26 maart 2021	*Paraaf* *Bespreken:*
Uiterste behandeldatum in GS: 30 maart 2021 *Toelichting: De AvA is op 9 april 2021 gepland.*		

Verwijzing naar speerpunt coalitieakkoord/programma begroting	***Akkoord portefeuillehouder***
3. Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten	Henk Brink

Intern voorbereid met	***Akkoord provinciesecretaris***
1. 5.1.2e 5.1.2e (ECO)	Wim Brenkman
2. 5.1.2e 5.1.2e (FPC)	
3.	

Archivering		***Communicatie***
Soort overeenkomst: *Looptijd overeenkomst:*	Niet van toepassing	*Openbaar:* Ja, later. Openbaar vanaf 9 april na de AvA.
Datum:	Registratienummer:	*Persbericht:* *Nee*
	nr.	*Bekendmaking:* Niet van toepassing
	nr.	

Onderwerp

Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) NV NOM op 9 april 2021

Advies

1. Gedeputeerde Brink aan te wijzen om namens de provincie Drenthe op te treden in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van de NV NOM op 9 april 2021.
2. In te stemmen met de annotatie bij de agenda voor deze aandeelhoudersvergadering.
3. In te stemmen met de brief aan Provinciale Staten.

Beslissing GS

Inleiding

a. Algemeen

In verband met het coronavirus vindt de geplande aandeelhoudersvergadering van vrijdag 9 april 2021 digitaal plaats. De provincie is aandeelhouder van de NOM en heeft voor deze vergadering een uitnodiging en vergaderstukken ontvangen op 26 maart 2021. Op 16 maart 2021 heeft een ambtelijk vooroverleg plaatsgevonden. Ter voorbereiding op deze aandeelhoudersvergadering leggen wij de stukken aan u voor, met bijbehorende annotatie en een brief die voor PS is opgesteld.

De jaarrekening heeft op het moment van schrijven nog geen goedkeurende verklaring van de accountant, omdat men verwacht dat er nog een paar wijzigingen in de portefeuille plaats zullen vinden die betrekking hebben op het boekjaar 2020. De verwachting is dat de verklaring op of rond 9 april 2021 zal worden afgegeven.

De NOM heeft over het boekjaar 2020 een positief resultaat behaald van € 4,7 miljoen. Naast het verlies over 2019 van € 5,3 miljoen een fors verschil. Toen kwamen de verliezen voort uit o.a. te nemen voorzieningen en lagere dividendopbrengsten. De oorzaken van het positieve saldo nu zijn de behaalde winsten bij verkopen, veel meer dividendinkomsten en per saldo is over 2020 een vrijval van de voorzieningen gerealiseerd. De personeelslasten waren in 2020 hoger dan in 2019; daartegenover staat deels een hogere beheervergoeding. De directie stelt voor om de winst aan de reserves toe te voegen.
Het resultaat van de NOM wordt bepaald door de som van twee afzonderlijke bedrijfsonderdelen, te weten het financieringsbedrijf (= NOM Finance) en het ontwikkelbedrijf (= NOM Business Development en Foreign Direct Investment). Het algemene beeld is dat zowel het financieringsbedrijf als het ontwikkelbedrijf een positief resultaat hebben gehaald. Het financieringsbedrijf financiert in principe de apparaatskosten vanuit dividend- en renteopbrengsten en verkoopwinsten van participaties zonder aanvullende middelen van overheden. Het resultaat van het ontwikkelbedrijf sluit op € 0,-. Dit 'nulresultaat' is mogelijk dankzij inzet van de additionele financiering door de aandeelhouders uit de in 2016 hiervoor gereserveerde € 4 miljoen (onderhandelingsresultaat aandelentransactie). In 2020 is de additionele financiering uitgekomen op € 330.000,-- (2019: € 874.000,--, 2018: € 967.000,--, 2017: € 841.000,-- en 2016: € 591.000,--). Daarmee is het de NOM gelukt om nog een jaar langer met het 'potje' van € 4 miljoen. te doen dat door de aandeelhouders in 2016 beschikbaar is gesteld. Er was nog € 727.000,-- beschikbaar voor 2020. Voor 2021 is dan nog een kleine € 400.000,-- beschikbaar.
De liquiditeitspositie van de NOM is in 2020 flink toegenomen, van € 26,8 miljoen naar € 49,7 miljoen. Mede natuurlijk door de agiostorting als gevolg van het opheffen van het Innovatiefonds Noord-Nederland (IFNN), maar ook vanwege het verkopen van deelnemingen. Dit is nog zonder de 5.1.1c,5.1.2b,5.1.2i , want die opbrengsten zijn pas in februari 2021 daadwerkelijk gerealiseerd.

De benaderde marktwaarde van de huidige participatieportefeuille van de NOM is dit jaar weer fors toegenomen; deze was ultimo 2019 € 68 miljoen en is nu mede op basis van de aangepaste waardering van de 5.1.1c,5.1.2b,5.1.2i gestegen tot € 88 miljoen. De benaderde marktwaarde (BMW) wordt berekend door toepassing van een algemene waarderingssystematiek gebaseerd op de meest recente waarderingsinformatie van de desbetreffende participaties. Het risico op afwaarderen van ons aandelenbelang in de NOM,

door een lagere marktwaarde dan de aankoopprijs, is net als elk jaar aan de orde geweest. Op basis van de eerdere conceptcijfers leek een afwaardering niet aan de orde, maar op basis van de huidige inschattingen moet ook dit jaar, ondanks de forse stijging van de BMW, een afwaardering plaatsvinden. Per saldo komt de afwaardering, rekening houdende met de afspraak die met het Rijk is gemaakt bij de overname van de aandelen van NOM, uit op € 390.000,--. Dit bedrag is pas met zekerheid vast te stellen nadat de AvA van de NOM is geweest. Mocht de waardering van de participaties die de NOM heeft tussen nu en 9 april wijzigen, dan wil de accountant van de NOM deze nog in de Jaarrekening 2020 van de NOM verwerkt hebben.

b. Europese aspecten
Niet van toepassing.

c. Economie/werkgelegenheid
Niet van toepassing.

d. Participatie
De andere aandeelhouders van de NV NOM zijn het Ministerie van EZK (50%) en de provincies Groningen en Fryslân (elk 16,7%). De accountant van de NOM is Accon AVM.

Advies

1. Gedeputeerde Brink aan te wijzen om namens de provincie Drenthe op te treden in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van de NV NOM op 9 april 2021.
2. In te stemmen met de annotatie bij de agenda voor deze aandeelhoudersvergadering.
3. In te stemmen met de brief aan Provinciale Staten.

Doelstelling uit de begroting

3.2.01 Zorgen voor een goed vestigings- en ondernemersklimaat ook op (sub)regionaal niveau

Argumenten

1.1 Gedeputeerde Brink heeft de NV NOM in zijn portefeuille.

2.1 In deze annotatie wordt per agendapunt een korte toelichting gegeven en wordt ingegaan op de aandachtspunten en beslispunten tijdens de aandeelhoudersvergadering.

3.1 Hiermee worden Provinciale Staten in staat gesteld hun kaderstellende en controlerende rol uit te voeren.

Eind december 2014 is met PS afgesproken (Statenstuk 2016-644 HERZIEN) dat tijdens de exploitatiefase PS standaard een jaarverslag (en eventueel de begroting) van alle verbonden partijen ontvangen. In de bijgevoegde aanbiedingsbrief van het Jaarverslag 2020 van de NV NOM is conform afspraak een relatie gelegd met de achterliggende provinciale doelstellingen, risico's en de relevante ontwikkelingen bij de NV NOM.

Tijdsplanning

Niet van toepassing.

Financiën

Ondanks dat de benaderde marktwaarde en het eigen vermogen van de huidige participatieportefeuille van de NOM in 2020 fors zijn gestegen, moet de waardering van de NOM naar beneden worden bijgesteld. Bij de waardering van de NOM is ook rekening gehouden met de extra agiostorting die de aandeelhouders hebben gedaan in 2020. Het aankoopbedrag van de aandelen plus de agiostorting is hoger dan de waardering van de NOM en daarom moet in principe dan ook een voorziening van deze deelneming genomen worden. In de concept-Jaarrekening 2020 van de provincie was de eerder opgenomen voorziening van € 299.000,-- juist vrijgevallen op basis van de goede conceptcijfers. Nu blijkt op basis van de cijfers van 26 maart 2021 en de huidige interpretatie van de afspraak die met het Rijk is gemaakt, dat de waardering op de deelneming NV NOM naar beneden moet worden bijgesteld. Het betreft een bedrag van € 390.000,-- op een totale waarde van de deelneming van € 24,4 miljoen.

Bijlagen

0. Statenbrief
1. Agenda AvA NOM 09-04-2021
2. Procedure benoeming RvC lid
3. Afscheidsbrief [redacted] als voorzitter RvC
4. Memo aanbesteding accountantscontrole
5. Oplegnotitie Meerjarenplan 2021-2024
6. Meerjarenplan NOM 2021-2024
7. Addendum Meerjarenplan NOM 2021-2024
8. Stand van zaken strategie
9. Notulen van de AvA van 10 april 2020
10. Jaarverslag en Jaarrekening 2020
11. Annotatie AvA NOM

*Kant*tekeningen

aan Gedeputeerde Staten van Drenthe

Risico's

Risico behorend bij advies 2:
Mogelijk dat bij de vaststelling van de definitieve jaarrekening van de NV NOM op 9 april 2021 een ander bedrag opgenomen dient te worden t.a.v. de waardering van de aandelen op de balans van de provincie. Die correctie zal op een later moment in het jaar worden gecorrigeerd, zoals dat ook in 2020 is gedaan. De verwachting is echter dat de cijfers van de NOM niet meer zullen wijzigen. Mogelijk dat de waardering van de participaties die de NOM heeft in de tijdsperiode tot 9 april 2021 anders wordt en daardoor de waardering van de NOM wijzigt, maar het risico daarop is heel klein. Ook zou de huidige interpretatie van de afspraak die met het Rijk is gemaakt nog van invloed kunnen zijn.

Kanttekeningen vanuit de organisatie

Niet van toepassing.

Tekst openbare besluitenlijst

Onderwerp: Jaarstukken 2020 NV NOM

GS hebben kennisgenomen van de Jaarstukken 2020 van de NV NOM en hebben deze ter informatie toegezonden aan Provinciale Staten.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

6 - 7

Concept (ID 311047)

Agenda Algemene Vergadering van Aandeelhouders MKB Fonds Drenthe 15 april 2021 *Annotatie voor Henk Brink* *Van:* 5.1.2e 5.1.2e & 5.1.2e 5.1.2e		
	Tijd: 10.00 - 11.30 uur **Locatie:** MS Teams, de link staat in de agenda	
1.	**Opening en vaststellen agenda** **Voorstel**: Agenda vaststellen	**Bijlage 1**: Agenda aandeelhoudersvergadering
2.	**Notulen AVA 24 maart 2020**	**Bijlage 2**: Notulen AvA 2020 De notulen van de AvA 2020 geven een getrouwe weergave van de bespreking tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) van 24 maart 2020. ***Advies:*** ***In te stemmen met de notulen en deze voor akkoord te ondertekenen.***
3.	**Jaarverslag en jaarrekening 2020** Conform artikel 28 van de statuten worden het jaarverslag en de jaarrekening ter bespreking en vaststelling voorgelegd aan de algemene vergadering.	**Bijlage 3**: Jaarverslag 2020 Drentse Holding B.V. Het Jaarverslag en de Jaarrekening 2020 geven een correcte weergave van de operationele en financiële ontwikkeling van het MKB Fonds Drenthe over het boekjaar 2020. De accountant is voornemens een goedkeurende verklaring af te gegeven over de Jaarrekening 2020. En is voor het geven van eventuele toelichtingen aanwezig tijdens de AvA. <u>Kernpunten uit Jaarverslag:</u> • RvC en fondsdirectie zijn in 2020 7 keer bijeengekomen, waarvan 2 keer fysiek en de rest digitaal. • De directie geeft aan de coronaperikelen van grote invloed zijn geweest op de aanwas van nieuwe leads. In het laatste kwartaal van 2020 was wel weer een stijging in het aantal financieringsverzoeken te zien.

		• Op de huidige portefeuille bedrijven heeft corona ook invloed gehad, echter verschilt dit sterk per bedrijf (de corona-invloed lijkt sterker te zijn op de MKB-Drenthe Drenthe, dan op de portefeuille van bijvoorbeeld de NOM). De directie maakt zich zorgen over de vooruitzichten van sommige bedrijven. • De verwachting is dat er veel vraag komt naar (achtergesteld) kapitaal, zodra de steunpakketten vanuit de overheid stoppen, omdat reguliere financiers (banken) nog strenger op ratio's zullen sturen. • 16 bedrijven hebben gebruik gemaakt van de mogelijk voor 3 maanden uitstel van betaling van rente en aflossing. • De investment managers van het MKB Fonds hebben ook meegewerkt aan de uitvoering van de COL in de provincies Groningen en Friesland. In Drenthe zijn 7 COL leningen verstrekt met een totaalbedrag van € 1,2 mln. • De portefeuille van het Fonds bevat eind 2020 30 ondernemingen (2019: 31) waarbij 383 fte's werkzaam zijn. • In 2020 zijn de bedrijven buiten verzoek en buiten verzoek aan de portefeuille toegevoegd. Er is €200.000 aan nieuwe leningen verstrekt en €100.000 uitbreiding op een bestaande financiering. Dit is erg weinig vergeleken met vorig jaar (€1,7 mln. aan nieuwe leningen en €490.000 aan uitbreidingen). Er zijn geen nieuwe participaties aangegaan. • Het nettoresultaat over 2020 bedraagt €1,1 mln. negatief (2019 €0,4 mln. negatief). Dat is een fors verlies. Dit verlies wordt verklaard door (uiteraard) de coronacrisis, waardoor rente-inkomsten zijn gedaald en voorzieningen flink zijn gestegen. • In 2020 zijn 5 voorstellen voorgelegd aan de IC (2019:11). Allen hebben een positief advies gekregen en de directie heeft deze adviezen overgenomen. • Over de hele looptijd is € 9,1 mln. gestort bij bedrijven en bijna € 2,3 mln. nog openstaand commitment. • Van de € 13,1 miljoen die destijds in het fonds gestort is, is nog ongeveer € 8,3 miljoen (groepsvermogen) over. Er is nog ongeveer € 5 miljoen aan liquide middelen (zelfde als 2019). • De rente- en provisiebaten ad € 352.971 liggen lager dan vorig jaar (€ 408.567). • Er is nu € 904.183 opgenomen aan voorzieningen. Dit is fors hoger dan begroot en hoger dan het bedrag over 2019 (€ 263.859). • De uitvoeringskosten van het fonds zijn bijna hetzelfde als vorig jaar (€598.327 vs

		• € 598.261 in 2019). <u>Opmerkingen/vragen voor tijdens de AVA:</u> • Hoe ziet het Fonds het komende jaar voor zich? Ik wil niet weer zo'n groot verlies op het fonds en de corona perikelen duren waarschijnlijk nog wel tot de zomer. Veel van de portefeuillebedrijven zijn daarnaast ook nog eens actief in de horeca en recreatie (meest getroffen sectoren). • Het lijkt alsof de portefeuille van het MKB Fonds meer te lijden heeft onder de corona perikelen dan de portefeuille van de NOM. Klopt dit en kan de directie dit verklaren? • Investeringsmanagers van het MKB-fonds hebben bijdragen aan de verwerking van COL-aanvragen buiten de provincie. In het NOM jaarverslag zagen we dat deze kosten gedeclareerd worden. Wordt deze vergoeding ook verrekend met het MKB Fonds? • In 2021 staat een mediacampagne gepland om het fonds meer bekendheid te geven. Ik zou willen voorstellen om communicatie zoveel mogelijk via de bekende kanalen te doen. Een (dure) media campagne heeft in mijn ogen weinig meerwaarde. Beter zou zijn om meer samen te werken met IBDO. ***Advies:*** ***In te stemmen met vaststelling van het Jaarverslag en de Jaarrekening 2020***
4.	**Resultaatbestemming** **Voorstel:** De directie van MKB Fonds Drenthe stelt voor om het verlies ad € 1.147.815,- uit de algemene reserve te onttrekken.	***Advies:*** ***In te stemmen met het voorstel om het verlies te onttrekken uit de algemene reserve.***
5.	**Decharge van de directie** **Voorstel:** De directie van MKB Fonds Drenthe stelt voor	***Advies:*** ***In te stemmen met het voorstel tot dechargeverlening van de Directie.***

	decharge te verlenen aan de directie voor het in 2020 gevoerde beleid.	
6.	**Decharge van de Raad van Commissarissen** **Voorstel:** De directie van MKB Fonds Drenthe stelt voor decharge te verlenen aan de Raad van Commissarissen voor het in 2020 gevoerde beleid.	***Advies:*** ***In te stemmen met het voorstel tot dechargeverlening van de Raad van Commissarissen.***
7.	**Stand van zaken (informerend)**	Voorgestelde vragen / suggesties:
8.	**Rondvraag en sluiting**	

Bundel van de MKB Fonds Drenthe AvA van 15 april 2021

1 Opening en vaststelling agenda

20210415 Agenda AvA Drentse Holding.pdf

2 Notulen van de vorige vergadering d.d. 24 maart 2020

20200324 AvA notulen MKB Fonds Drenthe.pdf

3 Jaarverslag en jaarrekening 2020 (inclusief vaststelling)

Conform artikel 28 van de statuten worden het jaarverslag en* *de jaarrekening ter bespreking en vaststelling voorgelegd aan de* *algemene vergadering (in aanwezigheid van Accon AVM)

MKB Fonds Drenthe Jaarverslag 2020.pdf

4 Resultaatsbestemming

De directie stelt voor om het verlies ad € 1.147.815 uit de algemene reserve* *te onttrekken

5 Decharge van de directie

Voorgesteld wordt decharge te verlenen aan de directie voor het in 2020* *gevoerde beleid

6 Decharge van de raad van commissarissen

Voorgesteld wordt decharge te verlenen aan de raad van commissarissen* *voor het toezicht op de directie in 2020

7 Stand van zaken

De fondsbeheerder geeft toelichting op de gang van zaken

8 Rondvraag en sluiting

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

2 - 56

Concept van: ID 311818

Reeds openbaar:
(https://www.drentsparlement.nl/statenportaal/ingekomen-stuk/FCBE190521-A5-AvA-MKB-Fonds-Drenthe-COMPL.pdf)

To: [redacted]@drenthe.nl]
From: [redacted]
Sent: Wed 4/7/2021 7:01:30 AM
Subject: RE: NOM Subsidie
Received: Wed 4/7/2021 7:01:35 AM

☺

Van: [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 6 april 2021 20:53
Aan: [redacted] <[redacted]@nom.nl>; [redacted], [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>; [redacted]@provinciegroningen.nl; [redacted] <[redacted]@nom.nl>
Onderwerp: NOM Subsidie

Dag allen,
Na overleg tussen de HEZ en met ons subsidieteam zal Drenthe toch weer voor de komende jaren namens de drie provincies de subsidie aan de NOM verstrekken. ;-)
Dat betekent wel dat we graag snel willen handelen zodra de Gedeputeerden EZ en EZK een klap op het MJP en Jaarplan 2021 hebben gegeven op 13 april. Voordat Drenthe naar GS kan hebben we de mandaten van Groningen en Friesland nodig. Bij voorkeur krijgen we mandaat voor de gehele periode (2021-2024). Dat maakt de procedure voor de komende jaren makkelijker. Daarnaast heeft ons subsidieteam nog een formele subsidieaanvraag van de NOM via de website nodig om een zogenaamd 'zaaknummer' aan te kunnen maken. Dat is een procedureding.. Ik krijg de link nog, deze zal ik doorsturen naar [redacted] en [redacted].
Ik kom op de volgende planning:

- 13 april GEZ + EZK stelt MJP en jaarplan vast
- Groningen en Friesland zorgen voor besluitvorming in GS + meerjarige mandaten / NOM doet officiële subsidieaanvraag bij Drenthe via website met de definitieve stukken.
- Drenthe ontvangt mandaten en zorgt voor GS besluitvorming met verleningbrief voor de NOM
- Na akkoord wordt brief naar de NOM gestuurd en kan de eerste subsidie snel uitbetaald worden.

Met ons subsidieteam ben ik in gesprek of we vanaf 2022 een 'simpelere' subsidie kunnen verstrekken. Ons Strategisch kader is immers het Programma van Eisen. Het is niet nodig om elk jaar een nieuwe te maken. Het zou dan ter info kunnen naar GS i.p.v. ter instemming en de NOM ontvangt dan een verleningsbrief en niet een hele beschikking. Maar dit moet nog even uitgezocht worden.
@[redacted] en [redacted]: zien jullie nog andere acties en lukt het om meerjarige mandaten af te geven?
Als ik dingen vergeten ben hoor ik het graag! Groeten, [redacted]

[redacted]
provincie Drenthe
[redacted]@drenthe.nl
[redacted]
0592 – [redacted]
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

ALGEMENE VERGADERING VAN AANDEELHOUDERS NV NOM

Datum	**Vrijdag 9 april 2020**
Tijd	**11.00 uur tot 13.00 uur**
Locatie	**Wordt een online bijeenkomst**

AGENDA	**ANNOTATIE + ADVIES**
1. Opening	n.v.t.
2. Besluiten AvA van 10 april 2020 **Bijlage 1**	De besluiten betreffen de vastlegging van de schriftelijke aandeelhoudersvergadering. **Voorstel**: • Kennisnemen van de vastgelegde besluiten.

3. Jaarverslag en Jaarrekening 2020
 	
Bijlage 2
	Annotatie Jaarverslag 2020 (stand 26 maart 2021)
	• Financiële resultaten:
	  • De betrokkenheid bij een participatie is gemiddeld 7 jaar.
	  • De NOM sluit 2020 af met een winst van € 4,7 miljoen.
	  • In 2020 waren gemiddeld 49,1 FTE in dienst van de NOM, in 2019 waren dat gemiddeld 48,9 FTE. Hiermee zit het resultaat boven het gemiddelde positieve resultaat van €4,1 miljoen over de periode 2011 t/m 2019.
	  • De waarde van de portefeuille is toegenomen tot € 88 miljoen.
	  • Er wordt over het doelvermogen aangegeven dat de 5-jaarsperiode loopt van 1 januari 2016 tot en met december 2020. Het vermogen was bij aanvang in 2016 52,8 miljoen euro en is ultimo 2020 tot 77,6 miljoen euro. Dit is inclusief een agiostorting in de NOM van 17,8 miljoen euro in 2020. De positieve resultaten van de afgelopen jaren hebben

	• ertoe geleid dat het totale vermogen boven het doelvermogen (58,8 miljoen euro) blijft, waarmee aan de doelstelling van de aandeelhouders wordt voldaan. (bij de ambtelijke bespreking is aangegeven dat bij het doelvermogen wel de agiostorting geheel meegerekend worden en dat is dat ook gedaan. Dat zou nog in de stukken opgenomen worden. • Investeringen: • De NOM heeft vanuit de Corona-Overbruggingslening (COL) 103 aanvragen behandeld en 13,2 miljoen euro kunnen verstrekken aan 53 ondernemingen. Deze leningen zijn verstrekt vanuit rijksmiddelen, waarbij ook de risico's op deze leningen bij het rijk liggen. • De NOM heeft zich ook in het afgelopen uitdagende jaar doorontwikkeld. Wel was het investeringsniveau lager dan in 2019 en dat geldt ook voor het aantal investeringen. In totaal is (gezamenlijk met alle beheerde fondsen) €18,6 miljoen geïnvesteerd (2019 €25,4 miljoen) hiervan was €5,56 miljoen t.b.v. bedrijven in de NOM fondsen (2019: €10,8 miljoen) en de rest was voor bedrijven in de regionale fondsen. Er werden 52 investeringen gedaan (2019: 99 investeringen) waarvan 18 in NOM fondsen (2019: 34). Voorbeelden van projecten zijn Coolback Company, dat een koelende achterwand heeft ontwikkeld voor zonnepanelen. Well Engineering Partners (WEP), een advies- en ingenieursbureau dat zich richt op het boren en onderhouden van diepe putten voor de winning van olie, gas, zout, en aardwarmte. • De NOM portefeuille bestaat uit 81 bedrijven (2019: 72 bedrijven) en in totaal zijn het 186 bedrijven incl. die van de beheerde fondsen (2019: 174 bedrijven). • Er zit veel verschil in het resultaat van de verschillende provinciale fondsen (p. 23). De NOM verklaart dit doordat andere fondsen grotere bedragen verstrekken en het is veelal overloop vanuit 2019. In Drenthe hebben de aanvragen a.g.v. corona echt stilgelegen. Dit geldt ook voor de COL gelden voor bedrijven in Drenthe. • In 2020 is van zes bedrijven afscheid genomen, waaronder Detact Diagnostics, Organ Assist en Dutch Theatre Systems. De andere drie wil de NOM niet bekendmaken. • NOM is (net als MKB Fonds) in 2019 partner geworden in FundRight, voor

- gelijkwaardigheid in toegang tot financiering. Er is dan ook veel aandacht voor het streven om ook bij de participaties en het eigen managementteam tenminste 35% uit vrouwen te laten bestaan. Opmerking: De NOM zou wel op moeten letten dat het geen voorwaarde wordt voor dienstverlening van de NOM. Dat is niet de rol van de NOM. Men kan zorgen voor bewustwording, maar bedrijven zouden er niet op afgerekend moeten worden. Navraag Henk Brink, wat dit voor gevolgen heeft. 5.1.2e geen voorwaarde, maar wel onderwerp van gesprek. Diversiteit is goed. In hoeverre moet de NOM hierin meegaan vraag Henk zich af. Henk juicht diversiteit toe, maar moet geen onderdeel van het financieringsbeleid beleid zijn. IJzebrand sluit zich hierbij aan en wil hier ook niet echt op sturen, maar gaat voor kwaliteit. Henk: geen criterium wel eens met aandacht hiervoor. Maar zijn er dan niet meer aandachtspunten? NOM is investeringsmaatschappij. Wat gaan we er precies meedoen? Moet niet voor de bune zijn. 5.1.2e geeft aan dat dit één van de onderwerpen is waarover met bedrijven wordt gesproken.
    - Hoewel de NOM geen beursgenoteerde onderneming is, volgt zij de Nederlandse Corporate Governance Code waar van toepassing.
- Investor readiness / startups (Flinc):
    - 15 startups zijn begeleid naar financiering met een totaal bedrag van €5,3 miljoen (2019: 21 startups , €4,6 miljoen). Dit resulteerde in 131 nieuwe arbeidsplaatsen. Het aantal leads was met 21 wel een fors aantal minder t.o.v. 2019 toen er nog 163 leads waren.
- Acquireren:
    - Er zijn 5 succesvolle projecten (doel was 10) geweest met een investeringsvolume van €149,6 miljoen (doel was €100 miljoen) die hebben gezorgd voor 97 nieuwe arbeidsplaatsen en 325 behouden arbeidsplaatsen.
      Er is door acquisities/uitbreiding voornamelijk geïnvesteerd in de sectoren Energie (63,5%) en ICT (33,16%). De andere sectoren die voor Drenthe ook belangrijk zijn: Groene Chemie, Life Science en Agrifood worden hier gemist. Is ook een onderwerp van Sander

de Rouwe, moet breed pakket zijn en blijven. 5.1.2e Waterallliancy kan ook verder, is in voorbereiding.

- Business Development:
  - Er zijn 10 projecten ontwikkeld met een investeringsvolume van €22 mln. Deze projecten zaten voornamelijk in de sectoren HTSM/Maakindustrie (53,51%) en ICT (45,35%). Dit zijn de projecten: Luxovius, PGO Noord, Smart Industry Hub en 7 kleine projecten in Interreg.
- Interne organisatie:
  - De NOM is in 2020 gegroeid met drie medewerkers naar 56. In 2020 waren gemiddeld 49,1 FTE in dienst van de NOM, in 2019 waren dat gemiddeld 48,9 FTE.
  - Het verzuimpercentage ligt met 1,05% erg laag (landelijk gemiddelde 2,7%).
- Risico's:
  - De NOM heeft ook dit jaar weer gekeken wat voor haar organisatie de grootste risico's zijn. Zij geeft daarbij aan dat onvoldoende liquiditeiten om taak uit te kunnen voeren en risico's op het gebied van Data- en Cybersecurity de grootste risico's zijn. Sander de Rouwe vraagt ook aandacht voor de risico.

Annotatie Jaarrekening NOM 2020

- Het positieve resultaat van de NOM over 2020 van € 4,7 miljoen heeft diverse oorzaken: behaalde winsten bij verkopen, veel meer dividendinkomsten, per saldo is over 2020 een vrijval van de voorzieningen gerealiseerd (vorig jaar nog forse toevoegingen), de personeelslasten waren hoger dan over 2019 daar tegenover staat deels een hogere beheervergoeding.
- De directie stelt voor om de winst ad € 4.729.880,- aan de overige reserves toe te voegen.
- Het resultaat van het ontwikkelbedrijf sluit op € 0,-.
- Dit 'nulresultaat' is mogelijk dankzij inzet van de additionele financiering door de aandeelhouders. In 2020 is de additionele financiering uitgekomen op € 330.000 (2019: € 874.000 2018: € 967.000 2017: € 841.000 2016: €591.000). Daarmee is het de NOM gelukt om nog een jaar langer met het 'potje' van 4 mln. te doen dat door de aandeelhouders in 2016

	• beschikbaar is gesteld. Er was nog € 727.000 beschikbaar voor 2020. Voor 2021 is dan nog een kleine €400.000,- beschikbaar. • De liquiditeitspositie van de NOM is in 2020 flink toegenomen. Van € 26,8 miljoen naar 49,7 miljoen. Mede natuurlijk door de agiostorting als gevolg van het opheffen van IFNN, maar ook vanwege verkopen van deelnemingen. • Het totale voorzieningenniveau op de portefeuille van de NOM bedraagt 37% en is ten opzichte van 2019 (44%) gedaald. Het omgekeerde lag als gevolg van de Corona-pandemie meer voor de hand. De directie van de NOM heeft ambtelijk toegelicht dat de effecten van de Corona voor de portefeuillebedrijven erg meevalt en dat de daling van het voorzieningenniveau grotendeels veroorzaakt wordt door de vrijval van voorzieningen van enkele grotere posten. • De schuldpositie is flink toegenomen. Doordat de NOM in 2020 namens het Ministerie van EZK gestart met het verlenen van Corona Overbruggingsleningen (COL). Hiervoor is in 2020 een lening in de vorm van subsidie ontvangen ten hoogte van een bedrag van € 14.175.000. Uit deze lening is in 2020 een bedrag van € 13.197.238 aan COL leningen verstrekt. Tegenover deze schuld staan dus ook vorderingen op bedrijven die de COL-leningen hebben gekregen. • Het Eigen Vermogen van de NOM is toegenomen van € 54,4 miljoen naar €76,9 miljoen. Het is toegenomen door de agiostorting en door de toevoeging van het positieve resultaat over 2020 (het doelvermogen is € 58,8 miljoen euro en dat was voor de agio storting IFNN € 40,5 miljoen). • De benaderde marktwaarde van de huidige participatieportefeuille van de NOM is ten opzichte van vorige jaar flink gestegen. De benaderde marktwaarde (BMW) van de participaties bedroeg ultimo 2020 circa € 88 miljoen (2019: €68 miljoen). De benaderde marktwaarde wordt berekend door toepassing van een algemene waarderingssystematiek gebaseerd op de meest recente waarderingsinformatie van de betreffende participaties. • Het risico op afwaarderen van ons aandelenbelang in de NOM, door een lagere marktwaarde dan de aankoopprijs, is dit jaar ook aan de orde. 1 bedrijf in de portefeuille (dat altijd een flinke cash cow was voor de NOM) is flink lager gewaardeerd dan vorig jaar en dat had een grote invloed op de BMW. Per saldo komt de afwaardering, rekening houdende met de afspraak die met het rijk is gemaakt bij de overname van de aandelen van NOM, uit op € 390.000,- voor onze provincie. Dit

- bedrag is pas met zekerheid vast te stellen nadat de AvA van de NOM is geweest en duidelijk is hoe de afspraak met het rijk geïnterpreteerd moet worden. Mocht de waardering van de participaties die de NOM heeft tussen nu en 9 april wijzigen dan wil de accountant van de NOM deze nog in de Jaarrekening 2020 van de NOM verwerkt hebben. Dat kan vervolgens weer gevolgen hebben voor de waardering van de NOM bij de provincies.

Aandachtspunten/ vragen AVA:

- Ondanks een onzeker en onrustig 2020 zijn toch veel van de doelstellingen gehaald, waaronder een mooi positief resultaat. Complimenten hiervoor.
- De opmaak van het jaarverslag is mooi en ook de digitale versie kan handig zijn. Het is vlot en er zijn veel voorbeelden in verwerkt.
- In de resultaten van de financieringen worden ook de provinciale fondsen meegeteld waarvan de Nom de fondsbeheerder is, dat kan soms een verkeerde indruk wekken. De opmerking maakt Sander de Rouwe ook. Wil ook graag iets duidelijker onderscheid.-
- Welke bedrijven zijn door de NOM verkocht in 2020, naast Organ Assist, Detact Diagnostics en Dutch Teatre Systems? Navraag Henk Brink: 5.1.1c 5.1.2e mooi dat er 6 exits zijn gerealiseerd.
- Het aantal acquisities is achter gebleven bij het beoogde aantal van 10, maar qua investeringsvolume is het doel wel gerealiseerd (realisatie €149,6 miljoen en doel was €100 miljoen). Welke 5 acquisities zijn dit geweest? Henk heeft ook complimenten voor
- NOM en IBDO werken steeds meer samen. Dat is positief. NOM heeft ook deelgenomen aan de Drentse crisistafel. Zijn hier ook financieringen uit voortgekomen? 5.1.2e zoekt dat uit, maar weet nu niet concreet antwoord. De NOM zit er wel aan tafel.
- Wat is nu de gemiddelde rente voor een financiering? 5.1.2e, gemiddelde zit rond de 9 procent. Benchmark wordt gemaakt met andere ROM's, NOM moet wel een marktpartij blijven. De COL-leningen zitten rond de 3% maar daar zit een subsidie-element in.

	De jaarstukken zijn ook digitaal te bekijken via: https://jaarverslagnom2020.sites.kirra.nl/ Het wachtwoord is: 5.1.5 **Voorstel:** • In te stemmen met vaststelling van het Jaarverslag en de Jaarrekening 2020. Er zijn nog aanpassingen door de accountant gemaakt en er wordt een goedkeurende verklaring versterkt.
4. Resultaatsbestemming	Voorgesteld wordt het resultaat 2020 toe te voegen aan de Overige reserve. **Voorstel:** • In te stemmen met het voorstel.
5. Decharge van de directie	**Voorstel:** • In te stemmen met het verlenen van decharge aan de directie voor het in 2020 gevoerde beleid.
6. Decharge Raad van Commissarissen	**Voorstel:** • In te stemmen met het verlenen van decharge aan de raad van Commissarissen voor het toezicht op de directie in 2020.
7. Samenstelling Raad van Commissarissen a. Procedure invulling vacature lid Raad van Commissarissen b. Brief inzake afscheid van 5.1.2e 5.1.2e	Doordat 5.1.2e 5.1.2e de RvC eind 2020 heeft verlaten is per 1 januari 2021 is een vacature ontstaan. De Raad van Commissarissen heeft zich in de afgelopen maanden gebogen over de vraag hoe om te gaan met de vervulling van deze vacature. Bij de zelfevaluatie heeft de RvC besloten dat behoefte is aan een lid dat voldoet aan het profiel Bedrijfsfinancieringen & Venture Capital. Op basis hiervan is een profiel opgesteld. De benoeming van een lid van de RvC is voorbehouden aan de AvA en zal later aan de orde komen. RvC gaat opzoek naar de kwalitatief goede persoon. Vanwege de coronabeperkingen is niet veel aandacht besteed aan het afscheid 5.1.2e 5.1.2e bijna een

	jaar geleden. Vanuit de RvC is voorgesteld om namens de aandeelhouders een bedankbrief naar 5.1.2e te sturen. **Voorstel:** • a. In te stemmen met de voorgestelde procedure voor de invulling van de vacature lid Raad van Commissarissen op basis van het aangepaste profiel. • b. Het advies is om in te stemmen met de brief, maar om toe te voegen dat je alleen een brief wat te weinig vindt om 5.1.2e 5.1.2e te bedanken voor zijn inzet. Je wil de NOM vragen om (zodra het weer kan) een etentje te organiseren om persoonlijk hem persoonlijk te bedanken en afscheid te nemen. Henk heeft aandacht hiervoor gevraagd om persoonlijk afscheid te nemen. Brief wordt op dat punt iets aangepast.
8. Procedure benoeming externe accountant	In 2018 is met de huidige accountant, Accon AVM, een overeenkomst afgesloten voor de boekjaren 2018, 2019 en 2020. Dit houdt in dat de NOM weer een nieuwe aanbesteding dient uit te voeren. De NOM wil dat dan graag voor een periode van 4 jaar doen, waarbij dit dan Europees aanbesteed dient te worden gezien de hoogte van de gemaakte kosten over de afgelopen periode. Tevens zal voor de controle van de jaarrekening van de Drentse Holding B.V. (Provincie Drenthe 100% aandeelhouder) en haar te consolideren 100% dochterondernemingen Drents Innovatiefonds B.V. en Drents Ontwikkelfonds B.V., leidend tot een accountantsverklaring bij de jaarrekening en een management letter een offerte worden opgevraagd (dit geldt ook voor de Friese en Groningse fondsen). **Voorstel:** • Kennisnemen van de procedure voor de benoeming van de accountant die Europees aanbesteed zal worden voor het boekjaar 2021 en de 3 jaren daarna voor de controle van NOM en de separate offerte uitvraag voor de provinciale fondsen.
9. Strategie NOM a) Meerjarenplan (ter vaststelling) Bijlage 5, 6 en 7 b) Stand van zaken (ter informatie) Bijlage 8	**Voorstel:** • a. Het proces om het meerjarenplan en de bijbehorende subsidievraag vast te stellen is nog niet afgerond binnen de provincies. Hier moet nog een klap op gegeven worden door de GEZ en EZK (overleg 13 april) en vervolgens nog ter besluitvorming ingebracht worden in de GS'en. Daarom

	• wordt het meerjarenplan niet ter vaststelling voorgelegd aan de AvA, zoals eigenlijk in het strategisch kader is afgesproken. Elk jaar wordt het meerjarenplan geüpdate, daarom wordt voorgesteld om in de AvA van december 2021 het geüpdate meerjarenplan vast te stellen en er nu alleen kennis van te nemen. Dit lijkt ons een goed voorstel. Het advies is daarom om in te stemmen met de procesafspraak zoals beschreven in de oplegnotie. • b. In het document wordt toegelicht hoe de NOM de nieuwe strategie wil gaan uitwerken. In het stuk worden wel een paar schoten voor de boeg genomen omdat het meerjarenplan nog niet is vastgesteld door de subsidieverstrekkers en de fondsversterking ook nog niet rond is. Advies: kennis van nemen. IJzebrand wil graag verder starten met Top Dutch, moet ook in deze documenten opgeven geeft Sander de Rouwe aan.
10. Rondvraag en sluiting	n.v.t. 5.1.2e: graag volgend jaar korte presentatie over de jaarrekening. Henk sluit zich daarbij aan, ook voor het open gesprek dat n.a.v. zo'n presentatie kan ontstaan. Iets voor volgend jaar. 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e zou wel rondetafelgesprekken willen organiseren over bepaalde thema's met bijvoorbeeld een goed spreker. Vestigen in Noord-Nederland belangrijk! NOM wil helpende hand bieden. Ook dit vinden IJzebrand met Henk een goed idee.

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Fri 4/9/2021 12:12:06 PM
Subject: FW: Schriftelijke aandeelhoudersbesluit AvA 15 april 2021
Received: Fri 4/9/2021 12:12:16 PM
20210415 Schriftelijk aandeelhoudersbesluit AvA Drentse Holding.pdf

Hoi 5.1.2e,

Volgende week vrijdag is de AvA van het MKB Fonds. Kun jij ervoor zorgen dat Henk dit ondertekent na de vergadering?

Groeten, 5.1.2e

Van: Secretariaat MKB Fonds Drenthe < 5.1.2i @mkbfondsdrenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 9 april 2021 09:26
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: Schriftelijke aandeelhoudersbesluit AvA 15 april 2021

Hallo 5.1.2e,

Omdat de AvA wederom elektronisch/digitaal plaatsvindt, ontvang je hierbij een aandeelhoudersbesluit als extra schriftelijke bevestiging van de besluiten die worden genomen.
Wil je deze laten tekenen en na de AvA retourneren zodat 5.1.2e ook kan tekenen? Bedankt!

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

Aanwezig op dinsdag, woensdag, donderdag en vrijdag

MKB Fonds Drenthe

T +31 50 52 5.1.2e

M 5.1.2e

E secretariaat@mkbfondsdrenthe.nl

www.mkbfondsdrenthe.nl

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Schriftelijk aandeelhoudersbesluit
Drentse Holding B.V. (hierna te noemen: de Vennootschap)
gevestigd te Assen
d.d. 15 april 2021

De ondergetekende:

1. **Gedeputeerde de heer H. Brink**, vertegenwoordiging van de rechtspersoon naar publiekrecht Provincie Drenthe, gevestigd te Assen, houder van 100% van het geplaatste aandelenkapitaal van de Vennootschap;

Overwegende als volgt:

- Ondergetekende is vergadergerechtigd in de algemene vergadering van aandeelhouders van de Vennootschap;
- De statuten van de Vennootschap in artikel 30, bepalen dat besluitvorming van aandeelhouders via elektronische middelen is toegestaan mits (i) alle vergadergerechtigden met die wijze van besluitvorming schriftelijk hebben ingestemd, (ii) het besluit met algemene stemmen is genomen waarbij alle aandeelhouders zich elektronisch voor het voorstel hebben uitgesproken en (iii) alle bestuurders en commissarissen van de Vennootschap in de gelegenheid zijn gesteld om advies uit te brengen;
- Aan al deze in de statuten van de Vennootschap genoemde voorwaarden voor besluitvorming via elektronisch deelnemen aan een algemene vergadering is voldaan;
- Op geen der aandelen werd vruchtgebruik of pandrecht gevestigd.

Besluiten:

- Aandeelhouder stelt het jaarverslag en jaarrekening 2020 vast, conform artikel 28 van de statuten.
- Aandeelhouder stemt in om het verlies ad € 1.147.815 uit de algemene reserve te onttrekken.
- Aandeelhouder stemt in met het verlenen van decharge aan de directie voor het in 2020 gevoerde beleid.
- Aandeelhouder stemt in met het verlenen van decharge aan de raad van commissarissen voor het in 2020 gevoerde beleid.

Aldus opgemaakt d.d. 15 april 2021

PROVINCIE DRENTHE

……..
De heer H. Brink

DRENTSE HOLDING B.V.

N.V. NOM,
Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

……
Mr. G. Buiter
Plv. directeur

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Fri 4/9/2021 12:40:01 PM
Subject: Jaarplan 2021 MKB Fonds
Received: Fri 4/9/2021 12:40:02 PM
20201231 MKBFD Jaarplan 2021 def.pdf

Hoi 5.1.2e,

In de bijlage het jaarplan van het MKB Fonds. Ik heb de teksten over de extra gelden er even uit gezocht:

- Borg de toekomstbestendigheid van het MKB Fonds Drenthe d.m.v. een additionele kapitaalstoring o status: verzoek ligt ter besluitvorming bij de aandeelhouder; (pagina 5, bij Aanbevelingen)
- In de begroting is uitgegaan van de eerste van vier stortingen van € 2.500.000,- door de provincie Drenthe om hiermee de begrote investeringen te kunnen uitvoeren en ook andere financieringsaanvragen in behandeling te kunnen blijven nemen. (pagina 9)
- De verwachting was in 2019 dat het fonds in 2020 al haar middelen uitgezet zou hebben, echter door Covid-19 is het aantal nieuwe investeringen fors teruggelopen. Voor 2021 is de verwachting dat er veel vraag komt naar investeringen en zullen de initiële middelen uitgeput raken. Bij de aandeelhouder is een verzoek gedaan voor een aanvullende storting. Uitgangspunt van dit jaarplan is dat hier positief op besloten zal worden. (pagina 12)

Groeten, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl
5.1.2e
0592 – 5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 16

Duplicaat (ID 316011)

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 23

Reeds openbaar (https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR649478/1)

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Mon 4/12/2021 2:49:35 PM
Subject: RE: GS nota met PS Brief Jaarverslag MKB Fonds Drenthe
Received: Mon 4/12/2021 2:49:37 PM

Dag 5.1.2e,

Fijn dat we het eens zijn dat het een subsidie is ☺ en er dus gestort moet worden.

En ik weet natuurlijk ook wel dat een lening vreemd vermogen is en een kapitaalstorting eigen vermogen. Maar de lening aan de buiten verzoek was achtergesteld, en de betrokken banken rekenen dat in het geval van de buiten verzoek wél tot het eigen vermogen.
Voor buiten verzoek geldt dat het een hybride converteerbare aandeelhouderslening is, specifiek voor vermogensversterking. De lening wordt vanaf het begin al voor 50% tot het eigen vermogen wordt gerekend. En na conversie in aandelen logischerwijs voor 100%.
Dus deze leningen waren wel degelijk voor de versterking van het eigen vermogen.
En de Nota financiering is mij bekend.

Voor straks een fijne avond allemaal!

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Provincie Drenthe
Financiën, Planning en Control

T: (0592) 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: maandag 12 april 2021 15:08
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: GS nota met PS Brief Jaarverslag MKB Fonds Drenthe

Hallo 5.1.2e en 5.1.2e,
Ik snap het de redenatie nog steeds niet. Leningen kunnen nooit direct tot het eigen vermogen gerekend worden. Dat is namelijk altijd vreemd vermogen. Kapitaal- en of agiostortingen zijn wel toevoegingen aan het EV, daarvoor is geen storting nodig. Met de lening willen we inderdaad het MKB-fonds meer vermogen geven om de beoogde taak goed te kunnen uitvoeren. Dat gold natuurlijk ook voor de leningen aan buiten verzoek, die anders ook hun taken niet naar behoren konden uitvoeren.
Ik zie nog steeds niet waarom destijds bij de buiten verzoek geen gelden zijn gestort. Ik snap dat het nu wel moet, dat is simpel het volgen van het Nota financiering provincie Drenthe 2020 (voorheen Kader Revolverend Financieren).

Er staat namelijk in de Nota financiering provincie Drenthe 2020: Voor elke geldlening of garantie wordt een storting in de Reserve opvang revolverend financieren gedaan ter dekking van het risico op insolventie van de leningnemer of garantienemer. De hoogte van de storting is afhankelijk van de risico-inschatting doch bedraagt tenminste 10% van het bedrag van de geldlening of garantie.

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592- 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: maandag 12 april 2021 14:11
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: FW: GS nota met PS Brief Jaarverslag MKB Fonds Drenthe

Hoi 5.1.2e en 5.1.2e ,

Willen jullie voor de zekerheid nog even meelezen met onderstaande mail voor Henk?

Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: maandag 12 april 2021 14:03
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: GS nota met PS Brief Jaarverslag MKB Fonds Drenthe

Hoi 5.1.2e (en 5.1.2e),

Onderstaand zoals met 5.1.2e besproken een opzet voor de mail aan Henk.

@5.1.2e wil jij hem even doornemen?

@5.1.2e, als jij hem nog even aan 5.1.2e of 5.1.2e wilt voorleggen laat ik dat even aan jou okee?

Als er vragen zijn, bel me dan.

Gr,
5.1.2e

Concept (ID 311901)

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

3 - 4

Concept (ID 311901)

To: Henk Brink[5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; Ria Lahuis[5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Mon 4/12/2021 3:19:48 PM
Subject: €1 mln. uit Investeringsagenda wel nodig voor MKB Fonds
Received: Mon 4/12/2021 3:19:50 PM

Dag Henk,

Vorige week heb ik jou gemaild over de €1 mln. uit de Investeringsagenda en dat we deze niet meer nodig hadden voor het MKB Fonds. Helaas hebben we dit verkeerd geadviseerd. De €1 mln. is WEL nodig voor het MKB Fonds om in de reserve te storten. Hieronder de uitleg die ik kreeg van de collega's van FPC:

T.a.v. de voorgenomen lening van € 10 mln aan het MKB Fonds Drenthe leek het erop dat de storting van € 1 mln in de Reserve opvang revolverend financiering waarschijnlijk niet nodig zou zijn. Dit omdat het een lening aan een (100%) dochter van de provincie is. Bij de leningen die in 2019 en 2020 aan onze deelnemingen buiten verzoek *zijn verstrekt zou hetzelfde vertrekpunt gehanteerd zijn. Die leningen worden niet als kredietsubsidies beschouwd en de risico's van deze leningen worden betrokken bij de berekening van het benodigde weerstandsvermogen van de provincie.*

Na bestudering van het jaarplan van het MKB Fonds door FPC en ruggespraak met FPC en BC komen we tot de conclusie dat er een belangrijk verschil is met de leningen aan buiten verzoek *.*
De leningen aan buiten verzoek *waren specifiek t.b.v. de versterking van het eigen vermogen. Bij MKB Fonds is dat niet aan de orde.*
Een lening ter versterking van het eigen vermogen kwalificeert niet als (krediet)subsidie en daarmee is een storting in de Reserve opvang revolverend financieren niet aan de orde.
De voorgenomen lening aan het MKB Fonds is t.b.v. de activiteiten van het MKB Fonds: het verstrekken van zgn. perspectiefleningen, het deelnemen in bedrijven, de borging van de toekomstbestendigheid etc. Het aantal verstrekte financieringen, exits en huidige revolverendheid van het fonds maken dat additionele middelen noodzakelijk zijn om ook na 2020 nieuwe participaties aan te kunnen gaan, zo stelt het MKB Fonds.
Deze lening heeft dus een ander karakter en kwalificeert als subsidie in de zin van de Awb. Een storting in de Reserve is dus toch wel aan de orde, te dekken uit de Reserve investeringsagenda 2020-2023.

We hebben te snel gedacht dat de voorbeelden van de buiten verzoek ook voor het MKB Fonds zouden gelden. Dit leek mooi, maar kan helaas toch niet. De PS brief is nog steeds correct, gelukkig.

Excuus voor de verwarring die hierover ontstaan is.

Groeten, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl
5.1.2e
5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

Van: 5.1.2e 5.1.2e
Verzonden: woensdag 7 april 2021 14:08
Aan: Henk Brink < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; Ria Lahuis < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: FW: GS nota met PS Brief Jaarverslag MKB Fonds Drenthe

Dag Henk,

Ik heb je zojuist even gebeld, maar voor de anderen heb ik het ook nog even op de mail gezet.

Na overleg met collega 5.1.2e 5.1.2e van FPC hebben we de tekst in de PS brief over de Investeringsagenda iets aangepast:

Investeringsagenda
Voortkomend uit de Investeringsagenda is een Statenstuk in voorbereiding om het MKB Fonds een nieuwe impuls te geven door aan het fonds een lening te verstrekken van € 10 miljoen~~en uit de Investeringsagenda € 1 miljoen toe te voegen aan de risicoreserve.~~. Als gevolg van het coronajaar 2020 zijn de resultaten achtergebleven op de verwachtingen van het MKB Fonds. De RvC van het MKB Fonds wil toch een beroep doen op deze middelen. Extra middelen helpen het fonds robuuster te worden zodat het op den duur op eigen benen kan komen te staan. Bij het voorstel voor de lening zal ook de in 2020 uitgevoerde evaluatie worden betrokken.

We hebben de toelichting dat we hiervoor € 1 mln. in de risicoreserve stoppen, weggehaald. De reden hiervoor is als volgt:
De €1 mln. om het risico af te dekken is waarschijnlijk helemaal niet nodig! Omdat wij zelf aandeelhouder zijn van het MKB Fonds (en ook nog eens 100% aandeelhouder), verstrek je eigenlijk een lening aan 'jezelf' en is het niet nodig om het risico van die lening aan jezelf af te dekken. Beter is om het mee te nemen bij de bepaling van het weerstandsvermogen, maar daarvoor hoeft geen storting te worden gedaan. Bij partijen zoals de buiten verzoek is dit ook op vergelijkbare wijze gedaan na suggestie van Cees Bijl. Een Statenstuk is wel nodig bij het verstrekken van een lening van deze omvang.

Ik zal morgen even contact opnemen met Ria over de € 1 mln.

To be continued. Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e
Verzonden: woensdag 7 april 2021 12:41
Aan: postbusGS-stukken <5.1.2i @drenthe.nl>
CC: Ria Lahuis <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; Henk Brink <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: GS nota met PS Brief Jaarverslag MKB Fonds Drenthe

Dag 5.1.2e en 5.1.2e,

In de bijlage toch nog een nieuwe versie van het stuk. Na overleg met Financiën (5.1.2e 5.1.2e) is één zin gewijzigd (ingekort) in de PS brief:

Investeringsagenda
Voortkomend uit de Investeringsagenda is een Statenstuk in voorbereiding om het MKB Fonds een nieuwe impuls te geven door aan het fonds een lening te verstrekken van € 10 miljoen.

Zouden jullie dit nog aan willen passen? Heel erg bedankt!

Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e
Verzonden: dinsdag 6 april 2021 17:01
Aan: postbusGS-stukken <5.1.2i @drenthe.nl>
CC: Ria Lahuis <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; Henk Brink <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: FW: GS nota met PS Brief Jaarverslag MKB Fonds Drenthe

Dag 5.1.2e en 5.1.2e,

Toch nog een kleine wijziging in de Statenbrief. In de bijlage de juiste versie (versie 6 inmiddels ☺).
De bijlagen zijn niet veranderd.

Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e
Verzonden: dinsdag 6 april 2021 16:44
Aan: postbusGS-stukken <5.1.2i @drenthe.nl>
CC: Ria Lahuis <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; Henk Brink <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: GS nota met PS Brief Jaarverslag MKB Fonds Drenthe

Dag 5.1.2e en 5.1.2e,

Hierbij de stukken zoals aangekondigd.
Als er vragen zijn, ben ik uiteraard beschikbaar.

Dank voor het uitstel! Groeten, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl
5.1.2e
5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 2

Reeds openbaar
(https://www.drentsparlement.nl/statenportaal/ingekomen-stuk/FCBE190521-A2-AvA-NV-NOM-op-9-april-2021-COMPL.pdf; zie p. 1 - 2)

Memo POHO Economie	
Gedeputeerde	Henk Brink
Afschrift	
Datum	13-04-2021
Poho datum	20-04-2021
Opsteller	5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e
Afgestemd met	
Onderwerp	Fondsversterking NOM
Doel memo	☒ Ter discussie ☐ Ter informatie
Bijlage	Brief NOM (de wijzigingen zijn geel gemarkeerd)
Naar GS	

Advies/Vraag
- Graag kennisnemen de aangepaste brief van de NOM over de fondsversterking.
- Instemmen met het advies om verder te gaan in de besluitvorming na afstemming met de andere GEZ-leden.

Inleiding
Het ministerie van EZK heeft eind vorig jaar aangekondigd €150 mln. vrij te maken voor de fondsversterking van de ROM's. Daarvan zou (volgens verdeling naar BRP) €11,7 mln. voor de NOM bedoeld zijn. De voorwaarde voor deze extra impuls is dat de andere aandeelhouders naar rato meefinancieren. Dat betekent dat van elke provincie €3,9 mln. nodig is om deze bijdrage te verkrijgen en het totaal op €23,4 mln. komt.

Op 19 maart hebben de drie EZ gedeputeerden overleg gehad met de directie van de NOM over de mogelijke fondsversterking. Tijdens dit overleg hebben de GEZ een duidelijk signaal afgegeven aan de NOM: we staan positief tegenover deze fondsversterking maar willen niet 'afboeken' en zijn terughoudend voor wat betreft de beheerskosten, die zouden door de opbrengsten in principe gedekt moeten worden. De NOM is met dit huiswerk aan de slag gegaan en heeft bijgevoegde brief naar de GEZ gestuurd.

Inzet nieuwe middelen
De NOM heeft geen liquiditeitstekort en dit wordt in de komende jaren ook niet verwacht. De nieuwe middelen worden aanvullend ingezet, maar zijn administratief onderdeel van de NOM fondsen en de reguliere verantwoording. De uitgangspunten zijn volgens de NOM:

- *Marktsignalen wijzen op sterke toename van Covid-19 gerelateerde financieringsaanvragen;*
- *De middelen uit de fondsversterking worden ingezet om de gevolgen van de Covid-19 crisis op te vangen en voor herstel te fungeren;*
- *Met de inzet van de middelen worden ondernemingen met een hoger risicoprofiel geholpen;*
- *Investeringen vinden alleen plaats conform onze aandeelhoudersinstructie;*
- *Positieve- en negatieve resultaten, voortvloeiend uit de inzet van deze middelen, lopen via de algemene NOM investeringsresultaten;*
- *De kosten voor uitvoering worden gedekt uit de opbrengsten van de inzet van deze middelen (renteopbrengsten en verkoop participaties).*

De middelen worden voor vier onderwerpen ingezet:
1. Herstelproducten (opvolger van de COL lening)
2. Extra financieren van grote transities (energie en circulair)
3. Acquisitiefonds voor grote projecten
4. Versnellingsleningen voor start-ups

Argumenten

- Het ministerie van EZK biedt nu dit geld aan voor het versterken van ons bedrijfsleven. De NOM ziet voldoende mogelijkheden om dit vermogen uit te zetten. Naast vermogen voor herstel, biedt dit nieuwe kansen voor Noord-Nederland.
- Signaal richting 'Den Haag': Het zou vreemd zijn als alle andere ROM's de extra middelen van het kabinet voor herstel na corona cofinancieren en conform benutten en Noord-Nederland dit niet doet (alsof bedrijven in Noord-Nederland geen last hebben van de coronacrisis). Het aanbod voor extra geld komt waarschijnlijk niet snel weer.

Risico's

- Net als met de reguliere waardering van de NOM lopen we ook met deze gelden risico dat de NOM lager gewaardeerd wordt dan de waarde die wij in de boeken hebben staan. Doordat met deze gelden ook meer ondernemers met een hoger risicoprofiel gefinancierd worden, is dit risico iets hoger. Echter worden de gelden (met het streven) revolverend ingezet en volgens onze aandeelhoudersinstructie, dus niet anders dan de andere NOM budgetten.
- Het risico dat het geld niet wordt gebruikt is ondervangen met een constructie dat als het geld binnen vier jaar niet wordt gebruikt, het terug gestort kan worden naar de aandeelhouders. Dit moet belastingtechnisch nog wel uitgewerkt worden en namelijk niets extra kosten).

Vervolgstappen (aanpak/uitvoering)

De NOM is een datum aan het zoeken om de aangepaste brief nogmaals met de directie van de NOM en de drie gedeputeerden te bespreken. Het zou goed zijn om vooraf even afstemming te zoeken met de andere GEZ-leden.

Na akkoord van de gehele GEZ kan het voorstel uitgewerkt worden in een overeenkomst met EZK. De planning voor de besluitvorming is nog steeds voor de zomer in GS en na de zomer in PS.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 2

Reeds openbaar:
(https://www.drentsparlement.nl/statenportaal/ingekomen-stuk/FCBE190521-A5-AvA-MKB-Fonds-Drenthe-COMPL.pdf)

To: 5.1.2e, 5.1.2e [5.1.2e@fryslan.frl]; 5.1.2e [5.1.2e@provinciegroningen.nl]; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e@drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e@nom.nl]; 5.1.2e [5.1.2e@provinciegroningen.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e@drenthe.nl]; 5.1.2e, 5.1.2e [5.1.2e@fryslan.frl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e@nom.nl]
Cc: 5.1.2e (5.1.2e)[5.1.2e@minezk.nl]
From: 5.1.2e (5.1.2e)
Sent: Tue 4/20/2021 3:27:24 PM
Subject: RE: Teams meeting Fondsversterking provincies en EZK
Received: Tue 4/20/2021 3:27:28 PM

Hoi allen,

Afgelopen week een gesprek gehad met FIN. Het voorstel van de provincies om een clausule op te nemen waarin de mogelijkheid wordt opgenomen om na periode-x het geld terug te halen is akkoord.

Hoe staat het met de besluitvorming aan de kant van de provincie?

Is het al tijd om weer bij elkaar te komen?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
Directie Ondernemerschap

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | B – Noord 3
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
M 5.1.2e
E 5.1.2e@minezk.nl

---

5. 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>
Verzonden: dinsdag 23 februari 2021 15:20
Aan: 5.1.2e 5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e@minezk.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>
Onderwerp: RE: Teams meeting Fondsversterking provincies en EZK

Let op, in deze e-mail verzonden door 5.1.2e@fryslan.frl, zijn één of meerdere verdachte links gevonden die uit voorzorg aangepast zijn, zodat deze opnieuw gecontroleerd worden bij het aanklikken. Links kunnen misbruikt worden om malware op uw systeem te installeren. Klik alleen op nog aanwezige links als de e-mail afkomstig is van een door u vertrouwde afzender.

Indien dit niet het geval is dient u deze e-mail direct te verwijderen.

DICTU Servicedesk

In het groen

Van: 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>
Verzonden: dinsdag 23 februari 2021 14:54
Aan: 5.1.2e (5.1.2e)' <5.1.2e@minezk.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>
Onderwerp: RE: Teams meeting Fondsversterking provincies en EZK

En van mij in het blauw.
Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Afdeling Economie, Cultuur en Projectfinanciering
Cluster programma's en subsidies
St. Jansstraat 4, Kamer C218
Postbus 610
9700 AP GRONINGEN
T: 050 - 5.1.2e
M: 5.1.2e
email: 5.1.2e @provinciegroningen.nl

een gedachte voor het milieu - is printen van deze mail echt nodig?

Ons programma Economie en Arbeidsmarkt biedt ondernemers kansen en helpt Groningers aan het werk.
Kijk op www.groningenatwork.com en volg ons op Twitter @Groningenatwork.

Van: 5.1.2e 5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>
Verzonden: dinsdag 23 februari 2021 14:15
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e @fryslan.frl' < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>
Onderwerp: RE: Teams meeting Fondsversterking provincies en EZK

Hieronder in het rood.

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 23 februari 2021 12:10
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e @provinciegroningen.nl' < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e van' < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e @fryslan.frl' < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e Prov. Groningen < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>
Onderwerp: RE: Teams meeting Fondsversterking provincies en EZK

Let op, in deze e-mail verzonden door 5.1.2e @drenthe.nl, zijn één of meerdere verdachte links gevonden die uit voorzorg aangepast zijn, zodat deze opnieuw gecontroleerd worden bij het aanklikken. Links kunnen misbruikt worden om malware op uw systeem te installeren. Klik alleen op nog aanwezige links als de e-mail afkomstig is van een door u vertrouwde afzender.

Indien dit niet het geval is dient u deze e-mail direct te verwijderen.

DICTU Servicedesk

Hallo 5.1.2e,
Ik kan op de volgende momenten:

9 maart van 10.00 tot 11.00 uur NIET wel vanaf 10.30 uur EZK niet WELwel
9 maart van 15.00 tot 16.00 uur NIET wel tot 15.30 uur EZK niet NIETniet

10 maart van 10.00 tot 11.00 uur WEL EZK wel WELwel
10 maart van 11.00 tot 12.00 uur WEL EZK niet WELwel

12 maart van 11.00 tot 12.00 uur WEL EZK wel NIETwel
12 maart van 12.00 tot 13.00 uur WEL EZK wel NIETniet
12 maart van 13.00 tot 14.00 uur WEL EZK wel NIETwel
12 maart van 14.00 tot 15.00 uur WEL EZK wel NIETniet

5.1.2e 5.1.2e ook vragen?

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592-5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: dinsdag 23 februari 2021 10:51
Aan: 5.1.2e @provinciegroningen.nl' < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e (5.1.2e)' < 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e @fryslan.frl' < 5.1.2e @fryslan.frl>
Onderwerp: Teams meeting Fondsversterking provincies en EZK

Goedemorgen allemaal,

5.1.2e 5.1.2e heeft mij gevraagd een vervolgafspraak te maken voor de fondsversterking in de tweede week van maart. Behalve 5.1.2e 5.1.2e zullen ook 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e aansluiten.
Graag vernemen wij jullie beschikbaarheid voor de volgende data:

9 maart van 10.00 tot 11.00 uur
9 maart van 15.00 tot 16.00 uur

10 maart van 10.00 tot 11.00 uur
10 maart van 11.00 tot 12.00 uur

12 maart van 11.00 tot 12.00 uur
12 maart van 12.00 tot 13.00 uur
12 maart van 13.00 tot 14.00 uur
12 maart van 14.00 tot 15.00 uur

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

Aanwezig op maandag, dinsdag, woensdagochtend, donderdagmiddag en vrijdag

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 5.1.2e

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W http://secure-web.cisco.com/153629tWmK4cmVUxG3aSYNcCrvmsi82QENnbTwzXqShLtk0wpwi42zbWrvYUCGA_wWaVINP1U_UNaE-Y4lsoz7qslnp18dzNRHqJWdBtTvi4mVTpdeMQs4NhsTRzMUIam_e6Dg9Q6cO-d3v0_fcdll82MJpImpIUMqv_eGszwiuUFC_oTKPJ_g8NxLvVKI-YK_vlKZBMb7KlmNkixTgzoLwI6xuzIb0m17aXlDisEMhbnnQzHZQZO1t-ex1O_fWgW-K9s8KqY27y7An703ZjWPg/http%3A%2F%2Fwww.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden,

wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

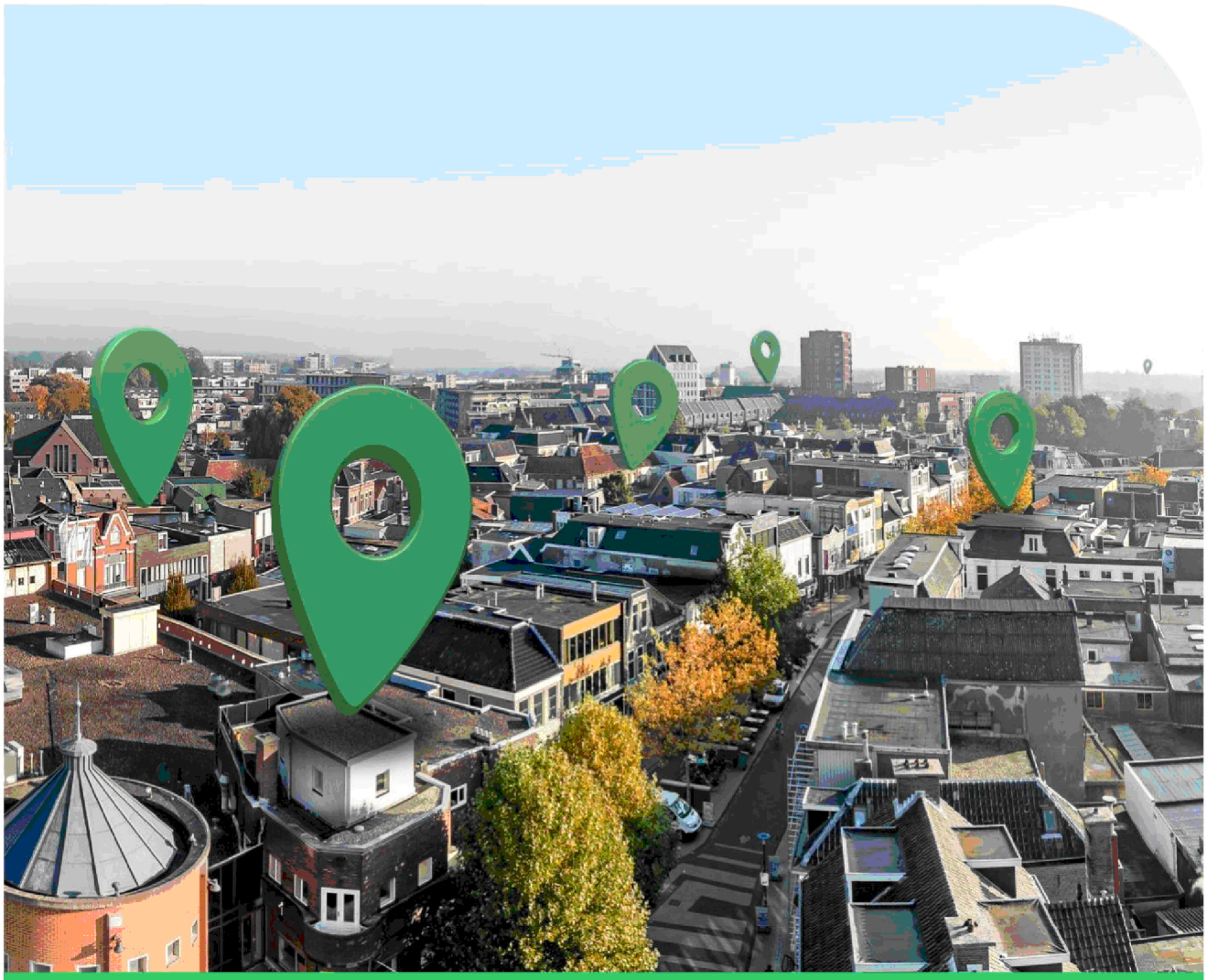
Op onze website kunt u lezen welke dienstverlening u van ons mag verwachten.
https://www.provinciegroningen.nl/servicenormen/

<< Disclaimer >>

Persoansgegevens en privacy
De provinsje Fryslân giet sekuer mei jo persoansgegevens om en hannelet neffens de Algemene verordening gegevensbescherming en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming. Lês hjir ús Privacyferklearring.

Persoonsgegevens en privacy
De provincie Fryslân gaat zorgvuldig om met uw persoonsgegevens en handelt overeenkomstig de Algemene verordening gegevensbescherming en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming. Lees hier onze Privacyverklaring.
Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Rapportage

NOM Investeren Q1/21 – versie AvA

28-4-2021

NOM

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2

1 Inleiding 3
1.1 Algemeen 3
1.2 Werkgelegenheid 5
1.3 Fonds Support Noord 5
1.4 COL 6

2 Financieel 7

3 Boekwaarde portefeuille 8
3.1 Benaderde marktwaarde 8
3.2 Investeringen 9
3.3 Desinvesteringen en aflossingen 9

4. Voorzieningen 10

5 Boekwaarde en resultaat per subcategorie 11
5.1 Topsectoren 11
5.2 Type aanvragen 12
5.3 Provincies 13

6 Vrije ruimte 15

Colofon 16

0594 311129

1 Inleiding

In deze rapportage wordt een toelichting gegeven op de Investeringsactiviteiten over de periode 1 januari tot en met 31 maart 2021. De portefeuille is opgebouwd uit twee onderdelen:

- *Groei- & Overnamefonds (G&O) en*
- *Innovatie- en Aanjaagfonds (IAF);*

Daarnaast zijn de activiteiten van Fonds Support Noord opgenomen en wordt de COL-portefeuille toegelicht.

Na de derde coronagolf, in het eerste kwartaal, is wel duidelijk zichtbaar dat de druk op een aantal bedrijven groter (groot) is geworden. De vooruitzichten geven aanleiding tot enige zorgen, ook binnen de NOM en andere portefeuilles. We blijven actief en intensief beheer uitvoeren bij alle ondernemingen en staan hun bij op elke wijze die we kunnen; met raad, advies en financierings- en liquiditeitsoplossingen.

1.1 Algemeen

Overzicht belangrijkste kerngetallen per 31 maart 2021

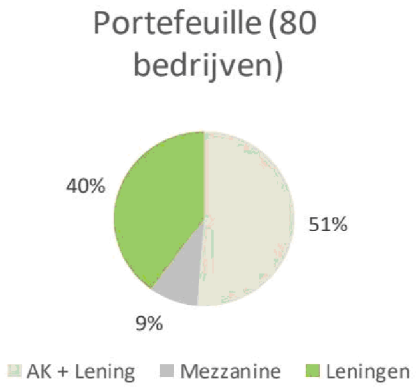
	Totaal	Totaal 2020
Aantal uitzettingen	5	38
Bedrag uitzettingen (x € 1.000,-)*	536	6.951
Aantal bedrijven in portefeuille	80	81
Boekw aarde portefeuille (x € 1.000,-)	31.559	32.275
Benaderde marktw aarde portefeuille (x € 1.000,	53.066	98.289
Resultaat (voor kosten) (x € 1.000,-)	42.702	6.621
In bedrijf (x € 1.000,-)	52.011	52.540
Werkgelegenheid in portefeuille (FTE's)	2.202	2.216
Mutatie w erkgelegenheid in portefeuille (FTE's)	-14	64

* 2020 uitzetting is € 1.396k aan conversie/herstructurering, 2021: 68k.

Het eigen vermogen van NV NOM per 31 maart 2021 bedraagt ruim € 118,9 miljoen.

Tot en met maart 2021 zijn vijf financieringen verstrekt. Het gefinancierde bedrag bedraagt € 536k, waarvan € 68k middels herstructurering.
In de vergelijkbare periode 2020 zijn 16 financieringen verstrekt. Het gefinancierde bedrag bedroeg toen ruim € 1,1 miljoen, waarvan € 145k middels herstructurering.
Het uitstaand bedrag aan financieringen per 31 maart 2021 bedraagt ruim € 52,0 miljoen. Dit is verdeeld over 80 ondernemingen (gemiddeld € 650k per onderneming).

0594 311129

Het portefeuilleresultaat (het resultaat van rentebaten, ontvangen dividenden, verkopen van participaties en mutatie voorziene waardeverminderingen) bedraagt € 42,7 miljoen positief. De boekwaarde van de portefeuille per 31 maart 2021 is ruim € 31,5 miljoen (1 januari 2021: € 32,3 miljoen). De benaderde marktwaarde (hierna: BMW) van de portefeuille per 31 maart 2021 is € 53,1 miljoen (1 januari 2021: € 98,3 miljoen). Hiervan heeft € 43,4 miljoen betrekking op aandelenkapitaal (1 januari 2021: 88,2 miljoen).

In het eerste kwartaal van 2021 heeft NOM een deel van haar aandelenbelang bij één onderneming verkocht. Deze deelverkoop is verantwoordelijk voor het positieve resultaat en de aanzienlijke daling van de BMW. Deze deelneming heeft in de media tot de nodige aandacht geleid.

Het team van Investeren bestaat per 31 maart 2021 uit 16,5 fte.

- Afdelingsmanager 1,0 fte
- Investment manager NOM 8,0 fte
- Investment manager derden fondsen 7,5 fte

De Investeringscommissie heeft in het eerste kwartaal van 2021 twee maal vergaderd. Er is één investeringsvoorstel en één exitvoorstel besproken. Het IC heeft op deze voorstellen positief geadviseerd. Dit advies is door de directie gevolgd.

De Raad van Commissarissen is in het eerste kwartaal vier keer bijeen (twee reguliere vergaderingen, één evaluatie en één inspiratie). Daar zijn geen voorstellen besproken.

1.2 Werkgelegenheid

Directe werkgelegenheid in fte's	# aanvang financiering	# per 1-jan-21	# per 31-mrt-21
In portefeuille per 1 januari 2021	1.473	2.152	2.216
Nieuwe ondernemingen/mutatie bestaande port. 2021	-		-
Subtotaal	*1.473*	*2.152*	*2.216*
Realisatie uit port. vanaf 2021	26		14
Totaal	**1.447**		**2.202**

GROEI DIRECTE FTE'S:	**755**

1.3 Fonds Support Noord

Het team van Fonds Support Noord bestaat per 31 maart 2021 uit 6,1 fte.

- Afdelingsmanager 1,0 fte
- Investment analist 2,8 fte
- Specialist leningen 1,0 fte
- Projectmedewerker 1,3 fte

Per 1 januari 2021 is aan het team van FSN de functie Specialist Leningen toegevoegd. De werkzaamheden bestaan uit het beheren van diverse leningen portefeuilles (COL, de Ondernemersimpuls 2.0 leningen (FOM) en de Startersleningen (FOM)). Deze functie is ingevuld door interne doorstroming van een Projectmedewerker. De ontstane vacature van Projectmedewerker (1 fte) is per 31 maart jl. nog niet ingevuld.
Daarnaast is het aantal fte bij Investment analist als gevolg van tijdelijke vervanging in verband met zwangerschapsverlof uitgebreid met 0,8 fte.

In Q1/2021 heeft NOM, via de regionale fondsen die voor derden worden beheerd (volledig fondsbeheer), een investeringsniveau van € 2,5 miljoen in cash gerealiseerd. Het aantal bedrijven waarbij NOM via deze fondsen betrokken is, bedraagt 109. Hierbij is geen rekening gehouden met de investeringen die door de fondsen waarin IFG participeert, zijn gedaan (indirecte financieringen) en de OIF portefeuille bij FOM die per 2018 is overgenomen van de Kredietbank (uitfaseren).

	Volledig fondsbeheer					Adm. Beheer	
	FOM	Groeifonds	IFG	MKBFD	Subtotaal	G-Force	Totaal
Aantal uitzettingen 2021	6	2	4	3	15	-	15
Bedrag uitzettingen (x € 1.000,-)	833	200	1.138	350	2.521	-	2.521
Aantal commitments 2021	2	1	-	1	4	-	4
Bedrag gecommitteerd (x € 1.000,-)	225	50	-	75	350	-	350
							-
Aantal bedrijven in portefeuille *)	35	33	10	31	109	8	117
In bedrijf (x € 1.000,-)	8.867	20.316	18.829	5.498	53.510	779	54.289

*) exclusief 11 ondernemingen uit OIF1 portefeuille FOM

In Q1 heeft RVO positief geadviseerd over het Netherlands Enabling Watertechnology (NEW). Het Netherlands Enabling Watertechnology (NEW) Fonds heeft een investeringsbudget van € 5,7 miljoen, waarvan 90% door RvO wordt gefinancierd en de overige 10% van andere private partijen (Rabobank, SKion/Paques, PMH, Stichting Bison en RUG Houdstermij.) komt. Het NEW fonds gaat zich richten op vroege fase kennisstarters vóór commerciële verkoop. Het doel is om het fonds per 1 juni a.s. operationeel te hebben. NOM gaat het fondsbeheer uitvoeren, hiervoor zullen de diensten van FSN en 0,2 fte investment mangement ingezet worden.

1.4 COL

In de eerste twee blokken van 2021 zijn 15 aanvragen goedgekeurd voor een totaalbedrag van € 2,9 miljoen. Per 31 maart 2021 is één aanvraag nog niet uitbetaald (€ 345k).
NOM was bij zes aanvragen al betrokken middels haar eigen fondsen en/of de door haar beherende fondsen.

Blok 3 is open: aanvragen zijn uiterlijk tot 17 mei in te dienen. Er is nog beperkt landelijk budget. De landelijke commissie besluit uiterlijk 28 mei over de toekenning van de laatste COL leningen. Alle financieringen dienen uiterlijk 30 juni uitgekeerd te zijn. Voor een landelijk uniform beheer van de COL is wekelijks een Beheergroep-overleg. Namens NOM heeft de Specialist Leningen hier zitting in. De eerste reguliere aflossingen worden vanaf 30 juni a.s. verwacht. Er zijn gesprekken met ondernemingen over versnelde gehele of gedeeltelijke aflossing van de COL.

2 Financieel

Portefeuilleresultaat (x € 1.000,-)	31 maart 2021		31 december 2021	
	Realisatie	Begroting	Begroting	Prognose
Rente leningen	400	463	1.850	1.850
Dividend	-	150	600	600
Resultaat verkoop participaties	42.494	800	3.200	45.678
Provisies	-	-	-	-
Voorziening	-192	-775	-3.100	-3.100
Resultaat voor kosten NOM Finance	**42.702**	**638**	**2.550**	**45.028**

De vijf grootste rente leningen u/g bedragen € 179k. Hiervan is € 79k ontvangen en € 100k bijgeschreven. Bij één onderneming is bij het aangaan van de financieringsovereenkomst een meerjarige afspraak gemaakt over het bijschrijven van de rente. Over het eerste kwartaal bedraagt deze bijschrijving € 69k.

In het eerste kwartaal van 2021 is geen dividend ontvangen.

Op de desinvesteringen is een positief resultaat verkoop participaties gerealiseerd van totaal ruim € 42,4 miljoen. Dit betreft de deelverkoop, zoals eerder gemeld, van één onderneming.

Per 31 maart 2021 is er per saldo € 192k aanvullend voorzien op waardeverminderingen binnen de portefeuille. Zie ook H4.

3 Boekwaarde portefeuille

Verloop waarde t/m 31 maart 2021 (x € 1.000,-)	G&O	Aanjaag	Totaal
Stand per 1 januari 2021	**29.973**	**2.302**	**32.275**
Bij:			
Investeringen	536	-	536
Dividendbijschrijvingen	-	-	-
Rentebijschrijvingen	315	85	400
	851	85	936
Af:			
Desinvesteringen	445	-	445
Aflossingen	656	116	772
Ontvangen bijgeschreven dividenden	-	-	-
Ontvangen rentetermijnen	181	62	243
Voorzieningen	207	-15	192
	1.489	163	1.652
Stand per 31 maart 2021	**29.335**	**2.224**	**31.559**
Aandelenkapitaal	19.914	-	19.914
Cumulatief preferente aandelen	1.960	-	1.960
Leningen	7.461	2.224	9.684
Stand per 31 maart 2021	**29.335**	**2.224**	**31.559**
			BMW
Stand per 1 januari 2021	95.988	2.302	98.289
Stand per 31 maart 2021	50.842	2.224	53.066
Mutatie	-45.146	-78	-45.224
Aandelenkapitaal			41.421
Cumulatief preferente aandelen			1.960
Leningen			9.684
Stand per 31 maart 2021			**53.066**

3.1 Benaderde marktwaarde

De BMW per 31 maart 2021 bedraagt ruim € 53,0 miljoen (1 januari 2021: € 98,3 miljoen). Hiervan heeft € 9,7 miljoen betrekking op de leningenportefeuille. De stille reserve op aandelenparticipaties in portefeuille bedraagt ruim € 21,5 miljoen (1 januari 2021: € 66,0 miljoen).

Opbouw stille reserve 31 maart 2021	BMW	Boekwaarde	Stille reserve	Bedrijven
Bedrijven met stille reserve	32.332	10.825	21.507	7
Bedrijven met boekwaaarde en BMW = nihil	-	-	-	27
Bedrijven zonder stille reserve	20.734	20.734	-	46
	53.066	31.559	21.507	80

3.2 Investeringen

Aantal verstrekte financieringen t/m 31 maart 2021					2020	
	G&O	Aanjaag	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)
Nieuw	-	-	-	-	9	2.228
Conversie	-	-	-	-	-	-
Uit commitment	4	-	4	468	13	2.186
Uitbreiding	-	-	-	-	11	1.142
Herstructurering	1	-	1	68	5	1.396
	5	**-**	**5**	**536**	**38**	**6.952**

Er zijn tot en met maart 2021 57 leads behandeld (waarvan 23 nieuw in 2021) bij Investeren. Per eind maart zijn:

- 35 leads onderhanden, waarvan twee in contactfase.
- 6 leads ingetrokken,
- 9 leads afgewezen,
- 2 leads doorverwezen en van
- 5 is niets meer vernomen.
- .

De redenen voor afwijzingen waren onder meer kwaliteit business case (56%), uitgesloten sector (33%) en buiten regio (11%).

3.3 Desinvesteringen en aflossingen

Aantal financieringen uit portefeuille gelopen t/m 31 maart 2021				
	G&O	Aanjaag	Totaal	2020
Aflossingen	3	-	3	4
Desinvesteringen	1	-	1	6
Faillissement	-	-	-	1
Kwijtscheldingen	-	1	1	3
Liquidaties	-	-	-	7
Herstructurering	1	-	1	2
	5	**1**	**6**	**23**

Er is tussen 1 januari en 31 maart ruim € 714k aan aflossingen in cash ontvangen. Op de leningen is € 58k geconverteerd naar aandelen.

4. Voorzieningen

Tot en met 31 maart 2021 is € 192k aanvullend voorzien (€ 179k aan leningen en 13k aan aandelenkapitaal).

In totaal is er op de portefeuille per 31 maart € 20,4 miljoen voorzien op een boekwaarde voor voorziening van € 52,0 miljoen, hetgeen betekent dat 39,4% is voorzien (ultimo 2020: 43,2%).

Er zijn 6 ondernemingen waarbij de totale uitstaande positie meer dan € 2,5 miljoen is. De totale uitstaande positie van deze ondernemingen bedraagt ruim € 19,3 miljoen, hiervan is 28,2% voorzien.

Het aantal ondernemingen met een totale uitstaande positie van meer dan € 1 miljoen en die voor 50% of meer voorzien zijn, bedraagt 6. De totale uitstaande positie van deze ondernemingen bedraagt ruim € 11,0 miljoen. Hiervan is 94,2% voorzien.

Verloop risicoclassificatie-indeling in aantallen

	2020	2021-03
A	8	8
A-	9	9
B	5	5
B-	8	7
C	7	7
C-	15	14
D	30	30
	82	80

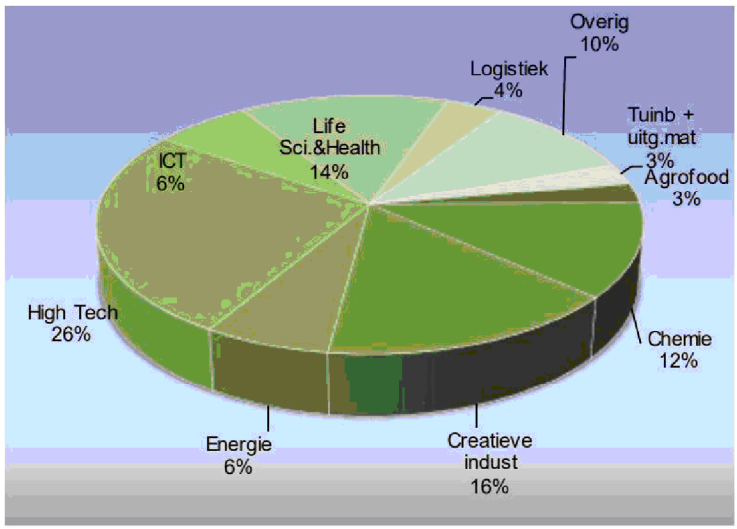
Verloop risicoclassificatie-indeling (x € 1.000,-)

	2020	2021-03
A	9.106	8.633
A-	6.443	6.325
B	1.133	1.059
B-	5.301	5.046
C	4.323	4.378
C-	14.343	14.379
D	11.891	12.191
	52.540	52.011

5 Boekwaarde en resultaat per subcategorie

5.1 Topsectoren

Aantal portefeuille-ondernemingen per topsector per 31 maart 2021

Investeringen per sector t/m 31 maart 2021					2020	
	G&O	Aanjaag	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)
Agrofood	-	-	-	-	-	-
Chemie	1	-	1	50	8	1.307
Creatieve indust	1	-	1	63	8	518
Energie	1	-	1	250	4	1.700
High Tech	-	-	-	-	7	734
ICT	-	-	-	-	1	10
Life Sci.&Health	1	-	1	105	5	1.641
Logistiek	-	-	-	-	2	56
Tuinb + uitg.mat	-	-	-	-	1	175
Water	-	-	-	-	1	15
Overig	1	-	1	68	1	797
	5	**-**	**5**	**536**	**38**	**6.953**

Totaal uitstaande positie (subtotaal in bedrijf) per sector per 31 maart 2021

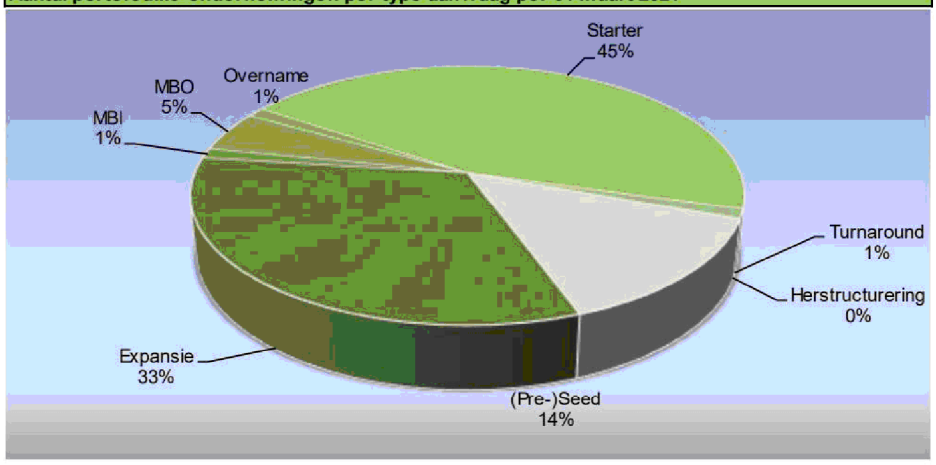
	1 januari	31 maart 2021		
		G&O	Aanjaag	Totaal
Agrofood	421	200	221	421
Chemie	9.135	9.041	250	9.292
Creatieve indust	2.784	1.750	1.074	2.824
Energie	1.981	1.950	286	2.236
High Tech	15.332	13.712	1.139	14.851
ICT	476	273	185	457
Life Sci.&Health	10.662	10.519	172	10.691
Logistiek	2.314	1.899	395	2.294
Tuinb + uitg.mat	1.765	1.250	177	1.427
Water	454	273	176	449
Overig	7.217	7.069	-	7.069
	52.540	**47.937**	**4.074**	**52.011**

Aantal financieringen per sector uit portefeuille gelopen t/m 31 maart 2021

	G&O	Aanjaag	Totaal	Totaal 2020
Agrofood	-	-	-	-
Chemie	-	-	-	1
Creatieve indust	-	-	-	5
Energie	-	-	-	-
High Tech	1	-	1	5
ICT	-	-	-	-
Life Sci.&Health	1	-	1	2
Logistiek	-	-	-	-
Tuinb + uitg.mat	2	-	2	-
Water	-	-	-	1
Overig	1	1	2	9
	5	**1**	**6**	**23**

5.2 Type aanvragen

Aantal portefeuille-ondernemingen per type aanvraag per 31 maart 2021

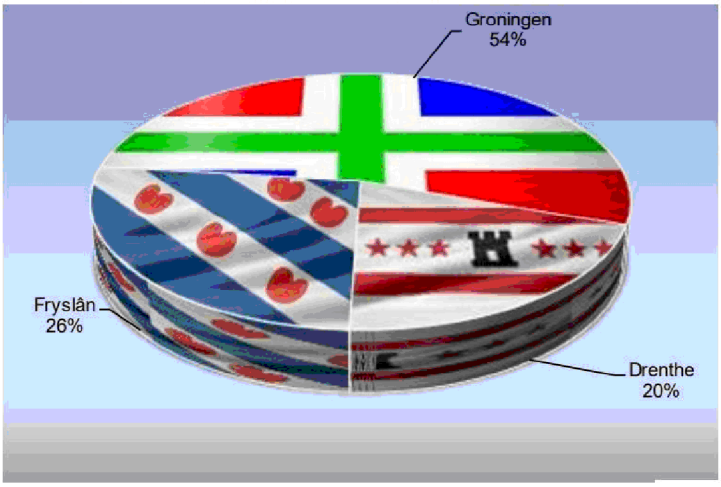

Investeringen per type aanvraag t/m 31 maart 2021					2020	
	G&O	Aanjaag	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)
Expansie	-	-	-	-	5	348
MBI	-	-	-	-	1	797
MBO	-	-	-	-	2	1.400
Overname	-	-	-	-	-	-
Starter	4	-	4	468	23	4.048
Turnaround	-	-	-	-	-	-
(Pre-)Seed	1	-	1	68	7	359
	5	-	**5**	**536**	**38**	**6.952**

Aantal financieringen per type aanvraag uit portefeuille gelopen t/m 31 maart 2021				
	G&O	Aanjaag	Totaal	Totaal 2020
Expansie	3	1	4	10
MBI	-	-	-	-
MBO	-	-	-	-
Overname	-	-	-	-
Starter	1	-	1	13
Turnaround	-	-	-	-
Herstructurering	-	-	-	-
Conversie	-	-	-	-
(Pre-)Seed	1	-	1	-
	5	**1**	**6**	**23**

5.3 Provincies

Aantal portefeuille-ondernemingen per provincie per 31 maart 2021

Investeringen per provincie t/m 31 maart 2021					2020	
	G&O	Aanjaag	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)
D	-	-	-	-	5	1.145
F	1	-	1	63	7	780
G	4	-	4	474	26	5.026
	5	**-**	**5**	**536**	**38**	**6.951**

Aantal financieringen per provincie uit portefeuille gelopen t/m 31 maart 2021				
	G&O	Aanjaag	Totaal	2020
D	1	-	1	1
F	1	1	2	3
G	3	-	3	19
	5	**1**	**6**	**23**

Totaal uitstaande positie (subtotaal in bedrijf) DRENTHE per sector per 31 maart 2021				
	1 januari 2021			
		G&O	Aanjaag	Totaal
Agrofood	221	-	221	221
Chemie	-	-	-	-
Creatieve indust	175	-	175	175
Energie	994	994	-	994
High Tech	6.944	6.384	114	6.499
ICT	28	-	23	23
Life Sci.&Health	440	360	80	440
Logistiek	-	-	-	-
Tuinb + uitg.mat	-	-	-	-
Water	354	273	76	349
Overig	785	745	-	745
	9.943	**8.758**	**690**	**9.447**

Totaal uitstaande positie (subtotaal in bedrijf) FRYSLÂN per sector per 31 maart 2021				
	1 januari 2021			
		G&O	Aanjaag	Totaal
Agrofood	200	200	-	200
Chemie	1.605	1.634	-	1.634
Creatieve indust	621	441	226	667
Energie	186	-	186	186
High Tech	1.256	889	370	1.259
ICT	273	273	-	273
Life Sci.&Health	93	-	92	92
Logistiek	2.008	1.599	395	1.994
Tuinb + uitg.mat	-	-	-	-
Water	100	-	100	100
Overig	781	665	-	665
	7.123	**5.701**	**1.370**	**7.070**

Totaal uitstaande positie (subtotaal in bedrijf) GRONINGEN per sector per 31 maart 2021				
	1 januari 2021			
		G&O	Aanjaag	Totaal
Agrofood	-	-	-	-
Chemie	7.530	7.407	250	7.657
Creatieve indust	1.988	1.309	673	1.982
Energie	800	956	100	1.055
High Tech	7.131	6.439	654	7.093
ICT	175	-	161	161
Life Sci.&Health	10.128	10.159	-	10.159
Logistiek	306	300	-	300
Tuinb + uitg.mat	1.765	1.250	177	1.427
Water	-	-	-	-
Overig	5.651	5.659	-	5.659
	35.474	**33.479**	**2.015**	**35.493**

6 Vrije ruimte

De beschikbare vrije ruimte per 31 maart 2021 bedraagt € 14,0 miljoen. In totaal zijn er 24 ondernemingen uit de vrije ruimte gefinancierd met een totaal investeringsvolume van € 14,3 miljoen. In Q1 is geen enkele onderneming uit de vrije ruimte gefinancierd.

Colofon

Er zijn verschillende manieren om op de hoogte te blijven van de activiteiten van de NOM:

Een abonnement op de NOMMER
U kunt zich via nom.nl gratis inschrijven voor een abonnement op de NOMMER, het magazine van de NOM voor relaties en iedereen die geïnteresseerd is in de economische ontwikkelingen, de ondernemersgeest en het leven en werken in Groningen, Friesland en Drenthe.

Volg ons overal
Via nom.nl kunt u zich inschrijven voor onze nieuwsbrief. U vindt hier ook de linkjes om ons te volgen op Twitter en LinkedIn.

Op zoek naar financiering voor uw bedrijf?
Doe de NOM-financieringscheck op nom.nl. Beantwoord enkele simpele vragen om snel te achterhalen of u eventueel in aanmerking komt voor financiering via de NOM.

N.V. NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland
Bezoekadres Paterswoldseweg 810 9728 BM Groningen
Postadres Postbus 424, 9700 AK Groningen
T (050) 521 44 44 E info@nom.nl I www.nom.nl

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Groeien begint hier.

Rapportage 1e kwartaal 2021

01-04-2021

5.1.2e

NOM

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Rapportage eerste kwartaal 2021

Inleiding	P. 3
Hoofdpunten (1/2 t/m 2/2)	P. 4 t/m 5
KPI Dashboard Q1 2021	P. 6
Strategie 2022 en verder	P. 7
Leadgeneration	P. 8
Ontwikkelen (1/2 t/m 2/2)	P. 9 t/m 10
Acquireren (1/2 t/m 2/2)	P. 11 t/m 12
Investor Ready	P. 13
Investeren (1/6 t/m 6/6)	P. 14 t/m 19
Fondsbeheer	P. 20
HRM (1/2 t/m 2/2)	P. 21 t/m 22
MarCom (1/3 t/m 3/3)	P. 23 t/m 25
Controlling	P. 26
Financiële resultaten	P. 27 t/m 30
Vooruitblik	P. 31

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Inleiding

Beste Aandeelhouders,

Q1 van 2021 ligt al weer ruim achter ons. Meer dan een jaar functioneren de NOM collega's vanuit huis. Dat gaat eigenlijk heel goed, uitzonderingen daargelaten. Desondanks smachten we er naar elkaar weer fysiek te ontmoeten, in de ogen te kunnen kijken tijdens een gesprek. Met de eerste vaccinaties onder collega's lijkt het er op dat die mogelijkheden weer binnen bereik komen.
Het eerste kwartaal stond natuurlijk in het teken van de jaarrekening en jaarverslag die tijdens de online AvA werden vastgesteld. Ook het meerjarenplan werd vastgesteld, maar op dit moment is besluitvorming omtrent bijbehorend meerjarig budget nog niet helder.
De uitwerking en implementatie van het Strategisch Plan kwamen op stoom. Ideeën voor de vorig jaar aangekondigde fondsversterking en de 5.1.1c,5.1.2i werden concreter.
De HR visie werd uitgewerkt in een HR jaarplan en de leidinggevenden hebben een start gemaakt met verbindend leiderschap.

De Corona OverbruggingsLening nadert het einde. We gaan van crisismaatregelen over op herstelmaatregelen. Daarvoor is de fondsversterking bedoeld. Dat traject is met de provinciale aandeelhouders nog in discussie.

De zelfevaluatie van de RvC, bestuurssecretaris en mijzelf gaf veel inzicht in onze samenwerking en input voor de profielschets voor een nieuw RvC-lid.

Afgelopen tijd hebben we ook onze relaties geïnformeerd over het vertrek van 5.1.2e 5.1.2e uit het MT en de komst van interim-manager 5.1.2e 5.1.2e We zijn heel blij dat 5.1.2e het komende jaar zich gefocust zal bezighouden met de regionale fondsen.

Soms liggen vreugde en intens verdriet binnen het NOM-team dicht bij elkaar. In dezelfde week verloor een collega zijn jongvolwassen zoon als gevolg van een auto-ongeluk en werden twee collega's ouders van dochters.

5.1.2e 5.1.2e

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Ontwikkelingen in het eerste kwartaal

Hoofdpunten (1/2)

- De uitwerking van de nieuwe strategie loopt, via een heel aantal actielijnen en sector communities. Daarnaast werken we aan nieuwe producten en diensten (Noordelijke Incubator, Vroege Fase Fonds, Acquisitiefonds) en is er veel aandacht voor een verbeterde leadgeneratie. Op alle thema's is voortgang waarbij er wel verschil in tempo waar te nemen is.
- Voorlopig geprognosticeerd resultaat 2021 komt uit op 5.1.1c
- Doelstellingen voor acquisitie worden naar verwachting ruim gehaald. Voor (ecosysteem-)ontwikkelen zit een aantal grote projecten in de pijplijn waardoor ook daar de verwachting is dat de doelstellingen gehaald worden.
- Flinc laat (mede door de COL) een grote aanwas zien van ondernemingen die klaargestoomd moeten worden voor een volgende financieringsronde.
- We werken met een aantal partijen actief aan een nieuwe opzet voor EBNN waarin dit platform zich meer gaat richten op de in de RIS3 geformuleerde doelstellingen (die in lijn zijn met de NOM doelstellingen). EBNN zou ons inziens meer een platform moeten worden dat lopende programma's ondersteunt door een intermediair te zijn met de triple helix, waar nodig te escaleren en de lobby te voeden met concrete data. Wij hebben daarin onder andere de rol om de investeringsagenda van Noord Nederland actueel te krijgen en te houden.
- Er worden binnen verschillende teams goede stappen gezet op het gebied van lead generation. Omdat we, vanuit de strategie, toe willen groeien naar 1 pijplijn voor bedrijven werken we er nu aan om accountmanagement een integraal onderdeel te maken van de NOM. Daarnaast willen we, zoals ook bij de BOM gebeurt, dichter op veelbelovende, innovatieve MKB bedrijven gaan zitten. Primair om ze te helpen hun innovatie en hun groei te versnellen, om dat vervolgens ook te financieren.

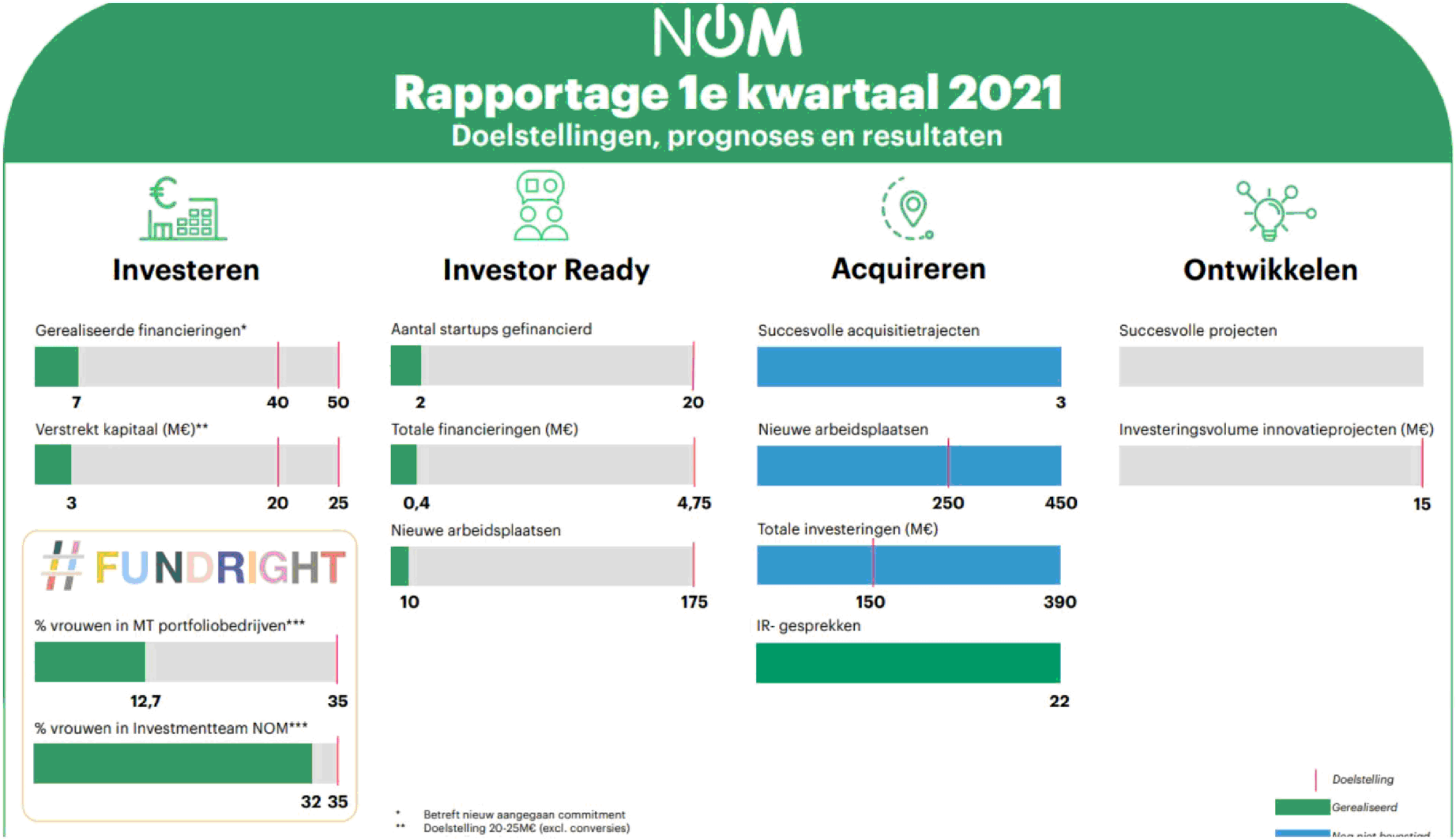
NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Ontwikkelingen in het eerste kwartaal

Hoofdpunten (2/2)

- Crisismaatregel Corona Overbruggingslening loopt ten einde. Er zijn inmiddels 68 bedrijven geholpen met de COL. Herstelmiddelen zijn nodig. Niet alleen bij Col-bedrijven. Fondsversterking vergt nog de nodige aandacht.
- FSN haalt een nieuw fonds binnen: NEW (Netherlands Enabling Watertechnology)
- Als concretisering van het jaarplan hebben de leidinggevenden deelgenomen aan een sessie over verbindend leiderschap in een hybride werkomgeving. Ook is er gestart met strategische personeelsplanning. Een nieuw fenomeen binnen de NOM.
- Op het gebied van thought leadership is een veelheid van blogs, webinars, podcasts geproduceerd door een grote verscheidenheid aan collega's. Ook dat is nieuw voor veel collega's en wordt enthousiast opgepakt.
- Een jaar thuiswerken met een nieuw strategisch plan en de afronding van de [redacted] 5.1.1c,5.1.2i vas reden om Maart Motiveert te organiseren. Daarin werd op bijzondere en diverse manieren aandacht besteed aan de transities, duurzamer, gezonder en slimmer.

NOM
Rapportage 1e kwartaal 2021
Doelstellingen, prognoses en resultaten
Investeren
Gerealiseerde financieringen*
7
40
50
Verstrekt kapitaal (M€)**
3
20
25
FUNDRIGHT
% vrouwen in MT portfoliobedrijven***
12,7
35
% vrouwen in Investmentteam NOM***
32
35
Investor Ready
Aantal startups gefinancierd
2
20
Totale financieringen (M€)
0,4
4,75
Nieuwe arbeidsplaatsen
10
175
Acquireren
Succesvolle acquisitietrajecten
3
Nieuwe arbeidsplaatsen
250
450
Totale investeringen (M€)
150
390
IR- gesprekken
22
Ontwikkelen
Succesvolle projecten
Investeringsvolume innovatieprojecten (M€)
15
* Betreft nieuw aangegaan commitment
** Doelstelling 20-25M€ (excl. conversies)
Doelstelling
Gerealiseerd

Strategie 2022 en verder

Stand van zaken

Om te komen tot een goed plan voor aanvullende activiteiten in ons meerjarenplan 2022 en verder, waarin duidelijk is hoe wij denken de aanvullende middelen binnen de NOM in te gaan zetten volgen wij het volgende proces:

1. Inspiratiefase: Uit de inspiratiefase is een aantal ideeën gekomen waarmee we aan het werk gaan:
   - "Incubator", een noordelijk werkend incubator om meer goede plannen van Startups naar de markt te brengen
   - "BD nieuwe stijl", begeleiding van MKB om hun innovatie en groei te versnellen, met als secundair doel leadgeneratie
   - "Acquisitiefonds" of grote projectenfonds, samen met onder andere Groningen Seaports
   - "Digistart", een financieringsproduct om de eerste stappen van ondernemers richting Smart Industry te financieren
   - "TopDutch Processing Programma", waarin separeren en drogen in de proces- en voedingsmiddelenindustrie centraal staat.

2. Onderzoeksfase:
   - Imago-onderzoek Motivaction
   - Over de Incubator hebben we inventariserende gesprekken met stakeholders (onder andere kennisinstellingen)
   - Met eerstelijnsorganisaties (IBDO, YnBusiness, EBG) en andere stakeholders over BD nieuwe stijl.
   - Onderzoek wat het beeld is van de NOM bij DGA's en hoe onze concurrentiepositie zich ontwikkelt nu er steeds meer private equity beschikbaar komt.

3. Ontwerpfase: Voor de Incubator is een team opgezet dat aan de slag gaat. Er is veel enthousiasme in onze omgeving om hier vorm aan te geven. Met BD nieuwe stijl zijn we al verder omdat het naadloos aansluit bij onze activiteiten voor Ik Ben Drents Ondernemer, we kunnen daar in Q3 mee starten. Voor het Acquisitiefonds en Digistart lopen concrete gesprekken met beoogde partners om tot een uitwerking te komen. Hier is nog geen exacte planning te geven, voor Digistart koersen we ook op Q3

4. Implementatiefase: de implementatieplanning wordt in een later stadium uitgewerkt als de inspiratie- en onderzoeksfase afgerond zijn.

Leadgeneration

De 'gewone' dealflow qua investeren bleef in 2020 achter. In het Coronajaar is dat niet zo heel bijzonder, ware het niet dat ook in voorgaande jaren de dealflow terugliep. Met de huidige middelen en de kansen om de noordelijke economie weer te laten groeien en robuuster te maken heeft leadgeneratie een belangrijke plaats in de strategie gekregen.
Niet alleen uniformeren we het proces zodra een lead contact heeft met de NOM maar belangrijker nog gaat het om het structureel verbeteren van het genereren van leads.

Het genereren van leads om te komen tot een continue en groeiende dealflow omvat een veelheid aan activiteiten:

- Verbeterde afstemming met Groningen Seaports en New Energy Coalition.
- Samenwerking tussen Investeren en Acquireren: als er een financiële bijdrage van de regio gevraagd wordt dan wordt die vraag soms ook bij de NOM neergelegd. Bij Shine en Avantium speelt dat bijvoorbeeld. Voor investmentmanagers en investeringscommissie is dat een nieuwe situatie waarbij ze een nieuwe rol vervullen. Op basis van de beperkte ervaring tot nu toe zullen we goede werkafspraken dienen te maken.
- Vanuit de diverse kerntaken worden actieplannen gemaakt. Actielijn 2A richt zich op samenhang tussen de diverse actieplannen richting een voorstel m.b.t. hoe om te gaan met leadgeneratie/accountmanagement.
- Uit de contacten met bedrijven in de Smart Industry Hub en vanuit andere ontwikkelactiviteiten zijn tenminste 8 leads aangebracht. Dit versterkt ook ons geloof in BD nieuwe stijl
- Vanuit Flinc zijn 10 leads aangebracht bij de diverse fondsen
- De webinars en podcasts van Q1 leidden tot 11 leads of contacten
- Momenteel worden actieplannen opgesteld voor het actief benaderen van netwerken (adviseurs, banken, tussenpersonen)

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Ontwikkelen (1/2)

Succesvolle projecten

Investeringsvolume innovatieprojecten (M€)

15

Op dit moment zijn er nog geen succesvol afgeronde projecten te melden. We hebben wel een aantal mooie ontwikkelingen in de pijplijn.

Chemport Europe is vorig jaar voor 4 jaar verlengd. De industrieagenda's die voor Delfzijl en Emmen zijn gemaakt laten een groot gepland investeringsvolume zien. Wij werken eraan deze plannen onder de aandacht te brengen bij onder andere het ministerie van EZK zodat voor aanvullende financiering kan worden geput uit Europese en nationale fondsen. Daarmee hopen we de investeringen richting vergroening van de chemie te kunnen versnellen.

Smart Industry Hub loopt. Een aantal betrokken partijen is druk doende om bij MKB bedrijven, door middel van het Smart Industry Assessment, te bepalen hoe ver zij zijn in de transitie naar Smart Industry en wat de volgende stappen zouden moeten zijn.

- Wij ontwikkelen, samen met provincies en SNN, momenteel een product bestaande uit een deel achtergestelde lening en een deel subsidie waarmee die volgende stappen gefinancierd kunnen worden.
- In het verlengde van de Smart Industry Hub werken we aan het opzetten van een European Digital Innovation Hub (EDIH) en een Artificial Intelligence Hub. Beide hebben als doel het smart industry programma te versnellen. Daarnaast gaan we ook circulair produceren onderdeel laten uitmaken van het programma. EDIH is een programma dat ongeveer € 8M oplevert voor een periode van 7 jaar.
- Ook wordt gewerkt aan een Reshoring programma.
- We zijn onderdeel van een Groeifondsaanvraag (NextGen Hightech) waarover naar verwachting in het najaar een besluit wordt genomen. Omvang van het Noord Nederlandse deel is € 51M.

Ontwikkelen (2/2)

Succesvolle projecten

Investeringsvolume innovatieprojecten (M€)

15

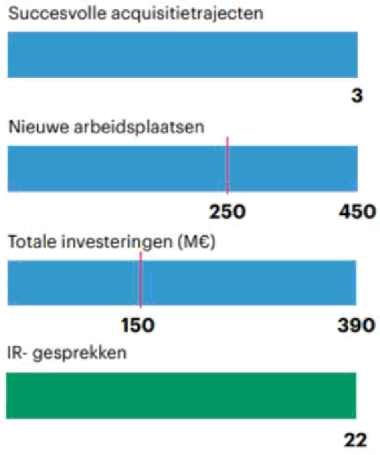
Met de regio Groningen Assen wordt gesproken over additionele capaciteit om rondom Medtech het ecosysteem beter te verbinden en uit te bouwen.

Belangrijk om te melden is dat met de andere ROM's intensief wordt gesproken over samenwerking op een aantal grote thema's. Bij AI en Smart Industry is dat al redelijk concreet, andere gebieden als energietransitie, voedseltransitie, medische technologie en vergroening van de chemie is de beweging in gang gezet. We zetten daarbij in op financiële support van EZK voor de landelijke coördinatie.

5.1.2e

Acquireren (1/2)

De resultaten van acquisitie in het afgelopen jaar waren lager dan de doelstellingen die we daarvoor hadden. Dit is ook in lijn met de resultaten voor heel Nederland, zoals gerapporteerd door het NFIA. Zoals al eerder gemeld hebben we wel een zeer volle pijplijn en daarvan zijn in Q1 2021 de eerste resultaten in zicht gekomen.

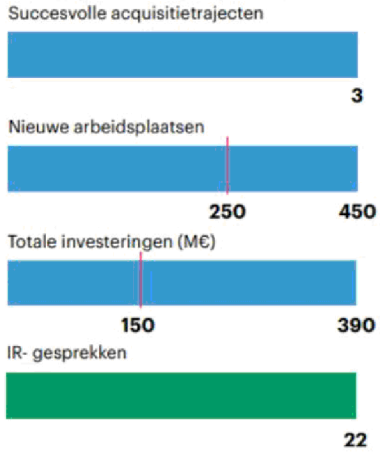
- 3 grote projecten zitten momenteel in het stadium dat de klant het principebesluit heeft genomen om zich in Noord Nederland te vestigen (2) of uit te breiden.
- Alle drie projecten van bedrijven in voor Noord Nederland belangrijke sectoren (AgriFood en LS&H)
- De totale investering zal naar schatting 390 miljoen Euro bedragen.
- Hiermee worden naar schatting 450 nieuwe arbeidsplaatsen gecreëerd.

De pijplijn heeft ook in Q1 voldoende aanwas laten zien. We ondersteunen de acquisitie actief via een aantal communicatiekanalen. Belangrijk daarin is TopDutch, waar we met een beperkt budget content blijven verspreiden om de aandacht vast te houden. Daarnaast hebben we een klein extra budget gevraagd om in Q2 en Q3 twee proposities de update te geven die ze nodig hebben.

Vanuit Chemport hebben we getest met een nieuwe manier van acquisitie. Vanuit beschikbaarheid van grondstoffen hebben we een aantal niche-chemicaliën bepaald die in Delfzijl geproduceerd kunnen worden. Daar hebben we een overzicht van producenten van deze stoffen bij gemaakt en die hebben we verspreid naar het NFIA netwerk met de vraag deze bedrijven te benaderen. Eerste feedback is positief. Dit past in de strategie om vanuit ecosysteemontwikkeling acquisitie te doen. Komende tijd gaan we dit voor een aantal andere producten herhalen.

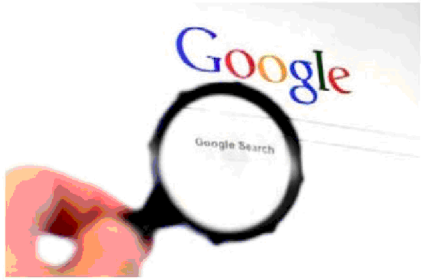
NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Acquireren (2/2)

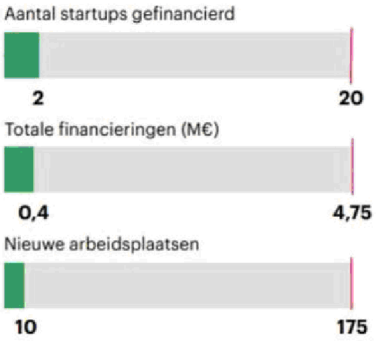

Momenteel zien we een trend dat er vraag is naar (relatief) grote kavels en we zien daarnaast dat die in de rest van Nederland beperkt beschikbaar zijn. Dat maakt dat het belangrijk is daarop te anticiperen. We hebben samen met de provincies de beschikbaarheid in kaart gebracht en blijven met ze in gesprek om ook nieuwe terreinen te ontwikkelen. Voorbeeld daarvan is Oostpolder. De ruimte is een belangrijke factor in de uitrol van nieuwe initiatieven gerelateerd aan onze strategie.

Potentieel knelpunt dat we momenteel zien is de beschikbaarheid van elektriciteit. Dit is nodig voor de vergroening van de chemie en de procesindustrie, en ook voor het aansluiten van nieuwe ondernemingen in bijvoorbeeld batterijtechnologie en elektrische automobiliteit.

Investor Ready

In Q1 2021 zijn we gestart met het intensief begeleiden van 7 nieuwe startups naar financiering (doel 2021: 30 projecten);

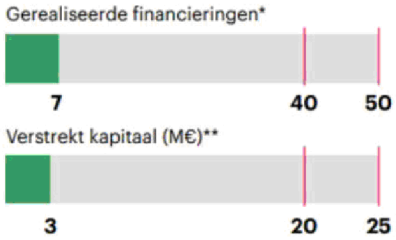
Er zijn 2 startups gefinancierd, daarmee is in totaal €400k aan financiering opgehaald (doel 2021:18 financieringen en € 4,75 mln). Het aantal gecreëerde FTE bedraagt 10 (doel: >100).

We zien dat de pijplijn van potentieel nieuwe Flinc projecten goed gevuld is, mede door de COL aanvragen en de beoogde deelnemers aan het Market Readiness Program. We verwachten dat dit ook een significant effect zal hebben op het aantal te realiseren financieringen. Verwachting is dat we de doelstellingen halen

We zijn bezig met de voorbereidingen voor het market readiness programma (MRP). Het MRP is een mix van peer-to-peer sessies en één-op-één begeleiding (o.a. door Flinc en investmentmanagers NOM). Het programma is bedoeld voor een ambitieuze startup die op het punt staat de markt te betreden of net de markt heeft betreden en de ambitie heeft om consistent te groeien. Focus ligt op het vinden van een eerste klant dan wel het toewerken naar een herhaalbaar en schaalbaar verkoopproces. Dit programma is hierdoor met name interessant voor bedrijven die moeite hebben met sales, dan wel kampen met achterblijvende omzet.

Met de andere ROM's werken we samen om het Investor Readiness Programma landelijk te kunnen uitrollen. Omdat te kunnen versnellen is een aanvraag gedaan bij het One Single Hub Fund van RVO en die is ook gehonoreerd. Het fonds voorziet in het financieren van initiatieven die bijdragen aan het versterken van het ecosysteem voor startups en scale-ups.

Investeren (1/6)

Bovenstaande cijfers zijn het totaal van NOM en de regionale fondsen (IFG/MBKF /FOM/GROEIfonds) en excl. COL

Nog steeds heeft de Covid-19 crisis een sterke invloed op de economische ontwikkelingen. In de portefeuille van NOM (en de fondsen in beheer) zijn de consequenties van de Corona-crisis tot heden nog steeds beheersbaar. Na de derde golf, in het eerste kwartaal, is wel duidelijk zichtbaar dat de druk op een aantal bedrijven groter is geworden. De vooruitzichten geven aanleiding tot enige zorgen, ook binnen de NOM en andere portefeuilles. We blijven hierdoor actief en intensief beheer uitvoeren bij alle ondernemingen en staan hun bij op elke wijze die we kunnen; met raad, advies en financierings- en liquiditeitsoplossingen.

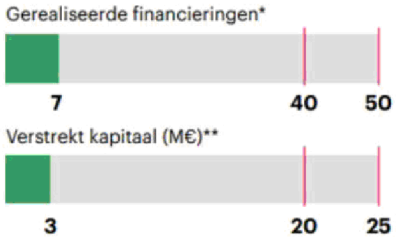
Het komende kwartaal zal meer duidelijk worden over de effecten van het aflopen van de verschillende overheidsmaatregelen en de afspraken die o.a. met de Belastingdienst gemaakt kunnen worden over het terugbetalen van de opschorting gedurende de afgelopen periode.

Het aantal ondernemingen dat zich bij ons meldt groeit en een groot deel geeft aan de behoefte te hebben aan een aanvullende overbruggingsfinanciering. Bij één portefeuillebedrijf hebben we daar inmiddels een positief besluit op genomen. Met meerdere ondernemingen zijn we daarover in gesprek en we verwachten dat het aantal aanvragen van die aard in het tweede kwartaal zal toenemen.

Daarnaast komen de eerste COL leningen aan het eind van de aflossingsvrije periode en zou men moeten starten met de aflossing van de COL lening. In veel gevallen is dit door de voortdurende effecten van de Covid-19 crisis nog niet mogelijk.

Vanuit onze beheer rol van de COL portefeuille zullen we per case beoordelen of uitstel van aflossing mogelijk en reëel is. De ontvangen rente en aflossing komt niet ten gunste van de NOM en dienen we periodiek terug te storten naar EZK. We ontvangen echter wel jaarlijks een beheervergoeding.

Investeren (2/6)

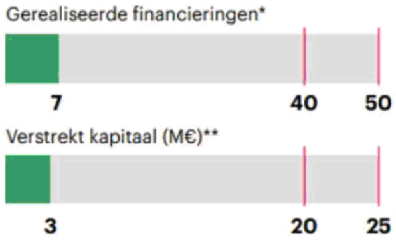
Bovenstaande cijfers zijn het totaal van NOM en de regionale fondsen (IFG/MBKF /FOM/GROEIfonds) en excl. COL

Vanuit onze beheer rol van de COL portefeuille zullen we per case beoordelen of uitstel van aflossing mogelijk en reëel is. De ontvangen rente en aflossing komt niet ten gunste van de NOM en dienen we periodiek terug te storten naar EZK. We ontvangen echter wel jaarlijks een beheervergoeding.

Leads/onderzoek

De leadlijst is redelijk gevuld en zoals gemeld verwachten we een toename van corona gerelateerde aanvragen in het tweede kwartaal.
NOM Investeren heeft op dit moment 12 leads in behandeling met een mogelijk investeringsniveau (door NOM) van maximaal € 16 mio.
Een zevental aanvragen bevindt zich in de onderzoeksfase waarvan een definitief investeringsvoorstel wordt verwacht in Q2/Q3 met een investeringsniveau door NOM van circa € 8 mio.
Een drietal proposities bevinden zich in de contractfase met een investeringsniveau door NOM van € 1.3 mio.

Investeren (3/6)

Bovenstaande cijfers zijn het totaal van NOM en de regionale fondsen (IFG/MBKF /FOM/GROEIfonds) en excl. COL

Exits

In het eerste kwartaal werd de verkoop van het grootste deel van onze aandelen [redacted] daadwerkelijk gerealiseerd. De formele closing heeft op 2 februari bij de notaris plaats gevonden. Door de NOM is € [redacted] ontvangen. Na deze transactie resteert voor de NOM een belang van [redacted]

In het tweede kwartaal verwachten we afscheid te nemen van onze beursgenoteerde aandelen in [redacted] na een officieel bod van een externe partij t.h.v. € [redacted] per aandeel (oorspronkelijke uitgiftekoers: € [redacted]). Hiermee komt een einde aan een lange participatie van de NOM (17 jaar). Aan het einde van 2020 hebben we een deel van de voorziening reeds vrij laten vallen. De inmiddels gerealiseerde verkoop zorgt niet voor een aanvullend resultaat.

Fondsversterking

In maart is er wederom een verbeterde versie van onze brief naar de Provincies verzonden. Hiermee hebben we alle nog openstaande vragen proberen te beantwoorden. Op 13 april is de brief in het GEZ besproken en heeft de NOM aanvullende vragen van de provincie Fryslân beantwoord. In het tweede kwartaal vindt er een overleg plaats tussen de Directie NOM en de 3 Gedeputeerden om (hopelijk) de laatste plooien glad te strijken.

Inmiddels hebben OOST NL en de BOM het traject succesvol doorlopen en is daar de fondsversterking een feit:

https://www.brabant.nl/actueel/nieuws/economie/2021/provincie-noord-brabant-en-rijk-stellen-45-miljoen-beschikbaar-voor-innovatief-mkb

https://oostnl.nl/nl/nieuws/kapitaalversterking-voor-innovatief-mkb-oost-nederland

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

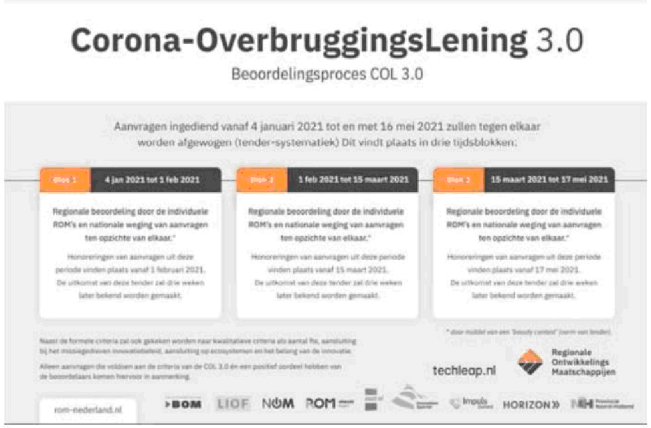
Investeren (4/6)

Stand van zaken Corona Overbruggingslening (COL):

In het eerste kwartaal van 2021 zijn er voor Noord-Nederland 12 aanvragen positief beoordeeld en bekrachtigd door de landelijke beoordelingscommissie. Aan deze ondernemingen is in totaal € 2,2 miljoen verstrekt.

Dat de NOM met de uitvoering van de COL het verschil heeft kunnen maken voor ondernemers in Noord-Nederland blijkt wel uit het volgende bericht:

https://www.grootfryslan.nl/grootfryslan/decocoat-in-heerenveen-gered-door-col-regeling

Op de NOM-site staan ook diverse COL-gerelateerde verhalen:
https://www.nom.nl/tag/col/

In toenemende fase kloppen ondernemingen aan, die in 2020 reeds een COL hebben gehad, met de vraag of een aanvullende overbrugging tot de mogelijkheden behoort. Helaas is dit niet mogelijk vanuit de COL. Om deze ondernemers toch te kunnen helpen is het van belang dat de fondsversterking gerealiseerd wordt, waarin wij een separaat budget willen vrijmaken voor een opvolger van de COL.

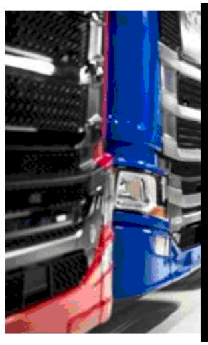
NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Investeren (5/6)

Strategie team Investeren

Binnen het team van Investeren is er door de collega's het G&O fonds besproken hoe er aangesloten kan worden op de strategie van de NOM.
Hierbij is met name gekeken naar de toekomstige aansluiting van de investeringsportefeuille op de gekozen transities: **Duurzamer – Slimmer – Gezonder** en de onderliggende sectoren, met als doel om binnen deze kaders een portefeuillebeleid te ontwikkelen, waarmee een langjarig financieel rendement kan worden behaald t.b.v. de continuïteit en onafhankelijkheid van de NV NOM.

Om tot concretisering van de plannen te komen worden deze in de komende periode besproken met de verschillende sectorteams. Naast de haalbaarheid, staat de ook de samenwerking tussen de verschillende disciplines van de NOM én de strategie rondom het voeren van de juiste acquisitie hierbij hoog op het programma.

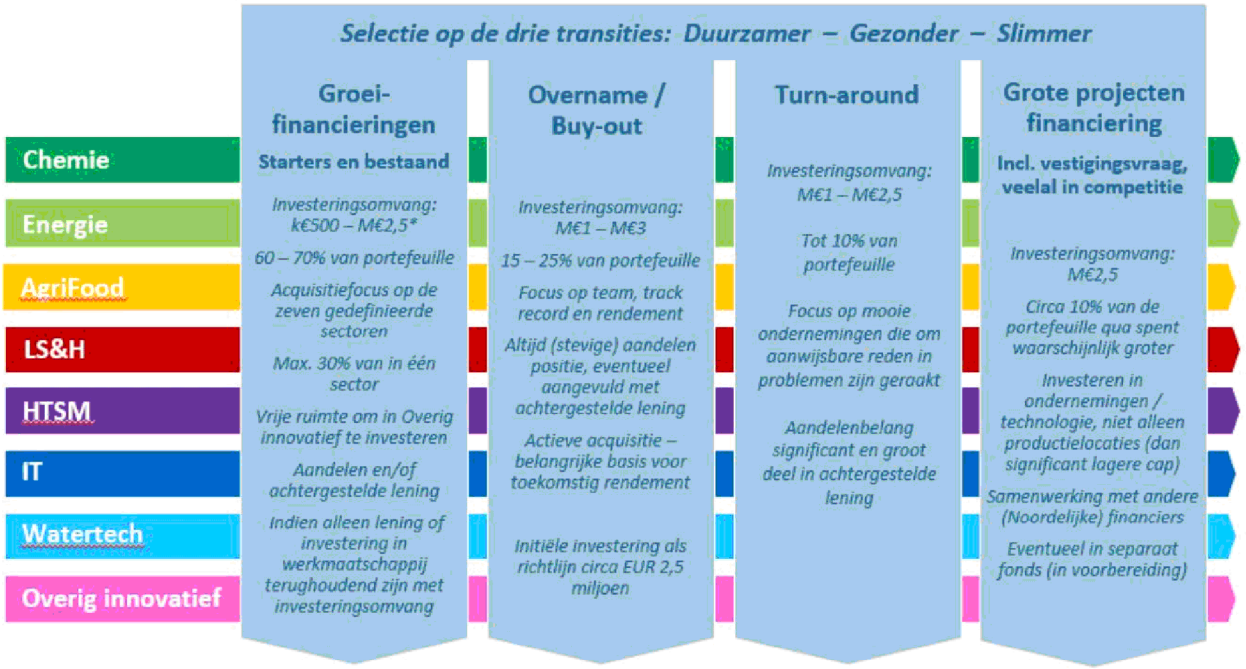
5.1.2e

Ook ons IAF fonds (voormalig Aanjaagfonds) heeft deze 'bottom-up' transitie doorlopen. Hier heeft, naast de focus op de 3 transities, ook de nadruk gelegen op leadgeneration.

Op de volgende sheet is grafisch toegelicht met welke 'investeringsproducten' het G&O fonds haar doelstelling denkt te kunnen behalen:

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Investeren (6/6)

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Fondsbeheer

FSN verzorgt het fondsbeheer voor de fondsen van de NOM en de externe fondsen. De investeringsresultaten van de externe fondsen (excl. conversie en herstructureringen) tot en met het eerste kwartaal van 2021 zijn als volgt:

Investeringen t/m het eerste kwartaal 2021 in €:

FOM	€ 833.000
MKB Fonds Drenthe	€ 350.000
Groeifonds/EBG	€ 200.000
IFG*	€ 1.138.000

Na een intensieve voorbereiding is FSN er in geslaagd een nieuw fonds binnen te halen: Netherlands Enabling Watertechnology (NEW). Het betreft hier een fonds van €8 miljoen en is een samenwerkingsverband van Wetsus, Deltares, RUG en NOM. Het fonds gaat halverwege 2021 van start.

* Het IFG investeert in fondsen en heeft hierdoor een ander karakter dan de andere fondsen.

HRM (1/2)

In Q1 is een start gemaakt met verschillende projecten uit het HR Jaarplan 2021

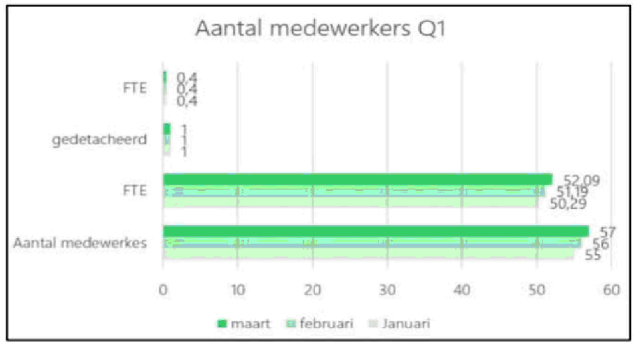
- **Leiderschap**: In maart heeft het middenmanagement een masterclass 'Verbindend leiderschap' gevolgd. De eerste vervolgacties zijn inmiddels uitgezet
- **Diversiteit en Inclusiviteit**: In februari is een HRM stagiair gestart met een afstudeeronderzoek naar Diversiteit en Inclusiviteit binnen de NOM. De uitkomsten en aanbevelingen worden eind Q2 verwacht.
- **Strategische personeelsplanning:** De eerste verkennende sessie met het MT is gestart en vervolgsessies en afronding staan gepland voor Q2

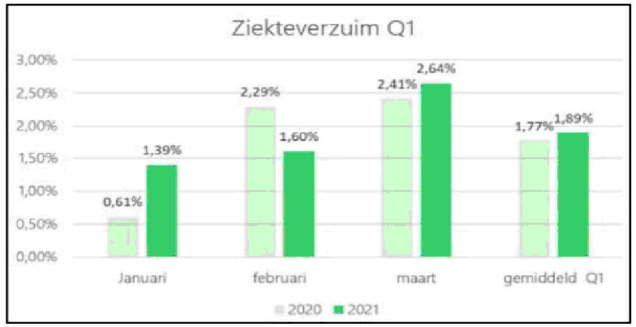
➢ Sinds Q1 heeft iedere medewerker de mogelijkheid om een **online werkplekcheck** aan te vragen. De medewerker ontvangt advies en ondersteuning bij het instellen van de (thuis) werkplek en tips op het gebied van vitaliteit en gezondheid. Op dit moment heeft 47% van de medewerkers hier gebruik van gemaakt.

➢ Per 1 januari 2020 is de nieuwe functie Specialist Leningen bij FSN ontstaan, deze functie is ingevuld door interne doorstroom. Daarnaast hebben wij 2 tijdelijke nieuwe collega's kunnen verwelkomen, één HRM stagiair en één collega bij FSN ter vervanging van zwangerschapsverlof.

➢ Het gemiddelde ziekteverzuimpercentage in het eerste kwartaal ligt iets hoger dan dezelfde periode in 2020. Dit is nog steeds flink lager dan het landelijke gemiddelde van 4,9%. In het verloop van het jaar gaat ons ziekteverzuimpercentage stijgen door de langdurige afwezigheid van een collega, die met zeer treurige privéomstandigheden te maken heeft.

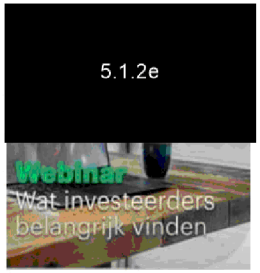
HRM (2/2)

Aantal medewerkers Q1
FTE
0,4
0,4
0,4
gedetacheerd
1
1
1
FTE
52,09
51,19
50,29
Aantal medewerkes
57
56
55
0
10
20
30
40
50
60
maart
februari
Januari

Ziekteverzuim Q1
3,00%
2,50%
2,00%
1,50%
1,00%
0,50%
0,00%
0,61%
1,39%
2,29%
1,60%
2,41%
2,64%
1,77%
1,89%
Januari
februari
maart
gemiddeld Q1
2020
2021

5.1.2e

MarCom (1/3)

Events/webinars/masterclasses

- 11 februari – webinar - Innoveren met je bedrijf, kansen en risico's in crisistijd https://www.nom.nl/media/webinars/innoveren-met-je-bedrijf-kansen-risicos-in-crisistijd/
- 3 maart – Masterclass Flinc - Van Winstmaximalisatie naar waardecreatie https://www.nom.nl/media/actueel/online-masterclass-van-winstmaximalisatie-naar-waardecreatie/
- 11 maart – webinar - Wat investeerders belangrijk vinden (vanuit de eigen 'NOM-studio') https://www.nom.nl/media/webinars/wat-investeerders-belangrijk-vinden/
- 18 maart – masterclass Flinc – IBM Software ontwikkeling https://www.nom.nl/media/actueel/meld-je-aan-voor-de-masterclass-ibm-software-ontwikkeling/

Video

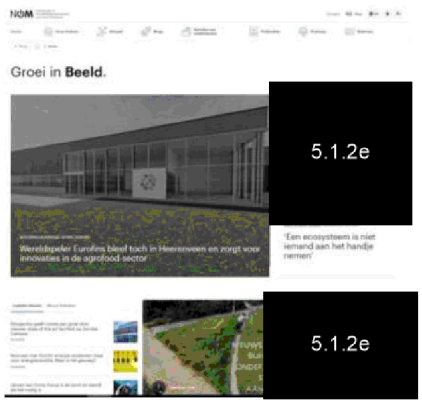
We ontwikkelden een video vanuit de transities Duurzamer, Gezonder, Slimmer en wendbaarder. De video is geplaatst in het jaarverslag 2020 maar wordt ook apart via social media gedeeld. Hiervoor is een landingspage gemaakt. Vanuit de teaservideo's op social media land je op de landingspage met een heldere oproep aan ondernemers.

Ook is een animatievideo ontwikkeld. Dit als afgeleide van Actielijn 2 (het integraal aanbieden van dienstverlening van de NOM voor een best passend aanbod voor klanten) en als aandachtspunt vanuit het Klanttevredenheidsonderzoek (bekendheid met NOM brede propositie vergroten).

Daarnaast zijn vier Employer Branding video's gemaakt waarin collega's beschrijven hoe het is om te werken bij de NOM. De video met 5.1.2e s opgenomen in het jaarverslag. Alle video's worden geplaatst op de 'werken bij de NOM-pagina' op nom.nl.

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

MarCom (2/3)

Thought leadership

Top 5 meest gelezen artikelen van Q1 2021

- Kennisartikel -Groeien met je bedrijf: 10 uitdagingen waar je zeker mee te maken krijgt (853)
- NOMMER artikel - 5.1.2e van Bossers & Cnossen: 'De durf om te experimenteren is belangrijker dan ooit' (421)
- NOMMER artikel - 'Wiertsema & Partners: Ik hoop dat ze nog lang betrokken blijven' (305)
- NOM Talks Aflevering 1 'Wendbaarheid' (271)
- Verhaal - 5.1.2e REDstack 'De COL was een welkome en waardevolle aanvulling' (269)

- Podcasts – De eerste drie afleveringen van onze NOM podcast 'NOM Talks' staan online over de onderwerpen: 'Wendbaarheid', 'Innovatie versus productverbetering' en 'ecosystemen van startups'
- Er zijn vier rubrieken voor NOM Talks opgenomen: 5.1.2e (Quva), 5.1.2e (Hulotech), 5.1.2e (EventInsight) en 5.1.2e (Mundu).
- Er zijn twee verhalen over de COL, twee ondernemersverhalen en acht blogs gepubliceerd.
- In maart kwam NOMMER #39 uit.
- Aantal eNOMMER (nieuwsbrief) abonnees: 1606
  Abonnees digitale NOMMER (magazine): 896
  Abonnees papieren editie NOMMER: 2881

Jaarverslag 2020

Integrated reporting; meer samenhang tussen communicatie uitingen. Met het jaarverslag 2020 is hier een mooie slag in gemaakt. Met name het jaaroverzicht geeft via de diverse links een directe verbinding naar de website van de NOM. Tevens maakt dit het jaarverslag toegankelijker en daarmee hopelijk ook interessanter voor een bredere doelgroep.

MarCom (3/3)

Chemport Europe

- Campagne met video's 'Meet the Green Industry of the Northern Netherlands' op LinkedIn
- Campagne voor oprichting Samenwerkende Bedrijven Drenthe
- Dubbele pagina in NoordZ (bijlage DvhN en LC) over Groene Chemie in het Noorden
- Bijdrage aan 2 webinars rondom de Suikeragenda en de potentie van suiker als grondstof voor duurzame chemie (bij week van de Circulaire Economie en bij European Chemical Regions Network)
- Proactieve acquisitie voor ECH en PBS producerende bedrijven wereldwijd om aandacht te vragen voor de uitbreidingsmogelijkheden en interessante proposities in Delfzijl (ECH) en Emmen (PBS).

Regionale fondsen

De It Kin Wol campagne van de FOM loopt. De laatste fase van de campagne breekt nu aan. Volgens het *See – Think – Do* model zouden we daar nu de resultaten van moeten gaan zien.
In januari zijn we gestart met een online advertising campagne voor het MKB Fonds Drenthe. Ook hier wordt nu hard gewerkt aan relevante artikelen en verdere content voor de website en social media kanalen.

En verder

- ✓ In Sharepoint zijn zes community sites (HTSM, Agrofood, Life Sciences & Health, IT, Chemie & Energie en Watertechnologie) gebouwd. Deze sites zijn bedoeld voor interne communicatie. Ook intranet wordt omgezet naar een Sharepoint omgeving.
- ✓ De voorbereidingen voor het Flinc Pitch Camp van 27 mei aanstaande zijn inmiddels gaande. Op dit moment zoeken we veelbelovende startups die groeigeld kunnen gebruiken. Zij kunnen zich aanmelden via flinc.nl/pitchcamp.
- ✓ De maand maart stond in het teken van *Maart Motiveert*. Via een maandagenda werden alle Nommers meegenomen in diverse motiverende acties gekoppeld aan de thema's Duurzamer, Gezonder en Slimmer.

Controlling

5.1.1c,5.1.2i

Hierna volgende financiële resultaten t/m het eerste kwartaal van 2021.

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Financieel

Geconsolideerde balans 31-03-2021

GECONSOLIDEERDE BALANS
31 maart 2021

Activa	31-3-2021		31-12-2020	
	€	€	€	€
Materiele vaste activa				
Inventaris				
Financiele vaste activa				
Deelnemingen				
Participaties				
Leningen aan participaties				
Overige leningen				
PSC				
Leningen Lastgevingsovereenkomsten				
Aanjaagfonds				
Vlottende activa				
Vorderingen en overlopende activa				
Liquide middelen				
Totaal activa				

5.1.1c

Passiva	31-3-2021		31-12-2020	
	€	€	€	€
Eigen vermogen				
Gestort aandelenkapitaal				
Bestemmingsreserves				
Overige reserves				
Onverwerkt resultaat				
Voorzieningen				
Personeelsvoorziening				
Langlopende schulden				
Langlopende schulden				
Kortlopende schulden				
Kortlopende schulden				
Totaal passiva				

5.1.1c

Financieel

Geconsolideerde W&V 31-03-2021

Investeren

	2021 Realisatie	2021 Begroot	Realisatie t.o.v. begroot	2021 Prognose	Prognose t.o.v. realisatie	2020 Realisatie
Investeren						
Opbrengsten						
Rente- en provisiebaten financieringen						
Rentebaten depositos						
Ontvangen dividenden						
Opbrengst commissariaten						
Resultaat verkopen participaties						
Beheer Fondsen						
Voorziening voor financiele vaste activa						
Subtotaal Investeren						
Kosten						
Personeelskosten						
Overige kosten						
Subtotaal kosten Investeren						
Resultaat Investeren						

5.1.1c

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Financieel

Geconsolideerde W&V 31-03-2021

Ontwikkelen

	2021 Realisatie	2021 Begroot	Realisatie t.o.v. begroot	2021 Prognose	Prognose t.o.v. realisatie	2020 Realisatie
Ontwikkelen						
Opbrengsten / vergoedingen						
Staat der Nederlanden						
Bijdrage Provincies						
Bijdrage acquisitie Gemeenten						
Opbrengst Detachering						
Diensten aan derden						
Subtotaal opbrengsten Ontwikkelen						
Kosten						
Personeelskosten						
Personeelskosten Projecten						
Overige kosten						
Overige kosten Projecten						
Subtotaal kosten Ontwikkelen						
Resultaat Ontwikkelen						

[redacted]

5.1.1c

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Financieel

Geconsolideerde W&V 31-03-2021

Totaal

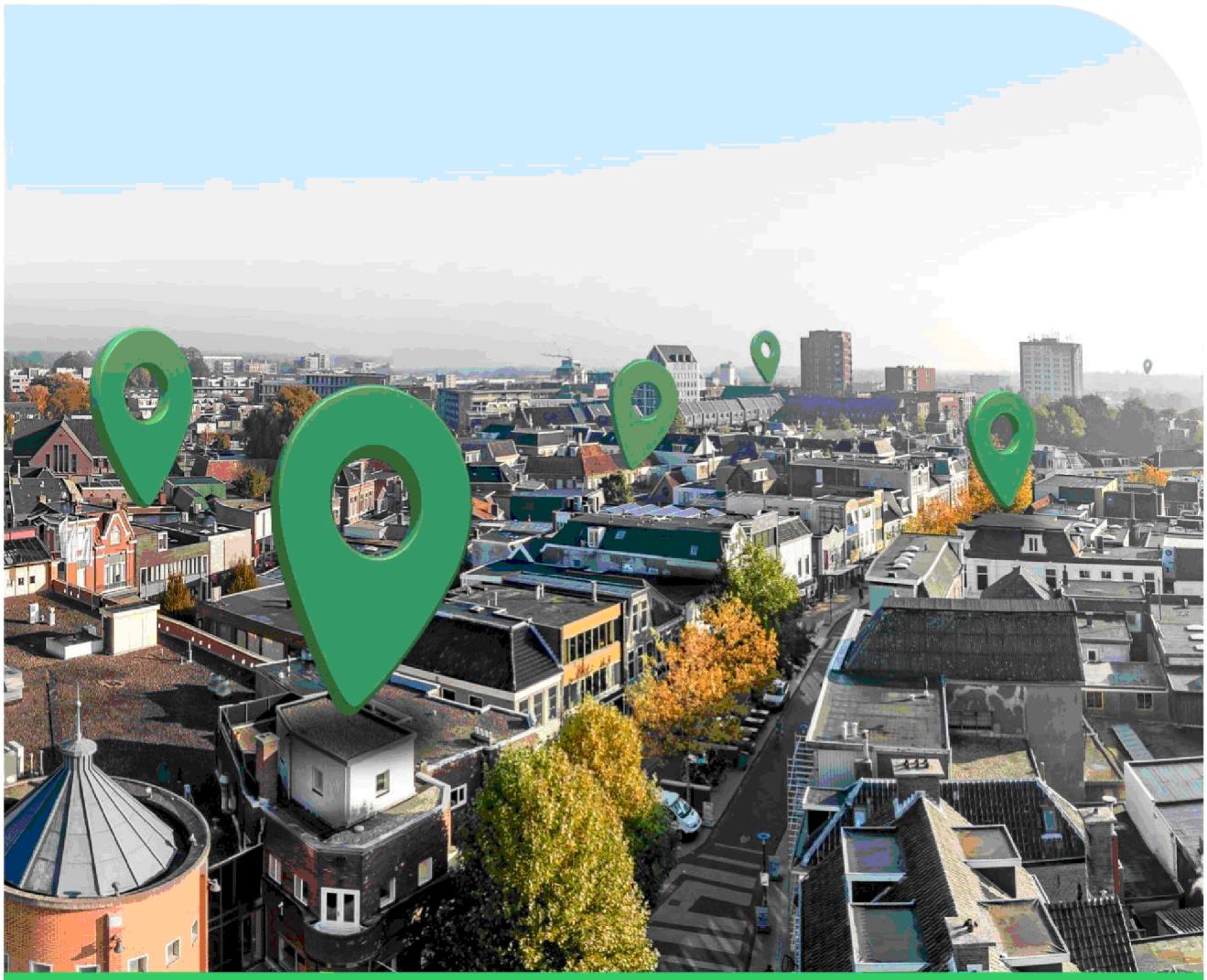
GECONSOLIDEERDE W&V t/m 31-3-2021 *(bedragen in EUR)*	2021 Realisatie	2021 Begroot	Realisatie t.o.v. begroot	2021 Prognose	Prognose t.o.v. realisatie	2020 Realisatie
Investeren						
Opbrengsten						
Rente- en provisiebaten financieringen						
Rentebaten depositos						
Ontvangen dividenden						
Opbrengst commissariaten						
Resultaat verkopen participaties						
Beheer Fondsen						
Voorziening voor financiele vaste activa						
Subtotaal Investeren						
Kosten						
Personeelskosten						
Overige kosten						
Subtotaal kosten Investeren						
Resultaat Investeren						
Ontwikkelen						
Opbrengsten / vergoedingen						
Staat der Nederlanden						
Bijdrage Provincies						
Bijdrage acquisitie Gemeenten						
Opbrengst Detachering						
Diensten aan derden						
Subtotaal opbrengsten Ontwikkelen						
Kosten						
Personeelskosten						
Personeelskosten Projecten						
Overige kosten						
Overige kosten Projecten						
Subtotaal kosten Ontwikkelen						
Resultaat Ontwikkelen						
Resultaat voor belastingen						
Belastingen						
Resultaat na belastingen						

5.1.1c

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Vooruitblik

- Met de bouwstenen van de Kracht van het Noorden zullen we regelmatig thought leadership tonen.
- Het strategisch Plan en NOM 2.0 worden uitgewerkt en geïntegreerd tot een meerjarenplan 2022-2025 dat in Q3 aan de RvC zal worden gepresenteerd en in Q4 ter vaststelling wordt voorgelegd in de AvA.
- Het evaluatieschema van Investeren wordt opgesteld t.b.v. de IC.
- Eerste opzetten voor nieuwe Groeifondsaanvragen dienen in mei te worden ingeleverd. We werken in Noord Nederland aan aanvragen voor NextGen HighTech (landelijke aanvraag), een aanvraag voor de Watertechnologie en een NextGen Energie aanvraag met de gezamenlijke ROM's waarbij in Noord Nederland de New Energy Coalition aangesloten is. Ook op het gebied van MedTech is met de gezamenlijke ROM's een aanvraag in voorbereiding.
- Samen met alle leidinggevenden wordt verder gewerkt aan de strategische personeelsplanning. Werving en Selectie MT lid Investeren is gestart. Bureauselectie en profielschets zijn eind Q2 gerealiseerd. 5.1.2e start per 1 mei als MT lid NOM investeren.
- ROM webinar door de NOM over circulair ondernemen met 5.1.2e en directies van Auping en Vepa/Drentea op 17 juni in voorbereiding.
- Aanbestedingsproces accountant wordt gestart.

Rapportage

NOM Investeren 2020 – versie AvA

2-2-2021

NOM

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2

1 Inleiding 3
1.1 Algemeen 4
1.2 Werkgelegenheid 5
1.3 Fonds Support Noord 6

2 Financieel 8

3 Boekwaarde portefeuille 9
3.1 Benaderde marktwaarde 9
3.2 Investeringen 10
3.3 Desinvesteringen en aflossingen 10

4. Voorzieningen 12

5 Boekwaarde en resultaat per subcategorie 13
5.1 Topsectoren 13
5.2 Type aanvragen 14
5.3 Provincies 15

6 Vrije ruimte 17

7 Corona Overbrugging Lening (COL) 18

Colofon 20

0596 311131

1 Inleiding

In deze rapportage wordt een toelichting gegeven op de Investeringsactiviteiten over de periode 1 januari tot en met 31 december 2020. De portefeuille is opgebouwd uit twee onderdelen:

- *Groei- & Overnamefonds en*
- *Aanjaagfonds.*

Daarnaast zijn de activiteiten van Fonds Support Noord opgenomen en wordt de COL-portefeuille toegelicht.

Op de in deze rapportage genoemde cijfers is nog geen accountantscontrole toegepast. De cijfers zijn daarmee onder voorbehoud beoordeling en controle door Accon/Avm. Er kunnen tevens nog materiële wijzigingen volgen uit gebeurtenissen na balansdatum.

Uiteraard stond dit jaar in het teken van Covid-19. Veel bedrijven werden getroffen door de gevolgen van vraaguitval, leveringsproblematiek, financieringsbereidheid etc. Het zorgde bij een grote groep voor dreiging van het voortbestaan. In de portefeuille van NOM (en de fondsen in beheer) zijn de consequenties daarvan tot en met jaarultimo nog meegevallen. Na de tweede golf, in het vierde kwartaal, is wel duidelijk zichtbaar dat de druk op een aantal bedrijven groter (groot) is geworden. De vooruitzichten geven aanleiding tot enige zorgen, ook binnen de NOM en andere portefeuilles. We blijven hierdoor actief en intensief beheer uitvoeren bij alle ondernemingen en staan hun bij op elke wijze die we kunnen; met raad, advies en financierings- en liquiditeitsoplossingen.

Eén van die middelen is de uitvoering van de landelijke COL (Corona Overbruggingslening) die per 29 april werd geopend. Met grote enthousiaste inzet van investment managers, collega's van BD, FSN en het secretariaat, hebben we de regeling efficiënt en effectief uit kunnen voeren. Meer over de COL staat in Hoofdstuk 7 van deze rapportage.

In 2020 heeft NOM haar (aandelen)belang bij zes ondernemingen verkocht. Per saldo heeft dit geleid tot een positief resultaat op verkopen. Daarnaast is de eerder aangezette inzet tot de verkoop van een (deel-) verkoop van een onderneming, eind 2020 tot een goed einde gebracht. Dit heeft in de media al tot de nodige aandacht geleid. De formele closing en financiële afwikkeling zal begin februari 2021 plaatsvinden en derhalve ook in de cijfers van 2021 tot uiting komen.

Ondanks de grote zorgen omtrent de economie door de Covid-19 crisis, laten de cijfers een positief resultaat op voorzieningen zien. Dit is de uitkomst van de uitgebreide halfjaarlijkse risicobepaling- en waarderingscyclus (Fista). De onttrekkingen aan de voorziening zijn dus groter dan de dotatie. De combinatie van

ontvangen dividend, de resultaten op verkopen en de vrijval voorzieningen leiden uiteindelijk tot een (voorlopig) positief resultaat op de investeringsportefeuille van € 7,3 miljoen.

1.1 Algemeen

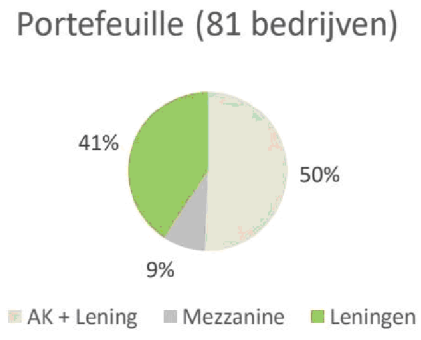
Overzicht belangrijkste kerngetallen per 31 december 2020

	Totaal	Totaal 2019
Aantal uitzettingen	38	55
Bedrag uitzettingen (x € 1.000,-)*	6.951	19.181
Aantal bedrijven in portefeuille	81	84
Boekw aarde portefeuille (x € 1.000,-)	32.981	31.956
Benaderde marktw aarde portefeuille (x € 1.000,-)	104.748	80.210
Resultaat (voor kosten) (x € 1.000,-)	7.327	-4.797
In bedrijf (x € 1.000,-)	53.106	56.689
Werkgelegenheid in portefeuille (FTE's)	2.216	2.152
Mutatie w erkgelegenheid in portefeuille (FTE's)	64	-166

* 2019 uitzettingen is € 7,1 mln. aan conversie/herstructurering, 2020: € 1.396k.

Het eigen vermogen van NV NOM per 31 december 2020 bedraagt € 76,7 mln.

In 2020 zijn 38 financieringen verstrekt. Het gefinancierde bedrag bedraagt ruim € 6,9 mln., waarvan € 1,4 mln. middels herstructurering.
In de vergelijkbare periode 2019 zijn 55 financieringen verstrekt. Het gefinancierde bedrag bedroeg toen € 19,1 miljoen, waarvan € 7,1 miljoen middels herstructurering.
Het uitstaand bedrag aan financieringen per 31 december 2020 bedraagt ruim € 53,1 miljoen. Dit is verdeeld over 81 ondernemingen (gemiddeld € 655k per onderneming).

Het portefeuilleresultaat (het resultaat van rentebaten, ontvangen dividenden, verkopen van participaties en mutatie voorziene waardeverminderingen) bedraagt € 7,3 miljoen positief. De boekwaarde van de portefeuille per 31 december 2020 is

ruim € 32,9 miljoen (1 januari 2020: € 32,0 miljoen). De benaderde marktwaarde (hierna: BMW) van de portefeuille per 31 december 2020 benaderd op € 104,7 miljoen (1 januari 2020: € 80,2 miljoen). Hiervan heeft € 94,7 miljoen betrekking op aandelenkapitaal (1 januari 2020: 69,5 miljoen).

Het team van Investeren bestaat per 31 december 2020 uit 16,6 fte.

- Afdelingsmanager 1,0 fte
- Investment manager NOM 8,0 fte
- Investment manager derden fondsen 7,6 fte

De Investeringscommissie heeft in 2020 tien maal vergaderd (drie keer in Q4). Er zijn gedurende het jaar vier nieuwe financieringsvoorstellen, acht herfinancierings-voorstellen en zes exit-voorstel besproken. Eén herfinancieringsvoorstel is door de onderneming ingetrokken omdat men de gestelde aanvullende voorwaarden te zwaar vond. Eén financieringsvoorstel is vanwege een verschil van inzicht tussen directie en IC, besproken door de RvC. Dit voorstel is uiteindelijk door de IC opnieuw beoordeeld en voorzien van een positief advies onder voorwaarden. Dit advies is door de directie gevolgd. Alle overige voorstellen zijn door de IC voorzien van een positief advies.
De Raad van Commissarissen is achtmaal bijeen geweest in 2020. Daar zijn, met uitzondering van bovenstaande, geen investeringsvoorstellen besproken. In het vierde kwartaal is een exitvoorstel besproken in de RvC.

1.2 Werkgelegenheid

Directe werkgelegenheid in fte's

	# aanvang financiering	# per 1-jan-20	# per 31-dec-20
In portefeuille per 1 januari 2020	1.512	2.152	2.152
Nieuw e ondernemingen/mutatie bestaande port. 2020	65		222
Subtotaal	*1.576*	*2.152*	*2.373*
Realisatie uit port. vanaf 2020	103		157
Totaal	**1.473**		**2.216**

GROEI DIRECTE FTE'S:	**743**

1.3 Fonds Support Noord

Het team van Fonds Support Noord bestaat per 31 december 2020 uit 5,3 fte.

- Afdelingsmanager 1,0 fte
- Investment analist 2,0 fte
- Projectmedewerker 2,3 fte

Per 1 januari 2021 wordt aan het team van FSN de functie van Specialist Leningen toegevoegd. De werkzaamheden zullen bestaan uit het beheren van diverse leningen portefeuilles, waaronder de COL, de Ondernemersimpuls 2.0 leningen (FOM) en de Startersleningen (FOM). Deze functie is ingevuld door interne doorstroming van een Projectmedewerker. De ontstane vacature van Projectmedewerker is inmiddels uitgezet. Daarnaast is er in verband met naderend zwangerschapsverlof, een vacature voor Investment Analist.

In 2020 heeft NOM, via de regionale fondsen die voor derden worden beheerd (volledig fondsbeheer), een investeringsniveau van € 13,0 miljoen in cash gerealiseerd. Het aantal bedrijven waarbij NOM via deze fondsen betrokken is, bedraagt 105. Hierbij is geen rekening gehouden met de investeringen die door de fondsen waarin IFG participeert, zijn gedaan (indirecte financieringen) en de OIF portefeuille bij FOM die per 2018 is overgenomen van de Kredietbank (uitfaseren).

	Volledig fondsbeheer					Adm. Beheer	
	FOM	Groeifonds	IFG	MKBFD	Subtotaal	G-Force	Totaal
Aantal uitzettingen 2020	17	22	10	3	52	5	57
Bedrag uitzettingen (x € 1.000,-) *)	2.220	5.897	5.616	300	14.033	295	14.328
Aantal commitments 2020	15	10	4	5	34		34
Bedrag gecommitteerd (x € 1.000,-)	2.490	1.119	6.925	1.350	11.884		11.884
							-
Aantal bedrijven in portefeuille **)	33	32	10	30	105	8	113
In bedrijf (x € 1.000,-)	7.943	19.985	17.691	5.040	50.658	777	51.435

*) inclusief herstructuringen bij FOM (€ 0,7 mln) en Groeifonds (€ 0,3 mln)
**) exclusief 11 ondernemingen uit OIF1 portefeuille FOM

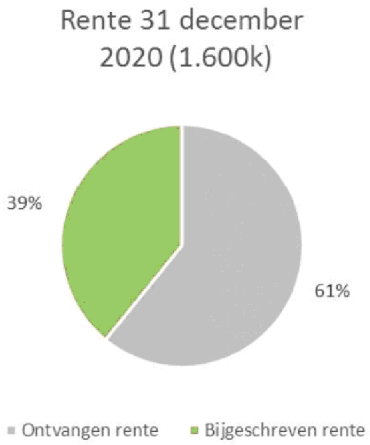
Als gevolg van het uitbreken van het corona virus is, net als bij NOM, bij een aantal ondernemingen die door de fondsen voor derden worden beheerd, geen rente en aflossing gefactureerd gedurende drie maanden.

In samenwerking met Wetsus, Rijksuniversiteit Groningen en Deltarus is er eind Q4 een Thematisch Technology Transfer (https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/thematische-technology-transfer-ttt) aanvraag op het gebied van Enabling Watertechnologie ingediend bij RvO. FSN is hierbij betrokken als uitvoerder van het fondsdeel. Het Netherlands Enabling Watertechnology (NEW) Fonds heeft een investeringsbudget van € 5,7 miljoen, waarvan 90% door RvO

wordt gefinancierd en de overige 10% van andere private partijen (Rabobank, SKion/Paques, PMH, Stichting Bison en RUG Houdstermij.) komt. Het NEW fonds gaat zich richten op vroege fase kennisstarters vóór commerciële verkoop. Op 31 maart 2021 beslist RvO over welke TTT-aanvragen worden goedgekeurd.

2 Financieel

Portefeuilleresultaat (x € 1.000,-)	31 december 2020	
	Realisatie	Begroting
Rente leningen	1.600	1.815
Dividend	3.488	1.000
Resultaat verkoop participaties	1.824	3.000
Provisies	24	40
Voorziening	391	-3.200
Resultaat voor kosten NOM Finance	**7.327**	**2.655**

De vijf grootste rente leningen u/g bedragen € 601k. Hiervan is € 223k ontvangen en € 378k bijgeschreven. Als gevolg van het uitbreken van het corona virus heeft NOM aan 21 ondernemingen gedurende drie maanden (in het algemeen maart-mei) geen rente en aflossing gefactureerd. Het negatieve effect qua renteopbrengsten bedraagt in totaal € 139k.

Onder de post dividend is het tot en december 2020 ontvangen dividend ad € 3.420k opgenomen van twee ondernemingen. Er is 67k ontvangen op dividend cum prefs.

Op de desinvesteringen is een positief resultaat verkoop participaties gerealiseerd van totaal € 1.824. Dit is door de desinvestering van zes ondernemingen.

Per 31 december 2020 is er per saldo € 391k aan voorzieningen vrijgevallen voor waardevemeerdering binnen de portefeuille. Zie ook H4.

3 Boekwaarde portefeuille

Verloop waarde t/m 31 december 2020 (x € 1.000,-)	G&O	Aanjaag	Totaal
Stand per 1 januari 2020	**29.466**	**2.490**	**31.956**
Bij:			
Investeringen	5.847	1.105	6.951
Dividendbijschrijvingen	67	-	67
Rentebijschrijvingen	1.276	324	1.600
	7.190	1.428	8.618
Af:			
Desinvesteringen	2.575	-	2.575
Aflossingen	3.918	450	4.368
Ontvangen bijgeschreven dividenden	67	-	67
Ontvangen rentetermijnen	724	250	974
Voorzieningen	-1.382	991	-391
	5.903	1.691	7.594
Stand per 31 december 2020	**30.754**	**2.227**	**32.981**
Aandelenkapitaal	20.999	-	20.999
Cumulatief preferente aandelen	1.960	-	1.960
Leningen	7.794	2.227	10.022
Stand per 31 december 2020	**30.754**	**2.227**	**32.981**
			BMW
Stand per 1 januari 2020	77.720	2.490	80.210
Stand per 31 december 2020	102.521	2.227	104.748
Mutatie	24.801	-263	24.538
Aandelenkapitaal			92.767
Cumulatief preferente aandelen			1.960
Leningen			10.022
Stand per 31 december 2020			**104.748**

3.1 Benaderde marktwaarde

De BMW per 31 december 2020 is benaderd op ruim € 104,7 miljoen (1 januari 2020: € 80,2 miljoen). Hiervan heeft € 10,0 miljoen betrekking op de leningenportefeuille. De stille reserve op aandelenparticipaties in portefeuille bedraagt ruim € 71,7 miljoen (1 januari 2020: € 48,2 miljoen).

Opbouw stille reserve 31 december 2020	BMW	Boekwaarde	Stille reserve	Bedrijven
Bedrijven met stille reserve	86.430.668	14.662.902	71.767.766	8
Bedrijven met boekwaarde en BMW = nihil	-	-	-	24
Bedrijven zonder stille reserve	18.317.698	18.317.698	-	49
	104.748.366	**32.980.601**	**71.767.766**	81

3.2 Investeringen

Aantal verstrekte financieringen t/m 31 december 2020					2019	
	G&O	Aanjaag	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)
Nieuw	4	5	9	2.228	13	4.851
Conversie	-	-	-	-	7	5.734
Uit commitment	7	6	13	2.186	12	2.617
Uitbreiding	11	-	11	1.142	23	5.979
Herstructurering	4	1	5	1.396	-	-
	26	**12**	**38**	**6.951**	**55**	**19.181**

Er zijn tot en met december 2020 134 leads behandeld (waarvan 117 nieuw in 2020) bij Investeren. Per eind december zijn:

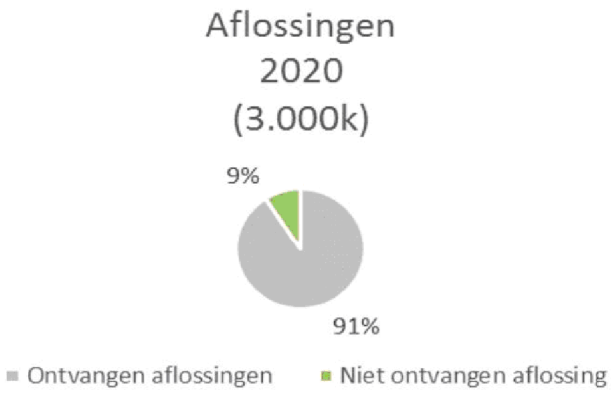
- 34 leads onderhanden, waarvan één in contactfase.
- 20 leads ingetrokken,
- 53 leads afgewezen
- 18 is niets meer vernomen en
- 9 nieuwe bedrijven gefinancierd.

De redenen voor afwijzingen waren onder meer kwaliteit business case (47%), uitgesloten sector (12%), kwaliteit management (10%) en buiten regio (16%).

3.3 Desinvesteringen en aflossingen

Aantal financieringen uit portefeuille gelopen t/m 31 december 2020				
	G&O	Aanjaag	Totaal	2019
Aflossingen	4	-	4	17
Desinvesteringen	6	-	6	3
Faillissement	-	1	1	7
Kwijtscheldingen	-	3	3	4
Liquidaties	6	1	7	5
Herstructurering	-	2	2	6
	16	**7**	**23**	**42**

Er is tussen 1 januari en 31 december ruim € 3,0 mln. aan aflossingen in cash ontvangen. Op de leningen is € 1,4 miljoen geconverteerd naar aandelen en cum.prefs.

Aflossingen
2020
(3.000k)
9%
91%
Ontvangen aflossingen
Niet ontvangen aflossing

4. Voorzieningen

Tot en met 31 december 2020 is € 391k vrijgevallen aan voorzieningen (waardevermeerdering leningen € 282k en waardevermeerdering aandelenkapitaal € 109k).

In totaal is er op de portefeuille per 31 december € 22,6 miljoen voorzien op een boekwaarde voor voorziening van € 53,1 miljoen, hetgeen betekent dat 42,5% is voorzien (ultimo 2019: 44,1%).

Er zijn 6 ondernemingen waarbij de totale uitstaande positie meer dan € 2,5 miljoen is. De totale uitstaande positie van deze ondernemingen bedraagt ruim € 20,2 miljoen, hiervan is 30,1% voorzien.

Het aantal ondernemingen met een totale uitstaande positie van meer dan € 1 miljoen en die voor 50% of meer voorzien zijn, bedraagt 6. De totale uitstaande positie van deze ondernemingen bedraagt ruim € 11,5 miljoen. Hiervan is 97,2% voorzien.

Verloop risicoclassificatie-indeling in aantallen

	2019	2020-12
A	7	8
A-	12	9
B	5	5
B-	4	8
C	12	7
C-	10	15
D	34	30
	84	82

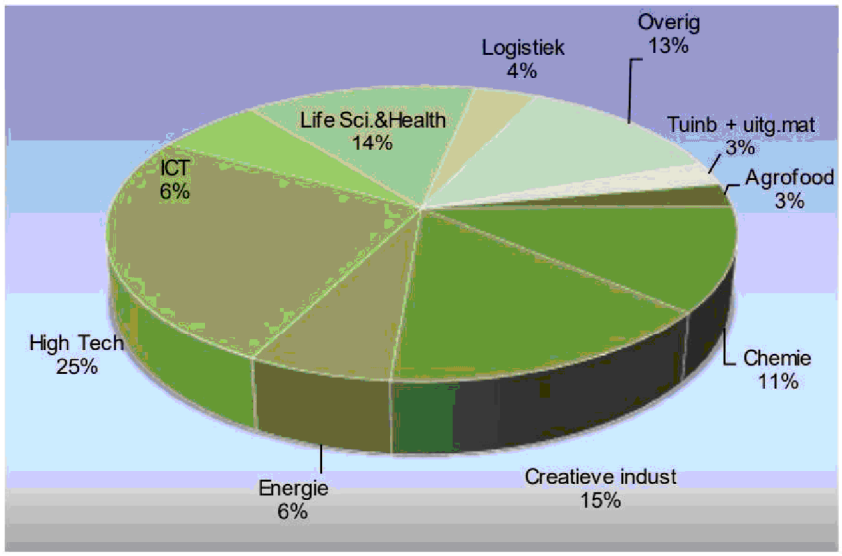
Verloop risicoclassificatie-indeling (x € 1.000,-)

	2019	2020-12
A	6.513	9.106
A-	11.169	6.443
B	351	1.133
B-	1.201	5.301
C	8.793	4.323
C-	7.240	14.908
D	21.423	11.891
	56.690	53.106

5 Boekwaarde en resultaat per subcategorie

5.1 Topsectoren

Aantal portefeuille-ondernemingen per topsector per 31 december 2020

Investeringen per sector t/m 31 december 2020					2019	
	G&O	Aanjaag	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)
Agrofood	-	-	-	-	-	-
Chemie	7	1	8	1.307	5	1.301
Creatieve indust	4	4	8	518	10	1.209
Energie	3	1	4	1.700	-	-
High Tech	5	2	7	734	20	11.450
ICT	1	-	1	10	2	263
Life Sci.&Health	3	2	5	1.641	5	1.387
Logistiek	2	-	2	56	4	1.700
Tuinb + uitg.mat	-	1	1	175	-	-
Water	-	1	1	15	3	50
Overig	1	-	1	797	6	1.821
	26	**12**	**38**	**6.951**	**55**	**19.181**

Aantal financieringen per sector uit portefeuille gelopen t/m 31 december 2020

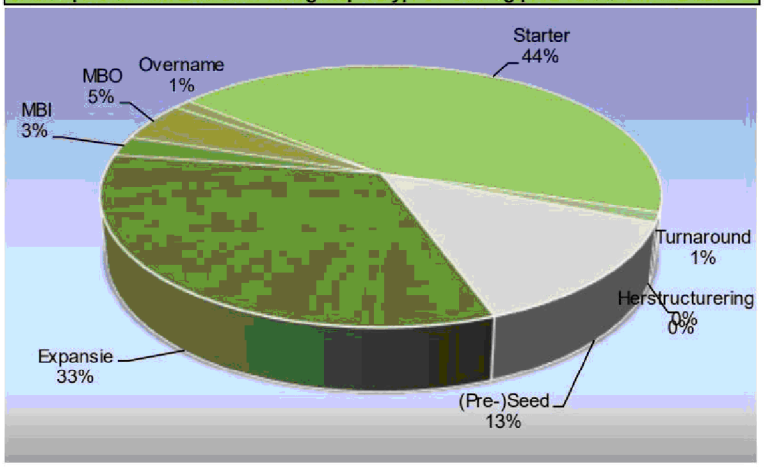
	G&O	Aanjaag	Totaal	Totaal 2019
Agrofood	-	-	-	6
Chemie	-	1	1	2
Creatieve indust	5	-	5	4
Energie	-	-	-	1
High Tech	-	5	5	23
ICT	-	-	-	2
Life Sci.&Health	2	-	2	-
Logistiek	-	-	-	1
Tuinb + uitg.mat	-	-	-	-
Water	-	1	1	-
Overig	9	-	9	3
	16	**7**	**23**	**42**

Totaal uitstaande positie (subtotaal in bedrijf) per sector per 31 december 2020

	1 januari	31 december 2020		
		G&O	Aanjaag	Totaal
Agrofood	421	200	221	421
Chemie	7.633	8.880	255	9.135
Creatieve indust	5.267	1.670	1.113	2.784
Energie	281	1.694	286	1.981
High Tech	16.136	14.757	1.141	15.898
ICT	518	273	203	476
Life Sci.&Health	12.878	10.488	173	10.662
Logistiek	2.245	1.905	409	2.314
Tuinb + uitg.mat	1.618	1.590	175	1.765
Water	683	273	181	454
Overig	9.009	7.204	13	7.217
	56.689	**48.935**	**4.171**	**53.106**

5.2 Type aanvragen

Aantal portefeuille-ondernemingen per type aanvraag per 31 december 2020

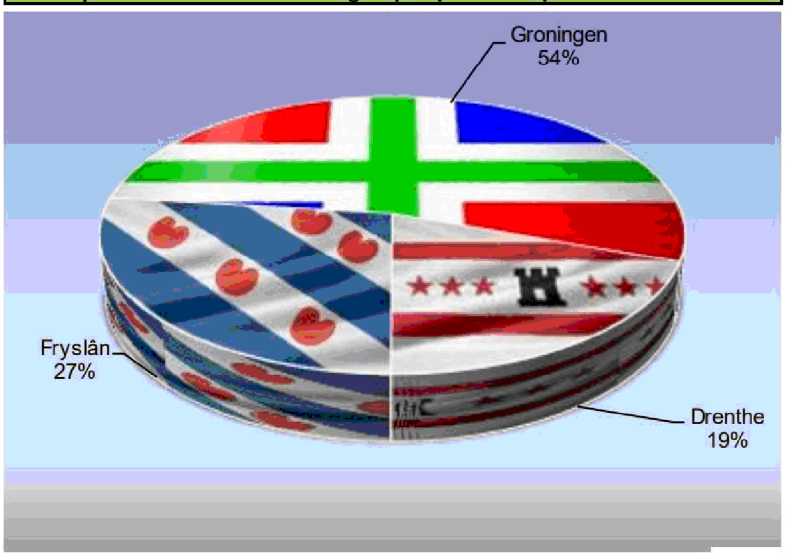

Investeringen per type aanvraag t/m 31 december 2020					2019	
	G&O	Aanjaag	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)
Expansie	3	2	5	348	23	9.658
MBI	1	-	1	797	-	-
MBO	2	-	2	1.400	-	-
Overname	-	-	-	-	-	-
Starter	13	10	23	4.048	23	7.571
Turnaround	-	-	-	-	1	400
(Pre-)Seed	7	-	7	359	8	1.552
	26	**12**	**38**	**6.951**	**55**	**19.181**

Aantal financieringen per type aanvraag uit portefeuille gelopen t/m 31 december 2020				
	G&O	Aanjaag	Totaal	Totaal 2019
Expansie	8	2	10	12
MBI	-	-	-	1
MBO	-	-	-	-
Overname	-	-	-	-
Starter	8	5	13	24
Turnaround	-	-	-	1
Herstructurering	-	-	-	-
Conversie	-	-	-	-
(Pre-)Seed	-	-	-	4
	16	**7**	**23**	**42**

5.3 Provincies

Aantal portefeuille-ondernemingen per provincie per 31 december 2020

Investeringen per provincie t/m 31 december 2020					2019	
	G&O	Aanjaag	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)
D	2	3	5	1.145	8	3.501
F	5	2	7	780	16	3.092
G	19	7	26	5.026	31	12.589
	26	**12**	**38**	**6.951**	**55**	**19.181**

Aantal financieringen per provincie uit portefeuille gelopen t/m 31 december 2020				
	G&O	Aanjaag	Totaal	2019
D	-	1	1	11
F	-	3	3	15
G	16	3	19	16
	16	**7**	**23**	**42**

Totaal uitstaande positie (subtotaal in bedrijf) DRENTHE per sector per 31 december 2020				
	1 januari 2020			
		G&O	Aanjaag	Totaal
Agrofood	221	-	221	221
Chemie	139	-	-	-
Creatieve indust	76	-	175	175
Energie	94	994	-	994
High Tech	7.474	7.396	114	7.510
ICT	43	-	28	28
Life Sci.&Health	360	360	80	440
Logistiek	-	-	-	-
Tuinb + uitg.mat	-	-	-	-
Water	358	273	81	354
Overig	835	785	-	785
	9.602	**9.809**	**700**	**10.509**

Totaal uitstaande positie (subtotaal in bedrijf) FRYSLÂN per sector per 31 december 2020				
	1 januari 2020			
		G&O	Aanjaag	Totaal
Agrofood	200	200	-	200
Chemie	1.036	1.605	-	1.605
Creatieve indust	438	376	245	621
Energie	186	-	186	186
High Tech	1.389	884	372	1.256
ICT	263	273	-	273
Life Sci.&Health	69	-	93	93
Logistiek	1.995	1.599	409	2.008
Tuinb + uitg.mat	-	-	-	-
Water	325	-	100	100
Overig	791	768	13	781
	6.691	**5.704**	**1.419**	**7.123**

Totaal uitstaande positie (subtotaal in bedrijf) GRONINGEN per sector per 31 december 2020				
	1 januari 2020			
		G&O	Aanjaag	Totaal
Agrofood	-	-	-	-
Chemie	6.458	7.275	255	7.530
Creatieve indust	4.754	1.294	693	1.988
Energie	-	700	100	800
High Tech	7.273	6.477	654	7.131
ICT	212	-	175	175
Life Sci.&Health	12.449	10.128	-	10.128
Logistiek	250	306	-	306
Tuinb + uitg.mat	1.618	1.590	175	1.765
Water	-	-	-	-
Overig	7.383	5.651	-	5.651
	40.397	**33.421**	**2.053**	**35.474**

6 Vrije ruimte

De beschikbare vrije ruimte per 31 december 2020 bedraagt € 14,2 miljoen. In totaal zijn er 24 ondernemingen uit de vrije ruimte gefinancierd met een totaal investeringsvolume van € 14,3 miljoen. Tot en met december 2020 is er één onderneming uit de vrije ruimte gefinancierd met een investeringsbedrag van € 900k.

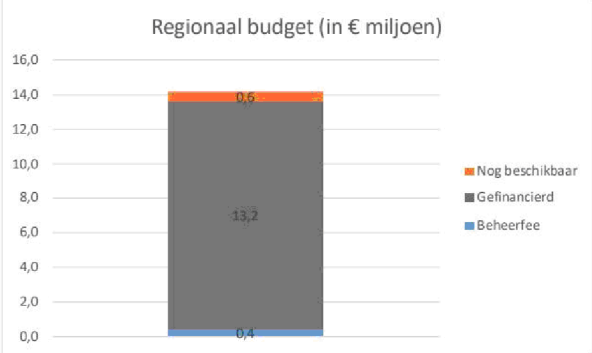
0596 311131

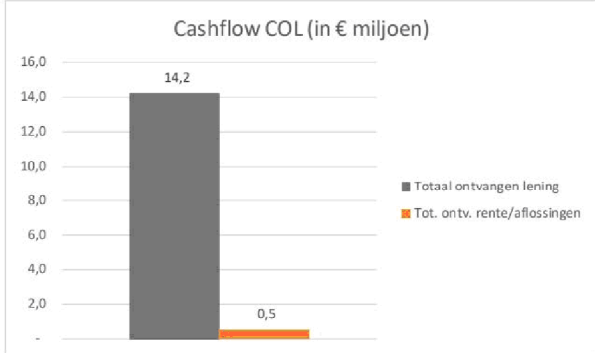
7 Corona Overbrugging Lening (COL)

NOM

Regionale Ontwikkelings Maatschappijen

PERIODE: 31 december 2020

Nog beschikbaar voor COL-regeling: € 570.262

	€ 50k - € 250k			€ 250k - € 500k			€ 500k - € 2 mio			Totaal		
Aanvragen vanuit portal ontvangen	84	€	14.381.000	11	€	5.219.000	8	€	9.624.650	103	€	29.224.650
*- nog in behandeling te nemen *)*	-	€	-	-	€	-	-	€	-	*0*	€	-
- in onderzoek	-	€	-	-	€	-	-	€	-	*0*	€	-
- contractfase	-	€	-	-	€	-	-	€	-	*0*	€	-
- gefinancierd	***43***	***€***	***7.160.000***	***6***	***€***	***2.115.000***	***4***	***€***	***3.922.238***	***53***	***€***	***13.197.238***
- afgewezen	*41*	€	*7.221.000*	*5*	€	*2.399.000*	*4*	€	4.395.000	*50*	€	*14.015.000*
- gerealiseerde co-financiering					€	*705.000*		€	1.307.412		€	*2.012.412*

STAND LENING MIN.V.EZK

Oorspronkelijke hoofdsom lening EZK	€	14.175.000
Af: Aflossing lening EZK	€	-
Af: Beheervergoeding ROM	€	407.500
Stand per 31 december 2020	€	13.767.500

STAND LENINGEN COL

Verstrekte COL financieringen	€	13.197.238
Bij: Rentebijschrijvingen	€	8.548
Af: Aflossingen	€	500.000
Af: Renteontvangsten	€	8.548
Af: Voorzieningen/Afboekingen	€	-
Stand per 31 december 2020	€	12.697.238

Sinds 29 april voert de NOM samen met de andere regionale ontwikkelingsmaatschappijen de landelijke COL (Corona Overbruggingslening) uit.

De COL is een regeling van het ministerie van EZK met uniforme uitvoering via alle ROM's door middel van een landelijk portal gebouwd door Techleap. In eerste instantie was er € 100 miljoen beschikbaar gesteld. Begin juli volgde een 2e tranche ad € 200 miljoen. Deze tranche werd verdeeld in twee delen: € 150 miljoen voor aanvragen tot en met 30 juni (naar rato over de regio's verspreid) en € 50 miljoen voor aanvragen van 1 juli tot en met 30 september (via een landelijke beoordelingscommissie). Per 4 januari 2021 wordt de COL weer opengesteld voor nieuwe aanvragen. Hierbij blijven dezelfde uitgangspunten gehanteerd. Er wordt geen aanvullend budget toegevoegd. Er is nog ruim € 35 miljoen beschikbaar voor aanvragen in 2021. Naar verwachting zal dit bedrag in het eerste blok (tot 1 februari 2021) voor het overgrote deel worden uitgekeerd.

Zie voor doelgroep, product, samenwerking ROM's en intern proces, de beschrijving in de rapportage over het tweede kwartaal 2020.

Er zijn tot en met 30 september via het landelijke portal 103 aanvragen bij NOM ingediend. In het vierde kwartaal konden er geen aanvragen worden ingediend.

Van de totale aanvragen zijn:
- 53 gehonoreerd (€ 13,2 miljoen uitbetaald en gecommitteerd)
- 50 afgewezen/ingetrokken

Met de honoreringen is aanvullend ruim € 2 miljoen cofinanciering gerealiseerd.

Van de 53 ondernemingen van wie een COL-aanvraag is gehonoreerd, hebben 19 een lopende financiering van NOM en/of van een van de beheerde fondsen.

Het annuleringspercentage (47%) is in lijn met het landelijke beeld en iets onder hetgeen vooraf (landelijk) werd ingeschat (50%). Afwijzingen worden richting de ondernemingen schriftelijk gemotiveerd. Gemiddeld zijn er per afwijzing tenminste 2 (vooraf gedefinieerde) redenen.

De belangrijkste COL-kengetallen per provincie zijn :

	Gehonoreerd		Geannuleerd	
	aantal	€	aantal	€
Drenthe	7	1.205.000	17	4.768.000
Fryslan	17	5.925.988	16	4.347.000
Groningen	29	6.066.750	17	4.900.000

In het vierde kwartaal is 1 COL lening volledig afgelost en is 1 COL lening voor 50% afgelost per 31 december 2020 waarbij afspraken zijn gemaakt voor versnelde aflossing van het restant.

Colofon

Er zijn verschillende manieren om op de hoogte te blijven van de activiteiten van de NOM:

Een abonnement op de NOMMER

U kunt zich via nom.nl gratis inschrijven voor een abonnement op de NOMMER, het magazine van de NOM voor relaties en iedereen die geïnteresseerd is in de economische ontwikkelingen, de ondernemersgeest en het leven en werken in Groningen, Friesland en Drenthe.

Volg ons overal

Via nom.nl kunt u zich inschrijven voor onze nieuwsbrief. U vindt hier ook de linkjes om ons te volgen op Twitter en LinkedIn.

Op zoek naar financiering voor uw bedrijf?

Doe de NOM-financieringscheck op nom.nl. Beantwoord enkele simpele vragen om snel te achterhalen of u eventueel in aanmerking komt voor financiering via de NOM.

N.V. NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland
Bezoekadres Paterswoldseweg 810 9728 BM Groningen
Postadres Postbus 424, 9700 AK Groningen
T (050) 521 44 44 E info@nom.nl I www.nom.nl

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Thur 5/20/2021 6:52:34 AM
Subject: FW: Ondernemingen + FTE
Received: Thur 5/20/2021 6:52:36 AM
Aantal ondernemingen + FTE per 31 december 2020.xlsx

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: woensdag 19 mei 2021 15:14
Aan: 5.1.2e, 5.1.2e (5.1.2e @fryslan.frl)' <5.1.2e @fryslan.frl>
CC: 5.1.2e @provinciegroningen.nl' <5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: Ondernemingen + FTE

Hoi 5.1.2e,

Net als in 2019 ontvang je hierbij een overzicht met de deelnemingen + FTE van onze participaties ultimo 2020.
Op jou verzoek sturen we je dit, omdat deze gegevens sinds 2019 niet meer separaat in het jaarverslag worden vermeld.

Mocht je nog vragen hebben, dan hoor ik het graag.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 6

5.1.1c

Rapportage MKB Fonds Drenthe
Periode: Q1 2021

VERSIE RvC

6 mei 2021

1 Verslag

In deze rapportage wordt een toelichting gegeven op de portefeuille en resultaten van MKB Fonds Drenthe over de periode 1 januari tot en met 31 maart 2021. Bij de rapportage is, als separaat document, een “Leeswijzer” toegevoegd waarin definities en formules zijn opgenomen.

Overzicht belangrijkste kerngetallen per 31 maart 2021

	D.I.F.	D.O.F.	Totaal
Aantal uitzettingen	-	3	3
Bedrag uitzettingen (x € 1.000,-)	-	350	350
Aantal commitments	-	1	1
Bedrag gecommitteerd (x € 1.000,-)	-	75	75
Aantal bedrijven in portefeuille	7	24	31
Boekw aarde portefeuille (x € 1.000,-)	250	3.442	3.692
Actuele w aarde portefeuille (x € 1.000,-)	250	3.442	3.692
In bedrijf (x € 1.000,-)	565	4.630	5.195
Resultaat (x € 1.000,-)			-467
Mutatie w erkgelegenheid bestaande portefeuille (FTE'S)	-	15	15

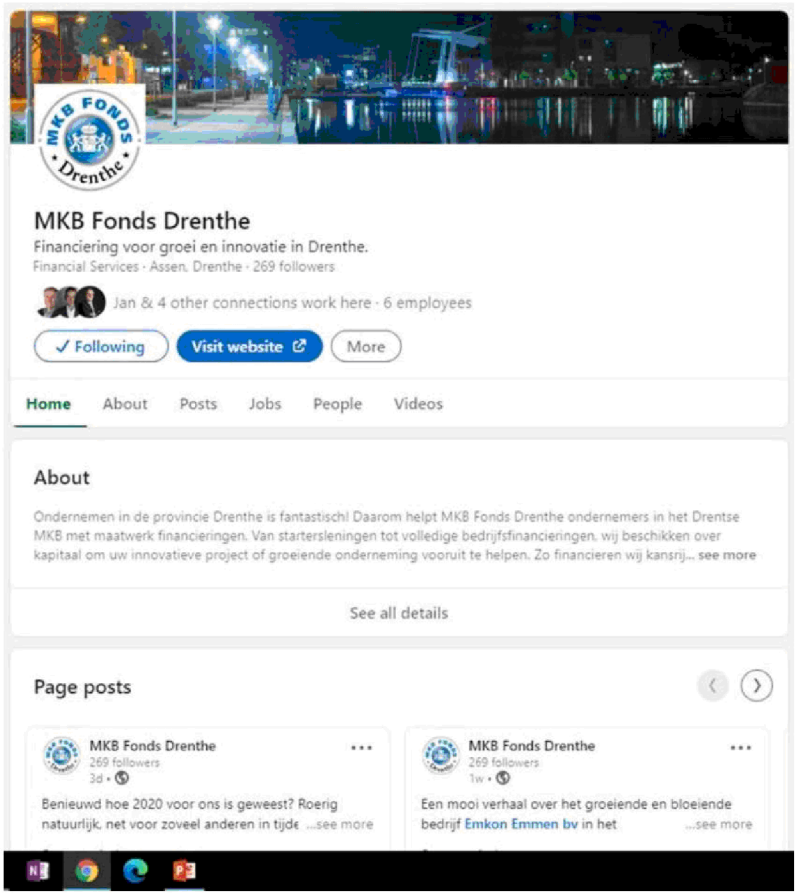
Algemeen

Covid-19 is bij de start van 2021 nog steeds aanwezig. Hoewel de invloed van de crisis en de tweede lockdown bij een groot deel van de ondernemingen gestabiliseerd lijkt, blijft de situatie fragiel. Het aanhouden van maatregelen kan nog altijd snel leiden tot verslechteringen. Dit geldt ook binnen de portefeuille van MKB F. Drenthe. We zien daarin grote verschillen per onderneming. Grotendeels hebben wij voor de portefeuille-bedrijven met een verhoogd risicoprofiel in 2020 al een voorziening getroffen.

Met de lente in het vizier eneen voorzichtig optimisme over het weer verder opengaan van samenleving en economie, merken we dat de bedrijvigheid weer opbloeit. Ondernemers, uit allerlei sectoren, gaan zich weer richten op herstel, groei en innovatie. En hoewel de traditionele financiers nog terughoudend blijven, lijken alternatieve financieringsbronnen juist activer te worden. Bij MKB F. Drenthe merkten we dat het aantal leads in het eerste kwartaal consolideerde, maar aan het einde van maart weer aan begon te trekken. Dit stemt ons hoopvol voor de kansen in het tweede kwartaal en verderop in 2021. Daarentegen ondervinden wij ook dat een aantal ondernemingen moeite heeft om de totale financieringsbehoefte ingevuld te krijgen. De complexiteit van dergelijke trajecten met veel betrokken stakeholders, zorgt voor lange doorlooptijden waarbij de succesratio erg laag is en niet in relatie staat tot de tijdsinspanningen van het investment team.

Voor het realiseren van onze ambitieuze investeringsdoelstellingen moet zowel de hoeveelheid als de omvang van de financieringsaanvragen (leads) toenemen. Naast de economische ontwikkeling en de daaruit voortvloeiende vraag zijn we hierbij tevens afhankelijk van de beschikbaarheid van voldoende liquiditeiten. Bij de aandeelhouder is een voorstel voor Provinciale Staten in voorbereiding om de omvang van het fonds uit te breiden door middel van een lening van de provincie Drenthe. Wij hopen op een snelle besluitvorming hieromtrent om ook richting ondernemingen actief te kunnen blijven acteren, en daarmee een gedwongen (tijdelijke) leadstop kunnen voorkomen.

Om MKB F. Drenthe bij een bredere doelgroep bekend te maken, zijn we in Q1 gestart met het opstellen van een **marketingcampagne**. De marketingcampagne moet zichtbaarheid van het fonds vergroten. De doelstelling is om dit uiteindelijk om te zetten naar contactmomenten en vooral naar leadconversies. Via social media en Linked-in, hebben we de handschoen zelf al opgepakt. Onder meer via de eigen Linked-in pagina van MKB F. Drenthe, met inmiddels 269 volgers.

De **RvC** is in het eerste kwartaal drie keer digitaal bijeengekomen. Hierin is voornamelijk aandacht besteed aan het bespreken van de portefeuille per 31 december 2020 en het

jaarverslag van 2020. De jaarrekening en jaarverslag 2020 zijn in aanwezigheid van de externe accountant, directie en de voltallige RvC besproken. De RvC zal de jaarrekening in april formeel goedkeuren en de accountant zal een goedkeurende verklaring afgegeven. Het jaarverslag zal in april aan de AvA worden voorgelegd ter vaststelling
(noot: bij het schrijven van de rapportage is het jaarverslag inmiddels goedgekeurd door de RvC en vastgesteld door de AvA en is door de AvA decharge aan RvC en directie verleend).

Tevens is aan de RvC één investeringsvoorstel ter goedkeuring voorgelegd. De cumulatieve financieringsomvang vanuit MKB F. Drenthe aan deze onderneming overschreed de grens van € 1 miljoen. Het betrof de cofinanciering op een COL lening. De RvC heeft schriftelijk haar goedkeuring aan verleend.

Directie en **IC** zijn in het eerste kwartaal van 2021 één keer bijeengekomen om één voorstel te bespreken. De IC heeft hierop positief geadviseerd (zie ook bij RvC). Daarnaast is met de IC de waarderingsrapportages van de portefeuillebedrijven doorgenomen en besproken. Dit is niet alleen onderdeel van de jaarrekeningprocedure, maar het dient tevens ter informatie van de IC om de ontwikkeling van de portefeuille te kunnen volgen en daar eventuele lessen voor de toekomst (ook ten aanzien van de door hen uitgebrachte adviezen) uit te kunnen halen.
Met ingang van 1 januari treedt de heer 5.1.2e op als voorzitter van het IC. De IC heeft tevens een rooster van aftreden opgesteld. Op basis daarvan zal aan het eind van 2021 de heer 5.1.2e als eerste aftreden. De IC leden zijn allen voor hun derde en laatste termijn benoemd.

In **de portefeuille** is in 2021 één onderneming gefailleerd. De onderneming was in 2020 al volledig voorzien. De voorziening is omgezet naar een afboeking.
Er is één nieuwe ondernemingen aan de portefeuille toegevoegd: Kinderopvang Meerdijk.
Daarnaast is aan twee ondernemingen uit de portefeuille aanvullende financiering verstrekt.

Binnen de portefeuille van MKB F. Drenthe richten veel ondernemingen zich naast directe werkgelegenheid, op bredere maatschappelijke uitdagingen. Te denken valt o.a. aan het ondersteunen van mensen bij een terugkeer op de arbeidsmarkt, gezondheidszorg, leefbaarheid, voedseltransitie etc.
Voor de nieuwe investering geldt hierbij dat men zich specifiek richt op de ontwikkeling van (jonge) kinderen middels de visie van Reggio Emilia.

2 Financiële informatie

Financiële samenvatting

BALANS

MKB F. Drenthe

ACTIVA	2020 -R	2021 Q1
Stand 1 januari	**4.643.986**	**3.518.405**
Investering	300.000	350.000
Aflossing/desinvestering	-564.445	-203.057
Rentebijschrijving	352.972	111.856
Renteontvangsten	-309.925	-103.499
Voorziening/afboeking	-904.183	17.831
Tot. Financiële vaste activa	**3.518.405**	**3.691.536**
Debiteuren		
Overige vorderingen		3.096
Overlopende activa		
Tot. vlottende activa	**0**	**3.096**
Liquide middelen	5.001.423	4.774.717
TOTAAL ACTIVA	**8.519.828**	**8.469.349**

PASSIVA	2020 -R	2021 Q1
Geplaatst kapitaal	100.000	100.000
Agioreserve	13.000.000	13.000.000
Overige reserves	-4.753.127	-4.775.192
Tot. Eigen vermogen	**8.346.873**	**8.324.808**
Overige langlopende schulden		
Voorzieningen		
Tot. Langlopende schulden	**0**	**0**
Rekening courant bank		
Crediteuren	155.908	130.858
Overige schulden	17.047	13.683
Overlopende passiva		
Tot. Kortlopende schulden	**172.955**	**144.541**
TOTAAL PASSIVA	**8.519.828**	**8.469.349**

WINST- EN VERLIESREKENING

MKB F. Drenthe

	2020 -R	2021 Q1
Omzet		
Renteopbrengsten leningen u/g	352.971	111.856
Dividendopbrengsten		
Verkoopresultaat	1.724	
Provisie		
Totaal Omzet	**354.695**	**111.856**
Operationele kosten		
Beheervergoeding NOM	517.827	128.573
Accountantskosten	14.550	10.285
Kosten RvC / IC	47.187	5.715
Overige beheerkosten	18.763	7.179
Totaal Operationele kosten	**598.327**	**151.752**
Voorziening fin. vaste activa	904.183	-17.831
Bedrijfsresultaat	**-1.147.815**	**-22.065**
Buitengewone baten (+) en lasten (-)		
Financiële lasten (baten = -/-)		
Rente rekening courant		
Totaal financiële lasten	**0**	**0**
Resultaat voor belastingen	**-1.147.815**	**-22.065**
Vennootschapsbelasting		
Netto winst	**-1.147.815**	**-22.065**

KASSTROOMOVERZICHT

MKB F. Drenthe

	2017 -R	2018 -R	2019 -R	2020 -R	2021 Q1
Bedrijfsresultaat	-767.697	-703.619	-453.544	-1.147.815	-22.065
Aanpassingen voor:					
Voorziening fin. vaste activa	482.738	379.956	263.859	904.183	-17.831
Mutatie voorzieningen	0	0	0	0	0
Mutaties netto werkkapitaal:					
Debiteuren	0	0	0	0	0
Overige vorderingen / overl. activa	0	0	0	0	-3.096
Crediteuren	51.883	12.365	9.097	19.606	-25.050
Overige schulden / overl. passiva	11.093	2.521	2.365	-8.001	-3.364
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	-221.983	-308.777	-178.223	-232.027	-71.406
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
Buitengewone baten (+) en lasten (-)	0	0	0	0	0
Kasstroom uit operationele activ.	**-221.983**	**-308.777**	**-178.223**	**-232.027**	**-71.406**
Investering	-1.246.615	-1.665.000	-3.158.110	-300.000	-350.000
Aflossing/desinvestering	621.833	298.914	1.447.169	564.445	203.057
Saldo rentebijschrijving	-49.902	-80.845	-83.853	-43.047	-8.356
Kasstroom uit investeringsactiv.	**-674.684**	**-1.446.931**	**-1.794.794**	**221.398**	**-155.299**
Mutaties langlopende schulden	0	0	0	0	0
Saldo ontvangen/betaalde rente r/c	0	0	0	0	0
Storting/uitkering nominaal en/of agio	0	0	0	0	0
Uitkering dividend	0	0	0	0	0
Kasstroom uit financieringsactiv.	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Toe-/afname geldmiddelen	**-896.667**	**-1.755.708**	**-1.973.017**	**-10.629**	**-226.706**
Rekening courant bank	0	0	0	0	0
Liquide middelen	8.740.777	6.985.069	5.012.052	5.001.423	4.774.717
Totaal geldmiddelen	**8.740.777**	**6.985.069**	**5.012.052**	**5.001.423**	**4.774.717**
Toe-/afname geldmiddelen	-896.667	-1.755.708	-1.973.017	-10.629	-226.706

Boekwaarde en benaderde marktwaarde

Verloop waarde t/m 31 maart 2021 (x € 1.000,-)	D.I.F.	D.O.F.	Totaal
Boekwaarde 1 januari 2021	**263**	**3.255**	**3.518**
Bij:			
Investeringen	-	350	350
Investeringen door conversie	-	-	-
Dividendbijschrijvingen	-	-	-
Rentebijschrijvingen	13	99	112
	13	449	462
Af:			
Desinvesteringen	-	-	-
Aflossingen	14	189	203
Aflossingen/desinvestering door convers	-	-	-
Ontvangen bijgeschreven dividenden	-	-	-
Ontvangen rentetermijnen	13	90	103
Voorzieningen	-	-18	-18
	27	262	289
Boekwaarde 31 maart 2021	**250**	**3.442**	**3.692**
Aandelenkapitaal	-	698	698
Cumulatief preferente aandelen	-	-	-
Leningen	250	2.744	2.994
Boekwaarde 31 maart 2021	**250**	**3.442**	**3.692**

			Totaal
Actuele waarde 1 januari 2021	263	3.255	3.518
Actuele waarde 31 maart 2021	250	3.442	3.692
Mutatie	-14	187	173

Resultaat

Resultaat (x € 1.000,-)	31 maart 2021	
	Realisatie	Begroting
Rente leningen u/g	112	124
Dividend	-	-
Resultaat verkoop participaties	-	-
Provisies	-	-
Portefeuilleresultaat vóór kosten	**112**	**124**
Kosten	597	171
Portefeuilleresultaat na kosten	**-485**	**-47**
Mutatie voorziening	*18*	*-103*
Resultaat na voorziening	*-467*	*-150*

Liquiditeit

Verloop beschikbaar gestelde gelden per 31 maart 2021 (x € 1.000)

		Totaal
Gestort door Provincie Drenthe		**13.100**
AF:		
Geïnvesteerd	9.900	
Gecommitteerd	1.165	
		11.065
BIJ:		
Provisie	25	
Aflossing	3.129	
Rente	1.319	
		4.473
AF:		
Kosten	3.684	
		3.684
		2.824

Investeringen

Aantal verstrekte financieringen t/m 31 maart 2021

	D.I.F.	D.O.F.	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)
Nieuw	-	1	1	100
Conversie	-	-	-	-
Uit commitment	-	-	-	-
Uitbreiding	-	2	2	250
Herstructurering	-	-	-	-
	-	**3**	**3**	**350**

Aflossingen

In het eerste kwartaal van 2021 is € 203k aan aflossingen ontvangen van 18 bedrijven.

Exits

Aantal financieringen uit portefeuille gelopen t/m 31 maart 2021			
	D.I.F.	D.O.F.	Totaal
Aflossingen	-	-	-
Desinvesteringen	-	-	-
Faillissement	-	2	2
Kwijtscheldingen	-	-	-
Liquidaties	-	-	-
Conversie	-	-	-
Herstructurering	-	-	-
	-	**2**	**2**

Voorzieningen

In totaal is er € 1,0 mln. voorzien op een boekwaarde van € 5,2 mln., hetgeen betekent dat 21,4% is voorzien (ultimo 2020: 25,4%).
De voorziening heeft voor € 471k betrekking op achtergestelde leningen (vijf bedrijven) en voor € 532k op aandelenkapitaal (twee bedrijven). Door faillissement is een bedrag ad € 500k aan de voorzieningen onttrokken en afgeboekt.

Risicoprofielen

Verloop risicoclassificatie-indeling in aantallen		
	2020	2021-03
A	2	2
A-	5	5
B	6	7
B-	3	3
C	1	1
C-	9	9
D	4	3
	30	30

Verloop risicoclassificatie-indeling (x € 1.000,-)		
	2020	2021-03
A	529	511
A-	268	194
B	858	901
B-	162	159
C	182	363
C-	1.935	1.961
D	1.105	605
	5.040	4.695

Note: De risicotabel geeft het risicoprofiel per onderneming aan, echter aan één onderneming kunnen meerdere financieringen zijn verstrekt.

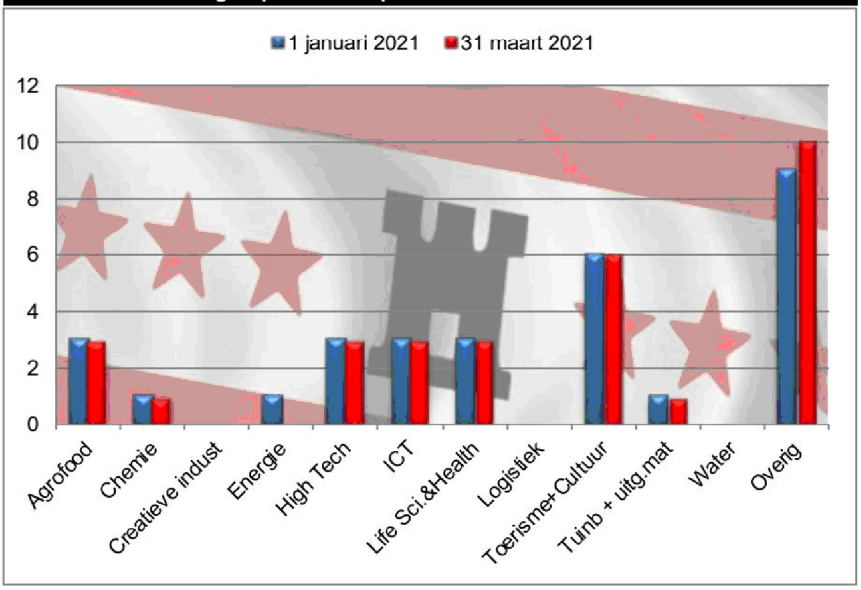
Boekwaarde en resultaat per subcategorie

Topsectoren

Investeringen per sector t/m 31 maart 2021

	D.I.F.	D.O.F.	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)
ICT	-	1	1	75
Life Sci.&Health	-	1	1	175
Overig	-	1	1	100
	-	**3**	**3**	**350**

Aantal ondernemingen per sector per 31 maart 2021

Totaal uitstaande positie (subtotaal in bedrijf) per sector per 31 maart 2021

	1 januari 2021	31 maart 2021		
		D.I.F.	D.O.F.	Totaal
Agrofood	490	-	456	456
Chemie	101	-	101	101
Creatieve indust	-	-	-	-
Energie	500	-	-	-
High Tech	301	-	270	270
ICT	1.059	17	1.111	1.127
Life Sci.&Health	482	-	663	663
Logistiek	-	-	-	-
Toerisme+Cultuur	805	67	712	779
Tuinb + uitg.mat	45	42	-	42
Water	-	-	-	-
Overig	1.257	439	818	1.257
	5.040	**565**	**4.130**	**4.695**

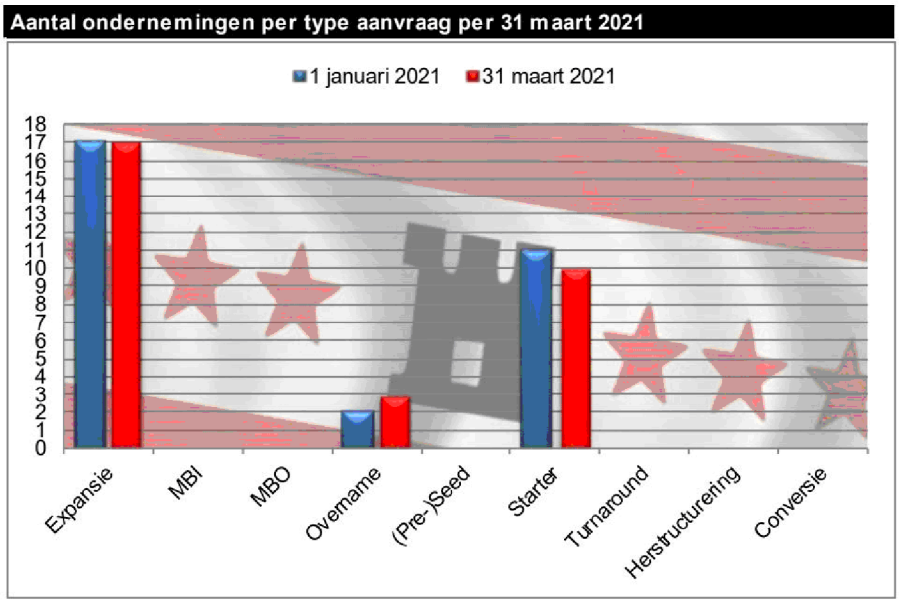
Financieringen per type aanvraag uit portefeuille 5.1.2e **31 maart 2021**

	D.I.F.	D.O.F.	Totaal
Expansie	-	1	1
MBI	-	-	-
MBO	-	-	-
Overname	-	-	-
(Pre-)Seed	-	-	
Starter	-	1	1
Turnaround	-	-	-
Herstructurering	-	-	-
Conversie	-	-	-
Overig	-	-	-
	-	**2**	**2**

Initiële aanvraag

Investeringen per type aanvraag t/m 31 maart 2021

	D.I.F.	D.O.F.	Totaal	Totaal bedrag
Expansie	-	1	1	75
MBI	-	-	-	-
MBO	-	-	-	-
Overname	-	1	1	100
(Pre-)Seed	-	-	-	-
Starter	-	1	1	175
	-	**3**	**3**	**350**

Revolverendheid

Door ontvangen aflossingstermijnen (€ 3.129k), verkoop van aandelen (€ 200k), rentetermijnen (€ 1.319k) en provisies (€ 25k) is, over de gehele looptijd van het MKB Fonds Drenthe, inmiddels € 4.673k opnieuw beschikbaar gekomen voor investeringen in Drenthe. Op het totaal geïnvesteerde bedrag (€ 9.550k) is dat 47,2%. Na kosten (€ 3.684k) komt dit uit op 9,99%.

Bovenstaande bedragen (aflossingen, verkoop van aandelen en totaal geïnvesteerd vermogen) is inclusief herstructureringen en conversies met een bedrag in totaal € 1,2 miljoen.

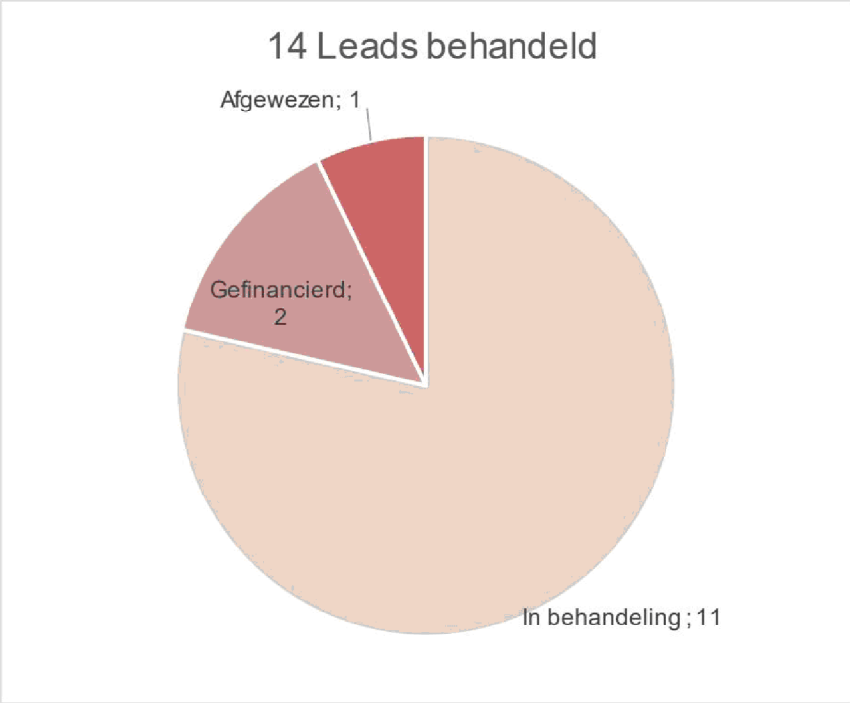
Overzicht faillissementen en niet uit de balans blijkende verplichtingen

In 2021 heeft er één faillissement plaatsgevonden.

3 Niet-financiële informatie

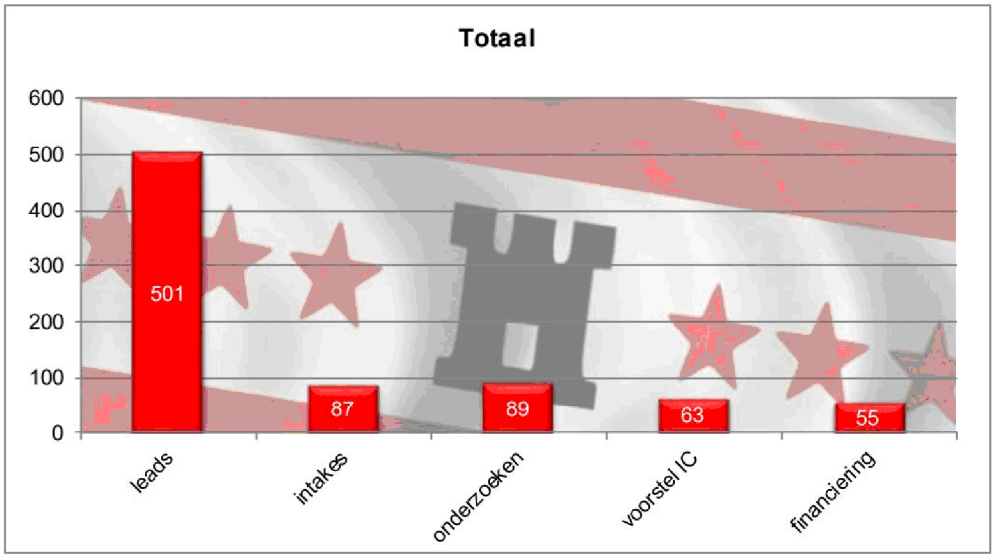
Leads

In 2021 zijn 14 leads behandeld, waarvan 11 nieuw in 2021 zijn ontvangen.
Onderstaand is de status van deze leads per 31 maart 2021 weergegeven.

De conversiegraad van lead naar financiering over de gehele looptijd bedraagt 11% (bovengemiddeld).

Conversie aanvragen naar financiering over gehele looptijd fonds

Maatschappelijk rendement

Directe werkgelegenheid in fte's

	# aanvang financiering	# per 1 januari 2021	# per 31 maart 2021	Oorspr. verwachting
Al in portefeuille per 1 januari 2021	320	383	380	651
Nieuw e ondernemingen 2021	15	0	15	0
Subtotaal huidige portefeuille	*335*	*383*	*395*	*651*
Realisatie uit port. gehele looptijd	94	112	132	242
Totaal	**429**	**495**	**527**	**893**

GROEI DIRECTE FTE'S:	**99**
AANTAL GEFINANCIERDE FTE	**527**

Bovenstaande tabel is op basis van de gehele looptijd van het MKB F. Drenthe.

Van de tot en met 31 maart 2021 gefinancierde ondernemingen hebben vijf bedrijven vastgelegd Intellectueel Eigendom (IE).

overzicht co-financiers

	Bank	Marktpartij	Informal	Overig	Totaal
aantal	28	16	26	32	102
bedrag x €1.000,--	22.527	4.206	3.262	5.771	35.766

Over de gehele looptijd van het MKB Fonds Drenthe is een multiplier cofinanciering van 4,1 gerealiseerd.
Dit betekent dat voor elke **€ 1,-** die MKB Fonds Drenthe heeft gefinancierd **€ 3,10** door overige financiers aanvullend beschikbaar is gesteld.

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Tue 6/8/2021 12:21:30 PM
Subject: FW: Lening Investeringsagenda MKB Fonds
Received: Tue 6/8/2021 12:21:32 PM
investeringsagenda_2020-2023_2.pdf

Hoi 5.1.2e en 5.1.2e,

Ik ben bezig met een Statenstuk als invulling van een voorstel uit de Investeringsagenda, namelijk dat we het MKB Fonds Drenthe een lening verstrekken van €10 mln. zodat het fonds financieringen kan blijven verstrekken. Zie bijlage pagina 11. Om die lening te verstrekken storten we €1 mln. in de reserve revolverend financieren om het risico af te dekken.
5.1.2e 5.1.2e is bezig met de leningovk. maar gaf ook aan dat er een beschikking moet komen omdat het een kredietsubsidie is. Zou één van jullie dit op kunnen pakken?

Henk heeft toegezegd dat de Staten zo snel mogelijk het voorstel krijgen. Ik streef er naar om het nog voor de zomer in GS te hebben (zie planning hieronder). Ik stuur aanstaande vrijdag een concept Statenstuk.

Dank alvast voor jullie medewerking. Hopelijk breng ik jullie niet in de problemen hiermee.

Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: maandag 7 juni 2021 15:55
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Lening Investeringsagenda MKB Fonds

Hoi 5.1.2e,

Ik zou inderdaad naar de leenovereenkomst kijken, maar dat moet nog wel gebeuren. Pak ik op.
Verder is het denk ik goed om ook iemand van S&I te betrekken in dit verhaal.

Wat betreft de planning: Wanneer denk je ons een concept-stuk te kunnen toesturen?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Provincie Drenthe
Financiën, Planning en Control

T: 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: maandag 7 juni 2021 11:00
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: Lening Investeringsagenda MKB Fonds

Hoi 5.1.2e en 5.1.2e,

Enige weken geleden spraken wij over de lening aan het MKB Fonds vanuit de Investerinsgagenda.
Ik streef er naar om dit voor de zomer nog in GS te krijgen. Henk heeft nl. de bestuurlijke toezegging gedaan de evaluaties van het fonds zsm naar PS te sturen en deze maken onderdeel uit van het voorstel.
@5.1.2e, jij zei bij ons overleg dat je een leningsovereenkomst ging maken. Ben je hier al aan toe gekomen? 5.1.2e tipte dat we

konden kijken naar de ovk met DEO (maar dit weet jij vast ook wel).

Mijn planning is als volgt:

- Dinsdag 22 juni indienen voor poho
- Maandag 28 juni bespreken poho
- Dinsdag 29 juni op route
- Dinsdag 6 juli in GS vergadering.

Hopelijk is dit voor jullie geen probleem.
Groeten, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl
5.1.2e
5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 20

Reeds openbaar: (https://www.provincie.drenthe.nl/organisatie-bestuur/financien/investeringsagenda/)

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; Ria Lahuis[5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Tue 6/15/2021 9:59:50 AM
Subject: MKB Fonds naar PS
Received: Tue 6/15/2021 9:59:52 AM

Hoi 5.1.2e en Ria,

Ik mail jullie beiden omdat jullie beiden met Henk en 5.1.2e contact hebben/proberen te krijgen. Ik heb nog even met 5.1.2e overlegd over het voorstel m.b.t. het MKB Fonds. Ons voorstel is als volgt:

Om een stuk in de PS vergadering van september te krijgen is een extra aanlevermoment mogelijk. Het zou dan op 24 augustus in GS moeten worden vastgesteld en je moet dit aanvragen bij de griffie en bij 5.1.2e. Wij denken dat we het complete voorstel (dus evaluaties met leningsvoorstel) op 24 augustus in GS kunnen krijgen. Het enige voorbehoud is dat er een beschikking moet worden gemaakt door het subsidieteam en dat iemand van S&I in de zomermaanden deze moet gaan opstellen, maar we denken dat dit wel moet lukken. Voor de DEO is een vergelijkbare beschikking gemaakt.
Ons voorstel is daarom om het complete Statenstuk (evaluaties + lening) te maken en deze op 24 augustus in GS te laten vaststellen, zodat het in één keer aan PS verzonden wordt en dan als één voorstel op de agenda van september komt.

De andere optie is om nu een kort briefje voor PS te maken en de evaluaties in de laatste GS vergadering (6 juli) aan PS te laten verzenden. Wij denken dat dat niet slim is, omdat de combinatie van de twee veel sterker is (het voorstel geeft antwoord op een aantal vragen/aanbevelingen uit de evaluaties) en je van alleen de evaluaties veel vragen kunt krijgen. Maar als Henk hier aan vast wil houden, dan knippen we het op.

Ik hoor graag wat het wordt. Bedankt voor jullie hulp.

Groeten, 5.1.2e

To: [redacted]@drenthe.nl]
Cc: [redacted]@drenthe.nl]; [redacted]@drenthe.nl]; [redacted]@drenthe.nl]
From: [redacted]
Sent: Tue 6/15/2021 2:44:42 PM
Subject: RE: Concept GS nota subsidie NOM
Received: Tue 6/15/2021 2:44:44 PM
2021-06-11 GS nota Subsidie NOM jaarplan 2021.docx

Hoi allen,

Dank voor jullie snelle reacties. Ik heb bijgaand concept aangeleverd voor het poho van maandag.

De mandaten van GR en FRL krijg ik volgende week dinsdag. Dan besluiten hun GS'en er over.

Groeten, [redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 15 juni 2021 16:02
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Concept GS nota subsidie NOM

Hoi [redacted],
Ik heb een paar aanpassingen. Vooral korter ☺
Hoe zit het met het mandaat van Friesland? Dei zag ik er nog niet bij.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe
[redacted]
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592 [redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 11 juni 2021 16:41
Aan: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Concept GS nota subsidie NOM

Dag collega's,

In de bijlage de concept GS nota voor de jaarlijkse subsidie aan de NOM. De bijdrage is verhoogd naar €650.000,-- (was €408.333 per provincie). Deze verhoogde bijdrage is vorig jaar al goedgekeurd via de Voorjaarsnota en staat op de begroting. Verder is de nota vergelijkbaar met vorig jaar.

@[redacted] zie in het jaarverslag NOM vanaf pagina 60 de risico's. Op pagina 61 staat een toelichting op risico 4: het overtreden van de staatsteunregels. Is dit voldoende? Wil jij kijken of je hier iets over op wilt nemen in de nota?
Daarnaast heb ik het mandaatbesluit (concept) van Groningen toegevoegd. Friesland zal dit overnemen. Mocht je nog belangrijke onjuistheden zien, laat het dan even weten.

Graag jullie opmerkingen. Ik lever het stuk dinsdagmiddag aan voor het poho van 21 juni.

Groeten en een fijn weekend! 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl
5.1.2e
5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 5

Concept (ID 315467)

Planning besluitvorming Fondsversterking NOM

		Provincie Drenthe	Provincie Groningen	Provincie Fryslan
Mei	Aanleveren Portefeuillehouder	2/23/2021	3/24/2021	3/1/2021
	Bespreken met Portefeuillehouder	3/29/2021	3/29/2021	3/22/2021
	Besluitvorming Gedeputeerde Staten	4/6/2021	4/6/2021	3/30/2021
	Bespreken Commissievergadering	5/19/2021	12-5-2021 / 19-5-2021	nnb
	Besluitvorming Provinciale Staten	6/2/2021	5/26/2021	5/26/2021
Juni	Aanleveren Portefeuillehouder	4/20/2021	5/5/2021	3/22/2021
	Bespreken met Portefeuillehouder	4/26/2021	5/10/2021	4/12/2021
	Besluitvorming Gedeputeerde Staten	5/11/2021	5/18/2021	4/20/2021
	Bespreken Commissievergadering	6/23/2021	16-6-2021 / 23-6-2021	nnb
	Besluitvorming Provinciale Staten	7/7/2021	30-6-2021 / 7-7-2021	6/23/2021
September	Aanleveren Portefeuillehouder	6/22/2021	6/23/2021	
	Bespreken met Portefeuillehouder	6/28/2021	6/28/2021	
	Besluitvorming Gedeputeerde Staten	7/6/2021	7/7/2021	
	Bespreken Commissievergadering	9/15/2021	15-9-2021 / 22-9-2021	
	Besluitvorming Provinciale Staten	9/29/2021	9/29/2021	
Oktober	Aanleveren Portefeuillehouder			

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 16

Reeds openbaar (https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-35420-M.html)

provincie groningen

Provincie Drenthe
t.a.v. mevrouw 5.1.2e
Postbus 122
9400 AC ASSEN

Datum : 29 juni 2021
Documentnr. : 2021-057181
Dossiernummer : K25954
Behandeld door : 5.1.2e
Telefoonnr. : (050) 5.1.2e
Antwoord op : -
Bijlage : Mandaatbesluit NOM 2021-2024

Onderwerp : Mandaatbesluit NOM 2021-2024

Geachte mevrouw 5.1.2e

Bijgevoegd vindt u ons Mandaatbesluit NOM 2021-2024, waarmee wij het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe in staat stellen om namens ons besluiten te nemen voor wat betreft de noodzakelijke handelingen voor de subsidieverlening en -vaststelling aan NV NOM voor de jaren 2021 tot en met 2024.

Wij verzoeken u bij de jaarlijkse declaratie van ons aandeel in de subsidie het verplichtingennummer 5.1.2i te vermelden.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

5.1.2e , voorzitter.

5.1.2e , (loco) secretaris.

Martinikerkhof 12 | Sint Jansstraat 4 | Postbus 610 | Telefoon | www.provinciegroningen.nl
9712 JG Groningen | 9712 JN Groningen | 9700 AP Groningen | 050 3164911 | info@provinciegroningen.nl

De provincie Groningen werkt volgens normen die zijn vastgelegd in een handvest voor dienstverlening. Dit handvest vindt u op onze website of kunt u opvragen bij de afdeling Bestuur, Juridische Zaken & Communicatie: 050 3164160. BTW: NL0019.32.822.B01 / KvK: 01182023 / IBAN: NL84 ABNA 0446 0456 91 / BIC: ABNANL2A

To: postbusGS-stukken[5.1.2i @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; Ria Lahuis[5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Tue 6/29/2021 1:18:10 PM
Subject: GS Nota NOM subsidie, meerjarenplan en jaarplan
Received: Tue 6/29/2021 1:18:17 PM
2021-06-29 GS nota Subsidie NOM jaarplan 2021 v2.docx
Bijlage 1. Subsidieverleningsbrief NOM 2021 tbv GS.docx
Bijlage 2. Meerjarenplan NOM 2021-2024.pdf
Bijlage 3. Jaarplan NOM 2021.pdf
Bijlage 4. Mandaatbesluit Groningen NOM subsidiëring 2021-2024.pdf
Bijlage 5 Concept Mandaatverlening provincie Friesland.docx

Hoi 5.1.2e en 5.1.2e,

In de bijlage de GS nota voor de Nom met de bijbehorende bijlagen. Er is één verandering t.o.v. de vorige keer: de provincie Friesland besluit tegelijk met ons GS over de subsidie. Daarom heb ik van hen nog geen getekend mandaatbesluit. In overleg met 5.1.2e 5.1.2e hebben we in de besluitvorming een voorbehoud gemaakt m.b.t. besluitvorming provincie Friesland.

Mochten er vragen zijn, dan weten jullie me te vinden.

Groeten, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl
5.1.2e
0592 – 5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

Agendapunt voor de vergadering van Gedeputeerde Staten van Drenthe

GS-stuk

Algemene gegevens	
Opsteller	5.1.2e 5.1.2e, tst. 5.1.2e
Team	Economie
Datum	dinsdag 29 juni 2021
Uiterste behandeldatum in GS: 6 juli 2021 *Toelichting: in verband met duidelijkheid over de bijdrage voor de NOM*	

Teammanager
Ria Lahuis
Paraaf en advies *Akkoord:* *Bespreken:*

Verwijzing naar speerpunt coalitieakkoord/programma begroting
3. Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten

Akkoord portefeuillehouder
Henk Brink

Intern voorbereid met
1. 5.1.2e 5.1.2e (S&I)
2. 5.1.2e 5.1.2e (FPC)
3. 5.1.2e 5.1.2e / 5.1.2e 5.1.2e (BC)

Akkoord provinciesecretaris
Wim Brenkman

Archivering	
Soort overeenkomst: *Looptijd overeenkomst:*	Niet van toepassing
Datum:	*Registratienummer:*
	nr.
	nr.

Communicatie
Openbaar: Ja
Persbericht: Nee
Bekendmaking: Niet van toepassing

Onderwerp

Subsidie, meerjarenplan 2021-2024 en jaarplan NOM 2021

Advies

1. Kennis te nemen van het Meerjarenplan 2021-2024 en het jaarplan 2021 van de NOM.
2. In te stemmen met een subsidie van € 1.950.000,00 (aandeel Drenthe: € 650.000,--) aan de NOM voor de ontwikkelactiviteiten (Business Development en Foreign Direct Investment) voor het jaar 2021 en deze mede namens de provincies Groningen en Friesland te beschikken.
3. De subsidie te beschikken onder voorbehoud van positieve besluitvorming omtrent de mandaatverlening van de provincie Friesland aan de provincie Drenthe op 6 juli 2021.
4. In te stemmen met de mandaten van de provincies Groningen en Friesland (onder voorbehoud van besluitvorming provincie Friesland op 6 juli 2021) om de komende jaren (2021-2024) ook namens hen de subsidie aan de NOM te verlenen.

Beslissing GS

Inleiding

a. Algemeen

Elk jaar geven de Noordelijke provincies en het ministerie van EZK subsidie aan de NOM voor activiteiten gericht op het acquireren van bedrijven en business development. Met de NOM zijn nieuwe afspraken gemaakt over de jaarlijkse subsidie in de vorm van een meerjarenplan. Het meerjarenplan 2021-2024 van de NOM is gebaseerd op de uitgangspunten zoals geformuleerd in het strategisch kader dat de aandeelhouders hebben laten opstellen onder begeleiding van Emendo Capital. Het strategisch kader heeft u in uw vergadering van 10 november 2020 middels een schriftelijk aandeelhoudersbesluit vastgesteld. Omdat ten tijde van de subsidieverlening voor het jaar 2020 het meerjarenplan nog niet klaar was, is 2020 bestempeld als een overgangsjaar.

De RvC van de NOM heeft eind 2020 het Meerjarenplan 2021-2024 vastgesteld. Conform het strategisch kader van de NOM zouden de aandeelhouders dit ook moeten doen. Omdat hiervoor eind 2020 te weinig tijd was, is afgesproken dat een actualisatie van dit meerjarenplan (versie Meerjarenplan 2022-2025) ter besluitvorming geagendeerd zal worden voor de AvA NOM eind 2021 conform het strategisch kader van de NOM.

In de GEZ-vergadering van 18 mei 2021 hebben de drie gedeputeerden EZ het volgende besloten: zij stemmen in met een vierjarige financiering à € 650.000,- per provincie per jaar voor de NOM. Dit betekent een vergelijkbare jaarlijkse bijdrage in vergelijking met het gemiddelde van de afgelopen jaren. Deze bijdrage is in 2020 in de Voorjaarsnota 2020 opgenomen en staat in de begroting 2021. Op basis hiervan is de zogenaamde 'voorhangprocedure', waarin PS wensen en bedenkingen kan uiten over de door GS te verlenen subsidie, niet meer nodig.

De provincie Drenthe heeft aangegeven de afhandeling van de subsidie namens de drie provincies weer op zich te willen nemen. Daartoe dient een mandaatbesluit te worden genomen door de provincie Groningen en de provincie Friesland. Deze mandaatbesluiten zijn jaarlijks de basis voor GS Drenthe om een subsidie aan de NOM te verstrekken.

Als aandeelhouders hebben wij invloed op de inhoud van beide plannen en de vaststelling van deze plannen.

b. Europese aspecten

Er is geen sprake van staatssteun omdat de activiteiten een overwegend niet-economisch karakter hebben. Bij een aantal activiteiten, met name de activiteiten op het gebied van projectontwikkeling (technisch-inhoudelijk en financieel-economisch ondernemersadvies), is er mogelijk wel een grijs gebied tussen economische en niet-economische activiteiten. De NOM vermijdt waar mogelijk de rol van penvoerder en uitvoerder van projecten. Bij het aangaan van verplichtingen waarbij subsidies aan de orde zijn, zal de NOM een afzonderlijke risicoanalyse uitvoeren. Indien blijkt dat dit een risico oplevert voor wat betreft staatssteun, past de NOM haar activiteiten dusdanig aan, dat dit risico wordt gemeden.

c. Economie/werkgelegenheid

De NOM heeft als doel om de economie in Noord-Nederland te versterken door:

a. risicofinanciering te verstrekken aan bedrijven middels aandelenparticipaties en (achtergestelde) leningen;
b. acquisitie te doen om nieuwe bedrijven te verleiden naar Noord-Nederland te komen

en bestaande bedrijven te ondersteunen bij uitbreiding (FDI);
c. Business Development-activiteiten uit te voeren.
d. Investor Readiness: startups klaarstomen voor financiering.

De voorgestelde subsidie betreft de activiteiten op het gebied van Acquisitie, Business Development en Investor Readiness.

d. Participatie
NOM, provincie Groningen, provincie Friesland en Ministerie van EZK.

Advies

1. Kennis te nemen van het Meerjarenplan 2021-2024 en het jaarplan 2021 van de NOM.
2. In te stemmen met een subsidie van € 1.950.000,00 (aandeel Drenthe: € 650.000,--) aan de NOM voor de ontwikkelactiviteiten (Business Development en Foreign Direct Investment) voor het jaar 2021 en deze mede namens de provincies Groningen en Friesland te beschikken.
3. De subsidie te beschikken onder voorbehoud van positieve besluitvorming omtrent de mandaatverlening van de provincie Friesland aan de provincie Drenthe op 6 juli 2021.
4. In te stemmen met de mandaten van de provincies Groningen en Friesland (onder voorbehoud van besluitvorming provincie Friesland op 6 juli 2021) om de komende jaren (2021-2024) ook namens hen de subsidie aan de NOM te verlenen.

Doelstelling uit de begroting

3.2.01 Zorgen voor een goed vestigings- en ondernemersklimaat ook op (sub)regionaal niveau

Argumenten

1.1 In het strategisch meerjarenplan staat welke visie de NOM heeft voor de komende jaren en welke doelen zij wil gaan nastreven. In jaarplan staat welke activiteiten de NOM in 2021 uitvoert voor Noord-Nederland.

2.1 Wij willen dat de NOM ontwikkelactiviteiten blijft uitvoeren voor Drenthe, Groningen en Friesland.
De activiteiten van de NOM zijn belangrijk voor Drenthe en zorgen voor meer werkgelegenheid, investeringen en innovatie. In 2020 heeft de NOM voor Noord-Nederland (mede) gezorgd voor vijf succesvolle FDI- projecten/acquisities, waar € 150 miljoen aan investeringen en 97 nieuwe arbeidsplaatsen uit zijn voortgekomen. Op het gebied van Business Development zijn tien projecten gerealiseerd met € 22,1 miljoen aan investeringen. Er zijn 15 startups begeleid, die gezamenlijk € 5,3 mln. aan financiering hebben gekregen en 131 arbeidsplaatsen hebben gecreëerd.

2.2. De provincies Groningen en Friesland (onder voorbehoud) geven dezelfde bijdrage en ook het Ministerie van EZK zet haar jaarlijkse subsidie (€ 1 mln.) voort.
Om de noordelijke samenwerking te blijven versterken, is het goed om als Drenthe ook een

bijdrage te leveren. De provincie Groningen heeft in de GS vergadering van 29 juni 2021 ingestemd met de subsidiebijdrage en de mandaatverlening aan Drenthe. Ook de provincie Friesland is van plan eenzelfde bedrag te verstrekken. Iedere provincie verleent een subsidie van € 650.000,00.

3.1 De provincie Friesland heeft haar besluitvorming (net als Drenthe) op 6 juli 2021.
Het concept mandaatbesluit van de provincie Friesland is wel vast toegevoegd (bijlage 5).

4.1 De afgelopen jaren verzorgde de provincie Drenthe ook de subsidieprocedure, waaronder subsidieverlening en -vaststelling namens de drie Noordelijke provincies.
Voor de NOM is de provincie Drenthe de penvoerder. Voor andere gezamenlijke activiteiten nemen de andere provincies het penvoerderschap op zich.

Tijdsplanning

Niet van toepassing.

Financiën

De bijdrage vanuit Drenthe van € 650.000,-- wordt uit de bestaande begroting gedekt. Dit bedrag komt ten laste van het budget Beleidskaders en programmabeheer/Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij (NOM) voor het begrotingsjaar 2021:

- Programma: 3. Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten
- Beleidsopgave: 3.2. Drenthe is dé MKB-provincie
- Doelstelling: 3.2.01. Zorgen voor een goed vestigings- en ondernemersklimaat ook op (sub)regionaal niveau,
- Prestatie: 3700501 Beleidskaders en programmabeheer
- Kostensoort: 440035 Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij (NOM)

Bijlagen

1. Verleningsbrief NOM 2021
2. Meerjarenplan 2021-2024 NOM
3. Jaarplan 2021 NOM
4. Mandaatbesluit provincie Groningen
5. Mandaatbesluit provincie Friesland

*Kant*tekeningen

aan Gedeputeerde Staten van Drenthe

Risico's

Niet van toepassing.

Kanttekeningen vanuit de organisatie

Niet van toepassing.

Tekst openbare besluitenlijst

Onderwerp: Bijdrage activiteiten NOM 2021
Gedeputeerde Staten hebben ingestemd met een subsidie van € 1.950.000,-- aan de Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij voor haar activiteiten op het gebied van Business Development en Acquisitie voor 2021. Deze bijdrage wordt ook namens de provincies Groningen en Friesland verleend. Elke provincie draagt € 650.000,-- bij voor dit jaar.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 7

Concept (ID 311497)

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 37

Duplicaat (ID 315514)

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 35

Duplicaat (ID 315515)

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 2

Reeds openbaar (https://www.officielebekendmakingen.nl/prb-2021-5385.pdf)

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 2

Concept (https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR662218/1)

Agendapunt voor de vergadering van Gedeputeerde Staten van Drenthe

Statenstuk

Algemene gegevens	
Opsteller	5.1.2e 5.1.2e, tst. 5.1.2e
Team	Bestuur en Concernzaken
Datum	dinsdag 19 november 2019
Uiterste behandeldatum in GS: 26 november 2019 *Toelichting: Dan kan het in februari 2020 in PS behandeld worden en kan de NOM nog tijdig van liquiditeiten worden voorzien. Het voorstel ligt op 3 en 17 december voor in de GS-en van Fryslân respectievelijk Groningen.*	

Teammanager
Carola de Keijzer
Paraaf *Bespreken:*

Verwijzing naar speerpunt collegeakkoord/programma begroting
2. Economisch Drenthe / 2. Regionale economie

Akkoord portefeuillehouder
Henk Brink

Intern voorbereid met
1. 5.1.2e 5.1.2e (ECO)
2. 5.1.2e 5.1.2e (FPC)
3.

Akkoord provinciesecretaris
Wim Brenkman

Archivering	
Soort overeenkomst: *Looptijd overeenkomst:*	Niet van toepassing
Datum:	*Registratienummer:*
	nr.
	nr.

Communicatie
Openbaar: Ja
Persbericht: *Nee*
Bekendmaking: Niet van toepassing

Onderwerp

Agiostorting NOM en opheffen IFNN

Advies

1. In te stemmen met de liquidatie van het Innovatiefonds Noord-Nederland (IFNN), onder voorbehoud van instemming van PS.
2. In te stemmen met de agiostorting NOM, onder voorbehoud van instemming van PS.
3. In te stemmen met het Statenstuk.
4. Gedeputeerde Brink aan te wijzen om namens GS de nog op te stellen aandeelhoudersbesluiten inzake de liquidatie en agiostorting te ondertekenen.

*Kant*tekeningen

aan Gedeputeerde Staten van Drenthe

Beslissing GS

*Kant*tekeningen aan Gedeputeerde Staten van Drenthe

Risico's

Niet van toepassing.

Kanttekeningen vanuit de organisatie

Niet van toepassing.

Aanvullende informatie voor GS

Omdat het hier een verbonden partij betreft, dienen we het Protocol Verbonden Partijen in acht te nemen. Echter, het protocol voorziet niet sec in de situatie van uitbreiding deelneming, dan wel agiostorting zoals hier voorgesteld. Wel wordt in het protocol gesproken over een 'herijkingsfase'. De in deze herijkingsfase gevraagde te beschrijven elementen zijn impliciet verwerkt in de toelichting van het statenstuk. In dit geval is er geen sprake van een herijkingfase, zoals aangegeven in het protocol en daarom is ervoor gekozen geen separate notitie bij te voegen.

In dit geval vallen we daarom terug op de Provinciewet. In artikel 158, lid 1, sub e, staat: “Gedeputeerde staten zijn in ieder geval bevoegd tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van de provincie te besluiten”.

In datzelfde artikel en dan lid 2 staat: “Gedeputeerde staten besluiten slechts tot de oprichting en de deelneming in stichting, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen, indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang. Het besluit wordt niet genomen dan nadat provinciale staten een ontwerpbesluit is toegezonden en in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van gedeputeerde staten te brengen”.

Het 4e beslispunt, om gedeputeerde Brink aan te wijzen om namens GS de nog op te stellen aandeelhoudersbesluiten inzake de liquidatie en agiostorting te ondertekenen, is toegevoegd zodat dit onderwerp niet een tweede keer ingebracht hoeft te worden. Wanneer deze stukken in lijn met dit voorstel door de NOM/IFNN opgesteld zijn (naar verwachting Q1 2020), kan gedeputeerde Brink deze stukken op dat moment ondertekenen. Gedeputeerde Brink heeft de NOM en het IFNN in zijn portefeuille en ondertekent als portefeuillehouder deze stukken meestal namens GS.

Tekst openbare besluitenlijst

Onderwerp: Liquideren van het IFNN en agiostorting in de NOM
GS vragen PS in te stemmen met de liquidatie van het IFNN en de opbrengsten daarvan in te zetten als agiostorting in de NOM om de liquiditeitspositie van de NOM te verbeteren. Het betreft een voorstel dat door alle aandeelhouders wordt gedragen. Het is voor alle aandeelhouders helder dat de NOM haar publieke taak (het verstrekken van risicodragend kapitaal) moet kunnen blijven uitoefenen. Daarom wordt voorgesteld om de overgebleven middelen van het IFNN te gebruiken om een agiostorting te doen naar de NOM. Het bedrag wordt toegevoegd aan het eigen vermogen van de

_Kant_tekeningen aan Gedeputeerde Staten van Drenthe

NOM.

***Kant*tekeningen** aan Gedeputeerde Staten van Drenthe

Bijlagen alleen voor Gedeputeerde Staten

1. Memo Afwikkeling IFNN 13 november 2019

NB. Het Statenstuk en de eventuele daarbij horende bijlagen worden standaard mee gekopieerd voor GS.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

6 - 12

Concept (ID 314203)

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Fri 7/2/2021 4:48:19 AM
Subject: RE: 1e Concept Statenstuk MKB Fonds
Received: Fri 7/2/2021 4:48:21 AM
2021-06-28 Statenstuk Investeringsagenda MKB Fonds Drenthe.docx

Hoi 5.1.2e,

Hierbij stuur ik je het statenstuk voorzien van een paar aanpassingen (een aantal heeft 5.1.2e al in zijn reactie aan je doorgegeven).

Ik heb bij ons alvast een verzoek uitgezet om een begrotingswijziging in Lias in te voeren. Als dit voor 12 uur lukt, dan mail ik die nog naar je. Mocht het niet zo zijn dan komt deze in de eerstvolgende versie van het statenstuk terecht.

Mocht je vragen hebben, laat het mij weten.

Gr. 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 29 juni 2021 16:01
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: 1e Concept Statenstuk MKB Fonds

Dag allemaal,

In de bijlage de eerste versie van het Statenstuk over de evaluaties en de lening aan het MKB Fonds.
Volgende week dinsdag (6 juli) bespreken 5.1.2e en ik het stuk met Henk. Op basis van zijn opmerkingen hoop ik het grootste deel voor de vakantie af te ronden.

Graag ontvang ik jullie opmerkingen en feedback uiterlijk vrijdag 12 uur. Ik stuur het stuk aanstaande vrijdag op naar Henk, zodat hij nog tijd heeft om het te lezen.

Alvast heel erg bedankt en als er vragen zijn dan weten jullie me te vinden.

Groeten, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl
5.1.2e
0592 – 5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 11

Concept (ID 312814)

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Mon 7/5/2021 4:46:22 AM
Subject: RE: Concept Statenstuk voorstel MKB Fonds
Received: Mon 7/5/2021 4:46:24 AM

Hoi 5.1.2e,

Ik heb nog een opmerking over het statenstuk. De dekking van het bedrag van 1 mln. komt niet uit de investeringsagenda, zoals nu advies 3b staat maar uit de reserve de Reserve investeringsagenda 2019-2023, zoals aangegeven in de versie die ik je vrijdag had gemaild. Voor het poho hoeft het wat mij betreft niet meer te worden aangepast maar wel voor GS en PS.

Wil je dit nog even na het poho wijzigen?

Bedankt alvast,

Gr. 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 2 juli 2021 16:36
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: FW: Concept Statenstuk voorstel MKB Fonds

Hoi collega's,

Heel veel dank voor jullie opmerkingen en de reactie binnen korte tijd. Ik heb zo goed als alle opmerkingen overgenomen.

Ik heb zojuist bijgaand concept naar Henk gestuurd en hou jullie op de hoogte van zijn reactie dinsdag.

Fijn weekend allemaal.

Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e
Verzonden: vrijdag 2 juli 2021 16:29
Aan: Henk Brink < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; Ria Lahuis < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: Concept Statenstuk voorstel MKB Fonds

Dag Henk,

In de bijlage ontvang je het concept Statenstuk voor het MKB Fonds (lening en evaluaties). Ook heb ik de twee evaluatierapporten voor de volledigheid nog even toegevoegd. De beschikking en leningovereenkomst zijn nog in de maak.

We bespreken dit stuk aanstaande dinsdag. Ik zou dan graag willen weten of ik een beetje op de goede weg zit zo en kan dan in de zomermaanden de puntjes op de i zetten. Het doel is dan om het 24 augustus in GS vast te laten stellen zodat het in september in de PS vergaderingen kan worden besproken. Ik heb hierover nog geen uitsluitsel van 5.1.2e maar ga er van uit dat dit gaat lukken.

Alvast één vraag voor dinsdag: wil je dat in het stuk nog wordt ingegaan op de resultaten van het Rekenkamer onderzoek m.b.t. het MKB Fonds?

Een fijn weekend! Groeten, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl
5.1.2e
0592 – 5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

To: [redacted]@drenthe.nl]
From: [redacted]
Sent: Mon 7/5/2021 8:17:14 AM
Subject: RE: GS/PS voorstel fondsversterking NOM
Received: Mon 7/5/2021 8:16:00 AM
GS-PS voorstel inzake fondsversterking NOM [redacted]docx

Hoi [redacted],
Ik heb e.e.a. aangepast n.a.v. je opmerkingen en verder alles overgenomen. Ik heb dit PS stuk gemaakt, omdat het dan aansluit bij hoe we dit bij IFNN gedaan hebben en bij de aankoop van de aandelen. Ook met Henk al besproken een PS-stuk te maken. Ook Brabant heeft een PS stuk gemaakt en als ik het goed begrepen heb willen ook Groningen en Friesland een PS stuk maken. Ik denk dat een brief ook wel zou kunnen, maar daar heb ik nu niet voor gekozen. Ig niet allebei ☺ Als je nog een tekst kunt maken, waarom het nodig is, dan graag. Volgens mij past dat prima in het stuk. M.i. moet je dat niet te groot maken, want nodig is het net echt. Het is mooi dat het rijk nu met een zak met geld komt en je dat niet moet laten lopen, maat liquide middelen zijn er genoeg. Daarom had ik er ook niet zoveel over gezegd.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe
[redacted]
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592-[redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 2 juli 2021 17:03
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: GS/PS voorstel fondsversterking NOM

Hoi [redacted],

Zie bijlage voor mijn opmerkingen.

- Waarom toch een Statenstuk als je wensen en bedenkingen vraagt? Kan het dan niet met een brief? Of wil je nu beide doen?
- Het 'waarom' komt nog niet zo goed naar voren. Is natuurlijk ook een beetje lastig. Kan ik ook een tekstje voor maken.

Fijn weekend! Groetjes

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 1 juli 2021 15:30
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: GS/PS voorstel fondsversterking NOM

Hoi [redacted],
[redacted]
Hierbij eerste concept van de GS/PS nota fondsversterking NOM. Als jij je opmerkingen hebt gemaakt wil ik het stuk met [redacted] en [redacted] delen en ook natuurlijk interne afstemmen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe

5.1.2e

Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592- 5.1.2e

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 10

Concept (ID 315401)

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Tue 7/6/2021 1:46:23 PM
Subject: investeringen vs beleid provincie
Received: Tue 7/6/2021 1:46:38 PM

5.1.2e ,

Zoals vanochtend besproken heb ik in het Investeringsreglement even gezocht naar de verwijzing naar het beleid van de provincie. In artikel 3 staat het volgende:

3. Algemene eisen Financiering

1. Financiering kan alleen worden verstrekt aan Innovatieve projecten die conform Bijlage Ia en Ib op basis van een Projectplan aantonen zowel:
a. een publiek belang te behartigen dat verenigbaar is met het beleid van de Provincie Drenthe;
b. een financieel (winstgericht) en Maatschappelijk rendement op te leveren binnen het grondgebied van de Provincie Drenthe en levensvatbaar zijn.
2. Innovatiefonds kan alleen risicodragend kapitaal –voor zover het is aan te merken als staatssteun- verstrekken aan een Doelonderneming gelijktijdig met Private investeerders en onder minimaal

Is dit voldoende voor wat jullie zoeken?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

MKB Fonds Drenthe

T +31 50 521 4444
M 5.1.2e
E 5.1.2e @nom.nl

www.mkbfondsdrenthe.nl

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Fri 7/9/2021 10:04:14 AM
Subject: FW: Statenstuk MKB Fonds
Received: Fri 7/9/2021 10:04:16 AM
2021-07-09 Statenstuk Investeringsagenda MKB Fonds Drenthe.docx

Hoi 5.1.2e en 5.1.2e,

Zoals beloofd de laatste versie van het Statenstuk.

De leningsovereenkomst is nog niet klaar, die volgt nog.

Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e
Verzonden: vrijdag 9 juli 2021 11:51
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
CC: Ria Lahuis <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: Statenstuk MKB Fonds

Dag allemaal,

Afgelopen dinsdag hebben 5.1.2e en ik het concept Statenstuk met Henk Brink en 5.1.2e besproken. Er waren een paar kleine wijzigingen, maar Henk 'kon goed leven' met het stuk ☺
Daarnaast heb ik het advies van 5.1.2e (GS advisering) verwerkt. Na mijn vakantie lees ik het stuk nog even goed door om de puntjes op de i te zetten.

5.1.2e mailde dat de leningsovereenkomst op tijd in orde komt (i.s.m. Ria) en hij het na zijn vakantie gaat afmaken.
5.1.2e en 5.1.2e zijn bezig met de beschikking.
Van Kim heb ik akkoord gekregen dat het Statenstuk in september in de PS vergaderingen komt en op 24 augustus in GS.

In de bijlage vinden jullie de laatste versie. Ik ben maandag 9 augustus weer aan het werk. Uiterlijk 17 augustus moet ik alles indienen bij postbusgsstukken.

De komende vier weken ben ik afwezig, maar als er dringende vragen zijn kunnen jullie 5.1.2e bereiken (zo lang hij nog niet op vakantie is).

Voor iedereen een hele fijne vakantie en tot over een paar weken!
Groeten, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl
5.1.2e
0592 – 5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 13

Concept (ID 312814)

To: 5.1.2e (5.1.2e)[5.1.2e @minezk.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e , 5.1.2e (5.1.2e @fryslan.frl)[5.1.2e @fryslan.frl]; 5.1.2e , 5.1.2e [5.1.2e @fryslan.frl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @provinciegroningen.nl]; 5.1.2e @provinciegroningen.nl'[5.1.2e @provinciegroningen.nl]; 5.1.2e @provinciegroningen.nl'[5.1.2e @provinciegroningen.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Wed 7/21/2021 9:58:15 AM
Subject: Brief Fondsversterking
Received: Wed 7/21/2021 9:58:28 AM
20210721 Brief Fondsversterking voor GS def.pdf

Allen,

Bijgaand de brief inzake de beoogde fondsversterking voor de NOM. Dank aan allen voor de input om e.e.a. scherper te verwoorden en de kansen inzichtelijker te maken.
Een door de directie ondertekende versie zal zodra 5.1.2e terug is van vakantie, aan jullie worden verzonden.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e@nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 7

Duplicaat (ID 311030) + reeds openbaar

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Fri 7/23/2021 7:39:31 AM
Subject: RE: Statenstuk MKB Fonds
Received: Fri 7/23/2021 7:39:33 AM
conceptbeschikking MKB-fonds 10 mln.docx

Dag 5.1.2e en 5.1.2e

Bijgaand de conceptbeschikking die ik in overleg met 5.1.2e en 5.1.2e heb opgesteld. In de beschikking staan nog een aantal vraagpuntjes die nog ingevuld of eventueel aangepast moeten worden. Mochten onderstaande puntjes leiden tot wijzigingen in de beschikking, graag even schakelen met mijn collega 5.1.2e die mij voor dit dossier vervangt tijdens mijn vakantie (tot 23 augustus).

- Het MKB-fonds moet nog formeel een aanvraag indienen, @5.1.2e: zou jij hier na je vakantie achteraan willen gaan? In principe volstaat de indiening van het algemeen aanvraagformulier (zie Hoe kan ik subsidie aanvragen? - Provincie Drenthe, rechterkolom); de openstaande puntjes over ontvangstdatum en zaaknummer worden nog aangevuld door 5.1.2e obv de aanvraag.
- De beschikking gaat er vanuit dat de lening voor de aanvulling het totale fondsvermogen wordt aangewend zonder onderscheid naar het Ontwikkelfonds en Innovatiefonds; ik weet niet of een nader onderscheid nodig is en of dit dan in de beschikking of leenovereenkomst geregeld moet worden; @5.1.2e: als de beschikking hier aan te pas moet komen, dan graag even schakelen met 5.1.2e
- De looptijd van de lening is 15 jaar waarna de lening afgelost moet worden; betekent dit dan ook dat het MKB-fonds t/m eind 31/12/36 leningen kan blijven uitzetten of moet zij met haar leningenuitgifte (en termijnstelling daarvan) rekening houden met de aflossing over 15 jaar? De formulering in de beschikking hierover is nu neutraal gesteld. @5.1.2e: als dit aanscherping behoeft, graag even schakelen 5.1.2e
- In de beschikking is geen rekening gehouden met de lastneming van de subsidie op onze begroting omdat in het Statenstuk hier ook niets over gemeld is (waarschijnlijk omdat dit een lening betreft en geen klassieke subsidie?). @5.1.2e: mocht er wel iets over opgenomen moeten worden, dan graag even schakelen met 5.1.2e
- @5.1.2e zou jij de juiste budgetnummers voor subsidieverlening willen delen met 5.1.2e?

Succes verder met de stukken!

Mvg 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 9 juli 2021 11:51
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
CC: Ria Lahuis <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: Statenstuk MKB Fonds

Dag allemaal,

Afgelopen dinsdag hebben 5.1.2e en ik het concept Statenstuk met Henk Brink en 5.1.2e besproken. Er waren een paar kleine wijzigingen, maar Henk 'kon goed leven' met het stuk ☺
Daarnaast heb ik het advies van 5.1.2e (GS advisering) verwerkt. Na mijn vakantie lees ik het stuk nog even goed door om de puntjes op de i te zetten.

5.1.2e mailde dat de leningsovereenkomst op tijd in orde komt (i.s.m. 5.1.2e) en hij het na zijn vakantie gaat afmaken.
5.1.2e en 5.1.2e zijn bezig met de beschikking.
Van 5.1.2e heb ik akkoord gekregen dat het Statenstuk in september in de PS vergaderingen komt en op 24 augustus in GS.

In de bijlage vinden jullie de laatste versie. Ik ben maandag 9 augustus weer aan het werk. Uiterlijk 17 augustus moet ik alles indienen bij postbusgsstukken.

De komende vier weken ben ik afwezig, maar als er dringende vragen zijn kunnen jullie 5.1.2e bereiken (zo lang hij nog niet op

vakantie is).

Voor iedereen een hele fijne vakantie en tot over een paar weken!
Groeten, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl
5.1.2e
0592 – 5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 4

Concept (ID 312809)

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Mon 8/9/2021 1:45:35 PM
Subject: FW: Nota additionele financiering 2020
Received: Mon 8/9/2021 1:45:37 PM
Nota additionele financiering 2020.pdf

Hoi 5.1.2e,

Hierbij weer de jaarlijkse factuur van de NOM met de benodigde additionele financiering die van het 'potje' (één van de terugploegkortingspotjes) af moet. Wil jij deze betalen? En Wil je mij ook laten weten hoeveel er dan nog resteert in het potje?

Dankjewel!

Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: woensdag 4 augustus 2021 16:16
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e (5.1.2e)' < 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e @provinciegroningen.nl' < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e (5.1.2e @fryslan.frl)' < 5.1.2e @fryslan.frl>
Onderwerp: Nota additionele financiering 2020

Hoi 5.1.2e,

Hierbij stuur ik je onze nota inzake de additionele financiering 2020. Zou je deze intern in behandeling kunnen laten nemen? Alvast bedankt.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Provincie Drenthe
T.a.v. 5.1.2e
Postbus 122
9400 AC Assen

Provincie Groningen
T.a.v. 5.1.2e
Postbus 610
9700 AP Groningen

Provincie Fryslân
T.a.v. 5.1.2e
Postbus 20120
8900 HM Leeuwarden

Ministerie van EZ
T.a.v. 5.1.2e
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

NV NOM
Paterswoldseweg 810
9728 BM Groningen
5.1.5
KvKnr: 02032331
BTWnr: NL804521086B01
Tel. 050-5214444
Email: 5.1.2e @nom.nl

FACTUUR

Groningen, 4 augustus 2021

Kenmerk: additionele financiering NOM

Additionele financiering 2020 cf afspraak uit bestuurlijke overeenkomst (€ 4 mln)	€ 330.065,00
Subtotaal	€ 330.065,00
BTW	BTW-Vrij
Totaal	**€ 330.065,00**

We verzoeken u bovenstaand bedrag binnen 14 dagen over te maken op bankrekeningnummer 5.1.5 t.n.v. NV NOM en o.v.v. ons kenmerk.

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Tue 8/10/2021 8:42:31 AM
Subject: RE: afstemmen leenovereenkomst en beschikking MKB Fonds
Received: Tue 8/10/2021 8:42:35 AM
5.1.2e conceptbeschikking MKB-fonds 10 mln 10-8-2021 5.1.2e docx
5.1.2e Leenovk MKB Fonds 10-8-2021 5.1.2e docx

Dag allen,

Hierbij ook mijn opmerkingen. Het zag er erg goed uit.

Succes morgen.

Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 10 augustus 2021 10:23
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; Ria 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: afstemmen leenovereenkomst en beschikking MKB Fonds

Hallo Allemaal,
Heb beide stukken even bekeken en niet heel veel opmerkingen hoor, zie bijlagen. Tot morgen

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592-5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: maandag 9 augustus 2021 11:33
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: afstemmen leenovereenkomst en beschikking MKB Fonds

Hoi 5.1.2e en allen,

Hopelijk hebben jullie fijne weken gehad. En wat super dat de concepten er liggen!

Helaas kan ik komende woensdag niet bij de afspraak zijn. [redacted]
dus kan ook niet schuiven met 5.1.2e.
Ik zal de stukken vanmiddag of morgen doornemen en mijn reactie opsturen. 5.1.2e is er hopelijk wel bij, dan komt het wel goed ☺

Groeten, 5.1.2e

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 5 augustus 2021 09:25
Aan: 5.1.2e 5.1.2e; 5.1.2e 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e 5.1.2e
Onderwerp: afstemmen leenovereenkomst en beschikking MKB Fonds
Tijd: woensdag 11 augustus 2021 11:00-12:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.
Locatie: MS Teams

Bijlagen toegevoegd aan afspraak.

Hoi collega's,

Vorige week heb ik met 5.1.2e de leenovereenkomst en beschikking doorgenomen. Dit willen we ook nog even met jullie doen, ook om nog een paar vragen beantwoord te krijgen.

Volgens de agenda's zou iedereen moeten kunnen op dit tijdstip.

De nieuwste versies van de conceptleenovereenkomt en conceptbeschikking stuur ik nog na, zodat jullie deze door kunnen nemen.

Groeten,

5.1.2e

Microsoft Teams-vergadering

Deelnemen op uw computer of via de mobiele app
Klik hier om deel te nemen aan de vergadering
Deelnemen met een apparaat voor videovergaderingen
867217344@t.plcm.vc
Videovergaderings-id: 5.1.2i
Alternatieve VTC-instructies
Meer informatie | Opties voor vergadering

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 4

Concept van: ID 312809

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 9

Concept van: ID 312820

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 6

Reeds openbaar via de Kamer van Koophandel

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Wed 8/11/2021 11:09:20 AM
Subject: RE: afstemmen leenovereenkomst en beschikking MKB Fonds
Received: Wed 8/11/2021 11:09:22 AM
2021-08-11 concept leenovereenkomst MKB Fonds Drenthe.docx

Hoi 5.1.2e,

We hebben vanochtend de stukken doorgenomen. In de bijlage de laatste versie van de leenovereenkomst, met nog een paar aandachtspuntjes voor later.
5.1.2e stuurt nog een laatste versie van de conceptbeschikking.

Als je vragen hebt, bel me dan gerust.

Groet,
5.1.2e

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Provincie Drenthe
Financiën, Planning en Control

T: (0592) 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 10 augustus 2021 10:43
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: afstemmen leenovereenkomst en beschikking MKB Fonds

Dag allen,

Hierbij ook mijn opmerkingen. Het zag er erg goed uit.

Succes morgen.

Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 10 augustus 2021 10:23
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; Ria 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: afstemmen leenovereenkomst en beschikking MKB Fonds

Hallo Allemaal,
Heb beide stukken even bekeken en niet heel veel opmerkingen hoor, zie bijlagen. Tot morgen

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: maandag 9 augustus 2021 11:33
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: afstemmen leenovereenkomst en beschikking MKB Fonds

Hoi 5.1.2e en allen,

Hopelijk hebben jullie fijne weken gehad. En wat super dat de concepten er liggen!

Helaas kan ik komende woensdag niet bij de afspraak zijn. [redacted]
dus kan ook niet schuiven met 5.1.2e..
Ik zal de stukken vanmiddag of morgen doornemen en mijn reactie opsturen. 5.1.2e is er hopelijk wel bij, dan komt het wel goed ☺

Groeten, 5.1.2e

-----Oorspronkelijke afspraak-----
Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 5 augustus 2021 09:25
Aan: 5.1.2e 5.1.2e; 5.1.2e 5.1.2e; Ria 5.1.2e; 5.1.2e 5.1.2e
Onderwerp: afstemmen leenovereenkomst en beschikking MKB Fonds
Tijd: woensdag 11 augustus 2021 11:00-12:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.
Locatie: MS Teams

Bijlagen toegevoegd aan afspraak.

Hoi collega's,

Vorige week heb ik met 5.1.2e de leenovereenkomst en beschikking doorgenomen. Dit willen we ook nog even met jullie doen, ook om nog een paar vragen beantwoord te krijgen.

Volgens de agenda's zou iedereen moeten kunnen op dit tijdstip.

De nieuwste versies van de conceptleenovereenkomt en conceptbeschikking stuur ik nog na, zodat jullie deze door kunnen nemen.

Groeten,

5.1.2e

Microsoft Teams-vergadering

Deelnemen op uw computer of via de mobiele app
Klik hier om deel te nemen aan de vergadering
Deelnemen met een apparaat voor videovergaderingen

867217344@t.plcm.vc
Videovergaderings-id: [redacted]
Alternatieve VTC-instructies
Meer informatie | Opties voor vergadering

_____

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 9

Concept (ID 312820)

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Thur 8/12/2021 9:34:42 AM
Subject: Conceptstukken lening
Received: Thur 8/12/2021 9:34:44 AM
2021-08-11 concept leenovereenkomst MKB Fonds Drenthe.docx
5.1.2e conceptbeschikking MKB-fonds 10 mln 10-8-2021 5.1.2e docx

Dag 5.1.2e en 5.1.2e,

In de bijlage de conceptstukken beschikking en leenovereenkomst. Graag hoor ik of jullie hier nog opmerkingen over hebben.
We zijn ook even benieuwd of 5.1.2e of 5.1.2e de stukken ondertekent. 5.1.2e is wel gemachtigd als directeur, maar we weten niet of de machtiging ver genoeg reikt hiervoor.

Daarnaast had ik dinsdag gemaild over het invullen van een officiële subsidieaanvraag zodat we een datum van binnenkomst hebben en een zaaknummer kunnen aanmaken. Dit zijn formaliteiten, maar moeten wel geregeld zijn. Ik wil jullie vragen om deze aanvraag zsm in te vullen. Als het lukt vandaag of morgen zodat wij de stukken definitief kunnen maken. Komende dinsdag moeten alle stukken op route zodat het op tijd in de GS vergadering komt. 5.1.2e heeft dit kortgeleden ook nog ingevuld voor de NOM, dus hij kan wellicht ook nog helpen met de aanvraag. Het hoeft niet uitgebreid, het gaat er vooral om dat we iets binnenkrijgen.

Het aanvraagformulier kun je hier vinden: Hoe kan ik subsidie aanvragen? - Provincie Drenthe (rechterkolom)

Graag hoor ik even van jullie.

Groeten, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl
5.1.2e
5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 9

Concept (ID 312820)

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 4

Concept (ID 312809)

To: provincie Drenthe[post@drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Mon 8/16/2021 8:51:55 AM
Subject: Subsidieaanvraag Drentse Holding
Received: Mon 8/16/2021 8:52:02 AM
20210816 aanvraagformulier MKB Fonds Drenthe.pdf

Goedemorgen,

Hierbij ontvangt u de ondertekende subsidieaanvraag van de Drentse Holding B.V.
De aanvraag wordt tevens per post verstuurd.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Aanvraagformulier subsidie

provincie Drenthe

Online invullen - per post versturen

Gegevens van de aanvrager

Naam aanvragende organisatie	Drentse Holding BV
Rechtsvorm	BV
KvK-nummer	60682396
Straat /postbus	Paterswoldseweg
Huisnummer / postbusnummer	810
Toevoeging huisnummer	
Postcode	9728 BM
Plaats	Groningen
Naam contactpersoon	5.1.2e
Aanhef	Dhr.
Functie contactpersoon	Operations & Control
Telefoonnummer	5.1.2e
E-mailadres	5.1.2e @nom.nl
IBAN-bankrekeningnummer	5.1.5

Wordt de aanvrager voor deze aanvraag vertegenwoordigd door een gemachtigde?	Nee

Kunt u de btw op de activiteiten verrekenen, terugvorderen of compenseren?	Nee
Heeft de organisatie eerder subsidie aangevraagd bij de provincie Drenthe?	Ja
Geef hier het zaaknummer aan waaronder dit vorige project bij de provincie Drenthe werd geregistreerd	

Criteria subsidie

Heeft u over uw project contact gehad met een beleidsmedewerker van onze provincie?	Ja
Met wie heeft u contact gehad?	5.1.2e 5.1.2e
Vindt uw project plaats in Drenthe?	Ja
Uw project is	Al gestart, maar nog niet afgerond
Draagt uw project bij aan de thema's zoals genoemd in het collegeakkoord?	Ja
Onder welk thema valt uw project?	Regionale economie en werkgelegenheid
Valt uw project onder een (bestaande) regeling?	Nee
Is er sprake van een samenwerkingsverband?	Nee
Heeft u voor uw project ook bijdragen gevraagd bij andere overheden/fondsen/particulieren e.d.?	Nee
Zijn er voor dit project vergunningen vereist?	Nee

Over het project

Als in het projectplan de gevraagde gegevens duidelijk zijn beschreven, kunt u volstaan met een korte beschrijving en een duidelijke paginaverwijzing naar het projectplan.

Naam project	MKB Fonds Drenthe
Wat is de aanleiding van uw project en wat wilt u er mee bereiken (het doel) ?	Creëren van werkgelegenheid en een robuuste economie in Drenthe.
Omschrijf kort de activiteiten waarvoor u subsidie aanvraagt	Het verstrekken van financieringen aan Drentse ondernemers ter ondersteuning van kansrijke initiatieven gericht op groei en innovatie.
Wat zijn de concrete resultaten van uw project?	
Gaat u de resultaten delen met andere partijen?	Nee
Is uw project innovatief of duurzaam?	Ja
Op welke wijze?	

Startdatum	01-11-2021
Einddatum	01-11-2036

Kosten en subsidie

Lees voor meer informatie ook de 'Beleidsregel uniforme kostenbegrippen en berekeningswijzen subsidies provincie Drenthe'.

Kostensoorten
De provincie Drenthe kent vier subsidiabele kostensoorten:

- Loonkosten
- Kosten voor gebruik van apparatuur, waaronder afschrijvingskosten
- Kosten voor gebruik van materiaal
- Kosten derden (kosten van een onafhankelijke derde waarvoor u een offerte kunt overleggen)

Niet subsidiabele kosten zijn:

- Boetes, gerechtskosten, kosten voor financiering, debetrente, leges, kosten voor het inhuren van een subsidieadviesbureau of andere subsidiebemiddelaar, vergoedingen voor de inzet van vrijwilligers, kostenpost onvoorzien én andere kosten die niet rechtstreeks aan de subsidiabele activiteit toe te rekenen zijn.
- Kosten die betrekking hebben op de activiteiten die buiten de projectperiode zijn uitgevoerd. Een uitzondering hierop zijn de kosten voor het verkrijgen van de controleverklaring van de accountant.

Om uw aanvraag te kunnen beoordelen moet de begroting verifieerbaar en controleerbaar zijn. Dat wil zeggen dat uit de begroting moet blijken welke subsidiabele kosten u specifiek voor dit project/deze activiteiten maakt en hoe u deze kosten hebt berekend. Tevens dient u in de begroting aan te geven hoe de financiering is geborgd!

Geef hier de totale projectkosten op. In de mee te sturen begroting dient u dit verder uit te werken. Let op: bedragen invullen in hele euro's.

Interne loonkosten	
Kosten voor gebruik van apparatuur	
Kosten voor gebruik van materiaal	
Kosten derden	
Totale projectkosten	0,00

Gevraagd subsidiebedrag	10000000

Uitgavenplanning
Indien er sprake is van een project dat langer dan een jaar duurt, vult u hier uw uitgavenplanning per jaar is. Deze moet aansluiten bij de begroting en de projectperiode van uw project.

1e jaar	
2e jaar	

3e jaar	
Totaal	0,00

Bijlagen

U dient bij deze aanvraag bijlagen mee te sturen. Deze staan genoemd in de mail die u op het opgegeven e-mailadres ontvangt.

Na het verzenden van dit formulier krijgt u een e-mail op uw opgegeven adres. In deze e-mail vindt u nadere instructies om uw formulier te ondertekenen en per post te kunnen versturen.

Ik verklaar met het ondertekenen:

bevoegd te zijn om namens de organisatie deze aanvraag te ondertekenen	☑
dit formulier naar waarheid te hebben ingevuld	☑
niet in surseance van betaling of in staat van faillissement te zijn	☑
bekend te zijn met en me te houden aan de voorwaarden en verplichtingen, zoals bepaald in de ASV 2017 en (eventueel) de betreffende subsidieregeling	☑
bereid te zijn alle gewenste informatie aan de subsidieverstrekker te verschaffen en mee te zullen werken aan controles	☑

Subsidieregister
De provincie Drenthe publiceert alle subsidieverleningen op haar website. Als u subsidie krijgt, worden de volgende gegevens van u gepubliceerd:

- Naam
- Plaatsnaam
- Naam van het project
- Verleend subsidiebedrag

Onderstaande vraag geldt alleen als u als particulier dit formulier invult. Bent u een bedrijf, organisatie of instelling? Dan wordt de naam van het bedrijf, organisatie of instelling altijd vermeld in het subsidieregister.

Geeft u toestemming voor het plaatsen van uw naam indien u als particulier dit formulier invult?	Niet van toepassing, ik vraag aan namens een bedrijf, organisatie of instelling.

Datum ondertekening	16-08-2021

Ondertekening

5.1.2e

To: Henk Brink[5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; Ria Lahuis[5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; postbusGS-stukken[5.1.2i @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Tue 8/17/2021 7:06:16 AM
Subject: RE: Statenstuk lening MKB Fonds Drenthe
Received: Tue 8/17/2021 7:06:22 AM
2021-08-17 Statenstuk Investeringsagenda MKB Fonds Drenthe.docx

Hallo Henk,

[redacted]

Dank voor je opmerking. Ik begrijp dat het inderdaad een beetje verwarrend kan zijn.

Er is een risico dat de lening na 15 jaar niet terugbetaald kan worden. Maar dit risico schatten we laag in, daarom 10%. De reden dat we dit laag inschatten is dat de kans groot is dat van het totale fondsvermogen van €23,1 miljoen er vast wel €10 miljoen terug kan worden betaald.

Ik heb de alinea een beetje aangepast en de volgorde veranderd zodat het duidelijker is. Akkoord wat jou betreft?

Groeten, 5.1.2e

Van: Henk Brink < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: maandag 16 augustus 2021 19:38
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: postbusGS-stukken < 5.1.2i @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; Ria Lahuis < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: Re: Statenstuk lening MKB Fonds Drenthe

Volgens mij komt dit niet goed. In de risico paragraaf staat dat we 10% risico in schatten maar in de zelfde paragraaf schrijven we dat er 23 miljoen gestort wordt en dat we verwachten dat 10 miljoen weer terug komt, dit is niet echt consistent.

Henk.

> Op 16 aug. 2021 om 16:15 heeft 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl> het volgende geschreven:
>
> ?
> Dag 5.1.2e
>
> In de bijlage het Statenstuk over de lening aan het MKB Fonds. De benodigde bijlagen zitten er ook bij.
>
> Mochten jullie vragen hebben, dan ben ik uiteraard bereikbaar.
>
> Groeten, 5.1.2e
>
> 5.1.2e 5.1.2e
> 5.1.2e
> <image001.png>
> 5.1.2e @drenthe.nl
> 5.1.2e
> 0592 – 5.1.2e
> Op woensdag en donderdagmiddag afwezig
>
> <2021-08-16 Statenstuk Investeringsagenda MKB Fonds Drenthe.docx>
> <Bijlage 1. Leenovereenkomst MKB Fonds Drenthe.docx>
> <Bijlage 2. Beschikking subsidieverlening MKB fonds Drenthe.docx>

<Bijlage GS 1. Evaluatie MKB Fonds Drenthe NOM (definitief).pdf>
<Bijlage GS 2. Evaluatie MKB Fonds Drenthe E en E advies.pdf>

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 13

Concept (ID 312814)

To: [redacted] [redacted] [redacted] [redacted]@drenthe.nl]
From: [redacted] [redacted]
Sent: Tue 8/31/2021 7:56:59 AM
Subject: FW: Concept Meerjarenplan (vertrouwelijk)
Received: Tue 8/31/2021 7:57:03 AM
Concept Meerjarenplan 2022-2025.pdf

Ter info

Van: [redacted] [redacted] <[redacted]@nom.nl>
Verzonden: dinsdag 31 augustus 2021 09:54
Aan: [redacted] [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>; [redacted] [redacted] - Provincie Groningen ([redacted]@provinciegroningen.nl') <[redacted]@provinciegroningen.nl'>; [redacted]@fryslan.frl; [redacted] ([redacted]) <[redacted]@minezk.nl>
Onderwerp: Concept Meerjarenplan (vertrouwelijk)

Goedemorgen,

Zoals afgesproken stuur ik jullie het eerste concept meerjarenplan zoals dat met de RvC is besproken. Het is gisteren ook binnen de NOM verspreid en we bespreken het donderdag met de medewerkers. Ik zou dit over twee à drie weken ook graag met jullie bespreken, heb het secretariaat gevraagd daarvoor een afspraak te maken. Kunnen jullie, samen met mij, in de gaten houden dat dit ook gebeurt. Ons secretariaat is momenteel heel erg onderbezet. Graag het plan binnen de provinciehuizen en EZK nog even zeer beperkt delen (alleen direct betrokkenen).

Met vriendelijke groet,

[redacted] [redacted]

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 [redacted]

M [redacted]

E [redacted]@nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 34

Concept (ID 315439)

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 13

Reeds openbaar
(https://www.drentsparlement.nl/Vergaderingen/Statencommissie-Financien-Cultuur-Bestuur-en-Economie-FCBE-1/2021/27-oktober/09:30/FCBE291021-A1-Halfjaarrapportages-NOM-en-MKB-Fonds-Drenthe-COMPL.pdf, p. 21-37)

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 18

Reeds openbaar
(https://www.drentsparlement.nl/Vergaderingen/Statencommissie-Financien-Cultuur-Bestuur-en-Economie-FCBE-1/2021/27-oktober/09:30/FCBE291021-A1-Halfjaarrapportages-NOM-en-MKB-Fonds-Drenthe-COMPL.pdf, zie p. 3-20)

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschap voor Noord-Nederland

Groeien begint hier.

Rapportage 2e kwartaal 2021

03-08-2021

5.1.2e

NOM

Inhoudsopgave rapportage tweede kwartaal 2021

Inleiding	P. 3
KPI Dashboard	P. 4
Strategie 2022 en verder	P. 5 t/m 14
Ontwikkelen	P. 15 t/m 16
Acquireren	P. 17 t/m 18
Investor Ready	P. 19 t/m 20
Investeren	P. 21 t/m 28
Regionale fondsen	P. 29
HRM	P. 30
MarCom	P. 31 t/m 34
Finance & Operations	P. 35 t/m 41
Vooruitblik	P. 42

Inleiding

Beste Aandeelhouders,

Na de tussentijdse rapportage ontvangt u hierbij de definitieve Q2 rapportage over de NOM activiteiten inclusief de financiële resultaten .

In deze rapportage staat de strategie centraal. We volgen de actielijnen en de stappen die we zetten als gevolg van de fondsversterking. We zoomen daarbij vooral in op leadgeneration.

5.1.2e 5.1.2e
Directeur NV NOM

0647 311078

NOM

Rapportage 2e kwartaal 2021

Doelstellingen, prognoses en resultaten

Investeren

Gerealiseerde financieringen*

16 — 40 — 50

Verstrekt kapitaal (M€)**

6,3 — 20 — 25

#FUNDRIGHT

% vrouwen in MT portfoliobedrijven***

12,7 — 35

% vrouwen in Investmentteam NOM***

32 — 35

Investor Ready

Aantal startups gefinancierd

5 — 20

Totale financieringen (M€)

0,6 — 4,75

Nieuwe arbeidsplaatsen

25 — 175

Acquireren

Succesvolle acquisitietrajecten

1 — 3

Nieuwe arbeidsplaatsen

140 — 250 — 490

Totale investeringen (M€)

50 — 150 — 420

IR- gesprekken

32

Ontwikkelen

Succesvolle projecten

3

Investeringsvolume innovatieprojecten (M€)

2,6 — 15

* Betreft nieuw aangegaan commitment
** Doelstelling 20-25M€ (excl. conversies)
*** Doelstelling juli 2022

Doelstelling
Gerealiseerd
Nog niet beves

NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

De NOM gaat integreren, focusseren en professionaliseren door acht acties

I. Integreren

Loslaten volledige potentieel van NOM op innovatie initiatieven en bedrijven in NNL

1 innovatieprogramma's geleid door een ecosysteemontwikkelaar en daar zetten we onze volledige kennis, middelen en ons netwerk op integraal op in.

2a Integraal aanbieden 'investor ready' en fondsen met één pijplijn voor bedrijven

2b Leadgeneratie sterk verbeteren. Niet in kwantiteit, wel in kwaliteit.

II. Focusseren

Gefocust inzetten op de kracht van NNL en daaromheen proposities ontwikkelen (proactief) en basis capaciteit om breder aanbod bedrijven te ondersteunen (reactief)

3 Sector communities creëren rondom belangrijke sectoren voor Noord-Nederland en investerings- managers sector specifiek ontwikkelen en inzetten

4 Op basis van onze capaciteit maken we de keuze maximaal 4 innovatieprogramma's parallel te ontwikkelen. *Indien zich een duidelijke kans voordoet voor meer innovatieprogramma's leggen we de vraag voor financiering daarvan neer bij aandeelhouders*

III. Professionaliseren

Optimaliseren en versterken van operatie van de NOM binnen de organisatie en in de samenwerking met het ecosysteem in NNL

5 Stroomlijnen van de ideation funnel voor innovatie-programma's (en bedrijven)

6 Stroomlijnen van de exit funnel voor innovatieprogramma's en bedrijven

7 Professionaliseren van onze kennis over financieren (zoals subsidies, Europese fondsen en investeerders)

8a Professionaliseren van communicatie over Noord-Nederland in samenwerking met externe partners (TopDutch)

8b Professionaliseren van communicatie over de NOM naar bijvoorbeeld stakeholders

Bron: project analyse

Strategie 2022 en verder

Fondsversterking

De, door de Staatssecretaris in augustus 2020 aangekondigde, fondsversterking komt in nov/dec 2021 ter goedkeuring voor te liggen aan de Provinciale Staten van de Provincies.

Om te komen tot een goed plan voor aanvullende activiteiten in ons meerjarenplan 2022 en verder, waarin duidelijk is hoe wij denken de aanvullende middelen binnen de NOM in te gaan zetten volgen wij het volgende proces:

1. Inspiratiefase: Uit de inspiratiefase is een aantal ideeën gekomen waarmee we aan het werk gaan:
   - "Incubator", een noordelijk werkende incubator om meer goede plannen van Startups naar de markt te brengen
   - "BD nieuwe stijl", begeleiding van MKB om hun innovatie en groei te versnellen, met als secundair doel leadgeneratie
   - "Acquisitiefonds" of grote projectenfonds, samen met onder andere Groningen Seaports
   - "Digistart", een financieringsproduct om de eerste stappen van ondernemers richting Smart Industry te financieren

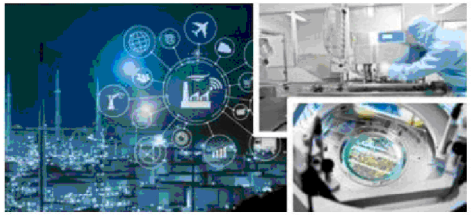
1. Onderzoeksfase:
   - Imago-onderzoek Motivaction
   - Over de Incubator hebben we inventariserende gesprekken met stakeholders (onder andere kennisinstellingen)
   - Met eerstelijnsorganisaties (IBDO, YnBusiness, EBG) en andere stakeholders over BD nieuwe stijl.
   - Onderzoek wat het beeld is van de NOM bij DGA's en hoe onze concurrentiepositie zich ontwikkelt nu er steeds meer private equity beschikbaar komt.

2. Ontwerpfase: Voor de Incubator is een team opgezet dat aan de slag gaat. Er is veel enthousiasme in onze omgeving om hier vorm aan te geven. Het gaat hier om een financieel instrument aanvullend aan diverse incubator en versnellerprogramma's. Met BD nieuwe stijl zijn we al verder omdat het naadloos aansluit bij onze activiteiten voor Ik Ben Drents Ondernemer, we kunnen daar in Q3 mee starten. Twee vacatures zijn inmiddels uitgezet. Voor het Acquisitiefonds en Digistart lopen concrete gesprekken met beoogde partners om tot een uitwerking te komen. Voor Digistart koersen we ook op Q3.

0647 311078

Actielijnen

1. Geïntegreerde innovatieprogramma's

Wat betreft de digitalisering van het MKB (Smart Industry Hub, European Digital Innovation Hub en de AI Coalitie Noord) begint dit op gang te komen. Om digitalisering te kunnen financieren wordt gewerkt aan een nieuw financieringsproduct: Digistart. (Slimmer)

Vergroening van de chemie (Chemport Europe) ontwikkelt zich sterk in de breedte door integratie met het Schone Noorden en de samenwerking met partijen in Zuid Nederland en Rotterdam. Door de nauwere samenwerking met de New Energy Coalition verwachten we ook ontwikkelingen in de diepte richting investeren en acquisitie. (Duurzamer)

Chemport Europe en de Smart Industry Hub leveren nu al via BD nieuwe stijl diverse gekwalificeerde leads voor investeren en acquireren.

Wat de voedseltransitie betreft zijn we gevraagd door het programmateam van Fascinating om onze samenwerking te formaliseren met als doel het MKB een duidelijker rol te geven, te verbreden naar Noord Nederland en te verbinden met de rest van Nedeland. (Gezonder) Hier past ook "TopDutch Processing Programma", waarin separeren en drogen in de proces- en voedingsmiddelenindustrie centraal staat.

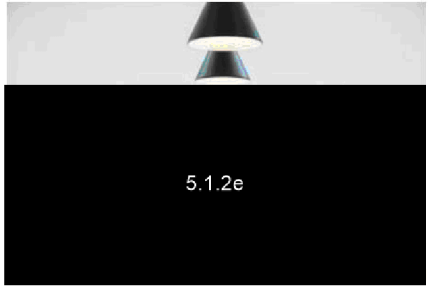
Inzake het vierde thema Water hebben we de Wateralliantie losgelaten. Wel zijn er veel mogelijkheden om watertechnologie toe te passen in bestaande of nog te ontwikkelen programma's, bijvoorbeeld op het gebied van circulaire economie. (Slimmer, Gezonder en Duurzamer)

0647 311078

Actielijnen

1. Geïntegreerde innovatieprogramma's

Een gevolg van deze integratie is ook dat ontwikkelings- acquisitie- en investeringsbeslissingen in samenhang genomen worden. Daarvoor is het noodzakelijk dat betrokkenen uit diverse disciplines in een vroegtijdig stadium betrokken worden. Sinds enige tijd wordt daarom de totale NOM leadlijst ook NOM breed gedeeld. Dit betekent ook dat we met onze adviseurs in de investeringscommissie in gesprek gaan over hoe en wanneer we de IC meenemen. Het ligt hierbij voor de hand om met een duidelijke omschrijving van het mandaat en de rol van de investeringscommissie te bepalen op basis van welke criteria en op welk moment de IC precies adviseert. Dit willen we graag bespreken tijdens de aankomende RvC-vergadering en tijdens de (zelf)evaluatie van de IC.

2. Leadgeneration Doelstellingen

Doelstelling:
- Leads eerder zichtbaar maken; de NOM wil bedrijven eerder in beeld hebben en vroegtijdig een relatie opbouwen
- Conversie van leads verhogen (verhogen kwaliteit leads)
- Continuïteit in leadgeneratie realiseren; monitoring en sturing op leadgeneratie in de organisatie NOM breed (kpi's definiëren en verantwoordelijkheden toewijzen)

Activiteiten:
- Scouten en screenen (koude acquisitie door radarteam)
- Automatisering MarCom (MQL)
- Coördinatie Accountmanagement (SQL: verbinden, verantwoordelijkheden 'beleggen')
- Informatievoorziening (koppeling CRM, dashboard functie / kpi's, meten en leren)

0647 311078

2. Leadgeneration

Duurzamer, gezonder, slimmer				
Chemie, Energie, Agrofood, LS&H, HTSM, ICT en Watertech				
Doelgroep	**Acquisitie**	**Ontwikkelen**	**Investor ready**	**Investeren**
Startups				
Internationale startups				
Scale ups (> mln omzet)				
Grootbedrijven (internationaal)				
Innovatief MKB (nat. & int.)				
M&A				
Portefeuillebedrijven				

Grijs = gebeurt reeds
Geel = potentieel

0647 311078

2. Leadgeneration Benodigde capaciteit

Rollen / verantwoordelijkheden

- Coördinatie leadmanagement (0,3 fte)
- Radarteam (1 fte)
- Accountmanagers
- Elke discipline kent een vast aanspreekpunt die verantwoordelijk is voor leadgeneratie

Radarteam

- Doel radarteam:
  - Leadlijst classificeren (toetsen aan criteria, behoefte onderneming 'ophalen')
  - Onderneming verbinden met een specialist, dan wel accountmanagers BD2.0
  - Benodigde capaciteit: 1 fte ofwel vijf collega's vanuit verschillende disciplines die zich voor 0,2 fte inzetten
- Uitvoering van het radarteam betreft een rol, geen functie / ODC profiel is geschetst

0647 311078

2. Leadgeneration

Scouten & screening

Genereren leadlijsten via:

- Venture IQ / Innovatiespotter (data sciencebedrijven)
- SNN
- Awards
- Sectorcommunities
- Input via contentmarketing
- Socials / Mailing / Scrapen web (spider)
- Eerstelijns organisaties Noord-Nederland (o.a. FiG, FiF, IBDO, GroBusiness, Ynbusiness)
- Input collega's
- Incubators

RADAR

Radarteam

- Genereren leadlijsten
- 1e screening leads en classificeren
- Leads doorzetten

- Acquireren
- Ontwikkelen
- Investor ready
- Investeren

0647 311078

actielijnen

3. Sectorcommunities

Er zijn 6 communities aan het werk. We zien hier een divers beeld. Hele actieve en minder actieve communities. Alleen NOM deelnemers en ook met externe deelnemers. Er is een omgeving ingericht waar de informatie gedeeld wordt. Hier komen nieuwe wensen op het gebied van CRM tevoorschijn. Nu we hier drie kwartalen mee aan de slag zijn is er behoeft aan het formuleren van nieuwe doelstellingen. Dit nemen we mee in de overall concretisering en planning van de strategie.

4. Keuze voor 4 innovatieprogramma's

Zie 1.
Op ROM niveau kijken we naar een aantal regio-overstijgende thema's waarvoor mogelijk door EZK additionele capaciteit beschikbaar wordt gesteld.

5. Ideation funnel

TopDutch processing programma samen met Fascinating zou in de funnel kunnen belanden. Circulair werken zit al in de funnel, evenals Reshoring.
Voor bedrijven moet dit nog vorm krijgen in de vorm van een verdere uitwerking van de portefeuille strategie.

6. Exit-strategie

Bij de halfjaarlijkse Fista besprekingen komt dit onderwerp aan de orde en wordt ook meegenomen in de bottom-up begroting.

0647 311078

actielijnen

7. Strategische optimalisatie van risicokapitaal en subsidies.

Deze actielijn is pas in Q1 van start gegaan en is inmiddels goed op stoom. Ook hier lijken er wensen te komen ten aanzien van onze informatie-architectuur die mogelijk tot eigen investeringen leiden. Dit verwachten we in de komende weken helder te krijgen.

In de brede zijn kijken we hier natuurlijk ook naar onze mogelijk nieuwe activiteiten zoals het financieringsinstrument ten behoeve van incubators en versnellers in ons noordelijke ecosysteem. Ook de Digistartlening voor investeringen in Smart Industry hoort daarbij. Met deze twee producten proberen een eenvoudig en snel proce te ontwerpen op basis van onze ervaring met de Corona OverbruggingsLening.

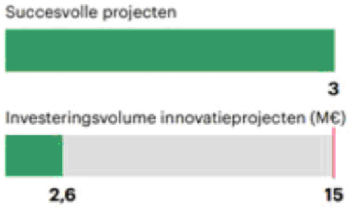
8. Professionaliseren van communicatie over de NOM en over Noord-Nederland in samenwerking met externe partners

De NOM-campagne die medio juli van start gaat is te vinden de reguliere Marcom rapportage in dit document.
Het ziet er naar uit dat de drie provincies samen met de NOM een volgende stap gaan zetten naar een TopDutch campagne.
We werken aan het platform De Kracht van het Noorden waar we content delen inzake duurzamer, gezonder en slimmer. Ook zullen daar basisdocumenten te vinden zijn die voor ons ecosysteem relevant zijn. Zoals de RIS3, Het Deltaplan voor het Noorden etc.

0647 311078

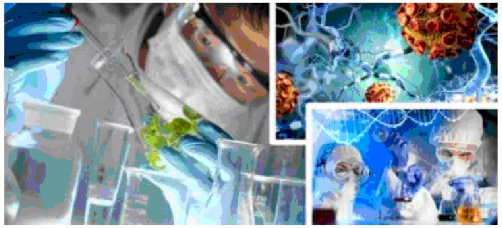
Ontwikkelen (1/2)

Momenteel is er veel focus van partijen op het schrijven van voorstellen voor het Nationale GroeiFonds. Vanuit Noord Nederland zijn verschillende voorstellen ingediend. Bij een deel daarvan zijn wij (zijdelings) betrokken, zoals bij de aanvraag van Fascinating en een aanvraag van partijen op en rond Campus Groningen met betrekking tot Pharma (medicijnproductie). Ook zijn we betrokken bij een aantal landelijke aanvragen zoals voor Medische Technologie, NextGen HighTech, Waterstof en Nationale Campussen. Alle aanvragen lopen dit keer via een aantal ministeries. De verwachting is dat veel partijen teleurgesteld zullen worden.

Een aantal projecten loopt door, zoals bijvoorbeeld Avantium en de ontwikkeling van een grote houtzagerij in Delfzijl/Eemshaven. De laatste moet rondhout uit Nederlandse bossen gaan verzagen tot bouwhout. De reststromen kunnen worden toegepast in de groene chemie, onder andere bij Avantium (Dawn). Omdat dit een ketenproject is kwalificeert deze als zeer belangrijk voor Chemport Europe.

Smart Industry Hub loopt goed, de betrokken partijen zijn druk doende om bij MKB bedrijven, door middel van het Smart Industry Assessment, te bepalen hoe ver zij zijn in de transitie naar Smart Industry en wat de volgende stappen zouden moeten zijn.

- Inmiddels zijn meer dan 100 assessments afgenomen. Ondertussen heeft ook het Jaarevent van de Smart Industry Hub Noord-Nederland plaatsgevonden met maar liefst 250 online deelnemers. 3 ondernemers hebben daar verteld over het SIH Assessment. Het event werd gehouden op een mooie locatie bij een Drentse parel: Getech in Westerbork. Er is een groot aantal bedrijven enthousiast gemaakt om ook deel te nemen.
- De in de Q1 rapportage genoemde ontwikkelingen van een financieringsinstrument en ook van de European Digital Innovation Hub (EDIH) en de Artificial Intelligence Hub lopen op schema.
- Ook de ontwikkeling van het Reshoring programma loopt door maar de richting is nog neiet helemaal uitgekristalliseerd. Het is bijvoorbeeld de vraag of je gaat focussen op het eindproduct of op toeleveringen. Dit is ook een pilotproject voor actielijn 1 (1 pijplijn voor bedrijven) die voortvloeit uit de strategie.
- We nemen nu ook concrete stappen om in het verlengde van de Smart Industry Hub een programma rond circulair te ontwikkelen.

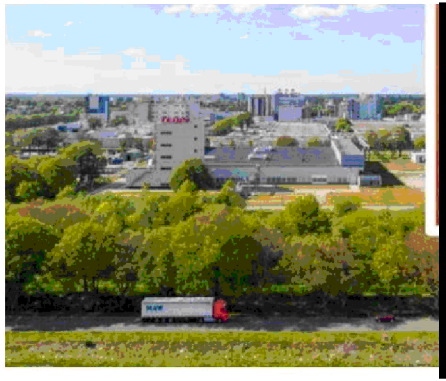
0647 311078

Ontwikkelen (2/2)

Inmiddels zijn 3 projecten succesvol afgerond. Binder3D is een proeftuin voor 3D printen in Westerbork, Wireless Data Lab (Astron) voor het gebruik van dataverwerking en tenslotte een haalbaarheidsstudie met betrekking tot elektrisch vliegen.

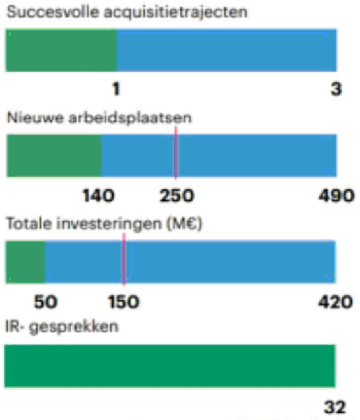
Bij het programma Fascinating worden wij meer en meer betrokken. Onze rol is om MKB bedrijven aan het project te verbinden. Enerzijds als toeleverancier, anderzijds om ontwikkelde technologie verder te verwaarden. Ook is het onze rol het programma te verbinden met andere programma's in het land. Op verzoek van de Fascinating programma-organisatie zijn we gevraagd om onze betrokkenheid in een samenwerkingsovereenkomst te formaliseren.

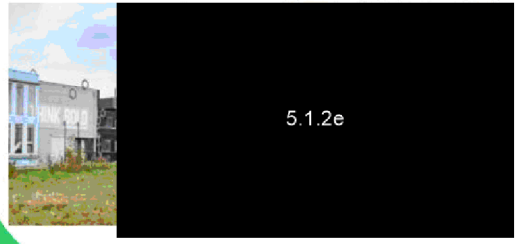
Per 1 juli is er een landsdekkend ROM-netwerk. De gesprekken over samenwerken op het gebied van ecosysteem- en projectontwikkeling verlopen goed. Belangrijk daarin is wel dat het ministerie van EZK middelen beschikbaar stelt om op een vijftal gebieden landelijke coördinatie op te zetten. Daar lijkt een positieve beweging in te zitten.

5.1.2e

Acquireren (1/2)

Zoals bekend heeft Shine recent bekend gemaakt zich te willen vestigen in Veendam. Dit is 1 van de grote projecten die we in de vorige kwartaalrapportage hebben gemeld. Dit project behelst een investering van naar schatting 200 M€ en levert rond de 200 hoogwaardige arbeidsplaatsen op. Bovendien kan Shine de kern gaan vormen voor een groter cluster bedrijven, zowel up- als downstream, en kan de technologie van Shine op termijn ook een rol spelen in de energie-opwekking.

Van het tweede grote project, betreffend Tyson Food (kipverwerking) in Oosterwolde, hebben we een bevestiging gekregen. Daar betreft het een investering van 50 M€ en 140 nieuwe arbeidsplaatsen.

Tenslotte project 3, dat zit nu in de fase van vergunningaanvraag. Zodra die formeel wordt ingediend zal ook worden gecommuniceerd. Betreft hier 170 M€ investering en 150 arbeidsplaatsen.

Ondertussen heeft ook een datacenterproject van Google, waar we al een aantal jaar aan werken, de fase bereikt waarin een koopcontract is gesloten met de gemeente Oldambt. Ook in een aantal andere projecten wordt voortgang geboekt.

Met het NFIA werken we ook nog aan 2 mega-projecten, die beide voor Nederland ook van strategisch belang zijn. Met deze projecten (en ook Shine) versterken wij onze contacten met de ministeries van EZK, VWS en I&W. Zij leveren ook een schat aan data die we in andere projecten kunnen gebruiken.

De aanpak om nieuwe leads te genereren via TopDutch en gerichte benadering van onder andere het NFIA blijft vruchten afwerpen. We hebben een vergelijking gemaakt in het aantal leads waarbij wij via NFIA betrokken zijn, en dat is in de laatste jaren aanzienlijk gestegen.

0647 311078

Acquireren (2/2)

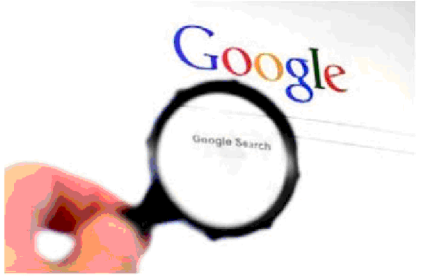
Knelpunten

Wij blijven bij onze stakeholders aandacht vragen voor de vraag naar (relatief) grote kavels, die in de rest van Nederland beperkt beschikbaar zijn. Dat maakt dat het belangrijk is daarop te anticiperen. We hebben samen met de provincies de beschikbaarheid in kaart gebracht en blijven met ze in gesprek om ook nieuwe terreinen te ontwikkelen. Het lijkt erop dat de urgentie inmiddels wel helder is.

Potentieel knelpunt dat we momenteel zien is de beschikbaarheid van elektriciteit. Dit is nodig voor de vergroening van de chemie en de procesindustrie, en ook voor het aansluiten van nieuwe ondernemingen in bijvoorbeeld batterijtechnologie en elektrische automobiliteit. Dit brengen we voortdurend onder de aandacht van netwerkbedrijven en het ministerie van EZK.

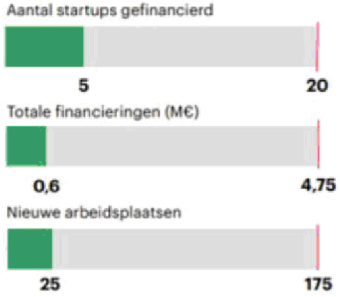
Ook de stikstofruimte levert problemen op bij het verkrijgen van vergunningen. Tot nu toe lukt het nog bedrijven ingepast te krijgen. In de omgeving Delfzijl begint het wel steeds lastiger te worden. In voorkomende gevallen zijn het vooral provincies die in de lead zijn. Naast stikstof is inmiddels ook fosfaat voor sommige projecten een knelpunt.

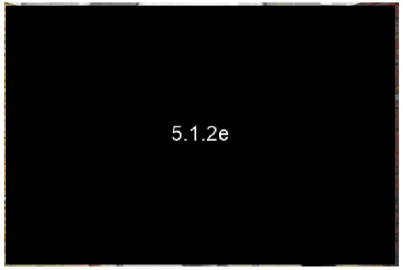
Meer en meer wordt ook de beschikbaarheid van talent een knelpunt.

0647 311078

Investor Ready (1/2)

- Er zijn in Q1 en Q2 2021 13 nieuwe begeleidingstrajecten gestart voor startups met een financieringsvraag (doel 2021: 30 projecten);
- Er zijn 5 startups gefinancierd, daarmee is in totaal €600k aan financiering opgehaald (doel 2021: 18 financieringen en € 4,75 mln). Het aantal gecreëerde FTE bedraagt 25 (doel: >100). De realisatie ten opzichte van de doelstelling loopt daarmee significant achter. Reden hiervoor zou de aan startups en scale-ups verstrekte Corona Overbruggingsleningen (COL) kunnen zijn. Overigens biedt dit instrument ook kansen in de zin van leadgeneratie;
- Wij nemen per 1-7-2021 afscheid van onze collega 5.1.2e 5.1.2e is per 1-6-2021 gestart als nieuwe collega van team Flinc;
- We zijn gestart met het market readiness programma (MRP). Het MRP is een mix van peer-to-peer sessies en één-op-één begeleiding (o.a. door Flinc en investmentmanagers NOM). Focus ligt op het vinden van een eerste klant dan wel het toewerken naar een herhaalbaar en schaalbaar verkoopproces. Dit programma is hierdoor met name interessant voor bedrijven die moeite hebben met sales, dan wel kampen met achterblijvende omzet. Er zijn 8 startups (waaronder 2 portefeuillebedrijven van de NOM) die deelnemen aan het intensieve programma met een duur van 10 weken;
- In mei heeft er een digitale masterclass plaatsgevonden voor ons investeerdersnetwerk (o.a. business angels, sectorspecifieke fondsen). 5.1.2e 5.1.2e is serial entrepreneur en onder andere bekend van het tv-programma Dragons Den, en medeoprichter van de Nederlandse Energie Maatschappij, welke in 2018 werd verkocht. Doel van de masterclasses die wij aanbieden aan ons investeerdersnetwerk is kennisdeling en daarmee verdere professionalisering van ons investeerdersnetwerk;

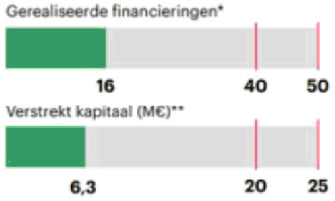
Investor Ready (2/2)

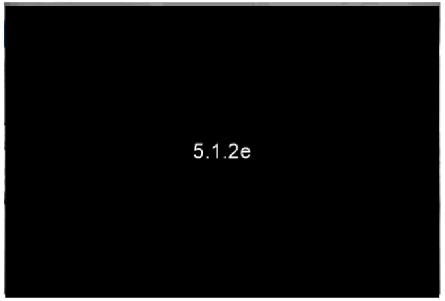
- In mei heeft ook het "Flinc Pitch Camp" plaatsgevonden. 3 innovatieve startups hebben hun plannen en pitch deck gepresenteerd voor een digitale zaal van investeerders. De winnaar heeft 20.000 euro aan groeikapitaal (lening NOM) 'in ontvangst' genomen. Doel is met name om zichtbaarheid te creëren voor deze startups en verbindingen te leggen met potentiële financiers;
- Zowel het "Flinc Pitch Camp" als de masterclass voor investeerders heeft een magnetiserende werking gehad op investeerders. In de afgelopen maanden hebben wij een flink aantal nieuwe business angels aangetrokken;
- Flinc is initiatiefnemer en kartrekker van het "NLgroeit event" dat wij in gezamenlijkheid met de KvK en partners IBDO, Founded in Groningen en Founded in Friesland organiseren op d.d. 23 juni a.s. Het event is gericht op (innovatieve) ondernemers met een omzet vanaf €1M. Doel is inspireren, het onderling delen van ervaringen en het beantwoorden van groeivragen. In het verlengde van dit event zullen wij onderzoeken op welke wijze wij scale-ups op andere wijze kunnen ondersteunen in het faciliteren van hun groeiambities. Wij willen daarbij inzetten op het vergroten van de toegankelijkheid tot kapitaal, markten en talent voor deze partijen.

Pitch Camp by FLINC

0647 311078

Investeren (1/8)

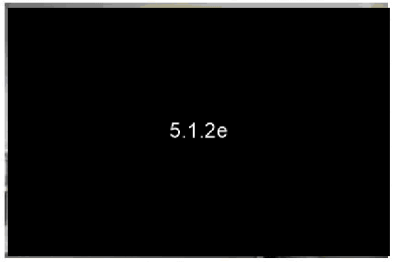

Portfolio

- Het investeringsvoorstel voor [redacted] is goedgekeurd (verstrekking deel van mandaat).
- Het investeringsvoorstel van [redacted] ,een nieuwe investering samen met SHIFT Invest voor de upgrade van hun pilot plant in Leeuwarden, is besproken. Hierna kan een grotere ronde ter financiering van een nieuwe grotere fabriek volgen.
- De NOM heeft besloten de tweede tranche aan [redacted] uit te keren vanwege de gerealiseerde performance op de afgesproken mijlpalen.
- Verder is besloten de bestaande lening aan [redacted] kwijt te schelden (met incasso van de uitstaande rente) om zodoende het bestaande IP onder te brengen bij een grotere partij en zodoende de kennis en technologie voor de regio te behouden
- Wederom heeft de NOM een mooie exit gerealiseerd: ons belang in 5.1.1c is verkocht en de uitstaande leningen van € 5.1.1c worden ook afgelost. Naast een resultaat op de aandelen van ruim € 5.1.1c valt de volledige voorziening vrij (ruim € 5.1.1c)

Investeren (2/8)

Portfolio (vervolg)

- In week 21 werd de intake van [redacted] (producent van bio-propyleenglycol) goedgekeurd.
- Ook het voorstel inzake de gewenste (aandelen)positie van de NOM bij [redacted] werd geaccordeerd.
- In week 22 werd de intake van [redacted] besproken en goedgekeurd. [redacted] is een Gronings online platform voor parkeerplaatsen bij luchthavens in veertien landen. Het biedt de mogelijkheid de kwaliteit en de veiligheid vooraf te controleren en is tot op de dag voor vertrek kosteloos te annuleren. We bekijken de mogelijkheid tot een achtergestelde lening;
- Ook goedgekeurd werd het investeringsvoorstel voor [redacted] ,een coöperatie die oergranen teelt, ermee innoveert, verwerkt en op de markt brengt als bier, whisky, pasta en brood, o.a. in haar eigen horeca/experience center.
- NOM en G-Force Capital hebben besloten, op voorwaarde van behaalde mijlpalen, een additionele lening te verstrekken aan [redacted] , het platform voor zakelijke evenementen.
- In de IC vergadering van april is positief geadviseerd ten aanzien van de aanvullende investering in [redacted] te Leek en [redacted] te Heerenveen (deze laatste in cofinanciering met de FOM). Beide adviezen zijn door de directie overgenomen.
- Ten slotte hebben wij ingestemd met de liquidatie van [redacted] om de ondernemer voor een faillissement te behoeden.

0647 311078

Investeren (3/8)

Vacature: Investment Managers (m/v/x) fulltime

Om ons team te versterken zijn wij voor het team Investeren en het GROEIfonds (GF) op zoek naar drie (3) Investment Managers.

Dit ga jij doen!

Je legt contact met kansrijke ondernemers en ondernemingen, bezoekbeeld innovaties, (business) opportunity's en nieuw's.

Je toetst investeringsaanvragen aan de fondscriteria van de NOM of GF, alleen of in samenwerking met de Investment Analist. Je begeleidt due diligence trajecten, onderhandelt en structureert de transacties met ondernemers, aandeelhouders en medefinanciers.

Je stelt investeringsvoorstellen op die worden voorgelegd aan het investeringsteam, MT en IC van de NOM of GF. Je bouwt en onderhoud een relevant netwerk met investeerders, adviseurs en financiers.

Dit ben jij!

Je hebt sterk ontwikkelde analytische en financiële vaardigheden, opgedaan in een professionele ondernemende omgeving. Je hebt uitstekende communicatieve en netwerkvaardigheden. Je bent een teamspeler en weet je gemakkelijk aan te passen aan een veranderende omgeving, zowel extern als intern.

Je beschikt over een bedrijfskundige of bedrijfseconomische opleiding bij voorkeur op academisch niveau en hebt

InvestNL

InvestNL heeft aangekondigd een zgn.. ROM Range Extender op de markt te brengen. Het instrument beoogt startups en scale-ups te helpen met eerste rondes van €4-10mio, waardoor marktpartijen sneller zullen instappen. Voor 2021 heeft INL €25mio gealloceerd. Zoals gebruikelijk is de ROM verantwoordelijk voor informatieverschaffing, analyse en IV en behoudt INL zich het recht voor niet mee te doen

ScaleUpBoard programma

Scale-up Nation heeft de ROM's een korting van 5.1.1c aangeboden wanneer zij potentiële commissarissen van hun portfoliobedrijven aandragen die opgeleid willen worden om een effectieve governance voor hun scale-ups te kunnen implementeren. De NOM zal hiervoor een of meerdere kandidaten aandragen.

HRM

Om er zeker van te zijn dat we voldoende capaciteit hebben om de extra (herstel)middelen goed kunnen uitzetten, zijn we gestart met de werving van twee Investment Managers (en ook twee BD-ers). Met de HR adviseur is gesproken over de planning en de procedure. Het aangekondigde vertrek van IM-er 5.1.2e bij het Groeifonds maakt dit nog relevanter.

DeepTech Partner Fonds

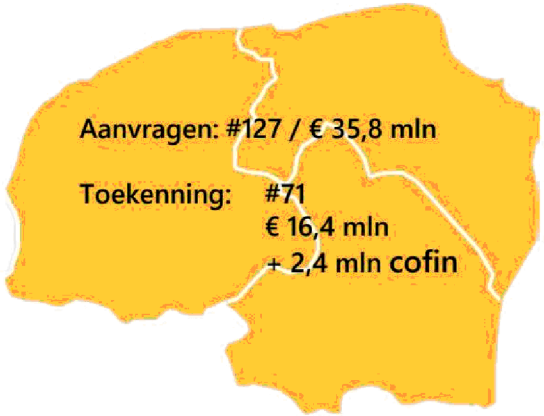
Samen met de andere ROM's is een eerste overleg voorbereid om de contouren van dit partnerfonds verder vast te stellen. Naast de ROM's zullen ook Nederlandse Tech multinationals en grote familiebedrijven in dit fonds investeren en 'in kind' bijdragen. Het fonds beoogt ook kennisinstellingen aan zich te binden.

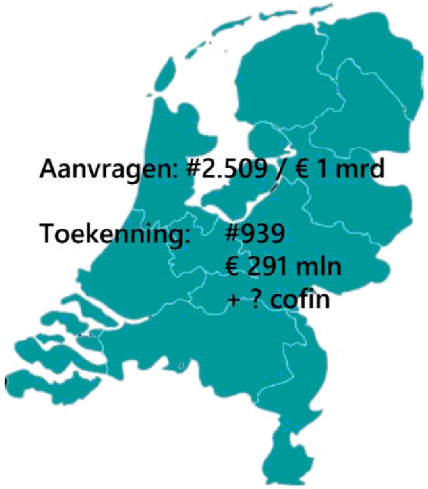
COL

In het laatste rondje COL-aanvragen is de afgelopen periode nog hard gewerkt aan de beoordelingen van een vijftal aanvragen. De goedgekeurde aanvragen zijn ook allemaal gehonoreerd door de landelijke commissie COL-aanvragen

0647 311078

Investeren (4/8)- COL

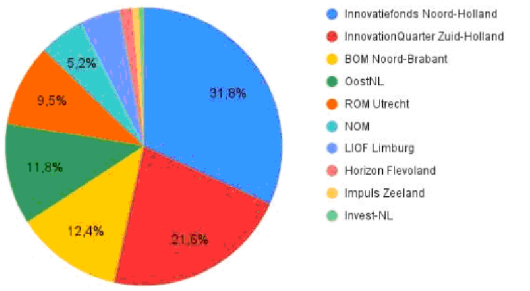

- Oorspronkelijk budget: € 300 mln; na aftrek beheerkosten is nog € 1,5 mln ongebruikt
- NB op 30 juni 2021 dienen alle toezeggingen uitbetaald te zijn

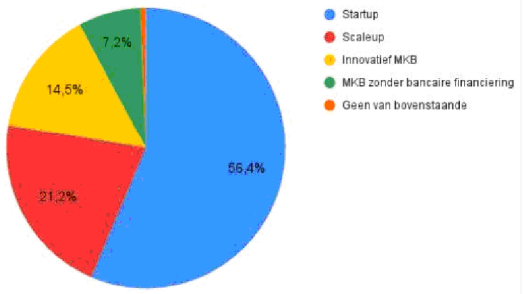
0647 311078

Investeren (5/8)- COL

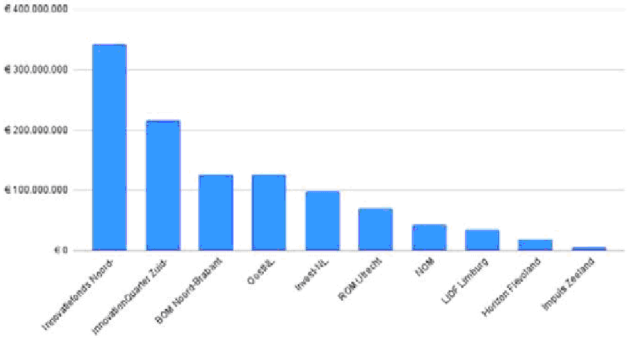
Regioverdeling

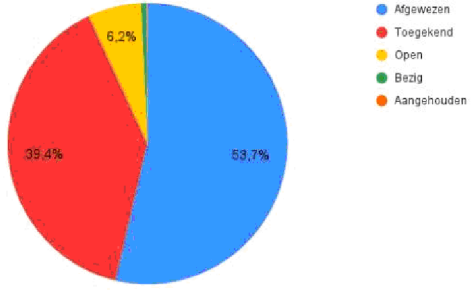
Doelgroep

Aangevraagde bedragen COL per ROM

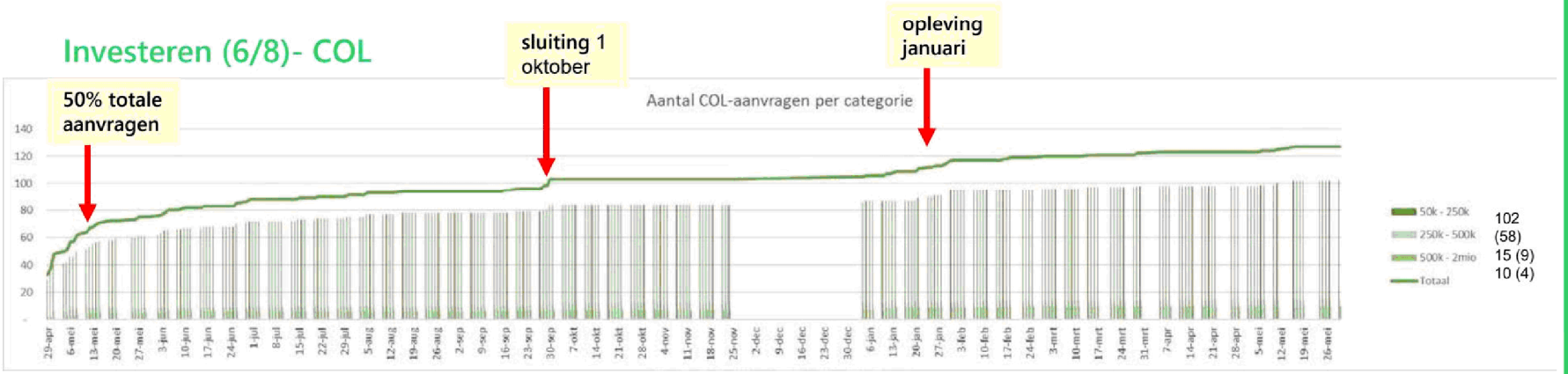

Status (ovb / voor commissie)

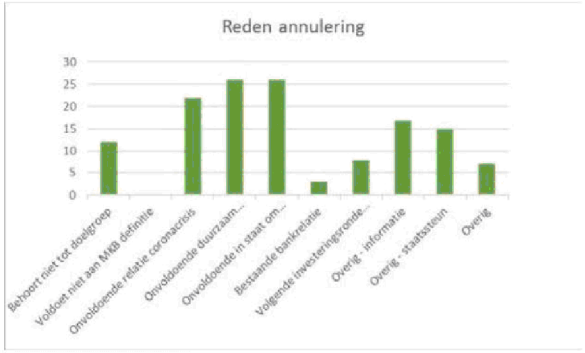

0647 311078

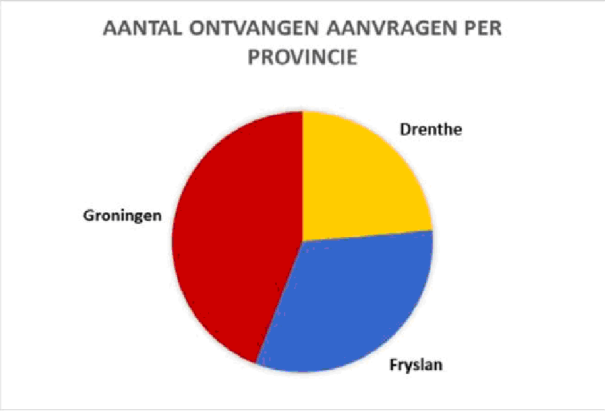
Investeren (6/8)- COL

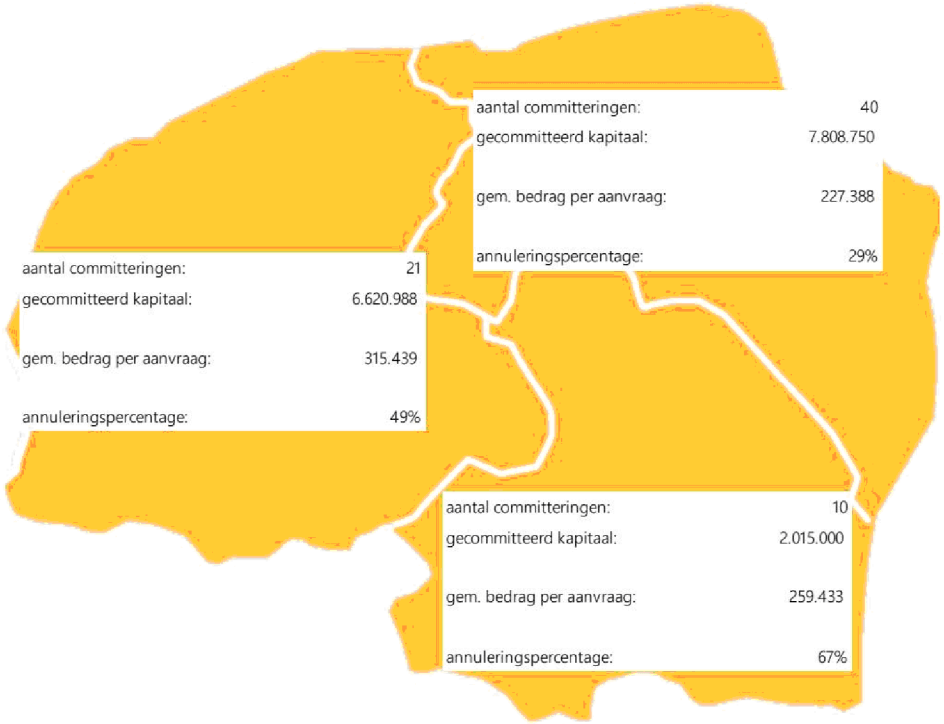

Investeren (7/8)- COL

0647 311078

Investeren (8/8)- COL

Status Beheer

Eerste kennismakingen achter de rug

- 2 ondernemingen volledig vervroegd afgelost
- 1 onderneming 50% vervroegd afgelost
- Totaal al € 600k ontvangen
- 2 (mogelijke) defaults

- Eerste aflossingen en rentebetalingen starten na 30 juni 2021
  - onze verwachting is ongeveer 50% opschorting

Eerste bevindingen:

- Externe financieringen lijken weer aan te trekken
- "Snel vergeten" dat COL overbrugging is (herfinanciering op duurdere leningen)
- De eerste groep COL-ontvangers heeft last van langere duur pandemie/crisis (dus behoefte aan herstelmiddelen)

0647 311078

Regionale Fondsen

FSN verzorgt het fondsbeheer voor de fondsen van de NOM en de externe fondsen. De investeringsresultaten van de externe fondsen (excl. conversie en herstructureringen) tot en met het tweede kwartaal van 2021 zijn als volgt:

Investeringen t/m het tweede kwartaal 2021 in €:

5.1.2e

FOM	€ 1.315.000
MKB Fonds Drenthe	€ 750.000
Groeifonds/EBG	€ 675.000
IFG*	€ 1.855.007*

* Het IFG investeert in fondsen en heeft hierdoor een ander karakter dan de andere fondsen.

0647 311078

HRM

Het komen tot 1 salarishuis is een langdurig proces. Er is een MS Teamsgesprek geweest tussen alle betrokken medewerkers en de directie. Daarbij zijn over en weer het doel en de zorgen gedeeld. Ook zijn er suggesties genoemd om tot een oplossing te komen. Daarna is er een gesprek geweest met alle deelnemers, directeur en een fiscalist en een arbeidsjurist om de zorgen weg te nemen. In augustus ontvangt iedere betrokkene een voorstel.

Er zijn met alle leidinggevenden vier sessies geweest om te komen tot een strategisch personeelsplan voor de komende vijf jaar. Leidinggevenden worden uitgedaagd om na te denken over de ideale afdeling, passend bij de strategische ontwikkelingen van de NOM.

De NOM groeit en dit heeft dus impact op de werving en selectie. De vacature voor Director Capital is 12 juni gepubliceerd. In juli voert Boer&Croon gesprekken. Terugkoppeling volgt in augustus. We hebben in het kader van de strategie en het herstelfonds 2 vacatures voor Investment managers en 2 vacatures voor Business Developers uit staan. Het is de intentie om de Business Developers vanuit Investeren te laten opereren. Daarnaast zijn er vacatures ontstaan door het vertrek van medewerkers. Een drietal vacatures is inmiddels intern opgevuld. Waardoor er elders vacatures zijn ontstaan. Er is sprake van een doorstroom van relatief jonge mensen.

Er lijkt te worden voorzien in de vacature voor lid RvC die rond de jaarwisseling ontstond. De RvC zal binnenkort een voordracht doen aan de AvA.
Inmiddels is duidelijk dat Sandra Korthuis haar lidmaatschap van de RvC per 1-8 heeft neergelegd vanwege haar benoeming tot waarnemend burgemeester in Ooststellingwerf. De RvC heeft de wervingsprocedure gestart.

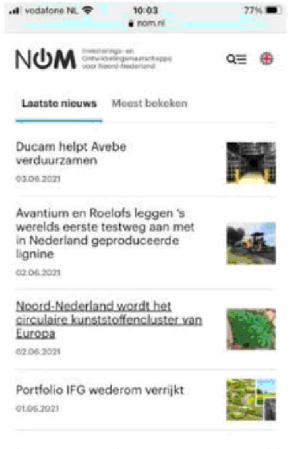

Ons ziekteverzuim is gestegen vanwege één langdurig afwezige medewerker (2,38%).

Na een jaar heeft de tijdelijke HR adviseur 5.1.2e 5.1.2e ons verlaten. Inmiddels gaat 5.1.2e 5.1.2e als HR business partner per 27-9 van start in vaste dienst.

0647 311078

MarCom (1/4)

5.1.2e

Thought Leadership

Top 5 meest gelezen artikelen van Q2 2021

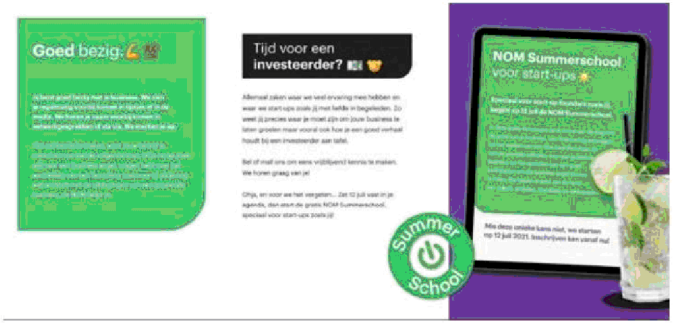
- Kennisartikel -Groeien met je bedrijf: 10 uitdagingen waar je zeker mee te maken krijgt (516) Ook in Q1 als best gelezen (853) https://www.nom.nl/media/kennisblogs/groeien-met-je-bedrijf-10-uitdagingen-waar-je-zeker-mee-te-maken-krijgt/
- Verhaal: 5.1.2e Solidd Steel Structures 'De Smart Industry Hub heeft ons een spiegel voorgehouden' (462) https://www.nom.nl/media/verhalen/5.1.2e-solidd-steel-structures-de-smart-industry-hub-heeft-ons-een-spiegel-voorgehouden/
- Nieuwsartikel: Flinc kennis en inspiratiesessie met 5.1.2e (325) https://www.nom.nl/media/actueel/flinc-kennis-en-inspiratiesessie-met-5.1.2e/
- NOMMER artikel: 5.1.2e gaat voor snel, lucratief en leuk (317) https://www.nom.nl/media/actueel/5.1.2e5.1.2e-gaat-voor-snel-lucratief-en-leuk/
- Nieuwsartikel: Europese vestiging SHINE Medical naar Veendam (286) https://www.nom.nl/media/actueel/europese-vestiging-shine-medical-naar-veendam/

- Podcasts –Aflevering 4 en 5 van de NOM podcast 'NOM Talks' staan online over de onderwerpen: 'Toezichthouders, een verrijking of beknotting?' en "Noord-Nederland in 2040'. Aflevering 6 over Familiebedrijven wordt op woensdag 23 juni a.s. opgenomen.
- Er zijn twee ondernemersverhalen, één succesverhaal over de COL, drie blogs en twee persberichten (jaarcijfers NOM en vestiging SHINE) gepubliceerd. Er staan nog drie kennisblogs en één verhaal in de planning voor de maand juli.

0647 311078

MarCom (2/4)

- Events/webinars/masterclasses
  15 april – webinar – Focus & Wendbaarheid
  https://www.nom.nl/media/webinars/focus-wendbaarheid/
  10 juni – webinar - Diversiteit & inclusiviteit
  https://www.nom.nl/media/webinars/diversiteit-inclusiviteit/
- Aantal eNOMMER (nieuwsbrief) abonnees: 1606
  Abonnees digitale NOMMER (magazine): 915
  Abonnees papieren editie NOMMER: 2861
- NOMMER#40 komt uit op 24 juni

Campagne - NOM Summerschool - leadgeneration

Actielijnen 2 (leadgeneratie) en 8 (communicatie) hebben gezamenlijk een plan uitgewerkt gericht op startups. Dit plan omvat de volgende elementen:

- Vanuit Venture IQ en een aantal andere bronnen komen we tot een leadlijst onderverdeeld in high potential en lower potential
- De high potential gekwalificeerde leads ontvangen een deurmat (persoonlijk bezorgd) en in de brievenbus een envelop met uitleg over de actie en een link naar een voor hen gepersonaliseerde landingspage. Op deze landingspages tevens de uitnodiging deel te nemen aan de NOM Summer School. De NOM Summer School vindt plaats in de eerste 2 weken van de zomervakantie. Deelnemers ontvangen gedurende tien dagen iedere dag een video plus hieraan gekoppelde content. Alle deelnemers worden na deze tien dagen gebeld. Opvolging!
- De lower potentials ontvangen klavertje vier met de boodschap 'Is het succes van jouw startup geluk of een keuze'? Ook zij kunnen zich vanzelfsprekend aanmelden voor de Summer School.
- Daarnaast worden campagnebeelden ontwikkeld die gedeeld worden met diverse uitingen.

N.B.: de lessons learned uit dit traject willen we verwerken in volgende campagnes gericht op ondernemers die verder zijn in ondernemerschap. De resultaten worden meegenomen in het proces van leadgeneratie en account management.

0647 311078

MarCom (3/4)

Chemport Europe

- Artikel in Agro&Chemie: Innoveren door samenwerken
- Artikel in NOMMER over Recell: herwinnen van cellulose uit rioolwater en oud papier, als grondstof voor vele toepassingen
- Persbericht Avantium en Roelofs: plant-based lignine in plaats van bithumen in asfalt https://www.nom.nl/media/actueel/avantium-en-roelofs-leggen-s-werelds-eerste-testweg-aan-met-in-nederland-geproduceerde-lignine/
- En verder: o.a. voorbereiding voor Chemport Connect Live broadcast, website aanpassing, aanzet voor nieuwe film, eerste voorbereiding voor Greener Manufacturing beurs in Keulen (november).

Regionale fondsen

De campagne *It Kin Wol* van de FOM is inmiddels afgelopen. De resultaten van deze campagne zijn positief. Er wordt nu gekeken hoe we na deze campagne verder kunnen gaan met online advertising.
Voor het MKB Fonds Drenthe wordt momenteel gewerkt aan relevante artikelen en verdere content voor de website en social media kanalen.

Flinc

Op 20 mei vond een online kennis- en inspiratiesessie plaats met [redacted] (bekend van o.a. Dragons Den). Bij deze sessie waren zo'n 40 investeerders aanwezig.
Op 27 mei heeft het Flinc Pitch Camp plaatsgevonden. Drie innovatieve startups pitchten hun plannen voor zo'n 50 investeerders vanuit de studio in Leeuwarden. https://www.flinc.nl/pitchcamp/

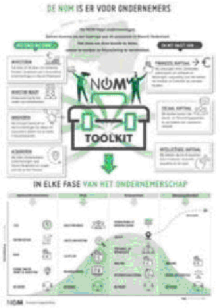
0647 311078

MarCom (4/4)

Klantenonderzoek 2020

In oktober vorig jaar hebben wij, samen met de andere ROMs, een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd. De tevredenheid is hoog. 79% van de ondervraagden gaf aan een gunstig tot zeer gunstig beeld van de NOM te hebben. Er werd een NPS score behaald van 35. De resultaten zijn gedeeld in de organisatie en met elkaar zijn vervolgestappen gedefinieerd:

1. Bekendheid met het merk NOM en helderheid over de propositie NOM is een belangrijke maatstaf voor succes. Daarom is het inzetten op het verbeteren van bekendheid met gehele propositie belangrijk. Juist met de gehele propositie kun je meerwaarde creëren.
   Doel: Q4 2024: Ondernemers zijn bekend met minimaal 3 diensten van de NOM
   Acties hiervoor komen terug in actielijn 2 en 8 van het Strategisch Plan.
2. Belangrijkste bron van informatie is persoonlijk contact. Pleit voor het belang van goed accountmanagement.
3. Corporate verhaal – trots – consistent verhaal (NOM op 1 A-4 en animatie)
4. Kritische blik op missie/visie NOM en de thema's duurzaamheid, innovatie en 'aanjager'

Vergelijking met andere ROMs

De resultaten waren in grote lijnen gelijk. De 'leerpunten' zijn daarmee ook vrijwel identiek zijn, te weten:

- ROMs zijn vooral bekend als investeringspartij
- ROMs zijn minder bekend vanuit de rol als innovatieve ecosysteemontwikkelaar
- ROMs zijn inzetbaar voor breed innovatief MKB
- ROMs moeten meer integraal communiceren – brede propositie aanbieden

En verder

- ✓ Er wordt hard gewerkt aan een nieuwe NOM Intranet in Sharepoint en met name de koppeling tussen Sharepoint en ons CRM Microsoft Dynamics. We hopen deze voor de zomervakantie live te zetten.
- ✓ Van het jaarverslag 2020 is de meest bekeken pagina: NOM in één oogopslag
- ✓ Op 23 juni werd een ROM webinar georganiseerd waarbij wij de organiserende partij waren. De titel van dit webinar is: Wie niet met circulariteit bezig is, bestaat straks niet meer. 5.1.2e gaat hierover in gesprek met de directeuren van Auping en Vepa; 5.1.2e en 5.1.2e https://www.rom-nederland.nl/webinar-wie-niet-met-circulariteit-bezig-is-bestaat-straks-niet-meer/
- ✓ Sandra Arkesteijn is het NOM MarCom team per 1 juni komen versterken. Voor 16 uur p/w richt zij zich op de MarCom activiteiten van de Smart Industry Hub.

0647 311078

Operations & Finance (1/4)

Cyber- en Datasecurity

Halverwege mei zijn wij gestart met ons Data- en Cybersecuritytraject. Samen met Eurofins (voormalig QBit) zullen we intensief aan de slag gaan, startend met het opstellen van een BIA (Business Impact Analyse). Door middel van deze BIA worden alle interne processen onder de loep genomen, waarna we hier risico's aan zullen koppelen.
De BIA wordt feitelijk onze nieuwe risicoanalyse en wordt na afronding ter goedkeuring voorgelegd aan het Managementteam van de NOM én de Raad van Commissarissen NOM.

Na afronding van de BIA zullen we de stappen nemen die noodzakelijk zijn om de risico's (waar mogelijk) te mitigeren. Tevens zullen we een traject starten met onze werknemers om nog meer bewustzijn te creëren van de digitale gevaren die op de loer liggen en in een rap tempo toenemen. Het gaat er hierbij niet alleen om te voorkomen dat werknemers op verkeerde linkjes drukken, maar ook wat ze moeten doen als het per abuis toch is gebeurd. Een fout is immers zo gemaakt.

We verwachten het traject af te sluiten in december 2021.

0647 311078

Operations & Finance (2/4)

- De rechtszaak tegen de Belastingdienst inzake de liquidatieverliezen t.b.v. de Vennootschapsbelasting is gewonnen. Het is de verwachting dat Belastingdienst een sprongcassatie naar het Hof voor gaat stellen.
- De RvC- en IC leden mogen geen BTW meer berekenen over de honoraria.
- De openbare aanbesteding voor de accountant is succesvol afgerond. De voorlopige gunning is bekend gemaakt en na de bezwaarperiode van 20 dagen is het voor de RvC NOM mogelijk om de Aandeelhouders een voorstel tot benoeming te sturen.
- Er is intern gekeken naar het 'Know Your Customer' principe. Er komt steeds een grotere nadruk te liggen op het screenen van de ondernemers waarmee wij zaken willen gaan doen. De NOM is van mening dat in een Due Dilligence onderzoek er voldoende onderzoek wordt gedaan naar de ondernemer. De nieuwe UBO wetgeving gaat ons hierbij ondersteunen.
- 2Daysmood is gebruikt om de wensen en eisen van werknemers inzake het hybride werken duidelijk te krijgen. De uitkomsten heeft er toe geleid dat we halverwege juli t/m september starten met het testen van een hybride werkvorm. De uitkomsten gaan we gebruiken om tot een definitieve werkvorm te komen, waarbij zowel de verschillende teams als de volledige organisatie in ogenschouw nemen.

0647 311078

Operations & Finance (3/4)

Financiën NOM

Halverwege het jaar zijn de cijfers opnieuw opgemaakt en de investeringsportefeuille opnieuw gewaardeerd. We hebben gemeend de prognose van de volgende posten te moeten wijzigen:

- **Rente leningen**: halverwege het jaar moeten we concluderen dat het uitzettingenniveau lager is dan begroot. Hierdoor vallen de renteopbrengsten ook lager uit en is de prognose naar beneden bijgesteld.
- **Ontvangen dividenden**: in het tweede kwartaal hebben we dividend ontvangen 5.1.1c We verwachten in het verloop van het jaar geen aanvullend dividend te ontvangen en hebben de prognose gewijzigd.
- 5.1.1c
- **Voorziening voor FVA**: de halfjaarlijkse waardering heeft tot een vrijval van de voorziening geleid ten hoogte van € 5.1.1c De geprognosticeerde voorziening van € 5.1.1c hebben we hierdoor fors naar beneden bij kunnen stellen (€ 5.1.1c). Hierbij hanteren we nog een voorzichtigheidprincipe. Aan het eind van het 4e kwartaal worden de posten opnieuw gewaardeerd.
- **Subsidiebijdrage EZK**: de bijdrage valt € 100k hoger uit dan begroot. De prognose is aangepast.

Het geprognosticeerde resultaat 2021 komt hiermee uit op ruim **€** 5.1.1c .

0647 311078

Operations & Finance (4/4)

Financiën NOM – Aanvullende toelichting

- **Beheer fondsen**: het oorspronkelijke beheercontract met het EBG inzake het GROEIfonds B.V. liep tot 30 juni 2021. In het eerste half jaar is er intensief gesproken met het EBG over verlenging van dit contract, waarbij de afspraak is gemaakt het eerste halfjaar van 2021 pas in rekening te brengen, zodra er een overeenkomst over de verlenging is bereikt. Deze overeenkomst is aanstaande, alsmede de facturatie. De prognose is om deze reden niet aangepast.

- **Personeelskosten**: net als bij Beheer fondsen is er binnen de personeelskosten sprake van een momentopname. In de personeelskosten zit een voorziening voor nog niet opgenomen verlofdagen. Deze voorziening daalt naarmate het jaar vordert. Gezien het feit dat de meeste werknemers vakantie opnemen in de maanden juli en augustus is het de verwachting dat de huidige hogere gerealiseerde personeelskosten, aan het eind van Q3, weer conform begroting loopt.

- **Overige kosten**: in de overige kosten zitten een aantal grote posten, zoals juridische ondersteuning bij investeringsovereenkomsten en de buitenlandse reizen/bezoek van beurzen. In het eerste halfjaar is hier minder gebruik van gemaakt dan begroot, maar is het realistisch te noemen dat het uitgavenpatroon in het tweede halfjaar toeneemt. De prognose is hierdoor niet gewijzigd. Aan het eind van Q3 wordt hier opnieuw een inschatting van gemaakt.

In de volgende sheets worden de resultaten verder in cijfers uitgedrukt.
Voor een nadere analyse van de investeringsportefeuille verwijs ik u graag naar de NOM Investeren rapportage Q2 2021.

0647 311078

Geconsolideerde balans

GECONSOLIDEERDE BALANS
30 juni 2021

Activa	30-6-2021		31-12-2020	
	€	€	€	€
Materiele vaste activa				
Inventaris		-		-
Financiele vaste activa				
Deelnemingen				
Participaties				
Leningen aan participaties				
Overige leningen				
PSC				
Leningen Lastgevingsovereenkomsten				
Aanjaagfonds				
Vlottende activa				
Vorderingen en overlopende activa				
Liquide middelen				
Totaal activa				
Passiva				
Eigen vermogen				
Gestort aandelenkapitaal				
Bestemmingsreserves				
Overige reserves				
Onverwerkt resultaat				
Voorzieningen				
Personeelsvoorziening				
Langlopende schulden				
Langlopende schulden				
Kortlopende schulden				
Kortlopende schulden				
Totaal passiva				

[redacted]
5.1.1c

Geconsolideerde W&V

GECONSOLIDEERDE W&V t/m 30-6-2021
(bedragen in EUR)

	2021 Realisatie	2021 Begroot	Realisatie t.o.v. begroot	2021 Prognose	Prognose t.o.v. realisatie	2020 Realisatie
Investeren						
Opbrengsten						
Rente- en provisiebaten financieringen						
Rentebaten deposito's						
Ontvangen dividenden						
Opbrengst commissariaten						
Resultaat verkopen participaties						
Beheer Fondsen						
Voorziening voor financiele vaste activa						
Subtotaal Investeren						
Kosten						
Personeelskosten						
Overige kosten						
Subtotaal kosten Investeren						
Resultaat Investeren						
Ontwikkelen						
Opbrengsten / vergoedingen						
Staat der Nederlanden						
Bijdrage Provincies						
Bijdrage acquisitie Gemeenten						
Opbrengst Detachering						
Diensten aan derden						
Subtotaal opbrengsten Ontwikkelen						
Kosten						
Personeelskosten						
Personeelskosten Projecten						
Overige kosten						
Overige kosten Projecten						
Subtotaal kosten Ontwikkelen						
Resultaat Ontwikkelen						
Resultaat voor belastingen						
Belastingen						
Resultaat na belastingen						

[redacted]
5.1.1c

Waterfallchart

Vooruitblik

- Samen met het meerjarenplan 2022-2025 verwachten we een volgende concretiseringsstap in de strategie te kunnen maken op 27 augustus.

0647 311078

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Mon 9/6/2021 9:53:41 AM
Subject: RE: Voorbereiding FCBE MKB Fonds
Received: Mon 9/6/2021 9:53:46 AM
2021-22 (34-5.4-2021001520) Bijlage Evaluatie MKB Fonds Drenthe NOM.pdf
2021-22 (34-5.4-2021001520) Bijlage Evaluatie MKB Fonds Drenthe E en E advies.pdf
2021-22 (34-5.4-2021001520) Verstrekken subsidie in vorm lening van € 10 miljoen aan MKB Fonds Drenthe.pdf
2021-09-06 memo poho voorbereiding FCBE MKB Fonds v2.pdf

Ter info: dit heb ik ingediend voor maandag.
Groetjes!

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: maandag 6 september 2021 11:25
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Voorbereiding FCBE MKB Fonds

Hoi 5.1.2e,
Hierbij mijn opmerkingen/aanvullingen.

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592-5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: maandag 6 september 2021 10:45
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: Voorbereiding FCBE MKB Fonds

Hoi 5.1.2e,

Ik heb dit gemaakt voor Henk voor de FCBE vergadering van volgende week.
Wil jij kijken of je nog aanvullingen hebt? Dan lever ik het morgen in voor het poho.

Groeten, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl
5.1.2e
0592 – 5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 28

Reeds openbaar
(https://www.drentsparlement.nl/Vergaderingen/Statencommissie-Financien-Cultuur-Bestuur-en-Economie-FCBE-1/2021/15-september/09:30/PS290921-FCBE150921-2021-22-Investeringsagenda-PLUS-MKB-Fonds-Drenthe-COMPL.pdf, zie p. 10-37)

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 17

https://www.drentsparlement.nl/Vergaderingen/Statencommissie-Financien-Cultuur-Bestuur-en-Economie-FCBE-1/2021/15-september/09:30/PS290921-FCBE150921-2021-22-Investeringsagenda-PLUS-MKB-Fonds-Drenthe-COMPL.pdf, zie p. 38-54)

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 9

Reeds openbaar
(https://www.drentsparlement.nl/Vergaderingen/Statencommissie-Financien-Cultuur-Bestuur-en-Economie-FCBE-1/2021/15-september/09:30/PS290921-FCBE150921-2021-22-Investeringsagenda-PLUS-MKB-Fonds-Drenthe-COMPL.pdf, zie p. 1-9)

Memo POHO Economie	provincie Drenthe
Gedeputeerde	Henk Brink
Afschrift	
Datum	6 september 2021
Poho datum	13 september 2021
Opsteller	5.1.2e 5.1.2e
Afgestemd met	5.1.2e 5.1.2e
Onderwerp	Voorbereiding FCBE 15 sept: voorstel MKB Fonds
Doel memo	☐ Ter discussie ☒ Ter informatie
Bijlage	Statenstuk en bijlagen (evaluaties)
Naar GS	nee

Advies/Vraag

- Graag kennisnemen van dit memo als voorbereiding op de FCBE vergadering van 15 september en de Statenvergadering van 29 september 2021.

Inleiding

In de FCBE commissievergadering van 15 september aanstaande staat het voorstel uit de Investeringsagenda om het MKB Fonds een lening te verstrekken van €10 miljoen op de agenda. In dit memo een paar aandachtspunten en antwoorden op de vragen die we verwachten.

Aandachtspunten

- De evaluaties zijn meer dan een jaar na gereedkomen verstuurd naar PS. Door de coronaperikelen was de vraag naar risicofinanciering zo goed als stil komen te liggen en had het fonds nog geen aanvullende middelen nodig. De inhoud is nog even actueel als een jaar geleden. Uit efficiëntie-oogpunt was de wens om het aanbieden van de evaluaties meteen te combineren met het voorstel uit de Investeringsagenda. Daarom is na het verschijnen van de Voorjaarsnota, zo snel mogelijk na de zomer het voorstel aan PS aangeboden.
- De kern van het stuk: Beide evaluaties concluderen dat het fonds nog steeds een aanvullende rol vervult in de financieringsmarkt en adviseren middelen toe te voegen zodat het MKB Fonds risicofinanciering kan blijven verstrekken. GS wil mee gaan in dit advies en het MKB Fonds een lening verstrekken van € 10 miljoen.

Vragen en antwoorden

Waarom €10 miljoen? En niet bijvoorbeeld €5 of €15 miljoen?
Vanuit de Investeringsagenda is €1 miljoen beschikbaar gesteld. Met een risicopercentage van 10% was €10 miljoen het maximale bedrag om uit te lenen. De €13,1 miljoen die oorspronkelijk in het fonds is gestort iss geen lening en dat geld verwachten we in principe niet terug. Met de €10 miljoen erbij komt het totale gestorte fondsvermogen op €23,1 miljoen en De RvC en wij denken dat met dit fondsvermogen het MKB Fonds revolverend kan worden.

Wat zijn de bouwstenen waar over gesproken wordt bij het maken van de evaluaties?
1. Beleidsprestaties (missie, opdracht en taken) 2. Besturingsmodel en juridische vorm 3. Financieel kader 4. Exit-strategie Deze zijn onderverdeeld in een aantal deelvragen.

In het stuk wordt genoemd dat de rol van het MKB Fonds veranderd is en dat men nu vooral de financiers 'bij elkaar brengt'. Is een extra impuls dan nog wel nodig?
De risicofinanciering van het MKB Fonds zorgt voor meer zekerheden voor de reguliere financiers. De financiering van het fonds zelf zorgt ervoor dat andere partijen over de brug komen. Daarnaast

zou het een stuk lastiger zijn om ondernemers te bereiken als het Fonds zelf geen middelen (meer) had.

Waarom heeft de lening een looptijd van 15 jaar?

Het Fonds heeft tijd nodig om de middelen uit te zetten en dan geld te verdienen met deze financieringen (d.m.v. rente-inkomsten en verkopen van participaties). Een bedrijf kan wel zo'n 8 jaar (gemiddeld) in de portefeuille zitten. Met het gegeven dat elk jaar slechts een deel van de middelen zal worden uitgezet, is een looptijd van 15 jaar wel nodig. Het is onze inschatting dat met meer vermogen de kans om het vermogen te laten revolveren groter wordt en dat tegen relatief lagere kosten. De kosten kunnen over een groter aantal deelnemingen worden verdeeld.

In het Statenstuk staat dat PS de halfjaarrapportage van het Fonds ontvangt. Deze hebben wij echter nog niet gezien. Wanneer ontvangen wij deze?

De halfjaarrapportage is op 26 augustus ontvangen door de provincie. Over deze rapportage en die van de NOM is een Statenbrief geschreven welke naar verwachting op 21 september in de GS vergadering komt. Daarna wordt de brief met de rapportages zo snel mogelijk naar Uw Staten verstuurd.

Is de evaluatie van de NOM wel objectief? Toch een slager zie zijn eigen vlees keurt..

De NOM is de fondsbeheerder van het MKB Fonds en ontvangt hier een vergoeding voor. De NOM beheert meerdere (provinciale) fondsen en heeft veel kennis van fondsbeheer. De evaluatie geeft goede inzichten. Om objectiviteit te waarborgen is tevens E & E Advies gevraagd een evaluatie te schrijven.

Is het stuk wordt gesteld dat het fonds meer aandelenparticipaties nodig heeft om revolverend te worden. De oplossing wordt gegeven door meer converteerbare leningen te verstrekken. Hoe zit dit?

Een concerteerbare lening is een lening die omgezet kan worden in een aandelenparticipatie. Hierdoor verstrekt het fonds eerst een lening maar kan deze leiden tot een aandelenparticipatie. Wanneer dit gebeurt en onder welke voorwaarden wordt door het MKB Fonds met de ondernemer bepaald in de onderhandelingen.

Waarom wil GS geen normrendement opstellen voor het fonds?

Door een normrendement op te stellen zou de provincie als aandeelhouder eisen dat het fonds meer geld verdient. Dit zou uitmonden in bijvoorbeeld hogere rentes voor ondernemers. De provincie wil met het MKB Fonds een gat opvullen in de markt en niet een soort bank worden. Innovatie en werkgelegenheid is belangrijker dan een normrendement voor de provincie.

In eerdere jaren werden PS leden nog wel eens betrokken bij het MKB Fonds door bijeenkomsten bij portefeuillebedrijven. Waarom gebeurt dat nu niet meer?

Door de coronaperikelen kon dit helaas niet plaatsvinden. Wij zien ook dat een fysieke bijeenkomst goed is voor het contact en de betrokkenheid van PS met het MKB Fonds. Zodra fysieke bijeenkomsten weer goed mogelijk zijn, willen we dit zeker weer oppakken.

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat het Fonds meer impact ondernemers gaat financieren?

Het fonds financiert al veel ondernemers die naast hun winstdoelstelling bijdragen aan bijvoorbeeld sociale doelstellingen of duurzaamheidsdoelstellingen. In het jaarverslag wordt hier ook aandacht aan geschonken. Het blijft echter blijft bij voorbeelden en we weten niet goed hoeveel impact het fonds in totaal maakt met het financieren. Aan de hand van de ontwikkelingen in de Agenda Impact Ondernemen willen we deze resultaten beter inzichtelijk maken.

Agendapunt voor de vergadering van Gedeputeerde Staten van Drenthe

Statenbrief

Algemene gegevens	
Opsteller	5.1.2e 5.1.2e, tst. 5.1.2e
Team	Economie
Datum	maandag 13 september 2021
Uiterste behandeldatum in GS: *Toelichting:*	

Teammanager
Ria Lahuis
Paraaf *Bespreken:*

Verwijzing naar speerpunt coalitieakkoord/programma begroting
3. Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten

Akkoord portefeuillehouder
Henk Brink

Intern voorbereid met
1. 5.1.2e 5.1.2e (BC)
2. 5.1.2e 5.1.2e (FPC)
3.

Akkoord provinciesecretaris
Wim Brenkman

Archivering	
Soort overeenkomst: *Looptijd overeenkomst:*	Niet van toepassing
Datum:	Registratienummer:
	nr.
	nr.

Communicatie
Openbaar: Ja
Persbericht: *Nee*
Bekendmaking: Niet van toepassing

Onderwerp

Halfjaarrapportages NOM en MKB Fonds Drenthe

Advies

1. In te stemmen met de brief aan Provinciale Staten.

Beslissing GS

Inleiding

a. Algemeen
De provincie Drenthe heeft 16,7% van de aandelen in N.V. NOM en de provincie is 100% eigenaar van het MKB Fonds Drenthe. In het kader van de sturing op verbonden partijen is eind 2014 met PS de afspraak gemaakt dat PS van alle verbonden partijen in de exploitatiefase het jaarverslag ontvangen. In lijn met deze afspraak ontvangen zij nu ook vanaf 2020 de halfjaarrapportages van beide partijen. De rapportage van de NOM is door de RvC op 27 augustus vastgesteld en de MKB rapportage is in de RvC-vergadering van het MKB-fonds van 7 september vastgesteld.

b. Europese aspecten
Niet van toepassing.

c. Economie/werkgelegenheid
Niet van toepassing.

d. Participatie
Betrokken zijn de medeaandeelhouders van de NV NOM, het Ministerie van EZK (50%) en de provincies Groningen en Fryslân (elk 16,7%).

Advies

1. In te stemmen met de brief aan Provinciale Staten.

Doelstelling uit de begroting

3.2.01 Zorgen voor een goed vestigings- en ondernemersklimaat ook op (sub)regionaal niveau

Argumenten

1.1 Vanuit de rol van actieve informatieplicht is het gewenst om de Provinciale Staten van deze rapportages op de hoogte te brengen.

Met PS is naar aanleiding van de extra kapitaalstorting in NOM afgesproken hen intensiever te betrekken bij het MKB Fonds en de NOM. Vandaar dat nu naast de jaarrekeningen ook de halfjaarrapportages ter informatie worden toegezonden. Met de NOM en de medeaandeelhouders van de NOM is afgestemd dat de halfjaarrapportages worden gedeeld met Provinciale Staten.

Tijdsplanning

Niet van toepassing.

Financiën

Niet van toepassing.

Bijlagen

0. Statenbrief
1. Rapportage NOM Investeren Q2 2021
2. Rapportage MKB Fonds Drenthe Q2 2021
3. MKB Fonds Drenthe: leeswijzer

*Kant*tekeningen

aan Gedeputeerde Staten van Drenthe

Risico's

Niet van toepassing.

Kanttekeningen vanuit de organisatie

Niet van toepassing.

Tekst openbare besluitenlijst

Onderwerp: Halfjaarrapportages NOM en MKB-fonds Drenthe 2021
Tekst: GS stelt PS in kennis van de aan de aandeelhouders aangeboden rapportages. Hierin zijn de voorlopige resultaten van het eerste halfjaar 2021 van beide verbonden partijen opgenomen.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

5 - 6

Concept (ID 311072)

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 2

Reeds openbaar:
(https://www.drentsparlement.nl/Vergaderingen/Statencommissie-Financien-Cultuur-Bestuur-en-Economie-FCBE-1/2021/27-oktober/09:30/FCBE291021-A1-Halfjaarrapportages-NOM-en-MKB-Fonds-Drenthe-COMPL.pdf)

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 7

Reeds openbaar
(https://www.drentsparlement.nl/Vergaderingen/Statencommissie-Financien-Cultuur-Bestuur-en-Economie-FCBE-1/2021/27-oktober/09:30/PS101121-FCBE27102021-2021-24-Fondsversterking-NOM-COMPL.pdf, zie p. 1-7)

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]; 5.1.2e 5.1.2e @nom.nl]
Cc: 5.1.2e , 5.1.2e [5.1.2e @fryslan.frl]; 5.1.2e [5.1.2e @provinciegroningen.nl]; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Tue 9/14/2021 1:23:08 PM
Subject: FW: Verlening subsidie NOM 2021
Received: Tue 9/14/2021 1:23:10 PM
27-5.14-2021001274 NOM - Subsidie.pdf

Hoi 5.1.2e en 5.1.2e,

Deze brief komt jullie kant op.

Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 14 september 2021 15:18
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: Verlening subsidie NOM 2021

Dag 5.1.2e en 5.1.2e,
Hier is die dan de langverwachte brief en getekende nota.

Hartelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

provinciehuis Westerbrink 1, Assen
postadres Postbus 122, 9400 AC Assen

www.drenthe.nl
0592 - 36 55 55

provincie Drenthe

Aan:
de directie van de NOM
Postbus 424
9700 AK GRONINGEN

Assen, 14 september 2021
Ons kenmerk 27/5.14/2021001274
Behandeld door de heer 5.1.2e (0592) 5.1.2e
Onderwerp: Verlening subsidie NOM 2021

Geachte directie,

Met u zijn nieuwe afspraken gemaakt over de jaarlijkse subsidie in de vorm van een meerjarenplan. Uw meerjarenplan 2021-2024 is gebaseerd op de uitgangspunten zoals geformuleerd in het strategisch kader. Het strategisch kader hebben wij in onze vergadering van 10 november 2020 door middel van een schriftelijk aandeelhouders-besluit vastgesteld. Het hierop gebaseerde jaarlijks geactualiseerde Meerjarenplan en het Jaarplan zijn de basis voor ons om een subsidie aan de NOM te kunnen verstrekken.
Op 20 mei 2021 ontvingen wij uw subsidieaanvraag voor de activiteiten die u uitvoert in 2021. In deze brief informeren wij u over ons besluit op uw aanvraag.

Besluit
Op basis van bovenstaande hebben wij besloten u, mede namens de provincies Groningen en Fryslân, een subsidie van maximaal € 1.950.000,-- te verlenen. Dit betreft de cumulatie van de individuele subsidies per provincie van maximaal € 650.000,--.

Voorschot
Wij hebben besloten u een voorschot te verstrekken van € 1.170.000,-- , zijnde 60% van de verleende subsidie. Dit voorschot maken wij over op IBAN 5.1.5, onder vermelding van het kenmerk van deze brief. De overige 40%, een bedrag van € 780.000,--, ontvangt u verdeeld over de resterende maanden augustus tot en met december 2021. Dit betreft een bedrag van € 156.000,-- per maand.

Prestatieverplichtingen
Bij het uitvoeren van de activiteiten bent u gebonden aan de volgende prestatieverplichtingen:

- de door u voorgestelde activiteiten passen binnen de doelstellingen van de provincies Groningen, Fryslân en Drenthe en voldoen aan de afspraken die wij met u hebben gemaakt en vastgelegd in het strategisch beleidskader. Voor deze subsidie moet u de volgende prestaties uitvoeren overeenkomstig het Jaarplan NOM 2021:

Doelstellingen Chemport Europe

- 100 directe duurzame arbeidsplaatsen
- Twee productievestigingen, waarmee 200 miljoen aan bedrijfsinvesteringen gegenereerd wordt en acht hectare grond functioneel bestemd
- Twee gerichte acquisitiecampagnes
- Rijksbijdrage voor de ontwikkeling van Heveskes

Inhoudelijk

- Follow-up Innovatieagenda procesindustrie in samenwerking met de Universiteit van het Noorden
- Fysieke start CIC-D
- Chemport investeringsagenda opgesteld
- Fondsvorming voor grote investeringen vormgegeven
- Evaluatie Catalyser programma
- Start van een R&D community afgetrapt in samenwerking met de Universiteit van het Noorden
- Lobby agenda en strategie opgesteld en verbinding met NL en EU gelegd
- Provincie Fryslân aangehaakt bij Chemport
- Plan voor binden van talent in het Noorden (stages/afstudeerplekken)
- Coalitie rond elektrochemie gevormd
- Acties uit de suikeragenda belegd
- Verbinding met 'Smart Industry/Digital Innovation Hub' gelegd

Smart Industry

- 150 bedrijven die een Smart Industry Assessment doen, waarvan meer dan 100 vervolgstappen zetten.
- Twee nieuwe ondernemingen die hun productie onderbrengen bij Technologies Added
- Eerste twee Europese projecten gerealiseerd met een omzet van € 1,5 miljoen

Inhoudelijk

- Succesvol afsluiten Region of Smart Factories met een conferentie en een publicatie
- De European Digital Innovation Hub en de Artficial Intelligence Hub zijn allebei toegekend en er is een bedrijvencluster opgezet
- Smart Industry Hub verzelfstandigd, governance voor SIH, EDIH en AI coalitie is geregeld
- Actielijn vier van de Smart Industry Hub (versterking Ecosysteem) is in gang gezet
- Haalbaarheid vastgesteld voor het ontwikkelen van een uitbreiding van de Smart Industry Hub naar Industry 5.0 (Green Economy) via een programma vergelijkbaar met Region of Smart Factories. Opzetten van een denktank of een conferentie
- Haalbaarheid vastgesteld van het opzetten van een reshoring programma

- Aanpak ontwikkelen om acquisitiepropositie te versterken vanuit Smart Industry perspectief

Agrifood & Health

- Vestiging van ten minste twee nieuwe (internationale) bedrijven in Noord-Nederland.
- Organiseren van ten minste drie relevante webinars of challenges, gericht op acquisitie en op het uitbreiden van het ecosysteem.

Inhoudelijk

- Concreet maken van het programma
- Propositie maken voor acquisitie. Onderdeel daarvan is een propositie Eiwittransitie samen met Campus Groningen
- Uitrol van het programma over heel Noord-Nederland en aansluiten op landelijke (voedselwaarde, smart farming, eiwittransitie) en internationale initiatieven
- Erkenning krijgen dat Noord Nederland bij de koplopers behoort op het gebied van duurzame en gezonde voeding en op de verwerking van de grondstoffen daarvoor
- Ontwikkelen van een regionale innovatieagenda met de betrokken ondernemingen en het inzetten van het lokale mkb en de kennisinstellingen om deze agenda uit te voeren en te versnellen

Daarnaast wordt in 2021 gewerkt aan de ontwikkeling van nieuwe programma's. De haalbaarheid daarvan moet aan het eind van 2021 duidelijk zijn. De NOM levert verder bijdragen aan al lopende projecten zoals PGO Netwerk Noord, Medicijnresten uit afvalwater en Strategische ondersteuning van de Wateralliantie. Voor meer werkzaamheden en details verwijzen wij naar het door u ingediende werkplan.

U betrekt actief de organisaties/partners in het werkveld bij de uitvoering en ontwikkeling van de diverse programma's en die onderdeel zijn van het innovatienetwerk. U maakt daarin ook duidelijk wat de meerwaarde is van deze samenwerking en wat dat heeft opgeleverd.

De samenvattende te behalen doelstellingen voor de NOM in 2021 zijn:

Doelstellingen NOM		
		2020
Acquireren		
aantal nieuwe arbeidsplaatsen door (buitenlandse) investeringen *)	FTE	250
totale bedrag van de investeringen *)	M€	150
Investor Relations doelstellingen gehaald		
Ontwikkelen		
programmadoelstellingen zijn gehaald		
investeringsvolume in innovatieprojecten	M€	15
Investor ready maken		
aantal gefinancierde startups *)		20
totale financiering opgehaald door die startups*)	M€	4,75
aantal nieuwe arbeidsplaatsen dat zij daardoor gaan creëren *)	FTE	175
Investeren		
aantal succesvolle investeringen		40 tot 50
verstrekt kapitaal (alle fondsen)	M€	20 tot 25

*) gemiddeld per 4 jaar

De projectactiviteiten starten op 1 januari 2021 en worden uitgevoerd uiterlijk op 31 december 2021. Indien hierin wijzigingen plaatsvinden, dient u dit bij ons aan te geven.

U levert uiterlijk vóór 1 mei van het jaar na het kalenderjaar waarvoor de subsidie is verleend, een verzoek tot vaststelling in.

U bewaart de stukken die betrekking hebben op de besteding van de subsidie en de uitvoering van de activiteiten tot zes maanden nadat de activiteiten zijn uitgevoerd.

Aanvullend verzoek
Daarnaast verzoeken wij u om in uw communicatie over de activiteiten tot uitdrukking te brengen dat deze mede mogelijk worden gemaakt door de provincies Drenthe, Groningen en Fryslân. Dit met het oog op het informeren van de burgers over de besteding van belastinggelden.

Meldingsplicht
Als blijkt dat u de gesubsidieerde activiteiten niet zult uitvoeren of dat u niet aan alle verplichtingen zult voldoen, stelt u ons daarvan direct schriftelijk of per e-mail op de hoogte.

Daarnaast stelt u ons zo spoedig mogelijk op de hoogte van:
- relevante wijzigingen in de financiële en organisatorische verhouding met derden;
- wijzigingen van de statuten betreffende de vorm van de rechtspersoon, de persoon van de bestuurder(s) en het doel van de rechtspersoon.

Indien u niet voldoet aan de meldingsplicht, kunnen wij dit besluit tot subsidieverlening in uw nadeel wijzigen of intrekken en het uitbetaalde subsidiebedrag geheel of gedeeltelijk terugvorderen.

Vaststelling
In het verzoek tot vaststelling toont u aan dat de activiteiten zijn verricht en dat aan de opgelegde prestatieverplichtingen is voldaan. Het verzoek tot vaststelling bevat in ieder geval:
- een activiteitenverslag;
- een financieel verslag of jaarrekening;

Het niet tijdig indienen van het verzoek tot vaststelling kan gevolgen hebben voor de hoogte waarop de subsidie wordt vastgesteld. Als u geen verzoek tot vaststelling indient, stellen wij de subsidie ambtshalve vast. Wij doen dat op grond van de informatie die wij op dat moment hebben, waardoor de subsidie vaak lager of op nihil wordt vastgesteld. U ontvangt binnen 22 weken na ontvangst van uw verzoek tot vaststelling onze beslissing hierop.

Het verzoek tot vaststelling kunt u per e-mail toesturen naar post@drenthe.nl of per post naar het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe, ter attentie van team Subsidies en Inkoop, Postbus 122, 9400 AC Assen.

Juridisch kader
Op dit besluit is de volgende wet- en regelgeving van toepassing:
- de Algemene wet bestuursrecht
- de Algemene subsidieverordening Drenthe 2017
- het Sanctie en handhavingsbeleid bij subsidies

Staatssteun
Voor uw aanvraag hebben wij gekeken of er sprake is van staatssteun. Dat is bij u niet het geval omdat uw activiteiten een overwegend niet-economisch karakter hebben. Daardoor is er geen sprake van een economische activiteit, waardoor er geen sprake is van staatssteun. Wij vragen u bij het aangaan van verplichtingen waarbij provinciale subsidies aan de orde zijn, een afzonderlijke risicoanalyse uit te voeren en te toetsen of de activiteiten voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. Daar waar nodig past u de activiteiten aan zodat er geen sprake is van staatsteun.

Nadere informatie
Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met de heer 5.1.2e
telefoonnummer (0592) 5.1.2e

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

5.1.2e , voorzitter 5.1.2e , secretaris

md/coll.

Bezwaar
Bent u het niet eens met dit besluit, dan kunt u binnen zes weken na de dag van verzending ervan, hiertegen een bezwaarschrift indienen bij het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe. De dag van verzending is de dagtekening van het besluit. Voor meer informatie over het indienen van een bezwaarschrift verwijzen wij u naar www.provincie.drenthe.nl/bezwaarprocedure.

To: [redacted]@nom.nl]
Cc: [redacted]@nom.nl]; [redacted]@fryslan.frl]; [redacted]@provinciegroningen.nl]; [redacted]@drenthe.nl]
From: [redacted]
Sent: Wed 9/15/2021 6:34:14 AM
Subject: Re: Verlening subsidie NOM 2021
Received: Wed 9/15/2021 6:34:16 AM

Hoi [redacted],
Ik zie het in de tabel staan inderdaad. Dat klopt inderdaad niet. De investeren doelstellingen zijn geen onderdeel van de subsidie en hier zal ook niet op verantwoord en getoetst worden.

Groeten, [redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 14 sep. 2021 om 16:55 heeft [redacted]@nom.nl> het volgende geschreven:

?
Hoi [redacted],

Ontzettend fijn, dankjewel!

Het valt mij wel op dat de doelstellingen voor NOM Investeren ook onderdeel uitmaken van de beschikking. Volgens mij is dit niet correct, want de subsidie is strikt bedoeld voor NOM Ontwikkelen, Investor Readyness en Acquireren.
Hoe zie jij dit?

Groet, [redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 14 september 2021 15:23
Aan: [redacted]@nom.nl>; [redacted]@nom.nl>
CC: [redacted]@fryslan.frl>; [redacted]@provinciegroningen.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: FW: Verlening subsidie NOM 2021

Hoi [redacted] en [redacted],

Deze brief komt jullie kant op.

Groeten, [redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 14 september 2021 15:18
Aan: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Verlening subsidie NOM 2021

Dag [redacted] en [redacted],
Hier is die dan de langverwachte brief en getekende nota.

Hartelijke groet,

[redacted]

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; Henk Brink[5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; Ria Lahuis[5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Wed 9/15/2021 11:31:51 AM
Subject: RE: Lijst met bedrijven MKB fonds
Received: Wed 9/15/2021 11:31:52 AM

Gelukt!

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: woensdag 15 september 2021 11:59
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; Henk Brink < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; Ria Lahuis < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: Lijst met bedrijven MKB fonds
Urgentie: Hoog

Hallo Henk en 5.1.2e,
Het lijk 5.1.2e en mij het handigst om PS nog even te wijzen op de brief van 19 april 2021 aan PS, waarbij het jaarverslag MKB is aangeboden. Op blz. 43 staat een lijst met alle bedrijven. Kunnen ze zelf bekijken welke bedrijven aan impact ondernemen doen. En je kunt verwijzen naar de website. https://www.mkbfondsdrenthe.nl/voorbeelden/

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592- 5.1.2e

To: 5.1.2e (5.1.2e)[5.1.2e @minezk.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e @provinciegroningen.nl]; ' 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e @provinciegroningen.nl]; 5.1.2e , 5.1.2e [5.1.2e @fryslan.frl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e , 5.1.2e
Sent: Thur 9/16/2021 10:51:36 AM
Subject: RE: PV agiostorting NOM
Received: Thur 9/16/2021 10:51:43 AM

Dag collega's

Ook in Fryslan is het akkoord en staat het op de PS agenda voor 10 nov.

Groeten 5.1.2e

Van: 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>
Verzonden: woensdag 15 september 2021 11:10
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e [5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e [5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: PV agiostorting NOM

Gefeliciteerd! En super. Binnenkort dan eens samenkomen om een planning te maken voor de ondertekening? Kan ook via de mail!

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
Directie Ondernemerschap

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | B – Noord 3
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
M 5.1.2e
E 5.1.2e @minezk.nl

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: woensdag 15 september 2021 10:46
Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>; ' 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e [5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: PV agiostorting NOM

Let op, in deze e-mail verzonden door 5.1.2e @drenthe.nl, zijn één of meerdere verdachte links gevonden die uit voorzorg aangepast zijn, zodat deze opnieuw gecontroleerd worden bij het aanklikken. Links kunnen misbruikt worden om malware op uw systeem te installeren. Klik alleen op nog aanwezige links als de e-mail afkomstig is van een door u vertrouwde afzender.

Indien dit niet het geval is dient u deze e-mail direct te verwijderen.

DICTU Servicedesk

Top. Nu Fryslân nog.... Berichtje in Dagblad van het Noorden gezien?

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592- 5.1.2e

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>
Verzonden: woensdag 15 september 2021 09:51
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>
Onderwerp: RE: PV agiostorting NOM

Beste allemaal,

Ons college is gisteren ook akkoord gegaan met de fondsversterking en de voordracht is op route voor de PS-vergadering van 10 november a.s.

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 14 september 2021 11:53
Aan: 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>
Onderwerp: RE: PV agiostorting NOM

Hallo Allemaal,
Ter info, ons college is vandaag akkoord gegaan met de fondsversterking en met het op te sturen voorstel voor PS (zie bijlage). Besluitvorming in PS volgt dan hopelijk op 10 november.

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592- 5.1.2e

Van: 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>
Verzonden: maandag 13 september 2021 11:18
Aan: 5.1.2e ' < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e @provinciegroningen.nl' < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e, 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>
Onderwerp: RE: PV agiostorting NOM

Hoi 5.1.2e e.a.

Bijgaand de opmerkingen van onze jurist. De opmerkingen zien vooral op de definitie van Corona-overbruggingsprogramma. Zoals eerder aangegeven zouden we graag aansluiten bij de terminologie opgenomen in de kamerbrief van 28 aug 2020: "fondsversterking". De Corona-overbruggingsprogramma's (a.k.a. de COL) is niet hetzelfde als de fondsversterking en zorgt wat ons betreft voor verwarring.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
Directie Ondernemerschap

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | B – Noord 3
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
M 5.1.2e
E 5.1.2e @minezk.nl

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: vrijdag 10 september 2021 14:41
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e @provinciegroningen.nl' < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e, 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>
Onderwerp: PV agiostorting NOM

Let op, in deze e-mail verzonden door 5.1.2e @nom.nl, zijn één of meerdere verdachte links gevonden die uit voorzorg aangepast zijn, zodat deze opnieuw gecontroleerd worden bij het aanklikken. Links kunnen misbruikt worden om malware op uw systeem te installeren. Klik alleen op nog aanwezige links als de e-mail afkomstig is van een door u vertrouwde afzender.

Indien dit niet het geval is dient u deze e-mail direct te verwijderen.

DICTU Servicedesk

Goedemiddag allen,

Naar aanleiding van jullie laatste opmerkingen op de concept PV agiostorting heeft Plas en Bossinade een aantal wijzigingen toegepast.
In de bijlage vinden jullie de nieuwe versie, waarbij de wijzigingen in het rood zichtbaar zijn.

Hopelijk is hiermee een versie gecreëerd, waarin wij ons allen kunnen vinden. Ik hoor graag van jullie.

Fijn weekend.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W http://secure-web.cisco.com/1VfUVu1kUInPzpA8nVVp4pn3zSqwaS4wZo3duVvXoQDgGCzY-es9CFF9g-bBartaI_5KlxsMxPWB2SIh8EJQKA_wr9tEqx9Dj7UzKc6dKWh_vtS2pD6Mp6-QPKEiu4DpE6cNwgvbfgzPg0TtfN0BDV19LSQELS19qppJxGIJ2uBFUnrzmh6N8fFdAef_tp7ksduCVEB_uu4pcZqJmCrdh96oF1gNTLCILmDxkrm.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Van: mr. [redacted] | PlasBossinade Notarissen <[redacted]@pbnotarissen.nl>
Verzonden: vrijdag 10 september 2021 14:10
Aan: [redacted] <[redacted]@nom.nl>
Onderwerp: RE: agiostorting NOM

Goedemiddag [redacted],

Bijgaand een aangepast exemplaar van de proces-verbaal akte betreffende de agiostortingen.
De wijzigingen zijn zichtbaar bijgehouden.

Ik heb de definities van onder meer de overeenkomst aangepast.

Mochten er naar aanleiding van het vorenstaande dan wel het gewijzigde concept vragen en/of opmerkingen zijn, neem dan gerust contact met mij op.

Met vriendelijke groet,

mr. [redacted]
Kandidaat-notaris
(vestiging Groningen)

Woensdag afwezig

PlasBossinade Notarissen N.V.
T: +31(0) [redacted]

www.plasbossinade.nl

Vestiging Groningen	Vestiging Haren	Vestiging Rotterdam
Postbus 1389	Postbus 36	Postbus 5292
9701 BJ Groningen	9750 AA Haren	3008 AG Rotterdam
Leonard Springerlaan 9C	Rijksstraatweg 217A	Wevershoekstraat 380
9727 KB Groningen	9752 CA Haren	3083 CZ Rotterdam
T: +31(0)50 5213999	T: +31(0)50 5345649	T: +31(0)10 2687111
E: groningen@pbnotarissen.nl	E: haren@pbnotarissen.nl	E: rotterdam@pbnotarissen.nl

maatregelen coronavirus

Om onze klanten en medewerkers te beschermen nemen wij maatregelen. In het kort:
- Contact gaat zo veel mogelijk via telefoon, mail en beeld. Noodzakelijke afspraken vinden plaats in grote ruimtes zodat fysiek ruime afstand bewaren mogelijk is.
- Indien u last heeft van klachten als verkoudheid, hoesten of koorts bezoek dan niet onze kantoren, maar neem telefonisch contact met ons op.
- Wij schudden geen handen.
- Voor meer informatie over ons beleid zie www.plasbossinade.nl/corona

Dit is een e-mailbericht afkomstig van PlasBossinade Notarissen N.V., tevens handelende onder de naam Notariaat Haren, statutair gevestigd te Groningen, ingeschreven in het Handelsregister onder nummer 01144563. Dit e-mailbericht, waaronder begrepen eventuele ingesloten bestanden, is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde en de inhoud ervan is strikt vertrouwelijk. Indien u dit e-mailbericht ontvangt, terwijl dat niet voor u bestemd is, of indien de inhoud van het e-mailbericht onduidelijk is, gelieve u direct contact op te nemen met de afzender. PlasBossinade Notarissen N.V. noch de afzender aanvaardt enige aansprakelijkheid voor de gevolgen van een verminkte weergave c.q. vertraagde of gebrekkige overbrenging c.q. ongeautoriseerd gebruik van het e-mailbericht. PlasBossinade Notarissen N.V. neemt redelijke maatregelen om te voorkomen dat middels dit e-mailbericht virussen worden overgebracht, maar is niet aansprakelijk in het geval dit toch voorvalt. Alle werkzaamheden worden verricht uit hoofde van een overeenkomst van opdracht met PlasBossinade Notarissen N.V., waarop van toepassing zijn onze algemene voorwaarden, gedeponeerd bij de griffie van de Rechtbank Noord-Nederland, locatie Groningen, waarin onder meer een aansprakelijkheidsbeperking is opgenomen.

This e-mail message is sent by PlasBossinade Notarissen N.V., also trading under the name of Notariaat Haren, with its statutory seat in Groningen, registered in the Trade Registry under number 01144563. This e-mail message is intended for the addressee only and its contents are confidential. If you have received this message, while not being the addressee, or if you have received this message in error, please notify the sender immediately. PlasBossinade Notarissen N.V. nor the sender shall be liable for the consequences of mutilations and/or delayed or faulty transmision and/or unauthorized use of this e-mail message. PlasBossinade Notarissen N.V. takes reasonable precautions to prevent that together with this e-mail message any viruses are transmitted, but shall not be liable in case this might happen anyway. All activities shall be carried out under an assignment agreement with PlasBossinade Notarissen N.V., to which our general terms and conditions - including a liability limitation - as filed at the Office of the North-Netherlands, Court location Groningen, shall apply."

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Op onze website kunt u lezen welke dienstverlening u van ons mag verwachten.
https://www.provinciegroningen.nl/servicenormen/
Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

<< Disclaimer >>

Persoansgegevens en privacy
De provinsje Fryslân giet sekuer mei jo persoansgegevens om en hannelet neffens de Algemene verordening gegevensbescherming en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming. Lês hjir ús Privacyferklearring.

Persoonsgegevens en privacy
De provincie Fryslân gaat zorgvuldig om met uw persoonsgegevens en handelt overeenkomstig de Algemene verordening gegevensbescherming en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming. Lees hier onze Privacyverklaring.

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Thur 9/16/2021 12:12:15 PM
Subject: RE: PV agiostorting NOM
Received: Thur 9/16/2021 12:12:16 PM

Hoi 5.1.2e,
Ik heb er naar gekeken en ben tevreden met de aanpassingen. Er wordt nu een duidelijke link gelegd naar de brief van de NOM en die wordt bijgevoegd zodat de besteding van de extra middelen duidelijk is.

Ik heb ook de laatste opmerkingen van 5.1.2e bekeken. Ik snap hem wel (denk ik) want met de definitie Corona-overbruggingsprogramma wordt gesuggereerd dat de extra middelen (van het Rijk en aangevuld door de provincies: 23,4 mio voor de NOM) alleen voor economische herstel voor en na de coronacrisis worden ingezet terwijl uit de brief van de NOM blijkt dat Herstelbudget (Corona) een deel van de bestedingsrichting is en dat de middelen ook ingezet gaan worden voor **Energietransitie en Circulaire Economie**, **Acquisities / Grote projecten en Versnellingsleningen.**

Wellicht kan de naam/definitie Corona-overbruggingsprogramma veranderd worden in Economisch herstelprogramma zonder de omschrijving ervan aan te passen en zijn we er dan uit.

Groetjes 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: maandag 13 september 2021 14:05
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: FW: PV agiostorting NOM

Hoi 5.1.2e
Deze ook nog gekregen.

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592-5.1.2e

Van: 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e @minezk.nl>
Verzonden: maandag 13 september 2021 11:18
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e @provinciegroningen.nl' <5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e @fryslan.frl>
Onderwerp: RE: PV agiostorting NOM

Hoi 5.1.2e e.a.

Bijgaand de opmerkingen van onze jurist. De opmerkingen zien vooral op de definitie van Corona-overbruggingsprogramma. Zoals eerder aangegeven zouden we graag aansluiten bij de terminologie opgenomen in de kamerbrief van 28 aug 2020:

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

2 - 5

Duplicaat (ID 310967)

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e (5.1.2e)[5.1.2e @minezk.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]; 5.1.2e, 5.1.2e [5.1.2e @fryslan.frl]
Cc: 5.1.2e, 5.1.2e [5.1.2e @fryslan.frl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e (5.1.2e)[5.1.2e @minezk.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Tue 9/21/2021 3:22:20 PM
Subject: RE: Concept akte agiostorting
Received: Tue 9/21/2021 3:22:32 PM

Om het simpel te houden is onze voorkeur optie 1. Hoeven we zo min mogelijk aan te passen.

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 21 september 2021 10:14
Aan: 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>
CC: 5.1.2e, 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Halo 5.1.2e en anderen,
Ik heb een voorkeur voor optie 1, maar 2 is ook prima.

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592-5.1.2e

Van: 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>
Verzonden: dinsdag 21 september 2021 09:32
Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>
CC: 5.1.2e, 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Hoi 5.1.2e en anderen,

Fijn dat jij een opmerking maakt over de storting. We kunnen de NOM mijns inziens op twee manieren versterken:

1. via notaris (denk aan negatieve rente – totdat de notaris het overmaakt aan de NOM) of
2. we kunnen het direct overmaken naar de NOM. Daarbij kunnen we in de akte op laten nemen dat de NOM bijvoorbeeld een betalingsbevestiging afgeeft aan de notaris. Zie voorbeeld: De Vennootschap verklaart reeds eerder van alle Verkrijgers het volledige bedrag van ieders Stortingsplicht te hebben ontvangen, waarvoor kwijting bij deze. In dit verband worden aan deze akte gehecht kopie-bankafschriften die door de Vennootschap aan mij, notaris, zijn verstrekt, waar uit blijkt dat iedere Verkrijger het door hem aan de Vennootschap verschuldigde bedrag volledig heeft voldaan door overboeking van dat bedrag op de rekening van de Vennootschap (**Bijlagen 7, 8 en 9**).

Beide opties zijn voor mij akkoord. Optie 2 is alleen akkoord voor EZK als een passage zoals voorbeeld in de akte wordt opgenomen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
Directie Ondernemerschap

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | B – Noord 3
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
M 5.1.2e
E 5.1.2e @minezk.nl

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>
Verzonden: dinsdag 21 september 2021 09:14
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e ; 5.1.2e @fryslan.frl>
CC: 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Let op, in deze e-mail verzonden door 5.1.2e @provinciegroningen.nl, zijn één of meerdere verdachte links gevonden die uit voorzorg aangepast zijn, zodat deze opnieuw gecontroleerd worden bij het aanklikken. Links kunnen misbruikt worden om malware op uw systeem te installeren. Klik alleen op nog aanwezige links als de e-mail afkomstig is van een door u vertrouwde afzender.

Indien dit niet het geval is dient u deze e-mail direct te verwijderen.

DICTU Servicedesk

Beste allemaal,

Onze juriste heeft ook nog gekeken naar de concept akte van agiostorting en kan zich goed vinden in de reeds gemaakte opmerkingen en de aanpassingen hierop.
Twee punten nog:
p. 6: onder kopje Uitvoering agiostorting kwijting staat dat de aandeelhouders hebben de agiostorting voldaan. Is dit dan inderdaad al gedaan? Of moet overeengekomen worden dat aandeelhouders dit doen voor een bepaalde datum?
p. 6: laatste zin: Op het eerst mogelijke moment na het passeren van deze akte zal uitbetaling van het bedrag groot **drie en twintig miljoen vier honderd duizend euro (€ 23.400.000,00)** aan Vennootschap geschieden door overmaking van dat bedrag op een bankrekening ten name van Vennootschap. Moet hier niet bij vermeld worden door PlasBossinade?

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: vrijdag 17 september 2021 11:25
Aan: 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>
CC: 5.1.2e (5.1.2e)' < 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e (5.1.2e)' < 5.1.2e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Beste 5.1.2e en 5.1.2e,

Zijn er vanuit Fryslân en Groningen nog aanvullende opmerkingen op het concept voor agiostorting of kunnen we met de laatste puntjes aan de slag en tot een definitieve akte komen?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e@nom.nl

W http://secure-web.cisco.com/1sduVybwj-25wpNfPZw9vRByD0aDtOIvqdQuyBPajjMm8XDmBhfIzvxdm4XH829Hy8Za8II_7m7dpYS4xFf9dAOzdaqCy1YP3i7iJub28eADMUi7t00Uy3P8m9mkyVKOYRU2MZr7vFW2r86EAgWyAs1b70fMDxoVolSWRbosuU60hbeHg/http%3A%2F%2

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>

Verzonden: donderdag 16 september 2021 15:09
Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e (5.1.2e)' < 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
CC: 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.nl>; 5.1.2e 5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Hallo allemaal,
Onze juriste 5.1.2e geeft aan dat ze tevreden is met de aanpassingen. Er wordt nu een duidelijke link gelegd naar de brief van de NOM en die wordt bijgevoegd zodat de besteding van de extra middelen duidelijk is.

Ze heeft ook de laatste opmerkingen van 5.1.2e bekeken en kan hem volgen, want met de definitie Corona-overbruggingsprogramma wordt gesuggereerd dat de extra middelen (van het Rijk en aangevuld door de provincies: 23,4 mio voor de NOM) alleen voor economische herstel voor en na de coronacrisis worden ingezet terwijl uit de brief van de NOM blijkt dat Herstelbudget (Corona) een deel van de bestedingsrichting is en dat de middelen ook ingezet gaan worden voor Energietransitie en Circulaire Economie, Acquisities / Grote projecten en Versnellingsleningen.

Wellicht kan de naam/definitie Corona-overbruggingsprogramma veranderd worden in Economisch herstelprogramma zonder de omschrijving ervan aan te passen en zijn we er dan uit.

Daarnaast zien we graag aangepast dat Henk Brink de overeenkomst namens GS tekent. Dat had ik eerder al doorgegeven

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592- 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e
Verzonden: vrijdag 27 augustus 2021 13:10
Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e (5.1.2e)' < 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
CC: 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.nl>; 5.1.2e 5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Hallo 5.1.2e ,
En dat geldt ook voor de provincie Drenthe. Wij hebben onze voordracht aan PS al intern afgestemd en 6 september bespreken we het met gedeputeerde Henk Brink. Ook hier is het doel agendering in de GS-vergadering van 14 september a.s. en dan behandeling PS-vergadering op 10 november a.s.

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592-5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>
Verzonden: vrijdag 27 augustus 2021 10:13
Aan: 5.1.2e (5.1.2e)' <5.1.2e@minezk.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>
CC: 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.nl>; 5.1.2e drs. 5.1.2e) <5.1.2e@minezk.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Hoi 5.1.2e,

Wij zijn zeker gestart met het in gang zetten van bestuurlijke procedures. Wij stemmen onze voordracht aan PS nu intern af en het doel is agendering in de GS-vergadering van 14 september a.s en dan behandeling PS-vergadering op 10 november a.s.

Wat mij betreft na 14 september a.s. kunnen we een planning maken voor de verdere afhandeling.

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e@minezk.nl>
Verzonden: vrijdag 27 augustus 2021 09:38
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>
CC: 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.nl>; 5.1.2e 5.1.2e) <5.1.2e@minezk.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Hoi allen,

Vanuit mijn kant een aanvullende vraag: zijn jullie (de provincies) al gestart met de bestuurlijke procedures, zo ja, wanneer eindigen deze procedures? Daarnaast vanuit mijn kant het verzoek om indien het einde van de looptijd van de bestuurlijke procedures in zicht is, samen te komen om een planning te maken voor de afhandeling van de fondsversterking. Staan jullie hiervoor open?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
Directie Ondernemerschap

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | B – Noord 3
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

M 5.1.2e
E 5.1.2e @minezk.nl

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 26 augustus 2021 13:58
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
CC: 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.nl>; 5.1.2e 5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Let op, in deze e-mail verzonden door 5.1.2e @drenthe.nl, zijn één of meerdere verdachte links gevonden die uit voorzorg aangepast zijn, zodat deze opnieuw gecontroleerd worden bij het aanklikken. Links kunnen misbruikt worden om malware op uw systeem te installeren. Klik alleen op nog aanwezige links als de e-mail afkomstig is van een door u vertrouwde afzender.

Indien dit niet het geval is dient u deze e-mail direct te verwijderen.

DICTU Servicedesk

Hallo 5.1.2e,
Is al iets meer bekend over het proces om te komen tot een proces-verbaal agiostorting waar we het allemaal over eens zijn? M.a.w. wanneer krijgen we een versie waar Plas & Bossinade naar gekeken heeft en waar we nog eens naar kunnen kijken?

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592- 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e
Verzonden: vrijdag 9 juli 2021 16:04
Aan: 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
CC: 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.nl>; 5.1.2e 5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Hallo allen,

Hierbij de opmerkingen van onze juriste. Zoals het nu is opgezet in het proces-verbaal agiostorting is de brief van de NOM van 7 juli 2021 onderdeel van de overeenkomst/de afspraken tussen de aandeelhouders en de NOM over de besteding van de agio stortingen. Zij heeft daar geen bezwaren tegen (zie opmerkingen bij het PV), maar geeft wel het advies dat even aan Plas & Bossinade voor te leggen.

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592-5.1.2e

Van: 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e @minezk.nl>
Verzonden: dinsdag 29 juni 2021 14:22
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>
CC: 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @fryslan.nl>; 5.1.2e 5.1.2e) <5.1.2e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Hoi allen,

Dank voor de planning. Hierbij de opmerkingen van EZK op de akte.
@5.1.2e: mijn eerder vraag over een AvA-besluit kan je als niet verzonden beschouwen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
Directie Ondernemerschap

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | B – Noord 3
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
M 5.1.2e
E 5.1.2e @minezk.nl

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 25 juni 2021 11:29
Aan: 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>
CC: 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @fryslan.nl>; 5.1.2e 5.1.2e) <5.1.2e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Let op, in deze e-mail verzonden door 5.1.2e@drenthe.nl, zijn één of meerdere verdachte links gevonden die uit voorzorg aangepast zijn, zodat deze opnieuw gecontroleerd worden bij het aanklikken. Links kunnen misbruikt worden om malware op uw systeem te installeren. Klik alleen op nog aanwezige links als de e-mail afkomstig is van een door u vertrouwde afzender.

Indien dit niet het geval is dient u deze e-mail direct te verwijderen.

DICTU Servicedesk

Hallo 5.1.2e,
Ik heb geen antwoorden gezien op je vraag, maar uit de planning die is opgesteld blijkt dat besluitvorming in de colleges in september mogelijk zou moeten zijn en dat provinciale staten dan op z'n vroegst in november dit voorgelegd krijgen.

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592-5.1.2e

Van: 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e@minezk.nl>
Verzonden: woensdag 23 juni 2021 14:47
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>
CC: 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.nl>; 5.1.2e 5.1.2e) <5.1.2e@minezk.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Hoi allen,

Begrijp ik goed dat jullie dan in oktober tot besluitvorming overgaan?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
Directie Ondernemerschap

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | B – Noord 3
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
M 5.1.2e
E 5.1.2e@minezk.nl

Van: 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>
Verzonden: dinsdag 22 juni 2021 17:16
Aan: 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e@minezk.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e , 5.1.2e <5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @fryslan.nl>; 5.1.2e . 5.1.2e) <5.1.2e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Let op, in deze e-mail verzonden door 5.1.2e @provinciegroningen.nl, zijn één of meerdere verdachte links gevonden die uit voorzorg aangepast zijn, zodat deze opnieuw gecontroleerd worden bij het aanklikken. Links kunnen misbruikt worden om malware op uw systeem te installeren. Klik alleen op nog aanwezige links als de e-mail afkomstig is van een door u vertrouwde afzender.

Indien dit niet het geval is dient u deze e-mail direct te verwijderen.

DICTU Servicedesk

Beste 5.1.2e ,

In antwoord op je tweede vraag aan de provincies heb ik de planningsopties bijgevoegd van de provincies. Collegebesluitvorming voor het zomerreces gaat niet meer lukken.

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e @minezk.nl>
Verzonden: dinsdag 22 juni 2021 11:22
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e <5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @fryslan.nl>; 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Hoi 5.1.2e ,

De brief ligt ter controle voor bij EZK juristen. Ik heb echter een vraag, kan je de brief waarnaar wordt verwezen doorsturen? Is hier al een nieuwe versie van gemaakt – versie aan alle aandeelhouders?

@provincies: wanneer hebben jullie de stukken uiterlijk nodig om voor het zomerreces een GS-besluit te kunnen nemen?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
Directie Ondernemerschap

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | B – Noord 3
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
M 5.1.2e
E 5.1.2e @minezk.nl

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: woensdag 16 juni 2021 14:37
Aan: 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e @provinciegroningen.nl' <5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e <5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e @provinciegroningen.nl' <5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @fryslan.nl>; 5.1.2e . 5.1.2e 5.1.2e) <5.1.2e @minezk.nl>

Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Let op, in deze e-mail verzonden door 5.1.2e @nom.nl, zijn één of meerdere verdachte links gevonden die uit voorzorg aangepast zijn, zodat deze opnieuw gecontroleerd worden bij het aanklikken. Links kunnen misbruikt worden om malware op uw systeem te installeren. Klik alleen op nog aanwezige links als de e-mail afkomstig is van een door u vertrouwde afzender.

Indien dit niet het geval is dient u deze e-mail direct te verwijderen.

DICTU Servicedesk

Goedemiddag allen,

Bij ons Secretariaat ligt mijn verzoek om voor de zomervakantie nog een afspraak in te plannen. Ik verwacht dat jullie hier spoedig voor benaderd worden. Ik stel voor om het dan ook even over het aandeelhoudersbesluit te hebben.
In de bijlage vinden jullie de gewijzigde conceptakte voor de agiostorting. Jullie opmerkingen zijn zoveel mogelijk verwerkt en deze wijzigingen zijn apart gearceerd door onze notaris.

Hopelijk tot binnenkort!

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W http://secure-web.cisco.com/196f7yVV9g-frITqZLmcN2XBRU7ziPx9bXKn3rPg3jOpH7FcfCucDEiiv-yQ7rdhbqsOMy9iZU1s0JDcvr92VTJglvtKiHTd2UlrAg3WXSmV5vX8WNCpiJktq2DEQGZpyvKzp13mDc9BSAImUo6gNdHS1PlQ6v3qPmYXy2iBMEXHMgYw/http%3A%2F%2Fwww.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Van: 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e@minezk.nl>
Verzonden: woensdag 16 juni 2021 11:48
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>
CC: 5.1.2e @provinciegroningen.nl' <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e @provinciegroningen.nl' <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.nl>; 5.1.2e 5.1.2e) <5.1.2e@minezk.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Hoi allen,

Ik ben bezig met het opmaken van de stand van zaken en documenten voor de storting voor de ROM's (voor intern EZK). Mijn jurist attendeerde mij op het feit dat alle ROM's naast de op te maken akte/overeenkomst ook een aandeelhoudersbesluit aan haar aandeelhouders voor moeten leggen.

Is het mogelijk om het concept aandeelhoudersbesluit met de akte mee te sturen als die af is? Op deze manier kunnen we alle te tekenen documenten direct doornemen en laten controleren door onze juristen.

Ik zie de uitnodiging voor de bijeenkomst graag tegemoet en alvast dank voor het harde werk!

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
Directie Ondernemerschap

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | B – Noord 3
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
M 5.1.2e
E 5.1.2e@minezk.nl

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>
Verzonden: woensdag 9 juni 2021 09:03
Aan: 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e@minezk.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>

CC: 5.1.2e @provinciegroningen.nl' < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e @provinciegroningen.nl' < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.nl>; 5.1.2e 5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Let op, in deze e-mail verzonden door 5.1.2e @nom.nl, zijn één of meerdere verdachte links gevonden die uit voorzorg aangepast zijn, zodat deze opnieuw gecontroleerd worden bij het aanklikken. Links kunnen misbruikt worden om malware op uw systeem te installeren. Klik alleen op nog aanwezige links als de e-mail afkomstig is van een door u vertrouwde afzender.

Indien dit niet het geval is dient u deze e-mail direct te verwijderen.

DICTU Servicedesk

Hoi 5.1.2e ,

We wachten even de gewijzigde akte van onze notaris af. Hierna wordt een nieuw overleg ingepland.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W http://secure-web.cisco.com/1pASwgItdTyAYmVCEPQU6YaYjDQl862-QSCLadFQgHPq_Ka8YWYcfCdpGvu9BoazKI5t
rmVH9txRbwRqjrI4eHxtFe5J6sTKWv3DnA3LlMAcagj0OL_kvvegiKUvynD7VQK6L_UI0T7hV2DIOezi_txp5D929D72Lt

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Van: 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e@minezk.nl>
Verzonden: dinsdag 8 juni 2021 17:45
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>
CC: 5.1.2e @provinciegroningen.nl' <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e @provinciegroningen.nl' <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.nl>; 5.1.2e 5.1.2e) <5.1.2e@minezk.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Hoi 5.1.2e,
Wil jij een overleg initiëren?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
Directie Ondernemerschap

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | B – Noord 3
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
M 5.1.2e
E 5.1.2e@minezk.nl

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 27 mei 2021 10:30
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>
CC: 5.1.2e @provinciegroningen.nl' <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e @provinciegroningen.nl' <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e@minezk.nl>; 5.1.2e 5.1.2e, van <5.1.2e@fryslan.nl>; 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e@minezk.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Let op, in deze e-mail verzonden door 5.1.2e@drenthe.nl, zijn één of meerdere verdachte links

gevonden die uit voorzorg aangepast zijn, zodat deze opnieuw gecontroleerd worden bij het aanklikken. Links kunnen misbruikt worden om malware op uw systeem te installeren. Klik alleen op nog aanwezige links als de e-mail afkomstig is van een door u vertrouwde afzender.

Indien dit niet het geval is dient u deze e-mail direct te verwijderen.

DICTU Servicedesk

Hallo 5.1.2e,
Het lijkt me goed als we weer even met elkaar het e.e.a. stemmen t.a.v. fondsversterking. Is er al een aangepaste versie van de akte waarin de gemaakte opmerkingen zijn meegenomen? Verder ben ik benieuwd naar de planning bij de aandeelhouders om dit voorstel aan het bestuur voor te leggen.
Wil jij weer een afspraak inplannen binnenkort?
Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592 5.1.2e

Van: 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e@minezk.nl>
Verzonden: woensdag 19 mei 2021 09:01
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e@provinciegroningen.nl' <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e@provinciegroningen.nl' <5.1.2e@provinciegroningen.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Hoi 5.1.2e,

Helemaal goed. Wanneer kunnen we deze brief ontvangen? En hoe is het gesprek van gisterenavond gegaan?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
Directie Ondernemerschap

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | B – Noord 3
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
M 5.1.2e
E 5.1.2e@minezk.nl

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>
Verzonden: dinsdag 18 mei 2021 18:09
Aan: 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e@minezk.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e@provinciegroningen.nl' <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e

<[redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@provinciegroningen.nl' <[redacted]@provinciegroningen.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Let op, in deze e-mail verzonden door [redacted]@nom.nl, zijn één of meerdere verdachte links gevonden die uit voorzorg aangepast zijn, zodat deze opnieuw gecontroleerd worden bij het aanklikken. Links kunnen misbruikt worden om malware op uw systeem te installeren. Klik alleen op nog aanwezige links als de e-mail afkomstig is van een door u vertrouwde afzender.

Indien dit niet het geval is dient u deze e-mail direct te verwijderen.

DICTU Servicedesk

Hoi [redacted],

Dat is wellicht nog niet helemaal goed omschreven. Hiermee bedoelen we feitelijk de brief die we hebben opgesteld met hierin alle overeengekomen uitgangspunten.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M [redacted]

E [redacted]@nom.nl

W http://secure-web.cisco.com/145A3oXLjxOcvRuUE9GwAORf52rPLQ7EplExEn4d1eYoKUsIeqvCK7VOH1MNWvseZDc cfzppP0Cv5A56Wh_XJNbWdzPeuFk3BAetJ6AA8PDfdcjvvMXqC8cyhiKtlrjt_TgULhOvm9RjDcX6jHkbyrpzBO35Zv8Dxk c6wFvZZf_drbuYvRoCPUw/http%3A%2F%2Fwww.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Van: 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e@minezk.nl>
Verzonden: dinsdag 18 mei 2021 17:22
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Hoi 5.1.2e,

Dank voor de toelichting. Mijn jurist heeft nog wel een paar opmerkingen. Er wordt in de akte onder andere verwezen naar een overeenkomst. Klopt het dat we die overeenkomst nog niet hebben gezien?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
Directie Ondernemerschap

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | B – Noord 3
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
M 5.1.2e
E 5.1.2e@minezk.nl

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>
Verzonden: vrijdag 7 mei 2021 15:48
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e@minezk.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Let op, in deze e-mail verzonden door 5.1.2e@nom.nl, zijn één of meerdere verdachte links gevonden die uit voorzorg aangepast zijn, zodat deze opnieuw gecontroleerd worden bij het aanklikken.

Links kunnen misbruikt worden om malware op uw systeem te installeren. Klik alleen op nog aanwezige links als de e-mail afkomstig is van een door u vertrouwde afzender.

Indien dit niet het geval is dient u deze e-mail direct te verwijderen.

DICTU Servicedesk

Goedemiddag allen,

Fijn om te horen dat de PV over het algemeen voldoet.
Hieronder even mijn reactie op de openstaande vragen:

1. Met de Overeenkomst hebben we het wat mij betreft over de brief die we hebben opgesteld en meerdere malen hebben besproken. Die wil ik uiteindelijk graag onderdeel van de PV laten maken.
2. De intentie tot terugbetaling is bewust openomen en volgens mij in één van de gesprekken ook reeds toegelicht. Op het moment dat we dit namelijk concreter en harder erin gaan zetten is onze notaris van mening dat er dan sprake is van een lening. Er wordt in dat geval namelijk geld gestort naar de NOM, waaronder een aantal overeengekomen afspraken/doelstellingen liggen én de harde afspraak is gemaakt dat het resterende deel wordt teruggestort. Volgens mij moeten we er geen lening van willen maken.
3. We hebben laten uitzoeken of agiostorting terugbetaald kan worden. Hieronder de uitkomst:

De terugbetaling van agio is in principe een belastbaar feit voor de Dividendbelasting. Dit betekent dat de terugbetaling van agio normaliter belast is met 15% Dividendbelasting. Er zijn echter een tweetal mogelijkheden om de belastingheffing te voorkomen:

- Indien de aandeelhouder de deelnemingsvrijstelling kan toepassen op de terugbetaling van de agiostorting is er geen Dividendbelasting verschuldigd. De belangrijkste voorwaarden om in aanmerking te komen voor de deelnemingsvrijstelling zijn:
  - Er moet sprake zijn van een belang van ten minste 5% van de aandelen.
  - De aandeelhouder moet onderworpen zijn aan de Vennootschapsbelasting
- De agiostorting wordt omgezet in aandelenkapitaal en de aandelen worden door de notaris afgestempeld zodat een deel van het op de aandelen gestorte bedrag wordt terugbetaald aan de aandeelhouders. Hierbij moet wel goed rekening worden gehouden met de volgende zaken:
  - Storten de aandeelhouders naar rato van hun aandelenbezit agio? Of is er een aandeelhouder die bijvoorbeeld 50% van het agiostort maar slechts 30% van de aandelen heeft? Als de verhouding tussen het aandelenbezit en de agiostorting niet in balans is, zullen er wellicht verschillende soort aandelen moeten worden uitgegeven om te waarborgen dat elke aandeelhouder zijn aandeel in de niet benutte agiostorting terugontvangt.
  - Zijn er in het verleden ook aandelen uitgekeerd uit de winst van de NOM N.V.? Zo ja, dan moeten we kunnen aantonen dat de afstempeling van het aandelenkapitaal alleen ten doel heeft het terugbetalen van de overgebleven agiostorting en niet het uitkeren van eerder behaalde winst.

Wat mij betreft zijn we er al met de eerste oplossing. Volgens mij zijn jullie allen vrijgesteld van dividendbelasting en kunnen we de terugbetaling dus via een dividenduitkering laten lopen.

Fijn weekend.

Groet, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 7 mei 2021 15:24
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e)' <5.1.2e@minezk.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>

Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Hallo 5.1.2e e.a.,
Inmiddels contact gehad met onze juriste. Volgens haar is aan dit PV op zich niet veel spannends, maar de Overeenkomst tussen de aandeelhouders en de Nom (die als kopie aan dit PV moet worden toegevoegd) ontbreekt nog en daar komt juist in te staan hoe de NOM de extra middelen moet gaan inzetten.
Naar de antwoorden op de vragen die ik al gesteld is zij ook benieuwd. Nu staat er alleen een intentie in dat de niet ingezette middelen terug komen naar de aandeelhouders als ze na 4 jaar niet zijn ingezet. Dat zou concreter en duidelijker moeten.

Goed weekend.
Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592-5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>
Verzonden: vrijdag 7 mei 2021 10:44
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>; 5.1.2e (5.1.2e)' <5.1.2e@minezk.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

5.1.2e e.a.,

Ik sluit me aan bij de reactie/ vragen van 5.1.2e.

In de concept akte lees ik dat er een intentie is om de resterende deel agiostortingen bij geen gebruik terug te storten (p. 6). Het is erg vrijblijvend geformuleerd.
Is het noodzakelijk het zo vrijblijvend te formuleren? Of komen de voorwaarden te staan in de *Overeenkomst* die nog moet worden opgesteld?

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>
Verzonden: woensdag 5 mei 2021 10:17
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>; 5.1.2e (5.1.2e)' <5.1.2e@minezk.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>; 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Concept akte agiostorting

Goedemorgen 5.1.2e,
Goed gedaan. Voortvarend te werk gaan past mij ook goed. Het is nog geen gelopen race als ik het goed begrijp, maar goed om dit alvast voor te bereiden. Ik zal het ook hier intern laten lezen door een jurist. Ik zou graag willen weten hoe het gaat mocht blijken dat als de gelden niet worden ingezet en de

besloten wordt dat de agiostorting (deels) terugbetaald gaat worden. Moet dat nu ook niet in de akte opgenomen worden? En zijn er zaken (mogelijk fiscale) waarmee rekening gehouden moet worden wanneer agio terugbetaald gaat worden? Is dat nu ook al onderzocht?

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592-5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>
Verzonden: maandag 3 mei 2021 13:38
Aan: 5.1.2e. (5.1.2e)' <5.1.2e@minezk.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>; 5.1.2e @provinciegroningen.nl' <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>
Onderwerp: Concept akte agiostorting

Goedemiddag allen,

Uiteraard weet ik dat er nog het nodige moet gebeuren om groen licht voor de fondsversterking te krijgen. Ik wil echter toch graag goed voorbereid zijn op dat moment.
Om deze reden heb ik alvast een concept notariële akte van de mogelijke agiostorting laten maken (zie bijlage). Willen jullie ook even meelezen?

Mochten er op- of aanmerkingen zijn, dan kunnen we dit wellicht nu reeds bespreken en wijzigen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e@nom.nl

w http://secure-web.cisco.com/1cQC_14Tg-cQzDXfg-2Y4Xf2Um0gnb_Q1iOxFYMd3Qh8b1dBZv5Fvl9b7mGt3iytLJgwN8j8Vf1sYj93sbsCUl_efcTfc7W2_8qDrX3yP7vAqBXxsRB6ZK8LbO_Ww64ILfqG2YwK1_APj1Whf6rGY3D3hvFaQil5GHG.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

NOM

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Op onze website kunt u lezen welke dienstverlening u van ons mag verwachten.
https://www.provinciegroningen.nl/servicenormen/

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.
Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you

are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.
Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.
Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.
Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Op onze website kunt u lezen welke dienstverlening u van ons mag verwachten.
https://www.provinciegroningen.nl/servicenormen/
Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you

are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.
Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.
Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Op onze website kunt u lezen welke dienstverlening u van ons mag verwachten.
https://www.provinciegroningen.nl/servicenormen/

Op onze website kunt u lezen welke dienstverlening u van ons mag verwachten.
https://www.provinciegroningen.nl/servicenormen/
Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Op onze website kunt u lezen welke dienstverlening u van ons mag verwachten.
https://www.provinciegroningen.nl/servicenormen/

5.1.2e 5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>
Verzonden: woensdag 29 september 2021 16:26
Aan: 5.1.2e 5.1.2e
CC: 5.1.2e; 5.1.2e@nom.nl'; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e (5.1.2e@fryslan.nl); '5.1.2e@nom.nl'; 5.1.2e; Hermse J.
Onderwerp: Offerte uitvraag aan NOM voor vierjarige topdutchcampagne

Geachte mevrouw 5.1.2e, Beste 5.1.2e

Namens de drie gedeputeerden Economische zaken verzoek ik u een offerte uit te brengen voor het inrichten van een campagneorganisatie voor de uitvoering van internationale brandingactiviteten voor onze Noordelijke regio onder de noemer TopDutch. We vragen u om hiervoor een compact en daadkrachtig team samen te stellen die samen met de contactpersonen van de drie provincies ervoor kunnen zorgen dat het merk TopDutch internationaal bekender wordt bij internationale concerns en intermediare organisaties die bedrijven begeleiden bij locatiekeuzes, met als uiteindelijk doel om meer bedrijven te verleiden onze regio mee te nemen bij hun zoektocht naar nieuwe vestiging(en).

Wij verzoeken u om de governance van de campagneorganisatie zo in te richten dat wij in onze rol als opdrachtgever bij belangrijke besluiten de uiteindelijke richting kunnen bepalen. Hierbij denken wij aan zaken als keuze van campagnethema's, uitvoering van onvoorziene taken die extra middelen vergen of doorzettingsmacht in geval de NFIA een andere koers wil varen dan de drie provincies voor ogen hebben.

Aanleiding
In de afgelopen vijf jaar hebben we op verschillende wijze en met verschillende betrokkenen campagnes gevoerd onder de noemer van TopDutch.

Per 1 juli 2020 zijn de aan TopDutch-gerelateerde accounts, contracten en contacten van Initio overgedragen, zoals juridisch gebruikelijk, aan de penvoerder, de Provincie Groningen. In de praktijk zijn deze accounts ook met de NOM gedeeld en lag de uitvoering voor zes maanden, in samenspraak met de Provincies, tijdelijk bij de NOM. In 2021 is de behoefte ontstaan om, ter voorzetting van het merk, de online branding en het beheer van de website, te werken met een verlenging van de overbruggingssituatie ondergebracht bij de NOM.

In de afgelopen periode heeft uw organisatie de communicatie rondom TopDutch draaiende gehouden, met daarbij kleine aanpassingen ter actualisering van de proposities, het Waakvlam model. De drie provincies streven ernaar om het merk in de komende jaren actief naar buiten te brengen en middels nieuwe campagnes de aandacht van internationale spelers te trekken. Tevens vinden wij het belangrijk om het oorspronkelijke regionale enthousiasme en gevoel van trots weer op te bouwen. Het gaat dan niet om klakkeloos zoveel mogelijk zonnebrillen uit te delen, maar meer het laten aansluiten van regionale stakeholders die een ambassadeursfunctie kunnen vervullen. Kortom we vragen van u een doorlopende promotie samen met alle noordelijke partijen om het merk TopDutch neer te zetten, en de Noordelijke regio te positioneren als een aantrekkelijke vestigingsplek. Daarnaast thematische campagnes gericht op specifieke sectoren en/of bedrijven passend binnen de door het kernteam gekozen focus bijvoorbeeld binnen de drie thema's: smart (talented, digital), healthy and green (sustainablity) waaronder de verschillende keysectoren passen.

Resultaat
Het streven is om alles wat een internationale focus heeft binnen Noord Nederlands onder de TopDutch branding te laten plaats vinden. Zoals de aanbeveling die volgt uit de evaluatie van ERAC (2020) zal resultaat gericht zijn op het creëren van reuring, de algemene vindbaarheid van TopDutch en de merkbekendheid). Wij verzoeken u in uw offerte aan te geven hoe u de resultaten van de campagnes en andere activiteiten in beeld gaat brengen. Daarbij

gaan we ervanuit dat u bij de start een nulmeting uitvoert en deze na twee jaar en aan het eind van de opdracht herhaalt. Wij verzoeken u in uw offerte aan te geven hoe u dit monitoringsproces gaat inrichten.

Organisatie & Team
Wij verzoeken u uit te gaan van een kleine wendbare kernorganisatie en gebruik te maken van alle expertise die al aanwezig is bij de NOM en provincies, graag in uw offerte specifieke aandacht voor taken en samenstelling van de voorgestelde organisatie.

Planning

Wij willen van u graag een plan van aanpak voor bovengenoemde activiteiten. Voorlopig gaan wij er vanuit dat u een planning en prijsopgave doet voor een periode van vier jaar. Al naar gelang de uitkomsten van de tussentijdse evaluatie kunnen activiteiten en werkzaamheden met instemming van de opdrachtgever worden aangepast.

Voor verdere vragen en toelichting kunt u zich wenden tot de provinciale topdutch contactpersonen van de drie provincies. Wij zien uw voorstel graag voor 8 oktober 2021.

5.1.2e namens

Henk Brink, IJzebrand Rijzebol en Friso Douwstra

Op onze website kunt u lezen welke dienstverlening u van ons mag verwachten.
https://www.provinciegroningen.nl/servicenormen/

ECO

PROVINCIE DRENTHE
No.: 2021001755
Ingek.: 30 SEP. 2021
TEAM: ECO
TE BEH. DOOR:
WS: G.AFD.:

Besluit van Provinciale Staten

Bijgaand het besluit van Provinciale Staten van Drenthe van 29 september 2021, nummer G-3, betreffende

Statenstuk 2021-22
Investeringsagenda PLUS 2020-2023; verstrekken lening aan MKB Fonds Drenthe;
voorstel van het college van Gedeputeerde Staten van 24 augustus 2021,
kenmerk 34/5.4/2021001520

ter uitvoering door het college van Gedeputeerde Staten.
Dit besluit is zonder beraadslaging en zonder elektronische stemming aangenomen.

C. Kiffers, Statengriffie
30 september 2021

Het ondertekende besluit is een origineel,
alle stukken retour naar Team Documenten.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

2 - 3

Reeds openbaar:
https://www.drentsparlement.nl/Vergaderingen/Provinciale-Staten-PS/2021/29-september/09:30/Statenstuk-2021-22-Besluit-G-3.pdf

https://www.drentsparlement.nl/Vergaderingen/Statencommissie-Financien-Cultuur-Bestuur-en-Economie-FCBE-1/2021/15-september/09:30/PS290921-FCBE150921-2021-22-Investeringsagenda-PLUS-MKB-Fonds-Drenthe-COMPL.pdf, p.1)

To: 5.1.2e 5.1.2e | 5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @mkbfondsdrenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e | 5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e | 5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e | 5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Fri 10/1/2021 12:45:06 PM
Subject: RE: communicatie extra middelen provincie aan MKB Fonds
Received: Fri 10/1/2021 12:45:08 PM

Hallo 5.1.2e,

We hebben al even gebeld, maar deze ook op de mail zodat de anderen ook van onze afspraak weten. Je voorstel is helemaal goed. Ik heb de vraag voor een fotograaf ter plekke uitgezet. Voor die tijd kunnen we de tekst voor op onze socials afstemmen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

provincie Drenthe

0592 5.1.2e | 5.1.2e

5.1.2e @drenthe.nl

werkdagen: ma-, di-, do- en vrijdag

Westerbrink 1 | Postbus 122, 9400 AC Assen

+31 592 365555 | post@drenthe.nl

www.provincie.drenthe.nl

Volg ons op

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 30 september 2021 11:27
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @mkbfondsdrenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: communicatie extra middelen provincie aan MKB Fonds

Hoi 5.1.2e,

Gisteren heeft PS ingestemd met de lening van €10 miljoen uit de Investeringsagenda voor het MKB Fonds.
Nu kunnen Henk Brink en 5.1.2e 5.1.2e van de NOM de leningsovereenkomst gaan ondertekenen en lijkt het ons leuk daar ook wat extra's voor te doen op het gebied van communicatie.

Op 9 november heeft het MKB Fonds een relatiemiddag/-avond. Henk is daar ook. 5.1.2e kan daar rond 18 uur zijn. Is het een idee dan een foto te maken van de ondertekening? En dan wat berichtjes te plaatsen op social media?

Groeten, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl

5.1.2e
0592 – 5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Thur 10/7/2021 7:26:39 AM
Subject: FW: Vaststellingsverzoek subsidie NOM 2020
Received: Thur 10/7/2021 7:26:44 AM
Provincies Vaststellingsverzoek NOM 2020.pdf
Realisatie Prestatie Indicatoren 2020.pdf
Jaarverslag NOM 2020 def DB_klein.pdf

Goedemorgen,
Hierbij het vaststellingsverzoek van de NOM over hun (boekjaar)subsidie voor 2020.
Inhoudelijk ben ik jullie nodig om te kunnen beoordelen of zij gedaan hebben waarvoor de subsidie is verstrekt.
De vragen die ik aan jullie heb is:

1. In het dossier staat geen reactie op de tussenrapportage van 17-8-2020. Is die er wel? Dan graag in het dossier zetten of even naar mij mailen.
2. Is het nu wel of niet een boekjaarsubsidie?
3. Het is een subsidie namens Groningen, Fryslân en Drenthe. Moet dit ook nog naar hun worden doorgestuurd? En hoe komt het geld van Groningen en Fryslân bij ons terecht?

Ik hoor graag even van jullie.
Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e
Team Subsidies en Inkoop
provincie Drenthe
Postbus 122
9400 AC Assen
Tel (0592) 5.1.2e

Van: provincie Drenthe <post@drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 9 juli 2021 14:22
Aan: subsidieloket <5.1.2i @drenthe.nl>
Onderwerp: FW: Vaststellingsverzoek subsidie NOM 2020
Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: vrijdag 9 juli 2021 14:21
Aan: provincie Drenthe <post@drenthe.nl>
Onderwerp: Vaststellingsverzoek subsidie NOM 2020

Goedemiddag,
In de bijlage ontvangt u ons vaststellingsverzoek + onderbouwende stukken behorend bij de subsidieverlening 2020 aan de N.V. NOM.
Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

Wwww.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Provincie Drenthe
T.a.v. Dhr. 5.1.2e
Postbus 122
9400 AC Assen

Betreft: vaststelling boekjaarsubsidie 2020
Uw kenmerk: 51/5.6/2019002784

Groningen, 09 juli 2021

Geachte heer 5.1.2e

Hierbij ontvangt u een financieel overzicht van onze gerealiseerde prestaties in 2020, alsmede het, door onze accountant, goedgekeurde jaarverslag NV NOM 2020.

Met het opleveren van beide stukken verwachten wij aan uw vraag m.b.t. de vaststelling van de verleende subsidie 2020 te hebben voldaan en willen we u ook graag vragen over te gaan op deze subsidievaststelling.

In afwachting van uw reactie, verblijf ik.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e
5.1.2e
NV Nom
T: 5.1.2e
E: 5.1.2e nom.nl

REALISATIE PRESTATIE INDICATOREN 2020

Verantwoording N.V. NOM in het kader van de beschikking afgegeven door het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat d.d. 4 juni 2020 met kenmerk DGBI-O / 20072483

(verplichtingnr. 1300031219)

	Business Development			
	Investeringsimpuls	**Arbeidsplaatsen fte**		**Gerealiseerde projecten**
2020	€ 22.023.000	Nieuw	-	10
Totaal	**€ 22.023.000**			
Doel (cf Jaarplan 2020)	€ 6.000.000	Doel (cf Jaarplan 2020)	-	10

	Foreign Direct Investment			
	Investeringen	**Arbeidsplaatsen fte**		**Gerealiseerde projecten**
2020	€ 149.549.550	Nieuw: Behoud:	97 325	5
Totaal	**€ 149.549.550**		**422**	**5**
Doel (cf Jaarplan 2020)	€ 100.000.000	Nieuwe arbeidsplaatsen Behoud	300 -	10

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 122

Reeds openbaar: (https://jaarverslag2020.nom.nl/)

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Thur 10/7/2021 7:46:25 PM
Subject: RE: leenovereenkomst en 'bewijs' eerste drie financieringen
Received: Thur 10/7/2021 7:46:30 PM

Hoi 5.1.2e,

Wij konden er intern niets meer op aanmerken. Ik stuur de versie ook door naar de RvC – die moeten er nl ook wat van vinden.

Groet,
5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 7 oktober 2021 12:04
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: leenovereenkomst en 'bewijs' eerste drie financieringen

Hoi 5.1.2e,

Kun jij nog even de bevestiging geven dat de leningovereenkomst akkoord is wat jullie betreft? Dan maken we hem definitief voor 9 november.

Tot morgen! ☺

Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e
Verzonden: vrijdag 24 september 2021 15:58
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: leenovereenkomst en 'bewijs' eerste drie financieringen

Hoi 5.1.2e,

Mijn collega 5.1.2e heeft jullie opmerkingen op de overeenkomst verwerkt. Zie bijlage. Graag horen we even voor de zekerheid of het zo akkoord is.

Daarnaast heb ik gezocht in de oude mappen en ons archief naar enig bewijs van correspondentie over de eerste drie financieringen. Ik heb alleen een memo van 5.1.2e gevonden aan college van GS waarin hij noemt dat er drie financieringen zijn gedaan in 2014. Dat zegt helaas niet genoeg:

Om financieringen vanuit het fonds te realiseren is een investmentmanager actief. Hij is het aanspreekpunt voor bedrijven en legt financieringsvoorstellen voor aan de investeringscommissie. In 2014 zijn 3 financieringen gedaan, voor 2015 wordt uitgegaan van een raming van 15 financieringen met een totaal volume van € 2,3 miljoen.

Verder is er helemaal niets te vinden.. Ik heb 5.1.2e gevraagd om nog even te kijken, maar hij dacht ook niets te hebben. Helaas!

Fijn weekend.
Groeten, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl

5.1.2e
0592 – 5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Fri 10/8/2021 9:36:52 AM
Subject: RE: Statenstuk lening MKB Fonds Drenthe
Received: Fri 10/8/2021 9:36:54 AM
2021-10-08 leenovereenkomst MKB Fonds Drenthe.docx
2021-10-8 Bijlage 2. Beschikking subsidieverlening MKB fonds Drenthe schone versie.docx

Hoi 5.1.2e en 5.1.2e,

Ik heb beide stukken nog even grondig doorgelezen en nog twee puntjes:

- De overeenkomst wordt op 9 november ondertekend. Dan hoeft het fonds toch geen ondertekende versie meer retour te sturen? Dat staat nu nog wel in de beschikking. Ik heb een voorstel gedaan om de zin aan te passen. Het idee is dan dat ik beide ondertekende stukken weer meeneem en dat we één leenovereenkomst meesturen met de beschikking als bijlage.
- In de leenovereenkomst werd gevraagd naar de datum van de beschikking, maar de beschikking wordt pas verstuurd als de leenovereenkomst al getekend is ☺. Daarom heb ik de datum verwijderd en verwijs ik naar het zaaknummer. De overige ontbrekende dingen heb ik ingevuld.

Nou, dan moet het nu toch goed zijn ☺ Laten jullie even weten of het zo akkoord is voor jullie?

Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: woensdag 6 oktober 2021 08:52
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Statenstuk lening MKB Fonds Drenthe

Goedemorgen,

Dank voor jullie vlotte reacties. Ik heb alle aanpassingen overgenomen wat de bijgaande 'schone' versie heeft opgeleverd die ondertekend kan worden.
@ 5.1.2e: kun jij ervoor zorgen dat deze versie ondertekend wordt zodra de leenovereenkomst als bijlage kan worden toegevoegd?

Mvg 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: maandag 4 oktober 2021 16:12
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Statenstuk lening MKB Fonds Drenthe

Collega's,

Hierbij mijn reactie.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Provincie Drenthe
Financiën, Planning en Control

T: (0592) 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: maandag 4 oktober 2021 15:17
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Statenstuk lening MKB Fonds Drenthe
Urgentie: Hoog

Dag 5.1.2e

Bijgaand de conceptbeschikking die 5.1.2e op route heeft gestuurd voor de besluitvorming in GS en PS inzake de lening MKB-fonds. De ondertekening/verzending van de beschikking wacht nog op de definitieve versie van de leenovereenkomst.

In deze versie van de beschikking staan nog een aantal opmerkingen. Ik weet niet of die opmerkingen en de laatste versie van de leenovereenkomst nog invloed hebben op de huidige tekst van de beschikking. Zouden jullie nog een laatste blik willen werpen op de tekst en waar nog suggestie voor aanpassingen willen doen? De datum voor retournering van de ondertekende leenovereenkomst wil ik sowieso wijzigen naar 15 november (1 november komt wat vroeg, nu de verzending van de beschikking op zich laat wachten).

Ik zie jullie reactie graag zsm tegemoet, alvast dank!

Mvg 5.1.2e
Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: maandag 16 augustus 2021 16:15
Aan: postbusGS-stukken < 5.1.2i @drenthe.nl>
CC: Henk Brink < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; Ria Lahuis < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; Ria 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: Statenstuk lening MKB Fonds Drenthe

Dag 5.1.2e en 5.1.2e,

In de bijlage het Statenstuk over de lening aan het MKB Fonds. De benodigde bijlagen zitten er ook bij.

Mochten jullie vragen hebben, dan ben ik uiteraard bereikbaar.

Groeten, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl
5.1.2e
0592 – 5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 9

Concept (ID 312820)

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 4

Concept van: ID 312809

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 16

5.1.1c

5.1.2b

5.1.2i

To: [redacted]@drenthe.nl]
Cc: [redacted]@drenthe.nl]; [redacted]@drenthe.nl]
From: [redacted]
Sent: Mon 11/1/2021 7:14:59 AM
Subject: RE: Beschikking MKB Fonds mag de deur uit
Received: Mon 11/1/2021 7:15:01 AM

Hoi [redacted],

[redacted]

Ik wacht de getekende overeenkomst af en zal ervoor zorgen dan het bedrag van 2,5 mln. op tijd wordt uitbetaald.

Gr. [redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 29 oktober 2021 11:25
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: FW: Beschikking MKB Fonds mag de deur uit

Hoi [redacted],

[redacted]

Even als reminder: als de leningovereenkomst op 9 november is ondertekend hebben we 5 dagen om het eerste voorschot (€2.500.000,--) te betalen. Zal ik jou een seintje geven? En uiteraard krijgt iedereen een kopie van de getekende overeenkomst van mij.

Groeten, [redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 29 oktober 2021 11:20
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Beschikking MKB Fonds mag de deur uit

Hoi [redacted],

We gaan de leenovereenkomst op 9 november aanstaande tekenen met een gezamenlijk tekenmoment. Daarom mag de beschikking nu alvast verstuurd worden. We hebben in overleg nog één zinnetje aangepast (zie bijlage, ik heb het geel gemaakt). Dan kun jij snel zien wat we aangepast hebben. Mag ik weer een kopie van de verzonden beschikking? Dankjewel en fijn weekend.

Groeten, [redacted]

[redacted]
provincie Drenthe
[redacted]@drenthe.nl
[redacted]
0592 – [redacted]
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Tue 11/2/2021 8:46:50 AM
Subject: RE: Opmerkingen lening overkomst MKBFD
Received: Tue 11/2/2021 8:46:52 AM

Thanks dat je nog even met 5.1.2e gebeld hebt. We wachten wel even af waar 5.1.2e mee komt.
Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: maandag 1 november 2021 16:26
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Opmerkingen lening overkomst MKBFD

Hoi 5.1.2e,
Ik heb ook even contact gehad met 5.1.2e en aangegeven dat alleen 5.1.2e aan hun accountant vraagt of het kan. M.i. kan het staatsteun technisch. De lening van IFNN hadden wij overigens niet in de boeken staan, omdat we die gelijk als last hadden genomen (IFNN kon trouwens ook voor 0 procent verstrekt worden, maar gaf binnen de NOM wel problemen begreep ik , maar dat is toen administratief wel opgelost, zonder rente te berekenen). Niet te groot maken is mijn advies.

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: maandag 1 november 2021 13:55
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: Fwd: Opmerkingen lening overkomst MKBFD

Ter info

Verstuurd vanaf mijn iPhone
Begin doorgestuurd bericht:

> **Van:** 5.1.2e @nom.nl>
> **Datum:** 1 november 2021 om 13:29:19 CET
> **Aan:** 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
> **Kopie:** 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
> **Onderwerp: RE: Opmerkingen lening overkomst MKBFD**
>
> ?
> Hoi 5.1.2e,
>
> In de bijlage de getekende leningsovereenkomst tussen EZK, de Provincies en het IFNN. Er was wel een lening verstrekt door o.a. Drenthe.
> Mogelijk zit er ruimte in het feit dat jullie 100% aandeelhouder zijn van het MKB Fonds Drenthe. Dit was in het geval van IFNN (100% dochter van de NOM) namelijk niet zo. De vraag ligt inmiddels bij Baker Tilly.

Groet, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: maandag 1 november 2021 13:06
Aan: 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
Onderwerp: RE: Opmerkingen lening overkomst MKBFD

Goedemiddag,

Ik heb zonet 5.1.2e even gesproken. De lening aan het IFNN is qua constructie vergelijkbaar met de lening een MKBFD die nu voor ligt. (de lening aan IFNN is echter in 2019 omgezet in EV, dus komt niet meer voor in de jaarrekening).

We hebben afgesproken dat we de vraag of dit zo mag gaan voorleggen aan onze accountants. NOM/MKBFD heeft een nieuwe accountant, en wie weet kijken die er weer anders tegenaan. Dat gebeurt wel eens meer. Ik ga hetzelfde doen, hiervoor heb ik morgenochtend 10.30 een afspraak staan.

Daarna maar even weer afstemmen en kijken wat er uit gekomen is.
Een marktconforme rente is niet wenselijk, een deel van de 10 mln zal dan gebruikt (moeten) worden om de rente aan de provincie te betalen en komt dan dus niet terecht bij het MKB.
Geen lening maar agio is wenselijk zoals al vaker gezegd, maar voor 10 mln was geen dekking binnen de provinciale begroting.

Wordt vervolgd dus.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Provincie Drenthe
Financiën, Planning en Control

T: (0592) 5.1.2e

Van: 5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: maandag 1 november 2021 12:38
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Opmerkingen lening overkomst MKBFD

Goedemiddag allen,

Bij de oprichting van het IFNN (2016/2017) zijn wij erachter gekomen dat het verstrekken van een renteloze lening niet is toegestaan. Marktconformiteit is hierbij een absolute voorwaarde.
Doordat we hier bij het IFNN te laat zijn achter gekomen, kwamen we in een ingewikkelde boekhoudkundige situatie. Hierbij moesten we:

1. De renteloze lening waarderen en extern laten toetsen, waarbij o.a de growth, discount rate en de gefinancierde ondernemingen (uit de € 10 miljoen) die langer dan 6 jaar bestaan dienen te worden bepaald.
2. Het verschil tussen de leningen en de waardering dient gepassiveerd te worden onder langlopende schulden en vrij te vallen t.b.v. de V&W over de periode dat de lening is verstrekt (cf leningsovk). Dit betreft de zogenoemde egalisatie exploitatiesubsidie.
3. Om de lening buiten het EV te houden dient er daarnaast ook nog een (nader te bepalen) fictieve rentelast als kosten in de V&W geboekt te worden.
4. Bovenstaande uitwerking komt elk jaar terug in de jaarrekening en moet hier nader toegelicht worden.

Ik denk dat we buiten bovenstaand proces moeten blijven. Hier kan ik 2 opties voor bedenken:

1. Storten als agio. Dit is veruit het eenvoudigst te verwerken en toe te lichten.
2. Een echte lening verstrekken tegen marktconforme rente en met een terugbetalingsverplichting.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: maandag 1 november 2021 08:56
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
Onderwerp: RE: Opmerkingen lening overkomst MKBFD

Och jee, dat had ik niet verwacht.. Laten we dat maar even goed uitzoeken dan.
En inderdaad horen we graag oplossingen. Als we er 1% van moeten maken kan dat ook, maar moeten we wel weer naar GS en PS (informeren)

Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: vrijdag 29 oktober 2021 15:36
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e @nom.nl>
Onderwerp: Opmerkingen lening overkomst MKBFD
Urgentie: Hoog

5.1.2e ,

Het is maar goed dat we vanochtend het woord accountant hebben laten vallen. Vanuit onze Finance&Operations afdeling gaan er allemaal alarmbellen rinkelen!
Het schijnt accountant-technisch namelijk niet/nauwelijks te kunnen om een lening van 0% te verstrekken/aanvaarden. We schijnen daarover met meerdere accountants al heftige discussies gehad te hebben.

@5.1.2e: kun jij uitleggen wat de issues zijn? En mocht je oplossingen hebben, dan houden we ons natuurlijk van harte aanbevolen. We willen namelijk op zeer korte termijn de aanvullende financiering van het MKBFD afronden.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e@nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

To: [redacted] ([redacted])'[redacted]@minezk.nl]; [redacted] [redacted]@provinciegroningen.nl]; [redacted] [redacted] [redacted] [redacted]@drenthe.nl]; [redacted] [redacted] '[redacted]@fryslan.frl]; [redacted] [redacted] [redacted]@fryslan.frl]
Cc: [redacted] ([redacted])'[redacted]@minezk.nl]
From: [redacted]
Sent: Wed 11/3/2021 2:34:30 PM
Subject: RE: PV Agiostorting
Received: Wed 11/3/2021 2:34:43 PM

Hi [redacted],

Je opmerkingen zijn gedeeld met de notaris. Ik verwacht dat ze het eerste punt wijzigt en dat ze over de andere punten (deze week) rechtstreeks contact met je opneemt.

Groet, [redacted]

Van: [redacted] ([redacted]) <[redacted]@minezk.nl>
Verzonden: woensdag 3 november 2021 15:25
Aan: [redacted]@nom.nl>; [redacted] <[redacted]@provinciegroningen.nl>; [redacted] [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>; [redacted] [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>; [redacted] [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>
CC: [redacted] ([redacted]) <[redacted]@minezk.nl>
Onderwerp: RE: PV Agiostorting

Hoi [redacted],

Ik heb de akte nogmaals doorgenomen en ben bezig met de voorbereiding van ons interne proces. Hierbij een aantal opmerkingen:

- In de begrippenlijst onder fondsversterking wordt er nog verwezen naar de brief. Graag verwijderen.
- Daarnaast mis ik een volmacht van de notaris voor het passeren van de akte. Wanneer wordt de volmacht aangeleverd?
- Wat betreft de procedure wordt er van de aandeelhouders gevraagd om de bedragen over te maken voordat de akte kan worden gepasseerd. Dat is geen probleem. Om de betaling op voorhand te kunnen doen heb ik een volmacht nodig waarin wordt gesteld dat de notaris alle besluiten voor ons neemt nadat er is betaald en een factuur van de notaris voor de betaling van het gevraagde bedrag. Kan dit worden geregeld?

Met vriendelijke groet,

[redacted] [redacted]
[redacted]
Directie Ondernemerschap

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | B – Noord 3
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
M [redacted]
E [redacted]@minezk.nl

Van: [redacted]@nom.nl>
Verzonden: vrijdag 29 oktober 2021 14:35
Aan: [redacted] ([redacted]) <[redacted]@minezk.nl>; [redacted] <[redacted]@provinciegroningen.nl>; [redacted] [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>; [redacted] [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>; [redacted] [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>
CC: [redacted] ([redacted]) <[redacted]@minezk.nl>
Onderwerp: RE: PV Agiostorting

Let op, in deze e-mail verzonden door [redacted]@nom.nl, zijn één of meerdere verdachte links gevonden die uit voorzorg aangepast zijn, zodat deze opnieuw gecontroleerd worden bij het aanklikken. Links kunnen misbruikt worden om malware op uw systeem te installeren. Klik alleen op nog aanwezige links als de e-mail afkomstig is van een door u vertrouwde afzender.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

2 - 10

Duplicaat (ID 310993)

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Thur 11/4/2021 2:57:27 PM
Subject: RE: PV Agiostorting
Received: Thur 11/4/2021 2:55:00 PM

Hoi 5.1.2e,
Het zal altijd lastig blijven m.i. Want welke lead geldt nu precies voor welk geld? Bovendien moet voor alle zaken de aandeelhoudersinstructie gevolgd worden. Volgens mij is het een goed idee/compromis om in de Ava de brief te agenderen. Voor mij is het iig wel redelijk duidelijk dat de NOM dit zelf kan inschatten en naar mijn idee is dat ook niet erg.

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 4 november 2021 13:49
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: PV Agiostorting

Hee 5.1.2e,
Niet heel spannend idd, maar wel slechte communicatie, want het klopt wat hieronder staat: het vraagpunt of in de PV verwezen kon worden naar een brief en die dan als bijlage toevoegen, zou nog aan de notaris worden voorgelegd. Toen het laatste concept kwam dacht ik dus -omdat het er nog steeds in stond- dat de notaris akkoord was. Maar kennelijk was dat niet zo.
Is het nu wel duidelijk genoeg waarvoor de gelden bestemd zijn?
Gr 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 4 november 2021 12:15
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: FW: PV Agiostorting

Hoi 5.1.2e,
Hierbij de laatste versie van het PV. Niet heel spannende wijziging m.i. Ik heb ook maar weer aangegeven dat Henk Brink tekent, 5.1.2e gaat regelen dat Henk Brink kan tekenen ☺

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1

9405 BJ Assen
5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: vrijdag 29 oktober 2021 14:35
Aan: 5.1.2e (5.1.2e)' < 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>
CC: 5.1.2e (5.1.2e)' < 5.1.2e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: PV Agiostorting

Goedemiddag allen,

Afgelopen woensdag contact gehad met 5.1.2e n.a.v. onderstaande mail. De juristen bij EZK vinden het lastig als er in de akte wordt verwezen naar de overeengekomen brief, omdat deze brief feitelijk geen juridische basis heeft.
Deze verwijzing heeft de notaris daarom verwijderd (zie bijgaande akte). Indien gewenst is het wellicht een idee om de brief op de AvA van 3 december te zetten en op deze manier de inhoud officieel vast te stellen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Van: 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e@minezk.nl>
Verzonden: maandag 25 oktober 2021 10:42
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>
Onderwerp: RE: PV Agiostorting

Beste 5.1.2e,

Mijn email was niet bedoeld om in twijfel te trekken of er op de juiste manier is gehandeld, maar simpelweg om na te gaan wat we nu precies hebben afgesproken. Er zijn veel wisselende gesprekken geweest of het toevoegen van de brief en de vorm en inhoud van de brief.

Ik herinner me dat er een brief aan EZK moest komen, omdat de brief eerder opgesteld enkel aan de provincies was gericht. Ik herinner me dat deze brief voor ons korter moest, omdat veel in de brief gebaseerd was op provinciaal beleid. Ik herinner me ook dat ik duidelijk heb gemaakt dat het voor EZK niet haalbaar was om naar deze brief te verwijzen in de akten. De brief heeft geen juridische status en is geen grondslag voor het besluit om het fonds van de NOM te versterken. Er kan ons inziens dan ook niet naar deze brief worden verwezen in een juridisch document. Ik herinner me ook dat deze lijn met de notaris zou worden besproken. Ik herinner me daarnaast dat het daarna opeens vakantie was en jouw collega de brief heeft afgemaakt en heeft opgestuurd met een handtekening van 5.1.2e.

Je ziet dat de lijn die ik hierboven beschrijf niet overeenkomt met de lijn in de akte. Om deze reden zou ik je willen vragen om antwoord te geven op mijn vragen eerder gesteld. In jouw mail hieronder zie ik de antwoorden niet terug.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
Directie Ondernemerschap

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | B – Noord 3
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
M 5.1.2e
E 5.1.2e@minezk.nl

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>
Verzonden: donderdag 21 oktober 2021 15:01
Aan: 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e@minezk.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e

< 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>
Onderwerp: RE: PV Agiostorting

Let op, in deze e-mail verzonden door 5.1.2e @nom.nl, zijn één of meerdere verdachte links gevonden die uit voorzorg aangepast zijn, zodat deze opnieuw gecontroleerd worden bij het aanklikken. Links kunnen misbruikt worden om malware op uw systeem te installeren. Klik alleen op nog aanwezige links als de e-mail afkomstig is van een door u vertrouwde afzender.

Indien dit niet het geval is dient u deze e-mail direct te verwijderen.

DICTU Servicedesk

Hoi 5.1.2e,

We hebben kort voor de zomer afgesproken dat de brief in een aangepaste (kortere versie) wordt toegevoegd aan de akte. Op jouw verzoek hebben we daarom ook 'Staatssecretaris Ministerie van EZK' in de aanhef meegenomen, omdat de brief eerder alleen aan de Provincies was gericht én het gedeelte over de uitvoeringskosten en de liquidatiebegroting verwijderd.

In de bijlage vind je een concept van 24 juni 2021, waarop door o.a. jullie juristenteam opmerkingen zijn gemaakt. Hier wordt op pagina 3 al gerefereerd aan de brief, waarbij de enige opmerking van 5.1.2e 5.1.2e is dat '*onder meer*' eruit moet.

Wat mij betreft is alles dus besproken en op een correcte manier afgehandeld.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W http://secure-web.cisco.com/1XBODHHRPXLMR-qchJMrWuMnaZCR7F5-x8m-pYhYBeAAFrRy7Tf50PZRJL2PovUCnuqnPae-YibLxwM4ejOEjC1NGjVOdN1fCaS2oZry8TIwA8c_bR7weON8r1CmJ3jK4yclVeeL2X0Ym9WGSLmtcG1EBaraqiumx32PhOzrrvkniLSPNKIlPa61al9I-1pAV9Ebz0so2IyuR6ZAaYnj35ncwYMhASMiSV3aevpq7TYNr1yxgnlJUwlMs5WQVg/http%3A%2F%2Fwww.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Van: 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>
Verzonden: donderdag 21 oktober 2021 14:36
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>
Onderwerp: RE: PV Agiostorting

Hoi 5.1.2e,

Ik weet niet of ik nu terugkom op een akkoord dat ik eerder heb gegeven, dat hoop ik niet. Ik zit met het volgende:

- Ik heb vanuit EZK volgens mij geen akkoord gegeven op het definitief maken van de brief. De brief is op 16 juli enkel ondertekend met ons gedeeld.
- Ik dacht dat meerdere juristen aan hadden gegeven dat het versturen van deze brief aan de aandeelhouders akkoord is. Echter dat het toevoegen van de brief aan de akte juridisch lastig ligt, omdat de brief enkel een verdieping is op het te nemen besluit en geen basis is voor het besluit.
- Ik meen ook dat de verwijzing naar de brief een gehele tijd uit de akte is geweest. Ik was in de veronderstelling dat deze verwijzing ook niet meer terug zou komen. Heb ik dat helemaal verkeerd onthouden?

Ik verneem graag!

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
Directie Ondernemerschap

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | B – Noord 3
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
M 5.1.2e
E 5.1.2e @minezk.nl

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: woensdag 20 oktober 2021 17:52
Aan: 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e <5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e , 5.1.2e <5.1.2e @fryslan.frl>
Onderwerp: RE: PV Agiostorting

Let op, in deze e-mail verzonden door 5.1.2e @nom.nl, zijn één of meerdere verdachte links gevonden die uit voorzorg aangepast zijn, zodat deze opnieuw gecontroleerd worden bij het aanklikken. Links kunnen misbruikt worden om malware op uw systeem te installeren. Klik alleen op nog aanwezige links als de e-mail afkomstig is van een door u vertrouwde afzender.

Indien dit niet het geval is dient u deze e-mail direct te verwijderen.

DICTU Servicedesk

Hoi 5.1.2e (en Provincies),

- Dat klopt. De volmacht ontvangen jullie van de notaris tezamen met de akte.
- Ik denk dat je de 16 juli in de akte hebt gelezen. Dit is de datum van de definitieve, samen overeengekomen, brief (zie bijlage).

Overigens hebben we inderdaad akkoord bereikt over de inhoud van de akte.

Uiterste betaaldatum gelden:
Zoals 5.1.2e reeds aan heeft gegeven is het niet verstandig om de akte te laten passeren aan het einde van december. Met de notaris heb ik daarom het volgende afgesproken:

- 15 december: uiterste datum storting van gelden op derdenrekening NOM.
- 16 december: passering akte bij de notaris.

Volgens mij moeten we dit met zijn allen kunnen redden. Uiteraard eerst akkoord van PS ☺.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W http://secure-web.cisco.com/1dQNPh6NUzW4B8TNmchcbD9d7u9xQyQPqX0tUR12mxENhp216DGCf_YpfdpCXIRWTFVAdV3voSH7SJDS31H8iDxRFaYUKwMdh0APCGJ5wn25-gK_tIux1z5VvXXzmd312mo0ij6Lf-YJw3YTg9aU36AZZUOV5xWhEIaDkOvBYOJcNJahFq7tWn9QY-WV647o1f8sxOIlZKkIBlS5wgpZYhep-eQa_fL65JlkGlkjBDwCce6_HZ-A/http%3A%2F%2Fwww.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

NOM

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Van: 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>
Verzonden: woensdag 20 oktober 2021 11:12
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>
Onderwerp: RE: PV Agiostorting

Hoi allen,

Ik heb nog een nabrander:

- Volgens onze jurist is er nog een volmacht nodig voor het passeren van de akten. @ 5.1.2e : kan jij dit nagaan bij de notaris?
- Daarnaast staat er weer in de brief een verwijzing naar het schrijven van 16 juli. Wat is dit precies?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
Directie Ondernemerschap

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | B – Noord 3
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
M 5.1.2e
E 5.1.2e @minezk.nl

Van: 5.1.2e (5.1.2e)
Verzonden: woensdag 20 oktober 2021 10:28
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>
Onderwerp: RE: PV Agiostorting

Hoi allen,

Is er al toegezegd dat dit de definitieve versie is van de akte?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
Directie Ondernemerschap

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | B – Noord 3
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
M 5.1.2e
E 5.1.2e @minezk.nl

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: vrijdag 1 oktober 2021 16:54
Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e . (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>
Onderwerp: PV Agiostorting

Goedemiddag allen,

De laatste opmerkingen op de akte zijn door Plas & Bossinade verwerkt. Graag verwijs ik jullie hiervoor naar bijgaande akte én de mail van 5.1.2e hieronder. Wat mij betreft moet dit de definitieve versie zijn.
@ 5.1.2e hoe kijk jij tegen de opmerking van 5.1.2e aan inzake de ondertekening via een volmacht?

5.1.2e stelt voor om de akte te laten passeren op 30 december. Wat mij betreft halen we dit verder naar voren. Wat is haalbaar en realistisch voor de Provincies na goedkeuring op 10 november?
EZK heeft aangegeven het liefst zo snel mogelijk te storten.

Groet, 5.1.2e

Van: mr. 5.1.2e) 5.1.2e | PlasBossinade Notarissen < 5.1.2e @pbnotarissen.nl>
Verzonden: vrijdag 1 oktober 2021 16:36
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
Onderwerp: RE: agiostorting NOM

Goedemiddag 5.1.2e,

Hartelijk dank voor jouw terugkoppeling.

In de bijlage een gewijzigd concept. De wijzigingen zijn zichtbaar in de tekst bijgehouden.

Ik heb de ondertekening door mevrouw Klijnsma eerst nog laten staan. Vraag van mijn zijde is namelijk of dit ook aan de orde is in het geval er sprake is van een ondertekening op basis van volmachten (het uitgangspunt van deze akte).

Verder is in de akte opgenomen dat de storting van alle gelden via onze derdengeldenrekening zal verlopen. Op het moment van het passeren van de akte dienen derhalve alle gelden zichtbaar op onze derdengeldenrekening aanwezig te zijn.
Vervolgens zal de eerstvolgende werkdag na de aktepassering door ons een narecherche gedaan moeten worden en vervolgens kunnen de gelden uitgeboekt worden naar NOM. Dit alles is beschreven onder het kopje: "uitvoering agiostorting. Kwijting."
Eerst is opgenomen dat iedere aandeelhouder de storting op onze derdengeldenrekening doet en vervolgens staat aan het slot van dat hoofdstuk dat de gelden aan de vennootschap overgemaakt zullen worden (dus van onze derdengeldenrekening).
In verband met de negatieve rente heeft het onze voorkeur om de gelden niet te lang op onze derdengeldenrekening aan te houden. Bovendien is het mijns inziens wenselijk dat de gelden ook in 2021 bij jullie op de rekening staan. Mijn voorstel zou dan zijn dat wij uiterlijk 30 december a.s. passeren, zodat de gelden 31 december uitgeboekt kunnen worden (uitgaande van een aktepassering op 30 december). Is dat akkoord?

Mocht jij vragen en/of opmerkingen hebben, laat het mij dan gerust weten.

Met vriendelijke groet,

mr. 5.1.2e **)** 5.1.2e
Kandidaat-notaris
(vestiging Groningen)

Woensdag afwezig

PlasBossinade Notarissen N.V.
T: +31(0 5.1.2e

www.plasbossinade.nl

Vestiging Groningen	Vestiging Haren	Vestiging Rotterdam
Postbus 1389	Postbus 36	Postbus 5292
9701 BJ Groningen	9750 AA Haren	3008 AG Rotterdam
Leonard Springerlaan 9C	Rijksstraatweg 217A	Wevershoekstraat 380
9727 KB Groningen	9752 CA Haren	3083 CZ Rotterdam
T: +31(0)50 5213999	T: +31(0)50 5345649	T: +31(0)10 2687111
E: groningen@pbnotarissen.nl	E: haren@pbnotarissen.nl	E: rotterdam@pbnotarissen.nl

maatregelen coronavirus

Om onze klanten en medewerkers te beschermen nemen wij maatregelen. In het kort:
- Contact gaat zo veel mogelijk via telefoon, mail en beeld. Noodzakelijke afspraken vinden plaats in grote ruimtes zodat fysiek ruime afstand bewaren mogelijk is.
- Indien u last heeft van klachten als verkoudheid, hoesten of koorts bezoek dan niet onze kantoren, maar neem telefonisch contact met ons op.
- Wij schudden geen handen.
- Voor meer informatie over ons beleid zie www.plasbossinade.nl/corona

Dit is een e-mailbericht afkomstig van PlasBossinade Notarissen N.V., tevens handelende onder de naam Notariaat Haren, statutair gevestigd te Groningen, ingeschreven in het Handelsregister onder nummer 01144563. Dit e-mailbericht, waaronder begrepen eventuele ingesloten bestanden, is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde en de inhoud ervan is strikt vertrouwelijk. Indien u dit e-mailbericht ontvangt, terwijl dat niet voor u bestemd is, of indien de inhoud van het e-mailbericht onduidelijk is, gelieve u direct contact op te nemen met de afzender. PlasBossinade Notarissen N.V. noch de afzender aanvaardt enige aansprakelijkheid voor de gevolgen van een verminkte weergave c.q. vertraagde of gebrekkige overbrenging c.q. ongeautoriseerd gebruik van het e-mailbericht. PlasBossinade Notarissen N.V. neemt redelijke maatregelen om te voorkomen dat middels dit e-mailbericht virussen worden overgebracht, maar

is niet aansprakelijk in het geval dit toch voorvalt. Alle werkzaamheden worden verricht uit hoofde van een overeenkomst van opdracht met PlasBossinade Notarissen N.V., waarop van toepassing zijn onze algemene voorwaarden, gedeponeerd bij de griffie van de Rechtbank Noord-Nederland, locatie Groningen, waarin onder meer een aansprakelijkheidsbeperking is opgenomen.

This e-mail message is sent by PlasBossinade Notarissen N.V., also trading under the name of Notariaat Haren, with its statutory seat in Groningen, registered in the Trade Registry under number 01144563. This e-mail message is intended for the addressee only and its contents are confidential. If you have received this message, while not being the addressee, or if you have received this message in error, please notify the sender immediately. PlasBossinade Notarissen N.V. nor the sender shall be liable for the consequences of mutilations and/or delayed or faulty transmision and/or unauthorized use of this e-mail message. PlasBossinade Notarissen N.V. takes reasonable precautions to prevent that together with this e-mail message any viruses are transmitted, but shall not be liable in case this might happen anyway. All activities shall be carried out under an assignment agreement with PlasBossinade Notarissen N.V., to which our general terms and conditions - including a liability limitation - as filed at the Office of the North-Netherlands, Court location Groningen, shall apply."

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.
Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.
Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

To: [redacted]
Cc: [redacted]
From: [redacted]
Sent: Thur 11/4/2021 3:20:59 PM
Subject: NV NOM Meerjarenplan 2022-2025
Received: Thur 11/4/2021 3:21:32 PM
MJP NOM 2022-2025v20211102 versie AvA.pdf

Beste Aandeelhouders,

Op 3 december staat de AvA van de NOM gepland. Tijdens deze vergadering leggen wij o.a. ons meerjarenplan 2022-2025 (incl. meerjarenbegroting) ter vaststelling voor.
In de bijlage vinden jullie alvast de definitieve versie van ons meerjarenplan. Hiermee willen we jullie voldoende ruimte geven om het plan te lezen en vragen/opmerkingen te plaatsen.
Graag wil ik er nog bij mij vermelden dat het plan op dit moment nog door een designer verder wordt opgemaakt.

De vragen/opmerkingen bespreken we bij voorkeur tijdens een vooroverleg. Ons Secretariaat gaat op korte termijn een poging wagen om iets in te plannen.
Mocht dit uiteindelijk niet lukken, dan zullen we een alternatief bedenken om de vragen/opmerkingen vooraf te bespreken i.p.v. tijdens de AvA zelf.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M [redacted]

E [redacted]@nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

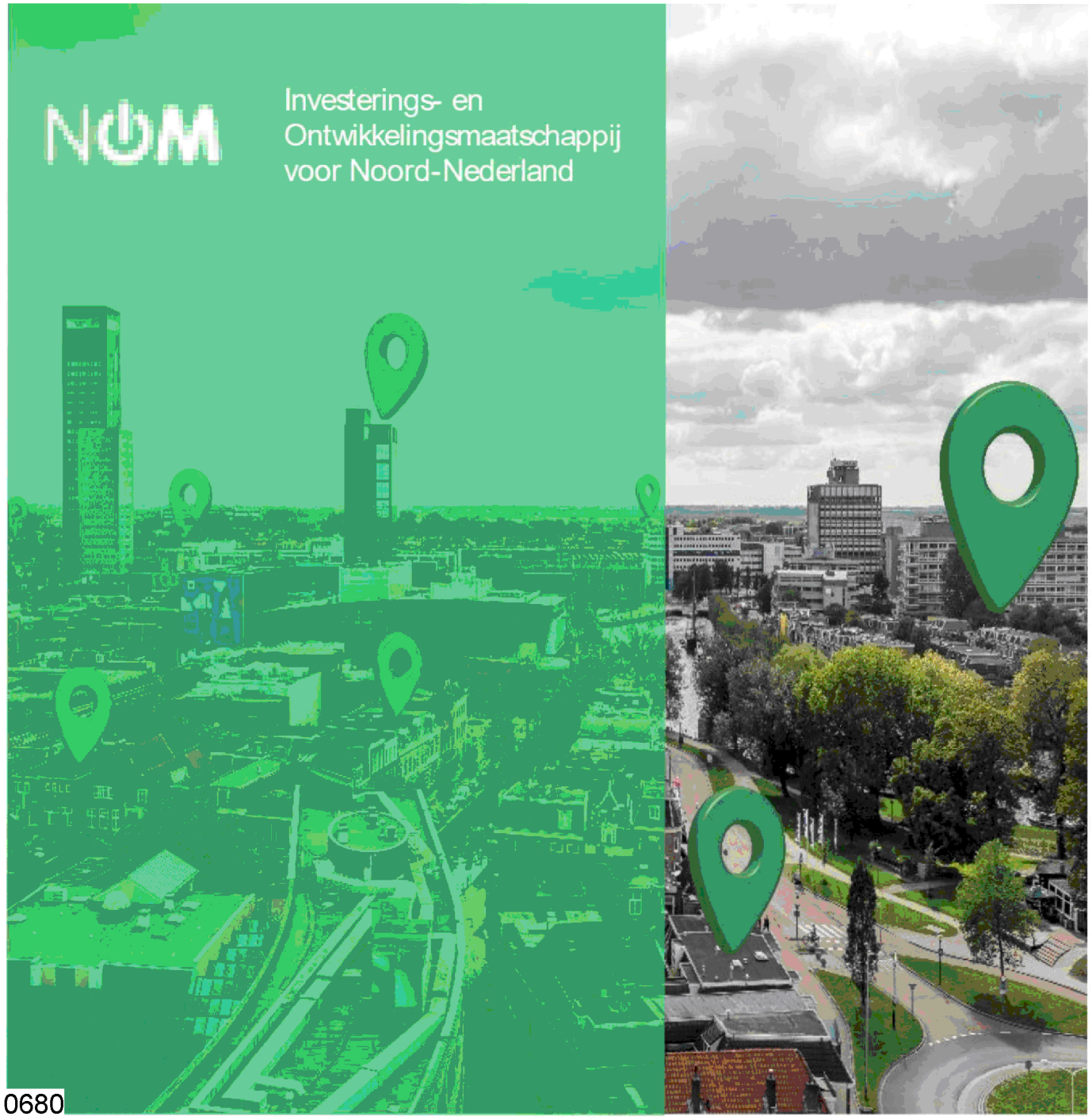
Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

MeerJarenPlan 2022 – 2025

Ter vaststelling

Aandeelhouders N.V. NOM

2 november 2021

Voor een Duurzamere, Gezondere en
Slimmere economie in Noord-Nederland

Groeien begint hier.

NOM

MEERJARENPLAN 2022 – 2025

Het lopende Meerjarenplan 2021 - 2024 is sterk gericht op groei. Het visie-document uit september 2020 geeft verdere richting aan deze groei.

In de huidige complexe externe omgeving met zoveel verschillende wensen van stakeholders en een versnipperd landschap van vele organisaties die zich met economische ontwikkeling bezighouden, zal de NOM de drie strategische voorwaarden (visie) van Integreren, Focusseren en Professionaliseren alleen kunnen verwezenlijken als het 'cement' van sectorspecialisatie ertussen gelegd wordt, met voldoende massa, vanuit één punt aangestuurd, door één leiderschapsteam.

Inhoudsopgave

Begrippenlijst 05

Management Summary 07

1. Vooraf 09

2. Een nieuwe realiteit 11

3. De innovatiekracht van Noord-Nederland 21

4. Hoofdpunten van het Strategisch Plan 23

5. Ontwikkelen 27

6. Investeren 47

7. Internationaliseren 63

Bijlagen

Bijlage 1 – Begroting 2022 - 2025 67

Bijlage 2 – Human Resources 69

Bijlage 3 – Projecten 79

Bijlage 4 - Planning en proces 83

Bijlage 5 – Strategische Actielijnen 85

Begrippenlijst

Beheer
Werkzaamheden die investment managers volgend op de financiering van een portfoliobedrijf verrichten met waarde-creatie als doel.

Bedrijvencluster
Een aantal bedrijven dat samenwerkt. Dat kan zijn op basis van sector, gebruikte technologie, vergelijkbare uitdagingen

Dark Fiber
Nog niet gebruikte capaciteit op glasvezel voor data

Dealflow
De hoeveelheid transacties die een investeringsmaatschappij in behandeling heeft. Er is sprake van voldoende dealflow wanneer de organisatie haar capaciteit volledig benut en zodoende de continuiteit van het fonds of de organisatie gegarandeerd is.

Due Diligence (DD)
Onderzoek en analyse als onderdeel van een investeringsaanvraag.

Ecosysteem
Een groep bedrijven en kennisinstellingen, soms aangevuld met overheidspartijen, die logisch past omdat partijen van elkaar afhankelijk zijn in hun ontwikkeling.

Exit
Verkoop van aandelen, aflossing van leningen en/of faillissement (einde van financieringsrelatie).

Fair Market Value
De volgens algemene waarderingsmethoden door de markt bepaalde (toekomstige) waarde van een onderneming of een portfolio van ondernemingen.

Investor-readiness
Mate waarin een startup interessant genoeg is voor investeerders om in te stappen.

Maatschappelijke impact
De mate waarin een programma, project of investering bijdraagt aan andere dan puur financiële doelen. Voorbeelden zijn emissiereductie, verhoogde diversiteit, verminderd grondstoffengebruik.

Market-readiness
Mate waarin een startup gereed is om de markt te betreden.

Mijlpalen (milestones)
Doelstellingen die gerealiseerd moeten worden om een volgende uitbetaling te triggeren.

Primaire proces
De kernactiviteiten van een investeringsproces (verwerving, beheer exit) gericht op waardecreatie.

Proof of Concept
Een methode om de praktische haalbaarheid van een product / dienst aan te tonen.

Scale-up
Een jonge onderneming die na de eerste fase van productontwikkeling en marktbewerking snelle groei laat zien.

Startup
Een beginnende onderneming die bezig is met het ontwikkelen en marktrijp maken van een product.

TRL
Technology Readiness Level – dit geeft aan in welke fase in de onderneming zich bevindt in het ontwikkelen en naar de markt brengen van haar product (i.h.a. van fase 1-9).

Verwerving
Het kwalificeren van een investeringsaanvraag in al haar aspecten (kwaliteit product, technologie, management team, marktvraag enz.) inclusief de onderhandelingen over de (toekomstige) waarde van de onderneming.

Vroegefasefinanciering (VFF)
Het verstrekken van kapitaal met een hoog risicoprofiel (in veelal kleinere bedragen) aan startups en scale-ups zodat zij sneller hun producten en diensten kunnen ontwikkelen en op de markt brengen.

0680 315454

MANAGEMENT SUMMARY

Management Summary

Het jaar 2021 was een uitzonderlijk jaar met een historisch hoog resultaat. Dat in combinatie met de versterking van de fondsmiddelen om ons uit de coronacrisis te investeren, creëert een nieuwe realiteit.

Eén visie

Onze professionals werken vanuit één visie aan een duurzame, gezonde en slimme economie voor Noord-Nederland. We richten ons daarbij op de sectoren waar Noord-Nederland goed in is. Trots en transparant delen we onze resultaten o.a via de Kracht van het Noorden en TopDutch. Onze leidinggevenden werken conform het HR-jaarplan waarin strategische personeelsplanning en het hybride werken belangrijke thema's zijn.

Ontwikkelen en acquireren

We gaan in de planperiode vier ecosystemen, in verschillende fasen van ontwikkeling, verder uitbouwen: 1. Chemport Europe: Groene Chemie, een overkoepelend programma met als kern de vergroening van de chemische industrie in Noord-Nederland; 2. Smart Industry Hub: met als doel een belangrijk deel van het Noord-Nederlandse MKB slimmer te laten werken; 3. Fascinating: AgriFood & Health, een programma in ontwikkeling en gericht op het verduurzamen van de voedselketen (van het land tot aan eindproduct) en het produceren van gezonde voeding. 4. Voor het vierde programma wordt momenteel een aantal onderwerpen nader onderzocht.

Investeren

Voor onze Investeringsactiviteiten ligt door de toegenomen fondsmiddelen de focus voor 2022 – 2025 op verwerving: vergroten, versnellen en verbeteren van de dealflow. We richten ons daarbij niet alleen op de winnaars in de portfolio, maar gaan ook actief producten op de markt brengen voor vroege-fasefinanciering in de focussectoren om de innovatie in de regio verder aan te jagen. Ten slotte willen wij d.m.v. fondsinvesteringen gespecialiseerde kennis en netwerken van marktfondsen aan ons binden en beter benutten voor Noord-Nederland. We doen dit door schaalgrootte te creëren in de investment teams en deze sectorgewijs te laten opereren.

Prognose (resultaten)

Voor de komende jaren verwachten we lichte positieve jaren en een enkel licht negatief jaar.

1. VOORAF

Vooraf

Covid-19 heeft in 2020 de economie in de wereld en in Noord-Nederland enorm geraakt en structureel gewijzigd. Daarvoor zijn nationale crisismaatregelen genomen. Er zijn Europese, nationale en regionale herstelfondsen in de maak die beogen de economie in Europa wendbaar te maken dan wel te houden. Noord-Nederland moet daar optimaal gebruik van maken.

Kansen door de economische transities op het gebied van circulariteit, duurzaamheid, energietransitie, gezonder leven en digitalisering van de industrie zijn er ook. De Europese fondsen, zoals het Just Transition Fund, kunnen daarvoor worden ingezet.

In de portefeuille van de NOM heeft een aantal bedrijven het moeilijk. Maar er zijn er ook een paar die nieuwe investeerders hebben aangetrokken om verder te groeien. Hierdoor heeft de NOM een aantal fraai exits kunnen realiseren en de waardecreatie in de portfolio verder inhoud gegeven. [redacted] zijn hier mooie voorbeelden van.

We zullen het toegenomen fondsvermogen van de NOM en ons deel van de honderden miljoenen Euro's aan subsidies gericht gaan inzetten voor de grote economische transities in Noord-Nederland.

Dat betekent dat de NOM de komende jaren het verschil wil gaan maken voor haar stakeholders in Noord-Nederland. We hebben de ambitie en de middelen om de komende jaren stevig te investeren in startups, scale-ups en het innovatieve MKB. Door intensief samen te werken in de regio en daarbuiten en door in al onze ontwikkel- en investeringsactiviteiten vanaf de start meerwaarde te creëren. En door samen te werken in de ecosystemen die de bodem leggen onder de grote transities.

0680 315454

2. EEN NIEUWE REALITEIT

Een nieuwe realiteit

Om de 4 á 5 jaar maakt de NOM een nieuw plan voor de middellange termijn, dat jaarlijks een update krijgt op basis van nieuwe inzichten. Dat plan is niet alleen intern belangrijk, het dient ook als basis voor de afspraken met de aandeelhouders in hun hoedanigheid als opdrachtgevers. Het vorige vierjarenplan begon in 2016, ook het jaar waarin de drie noordelijke provincies een 50% belang verworven in de NOM. In 2019 liep dit af en is het lopende plan met een jaar verlengd.

In datzelfde jaar 2019 hebben de aandeelhouders van de NOM gezamenlijk een Strategisch Kader geschreven, waarbinnen de NOM met haar nieuwe strategie kan opereren. Dit Kader is belangrijke input voor het vierjarenplan. Ook de RIS3 voor de periode 2021-2027 en de beleidsdocumenten van de provincies zijn als leidraad voor de strategische keuzes gebruikt.

Aan het begin van 2020 heeft de directie besloten om bij het opstellen van een nieuwe strategie zich te laten begeleiden door adviesbureau Roland Berger. Dat heeft ertoe geleid dat er vlak voor de zomer een strategiedocument het levenslicht zag, dat met medewerkers en stakeholders is gedeeld. Drie belangrijke steekwoorden uit die strategie zijn:

- Integreren: de NOM gaat integraal ontwikkelen rondom een aantal programma's. Dat betekent dat alle disciplines van de NOM daarbij betrokken zijn. Deze beweging was al in gang gezet en wordt versterkt doorgevoerd.
- Focusseren: we gaan niet alles doen, we gaan keuzes maken. Dat betekent in praktijk dat we ons concentreren op 4 grote programma's binnen de transities Duurzamer, Gezonder en Slimmer.
- Professionaliseren: we gaan loslaten door binnen de programma's door te ontwikkelen en het management aan anderen over te laten, door ook bij onze participaties gerichter naar mogelijke exits te kijken en de adviserende en coördinerende rol in het verkrijgen van financiering (naast het verstrekken daarvan) verder uit te bouwen.

0680 315454

Van strategie naar operationeel in 4 jaar

Mijlpalen per jaar

2022

- Alle werknemers hebben persoonlijke doelstellingen
- Sectorteams geformeerd met eigen doelstellingen, KPI's en jaarplan
- Ontwikkeling van één nieuw innovatieprogramma
- Interne processen aan laten sluiten op Impact Reporting
- Nieuw waardecreatiemodel in samenspraak met stakeholders
- Data- en Cybersecurity Awareness programma onder werknemers uitvoeren
- Korte termijn doelstellingen MJP gerealiseerd
- Samenwerking ROM's met 5 nationale programmamanagers

2023

- Alle werknemers hebben een persoonlijk ontwikkelplan.
- Ontwikkeling van één nieuw innovatieprogramma
- Meetbare KPI's op impact formuleren
- Volledige overstap op Microsoft 365
- Strategische personeelsplanning als ongoing proces
- Nieuwe ICT infrastructuur ROM's

2024

- Ontwikkeling van één nieuw innovatieprogramma
- 50 jaar NOM
- Huurcontract loopt af (oktober 2024)
- Nieuwe aanbesteding accountant voor boekjaren 2025 t/m 2028

2025

- Ontwikkeling van één nieuw innovatieprogramma
- Middelen fondsversterking volledig ingezet

Deze strategie is de basis van ons vierjarenplan en van de keuzes die we daarin maken. Deze keuzes monden uiteindelijk uit in doelstellingen en een meerjarenbegroting. Het gedeelte daarvan dat betrekking heeft op investeren, financieren we vanuit de opbrengsten van onze investeringsportefeuille. De overige activiteiten worden betaald uit de subsidies van onze aandeelhouders in hun rol als opdrachtgever.

Ieder jaar maken we een vertaling van het meerjarenplan naar een jaarplan, met daarin ook onze doelstellingen voor het betreffende jaar, waarin ook gewijzigde inzichten en nieuwe ontwikkelingen worden meegenomen. De COVID-19-pandemie en daaruit voortkomendeovefbruggings- en herstelmiddelen hebben uiteraard een ongekende impact gehad op onze activiteiten.

2.1. Missie en visie van de NOM

Onze missie: 'de economische structuur in Noord-Nederland duurzaam te versterken'.

NOM draagt hieraan bij als dé zelfbewuste verbindende partij voor (boven)regionale relaties, gericht op economische structuurversterking door ondernemers te helpen bij de vestiging, ontwikkeling en financiering van hun ondernemingen.

NOM heeft drie strategische doelstellingen:

1. Focus op grote maatschappelijke thema's 'Duurzamer, Slimmer en Gezonder
2. Duurzame impact voor alle stakeholders in Noord-Nederland door beleidsvoornemens voor deze thema's te concretiseren, financieringsactiviteiten voor het MKB verder uit te breiden, bedrijvigheid, banengroei en duurzaamheid blijvend te stimuleren en de aantrekkingskracht voor nieuwe vestigers te vergroten.
3. Een platte, wendbare organisatie en een ondernemende bedrijfscultuur met zelfstandige teams van competente professionals, en een overzichtelijke fondsenstructuur.

De regionale ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) in Nederland zijn internationaal gezien uniek vanwege het uitvoeren van drie kerntaken binnen één organisatie:

- ontwikkelen en versterken van regionale bedrijvenclusters en kennisnetwerken (ecosystemen);
- ondersteunen van bedrijven bij het opstellen van een sluitende business cases en het optreden als 'durf-investeerder';
- stimuleren van groei door het aantrekken van buitenlandse (en bovenregionale) bedrijven, het ondersteunen van de uitbreiding van deze bedrijven en het aanjagen van internationale handel.

2.2. Belangrijke trends

Voor de NOM is een aantal trends en transities voor de komende jaren van uitermate groot belang:

1. Klimaattransitie
2. Energietransitie
3. Het toenemend belang van gezondheid en e-health, biopharma en de verschuiving van curatieve naar preventieve gezondheidszorg
4. De groeiende regierol van nationale en internationale overheden in de economische ontwikkeling en een landelijk dekkend netwerk van ROM's
5. Digitalisering, robotisering, IoT en AI in alle sectoren en als gevolg daarvan de kwetsbaarheid zonder cybersecurity. Daarnaast leidt dit tot een rebalancing van productie. Automatisering/AI kunnen de arbeidskosten verlagen en bieden ook veel nieuwe kansen;
6. Flexibilisering van de arbeid en de impact hiervan op maatschappelijke KPI's als werkgelegenheid. De toekomst van arbeid en mobiliteit is dramatisch veranderd en dit vraagt om andere vaardigheden. Zo kan e-health tot een 30% reductie in health-care bezoeken en mobiliteit zorgen;
7. Toenemende afhankelijkheid van en problemen in de supply chains leiden tot productie en sourcing dichter-bij-huis. Kwetsbaarheden in lange complexe supply chains kwamen aan het licht, tekorten aan kritische componenten zoals chips leggen de auto-en e-bike-industrie lam;
8. Toenemende discussie over het belang van distributiecentra en data-centres en met name over de negatieve gevolgen daarvan
9. Toenemende tekorten aan grondstoffen en de belasting voor de aarde leiden tot circulair denken;
10. Toenemende tekort aan talent: gekwalificeerde arbeidskrachten worden schaars en duur, efficiënter werken wordt steeds belangrijker.
11. Alle transities en trends zijn groen van kleur!

Bedrijven moeten hierop snel kunnen inspelen met kerncompetenties als innoveren in producten en verdienmodellen, flexibiliteit, internationalisering en samenwerking. Tevens moeten ze meer aandacht hebben voor hun positie in de keten en innovaties stimuleren of adopteren vanuit een ketenbenadering.
In 2021 werden we wereldwijd geconfronteerd met grote natuurbranden, overstromingen (ook in eigen land) en gasprijzen die snel naar recordhoogte stegen. De effecten hiervan leiden tot financiële onzekerheid, ook in de NOM-portefeuille.

0680 315454

2.3. Samenhang

Omdat er in het Strategisch Plan één visie voor de NOM is neergelegd, speelt integratie tussen de diverse bedrijfsonderdelen een grote rol. We zien steeds vaker dat acquisitie en investeren samengaan. Een te acquireren partij vraagt vaak ook om regionaal (financieel) commitment. Dat heeft invloed op het werk van de Investeringscommissie (IC). Dit onderwerp wordt regelmatig besproken tussen directie en IC.

2.4. Samenwerking tussen ROM's

In de afgelopen twee jaar is er een versterkte vorm van samenwerking tussen de ROM's onderling en tussen de gezamenlijke ROM's en het Ministerie van EZK tot stand gekomen. De samen met Techleap en InvestNL opgezette CoronaOverbruggingsLening (COL) is daar een goed voorbeeld van. De NOM verrichtte de backoffice voor deze regeling. Inmiddels heeft iedere ROM eigen leningenspecialisten voor het beheer.
Ook in de gezamenlijke positionering zijn goede stappen gezet met onder andere gezamenlijke webinars voor onze stakeholders. De NOM heeft twee webinars voor haar rekening genomen.
De professionalisering van de eigen ICT omgeving staat bij alle ROM's op de agenda. Het doel is kwaliteitsverbetering van de leads en het versnellen van de interne processen en Dit zal in de planperiode leiden tot extra investeringen.
Momenteel wordt gewerkt aan een vijftal thema's die voor heel Nederland relevant zijn en die regionaal aangescherpt en uitgewerkt kunnen worden. We zijn met EZK in gesprek over de inhoudelijke invulling en financiering van de programma's die geleid gaan worden door programmamanagers. Het is daarbij niet de bedoeling dat er een landelijke ROM-organisatie komt.

2.5. Communicatie

In al onze communicatie-activiteiten werken wij volgens vier basisprincipes:

- De ondernemer staat centraal
- We zijn een betrouwbare en onafhankelijke partner voor ondernemers
- We bieden maatwerk om ondernemers te laten groeien
- We delen kennis & competenties

2.5.1. De pitch van de NOM

De NOM is een ontwikkelings- en investeringsmaatschappij die advies op maat en diverse financieringsmogelijkheden biedt aan innovatieve ondernemers die willen groeien of zich willen vestigen in Noord-Nederland. Wij helpen ondernemers verder met geld, connecties en

kennis. Onze diensten zijn onafhankelijk, laagdrempelig en creatief en dragen bij aan de groei van ondernemers en daarmee aan de noordelijke economie. Dor onze deelname aan #FundRight wil de NOM betere toegang tot financiering en kansen voor vrouwelijke ondernemers stimuleren.

2.5.2. De positionering van de NOM

De NOM is de betrouwbare, dynamische en competente partner voor ondernemers in Noord-Nederland die adviestrajecten op maat en diverse financieringsmogelijkheden biedt.

2.5.3. Communicatiemiddelen en actielijnen

Voor de periode 2022-2025 hebben we twee actielijnen geformuleerd:

- We gaan de communicatie over de NOM en onze activiteiten met al onze externe stakeholders versterken. Ook gaan we communiceren over de randvoorwaarden die nodig zijn om de economie van Noord-Nederland structureel te versterken. Deze randvoorwaarden zijn opgenomen op www.krachtvanhetnoorden.nl.
- We gaan de communicatie over Noord-Nederland verder invullen via de TopDutch campagnes (bij een akkoord vanuit de provincies). Daarnaast versterken we de relatie met het NFIA door regelmatig contact met de buitenkantoren, up-to-date proposities in Achilles (datanetwerk NFIA) en veel aandacht voor accountmanagement.

Bekendheid met de NOM en begrip van de propositie van de NOM zijn belangrijk voor ons succes. In oktober 2020 is een tevredenheidsonderzoek uitgevoerd waarbij 79% van de respondenten aangaf een gunstig tot zeer gunstig beeld te hebben van de NOM. Het is onze ambitie om eind 2024:

- Ondernemers bekend te laten zijn met minimaal drie diensten van de NOM;
- De bekendheid met onze volledige propositie te verbreden.

Om gezien te worden als leidende organisatie op het gebied van innovatie en economische versterking in Noord-Nederland zetten we in op kennisdeling '(thought-leadership'):

- minimaal 1x per maand publiceren wij een artikel;
- minimaal 3x per maand hebben Nommers zitting in jury's of delen zij expertise op verzoek van samenwerkingspartners;
- 1x per maand streamen wij een podcast;
- 1x per maand organiseren wij een webinar of leveren we een inhoudelijke bijdrage aan een webinar van één van onze samenwerkingspartners.

0680 315454

Leadgeneratie wordt versterkt door campagnes gericht op de vragen en behoeftes van ondernemers in alle fasen van hun ondernemerschap. De campagnes sluiten aan op de leadgeneratieprocessen binnen de NOM met als doel de conversie te verhogen.

Figuur 2. De recente Lead Generation-campagne

In 2024 bestaat de NOM 50 jaar. We zullen ons daarop voorbereiden door de geschiedenis van de NOM en de resultaten daarvan voor Noord-Nederland goed onder de aandacht te brengen door middel van diverse publicaties en events (bijvoorbeeld rondetafelgesprekken met aandeelhouders, commissarissen en andere stakeholders).

2.6. Belangrijke voorwaarden voor uitvoering

Om versterking van de economie in de regio mogelijk maken moeten ook de randvoorwaarden op orde zijn. We zien daar wel een aantal knelpunten

Ons doel is het realiseren van een robuuste economie in Noord-Nederland, resulterend in een hoog niveau van welzijn en duurzame werkgelegenheid. Er zijn verschillende belangrijke omgevingsfactoren waar de NOM geen directe invloed op heeft en die wij daarom regelmatig zullen agenderen:

1. De infrastructuur in de regio moet op orde zijn:
   - Voldoende aansluitcapaciteit voor nieuwe en bestaande bedrijven. Met name op het elektriciteitsnetwerk wordt dit steeds nijpender.
   - Dark Fiber capaciteit: voor een steeds slimmer wordende regio is het hebben van capaciteit op het internet en de beschikbaarheid daarvan in alle delen van de regio van levensbelang. Onderdeel daarvan is ook de uitrol van 5G.
   - Fysieke infrastructuur. De verbindingen over de weg binnen en de regio en naar andere delen van het land en Europa zijn in orde. Knelpunten zijn treinverbindingen met de Randstad en Duitsland. Daarvoor zijn er verschillende initiatieven in Noord-Nederland zoals, de Lelylijn, Wunderline en de verbetering van het spoor tussen Groningen en Zwolle

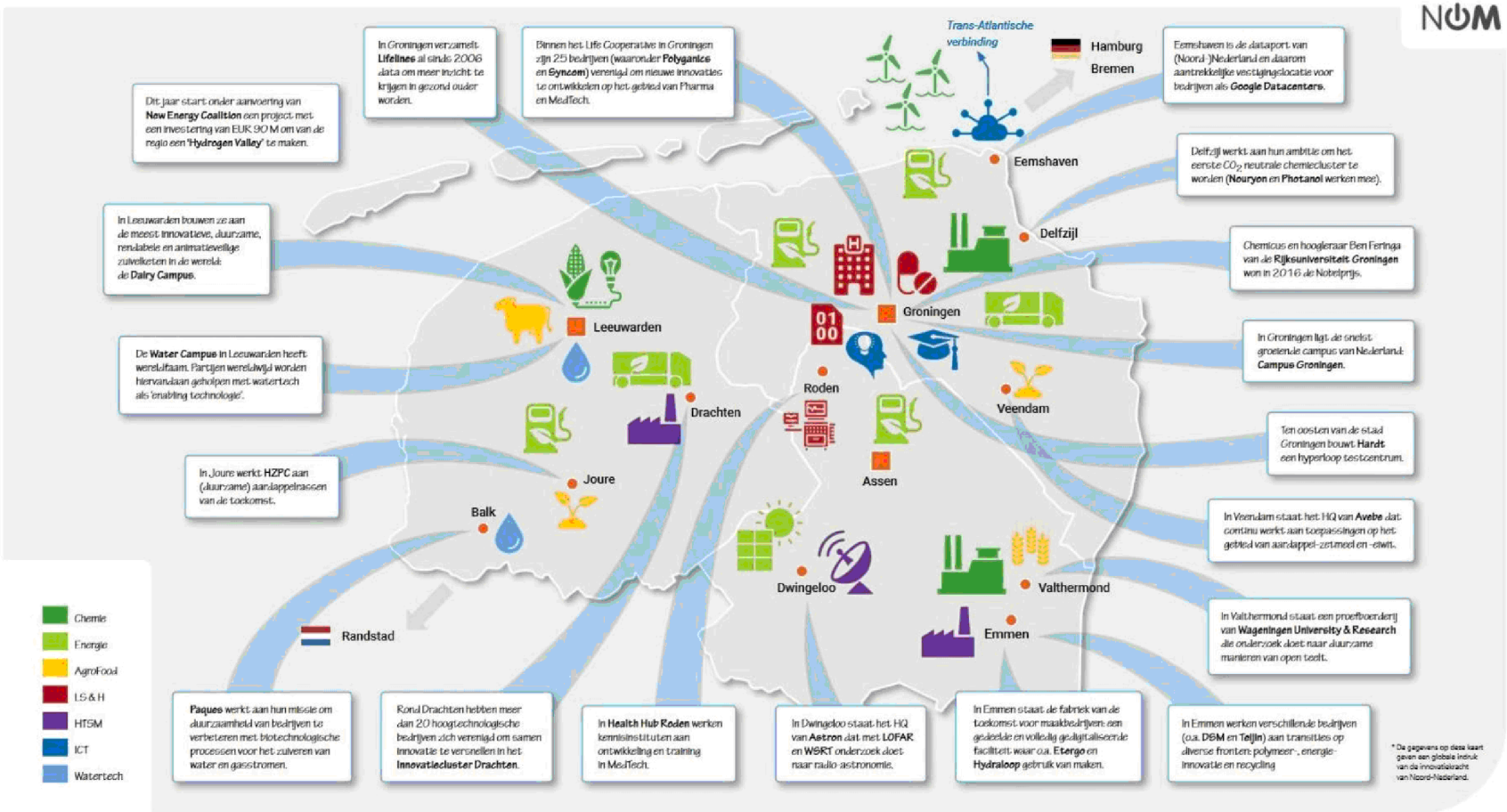
2. Locaties in de regio dienen in voldoende aantallen beschikbaar en op orde te zijn:
   - Een groot aantal bedrijventerreinen in Noord-Nederland is onvoldoende toekomstbestendig. Dit vraagt om additionele investeringen door de regio.
   - Het beschikbare aantal locaties voor het vestigen van (met name) grotere ondernemingen begint een knelpunt te worden. Ook dit vraagt actie van de regio.

3. Talent dient beschikbaar te zijn:
   - Belangrijk knelpunt is dat in een aantal belangrijke sectoren in Noord-Nederland zich een gebrek aan talent voordoet. Hierbij gaat het om alle opleidingsniveaus.

0680 315454

3. DE INNOVATIE-KRACHT VAN NOORD-NEDERLAND

De innovatiekracht van Noord-Nederland ligt in een aantal innovatieve sectoren met volop kansen voor economische ontwikkeling…

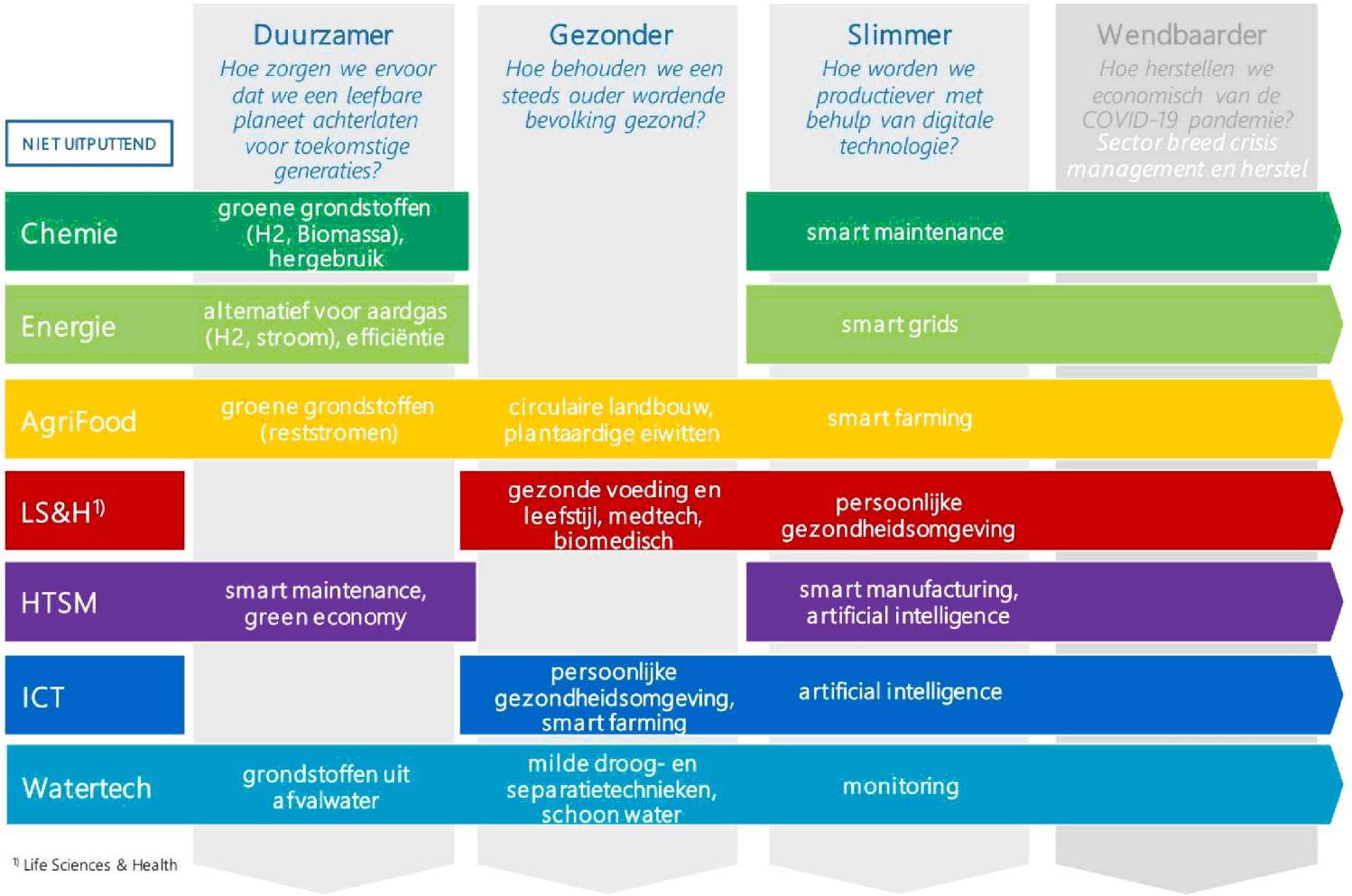
Figuur 3. De innovatiekracht van Noord-Nederland

4. HOOFDPUNTEN VAN HET STRATEGISCH PLAN

...en die van belang zijn voor grote mondiale maatschappelijke uitdagingen

De NOM gaat focus aanbrengen. We doen dat met programma's binnen drie grote transities, waarin Noord-Nederland een bijdrage kan leveren.

Daarnaast heeft de Covid-19-pandemie laten zien dat we wendbaar moeten en kunnen zijn.

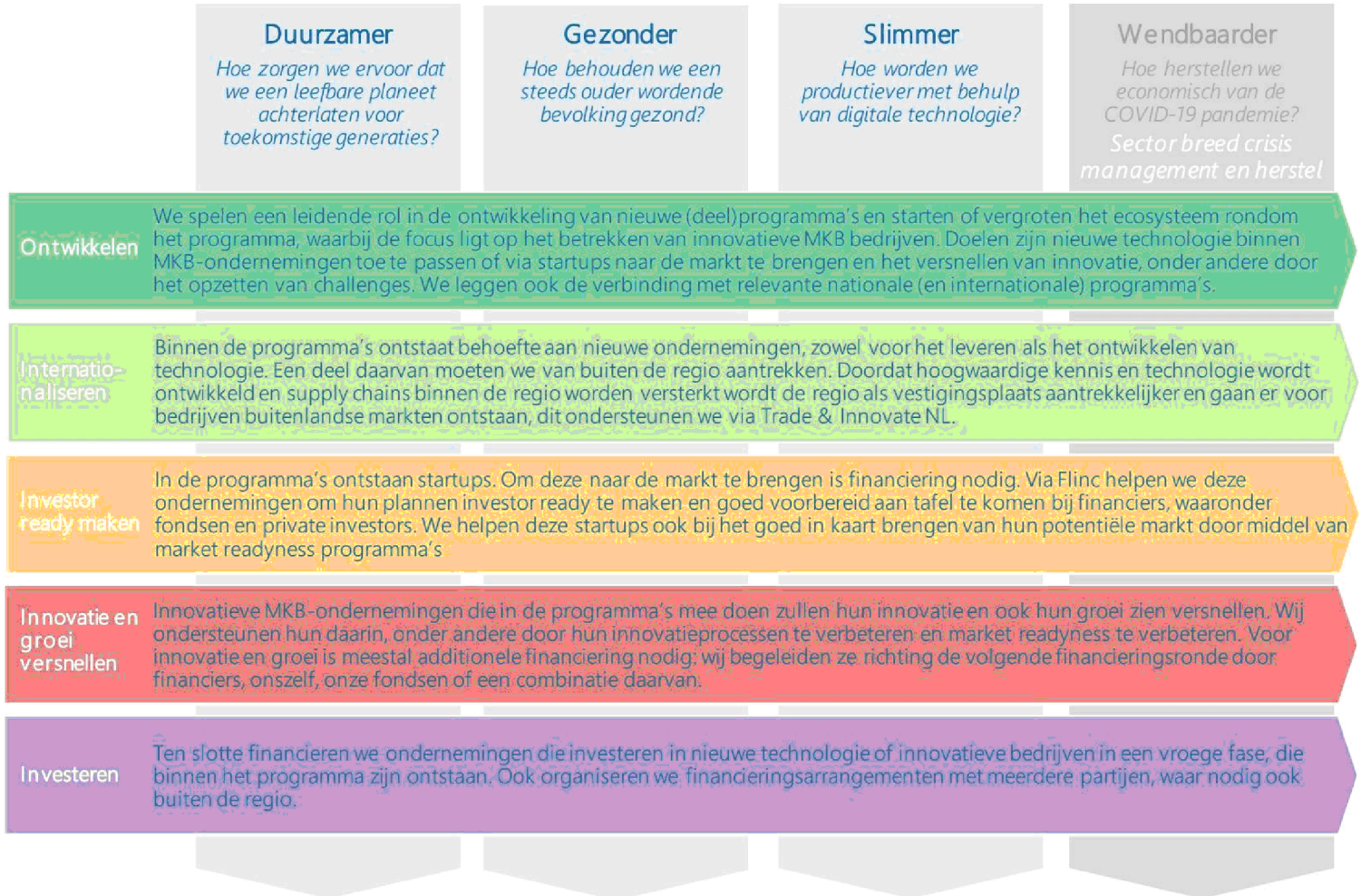

Figuur 4. Hoofdpunten van het Strategisch Plan

0680 315454

4.1. De rol van de NOM

De NOM hanteert een integrale aanpak in de programma's in Noord-Nederland die de drie transities ondersteunen

Figuur 6. De rol van de NOM

5. ONTWIKKELEN

Door de historie is het ontwikkelen van innovatieve ecosystemen in Noord-Nederland een versnipperd gebied. Voor energie en de energietransitie ligt dit bij de New Energy Coalition en voor watertechnologie bij de Wateralliantie. In de overige gebieden heeft de NOM een rol. Vanuit de beschikbare capaciteit kan de NOM aan maximaal vier programma's werken.

5.1.2e

Ecosysteemontwikkeling op 4 +1 gebieden

De NOM ontwikkelt langs de strategische lijnen Duurzamer, Gezonder en Slimmer. Daarbinnen moeten we keuzes maken, we hebben vanuit de beschikbare capaciteit ruimte om aan 4 ecosystemen, in verschillende fasen van ontwikkeling, te werken. Aan een aantal van deze programma's werken we al aan het begin van deze planperiode, daarnaast gaan we ook nieuwe ontwikkelen.

1. Chemport Europe: Groene Chemie. Een overkoepelend programma met als kern de vergroening van de chemische industrie in Noord Nederland. Dit programma heeft raakvlakken met meerdere sectoren buiten de chemie. Grondstoffen zullen deels door de Agrofood sector worden geleverd, deels ook door de Energiesector (H2). ICT en HTSM spelen een belangrijke rol in de procesbeheersing en smart maintenance en watertechnologie in bijvoorbeeld scheidingsprocessen en hergebruik van water.

2. Smart Industry Hub. Dit programma heeft tot doel een belangrijk deel van het Noordelijk MKB slimmer te laten werken. Primair gericht op de (High Tech) maakindustrie. Het programma heeft inmiddels ook vertakkingen naar Chemie en AgroFood (procesbeheersing en smart maintenance). Belangrijke technologie in dit programma is ICT. Vanuit het ecosysteem rondom dit programma wordt ook gewerkt aan een aanvraag voor de European Digital Innovation Hub en aan de Noordelijke bijdrage aan de Nederlandse AI-coalitie. Voor het verder ontwikkelen van de AI-Hub Noord Nederland is een REACT-EU aanvraag ingediend.

3. Fascinating: AgriFood & Health. Programma in ontwikkeling en gericht op het verduurzamen van de voedselketen (van het land tot aan eindproduct) en tegelijkertijd op het produceren van gezonde voeding. Naast de AgriFood en LS&H is er ook een belangrijke rol voor de Watertechnologiesector, omdat een belangrijk deel van de verduurzaming moet komen uit het verminderen van het energieverbruik (door slimme scheidingstechnologie) en de Energiesector. Ook hier speelt ICT een belangrijke rol in de procesbeheersing en smart maintenance.

0680 315454

4. Aan een vierde programma, naast deze drie bestaande, gaan we in 2022 en daarna werken. Dat kan een groot programma op een nieuw onderwerp binnen de 3 transities zijn. Het kunnen ook 1 of meerdere projecten zijn die als spinoff van bestaande programma's worden ontwikkeld. Mogelijke voorbeelden zijn:

   - Een consortium onder leiding van Witec in Stadskanaal en het UMCG voert op dit moment een project uit dat gericht is op 3D-printen van implantaten. Het is de moeite waard te onderzoeken of rondom dit initiatief een ecosysteem te ontwikkelen is dat nieuwe, hoogtechnologische medische technologie ontwikkelt en produceert. Op het gebied van Medische Technologie zijn we met andere ROM's nauw betrokken bij een aanvraag voor het Nationaal GroeiFonds.

   - Een onderdeel van het AgriFood & Health programma is het verminderen van het energieverbruik in het droogproces van de betrokken bedrijven (slimmer drogen). In Noord-Nederland, meer specifiek binnen de Water Alliantie, is er een aantal bedrijven dat daar technologie voor heeft ontwikkeld of daarmee bezig is. Dit lijkt voldoende potentie te hebben om een apart programma voor op te zetten, ook omdat de technologie wereldwijd inzetbaar is.

   - Een mogelijk volgende stap in het smart industry programma is de uitbreiding naar wat ook wel "Green economy" of industry 5.0 wordt genoemd. Daarin is het de bedoeling producten zo te ontwerpen dat ze makkelijk geproduceerd en ook makkelijk gerepareerd en hergebruikt kunnen worden. Kortom, de hele levenscyclus van een product wordt circulair. In dit kader zijn we actief betrokken bij de REACT-EU aanvraag "Noord Nederland verdient Circulair".

   - Een andere mogelijke volgende stap in Smart Industry is het opzetten van een programma voor het reshoren van productie.

   - In het verlengde van de European Digital Innovation Hub en de NL AI coalition is een verdere verdieping in IT technologie (zoals bijvoorbeeld Blockchain en de toepassing daarvan) een richting die we kunnen onderzoeken.

5. Er loopt nog een belangrijk vijfde programma in Noord Nederland: de Energietransitie. Daarin worden onder andere projecten als Hydrogen Valley en NorthH2 ontwikkeld. New Energy Coalition is verantwoordelijk voor de ecosysteemontwikkeling. Wij werken nauw samen met de New Energy Coalition om de andere 4 rollen in te vullen. De rolverdeling tussen de NOM en NEC is in onderstaande tabel globaal weergegeven

	NOM	NEC
Ecosysteem ontwikkelen	Chemie, HTSM, AgriFood/Health	Energietransitie (groene moleculen en systeemintegratie)
Internationaliseren	Acquireren van (buitenlandse) ondernemingen, export bevorderen	Bevorderen kennisdeling, innovatie en investeringen
Business Development	Versnellen van innovatie en groei van MKB ondernemingen.	Verwerven en uitvoeren van (EU) projecten en programma's
Investor en market ready maken	Startups en scale-ups klaar maken voor hun volgende investeringsronde.	
Investeren	Investeren in kansrijke ondernemingen.	Coalitie/ketenvorming voor toepassing kennis/innovaties
Human Capital	Data-vergaring en -analyse	Opzetten mbo, hbo, wo en post-wo scholingsprogramma's
(Regio)promotie	TopDutch en NOM-brand	Energie- en transitiekansen en NEC-brand
Doelregio	Provincies Drenthe, Fryslân, Groningen (SNN-regio)	SNN-regio + Noord-Holland Noord
Financiers	Drenthe, Fryslân, Groningen en het ministerie van EZK	Markt, overheid, kennis, projecten en diensten

5.2. Bestaande Programma's

De NOM is betrokken bij een aantal (kleinere) projecten dat al loopt. Deze betrokkenheid zal ook in 2022 en daarna worden voortgezet.

Met enige regelmaat wordt de NOM gevraagd een (operationele) bijdrage te leveren aan een project. Als dit projecten zijn die passen in de transities en onze bijdrage past in de diensten die we leveren zullen we daar in het algemeen aan meewerken. Voorbeelden van projecten waarin we op dit moment een bijdrage leveren zijn:

1. PGO Netwerk Noord. In dit project, dat uitgevoerd wordt door een consortium met onder andere Philips, de Friesland, Stichting Gerrit en het MCL, worden nieuwe diensten ontwikkeld die aansluiten bij een Persoonlijke GezondheidsOmgeving. In zo'n omgeving kan iedere burger zijn persoonlijke gezondheidsdata bewaren en delen met zorgverleners. Dat gaat van medische onderzoeksgegevens en röntgenfoto's tot informatie uit een sporthorloge. Het is de verwachting dat bestaande diensten en apps worden aangesloten en ook dat er partijen nieuwe producten gaan ontwikkelen. Flinc zal in dit programma kansrijke startups investeringsklaar maken en naar financiering begeleiden.

2. Medicijnresten uit Afvalwater. Dit is een project van HANNN waarin technologie wordt ontwikkeld om resten van geneesmiddelen uit afvalwater te halen. Daarmee wordt voorkomen dat deze in het oppervlaktewater komen, wat tot risico's voor de volksgezondheid kan leiden. Wij hebben hier een kleine adviserende rol, bijvoorbeeld om watertechnologie bedrijven bij het project te betrekken. Daarnaast zijn we betrokken bij een REACT-EU aanvraag voor het vervolg van dit programma.

5.3. Afspraken op korte termijn - in 2021/2022

Om op korte én lange termijn nog effectiever te kunnen werken, hebben we inmiddels al de volgende afspraken gemaakt of in voorbereiding:

1. We hebben binnen ontwikkelen en internationaliseren al langere tijd sectorspecialisatie aangebracht. Dit gaan we inbrengen in NOM-brede sectorteams. Deze teams zullen hun eigen doelstellingen gaan ontwikkelen voor ontwikkelen, investeren en internationaliseren.
2. Projectvoorstellen gaan veel meer beoordeeld worden op basis van de maatschappelijke impact, bijdrage aan transities, sectoren en ecosystemen.
3. Om onze impact te vergroten zullen we de samenwerking met eerstelijnsorganisaties (YbBusiness, IBDO, Grobusiness) en ook met SNN versterken. Dat moet leiden tot een vergroting van ons netwetk van innovatieve MKB-ondernemingen, scale-ups en startups. Concreet hebben we met SNN de afspraak gemaakt dat zij met ons contactgegevens delen van ondernemingen die aanspraak willen maken op een regeling, op basis van een opt-in van de ondernemer.
4. Investor en Market Readiness-programma's worden nu ook bij portfoliobedrijven uitgevoerd;
5. We zijn in gesprek met SNN en provincies over speciale investeringsvormen (deels achtergestelde lening, deels subsidie) om ondernemers die een eerste stap willen zetten richting Smart Industry en Circulaire economie daarvoor financiële ruimte te bieden.

0680 315454

5.3. Chemport Europe

Chemport Europe is het ecosysteem waarin ondernemingen, samen met kennisinstellingen en overheden bezig zijn om de chemische industrie te vergroenen en te transformeren. De ambitie is groene groei! De lange termijn doelstelling is om gezamenlijk te zorgen dat bedrijven:

1. maximaal (kosten)effectief en internationaal concurrerend zijn. Hiermee zorgen we ervoor dat de chemie behouden blijft voor Noord-Nederland
2. in 2050 volledig circulair en CO2 neutraal produceren. Hiermee zorgen we voor de benodigde bedrijfscontinuiteit en 'licence to operate'. Zon, wind, groene grondstoffen, ketensamenwerking en circulaire business modellen zijn onderdeel van de oplossing. Hiermee zijn we een aantrekkelijke vestigingslocatie. Noord-Nederland is al eeuwenlang sterk in landbouw en decennia in chemie. Deze twee werelden worden steeds meer met elkaar verbonden.
3. het komende decennium voldoende medewerkers met de juiste opleiding en competenties hebben én kunnen aantrekken. Deze banen in de procesindustrie zorgen voor een duidelijke regionale economische bijdrage. Medewerkers moeten hiervoor ervaren dat zij een positieve bijdrage leveren aan de maatschappelijke opdrachten waarvoor de industrie staat.
4. Innovaties realiseren. Hiermee zorgen we voor het instant houden van de concurrentiekracht van bedrijven. Bedrijven zijn onderdeel van een open-innovatie ecosysteem voor circulaire conversie van 'nonvirgin' grondstoffen en biogene (rest)stromen en geavanceerde fabricage- en verwerking. Zowel in Groningen als in Emmen en rondom het National Testcentrum Circulaire Polymeren in Heerenveen worden nieuwe technologieën ontwikkeld en ingezet om te komen tot een veel groter percentage hergebruik van kunststoffen dan nu het geval is.

De lopende programmaperiode van Chemport Europe is tot en met 2024 gefinancierd. De doelstellingen voor deze periode zijn als volgt geformuleerd.

Doelstellingen in aantallen (in de regio die directe versterking van de keten genereert)
- 500 directe duurzame arbeidsplaatsen
- 10 productievestigingen, waarmee € 1 miljard aan bedrijfsinvesteringen gegenereerd wordt en 40 hectare grond functioneel bestemd
- 1 multinational in de regio

Doelstellingen op inhoud
- Erkenning verkrijgen voor Chemport en de individuele clusters als koploper in Nederland en Europa
- Ontwikkeling van een regionale innovatieagenda voor de chemie met stevige inbreng van regionale bedrijven (incl. digitalisering)
- Opzetten van een regionaal fonds voor vergroening & cleantech en operationaliseren in samenwerking met Nederlandse of Europese partijen
- Samen met bedrijven locatie specifieke wensen met betrekking tot CO2 reductie realiseren;
- Bijdrage leveren aan uitvoering van Industrie Agenda Eemsdelta en Procesindustrie-Agenda Drenthe

Doelstellingen op infrastructuur
- Betere aansluiting op Nederlandse en Europese financieringsinstrumenten realiseren
- Een inhoudelijke bijdrage leveren aan plannen voor relevante verbindende fysieke infrastructuur

Doelstellingen op locaties

Groningen
- Innolab Agrifood, Innolab Chemie en Zernike Advanced Processing zijn gevuld;
- Pilot faciliteit operationeel te hebben als onderdeel van ontwikkelpijplijn;
- Fysieke infrastructuur aan te laten sluiten op nieuwe chemie (H2 backbone, industrie water, afvalwaterzuivering).

Fryslân
- Nationaal Testcentrum Circulaire Plastics in Heerenveen inzetten voor de verdere ontwikkeling van het hergebruik van kunststoffen

Drenthe
- Te komen tot een programmatische invulling van de Campus Emmen met onder meer studenten, bedrijven en nieuwe toepassingen;
- Te zorgen voor eenduidige propositie
- Uitbouwen positie op gebied van duurzame kunststoffen.

0680 315454

Onze rol in dit programma is:

- Verder ontwikkelen van het ecosysteem van Chemport Europe door MKB-ondernemingen aan het programma te verbinden.
- Ontwikkelen van proposities voor de acquisitie van nieuwe bedrijven (zowel Nederlands als buitenlands) die binnen dit ecosysteem passen en daar een sleutelrol in kunnen spelen.
- Acquisitie van bedrijven in dit ecosysteem
- Coördinatie tussen ondernemingen, kennisinstellingen en overheden.
- Verbinding zoeken en realiseren met andere programma's in Noord Nederland, bijvoorbeeld op het gebied van duurzame kunststoffen.
- Knelpunten signaleren en agenderen, zoals bijvoorbeeld het mogelijke tekort aan duurzaam opgewekte elektriciteit.
- Verder ontwikkelen van het programma naar de volgende fase.
- Verbinden van Chemport Europe aan vergelijkbare initiatieven in zuid- en west-Nederland. In samenwerking met andere ROM's wordt gewerkt aan 2 voorstellen voor het Nationaal GroeiFonds. (van Suiker naar Chemie en rondom polymeren en recycling)
- Investeren in innovatieve ondernemingen in dit ecosysteem.
- Investor Readiness en Market Readiness programma's
- Alle communicatie van en rondom Chemport Europe en het opzetten en uitvoeren van masterclasses, webinars en dergelijke.

Het netwerk groene chemie

5.4. Smart Industry

In de afgelopen jaren is door smart industry-projecten bij Fokker en Philips, en vervolgens door het programma Region of Smart Factories en het opzetten van Technologies Added, een netwerk van bedrijven, kennisinstellingen en koepelorganisaties ontstaan dat zich vol op het slimmer maken van de industrie in Noord-Nederland heeft gericht. Dit wordt de komende jaren versterkt door ervoor te zorgen dat:

1. door de Smart Industry Hub, de European Digital Innovation Hub en de Artificial Intelligence hub een belangrijk deel van de (MKB-) ondernemingen in Noord-Nederland een stap maakt op weg naar slimmer en duurzamer produceren.
2. in Noord-Nederland een robuust ecosysteem (kennisinstellingen, technologieleveranciers) ontwikkeld is, waarin de benodigde kennis is verankerd om het brede MKB stappen te laten zetten in digitalisering. Er is een cultuur van continue verbetering opgezet die leidt tot een versterking van de concurrentiepositie van bedrijven in Noord-Nederland
3. Industry 5.0 is opgezet, waarin het ook gaat over het ontwikkelen van circulaire bedrijfsprocessen. Industry 5.0 staat voor de combinatie van Smart Industry (slim produceren), circulariteit en groene chemie en is dé weg naar een duurzaam verdienmodel en een inclusieve arbeidsmarkt. Noord-Nederland heeft een unieke uitgangspositie om een van de koplopers te worden.
4. productie geregionaliseerd wordt. Producten voor de Europese markt worden in Europa gemaakt. Smart Industry zorgt voor een verlaging van de kostprijs van producten waardoor produceren in de regio weer attractief wordt.

1. Tot 2030 leiden deze programma's tot een investering van € 75 tot € 100 miljoen in onderzoek, innovatie en direct in ondernemingen, die hun processen slimmer gaan inrichten. In totaal zullen er tussen de 300 en 500 bedrijven bij betrokken zijn.

De doelstellingen van Smart Industry zijn voor de komende 4 jaar als volgt geformuleerd:

Doelstellingen in aantallen (in de regio die directe versterking van de keten genereert)
- 275 bedrijven die een Smart Industry Assessment doen, waarvan meer dan 150 vervolgstappen zetten.
- 2 nieuwe ondernemingen per jaar die hun productie onderbrengen bij Technologies Added

Doelstellingen op inhoud
- Zorgdragen voor de uitvoering en de uitbouw van de Smart Industry Hub.
- Samen met de RUG de lead nemen in het ontwikkelen van de European Digital Innovation Hub en de Artficial Intelligence Hub en daarbinnen een programma ontwikkelen voor Green Economy
- Ontwikkelen van een uitbreiding van de Smart Industry Hub naar Industry 5.0 via een programma vergelijkbaar met Region of Smart Factories. Daarin zal een grote focus worden gelegd op circulaire businessmodellen.
- Opzetten van een reshoring programma
- Propositie maken voor het acquireren van maakindustrie.

Doelstellingen op infrastructuur
- Betere aansluiting op Nederlandse en Europese financieringsinstrumenten realiseren;
- Uitbreiding van Technologies Added en uitrol van het Shared Smart Factory concept in Groningen en Friesland

Doelstellingen op locaties

Groningen
- Innolab Engineering is gevuld
- Skillslab Smart met focus op artificial intelligence draait op volle toeren

Fryslân
- Shared Facilities Center van het InnovatieCluster Drachten is doorontwikkeld tot breed Skillslab met focus op 'smart products'
- Er staat een nieuwe faciliteit voor shared manufacturing rondom onder andere agrifood en watertechnologie

Drenthe
- Technologies Added heeft 2 nieuwe partners per jaar binnengehaald.
- Smart Industry onderdeel van de nieuwe Campus Emmen
- Er staat een multi-nodaal Skillslab met focus op smart manufacturing

NOM Groeien begint hier.

Onze rol in dit programma is:

- Verder ontwikkelen van het ecosysteem van Smart Industry door MKB-ondernemingen aan het programma te verbinden.
- Acquisitie van bedrijven in dit ecosysteem, met name rondom Technologies Added
- Coördinatie tussen ondernemingen, kennisinstellingen en overheden.
- Verbinding zoeken en realiseren met andere programma's in Noord Nederland.
- Verder ontwikkelen van het programma naar de volgende fase (European Digital Innovation Hub, AI-coalitie Noord Nederland)
- Verbinden van de Smart Industry Hub en de AI-hub Noord Nederland aan vergelijkbare initiatieven in andere delen van Nederland. In samenwerking met andere ROM's wordt gewerkt aan 2 voorstellen voor het Nationaal GroeiFonds. (NxtGen Hightech en AI)
- Investeren in innovatieve ondernemingen in dit ecosysteem.
- Investor Readiness en Market Readiness programma's
- Alle communicatie van en rondom Smart Industry en het opzetten en uitvoeren van masterclasses, webinars en dergelijke.

Het partnernetwerk van Smart Industry

5.5. AgriFood & Health

Het AgriFood & Health programma is nu (als programma Fascinating) in ontwikkeling en zal naar verwachting in 2022 vaart gaan maken. Aanjagers zijn 4 grote coöperaties: Avebe, Friesland Campina, Cosun Beet Company en Agrifirm. Dit is een omvangrijk programma met in potentie een grote impact in de transitie naar een gezondere sector en voeding. De lange-termijn doelstellingen van het programma tot 2030, geformuleerd door het Fascinating-consortium.

1. Gezonde en gebalanceerde voeding: productie van hoogwaardige ingrediënten voor humane voeding ("Sustainable Diets"), die een gunstige combinatie van nutriënten (eiwitten, micronutriënten, vezels, koolhydraten, etc.) bevatten en daarmee aansluiting vinden bij het dieet van de toekomst, als onderdeel van een integraal gesloten agrifood systeem.
2. Duurzame dierlijke en plantaardige eiwitproductie: een robuust plantaardig (eiwit) voedselproductiesysteem. Algehele vermindering impact agrisector op milieu, met een vitale bodem, schoon en veilig oppervlakte- en grondwater, en verbetering van de bovengrondse en ondergrondse biodiversiteit.
   Van monocultuur naar natuur-inclusieve en kringlooplandbouw
   Transitie van 60%-40% dierlijk- plantaardig eiwit naar 40%-60%
3. Energie-efficiëntie en circulaire verwerking: focus zal liggen op het efficiënt en economisch rendabel benutten van de grondstoffen die van het land komen. Nadruk zal liggen op minimale processing waardoor de componenten zo veel mogelijk in hun natuurlijke matrix blijven waardoor bio-beschikbaarheid en nutritionele waarde gemaximaliseerd worden. Hierdoor worden tegelijkertijd bij- en zijstromen alsook de energiebehoefte van processing geminimaliseerd.
4. Non-food toepassingen van niet-eiwit stromen gericht op het sluiten van koolstof-, stikstof- en fosfaatkringloop
   Ketenbenadering: alle (non-food) bij- en zijstromen hebben een economische renderende, liefst hoogwaardige toepassing; efficiënte verwaarding van alle componenten. Visie is om een aantal generieke processen te ontwikkelen waarin grootschalig een beperkt aantal producten gemaakt kan worden. Wij geloven dat biomassa alleen dan renderend kan worden ingezet.
   Toegevoegde waarde van biomassa reststromen: Na voeding en feed, bioplastics en polymeren, chemie- en energiesector.

Het consortium dat het programma ontwikkelt verwacht in de periode tot 2030 een bedrag van € 150 tot € 200 miljoen te investeren in nieuwe technologie en processen.

De doelstellingen van AF&H voor de komende 4 jaar moeten nog concreet worden gemaakt. Dit zijn onze verwachtingen. Gedurende 2021 zal dit volledig geconcretiseerd moeten worden.

Doelstellingen in aantallen (in de regio die directe versterking van de keten genereert)
- innovatieprojecten met een totale omvang van € 25 miljoen
- € 25 miljoen investeringen door bedrijven die aan het programma deelnemen
- vestiging van ten minste 5 nieuwe (internationale) bedrijven in Noord-Nederland. Dit programma maakt de regio aantrekkelijk door hoogwaardige kennis en een duurzame en geavanceerde supply chain.

Doelstellingen op inhoud
- Uitrol van het programma over heel Noord-Nederland en aansluiten op landelijke initiatieven (voedselwaarde, smart farming, eiwittransitie, Switch tot Sustainable Food)
- Erkenning krijgen dat Noord-Nederland bij de koplopers behoort op het gebied van duurzame en gezonde voeding en op de verwerking van de grondstoffen daarvoor.
- Ontwikkelen van een regionale innovatieagenda met de betrokken ondernemingen en het inzetten van het lokale MKB en de kennisinstellingen om deze agenda uit te voeren en te versnellen.
- Nieuwe gewassen die in Noord-Nederland kunnen worden geteeld.

Doelstellingen op infrastructuur
- Betere aansluiting op Nederlandse en Europese financieringsinstrumenten realiseren
- Aansluiting op landelijke programma's zoals Switch to Sustainable Food

Doelstellingen op locaties

Groningen
- Innolab Agrifood, Innolab Chemie en Zernike Advanced Processing zijn gevuld

Fryslân
- Dairy Campus heeft een stevige rol in het verduurzamen van de keten (kringlopen sluiten, smart farming)
- Wetsus, CEW, Wateralliantie en FACT leveren een stevige bijdrage aan de verduur-zaming van productieketens

Drenthe
- Proefbedrijf 't Kompas in Valthermond heeft een belangrijke rol in het duurzaam maken van de akkerbouw. (kringlopen sluiten, smart farming)

0680 315454

Onze rol in dit programma is:

- Verder ontwikkelen van het ecosysteem van AgriFood &Health (Fascinating) door MKB-ondernemingen aan het programma te verbinden.
- Verbinding zoeken en realiseren met andere programma's in Noord Nederland om het programma te verbreden.
- Verbinden van de Fascinating aan vergelijkbare initiatieven in andere delen van Nederland. In samenwerking met andere ROM's wordt gewerkt aan een voorstel voor het Nationaal GroeiFonds. (Switch to Sustainable Food Systems)
- Ontwikkelen van proposities voor de acquisitie van nieuwe bedrijven (zowel Nederlands als buitenlands) die binnen dit ecosysteem passen en daar een sleutelrol in kunnen spelen.
- Acquisitie van bedrijven in dit ecosysteem.
- Investeren in innovatieve ondernemingen in dit ecosysteem.
- Investor Readiness en Market Readiness programma's

Het AgriFood & Health netwerk

5.6. Flinc

De belangrijkste doelstelling van Flinc is om startups en scale-ups te begeleiden bij het verkrijgen van financiering. Innovatieve ondernemingen in een vroege fase in Drenthe, Fryslân en Groningen komen in aanmerking als ze een innovatief en schaalbaar idee, product of dienst hebben met een werkend prototype. De lange-termijn doelstellingen van Flinc zijn:

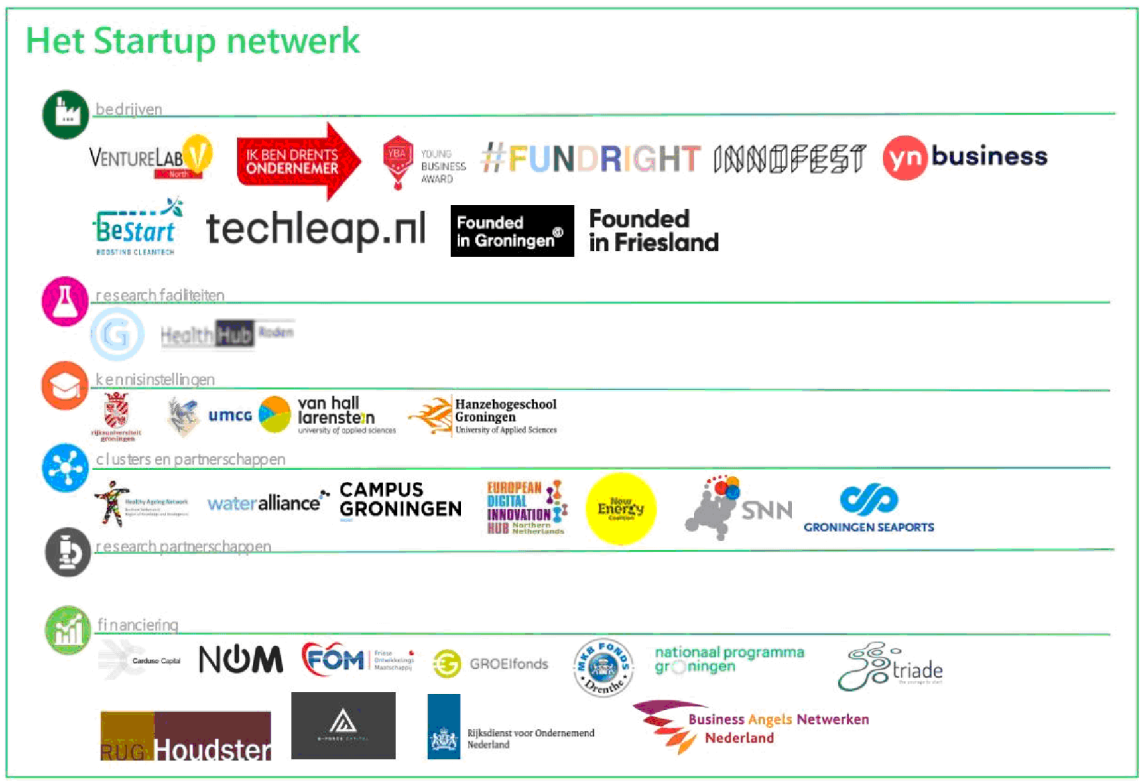
- Versterken samenwerking met Techleap als partner voor Noord-Nederland.
- Opzetten van landelijke ondersteuningsprogramma's met de andere ROM's.

Doelstellingen in aantallen (in de regio die directe versterking van de keten genereert)

- Aantal gefinancierde bedrijven: >70
- Financieringsvolume: € 19 miljoen (inclusief co-investeringen)
- Aantal nieuwe arbeidsplaatsen: >400

Doelstellingen op inhoud

- De dienstverlening van Flinc leidt tot een hogere kwaliteit van alle leads die bij NOM en de beheerde fondsen voorliggen;
- Het verder uitrollen van o.a. een landelijke investor readiness, market readiness, corona rebuild en talentprogramma's (ROM breed)
- Het openstellen van ons netwerk voor TechLeap en #Fundright om de toegankelijkheid tot kapitaalmarkten te vergroten voor startups en diverse en inclusieve teams, zodat minimaal 35% van de portfoliobedrijven van de NOM binnen 3 jaar een divers managementteam hebben.

NOM Groeien begint hier.

6. INVESTEREN

Investeren is het deel van de NOM dat zich bezig houdt met de financiering en duurzame waarde-creatie van vroegefase-ondernemingen in Noord-Nederland (startups en scale-ups) en het innovatieve MKB.

Aan het begin van 2022 zal het fondsvermogen van de NOM zijn toegenomen met ongeveer €70 miljoen ten opzichte van eind 2020. Om deze additionele middelen efficiënt en effectief te kunnen investeren in Noord-Nederlandse ondernemingen zijn krachtige ecosytemen, schaalgrootte, sectorfocus en (sector)specialisatie belangrijke voorwaarden.

Investeren

De toename van ons fondsvermogen in 2022 heeft directe consequenties voor onze werkwijze. Om deze middelen efficiënt en effectief uit te kunnen zetten en zodoende additioneel maatschappelijk en financieel rendement te behalen, zijn sectorfocus en schaalgrootte en groei van de portfolio door snellere verwerving belangrijke voorwaarden.

De provincies Drenthe, Fryslân en Groningen en het Ministerie van EZK hebben gezamenlijk extra middelen ter beschikking gesteld aan het hoofdfonds van de NOM voor herstelinvesteringen in Noord-Nederland. Hiermee kunnen wij extra risicodragende financiering verstrekken aan kansrijke innovatieve (of doorstartende) MKB-bedrijven, startups en scale-ups. Dit publieke durfkapitaal is een belangrijk ingrediënt van een gezond innovatief ecosysteem waarvan universiteiten, hogescholen, andere kennisinstellingen, overheden en ondernemers allen profiteren. Daarnaast heeft elk van de drie provincies haar eigen fondsen waarvoor de N.V. NOM het fondsbeheer uitvoert. In de planperiode die voor ons ligt, bekijken we samen met onze stakeholders hoe we deze structuur voor deze herstelperiode slimmer en duurzamer kunnen inrichten.

Fonds	Aandelen	Cumprefs	Lening	totaal	
COL	-	-	15.774.738	15.774.738	12,7%
FOM	1.540.603	350.000	6.810.989	8.701.592	7,0%
Groeifonds EBG	2.443.186	3.808.549	13.710.188	19.961.923	16,0%
IFGroningen	13.017.580	750.000	4.075.000	17.842.580	14,3%
MKB Drente	1.190.000	40.000	4.566.110	5.796.110	4,7%
NOM	26.298.581	5.261.412	24.995.896	56.555.889	45,4%
totaal (€)	44.489.950	10.209.961	69.932.921	124.632.832	100,0%
	35,7%	8,2%	56,1%	100,0%	

Van de vele proposities die wij bij de NOM zien binnenkomen, kennen slechts enkelen een zodanig goede onderbouwing dat zij in aanmerking komen voor publiek/private financiering. Het is onze taak de ondernemingen die nog niet zover zijn, te begeleiden met business plannen, organisatieadvies, commercialisatie, management en financiën. Ondanks deze begeleiding en ons uitgebreide risicomanagement haalt uiteindelijk toch een aantal startups de eindstreep niet en is de status van wereldspeler slechts voor een enkeling weggelegd.

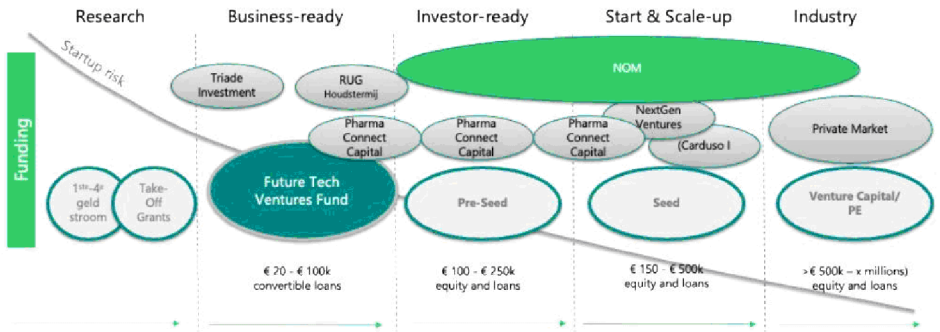
0680 315454

6.1. Een gezonde portfolio op langere termijn

Een van de belangrijkste karakteristieken van de huidige kapitaalmarkt is de overvloedige aanwezigheid van liquiditeiten. Bovendien is het door de lage, in veel gevallen negatieve rentes voor veel fondsen moeilijker geworden om een positief rendement te blijven behalen als zij veel liquiditeiten aanhouden. Het gevolg is dat kapitaalkrachtige investeerders zoals venture capitalists maar ook private equity fondsen steeds actiever op zoek gaan naar jonge veelbelovende bedrijven om in te investeren. Omdat zij dan bereid zijn grotere risico's te accepteren, schuiven zij daardoor steeds vaker op in de richting van startups en scale-ups en komen daardoor ook steeds vaker in de markt waar de regionale ontwikkelings- en investeringsmaatschappijen zoals de NOM van oudsher opereren. Mede als gevolg hiervan ontwikkelt zich ook een internationale M&A-markt waar met name buitenlandse bedrijven en fondsen veel interesse tonen voor kleinere innovatieve en in de kern gezonde Noord-Nederlandse bedrijven. In die markt groeit de bereidheid om tegen hoge waarderingen te financieren.

Een andere trend op de kapitaalmarkt is het sterk stijgende aantal (hyper)gespecialiseerde fondsen in bijv. AI, SaaS, Energysoftware en tal van medische specialisaties. Zij hebben zo veel diepe kennis van een niche dat zij in staat zijn op internationale schaal innovatieve startups in zeer vroege stadia van Technology-Readiness (TRL) uit de markt te kunnen halen.

Aangezien goede proposities toch altijd al schaars zijn en nu dus ook schaarser worden, is het daarom voor de NOM steeds moeilijker haar risicodragende kapitaal uit te zetten bij goede jonge ondernemingen. Het simpelweg adresseren van alleen 'marktfalen' of 'aanvullend op de markt investeren' is dan onvoldoende garantie voor de lange-termijncontinuïteit van de NOM en haar fondsen.

De NOM als investeringsmaatschappij kan zich daarom uitstekend positioneren als verbindende en terughoudende 'maatwerk'-investeerder en netwerkregisseur met de focus op maatschappelijke impact, toegewijd aan Noord-Nederland en met een brede aanwezigheid in een beperkt aantal innovatieve sectoren.

Bij het verwerven van nieuwe portfoliobedrijven blijft de NOM zich richten op Groene Chemie, Energie, Agro & Food, LifeSciences & Health, HighTech Materials en Maakindustrie, IT en Watertechnologie. Daarnaast blijven we (beperkt, plm. 20%) ruimte houden voor innovatieve ondernemingen uit andere aanpalende sectoren en voor zg. grote projecten die (het belang van) verschillende sectoren overstijgen. Een belangrijk criterium hierbij is dat deze bedrijven of projecten bijdragen aan onze transities Duurzamer – Gezonder – Slimmer.

Deze projecten zijn vaak zo complex en veelomvattend dat deze gezamenlijk met onze afdelingen Ontwikkelen en Acquisitie geïnitieerd en uitgevoerd worden, bij voorkeur in zeer nauwe samenwerking met de provincies en landelijke overheden.

Onze extra middelen in combinatie met het hoge aantal exits uit de NOM-portfolio door ons actieve portfoliobeheer en een groter aantal faillissementen en liquidaties als gevolg van de COVID-19-crisis, maakt de noodzaak tot betere, snellere en grotere dealflow in combinatie met goed risicomanagement alleen maar sterker. In 6.3. en 6.4 bespreken we de issues die wij op dit moment waarnemen in ons investeringsproces: het proces duurt te lang en als gevolg daarvan vindt er onvoldoende aanwas in de portfolio plaats. **Voor de komende jaren is het versterken van de dealflow door dieper en breder te investeren in focussectoren een van de belangrijkste strategische prioriteiten voor de NOM.**

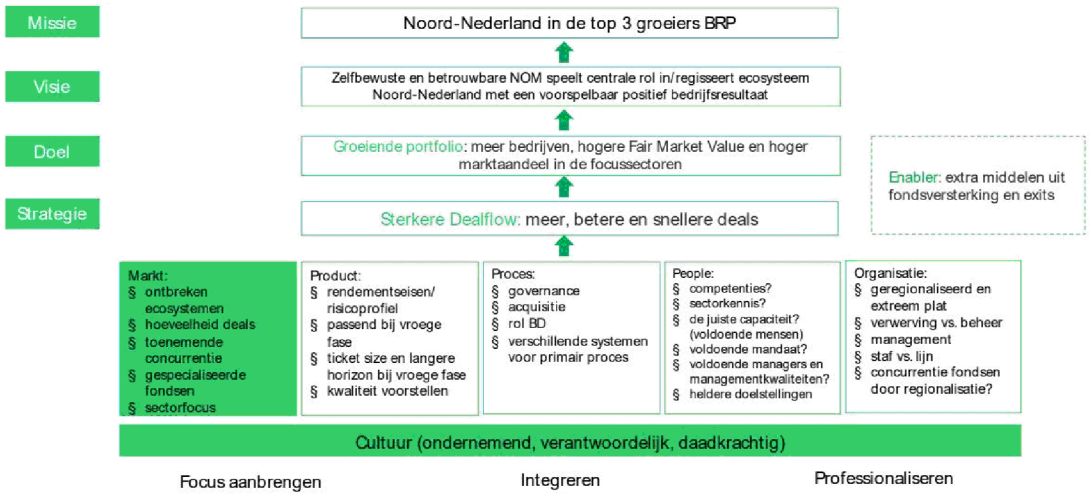
6.2. Dealflow op langere termijn

De enige manier om efficiënt en effectief het Meerjarenplan uit te kunnen voeren door (i) te integreren, (ii) te focusseren; en (iii) te professionaliseren, is door ook daadwerkelijk als één TEAM (in èn tussen afdelingen) te gaan samenwerken op een beperkt aantal sectoren en daar schaalgrootte, breedte en diepte te gaan creëren. Dat is - op langere termijn - de basis voor gezonde dealflow.

0680 315454

Voldoende goede dealflow is voor de NOM het uiteindelijke resultaat van gezonde ecosystemen in de belangrijkste sectoren, een soepel en intelligent ingericht investeringsproces en relevante en onderscheidende financieringsproducten voor startups, scale-ups en innovatief MKB in de regio. Zo bezien is dealflow geen doel op zich, maar een uitkomst van aanwezige relevante marktfactoren èn de manier waarop de NOM zich georganiseerd heeft om die markt te bedienen. De issues die hieruit voortkomen, zijn de belangrijkste oorzaken van de op dit moment achterblijvende dealflow. zoals:

- onvoldoende grote markt of marktsectoren;
- niet op de markt/sector toegesneden financieringsproducten;
- stroperige en onvoldoende op de levensfase van een bedrijf afgestemde investeringsprocessen;
- het ontbreken van kennis van en netwerken in specifieke sectoren;
- een te gefragmenteerde organisatiestructuur;
- een weinig ondernemende bedrijfscultuur.

Issues met dealflow zijn het resultaat van issues met markt, product, proces enz.

Een combinatie van deze issues leidt dan tot allerlei issues in de dealflow. Deze is dan onvoldoende groot, van onvoldoende goede kwaliteit en komt te langzaam tot stand.

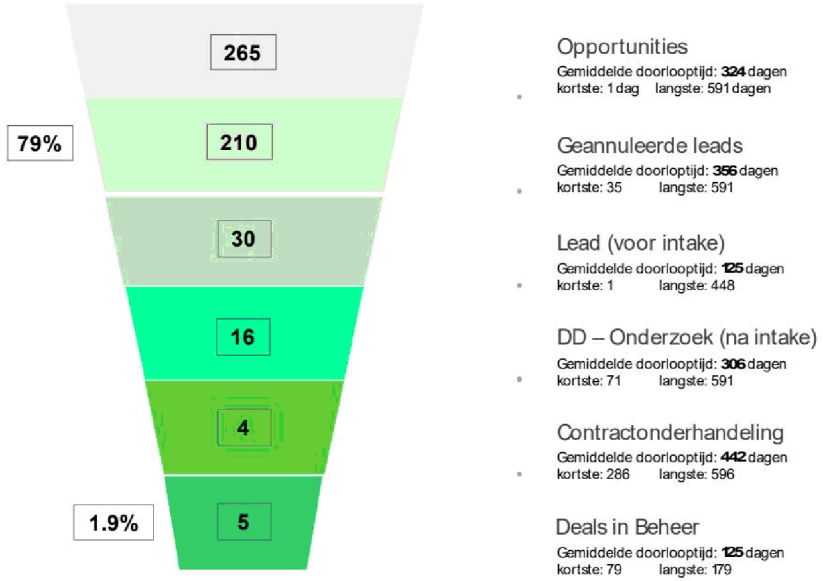
sterkere dealflow moet de NOM in staat stellen een gezonde portfolio (meer bedrijven, een hogere Fair Market Value en hoger marktaandeel in de focussectoren) te behouden met veelbelovende aanwas en renderende uitstroom. Alleen zo kan de NOM haar centrale rol in het ecosysteem Noord-Nederland veiligstellen met een voorspelbaar en positief bedrijfsresultaat waardoor nog meer geïnvesteerd kan worden in het Bruto Regionaal Product van Noord-Nederland.

In 6.3. hebben we voor het NOM-fonds geanalyseerd wat de verschillende doorlooptijden in de laatste 20 maanden zijn sinds januari 2020. Daarna beoordelen we in 6.4. hoe zich dat vertaalt in de huidige pijplijn (momentopname van de dealflow), welke waarde deze pijplijn representeert en of dit leidt tot issues bij de uitvoering van het MeerJarenPlan 2022 – 2025.

6.3. Issues met de dealflow sinds 2020

Sinds 1 januari 2020 tot 18 augustus 2021 zijn in totaal 265 'opportunities' in het hoofdfonds van de NOM gekwalificeerd/beoordeeld, ofwel 1 per elke 2 werkdagen. Van deze 265 zijn er:

- 210 geannuleerd;
- 30 in leadfase, dus voor intake;
- 16 in onderzoekfase, dus na intake;
- 4 in contractfase;
- 5 in beheer, dus gefinancierd.

De gemiddelde doorlooptijden zijn zonder uitzondering voor alle fasen hoog, vreemd genoeg met uitzondering van de doorlooptijd van de 5 daadwerkelijk gefinancierde aanvragen. Deze is acceptabel tussen 79 en 179 dagen. Alle 5 gefinancierde trajecten zijn dus binnen wel een half jaar afgerond.

In een periode van 425 werkdagen heeft de NOM vijf van de 265 aanvragen geclosed, een conversie van slechts 1,9%. Dit roept vragen op over o.a. de efficiëntie van het proces, de 'risk appetite' van het beleid en het team, de kwaliteit van de aanvragen maar vooral ook in hoeverre onze financieringsproducten nog aansluiten bij de huidige marktvraag.

6.4. Dealflow op korte termijn

Het is duidelijk dat het verwerven van nieuwe portfoliobedrijven op korte termijn, in ieder geval voor de komende twee jaar, de hoogste prioriteit heeft.

Uit de meest recente analyse van de leadlijst/sales funnel, komt naar voren dat het huidige team van investment managers (10 personen, waarvan 2 in dienst sinds 1 augustus, 4 'acquisiteurs' en vier 'beheerders') gezamenlijk 66 leads met een totale waarde van € 47,8 miljoen in behandeling hebben. Uiteraard bevinden deze leads zich in verschillende stadia (bijv. intake, onderzoek, contract of closing), dus wanneer we de slagingskans per lead berekenen, komen we op dealwaarde uit van €19 miljoen. De leadlijst loopt tot Q2 2022.

Figuur 10. Huidige leads in bewerking

Wanneer wij alleen de deals in 2021 in beschouwing nemen, dan komen we uit op 24 deals met een dealwaarde van € 8,6 miljoen. En dat zijn precies voldoende deals, 24 in aantal, om de jaardoelstelling in nieuwe investeringen te halen, maar het proces is niet toereikend om de jaardoelstelling in geld te realiseren.

0680 315454

6.5 Fondsen onder beheer/ Fonds Support Noord

De NOM heeft op dit moment een zestal fondsen onder beheer voor derden. Onder de noemer "Fonds Support Noord" voeren we sinds 2014 het fondsmanagement hiervoor uit. De focus van fondsen dient daarbij op Noord-Nederland en het MKB te liggen in de vorm van een zakelijk investeringsfonds met een maatschappelijk belang. FSN voert twee types beheer: volledig fondsbeheer (investment management, directie, administratie en juridisch) en administratief (administratie en juridisch).

6.5.1 Overzicht en karakteristieken fondsen

Fonds	Aandeelhouder(s) / Financier(s)	Sinds	Looptijd	Focus	Omvang mio.	Aantal bedrijven	Gecomm. kapitaal mio.	Type management	Looptijd M&B ovk.
FOM	Prov. Fryslân	2014	open	Breed MKB (innovatie, groei, starters, export)	€ 30,9	90	€ 14,3	Volledig	2022
	Prov. Drenthe	2014	open	Breed MKB	€ 23,1	48	€ 10,9	Volledig	2029
	Prov. Groningen	2015	2035	Fonds-in-fonds (+deel acquisitie)	€ 60,0	12	€ 41,3	Volledig	2035
GROEIfonds	Stichting Economic Board Groningen (ult. 2021 incl. Prov. Groningen)	2016	2030	Breed MKB	€ 40,0	43	€ 24,8	Volledig	2021
NEW tet	Paques Global, PMH, RUG Ventures, Stichting Bison, Rabobank, RvO	2021	2036	Vroege fase, sectorfocus watertechnologie	€ 5,7	0	€ -	Volledig	2036
Totaal Volledig beheer					€ 159,7	193	€ 91,3		
	IFG, Manco	2018	2028	Vroege fase, sectorfocus IT	€ 2,5			Administratief	2028
Totaal in beheer					€ 162,2				

NB. Ten aanzien van de aflopende overeenkomst met GROEIfonds zijn de gesprekken over verlenging gaande. Deze zullen in 2021 Q4 afgerond worden. In 2022 zal een evaluatie bij FOM worden uitgevoerd. Op basis daarvan zal ook een verlenging van het contract besproken worden.

Elk fonds heeft zijn eigen identiteit en ontstaansgrond. De Friese Ontwikkelingsmaatschappij (voor 2018: Doefonds) en het MKB Fonds Drenthe zijn door de respectievelijke aandeelhouders opgericht vanuit de vaststelling dat de regionale markt een bredere vraag heeft die binnen de specifieke investeringsinstructie van de NOM onvoldoende beantwoord kan worden. Het Investeringsfonds Groningen IFG beoogt door de fonds-in-fondsinvesteringen een versterking en betere onderlinge aansluiting van het totale Groningse financierings-landschap (bijvoorbeeld op sector, zoals Carduso Capital, G-Force, NextGen en Capital-T). Het kan aanvullend een investeringsbijdrage leveren aan voor de provincie belangrijke nieuwe vestigers.

Het GROEIfonds heeft binnen het "aardbevingsgebied" van de provincie Groningen de opdracht om met een hoog risicoprofiel (hoger dan de NOM) het brede MKB in al haar levensfasen laagdrempelig te bedienen. De fondsmiddelen zijn beschikbaar gekomen uit de compensatiegelden van onder meer de NAM.

Voor bovenstaande fondsen geldt dat de samenwerking met NOM Investeren nadrukkelijk gezocht wordt; zowel in gestapeld financieren als in het genereren van leads.
Recentelijk is het Netherlands Enabling Watertechnology (NEW) Fonds opgezet in samenwerking met kennisinstellingen. Dit fonds is gefinancierd door RVO en een aantal private financiers en richt zich op vroege-fasefinanciering (TRL 4-9) in de watertechnologiesector.

Voor elk fonds onder beheer geldt dat de betreffende aandeelhouder(s) een bewuste keuze heeft/hebben gemaakt om het fonds "buiten de deur" te plaatsen. De overwegingen om voor NOM als fondsbeheerder te kiezen zijn:

- een professioneel en ervaren fondsbeheerder;
- brede kennis en expertise van de organisatie (ook business development);
- aansluiting op de bestaande processen en systemen van de NOM.

Voor elk fonds zijn met NOM alle afspraken vastgelegd middels een Management- en Beheerovereenkomst. De fondseigenaren hechten daarbij veel waarde aan een eigen fondsgezicht in de regio: een toegewijd investment team. De betreffende investment managers zijn in dienst van de NOM entegelijkertijd volledig inzetbaar voor het desbetreffende fonds conform de gemaakte afspraken.

Daarnaast zijn er vereisten en afspraken over de toekenning van leads aan een fonds dan wel NOM, ter voorkoming van (de schijn van) cherry-picking. Voor alle fondsen geldt dat cofinanciering met NOM mogelijk is. De NOM ontvangt voor het uitvoeren van het fondsbeheer een vergoeding die minimaal kostendekkend is. Daarboven zijn er aanvullende bonusafspraken.

Om grip op het fondsvermogen te houden en de zelfstandigheid van de fondsentiteit te waarborgen, is door de aandeelhouder(s) een aparte governance opgezet. Met uitzondering van GROEIfonds betekent dit dat bij elk fonds een afzonderlijke door de aandeelhouder(s) geworven en benoemde Raad van Commissarissen is ingesteld. Daarnaast is bij elk fonds een afzonderlijke Investeringscommissie benoemd. Ieder fonds kent dan ook een eigen investeringsreglement.

0680 315454

6.5.2 Stand van zaken

In totaal is er inmiddels voor ruim €91 miljoen gecommitteerd aan ondernemingen in de verschillende provincies. Dit betreffen de gestorte bedragen plus de nog openstaande verplichtingen, dus excl. vervallen en ingetrokken tranches. Mede gezien de lopende onderzoekstrajecten, kan geconcludeerd worden dat GROEIfonds en IFG zich richting de laatste investeringsjaren bewegen, tenzij de aandeelhouder(s) besluiten aanvullende middelen ter beschikking te stellen. Ook kunnen terugkerende middelen (en dat geldt voor alle fondsen) binnen de looptijd van het fonds weer geherinvesteerd worden.

NOM heeft door middel van FSN (projectmedewerkers, analisten en specialisten leningen) en de inzet van investment managers bewezen een fondsbeheerder te zijn die snel kan schakelen en daarmee in kan spelen op actuele vragen en behoeftes van de opdrachtgevers, en op overige ontwikkelingen in de markt. Zo is er binnen de FOM, GROEIfonds en MKBFonds Drenthe een leningsproduct in de markt gezet met een verkorte/vereenvoudigde procedure voor bedragen tot €100.000,-. Het beheer wordt via de specialist leningen (deskbeheer) van de NOM uitgevoerd. Binnen de FOM wordt gewerkt aan de invoering van een exportregeling (garantie) met een omvang van maximaal €200.000,-
De focus op de regio (en in het geval van G-Force en NEW op de sector) zorgen voor zichtbaarheid en bekendheid in de regio/sector. Binnen een fonds worden door de investment managers zowel de verwerving- als de beheeractiviteiten uitgevoerd.

Tussen de externe fondsen vindt maandelijks gezamenlijk overleg plaats. Daarnaast wordt operationeel samengewerkt met alle geledingen van de NOM. Daarmee heeft de NOM een bredere toegevoegde waarde dan fondsbeheer alleen.

6.5.3 Kansen en mogelijkheden regionale fondsen

De beoogde sectorfocus van de NOM biedt nieuwe mogelijkheden voor de fondsen onder beheer. Naast de sectoren die traditioneel al buiten de NOM-scope vielen (bijvoorbeeld: vrijetijd/recreatie/horeca, uitvoerende zorg, traditionele maakindustrie, dienstverlening en MVO), kan er afhankelijk van de keuzes van de NOM meer ruimte ontstaan voor de regionale fondsen.

Het zuidelijke en zuidoostelijke deel van de provincie Groningen is het enige gebied in Noord-Nederland waar geen regionaal fonds actief is dat gericht is op het brede MKB. In 2022 zullen we onderzoeken in hoeverre in die regio behoefte en ruimte is voor bijvoorbeeld uitbreiding van het werkgebied van het GROEIfonds.

binnen de NOM biedt ook kansen ten aanzien van nieuwe fondsen. Hierbij kan gedacht worden aan vergelijkbare initiatieven als NEW Fonds, waarbij wordt ingespeeld op landelijke regelingen (maar wel met een duidelijke footprint voor het Noorden). De trend zien we ook bij andere ROM's. Uitgangspunt zal moeten zijn dat de Noordelijke kapitaalmarkt een hiaten laat zien op het gebied van kennis, talent, MKB-bedrijvigheid, infrastructuur en/of financierings-mogelijkheden.

De regionale fondsen kunnen natuurlijk ook profijt hebben van de sectorspecialisatie van de NOM. Daarnaast blijft er bij de regionale fondsen ruimte voor die sectoren en aandachtsgebieden die passen bij de specifieke regionale aandeelhoudersinstructies.

6.5.4 Toezicht en governance regionale fondsen

Binnen de meeste fondsen lopen de eerste maximale benoemingstermijnen van RvC-leden en IC-leden af. Daarin zie we momentum om te onderzoeken in hoeverre integratie van de verschillende RvC's en IC's mogelijk is.

Voor de mogelijke integratie van de RvC's lijkt op dit moment geen draagvlak te zijn bij de respectievelijke aandeelhouders onder meer vanwege de gewenste eigen identiteit en zelfstandigheid van elk individueel fonds. Ook vanuit juridisch oogpunt heeft dit nogal wat haken en ogen. Ten aanzien van de Investeringscommissies van de fondsen in beheer zien we echter wel een kans (met uitzondering van NEW gezien de specifieke niche) om tot integratie te komen.
Wij zien daar verschillende kansen in de vorm van efficiëntie van het proces, geringere kwetsbaarheid, bredere deskundigheid en uiteindelijk daarom ook enige kostenefficiëntie.

In het vierde kwartaal zijn de eerste gesprekken over deze onderwerpen gestart en de eerste reacties zijn neutraal tot positief. We zullen uiterlijk in het eerste kwartaal 2022 met een voorstel richting de betreffende RvC's en aandeelhouders komen.

0680 315454

6.6. De prioriteiten voor 2022 – 2025

De prioriteiten van Investeren voor 2022 - 2025:

1. **Snellere Verwerving:** vergroten, versnellen en verbeteren van de dealflow door o.a. een soepeler en gestandaardiseerd digitaal proces voor kleinere tickets, sectorgewijze acquisitie, uitbesteden van Due Diligence en een 'quick scan'-proces van de bedrijfsplannen om sneller te beoordelen en eventueel af te wijzen. We gebruiken hierbij de lessen en de 'best practices' uit de intensieve periode van de CoronaOverbruggingsLening;
2. **Focus aanbrengen in Beheer:** focus op 'winnaars' in de groeiende portefeuille, op ondernemingen die hun potentie waarmaken. De lead nemen en behouden bij vervolgfinancieringen (met name participaties) gericht op groei., daar waar investeerders met een korte horizon het af laten weten. Alle leningen zonder zeggenschap (zoals bij aandelenparticipaties) worden zoveel mogelijk ondergebracht bij de manager leningen zodat investment managers zich op onze participaties kunnen richten;
3. **Exits:** omdat exits vaak lange, complexe en onvoorspelbare processen kennen, agenderen wij onze exit-paragraaf uit het investeringsvoorstel voortaan op elke AVA. Besluitvaardigheid en 'warme' netwerken zijn belangrijke voorwaarden. Wanneer een bedrijf langer dan twee jaar is voorzien, wordt de exit actief gemanaged om tot een versneld afscheid te komen en de beheeractiviteiten worden tot een minimum beperkt;
4. **Vroege-fase financiering:** een op een beperkt aantal sectoren (LifeSciences, High en Deep Tech) gerichte non-matching financieringsmogelijkheid zoals een 'proof of concept'-faciliteit in combinatie met subsidies (binnen de Europese staatsteunnormen) zoals bij Future Tech Ventures;
5. **Fondsinvesteringen:** via gerichte fondsinvesteringen in een beperkt aantal sectoren kan de NOM kennis en netwerken van marktfondsen aan zich binden en benutten in Noord-Nederland. Deze fondsen bieden niet alleen risicospreiding en zeer specialistische sectorkennis maar vormen ook betere mogelijkheden voor de NOM als potentiele exit-partners;
6. **Buitenlandse start- en scale-ups:** een standaard leningsproduct voor jonge buitenlandse ondernemingen die door de NOM gericht geacquireerd worden om een vestiging te openen bij een van de bedrijfsclusters of ecosystemen in Noord-Nederland.

Een belangrijke observatie uit een recent afgeronde fact finding voor de RvC is dat de NOM op dit moment onvoldoende schaalgrootte heeft in haar belangrijkste activiteiten. Dat geldt niet alleen voor (ecosysteem)ontwikkelen, maar ook voor investeren waar de NOM eerder een gefragmenteerde en geregionaliseerde verzameling fondsen is dan een geïntegreerde investeringsmaatschappij. Om die schaalgrootte binnen de NOM te bereiken, voegen we daarom de investeringsactiviteiten van de NOM samen in een enkel team. Binnen de mogelijkheden van de verschillende focusgebieden van de regionale fondsen, zijn ook hier in de sectorspecialisatie schaalvoordelen voor zowel de NOM als de fondsen onder beheer te behalen.

6.7. Afspraken op korte termijn - in 2022

Resumerend laten de analyses in 6.3. en 6.4. zien dat wij op dit moment:

- het investeringsproces moeten versnellen om de extra middelen uit te zetten voor een duurzaam gezonde portfolio op een wijze die past bij het risicomanagement van de NOM
- onvoldoende dealflow hebben door ontbrekende ecosystemen en warme netwerken in de voor de NOM relevante sectoren en daarom prioriteit moeten geven aan de opbouw van sectorspecialisatie.

Om dit op korte én lange termijn te verbeteren, hebben we inmiddels al de volgende afspraken gemaakt, waarvan een deel al uitgevoerd is en een ander deel in voorbereiding:

1. Meer schaalgrootte aanbrengen in de investment teams: inmiddels hebben we twee extra investment managers aangetrokken die per 1 augustus 2021l in functie zijn;
2. Meer schaalgrootte aanbrengen in de investment teams: de investment analisten worden aan de investment teams toegevoegd;
3. Meer schaalgrootte aanbrengen per sector door intensievere samenwerking tussen investeren, ontwikkelen, internationaliseren, Flinc en de regionale fondsen
4. Sectorspecialisatie aanbrengen in de investment teams. Dat betekent dat inmiddels de teams niet langer verdeeld zijn o.b.v. ticket sizes, maar o.b.v. sectoren;
5. Waar mogelijk kunnen de regionale fondsen profiteren van de sectorspecialisatie van het NOM fonds;
6. Er is geen onderscheid meer tussen verwerven en beheren. Beheerders gaan werven binnen hun sector en verwervers nemen hun eigen acquisities in hun sector in beheer. Iedereen moet gaan acquireren en investment managers zijn daarmee verantwoordelijk voor het gehele primaire proces: verwerven, beheer en exits. De portfolio's van de investment managers worden geleidelijk herverdeeld.

0680 315454

7. We scheiden ondernemersinformatie van de objectieve analyse en verbeteren onze eigen objectiviteit door in wisselende tweetallen van investment managers te werken, het zg. buddy-systeem: bij verwerving neemt een IM de lead en de ander fungeert als co-IM en schrijft de onafhankelijke analyse. In beheer blijft de buddy betrokken (70/30).
8. We besteden in de onderzoeks- en analysefase zoveel mogelijk uit aan externe adviseurs. Zo krijgt bijv. elk nieuw bedrijf standaard de externe en gevalideerde management appraisal ODC in plaats van de managementbeoordelingen die voorheen door de investment manager zelf geschreven werd..
9. Investment teams krijgen meer autonomie en mandaat en gaan met een vaste externe schil voor DD en met standaarddocumentatie werken.
10. Alle enkelvoudige leningen zonder extra invloed/zeggenschap worden bij een manager leningen ondergebracht;
11. Bij investeringen door verschillende fondsen wordt in de onderzoeks-, analyse- en beheerfase zoveel mogelijk samengewerkt en gedeeld.
12. Investeringsvoorstellen worden intern en extern (IC) beoordeeld op basis van de volgende criteria: maatschappelijke impact (werkgelegenheid, CO_2-reductie, enz.), bijdrage aan transities, sectoren en ecosystemen, rendementseisen en exit-potentie (in die volgorde.)
13. De rol van het IC wordt beschreven in een overeengekomen nieuw mandaat en een set toetsingscriteria voortkomend uit de aandeelhoudersinstructie.
14. Voor de acquisitie van startups hanteren we zoveel mogelijk een geautomatiseerd en licht proces, vergelijkbaar met de COL. Beheer wordt afgestemd op de potentie van de onderneming.
15. Exits worden standaard op elke AvA geagendeerd en in ons exitbeleid vergroten we onze besluitvaardigheid door sneller afscheid te nemen van posten die al jaren volledig zijn voorzien;
16. Alle investment managers krijgen individuele én sectorteamdoelstellingen, in het bijzonder op Verwerving;
17. In plaats van te praten over issues bij individuele portfoliobedrijven in de portfolio, gaan we cijfers en data gebruiken als managementinformatie om onze forecast beter te maken en een voorspelbaar resultaat te kunnen realiseren. Deze data gebruiken we vooral ook om onze bedrijven sneller te laten groeien.

18. We testen in 2021 een overkoepelend workflow managementsysteem om snelheid te maken in ons proces, beslissingen beter met data te onderbouwen (en om het huidige dubbele handmatige werk en foutkansen te vermijden).
19. Investor en Market Readiness-programma's worden nu ook bij portfoliobedrijven uitgevoerd;
20. We zijn in gesprek met SNN en provincies over speciale investeringsvormen (deels achtergestelde lening, deels subsidie) voor bijvoorbeeld Smart Industry en Circulaire economie.

6.8. Exitkalender

Voor deze planperiode voorzien wij de volgende exitkalender (overzicht uitgesplitst naar 'aantal jaren in portfolio')

In Portfolio	Geinvesteerd op aandelen €'000)	Dividend/ Deelexit t/m heden	H2 2021	2022	2023	2024	2025	>2025
Alle bedrijven > 8 jaar in portfolio	€							
Alle bedrijven > 5 jaar < 8 jaar	€							
Alle bedrijven < 5 jaar	€							
TOTAAL	€							

5.1.1c

Opbrengst dividend	
Bruto opbrengst exits obv ingeschat slagingspercentage	
Netto opbrengst exits (minus geinvesteerd bedrag)	
Totaal opbrengst participaties (boekhoudkundig)	
Meerjarenplan	

5.1.1c

Concluderend zien we dat voor de gehele planperiode het exitniveau voldoende lijkt voor een voorspelbaar licht positief resultaat voor de NOM. Het onderstreept aan de andere kant ook wel de noodzaak tot een versneld aantal grote en veelbelovende nieuwe investeringen.

0680 315454

7. Internationaliseren

Internationaliseren betreft primair het aantrekken van (buitenlandse) ondernemingen naar de regio en het verankeren van deze ondernemingen in de regio.

Ook handelsbevordering voor middelgrote ondernemingen in Drenthe hoort tot deze activiteiten.

Internationaliseren

De kernactiviteit Internationaliseren omvat drietal hoofdactiviteiten:

1. Acquisitie. Als innovatieve regio biedt Noord-Nederland een ideaal vestigingsklimaat. Daarom helpen we bedrijven uit binnen- en buitenland die zich hier willen vestigen. We brengen Noord-Nederland proactief onder de aandacht, onder andere met proposities die voortkomen uit de innovatie-ecosystemen in de regio. Daarnaast hebben we ook proposities voor deelgebieden van een aantal sterke sectoren in Noord-Nederland. Alle proposities zijn te vinden op TopDutch.com en deze worden actief gedeeld met het NFIA en ook met andere intermediaire partijen.

2. Relaties met bestaand bedrijfsleven onderhouden. Vanuit Invest in Holland loopt, naast acquisitie, het programma Investor Relations. In dit programma hebben wij op directieniveau gesprekken met buitenlandse investeerders in de regio. Doel daarvan is tweeledig: het opbouwen van een goede relatie, zodat de onderneming onze support zoekt op het moment dat zich kansen of bedreigingen voordoen, en het verzamelen van informatie over het vestigingsklimaat in Nederland. Dat dit programma van belang is blijkt wel uit de resultaten van de afgelopen jaren, waarin een groot gedeelte van de nieuwe arbeidsplaatsen en de investeringen voortkwamen uit projecten van bestaande investeerders.

3. Export bevorderen. In het verleden was dit een element van de dienstverlening van de Kamer van Koophandel. Die heeft dit echter beperkt tot voorlichting. Zowel de ROM's als werkgeversorganisaties en RVO hebben geconcludeerd dat Nederland kansen laat liggen als er geen ondersteuning wordt gegeven aan het exporterende bedrijfsleven in Nederland. Door een aantal publieke en private partijen is daarom Trade & Innovate NL opgezet. Daarvan is de NOM convenantpartner, specifiek voor Drenthe. Drenthe heeft via Ik Ben Drents Ondernemer al een tijd een goed opgezet programma lopen voor exportondersteuning. Door dit bij landelijke initiatieven aan te sluiten kunnen we gebruik maken van initiatieven die op andere plaatsen in het land worden ontwikkeld. Bijvoorbeeld seminars van RVO of ander partners en deelnamen van Drentse ondernemers aan handelsmissies die door andere regio's worden georganiseerd. Onze doelstelling is om ook de provincies Fryslân en Groningen aan te laten sluiten. Komend jaar wordt Trade & Innovate NL geëvalueerd.

0680 315454

Bijlagen

Bijlage 1
Begroting 2022 - 2025

Bijlage 2
Organogram NV NOM 2022

Bijlage 3
Projecten

Bijlage 4
Planning totstandkoming Meerjarenplan 2022 – 2025

Bijlage 5
Strategische actielijnen

Bijlage 1. Begroting 2022 - 2025

Investeren

De komende jaren staat in het teken van het uitbreiden van de investeringsportefeuille. De financiële middelen zijn aanwezig en over de inzet van de aanvullende fondsversterking zijn concrete afspraken met de Aandeelhouders gemaakt. Om deze uitbreiding mogelijk te maken zijn er intern concrete afspraken gemaakt (zie 6.7) en wordt het NOM investeringsteam uitgebreid met enerzijds Investment managers en Analisten en anderzijds Business Developers (nieuwe stijl) die zich bezig gaan houden met het begeleiden van MKB naar financiering.

Samen met het Investeringsteam is er een concrete inschatting gemaakt van de opbrengsten in de komende jaren en de mogelijke voorzieningen die voortvloeien uit de investeringsambitie. In de komende drie jaren verwachten we, vanuit de huidige portefeuille, geen grote exits. We prognosticeren daarom in de komende jaren een minimaal resultaat op investeringsactiviteiten, waarbij wij in 2023 voorlopig een negatief resultaat verwachten. Het gaat hoogstwaarschijnlijk enkele jaren (gemiddeld 7 jaar) duren, voordat de investeringsambitie van de komende jaren tot rendementen op de portefeuille gaat leiden.

Ontwikkelen, Acquireren en Investor Readiness

De overeengekomen structurele subsidiebijdrage met Provincies en Min. van EZK biedt ons de ruimte om voor meerdere jaren concrete plannen te ontwikkelen. In 2022 en 2023 verwachten we onze bijdrage te leveren aan 3 React EU programma's. Daarnaast hebben we de ambitie om elk jaar één nieuw innovatieprogramma, gericht op het ecosysteem, te ontwikkelen. Om dit te kunnen realiseren is er een aanvullende vacature voor een Ecosysteemontwikkelaar opgenomen.

Algemeen

De algemene kosten liggen in 2022 hoger door een aantal verwachte investeringen in IT-systemen en beveiliging (zie bijlage 3). Per 1 januari starten we een brede afdeling met alle ondersteunende diensten (Finance & Operations). Het ambitieniveau en de uitbreiding van personeel binnen Investeren en Ontwikkelen heeft ook invloed op de hoeveelheid werk binnen Finance & Operations. In de begroting is daarom een aanvullende vacature opgenomen ter ondersteuning van de financiële administratie.

Arbeidsvoorwaarden

In de planperiode werken we hybride. De gevolgen voor mobiliteitsregelingen en omgaan met vrije en adv dagen zullen mogelijk vertaald worden in nieuwe regelingen. Dit is nog niet verwerkt in de personeelskosten.

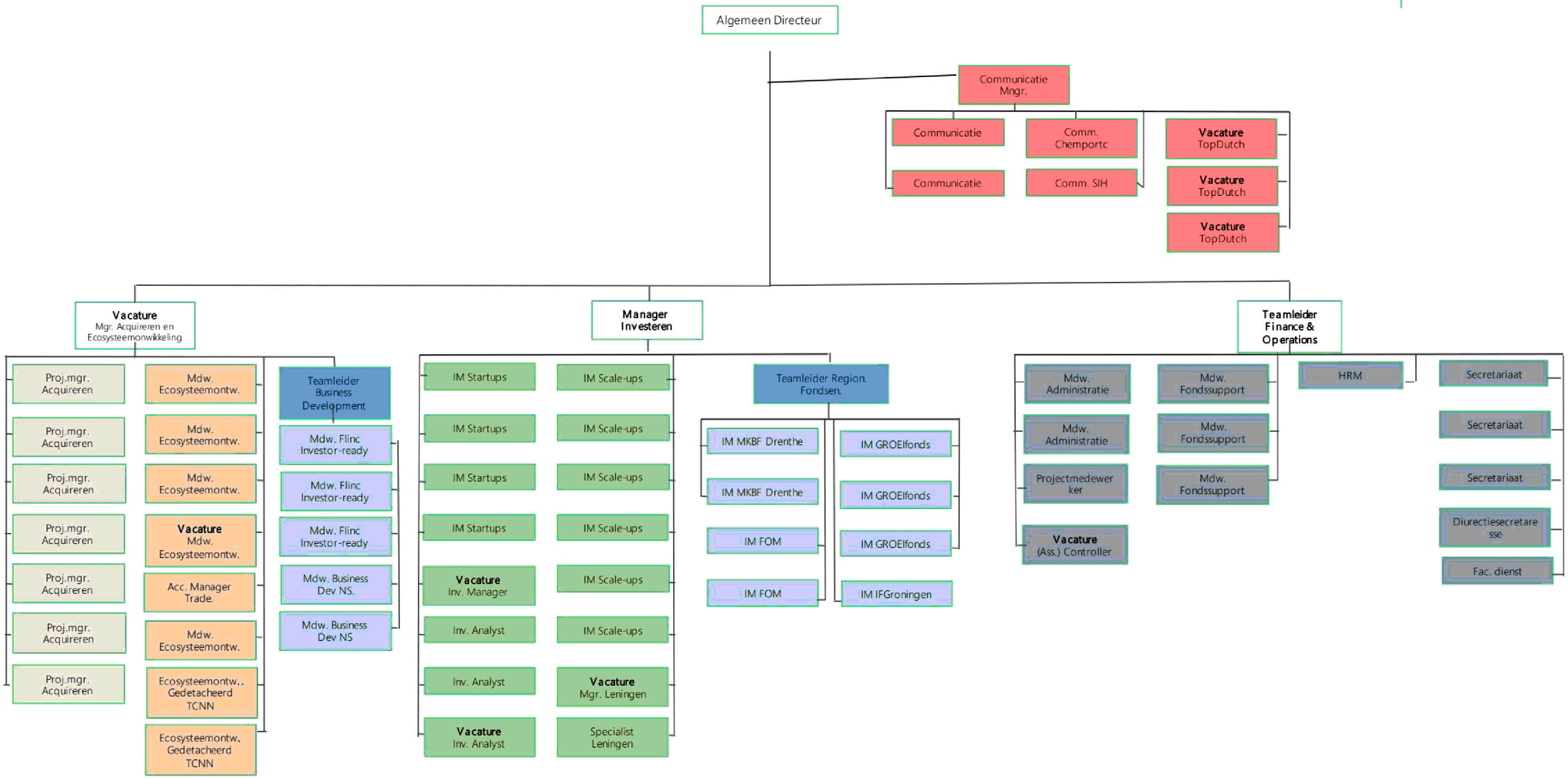
Meerjarenbegroting 2022-2025

(bedragen in EUR)

	2020 Realisatie	2021 Prognose	2022 Begroot	2023 Begroot	2024 Begroot	2025 Begroot
Investeren						
Opbrengsten						
Rente- en provisiebaten financieringen						
Ontvangen dividenden						
Opbrengst commissariaten						
Resultaat verkopen participaties						
Beheer Fondsen						
Voorziening voor financiele vaste activa						
Subtotaal Investeren						
Kosten						
Personeelskosten						
Overige kosten						
Subtotaal kosten Investeren						
Resultaat						
Ontwikkelen, Acquireren en Investor Readiness						
Opbrengsten / vergoedingen						
Staat der Nederlanden						
Bijdrage Provincies						
Bijdrage acquisitie Gemeenten						
Opbrengst Detachering						
Subtotaal opbrengsten Ontwikkelen						
Kosten						
Personeelskosten						
Overige kosten						
Subtotaal kosten Ontwikkelen						
Resultaat						
Totaal Resultaat						

5.1.1c

Bijlage 2b. Organogram NV NOM - 2022

Bijlage 3. Projecten

Om de organisatie te ondersteunen bij het realiseren van de eerder genoemde plannen dienen de randvoorwaarden ook op orde te zijn. Hiervoor dienen wij een IT-professionaliseringsslag te maken die toeziet op zowel investeringen in IT-oplossingen als het mitigeren van IT-risico's die in een toenemende mate op ons afkomen.

1. Data- en Cybersecurity

De NOM wil een betrouwbare partner zijn voor ondernemers in Noord-Nederland, daarbij hoort ook het goed beschermen van data van deze ondernemers. De NOM zich sterk bewust van de data- en cybergevaren die in de hedendaagse wereld spelen. De afgelopen jaren is informatiebeveiliging steeds belangrijker geworden en dit zal in de toekomst niet anders zijn. De toenemende dreigingen maken het noodzakelijk om gerichte maatregelen te treffen om de risico's tot een aanvaardbaar niveau te reduceren.

De NOM hanteert de volgende strategische uitgangspunten ten aanzien van informatiebeveiliging en privacy:

- Informatiebeveiliging en privacy worden beschouwd als een vanzelfsprekend en integraal onderdeel van de bedrijfsvoering;
- De NOM streeft ernaar te voldoen aan de norm ISO 27001 als basis voor het inrichten en onderhouden van maatregelen voor het waarborgen van de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van haar gegevens;
- Om invulling te geven aan het informatiebeveiligingsbeleid voert de NOM concrete, transparante en controleerbare beheersmaatregelen in op basis van richtlijnen zoals opgenomen in ISO 27002;
- De NOM voert een actief beleid om het beveiligingsbewustzijn van medewerkers te stimuleren;
- Met externe partijen worden schriftelijke afspraken gemaakt over het vereiste beveiligingsniveau en de wijze waarop zekerheid wordt verkregen over de realisatie daarvan.

In 2021 is de NOM gestart met een groot data- en cybersecurityproject om bovengenoemde punten te realiseren. Dit project wordt in 2022 afgerond, waarna data- en cybersecurity een continu intern proces wordt en middels een PCDA cyclus wordt gemonitord.

2. Portefeuillebeheersysteem

Met de huidige stand van de liquide middelen, de verwachte fondsversterking en de ambitie om de dealflow te vergroten, verwachten we een toename van het aantal participaties en leningen in de komende jaren. Om het beheer hiervan goed te kunnen managen is de investering in een gedigitaliseerd portefeuillebeheersysteem noodzakelijk. Hiermee verwachten we niet alleen ons werk te vereenvoudigen, maar tevens de ondernemer en de accountant te ondersteunen door slimme tooling in te bouwen.

3. KPI-dashboarding

Door het introduceren van sectorteams met eigen KPI's worden behaalde resultaten gescheiden vastgelegd. Door te investeren in slimme KPI-dashboarding zijn de resultaten geconsolideerd en live inzichtelijk te brengen voor intern gebruik. Er zal tevens onderzocht worden op welke manier de Aandeelhouders hierin meegenomen kunnen worden.

4. Impact Reporting

Het meten en rapporteren van de impact van onze werkzaamheden wordt in toenemende mate belangrijker. Samen met de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen wordt sinds 2021 gewerkt aan een uniforme rapportagewijze van deze impact, waarbij de SDG's het uitgangspunt gaan worden. Hiervoor dienen interne processen gewijzigd en/of aangescherpt te worden. In 2022 worden hier de eerste stappen in genomen, waarna in 2023 concrete impact KPI's worden geformuleerd.

0680 315454

Bijlage 4. Planning en proces

Om te komen tot een ambitieus en breed gedragen Meerjarenplan voor de NV NOM, hebben we voor de volgende planning gekozen:

- Inspiratiesessie met de RvC op 19 januari 2021 om nieuwe ideeën te toetsen en verdere inbreng van de RvC te verkrijgen;
- Eerste uitwerking ideeën, nader onderzoek en eventueel consultatie externe partijen en aandeelhouders in januari en februari 2021;
- Presentatie van de selectie van de meest kansrijke ideeën in de RvC 19 februari 2021;
- Presentatie van implementatieplannen in de RvC van 9 april 2021. Onderdeel hiervan is een dashboard om de voortgang te kunnen volgen. Deze voortgang wordt een vast onderdeel van de RvC agenda;
- Na 9 april start de implementatie van de strategische actielijnen;
- Een update hiervan volgt in het Meerjarenplan 2022 – 2025,, dat vervolgens in de jaarlijkse cyclus wordt besproken en vastgesteld door de RvC en AvA;
- Op de RvC-vergadering van vrijdag 27 augustus 2021 wordt het eerste concept van het Meerjarenplan 2022 – 2025 besproken;
- Tijdens een speciale sessie op donderdag 2 september 2021 met alle medewerkers van de NOM wordt het Meerjarenplan voorgelegd voor aanvullingen en suggesties;
- Op een extra RvC-vergadering op vrijdag 29 oktober 2021 wordt de definitieve versie van het Meerjarenplan 2022 – 2025 goedgekeurd;
- **Tijdens de AvA van 3 december 2021 wordt de definitieve versie van het Meerjarenplan 2022 - 2025 vastgesteld.**

0680 315454

Bijlage 5 Strategische Actielijnen

De NOM gaat integreren, focusseren en professionaliseren door acht acties

I. Integreren

Loslaten volledige potentieel van NOM op innovatie initiatieven en bedrijven in NNL

1 innovatieprogramma's geleid door een ecosysteemontwikkelaar en daar zetten we onze volledige kennis, middelen en ons netwerk integraal op in.

2a Integraal aanbieden 'investor ready' en fondsen met één pijplijn voor bedrijven

2b Leadgeneratie sterk verbeteren. Niet in kwantiteit, wel in kwaliteit.

II. Focusseren

Gefocust inzetten op de kracht van NNL en daaromheen proposities ontwikkelen (proactief) en basis capaciteit om breder aanbod bedrijven te ondersteunen (reactief)

3 Sector communities creëren rondom belangrijke sectoren voor Noord-Nederland en investment managers sector specifiek ontwikkelen en inzetten

4 Op basis van onze capaciteit maken we de keuze maximaal 4 innovatieprogramma's parallel te ontwikkelen. *Indien zich een duidelijke kans voordoet voor meer innovatieprogramma's leggen we de vraag voor financiering daarvan neer bij aandeelhouders*

III. Professionaliseren

Optimaliseren en versterken van operatie van de NOM binnen de organisatie en in de samenwerking met het ecosysteem in NNL

5 Stroomlijnen van de ideation funnel voor innovatie-programma's (en bedrijven)

6 Stroomlijnen van de exit funnel voor innovatieprogramma's en bedrijven

7 Professionaliseren van onze kennis over financieren (zoals subsidies, Europese fondsen en investeerders)

8a Professionaliseren van communicatie over Noord-Nederland in samenwerking met externe partners (TopDutch)

8b Professionaliseren van communicatie over de NOM naar bijvoorbeeld stakeholders

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Thur 11/4/2021 5:33:23 PM
Subject: Re: Lening Drenthe aan MKB Fonds
Received: Thur 11/4/2021 5:33:32 PM

De storting van 1 mln in de reserve is al gedaan!

Fijne avond!

Op 4 nov. 2021 om 16:51 heeft 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl> het volgende geschreven:

?
Hoi 5.1.2e,
Dank voor het doorgeven. En zo komt het toch nog goed ☺

Zou wel alvast de storting van 1 miljoen in 2021 willen laten doen, anders komen wij met de staten weer in de problemen en houden we geld over in de begroting 2021. En dat kan immers ook, want de ondertekening doen we al in november.
Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 4 november 2021 16:40
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: FW: Lening Drenthe aan MKB Fonds

Hoi 5.1.2e

Eerste reactie: m.i. goed nieuws. Enige werk voor ons is dan om even de leningakte te doorlopen. Er staat nu nl. in dat we de eerste tranche van 2,5 mln euro binnen 5 dagen na ondertekening van de leningakte. Dat moeten we dan even anders verwoorden.
En volgens mij verder alleen extra werk voor MKB Fonds.

Groet en fijne avond!

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Provincie Drenthe
Financiën, Planning en Control

T: (0592) 5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: donderdag 4 november 2021 16:34
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: FW: Lening Drenthe aan MKB Fonds

Goedemiddag allen,

Vandaag terugkoppeling gekregen van onze accountant over de renteloze lening (zie hieronder).

Er moet het nodige gebeuren in de toelichtingensfeer in de jaarrekening, omdat de lening onzakelijk is. Tevens zullen we een waardering aan de lening moeten koppelen.
Ik denk dat de punten te overzien zijn. Het zou mij echter wel goed uitkomen als de uitbetaling van de eerste tranche pas in 2022 gaat plaatsvinden. We hebben dan nog een heel jaar om na te denken over de waardering en de verwerking in de jaarrekening van 2022. Er zijn op dit nog voldoende liquiditeiten aanwezig in het MKB Fonds om het restant van 2021 'uit te zitten'. De ondertekening op 9 november kan uiteraard gewoon doorgaan.

Hopelijk past dit jullie ook en kunnen we hiermee dit vraagstuk afsluiten.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Van: 5.1.2e <5.1.2e @bakertilly.nl>
Verzonden: donderdag 4 november 2021 14:29
Aan: 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e @bakertilly.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @bakertilly.nl>
Onderwerp: RE: Lening Drenthe aan MKB Fonds

Beste 5.1.2e,

Zoals gisteren telefonisch besproken zouden wij nog terugkomen op je vraag ten aanzien van de lening van de provincie Drenthe. Om antwoord te geven op je vraag of het zonder meer is toegestaan om een renteloze lening te verstrekken aan een 100% dochter moeten we in de basis beoordelen in hoeverre deze zakelijk is. De zakelijkheid zit hem in de vraag in hoeverre zullen marktpartijen een zelfde lening tegen dezelfde voorwaarden verstrekken.

Op basis van de onderliggende overeenkomst en het gegeven dat er sprake is van een renteloze lening zal de lening hoogst waarschijnlijk als onzakelijk geclassificeerd worden. Dit heeft de volgende gevolgen voor de Drentse Holding B.V.:

- Fiscaal

  Naar verwachting geen impact voor de Drentse Holding, bij een eventuele onzakelijke lening kan in het ergst geval de rente niet worden afgetrokken.
- Verbonden partijen

  Doordat de lening is verstrekt door de aandeelhouder is er sprake van een niet zakelijke lening van een verbonden partij. Derhalve dient in de jaarrekening de transactie te worden toegelicht, waarbij minimaal de volgende zaken in de toelichting moet worden opgenomen:
  - Omvang van de transactie
  - Aard van de betrekking met de verbonden partij
  - Andere informatie over de transactie die nodig is voor het verschaffen van inzicht in de financiële positie van de rechtspersoon.
- Waardering lening
  - Eerste waardering is tegen reële waarde. Door de niet zakelijk rente zal deze afwijken van de nominale waarde van 10mln.

Zoals je zitten de gevolgen voornamelijk in de toelichtingensfeer. Wel wil ik je erop wijzen dat de eerste verwerking tegen reële waarde dient plaats te vinden. Als gevolg hiervan dient door jullie de reële waarde te worden berekend, waarbij in eerste instantie de voor een gelijke lening geldende marktrente dient te worden bepaald. Hiervoor zouden

jullie mogelijk bij bijvoorbeeld de BNG of de Waterschapsbank een offerte kunnen opvragen. Op basis hiervan willen wij jullie dan vragen de reële waarde te berekenen.

Mocht je nog vragen hebben dan hoor ik het graag.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e
Manager Audit

bakertilly

M:+31 (5.1.2e | T:+31 5.1.2e
Burgemeester Roelenweg 14-18, 8021 EV Zwolle
Postbus 508, 8000 AM Zwolle
5.1.2e @bakertilly.nl | bakertilly.nl

Ondernemerscollege: inspirerende colleges voor ondernemend Nederland

To: [redacted]
Cc: [redacted]
From: [redacted]
Sent: Fri 11/5/2021 9:23:30 AM
Subject: RE: Lening Drenthe aan MKB Fonds
Received: Fri 11/5/2021 9:23:31 AM

Hoi [redacted],

Dat is goed nieuws voor de lening en het MKB Fonds. Helaas wel wat extra werk voor jullie..
Wij zullen de leningovereenkomst aanpassen en nog even naar jullie sturen.

Bedankt voor het uitzoeken en goed weekend alvast.

Groeten, [redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 4 november 2021 16:34
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: Lening Drenthe aan MKB Fonds

Goedemiddag allen,

Vandaag terugkoppeling gekregen van onze accountant over de renteloze lening (zie hieronder).

Er moet het nodige gebeuren in de toelichtingensfeer in de jaarrekening, omdat de lening onzakelijk is. Tevens zullen we een waardering aan de lening moeten koppelen.
Ik denk dat de punten te overzien zijn. Het zou mij echter wel goed uitkomen als de uitbetaling van de eerste tranche pas in 2022 gaat plaatsvinden. We hebben dan nog een heel jaar om na te denken over de waardering en de verwerking in de jaarrekening van 2022. Er zijn op dit nog voldoende liquiditeiten aanwezig in het MKB Fonds om het restant van 2021 'uit te zitten'. De ondertekening op 9 november kan uiteraard gewoon doorgaan.

Hopelijk past dit jullie ook en kunnen we hiermee dit vraagstuk afsluiten.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M [redacted]

E 5.1.2e @nom.n
l

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @bakertilly.nl>
Verzonden: donderdag 4 november 2021 14:29
Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
CC: 5.1.2e < 5.1.2e @bakertilly.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @bakertilly.nl>
Onderwerp: RE: Lening Drenthe aan MKB Fonds

Beste 5.1.2e,

Zoals gisteren telefonisch besproken zouden wij nog terugkomen op je vraag ten aanzien van de lening van de provincie Drenthe. Om antwoord te geven op je vraag of het zonder meer is toegestaan om een renteloze lening te verstrekken aan een 100% dochter moeten we in de basis beoordelen in hoeverre deze zakelijk is. De zakelijkheid zit hem in de vraag in hoeverre zullen marktpartijen een zelfde lening tegen dezelfde voorwaarden verstrekken.

Op basis van de onderliggende overeenkomst en het gegeven dat er sprake is van een renteloze lening zal de lening hoogst waarschijnlijk als onzakelijk geclassificeerd worden. Dit heeft de volgende gevolgen voor de Drentse Holding B.V.:

- Fiscaal

  Naar verwachting geen impact voor de Drentse Holding, bij een eventuele onzakelijke lening kan in het ergst geval de rente niet worden afgetrokken.
- Verbonden partijen

  Doordat de lening is verstrekt door de aandeelhouder is er sprake van een niet zakelijke lening van een verbonden partij. Derhalve dient in de jaarrekening de transactie te worden toegelicht, waarbij minimaal de volgende zaken in de toelichting moet worden opgenomen:
  - Omvang van de transactie

- Aard van de betrekking met de verbonden partij
- Andere informatie over de transactie die nodig is voor het verschaffen van inzicht in de financiële positie van de rechtspersoon.

- Waardering lening
  - Eerste waardering is tegen reële waarde. Door de niet zakelijk rente zal deze afwijken van de nominale waarde van 10mln.

Zoals je zitten de gevolgen voornamelijk in de toelichtingensfeer. Wel wil ik je erop wijzen dat de eerste verwerking tegen reële waarde dient plaats te vinden. Als gevolg hiervan dient door jullie de reële waarde te worden berekend, waarbij in eerste instantie de voor een gelijke lening geldende marktrente dient te worden bepaald. Hiervoor zouden jullie mogelijk bij bijvoorbeeld de BNG of de Waterschapsbank een offerte kunnen opvragen. Op basis hiervan willen wij jullie dan vragen de reële waarde te berekenen.

Mocht je nog vragen hebben dan hoor ik het graag.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

bakertilly

M:+31 (5.1.2e | T:+31 5.1.2e
Burgemeester Roelenweg 14-18, 8021 EV Zwolle
Postbus 508, 8000 AM Zwolle
5.1.2e **@bakertilly.nl** | **bakertilly.nl**

Ondernemerscollege: inspirerende colleges voor ondernemend Nederland

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Fri 11/5/2021 9:24:21 AM
Subject: RE: Lening Drenthe aan MKB Fonds
Received: Fri 11/5/2021 9:24:22 AM

Dag 5.1.2e,

Ik maak daar wel even een formeel briefje waarin we toelichten dat we de genoemde betalingstermijn herzien op basis van de aangepaste termijn in de leningsovereenkomst. Dat is niet zoveel werk. Ik wacht dan wel eerst even het seintje af hoe de leningsovereenkomst hierop is aangepast (dan kan ik de tekst gelijk laten lopen).

Mvg 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 5 november 2021 10:17
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Lening Drenthe aan MKB Fonds

Dag allen,

Dat is inderdaad mooi nieuws. Het loopt weer met een sisser af. Uitbetalen in 2022 moet lukken.
Ik ga de laatste versie van de overeenkomst even opzoeken.

@ 5.1.2e in de beschikking staat ook dat we na 5 dagen na ondertekening van de leningovereenkomst de eerste tranche overmaken. Het MKB Fonds wil de eerste tranche liever pas in 2022 ontvangen (zie mails hieronder). Moeten we een nieuwe beschikking sturen of is het voldoende als ik even een mailtje stuur naar het fonds? Het is immers op hun eigen verzoek.

Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 4 november 2021 16:40
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: FW: Lening Drenthe aan MKB Fonds

Hoi 5.1.2e

Eerste reactie: m.i. goed nieuws. Enige werk voor ons is dan om even de leningakte te doorlopen. Er staat nu nl. in dat we de eerste tranche van 2,5 mln euro binnen 5 dagen na ondertekening van de leningakte. Dat moeten we dan even anders verwoorden.
En volgens mij verder alleen extra werk voor MKB Fonds.

Groet en fijne avond!

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Provincie Drenthe
Financiën, Planning en Control

T: (0592) 5.1.2e

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: donderdag 4 november 2021 16:34
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: FW: Lening Drenthe aan MKB Fonds

Goedemiddag allen,

Vandaag terugkoppeling gekregen van onze accountant over de renteloze lening (zie hieronder).

Er moet het nodige gebeuren in de toelichtingensfeer in de jaarrekening, omdat de lening onzakelijk is. Tevens zullen we een waardering aan de lening moeten koppelen.
Ik denk dat de punten te overzien zijn. Het zou mij echter wel goed uitkomen als de uitbetaling van de eerste tranche pas in 2022 gaat plaatsvinden. We hebben dan nog een heel jaar om na te denken over de waardering en de verwerking in de jaarrekening van 2022. Er zijn op dit nog voldoende liquiditeiten aanwezig in het MKB Fonds om het restant van 2021 'uit te zitten'. De ondertekening op 9 november kan uiteraard gewoon doorgaan.

Hopelijk past dit jullie ook en kunnen we hiermee dit vraagstuk afsluiten.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Van: 5.1.2e <5.1.2e @bakertilly.nl>
Verzonden: donderdag 4 november 2021 14:29
Aan: 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e @bakertilly.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @bakertilly.nl>
Onderwerp: RE: Lening Drenthe aan MKB Fonds

Beste 5.1.2e,

Zoals gisteren telefonisch besproken zouden wij nog terugkomen op je vraag ten aanzien van de lening van de provincie Drenthe. Om antwoord te geven op je vraag of het zonder meer is toegestaan om een renteloze lening te verstrekken aan een 100% dochter moeten we in de basis beoordelen in hoeverre deze zakelijk is. De zakelijkheid zit hem in de vraag in hoeverre zullen marktpartijen een zelfde lening tegen dezelfde voorwaarden verstrekken.

Op basis van de onderliggende overeenkomst en het gegeven dat er sprake is van een renteloze lening zal de lening hoogst waarschijnlijk als onzakelijk geclassificeerd worden. Dit heeft de volgende gevolgen voor de Drentse Holding B.V.:

- Fiscaal

  Naar verwachting geen impact voor de Drentse Holding, bij een eventuele onzakelijke lening kan in het ergst geval de rente niet worden afgetrokken.
- Verbonden partijen

  Doordat de lening is verstrekt door de aandeelhouder is er sprake van een niet zakelijke lening van een verbonden partij. Derhalve dient in de jaarrekening de transactie te worden toegelicht, waarbij minimaal de volgende zaken in de toelichting moet worden opgenomen:
  - Omvang van de transactie
  - Aard van de betrekking met de verbonden partij
  - Andere informatie over de transactie die nodig is voor het verschaffen van inzicht in de financiële positie van de rechtspersoon.
- Waardering lening
  - Eerste waardering is tegen reële waarde. Door de niet zakelijk rente zal deze afwijken van de nominale waarde van 10mln.

Zoals je zitten de gevolgen voornamelijk in de toelichtingensfeer. Wel wil ik je erop wijzen dat de eerste verwerking tegen reële waarde dient plaats te vinden. Als gevolg hiervan dient door jullie de reële waarde te worden berekend, waarbij in eerste instantie de voor een gelijke lening geldende marktrente dient te worden bepaald. Hiervoor zouden jullie mogelijk bij bijvoorbeeld de BNG of de Waterschapsbank een offerte kunnen opvragen. Op basis hiervan willen wij jullie dan vragen de reële waarde te berekenen.

Mocht je nog vragen hebben dan hoor ik het graag.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e
Manager Audit

M:+31 (5.1.2e | T:+31 5.1.2e
Burgemeester Roelenweg 14-18, 8021 EV Zwolle
Postbus 508, 8000 AM Zwolle
5.1.2e @bakertilly.nl | bakertilly.nl

Ondernemerscollege: inspirerende colleges voor ondernemend Nederland

To: [redacted] [redacted] [redacted]@drenthe.nl]; [redacted] [redacted] [redacted]@drenthe.nl]
From: mr. [redacted] | PlasBossinade Notarissen
Sent: Fri 11/5/2021 12:15:48 PM
Subject: proces-verbaal agiostortingen NOM
Received: Fri 11/5/2021 12:15:54 PM
Proces-verbaal agiostorting vs5-11-2021 SCHOON.pdf
Proces-verbaal agiostorting vs5-11-2021.pdf
volmacht Provincie Drenthe.pdf
nota 64312 Provincie Drenthe.pdf

Goedemiddag,

In verband met de beoogde agiostortingen inzake N.V. NOM, Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland zend ik u bijgaand de navolgende stukken:

- Een concept van de akte van proces-verbaal waarin de meest recente wijzigingen zichtbaar zijn bijgehouden;
- Een concept van de akte van proces-verbaal (versie SCHOON) waarin de vorenbedoelde wijzigingen zijn geaccepteerd;
- Een volmacht;
- Een nota van afrekening.

Op verzoek van de Staat der Nederlanden is nog een kleine wijziging aangebracht in de definitie "Fondsversterking", kortheidshalve verwijs ik hiervoor naar de ongeschoonde versie van het concept van de akte.

Indien de inhoud van de akte akkoord is kan de ondertekening van de meegezonden volmacht plaatsvinden. Graag ontvang ik de getekende volmacht voorzien van een legalisatie van de handtekening van de ondertekenaar per email en post retour. In verband met de ondertekening van de volmacht middels beeldbellen zal ik nog contact opnemen met mevrouw [redacted].

Tevens is de nota van afrekening bijgesloten. Het bedrag te voldoen dient voor de ondertekening van de akte op onze derdengeldenrekening bijgeschreven te zijn. Ik heb begrepen dat het de bedoeling is dat de ondertekening van de akte op 16 december a.s. plaats zal vinden (op basis van de alsdan afgegeven volmachten).

Graag ontvang ik tevens een kopie van de besluitvorming tot het doen van de agiostorting zodat ik de verwijzing naar dit besluit in de akte kan verwerken.

Mocht u naar aanleiding van het vorenstaande dan wel de inhoud van de bijlagen vragen en/of opmerkingen hebben, neem dan gerust contact met mij op.

Met vriendelijke groet,

mr. [redacted]
Kandidaat-notaris
(vestiging Groningen)

Woensdag afwezig

PlasBossinade Notarissen N.V.
T: +31(0) [redacted]

www.plasbossinade.nl

Vestiging Groningen	Vestiging Haren	Vestiging Rotterdam
Postbus 1389	Postbus 36	Postbus 5292
9701 BJ Groningen	9750 AA Haren	3008 AG Rotterdam
Leonard Springerlaan 9C	Rijksstraatweg 217A	Wevershoekstraat 380
9727 KB Groningen	9752 CA Haren	3083 CZ Rotterdam

T: +31(0)50 5213999
E: groningen@pbnotarissen.nl

T: +31(0)50 5345649
E: haren@pbnotarissen.nl

T: +31(0)10 2687111
E: rotterdam@pbnotarissen.nl

maatregelen coronavirus

Om onze klanten en medewerkers te beschermen nemen wij maatregelen. In het kort:

- Contact gaat zo veel mogelijk via telefoon, mail en beeld. Noodzakelijke afspraken vinden plaats in grote ruimtes zodat fysiek ruime afstand bewaren mogelijk is.
- Indien u last heeft van klachten als verkoudheid, hoesten of koorts bezoek dan niet onze kantoren, maar neem telefonisch contact met ons op.
- Wij schudden geen handen.
- Voor meer informatie over ons beleid zie www.plasbossinade.nl/corona

Dit is een e-mailbericht afkomstig van PlasBossinade Notarissen N.V., tevens handelende onder de naam Notariaat Haren, statutair gevestigd te Groningen, ingeschreven in het Handelsregister onder nummer 01144563. Dit e-mailbericht, waaronder begrepen eventuele ingesloten bestanden, is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde en de inhoud ervan is strikt vertrouwelijk. Indien u dit e-mailbericht ontvangt, terwijl dat niet voor u bestemd is, of indien de inhoud van het e-mailbericht onduidelijk is, gelieve u direct contact op te nemen met de afzender. PlasBossinade Notarissen N.V. noch de afzender aanvaardt enige aansprakelijkheid voor de gevolgen van een verminkte weergave c.q. vertraagde of gebrekkige overbrenging c.q. ongeautoriseerd gebruik van het e-mailbericht. PlasBossinade Notarissen N.V. neemt redelijke maatregelen om te voorkomen dat middels dit e-mailbericht virussen worden overgebracht, maar is niet aansprakelijk in het geval dit toch voorvalt. Alle werkzaamheden worden verricht uit hoofde van een overeenkomst van opdracht met PlasBossinade Notarissen N.V., waarop van toepassing zijn onze algemene voorwaarden, gedeponeerd bij de griffie van de Rechtbank Noord-Nederland, locatie Groningen, waarin onder meer een aansprakelijkheidsbeperking is opgenomen.

This e-mail message is sent by PlasBossinade Notarissen N.V., also trading under the name of Notariaat Haren, with its statutory seat in Groningen, registered in the Trade Registry under number 01144563. This e-mail message is intended for the addressee only and its contents are confidential. If you have received this message, while not being the addressee, or if you have received this message in error, please notify the sender immediately. PlasBossinade Notarissen N.V. nor the sender shall be liable for the consequences of mutilations and/or delayed or faulty transmision and/or unauthorized use of this e-mail message. PlasBossinade Notarissen N.V. takes reasonable precautions to prevent that together with this e-mail message any viruses are transmitted, but shall not be liable in case this might happen anyway. All activities shall be carried out under an assignment agreement with PlasBossinade Notarissen N.V., to which our general terms and conditions - including a liability limitation - as filed at the Office of the North-Netherlands, Court location Groningen, shall apply."

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 7

Concept (ID 311089)

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 7

Concept (ID 311089)

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 3

Duplicaat (ID 311093)

PlasBossinade

advocaten notarissen

NOTA VAN AFREKENING

Provincie Drenthe
Westerbrink 1
9405 BJ ASSEN

Betreft	:Agiostorting in N.V. NOM
Wederpartij	:N.V. NOM, Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland
Passeerdatum	:donderdag 16 december 2021
Zaaknummer	:64312
Behandelaar	:mr. 5.1.2e
Factuurdatum	:5 november 2021
Factuurnummer	:43494.3

	Te betalen	Te ontvangen
Koopsom		
Agiostorting NOM (Fondsversterking)	€ 3.900.000,00	
Totaal:	€ 3.900.000,00	
Te betalen	€ 3.900.000,00	

Welk bedrag onder vermelding van het zaaknummer vóór het tekenen van de akte moet zijn bijgeschreven op onze rekening. Let op: de betaling van het bedrag dient te geschieden vanaf een rekening met een tenaamstelling welke gelijk is aan de tenaamstelling van deze nota van afrekening.

Betalingen uitsluitend via bankoverschrijving of pinbetaling, wij nemen geen contant geld in ontvangst.

Postbus 1389
9701 BJ Groningen
Telefoon 050 521 39 99

Leonard Springerlaan 9C, Groningen
Mail: groningen@pbnotarissen.nl
BTW nummer NL820925512B01
KVK nummer 01144563

ABN AMRO
ING Bank: 5.1.5
Rabobank:

To: 'mr. [redacted] | PlasBossinade Notarissen'[[redacted]@pbnotarissen.nl]
Cc: [redacted]@drenthe.nl]
From: [redacted]
Sent: Fri 11/5/2021 1:43:28 PM
Subject: RE: proces-verbaal agiostortingen NOM
Received: Fri 11/5/2021 1:41:00 PM
GS-PS voorstel inzake fondsversterking NOM getekend GS-stuk 2021001627 getekend. pdf.pdf

Goedmiddag [redacted],
Mooi dat er nu schot in komt. Ik had je het getekende besluit al eerder toegestuurd, maar bij deze nog een keer. Mocht onze juriste nog opmerkingen hebben over het PV dan zal ik dat z.s.m. laten weten.

Verder zal ik regelen dat het gevraagde bedrag tijdig bij jullie op de rekening staat.

[redacted] zal de scan van de getekende volmacht t.z.t. toe sturen. Doet ze dat niet dan zal ik dat ook nog even doen, zodra ik deze heb ontvangen. En zal hem dan ook per post verzenden.

Goed weekend alvast.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe
[redacted]
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592-[redacted]

Van: mr. [redacted] | PlasBossinade Notarissen <[redacted]@pbnotarissen.nl>
Verzonden: vrijdag 5 november 2021 13:16
Aan: [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>; [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: proces-verbaal agiostortingen NOM

Goedemiddag,

In verband met de beoogde agiostortingen inzake N.V. NOM, Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland zend ik u bijgaand de navolgende stukken:

- Een concept van de akte van proces-verbaal waarin de meest recente wijzigingen zichtbaar zijn bijgehouden;
- Een concept van de akte van proces-verbaal (versie SCHOON) waarin de vorenbedoelde wijzigingen zijn geaccepteerd;
- Een volmacht;
- Een nota van afrekening.

Op verzoek van de Staat der Nederlanden is nog een kleine wijziging aangebracht in de definitie "Fondsversterking", kortheidshalve verwijs ik hiervoor naar de ongeschoonde versie van het concept van de akte.

Indien de inhoud van de akte akkoord is kan de ondertekening van de meegezonden volmacht plaatsvinden. Graag ontvang ik de getekende volmacht voorzien van een legalisatie van de handtekening van de ondertekenaar per email en post retour. In verband met de ondertekening van de volmacht middels beeldbellen zal ik nog contact opnemen met mevrouw [redacted].

Tevens is de nota van afrekening bijgesloten. Het bedrag te voldoen dient voor de ondertekening van de akte op onze derdengeldenrekening bijgeschreven te zijn. Ik heb begrepen dat het de bedoeling is dat de ondertekening van de akte op 16 december a.s. plaats zal vinden (op basis van de alsdan afgegeven volmachten).

Graag ontvang ik tevens een kopie van de besluitvorming tot het doen van de agiostorting zodat ik de verwijzing naar dit besluit in de akte kan verwerken.

Mocht u naar aanleiding van het vorenstaande dan wel de inhoud van de bijlagen vragen en/of opmerkingen hebben, neem dan gerust contact met mij op.

Met vriendelijke groet,

mr. 5.1.2e **)** 5.1.2e
Kandidaat-notaris
(vestiging Groningen)

Woensdag afwezig

PlasBossinade Notarissen N.V.
T: +31(0) 5.1.2e

www.plasbossinade.nl

Vestiging Groningen	Vestiging Haren	Vestiging Rotterdam
Postbus 1389	Postbus 36	Postbus 5292
9701 BJ Groningen	9750 AA Haren	3008 AG Rotterdam
Leonard Springerlaan 9C	Rijksstraatweg 217A	Wevershoekstraat 380
9727 KB Groningen	9752 CA Haren	3083 CZ Rotterdam
T: +31(0)50 5213999	T: +31(0)50 5345649	T: +31(0)10 2687111
E: groningen@pbnotarissen.nl	E: haren@pbnotarissen.nl	E: rotterdam@pbnotarissen.nl

maatregelen coronavirus

Om onze klanten en medewerkers te beschermen nemen wij maatregelen. In het kort:
- Contact gaat zo veel mogelijk via telefoon, mail en beeld. Noodzakelijke afspraken vinden plaats in grote ruimtes zodat fysiek ruime afstand bewaren mogelijk is.
- Indien u last heeft van klachten als verkoudheid, hoesten of koorts bezoek dan niet onze kantoren, maar neem telefonisch contact met ons op.
- Wij schudden geen handen.
- Voor meer informatie over ons beleid zie www.plasbossinade.nl/corona

Dit is een e-mailbericht afkomstig van PlasBossinade Notarissen N.V., tevens handelende onder de naam Notariaat Haren, statutair gevestigd te Groningen, ingeschreven in het Handelsregister onder nummer 01144563. Dit e-mailbericht, waaronder begrepen eventuele ingesloten bestanden, is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde en de inhoud ervan is strikt vertrouwelijk. Indien u dit e-mailbericht ontvangt, terwijl dat niet voor u bestemd is, of indien de inhoud van het e-mailbericht onduidelijk is, gelieve u direct contact op te nemen met de afzender. PlasBossinade Notarissen N.V. noch de afzender aanvaardt enige aansprakelijkheid voor de gevolgen van een verminkte weergave c.q. vertraagde of gebrekkige overbrenging c.q. ongeautoriseerd gebruik van het e-mailbericht. PlasBossinade Notarissen N.V. neemt redelijke maatregelen om te voorkomen dat middels dit e-mailbericht virussen worden overgebracht, maar is niet aansprakelijk in het geval dit toch voorvalt. Alle werkzaamheden worden verricht uit hoofde van een overeenkomst van opdracht met PlasBossinade Notarissen N.V., waarop van toepassing zijn onze algemene voorwaarden, gedeponeerd bij de griffie van de Rechtbank Noord-Nederland, locatie Groningen, waarin onder meer een aansprakelijkheidsbeperking is opgenomen.

This e-mail message is sent by PlasBossinade Notarissen N.V., also trading under the name of Notariaat Haren, with its statutory seat in Groningen, registered in the Trade Registry under number 01144563. This e-mail message is intended for the addressee only and its contents are confidential. If you have received this message, while not being the addressee, or if you have received this message in error, please notify the sender immediately. PlasBossinade Notarissen N.V. nor the sender shall be liable for the consequences of mutilations and/or delayed or faulty transmision and/or unauthorized use of this e-mail message. PlasBossinade Notarissen N.V. takes reasonable precautions to prevent that together with this e-mail message any viruses are transmitted, but shall not be liable in case this might happen anyway. All activities shall be carried out under an assignment agreement with PlasBossinade Notarissen N.V., to which our general terms and conditions - including a liability limitation - as filed at the Office of the North-Netherlands, Court location Groningen, shall apply."

Agendapunt voor de vergadering van Gedeputeerde Staten van Drenthe

Statenstuk

Algemene gegevens		*Teammanager*
Opsteller	5.1.2e 5.1.2e tst. 5.1.2e	Liesbeth Brouwer a.i.
Team	Bestuur en Concernzaken	
Datum	dinsdag 7 september 2021	*Paraaf*
Uiterste behandeldatum in GS:		*Besproken:*
Toelichting:		5.1.2e

Verwijzing naar speerpunt coalitieakkoord/programma begroting	*Akkoord portefeuillehouder*
3. Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten	Henk Brink

Intern voorbereid met	*Akkoord provinciesecretaris*
1. 5.1.2e 5.1.2e (ECO)	Wim Brenkman
2. 5.1.2e 5.1.2e (FPC)	
3.	

Archivering		*Communicatie*
Soort overeenkomst: Looptijd overeenkomst:	Financiële overeenkomst december 2021 tot december 2025	Openbaar: Ja
Datum:	Registratienummer:	Persbericht: *Nee*
14 september 2021	nr. 5.32/2021001627	Bekendmaking: Niet van toepassing
	nr.	

Onderwerp

Fondsversterking NOM

Advies

1. In te stemmen met de agiostorting NOM van € 3,9 miljoen, onder voorbehoud van instemming van PS.
2. In te stemmen met het Statenstuk.
3. Gedeputeerde Brink aan te wijzen om namens GS het Proces-verbaal agiostorting inzake de fondsversterking te ondertekenen.

Beslissing GS

5.1.2e

Risico's

Risico behorend bij advies 1:
Het grootste risico voor de provincie als deelnemer in N.V. NOM is het risico dat de waarde, waaronder de benaderde marktwaarde van de participaties van N.V. NOM daalt en het provinciaal deelnemersbelang in N.V. NOM moet worden afgewaardeerd. Dit gaat ook op voor deze toevoeging aan het eigen vermogen van de NV in de vorm van een agiostorting. Gelet op de aard van de bedrijven waarin N.V. NOM investeert, kan de hoogte van met name de benaderde marktwaarde jaarlijks aan verandering onderhevig zijn. Op voorhand is echter geen goede inschatting van dit risico te maken en het kan net zo goed een positief effect hebben. Ook de andere provincies hanteren dit uitgangspunt en bekijken zoals gebruikelijk bij het opstellen van de jaarrekening of een negatieve bijstelling moet worden verwerkt. Hiervoor staat dan de Risicoreserve ter beschikking. Tot op heden was er geen aanleiding voor de NOM om de portefeuille naar beneden bij te stellen vanwege de Covid-crisis. De NOM zal de portefeuille bedrijven actief volgen en ze daarbij met de beschikbare middelen ondersteunen en adviseren.

Kanttekeningen vanuit de organisatie

Niet van toepassing.

Aanvullende informatie voor GS

Omdat het hier een verbonden partij betreft, dienen we het Protocol Verbonden Partijen in acht te nemen. Echter, het protocol voorziet niet sec in de situatie van uitbreiding deelneming, dan wel agiostorting zoals hier voorgesteld. Wel wordt in het protocol gesproken over een 'herijkingsfase'. De in deze herijkingsfase gevraagde te beschrijven elementen zijn impliciet verwerkt in de toelichting van het statenstuk. In dit geval is er geen sprake van een herijkingfase, zoals aangegeven in het protocol en daarom is ervoor gekozen geen separate notitie bij te voegen.

In dit geval vallen we daarom terug op de Provinciewet. In artikel 158, lid 1, sub e, staat: "Gedeputeerde staten zijn in ieder geval bevoegd tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van de provincie te besluiten".

In datzelfde artikel en dan lid 2 staat: "Gedeputeerde staten besluiten slechts tot de oprichting en de deelneming in stichting, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen, indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang. Het besluit wordt niet genomen dan nadat provinciale staten een ontwerpbesluit is toegezonden en in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van gedeputeerde staten te brengen".

Het 3e beslispunt, om gedeputeerde Brink aan te wijzen om namens het college het Proces-verbaal agiostorting te ondertekenen (dat zal naar verwachting december 2021 worden), is toegevoegd zodat dit onderwerp niet een tweede keer ingebracht hoeft te worden. Wanneer deze stukken in lijn met dit voorstel door de notaris Plas & Bossinade en NOM opgesteld zijn (naar verwachting Q4 2021), kan gedeputeerde Brink deze stukken op dat moment ondertekenen. Voor nu is de laatste conceptversie van het Proces-verbaal agiostorting bij de stukken gevoegd. De uiteindelijke versie moet nog juridisch nader afgestemd worden. Gedeputeerde Brink heeft de NOM in zijn portefeuille

en ondertekent als portefeuillehouder deze stukken meestal namens GS.

Tekst openbare besluitenlijst

Onderwerp: Fondsversterking door middelen van agiostorting in de NOM
Tekst: GS vragen PS in te stemmen met de fondsversterking van de NOM door middel van een agiostorting in de NOM om de liquiditeitspositie van de NOM te verbeteren ten behoeve van de ondersteuning van het noordelijke bedrijfsleven als gevolg van de coronacrisis. Het Rijk heeft hiervoor € 11,7 miljoen beschikbaar gesteld onder de voorwaarde dat ook de provinciale aandeelhouders gezamenlijk in totaal eenzelfde bedrag in het eigen vermogen van de NOM storten. Het betreft een voorstel dat door alle aandeelhouders wordt gedragen. Het is voor alle aandeelhouders helder dat de NOM haar publieke taak (het verstrekken van risicodragend kapitaal) moet kunnen blijven uitoefenen en dat vanwege de gevolgen van de coronacrisis hier meer financiële armslag voor nodig is.

Bijlagen alleen voor Gedeputeerde Staten

1. het concept-proces verbaal agiostorting NOM

NB. Het Statenstuk en de eventuele daarbij horende bijlagen worden standaard mee gekopieerd voor GS.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

4 - 17

Concept (ID 311085)

Concept van ID 311089

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

19 - 36

Reeds openbaar
(https://www.drentsparlement.nl/Vergaderingen/Statencommissie-Financien-Cultuur-Bestuur-en-Economie-FCBE-1/2021/27-oktober/09:30/PS101121-FCBE27102021-2021-24-Fondsversterking-NOM-COMPL.pdf, zie p. 8-34)

Bijlage 2

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Provincie Drenthe
T.a.v. de heer H. Brink
Postbus 122
9400 AC ASSEN

PROVINCIE DRENTHE
No.: 2020001789
Ingek.: 16 SEP. 2020
TEAM: ECO
TE BEH. DOOR:
DWS: G.AFD.:

5.1.2e

Directoraat-generaal Bedrijfsleven & Innovatie
Directie Ondernemerschap

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Behandeld door
5.1.2e

T 070 379 7053
5.1.2e minezk.nl

Ons kenmerk
DGBI-O / 20233266

Datum 15 september 2020
Betreft Fondsversterking ROM's

Beste medeaandeelhouder,

Het coronavirus heeft grote gevolgen voor de gezondheid van de Nederlandse bevolking, samenleving en economie. De impact hiervan is de afgelopen periode goed zichtbaar en voelbaar geworden. De economische situatie vraagt om een aanpak die werkgelegenheid en bedrijvigheid beschermt en gelijktijdig ook investeert in het verdienvermogen van de toekomst. Om dit te bereiken is het van groot belang dat er goed met de regio's wordt samengewerkt.

Het kabinet geeft in de Kamerbrief "Noodpakket banen en economie" van 28 augustus 2020 aan dat het extra wil investeren in de economie. Het nieuwe investeringspakket krijgt vorm langs vier lijnen: het versnellen van publieke investeringen, het uitlokken en aanjagen van private investeringen, het versterken van de solvabiliteitspositie van Nederlandse bedrijven en het stimuleren van innovatie.

In de genoemde brief stelt het kabinet € 150 miljoen beschikbaar voor de versterking van het fondsvermogen van de Regionale Ontwikkelings-maatschappijen (ROM's). Met het versterken van het fondsvermogen van de ROM's worden de ROM's in staat gesteld nieuwe financieringsrondes te doen om het eigen vermogen en daarmee de solvabiliteitspositie van veelal innovatieve mkb-ondernemingen in hun portefeuilles te versterken. Hierbij wordt de voorwaarde gesteld dat de regio's cofinanciering verschaffen.

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) wil graag met u in gesprek over de wijze waarop dit nader wordt ingevuld. Hierbij valt te denken aan financiële voorwaarden en het tijdsframe waarbinnen de investeringen zouden kunnen worden gedaan. De wens is om gezamenlijk als aandeelhouders te investeren in de ROM's mede om verwateringseffecten te voorkomen en krachten te bundelen in het (regionaal) groeivermogen van innovatieve bedrijven.

Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie
Directie Ondernemerschap

Ons kenmerk
DGBI-O / 20233266

Mijn streven is om de € 150 miljoen te verdelen over de ROM's op grond van het aandeel van de regio's in het BNP en deze middelen zo spoedig mogelijk aan de ROM's beschikbaar te stellen. Van de regio's verwacht ik dat dit bedrag wordt gematcht om de ROM's in staat te stellen om hun bijdrage aan het herstel van de regionale economie te vergroten. Om dit te realiseren nodig ik een afgevaardigde van de ROM's uit om te komen tot een uitgewerkt voorstel. Op korte termijn zal EZK het initiatief nemen om dit voorstel met u door te nemen.

Hoogachtend,

5.1.2e

mr. drs. M.L.G. Keijzer
Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat

5.1.2e

Bijlage 3

DocuSign Envelope ID: B8EBF89A-4F34-4C85-A92C-6404C9CA10DC

Aan:
Colleges Gedeputeerden Staten Provincies Drenthe, Fryslân en Groningen
Staatssecretaris Ministerie van EZK

N.V. NOM
Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Correspondentieadres
Postbus 424
9700 AK Groningen

Bezoekadres
Paterswoldseweg 810
9728 BM Groningen

Betreft: versterking fondsvermogen NOM

Datum: 16 juli 2021

Geachte Staatssecretaris en Colleges Gedeputeerde Staten,

In de Tweede Kamerbrief van 28 augustus 2020 heeft het kabinet aangekondigd € 150 miljoen beschikbaar te stellen voor de versterking van het fondsvermogen van de ROM's. Met de Corona-Overbruggingslening heeft het kabinet via de ROM's circa 950 mkb-bedrijven met overbruggingskredieten geholpen. Door het fondsvermogen te versterken kunnen de ROM's in nieuwe financieringsrondes het eigen vermogen van de portefeuillebedrijven (COL-bedrijven en regulier), en daarmee de solvabiliteitspositie van innovatieve mkb-bedrijven, versterken. Voorwaarde is dat de regio's cofinanciering (matching) verschaffen op deze € 150 miljoen Rijksinvestering.

In de afgelopen maanden is er meerdere malen met vertegenwoordigers van de aandeelhouders van de NOM gesproken over de versterking van het fondsvermogen van de NOM in het kader van het economische herstelprogramma van het kabinet en de daarbij behorende versterking van het fondsvermogen van de ROM's. Met de fondsversterking kan naast de reguliere activiteiten vanuit het investeringsfonds van de NOM en in aanvulling op de bestaande mogelijkheden bij de door NOM beheerde Provinciale fondsen, een extra impuls gegeven worden aan het economisch herstel van onze regio tijdens en na de Covid-19 crisis. Ook kunnen we additionele investeringsactiviteiten ontwikkelen en uitvoeren samen met het noordelijk MKB. Daarnaast blijven we vanzelfsprekend onze reguliere fondsmiddelen inzetten voor een ambitieuze investeringsdoelstelling in de komende jaren. De NOM uitgangspunten van de fondsversterking op een rij:

- Marktsignalen blijven nog steeds wijzen op een sterke toename van Covid-19 gerelateerde financieringsaanvragen;
- De middelen uit de fondsversterking worden ingezet om de gevolgen van de Covid-19 crisis op te vangen en om herstel te stimuleren;
- Met de inzet van de middelen worden ondernemingen met een hoger risicoprofiel geholpen;
- Investeringen vinden alleen plaats conform onze aandeelhoudersinstructie;
- Positieve- en negatieve resultaten, voortvloeiend uit de inzet van deze middelen, lopen via de algemene NOM investeringsresultaten;
- De kosten voor uitvoering worden gedekt uit de opbrengsten van de inzet van deze middelen (renteopbrengsten en verkoop participaties).

Concluderend: de versterking van het fondsvermogen is een aanvulling op ons huidig investeringsfonds.

Generiek kader

Op 26 november 2020 hebben de 12 provincies, in een bestuurlijk IPO-verband, een positieve grondhouding getoond richting Staatssecretaris Keijzer ten aanzien van de cofinanciering vanuit de regio, zodat vervolgstappen ondernomen konden worden en het proces van fondsversterking kon worden voorbereid. In dit overleg is op hoofdlijnen akkoord gegaan met een generiek kader van EZK, waarin de volgende hoofdpunten staan beschreven:

- Het kabinet heeft € 150 miljoen beschikbaar gesteld voor het versterken van het fondsvermogen van de ROM's. Hiermee worden de ROM's in staat gesteld om innovatieve mkb-bedrijven, waaronder de portefeuillebedrijven, te ondersteunen, zodat de solvabiliteitspositie van deze bedrijven verbetert.
- Er wordt beoogd de middelen te verdelen op grond van het aandeel van de regio's in het BNP. Dit betekent dat er wordt verdeeld op grond van het Bruto Regionaal Product (BRP).
- De middelen zullen worden gestort in het hoofdfonds van de ROM. Voor dit hoofdfonds geldt een investeringskader dat is vastgelegd in de aandeelhoudersinstructie. De aandeelhoudersinstructie is ook op deze middelen van toepassing. Dit houdt daarmee in dat ook ten aanzien van deze middelen een revolverende inzet wordt gevraagd. Verder een aantal specifieke uitgangspunten in relatie tot de aandeelhoudersinstructie:
    - Geen richtlijn voor aantal deals. Uitgangspunt is dat kwaliteit voor kwantiteit gaat;
    - Er is geen ruimte voor inhoudelijke focus buiten de kaders van de aandeelhoudersinstructie;
    - Primaire focus op ROM-doelgroep (dus col-bedrijven en portefeuillebedrijven). Uitgangspunt is een zo breed mogelijke groep te ondersteunen;
    - Cofinancieringsconstructie heeft de voorkeur boven fund-in-fund constructies.
- Bij de verdeling van de middelen op grond van BRP wordt geen werkwijze ingebouwd waarbij een herverdeling over andere regio's plaatsvindt. Ook kunnen de regio's geen aanvullende eisen stellen aan het geld in de vorm van bestedingsdoel.
- Regionale cofinanciering op de EZK-middelen is een randvoorwaarde. EZK matcht het bedrag dat door de regio op tafel wordt gelegd. Daarbij is het van belang dat het gaat om nieuw kapitaal (fresh money). Dit kapitaal zal gelijktijdig door EZK en regio worden ingebracht.
- Gedeeltelijke cofinanciering via het Europese deel van de EFRO-middelen heeft niet de voorkeur, maar is mogelijk zolang de voorwaarden van de EFRO-middelen niet in strijd zijn met de voorwaarden aandeelhoudersinstructie.
- Uitgangspunt is dat het aandeel van de Staat en overige aandeelhouders niet verwatert. Hier kan beperkt van worden afgeweken indien dit noodzakelijk is voor de storting door andere aandeelhouders.
- De realisatie van de totale kapitaalstorting is maatwerk per regio, maar deze vindt zoveel mogelijk plaats op dezelfde basis en timing.
- Deze middelen dienen te worden gebruikt om de huidige ROM-portefeuille inclusief de portefeuille op grond van de COL-maatregelen te ondersteunen en om nieuwe investeringen te genereren. Dit houdt in dat de middelen worden gebruikt voor investeringen in start-ups, scaleups, innovatieve mkb-ers en mkb-bedrijven zonder bancaire relatie (inclusief familiebedrijven).
- Ten aanzien van de verantwoording heeft EZK de voorkeur om de verantwoording via de bestaande verantwoordingsprocedure te laten verlopen. Dit betekent dat de ROM's verantwoording over de fondsversterking afleggen in een apart deel van de jaarrekening en het jaarverslag. De accountant geeft bij de controle een verklaring af over de getrouwheid van de informatie in het jaarverslag, maar gaat de kapitaalstorting niet op projectniveau controleren.

Storting in de NOM

Bij de verdeling van de € 150 miljoen hanteert het kabinet de verdeling op grond van BRP. Door deze verdeling is er voor de NOM een bedrag van € 11,7 miljoen beschikbaar. Inclusief de cofinanciering van de 3 Provincies (€ 3,9 miljoen per Provincie) komt de additionele fondsversterking voor de NOM uit op € 23,4 miljoen. Het kabinet heeft hier strakke eisen aan verbonden waarbij de gematchte bedragen in 2021 moeten worden gestort. De regio's kunnen geen aanvullende eisen stellen aan de besteding van de middelen. Het Ministerie van EZK heeft de middelen gereserveerd voor een storting in 2021. Hierna komt deze reservering te vervallen.

De ervaringen met de Corona Overbruggingsleningen (hierna COL) hebben ons doen inzien dat tijdens de eerste lockdown in het voorjaar van 2020 acute financiële problemen zijn ontstaan bij veel Noordelijke bedrijven. Daar waar mogelijk hebben deze bedrijven gebruik gemaakt van de verschillende

landelijke steunmaatregelen. Wij hebben de uitvoering van de COL voor onze regio op ons genomen. Via de COL hebben we 71 bedrijven kunnen ondersteunen, waarvan het grootste gedeelte binnen de doelgroep van de NOM valt.

De tweede lockdown is hier vervolgens bovenop gekomen, waardoor wij van diverse ondernemers vernomen hebben dat het eind van de eerste overbruggingsperiode, vanuit deze COL leningen, snel nadert of reeds is genaderd. Tevens zijn er tal van bedrijven die de eerste lockdown zelfstandig hebben kunnen doorstaan, maar door de tweede lockdown toch worden geconfronteerd met nieuwe financiële problemen.

Het kabinet is van mening dat de ROM's met een fondsversterking goed voorbereid zijn op de verwachte nieuwe investeringsbehoefte die is ontstaan na de tweede lockdown. Zij ziet dit als een noodzakelijke versterking van het fondsvermogen om daarmee deze bijzondere en additionele financieringsvraag vanuit het regionale MKB te kunnen bedienen. De NOM deelt deze mening. Hierbij is door de recente 3de Covid golf de financieringsbehoefte bij het Noordelijk bedrijfsleven vergroot en is fondsversterking van de NOM dus nog meer urgent geworden.

Waarom een versterking van het fondsvermogen?

We moeten klaarstaan voor de start van het economische herstel in Noord-Nederland. Wij geloven erin dat we ons uit de crisis kunnen investeren. Ondernemers hebben eerst de mogelijkheid gekregen om een COL aan te vragen of een beroep te doen op andere nationale en regionale regelingen.

Inmiddels wordt steeds duidelijker dat ondernemers weer tegen hun financiële grenzen aanlopen, omdat de crisis langer duurt dan werd verwacht en gehoopt. De continuïteitsvraag wordt voor veel ondernemingen steeds actueler en duidelijker. We zien het als een taak van de NOM hier op te acteren en waar mogelijk een financiële oplossing te kunnen bieden.

Op dit moment is het nog onduidelijk hoe groot de financieringsbehoefte voor het herstel binnen ondernemend Noord-Nederland gaat zijn. Met de € 23,4 miljoen aan fondsversterking verwachten wij een substantiële impact op het Noordelijke herstel en groei na de crisis te kunnen verwezenlijken. Met de fondsversterking én in combinatie met huidige beschikbare liquiditeiten zijn wij hierdoor in staat de volgende onderdelen op te pakken:

- Beschikbaar stellen van 'herstelproducten'
- Voorbereid zijn op kleine én grote investeringsaanvragen na de crisis;
- Als co-financier optreden voor Europese gelden;
- Nieuwe kansen voor noordelijke ondernemingen oppakken en (financieel) mede mogelijk maken.

Beschikbaar stellen van 'herstelproducten'

De € 23,4 miljoen wordt voor een groot deel beschikbaar gesteld voor diverse 'herstelproducten', van waaruit bedrijven uit onze doelgroep, met een liquiditeitstekort, kunnen worden gefinancierd. De producten bieden ondernemers de mogelijkheid tot financiële ondersteuning om zo een krachtig herstel te verwezenlijken, dat zal leiden tot een robuustere Noordelijke economie.
De producten worden ingezet voor ondernemingen passend binnen onze aandeelhoudersinstructie, inclusief de bepalingen over marktconformiteit, waarbij de NOM bedrijven met een hoog risicoprofiel zal (blijven) financieren. Hiermee kan op korte termijn een stevige impact (financieel en maatschappelijk) gegenereerd worden.

Voorbereid op kleine én grote investeringsaanvragen na de crisis

In de afgelopen periode heeft de NOM een sterke liquiditeitspositie opgebouwd door enerzijds de fondsmiddelen van het InnovatieFonds Noord-Nederland onder te brengen bij de NOM en anderzijds een zeer succesvolle exit in het begin van 2021.
De hiervoor genoemde fondsversterking voor herstel tijdens en na de crisis, stelt ons in staat om het reeds bestaande fondsvermogen in te blijven zetten voor reguliere start- en groeifinanciering met een verhoogd ambitieniveau in de komende jaren. Dit verhoogde ambitieniveau zal moeten leiden tot een investeringsvolume van € 12 miljoen - € 18 miljoen per jaar uit ons bestaand fondsvermogen.

Het is echter realistisch te verwachten dat het economische herstel na de crisis een grotere investeringsbehoefte vraagt. Daarvoor zullen de herstelmiddelen worden ingezet. De fondsversterking maakt ons daarmee wendbaarder en geeft ons de mogelijkheid om een extra impuls te bieden aan de Noord-Nederlandse economie.

Als co-financier optreden voor Europese gelden.
Er komen de komende jaren veel middelen uit Europa en het Rijk beschikbaar. Denk aan het JTF, RRF en EFRO en aan het Nationaal Groeifonds. Het betreft hier geld dat ingezet dient te worden voor innovatie in het midden- en kleinbedrijf en om versnelling aan te brengen binnen de vier transities van de RIS3: Van lineair naar circulair, van fossiel naar duurzaam, van zorg naar (positieve) gezondheid en van analoog naar digitaal. Gebieden waarop de NOM actief is. Aan de andere kant leert een eerste inventarisatie dat bedrijven in Noord-Nederland voor tenminste € 3 miljard aan investeringsplannen hebben die gerelateerd zijn aan deze transities. Met meer financiële slagkracht kan de NOM een rol spelen in de private (co)financiering van deze plannen, die nodig is om in aanmerking te komen voor de subsidies. De NOM kan in bedrijven investeren, zodat de bedrijven kunnen (blijven) investeren in grote transities en innovatie.

Nieuwe kansen oppakken
Bij de totstandkoming van het Strategisch Plan NOM 2021-2024 zijn wij genoodzaakt geweest om keuzes te maken. Wij zien veel strategische kansen voor Noord-Nederland, maar hebben niet altijd de (financiële) mogelijkheden om deze kansen op te pakken. De fondsversterking stelt ons in staat om investeringsmiddelen breder in te zetten. Potentiële kansen zijn:

- *Incubator Noord-Nederland:*
  Potentiële hoogwaardige Noordelijke startups financieren bij een succesvolle start en groei middels het Incubator model. Dit leidt tot meer startups die succesvol naar de markt gaan en die de economie van de toekomst voor Noord Nederland mede vorm geven.

- *Noordelijk Acquisitiefonds:*
  De NOM ziet mogelijkheden voor een Noordelijk Acquisitiefonds met tickets van € 1 miljoen tot € 3 miljoen (en wellicht in specifieke gevallen hoger, tot het maximum die de aandeelhoudersinstructie ons geeft), dat zich zal gaan richten op voor Noord Nederland belangwekkende en structuurversterkende investeringstrajecten in een eerste commerciële opschalingsfase. De focus zal hierbij liggen op nieuwe economie, groene chemie, energie en verduurzaming.

Wat is het tijdspad?
Het streven is om het voorstel in het najaar van 2021, middels een agiostorting in de NOM, ten uitvoer te brengen op grond van de daarvoor te nemen aandeelhoudersbesluiten.

Wat gaat de NOM concreet doen?
Wij realiseren ons dat een verzoek tot fondsversterking gepaard gaat met de concretisering van de plannen. De NOM wil graag een bijdrage leveren aan het economische herstel in Noord-Nederland in de breedste zin. Hierbij is het streven dat deze herstelmiddelen ook additioneel worden ingezet en aanvullend/versterkend werken op de reeds bestaande financieringsinstrumenten, zoals bijvoorbeeld de eigen NOM fondsen en de regionale fondsen. Deze bijdrage verwachten we te leveren door de € 23,4 miljoen als volgt in te zetten:

Inzet herstelmiddelen:

1. Herstelbudget
Doelstelling: Het financieel ondersteunen van bedrijven die door de impact van de Covid-19 crisis in financiële moeilijkheden zijn geraakt, passend binnen onze aandeelhoudersinstructie. Hier vallen tevens de bedrijven onder die reeds een eerste COL hebben ontvangen en hierdoor niet in aanmerking kwamen voor een vervolginvestering vanuit de COL, maar nog wel blijvend getroffen zijn de door de Covid-19 problematiek. De COL was slechts éénmaal aan te vragen door ondernemingen. De aanvraag- en uitbetalingsperiode van de COL is inmiddels gesloten. Een substantieel deel van deze ondernemers heeft zich gemeld voor een vervolgfinanciering, mede vanwege de 2e lockdown. Deze ondernemers kunnen we alsnog aanvullend financieren vanuit dit herstelbudget. Daarnaast hebben we uit het bedrijfsleven vernomen dat ondernemers, die eerder nog geen gebruik hebben hoeven te maken van steunmaatregelen, nu toch het water aan de lippen hebben staan. Ook deze ondernemers zijn te helpen vanuit dit budget.

2. Budget financiering Energietransitie en Circulaire Economie
Doelstelling: Het ondersteunen van bedrijven die zich richten op nieuwe innovatieve technologieën die een bijdrage leveren aan de energietransitie (waterstof, bio-energie e.d.) en/of op grote schaal de overstap op gebruik van groene alternatieve brandstoffen willen maken of een bijdrage leveren aan innovatie ontwikkelingen binnen de Circulaire Economie.

Nieuwe kansen:

3. Budget Acquisities / Grote projecten
Doelstelling: De NOM ziet mogelijkheden voor een gezamenlijk Noordelijk Acquisitiefonds / Grote projectenfonds met tickets van € 1 miljoen tot € 3 miljoen (en in specifieke gevallen tot het maximum uit de aandeelhoudersinstructie van € 5 miljoen), dat zich zal gaan richten op voor Noord Nederland belangwekkende en structuurversterkende investeringstrajecten in een eerste commerciële opschalingsfase. De focus zal hierbij liggen op nieuwe economie, groene chemie, circulaire economie, energie en verduurzaming.

4. Budget Versnellingsleningen
Doelstelling: Budget gericht op nieuwe innovatieve initiatieven, waarbij potentiële hoogwaardige Noordelijke startups ondersteuning krijgen bij een succesvolle start en groei. Dit leidt tot meer startups die succesvol naar de markt gaan en die de economie van de toekomst voor Noord Nederland mede vorm geven. Vanuit de herstelmiddelen stellen we een budget beschikbaar om relatief kleine leningen te verstrekken die een startup de mogelijkheid geven om de eerste noodzakelijke stappen te nemen. Nadruk zal hierbij liggen op initiatieven op het gebied van digitalisering (o.a. via Smart Industry Hub) en vroege fase investeringen (o.a. via de te ontwikkelen noordelijke incubator).

Het is onze inschatting dat met bovenstaande budgetten de volledige € 23,4 miljoen in de aankomende vier jaren ingezet kan worden om ca. 140 ondernemingen te ondersteunen in hun financieringsbehoefte. Zoals eerder gemeld, de fondsversterking stelt ons in staat om investeringsmiddelen breder in te zetten.

Op basis van de fondsversterking zal het huidige Strategisch Plan worden aangepast voor de periode 2022-2025. De effecten van de fondsversterking zullen voor u zichtbaar zijn via het meerjarenplan, jaarplan en ons jaarverslag en jaarrekening.

Risico voor aandeelhouders.

Het investeren met deze middelen is vanzelfsprekend niet zonder risico's. Ook met de inzet van onze huidige middelen nemen we gemiddeld meer risico dan marktpartijen, maar hebben we een gebalanceerde portefeuille kunnen opbouwen met een goede risico-rendement verhouding.
Met name het genoemde herstelbudget zal naar verwachting een hoger risicoprofiel kennen dan de bestaande portefeuille. We weten immers niet op voorhand hoe de huidige economische crisis zal verlopen en welk effect dit op ieder individueel bedrijf zal hebben.

Wat we wel weten is dat we met inzet van deze middelen naar verwachting een aanzienlijk aantal ondernemingen door de crisis heen kunnen helpen en een basis kunnen geven voor een duurzaam voortbestaan en werkgelegenheid kunnen behouden/creëren. Hiermee geven wij invulling aan onze maatschappelijke taak van behoud en groei van economische activiteit, juist in én na de crisisperiode.

Het verhoogde risico is daarbij passend en verantwoord. Zoals eerder gezegd blijft het uitgangspunt om deze middelen revolverend in te zetten in meerjarig perspectief. Indien volledige revolverendheid van de beschikbare € 23,4 miljoen niet gerealiseerd gaat worden, worden afschrijvingen opgevangen door het algemene NOM investeringsresultaat. De kans op negatieve financiële gevolgen vanuit afschrijvingen op leningen schatten wij laag in.

Hoe wordt er rekening gehouden met de instandhoudingseis?

Met de fondsversterking wordt fors ingezet op herstel op korte termijn en een robuuste economie op lange termijn. Bij het inzetten van deze middelen neemt de NOM grotere financiële risico's, door onder andere de aard van de bedrijven waarin wordt geïnvesteerd en in een aantal gevallen de maximale ruimte die wordt opgezocht in de rentetarieven. De NOM wijkt in geen geval af van de aandeelhoudersinstructie en heeft daarnaast door de jaren heen een stabiel investeringsteam opgebouwd, waarmee de risico's goed kunnen worden ingeschat en er geen onverantwoorde keuzes worden gemaakt. De instandhoudingseis blijft daarmee gewaarborgd.

Hoe rapporteert de NOM het gebruik van de herstelmiddelen?

Zoals in het generieke kader van het Ministerie van EZK reeds vermeld wordt er jaarlijkse een aparte verantwoording over de fondsversterking in het jaarverslag of de jaarrekening van de NOM opgenomen en nemen we de ontwikkelingen/stand van zaken mee in ons jaarplan. In combinatie met de afspraken in het meerjarenplan geeft dit zowel de NOM als de aandeelhouders de ruimte om in onderling overleg tijdig de inzet van de middelen te bespreken en mogelijk te wijzigen, dan wel de inzet over de verschillende onderdelen te wijzigen. Daarnaast vindt er na 2 jaar een evaluatie plaats, waarbij wordt ingeschat of de bestedingsdoelen nog juist zijn en er eventueel bijgestuurd moet worden. Hiermee informeren we alle aandeelhouders adequaat over de inzet van de middelen en bieden we tevens voldoende ruimte om gezamenlijk overeengekomen noodzakelijke koerswijzigingen door te voeren.

Hoe verwacht de NOM de middelen uit de fondsversterking in te zetten?

De komende jaren bezit de NOM een investeringsbudget, waarmee het verschil voor ondernemers in Noord-Nederland gemaakt kan worden. Enerzijds door te investeren in herstel en anderzijds door te investeren in de totstandkoming van een sterk en robuust ondernemend Noord-Nederland. Bovenop de reguliere jaarlijkse uitzettingen van NOM Investeren, is onze inschatting de herstelmiddelen als volgt over de jaren in te kunnen zetten:

Begroting inzet Herstelmiddelen	2022	2023	2024	2025
Ontvangsten				
Additonele Herstelmiddelen	€ 23.400.000	-	-	-
Investeringen uit fondsversterking				
Investeringen uit Herstelbudget	€ 5.000.000	€ 3.500.000		
Investeringen uit Energie/Circulair	€ 1.000.000	€ 2.000.000	€ 2.000.000	
Investering in Acquisitiefonds	€ 7.500.000			
Investeringen Versnellingsleningen	€ 250.000	€ 750.000	€ 750.000	€ 650.000
Totaal Investeringen	**€ 13.750.000**	**€ 6.250.000**	**€ 2.750.000**	**€ 650.000**
Resterend Investeringssaldo	**€ 9.650.000**	**€ 3.400.000**	**€ 650.000**	**€ 0**
Kosten				
Uitvoeringskosten	**€ 109.000**	**€ 327.000**	**€ 327.000**	**€ 327.000**

Indien noodzakelijk kunnen we op basis van investeringsvragen en realisatie, bijsturen op de onderverdeling.

Het is de verwachting van de NOM om de tijdelijke extra uitvoeringskosten te kunnen dekken uit de renteopbrengsten en opbrengsten door verkoop van participaties, waardoor dit budgetneutraal door de cijfers van de NOM zal lopen.

Lukt het de NOM om alle middelen in te zetten?

Uiteraard gaat de NOM er alles aan doen om met deze middelen ondernemers in Noord-Nederland financieel te ondersteunen. Wij trekken hiervoor een periode van 4 jaar uit (2022 t/m 2025), waarin wij, dankzij onze netwerken, kennis en ervaring, denken de beschikbare middelen voor herstel in te kunnen zetten. Voor vervolgfinancieringen na deze periode kunnen we de ondernemers in contact brengen met de bestaande NOM- en Regionale fondsen.

Met EZK en de Provincies is de intentie overeengekomen om na deze 4 jaar het resterende, niet ingezette, deel van de initiële storting (minus gecommitteerde bedragen) op te vragen, waarna NOM deze resterende middelen naar rato zal terugstorten middels een dividenduitkering. Deze intentieafspraak zal worden vastgelegd in de notariële akte van de agiostorting.

Ik vertrouw er op u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben over de beoogde fondsversterking van de NOM en de toegevoegde waarde daarvan voor Drenthe, Fryslân en Groningen.

Met vriendelijke groet,

DocuSigned by:
5.1.2e
9CA520731CC1429...

N.V. NOM, Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland
Drs. D. Boonstra
Directeur

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

47 - 60

Reeds openbaar
(https://www.drentsparlement.nl/Vergaderingen/Statencommissie-Financien-Cultuur-Bestuur-en-Economie-FCBE-1/2021/27-oktober/09:30/PS101121-FCBE27102021-2021-24-Fondsversterking-NOM-COMPL.pdf, p. 1-7)

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Fri 11/5/2021 2:07:48 PM
Subject: RE: Opmerkingen leningsovereenkomst
Received: Fri 11/5/2021 2:07:00 PM

Ho 5.1.2e
Wat betreft prima beantwoording. Ik heb in het rood nog iets aangevuld. Kijk maar even.

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 5 november 2021 14:52
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Opmerkingen leningsovereenkomst

Hoi 5.1.2e en 5.1.2e,

Hierbij een voorstel voor een reactie naar de RvC van het MKB Fonds. Gelukkig is het belangrijkste punt getackeld. Zouden jullie willen kijken of je nog aanpassingen/opmerkingen hebt? Dan stuur ik dit begin volgende week naar 5.1.2e en kan hij het naar de RvC verzenden.

5.1.2e ik heb artikel 3.1 aangepast, dus graag deze versie gebruiken voor de aanpassing over de betaling van de eerste termijn i.p.v. de versie die ik je eerder vanmiddag gemaild heb. Ik was even vergeten dat we hier ook nog op moesten reageren ☺

Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: woensdag 20 oktober 2021 12:18
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: Opmerkingen leningsovereenkomst

5.1.2e,

Hierbij de opmerkingen die wij vanuit de RvC hebben terugontvangen op de leningsovereenkomst. Aangezien ik nog vakantie heb, zet ik ze 1-op-1 door naar jullie. Dan kunnen jullie dit ook alvast op je in laten werken, en dan volgende week een call om dit gezamenlijk af te tikken?

1. Uiteraard heb ik geen enkele moeite met 0% renten voor het MKB Fonds, maar is dit wel toegestaan? Wordt de lening in deze vorm wel als een zakelijke overeenkomst gezien? Door bijvoorbeeld de fiscus? Of maakt dat in dit geval niet uit gezien het publiekrechtelijke karakter van de provincie?

De provincie mag deze lening verstrekken, maar voor de ontvangende partij heeft het meer voeten in de aarde. Naar aanleiding

van uw vraag is de accountant van de NOM/MKB Fonds benaderd. De uitkomst hiervan is als volgt: *Er moet het nodige gebeuren in de toelichtingensfeer in de jaarrekening, omdat de lening onzakelijk is. Tevens zullen we een waardering aan de lening moeten koppelen.* De lening is dus wel mogelijk en de NOM heeft aangegeven de extra werkzaamheden overzien te vinden. Om de NOM genoeg tijd te geven de lening goed op te nemen in de boeken, is afgesproken om de eerste uitbetaling begin 2022 plaats te laten vinden.

2. Art. 3.1 natuurlijk niet reel: "Op het moment van beëindiging van deze overeenkomst is het Totale Uitstaande Bedrag volledig opeisbaar en dient alsdan volledig door de Kredietnemer aan de Kredietgever te worden terugbetaald." Problemen zie je natuurlijk van te voren al aankomen. Mijn advies is om hier nu al een soort stappenplan (staffel) ter aflossing in te bouwen indien het volledige bedrag ter terugbetaling onverhoopt niet in z'n geheel voorhanden is. Lijkt mij een stuk beter dan "om de tafel te gaan".

Wij denken dat het niet handig is om van tevoren een staffel/stappenplan ter aflossing in de overeenkomst op te nemen, omdat je deze pas goed kunt opstellen zodra de situatie zich voordoet. Alles wat we nu opnemen zal over 15 jaar (waarschijnlijk) niet praktisch en/of haalbaar zijn. Daarnaast zijn er over 15 jaar ook andere opties, zoals de overeenkomst verlengen of de lening omzetten in een agiostorting. Dit is nu nog niet in te schatten. Bovendien is de provincie Drenthe voor 100% eigenaar van het MKB fonds Drenthe en hebben wij dat op die manier ook zelf in de hand.

3. Artikel 8 is redelijk eenzijdig opgesteld: alleen maar verplichtingen van de kredietnemer. En als de kredietgever nu op enig moment niet aan haar verplichtingen kan voldoen? Lees ik niets over.

Wij zijn van mening dat er geen vreemde dingen in dit artikel staan. Onze Provinciale Staten hebben het besluit van de lening genomen, dus de €10 miljoen is hiervoor bestemd en gereserveerd. En ook hier geldt: de provincie Drenthe is 100% eigenaar van het MKB fonds Drenthe.

4. N.a.v. de artikelen 3 en 6, t.a.v. de terugbetaling. Ik vind het nog wat vaag beschreven wat er gebeurt wanneer de kredietnemer het volledige bedrag niet terug kan betalen aan kredietgever. Als de kredietnemer niet terug kan betalen, wordt de kredietgever terstond geïnformeerd volgens art. 6.1. En wat dan? Het volledige bedrag is opeisbaar (art. 3.1), dus in feite kan de provincie de Drentse Holding BV om zeep helpen. Dat zal zij niet doen, maar het is denk ik goed de intentie ergens neer te zetten dat wanneer er niet terug betaald kan worden, dat partijen gezamenlijk zoeken naar een oplossing die de doelstelling van het fonds en de aangesloten bedrijven niet schaadt of zo.

Hiervoor hebben wij een aanvulling gedaan in artikel 3.1 Zie hiervoor de bijlage.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T 5.1.2e

M 5.1.2e

E 5.1.2e@nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

NOM

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @nom.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Mon 11/8/2021 8:17:55 AM
Subject: RE: Opmerkingen leningsovereenkomst
Received: Mon 11/8/2021 8:17:58 AM
2021-11-05 leenovereenkomst MKB Fonds Drenthe.docx

Goedemorgen 5.1.2e,

Gelukkig is het probleem met het rentepercentage vorige week opgelost, of in ieder geval weten we dat het in de boeken of gelost kan worden. Artikel 2.3 hebben we aangepast zodat we begin 2022 de eerste tranche kunnen uitbetalen ipv na het tekenmoment. Hieronder onze reactie op de punten naar de RvC. Zou jij deze z.s.m. door willen sturen naar de RvC i.v.m. het tekenmoment morgen? Hopelijk beantwoordt deze reactie hun vragen. Als ik niets hoor, ga ik er van uit dat het akkoord is.

Groeten, 5.1.2e

1. Uiteraard heb ik geen enkele moeite met 0% renten voor het MKB Fonds, maar is dit wel toegestaan? Wordt de lening in deze vorm wel als een zakelijke overeenkomst gezien? Door bijvoorbeeld de fiscus? Of maakt dat in dit geval niet uit gezien het publiekrechtelijke karakter van de provincie?

De provincie mag deze lening verstrekken, maar voor de ontvangende partij heeft het meer voeten in de aarde. Naar aanleiding van uw vraag is de accountant van de NOM/MKB Fonds benaderd. De uitkomst hiervan is als volgt: *Er moet het nodige gebeuren in de toelichtingensfeer in de jaarrekening, omdat de lening onzakelijk is. Tevens zullen we een waardering aan de lening moeten koppelen.* De lening is dus wel mogelijk en de NOM heeft aangegeven de extra werkzaamheden te overzien te vinden. Om de NOM genoeg tijd te geven de lening goed op te nemen in de boeken, is afgesproken om de eerste uitbetaling begin 2022 plaats te laten vinden.

2. Art. 3.1 natuurlijk niet reel: "Op het moment van beëindiging van deze overeenkomst is het Totale Uitstaande Bedrag volledig opeisbaar en dient alsdan volledig door de Kredietnemer aan de Kredietgever te worden terugbetaald." Problemen zie je natuurlijk van te voren al aankomen. Mijn advies is om hier nu al een soort stappenplan (staffel) ter aflossing in te bouwen indien het volledige bedrag ter terugbetaling onverhoopt niet in z'n geheel voorhanden is. Lijkt mij een stuk beter dan "om de tafel te gaan".

Wij denken dat het niet handig is om van tevoren een staffel/stappenplan ter aflossing in de overeenkomst op te nemen, omdat je deze pas goed kunt opstellen zodra de situatie zich voordoet. Alles wat we nu opnemen zal over 15 jaar (waarschijnlijk) niet praktisch en/of haalbaar zijn. Daarnaast zijn er over 15 jaar ook andere opties, zoals de overeenkomst verlengen of de lening omzetten in een agiostorting. Dit is nu nog niet in te schatten. Bij artikel 3.1 hebben we een aanvulling gedaan zodat het fonds en de provincie bij terugbetaling niet geschaad worden. Zie bijlage. Bovendien is de provincie Drenthe voor 100% eigenaar van het MKB fonds Drenthe en hebben wij dat op die manier ook zelf in de hand.

3. Artikel 8 is redelijk eenzijdig opgesteld: alleen maar verplichtingen van de kredietnemer. En als de kredietgever nu op enig moment niet aan haar verplichtingen kan voldoen? Lees ik niets over.

Wij zijn van mening dat er geen vreemde dingen in dit artikel staan. Onze Provinciale Staten hebben het besluit van de lening genomen, dus de €10 miljoen is hiervoor bestemd en gereserveerd. En ook hier geldt: de provincie Drenthe is 100% eigenaar van het MKB fonds Drenthe.

4. N.a.v. de artikelen 3 en 6, t.a.v. de terugbetaling. Ik vind het nog wat vaag beschreven wat er gebeurt wanneer de kredietnemer het volledige bedrag niet terug kan betalen aan kredietgever. Als de kredietnemer niet terug kan betalen, wordt de kredietgever terstond geïnformeerd volgens art. 6.1. En wat dan? Het volledige bedrag is opeisbaar (art. 3.1), dus in feite kan de provincie de Drentse Holding BV om zeep helpen. Dat zal zij niet doen, maar het is denk ik goed de intentie ergens neer te zetten dat wanneer er niet terug betaald kan worden, dat partijen gezamenlijk zoeken naar een oplossing die de doelstelling van het fonds en de aangesloten bedrijven niet schaadt of zo.

Zie hiervoor wederom de aanvulling in artikel 3.1

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>
Verzonden: woensdag 20 oktober 2021 12:18
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: Opmerkingen leningsovereenkomst

5.1.2e ,

Hierbij de opmerkingen die wij vanuit de RvC hebben terugontvangen op de leningsovereenkomst. Aangezien ik nog vakantie heb, zet ik ze 1-op-1 door naar jullie. Dan kunnen jullie dit ook alvast op je in laten werken, en dan volgende week een call om dit gezamenlijk af te tikken?

1. Uiteraard heb ik geen enkele moeite met 0% renten voor het MKB Fonds, maar is dit wel toegestaan? Wordt de lening in deze vorm wel als een zakelijke overeenkomst gezien? Door bijvoorbeeld de fiscus? Of maakt dat in dit geval niet uit gezien het publiekrechtelijke karakter van de provincie?
2. Art. 3.1 natuurlijk niet reel: "Op het moment van beëindiging van deze overeenkomst is het Totale Uitstaande Bedrag volledig opeisbaar en dient alsdan volledig door de Kredietnemer aan de Kredietgever te worden terugbetaald." Problemen zie je natuurlijk van te voren al aankomen. Mijn advies is om hier nu al een soort stappenplan (staffel) ter aflossing in te bouwen indien het volledige bedrag ter terugbetaling onverhoopt niet in z'n geheel voorhanden is. Lijkt mij een stuk beter dan "om de tafel te gaan".
3. Artikel 8 is redelijk eenzijdig opgesteld: alleen maar verplichtingen van de kredietnemer. En als de kredietgever nu op enig moment niet aan haar verplichtingen kan voldoen? Lees ik niets over.
4. N.a.v. de artikelen 3 en 6, t.a.v. de terugbetaling. Ik vind het nog wat vaag beschreven wat er gebeurt wanneer de kredietnemer het volledige bedrag niet terug kan betalen aan kredietgever. Als de kredietnemer niet terug kan betalen, wordt de kredietgever terstond geïnformeerd volgens art. 6.1. En wat dan? Het volledige bedrag is opeisbaar (art. 3.1), dus in feite kan de provincie de Drentse Holding BV om zeep helpen. Dat zal zij niet doen, maar het is denk ik goed de intentie ergens neer te zetten dat wanneer er niet terug betaald kan worden, dat partijen gezamenlijk zoeken naar een oplossing die de doelstelling van het fonds en de aangesloten bedrijven niet schaadt of zo.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e@nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

NOM

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 9

Concept (ID 312820)

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 7

Reeds openbaar
(https://www.drentsparlement.nl/Vergaderingen/Statencommissie-Financien-Cultuur-Bestuur-en-Economie-FCBE-1/2021/27-oktober/09:30/PS101121-FCBE27102021-2021-24-Fondsversterking-NOM-COMPL.pdf, zie p. 28-34)

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Tue 11/9/2021 11:12:39 AM
Subject: Memo poho MJP NOM
Received: Tue 11/9/2021 11:12:41 AM
2021-11-08 memo poho NOM MJP 2022-2025.docx

Hoihoi,

De nieuwe versie van het MJP blijkt behoorlijk veranderd te zijn t.o.v. de versie die ik gelezen heb. Er zijn daarom een heel aantal nieuwe vragen, die we donderdag bij het vooroverleg met 5.1.2e 5.1.2e kunnen bespreken.
Ik heb daarom in het memo gezet om Henk een mondelinge toelichting te geven tijdens het poho. Zie bijlage.
Als jullie nu tijd hebben voor aanvullingen ontvang ik ze graag. Anders kun je ze later sturen en neem ik ze mondeling mee in het overleg van donderdag en het poho van maandag.

Groeten, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl
5.1.2e
5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

Memo POHO Economie	
Gedeputeerde	Henk Brink
Afschrift	
Datum	8 november 2021
Poho datum	15 november 2021
Opsteller	5.1.2e 5.1.2e
Afgestemd met	5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e
Onderwerp	Meerjarenplan NOM 2022-2025
Doel memo	☐ Ter discussie ☒ Ter informatie
Bijlage	Meerjarenplan NOM 2022-2025
Naar GS	ja

Advies/Vraag

- Graag kennisnemen van het meerjarenplan NOM 2022-2025 dat op de AvA van 3 december op de agenda zal staan.
- Heb je nog aanpassingen of opmerkingen die we moeten meenemen?
- Mondelinge toelichting op de uitkomsten van het overleg met 5.1.2e 5.1.2e tijdens poho.

Inleiding

We hebben op 4 november jl. het nieuwe meerjarenplan van de NOM voor de jaren 2022-2025 ontvangen. De NOM maakt elk jaar een update van het meerjarenplan.
Dit meerjarenplan is (net als de vorige) gebaseerd op het strategisch kader dat de aandeelhouders hebben vastgesteld en is de basis voor de boekjaarsubsidie. Ook de RIS3 en de economische beleidsprogramma's van de provincies zijn als input gebruikt voor dit plan. De thema's 'Duurzamer, Gezonder en Slimmer' uit het Er wordt ook nog een jaarplan gemaakt, maar deze hebben we nog niet ontvangen.
Daarnaast zijn er bij de NOM wat personele veranderingen. 5.1.2e 5.1.2e heeft zijn functie als plv. directeur en manager Investeren neergelegd (hij blijft directer van het MKB Fonds tot 1 mei 2022) en is 5.1.2e 5.1.2e als interimmer aangenomen. Per 1 januari 2022 start 5.1.2e voorheen investment manager G-force Capital en oprichter internetbedrijf The Factor E).
5.1.2e 5.1.2e stopt per 1 januari 2022 als manager van het ontwikkelbedrijf. Er is nog geen opvolging bekend.

Nieuwe versie meerjarenplan NOM 2022-2025

De versie die nu voorligt heeft grote wijzigingen ondergaan ten opzichte van de vorige versie die wij (ambtelijk) gescreend hebben. Het is tevens een behoorlijk omvangrijk stuk geworden. Er zijn wel een aantal opvallende zaken waar de ambtelijk opdrachtgevers hun vraagtekens bij zetten. Zo is de meerjarenbegroting sterk gewijzigd ten opzichte van de vorige versie (, komen er extra vacatures bij de NOM (=stijging structurele loonkosten?), is er een nieuw platform Kracht van het Noorden bijgekomen voor de promotie van Noord-Nederland (we hebben TopDutch toch al?) en komen de exits structureel op de agenda van de AvA (wat wil men van de aandeelhouders?).
Deze vragen worden op donderdag 11 november met 5.1.2e 5.1.2e besproken en in het poho zal ik daarom mondeling een toelichting geven op de uitkomsten van dit overleg.

Highlights meerjarenplan NOM 2022-2025

Desondanks heeft dit meerjarenplan heeft geen drastische wijzigingen in de overkoepelende strategie ten opzichte van het plan van vorig jaar. De thema's zijn:

- NOM blijft inzetten op de transities naar Duurzamer, Gezonder en Slimmer (en Wendbaarder).
- Lead generation: om meer leads te krijgen gaat de NOM meer samenwerken tussen afdelingen en komen er sectorteams met mensen uit verschillende afdelingen.
- Samenwerking tussen ROM's gezamenlijk wordt structureler opgepakt.
- Fondsversterking: jaarlijks meer investeringen doen en het versnellen, vergroten en verbeteren van de dealflow (van leads naar investeringen).
- Innovatieprogramma's: elk jaar één nieuw innovatieprogramma ontwikkelen.

Vervolgstappen (aanpak/uitvoering)
Op de AvA van 3 december aanstaande staat het meerjarenplan op de agenda. Na goedkeuring van de aandeelhouders kan de NOM haar boekjaarsubsidie ontvangen.

NOM Investerings- voor Noord-

5.1.2e

5.1.2e

Groeien begint hier.

Rapportage 3e kwartaal 2021

9 november 2021

Inhoudsopgave rapportage derde kwartaal 2021

Inleiding	P. 3
KPI Dashboard	P. 4
Strategie 2022 en verder	P. 5
Ontwikkelen	P. 6 t/m 7
Acquireren	P. 8 t/m 9
Investor Ready	P. 10
Investeren	P. 11 t/m 15
Regionale fondsen	P. 16 t/m 18
HRM	P. 19
MarCom	P. 20 t/m 23
Finance & Operations	P. 24 t/m 29
Vooruitblik	P. 30

Inleiding

Beste leden van de Raad van Commissarissen,

Het derde kwartaal stond in het teken van het concretiseren van het meerjarenplan samen met de medewerkers. Met inachtneming van de anderhalve-meter maatregel hebben we dit met elkaar kunnen bespreken en vervolgens op afdelingsniveau verder uitgewerkt. De adviesaanvraag inzake de organisatorische gevolgen is ingediend bij de OR.

De verdere samenwerking tussen de verschillende afdelingen wordt vormgegeven in de sectorteams en het Radarteam.

De overgang naar de beheerfase bij de CoronaOverbruggingsLening is gestart. De fondsversterking in het kader van het nationale herstelprogramma nadert de afronding. Daarmee zijn we van crisismaatregelen in de herstelfase aangekomen.

Interessante gesprekken met oud-NOM-directeuren 5.1.2e en 5.1.2e leidden de voorbereidingen in voor het jubileumjaar 2024.

Mede door de verdubbeling van het fondsvermogen is een aantal nieuwe collega's aangetrokken als 5.1.2e business developers, analisten en investmentmanagers. Ook heeft een aantal jonge mensen een doorgroeistap kunnen maken.

Door de oprichting van ROM InWest is er een landelijk dekkend netwerk ontstaan dat de samenwerking tussen ROM's onderling versterkt alsmede de band met EZK.

0697 311132

Rapportage 3e kwartaal 2021

Doelstellingen, prognoses en resultaten

Investeren

Gerealiseerde financieringen*

Verstrekt kapitaal (M€)**

#FUNDRIGHT

% vrouwen in MT portfoliobedrijven***

% vrouwen in Investmentteam NOM***

Investor Ready

Aantal startups gefinancierd

Totale financieringen (M€)

Nieuwe arbeidsplaatsen

Acquireren

Succesvolle acquisitietrajecten

Nieuwe arbeidsplaatsen

Totale investeringen (M€)

IR- gesprekken

Ontwikkelen

Succesvolle projecten

Investeringsvolume innovatieprojecten (M€)

* Betreft nieuw aangegaan commitment
** Doelstelling 20-25M€ (excl. conversies)
*** Doelstelling juli 2022

Doelstelling
Gerealiseerd
Nog niet bevestigd

Strategie 2022 en verder

Meerjarenplan 2022-2025 (samenvatting)

Dit jaar 2021 zal de boeken ingaan als een uitzonderlijk jaar met een historisch hoog resultaat. De combinatie met de verwachte goedkeuring door alle Provinciale Staten van de versterking van de fondsmiddelen om Noord-Nederland uit de coronacrisis te investeren, creëert een nieuwe realiteit.

Eén visie

Onze professionals werken vanuit één visie aan een duurzame, gezonde en slimme economie voor Noord-Nederland. We richten ons daarbij op de sectoren waar Noord-Nederland goed in is. Trots en transparant delen we onze resultaten o.a via de Kracht van het Noorden en TopDutch. Onze leidinggevenden werken conform het HR-jaarplan waarin strategische personeelsplanning en het hybride werken belangrijke thema's zijn.

Ontwikkelen en acquireren

We gaan in de planperiode vier ecosystemen, in verschillende fasen van ontwikkeling, verder uitbouwen: 1. Chemport Europe: Groene Chemie, een overkoepelend programma met als kern de vergroening van de chemische industrie in Noord-Nederland; 2. Smart Industry Hub: met als doel een belangrijk deel van het Noord-Nederlandse MKB slimmer te laten werken; 3. Fascinating: AgriFood & Health, een programma in ontwikkeling en gericht op het verduurzamen van de voedselketen (van het land tot aan eindproduct) en het produceren van gezonde voeding. 4. Voor het vierde programma wordt momenteel een aantal onderwerpen nader onderzocht.

Investeren

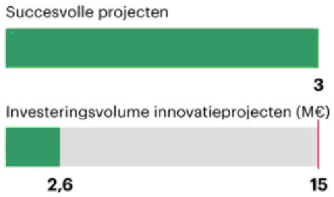
Voor onze Investeringsactiviteiten ligt door de toegenomen fondsmiddelen de focus voor 2022 – 2025 op verwerving: vergroten, versnellen en verbeteren van de dealflow. We richten ons in onze beheerwerkzaamheden niet alleen op de winnaars in de portfolio, maar gaan ook actief producten op de markt brengen voor vroege-fasefinanciering om de innovatie in de regio verder aan te jagen. Ten slotte willen wij d.m.v. fondsinvesteringen gespecialiseerde kennis en netwerken van marktfondsen aan ons binden en beter benutten voor Noord-Nederland. We doen dit door schaalgrootte te creëren in de investment teams en deze sectorgewijs te laten opereren.

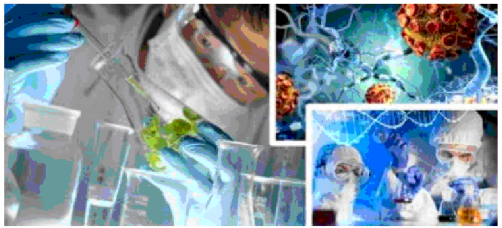
Prognose

Voor de komende jaren verwachten we vooral lichte positieve jaren en een enkel negatief jaar.

0697 311132

Ontwikkelen (1/2)

Op 31 oktober is de deadline voor het indienen van voorstellen voor het Nationale GroeiFonds. Uiteindelijk zijn we als gezamenlijke ROM's bij een 10-tal aanvragen betrokken, die door de eerste selectieronde zijn gekomen. Dat zijn:

Life Science & Health:
- Pharma NL
- Biotech Booster
- Medtech NL
- OncodePact
- Pandemic Preparedness and Response

Chemie
- Groene Chemie, Nieuwe Economie
- Plastics Recycling

HTSM
- NextGen HighTech

AI
- NL AI-coalitie

AgriFood
- Switch to Sustainable Food Systems (S2SFS)

Wat ons betreft is het een belangrijke ontwikkeling dat we met collega's van andere ROM's steeds meer tot samenwerking komen op bovenstaande gebieden. Dit leidt er toe dat regionale ecosystemen beter verbonden worden, dat dubbel werk wordt voorkomen en witte vlekken ingevuld. Er ligt een voorstel bij het ministerie van EZK om een 5-tal landelijke coördinatoren aan de ROM's toe te voegen om de samenwerking op deze thema's nog verder te verbeteren en versterken.

0697 311132

Ontwikkelen (2/2)

In november verwachten we de besluiten over 3 REACT-EU aanvragen waarin we een grote betrokkenheid hebben:

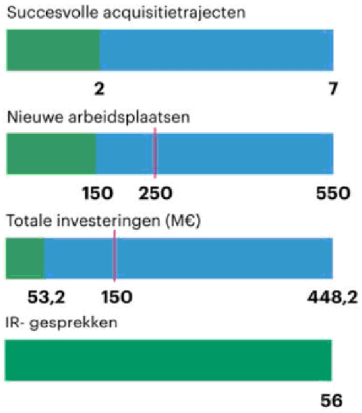
- Noord Nederland verdient Circulair
- AI-Hub NNL
- Medicijnresten uit water

Alle 3 de projecten hebben tot doel ecosystemen te ontwikkelen rondom deze thema's.

Voor de aanvraag van de European Digital Innovation Hub is Noord Nederland ook weer een stap verder met de goedkeuring van een concept programma. Ook daarin werken we met andere regio's samen. Verwachting is dat besluitvorming over dit programma in het voorjaar van 2022 zal plaatsvinden.

Acquireren (1/2)

Er zitten voor acquisitie 12 projecten in de eindfase. Daarvan denken we nog een 5-tal dit jaar bevestigd te krijgen. Daarmee zullen de doelstellingen voor dit jaar gehaald gaan worden.

Een aantal observaties:

- We hebben nog steeds een goede projectenpijplijn, ook voor volgend jaar hebben we een aantal projecten in de eindfase, waarvoor we een positief besluit verwachten.
- De leadgeneratie loopt goed, ondanks dat we momenteel niet de gelegenheid hebben om te reizen. De proposities, die in het kader van TopDutch sterk verbeterd zijn, worden door intermediairs en het NFIA goed opgepakt en dat leidt er toe dat we in veel projecten betrokken zijn.
- Waar vraag is naar grote kavels worden we bijna altijd betrokken in het project.

Onder leiding van de Commissaris van het NFIA, 5.1.2e gaan het Invest in Holland netwerk een andere koers inslaan, die overigens al in voorbereiding was. Daarbij zal het binnen acquisitie minder gaan om kwantiteit en veel meer over de kwaliteit van projecten. Daarbij valt te denken aan indicatoren als:

- Draagt de onderneming bij aan de transities?
- Past de onderneming in een bestaand of te ontwikkelen ecosysteem?

Het Invest in Holland netwerk heeft een prestigieuze prijs ontvangen van de Unesco voor de manier waarop we Investment Promotion doen voor de LS&H sector. https://investinholland.com/news/invest-in-holland-awarded-by-united-nations-for-excellence-in-promoting-investment-in-health/

0697 311132

Acquireren (2/2)

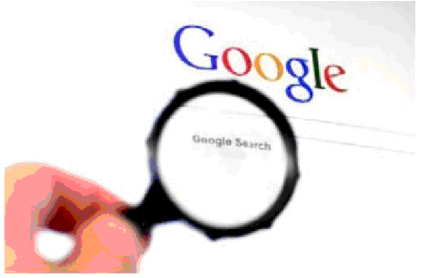
Knelpunten

Wij blijven bij onze stakeholders aandacht vragen voor de vraag naar (relatief) grote kavels, die in de rest van Nederland beperkt beschikbaar zijn. Dat maakt dat het belangrijk is daarop te anticiperen. We hebben samen met de provincies de beschikbaarheid in kaart gebracht en blijven met ze in gesprek om ook nieuwe terreinen te ontwikkelen. Het lijkt erop dat de urgentie inmiddels wel helder is.

Potentieel knelpunt dat we momenteel zien is de beschikbaarheid van elektriciteit. Dit is nodig voor de vergroening van de chemie en de procesindustrie, en ook voor het aansluiten van nieuwe ondernemingen in bijvoorbeeld batterijtechnologie en elektrische automobiliteit. Dit brengen we voortdurend onder de aandacht van netwerkbedrijven en het ministerie van EZK.

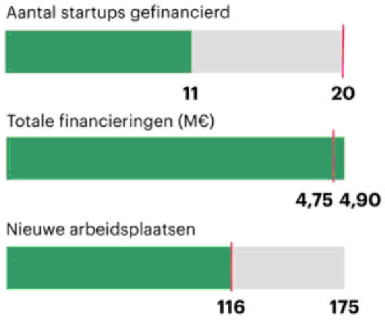
Ook de stikstofruimte levert problemen op bij het verkrijgen van vergunningen. Tot nu toe lukt het nog bedrijven ingepast te krijgen. In de omgeving Delfzijl begint het wel steeds lastiger te worden. In voorkomende gevallen zijn het vooral provincies die in de lead zijn. Naast stikstof is inmiddels ook fosfaat voor sommige projecten een knelpunt.

Meer en meer wordt ook de beschikbaarheid van talent een knelpunt.

0697 311132

Investor Ready (1/1)

5.1.2e

Kapitaal

Er zijn tot en met Q3 2021 21 nieuwe begeleidingstrajecten gestart voor startups met een financieringsvraag (doel 2021: 30 projecten).
Er zijn 11 startups gefinancierd, daarmee is in totaal €4,9 mln aan financiering opgehaald (doel 2021: 20 financieringen en € 4,75 mln). Het aantal gecreëerde FTE bedraagt 116 (doel: >175). Het aantal gefinancierde bedrijven en daarmee het aantal gecreëerde FTE is in het derde kwartaal significant toegenomen ten opzichte van Q2.

Incubator Noord-Nederland

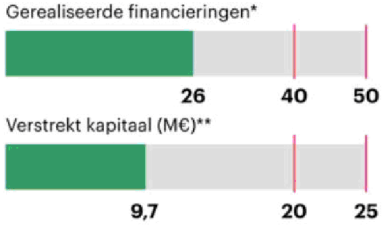
Flinc/NOM levert een bijdrage aan het ontwikkelen van een aantrekkelijk ecosysteem voor startups/scale ups en innovatief MKB in Noord-Nederland om de regio te versterken. In Q3 zijn hiervoor de eerste contouren geschetst. De uitkomsten van een behoeftenonderzoek in november zullen vervolgens worden vertaald naar een concreet concept om het ecosysteem te verbeteren. Dit doen wij in samenwerking met verschillende stakeholders uit het ecosysteem, waaronder Founded in Friesland, Founded in Groningen en Ik Ben Drents Ondernemer.

Team Flinc

Wij hebben per 1-9-2021 afscheid genomen van onze collega Bjorn Redmeijer. Hij heeft binnen de NOM een nieuwe rol in de functie van Investmentmanager bij het Groeifonds. Met de komst van Anouk Hummel, Leonie Ebbes en Reno Minnema beschikt Flinc weer over een ambitieus, enthousiast en compleet team.

0697 311132

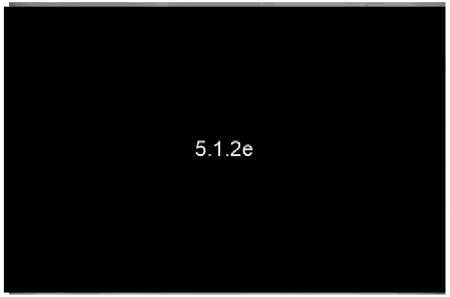
Investeren (1/5)

Overzicht belangrijkste kerngetallen per 30 september 2021

	Totaal	Totaal 2020
Aantal uitzettingen	16	38
Bedrag uitzettingen (x € 1.000,-)*	3.744	6.952
Aantal bedrijven in portefeuille	72	81
Boekw aarde portefeuille (x € 1.000,-)	31.200	32.275
Benaderde marktw aarde portefeuille (x € 1.000,-)	54.146	98.289
Resultaat (voor kosten) (x € 1.000,-)	45.331	6.621
In bedrijf (x € 1.000,-)	47.593	52.540
Werkgelegenheid in portefeuille (FTE's)	1.979	2.216
Mutatie w erkgelegenheid in portefeuille (FTE's)	-237	64

* 2020 uitzetting is € 1.396k aan conversie/herstructurering, 2021: 68k.

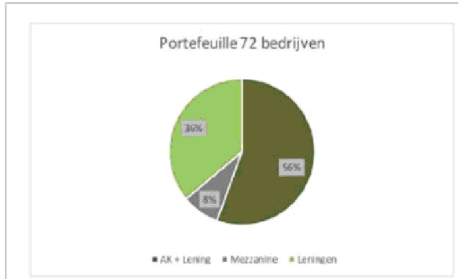

Tot 30 september 2021 hebben wij 16 **financieringen** verstrekt. Het gefinancierde bedrag bedroeg € 3.74mio. In de vergelijkbare periode in 2020 werden 31 financieringen verstrekt voor een bedrag van ruim € 4,6mio.

Het uitstaande bedrag aan financieringen per 30 september 2021 bedroeg € 47,6mio. Dit is verdeeld over 72 ondernemingen.

Het portefeuilleresultaat was ultimo Q3 € 45,3mio positief.

Investeren (2/5)

De **boekwaarde** van de portefeuille was per 30 september 2021 € 31,2mio. De benaderde marktwaarde van de portefeuille per 30 september 2021 was ruim € 54,1mio (1 januari 2021: € 98,3mio). Hiervan is € 43,6mio aandelen-kapitaal (1 januari 2021: € 88,2 miljoen).

In de eerste negen maanden van 2021 heeft NOM haar aandelenbelang bij twee ondernemingen in het geheel verkocht. Daarnaast heeft NOM een groot deel van haar aandelenbelang bij één onderneming verkocht. Deze deelverkoop is verantwoordelijk voor het positieve resultaat en de aanzienlijke daling van de BMW. Deze deelneming heeft in de media tot de nodige aandacht geleid. Verder heeft NOM van vier voormalige portefeuillebedrijven nog een totaalbedrag van € 112k aan nabetalingen en escrow-uitkeringen ontvangen.

5.1.2e

Het team van Investeren bestond per 30 september 2021 uit 18,75 fte:

- Afdelingsmanager 0,6 fte
- Investmentmanagement NOM 9,75 fte
- Investmentmanagement Regionale Fondsen 7,7 fte
- Afdelingsmanager Regionale Fondsen 0,7 fte

Het team Investmentmanagement NOM is uitgebreid met 2 fte's in Q3. Dit is ingevuld door doorstroming van twee investment-analisten van FSN. In Q3 heeft een Investment Manager uit een van de fondsen-onder-beheer de NOM verlaten. De ontstane vacature is ingevuld door doorstroming van een medewerker vanuit Flinc per 1 september jl.

Investeren (3/5)

De **Investeringscommissie** heeft in de eerste negen maanden van 2021 vijfmaal vergaderd. Er zijn acht investeringsvoorstellen en één exitvoorstel besproken. Het IC heeft over deze voorstellen positief geadviseerd. Eén van de investeringsvoorstellen is middels een schriftelijke procedure besproken. Dit voorstel is geaccordeerd in de RvC (obligo > € 2,5mio). Ten slotte zijn evaluaties van portfoliobedrijven (na een jaar) inmiddels vast onderdeel van de agenda van de IC.

De directie van de NOM heeft binnen haar mandaat goedkeuring verleend aan vier investeringsvoorstellen. Eén van deze investeringsvoorstellen is inmiddels per 30 september geformaliseerd.

Maatschappelijke impact: werkgelegenheid

Directe werkgelegenheid in fte's	# aanvang financiering	# per 1-jan-21	# per 30-sep-21
In portefeuille per 1 januari 2021	1.473	2.216	2.216
Nieuw e ondernemingen/mutatie bestaande port. 2021	47		108
Subtotaal	*1.520*	*2.216*	*2.324*
Realisatie uit port. vanaf 2021	183		344
Totaal	**1.337**		**1.979**
GROEI DIRECTE FTE'S:	**642**		

0697 311132

Investeren (4/5)

COL - CoronaOverbruggingsLeningen

In 2021 zijn in drie blokken achttien aanvragen goedgekeurd voor een totaalbedrag van ruim € 3,2mio. Per 30 juni zijn alle aanvragen ook daadwerkelijk uitbetaald. NOM was bij zeven aanvragen al betrokken via haar eigen fondsen en/of de door haar beheerde fondsen.

Voor een landelijk uniform beheer van de COL vindt wekelijks een Beheergroep-overleg plaats. Namens NOM heeft de Specialist Leningen hier zitting in. Per 30 september 2021 is er voor een bedrag van € 508.000 aan aflossingen ontvangen.

In overeenstemming met contractuele afspraken is er voor € 320.000 bijgeschreven op de hoofdsom. Van de resterende gefactureerde rente ad € 68.000 is € 38.000 binnengekomen per 30 september. In oktober is ook nog een groot gedeelte van de rente ontvangen.

Van drie ondernemingen is in de eerste nemen maanden van 2021 afscheid genomen (één lening vervroegd afgelost, één faillissement en één lening kwijtgescholden vanwege liquidatie). Bij een aantal ondernemingen zijn afspraken gemaakt over opschorting van de aflossingen of het uitstellen van rentebetalingen.

0697 311132

Investeren (5/5)

Aantal verstrekte financieringen t/m 30 september 2021					2020	
	G&O	IAF	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)
Nieuw	1	1	2	1.635	9	2.228
Conversie	-	-	-	-	-	-
Uit commitment	6	-	6	1.126	13	2.186
Uitbreiding	7	-	7	915	11	1.142
Herstructurering	1	-	1	68	5	1.396
	15	**1**	**16**	**3.744**	**38**	**6.952**

Leads

Er zijn tot en met 30 september 91 leads behandeld (waarvan 58 nieuw in 2021) door het team Investeren. Per eind september zijn:

- 37 leads onderhanden, waarvan vijf in contactfase en dertien in onderzoek;
- 52 leads geannuleerd; en
- 2 leads geformaliseerd.

Van de 52 geannuleerde leads zijn:

- 15 leads ingetrokken;
- 19 leads afgewezen;
- 3 leads doorverwezen; en van
- 15 is niets meer vernomen.

De redenen voor afwijzingen waren onder meer kwaliteit van de business case (53%), uitgesloten sector (16%) en onderneming gevestigd buiten regio (11%).

0697 311132

Regionale Fondsen (1/3)

In de eerste negen maanden van 2021 heeft NOM, via de regionale fondsen die worden beheerd (volledig fondsbeheer),een investeringsniveau van €5,9 miljoen in cash gerealiseerd.

Het aantal bedrijven waarbij NOM via deze fondsen betrokken is, bedraagt 104. Het totaal investeringsbedrag in deze bedrijven bedraagt € 52.3 miljoen.

Hierbij is geen rekening gehouden met de investeringen door de fondsen waarin IFG participeert en de OIF1-portefeuille bij de FOM die per 2018 is overgenomen van de Kredietbank te Leeuwarden (deze leningen worden geleidelijk uitgefaseerd).

	Volledig fondsbeheer						Adm. Beheer	
	FOM	Groeifonds	IFG	MKBFD	NEWF	Subtotaal	G-Force	Totaal
Aantal uitzettingen 2021	12	6	6	4	-	28	1	29
Bedrag uitzettingen (x € 1.000,-)	1.455	1.005	2.729	750	-	5.939	20	5.959
Aantal commitments 2021	10	5	2	3	1	21	2	23
Bedrag gecommitteerd (x € 1.000,-)	1.350	860	7.000	775	350	10.335	188	10.523
						-		-
Aantal bedrijven in portefeuille *)	33	32	11	28	-	104	7	111
In bedrijf (x € 1.000,-)	8.739	18.518	20.422	4.606	-	52.285	753	53.038

*) exclusief 9 ondernemingen uit OIF1 portefeuille FOM

Regionale Fondsen (2/3)

Na voorstel door Gedeputeerde Staten hebben Provinciale Staten van Drenthe ingestemd met fondsuitbreiding van de Drentse Holding bv met een bedrag van
€ 10 miljoen.
Deze fondsversterking zal gerealiseerd worden door middel van een langlopende lening (15 jaar) door de provincie Drenthe aan Drentse Holding bv.

De lopende management- en beheerovereenkomst inzake het beheer van het GROEIfonds loopt aan het eind van dit jaar af. Met het bestuur van de stichting Economic Board Groningen en de provincie Groningen worden afrondende besprekingen gevoerd over een nieuwe management- en beheerovereenkomst met een looptijd van tenminste vier jaar. Alle partijen hebben als uitgangspunt de goede samenwerking voort te zetten. Wij verwachten de besprekingen hierover voor eind november af te kunnen ronden.

In het derde kwartaal heeft één van de Investment Managers van het GROEIfonds de NOM verlaten voor een baan elders. De ontstane vacature is ingevuld door doorstroming van een medewerker vanuit Flinc per 1 september jl.

Regionale Fondsen (3/3)

NEW ttt Netherlands Enabling Watertechnology

Vanuit NEW is het eerste positieve besluit over een investering genomen.
Het financieringsvoorstel inzake CE-Line B.V. is in september aan het IC voorgelegd en daarop is positief geadviseerd. Dit positieve besluit is door de directie overgenomen.

CE-Line ontwikkeld een unieke technologie tbv de glastuinbouw waarmee real-time alle relevante nutriënten (voedingsstoffen) gemeten worden in het benodigde irrigatiewater. Niet alleen de macro nutriënten (de hoofdelementen) maar ook micro nutriënten (de sporenelementen).

Per ultimo Q3 wordt het contract afgewikkeld.

0697 311132

HRM

In september is 5.1.2e 5.1.2e gestart als HR Business Partner. Er staan een hoop taken klaar om opgepakt te worden, zoals de strategische personeelsplanning, het hybride werken, mobiliteitsvergoeding en het HRM systeem. De komende periode staat vooral in het teken van het leren kennen van de organisatie en haar werknemers, waarna er spoedig een planning en prioriteringslijst van de uit te voeren werkzaamheden zal worden opgesteld.

In de afgelopen periode zijn de volgende vacante posities ingevuld:

- 5.1.2e wordt per 1 januari de nieuwe Manager Investeren;
- 5.1.2e is gestart als Strategisch Adviseur Flinc;
- 5.1.2e is gestart als Projectmanager Flinc;
- 5.1.2e 5.1.2e is vanuit zijn tijdelijke functie overgestapt in een vaste functie als BD'er nieuwe stijl;
- 5.1.2e is gestart als BD'er nieuwe stijl;
- 5.1.2e is gestart als Financieel Administrateur;
- 5.1.2e is gestart als projectmedewerker Finance & Operations (6 maanden);
- 5.1.2e is gestart als Investment Analist;
- 5.1.2e 5.1.2e is gestart als 5.1.2e (tijdelijk);
- 5.1.2e 5.1.2e is gestart als HR Business Partner;

Hiertegenover staat het vertrek van 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e en zijn er intern collega's doorgegroeid in andere functies.

Voor het einde van het jaar verwachten we nog de functie van een derde Investment Analist in te vullen.

0697 311132

MarCom (1/4) – Thought Leadership

Top 5 meest gelezen artikelen Q3 2021:

- Kennisartikel -Groeien met je bedrijf: 10 uitdagingen waar je zeker mee te maken krijgt (743)
  Ook in Q2 als best gelezen (516) https://www.nom.nl/media/kennisblogs/groeien-met-je-bedrijf-10-uitdagingen-waar-je-zeker-mee-te-maken-krijgt/
- NOMMER artikel 'Amca leeft voort in springlevend Wotan' (234) https://www.nom.nl/media/actueel/amca-leeft-voort-in-springlevend-wotan/
- NOMMER artikel 'Wereldspeler Eurofins bleef toch in Heerenveen en zorgt voor innovaties in de agrofood-sector' (219)
  https://www.nom.nl/media/actueel/wereldspeler-eurofins-bleef-toch-in-heerenveen-en-zorgt-voor-innovaties-in-de-agrofood-sector/
- Kennisartikel 'Tips, tools en modellen voor een succesvol innovatieproces' (179)
  https://www.nom.nl/media/kennisblogs/tips-tools-en-modellen-voor-een-succesvol-innovatieproces/
- NOMMER artikel Wies van 't Slot van 365Werk 'Streven naar verbetering zit in ons DNA' (174)
  https://www.nom.nl/media/actueel/wies-van-t-slot-van-365werk-streven-naar-verbetering-zit-in-ons-dna/

Aflevering 6 van de NOM podcastserie **NOM Talks** staat online over het onderwerp: 'Familiebedrijven'. Aflevering 7 over het onderwerp 'Het behoud van talent in het Noorden' wordt op 27 oktober a.s. opgenomen en op 28 oktober gedeeld met de eNOMMER. Op dezelfde datum komt NOMMER #41 uit met daarin ook aandacht voor dit onderwerp maar dan belicht vanuit een andere invalshoek. Zo proberen we verbinding te maken tussen de verschillende uitingen.

Tevens zijn in Q3 drie ondernemersverhalen en twee blogs gepubliceerd.

Aantal **eNOMMER** (nieuwsbrief) abonnees: 1621
Abonnees digitale **NOMMER** (magazine): 930 papieren editie 2827 abonnees

Webinars: 16 september 2021 - Webinar Aan de slag met Smart Industry https://www.nom.nl/media/webinars/aan-de-slag-met-smart-industry/

0697 311132

MarCom (2/4)

Leads

Campagne gericht op startups

47 mensen hebben deelgenomen aan de NOM Summer School. Deelnemers ontvingen tien dagen lang elke ochtend een e-mail met een les in hun inbox. Zie https://www.nom.nl/summer-school/summer-school-tijdlijn/ voor het totaal overzicht. De volledige campagne (Summerschool plus mailing naar high- en medium potentials) heeft geresulteerd in 13 afspraken:
7 met concrete financieringsvragen (1 intake, 3 geformaliseerde Flinc trajecten, 3 afspraken nog onder handen)
1 onderneming als potentiële strategisch samenwerkingspartner voor concrete IT Startup (Flinc/BD)
1 business angel voor uitbreiding financieringsnetwerk
4 bedrijven interesse in NOM en dienstverlening, momenteel geen concreet ontwikkelvraagstuk (komen op 'watch list' NOM Radarteam)

Op dit moment wordt gewerkt aan een volgende campagne gericht op de solution providers in de sector HTSM.

Samenwerking Daar-om

We zijn een samenwerking aangegaan met het Online Marketingbureau Daar-om met de volgende focus:

- Brede NOM propositie als afgeleide van het klanttevredenheidsonderzoek. Doelstelling: in 2024 zijn ondernemers bekend met drie diensten van de NOM;
- Upgrade nieuwsbrief (eNOMMER); zowel qua lay-out als content;
- Leadgeneratie: LinkedIn advertising op de huidige whitepapers en financieringscheck resulterend in hogere conversie.

Online Succes

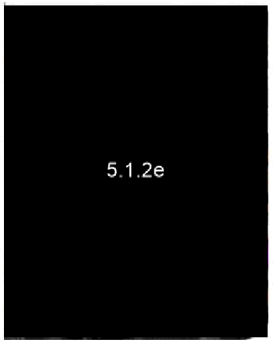
De NOM is begin september gestart met Online Success. Online Succes is een software tool die websitebezoekers in kaart brengt (op bedrijfniveau). Het Radar team ontvangt iedere dag een overzicht en checkt of hier potentiële leads tussen zitten.

0697 311132

MarCom (3/4)

NOM 1974 - 2024

Kracht van het Noorden
Het platform Kracht van het Noorden zetten we in als communicatieproject van de NOM gericht op het 50-jarig jubileum in 2024. Het platform laat zien wat de sterkten van Noord-Nederland zijn op dit moment. De komende periode wordt content ontwikkeld hoe we daar gekomen zijn en kijken we vooruit; waar staan we in 2040?
Toekomstgericht en vooruitstrevend met de NOM als spin in het web van economisch Noord-Nederland.

TopDutch
De provincies hebben ons gevraagd een offerte uit te brengen voor het uitvoeren van TopDutch. De offerte is verstuurd en we wachten op een reactie. Definitieve besluitvorming in GS/PS zal medio 02/2022 zijn. De provincies hebben aangegeven dat er wel gestart kan worden met het formeren van een operationeel TopDutch team.

ROM-Nederland
Er is regelmatig overleg tussen de MarCom teams van de ROM's. Op rom-nederland.nl worden de gezamenlijke onderwerpen gedeeld. Het volgende ROM-webinar staat gepland voor dinsdag 2 november waarbij teruggeblikt wordt op de COL.

NOMMER magazine # 41 komt uit op 28 oktober aanstaande.

MKB Fonds Drenthe: campagne opgezet gekoppeld aan whitepaper *"Vijf tips voor een helder ondernemingsplan"*. Na download via de website wordt email automation ingezet -> regelmatige mails met diverse content waarna na ca 2 weken persoonlijk contact wordt gelegd.

0697 311132

MarCom (4/4)

Chemport

5 Artikelen in Agro&Chemie:

Biobased business betekent spelen op meerdere schaakborden
Asfalt wordt steeds groener
Asfalt maken op lage temperatuur met lijnolie
Asfalt met olivijn eet tonnen CO2
Cellulose als groen asfaltadditief

Chemport Connect Live vond plaats op 12/10. Een online panel discussie over "Biobased Technologies and the Valley of Death". Geslaagd evenement. 71 inschrijvingen, 41 deelnemers tijdens het evenement, en inmiddels 58 views van de opname op Youtube. Agro&Chemie heeft hier ook een artikel aan gewijd (zie bovenstaand).

Smart Industry Hub

- Samenwerking met communicatie afdelingen van partnerorganisaties versterkt, resulteert in stijging bereik van social media berichten;
- Sterke toename van aantal communicatie uitingen, o.a. m.b.v. kanalen NOM en nieuwe kanalen zoals Event update (mail), LinkedIn Events en YouTube;
- Lancering eigen website voor SIH-Noord: livegang gepland op 1 november aanstaande.

0697 311132

Finance & Operations (1/2)

Data – en Cybersecurity

In het derde kwartaal zijn de eerste punten uit de risicoanalyse van Eurofins opgepakt. Het informatiebeveiligingsbeleid is opgesteld en ligt ter accordering voor aan het MT NOM en een offerte voor de rol van privacy- en securityofficer is opgevraagd. Daarnaast is er uitgebreid gesproken met Brisk ICT en Eurofins, naar aanleiding van de opmerkingen in de RvC van 27 augustus over de toegang van Brisk-ICT. Een gezamenlijk memo hierover is apart geagendeerd op de RvC vergadering van 9 november.

In het vierde kwartaal gaan we samen met Brisk ICT bespreken of de inrichting van een Siem/SOC oplossing kan worden gerealiseerd. Met een dergelijke oplossing worden onverklaarbare activiteiten op het netwerk snel gedetecteerd, waarna hier direct actie op kan worden ondernomen. Met deze manier van logging kunnen wij potentiele hackers de toegang ontzeggen, voordat er vervelende activiteiten op ons netwerk zijn uitgevoerd. Daarnaast gaan we aan de slag met het opstellen van een Awareness programma voor werknemers (uitvoering in 2022).

Finance & Operations (2/2)

- De Belastingdienst heeft verzocht om via sprongcassatie de rechtszaak inzake de VpB aanhangig te maken bij het Hof voor een definitieve uitspraak. De NOM is hiermee akkoord gegaan. De behandeling van de zaak wordt verwacht in Q1 2022.
- De NOM heeft intern een nieuwe declaratieapp gelanceerd, waarmee werknemers eenvoudig en digitaal de onkosten- en kilometerdeclaraties kunnen indienen.
- Door het vertrek van 5.1.2e maakt het Secretariaat officieel onderdeel uit van de afdeling Finance & Operations.
- Op 10 november komt de Fondsversterking in de Provinciale Statenvergaderingen van de Provincies. Drenthe heeft reeds aangegeven dit stuk te beschouwen als een a-stuk (hamerstuk). Bij akkoord van alle Provincies wordt de € 23,7 miljoen op 15 december overgemaakt naar de NOM.
- 5.1.2b,5.1.2i
- Baker Tilly is gestart met de interimcontrole.

Financiële cijfers Q3 2021

Toelichting voorlopige cijfers

De voorlopige financiële cijfers t/m Q3 laten een resultaat van € 5.1.1c zien met een geprognosticeerd resultaat van € 5.1.1c voor het gehele jaar. We hebben de volgende prognosewijziging toegepast:

Rente leningen: de uitzettingen blijven lager dan begroot. Er zitten weliswaar in het vierde kwartaal nog een aantal mooie uitzettingen in de pijplijn, maar desondanks verwachten we de reeds gewijzigde prognose in Q2 niet te halen. De prognose voor het einde van het jaar is gewijzigd in € 5.1.1c en is hiermee € 5.1.1c lager dan oorspronkelijk begroot.

Naast bovenstaande wijziging achten wij aanvullende prognosewijzigingen niet noodzakelijk. Hierbij dienen we wel aan te geven dat de post **voorzieningen aan FVA** een vraagpost blijft. Aan het einde van Q4 starten we met de halfjaarlijkse waardering van onze investeringsportefeuille.

In de volgende slides vindt u de Geconsolideerde Balans en V&W, alsmede een waterfallchart tot en met Q3 2021.

0697 311132

Geconsolideerde balans

5.1.1c

Bij akkoord op de fondsversterking lopen deze liquide middelen dit jaar op tot ruim € 115 miljoen. Dankzij de overstap op Schatkistbankieren hoeft hier geen negatieve rente (-0,5%) over afgerekend te worden.

GECONSOLIDEERDE BALANS
30 september 2021

Activa	30-9-2021		31-12-2020	
	€	€	€	€
Materiele vaste activa				
Inventaris	-		-	
Financiele vaste activa				
Deelnemingen				
Participaties				
Leningen aan participaties				
Overige leningen				
PSC				
Leningen Lastgevingsovereenkomsten				
Aanjaagfonds				
Vlottende activa				
Vorderingen en overlopende activa				
Liquide middelen				
Totaal activa				
Passiva				
Eigen vermogen				
Gestort aandelenkapitaal				
Bestemmingsreserves				
Overige reserves				
Onverwerkt resultaat				
Voorzieningen				
Personeelsvoorziening				
Langlopende schulden				
Langlopende schulden				
Kortlopende schulden				
Kortlopende schulden				
Totaal passiva				

5.1.1c

Geconsolideerde W&V

De volgende posten lijken achter te lopen op de begroting:

- Opbrengst commissariaten
- Beheer Fondsen
- Bijdrage acquisitie Gemeenten
- Opbrengst Detachering

In alle gevallen geldt echter dat de facturatie in Q4 plaats gaat vinden.

GECONSOLIDEERDE W&V t/m **30-9-2021**
(bedragen in EUR)

	2021 Realisatie	2021 Begroot	Realisatie t.o.v. begroot	2021 Prognose	Prognose t.o.v. realisatie	2020 Realisatie
Investeren						
Opbrengsten						
Rente- en provisiebaten financieringen						
Rentebaten depositos						
Ontvangen dividenden						
Opbrengst commissariaten						
Resultaat verkopen participaties						
Beheer Fondsen						
Voorziening voor financiele vaste activa						
Subtotaal Investeren						
Kosten						
Personeelskosten						
Overige kosten						
Subtotaal kosten Investeren						
Resultaat Investeren						
Ontwikkelen						
Opbrengsten / vergoedingen						
Staat der Nederlanden						
Bijdrage Provincies						
Bijdrage acquisitie Gemeenten						
Opbrengst Detachering						
Diensten aan derden						
Subtotaal opbrengsten Ontwikkelen						
Kosten						
Personeelskosten						
Personeelskosten Projecten						
Overige kosten						
Overige kosten Projecten						
Subtotaal kosten Ontwikkelen						
Resultaat Ontwikkelen						
Resultaat voor belastingen						
Belastingen						
Resultaat na belastingen						

[redacted]
5.1.1c

0697 311132

Waterfallchart

0697 311132

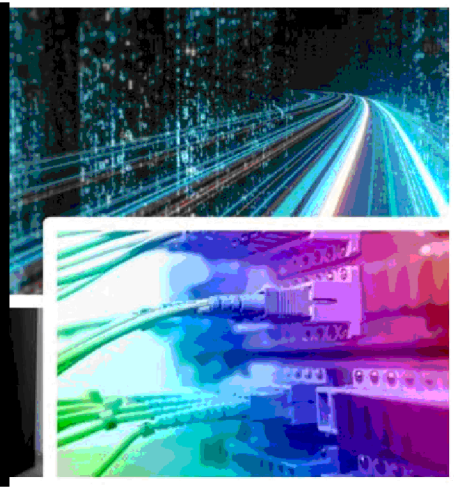
Vooruitblik

De verwachting is dat de organisatie-aanpassingen als gevolg van de strategie/meerjarenplan per 1-1-2022 ingevoerd kunnen worden. Per die datum staat er ook een nieuw MT. 5.1.2e vanuit zijn rol als Manager Investeren. 5.1.2e 5.1.2e heeft zijn vertrek aangekondigd en wordt ad interim opgevolgd door 5.1.2e 5.1.2e treedt toe tot het MT als teamleider Finance & Operations.

Ook in het vierde kwartaal wordt alles op alles gezet om de dealflow te verbeteren. De eerste resultaten worden zichtbaar.

Door Philips Drachten en de Rijksuniversiteit Groningen is aandacht gevraagd voor de beperkte ontwikkelcapaciteit in Noord Nederland. Dit werd zichtbaar bij de aanvragen voor het Nationaal Groeifonds. Wij zullen dit o.a in EBNN verband aan de orde stellen.

5.1.2e

To: [redacted]
Cc: [redacted]
From: [redacted]
Sent: Tue 11/16/2021 4:16:16 PM
Subject: Aandeelhoudersvergadering NOM 3 december 2021 - 12.00 uur
Received: Tue 11/16/2021 4:16:59 PM

20211203 Agendabundel AvA NOM.pdf
Agenda AvA NOM 03-12-2021.pdf
Bijlage 4 - 20211112 AvA NOM voordracht en benoeming [redacted].pdf
Bijlage 5 - Strategisch Kader NOM.pdf
Bijlage 6 - 20211203 Instemmingsverzoek AvA beheer NEW Fonds.pdf
Bijlage 7 - 20211014 Brief Philips Noordelijke betrokkenheid bij het groeifonds voorstel AI en NextGen.pdf
Bijlage 1 - Concept notulen AvA NOM 9 april 2021.pdf
Bijlage 2 - 20211203 MJP NOM 2022-2025 versie AvA.pdf
Bijlage 3 - 20211203 Wijzigingen MJP nav Vooroverleg AvA.pdf

Geachte aandeelhouder,

Hiermee nodigen wij u, mede namens de raad van commissarissen, uit voor de algemene vergadering van de N.V. NOM op vrijdag 3 december 2021 om 12.00 uur via MS Teams.

Microsoft Teams-vergadering

Deelnemen op uw computer of via de mobiele app
Klik hier om deel te nemen aan de vergadering
Meer informatie | Opties voor vergadering

De vergaderstukken treft u in de bijlagen aan.

Met vriendelijke groet,
namens de directie,

[redacted]

[redacted]

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T [redacted]

M [redacted]

E [redacted]@nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

AGENDA

Agenda voor de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van N.V. NOM
op vrijdag 3 december 2021 van 12.00 – 14.00 uur digitaal via MS Teams

---

Microsoft Teams-vergadering

Deelnemen op uw computer of via de mobiele app
Klik hier om deel te nemen aan de vergadering
Meer informatie | Opties voor vergadering

---

1. Opening en vaststelling agenda

2. Notulen van de vorige vergadering d.d. 9 april 2021 — Bijlage 1

3. Meerjarenplan 2022-2025 en Meerjarenbegroting — Bijlage 2 en 3

   Incl. bijlage wijzigingen n.a.v. vooroverleg AvA 11 november jl.

   De algemene vergadering wordt verzocht het meerjarenplan en de meerjarenbegroting vast te stellen

4. Benoeming nieuw lid raad van commissarissen - eveneens per mail toegezonden — Bijlage 4

   Conform artikel 13, lid 1 van de statuten wordt op voordracht van de raad van commissarissen voorgesteld om mevrouw [redacted] *te benoemen als commissaris van N.V. NOM*

5. Strategisch kader — Bijlage 5

   In navolging op de schriftelijke goedkeuring door de provincies wordt de Staat der Nederlanden verzocht het strategisch kader goed te keuren

6. Netherlands Enabling Watertechnology (NEW) Fonds — Bijlage 6

   Conform artikel 1 lid, p van de aandeelhoudersinstructie wordt de algemene vergadering verzocht in te stemmen met het uitvoeren van het fondsbeheer

7. Ontwikkelactiviteiten in Noord-Nederland — Bijlage 7

   Ter informatie. De directie geeft toelichting op de brief van Philips

8. Rondvraag en sluiting

Groeien begint hier.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 21

Duplicaat (ID 314445)

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
De heer 5.1.2e

Provincie Groningen
De heer IJ. Rijzebol

Provincie Fryslân
De heer F. Douwstra

Provincie Drenthe
De heer H. Brink

N.V. NOM
Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland

Correspondentieadres
Postbus 424
9700 AK Groningen

Bezoekadres
Paterswoldseweg 810
9728 BM Groningen

Groningen, 3 december 2021
Betreft: instemming uitvoer administratief beheer Netherlands Enabling Watertechnology Fund

Geachte aandeelhouders,

Conform de aandeelhoudersinstructie NV NOM (artikel 1 lid p) vragen wij u hierbij instemming voor het voeren van het fondsbeheer (voor derden, zijnde niet aandeelhouders) van het opgerichte Netherlands Enabling Watertechnology Fund B.V. (hierna: NEW Fonds). Dit beheer bestaat enerzijds uit het beschikbaar stellen van 0,2 fte Investmentmanagement en anderzijds uit het financieel administratief beheer. Hiervoor wordt er een marktconforme beheervergoeding in rekening gebracht aan het NEW Fonds.

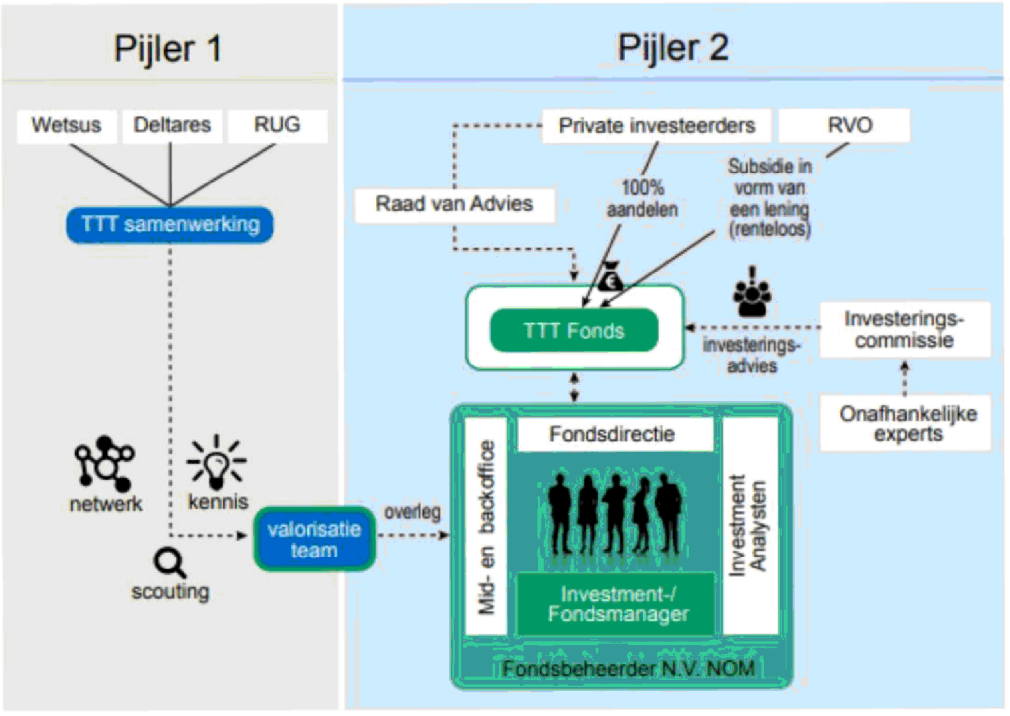
NEW Fonds

Het NEW Fonds zal zich richten op kennisstarters met nieuwe producten, procedés of diensten in de Enabling Watertechnology. Enabling Watertechnology is technologie om water te behandelen, grondstoffen en energie uit water te produceren of in water op te slaan, en om het watersysteem en de waterinfrastructuur slimmer te beheren. Het NEW-fonds richt zich met name op de Seed en Proof of Concept fase (TRL 4 tot en met TRL 9). Hiermee sluit het fonds uitstekend aan op het kennisoverdrachtsplan, dat is gericht op kennisoverdracht vanuit de onderzoeksorganisaties naar kennisstarters in de pre-seedfase (TRL 1 tot en met TRL 4). De activiteiten in het kennisoverdrachtplan dragen bij aan de oprichting van nieuwe kennisstarters die vanuit het NEW-fonds in aanmerking kunnen komen voor groeifinanciering.

Er is een nadrukkelijke samenwerking overeengekomen tussen drie kennisvalorisaties (Wetsus, Deltares en de RUG) en het fonds, waarvan PMH Investments B.V., Pacques Global B.V., Stichting Bison en de RUG Houdstermaatschappij de aandeelhouders zijn.

Hieronder vindt u het schematische overzicht van de samenhang tussen pijler 1. kennisvalorisatie en pijler 2. het fonds. De verbindende schakel tussen beide pijlers is het Valorisatieteam waar business developers vanuit de drie kennisinstellingen regelmatig overleg hebben met de fondsmanager. Zo worden kansrijke kennisstarters vroeg gescout voor het fonds en helpt de kennis en ervaring van de fondsmanager het valorisatieproces.

Groeien begint hier.

Pijler 1
Pijler 2
Wetsus
Deltares
RUG
TTT samenwerking
netwerk
kennis
scouting
valorisatie team
overleg
Private investeerders
RVO
Raad van Advies
100% aandelen
Subsidie in vorm van een lening (renteloos)
TTT Fonds
investerings-advies
Investerings-commissie
Onafhankelijke experts
Fondsdirectie
Mid- en backoffice
Investment Analysten
Investment-/ Fondsmanager
Fondsbeheerder N.V. NOM

PHILIPS

Aan:
Friso Douwstra;
5.1.2e
Henk Brink;
Ria Lahuis;
Guido Rink;
IJzerbrand Rijzebol;
5.1.2e 5.1.2e
Jouke de Vries;
Hans Biemans;
5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e

Drachten, 14 oktober 2021

Betreft: Noordelijke betrokkenheid bij het groeifonds voorstel AI en NextGen

Geachte heer/ mevrouw,

Zoals u zult weten wordt er momenteel hard gewerkt aan een aantal groeifonds voorstellen in diverse domeinen zoals: innovatie, gezondheid en infrastructuur. Vanuit Philips Personal Health zijn wij betrokken bij een aantal voorstellen waarin voor ons de focus – maar natuurlijk niet uitsluitend - ligt bij digitalisering rond Industrie 4.0 (Smart Industry) en AI. Natuurlijk is Noord-Nederland betrokken en wordt er hard gewerkt aan het initiëren en/of aansluiting zoeken bij verschillende voorstellen.

Het laatste jaar zijn ons ten aanzien hiervan, met name daar waar het gaat om projecten met een grote private betrokkenheid, een aantal dingen opgevallen die wij graag met u willen delen:

- Het Noordelijke – in ieder geval het digitale – ecosysteem is onvoldoende toegerust en betrokken bij initiatieven om in een vroeg stadium aansluiting te kunnen vinden waardoor het in een later stadium moeilijk is om alsnog aan te sluiten;
- Bij de operationele invulling mist Noord-Nederland slagkracht om in de nationale competitie een relevante rol te kunnen spelen.
- Noord-Nederland is beperkt succesvol daar waar het gaat om aansluiting te vinden bij de meer succesvolle voorstellen;
  Er worden te weinig goede verbindingen gecreëerd tussen de diverse partijen uit de triple helix om voldoende tractie te generen bij het opzetten van initiatieven om tot winnende voorstellen te komen

Hierdoor lopen wij een aantal belangrijke kansen voor Noord-Nederland en daarmee ook voor Philips mis. Dit gaat ten koste van ons innovatief vermogen en het toekomstige verdienvermogen van Noord-Nederland. Wij zouden graag, samen met u, willen onderzoeken hoe wij hier op korte termijn verbetering in kunnen aanbrengen zodat Noord-Nederland een innovatief ecosysteem kan opbouwen en dat ook goed kan onderhouden voor ons toekomstig verdienmodel.

Wij zouden graag zien dat:

- Noord-Nederland een krachtige centrale aansturing krijgt, die zorg kan dragen voor aansluiting in Publiek Private samenwerking om regionaal, nationaal en Europees niveau. Dit is in vergelijking met andere regio's in Nederland, onvoldoende ontwikkeld in Noord-Nederland;
- Dit een effectieve uitvoeringsorganisatie is met voldoende slagkracht, die de operationele processen voldoende efficiënt kan neerzetten en ook de zichtbaarheid op nationaal en internationaal niveau kan waarborgen.

Als referentie noemen wij:

- Het HTSM geïnitieerde voorstel NextGen waarin nu blijkt dat Noord-Nederland voor slecht 2 % is vertegenwoordigd en dat nu door Philips wordt aangestuurd, dit is te mager en een gemiste kans voor NNL.

- De AI-coalitie, waar in eerste instantie NNL vrijwel niet in betrokken was en waar door tussenkomst van Philips, in samenwerking met de RUG, uiteindelijk een volwaardige HUB uit voortgekomen is, mede door steun van de Nationale AI-coalitie.

Philips wil nu een leidende rol blijven spelen in de Noordelijke AI-coalitie om verdere vertraging te voorkomen, Daartoe hebben we, als een consortium met 12 partners, een REACT-voorstel ingediend bij SNN voor procesgeld. We willen de operationele organisatie met inmiddels 300 belangstellenden onderbrengen in een onafhankelijke stichting om de tractie verder te kunnen uitbouwen en de achterstand volledig te kunnen inhalen. Wij hopen op uw steun.

Middels deze brief willen we een discussie op gang te brengen die ervoor kan zorgen dat Noord-Nederland een prettige regio is en kan blijven. Een regio om te wonen en te willen werken met een mooi, duidelijk profiel en voldoende verdienvermogen voor nu en in de toekomst zodat ook – talentvolle - jongeren zich hier willen blijven vestigen. Wij willen graag deelgenoot hiervan blijven en onze verantwoordelijkheid hierin tonen.

Wij zijn natuurlijk altijd bereid tot overleg om een en ander verder te duiden.

Met Vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e Philips Drachten

Algemene Vergadering Van Aandeelhouders 2021

Notulen van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van de N.V. NOM, Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland gehouden op 9 april 2021.

Aandeelhouders

Namens de Staat der Nederlanden:	de heer 5.1.2e
Namens de provincie Groningen:	de heer IJ. Rijzebol
	de heer 5.1.2e
Namens de provincie Fryslân:	de heer S. de Rouwe
	de heer 5.1.2e
	de heer 5.1.2e
Namens de provincie Drenthe:	de heer H. Brink
	mevrouw 5.1.2e
	de heer 5.1.2e

1. **Opening en vaststelling agenda**
   De voorzitter opent de vergadering en constateert dat het volledige kapitaal rechtsgeldig is vertegenwoordigd en heet alle aanwezigen van harte welkom op deze vergadering die plaatsvindt via MS Teams.
   De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. **Besluiten AvA 10 april 2020**
   Conform artikel 28, eerste lid van de Statuten heeft de aandeelhoudersvergadering van 10 april 2020 schriftelijk plaatsgevonden.
   De besluiten zijn via een schriftelijke ronde tot stand gekomen. Alle aandeelhouders hebben met de besluiten ingestemd.

3. **Jaarverslag en jaarrekening 2020**
   Het agendapunt wordt in aanwezigheid van de accountant besproken. De heer 5.1.2e en mevrouw 5.1.2e zijn namens Accon AVM aanwezig.
   Op de vraag van de heer Brink welke bedrijven zijn verkocht antwoordt de heer 5.1.2e dat dit behalve de reeds genoemde, de volgende bedrijven zijn: Organ Assist, Detact, DTS2, 5.1.1c 5.1.1c Daarnaast vraagt de heer Brink wat Fundright in de dagelijkse praktijk voor de NOM betekent. Mevrouw 5.1.2e zegt dat mogelijke participaties gestimuleerd worden te kijken naar brede diversiteit en dit beperkt zich niet tot de verhouding man-vrouw. Het is geen verplichting maar een gespreksonderwerp als onderdeel van de mogelijkheden om het bedrijf verder te helpen. De heer Brink zegt dat de intentie dient te zijn bedrijven zo sterk mogelijk te maken, echter dit mag geen onderdeel zijn van het financieringsbeleid. De heer Rijzebol sluit zich hierbij aan met de opmerking dat hier niet sturend in opgetreden mag worden.

Hij onderschrijft de zienswijze van diversiteit, maar het is een taak van het bedrijf zelf om naar kwaliteit te streven. De aandeelhouders confirmeren zich aan het feit dat diversiteit bevorderd wordt, maar het mag geen criterium zijn om wel of niet in een bedrijf te participeren. De heer 5.1.2e zegt trots te zijn dat de NOM zich heeft aangesloten bij Fundright en noemt diversiteit een kracht in organisaties.

De heer 5.1.2e complimenteert de NOM voor het jaarverslag en de jaarrekening en het feit dat er ondanks corona toch zes exits gerealiseerd zijn.
De heer De Rouwe merkt op dat dat de resultaten goed zijn en het ziekteverzuim laag, ondanks de extra activiteiten. De exits, waaronder een grote, zijn goed begeleid. Bij de acquisitieactiviteiten is veel aandacht voor energie en ict. Het is belangrijk het brede pakket voor ogen te houden en ook aandacht te blijven vragen voor andere sectoren zoals watertechnologie. Mevrouw 5.1.2e meldt dat watertechnologie opgepakt wordt door de Wateralliantie. De NOM doet het fondsbeheer voor het NEW TTT (water)fonds, dat bovendien een interessante leadgenerator is.
Verder wordt de opmerking gemaakt dat het jaarverslag de indruk wekt dat de NOM eigenaar van de regionale fondsen is. Zij beheert deze echter in opdracht van. De NOM rapporteert dan ook niet de resultaten, maar wel de activiteiten. Volgend jaar zal getracht worden hier een zorgvuldige scheidslijn in aan te brengen.
Op de vraag van de heer De Rouwe hoe omgegaan wordt met de risico's van cyber security antwoordt de heer 5.1.2e dit onderwerp regelmatig aan de orde komt in de RvC vergaderingen.
De heer Brink zegt tevreden te zijn met het resultaat en is blij met de gerealiseerde exit van 5.1.1c
De rente voor investeringen is met ongeveer 9% hoog. De heer 5.1.2e zegt dat in overleg met andere ROMs wordt gekeken naar de mogelijkheden van een gedifferentieerd rentebeleid.
De heer Rijzelbol complimenteert de NOM met het resultaat. Het ziekteverzuim is laag. Dat is positief, maar kan ook een signaal zijn.

Het jaarverslag en de jaarrekening 2020 worden door de Algemene vergadering vastgesteld.

4. Resultaatsbestemming

De Algemene vergadering stemt in met het voorstel het resultaat van 2020 toe te voegen aan de overige reserve.

5 Decharge van de directie

De Algemene vergadering stemt in met het voorstel decharge te verlenen aan de directie voor het in 2020 gevoerde beleid.

6 Decharge Raad van Commissarissen

De Algemene vergadering stemt in met het voorstel decharge te verlenen aan de Raad van Commissarissen voor het toezicht op de directie in 2020.

7 Samenstelling Raad van Commissarissen

a) *Procedure invulling vacature lid Raad van Commissarissen*
De Algemene Vergadering stemt in met de voorgestelde procedure.
De heer 5.1.2e merkt op dat diversiteit en een gemengde samenstelling qua geslacht de voorkeur geniet.

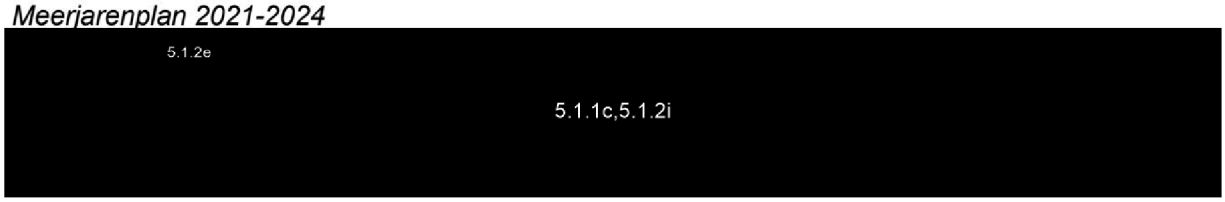
b) *Afscheid de heer* 5.1.2e *voormalig voorzitter Raad van Commissarissen*
Omdat een fysiek afscheid in deze periode niet lukt wordt voorgesteld een bedankbrief namens de aandeelhouders te sturen. De heer Brink doet het voorstel voor een gezamenlijk diner zodra de situatie dit weer toelaat. De Algemene vergadering van aandeelhouders stemt hiermee in en verzoekt de brief hierop aan te passen.

8. Benoeming externe accountant

De Algemene Vergadering stemt in met het procedure voorstel tot de benoeming van een accountant voor het boekjaar 2021.

9. Strategie NOM

a) *Meerjarenplan 2021-2024*

b) *Stand van zaken strategie*

10. Rondvraag en sluiting

- Mevrouw 5.1.2e vraagt in relatie tot de werving & selectie van een nieuwe commissaris wat de visie is op het beloningsbeleid. Daarnaast de vraag wat het proces en de timing is van de evaluatie van de ROMs en hoe de RvC's hierbij betrokken worden. De heer 5.1.2e zegt dat het proces van de evaluatie loopt. Als hier meer over bekend wordt, zal hij dit terugkoppelen. Voor het bezoldigingsbeleid worden interne richtlijnen gemaakt. Hier is geen termijn aan verbonden en is niet afhankelijk van de formatie.

- De heer 5.1.2e doet de suggestie voor een volgende vergadering een korte presentatie bij het jaarverslag en het meerjarenplan te geven. De heer Brink sluit zich hierbij aan en zegt meer interactie op prijs te stellen.
- De heer 5.1.2e vraagt of de aandeelhouders prijs stellen op het regelmatig organiseren van Ronde tafel bijeenkomsten waarbij een speciaal thema centraal staat en hiermee een krachtig signaal vanuit Noord-Nederland te laten horen die de landsgrenzen overstijgt. De heer Brink en de heer Rijzebol ondersteunen dit initiatief maar zeggen ervoor te willen waken dat de NOM geen politiek instrument wordt.
- De heer 5.1.2e zegt dat vanuit EZK een aanbod aan de Noordelijke regio is gedaan voor fondsversterking en vraagt wanneer de provincies hier duidelijkheid over kunnen geven. Hij spreekt de wens uit dat er voldoende urgentie is en een positieve reactie in voorbereiding is.

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 38

Duplicaat (ID 315454)

Wijzigingen MJP n.a.v. Vooroverleg AvA (11-11-2021)

- Pagina 2 (Voorblad) Datum laatste versie gewijzigd in **3 december 2021**
- Pagina 3 (voor Inhoudsopgave) gewijzigd: **Het lopende Meerjarenplan 2021 - 2024 was sterk gericht op groei. Het visie-document uit september 2020 gaf verdere richting aan deze groei.**
  Het Meerjarenplan 2022 – 2025 verbindt deze groeistrategie met de uitvoering door en organisatie van de NOM.
- Pagina 8 (Managent Summary) gewijzigd: enkel licht negatief jaar -> **enkel negatief jaar**
- Pagina 10 (Vooraf) toegevoegd: **De gevolgen van de Covid-19-pandemie hebben ook in 2021 de wereldeconomie en die van**
- Pagina 10 (Vooraf) gewijzigd: en ons deel -> **en het voor Noord-Nederland beschikbare deel**
- Pagina 13 Gewijzigde titel: **Onze operationele prioriteiten voor 2022 – 2025**
- Pagina 15 Gewijzigd: **en een overzichtelijk beheer van alle fondsen.**
- Pagina 18 (tweede regel) **'dor'** gewijzigd in **'door'**
- Pagina 20 (2.6) toegevoegd: **Wij zien ook een belangrijke rol weggelegd voor Groningen Airport Eelde.**
- Pagina 31 (punt 3) toegevoegd: **Business Development Medtech**
- Pagina 47: gecorrigeerd: ecosy**s**temen
- Pagina 48 (Investeren): tabel gewijzigd
- Pagina 48 (Investeren) gewijzigd: extra risicodragende… -> **additioneel risicodragende**
- Pagina 48 (Investeren) toegevoegd: **binnen onze aandeelhoudersinstructie**
- Pagina 48 (Investeren) gewijzigd: 'organisatieadvies' in '**advies**'
- Pagina 50 (eerste regel) gewijzigd: 'daarom' in '**echter**'
- Pagina 50 (derde alinea) gewijzigd: 'faillissementen en liquidaties' in '**faillissementen**'
- Pagina 50 (vierde alinea) gewijzigd 'versterken' in **'versnellen en versterken'**
- Pagina 52 (6.2): **'Snellere en sterkere'** toegevoegd aan begin tweede alinea
- Pagina 54 (6.4 laatste alinea) toegevoegd: '**zonder extra maatregelen'**
- Pagina 56 (6.5.1) toegevoegd: **marktconforme bonusafspraken**.
- Pagina 58 (6.5.3) zin gewijzigd: **Voor de NOM biedt dit mogelijk ook kansen ten aanzien van nieuwe fondsen.**
- Pagina 58 (6.5.3) zin gewijzigd: **Noord-Nederlandse kapitaalmarkt hiaten laat zien**
- Pagina 58 (6.5.4) zin gewijzigd: samenvoeging RvC's verwijderd
- Pagina 59 (6.4) gewijzigd: staat**s**steunnormen
- Pagina 59 (punt 3) toegevoegd: **van elk portfoliobedrijf**
- Pagina 60 (derde alinea) 'uitvoering' gewijzigd in **'afronding'**
- Pagina 61 (punt 15) toegevoegd: **van elk portfoliobedrijf**
- Pagina 63 toegevoegd: Een belangrijk deel van de internationaliseringsactiviteiten….
- Pagina 64 (groene kader) toegevoegd: **Veel programma's van Internationaliseren hebben raakvlakken met die van Business Development.**
- Pagina 62 (punt 18) gewijzigd: **We hebben in 2021 getest**
- Pagina 67 (Investeren) toegevoegd: **met andere woorden we zullen nu moeten investeren om na 2025 te kunnen oogsten.**
- Pagina 67 (Investeren) toegevoegd: **opbrengsten van NEW fonds zitten nog niet in begroting**

To: 5.1.2e | 5.1.2e @provinciegroningen.nl]; 5.1.2e 5.1.2e | 5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e | 5.1.2e @nom.nl]; 5.1.2e (5.1.2e) | 5.1.2e @minezk.nl]; 5.1.2e , 5.1.2e | 5.1.2e @fryslan.frl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e | 5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e | 5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e | 5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e | 5.1.2e @provinciegroningen.nl]; 5.1.2e 5.1.2e | 5.1.2e @nom.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Wed 11/17/2021 1:11:01 PM
Subject: RE: Fondsversterking besproken in FCBE commissie PS
Received: Wed 11/17/2021 1:11:19 PM

Dank 5.1.2e,

Daarmee is weer een belangrijke horde genomen.
Inmiddels heb ik ook een en ander getekend om de overdracht van middelen te kunnen afronden.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 52 14 444

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

W www.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Van: 5.1.2e 5.1.2e @provinciegroningen.nl>
Verzonden: woensdag 17 november 2021 11:25
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e (5.1.2e)' < 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e 5.1.2e @fryslan.frl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e @provinciegroningen.nl>
Onderwerp: RE: Fondsversterking besproken in FCBE commissie PS

Beste allemaal,

Vanochtend is de voordracht fondsversterking in PS behandeld. Partij voor de Dieren heeft een motie ingediend waar vanavond over wordt gestemd. Er is geen bijval voor de motie door de andere partijen en zal worden verworpen.
De stemming is nog een formaliteit. We kunnen ervan uitgaan dat PS geen wensen en bedenkingen heeft en hiermee zijn alle aandeelhouders akkoord.
Proficiat voor iedereen, na een lang en intensief traject een mooi resultaat!

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: woensdag 3 november 2021 15:56
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e (5.1.2e)' < 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e van' < 5.1.2e @fryslan.frl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>
Onderwerp: RE: Fondsversterking besproken in FCBE commissie PS

Beste allemaal,

Vandaag is de fondsversterking bij ons in de commissievergadering besproken. De behandeling ging goed en er is een brede meerderheid voor de fondsversterking.
Het wordt helaas geen hamerstuk omdat Partij voor de Dieren overweegt een motie in te dienen. Zij willen verplichten dat alle aanvullende middelen voor de duurzame energietransitie moet worden ingezet.
Op basis van het debat van vandaag is mijn inschatting dat de motie geen meerderheid gaat halen.

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 28 oktober 2021 10:19
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e (5.1.2e)' < 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>

CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: Fondsversterking besproken in FCBE commissie PS

Dag allemaal,

Gisteren is het voorstel voor de fondsversterking besproken in de commissievergadering van PS en [redacted] laat ik jullie even weten hoe het ging.

Van alle partijen kreeg het voorstel steun en na een korte bespreking gaat het voorstel door als a-stuk. Dat betekent dat alle partijen akkoord zijn en het bij de PS vergadering een hamerstuk is. Mooi nieuws!

Groeten, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl
5.1.2e
0592 – 5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

Op onze website kunt u lezen welke dienstverlening u van ons mag verwachten.
https://www.provinciegroningen.nl/servicenormen/

2021RS64312CME

Volmacht

De volmachtgever:
de heer Hendrik Brink, wonende te [redacted], [redacted], geboren te Westerbork op drieëntwintig juli negentienhonderdachtenvijftig, gehuwd, houder van een paspoort met nummer [redacted], afgegeven op zes januari tweeduizend zeventien, ten deze handelende als gedeputeerde van de provincie Drenthe en als zodanig op basis van artikel 16 van het Organisatiebesluit provincie Drenthe 2020 vertegenwoordigende de commissaris van de Koning en als zodanig overeenkomstig artikel 176 van de Provinciewet, rechtsgeldig vertegenwoordigende de **Provincie Drenthe**, feitelijk gevestigd te 9405 BJ Assen, Westerbrink 1, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 01179514, zulks ter uitvoering van het besluit de dato _____, nummer _____;

verklaart hierbij volmacht te verlenen aan iedere medewerker werkzaam ten kantore van PlasBossinade Notarissen N.V. of haar rechtsopvolgers, allen afzonderlijk, om voor en namens de Provincie Drenthe:

a. de te Groningen te houden buitengewone algemene vergadering van de te Groningen op het adres Paterswoldseweg 810, 9728 BM Groningen, gevestigde naamloze vennootschap: **N.V. NOM, Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland**, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 02032331, hierna te noemen: de Vennootschap, bij te wonen, daarin het woord te voeren en daarin stem uit te brengen vóór de volgende voorstellen:
   het betreffende de Vennootschap doen van de volgende agiostortingen:
   1. de Provincie Fryslân besluit tot het doen van een agiostorting in de Vennootschap ten bedrage van **drie miljoen negen honderd duizend euro (€ 3.900.000,00)**;
   2. de Provincie Groningen besluit tot het doen van een agiostorting in de Vennootschap ten bedrage van **drie miljoen negen honderd duizend euro (€ 3.900.000,00)**;
   3. de Provincie Drenthe besluit tot het doen van een agiostorting in de Vennootschap ten bedrage van **drie miljoen negen honderd duizend euro (€ 3.900.000,00)**;
   4. de Staat der Nederlanden besluit tot het doen van een agiostorting in de Vennootschap ten bedrage van **elf miljoen zeven honderd duizend euro (€ 11.700.000,00)**.

   De ondergetekende, handelend in gemelde hoedanigheid, verklaart dat alle eventueel vereiste interne goedkeuringen zijn verkregen en de relevante

[redacted]

besluitvorming plaats heeft gevonden, waardoor overgegaan kan worden tot de besluitvorming overeenkomstig het vorenstaande.
Met dien verstande dat de volmachtgever expliciet verklaart dat stem uitgebracht mag worden vóór de sub 3 genoemde agiostorting door de Provincie Drenthe.

b. te compareren bij een notariële proces-verbaal akte betreffende onder meer het doen van vorenbedoelde agiostortingen ten aanzien van genoemde Vennootschap. Welke stortingen de Vennootschap bij voormelde akte ook zal aanvaarden.
Volmachtgever verklaart bekend te zijn met de inhoud van het concept van de akte met de titel proces-verbaal agiostorting en kenmerk 2021RS64312CME.

c. de daartoe benodigde akten en stukken te tekenen, en al datgene te verrichten wat de gevolmachtigde ter zake nader nodig, nuttig of raadzaam voorkomt,

alles met het recht van substitutie.

De aansprakelijkheid van PlasBossinade Notarissen N.V. of haar rechtsopvolgers en de gevolmachtigde voor schade die de volmachtgever lijdt ten gevolge van enig handelen of nalaten van PlasBossinade Notarissen N.V. of haar rechtsopvolgers of een gevolmachtigde bij het gebruik van of anderszins in verband met deze volmacht, is beperkt tot het bedrag waarop de door PlasBossinade Notarissen N.V. of haar rechtsopvolgers afgesloten beroepsaansprakelijkheidsverzekering aanspraak geeft vermeerderd met het eigen risico dat PlasBossinade Notarissen N.V. of haar rechtsopvolgers in verband met die verzekering draagt. De volmachtgever vrijwaart de gevolmachtigde en PlasBossinade Notarissen N.V. of haar rechtsopvolgers onherroepelijk tegen alle aanspraken van derden in verband met deze volmacht of handelingen die een gevolmachtigde in verband daarmee verricht of heeft nagelaten, tenzij er sprake is van opzet of grove schuld. De vrijwaring heeft mede betrekking op alle schade en kosten die PlasBossinade Notarissen N.V. of haar rechtsopvolgers en/of de gevolmachtigde in verband met zulk een aanspraak lijdt of maakt.

De volmachtgever, zijnde één van de houders van aandelen in het kapitaal van de Vennootschap, verklaart in te stemmen met de besluitvorming buiten vergadering omtrent onder meer vorenbedoelde agiostortingen.

Deze volmacht wordt beheerst door Nederlands recht en blijft van kracht tot de volmachtgever deze jegens de gevolmachtigde schriftelijk zal hebben herroepen.

De volmachtgever geeft de gevolmachtigde uitdrukkelijk de bevoegdheid om ook namens de wederpartij(en) van de volmachtgever als gevolmachtigde op te treden.

5.1.2e

Getekend te Assen op 16-11- 2021.

5.1.2e

H. Brink

Rapportage MKB Fonds Drenthe

Periode: Q3 2021

Strikt persoonlijk en vertrouwelijk

15 november 2021

Inhoud

1. Verslag 3
2. Financiële informatie 5
3. Niet-financiële informatie 12

1. Verslag

In deze rapportage wordt een toelichting gegeven op de portefeuille en resultaten van MKB Fonds Drenthe (*hierna: MKB F. Drenthe*) van 2021. In het eerste kwartaal is als separaat document een “Leeswijzer” toegevoegd waarin definities en formules zijn opgenomen.

Overzicht belangrijkste kerngetallen per 30 september 2021

	D.I.F.	D.O.F.	Totaal
Aantal uitzettingen	-	4	4
Bedrag uitzettingen (x € 1.000,-)	-	750	750
Aantal commitments	-	3	3
Bedrag gecommitteerd (x € 1.000,-)	-	775	775
Aantal bedrijven in portefeuille	7	21	28
Boekwaarde portefeuille (x € 1.000,-)	219	3.497	3.716
Actuele waarde portefeuille (x € 1.000,-)	219	3.497	3.716
In bedrijf (x € 1.000,-)	544	4.062	4.606
Resultaat (x € 1.000,-)			110
Mutatie werkgelegenheid bestaande portefeuille (FTE'S)	-4	10	6

Algemeen

De aanwas van financieringsaanvragen blijft groeien in het derde kwartaal. Voor een deel veroorzaakt door het gunstige economische vooruitzicht voor ondernemers. Maar voor een deel ook als gevolg van onze marketingcampagne. De zichtbaarheid en vindbaarheid van MKB F. Drenthe verbetert verder. We zijn er van overtuigd dat we dit jaar nog een aantal daarvan tot een investeringsvoorstel kunnen uitwerken en voorleggen aan de IC. Na een moeizame start in 2021 verwachten we richting het eind van het jaar, toch een inhaalslag te zullen maken.

Vanuit ondernemingen komt steeds vaker het signaal dat personeel schaars wordt. De schaarste begeeft zich op alle scholings- en werkniveaus. Wij maken ons daar ook zorgen over. Het heeft invloed op de groeimogelijkheden van onze portefeuillebedrijven, maar ook op die van ondernemingen met ambitie (starters, bestaand MKB) waaruit een financieringsvraag richting MKB F. Drenthe kan komen. Hoewel onze directe invloed ligt op financieel kapitaal, zullen we binnen onze mogelijkheden bij belangrijke partijen, zoals overheden, aandacht vragen voor de ontwikkelingen van menselijk kapitaal.

In september heeft Provinciale Staten van de provincie Drenthe ingestemd met **uitbreiding van de liquiditeiten** bij het fonds (€ 10 miljoen). Wij zijn blij met deze toezegging zodat we de Drentse ondernemingen voor een langere termijn kunnen bedienen. De uitwerking van de fondsuitbreiding vindt ten tijde van dit schrijven nog plaats. Er vindt daarvoor onder meer nog afstemming met de huisaccountants van zowel provincie als MKB F. Drenthe plaats.

In het derde kwartaal zijn de **RvC** en directie één maal bijeengekomen om de halfjaarrapportage, de portefeuillewaardering en de stand van zaken te bespreken. Vanwege de afgelopen termijn van de vorige accountant (Accon AVM), is tevens de voordracht van een

nieuwe accountant (Baker Tilly) besproken. De RvC heeft de voordracht van de directie ondersteund. De provincie Drenthe heeft in september goedkeuring verleend aan de benoeming van Baker Tilly als accountant van MKBFD voor de duur van vier jaar.

Directie en **IC** zijn in het derde kwartaal van 2021 twee keer bijeengekomen. Bij deze vergaderingen zijn twee investeringsvoorstellen besproken. Beide voorstellen zijn van een positief advies voorzien. De directie heeft deze adviezen gevolgd. Van beide financieringen wordt naar verwachting de eerste tranche in het vierde kwartaal gestort.

2. Financiële informatie

Financiële samenvatting

BALANS

MKB F. Drenthe

ACTIVA	2020 -R	2021 Q3
Stand 1 januari	**4.643.986**	**3.518.405**
Investering	300.000	750.000
Aflossing/desinvestering	-564.445	-707.835
Rentebijschrijving	352.972	249.936
Renteontvangsten	-309.925	-221.108
Voorziening/afboeking	-904.183	127.037
Tot. Financiële vaste activa	**3.518.405**	**3.716.435**
Debiteuren		
Overige vorderingen		
Overlopende activa		
Tot. vlottende activa	**0**	**0**
Liquide middelen	5.001.423	4.727.099
TOTAAL ACTIVA	**8.519.828**	**8.443.534**

PASSIVA	2020 -R	2021 Q3
Geplaatst kapitaal	100.000	100.000
Agioreserve	13.000.000	13.000.000
Overige reserves	-4.753.127	-4.804.762
Tot. Eigen vermogen	**8.346.873**	**8.295.238**
Overige langlopende schulden		
Voorzieningen		
Tot. Langlopende schulden	**0**	**0**
Rekening courant bank		
Crediteuren	155.908	130.575
Overige schulden	17.047	17.721
Overlopende passiva		
Tot. Kortlopende schulden	**172.955**	**148.296**
TOTAAL PASSIVA	**8.519.828**	**8.443.534**

WINST- EN VERLIESREKENING

MKB F. Drenthe

	2020 -R	2021 Q3
Omzet		
Renteopbrengsten leningen u/g	352.971	249.936
Dividendopbrengsten		
Verkoopresultaat	1.724	
Provisie		
Totaal Omzet	**354.695**	**249.936**
Operationele kosten		
Beheervergoeding NOM	517.827	349.383
Accountantskosten	14.550	15.730
Kosten RvC / IC	47.187	24.182
Overige beheerkosten	18.763	39.313
Totaal Operationele kosten	**598.327**	**428.608**
Voorziening fin. vaste activa	904.183	-127.037
Bedrijfsresultaat	**-1.147.815**	**-51.635**
Buitengewone baten (+) en lasten (-)		
Financiële lasten (baten = -/-)		
Rente rekening courant		
Totaal financiële lasten	**0**	**0**
Resultaat voor belastingen	**-1.147.815**	**-51.635**
Vennootschapsbelasting		
Netto winst	**-1.147.815**	**-51.635**

KASSTROOMOVERZICHT

MKB F. Drenthe

	2020 -R	2021 Q3
Bedrijfsresultaat	-1.147.815	-51.635
Aanpassingen voor:		
Voorziening fin. vaste activa	904.183	-127.037
Mutatie voorzieningen	0	0
Mutaties netto werkkapitaal:		
Debiteuren	0	0
Overige vorderingen / overl. activa	0	0
Crediteuren	19.606	-25.333
Overige schulden / overl. passiva	-8.001	674
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	-232.027	-203.331
Vennootschapsbelasting	0	0
Buitengewone baten (+) en lasten (-)	0	0
Kasstroom uit operationele activ.	**-232.027**	**-203.331**
Investering	-300.000	-750.000
Aflossing/desinvestering	564.445	707.835
Saldo rentebijschrijving	-43.047	-28.828
Kasstroom uit investeringsactiv.	**221.398**	**-70.993**
Mutaties langlopende schulden	0	0
Saldo ontvangen/betaalde rente r/c	0	0
Storting/uitkering nominaal en/of agio	0	0
Uitkering dividend	0	0
Kasstroom uit financieringsactiv.	**0**	**0**
Toe-/afname geldmiddelen	**-10.629**	**-274.325**
Rekening courant bank	0	0
Liquide middelen	5.001.423	4.727.099
Totaal geldmiddelen	**5.001.423**	**4.727.099**
Toe-/afname geldmiddelen	-10.629	-274.324

Boekwaarde en benaderde marktwaarde

Verloop waarde t/m 30 september 2021 (x € 1.000,-)	D.I.F.	D.O.F.	Totaal
Boekwaarde 1 januari 2021	**263**	**3.255**	**3.518**
Bij:			
Investeringen	-	750	750
Investeringen door conversie	-	-	-
Dividendbijschrijvingen	-	-	-
Rentebijschrijvingen	39	211	250
	39	961	1.000
Af:			
Desinvesteringen	-	-	-
Aflossingen	46	662	708
Aflossingen/desinvestering door conversie	-	-	-
Ontvangen bijgeschreven dividenden	-	-	-
Ontvangen rentetermijnen	28	193	221
Voorzieningen	10	-137	-127
	84	718	802
Boekwaarde 30 september 2021	**219**	**3.497**	**3.716**
Aandelenkapitaal	-	698	698
Cumulatief preferente aandelen	-	-	-
Leningen	219	2.799	3.018
Boekwaarde 30 september 2021	**219**	**3.497**	**3.716**

			Totaal
Actuele waarde 1 januari 2021	263	3.255	3.518
Actuele waarde 30 september 2021	219	3.497	3.716
Mutatie	-44	242	198

Resultaat

Resultaat (x € 1.000,-)	30 september 2021		31 december 2021	
	Realisatie	Begroting	Begroting	Prognose
Rente leningen u/g	250	372	496	420
Dividend	-	-	-	-
Resultaat verkoop participaties	-	-	-	-
Provisies	-	-	-	
Portefeuilleresultaat vóór kosten	**250**	**372**	**496**	**420**
Kosten	429	514	685	550
Portefeuilleresultaat na kosten	**-179**	**-142**	**-189**	**-130**
Mutatie voorziening	*127*	*-310*	*-413*	*-100*
Resultaat na voorziening	*-52*	*-451*	*-602*	*-230*

Liquiditeit

Verloop beschikbaar gestelde gelden per 30 september 2021 (x 1.000)

		Totaal
Gestort door Provincie Drenthe		**13.100**
AF:		
Geïnvesteerd	10.300	
Openstaand commitment	1.265	
Kosten	3.516	
	15.081	
		-1.981
BIJ		
Provisie	25	
Ontvangen rente	1437	
Aflossing en desinvestering	3.833	
	5.295	
Totaal beschikbaar		**3.314**

Investeringen

Aantal verstrekte financieringen t/m 30 september 2021

	D.I.F.	D.O.F.	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)
Nieuw	-	2	2	500
Conversie	-	-	-	-
Uit commitment	-	-	-	-
Uitbreiding	-	2	2	250
Herstructurering	-	-	-	-
	-	**4**	**4**	**750**

Aflossingen

In de eerste drie kwartalen van 2021 is € 708k aan aflossingen ontvangen van 21 bedrijven.

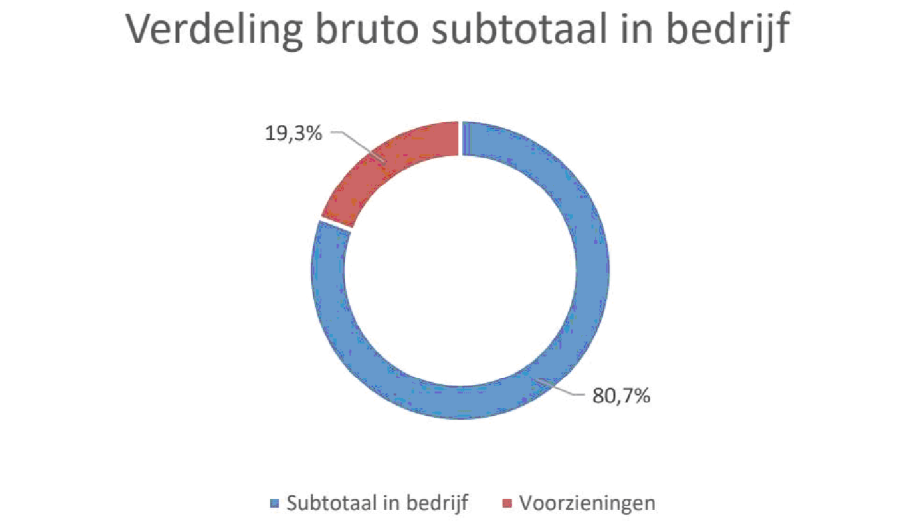
Exits

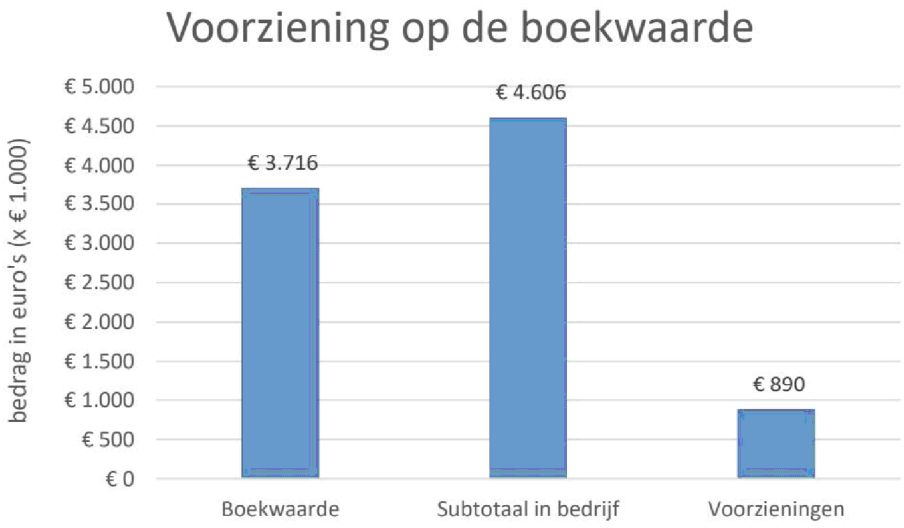
Aantal financieringen uit portefeuille gelopen t/m 30 september 2021

	D.I.F.	D.O.F.	Totaal
Aflossingen	-	3	3
Desinvesteringen	-	-	-
Faillissement	-	2	2
Kwijtscheldingen	-	-	-
Liquidaties	-	-	-
Conversie	-	-	-
Herstructurering	-	-	-
	-	**5**	**5**

Voorzieningen

In de eerste drie kwartalen van 2021 is € 127k vrijgevallen aan voorzieningen.

De voorziening heeft voor € 358k betrekking op achtergestelde leningen (drie bedrijven), voor € 492k op aandelenkapitaal (drie bedrijven) en voor € 40k op cumulatieve aandelen (één bedrijf).

Risicoprofielen

Verloop risicoclassificatie-indeling in aantallen

	2020	2021-09
A	2	2
A-	5	3
B	6	8
B-	3	2
C	1	2
C-	9	8
D	4	3
	30	28

Verloop risicoclassificatie-indeling (x € 1.000,-)

	2020	2021-09
A	529	380
A-	268	85
B	858	1.364
B-	162	82
C	182	92
C-	1.935	1.988
D	1.105	615
	5.040	4.606

Note: Bovenstaande risicotabel geeft het risicoprofiel per onderneming aan, echter aan één onderneming kunnen meerdere financieringen zijn verstrekt.

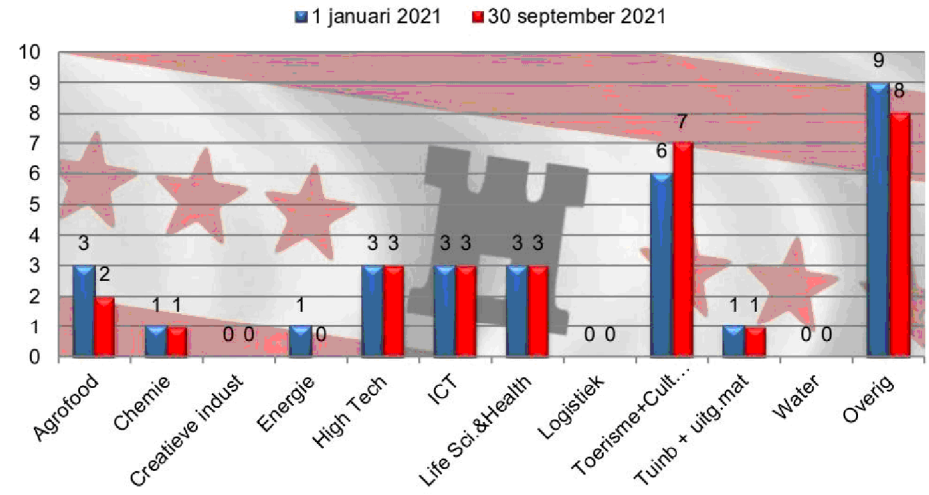
Boekwaarde en resultaat per subcategorie

Topsectoren

Investeringen per sector t/m 30 september 2021

	D.I.F.	D.O.F.	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)
Agrofood	-	-	-	-
Chemie	-	-	-	-
Creatieve indust	-	-	-	-
Energie	-	-	-	-
High Tech	-	-	-	-
ICT	-	1	1	75
Life Sci.&Health	-	1	1	175
Logistiek	-	-	-	-
Toerisme+Cultuur	-	1	1	400
Tuinb + uitg.mat	-	-	-	-
Water	-	-	-	-
Overig	-	1	1	100
	-	**4**	**4**	**750**

Aantal ondernemingen per sector per 30 september 2021

Totaal uitstaande positie (subtotaal in bedrijf) per sector per 30 september 2021

	1 januari 2021	30 september 2021		
		D.I.F.	D.O.F.	Totaal
Agrofood	490	-	392	392
Chemie	101	-	100	100
Creatieve indust	-	-	-	-
Energie	500	-	-	-
High Tech	301	-	209	209
ICT	1.059	13	1.090	1.103
Life Sci.&Health	482	-	670	670
Logistiek	-	-	-	-
Toerisme+Cultuur	805	61	973	1.034
Tuinb + uitg.mat	45	35	-	35
Water	-	-	-	-
Overig	1.257	434	627	1.062
	5.040	**544**	**4.062**	**4.606**

Aantal financieringen per sector uit portefeuille gelopen t/m 30 september 2021

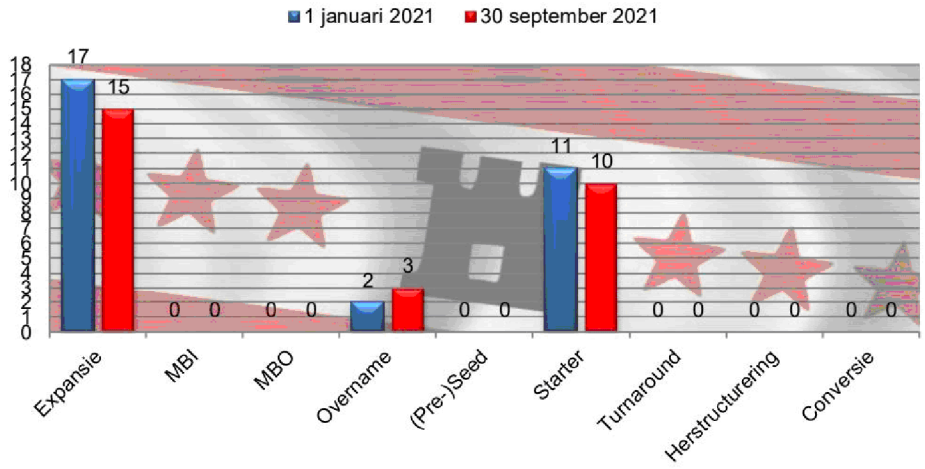
	D.I.F.	D.O.F.	Totaal
Agrofood	-	1	1
Chemie	-	-	-
Creatieve indust	-	-	-
Energie	-	2	2
High Tech	-	-	-
ICT	-	-	-
Life Sci.&Health	-	-	-
Logistiek	-	-	-
Toerisme+Cultuur	-	-	-
Tuinb + uitg.mat	-	-	-
Water	-	-	-
Overig	-	2	2
	-	**5**	**5**

Initiële aanvraag

Investeringen per type aanvraag t/m 30 september 2021

	D.I.F.	D.O.F.	Totaal	€ 1.000,-)
Expansie	-	1	1	75
MBI	-	-	-	-
MBO	-	-	-	-
Overname	-	1	1	100
(Pre-)Seed	-	-	-	-
Starter	-	2	2	575
	-	**4**	**4**	**750**

Aantal ondernemingen per type aanvraag per 30 september 2021

Revolverendheid

Op de totaal verstrekte financieringen ad € 10,3 miljoen is tot en met 30 september 2021 ontvangen aan rente (€ 1.437k), provisie (€ 25k), aflossingen (€ 3.633k) en verkoop van aandelen (€ 200k). Dit staat gelijk aan 51,41%. Na kosten (€ 3.516k) komt dit uit op 17,27%.

Note: Bovenstaande bedragen (aflossingen, verkoop van aandelen en totaal geïnvesteerd vermogen) is inclusief herstructureringen en conversies met een bedrag in totaal € 1,2 miljoen.

Overzicht faillissementen en niet uit de balans blijkende verplichtingen

In 2021 heeft er één faillissement plaatsgevonden. Aan deze organisatie waren twee leningen verstrekt.

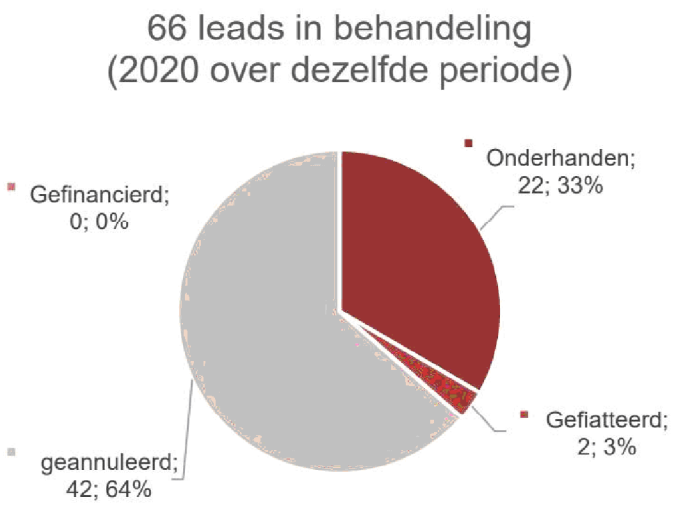
3. Niet-financiële informatie

Leads

In 2021 zijn 71 leads behandeld, waarvan 52 nieuw in 2021 zijn ontvangen. Het linker cirkeldiagram geeft de status weer van deze leads per 30 september 2021.

In 2020 zijn over dezelfde periode 66 leads behandeld, waarvan 34 nieuw in 2020 zijn ontvangen. Het rechter cirkeldiagram geeft de status weer van deze leads per 30 september 2020.

In 2021 zijn 25 aanvragen geannuleerd als gevolg van:

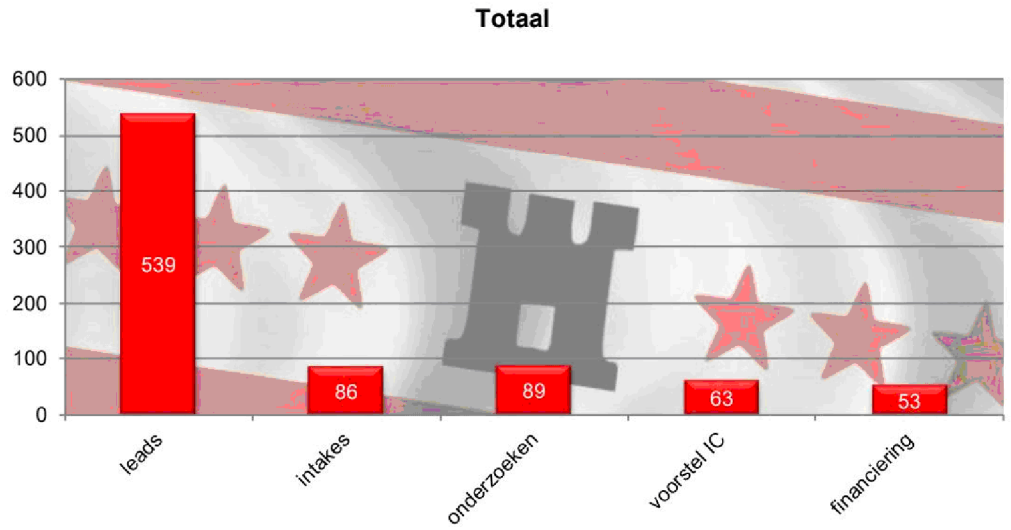
- Afwijzing (12; 48%)
- Ingetrokken door ondernemer (5; 20%)
- Niets vernomen van ondernemer (7; 28%)
- Overig (1; 4%)

In 2020 waren over dezelfde periode 42 aanvragen geannuleerd als gevolg van:

- Afwijzing (15; 36%)
- Ingetrokken door ondernemer (13; 31%)
- Niets vernomen van ondernemer (11; 26%)
- Overig (3; 7%)

De conversiegraad van lead naar financiering over de gehele looptijd bedraagt 10% per 30 september 2021. De conversiegraad van lead naar financiering over de gehele looptijd bedroeg 11% per 30 september 2020.

Conversie aanvragen naar financiering over gehele looptijd MKB F. Drenthe

Maatschappelijk rendement

Directe werkgelegenheid in fte's

	# aanvang financiering	# per 1 januari 2021	# per 30 september 2021	Oorspr. verwachting
Al in portefeuille per 1 januari 2021	319,7	383,2	294,7	557,0
Nieuwe ondernemingen 2021	15,9	0,0	16,0	0,0
Subtotaal huidige portefeuille	*335,6*	*383,2*	*310,7*	*557,0*
Realisatie uit port. gehele looptijd	93,0	109,2	208,5	322,0
Totaal	**428,6**	**492,4**	**519,2**	**879,0**

GROEI DIRECTE FTE'S:	**91**
AANTAL GEFINANCIERDE FTE	**519**

Bovenstaande tabel is op basis van de gehele looptijd van het MKB F. Drenthe.

Van de tot en met 30 september 2021 gefinancierde ondernemingen hebben vijf bedrijven vastgelegd Intellectueel Eigendom (IE).

overzicht co-financiers

	Bank	Marktpartij	Informal	Overig	Totaal
aantal	28	16	26	33	103
bedrag x €1.000,--	22.527	4.206	3.262	6.306	36.301

Over de gehele looptijd van het MKB Fonds Drenthe is een multiplier cofinanciering van 4,0 gerealiseerd.
Dit betekent dat voor elke **€ 1,--** die MKB Fonds Drenthe heeft gefinancierd **€ 3,--** door overige financiers aanvullend beschikbaar is gesteld.

To: 5.1.2e [5.1.2e @provinciegroningen.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e (5.1.2e) [5.1.2e @minezk.nl]
Cc: 5.1.2e [5.1.2e @provinciegroningen.nl]; 5.1.2e, 5.1.2e [5.1.2e @fryslan.frl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e, 5.1.2e
Sent: Mon 11/22/2021 9:06:58 AM
Subject: RE: Vaststellen meerjaren-begroting NOM
Received: Mon 11/22/2021 9:07:05 AM

Allen,

Helder verwoord door Groningen en dat is ook het besluitpunt in Fryslân. Echter verdeeld over twee besluitpunten (-:.
Zullen we dit melden en uitleggen aan 5.1.2e?

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e @provinciegroningen.nl>
Verzonden: maandag 22 november 2021 10:01
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e @fryslan.frl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Vaststellen meerjaren-begroting NOM

Hoi 5.1.2e,

Dat is de Groningse lijn *

Wij hebben als voorlopige beslispunt opgenomen:
"Vaststellen van het Meerjarenplan 2022-2025 en kennis nemen van de Meerjarenbegroting 2022-2025."

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: maandag 22 november 2021 09:52
Aan: 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e <5.1.2e @provinciegroningen.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Vaststellen meerjaren-begroting NOM

Goedemorgen allemaal,

Ik snap niet precies van 5.1.2e bedoeld met de lijn van Groningen. Daarom nog een poging om duidelijkheid te scheppen.

In het strategische kader staat op blz. 3: De deelnemende overheden scheiden hun rol van aandeelhouder en subsidieverstrekker. In de rol van aandeelhouder keuren zij het strategisch meerjarenplan goed en vullen zij de statutaire verantwoordelijkheden, zoals goedkeuring van de jaarrekening en decharge van het bestuur in. Als subsidieverstrekker keuren de deelnemende overheden innovatie- en internationaliseringsprogramma's goed die de directie in de context van het strategisch meerjarenplan uitwerkt en stellen zij hiervoor de benodigde gelden beschikbaar.

Het eerste gedeelte hebben de provincies reeds gedaan en gaat EZK op 3 december doen.

Vervolgens staat er op blz. 3 als slotopmerking : Dit strategisch kader wordt vastgesteld voor de periode van 4 jaar, waarbij na 2 jaar zal worden bezien of het geactualiseerd dient te worden. Een zelfde benadering wordt gekozen voor het strategisch meerjarenplan van de NOM. En op blz. 17 staat vervolgens: De NOM concretiseert dit strategisch kader in haar meerjarenplan dat concrete invulling geeft aan de doelstellingen die in dit kader zijn neergelegd. Dit meerjarenplan dient in de AvA te worden

goedgekeurd, omdat dit de invloed van de aandeelhouders op het te voeren beleid van de NOM borgt. Op blz. 20 staat: De daarop aansluitende jaarplannen kunnen ter informatie worden verstrekt en inhoudelijk worden besproken op de AvA aan het einde van het jaar.

Bij nadere inzien komt het er dan neer op neer dat de aandeelhouders het meerjarenplan in de AvA vaststellen en het jaarplan bespreken. Nu staat op de agenda: De algemene vergadering wordt verzocht het meerjarenplan en de meerjarenbegroting vast te stellen.

Daarvan zeggen we nu: alleen het meerjarenplan stellen we vast en niet de meerjarenbegroting, die nemen we voor kennisgeving aan. Het jaarplan komt dan nog en wordt gebruikt ter onderbouwing van de subsidietoekenning.

Klopt het zo wat jullie betreft? Ik kan hiermee wel uit de voeten hoor.

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592- 5.1.2e

Van: 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>
Verzonden: maandag 22 november 2021 09:01
Aan: 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>; 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e < 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>
Onderwerp: RE: Vaststellen meerjaren-begroting NOM

Goedemorgen,

Wij volgen de lijn van Groningen. Ik heb het intern nog even afgestemd met onze jurist. Statutair is hier geen bevoegdheid voor namelijk.

Bedankt voor de oplettendheid nogmaals 5.1.2e .

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

5. 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>
Verzonden: maandag 22 november 2021 08:22
Aan: 5.1.2e 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e 5.1.2e (5.1.2e @drenthe.nl) < 5.1.2e @drenthe.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2e , 5.1.2e < 5.1.2e @fryslan.frl>
Onderwerp: RE: Vaststellen meerjaren-begroting NOM

Hallo Allen,

Als ik t.a.v. de meerjarenbegroting het samenvat kom ik op het volgende:
Fryslân meerjarenbegroting kun je niet vaststellen maar het is wel goede informatie naast het meerjarenplan. Jaarschijf 2022 stel je vast op basis jaarplan 2022.

Groningen Stellen we meerjarenbegroting niet vast maar zien we het als een waardevolle input naast het meerjarenplan. Waarbij opgemerkt zal worden dat de subsidie in de meerjarenbegroting niet kan goedkeuren.
Drenthe Meerjarenbegroting stel je vast en waarbij alleen de eerste jaarschijf daadwerkelijk wordt vastgesteld en het geld beschikbaar komt.
EZK ???

Na reactie van EZK even nagaan hoe we met welk bericht we de NOM informeren?

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl
Verzonden: vrijdag 19 november 2021 13:39
Aan: 5.1.2e, 5.1.2e van <5.1.2e@fryslan.frl>; 5.1.2e 5.1.2e (5.1.2e@drenthe.nl) <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e@minezk.nl
CC: 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>
Onderwerp: RE: Vaststellen meerjaren-begroting NOM

Beste allemaal,

Hierbij mijn primaire reactie op de mail van 5.1.2e (en die van 5.1.2e)

Het vaststellen van het meerjarenplan is op wens van de aandeelhouders verwoord in het strategisch Kader op pagina 20 en wel als volgt: *"Het strategisch plan zou als meerjarig kader door de aandeelhouders moeten worden goedgekeurd. De daarop aansluitende jaarplannen kunnen ter informatie worden verstrekt en inhoudelijk worden besproken op de AvA aan het einde van het jaar."*
In het strategisch kader wordt niet gesproken over het goedkeuren van de meerjarenbegroting dus hier hebben we geen afspraken over gemaakt.
Het geeft wel veel informatie dus ik ben blij dat we dit wel hebben ontvangen. Het moet de NOM helder worden gemaakt dat wij niet de subsidie zoals vermeld in de meerjarenbegroting voor de periode 2021-2025 kunnen goedkeuren. Dat is bovendien een rol voor de subidieverstrekker. Of er een gewijzigde besluit moet komen weet ik niet, maar vooraf informeren is altijd goed en dan kan dit toegelicht worden in de Ava.

Wat betreft het jaarplan 2022 en de bijbehorende jaarsubsidie. Dit is een zaak van de overheden in hun rol als subsidieverstrekker en niet als aandeelhouder.
Het jaarplan is een concretere uitwerking van het meerjarenplan met meer inzicht in de maatschappelijke doelen in dat jaar. Dit is ook zo toegezegd in de voorbespreking AvA.
Het jaarplan hoeft dus niet vastgesteld te worden door de AVA, wel ter kennisname na goedkeuring van het meerjarenplan, dan wordt ook overeenkomstig gehandeld met het strategisch kader.

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>
Verzonden: vrijdag 19 november 2021 12:36
Aan: 5.1.2e 5.1.2e (5.1.2e@drenthe.nl) <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e@minezk.nl
Onderwerp: Vaststellen meerjaren-begroting NOM

Goedemiddag allemaal,

Op de ava-agenda staat dat de NOM aan haar aandeelhouders verzoekt om de meerjarenbegroting 2022-2025 vast te stellen.
Mijn inziens kan dit niet, we kunnen wel kennisnemen van de meerjarenbegroting.
Wat het lastig maakt om het vast te stellen is dat we de subsidie per jaar toekennen op basis van een jaarplan en geactualiseerde meerjarenplan. Ook dan kennen we alleen het budget voor dat jaarplan vast. In dit geval zou dat 2022 moeten zijn. Echter op de ava staat geen jaarplan 2022. Daarnaast speelt bij ons dat we in de begroting de boekjaarsubsidie voor de NOM is begroot voor de periode 2021-2024 en dus niet 2025.

Als we het eens zijn dat vaststellen niet kan is mijn voorstel dat we maandag (in iedere geval zo snel mogelijk) dit gezamenlijk melden aan 5.1.2e zodat de NOM zich hier voor de ava op kan voorbereiden of nog een aangepaste agenda verstuurt.

Het vaststellen van het meerjarenplan komt voort uit Emendo maar is dat statutair vastgelegd?

Groet,

5.1.2e

<< Disclaimer >>

Persoansgegevens en privacy
De provinsje Fryslân giet sekuer mei jo persoansgegevens om en hannelet neffens de Algemene verordening gegevensbescherming en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming. Lês hjir ús Privacyferklearring.

Persoonsgegevens en privacy
De provincie Fryslân gaat zorgvuldig om met uw persoonsgegevens en handelt overeenkomstig de Algemene verordening gegevensbescherming en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming. Lees hier onze Privacyverklaring.

Op onze website kunt u lezen welke dienstverlening u van ons mag verwachten.
https://www.provinciegroningen.nl/servicenormen/

<< Disclaimer >>

Persoansgegevens en privacy
De provinsje Fryslân giet sekuer mei jo persoansgegevens om en hannelet neffens de Algemene verordening gegevensbescherming en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming. Lês hjir ús Privacyferklearring.

Persoonsgegevens en privacy
De provincie Fryslân gaat zorgvuldig om met uw persoonsgegevens en handelt overeenkomstig de Algemene verordening gegevensbescherming en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming. Lees hier onze Privacyverklaring.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Op onze website kunt u lezen welke dienstverlening u van ons mag verwachten.
https://www.provinciegroningen.nl/servicenormen/

<< Disclaimer >>

Persoansgegevens en privacy
De provinsje Fryslân giet sekuer mei jo persoansgegevens om en hannelet neffens de Algemene verordening gegevensbescherming en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming. Lês hjir ús Privacyferklearring.

Persoonsgegevens en privacy
De provincie Fryslân gaat zorgvuldig om met uw persoonsgegevens en handelt overeenkomstig de Algemene verordening gegevensbescherming en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming. Lees hier onze Privacyverklaring.

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Fri 12/3/2021 9:20:55 AM
Subject: RE: Berekening beëindiging overeenkomst aandelentransactie NOM 12-07-2021.xlsx
Received: Fri 12/3/2021 9:20:57 AM
Historie grootboek.pdf

Hoi 5.1.2e,

Ik heb net voor je gekeken wat de saldi zijn van de terugploegpotjes. Dit zijn de saldi per eind november 2021

162496	RC Aandeelhouders NOM (terugploegkorting gezamenlijk)	5.1.2e Dhr 5.1.2e	5.1.2e Mevr. 5.1.2e	-579.641,25
162497	RC Aandeelhouders NOM (terugploegkorting Groningen)			-1.100.383,00
162498	RC Aandeelhouders NOM (terugploegkorting Friesland)	Dhr	Mevr.	-100.383,00
162499	RC Aandeelhouders NOM (terugploegkorting Drenthe)	Dhr	Mevr.	-4.850.383,00

Ten laste van de gezamenlijke pot gaat nog 250.000,-- af t.b.v. circulaire economie. In de bijlage vind je een specificatie van de boekingen per pot.

Ik zie de brieven t.z.t. in mijn mailbox ☺.

Gr. 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 3 december 2021 09:47
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: Berekening beëindiging overeenkomst aandelentransactie NOM 12-07-2021.xlsx

Hallo 5.1.2e,

5.1.2b

Ik wil graag weten wat de huidige stand is van de terugploegkortingspotjes om te zien of ik inderdaad van elk potje nog wel een bedrag van € 75.601,- kan verrekenen of minder moet uit betalen. Kun je mij een overzichtje geven van alle betaalde zaken en wat nog resteert per potje?

Ik zal t.z.t. briefjes voor beide provincies maken waarop staat wat we gaan betalen en verrekenen. Dan kun jij die gebruiken om de betaling te regelen oké?

Groeten 5.1.2e

ALGEMENE VERGADERING VAN AANDEELHOUDERS NV NOM

Datum **Tijd**	**Vrijdag 3 december 2021** **12.00 uur tot 14.00 uur**
Locatie	**Wordt een online bijeenkomst**

AGENDA	**ANNOTATIE + ADVIES**
1. Opening en vaststelling agenda	n.v.t.
2. Notulen van de vorige vergadering d.d. 9 april 2021 **Bijlage 1**	De notulen geven een waarheidsgetrouw beeld van datgene dat besproken en besloten is. **Voorstel**: In te stemmen met vaststelling van de notulen en ter vergadering tekenen voor akkoord.
3. Meerjarenplan 2022-2025 en Meerjarenbegroting **Bijlage 2 en 3**	Dit meerjarenplan is (net als de vorige) gebaseerd op het strategisch kader dat de aandeelhouders hebben vastgesteld. Ook de RIS3 en de economische beleidsprogramma's van de provincies zijn als input gebruikt voor dit plan. O.b.v. het strategisch kader stellen de aandeelhouders het meerjarenplan in de AvA vast. De NOM concretiseert in haar meerjarenplan de doelstellingen die in het strategisch kader zijn neergelegd. Dit meerjarenplan dient in de AvA te worden goedgekeurd, omdat dit de invloed van de aandeelhouders op het te voeren beleid van de NOM borgt. De daarop aansluitende jaarplannen kunnen ter informatie worden verstrekt. Het jaarplan komt nog en wordt gebruikt ter onderbouwing van de subsidietoekenning. In het strategisch kader wordt niet gesproken over het goedkeuren van de meerjarenbegroting dus hier hebben we geen afspraken over gemaakt. Het geeft wel veel informatie. Het moet de NOM helder worden gemaakt dat wij niet de subsidie zoals vermeld in de meerjarenbegroting voor de periode 2021-2025 kunnen goedkeuren. Dat is bovendien een rol voor de subidieverstrekker en niet die van aandeelhouder. Bij de NOM zijn ook wat personele veranderingen. 5.1.2e 5.1.2e heeft zijn functie als plv. directeur en manager Investeren neergelegd (hij blijft directeur van het MKB Fonds tot 1 mei 2022) en is 5.1.2e 5.1.2e als op interim basis aangenomen ter vervanging. Per 1 januari 2022 start 5.1.2e

	(voorheen investment manager G-force Capital en oprichter internetbedrijf The Factor E) in de functie van manager investeren. Verder is bekend gemaakt dat 5.1.2e 5.1.2e vertrekt stopt als manager van het ontwikkelbedrijf. Met ingang van 1 januari 2022 zal de functie van 5.1.2e, op interim basis, worden ingevuld door 5.1.2e 5.1.2e. Dit geeft de NOM de tijd om een goede opvolger voor 5.1.2e te vinden. In het document wordt toegelicht hoe de NOM de nieuwe strategie wil gaan uitwerken. Hoewel het plan is aangepast heeft dit meerjarenplan heeft geen drastische wijzigingen in de overkoepelende strategie ten opzichte van het plan van vorig jaar. Highlights meerjarenplan NOM 2022-2025 zijn: • NOM blijft inzetten op de transities naar Duurzamer, Gezonder en Slimmer (en Wendbaarder). • Lead generation: om meer leads te krijgen gaat de NOM meer samenwerken tussen afdelingen en komen er sectorteams met mensen uit verschillende afdelingen. • Samenwerking tussen ROM's gezamenlijk wordt structureler opgepakt. • Fondsversterking: jaarlijks meer investeringen doen en het versnellen, vergroten en verbeteren van de dealflow (van leads naar investeringen). • Innovatieprogramma's: elk jaar één nieuw innovatieprogramma ontwikkelen. Door de verkoop van 5.1.1c,5.1.2i aandelen en de agiostorting 2021 ten behoeve van de bestrijding van de coronacrisis heeft de NOM veel geld ter beschikking om te investeren in het noordelijk bedrijfsleven en zet het in op een groeistrategie. **Aandachtspunten/ vragen AVA:** • De NOM geeft aan dat twee actielijnen t.b.v. communicatie zijn geformuleerd (blz. 18): Ze willen de communicatie over de NOM en de activiteiten met de externe stakeholders versterken om de economie van Noord-Nederland structureel te versterken. En wel via www.krachtvanhetnoorden.nl. Dit platform wil men ook gebruiken voor het aankomend jubileum van de NOM. Daarnaast willen ze de communicatie verder invullen via de TopDutch campagnes. Hoe denkt de NOM dit precies te doen? De provincie Drenthe vindt het niet wenselijk als er een merk naast TopDutch komt met een vergelijkbaar doel (het promoten van de regio). • Op pagina 41 wordt het Agrifood & Health programma beschreven. De projecten op het gebied van gezondheidseconomie zijn veelal gericht op gezonde voeding. Wij missen hierbij de medtech en robotisering in deze sector. Dit is voor Drentse (en ook Groningse) bedrijven een belangrijk

	• aspect van Health. Graag zien we ook projectontwikkeling op deze gebieden. • Voor de komende jaren verwacht de NOM lichte positieve jaren en een enkel licht negatief jaar. Een verwacht negatief resultaat van € 5.1.1c miljoen is toch fors te noemen. (zie blz. 68/34) Kan met het verkopen van participaties en/of besparingen die verwachtte verlies niet beperkt worden? • De NOM geeft dat het voor de komende jaren de dealflow wil versnellen en versterken, door dieper en breder te investeren in focussectoren (blz. 50). Hoe denkt de NOM dat nu concreet te gaan doen gezien de huidige marktvraag en het grote aanbod aan liquiditeiten door marktpartijen (met lagere rentes) en zijn de beoogde bedragen wel realistisch? • Over toezicht en governance van de regionale fondsen wordt aangegeven dat in hoeverre integratie van de verschillende IC's mogelijk is (blz. 58). Hier aandacht voor vragen. • Er is één bladzijde besteed aan Internationaliseren en acquisitie (blz. 64). Het is een belangrijk onderwerp om buitenlandse ondernemingen naar het Noorden te halen. Hier mag meer aandacht voor komen (de export bevordering via IBDO wordt overigens hier nog even aangehaald). **Voorstel:** • Vaststellen van het Meerjarenplan 2022-2025 en kennis nemen van de Meerjarenbegroting 2022-2025.
4. Benoeming nieuw lid raad van commissarissen **Bijlage 4**	Na het vertrek van mevrouw 5.1.2e is een procedure opgestart om een nieuwe kandidaat te vinden. Er is een profiel opgesteld t.b.v. de invulling van de aandachtsgebieden Openbaar Bestuur & HRM en Organisatieontwikkeling. De werving is ook deze keer door Diemen en Van Gestel begeleid. Er zijn vele reacties op de vacature ontvangen. Er zijn met vier kandidaten gesprekken geweest. 5.1.2e werd als meest geschikte kandidaat gezien. Volledigheidshalve zijn het profiel, de motivatiebrief als ook als bijlage de CV van mevrouw 5.1.2e bijgevoegd. De RvC vult de profielen nu als volgt in: 5.1.2e: Profiel President Commissaris 5.1.2e: Profiel Innovatie & Business Development en Profiel Marketing & Acquisitie 5.1.2e: Profiel Bedrijfsfinancieringen & Venture Capital 5.1.2e: Profiel Openbaar Bestuur en Profiel HRM

	Aandachtspunten/ vragen AVA: Normaal gesproken staat bij een voorstel voor een nieuw lid dat de benoeming voor een periode van 4 jaar is. Dat is nu niet opgenomen. Goed daar nog even naar te vragen. **Voorstel:** • In te stemmen met het voorstel om mevrouw 5.1.2e per 1 januari 2022 te benoemen als lid van de Raad van Commissarissen.
5. Strategisch kader **Bijlage 5**	GS heeft het strategische kader reeds in november 2020 vastgesteld, maar het ministerie heeft dat nog niet gedaan. Het ministerie zal dat nu tijdens deze AvA alsnog gaan doen. Met de andere aandeelhouders van de NOM is in 2019 besloten om een strategisch kader te ontwikkelen. Adviesbureau Emendo Capital heeft de ontwikkeling van dit document begeleid en het bestuur van de NOM heeft meegewerkt aan dit document. De aanleiding tot dit strategisch kader is vierledig: • Nieuwe aandeelhoudersverhoudingen: de provincies hebben in 2016 hun gezamenlijke aandelenbelang vergroot naar 50%. • Nieuwe coalitieakkoorden en nieuw (deels nog te actualiseren) economisch beleid bij de provincies. • Missiegedreven innovatiebeleid en een bredere inzet van de ROM's vanuit Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. ROM's zijn de verbindende schakel tussen het EZK beleid en het regionaal economisch beleid. • Nieuwe directeur bij de NOM: sinds september 2019 is 5.1.2e 5.1.2e de directeur van de NOM. Zij heeft de opdracht een meerjarenplan voor de NOM te ontwikkelen. Met dit kader kan dit meerjarenplan worden opgesteld. Het doel van het kader is om vast te leggen wat de deelnemende overheden vanuit hun rollen als aandeelhouder en subsidieverstrekker met de NOM wensen te bereiken en hoe zij zich tot de NOM willen verhouden. Met uiteindelijk een effectieve Noordelijke investerings- en ontwikkelingsmaatschappij die optimaal zorgt voor meer economische groei en werkgelegenheid in Noord-Nederland en zich focust op regionale speerpuntsectoren en maatschappelijke uitdagingen.

	Om deze doelen te bereiken worden in dit kader inhoudelijke doelstellingen geschetst en de scope van activiteiten afgebakend. Tevens wordt de samenhang van de NOM ten opzichte van andere actoren in het ecosysteem van het Noorden beschreven. Een zorgvuldige aandeelhouders- en subsidierelatie vereist ook duidelijke financiële doelstellingen en heldere afspraken over onderlinge communicatie en verantwoording. Het document vormt het kader waarbinnen de NOM haar integrale meerjarenplan en --begroting uitwerkt. In het Strategisch Kader zijn een drietal thema's gekozen voor de komende jaren: Slim, Gezond en Circulair & Duurzaam. Op deze thema's zal de NOM de komende jaren haar activiteiten richten en deze thema's worden verder uitgewerkt in het Strategisch Meerjarenplan dat de Nom gaat opstellen. Daarnaast komt er een jaarlijkse extra aandeelhoudersvergadering in het najaar om de begroting en het jaarplan van het volgende jaar te bespreken. **Voorstel:** • Voor kennisgeving aan te nemen.
6. Netherlands Enabling Watertechnology (NEW) Fonds	Conform de aandeelhoudersinstructie NV NOM (artikel 1 lid p) wordt gevraagd in te stemmen met het voeren van het fondsbeheer (voor derden, zijnde niet aandeelhouders) van het opgerichte Netherlands Enabling Watertechnology Fund B.V. (hierna: NEW Fonds). Dit beheer bestaat enerzijds uit het beschikbaar stellen van 0,2 fte Investmentmanagement en anderzijds uit het financieel administratief beheer. Hiervoor wordt er een marktconforme beheervergoeding in rekening gebracht aan het NEW Fonds. Uit het voorstel blijkt dat het uitsluitend het fondsbeheer betreft en er verder geen risico's gelopen worden. **Voorstel:** • In te stemmen met het voorstel.
7. Ontwikkelactiviteiten in Noord-Nederland	De directie zal een toelichting even op de van Philips ontvangen brief inzake de noordelijke betrokkenheid bij het groeifonds voorstel AI en NextGen. Deze brief is van [redacted] van Philips Drachten. **Voorstel:**

	• Voor kennisgeving aan te nemen.
8. Rondvraag en sluiting	n.v.t.

Provinciehuis Westerbrink 1, Assen
Postadres Postbus 122, 9400 AC Assen

www.provincie.drenthe.nl

+31 592 365555
post@drenthe.nl

Volg ons op

provincie Drenthe

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen , 3 december 2021
Ons kenmerk 48/5.1/2021002174
Behandeld door team Bestuur en Concernzaken
Onderwerp: Aandeelhoudersvergadering van de NV NOM op 3 december 2021
Status: Ter informatie

Geachte voorzitter/leden,

In het kader van de sturing op verbonden partijen is eind 2014 met uw Staten de afspraak gemaakt dat u van verbonden partijen in de exploitatiefase het Jaarverslag en Begroting ontvangt. In lijn met deze afspraak en naar aanleiding van uw verzoek in 2020 om u intensiever te betrekken bij de NOM, zijn u eerder dit jaar de Halfjaarrapportage 2021 en de Jaarrekening 2020 toegestuurd.
Hierbij treft u aan het Meerjarenplan 2022-2025 en de Meerjarenbegroting. Deze zijn op 3 december 2021 door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders goedgekeurd.

De highlights in het Meerjarenplan NOM 2022-2025 zijn:
- De NOM blijft inzetten op de transities naar Duurzamer, Gezonder en Slimmer (en Wendbaarder);
- Lead generation: om meer leads te krijgen, gaat de NOM meer samenwerken tussen afdelingen en komen er sectorteams met medewerkers uit verschillende afdelingen;
- Samenwerking tussen ROM's wordt structureler opgepakt;
- Fondsversterking: de NOM wil jaarlijks meer investeringen doen en de dealflow (van leads naar investeringen) versnellen, vergroten en verbeteren;
- Innovatieprogramma's: men gaat elk jaar één nieuw innovatieprogramma ontwikkelen.

Tevens willen wij u informeren over de benoeming van een nieuw lid van de Raad van Commissarissen (RvC). De RvC heeft voorgesteld om mevrouw drs. 5.1.2e te benoemen als commissaris van NV NOM.

Zij beschikt over zeer relevante ervaring in de financiële sector en heeft in haar functie bij Alliade frequent contact met vertegenwoordigers van het openbaar bestuur van gemeenten en provincie. De aandeelhouders hebben ingestemd met het voorstel. De RvC vult de profielen nu als volgt in:

- de heer 5.1.2e profiel President-Commissaris
- de heer 5.1.2e profiel Innovatie & Business Development en profiel Marketing & Acquisitie
- mevrouw 5.1.2e profiel Bedrijfsfinancieringen & Venture Capital
- mevrouw 5.1.2e profiel Openbaar Bestuur en profiel HRM

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

5.1.2e, voorzitter 5.1.2e, secretaris

Bijlage: Meerjarenplan 2022-2025
mb/coll.

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Mon 12/6/2021 9:01:57 AM
Subject: RE: budget 650.000 nom
Received: Mon 12/6/2021 9:02:00 AM

Hoi 5.1.2e,
Ja, dit heb ik met 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e besproken. Het ging 5.1.2e er om dat we een beschikkingsbrief hebben gestuurd, dan kon hij het geld wel overzetten naar volgend jaar. Die brief is inderdaad verstuurd. Wel gek dat we nog geen geld hebben uitbetaald. Ik probeer binnenkort even met 5.1.2e een afspraak te krijgen, ook ivm de 2022 subsidie..
Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: maandag 6 december 2021 09:06
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: budget 650.000 nom
Hoi 5.1.2e,
Heb je dit nog met 5.1.2e bekeken?
Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e
Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592-5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: woensdag 17 november 2021 16:55
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: budget 650.000 nom
Hoi 5.1.2e,
Gaat dit goed? Even samen bekijken.
3700501 Beleidskaders en programmabeheer U 423286 Proceskosten Economie
440035 Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij (NOM)

					gemeenten	
	Totaal					2.7
Zorgen voor een goed vestigings- en onder	3700501	Beleidskaders en programmabeheer	U	423286	Proceskosten Economie	1
				440035	Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij (NOM)	6
					buiten verzoek	
			Totaal			
			I			
			Totaal			
	Totaal					

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

provincie Drenthe

5.1.2e

Team Bestuur en Concernzaken
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592- 5.1.2e

				gemeenten					
	Totaal								
Zorgen voor een goed vestigings- en onder	3700501	Beleidskaders en programmabeheer	U	buiten verzoek					
				440035	Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij (NOM)	650.000,00	0,00	0,00	650.000,00
				buiten verzoek					
			Totaal						
			I						
			Totaal						
	Totaal								

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Fri 12/10/2021 1:16:00 PM
Subject: FW: Facturatie boekjaarsubsidie NOM aan Groningen en Fryslan
Received: Fri 12/10/2021 1:16:02 PM

Gaat goed komen ☺

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 10 december 2021 14:05
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Facturatie boekjaarsubsidie NOM aan Groningen en Fryslan

Bedankt voor je snelle reactie. Ik zal ervoor zorgen dat hun bijdragen worden gefactureerd.

Goed weekend alvast,

Gr. 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 10 december 2021 14:03
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Facturatie boekjaarsubsidie NOM aan Groningen en Fryslan

Hoi 5.1.2e,

Mooi dat het nog geboekt is.

Friesland:
5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e @fryslan.frl

Groningen
5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e @provinciegroningen.nl

Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 10 december 2021 14:01
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: Facturatie boekjaarsubsidie NOM aan Groningen en Fryslan

Hallo 5.1.2e,

Ik zag dat de subsidie aan de NOM inmiddels is geboekt. Nu wil ik graag de facturen versturen aan Fryslan en Groningen. Weet jij wie de contactpersonen zijn bij deze provincies?

Bedankt alvast,

Gr. 5.1.2e

2021RS64312CME

Proces-verbaal agiostorting

Op, zestien december tweeduizend één en twintig, verscheen voor mij, mr. 5.1.2e 5.1.2e notaris te Groningen: ----------

mevrouw mr. 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e kandidaat-notaris, werkzaam ten kantore van PlasBossinade Notarissen N.V., aan het adres 9728 BM Groningen, Paterswoldseweg 804, geboren te Anloo op vijf en twintig december negentienhonderd tachtig, ten deze handelend als schriftelijk gevolmachtigde, blijkens een vijftal aan deze akte gehechte volmachten, van: ----------

1. de heer Arnoud Adrianus Maria Brok, wonende te 5.1.2e 5.1.2e geboren te Leerdam op negenentwintig juli negentienhonderdachtenzestig, ongehuwd en niet als partner geregistreerd, houder van een paspoort met nummer 5.1.1e afgegeven op zeven april tweeduizend veertien, ----------
bij het geven van de volmacht handelende als commissaris van de Koning en als zodanig, overeenkomstig artikel 176 van de Provinciewet, rechtsgeldig vertegenwoordigende de **Provincie Fryslân**, gevestigd te 8911 KZ Leeuwarden, Tweebaksmarkt 52, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 01178978, zulks ter uitvoering van het besluit de dato tien november tweeduizend één en twintig met nummer 01907584; ----------
2. de heer Frederik Johannes Paas, wonende te 5.1.2e 5.1.2e geboren te Dordrecht op zestien september negentienhonderdzesenzestig, gehuwd, houder van een rijbewijs met nummer 5.1.1e afgegeven te Utrecht op negentien september tweeduizend dertien, ----------
bij het geven van de volmacht handelende als commissaris van de Koning en als zodanig, overeenkomstig artikel 176 van de Provinciewet, rechtsgeldig vertegenwoordigende de **Provincie Groningen**, gevestigd te 9712 JG Groningen, Martinikerkhof 12, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 01182023, zulks ter uitvoering van het besluit de dato zeven december tweeduizend één en twintig, nummer 2021-106674; ----------
3. de heer Hendrik Brink, wonende te 5.1.2e geboren te 5.1.2e op drieëntwintig juli negentienhonderdachtenvijftig, gehuwd, houder van een paspoort met nummer 5.1.1e, afgegeven op zes januari tweeduizend zeventien, bij het geven van zijn volmacht handelende als gedeputeerde van de provincie Drenthe en als zodanig op basis van artikel 16 van het Organisatiebesluit provincie Drenthe 2020 vertegenwoordigende de commissaris van de Koning en als zodanig overeenkomstig artikel 176 van de Provinciewet, rechtsgeldig vertegenwoordigende de **Provincie Drenthe**, feitelijk gevestigd te 9405 BJ Assen, Westerbrink 1, ingeschreven in het handelsregister onder

nummer 01179514, zulks ter uitvoering van het besluit de dato tien november tweeduizende één en twintig;----------

4. de heer Focco Willem Vijselaar, wonende te 5.1.2e 5.1.2e, geboren te Zwolle op tien januari negentienhonderdeenenzeventig, gehuwd, houder van een paspoort met nummer 5.1.1e afgegeven op achttien juni tweeduizend zestien, bij het geven van zijn volmacht handelende als Directeur-Generaal Bedrijfsleven en Innovatie en als zodanig vertegenwoordigende de Minister van Economische Zaken en Klimaat (Ministerie van Economische Zaken en Klimaat , ingeschreven in het handelsregister onder nummer 52813150) ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigende de **Staat der Nederlanden**, feitelijk gevestigd te 2594 AC 's-Gravenhage, Bezuidenhoutseweg 73;------
5. mevrouw 5.1.2e 5.1.2e ten deze woonplaats kiezende te 5.1.2e 5.1.2e geboren te Marum op dertien juni negentienhonderdnegenenvijftig, houder van een paspoort met nummer 5.1.1e bij het geven van deze volmacht handelend als zelfstandig bevoegd bestuurder, met de titel algemeen directeur, van en als zodanig vertegenwoordigende de naamloze vennootschap **N.V. NOM, Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland**, statutair gevestigd te Groningen, feitelijk gevestigd te 9728 BM Groningen, Paterswoldseweg 810, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 02032331.----------

Definities.----------

In dit proces-verbaal wordt verstaan onder:----------

- *Aandeelhouder Fryslân*:----------
  de **provincie Fryslân**, voornoemd;----------
- *Aandeelhouder Groningen*:----------
  de **provincie Groningen**, voornoemd;----------
- *Aandeelhouder Drenthe:*----------
  de **provincie Drenthe**, voornoemd;----------
- *Aandeelhouder Staat der Nederlanden:*----------
  de **Staat der Nederlanden**, voornoemd;----------
- *Aandeelhouders*:----------
  Aandeelhouder Fryslân, Aandeelhouder Groningen, Aandeelhouder Drenthe en Aandeelhouder Staat der Nederlanden tezamen;----------
- *Bestuur*:----------
  het bestuur van de Vennootschap;----------
- *Fondsversterkingstoezegging:*----------
  de toezegging blijkend uit de brief van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat aan de Tweede Kamer de dato achtentwintig augustus tweeduizend twintig, tot het beschikbaar stellen van financiële middelen aan de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen in Nederland ter versterking van het fondsvermogen;----------

- *Fondsversterking*: ----------
  het voornemen om te komen tot een versterking van het fondsvermogen van de Vennootschap; ----------
- *Overeenkomst:* ----------
  de tussen Aandeelhouders en de Vennootschap gesloten overeenkomst tot het doen van agiostortingen ter uitvoering van de Fondsversterking, welke overeenkomst schriftelijk in deze akte is neergelegd; ----------
- *Partij:* Aandeelhouder Fryslân, Aandeelhouder Groningen, Aandeelhouder Drenthe, Aandeelhouder Staat der Nederlanden of Vennootschap; -------
- *Partijen:* ----------
  Aandeelhouder Fryslân, Aandeelhouder Groningen, Aandeelhouder Drenthe, Aandeelhouder Staat der Nederlanden en Vennootschap tezamen; ----------
- *Vergadering*: ----------
  de op zestien december tweeduizend éénentwintig te Groningen gehouden buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders van de Vennootschap; en ----------
- *Vennootschap*: ----------
  de naamloze vennootschap **N.V. NOM, Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland**, voornoemd. ----------

Gedefinieerde begrippen kunnen zonder verlies van de inhoudelijke betekenis in enkelvoud of meervoud worden gebruikt. ----------

Inleiding. ----------

Ten verzoeke van en in tegenwoordigheid van de comparant, handelend in gemelde hoedanigheden, wordt overgegaan tot het opmaken van een proces-verbaal van een buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders in de Vennootschap. -------

Gerechtigdheid aandelenkapitaal Vennootschap. ----------

Het geplaatste kapitaal van de Vennootschap bestaat uit één honderd veertien duizend drie honderd twee en zeventig (114.372) aandelen, te weten zeven en vijftig duizend één honderd zes en tachtig (57.186) aandelen letter A en zeven en vijftig duizend één honderd zes en tachtig (57.186) aandelen letter B, elk met een nominale waarde van vierhonderd drie en vijftig euro en acht en zeventig eurocent (€ 453,78), zodat het geplaatste kapitaal thans één en vijftig miljoen acht honderd negen en negentig duizend zeven honderd zes en twintig euro en zestien eurocent (€ 51.899.726,16) bedraagt. ----------

Op heden zijn gerechtigd tot de geplaatste aandelen in het kapitaal van de Vennootschap als volgt: ----------

- Aandeelhouder Staat der Nederlanden houdt zeven en vijftig duizend één honderd zes en tachtig (57.186) aandelen letter A, genummerd A1 tot en met A57.186, uitmakende vijftig procent (50 %) van het totaal; ----------
- Aandeelhouder Groningen houdt negentien duizend twee en zestig (19.062)

aandelen letter B, genummerd B1 tot en met B19.048 en B26.311 tot en met B26.324;----------

- Aandeelhouder Fryslân houdt negentien duizend twee en zestig (19.062) aandelen letter B, genummerd B19.049 tot en met B26.310 en B26.353 tot en met B38.138 alsmede B26.325 tot en met B26.338;----------
- Aandeelhouder Drenthe houdt negentien duizend twee en zestig (19.062) aandelen letter B, genummerd B38.139 tot en met B57.186 en B26.339 tot en met B26.352,----------

de door de Aandeelhouder Groningen, Aandeelhouder Fryslân en Aandeelhouder Drenthe gehouden aandelen vormen tezamen de resterende vijftig procent (50 %) van het geplaatste aandelenkapitaal.----------

Verhandelde in Vergadering.----------

De vergadering wordt geopend en het navolgende wordt geconstateerd:----------

1. dat geen oproeping voor de Vergadering plaats heeft gehad en dat de Vergadering wordt gehouden in Groningen;----------
2. dat alle vergadergerechtigden van de Vennootschap ter Vergadering aanwezig of vertegenwoordigd zijn en dat alle vergadergerechtigden van de Vennootschap schriftelijk ermee ingestemd hebben (hetgeen blijkt uit ondertekening van de aangehechte volmachten) dat omtrent de in de Vergadering aan de orde te stellen onderwerpen besluitvorming in de vergadering plaatsvindt, dat alle vergadergerechtigden zich schriftelijk (hetgeen blijkt uit ondertekening van de aangehechte volmachten) vóór het na te noemen voorstel hebben uitgesproken en dat de Vergadering wordt gehouden in de gemeente waar de Vennootschap haar woonplaats heeft, zodat, mits de leden van het Bestuur en de raad van commissarissen in de gelegenheid zijn gesteld ten aanzien van de in de Vergadering aan de orde te stellen onderwerpen hun advies uit te brengen, in de Vergadering omtrent de in de Vergadering aan de orde te stellen onderwerpen rechtsgeldig besluiten kunnen worden genomen;----------
3. dat alle vergadergerechtigden hebben ingestemd met de besluitvorming buiten vergadering, van welke instemming blijkt uit de ondertekening van de aangehechte volmachten;----------
4. op geen van de aandelen in het kapitaal van de Vennootschap is pandrecht of vruchtgebruik gevestigd. De aandelen in het kapitaal van de Vennootschap zijn bovendien niet gecertificeerd. Er zijn derhalve geen andere vergadergerechtigden;----------
5. het Bestuur en de raad van commissarissen van de Vennootschap in de gelegenheid zijn gesteld ter zake van het onderhavige besluit advies uit te brengen.-----

Fondsversterking.----------

In het kader van de Fondsversterkingstoezegging zal door Aandeelhouder Staat der Nederlanden aan de Vennootschap een bedrag groot elf miljoen zeven honderd duizend euro (€ 11.700.000,00) beschikbaar gesteld worden. Aandeelhouders zijn

overeengekomen althans komen bij deze overeen dat in het kader van de Fondsversterkingstoezegging door Aandeelhouder Fryslân, Aandeelhouder Groningen en Aandeelhouder Drenthe tezamen ook een bedrag groot elf miljoen zeven honderd duizend euro (€ 11.700.000,00) beschikbaar gesteld zal worden aan de Vennootschap. Aandeelhouders zijn overeengekomen althans komen bij deze overeen dat deze bedragen bij wijze van agiostorting aan de Vennootschap ter beschikking worden gesteld. ----------

Voorstel. Besluitvorming. ----------

In aansluiting op én ter uitvoering van de Overeenkomst worden de volgende voorstellen ter vergadering voorgelegd: ----------

1. Aandeelhouder Fryslân zal een agiostorting op de betreffende de Vennootschap geplaatste aandelen doen ten bedrage van **drie miljoen negen honderd duizend euro (€ 3.900.000,00)**; ----------
2. Aandeelhouder Groningen zal een agiostorting op de betreffende de Vennootschap geplaatste aandelen doen ten bedrage van **drie miljoen negen honderd duizend euro (€ 3.900.000,00)**; ----------
3. Aandeelhouder Drenthe zal een agiostorting op de betreffende de Vennootschap geplaatste aandelen doen ten bedrage van **drie miljoen negen honderd duizend euro (€ 3.900.000,00)**; ----------
4. Aandeelhouder Staat der Nederlanden zal een agiostorting op de betreffende de Vennootschap geplaatste aandelen doen ten bedrage van **elf miljoen zeven honderd duizend euro (€ 11.700.000,00)**. ----------

De Aandeelhouders besluiten als volgt: ----------

1. Aandeelhouder Fryslân doet een agiostorting in de Vennootschap ten bedrage van **drie miljoen negen honderd duizend euro (€ 3.900.000,00)**, deze agiostorting hierna te noemen: Agiostorting Fryslân; ----------
2. Aandeelhouder Groningen doet een agiostorting in de Vennootschap ten bedrage van **drie miljoen negen honderd duizend euro (€ 3.900.000,00)**, deze agiostorting hierna te noemen: Agiostorting Groningen; ----------
3. Aandeelhouder Drenthe doet een agiostorting in de Vennootschap ten bedrage van **drie miljoen negen honderd duizend euro (€ 3.900.000,00)**, deze agiostorting hierna te noemen: Agiostorting Drenthe; ----------
4. Aandeelhouder Staat der Nederlanden doet een agiostorting in de Vennootschap ten bedrage van **elf miljoen zeven honderd duizend euro (€ 11.700.000,00)**, deze agiostorting hierna te noemen: Agiostorting Staat der Nederlanden. ----------

De Aandeelhouders verklaren dat alle eventueel vereiste interne goedkeuringen zijn verkregen en de relevante besluitvorming plaats heeft gevonden, waardoor zij over kunnen gaan tot de besluitvorming overeenkomstig het vorenstaande. ----------

Welke besluiten met algemene stemmen worden aangenomen. ----------

Uitvoering agiostorting. Kwijting. ----------

Ter uitvoering van vorenbedoelde besluiten tot het doen van Agiostorting Fryslân, Agiostorting Groningen, Agiostorting Drenthe en Agiostorting Staat der Nederlanden is het volgende overeengekomen: ----------

Door Aandeelhouder Fryslân is een bedrag groot **drie miljoen negen honderd duizend euro (€ 3.900.000,00)** voldaan op een derdengeldenrekening ten name van PlasBossinade Notarissen N.V., door Aandeelhouder Groningen is een bedrag groot **drie miljoen negen honderd duizend euro (€ 3.900.000,00)** voldaan op een derdengeldenrekening ten name van PlasBossinade Notarissen N.V., door Aandeelhouder Drenthe is een bedrag groot **drie miljoen negen honderd duizend euro (€ 3.900.000,00)** voldaan op een derdengeldenrekening ten name van PlasBossinade Notarissen N.V. en door Aandeelhouder Staat der Nederlanden is een bedrag groot **elf miljoen zeven honderd duizend euro (€ 11.700.000,00)** voldaan op een derdengeldenrekening ten name van PlasBossinade Notarissen N.V. ----------

Aandeelhouder Fryslân besluit bij deze, ter uitvoering van de Over- ----------
eenkomst en het vorenbedoelde besluit tot agiostorting, dat het vorenbedoelde bedrag groot **drie miljoen negen honderd duizend euro (€ 3.900.000,00)** zal kwalificeren als agiostorting, welke agiostorting de Vennootschap verklaart te aanvaarden. ----------

Aandeelhouder Groningen besluit bij deze, ter uitvoering van de ----------
Overeenkomst en het vorenbedoelde besluit tot agiostorting, dat het vorenbedoelde bedrag groot **drie miljoen negen honderd duizend euro (€ 3.900.000,00)** zal kwalificeren als agiostorting, welke agiostorting de Vennootschap verklaart te aanvaarden. ----------

Aandeelhouder Drenthe besluit bij deze, ter uitvoering van de Over- ----------
eenkomst en het vorenbedoelde besluit tot agiostorting, dat het vorenbedoelde bedrag groot **drie miljoen negen honderd duizend euro (€ 3.900.000,00)** zal kwalificeren als agiostorting, welke agiostorting de Vennootschap verklaart te aanvaarden. ----------

Aandeelhouder Staat der Nederlanden besluit bij deze, ter uitvoering van de Overeenkomst en het vorenbedoelde besluit tot agiostorting, dat het vorenbedoelde bedrag groot **elf miljoen zeven honderd duizend euro (€ 11.700.000,00)** zal kwalificeren als agiostorting, welke agiostorting de Vennootschap verklaart te aanvaarden. ----------

De respectievelijke agiostortingen zullen verwateren over alle terzake de Vennootschap geplaatste aandelen. ----------

Op het eerst mogelijke moment na het passeren van deze akte zal uitbetaling van het bedrag groot **drie en twintig miljoen vier honderd duizend euro (€ 23.400.000,00)** aan Vennootschap geschieden door overmaking van dat bedrag op een bankrekening ten name van Vennootschap. ----------

Vennootschap verleent Aandeelhouders bij deze kwijting zonder enig voorbehoud voor het voldoen van de respectievelijke agiostortingen. ----------

Intentie ten aanzien van het resterende deel agiostortingen. ----------

De Vennootschap heeft aangegeven de middelen die beschikbaar komen uit hoofde van de agiostortingen voor economisch herstel in te zetten. Hiervoor trekt de Vennootschap een periode van vier (4) jaren uit, ingaande op heden. De Aandeelhouders hebben de intentie uitgesproken om na verloop van een periode van vier (4) jaren vanaf heden, te besluiten tot het uitkeren aan de Aandeelhouders van het alsdan resterende, niet ingezette deel, van de totale agiostorting zoals deze op heden plaats heeft gevonden. Deze uitkering zal alsdan geschieden naar evenredigheid van de agiostortingen zoals door de Aandeelhouders gedaan bij deze akte. Eventuele op dat moment reeds gecommitteerde maar nog niet uitbetaalde bedragen zullen in mindering worden gebracht op het resterende gedeelte van de agiostorting. Het betreft uitdrukkelijk een intentie uitgesproken door de Aandeelhouders. De Vennootschap neemt kennis van de vorenbedoelde intentie en zal indien en voor zover de intentie ten uitvoer zal worden gebracht, zoveel als voor haar mogelijk is de uitvoering van deze intentie ondersteunen dan wel mogelijk maken. Of en op welke wijze alsdan uitvoering kan worden gegeven aan deze intentie zal afhankelijk zijn van de alsdan geldende (financiële) omstandigheden en de wettelijke (on)mogelijkheden, het betreft derhalve uitsluitend een intentie. Aan deze intentie kunnen geen rechten worden ontleend door de Vennootschap dan wel de Aandeelhouders. ----------

Slot. ----------

De comparant is aan mij, notaris, bekend. ----------

Waarvan akte is verleden te Groningen op de datum in het hoofd dezer akte vermeld.
Na zakelijke opgave van de inhoud van de akte aan de comparant en een toelichting daarop heeft deze verklaard tijdig voor het verlijden van de inhoud van de akte te hebben kennisgenomen en op volledige voorlezing van de akte geen prijs te stellen.
Vervolgens is deze akte, na beperkte voorlezing, door de comparant en mij, notaris, ondertekend.----------

(Volgt ondertekening)

UITGEGEVEN VOOR AFSCHRIFT:

[redacted]
5.1.2e

To: 5.1.2e 5.1.2e | 5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Fri 1/14/2022 12:24:33 PM
Subject: RE: Indiening subsidieaanvraag NOM 2022
Received: Fri 1/14/2022 12:24:37 PM
Jaarplan NOM 2022.pdf

Hoi 5.1.2e,
Ja, die is binnengekomen en ik ga volgende week beginnen met de behandeling/subsidieverlening. Zie de bijlage voor het Jaarplan 2022. Mocht je zelf nog vreemde dingen tegenkomen, dan hoor ik het wel.
Groet,
5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 14 januari 2022 13:19
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Indiening subsidieaanvraag NOM 2022
Hoi 5.1.2e,
Hebben wij de aanvraag nu ontvangen? Mag ik dat ook hebben?
Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: maandag 27 december 2021 15:56
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Indiening subsidieaanvraag NOM 2022
Hoi 5.1.2e,
Wat vervelend. In mijn beleving had ik alle stappen doorlopen. Nu alsnog verzonden.
Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Operations & Control

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e @nom.nl

Wwww.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 23 december 2021 14:32
Aan: 5.1.2e @nom.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: Indiening subsidieaanvraag NOM 2022

Goedemiddag 5.1.2e,

Eerder deze maand was er sprake van indiening van een subsidieaanvraag voor de activiteiten van de NOM in 2022. Ik heb echter nog niets binnen zien komen in ons digitale zaakdossier. Uit navraag intern blijkt dat de subsidieaanvraag in concept wel aanwezig is, maar nog niet definitief is ingediend. Misschien is de ondertekening niet gelukt? Opnieuw inloggen kan vanuit de kant van de NOM met de code: 5.1.2i

Zonder definitieve aanvraag is het voor ons in ieder geval niet mogelijk om nog dit jaar een subsidie namens de drie noordelijke provincies te verlenen. Mocht de aanvraag op korte termijn definitief worden ingediend, dan ga ik er direct na de kerstvakantie mee aan de slag. Indien de besluitvorming over de aanvraag positief is, dan moet dat in januari nog leiden tot een verlening en uitbetaling van het eerste subsidievoorschot.

Mochten er naar aanleiding hiervan nog vragen zijn, dan kun je altijd contact met me opnemen. Alvast prettige feestdagen!

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
Team Subsidies en Inkoop
Provincie Drenthe

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
Verzonden: dinsdag 7 december 2021 22:43
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: jaarplan

Hoi 5.1.2e,

Ben ik hard mee aan de slag! Komt zeker deze week.

Gr. 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 7 december 2021 14:43
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @nom.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: jaarplan

Hoi 5.1.2e,

Wij wachten met smart op de subsidieaanvraag met het jaarplan.

Bij de AvA gaf je aan dat hij al zo goed als klaar is. Zou jij deze zsm willen indienen via de website?

Dan zorgen wij ervoor dat de subsidie dit jaar nog verleend wordt.

Bedankt! Groeten, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl
5.1.2e
0592 – 5.1.2e

Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

NOM Investeringen-Ontwikkelingsmaatschappij Van Noord Nederland

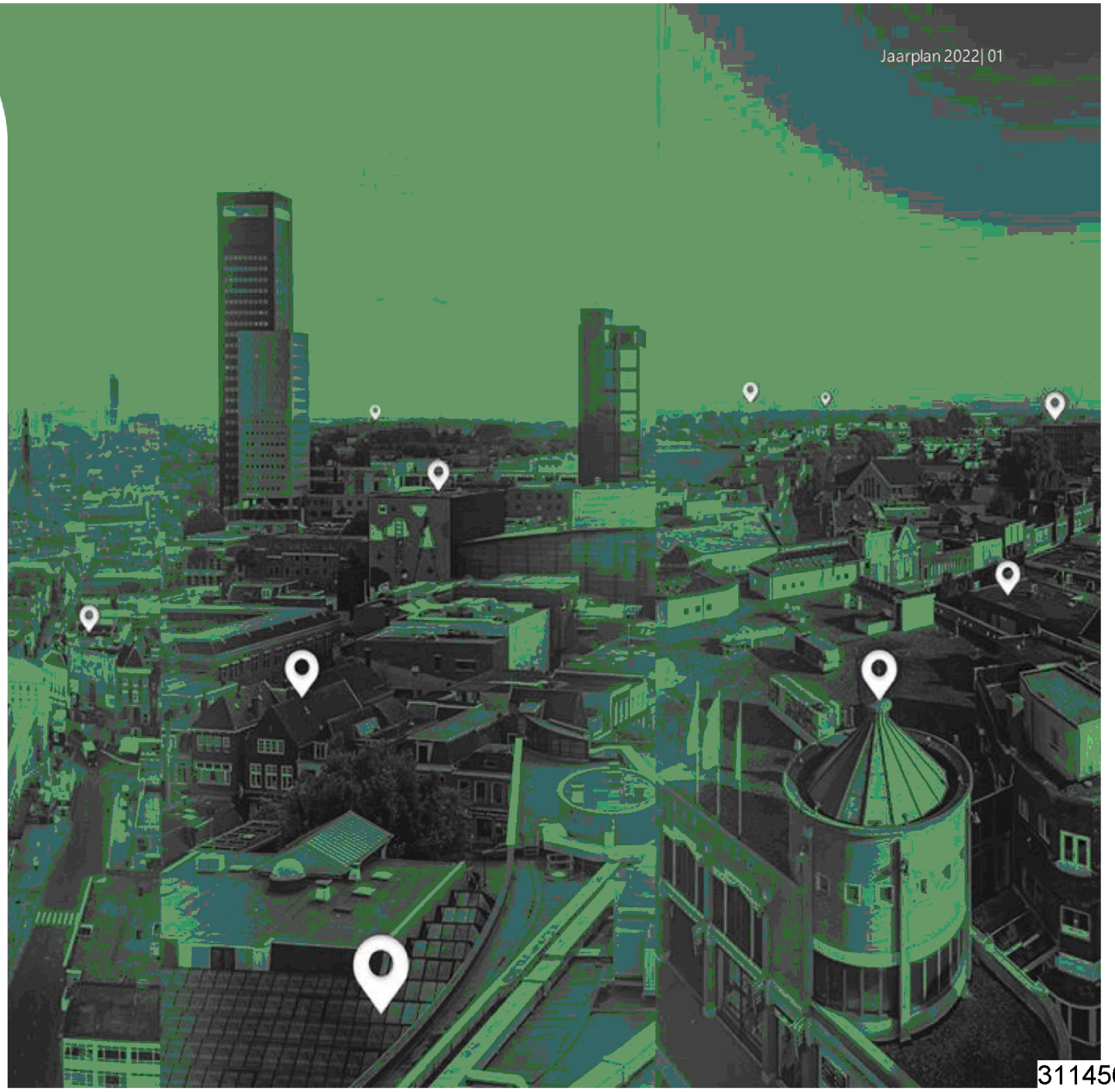
3 december 2021

Jaarplan NV NOM 2022

Subsidieverstrekkers N.V. NOM

Voor een Duurzamere, Gezondere en Slimmere economie in Noord-Nederland

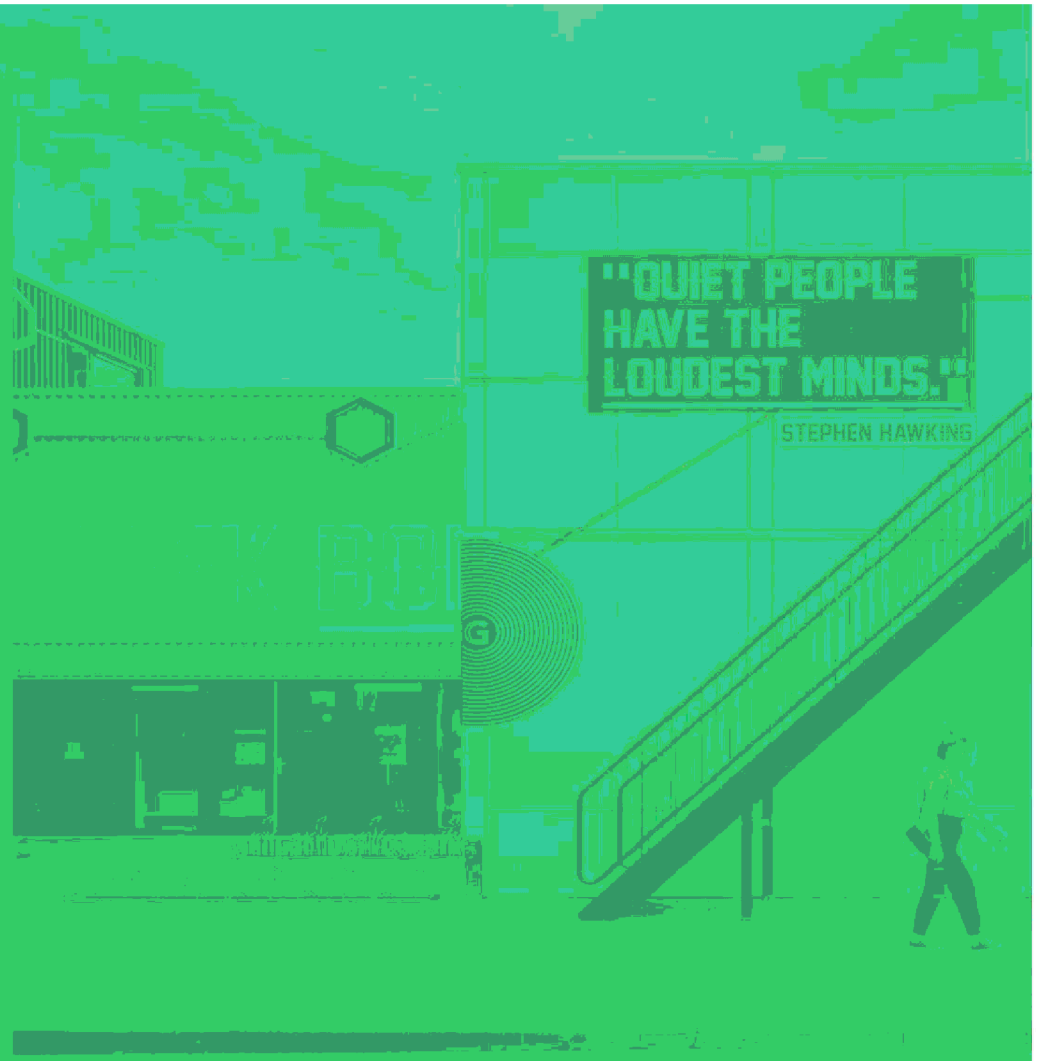
Groeien begint **hier.**

NOM Investering en -Ontwikkelingsmaatschappij Van Noord Nederland

Jaarplan
2022

Het Jaarplan 2022 van de NOM is nodig voor het verstrekken van de gebaseerd op het door de AvA van 3 december vastgestelde MeerJarenPlan 2022-2025. Het jaarplan laat zien welke doelstellingen we als NOM hebben geformuleerd en hoe we deze doelstellingen ook daadwerkelijk willen gaan realiseren.

Inhoudsopgave

Begrippenlijst | 03

Management Summary | 04
1. Vooraf | 05
2. Een nieuwe realiteit | 06
3. De innovatiekracht van Noord-Nederland | 11
4. Hoofdpunten van het Strategisch Plan | 12
5. Ontwikkelen | 14
6. Internationaliseren | 23
7. Investeren | 24

Bijlage 1 – Begroting 2022 | 28

Bijlage 2 – Doelstellingen t.b.v. subsidieaanvraag | 29

Begrippenlijst

Beheer
Werkzaamheden die investment managers volgend op de financiering van een portfoliobedrijf verrichten met waarde-creatie als doel.

Bedrijvencluster
Een aantal bedrijven dat samenwerkt. Dat kan zijn op basis van sector, gebruikte technologie, vergelijkbare uitdagingen

Dark Fiber
Nog niet gebruikte capaciteit op glasvezel voor data.

Dealflow
De hoeveelheid transacties die een investeringsmaatschappij in behandeling heeft. Er is sprake van voldoende dealflow wanneer de organisatie haar capaciteit volledig benut en zodoende de continuïteit van het fonds of de organisatie gegarandeerd is.

Due Diligence (DD)
Onderzoek en analyse als onderdeel van een investeringsaanvraag.

Ecosysteem
Een groep bedrijven en kennisinstellingen, soms aangevuld met overheidspartijen, die logisch past omdat partijen van elkaar afhankelijk zijn in hun ontwikkeling.

Exit
Verkoop van aandelen, aflossing van leningen en/of faillissement (einde van financieringsrelatie).

Fair Market Value
De volgens algemene waarderingsmethoden door de markt bepaalde (toekomstige) waarde van een onderneming of een portfolio van ondernemingen.

Investor-readiness
Mate waarin een startup interessant genoeg is voor investeerders om in te stappen.

Maatschappelijke impact
De mate waarin een programma, project of investering bijdraagt aan andere dan puur financiële doelen. Voorbeelden zijn emissiereductie, verhoogde diversiteit, verminderd grondstoffengebruik.

Market-readiness
Mate waarin een startup gereed is om de markt te betreden.

Mijlpalen (milestones)
Doelstellingen die gerealiseerd moeten worden om een volgende uitbetaling te triggeren.

Primaire proces
De kernactiviteiten van een investeringsproces (verwerving, beheer exit) gericht op waardecreatie.

Proof of Concept
Een methode om de praktische haalbaarheid van een product / dienst aan te tonen.

Scale-up
Een jonge onderneming die na de eerste fase van productontwikkeling en marktbewerking snelle groei laat zien.

Startup
Een beginnende onderneming die bezig is met het ontwikkelen en marktrijp maken van een product.

TRL
Technology Readiness Level – dit geeft aan in welke fase in de onderneming zich bevindt in het ontwikkelen en naar de markt brengen van haar product (i.h.a. van fase 1-9).

Verwerving
Het kwalificeren van een investeringsaanvraag in al haar aspecten (kwaliteit product, technologie, management team, marktvraag enz.) inclusief de onderhandelingen over de (toekomstige) waarde van de onderneming.

Vroegefasefinanciering (VFF)
Het verstrekken van kapitaal met een hoog risicoprofiel (in veelal kleinere bedragen) aan startups en scale-ups zodat zij sneller hun producten en diensten kunnen ontwikkelen en op de markt brengen.

Management Summary

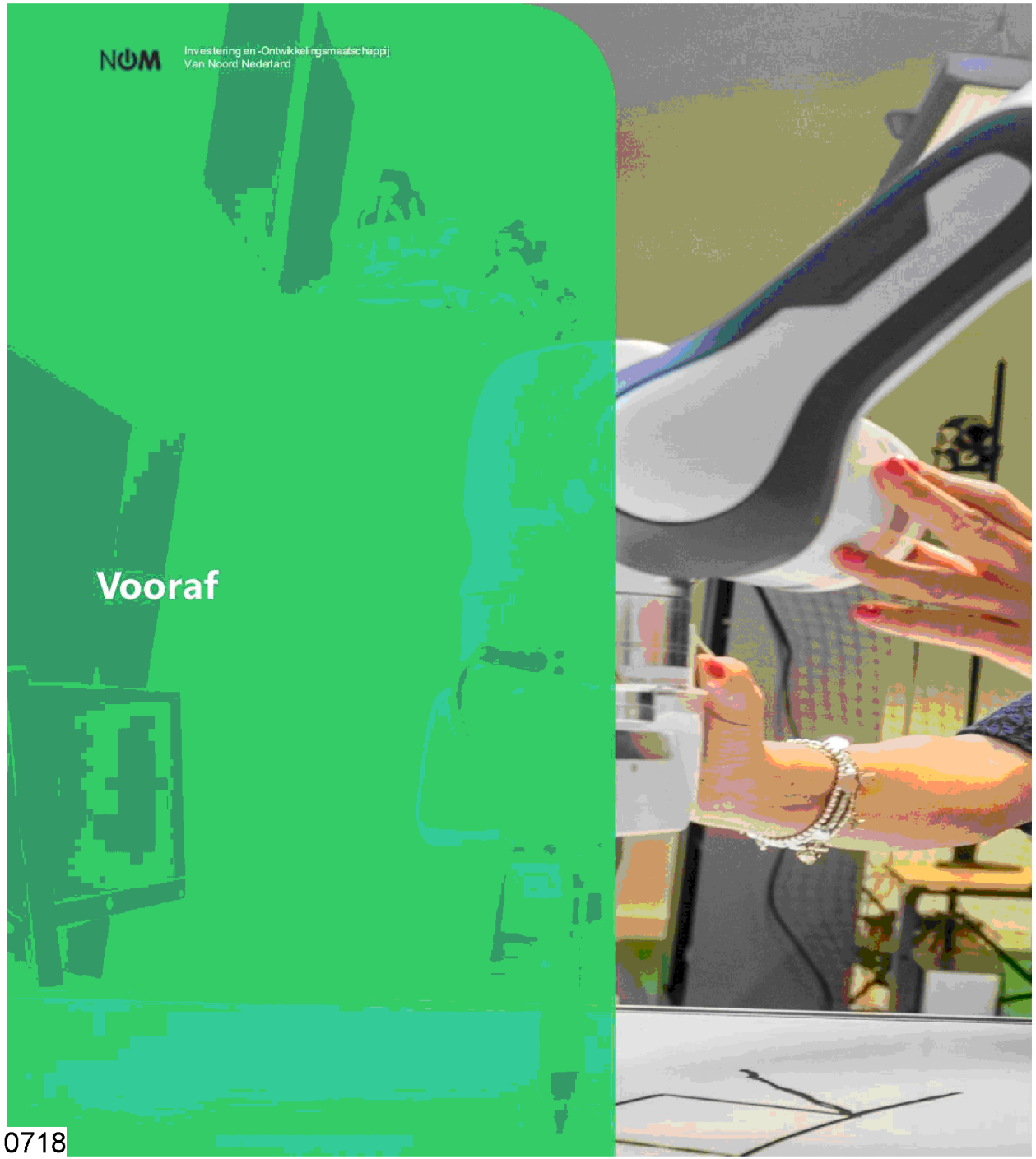
Het jaar 2021 was een uitzonderlijk jaar met een historisch hoog resultaat. Dat in combinatie met de versterking van de fondsmiddelen om ons uit de coronacrisis te investeren, creëert een nieuwe realiteit.

Eén visie
Onze professionals werken vanuit één visie aan een duurzame, gezonde en slimme economie voor Noord-Nederland. We richten ons daarbij op de sectoren waar Noord-Nederland goed in is. Trots en transparant delen we onze resultaten onder andere via de Kracht van het Noorden en TopDutch. Onze leidinggevenden werken conform het HR-jaarplan waarin strategische personeelsplanning en het hybride werken belangrijke thema's zijn.

Ontwikkelen en acquireren
We gaan in de planperiode van het meerjarenplan 2022-2025 vier ecosystemen, in verschillende fasen van ontwikkeling, verder uitbouwen: 1. Chemport Europe: Groene Chemie, een overkoepelend programma met als kern de vergroening van de chemische industrie in Noord-Nederland; 2. Smart Industry Hub: met als doel een belangrijk deel van het Noord-Nederlandse MKB slimmer te laten werken; 3. Fascinating: AgriFood & Health, een programma in ontwikkeling en gericht op het verduurzamen van de voedselketen (van het land tot aan eindproduct) en het produceren van gezonde voeding. 4. Voor het vierde programma wordt momenteel een aantal onderwerpen nader onderzocht. We gaan werken aan ecosystemen rondom Circulaire Economie en Artificial Intelligence. In 2022 worden de eerste stappen gezet in de totstandkoming van dit vierde programma

Investeren
Voor onze Investeringsactiviteiten ligt door de toegenomen fondsmiddelen de focus voor 2022 – 2025 op verwerving: vergroten, versnellen en verbeteren van de dealflow. We richten ons daarbij niet alleen op de winnaars in de portfolio, maar gaan ook actief producten op de markt brengen voor vroege-fasefinanciering in de focussectoren om de innovatie in de regio verder aan te jagen. Tenslotte willen wij d.m.v. fondsinvesteringen gespecialiseerde kennis en netwerken van marktfondsen aan ons binden en beter benutten voor Noord-Nederland. We doen dit door schaalgrootte te creëren in de investment teams en deze sectorgewijs te laten opereren.

Prognose (resultaten)
Voor 2022 verwachten we licht positief resultaat.

Vooraf

De gevolgen van de Covid-19-pandemie hebben ook in 2021 de wereldeconomie en die van Noord-Nederland enorm geraakt en structureel gewijzigd. Daarvoor zijn nationale crisismaatregelen genomen. Er zijn Europese, nationale en regionale herstelfondsen in de maak die beogen de economie in Europa wendbaar te maken dan wel te houden. Noord-Nederland moet daar optimaal gebruik van maken.

Kansen door de economische transities op het gebied van circulariteit, duurzaamheid, energietransitie, gezonder leven en digitalisering van de industrie zijn er ook. De Europese fondsen, zoals het Just Transition Fund, kunnen daarvoor worden ingezet.

In de portefeuille van de NOM heeft een aantal bedrijven het moeilijk. Maar er zijn er ook een paar die nieuwe investeerders hebben aangetrokken om verder te groeien. Hierdoor heeft de NOM een aantal fraai exits kunnen realiseren en de waardecreatie in de portfolio verder inhoud gegeven. [redacted] zijn hier mooie voorbeelden van.

We zullen het toegenomen fondsvermogen van de NOM en het voor Noord-Nederland beschikbare deel van de honderden miljoenen Euro's aan subsidies gericht gaan inzetten voor de grote economische transities in Noord-Nederland.

Dat betekent dat de NOM de komende jaren het verschil wil gaan maken voor haar stakeholders in Noord-Nederland. We hebben de ambitie en de middelen om de komende jaren stevig te investeren in startups, scale-ups en het innovatieve MKB. Door intensief samen te werken in de regio en daarbuiten en door in al onze ontwikkel - en investeringsactiviteiten vanaf de start meerwaarde te creëren. En door samen te werken in de ecosystemen die de bodem leggen onder de grote transities.

NOM Investering en -Ontwikkelingsmaatschappij Van Noord Nederland

2.
De nieuwe realiteit

Een nieuwe realiteit

Om de 4 á 5 jaar maakt de NOM een nieuw plan voor de middellange termijn, dat jaarlijks een update krijgt op basis van nieuwe inzichten. Dat plan is niet alleen intern belangrijk, het dient ook als basis voor de afspraken met de aandeelhouders in hun hoedanigheid als opdrachtgevers. Het vorige vierjarenplan begon in 2016, ook het jaar waarin de drie noordelijke provincies een 50% belang verworven in de NOM. In 2019 liep dit af en is het lopende plan met een jaar verlengd.

In datzelfde jaar 2019 hebben de aandeelhouders van de NOM gezamenlijk een Strategisch Kader geschreven, waarbinnen de NOM met haar nieuwe strategie kan opereren. Dit Kader is belangrijke input voor het vierjarenplan. Ook de RIS3 voor de periode 2021-2027 en de beleidsdocumenten van de provincies zijn als leidraad voor de strategische keuzes gebruikt.

Aan het begin van 2020 heeft de directie besloten om bij het opstellen van een nieuwe strategie zich te laten begeleiden door adviesbureau Roland Berger. Dat heeft ertoe geleid dat er vlak voor de zomer een strategiedocument het levenslicht zag, dat met medewerkers en stakeholders is gedeeld. Drie belangrijke steekwoorden uit die strategie zijn:

- Integreren: de NOM gaat integraal ontwikkelen rondom een aantal programma's. Dat betekent dat alle disciplines van de NOM daarbij betrokken zijn. Deze beweging was al in gang gezet en wordt versterkt doorgevoerd.
- Focusseren: we gaan niet alles doen, we gaan keuzes maken. Dat betekent in praktijk dat we ons concentreren op 4 grote programma's binnen de transities Duurzamer, Gezonder en Slimmer.
- Professionaliseren: we gaan loslaten door binnen de programma's door te ontwikkelen en het management aan anderen over te laten, door ook bij onze participaties gerichter naar mogelijke exits te kijken en de adviserende en coördinerende rol in het verkrijgen van financiering (naast het verstrekken daarvan) verder uit te bouwen.

Het Meerjarenplan 2022-2025 van de NOM, dat op 3 december 2021 is vastgesteld door de Algemene vergadering van Aandeelhouders vormt de basis van dit jaarplan.

Onze operationele prioriteiten voor 2022

Mijlpalen per jaar

2022

- Alle werknemers hebben persoonlijke doelstellingen
- Sectorteams geformeerd met eigen doelstellingen, KPI's en jaarplan
- Ontwikkeling van één nieuw innovatieprogramma
- Interne processen aan laten sluiten op Impact Reporting
- Nieuw waardecreatiemodel in samenspraak met stakeholders
- Data- en Cybersecurity Awareness programma onder werknemers uitvoeren
- Korte termijn doelstellingen MJP gerealiseerd
- Samenwerking ROM's met 5 nationale programmamanagers

Onze strategie is de basis van ons vierjarenplan en van de keuzes die we daarin maken. Deze keuzes monden uiteindelijk uit in doelstellingen, een jaarplan en een meerjarenbegroting. Het gedeelte daarvan dat betrekking heeft op investeren, financieren we vanuit de opbrengsten van onze investeringsportefeuille. De overige activiteiten worden betaald uit de subsidies van onze aandeelhouders in hun rol als opdrachtgever.

Ieder jaar maken we een vertaling van het meerjarenplan naar een jaarplan, met daarin ook onze doelstellingen voor het betreffende jaar, waarin ook gewijzigde inzichten en nieuwe ontwikkelingen worden meegenomen. De COVID-19-pandemie en daaruit voortkomende overbruggings- en herstelmiddelen hebben uiteraard een ongekende impact gehad op onze activiteiten.

2.1. Missie en visie van de NOM

Onze missie: 'de economische structuur in Noord-Nederland duurzaam te versterken'.

NOM draagt hieraan bij als dé zelfbewuste verbindende partij voor (boven)regionale relaties, gericht op economische structuurversterking door ondernemers te helpen bij de vestiging, ontwikkeling en financiering van hun ondernemingen.

NOM heeft drie strategische doelstellingen:

1. Focus op grote maatschappelijke thema's 'Duurzamer, Slimmer en Gezonder
2. Duurzame impact voor alle stakeholders in Noord-Nederland door beleidsvoornemens voor deze thema's te concretiseren, financieringsactiviteiten voor het MKB verder uit te breiden, bedrijvigheid, banengroei en duurzaamheid blijvend te stimuleren en de aantrekkingskracht voor nieuwe vestigers te vergroten.
3. Een platte, wendbare organisatie en een ondernemende bedrijfscultuur met zelfstandige teams van competente professionals, en een overzichtelijke fondsenstructuur en een overzichtelijk beheer van alle fondsen.

De regionale ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) in Nederland zijn internationaal gezien uniek vanwege het uitvoeren van drie kerntaken binnen één organisatie:

- ontwikkelen en versterken van regionale bedrijvenclusters en kennisnetwerken (ecosystemen);
- ondersteunen van bedrijven bij het opstellen van een sluitende business cases en het optreden als 'durf-investeerder';
- stimuleren van groei door het aantrekken van buitenlandse (en bovenregionale) bedrijven, het ondersteunen van de uitbreiding van deze bedrijven en het aanjagen van internationale handel.

2.2. Belangrijke trends

Voor de NOM is een aantal trends en transities voor de komende jaren van uitermate groot belang:

1. Klimaattransitie
2. Energietransitie
3. Het toenemend belang van gezondheid en e-health, biopharma en de verschuiving van curatieve naar preventieve gezondheidszorg
4. De groeiende regierol van nationale en internationale overheden in de economische ontwikkeling en een landelijk dekkend netwerk van ROM's
5. Digitalisering, robotisering, IoT en AI in alle sectoren en als gevolg daarvan de kwetsbaarheid zonder cybersecurity. Daarnaast leidt dit tot een rebalancing van productie. Automatisering/AI kunnen de arbeidskosten verlagen en bieden ook veel nieuwe kansen;
6. Flexibilisering van de arbeid en de impact hiervan op maatschappelijke KPI's als werkgelegenheid. De toekomst van arbeid en mobiliteit is dramatisch veranderd en dit vraagt om andere vaardigheden. Zo kan e-health tot een 30% reductie in health-care bezoeken en mobiliteit zorgen;
7. Toenemende afhankelijkheid van en problemen in de supply chains leiden tot productie en sourcing dichter-bij-huis. Kwetsbaarheden in lange complexe supply chains kwamen aan het licht, tekorten aan kritische componenten zoals chips leggen de auto-en e-bike-industrie lam;
8. Toenemende discussie over het belang van distributiecentra en data-centres en met name over de negatieve gevolgen daarvan
9. Toenemende tekorten aan grondstoffen en de belasting voor de aarde leiden tot circulair denken;
10. Toenemende tekort aan talent: gekwalificeerde arbeidskrachten worden schaars en duur, efficiënter werken wordt steeds belangrijker.
11. Alle transities en trends zijn groen van kleur!

Bedrijven moeten hierop snel kunnen inspelen met kerncompetenties als innoveren in producten en verdienmodellen, flexibiliteit, internationalisering en samenwerking. Tevens moeten ze meer aandacht hebben voor hun positie in de keten en innovaties stimuleren of adopteren vanuit een ketenbenadering.
In 2021 werden we wereldwijd geconfronteerd met grote natuurbranden, overstromingen (ook in eigen land) en gasprijzen die snel naar recordhoogte stegen. De effecten hiervan leiden tot financiële onzekerheid, ook in de NOM-portefeuille.

2.3. Samenhang
Omdat er in het Strategisch Plan één visie voor de NOM is neergelegd, speelt integratie tussen de diverse bedrijfsonderdelen een grote rol. We zien steeds vaker dat acquisitie en investeren samengaan. Een te acquireren partij vraagt vaak ook om regionaal (financieel) commitment. Dat heeft invloed op het werk van de Investeringscommissie (IC). Dit onderwerp wordt regelmatig besproken tussen directie en IC.

2.4. Samenwerking tussen ROM's
In de afgelopen twee jaar is er een versterkte vorm van samenwerking tussen de ROM's onderling en tussen de gezamenlijke ROM's en het Ministerie van EZK tot stand gekomen. De samen met Techleap en InvestNL opgezette CoronaOverbruggingsLening (COL) is daar een goed voorbeeld van. De NOM verrichtte de backoffice voor deze regeling. Inmiddels heeft iedere ROM eigen leningenspecialisten voor het beheer.

Ook in de gezamenlijke positionering zijn goede stappen gezet met onder andere gezamenlijke webinars voor onze stakeholders. De NOM heeft twee webinars voor haar rekening genomen. De professionalisering van de eigen ICT omgeving staat bij alle ROM's op de agenda. Het doel is kwaliteitsverbetering van de leads en het versnellen van de interne processen en Dit zal in de planperiode leiden tot extra investeringen.

Momenteel wordt gewerkt aan een vijftal thema's die voor heel Nederland relevant zijn en die regionaal aangescherpt en uitgewerkt kunnen worden. We zijn met EZK in gesprek over de inhoudelijke invulling en financiering van de programma's die geleid gaan worden door programmamanagers. Het is daarbij niet de bedoeling dat er een landelijke ROM-organisatie komt.

2.5. Communicatie
In al onze communicatie-activiteiten werken wij volgens vier basisprincipes:
- De ondernemer staat centraal
- We zijn een betrouwbare en onafhankelijke partner voor ondernemers
- We bieden maatwerk om ondernemers te laten groeien
- We delen kennis & competenties

2.5.1. De pitch van de NOM
De NOM is een ontwikkelings- en investeringsmaatschappij die advies op maat en diverse financieringsmogelijkheden biedt aan innovatieve ondernemers die willen groeien of zich willen vestigen in Noord-Nederland. Wij helpen ondernemers verder met geld, connecties en kennis. Onze diensten zijn onafhankelijk, laagdrempelig en creatief en dragen bij aan de groei van ondernemers en daarmee aan de noordelijke economie. Door onze deelname aan #FundRight wil de NOM betere toegang tot financiering en kansen voor vrouwelijke ondernemers stimuleren.

2.5.2. De positionering van de NOM
De NOM is de betrouwbare, dynamische en competente partner voor ondernemers in Noord-Nederland die adviestrajecten op maat en diverse financieringsmogelijkheden biedt.

2.5.3. Communicatiemiddelen en actielijnen
Voor 2022 hebben we twee actielijnen geformuleerd:
- We gaan de communicatie over de NOM en onze activiteiten met al onze externe stakeholders versterken. Ook gaan we communiceren over de randvoorwaarden die nodig zijn om de economie van Noord-Nederland structureel te versterken. Deze randvoorwaarden zijn opgenomen op www.krachtvanhetnoorden.nl.
- We gaan de communicatie over Noord-Nederland verder invullen via de TopDutch campagnes (bij een akkoord vanuit de provincies). Daarnaast versterken we de relatie met het NFIA door regelmatig contact met de buitenkantoren, up-to-date proposities in Achilles (datanetwerk NFIA) en veel aandacht voor accountmanagement.

Bekendheid met de NOM en begrip van de propositie van de NOM zijn belangrijk voor ons succes. In oktober 2020 is een tevredenheidsonderzoek uitgevoerd waarbij 79% van de respondenten aangaf een gunstig tot zeer gunstig beeld te hebben van de NOM. Het is onze ambitie om eind 2024:
- Ondernemers bekend te laten zijn met minimaal drie diensten van de NOM;
- De bekendheid met onze volledige propositie te verbreden.

De eerste stappen in de totstandkoming zullen we in 2022 starten.

Om gezien te worden als leidende organisatie op het gebied van innovatie en economische versterking in Noord-Nederland zetten we in op kennisdeling '(thought-leadership'):
- minimaal 1x per maand publiceren wij een artikel;
- minimaal 3x per maand hebben Nommers zitting in jury's of delen zij expertise op verzoek van samenwerkingspartners;
- 1x per maand streamen wij een podcast;
- 1x per maand organiseren wij een webinar of leveren we een inhoudelijke bijdrage aan een webinar van één van onze samenwerkingspartners.

Leadgeneratie wordt versterkt door campagnes gericht op de vragen en behoeftes van ondernemers in alle fasen van hun ondernemerschap. De campagnes sluiten aan op de leadgeneratieprocessen binnen de NOM met als doel de conversie te verhogen.

Figuur 2. De recente Lead Generation-campagne

2.6. Belangrijke voorwaarden voor uitvoering

Om versterking van de economie in de regio mogelijk maken moeten ook de randvoorwaarden op orde zijn. We zien daar wel een aantal knelpunten

Ons doel is het realiseren van een robuuste economie in Noord-Nederland, resulterend in een hoog niveau van welzijn en duurzame werkgelegenheid. Er zijn verschillende belangrijke omgevingsfactoren waar de NOM geen directe invloed op heeft en die wij daarom regelmatig zullen agenderen:

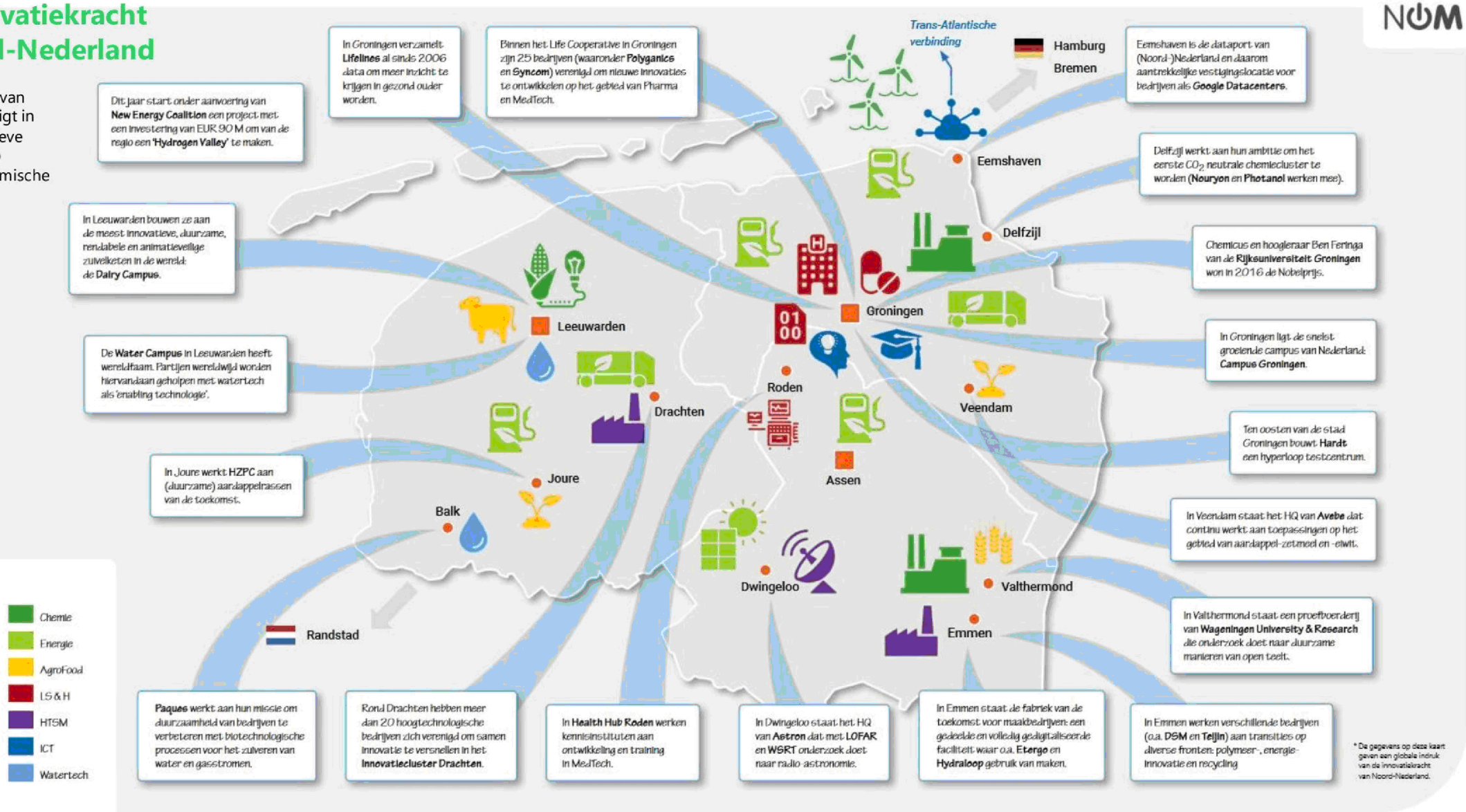
1. De infrastructuur in de regio moet op orde zijn:
   - Voldoende aansluitcapaciteit voor nieuwe en bestaande bedrijven. Met name op het elektriciteitsnetwerk wordt dit steeds nijpender.
   - Dark Fiber capaciteit: voor een steeds slimmer wordende regio is het hebben van capaciteit op het internet en de beschikbaarheid daarvan in alle delen van de regio van levensbelang. Onderdeel daarvan is ook de uitrol van 5G.
   - Fysieke infrastructuur. De verbindingen over de weg binnen en de regio en naar andere delen van het land en Europa zijn in orde. Knelpunten zijn treinverbindingen met de Randstad en Duitsland. Daarvoor zijn er verschillende initiatieven in Noord-Nederland zoals, de Lelylijn, Wunderline en de verbetering van het spoor tussen Groningen en Zwolle. We zien ook een belangrijke rol weggelegd voor Groningen Airport Eelde.

2. Locaties in de regio dienen in voldoende aantallen beschikbaar en op orde te zijn:
   - Een groot aantal bedrijventerreinen in Noord-Nederland is onvoldoende toekomstbestendig. Dit vraagt om additionele investeringen door de regio.
   - Het beschikbare aantal locaties voor het vestigen van (met name) grotere ondernemingen begint een knelpunt te worden. Ook dit vraagt actie van de regio.

3. Talent dient beschikbaar te zijn:
   - Belangrijk knelpunt is dat in een aantal belangrijke sectoren in Noord-Nederland zich een gebrek aan talent voordoet. Hierbij gaat het om alle opleidingsniveaus.

3. De innovatiekracht van Noord-Nederland

De innovatiekracht van Noord-Nederland ligt in een aantal innovatieve sectoren met volop kansen voor economische ontwikkeling...

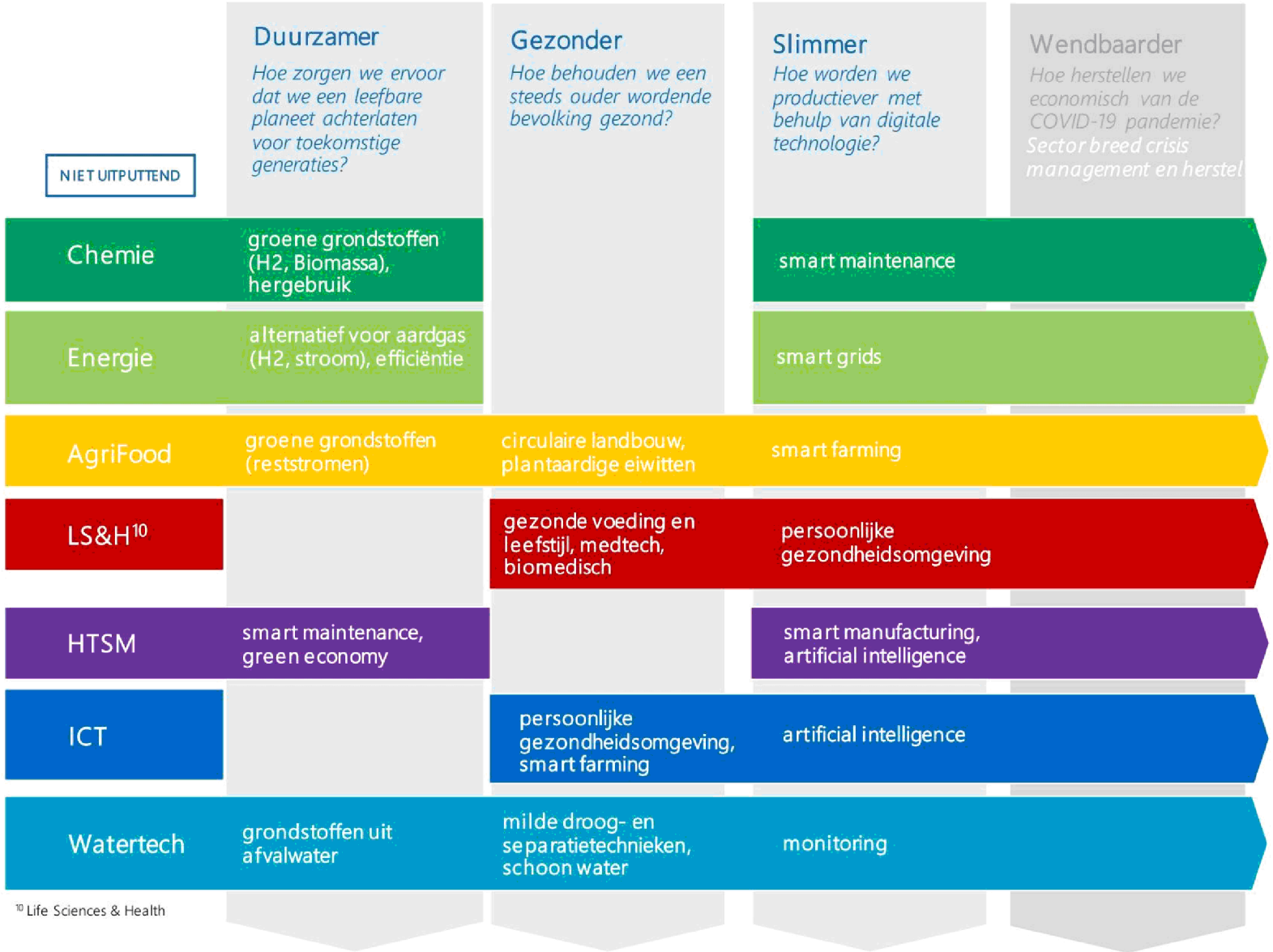
NOM Investering en -Ontwikkelingsmaatschappij Van Noord Nederland

4.
Hoofdpunten van Het strategisch plan

...en die van belang zijn voor grote mondiale maatschappelijke uitdagingen

De NOM gaat focus aanbrengen. We doen dat met programma's binnen drie grote transities, waarin Noord-Nederland een bijdrage kan leveren.

Daarnaast heeft de Covid-19-pandemie laten zien dat we wendbaar moeten en kunnen zijn.

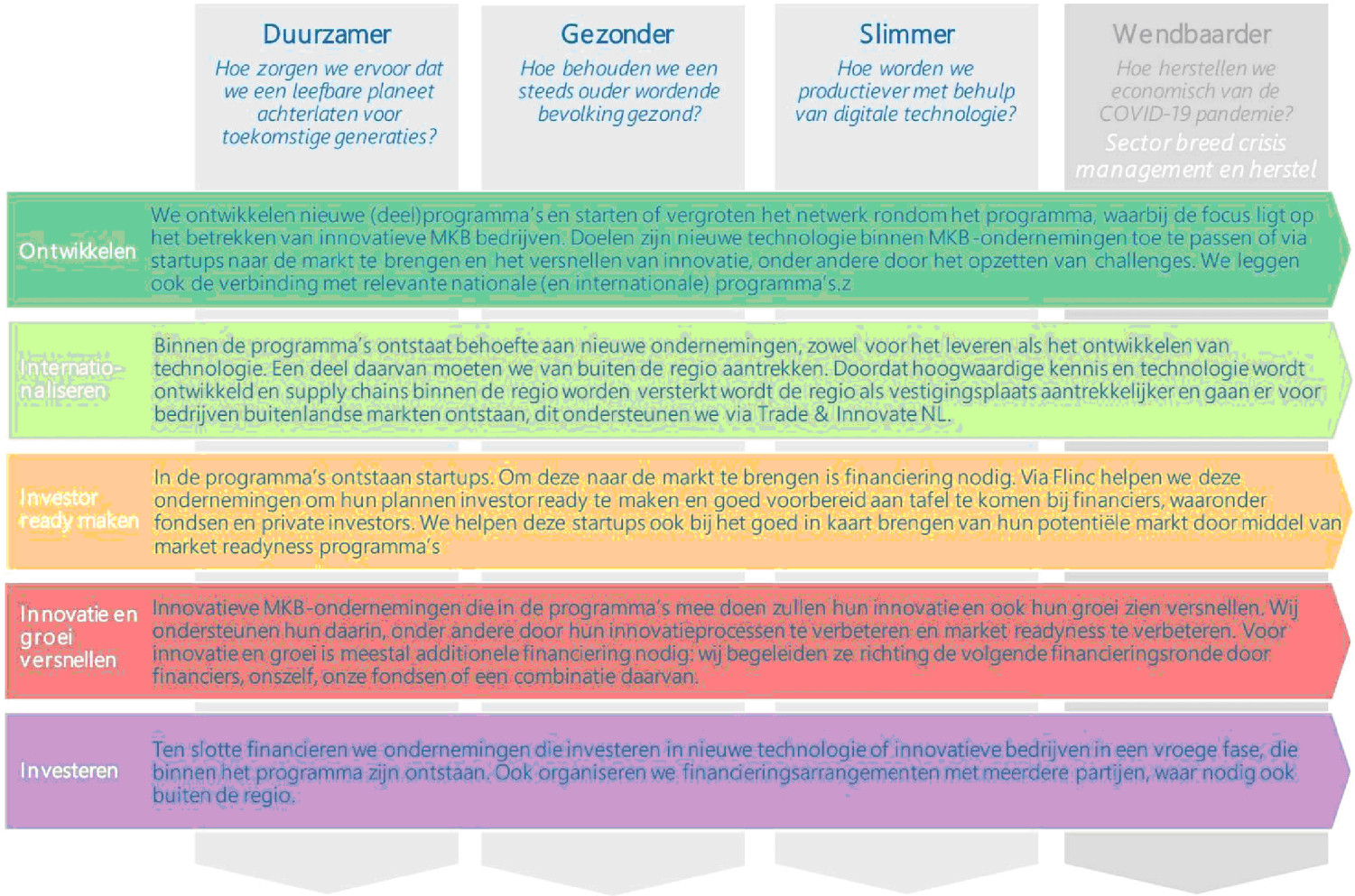
[10] Life Sciences & Health

Figuur 4. Hoofdpunten van het Strategisch Plan

Investering en -Ontwikkelingsmaatschappij Van Noord Nederland

4.1
De rol van de NOM

De NOM hanteert een integrale aanpak in de programma's in Noord-Nederland die de drie transities ondersteunen

5.1.2e

Ecosysteemontwikkeling op 4 +1 gebieden

De NOM ontwikkelt langs de strategische lijnen Duurzamer, Gezonder en Slimmer. Daarbinnen moeten we keuzes maken, we hebben vanuit de beschikbare capaciteit ruimte om aan 4 ecosystemen, in verschillende fasen van ontwikkeling, te werken. Aan een aantal van deze programma's werken we al aan het begin van deze planperiode, daarnaast gaan we ook nieuwe ontwikkelen.

1. Chemport Europe: Groene Chemie. Een overkoepelend programma met als kern de vergroening van de chemische industrie in Noord Nederland. Dit programma heeft raakvlakken met meerdere sectoren buiten de chemie. Grondstoffen zullen deels door de Agrofood sector worden geleverd, deels ook door de Energiesector (H2). ICT en HTSM spelen een belangrijke rol in de procesbeheersing en smart maintenance en watertechnologie in bijvoorbeeld scheidingsprocessen en hergebruik van water.

2. Smart Industry Hub. Dit programma heeft tot doel een belangrijk deel van het Noordelijk MKB slimmer te laten werken. Primair gericht op de (High Tech) maakindustrie. Het programma heeft inmiddels ook vertakkingen naar Chemie en AgroFood (procesbeheersing en smart maintenance). Belangrijke technologie in dit programma is ICT. Vanuit het ecosysteem rondom dit programma wordt ook gewerkt aan een aanvraag voor de European Digital Innovation Hub en aan de Noordelijke bijdrage aan de Nederlandse AI-coalitie. Voor het verder ontwikkelen van de AI-Hub Noord Nederland is een REACT-EU aanvraag ingediend, die ook is goedgekeurd.

3. Fascinating: AgriFood & Health. Programma in ontwikkeling en gericht op het verduurzamen van de voedselketen (van het land tot aan eindproduct) en tegelijkertijd op het produceren van gezonde voeding. Naast de AgriFood en LS&H is er ook een belangrijke rol voor de Watertechnologiesector, omdat een belangrijk deel van de verduurzaming moet komen uit het verminderen van het energieverbruik (door slimme scheidingstechnologie) en de Energiesector. Ook hier speelt ICT een belangrijke rol in de procesbeheersing en smart maintenance.

4. Aan een vierde programma, naast deze drie bestaande, gaan we in 2022 en daarna werken. Dat kan een groot programma op een nieuw onderwerp binnen de 3 transities zijn. Het kunnen ook 1 of meerdere projecten zijn die als spinoff van bestaande programma's worden ontwikkeld. Mogelijke voorbeelden zijn:

   - Een consortium onder leiding van Witec in Stadskanaal en het UMCG voert op dit moment een project uit dat gericht is op 3D-printen van implantaten. Het is de moeite waard te onderzoeken of rondom dit initiatief een ecosysteem te ontwikkelen is dat nieuwe, hoogtechnologische medische technologie ontwikkelt en produceert. Op het gebied van Medische Technologie zijn we met andere ROM's nauw betrokken bij een aanvraag voor het Nationaal GroeiFonds.

   - Een onderdeel van het AgriFood & Health programma is het verminderen van het energieverbruik in het droogproces van de betrokken bedrijven (slimmer drogen). In Noord-Nederland, meer specifiek binnen de Water Alliantie, is er een aantal bedrijven dat daar technologie voor heeft ontwikkeld of daarmee bezig is. Dit lijkt voldoende potentie te hebben om een apart programma voor op te zetten, ook omdat de technologie wereldwijd inzetbaar is.

   - Een mogelijk volgende stap in het smart industry programma is de uitbreiding naar wat ook wel "Green economy" of industry 5.0 wordt genoemd. Daarin is het de bedoeling producten zo te ontwerpen dat ze makkelijk geproduceerd en ook makkelijk gerepareerd en hergebruikt kunnen worden. Kortom, de hele levenscyclus van een product wordt circulair. In dit kader zijn we actief betrokken bij de REACT-EU aanvraag "Noord-Nederland verdient Circulair". Dit programma is goedgekeurd en wij gaan daar in 2022 een actieve rol in spelen.

   - Een andere mogelijke volgende stap in Smart Industry is het opzetten van een programma voor het reshoren van productie.

   - In het verlengde van de European Digital Innovation Hub en de NL AI Coalition is een verdere verdieping in IT technologie (zoals bijvoorbeeld Blockchain en de toepassing daarvan) een richting die we kunnen onderzoeken.

5. Er loopt nog een belangrijk vijfde programma in Noord Nederland: de Energietransitie. Daarin worden onder andere projecten als Hydrogen Valley en NortH2 ontwikkeld. New Energy Coalition is verantwoordelijk voor de ecosysteemontwikkeling. Wij werken nauw samen met de New Energy Coalition om de andere 4 rollen in te vullen. De rolverdeling tussen de NOM en NEC is in onderstaande tabel globaal weergegeven

	NOM	NEC
Ecosysteem ontwikkelen	Chemie, HTSM, AgriFood/Health	Energietransitie (groene moleculen en systeemintegratie)
Internationaliseren	Acquireren van (buitenlandse) ondernemingen, export bevorderen	Bevorderen kennisdeling, innovatie en investeringen
Business Development	Versnellen van innovatie en groei van MKB ondernemingen.	Verwerven en uitvoeren van (EU) projecten en programma's
Investor en market ready maken	Startups en scale-ups klaar maken voor hun volgende investeringsronde.	
Investeren	Investeren in kansrijke ondernemingen.	Coalitie/ketenvorming voor toepassing kennis/innovaties
Human Capital	Data-vergaring en -analyse	Opzetten mbo, hbo, wo en post-wo scholingsprogramma's
(Regio)promotie	TopDutch en NOM-brand	Energie- en transitiekansen en NEC-brand
Doelregio	Provincies Drenthe, Fryslân, Groningen (SNN-regio)	SNN-regio + Noord-Holland Noord
Financiers	Drenthe, Fryslân, Groningen en het ministerie van EZK	Markt, overheid, kennis, projecten en diensten

5.2. Bestaande Programma's

De NOM is betrokken bij een aantal (kleinere) projecten dat al loopt. Deze betrokkenheid zal ook in 2022 en daarna worden voortgezet.

Met enige regelmaat wordt de NOM gevraagd een (operationele) bijdrage te leveren aan een project. Als dit projecten zijn die passen in de transities en onze bijdrage past in de diensten die we leveren zullen we daar in het algemeen aan meewerken. Voorbeelden van projecten waarin we op dit moment een bijdrage leveren zijn:

1. PGO Netwerk Noord. In dit project, dat uitgevoerd wordt door een consortium met onder andere Philips, de Friesland, Stichting Gerrit en het MCL, worden nieuwe diensten ontwikkeld die aansluiten bij een Persoonlijke GezondheidsOmgeving. In zo'n omgeving kan iedere burger zijn persoonlijke gezondheidsdata bewaren en delen met zorgverleners. Dat gaat van medische onderzoeksgegevens en röntgenfoto's tot informatie uit een sporthorloge. Het is de verwachting dat bestaande diensten en apps worden aangesloten en ook dat er partijen nieuwe producten gaan ontwikkelen. Flinc zal in dit programma kansrijke startups investeringsklaar maken en naar financiering begeleiden.

2. Medicijnresten uit Afvalwater. Dit is een project van HANNN waarin technologie wordt ontwikkeld om resten van geneesmiddelen uit afvalwater te halen. Daarmee wordt voorkomen dat deze in het oppervlaktewater komen, wat tot risico's voor de volksgezondheid kan leiden. Wij hebben hier een kleine adviserende rol, bijvoorbeeld om watertechnologie bedrijven bij het project te betrekken. Daarnaast zijn we betrokken bij een succesvolle REACT-EU aanvraag voor het vervolg van dit programma. Dit programma is goedgekeurd en dat betekent dat we een rol zullen hebben in het verder ontwikkelen van het ecosysteem rondom dit programma.

3. Business Development MedTech. Dit is een project dat in 2022 van start gaat en door partijen betrokken bij de regio Groningen-Assen gefinancierd wordt. Het heeft de bedoeling om het MedTech ecosysteem te laten groeien en innovatie bij bestaande ondernemingen en startups te versnellen.

5.3. Afspraken op korte termijn - in 2022

Om op korte én lange termijn nog effectiever te kunnen werken, hebben we inmiddels al de volgende afspraken gemaakt of in voorbereiding:

1. We hebben binnen ontwikkelen en internationaliseren al langere tijd sectorspecialisatie aangebracht. Dit gaan we inbrengen in NOM-brede sectorteams. Deze teams zullen hun eigen doelstellingen gaan ontwikkelen voor ontwikkelen, investeren en internationaliseren.
2. Projectvoorstellen gaan veel meer beoordeeld worden op basis van de maatschappelijke impact, bijdrage aan transities, sectoren en ecosystemen.
3. Om onze impact te vergroten zullen we de samenwerking met eerstelijnsorganisaties (YbBusiness, IBDO, Grobusiness) en ook met SNN versterken. Dat moet leiden tot een vergroting van ons netwerk van innovatieve MKB-ondernemingen, scale-ups en startups. Concreet hebben we met SNN de afspraak gemaakt dat zij met ons contactgegevens delen van ondernemingen die aanspraak willen maken op een regeling, op basis van een opt-in van de ondernemer.
4. Investor en Market Readiness-programma's worden nu ook bij portfoliobedrijven uitgevoerd;
5. We zijn in gesprek met SNN en provincies over speciale investeringsvormen (deels achtergestelde lening, deels subsidie) om ondernemers die een eerste stap willen zetten richting Smart Industry en Circulaire economie daarvoor financiële ruimte te bieden.

5.3. Chemport Europe

Chemport Europe is het ecosysteem waarin ondernemingen, samen met kennisinstellingen en overheden bezig zijn om de chemische industrie te vergroenen en te transformeren. De ambitie is groene groei! De lange termijn doelstelling is om gezamenlijk te zorgen dat bedrijven:

1. maximaal (kosten)effectief en internationaal concurrerend zijn. Hiermee zorgen we ervoor dat de chemie behouden blijft voor Noord-Nederland
2. in 2050 volledig circulair en CO2 neutraal produceren. Hiermee zorgen we voor de benodigde bedrijfscontinuiteit en 'licence to operate'. Zon, wind, groene grondstoffen, ketensamenwerking en circulaire business modellen zijn onderdeel van de oplossing. Hiermee zijn we een aantrekkelijke vestigingslocatie. Noord-Nederland is al eeuwenlang sterk in landbouw en decennia in chemie. Deze twee werelden worden steeds meer met elkaar verbonden.
3. het komende decennium voldoende medewerkers met de juiste opleiding en competenties hebben én kunnen aantrekken. Deze banen in de procesindustrie zorgen voor een duidelijke regionale economische bijdrage. Medewerkers moeten hiervoor ervaren dat zij een positieve bijdrage leveren aan de maatschappelijke opdrachten waarvoor de industrie staat.
4. Innovaties realiseren. Hiermee zorgen we voor het instant houden van de concurrentiekracht van bedrijven. Bedrijven zijn onderdeel van een open-innovatie ecosysteem voor circulaire conversie van 'nonvirgin' grondstoffen en biogene (rest)stromen en geavanceerde fabricage- en verwerking. Zowel in Groningen als in Emmen en rondom het National Testcentrum Circulaire Polymeren in Heerenveen worden nieuwe technologieën ontwikkeld en ingezet om te komen tot een veel groter percentage hergebruik van kunststoffen dan nu het geval is.

De lopende programmaperiode van Chemport Europe is tot en met 2024 gefinancierd. De doelstellingen voor deze periode zijn als volgt geformuleerd.

Doelstellingen in aantallen (in de regio die directe versterking van de keten genereert)
- 500 directe duurzame arbeidsplaatsen
- 10 productievestigingen, waarmee € 1 miljard aan bedrijfsinvesteringen gegenereerd wordt en 40 hectare grond functioneel bestemd
- 1 multinational in de regio

Doelstellingen op inhoud
- Erkenning verkrijgen voor Chemport en de individuele clusters als koploper in Nederland en Europa
- Ontwikkeling van een regionale innovatieagenda voor de chemie met stevige inbreng van regionale bedrijven (incl. digitalisering)
- Opzetten van een regionaal fonds voor vergroening & cleantech en operationaliseren in samenwerking met Nederlandse of Europese partijen
- Samen met bedrijven locatie specifieke wensen met betrekking tot CO2 reductie realiseren;
- Bijdrage leveren aan uitvoering van IndustrieAgenda Eemsdelta en Procesindustrie-Agenda Drenthe

Doelstellingen op infrastructuur
- Betere aansluiting op Nederlandse en Europese financieringsinstrumenten realiseren
- Een inhoudelijke bijdrage leveren aan plannen voor relevante verbindende fysieke infrastructuur

Doelstellingen op locaties

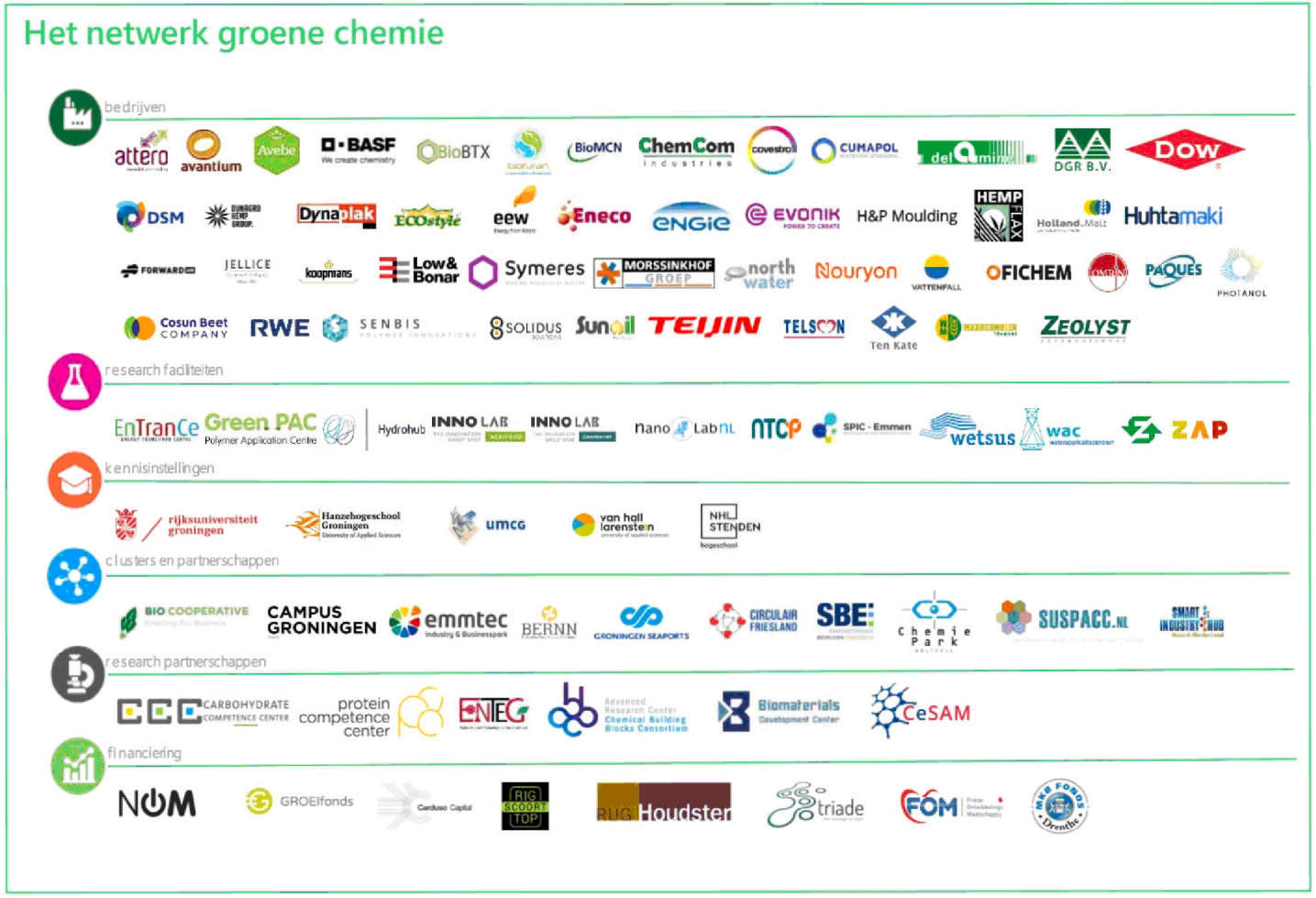
Groningen
- Innolab Agrifood, Innolab Chemie en Zernike Advanced Processing zijn gevuld;
- Pilot faciliteit operationeel te hebben als onderdeel van ontwikkelpijplijn;
- Fysieke infrastructuur aan te laten sluiten op nieuwe chemie (H2 backbone, industrie water, afvalwaterzuivering).

Fryslân
- Nationaal Testcentrum Circulaire Plastics in Heerenveen inzetten voor de verdere ontwikkeling van het hergebruik van kunststoffen

Drenthe
- Te komen tot een programmatische invulling van de Campus Emmen met onder meer studenten, bedrijven en nieuwe toepassingen;
- Te zorgen voor eenduidige propositie
- Uitbouwen positie op gebied van duurzame kunststoffen.

Onze rol in dit programma is:

- Verder ontwikkelen van het ecosysteem van Chemport Europe door MKB-ondernemingen aan het programma te verbinden.
- Ontwikkelen van proposities voor de acquisitie van nieuwe bedrijven (zowel Nederlands als buitenlands) die binnen dit ecosysteem passen en daar een sleutelrol in kunnen spelen.
- Acquisitie van bedrijven in dit ecosysteem
- Coördinatie tussen ondernemingen, kennisinstellingen en overheden.
- Verbinding zoeken en realiseren met andere programma's in Noord Nederland, bijvoorbeeld op het gebied van duurzame kunststoffen.
- Knelpunten signaleren en agenderen, zoals bijvoorbeeld het mogelijke tekort aan duurzaam opgewekte elektriciteit.
- Verder ontwikkelen van het programma naar de volgende fase.
- Verbinden van Chemport Europe aan vergelijkbare initiatieven in zuid- en west-Nederland. In samenwerking met andere ROM's wordt gewerkt aan 2 voorstellen voor het Nationaal GroeiFonds. (van Suiker naar Chemie en rondom polymeren en recycling)
- Investeren in innovatieve ondernemingen in dit ecosysteem.
- Investor Readiness en Market Readiness programma's
- Alle communicatie van en rondom Chemport Europe en het opzetten en uitvoeren van masterclasses, webinars en dergelijke.

5.4. Smart Industry

In de afgelopen jaren is door smart industry-projecten bij Fokker en Philips, en vervolgens door het programma Region of Smart Factories en het opzetten van Technologies Added, een netwerk van bedrijven, kennisinstellingen en koepelorganisaties ontstaan dat zich vol op het slimmer maken van de industrie in Noord-Nederland heeft gericht. Dit wordt de komende jaren versterkt door ervoor te zorgen dat:

1. door de Smart Industry Hub, de European Digital Innovation Hub en de Artificial Intelligence hub een belangrijk deel van de (MKB-) ondernemingen in Noord-Nederland een stap maakt op weg naar slimmer en duurzamer produceren.
2. in Noord-Nederland een robuust ecosysteem (kennisinstellingen, technologieleveranciers) ontwikkeld is, waarin de benodigde kennis is verankerd om het brede MKB stappen te laten zetten in digitalisering. Er is een cultuur van continue verbetering opgezet die leidt tot een versterking van de concurrentiepositie van bedrijven in Noord-Nederland
3. Industry 5.0 is opgezet, waarin het ook gaat over het ontwikkelen van circulaire bedrijfsprocessen. Industry 5.0 staat voor de combinatie van Smart Industry (slim produceren), circulariteit en groene chemie en is dé weg naar een duurzaam verdienmodel en een inclusieve arbeidsmarkt. Noord-Nederland heeft een unieke uitgangspositie om een van de koplopers te worden.
4. productie geregionaliseerd wordt. Producten voor de Europese markt worden in Europa gemaakt. Smart Industry zorgt voor een verlaging van de kostprijs van producten waardoor produceren in de regio weer attractief wordt.

1. Tot 2030 leiden deze programma's tot een investering van € 75 tot € 100 miljoen in onderzoek, innovatie en direct in ondernemingen, die hun processen slimmer gaan inrichten. In totaal zullen er tussen de 300 en 500 bedrijven bij betrokken zijn.

De doelstellingen van Smart Industry zijn voor de komende 4 jaar als volgt geformuleerd:

Doelstellingen in aantallen (in de regio die directe versterking van de keten genereert)
- 275 bedrijven die een Smart Industry Assessment doen, waarvan meer dan 150 vervolgstappen zetten.
- 2 nieuwe ondernemingen per jaar die hun productie onderbrengen bij Technologies Added

Doelstellingen op inhoud
- Zorgdragen voor de uitvoering en de uitbouw van de Smart Industry Hub.
- Samen met de RUG de lead nemen in het ontwikkelen van de European Digital Innovation Hub en de Artficial Intelligence Hub en daarbinnen een programma ontwikkelen voor Green Economy
- Ontwikkelen van een uitbreiding van de Smart Industry Hub naar Industry 5.0 via een programma vergelijkbaar met Region of Smart Factories. Daarin zal een grote focus worden gelegd op circulaire businessmodellen.
- Opzetten van een reshoring programma
- Propositie maken voor het acquireren van maakindustrie.

Doelstellingen op infrastructuur
- Betere aansluiting op Nederlandse en Europese financieringsinstrumenten realiseren;
- Uitbreiding van Technologies Added en uitrol van het Shared Smart Factory concept in Groningen en Friesland

Doelstellingen op locaties

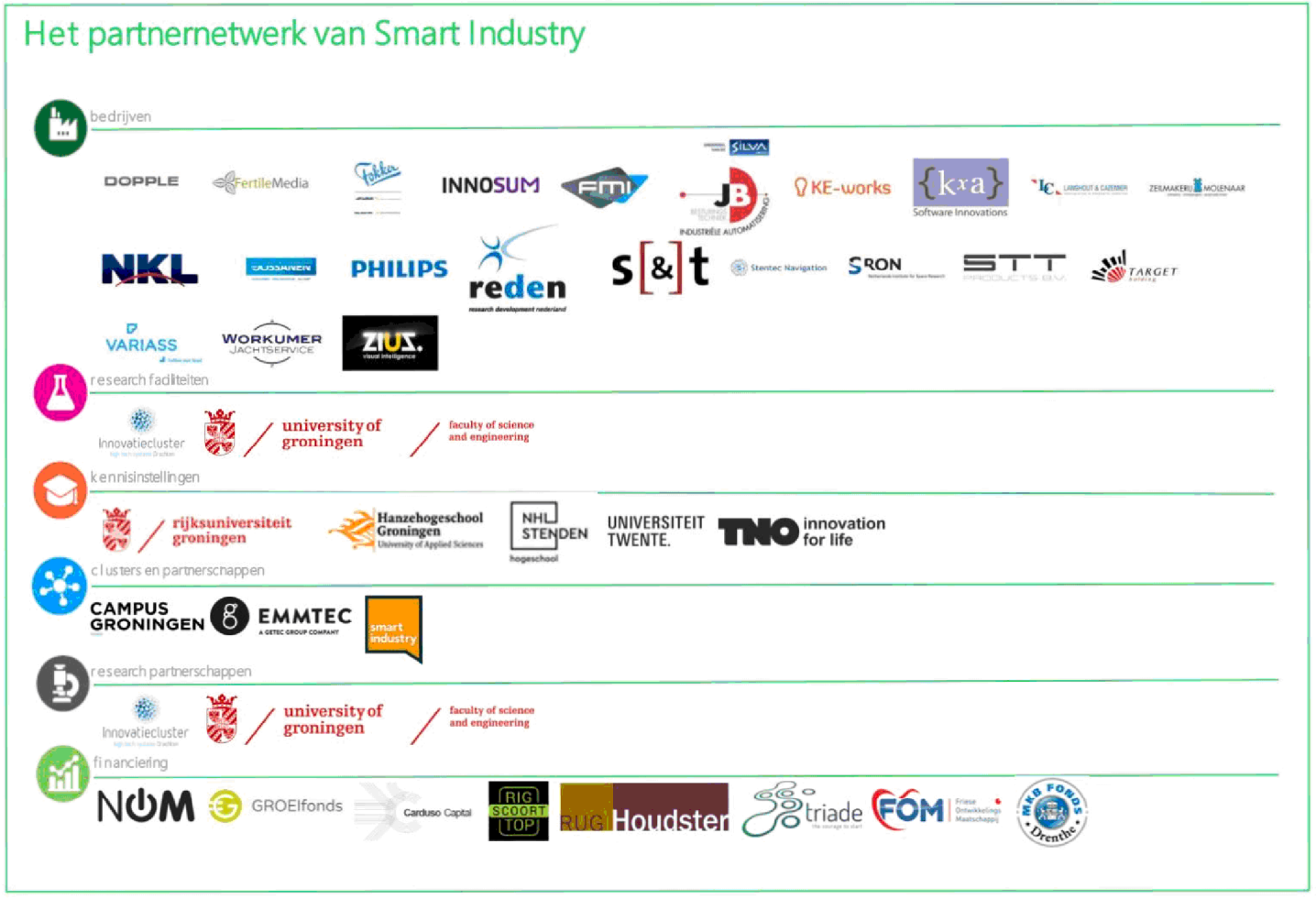
Groningen
- Innolab Engineering is gevuld
- Skillslab Smart met focus op artificial intelligence draait op volle toeren

Fryslân
- Shared Facilities Center van het InnovatieCluster Drachten is doorontwikkeld tot breed Skillslab met focus op 'smart products'
- Er staat een nieuwe faciliteit voor shared manufacturing rondom onder andere agrifood en watertechnologie

Drenthe
- Technologies Added heeft 2 nieuwe partners per jaar binnengehaald.
- Smart Industry onderdeel van de nieuwe Campus Emmen
- Er staat een multi-nodaal Skillslab met focus op smart manufacturing

Onze rol in dit programma is:

- Verder ontwikkelen van het ecosysteem van Smart Industry door MKB-ondernemingen aan het programma te verbinden.
- Acquisitie van bedrijven in dit ecosysteem, met name rondom Technologies Added
- Coördinatie tussen ondernemingen, kennisinstellingen en overheden.
- Verbinding zoeken en realiseren met andere programma's in Noord Nederland.
- Verder ontwikkelen van het programma naar de volgende fase (European Digital Innovation Hub, AI-coalitie Noord-Nederland)
- Verbinden van de Smart Industry Hub en de AI-hub Noord-Nederland aan vergelijkbare initiatieven in andere delen van Nederland. In samenwerking met andere ROM's wordt gewerkt aan 2 voorstellen voor het Nationaal GroeiFonds. (NxtGen Hightech en AI)
- Investeren in innovatieve ondernemingen in dit ecosysteem.
- Investor Readiness en Market Readiness programma's
- Alle communicatie van en rondom Smart Industry en het opzetten en uitvoeren van masterclasses, webinars en dergelijke.

5.5. AgriFood & Health

Het AgriFood & Health programma is nu (als programma Fascinating) in ontwikkeling en zal naar verwachting in 2022 vaart gaan maken. Aanjagers zijn 4 grote coöperaties: Avebe, Friesland Campina, Cosun Beet Company en Agrifirm. Dit is een omvangrijk programma met in potentie een grote impact in de transitie naar een gezondere sector en voeding. De lange-termijn doelstellingen van het programma tot 2030, geformuleerd door het Fascinating-consortium.

1. Gezonde en gebalanceerde voeding: productie van hoogwaardige ingrediënten voor humane voeding ("Sustainable Diets"), die een gunstige combinatie van nutriënten (eiwitten, micronutriënten, vezels, koolhydraten, etc.) bevatten en daarmee aansluiting vinden bij het dieet van de toekomst, als onderdeel van een integraal gesloten agrifood systeem.

2. Duurzame dierlijke en plantaardige eiwitproductie: een robuust plantaardig (eiwit) voedselproductiesysteem. Algehele vermindering impact agrisector op milieu, met een vitale bodem, schoon en veilig oppervlakte- en grondwater, en verbetering van de bovengrondse en ondergrondse biodiversiteit.
   Van monocultuur naar natuur-inclusieve en kringlooplandbouw
   Transitie van 60%-40% dierlijk- plantaardig eiwit naar 40%-60%

3. Energie-efficiëntie en circulaire verwerking: focus zal liggen op het efficiënt en economisch rendabel benutten van de grondstoffen die van het land komen. Nadruk zal liggen op minimale processing waardoor de componenten zo veel mogelijk in hun natuurlijke matrix blijven waardoor bio-beschikbaarheid en nutritionele waarde gemaximaliseerd worden. Hierdoor worden tegelijkertijd bij- en zijstromen alsook de energiebehoefte van processing geminimaliseerd.

4. Non-food toepassingen van niet-eiwit stromen gericht op het sluiten van koolstof-, stikstof- en fosfaatkringloop
   Ketenbenadering: alle (non-food) bij- en zijstromen hebben een economische renderende, liefst hoogwaardige toepassing; efficiënte verwaarding van alle componenten. Visie is om een aantal generieke processen te ontwikkelen waarin grootschalig een beperkt aantal producten gemaakt kan worden. Wij geloven dat biomassa alleen dan renderend kan worden ingezet.
   Toegevoegde waarde van biomassa reststromen: Na voeding en feed, bioplastics en polymeren, chemie- en energiesector.

Het consortium dat het programma ontwikkelt verwacht in de periode tot 2030 een bedrag van € 150 tot € 200 miljoen te investeren in nieuwe technologie en processen.

De doelstellingen van AF&H voor de komende 4 jaar moeten nog concreet worden gemaakt. Dit zijn onze verwachtingen. Gedurende 2021 zal dit volledig geconcretiseerd moeten worden.

Doelstellingen in aantallen (in de regio die directe versterking van de keten genereert)
- innovatieprojecten met een totale omvang van € 25 miljoen
- € 25 miljoen investeringen door bedrijven die aan het programma deelnemen
- vestiging van ten minste 5 nieuwe (internationale) bedrijven in Noord-Nederland. Dit programma maakt de regio aantrekkelijk door hoogwaardige kennis en een duurzame en geavanceerde supply chain.

Doelstellingen op inhoud
- Uitrol van het programma over heel Noord-Nederland en aansluiten op landelijke initiatieven (voedselwaarde, smart farming, eiwittransitie, Switch tot Sustainable Food)
- Erkenning krijgen dat Noord-Nederland bij de koplopers behoort op het gebied van duurzame en gezonde voeding en op de verwerking van de grondstoffen daarvoor.
- Ontwikkelen van een regionale innovatieagenda met de betrokken ondernemingen en het inzetten van het lokale MKB en de kennisinstellingen om deze agenda uit te voeren en te versnellen.
- Nieuwe gewassen die in Noord-Nederland kunnen worden geteeld.

Doelstellingen op infrastructuur
- Betere aansluiting op Nederlandse en Europese financieringsinstrumenten realiseren
- Aansluiting op landelijke programma's zoals Switch to Sustainable Food

Doelstellingen op locaties

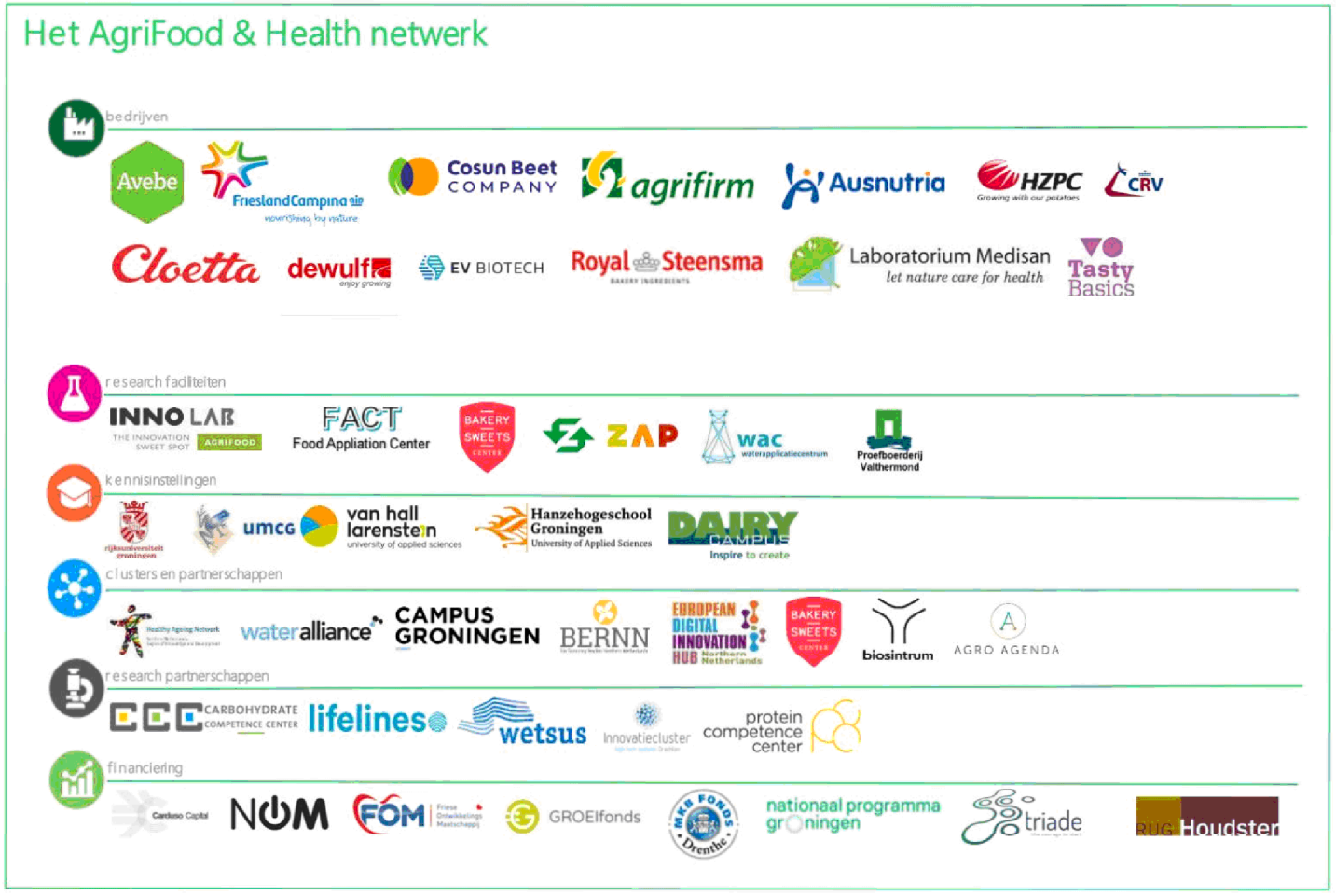
Groningen
- Innolab Agrifood, Innolab Chemie en Zernike Advanced Processing zijn gevuld

Fryslân
- Dairy Campus heeft een stevige rol in het verduurzamen van de keten (kringlopen sluiten, smart farming)
- Wetsus, CEW, Wateralliantie en FACT leveren een stevige bijdrage aan de verduurzaming van productieketens

Drenthe
- Proefbedrijf 't Kompas in Valthermond heeft een belangrijke rol in het duurzaam maken van de akkerbouw. (kringlopen sluiten, smart farming)

Onze rol in dit programma is:

- Verder ontwikkelen van het ecosysteem van AgriFood &Health (Fascinating) door MKB-ondernemingen aan het programma te verbinden.
- Verbinding zoeken en realiseren met andere programma's in Noord Nederland om het programma te verbreden.
- Verbinden van de Fascinating aan vergelijkbare initiatieven in andere delen van Nederland. In samenwerking met andere ROM's wordt gewerkt aan een voorstel voor het Nationaal GroeiFonds. (Switch 2 Sustainable Food Systems)
- Ontwikkelen van proposities voor de acquisitie van nieuwe bedrijven (zowel Nederlands als buitenlands) die binnen dit ecosysteem passen en daar een sleutelrol in kunnen spelen.
- Acquisitie van bedrijven in dit ecosysteem.
- Investeren in innovatieve ondernemingen in dit ecosysteem.
- Investor Readiness en Market Readiness programma's

Internationaliseren

De kernactiviteit Internationaliseren omvat drietal hoofdactiviteiten:

1. Acquisitie. Als innovatieve regio biedt Noord-Nederland een ideaal vestigingsklimaat. Daarom helpen we bedrijven uit binnen- en buitenland die zich hier willen vestigen. We brengen Noord-Nederland proactief onder de aandacht, onder andere met proposities die voortkomen uit de innovatie-ecosystemen in de regio. Daarnaast hebben we ook proposities voor deelgebieden van een aantal sterke sectoren in Noord-Nederland. Alle proposities zijn te vinden op TopDutch.com en deze worden actief gedeeld met het NFIA en ook met andere intermediaire partijen.

2. Relaties met bestaand bedrijfsleven onderhouden. Vanuit Invest in Holland loopt, naast acquisitie, het programma Investor Relations. In dit programma hebben wij op directieniveau gesprekken met buitenlandse investeerders in de regio. Doel daarvan is tweeledig: het opbouwen van een goede relatie, zodat de onderneming onze support zoekt op het moment dat zich kansen of bedreigingen voordoen, en het verzamelen van informatie over het vestigingsklimaat in Nederland. Dat dit programma van belang is blijkt wel uit de resultaten van de afgelopen jaren, waarin een groot gedeelte van de nieuwe arbeidsplaatsen en de investeringen voortkwamen uit projecten van bestaande investeerders.

3. Export bevorderen. In het verleden was dit een element van de dienstverlening van de Kamer van Koophandel. Die heeft dit echter beperkt tot voorlichting. Zowel de ROM's als werkgeversorganisaties en RVO hebben geconcludeerd dat Nederland kansen laat liggen als er geen ondersteuning wordt gegeven aan het exporterende bedrijfsleven in Nederland. Door een aantal publieke en private partijen is daarom Trade & Innovate NL opgezet. Daarvan is de NOM convenantpartner, specifiek voor Drenthe. Drenthe heeft via Ik Ben Drents Ondernemer al een tijd een goed opgezet programma lopen voor exportondersteuning. Door dit bij landelijke initiatieven aan te sluiten kunnen we gebruik maken van initiatieven die op andere plaatsen in het land worden ontwikkeld. Bijvoorbeeld seminars van RVO of ander partners en deelnamen van Drentse ondernemers aan handelsmissies die door andere regio's worden georganiseerd. Onze doelstelling is om ook de provincies Fryslân en Groningen aan te laten sluiten. Komend jaar wordt Trade & Innovate NL geëvalueerd.

Investeren

De toename van ons fondsvermogen in 2022 heeft directe consequenties voor onze werkwijze. Om deze middelen efficiënt en effectief uit te kunnen zetten en zodoende additioneel maatschappelijk en financieel rendement te behalen, zijn sectorfocus en schaalgrootte en groei van de portfolio door snellere verwerving belangrijke voorwaarden.

De provincies Drenthe, Fryslân en Groningen en het Ministerie van EZK hebben eind 2021 gezamenlijk extra middelen ter beschikking gesteld aan het hoofdfonds van de NOM voor herstelinvesteringen in Noord-Nederland. Hiermee kunnen wij additioneel risicodragende financiering verstrekken, binnen onze aandeelhoudersinstructie, aan kansrijke innovatieve (of doorstartende) MKB-bedrijven, startups en scale-ups. In 6.3 gaan we nader in op deze fondsversterking. Dit publieke durfkapitaal is een belangrijk ingrediënt van een gezond innovatief ecosysteem waarvan universiteiten, hogescholen, andere kennisinstellingen, overheden en ondernemers allen profiteren. Daarnaast heeft elk van de drie provincies haar eigen fondsen waarvoor de N.V. NOM het fondsbeheer uitvoert. In de planperiode die voor ons ligt, bekijken we samen met onze stakeholders hoe we deze structuur voor deze herstelperiode slimmer en duurzamer kunnen inrichten.

Fonds	Aandelen	Lening	Totaal
COL	0	15.557.917	15.557.917
Regionale Fondsen	24.418.416	28.896.783	53.315.198
NOM	32.498.295	16.139.992	48.638.287
totaal (€)	€ 56.916.711	€ 60.594.691	€ 117.511.402
	48,4%	51,6%	100,0%

(Stand per 1 november 2021)

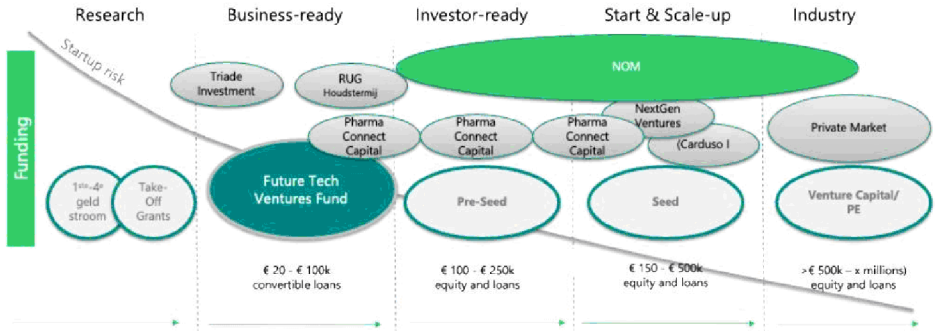
Van de vele proposities die wij bij de NOM zien binnenkomen, kennen slechts enkelen een zodanig goede onderbouwing dat zij in aanmerking komen voor publiek/private financiering. Het is onze taak de ondernemingen die nog niet zover zijn, te begeleiden met business plannen, advies, commercialisatie, management en financiën. Ondanks deze begeleiding en ons uitgebreide risicomanagement haalt uiteindelijk toch een aantal startups de eindstreep niet en is de status van wereldspeler slechts voor een enkeling weggelegd.

6.1. Een gezonde portfolio op langere termijn

Een van de belangrijkste karakteristieken van de huidige kapitaalmarkt is de overvloedige aanwezigheid van liquiditeiten. Bovendien is het door de lage, in veel gevallen negatieve rentes voor veel fondsen moeilijker geworden om een positief rendement te blijven behalen als zij veel liquiditeiten aanhouden. Het gevolg is dat kapitaalkrachtige investeerders zoals venture capitalists maar ook private equity fondsen steeds actiever op zoek gaan naar jonge veelbelovende bedrijven om in te investeren. Omdat zij dan bereid zijn grotere risico's te accepteren, schuiven zij daardoor steeds vaker op in de richting van startups en scale-ups en komen daardoor ook steeds vaker in de markt waar de regionale ontwikkelings- en investeringsmaatschappijen zoals de NOM van oudsher opereren. Mede als gevolg hiervan ontwikkelt zich ook een internationale M&A-markt waar met name buitenlandse bedrijven en fondsen veel interesse tonen voor kleinere innovatieve en in de kern gezonde Noord-Nederlandse bedrijven. In die markt groeit de bereidheid om tegen hoge waarderingen te financieren.

Een andere trend op de kapitaalmarkt is het sterk stijgende aantal (hyper)gespecialiseerde fondsen in bijv. AI, SaaS, Energysoftware en tal van medische specialisaties. Zij hebben zo veel diepe kennis van een niche dat zij in staat zijn op internationale schaal innovatieve startups in zeer vroege stadia van Technology-Readiness (TRL) uit de markt te kunnen halen.

Aangezien goede proposities toch altijd al schaars zijn en nu dus ook schaarser worden, is het daarom voor de NOM steeds moeilijker haar risicodragende kapitaal uit te zetten bij goede jonge ondernemingen. Het simpelweg adresseren van alleen 'marktfalen' of 'aanvullend op de markt investeren' is dan onvoldoende garantie voor de lange-termijncontinuïteit van de NOM en haar fondsen.

De NOM als investeringsmaatschappij kan zich echter uitstekend positioneren als verbindende en terughoudende 'maatwerk'-investeerder en netwerkregisseur met de focus op maatschappelijke impact, toegewijd aan Noord-Nederland en met een brede aanwezigheid in een beperkt aantal innovatieve sectoren.

Bij het verwerven van nieuwe portfoliobedrijven blijft de NOM zich richten op Groene Chemie, Energie, Agro & Food, LifeSciences & Health, HighTech Materials en Maakindustrie, IT en Watertechnologie. Daarnaast blijven we (beperkt, plm. 20%) ruimte houden voor innovatieve ondernemingen uit andere aanpalende sectoren en voor zg. grote projecten die (het belang van) verschillende sectoren overstijgen. Een belangrijk criterium hierbij is dat deze bedrijven of projecten bijdragen aan onze transities Duurzamer – Gezonder – Slimmer.

Deze projecten zijn vaak zo complex en veelomvattend dat deze gezamenlijk met onze afdelingen Ontwikkelen en Acquisitie geïnitieerd en uitgevoerd worden, bij voorkeur in zeer nauwe samenwerking met de provincies en landelijke overheden.

Onze extra middelen in combinatie met het hoge aantal exits uit de NOM-portfolio door ons actieve portfoliobeheer en het grotere aantal faillissementen als gevolg van de COVID-19-crisis, maakt de noodzaak tot betere, snellere en grotere dealflow in combinatie met goed risicomanagement alleen maar sterker.

Voor de komende jaren is het versnellen en versterken van de dealflow door dieper en breder te investeren in focussectoren een van de belangrijkste strategische prioriteiten voor de NOM.

6.2. Dealflow op langere termijn

De enige manier om efficiënt en effectief het Meerjarenplan uit te kunnen voeren door (i) te integreren, (ii) te focusseren; en (iii) te professionaliseren, is door ook daadwerkelijk als één TEAM (in èn tussen afdelingen) te gaan samenwerken op een beperkt aantal sectoren en daar schaalgrootte, breedte en diepte te gaan creëren. Dat is - op langere termijn - de basis voor gezonde dealflow.

6.3 Herstelmiddelen in 2022

Aan het eind van 2021 zijn de additionele herstelmiddelen ad. € 23,4 miljoen ontvangen. Deze middelen geven ons de mogelijkheid het herstel in Noord-Nederland na Covid te versnellen. In nauw overleg met onze aandeelhouders is overeengekomen de middelen in 4 jaar tijd in te zetten, waarbij er een verdeling is gemaakt over de volgende 4 verschillende budgetten/producten:

- Corona Herstel Leningen
- Budget voor Energietransitie en Circulair
- Budget Grote Projecten
- Budget Versnellingsleningen

Met de Corona Herstel Leningen verwachten we in begin 2022 te kunnen starten. Hiermee ondersteunen we ondernemingen die financieel getroffen zijn door de Covid pandemie. De overige budgetten worden in 2022 tot een inzetbaar financieringsproduct ontwikkeld.

In 2022 verwachten we minimaal € 5 miljoen van de herstelmiddelen, middels de Corona Herstel Leningen in te kunnen zetten. Het is ons streven om deze doelstelling in 2022 ruim te verdubbelen via, met name, het budget voor Grote Projecten. Er lopen gesprekken met derden om dit gezamenlijk in een geschikt product vorm te geven.

6.4 Doelstellingen Investeren

Voor 2022 hebben we de volgende doelstellingen voor Investeren. Hierin vermelden we tevens op totaalniveau de afgestemde doelstellingen van de regionale fondsen, waarover de NOM het beheer voert.

Hierbij dienen we op te merken dat deze doelstellingen **geen** onderdeel uitmaken van de subsidieaanvraag.

Investeren			
	Aantal NOM Investeringen		
	• Nieuw commitment		10
	• Nieuwe fondsinvesteringen		2
	• Vervolginvesteringen		10
	• Investeringen Fondsversterking		25
	Waarde (€) NOM Investeringen		
	• Nieuw Commitment	M€	6
	• Nieuwe fondsinvesteringen	M€	4
	• Vervolginvesteringen	M€	10
	• Investeringen Fondsversterking	M€	5
Regionale fondsen			
	Aantal Investeringen Regionale Fondsen		
	• Aantal nieuwe investeringen		45
	Waarde (€) Investeringen Regionale Fondsen		
	• Waarde nieuwe investeringen	M€	17,5

Bijlagen

Bijlage 1
Begroting 2022

Bijlage 2
Doelstellingen 2022

Bijlage 1 Begroting 2022

Investeren

Het komende jaar staat in het teken van het uitbreiden van de investeringsportfolio. De financiële middelen zijn aanwezig en over de inzet van de aanvullende fondsversterking zijn concrete afspraken met de aandeelhouders gemaakt. Om deze uitbreiding mogelijk te maken, zijn er intern concrete afspraken gemaakt en wordt het NOM Investment Team uitgebreid met enerzijds Investment Managers en Analisten en anderzijds Business Developers (nieuwe stijl) die zich bezig gaan houden met het begeleiden van MKB naar financiering.

Samen met het Investment Team is een concrete inschatting gemaakt van de exitopbrengsten in de komende jaren en de mogelijke voorzieningen die voortvloeien uit de investeringsambitie. In het komende jaar verwachten we geen grote exits. We prognosticeren in 2022 daarom een minimaal resultaat op investeringsactiviteiten. Het gaat hoogstwaarschijnlijk jaren duren (gemiddeld 5-8 jaar), voordat de investeringsambitie van de komende jaren tot rendementen op de portfolio gaat leiden, met andere woorden we zullen nu moeten investeren om na 2025 te kunnen oogsten.

Aan het eind van 2021 zullen we het Netherlands Enabling Watertechnology Fund in beheer nemen. De opbrengsten voor dit beheer zijn nog niet in deze meerjarenbegroting meegenomen.

Internationaliseren, Ecosysteemontwikkeling (voorheen BD) en Business Development (voorheen Flinc)

De overeengekomen structurele subsidiebijdrage met Provincies en Min. van EZK biedt ons de ruimte om voor meerdere jaren concrete plannen te ontwikkelen. In 2022 en 2023 verwachten we onze bijdrage te leveren aan 3 React EU programma's. Daarnaast hebben we de ambitie om elk jaar één nieuw innovatieprogramma, gericht op het ecosysteem, te ontwikkelen. Om dit te kunnen realiseren is er een aanvullende vacature voor een Ecosysteemontwikkelaar opgenomen.
Het merk Flinc blijft bestaan, maar door samenvoeging met BD nieuwe stijl, die gelijke werkzaamheden uitvoert voor gevestigd MKB, wordt dit onze nieuwe afdeling Business Development. Voor Business Development (zoals in voorgaande jaren) vinden wij Ecosysteemontwikkeling een beter passende benaming.

Algemeen

De algemene kosten liggen in 2022 hoger door een aantal verwachte investeringen in IT-systemen en beveiliging (zie bijlage 3). Per 1 januari starten we een brede afdeling met alle ondersteunende diensten (Finance & Operations). Het ambitieniveau en de uitbreiding van personeel binnen Investeren en Ontwikkelen heeft ook invloed op de hoeveelheid werk binnen Finance & Operations. In de begroting is daarom een aanvullende vacature opgenomen ter ondersteuning van de financiële administratie.

Subsidiebijdrage Internationaliseren, Ecosysteemontwikkeling en Business Development

Voor 2022 hebben we vanuit de Staat der Nederlanden een subsidiebijdrage van € 1.100.000 miljoen begroot. Vanuit de Provincies hebben we een subsidiebijdrage van € 1.950.000 opgenomen.

Begroting 2022
(bedragen in EUR)

	2022 Begroot	2023 Begroot	2024 Begroot	2025 Begroot
Investeren				
Opbrengsten				
Rente- en provisiebaten financieringen				
Ontvangen dividenden				
Opbrengst commissariaten				
Resultaat verkopen participaties				
Beheer Fondsen				
Voorziening voor financiele vaste activa				
Subtotaal Investeren				
Kosten				
Personeelskosten				
Overige kosten				
Subtotaal kosten Investeren				
Resultaat				
Internationaliseren, Ecosysteemontwikkeling en Business Development				
Opbrengsten / vergoedingen				
Staat der Nederlanden				
Bijdrage Provincies				
Bijdrage acquisitie Gemeenten				
Opbrengst Detachering				
Subtotaal opbrengsten Ontwikkelen				
Kosten				
Personeelskosten				
Overige kosten				
Subtotaal kosten Ontwikkelen				
Resultaat				
Totaal Resultaat				

5.1.1c

Bijlage 2 Doelstellingen 2022 t.bv. Subsidieaanvraag

Ontwikkelen en Acquireren
In de tabel zijn de doelstellingen voor Ontwikkelen en Acquireren, de gesubsidieerde delen van de NOM opgenomen.

We werken met vele partijen samen in de verdere ontwikkeling van de ecosystemen van Chemport Europe, de Smart Industry Hub en Fascinating. Deze programma's hebben ieder hun eigen (lange termijn) doelstellingen, waar wij de afgesproken bijdrage aan leveren en waaraan we ons confirmeren. In 2022 willen hier een innovatieprogramma op een nieuw onderwerp aan toevoegen.

De resultaten van acquireren worden bevestigd door zogenaamde confirmation letters, waarin de onderneming aangeeft dat wij ondersteuning hebben geboden in de locatiekeuze.

Om onze doelstellingen en resultaten in lijn te brengen met die van de overige ROM's maken we vanaf 2022 een splitsing tussen innovatieprojecten en business development cases. De definities daarvan zijn:

- Innovatieprojecten zijn projecten die voor een belangrijk deel door subsidiegelden worden gefinancierd, zoals bijvoorbeeld de Smart Industry Hub en de REACT-EU projecten die volgend jaar gaan lopen. Bevestigd middels subsidiebeschikkingen.
- Business Development cases zijn projecten die met risicodragend en bancair vermogen worden gefinancierd. Dit zijn bijvoorbeeld alle gefinancierde Flinc-trajecten en ook projecten waarin innovatieve ondernemingen ondersteund worden, met in een deel van de gevallen een investering als resultaat.

Een succesvol project is als de ondememing gefinancierd is of als de ondernemer schriftelijk laat weten dat onze ondersteuning de onderneming daadwerkelijk verder heeft geholpen.

Doelstellingen NOM		
		2022
Internationaliseren		
Aantal nieuwe arbeidsplaatsen door (buitenlandse) investeringen *)	FTE	250
Totale investering in € *)	M€	150
Investor Relations doelstelling wordt behaald in 2022		
Ecosysteemontwikkeling		
Aantal nieuwe innovatieprogramma's		1
Waarde (€) innovatieprojecten en BD cases *)	M€	16
Business Development (Investor Readiness + BD nieuwe stijl)		
Aantal succesvolle projecten*		40
Aantal gefinancierde innovatieve MKB bedrijven *)		21
Totaal opgehaalde financiering innovatieve MKB bedrijven*)	M€	10 mln
Aantal nieuw te creëren arbeidsplaatsen innovatieve MKB bedrijven *)	FTE	> 150 fte

*gemiddeld per 4 jaar

Conference call

Drentse Holding B.V., Algemene Vergadering van Aandeelhouders 2020

Notulen van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders d.d. 24 maart 2020

Aanwezig:

Aandeelhouder, namens de provincie Drenthe:	de heer H. Brink
	de heer 5.1.2e
	mevrouw 5.1.2e
Raad van Commissarissen:	mevrouw 5.1.2e (voorzitter)
	de heer 5.1.2e
	mevrouw 5.1.2e
Drentse Holding B.V. / N.V. NOM:	de heer 5.1.2e (namens fondsbeheerder NOM)
	de heer 5.1.2e (namens fondsbeheerder NOM)
	de heer 5.1.2e (investment manager)
	mevrouw 5.1.2e (investment manager)
	mevrouw 5.1.2e (notulist)

---

1) Opening en vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. De voorzitter constateert dat het gehele kapitaal rechtsgeldig is vertegenwoordigd. Voorgesteld wordt om aan agendapunt 7 de evaluatie de koppelen. De agenda wordt vastgesteld.

2) Notulen aandeelhoudersvergadering d.d. 12 april 2019

Er worden 2 kleine tekstuele aanpassingen doorgevoerd. Het verslag van de vorige vergadering is hiermee vastgesteld.

3) Jaarverslag en jaarrekening 2019

In de RvC-vergadering van 10 maart jl. heeft de RvC, in aanwezigheid van de accountant, de jaarrekening goedgekeurd. De controle verliep soepeler dan vorig jaar. De accountant gaf de RvC het vertrouwen en comfort bij de jaarrekening. De directie licht kort het jaarverslag en de jaarrekening toe. Bij punt 8, stand van zaken, wordt uitgebreider stilgestaan bij de ontwikkelingen. Het fonds heeft in 2019 een goed jaar achter de rug met hoogte- en dieptepunten met als duidelijk dieptepunt het overlijden van commissaris 5.1.2e in april 2019. Daarnaast hebben er in 2019 meer wijzigingen in de RvC plaatsgevonden. 5.1.2e is in oktober afgetreden als voorzitter, er is een nieuwe voorzitter benoemd en per december is nog een nieuw RvC-lid aangesteld. De directie is tevreden over de behaalde resultaten. De verwachtingen qua aantal investeringen en het gecommitteerde bedrag zijn nagenoeg gehaald.

Een aantal bedrijven heeft de lening afgelost en het fonds komt operationeel steeds dichterbij het kantelpunt waar de operationele kosten met de opbrengsten kunnen worden afgedekt. De samenwerking met de RvC en IC is goed verlopen. Er zijn goede inhoudelijke en scherpe discussies gevoerd met RvC en IC, wat het team ook scherp houdt. Het contact met de aandeelhouder is eveneens goed verlopen. Er is intensiever contact geweest over de evaluatie en ook de gesprekken over aanvulling van het fondsvermogen zijn in goede sfeer verlopen. Juist nu, in de huidige coronasituatie, laat het MKB Fonds Drenthe zijn toegevoegde waarde zien voor het Drentse MKB.

De aandeelhouder vindt het terecht dat de heren 5.1.2e en 5.1.2e benoemd worden in de terugblik aangezien ze vanaf de start veel voor het fonds hebben betekend. Hij merkt op dat het dan wel een goed jaar kan zijn geweest voor het fonds, maar dat er nog steeds met een negatief resultaat is afgesloten. Zoals door de directie aangegeven lijkt er een evenwicht aan te komen tussen lusten, lasten en opbrengen. Opbrengsten worden behaald door mogelijke uitbreiding van het fonds waardoor liquiditeiten toenemen en er door uitzettingen ook weer geldstromen terug komen, maar evenwicht tussen lusten en lasten is volgens de aandeelhouder moeizaam te behalen omdat de rente van 9% à 11% veel te hoog is, zeker in de huidige tijd. Hij doet hiermee dan ook een beroep op de directie om de rente te verlagen. Mevrouw 5.1.2e licht toe dat de percentages bij financieringsmaatschappijen en banken voor bedrijven conform is. Bij financieringsfondsen zijn deze percentages voor risicofinancieringen ook gelijk. Voor een tijdelijke overbruggingsfinanciering is de ondernemer vaak bereid deze hoge rente te betalen omdat dit uiteindelijk tot rendement kan leiden. De heer 5.1.2e begrijpt de opstelling van de provincie. De heer 5.1.2e merkt vanuit de private equity wereld op dat een gedeelte van de financiering van een bedrijf vaak wordt afgedekt door de bank en het laatste gedeelte door bijv. risicofinanciers die zeker minstens 8,5% rente hanteren. Zeker is de rente hoog in vergelijking met bepaalde vormen van bancair krediet, maar wel marktconform. Dat is de aandeelhouder helder maar tegelijkertijd blijft hij de rente van het fonds zeer fors vinden en zou graag zien dat de rente met 1% à 2% wordt verlaagd. De RvC en directie nemen deze opmerking tot zich. Afgesproken wordt dat er een analyse wordt gemaakt welke op een later tijdstip in een extra te plannen fysieke vergadering zal worden besproken.

De volgende opmerking van de aandeelhouder betreft de beheerkosten van het fonds, deze zijn fors. Het financiële resultaat is negatief maar de beheerskosten nemen toe. De heer 5.1.2e verduidelijkt dat onder de beheerskosten het hele team van het fonds valt, ook de medewerkers achter de schermen. Het omslagpunt voor het fonds is nog niet bereikt omdat het rendement uit aandelenkapitaal moet worden gegenereerd. Gemiddeld gaat hier een periode van 7 jaar overheen. Het aantal transacties in aandelenkapitaal stijgt wel iets, maar was in de eerste jaren nihil. Naar verwachting bereiken we de eerste resultaten uit verkoop van participaties pas in 2022/2023. De aandeelhouder vraagt in hoeverre bepaalde beheerskosten moeten worden gemaakt. In hoeverre kruip je als fonds op het erf van de ondernemer? Wat is verstandig, moet je bepaalde kosten maken, wil je ze maken en kan dat in de toekomst anders? Het is zinvol om hier een discussie over te voeren. De aandeelhouder vindt de huidige beheerskostenstijging voor de toekomst onacceptabel. De heer 5.1.2e licht toe dat het fonds juist een rol moet spelen om meerwaarde te leveren aan een onderneming en niet slechts in financiële vorm. Door het beheer terug te brengen uit kostenoverwegingen gaat wellicht ten koste van de meerwaarde van het MKB Fonds Drenthe. Toch vindt de aandeelhouder de beheerkosten niet in verhouding staan. De RvC en directie nemen deze opmerking mee, evenals de renteopmerking, en zullen dit in een ingelaste RvC-vergadering analyseren.

De heer 5.1.2e wil graag weten waarom er een lening is geconverteerd naar een participatie. De heer 5.1.2e licht toe dat er een stukje aandelenkapitaal en een lening waren verstrekt aan een bedrijf waar de grootaandeelhouder een ander bedrijf exploiteerde met activiteiten die veel gelijkenis vertoonden. Daarom is besloten onze lening te converteren en om te zetten in aandelenkapitaal in de grootaandeelhouder zelf.

De voorzitter concludeert dat met deze opmerkingen het jaarverslag en de jaarrekening 2019 door de vergadering worden vastgesteld.

4) Resultaatsbestemming

De AvA stemt in om het verlies ad € 453.544 uit de algemene reserve te onttrekken.

5) Decharge van de directie

De AvA stemt in met het verlenen van decharge aan de directie voor het in 2019 gevoerde beleid.

6) Decharge van de raad van commissarissen

De AvA stemt in met het verlenen van decharge aan de raad van commissarissen voor het in 2019 gevoerde beleid.

7) Meerjarenplan 2020-2024 en evaluatie

De aandeelhouder vindt het altijd verstandig om vooruit te blikken. Er wordt tot 2024 een groei verwacht naar 45 portefeuillebedrijven en een kostenniveau van € 800.000. De aandeelhouder vindt de kosten te hoog. Hij stelt voor een diepere discussie te gaan voeren over het kostenaspect mede omdat eind dit jaar de beschikbare liquiditeiten op zijn. De directie geeft aan dat het fonds inderdaad bij een ongewijzigde situatie aan het eind van dit jaar uit haar liquiditeiten loopt. Er is nu ca. € 10 mln. uitbetaald en met dit jaar nog eens € 2,5 mln. op de teller, is het fonds door de oorspronkelijke € 13,1 mln. heen waardoor het, zonder een kapitaalsinjectie, afhankelijk wordt van rente-inkomsten en desinvesteringen. Juist nu in deze periode blijkt hoe belangrijk een dergelijk fonds is voor de economie. De aandeelhouder is het hier mee eens en kan zich voorstellen dat de situatie door de coronacrisis wijzigt. De provincie heeft het voornemen aanvullend te storten in het fonds. Hierbij geeft de aandeelhouder nogmaals aan dat er nadrukkelijk moet worden gekeken naar de hoogte van de rente en het kostenaspect. Mevrouw 5.1.2e stipt aan dat de kostenverhouding ten opzichte van de totale fondsomvang wijzigt als de liquiditeiten toenemen. De heer 5.1.2e beaamt dit en schetst dat de fondskosten dan verminderen naar markconforme percentages van 2% à 3%. Er wordt bovendien reeds naar oplossingen gezocht om het beheer effectiever uit te voeren door bijvoorbeeld het proces voor financieringen tot € 100.000 efficiënter in te richten waardoor de kosten naar beneden kunnen worden bijgesteld. Er wordt gewerkt aan de beheersbaarheid van de totale kosten. De RvC zal hier in de komende tijd ook extra aandacht op vestigen.
De heer 5.1.2e wijst er op dat er in de afgelopen periode op een plezierige manier samen met de aandeelhouder is gewerkt aan een meerjarenplan en een evaluatie, welke laatste nog extern wordt getoetst. Hij vraagt hoe de stemming van de provincie is ten aanzien van het fonds als ook deze stukken in gedachten worden genomen. De aandeelhouder antwoordt dat de stemming vooralsnog positief is, maar geeft hierbij wel aan dat de nieuwe Staten nog moeten worden bijgepraat.

Het fonds is vanuit de overheid gelieerd en voldoet aan veel maatschappelijke opgaves, bijvoorbeeld aan afstand tot de arbeidsmarkt. De aandeelhouder is kritisch op de rente en beheerkosten maar het algemene gevoel heerst dat er bij de provincie zeker draagvlak is voor het fonds.

De provincie heeft een Investeringsagenda opgesteld voor in investeringen in de Drentse maatschappij. Hierin is ook een bedrag van € 1 mln. opgenomen voor het MKB Fonds Drenthe wat gestort wordt in de risicorekening van de provincie. Daarmee kan € 10 mln. worden uitgezet naar het MKB Fonds Drenthe en is het risico afgedekt. Dit verloopt waarschijnlijk via een renteloze lening van 15 jaar. Er zijn vooralsnog geen redenen om aan te nemen dat het besluit over de kapitaalsstorting door de nog af te ronden evaluatie vertraging oploopt.

De aandeelhouder stemt in met het meerjarenplan.

8) Stand van zaken

buiten verzoek

Op dit moment is het druk in beheer vanwege het coronavirus, 40% van de portefeuillebedrijven heeft extreem last van coronaperikelen. De overheidsmaatregelen moeten nog worden uitgevoerd en de komst van een staatsgarantiekrediet wil niet zeggen dat kredietverlening eenvoudiger wordt. Naar verwachting wordt de rol van het MKB Fonds Drenthe groter omdat er meer van het fonds zal worden gevraagd. Het meerjarenplan kan door deze ontwikkelingen ook anders uitpakken.
Aan de betreffende bedrijven in de portefeuille is 3 maanden uitstel van rente- en aflossingsverplichtingen verleend. De aandeelhouder begrijpt de onzekerheid en kwetsbaarheid in de huidige periode. Met name de vrijetijdssector is zwaar getroffen, maar uiteindelijk treft het bijna iedereen. Hij vraagt hoe de RvC hier beleid op zet, hoe vindt informatievoorziening plaats en op welke frequentie? Afgesproken wordt dat de heer 5.1.2e en mevrouw 5.1.2e regelmatig contact houden en een planning maken voor contactmomenten tussen RvC en het fonds. Het contact met de aandeelhouder zal worden onderhouden via mevrouw 5.1.2e De aandeelhouder stelt het ook zeer op prijs om per schriftelijke briefing te worden geïnformeerd.

De aandeelhouder wil graag weten, in het kader van de lange termijnvisie, of er een toename van aanvragen is vanuit recreatiebedrijven. Nee, er is geen toename van aanvragen uit de vrijetijdssector. Het fonds is bovendien kritisch ten aanzien van aanvragen uit deze sector. De aandeelhouder licht toe dat er in de Investeringsagenda van de provincie een bedrag van € 4 mln. is opgenomen voor de vrijetijdssector met focus op wandelen en fietsen. Er wordt nog gekeken naar hoe substantiële grote bijdragen kunnen worden geleverd aan deze sector vanuit de Investeringsagenda. Mevrouw 5.1.2e zal de Investeringsagenda mailen aan het secretariaat zodat deze gedeeld kan worden met RvC, directie en investment managers.

9) Rondvraag en sluiting

Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.

De heer 5.1.2e dankt een ieder voor de flexibele oplossing voor een telefonische vergadering. Mevrouw 5.1.2e wenst iedereen wijsheid en sterkte toe in deze moeilijke tijd. Mevrouw 5.1.2e bedankt de investment managers voor het proactief benaderen van de portefeuillebedrijven in deze coronatijd en het op de hoogte houden van de aandeelhouder over de situatie. De heer H. Brink wenst iedereen sterkte toe, zowel financieel, privé en gezondheid maar ook met het fonds. Er moeten nu veel zeilen worden bijgezet om de portefeuillebedrijven draaiende te houden. Hij dankt een ieder voor het werk dat is verzet en de crisismaatregelen die zijn doorgevoerd en hoopt de RvC nog voor de zomer fysiek te treffen voor een overleg om dan ook kennis te kunnen maken met de nieuwe RvC-leden.

De voorzitter bedankt iedereen voor de inbreng, flexibiliteit en telefonische aanwezigheid en sluit daarna de vergadering.

Voor akkoord:

H. Brink, Provincie Drenthe 5.1.2e

5.1.2e voorzitter raad van commissarissen 5.1.2e

5.1.2e N.V. NOM 5.1.2e

To: [redacted]@nom.nl[[redacted]@nom.nl]
From: post@drenthe.nl
Sent: Mon 2/14/2022 2:47:50 PM
Subject: Aanvraag offerte
Received: Mon 2/14/2022 2:47:54 PM
Offerteaanvraag_1007.pdf
Algemene Inkoopvoorwaarden provincie Drenthe 2018.pdf
Profiel [redacted] met bijdragen.pdf

Geachte heer/mevrouw,

Bijgaand ontvangt u onze aanvraag voor een offerte.

Met vriendelijke groet,

Provincie Drenthe

Tel. (0592) 36 55 55

provinciehuis Westerbrink 1, Assen
postadres Postbus 122, 9400 AC Assen

www.drenthe.nl
0592 - 36 55 55

provincie Drenthe

NOM; NV
t.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
Postbus 424
9700 AK GRONINGEN

Assen, 14 februari 2022
Ons kenmerk: PI0000621-1007
Behandeld door: 5.1.2e 5.1.2e
Onderwerp: Offerteverzoek 5.1.2e

Geachte mevrouw 5.1.2e

Hierbij verzoeken wij u een offerte uit te brengen voor de werkzaamheden van een 5.1.2e 5.1.2e op het gebied van medische technologie.

U dient in uw offerte rekening te houden met het volgende:
De 5.1.2e ondersteunt bedrijven in de sector medische technologie bij ontwikkelingsvraagstukken. De omvang van de opdracht is 5.1.1c fte gedurende 36 maanden. Het werkgebied is Noord-Nederland. Een toelichting op de gewenste werkzaamheden en resultaten vindt u in de bijlage.

Uw offerte dient uiterlijk 24 februari 2022 in ons bezit te zijn. Uw offerte kunt u sturen aan: post@drenthe.nl

Voor vragen kunt u contact opnemen via e-mailadres: 5.1.2e @drenthe.nl.

Onze reactie op uw offerte kunt u uiterlijk 28 februari 2022 tegemoet zien.

Op deze opdracht zijn de Algemene inkoopvoorwaarden van de provincie Drenthe van toepassing, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel Noord-Nederland onder nummer 01179514.

Heeft u vragen of doen er zich knelpunten voor door corona(maatregelen) dan kunt u direct contact opnemen met uw contactpersoon van de provincie. Samen zoeken we naar een redelijke en billijke oplossing.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,
namens dezen,

5.1.2e
mevrouw R. Lahuis
teammanager Economie

Bijlage(n):
Profiel 5.1.2e met bijdragen.pdf
Algemene Inkoopvoorwaarden provincie Drenthe 2018.pdf

Pagina('s) word(t)/(en) niet verstrekt

1 - 12

Reeds openbaar: (https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR611948/1)

Opdracht 5.1.2e

De partijen:

1. provincie Drenthe (technisch opdrachtgever);
2. provincie Groningen;
3. Vereniging Springboard;
4. gemeente Groningen;
5. gemeente Assen;
6. gemeente Noordenveld;
7. Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland (NOM);
8. Regio Groningen-Assen.

(hierna te noemen 'partijen') hebben zich gezamenlijk ten doel gesteld om de sector medische technologie verder te versterken. Daartoe willen zij gezamenlijk de NOM opdracht geven om tijdelijk een 5.1.2e aan te stellen, die als taak krijgt het identificeren, begeleiden en in hun ontwikkeling ondersteunen van nieuwe initiatieven en bedrijven in de medtech-sector in Groningen en Drenthe.

Toelichting
Medische technologie (vaak afgekort met *medtech*) is een bedrijfssector die bestaat uit producten, technologieën en toepassingen die bij de mens worden gebruikt voor diagnose, preventie, bewaking, behandeling, verlichting of compensatie van ziekten, verwondingen of een handicap. Het is een specifieke sector binnen de nationale en regionale topsector Life Science & Health (LSH) en één van de sterke economische sectoren van Noord-Nederland. Het zwaartepunt van de bedrijvigheid ligt in de regio Groningen-Assen. De medische technologie vormt dan ook een belangrijk onderdeel van het regionale acquisitie-profiel, waarbij vooral de gemeenten Groningen, Assen en Noordenveld de ambitie hebben om deze sector verder te versterken.

De medtech sector kenmerkt zich door een sterke regulering. Dit maakt toetreding door nieuwkomers lastig. Sectorspecifieke kennis is daarom waardevol. Deze is in ruime mate aanwezig binnen het netwerk van medtech bedrijven in onze regio; gebundeld in de Vereniging Springboard en in de coöperatie Life Cooperative. Beide sectorvertegenwoordigers zijn sterk geworteld in de Noord-Nederlandse medtech sector en goed op de hoogte van de kansen en potentie die deze sector kan bieden.

De medtech sector in Groningen en Drenthe signaleert dat veel kansen onbenut blijven en derhalve de potentie onvoldoende wordt benut. Daarom pleit Vereniging Springboard voor de aanstelling van een regionale 5.1.2e Partijen omarmen dit pleidooi en zien kansen om de medtech sector verder te versterken. Dit vraagt echter om:
1. een stevige inzet op het profileren en ontsluiten van kennis en faciliteiten die we al hebben;
2. een actieve rol in het identificeren van nieuwe ideeën en *leads;*
3. actieve ondersteuning aan het bedrijfsleven bij het (verder) ontwikkelen, beproeven en op de markt brengen van technologische toepassingen.

Hiertoe willen partijen – in gezamenlijk opdrachtgeverschap – de NOM opdracht geven om een 5.1.2e te werven en aan te stellen, die MKB-bedrijven en startups actief gaat ondersteunen in hun zoektocht naar kennis, naar specifieke faciliteiten en diensten en naar een geschikte locatie.

Afspraken

De 5.1.2e

- Wordt door de NOM geworven, zal tijdelijk deel uitmaken van hun Business Development Team en krijgt daar een werkplek.
- Zal zich tevens profileren via Ik Ben Drents Ondernemer (IBDO) en zoekt daarmee actief de samenwerking.
- Stemt de activiteiten af met andere business developers, innovatie-makelaars en mensen 'in het veld' (complementair niet competitief);
- Stelt in de advisering aan bedrijven de belangen van het betreffende bedrijf te allen tijde voorop
- Levert zo veel mogelijk een bijdrage aan de doelstellingen van Campus Groningen, Health Hub Roden, Technologie en Zorgacademie Drenthe en daaraan verbonden onderzoeks- en ontwikkellocaties in het werkgebied. Dit bijvoorbeeld door bedrijven te wijzen op de vestigingsmogelijkheden en/of diensten en faciliteiten van deze organisaties;

Bij langdurige ziekte/afwezigheid zorgt de NOM voor vervanging (in overleg nader in te vullen).

Periode
Het betreft een tijdelijke functie voor een periode van 36 maanden, van medio 2021 tot en met medio 2024.

Tijdsbesteding
Ongeveer 5.1.1c fte (afhankelijk van beschikbaar budget)

Opdrachtgevers
Provincie Drenthe heeft mandaat voor het verstrekken van de opdracht en handelt hierbij namens en mede voor rekening en risico van de projectpartners. Bij de opdracht aan NOM worden deze partners met naam en toenaam in de opdrachtverstrekking genoemd.

Budget
Maximaal op jaarbasis € 80.000,- (afhankelijk van beschikbaar budget), een fixed price / all-in budget, inclusief reis- en verblijfkosten, werkgeverslasten, verzekeringen etc. Eventuele meerkosten zijn voor rekening opdrachtnemer. Genoemd bedrag is exclusief BTW. Door partijen is toegezegd om als volgt een (financiële) bijdrage te leveren aan de uitvoering van de werkzaamheden, volgens een vaste verdeelsleutel:

Financiers	**Bedrag**	**Bijdrage, naar rato**
Provincie Drenthe	€ 75.000,- (verdeeld over drie jaar)	31%
Regio Groningen Assen	+/- € 60.000,- (25% van totale kosten)	25%
Provincie Groningen	€ 30.000,- (verdeeld over 36 maanden)	12%
Gemeente Groningen	€ 40.000,- (verdeeld over 36 maanden)	16%
Gemeente Assen	€ 30.000,- (verdeeld over 36 maanden)	12%
Gemeente Noordenveld	€ 7.500,- (verdeeld over 36 maanden)	3%
Vereniging Springboard	In kind	
TOTAAL	***€ 242.500,-***	***100%***

Facturering

- De NOM factureert de kosten voor inzet per kalenderjaar aan provincie Drenthe.
- Provincie Drenthe zorgt jaarlijks voor een overzicht van de gemaakte kosten, mét achterliggende facturen en stuurt deze door aan de betalende projectpartners.
- Provincie Drenthe stuurt de betalende projectpartners jaarlijks een factuur voor gemaakte kosten, naar rato van de toegezegde bijdrage, volgens de vaste verdeelsleutel (zie bovenstaande tabel). Deze verdeelsleutel zal niet worden aangepast, tenzij de samenstelling van de deelnemers wijzigt.

BTW

Op de opdracht is BTW van toepassing. Op alle facturen wordt BTW aan de projectpartners in rekening gebracht.

Overleg en rapportage

Gezien het grote aantal bij de medtech-sector betrokken partijen en belangen zijn goede afspraken over governance en overlegstructuur van groot belang.

Dit is als volgt uitgewerkt:

- De 5.1.2e rapporteert zes-wekelijks aan de technisch opdrachtgever. Doel van deze rapportage is om koers, afspraken en ontwikkelingen te monitoren en om actuele kansen te signaleren.
- De 5.1.2e heeft tenminste eens per kwartaal een operationeel overleg met Campus Groningen, Health Hub Roden en de Technologie en Zorgacademie Drenthe, zijnde de belangrijkste partijen voor het bieden van huisvesting en andere faciliteiten.
- Halfjaarlijks bespreekt de 5.1.2e de tussentijdse resultaten met alle als opdrachtgever betrokken partijen. Waar nodig wordt bijgestuurd.
- Tot slot brengt de 5.1.2e jaarlijks verslag uit aan opdrachtgever over de verrichte activiteiten en de behaalde resultaten. Deze resultaten worden meegenomen in het jaarverslag van de NOM en in de rapportagecyclus van de technisch opdrachtgever.

Contactpersoon

Namens de technisch opdrachtgever fungeert 5.1.2e 5.1.2e provincie Drenthe < 5.1.2e @drenthe.nl > als contactpersoon en inhoudelijk aanspreekpunt, daarbij ondersteund door 5.1.2e 5.1.2e van Regio Groningen-Assen < 5.1.2e @regiogroningenassen.nl >

Omschrijving opdracht

Via een inbesteding geeft provincie Drenthe -als technisch opdrachtgever namens de partijen- de NOM opdracht om een 5.1.2e te werven en tijdelijk aan te stellen. Partijen worden actief betrokken bij de werving en selectie van de kandidaat. Richtinggevend hiervoor zijn onderstaand kandidaat profiel (A), gewenste uitvoering en resultaten (B):

A. <u>Profiel kandidaat</u>

- Opleiding op HBO of Academisch niveau.
- Minimaal 5 jaar relevante werkervaring, bij voorkeur in medical device/ farmaceutische industrie en kennis van het industrie netwerk. Een relevant eigen netwerk in Noord-Nederland is een pre.
- Relevante kennis van ISO 13485, MDR/MDD ,GMP, QSR, FDA 21 CFR 820
- Ervaring met resultaatgericht netwerken, flexibel in de uitoefening van taken en werktijden en resultaatgerichte werkhouding.
- Ervaring in het verbinden van bedrijven met andere bedrijven en/of kennisinstellingen.
- Ervaring in het begeleiden van dergelijke consortia.

- Kennis van subsidieprogramma's (zowel Europees als nationaal en regionaal) en overige financieringsfaciliteiten.
- Ontwikkelingsgerichte adviesvaardigheden en een proactieve insteek, met een attitude gericht op het delen van informatie en kennis.
- Communicatief vaardig, uitstekende beheersing van de Engelse taal (mondeling en schriftelijk).

B. Uitvoering en resultaten

De 5.1.2e

- Maakt jaarlijks een plan van aanpak, dat ter goedkeuring aan de opdrachtgever wordt voorgelegd. In dit plan van aanpak worden resultaten nader gedefinieerd en gekwantificeerd.
- Benadert proactief (startende) medtech-bedrijven en bedrijven die tot deze sector willen toetreden – zowel van binnen als buiten Noord-Nederland – en die zich in Noord-Nederland willen vestigen of daarmee een duurzame relatie aan willen gaan.
- Brengt samen met deze bedrijven de kennisbehoefte in kaart en brengt hen actief in contact met partijen uit het netwerk die hierin kunnen voorzien.
- Heeft aandacht voor cross-overs - initiatieven op het snijvlak van meerdere kennisvelden – vooral voor de combinatie van medische technologie en ICT.
- Voert actief netwerkgesprekken met bedrijven, kennisinstellingen, regionale overheden en andere relevante organisaties - waaronder ook de end-users - om relevante informatie te genereren, zowel over mogelijke leads als over beschikbare kennis en faciliteiten.
- Vergaart hierin ook informatie, die voor kennisinstellingen van belang is voor het – door aanpassing van hun curriculum – verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Onderdeel hiervan kan zijn de bereidheid van bedrijven om een rol te spelen in het onderwijs.
- Brengt in voorkomende gevallen bedrijven actief in contact met kennisinstellingen voor de plaatsing van stagiairs en/of afstudeerders
- Zoekt actief de samenwerking met alle bij de Noord-Nederlandse medtech-sector betrokken organisaties en hun netwerk en levert daarmee een bijdrage aan de versterking van de economische structuur en de ontwikkeling van een integraal medtech-netwerk.
- Zal naar schatting jaarlijks 10 tot 15 nieuwe ideeën, initiatieven en bedrijven begeleiden.
- Meet (door bij bedrijven te monitoren) halfjaarlijks de aantoonbare resultaten in het werkgebied en maakt deze inzichtelijk aan de hand van de volgende kengetallen:

1. Directe output:		a) Aantallen nieuw gevestigde bedrijfslocaties; b) Aantallen nieuwe fte's; c) Omvang kapitaal investeringen; d) Omvang projectuitgaven (bijv. pubiek private projecten).
2. Indirecte output:		a) Uitgelokte investeringen, door partners/derden; b) Uitbesteed werk in arbeidsjaren / volume

To: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e@drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Tue 2/15/2022 8:26:57 AM
Subject: RE: Verbonden Partij NOM
Received: Tue 2/15/2022 8:26:59 AM

Ik zal 5.1.2e vragen of er nog iets veranderd is in onze relatie met de NOM.
Bedankt voor je terugkoppeling, ondanks dat je het zo druk hebt!
5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 15 februari 2022 08:48
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Verbonden Partij NOM
Hoi 5.1.2e,
Staat in sharepoint en niet one note
Klopt hoor, dit staat in sharepoint en niet One note. One note mag ik alleen gebruiken voor algemene zaken, omdat die openlijk toegankelijk is voor iedereen. Daarom heb ik specifieke dossiers in sharepoint staan.
Voldoen aan de voorwaarden van inbesteden
In 2020 heb ik bij 5.1.2e 5.1.2e gecheckt dat de NOM nog steeds aan de voorwaarden van quasi-inbesteden voldoet. Het is nu inmiddels 2022. Je zou nog voor de zekerheid de check kunnen doen of ze nog steeds aan de voorwaarden voldoen.
Als ze aan quasi-inbesteden voldoen dan mogen opdrachten aan de NOM worden verstrekt ongeacht het bedrag. We hoeven inderdaad niet langs GS.
Tot slot
Als je nog vragen hebt, dan hoor ik het graag.
Hartelijke groet,
5.1.2e
5.1.2e

provincie Drenthe

Team Subsidies en Inkoop | 5.1.2e@drenthe.nl
T (0592) 5.1.2e
werkdagen: maandag t/m donderdag

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>
Verzonden: maandag 14 februari 2022 09:32
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>
Onderwerp: Verbonden Partij NOM
Hoi 5.1.2e,
Ik heb een offerte verzoek van 5.1.2e 5.1.2e aan de NOM ter goedkeuring in Probis staan, nu wil ik even uitzoeken hoe dat ook al weer zit, maar in de de One Note zie ik door de bomen het bos niet meer en werkt mijn zoekfunctie blijkbaar ook niet goed.
Op SharePoint staat wel iets over de NOM NOM
Het is een verbonden partij, dus inderdaad we mogen een opdracht 1 op 1 verstrekken, ook boven de 215.000 mogen we toch een opdracht aan de NOM verstrekken of is boven de drempel weer anders?
We hoeven toch niet langs GS oid?
Vriendelijke groet,
5.1.2e

To: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @drenthe.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Tue 2/15/2022 10:18:34 AM
Subject: FW: Verbonden Partij NOM
Received: Tue 2/15/2022 10:18:00 AM

Hierbij de bevestiging dat het verder allemaal nog het zelfde is.

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 15 februari 2022 09:32
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Verbonden Partij NOM

Hoi 5.1.2e,
Dank voor het checken! Klopt hoor, het is nog steeds een verbonden partij en de relatie is nog hetzelfde.
Groeten, 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 15 februari 2022 09:29
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @drenthe.nl>
Onderwerp: Verbonden Partij NOM

Hoi 5.1.2e,
Ik zag gisteren je offerte aanvraag aan de NOM, ging om een aanzienlijk bedrag,
Ik heb de aanvraag goedgekeurd, want ik ben er vanuit gegaan dat de NOM nog steeds een verbonden partij is en dat er ten opzichte van 2021 niets is veranderd aan de relatie die wij met hun hebben, waardoor het nog steeds aan de voorwaarden van quasi-inbesteden voldoet wat je vorig jaar met 5.1.2e hebt gecheckt.
Vriendelijke groet,

5.1.2e

To: Inkoop[5.1.2e@drenthe.nl]
From: provincie Drenthe
Sent: Wed 2/23/2022 8:17:05 AM
Subject: 23-2 5.1.2e- FW: Offerte aanvraag 5.1.2e
Received: Wed 2/23/2022 8:17:08 AM
Offerte 5.1.2e Medische Technologie.pdf

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>
Verzonden: dinsdag 22 februari 2022 16:50
Aan: provincie Drenthe <post@drenthe.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@nom.nl>
Onderwerp: Offerte aanvraag 5.1.2e

Dag 5.1.2e,
Zoals d.d. 14 februari j.l. is verzocht, brengen wij bij deze een offerte (zie bijlage) uit voor de werkzaamheden van een 5.1.2e op het gebied van medische technologie.
Indien er nog aanvullende vragen zijn, dan wel de offerte nog toelichting behoeft, dan kunnen jullie contact met mij zoeken via onderstaand vermelde contactgegevens. Ik wacht jullie reactie af, dank alvast!
Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

N.V. NOM

Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij

voor Noord-Nederland

T +31 50 521 4444

M 5.1.2e

E 5.1.2e@nom.nl

Wwww.nom.nl

Meer weten over de NOM en de ontwikkelingen in Noord-Nederland?

Lees ons NOMMER magazine!

Groeien begint **hier.**

De informatie in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.

Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Door de elektronische

verzending van het bericht kunnen geen rechten ontleend worden aan de informatie.

Provincie Drenthe
T.a.v. Mw. 5.1.2e
Postbus 122
9400 AC Assen

Groningen, 22 februari 2022
Onze ref.: 20220222 5.1.2e
Uw ref: PI0000621-1007
Betreft: Offerte NOM 5.1.2e

Beste 5.1.2e

Zoals verzocht ontvang je hierbij onze offerte voor een 5.1.2e.
De berekende totaalprijs is tot stand gekomen op basis van de volgende, door jullie aangegeven, uitgangspunten:

Beschrijving

De medtech sector in Groningen en Drenthe signaleert dat veel kansen onbenut blijven en derhalve de potentie onvoldoende wordt benut. Daarom pleit Vereniging Springboard voor de aanstelling van een regionale 5.1.2e 5.1.2e Partijen omarmen dit pleidooi en zien kansen om de medtech sector verder te versterken. Dit vraagt echter om:
1. een stevige inzet op het profileren en ontsluiten van kennis en faciliteiten die we al hebben;
2. een actieve rol in het identificeren van nieuwe ideeën en leads;
3. actieve ondersteuning aan het bedrijfsleven bij het (verder) ontwikkelen, beproeven en op de markt brengen van technologische toepassingen.

De partijen:
1. provincie Drenthe (technisch opdrachtgever);
2. provincie Groningen;
3. Vereniging Springboard;
4. gemeente Groningen;
5. gemeente Assen;
6. gemeente Noordenveld;
7. Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland (NOM);
8. Regio Groningen-Assen.

(hierna te noemen 'partijen') hebben zich gezamenlijk ten doel gesteld om de sector medische technologie verder te versterken. Daartoe willen zij gezamenlijk de NOM opdracht geven om tijdelijk

een [redacted] aan te stellen, die als taak krijgt het identificeren, begeleiden en in hun ontwikkeling ondersteunen van nieuwe initiatieven en bedrijven in de medtech-sector in Groningen en Drenthe.

Profiel kandidaat
- Opleiding op HBO of Academisch niveau.
- Minimaal 5 jaar relevante werkervaring, bij voorkeur in medical device/ farmaceutische industrie en kennis van het industrie netwerk. Een relevant eigen netwerk in Noord-Nederland is een pre.
- Relevante kennis van ISO 13485, MDR/MDD ,GMP, QSR, FDA 21 CFR 820
- Ervaring met resultaatgericht netwerken, flexibel in de uitoefening van taken en werktijden en resultaatgerichte werkhouding.
- Ervaring in het verbinden van bedrijven met andere bedrijven en/of kennisinstellingen.
- Ervaring in het begeleiden van dergelijke consortia.
- Kennis van subsidieprogramma's (zowel Europees als nationaal en regionaal) en overige financieringsfaciliteiten.
- Ontwikkelingsgerichte adviesvaardigheden en een proactieve insteek, met een attitude gericht op het delen van informatie en kennis.
- Communicatief vaardig, uitstekende beheersing van de Engelse taal (mondeling en schriftelijk).

Resultaten per jaar:
De [redacted] maakt jaarlijks een plan van aanpak, dat ter goedkeuring aan de provincie wordt voorgelegd. In dit plan van aanpak worden resultaten nader gedefinieerd en gekwantificeerd.

Afspraken
- De [redacted] komt in dienst van de NOM, krijgt een werkplek bij de NOM en maakt deel uit van het Business Development Team.
- Bij langdurige ziekte/afwezigheid zorgt de NOM voor vervanging.

Op basis van bovenstaande uitgangspunten heeft de NOM in samenwerking met Vereniging Springboard en provincie Drenthe gezocht naar de juiste kandidaat. Wij denken met [redacted] de geschikte persoon te hebben gevonden om de taken als [redacted] op zich te nemen. Wij doen jullie graag het volgende voorstel:

Kostenspecificatie:
€ 57.500 (ex BTW, incl. inclusief reis- en verblijfkosten, werkgeverslasten, verzekeringen etc.) voor één jaar. Er is een maximum budget beschikbaar gesteld van circa € 80.000,- op jaarbasis (ex BTW). Indien verruiming van de inzet noodzakelijk blijkt, treden partijen in overleg.

Facturatie:
De NOM factureert de kosten voor inzet per kalenderjaar aan provincie Drenthe.

Periode:
Van 1 maart 2022 tot 1 maart 2025. Met [redacted] is een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd overeengekomen voor de duur van één jaar (1 maart 2022 tot 1 maart 2023). Bij goed functioneren en ongewijzigde omstandigheden, zal de arbeidsovereenkomst worden verlengd.

Overleg en rapportage

Gezien het grote aantal bij de medtech-sector betrokken partijen en belangen zijn goede afspraken over governance en overlegstructuur van groot belang.

Dit is als volgt uitgewerkt:

- De 5.1.2e 5.1.2e rapporteert zes-wekelijks aan de technisch opdrachtgever. Doel van deze rapportage is om koers, afspraken en ontwikkelingen te monitoren en om actuele kansen te signaleren.
- De 5.1.2e 5.1.2e heeft tenminste eens per kwartaal een operationeel overleg met Campus Groningen, Health Hub Roden en de Technologie en Zorgacademie Drenthe, zijnde de belangrijkste partijen voor het bieden van huisvesting en andere faciliteiten.
- Halfjaarlijks bespreekt de 5.1.2e 5.1.2e de tussentijdse resultaten met alle als opdrachtgever betrokken partijen. Waar nodig wordt bijgestuurd.
- Tot slot brengt de 5.1.2e 5.1.2e jaarlijks verslag uit aan opdrachtgever over de verrichte activiteiten en de behaalde resultaten. Deze resultaten worden meegenomen in het jaarverslag van de NOM en in de rapportagecyclus van de technisch opdrachtgever

Indien akkoord ontvangen we deze offerte graag getekend retour.

Met vriendelijke groet,

d.d. 22-02-'22

b.a.

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Voor akkoord namens Provincie Drenthe

.....

Naam:

Datum:

provinciehuis Westerbrink 1, Assen
postadres Postbus 122, 9400 AC Assen

www.drenthe.nl
0592 - 36 55 55

provincie Drenthe

NOM; NV
t.a.v. 5.1.2e
Postbus 424
9700 AK GRONINGEN

Assen, 1 maart 2022
Ons zaaknummer: PI0000621
Verplichtingnummer: 5.1.2i
Behandeld door: 5.1.2e 5.1.2e
Onderwerp: Opdracht 5.1.2e

Geachte heer 5.1.2e

Hierbij verlenen wij u opdracht voor de werkzaamheden van de 5.1.2e 5.1.1c fte). De business development werkzaamheden voor de sector medische technologie zulen de komende drie jaar (tot 1 maart 2025) uitgevoerd worden door de NOM. In uw offerte staat gespecificeerd wat de werkzaamheden en de afspraken zijn.

Het totaalbedrag van de opdracht betreft maximaal € 240.000,00 exclusief btw. Wij wijzen u erop dat geen overschrijding van het maximaal overeengekomen bedrag kan plaatsvinden, tenzij dit schriftelijk is overeengekomen.

Uw facturen kunt u op twee manieren digitaal bij ons aanleveren:
- via post@drenthe.nl. Facturen dienen in een PDF bestandsformaat te worden aangeleverd.
- via het Simpler invoicing(SI)-netwerk. Voor de aanlevering van uw e-facturen via het SI-netwerk hebt u ons SI-nummer nodig. Ons SI-nummer is 0106:01179514.

Op uw factuur dient u in ieder geval te vermelden:
- de naam van de contactpersoon/besteller: 5.1.2e 5.1.2e
- ons verplichtingnummer: 5.1.2i

Daarnaast wijzen wij u erop dat uw factuur moet voldoen aan de factuurvereisten voorgeschreven door de Belastingdienst.
Het niet voldoen aan de gestelde factuurvereisten zal leiden tot terugzending van de factuur.

Op deze opdracht zijn de Algemene inkoopvoorwaarden van de provincie Drenthe van toepassing, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel Noord-Nederland onder nummer 01179514.

Heeft u vragen of doen er zich knelpunten voor door corona(maatregelen) dan kunt u direct contact opnemen met uw contactpersoon van de provincie. Samen zoeken we naar een redelijke en billijke oplossing.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,
namens dezen,

5.1.2e
mevrouw R. Lahuis
teammanager Economie

Bijlage(n):
Offerte [redacted] 5.1.2e .pdf

Rapportage MKB Fonds Drenthe

Periode: Q4 2021

Strikt persoonlijk en vertrouwelijk

28 februari 2022

Inhoud

1. Verslag 3
2. Financiële informatie 5
3. Niet-financiële informatie 12

1. Verslag

In deze rapportage wordt een toelichting gegeven op de portefeuille en resultaten van MKB Fonds Drenthe (*hierna: MKB F. Drenthe*) van 2021. In het eerste kwartaal is als separaat document een "Leeswijzer" toegevoegd waarin definities en formules zijn opgenomen.

Op deze in deze rapportage genoemde cijfers is nog geen accountantscontrole toegepast. De cijfers zijn daarmee onder voorbehoud beoordeling en controle door Baker Tilly.

Overzicht belangrijkste kerngetallen per 31 december 2021

	D.I.F.	D.O.F.	Totaal
Aantal uitzettingen	1	8	9
Bedrag uitzettingen (x € 1.000,-)	20	1.340	1.360
Aantal commitments	1	4	5
Bedrag gecommitteerd (x € 1.000,-)	20	925	945
Aantal bedrijven in portefeuille	8	21	29
Boekwaarde portefeuille (x € 1.000,-)	223	3.462	3.685
Actuele waarde portefeuille (x € 1.000,-)	223	3.792	4.015
In bedrijf (x € 1.000,-)	555	3.950	4.505
Resultaat (x € 1.000,-)			-639

Algemeen

De in het derde kwartaal reeds aangekondigde aanwas van **financieringsaanvragen** zette zich ook in het vierde kwartaal voort. De eindsprint van 2021 die nog ingezet kon worden, zorgde er voor dat we nog twee financieringsvoorstellen konden honoreren. Daarnaast was er op jaareinde nog een aantal aanvragen in onderzoek. We verwachten een aantal daarvan in het eerste kwartaal ter besluitvorming te kunnen brengen. De zichtbaarheid en vindbaarheid van MKB F. Drenthe is door de lopende **(social) mediacampagne** goed, en leidt merkbaar tot meer interesse in het fonds en tot leads. Niet alle leads zijn van kwalitatief goed niveau of passend bij MKB F. Drenthe. Daar waar we kunnen verwijzen wij ondernemingen door naar passende financieringsbronnen of adviseurs (zoals IBDO).

In september is door de provincie Drenthe de beslissing genomen dat het **Fondsvermogen** verder versterkt wordt met een impuls van 10 miljoen euro. Tijdens een bijeenkomst met portefeuillebedrijven bij Campooz in Assen, overhandigde gedeputeerde H. Brink hiervoor een cheque aan de directie van het MKB Fonds Drenthe.

Het **jaarplan 2022** is in het vierde kwartaal opgesteld. De verwachting is daarin uitgesproken dat het in 2021 ingezette economisch herstel zich in 2022 voortzet. De verwachting is dat de gevolgen van Covid-19 nog merkbaar blijven, maar dat dit juist voor MKB bedrijven de behoefte aan aanvullende financiering versterkt. Het economisch herstel zal moeten leiden tot nieuwe financieringsvragen, waarbij de banken ten aanzien van het MKB (startend en bestaand) in veel sectoren een terughoudende benadering kiezen. MKB F. Drenthe is de "kop en staart" van het risico: of wij maken de eerste stap waardoor co-financiers eveneens positief

besluiten, of we zijn het sluitstuk van de totale financiering. Met name in de risicovolle trajecten (vroeg fase, start en scale up en innovaties) vervullen wij nog steeds een toegevoegde waarde, ook in deze markt met veel aanbieders. In algemene zin zien we daarom voldoende kansen voor het MKB F. Drenthe in 2022 en zullen we een belangrijke rol blijven spelen bij de realisatie van de ambities van Drentse ondernemingen.

In 2022 zullen we starten met de **Perspectieflening**. Hiermee zullen we beter in kunnen spelen op de steeds sneller veranderende financiële wereld. Waar banken vaak sectorale beslissingen nemen, is maatwerk gewenst. Verder helpt deze lening ondernemers om hun MVO doelstellingen te halen. Ook is hier maatwerk van financiering een vereiste, waarbij marktconforme tarieven gehanteerd zullen worden. Met deze nieuwe leningsvorm zal het MKB Fonds inspelen op een steeds groter wordende lacune in het financieringslandschap als gevolg van de sectorale en steeds meer gestandaardiseerde benadering van de banken. Het rentepercentage op dergelijke leningen is fors lager dan bij achtergestelde leningen, maar hier staan dan ook zekerheden tegenover, waardoor bij een deconfiture het verlies beperkt wordt.

Binnen het brede investeringskader zal de focus zal meer komen te liggen op de **social impact ondernemingen**. Bedrijven, die in aanmerking komen voor financiering moeten een maatschappelijk belang dienen voor de provincie Drenthe. Wij vertalen dat meestal in toename of behoud van werkgelegenheid maar toetsen dat ook breder. Deze maatschappelijke bijdrage kan ook liggen op het gebied van energietransitie, een schonere wereld, gezonder leven, werkgelegenheid voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt etc. Er wordt door ons, maar ook door bedrijven steeds meer verwezen naar de sustainable development goals (SDG). In onze financieringsovereenkomsten wordt reeds de inspanningsverplichting van het bedrijf opgenomen om de SDG doelstellingen toe te passen in de bedrijfsvoering. In 2022 zullen we de SDG-elementen uitdrukkelijk gaan benoemen in onze financieringsvoorstellen.

2. Financiële informatie

Financiële samenvatting

BALANS
MKB F. Drenthe

ACTIVA	2019 -R	2020 -R	2021 -R
Stand 1 januari	**3.113.051**	**4.643.986**	**3.518.405**
Investering	3.158.110	300.000	1.360.000
Aflossing/desinvestering	-1.447.169	-564.445	-854.476
Rentebijschrijving	389.075	352.972	338.295
Renteontvangsten	-305.222	-309.925	-291.357
Voorziening/afboeking	-263.859	-904.183	-385.679
Tot. Financiële vaste activa	**4.643.986**	**3.518.405**	**3.685.188**
Debiteuren			22.264
Overige vorderingen			
Overlopende activa			
Tot. vlottende activa	**0**	**0**	**22.264**
Liquide middelen	5.012.052	5.001.423	4.163.192
TOTAAL ACTIVA	**9.656.038**	**8.519.828**	**7.870.644**

PASSIVA	2019 -R	2020 -R	2021 -R
Geplaatst kapitaal	100.000	100.000	100.000
Agioreserve	13.000.000	13.000.000	13.000.000
Overige reserves	-3.605.312	-4.753.127	-5.392.337
Tot. Eigen vermogen	**9.494.688**	**8.346.873**	**7.707.663**
Overige langlopende schulden			
Voorzieningen			
Tot. Langlopende schulden	**0**	**0**	**0**
Rekening courant bank			
Crediteuren	136.302	155.908	143.500
Overige schulden	25.048	17.047	19.481
Overlopende passiva			
Tot. Kortlopende schulden	**161.350**	**172.955**	**162.981**
TOTAAL PASSIVA	**9.656.038**	**8.519.828**	**7.870.644**

WINST- EN VERLIESREKENING
MKB F. Drenthe

	2019 -R	2020 -R	2021 -R
Omzet			
Renteopbrengsten leningen u/g	389.076	352.971	338.295
Dividendopbrengsten			
Verkoopresultaat		1.724	
Provisie	19.500		
Totaal Omzet	**408.576**	**354.695**	**338.295**
Operationele kosten			
Beheervergoeding NOM	515.392	517.827	477.049
Accountantskosten	33.487	14.550	22.165
Kosten RvC / IC	40.837	47.187	37.682
Overige beheerkosten	8.545	18.763	54.927
Totaal Operationele kosten	**598.261**	**598.327**	**591.823**
Voorziening fin. vaste activa	263.859	904.183	385.679
Bedrijfsresultaat	**-453.544**	**-1.147.815**	**-639.208**
Buitengewone baten (+) en lasten (-)			
Financiële lasten (baten = -/-)			
Rente rekening courant			
Totaal financiële lasten	**0**	**0**	**0**
Resultaat voor belastingen	**-453.544**	**-1.147.815**	**-639.208**
Vennootschapsbelasting			
Netto winst	**-453.544**	**-1.147.815**	**-639.208**

KASSTROOMOVERZICHT
MKB F. Drenthe

	2019 -R	2020 -R	2021 -R
Bedrijfsresultaat	-453.544	-1.147.815	-639.208
Aanpassingen voor:			
Voorziening fin. vaste activa	263.859	904.183	385.679
Mutatie voorzieningen	0	0	0
Mutaties netto werkkapitaal:			
Debiteuren	0	0	-22.264
Overige vorderingen / overl. activa	0	0	0
Crediteuren	9.097	19.606	-12.408
Overige schulden / overl. passiva	2.365	-8.001	2.434
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	-178.223	-232.027	-285.766
Vennootschapsbelasting	0	0	0
Buitengewone baten (+) en lasten (-)	0	0	0
Kasstroom uit operationele activ.	**-178.223**	**-232.027**	**-285.766**
Investering	-3.158.110	-300.000	-1.360.000
Aflossing/desinvestering	1.447.169	564.445	854.476
Saldo rentebijschrijving	-83.853	-43.047	-46.938
Kasstroom uit investeringsactiv.	**-1.794.794**	**221.398**	**-552.462**
Mutaties langlopende schulden	0	0	0
Saldo ontvangen/betaalde rente r/c	0	0	0
Storting/uitkering nominaal en/of agio	0	0	0
Uitkering dividend	0	0	-2
Kasstroom uit financieringsactiv.	**0**	**0**	**-2**
Toe-/afname geldmiddelen	**-1.973.017**	**-10.629**	**-838.231**
Rekening courant bank	0	0	0
Liquide middelen	5.012.052	5.001.423	4.163.192
Totaal geldmiddelen	**5.012.052**	**5.001.423**	**4.163.192**
Toe-/afname geldmiddelen	-1.973.017	-10.629	-838.231

Boekwaarde en benaderde marktwaarde

Verloop waarde t/m 31 december 2021 (x € 1.000,-)	D.I.F.	D.O.F.	Totaal
Boekwaarde 1 januari 2021	**263**	**3.255**	**3.518**
Bij:			
Investeringen	20	1.340	1.360
Investeringen door conversie	-	-	-
Dividendbijschrijvingen	-	-	-
Rentebijschrijvingen	52	286	338
	72	1.626	1.698
Af:			
Desinvesteringen	-	-	-
Aflossingen	62	792	854
Aflossingen/desinvestering door conversie	-	-	-
Ontvangen bijgeschreven dividenden	-	-	-
Ontvangen rentetermijnen	34	258	291
Voorzieningen	17	369	386
	113	1.419	1.532
Boekwaarde 31 december 2021	**223**	**3.462**	**3.685**
Aandelenkapitaal	-	452	452
Cumulatief preferente aandelen	-	-	-
Leningen	223	3.010	3.233
Boekwaarde 31 december 2021	**223**	**3.462**	**3.685**

			Totaal
Actuele waarde 1 januari 2021	263	3.255	3.518
Actuele waarde 31 december 2021	223	3.792	4.015
Mutatie	-40	537	496

Resultaat

Resultaat (x € 1.000,-)	31 december 2021	
	Realisatie	Begroting
Rente leningen u/g	338	496
Dividend	-	-
Resultaat verkoop participaties	-	-
Provisies	-	-
Portefeuilleresultaat vóór kosten	**338**	**496**
Kosten	592	685
Portefeuilleresultaat na kosten	**-254**	**-189**
Mutatie voorziening	*-386*	*-413*
Resultaat na voorziening	*-639*	*-602*

Liquiditeit

Verloop beschikbaar gestelde gelden per 31 december 2021 (x 1.000)

		Totaal
Gestort door Provincie Drenthe		**13.100**
AF:		
Geïnvesteerd	10.910	
Openstaand commitment	1.025	
Kosten	3.679	
	15.614	
		-2.514
BIJ		
Provisie	25	
Ontvangen rente	1507	
Aflossing en desinvestering	3.980	
	5.512	
Totaal beschikbaar		**2.998**

Investeringen

Aantal verstrekte financieringen t/m 31 december 2021

	D.I.F.	D.O.F.	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)
Nieuw	1	4	5	820
Conversie	-	-	-	-
Uit commitment	-	1	1	90
Uitbreiding	-	3	3	450
Herstructurering	-	-	-	-
	1	**8**	**9**	**1.360**

Aflossingen

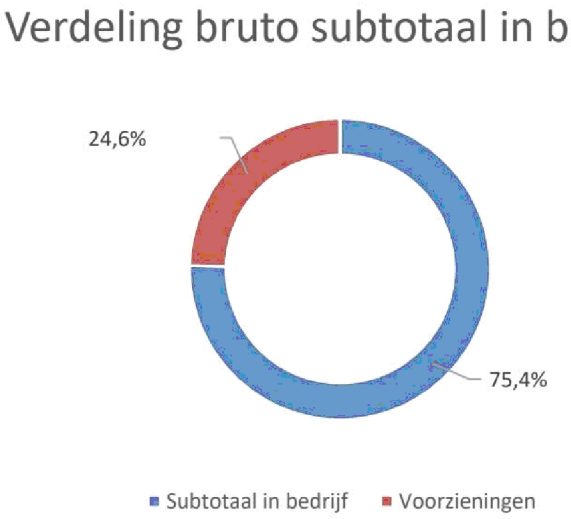
In 2021 is € 854k aan aflossingen ontvangen van 24 bedrijven.

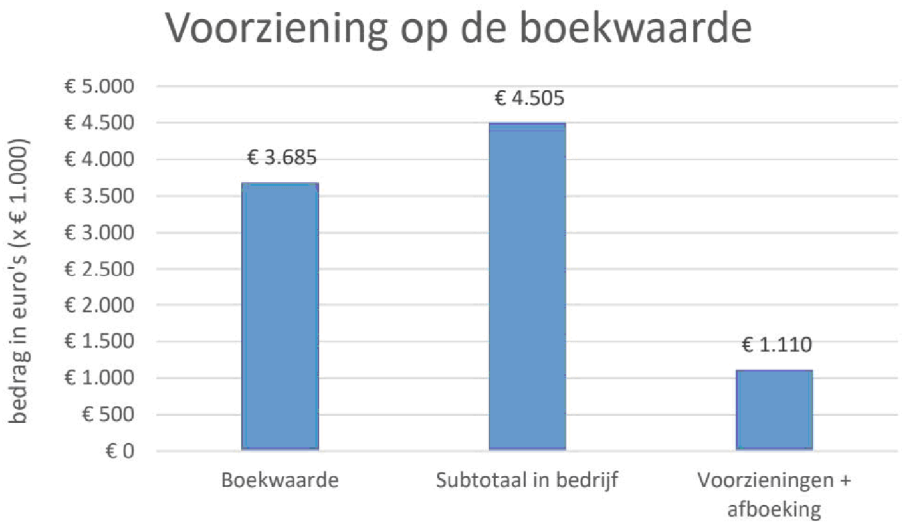
Exits

Aantal financieringen uit portefeuille gelopen t/m 31 december 2021

	D.I.F.	D.O.F.	Totaal
Aflossingen	-	3	3
Desinvesteringen	-	-	-
Faillissement	-	3	3
Kwijtscheldingen	-	-	-
Liquidaties	-	1	1
Conversie	-	-	-
Herstructurering	-	-	-
	-	**7**	**7**

Voorzieningen

Risicoprofielen

Verloop risicoclassificatie-indeling in aantallen

	2020	2021-12
A	2	2
A-	5	6
B	6	7
B-	3	1
C	1	5
C-	9	5
D	4	3
	30	29

Verloop risicoclassificatie-indeling (x € 1.000,-)

	2020	2021-12
A	529	105
A-	268	919
B	858	1.061
B-	162	32
C	182	753
C-	1.935	1.256
D	1.105	379
	5.040	4.505

Note: Bovenstaande risicotabel geeft het risicoprofiel per onderneming aan, echter aan één onderneming kunnen meerdere financieringen zijn verstrekt.

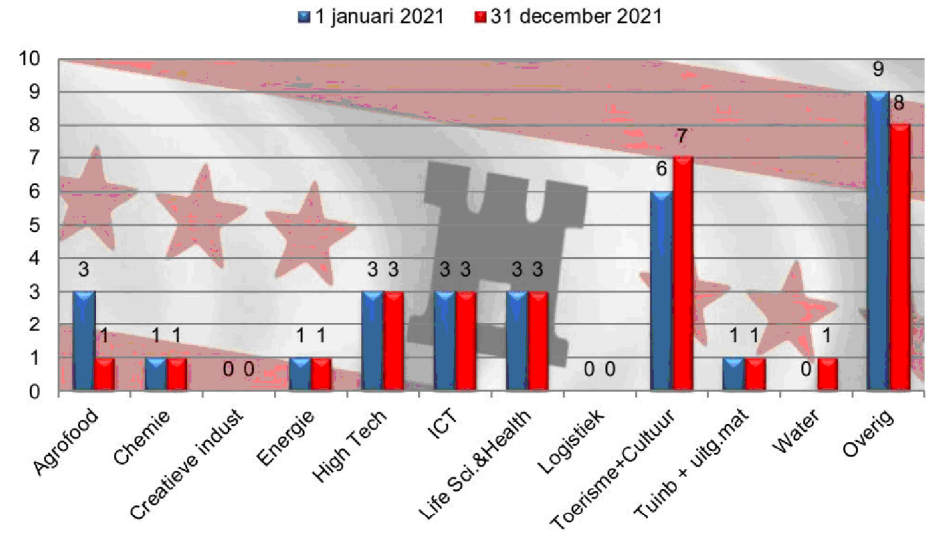
Boekwaarde en resultaat per subcategorie

Topsectoren

Investeringen per sector t/m 31 december 2021

	D.I.F.	D.O.F.	Totaal	Totaal bedrag (x € 1.000,-)
Agrofood	-	-	-	-
Chemie	-	-	-	-
Creatieve indust	-	-	-	-
Energie	-	1	1	100
High Tech	-	-	-	-
ICT	-	1	1	75
Life Sci.&Health	1	2	3	285
Logistiek	-	-	-	-
Toerisme+Cultuur	-	2	2	600
Tuinb + uitg.mat	-	-	-	-
Water	-	1	1	200
Overig	-	1	1	100
	1	**8**	**9**	**1.360**

Aantal ondernemingen per sector per 31 december 2021

Totaal uitstaande positie (subtotaal in bedrijf) per sector per 31 december 2021

	1 januari 2021	31 december 2021		
		D.I.F.	D.O.F.	Totaal
Agrofood	490	-	95	95
Chemie	101	-	100	100
Creatieve indust	-	-	-	-
Energie	500	-	101	101
High Tech	301	-	178	178
ICT	1.059	11	1.083	1.093
Life Sci.&Health	482	20	470	490
Logistiek	-	-	-	-
Toerisme+Cultuur	805	58	1.159	1.217
Tuinb + uitg.mat	45	32	-	32
Water	-	-	200	200
Overig	1.257	433	565	998
	5.040	**555**	**3.950**	**4.505**

Aantal financieringen per sector uit portefeuille gelopen t/m 31 december 2021

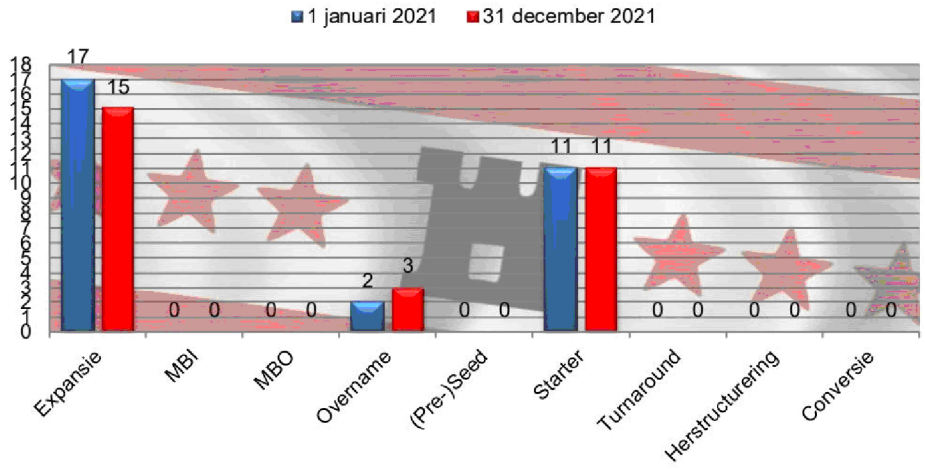
	D.I.F.	D.O.F.	Totaal
Agrofood	-	2	2
Chemie	-	-	-
Creatieve indust	-	-	-
Energie	-	2	2
High Tech	-	-	-
ICT	-	-	-
Life Sci.&Health	-	1	1
Logistiek	-	-	-
Toerisme+Cultuur	-	-	-
Tuinb + uitg.mat	-	-	-
Water	-	-	-
Overig	-	2	2
	-	**7**	**7**

Initiële aanvraag

Investeringen per type aanvraag t/m 31 december 2021

	D.I.F.	D.O.F.	Totaal	€ 1.000,-)
Expansie	-	1	1	75
MBI	-	-	-	-
MBO	-	-	-	-
Overname	-	1	1	100
(Pre-)Seed	-	-	-	-
Starter	1	6	7	1.185
	1	**8**	**9**	**1.360**

Aantal ondernemingen per type aanvraag per 31 december 2021

Revolverendheid

Op de totaal verstrekte financieringen ad € 10,9 miljoen is tot en met 31 december 2021 ontvangen aan rente (€ 1.507k), provisie (€ 25k), aflossingen (€ 3.780k) en verkoop van aandelen (€ 200k). Dit staat gelijk aan 50,52%. Na kosten (€ 3.679k) komt dit uit op 16,80%.

Note: Bovenstaande bedragen (aflossingen, verkoop van aandelen en totaal geïnvesteerd vermogen) is inclusief herstructureringen en conversies met een bedrag in totaal € 1,2 miljoen.

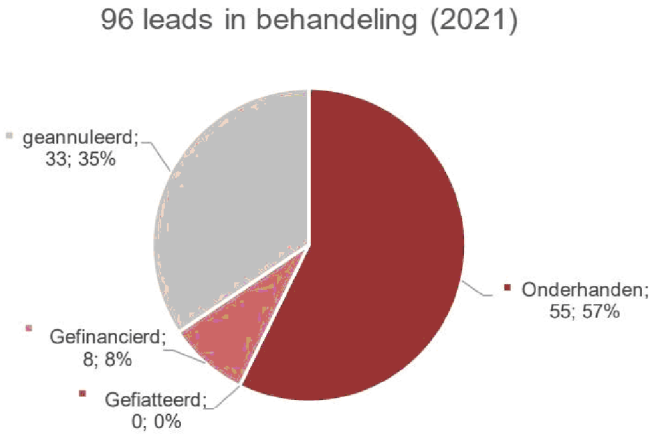
Overzicht faillissementen en niet uit de balans blijkende verplichtingen

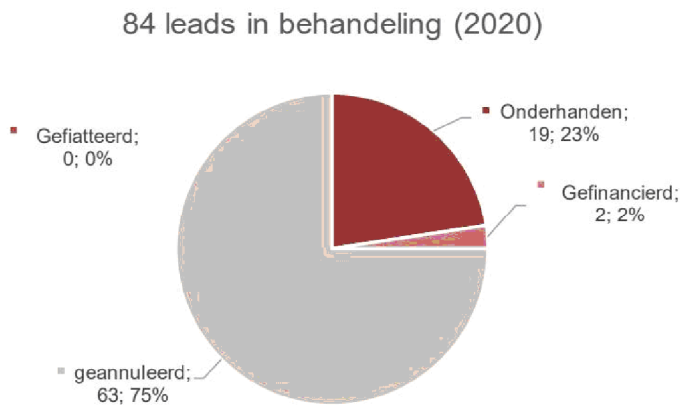
In 2021 hebben er twee faillissementen plaatsgevonden. Aan deze organisaties waren drie leningen verstrekt.

3. Niet-financiële informatie

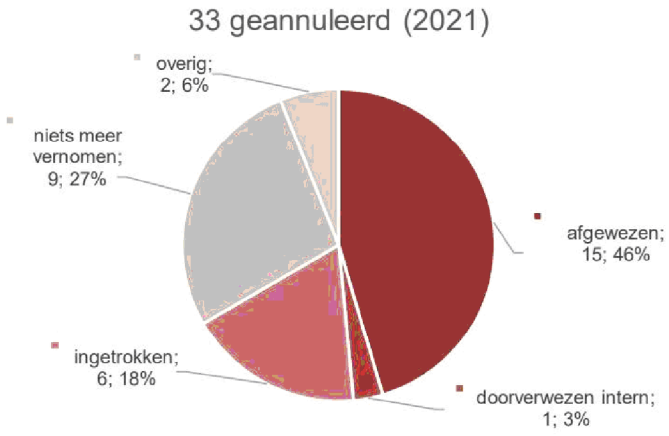
Leads

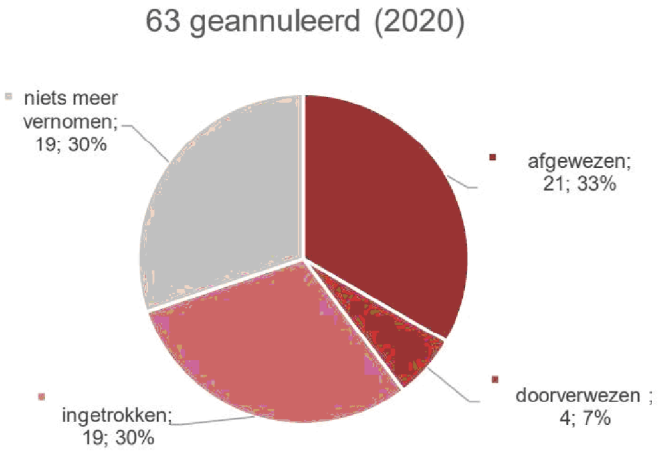
In 2021 zijn 95 leads behandeld, waarvan 76 nieuw in 2021 zijn ontvangen. Het cirkeldiagram (met een vergelijking t.o.v. 2020) geeft de status weer van deze leads per 31 december 2021.

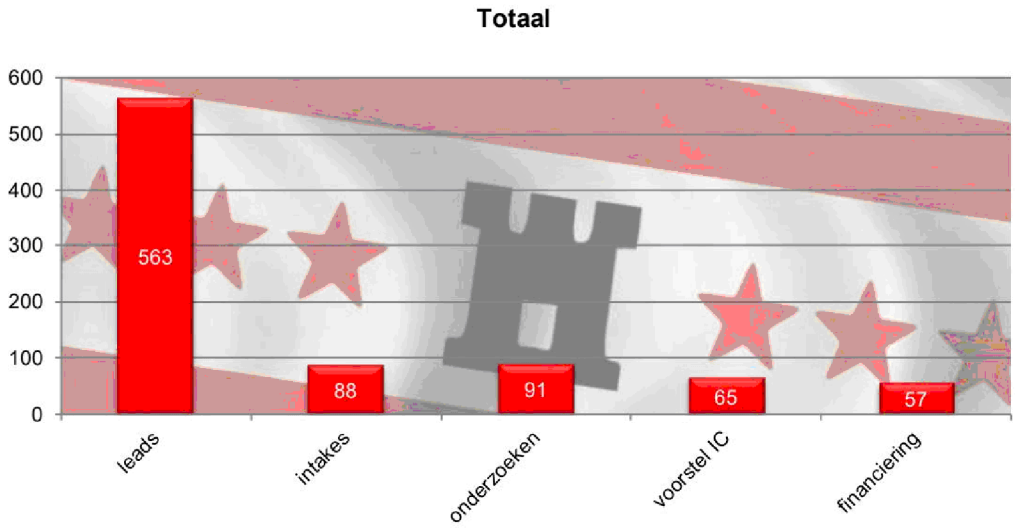
33 aanvragen zijn geannuleerd. Het cirkeldiagram (met een vergelijking t.o.v. 2020) geeft de reden van annulering weer per 31 december 2021.

De conversiegraad van lead naar financiering over de gehele looptijd bedraagt 10%.

Conversie aanvragen naar financiering over gehele looptijd MKB F. Drenthe

Maatschappelijk rendement

Directe werkgelegenheid in fte's

	# aanvang financiering	# per 1 januari 2021	# per 31 december 2021	Oorspr. verwachting
Al in portefeuille per 1 januari 2021	319,7	383,2	318,9	557,0
Nieuwe ondernemingen 2021	15,9	0,0	32,6	0,0
Subtotaal huidige portefeuille	*335,6*	*383,2*	*351,5*	*557,0*
Realisatie uit port. gehele looptijd	93,0	188,3	210,5	322,0
Totaal	**428,6**	**571,5**	**562,0**	**879,0**

GROEI DIRECTE FTE'S:	**133**
AANTAL GEFINANCIERDE FTE	**562**

Bovenstaande tabel is op basis van de gehele looptijd van het MKB F. Drenthe.

overzicht co-financiers

	Bank	Marktpartij	Informal	Overig	Totaal
aantal	29	16	26	37	108
bedrag x €1.000,-	22.727	4.206	3.262	6.961	37.156

Over de gehele looptijd van het MKB Fonds Drenthe is een multiplier cofinanciering van 3,9 gerealiseerd.
Dit betekent dat voor elke **€ 1,--** die MKB Fonds Drenthe heeft gefinancierd **€ 2,90** door overige financiers aanvullend beschikbaar is gesteld.

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @drenthe.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @eeadvies.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Tue 3/1/2022 3:23:26 PM
Subject: Jaarplan MKB Fonds voor poho aanstaande maandag
Received: Tue 3/1/2022 3:23:29 PM
2022.02.11 Jaarplan 2022 DEFINITIEF.pdf
2022-2-28 Memo POHO jaarplan MKB Fonds 2022 v2.pdf

Hoi 5.1.2e en 5.1.2e,

Bijgaande documenten heb ik ingediend voor het poho van aanstaande maandag. Ik heb aangegeven dat jullie aanwezig zijn (kan ook digitaal) voor een toelichting.

Groeten, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
provincie Drenthe
5.1.2e @drenthe.nl
5.1.2e
0592 – 5.1.2e
Op woensdag en donderdagmiddag afwezig

Jaarplan
MKB Fonds Drenthe

2022

MKB Fonds Drenthe daagt uit:

NOM

provincie Drenthe

Inhoud

Inleiding 2

Terugblik 2021 2

Formatie en organisatie 3

Versterking fondsvermogen 5

Doelstellingen 2022 7

Nieuwe producten 7

Mediacampagne 8

Commitments 2022 9

Maatschappelijke impact 10

Begroting 2022 e.v. 10

Risicoprofiel investeringen 12

Beheer portefeuille 13

Toekomstvisie 14

Slotwoord 15

Bijlage 1: Personalia 16

Bijlage 2: Balans, Winst- en Verliesrekening en Kasstroomoverzicht 17

0731 316043

Inleiding

2021 is een jaar met meerdere gezichten.

Aan de ene kant bleek dat de invloed van Covid-19 maatregelen het hele jaar merkbaar was in de MKB markt en hiermee ook op het MKB Fonds Drenthe. Zo waren de steunmaatregelen van de centrale overheid tot 1 oktober van kracht.

Aan de andere kant is eind september door de provincie Drenthe de beslissing genomen dat het Fondsvermogen verder versterkt wordt met een impuls van 10 miljoen euro.

De verwachting is dat ook in 2022 de gevolgen van Covid-19 nog merkbaar blijven, maar dat dit juist voor MKB bedrijven de behoefte aan aanvullende financiering versterkt. Daarnaast zal het economisch herstel (waar ook de eerste tekenen van zichtbaar zijn) wellicht leiden tot nieuwe financieringsvragen, waarbij de banken ten aanzien van het MKB (startend en bestaand) in veel sectoren een terughoudende benadering kiezen.

In algemene zin zien we daarom voldoende kansen voor het MKB Fonds Drenthe (vanaf hier ook: het Fonds) in 2022 en zullen we een belangrijke rol blijven spelen bij de realisatie van de ambities van Drentse ondernemingen.

"MKB Fonds is meer dan alleen een financier, het biedt toegevoegde waarde door hun kennis en netwerk".

Janmar Katoele, Wadudu Holding BV

Terugblik 2021

In 2021 heeft het MKB Fonds Drenthe voor een belangrijk gedeelte het niveau van financieringsvoorstellen van 2019 (dus pre-Covid-19) kunnen oppakken. Covid-19 heeft wel het gehele jaar een rol gespeeld. Enerzijds doordat een aantal portefeuillebedrijven negatieve gevolgen ondervonden heeft van Covid-19 en anderzijds zijn er portefeuillebedrijven die juist hebben kunnen profiteren. Wel speelt bij de meeste bedrijven de uitdaging van het vinden van goed personeel.

Begin 2021 is de COL (Corona Overbruggings Lening) via de NOM verstrekt aan een portefeuillebedrijf. De benodigde co financiering is mede verstrekt door het Fonds.

Om het aantal leads weer op niveau te krijgen is er in maart gestart met een mediacampagne via de social media kanalen. Met filmpjes, artikelen over portefeuillebedrijven of relevante onderwerpen is het Fonds weer goed onder de aandacht van de doelgroep gebracht. Dit heeft er toe geleid dat het

0731 316043

aantal leads geleidelijk aan het toenemen is, de investmentmanagers pro-actief benaderd worden en een groeiend aantal financieringsvragen .

Met name in het 1e half jaar 2021 is er relatief veel tijd besteed aan de begeleiding van bestaande portefeuillebedrijven. Bij veel bedrijven was er behoefte aan extra ondersteuning bij managementbeslissingen. Daarnaast zijn de investment managers binnen de NOM ingezet bij de beoordeling van de Corona Overbruggings Lening (COL). Dit wel in beperktere mate als in 2020. De COL regeling is gesloten voor aanvragen per 30 juni 2021.

In 2021 zijn er tot begin november 7 nieuwe financieringsvoorstellen afgerond. Hiervan vallen er twee onder ons nieuwe product: de perspectieflening. Aangezien de toekenning van de 10 miljoen euro fondsvermogen niet eerder dan eind september zeker werd is er in de eerder genoemde mediacampagne nog geen aandacht besteed aan de perspectieflening. Nu dit de komende tijd wel gaat gebeuren verwachten we een toename van het aantal aanvragen.

In de portefeuille hebben we van een aantal bedrijven afscheid genomen, enerzijds middels vervroegde aflossing (2 bedrijven) anderzijds is er één faillissement geweest en is er een ander bedrijf geliquideerd.

In 2021 zijn er financieringen verstrekt aan de volgende bedrijven:

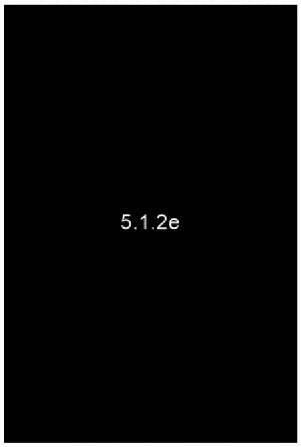
- buiten verzoek

Formatie en organisatie

In 2022 blijft de beschikbare formatie vanuit de fondsbeheerder NOM ongewijzigd. Het MKB Fonds Drenthe team bestaat uit 2 fte investmentmanagement 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e) en parttime inzet van indirecte werkzaamheden: fondsdirectie 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e via de

0731 316043

NOM) en parttime secretariële- en backoffice ondersteuning (via Fonds Support Noord). Daarnaast kan voor extra capaciteit bij financieringsonderzoeken de hulp worden ingeschakeld van investment analisten (via Fonds Support Noord). Deze personele inzet is in het lopende contract met de NOM opgenomen.

Naast de operationele inrichting via fondsbeheerder NOM, is een onafhankelijk toezichthoudend orgaan, de raad van commissarissen, en een adviesorgaan bestaande uit onafhankelijke marktinvesteerders, de investeringscommissie (zie bijlage voor profiel van de leden). De raad van commissarissen komt periodiek (in beginsel per kwartaal) bijeen om de strategie en de voortgang van het Fonds met directie en investment management te bespreken. De investeringscommissie geeft de directie op basis van een door het investment management opgestelde voorstel, advies inzake het aangaan van de financieringsaanvraag. Er is een getrapt rooster van aftreden ingesteld.

Beide investment managers hebben zowel acquisitieve als portefeuille beheer taken. Hiermee wordt de bekendheid binnen de provincie fors vergroot.

Om meer verbinding te hebben met de programma's van de provincie zijn er flexibele werkplekken gerealiseerd in de 3 locaties van De Ondernemersfabriek Drenthe (Assen, Hoogeveen en Emmen) en is er samenwerking met het programma ikbendrentsondernemer.nl. Voorbeelden hiervan zijn de actieve deelname aan de Financieringstafel Drenthe en Crisistafel Drenthe. Dat zijn overlegorganen waar diverse financiers vanuit verschillende invalshoeken gezamenlijk casussen bekijken en verder helpen.

De doorlooptijden van proposities (van lead tot definitief voorstel en vervolgens tot getekend contract) kan oplopen tot 8-10 maanden. Dit is overigens geen bijzonderheid voor het Fonds, ook bij collega investeringsfondsen zien we dergelijke doorlooptijden. Dit is onder meer het gevolg van de financieringsmarkt die gecompliceerder is geworden. Het zogeheten "gestapeld financieren" oftewel financiering realiseren uit meerdere bronnen houdt ook in dat de verschillende procedures van de verschillende financiers/investeerders doorlopen moeten worden met elk haar eigen (en soms afwijkende) informatievraag en eigen proces en doorlooptijd van interne besluitvorming.

"Mede dankzij het MKB Fonds Drenthe was het mogelijk om de opschaling in machines te financieren".

5.1.2e Senbis Polymer Innovations BV

Daarnaast zien we in toenemende mate een groeiend tijdsbeslag van het contractenproces. Veel discussie wordt tijdens de contractenproces (nogmaals) gevoerd.

Juridische ondersteuning en/of adviseurs worden in toenemende mate ingeschakeld en ook deze partijen hebben een mening over de conceptcontracten. In deze verwervingsprocessen wordt de tijdsinzet van investment manager daarmee extra onder druk gezet. Vaak wachten investeerders op elkaars beslissingen, het Fonds probeert deze fase te doorbreken door op eigen merites beslissingen te nemen, waarna andere partijen hun beslissing daarop kunnen baseren.

Zoals in de inleiding al aangegeven, waren de beslistermijnen langer als gevolg van de Covid-19 crisis.

Versterking fondsvermogen

Eind september 2021 is de beslissing genomen door de Provinciale Staten van de provincie Drenthe om 10 miljoen aanvullend fondsvermogen beschikbaar te stellen. De aandeelhouder heeft bij de besluitvorming over deze aanvullende investering ook de uitkomsten van de twee evaluaties in 2020 meegenomen. In deze evaluaties zijn een aantal aanbevelingen opgenomen. Op basis van die aanbevelingen zullen wij in 2022 de volgende stappen nemen.

Binnen het brede investeringskader zal de focus zal meer komen te liggen op de social impact ondernemingen. Bedrijven, die in aanmerking komen voor financiering moeten een maatschappelijk belang dienen voor de provincie Drenthe. Wij vertalen dat meestal in toename of behoud van werkgelegenheid maar toetsen dat ook breder. Deze maatschappelijke bijdrage kan ook liggen op het gebied van energietransitie, een schonere wereld, gezonder leven, werkgelegenheid voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt etc. Er wordt door ons, maar ook door bedrijven steeds meer verwezen naar de sustainable development goals (SDG)[1]. In onze financieringsovereenkomsten wordt reeds de inspanningsverplichting van het bedrijf opgenomen om de SDG doelstellingen toe te passen in de bedrijfsvoering. In 2022 zullen we de SDG-elementen uitdrukkelijk gaan benoemen in onze financieringsvoorstellen. Binnen het landelijk overleg van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen wordt gewerkt aan een standaard rapportagemodel op deze elementen. We zullen dit rapportagemodel ook opnemen in de kwartaalrapportages van het Fonds.

In 2022 zal verder een verkorte procedure worden ingericht voor financieringsaanvragen voor een perspectieflening tot € 100.000,=. Dit wordt bij de doelstellingen 2022 nader toegelicht.

[1] Zie pagina 6 voor overzicht

0731 316043

1 GEEN ARMOEDE
2 GEEN HONGER
3 GOEDE GEZONDHEID EN WELZIJN
4 KWALITEITS-ONDERWIJS
5 GENDER-GELIJKHEID
6 SCHOON WATER EN SANITAIR
SAMEN VOOR DE
SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS
7
8 WAARDIG WERK EN ECONOMISCHE GROEI
9 INDUSTRIE, INNOVATIE EN INFRASTRUCTUUR
10 ONGELIJKHEID VERMINDEREN
11
12 VERANTWOORDE CONSUMPTIE EN PRODUCTIE
13 KLIMAATACTIE
14 LEVEN IN HET WATER
15 LEVEN OP HET LAND
16 VREDE, JUSTITIE EN STERKE PUBLIEKE DIENSTEN
17 PARTNERSCHAP OM DOELSTELLINGEN TE BEREIKEN

Doelstellingen 2022

Nieuwe producten

Om op de behoefte van de markt in te spelen zijn er eind 2020 een tweetal pilot trajecten gestart. Hierbij neemt het Fonds de rol van de bank over, dat wil zeggen, het verstrekken van een normale lening, waarbij de risico's afgedekt worden door het vestigen van een zekerheidsrecht.

Het ene traject betreft een **innovatief startup recreatieconcept** waarmee nieuwe doelgroepen voor Drenthe aangeboord wordt, waarbij er wel voldoende risicodragend kapitaal voorhanden is, maar een "normale" financiering erg lastig is vanwege de fase en de branche.

> "MKB Fonds is veel flexibeler dan banken in het meedenken en behulpzaam in tot stand brengen van het plan".
>
> [redacted] Tiny Parks Drenthe

Het andere traject betreft een herstructurering van een portefeuillebedrijf waar financiering van activa een belangrijk onderdeel was en dit niet door de huisbank ingevuld kon worden.

In deze casus is er wel voldoende risicodragend vermogen, maar durven de "normale financiers" toch niet te financieren omdat het trackrecord nog dun lijkt. De verwachting is dat er naast risicodragend kapitaal, steeds meer vraag komt naar dergelijke "normale leningen" oftewel vreemd vermogen, zoals bij het pilottraject het geval is.

Het fonds gaat om het MKB verder te ondersteunen, zeker richting de wederopbouw na Covid-19, in 2021 ook op deze vraag inspelen middels het aanbieden van "**Perspectief lening MKB Fonds Drenthe**". Hiermee zullen we beter in kunnen spelen op de steeds sneller veranderende financiële wereld. Waar banken vaak sectorale beslissingen nemen, is maatwerk gewenst. Verder helpt deze lening ondernemers om hun **MVO doelstellingen** te halen. Ook is hier maatwerk van financiering een vereiste, waarbij marktconforme tarieven gehanteerd zullen worden. Met deze nieuwe leningsvorm zal het MKB Fonds inspelen op een steeds groter wordende lacune in het financieringslandschap als gevolg van de sectorale en steeds meer gestandaardiseerde benadering van de banken. Het rentepercentage op dergelijke leningen is fors lager dan bij achtergestelde leningen, maar hier staan dan ook zekerheden tegenover, waardoor bij een deconfiture het verlies beperkt wordt

Verder zullen we in 2022 starten met een standaardprocedure voor het aanvragen van financiering tot een bedrag van € 100.000,-. Hiermee willen we de doorlooptijd en daarmee gepaard gaande urenbesteding van de investment managers beperken.

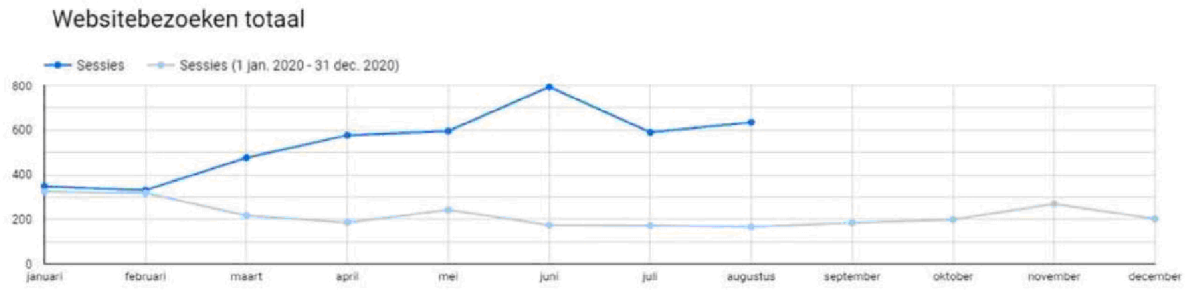
0731 316043

In 2021 is er meer focus gekomen op realisatie van potentiële extra rendementen in de toekomst door vaker call-opties uit te onderhandelen. Dit heeft er toe geleid dat in 70% van de financieringen in 2021 dit in het contract is overeengekomen. Deze focus zal ook in 2022 doorgezet worden, evenals het realiseren van nieuwe participaties.

Mediacampagne

In 2021 zijn we gestart met de online media campagne. Hiermee willen we onze naamsbekendheid verder vergroten en gaan zorgen voor hoger websitebezoek en daardoor ook een beter conversie naar "leads". Hiervoor is het noodzakelijk dat de website blijvend vernieuwd wordt en er met grote regelmaat relevante content via de social media kanalen geplaatst worden. Er worden eigen artikelen geschreven over o.a. de portefeuillebedrijven en andere relevante onderwerpen met betrekking tot het Fonds en of MKB bedrijven. Er is een goed team samengesteld met een online marketing bedrijf, een content-bedrijf (beide Drentse bedrijven) en de fondsbeheerder. In 2022 worden er whitepapers aangeboden en zal de perspectief lening onder de aandacht gebracht worden. Verder willen we aandacht besteden aan de social impact ondernemingen, zodat we meer leads gaan krijgen van deze ondernemingen.

Resultaten van de mediacampagne in beeld:

LINKEDIN